श्री

विग्रहकोश.

हाग्रंथ

वेदशा० रा० रा० गोपाळशास्त्री घांटे
यांजपासून करवून

मुंबईंत
बापूहरशेट देवळेकर
यांणीं
आपल्या छापखान्यांत छापिला.

आवृत्ति १ ली.
शके १७८९
ता० १ सप्तंबर सन १८६७

श्री
प्रस्तावना.

हा विग्रहकोश करण्याचा मुख्यउद्देश असा आहेकीं, संस्कृत शिकलेले व न वीन शिकणारे लोक या सर्वांस अमरकोशांतील शब्दांचे विग्रह व त्यांचे अर्थ हे फार लवकर समजावे. ते विग्रहार्थ वैयाकरणाखेरीज शुष्कक संस्कृत जाणणारे अ सले तथापि त्यांस विग्रह न समजल्यामुळें, पुराणादिग्रंथांचा अर्थ बरोबर ध्यानां त येण्यास फार आयास पडतो एवढेंच नव्हे; तर वैयाकरणाला ही प्रसंगीं शब्दोत्प त्तीला मुख्य कारण जो धातु तो व त्याचा अर्थ त्यांची स्फूर्ति न झाल्यामुळें ग्रंथ लापनेला फार अडचणी पडते ती दूर होऊन आबालवृद्ध संस्कृतेच्छूंला विग्रह समजून शब्दार्थ चांगला करतां यावा इतकाच आहे.

अमरकोशांतीलच सर्व शब्दांचे विग्रह करण्याचें कारण जरि कोश बहुत आहे त तथापि अमरकोश हा त्यांमध्यें सर्वांशीं मुख्य व अभ्यासी लोक तोच प्रथम प ढतात. आणि या कोशांतील शब्दांचे विग्रह करण्यास एक रामाश्रमी ह्मणून सर्व मान्य अशी टीका व दुसरी लिंगसूरिकृत टीका आहे त्या दोनहि टीका अमरांती ल विग्रह करण्यास साधन आहेत असें मनांत आणून त्या दोन टीकांच्या आश्र यानें हे सारे विग्रह केले आहेत. आतां त्या टीकांमध्यें व्याकरणाचा विचार फा र आहे तो ग्रंथ विस्ताराच्या भयानें या ग्रंथांत लिहिला नाहीं.

रामाश्रमीवरून विग्रहार्थोपयोग जो होतो तो सर्वांस होत असतो असें ना हीं कारण कीं, तो ग्रंथ पाहण्यास संपूर्ण सिद्धांत कौमुदी ह्मणाची तेव्हां ती टीका बरोबर समजून विग्रहार्थ समजतात. कौमुदीची माहिती नाहीं अशा ग्रुसज्ञानीं ती टीका पाहिली तथापि स्पष्टपणें विग्रहार्थ समजत नाहीत. या ग्रंथावरून तर अशा अडचणीत लोकांनीं न पडतां आबालवृद्धांस विग्रह समजतील.

या ग्रंथांत मराठी भाषेनें विग्रहांचे अर्थ काव्य पद्धतीनें लिहिले आहेत तेणें करून केवळ प्राकृत लोकांलाहि संस्कृत शब्द व त्यांची अर्थव्युत्पत्ती हीं सुलभ रीतीनें गुरूला श्रम दिल्यावांचून समजतील.

कित्येक शब्दांविषयीं अमुक शब्दाचा हा विग्रह केला परंतु या विग्रहापासून हाच अर्थ निष्पन्न होतो हें कशावरून असा संशय उत्पन्न न व्हावा ह्मणून विग्रहापुढें श ब्दोत्पत्तीला मुख्य कारण जो धातु तो व त्याचा अर्थ हे लिहिले आहेत. त्या योगानें तो संशय येणार नाहीं.

या ग्रंथाला विग्रहकोश हें नाव देण्याचें कारण हेंच आहे कीं, यांत सर्व शब्दांचे विग्रह दाखविले आहेत. विग्रह ह्मणजे तदर्थावबोधक वाक्याचें नाव तीं वाक्यें दोन प्रकारचीं एक लौकिक आणि दुसरें अलौकिक त्यांतून अलौकिक विग्रहवाक्य दा खविण्याचा प्रकार असा आहे कीं, अक्षराणां विन्यासः या दोन पदांच्या समासवृत्ति विवक्षाकालीं अक्षर आम् विन्यास सु असे दाखवितात. आणि अक्षराणांविन्यासः अक्षरविन्यासः या वाक्यास लौकिकविग्रहवाक्य ह्मणतात. या दोन वाक्यांमध्यें जे अलौकिक विग्रहवाक्य सांगितलें त्यांत प्रकृतिप्रत्ययांची फोडाफोड व तें साधार णलोकांस अनुपयोगी असें जाणून लौकिकविग्रहवाक्येंच सर्वत्र लिहिलीं आहेत त्यांचेच विग्रह हें नाम जाणावें

वृत्ति पांच आहेत समासवृत्ति, एकशेषवृत्ति, तद्धितवृत्ति, सनाद्यंतधातुवृत्ति आणि कृद्वृत्ति त्यांतून अक्षराणां विन्यासः इत्यादि समासाच्या जागीं धातु व त्यांचे अर्थ हे लिहिले नाहींत. कारण अक्षराणां विन्यासः या दोन पदांच्या समासवि वक्षाकालीं समासवृत्तिवाक्य मात्र लिहिल्यानें अर्थनिर्वाह होऊन धातु आणि त्यां चे अर्थ त्यांची आकांक्षा उत्पन्न होत नाहीं;तर त्यांतील प्रत्येक पदाच्या व्युत्पादन समयीं मात्र ती उत्पन्न होते; यास्तव तशा स्थलीं मात्र ते लिहिले आहेत.

पितरौ इत्यादिक एकशेषाच्या जागींहि सिद्धनामाचीच एकशेषवृत्ति होत अस ल्यें ह्मणून अशास्थलींहि धातु व तदर्थ यांची आकांक्षा नाहीं यास्तव ते लिहिले नाहीत आणि केवळ पितृशब्द व मातृशब्द या प्रत्येकाच्या व्युत्पत्तिप्रदर्शनकालीं ते लिहिले आहेत.

त्याच प्रमाणें दितेरपत्यं दैतेयः इत्यादि तद्धितवृत्तिस्थलींहि सिद्ध दितिशब्द घे उन तदर्थावबोधक वाक्य ह्मणजे विग्रह करितात; या कारणानें दितिशब्द व्युत्पादन

कालिक धातूंच्या अपेक्षेप्रमाणें दिलेच त्याजागीं तीं नाहीं ह्मणून ते धातु व तदर्थ हे लिहिले नाहींत.

आतां कृदृत्तीच्या व्युत्पत्तिप्रदर्शनकालीं धातु व त्यांचे अर्थ त्यांची अत्यावश्यकता पडती यास्तव त्याजागीं धातु व तदर्थ हे दाखविले आहेत. परंतु हा नियम प्रातिहारिकः इत्यादि स्थलीं प्रतिहरणं प्रतिहारः सप्रयोजनमस्य प्रातिहारिकः अशा जागीं अंतर्गतवृत्तीला लागू नाहीं केवळ प्रतिहारशब्दाच्या जागीं तो नियम आहे. व कृदृत्तींत सनाद्यंतधातुवृत्ति आहे तेथें मात्र सनाद्यंतधा. व त्यांचे अर्थ हे लिहिले आहेत त्यांचीं उदाहरणें रमंतेयोगिनोः स्मिन्नितिरामः पुनः पुनरतिशयेन यजति यज्ञेवा यायजूकः इत्यादि.

आतां स्त्रीप्रत्ययांत जें अजा मृडानी इत्यादि शब्दांचें व्युत्पादन केलें आहे तेथें पूर्वीं सांगितलेल्या वृत्तींपैकीं कोणतीहि वृत्ति संभवत नाहीं, ह्मणजे स्त्रीप्रत्ययांत शब्दास कोणती वृत्ति आहे असें ह्मणतां येत नाहीं यास्तव तेथें मूलभूत प्रातिपदिकांची जी वृत्ति तिचाच अर्थप्रदर्शनानें धातु व तदर्थ यांचा निर्णय प्रायः सिद्ध आहे परंतु अधिक जें स्त्रीत्व त्याचें प्रकाशन करणारा तेथें टाप् ङीप् ऊङ. इत्यादि प्रत्यय मात्र अधिक आहे या करितां त्या शब्दांच्या पुढें स्त्रीप्र. अशी खुणा लिहिली आहे त्यावरून ते शब्द स्त्रीप्रत्ययांत आहेत असें समजेल.

ह्या ग्रंथांतील शब्दांचा लिंगनिर्णय करणें तो प्राकृत विग्रहार्थ लिहिले आहेत त्यावरून तो ध्यानांत येता कां कीं, प्राकृत मराठी भाषेंत जे नियम आहेत पुल्लिंगीं तो स्त्रीलिंगी ती. नपुंसकलिंगीं तें. तेच त्यांत आहेत, ते क्षो त्याविषयीं कांहीं नवीन सांकेतिक चिन्हें करून लिहिलीं नसतीं परंतु हा विचार धात्वर्थापुढें प्रकृतोपयोगी जो शब्दाचा अर्थ लिहिला आहे त्याविषयीं मात्र उपयोगीं पडेल; परंतु कित्येक शब्दांचे जे नानार्थ त्याच प्रकृतार्थापुढें लिहिले त्यांचीं लिंगें समजण्या करितां त्या संकेतांची आवश्यकता आहेच यास्तव त्यात्या जागीं तीन हि लिंगांचीं आद्याक्षरें लिहिलीं आहेत स. पुल्लिंगाविषयीं पु. याच प्रमाणें स्त्रीलिं. स्त्री. नपुंसकीं. न. अशावरून त्यात्या अर्थी ते शब्द विद्यमान असतां त्यांचीं लिंगें कोणतीं व विशेष्यनिघ्नस्थलीं विशेष्य

भिन्नशब्दांचें आद्यक्षर. दोन दोन लिंगें तीन तीन लिंगें ज्या शब्दांचीं आहेत त्यांस त्यांस शब्दांचें तीनी अक्षरें लिहिलीं आहेत त्यांवरून सर्व लिंग निर्णय करतां येईल.

आतां पूर्वी ज्या पांच वृत्ती सांगितल्या त्यांचे विग्रह लिहिले आहेत, परंतु कोणत्या शब्दाची कोणती वृत्ती हें समजावें ह्मणून स. ए. त. सना. आणि कृ. अशा खुणा लिहिल्या आहेत त्यांवरून कोणत्या शब्दाच्या जागीं कोणती वृत्ति आहे हें समजून येईल. ह्मणजे समासवृत्तिस्थळीं स. याच प्रमाणें पुढच्या जाणाव्या.

आतां पूर्वी ज्या पांच वृत्ती लिहिल्या आहेत त्यांमध्यें समासवृत्ती आणि एकशेषवृत्ति या दोन वृत्ति मानण्याचें कारण काय कांकीं, एकशेषस्थळीं समास वृत्ति आहेच तेव्हां वृत्तिद्वय कल्पना व्यर्थ अशी आपाततः शंका येते खरी, परंतु समास आणि एकशेष निरवालस भिन्न आहेत. ते असे कीं, समासाला सुबंत पदांची अपेक्षा असते आणि एकशेष सुबुत्पत्तीच्या पूर्वीच द्वंद्वाचा अपवादक होतो, असे विषयभेद आहेत. वरेंतर विशेषभेदप्रदर्शनानें वृत्ति दोन मानल्या पाहिजेत इतकें सिद्ध झालें परंतु एकशेष आतां द्वंद्वाचा अपवादक असें ह्मणतां येणार नाहीं. कांकीं, भिन्नविषयता येते ह्मणून उत्सर्गापवादांची समानविषयता सर्वत्र पाहिजे ही गोष्ट खरी, परंतु याजागीं एकशेष न झालातर विभक्त्युत्पत्ति होऊन द्वंद्व होणार. एकशेष तर तों पर्यंत राहातच नाहीं अं तरंगत्वास्तव पूर्वी होतो. तो झाल्यावर मग द्वंद्वाला जी अनेक विभक्त्यंतें पाहिजेत तीं नाहींत ह्मणून तो होत नाहीं ती द्वंद्वाची अनेक विभक्त्यंतांची सामग्री एकशेषानें नष्ट केली आहे या कारणानें एकशेष हा द्वंद्वाचा अपवादक. अशारीतीनें द्वंद्वापवादक एकशेष आहे यावरून अपवादक होणार नाहीं अशी शंका उत्पन्न झाली होती ती दूर होते.

आतां बहुधा रामः कृष्णः इत्यादि शब्दस्थळीं जो पार्थ्य दाखविला आहे तो लोकप्रसिद्ध अर्थाबराबरच आहे या करितां त्या विषयांचा लोकांस बोध होऊन शब्दार्थ निर्वाह यथार्थ होईल हें सांगण्यास नको, परंतु कित्येक केवळ रूढ असे शब्द आहेत तेथें त्यांच्या प्रकृति प्रत्ययार्थांवरून अर्थ पाहिला असतां तो लोक प्रसिद्ध अर्था पासून फारच दूर पडतो. उदाहरण गौः गच्छतीति गौः गमन करणारा प्राणी असा

अर्थ धात्वर्थानें होतो परंतु गोशब्दाचा लोकप्रसिद्ध अर्थ गाई आहे. पञ्चजन शब्दाचा व्युत्पत्त्यर्थ पाहिला असतां पंच महाभूतांनीं उत्पन्न करिजेतो तो पंचजन ह्मणजे मनुष्य जातीय पुरुष, अशा स्थली केवल विग्रहार्थाकडेसच दृष्टि दिली तर हा शब्द स्त्री पुरुष साधारण व मनुष्य पशु इत्यादि साधारण असा भासतो. असो. असे अनेक शब्द लोकप्रसिद्धार्थाशीं मिळत नाहींत तेथें जे व्युत्पत्तिप्रदर्शन केले आहे तें आमचा उद्देशास अनुसरून आहे. लोकप्रसिद्ध अर्थाशी धात्वर्थ प्रदर्शित अर्थ साम्यता पावत नाही ह्मणून तो टाकावा तर तसे शब्द बहुत असल्यानें ग्रंथीं अपूर्णता दोष येईल असे जाणून ते न टाकितां सर्वत्र मूल ग्रंथाप्रमाणें लिहिले आहेत.

या कोशांत ग्रंथ लिहिण्याचा क्रम असा ठेविला आहे कीं, प्रथम मोठ्या अक्षरांनीं शब्द लिहिले ते शब्द अपदंनप्रयुंजीत ह्मणजे अपदाचा प्रयोग करूंनये ह्मणून सुबंत एकवचनीं असून बहुधा प्रथमांत आहेत. क्वचित् पुष्पवंतो इत्यादि स्थलीं द्विवचनांत. वसव. इत्यादि स्थलीं बहुवचनांत लिहिले आहेत. त्यांविषयी द्वि. ब. त्या खुणा लिहिल्या आहेत. आणि ह्रस्व दीर्घादि विशेषानें अक्षरानुपूर्वी निराळी होत्से आणि विग्रहादि ज्यांचे एक असेजे शब्द ते भिन्नेवारीत एकत्र लिहून त्याचे पुढें विग्रहादि लिहून त्यांचे ह्रस्वदीर्घादि विशेष दाखविले आहेत. शब्दाच्या पुढें विग्रह त्यांपुढें त्याचा अर्थ नंतर वृत्तीच्या बोधक खुणा इतकें झाल्यावर पूर्व संकेताप्रमाणें धातु व तदर्थ त्याच्या पुढे शब्दाचा अर्थ व नानार्थ असल्यास ते व लिंग बोधक चिन्हें आणि अकारांतादि प्रातिपदिकांत असे लिहिले आहेत

ते प्रातिपदिकांत प्रत्ययोत्पत्ती होऊन कार्यांतरांनीं रूपांतर पावले आणि कर्तृ इत्यादि शब्दांच्या अंतीं आकारादिक रूपानें दिसूं लागले तेव्हा सुबन्ते त्यांचे अंतजे ऋकारादिक ते दृष्टोत्पत्तीस येणार नाहींत ते यावे ह्मणून त्या त्या प्रातिपदिकांचे तेते अंतीचे वर्ण लिहिले आहेत त्या योगानें अकारांतादि प्रातिपदिकें प्रत्ययोत्पत्तीच्या पूर्वी कोणत्या रीतीचीं होतीं तो निश्चय करतां येईल.

क्वचित् जागीं उपसर्गाच्या बलानें वधातूच्या अनेकार्थत्वानें लौकिक प्रसिद्ध अर्थ संभाळण्याचा प्रसंगीं त्या दोन हि शास्त्रार्थांचा अवलंब केला आहे. आणि प्र

करणवशात्हि मुख्य धात्वर्थ सोडिला आहे कांहीं, तो सोडिला तरच, सामान्य लोकांसहि शब्दार्थ चांगला कळावा असा जो आमचा उद्देश तो सिद्धीस जातो.

आतां धातु असा शब्द लिहिण्याचा प्रसंगीं, धा. उदाहरण शब्दाच्या जागीं उ. ह्मणजे या जागीं ह्म. द्विवचन, द्वि. यानें बहुवचन, ब. यानें समजावें.—लिंगाच्या बोधक चिन्हाच्या स्थलीं अ. ही अव्ययाची खुणा धात्वर्थाचे शेवटीं तो असेल तर, अ. यानें अर्थ असें जाणावें आणि लिंगबोधक अक्षरा मागें, अ. असल्या पासून अकारांत व इ. यानें इत्यादि असा अर्थ जाणावा. आणि को असेल त्याचा कोशांतरीं असा अर्थ समजावा आणि पुढें जसजशी गरज लागेल तसतसे संकेत करून प्रस्तावना पुरवणी शेवटीं लिहावी लागल्यास लिहूं.

या कोशांत भावार्थाचे सारेच विग्रह लिहावे तर तें काम क्लिष्टकल्पनेचें होणार, सत्यप दाखवावे तर त्या पासून साधारण लोकांस कांहींच उपयोग न होतां उगीच घोंटाळ्यांत मात्र पाडावे असें होईल व ते दाखविल्या वर त्यांचे अर्थ आणि प्रकृतीचे अर्थ यांचा परस्पर अन्वय कसा होतो हें लोकांच्या मनांत येण्या जोगें न लिहिलें तर तें सत्यप लिहिणे व्यर्थ आहे आणि अन्वयाचाहि प्रयास करावा तर हाल्लीं संस्कृत ग्रंथ आहेत तेच बरे ह्मणका हा दुर्बोध ग्रंथ होईल असें मनांत आणून ते लिहिले नाहींत.

अ अतताति अं, निरंतर ह्मणजे सदो दित गमन करितो जो तो· कृदृत्ति· अत धातु· सातत्यगमनअर्थे· वस्तुमात्राचा अभाव, अविद्यमानता· अव्यय· उदाहरण· अराजदैविकंजगं· २ अर्थ कोशांत रीं वासुदेव· अकारांत· पुल्लिंगीं·

अकं नकं अकं, नव्हेजेंक ह्म· सुख तें– अरु· समास· दु·स्व· २ पाप· अ·न·

अकरणिः अकरणं अकरणिः, अकरण स· विरुद्ध करणेंजेंती· कृ· कुदृभ्धा· करणअ· शिवीचा एक भेद· उ· आः पापकर्मकरण्यानलज्जसे· इ· स्त्री·

अकुप्यं नकुप्यं अकुप्यं, नव्हेजें कुप्य ह्म· सुवर्णरजतभिन्न धन तें· अकुप्य· स· सोनें २ रुपें· अ·न·

अकूपारः कुंपिपतीतिकूपारः नकूपारः अकूपार, पृथ्वीतें पूरण करितो जो तो कूपार नव्हेजो कूपार तो स सागर· अ·पु·

अकृष्णकर्मा अकृष्णं शुक्लं कर्म यस्य– स· अकृष्णकर्मा, शुद्ध आहे कर्म ज्याचें तो· स· पुण्याचरण करणारा· न्· पु·

अंकः अंक्यतेनेनेत्यंकः, लक्षिजेतें स भिन्नतानें जाणलें जातें वस्तुमात्र जेणें करून तो· कृ· आकिधा· लक्षण अ· चिन्ह· २ उत्संग ३ एक दोन हीं संख्या अ·पु·

अंकुरः अंकूरः अंक्यत इत्यंकुरः, आंत असून बाहीर आल्यामुळें स्पष्ट होतो जो तो· कृ· आकिया· लक्षण अ· कोंब· अ·पु·

अंकुशः अंक्यते हस्तिरनेनेति अंकुशः, चिन्हित करिजेतो हत्ती जेणें करून तो· कृ· आकिधा· लक्षण अ· गजस्वाधीन राखण्याचें आयुध· अ·पु·

अंकोटः अंक्यत इति अंकोटः, पर्वताच्या उच्च प्रदेशीं असल्यानें सर्वांनीं लक्षिजेतो जो तो· कृ· आकिधा· लक्षण अ· अंकोडाचा वृक्ष· अ·पु·

अंक्यः अंके भवः अंक्यः, उत्संगाचे ठायीं वाजविण्याकरितां आणि स्थिति तो· त· मांडीवर घेउन वाजविण्याचा मृदंग· अ·पु·

अक्षं अश्नोतीत्यक्षं, स्वस्व विषयांतें व्यापकरितो जो तो कृ· अक्षूधा· व्याप्तिअ· इंद्रिय· २ पादेलोण· अ·न· ३ फांसा ४ चाक ५ बिब्याचें झाड· ६ तोळा ७ व्यवहार ८ बेहडा· अ पु· को· सुरमा· अ न· २ समजलेला अर्थ· अ·पु ३ भुजंग· ४ रुद्राक्ष· ५ भद्राक्ष· ६ मारा· अ·पु·

अक्षताः ह्मणनेक्षतं नक्षतं येषांते अक्षताः, नाहीं आहे हिंसन ह्म· विकार

जांस ते. स. धुतलेलेवांदूक यव अ.पु च

अक्षदर्शक: पश्यतीति दर्शक: अक्षाणांव्यवहाराणांदर्शक: अक्षदर्शक:, व्यवहारांचा दर्शक म्ह. व्यवहार पाहणारा. स. न्यायनिवडणारा. अ. पुं.

अक्षदेवी अक्षैर्दीव्यतितच्छील: अक्षदेवी, अक्ष म्ह. पाश यानीं क्रीडा करणें हा ज्याचा स्वभाव तो. म्ह. द्युधा-क्रीडा अ. फांशांनीं खेळणारा, जुवेबाज. इन्. पुं.

अक्षधूर्त: अक्षेषुधूर्त: अक्षधूर्त:, फांशांचाठायीं जो धूर्त तो. स. अर्थ पर-च्या शब्दाप्रमाणे. अ. पु.

अक्षपाद: अक्षंचक्षुरिंद्रियंपादेयस्य स: अक्षपाद:, चक्षुरिंद्रिय आहे चरणाचेठायीं ज्याचा तो. स. सप्तऋषींतला गौतममुनी. जैमन हे. अ. पु.

अक्षरं नक्षरतीत्यक्षरं, नाहीं नाश हो-तजें तें. म्ह. क्षरधा. क्षरण अ. मोक्ष. २ अकारादिवर्ण. ३ ब्रह्म. अ. न. को. तपश्चर्या. २ यज्ञ. ३ आदिकारण. ४ आकाश. ५ धर्मन.

अक्षरचणा: अक्षरैर्वित्तोक्षरचण:, लेखनाविषयीं अक्षरानीं जो वित्त स. मसिद्ध तो. त. लेखक. अ. पु.

अक्षरचुंचु: अक्षरैर्वित्त: अक्षरचुंचु:, त. अर्थादिवरच्या शब्दाप्रमाणेंअ. पु.

अक्षरविन्यास: अक्षराणांविन्यास: अक्षरविन्यास:, अक्षरांचाजो विन्यास म्ह. मांडणी तो. स. लिपि. अ. पु.

अक्षरसंस्थानं अक्षराणांसंस्थानं अक्षरसंस्थानं, अक्षरांचें जें संस्थान म्ह. सम्यक् स्थिति तें. स. लिपि. अ. न.

अक्षरुचकं रुच्यतइतिरुचकं अक्षस्य रसनेंद्रियस्य रुचकमक्षरुचकं, रोचन-कारितें जें तें रुचक रसनेंद्रियाला-जें रुचक म्ह. रुचि आणणारें. स. क्षारांतील एक भेद, सोरा. अ. न.

अक्षवती अक्षा: पाशका: संत्यस्यामितिअक्षवती, अक्ष. म्ह. पाश आहेत क्रीडेला साधन जीच्याठायीं ती. त. निर्जीव पदार्थांचा खेळ. ईवं. स्त्री.

अक्षाग्रकीलक: अक्षस्यनाभिक्षेप्यस्यअग्रकीलक: अक्षाग्रकीलक:, गाडीच्या आंखाचाजो अग्रकीलक तो. स. गाडीच्या आंखाचा पुढचा खिळा. अ. पु.

अक्षांति: क्षमणंक्षांति: नक्षांति: अक्षांति:, क्षांति म्ह. क्षमा तीचाठायीं जी विरुद्ध ती. स. ईर्षा. इ. स्त्री.

अक्षि अश्नुतेऽनेनेत्यक्षि· पदार्थमात्राला दर्शनक्रियेनें व्यापितें ह्म· यावत्पदार्थ ज्ञानाला जें साधन तें· कृ· अशूङ्‌ धा· व्याप्ति अ· नेत्र· न· नः –

अक्षिकूटकं अक्ष्णोः कूटकमक्षिकूटकं· अक्षींचें जें कूटक ह्मणजे निकातें हत्तीच्या डोळ्यांतील बाहुली· अ· न·

अक्षिगतः अक्षिणिगतः अक्षिगतः, नेत्राचा ठायीं प्रतिकूलत्वानें जो गत ह्म· प्राप्त तो· स· डोळ्यांत सलणारा शत्रु· अ· पु·

अक्षिवं अक्षिणातीत्यक्षिवं· नेत्रांतें पीडा करितें जें तें· कृ· बाधा· गतिअ· समुद्राचें पाणी सुकवून केलेलें मीठ· अ· न·

अक्षीवं नक्षीवतीत्यक्षीवं, नाहीं उन्मत्त करीत जें तें· कृ· क्षीवृ धा· मद अ– शेवग्याचा वृक्ष· अ· न·

अक्षोटः अक्ष्णोतीति अक्षोटः, स्वविस्तारानें व्याप्त करितो जो तो· कृ· अक्षू धा· व्याप्ति अ· डोंगरी आक्रोडाचा वृक्ष· अ· पु·

अक्षौहिणी ऊहः समूहोस्त्या ऊहिनी अक्षाणा मूहिनी अक्षौहिणी· समूह आहे जीस ती ऊहिनी अक्षांचा जी ऊहिनी ह्म· अनीकिनीच्या समुदायानें वाहणारी· स· दाहा अनीकिनी सेना· ईवं· स्त्री·

अखंडं नखंड्यते नद्‌खंडं· नाहीं खंड न करीत जें तें· कृ· खडि धा· भेदन अ· संपूर्णवस्तु ज्याचा भेद झाला नाहीं तें· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अखातं खानाद्भिन्नं अखातं· खाताहून जें निराळें तें अखातं· स· मनुष्यानें खटलेलें नव्हे असें जें संधिवशात् तें· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अखिलं नखिलं यस्य अखिलं· नाहीं आहे संक्षेप ज्या मध्यें तें· स· परिपूर्णवस्तु, सगळें· अ· न·

अगः नगच्छतीत्यगः, नाहीं गमन करीत जो तो· कृ· गम्लृ धा· गति अ· डोंगर· झाड· अ· पु·

अगदः नगदोयस्मादगदः, रोगाचा ह्रास होतो ज्यापासून तो· स· औषध· अ· पु·

अगदंकारः अगदंकरोतीति अगदंकारः, निरोगी करितो जो तो· कृ· डुकृञ् धा· करण अ· वैद्य· अ· पु·

अगस्त्यः अगं विंध्यं स्त्यायति इत्यगस्त्यः विंध्यपर्वतास प्रतिबंध करिता जो तो·

रु. स्रौं धा सघात अ अगस्त्यमुनीअ्
अंगं अंगतीसगं. गमन करिते जें तें रु. अगिधा. गति अ शरीरावयव. अ न.२ संबोधन३ पुनः या अर्थी
अंगदं अंगं दयते अंगदं, अगांने भूषित करिते जे ते रु. देकुधा. पालनअ बाहुभूषण. अ. न.
अंगनं अगत्यत्रेनि अंगनं, गमनकरिताहेत ज्याचेठायीत रु. अगिधा. गति अ. आंगण. अ न.
अंगना प्रशस्तान्यंगानिअस्याइति अगना प्रशस्त आहेत अगेंजीचीं ती. त. सुंदर अवयवांची स्त्री. २ सार्वभौम सहाक उत्तर दिग्गजाची स्त्री. आव स्त्री.
अगमः नगच्छतीनि अगम नाहीं गमन करीत जो तो. रु. गम्लृधा. गति अ. वृक्ष. अ.पु
अंगविक्षेपः अंगानांविक्षेप अंगविक्षेप, अगांचा जो विक्षेप ह्म चालन ती स. अंगचालनपूर्वक नृत्यातील एकप्रकार. अ. पु.
अंगसंस्कारः अंगंसंस्क्रियतेअनेने निअंगसंस्कारः, अग जे ने सस्कृत ह्म सुगंधित करिजेतेजणेकरून तो रु. डुकृञ् धा करणअ. अंगाला सुगंधि द्रव्य लावणें. अ. पु.
अंगहारः अंगानांहारो, न्यत्रनयनेअंगहारः, अंगेजीं त्याचें जें अन्यत्र नयन तो. स. नृत्यांतील अगावयवांचें इतस्ततश्चालन. अ. पु.
अगाधं अगाधमगाधं, नहे जें गाध ते अगाधः स. ज्याच्या तलाचा अंत लागत नाहीं इतके खोल ते. सरोवरादि. वि अ. पु. न. आव. स्त्री
अगारं अगान्वृक्षान् ऋच्छति प्राप्नोतीति अगारं वृक्षांतें अनाशकरूनप्राप्त होतें जें ते. रु. ऋ धा. गतिअ गृह अ न.
अंगारः अंगतीत्यगार, मेघादिरागीमन किंवा शीत निवारणाप्रत गमन करितो जो तो. रु. अगिधा. गति अ. मंगळनामक ग्रह. २ कोलित ३ इंगळ. अ. पु.
अंगारकः अंगारइवरक्तवर्णत्वादअंगारकः, अंगार ह्म. निखारा त्यासारिखा जो तो. त. मंगलनामकग्रह. अ. पु
अंगारधानिका अंगाराधीयते यांतत धानिका अगार ह्म. इगळ जे ते राहतात जीच्या ठायीं ती. रु. डुधाञ् धा. धारणअ शेकडी आव. स्त्री.

अंगारवल्ली अंगारवत् वल्लीयस्याः- साअंगारवल्ली, निखान्यां सारखा आहे त वल्लीजीस ती. स. भारंगीचीवेल. ईवं. स्त्री.

अंगारवल्लरी अंगारवर्णपर्णा वल्लरी- अंगारवल्लरी, निखान्यां सारिखीं आहेत पर्णेंजीचीं ती. स. करंजवृक्षांतील एकभेद. ईवं. स्त्री.

अंगारशकटिः अंगारशकटी अंगाराणां शकटि. अंगारशकटिः अंगारांचीजी शकटि स. पात्रविशेष ती. स. शेगडी. इ. स्त्री. २ ईवं स्त्री.

अंगीकारः अंगीकरणमंगीकारः, स्वीकारकरणें जो तो. कृ. डुधा. करणअ. स्वीकार. अ. पु.

अंगीकृतं अनंगमंगमकारि अंगीकृतं, अनंगाला अंगकरिजेतें जें तें. न. स्वीकृत. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अगुरुः न विद्यते गुरुरस्मादित्यगुरु नाहीं आहे गुरु ज्या. सारभूतवृक्षजाहून तो. स. शिसव्याचावृक्ष. उ. पु. न. २ कृष्णागरुचंदन. अ. न.

अगुरुशिंशपा शिंबाभिः शपतीति शिंशपा अगुरुश्चासौ शिंशपा च अगुरुशिंशपा. स. शिंबांनी आक्रोश ज्या. स्थिति करितेजी ती. शिंशपा अगुरु ज्या. लोकोत्तर गुरु अशीजी ती. स शिसव्याचें झाड. आर्द्वं. स्त्री.

अंगुलं अंगुलातीति अंगुल. हस्तानें ग्रहणकरितें जें तें. कृ. लाधा. आदानअ. बोट. अ. न.

अंगुलिः अंगुली अंगतीति अंगुलि, क्रिया करण्या करितां गमन करितेजी ती. कृ. अगिधा. गतिअ. हाताचें बोट. १ हत्तीचें कर्णभूषण. इ. स्त्री. २ ईवं स्त्री.

अंगुलिमुद्रा अंगुल्याः मुदं राती ति अंगुलिमुद्रा, अंगुलीची जी मुद् ज्या. शोभा तीतें देतेजी ती. कृ. राधा. दानअ. रामनामादिकांची आंगठी. आर्ष. स्त्री.

अंगुलीयकं अंगुलौभवं अंगुलीयकं, अंगुलीचाठायीं शोभादेण्याकरितां जें भव ज्या. उत्पन्न तें. त. अंगुलिभूषण, आंगठी. अ. न

अंगुष्ठः अंगोपाणौ तिष्ठतीति अंगुष्ठ., हस्ताचाठायीं राहतोजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. आंगठा. अ. पु.

अग्नायी अग्नेः स्त्री अग्नायी, अग्नीची जा पत्नी ती. स्वीय अग्नीचास्त्री ईवं स्त्री.

अग्निः अंगतीत्यग्निः, अंगानि ज्या. थंडीला कांपवितोजो तो. कृ. अगिधा. कंपन

अ. विस्तव. इ. पु.

अग्निकण: अग्ने: कण अग्निकण:. अग्नीचा जो कण तो. स. ठिणगी. अ. पु.

अग्निचित् अग्निमचैषीदिति अग्निचित् अग्नीनें चेतविता झाला जो तो. कृ. चिञ्. धा. चयन अ. विस्तव पेटविणारा. त्रि. पु. स्त्री. न.

अग्निज्वाला अग्नेर्ज्वालेव अग्निज्वाला, अग्नीच्या ज्वालेच्यापरी जी ज्वाला ती. स. वनौ. जीस धायटी असे म्हणतात ती. आव. स्त्री.

अग्निभू: अग्नेर्भवतीत्यग्निभू:, अग्नीपासून जो उत्पन्न होतो ता. कृ. भू धा. सत्ताअ. षडानन. ऊ. पु.

अग्निमंथ: अग्निमथ्यातीत्यग्निमंथ अग्नीतें मथनस विलोडन करितो जो तो. कृ. मंथ धा. विलोडनअ. नरवेल्स नें झाड. अ. पु.

अग्निमुखी अग्निरिव मुखं यस्या: सा अग्निमुखी, अग्नी प्रमाणें आहे तों ड्स म. दाहक मुख जीचें तों भ. बि- ब्बाचें झाड. ईच. स्त्री

अग्निशिखं अग्निरिव शिखा यस्य- तत् अग्निशिखं. अग्नितुल्य आहे शि- खा ज्या ... ते ... केश अ न

अग्निशिखा अग्निरिव शिखा यस्या: सा अग्निशिखा. अग्नि सारखी आहे शिखा जीची जीस. स. वाग चवका कळलावी असें म्हणतात ती. २ शाकवि शेष. आवं. स्त्री.

अग्नीध्र: अग्नीनिंधे इति अग्नीध्र: अ ग्नीतें प्रदीप्त करितो जो तो. कृ. इंधी धा. दीप्तिअ. ऋत्विग्विशेष. अ. पु.

अग्न्युत्पात: अग्नेरुत्पात: वैकृतमग्न्युत्पात. अग्नीपासून जो उत्पात तो. स अग्निकृत उपद्रव विशेष. अ. पु.

अग्रं अगतीत्यग्र वाकुंड जातें जेन कृ. अग धा. कु- टिलगतिअ. शेंडा पुढचा प्रदेश प. अग्रगामी १ अधिक. ३ ... ... प्रमुख. त्रि. अ. पु. न. आवं स्त्री

अग्रज: अग्रेजात. अग्रज:, प्रथम झा ला जो तो कृ. जनी धा. प्रादुर्भावअ. आदी झालेला. अ. पु

अग्रजन्मा अग्रे जन्म यस्यस. अग्र जन्मा चारहि वर्णांच्या आदी आहे ज न्म ज्याचें ता. स. ब्राह्मण. न. पु.

अग्रणी: अग्रनयतीत्यग्रणी:, अग्रता ... ... करितो जो तो. कृ. णीञ् धा. प्रापण अ. श्रेष्ठ. ई. पु.

अग्रत: अग्रेइत्यग्रत, अग्रभागीं व पुढें ... न. अ. अग्रत. पुढें. २ अग्रतें

पुंक्ते. अव्ययं.

अग्रतःसरः अग्रतःसरतीत्यग्रतःस रः, अग्रभागीं गमन करितोजोतो. कृ. सृधा. गतिअ. पुरें जाणारा. वि. अ.पु. न. आवं. स्त्री.

अग्रमांसं अग्रंचतन्मांसंच अग्रमांसं, जीवनाला मुख्यजें मांस तें. स. काळीज अ. न.

अग्रसरः अग्रेसरतीत्यग्रसरः, अर्थो दिक अग्रतःसर शब्दा प्रमाणें.

अग्रियं.अग्रीयं अग्रेभवं अग्रियं, अ ग्रावाग्रीयं इ. प्रथमजें झालें तें. न. वं धूवगैरे वि. अ.पु.न. आवं. स्त्री.

अग्रेदिधिषुः अग्रेप्रधानंदिधिषुर्य स्यस अग्रेदिधिषुः, प्रधानआहे दिधिषु जास तो. स. दोनवेळ विवाहित बाय कोचा दुसरा नवरा. अ.पु.

अग्रेसरः विग्रहादिसर्वे अग्रसरशब्दा प्रमाणें.

अग्र्यः अग्रेभवः अग्र्यः. अग्रभागींजो झाला तो. त. मुख्य. वि. अ.पु.न.आवं. स्त्री.

अघं अंघतेगच्छतिदानादिनेतिअघं, दानादिकें करून दूरजातें जें तें. कृ. अ. घिधा. गतिअ. पाप. २ मरणादिदुःस. ३ मृगयादिव्यसन. अ. न.

अघमर्षणं अघंमर्षतीतिअघमर्षणं, पापानें पराभवितें जें तें. कृ. मृषधा. ति तिक्षाअ. सर्वपापनाशनार्थजपावयाची ऋचा. अ.न.

अघ्न्या नहन्यतेहंतिवादातारमितिअ घ्न्या. देणाराजन नाहीं हनन झ. पतनक रीतजी ती. कृ. हनधा. हिंसाअ. गाई आवं. स्त्री.

अंघ्रिः अंहते अनेनेतिअंघ्रिः, गमन हो तें हे जेणें करून तो. कृ. अहिधा. गमन अ. चरण, पाय. इ.पु.

अंघ्रिजः अंघ्रेर्जातः अंघ्रिजः चरणा पासून झालाजोतो. इ.जनीधा. मदुर्भा वअ. शूद्रवर्ण. अ.पु.

अंघ्रिपर्णिका अंघ्रेरारभ्यपर्णान्यस्या इतिअंघ्रिपर्णिका, मुळापासून आहे त पर्णें झ. पत्रें जास ती. स. वनौषा. जिला डेवला पिठवण असें ह्मणतात ती. आवं. स्त्री.

अंघ्रिनामकः अंघ्रेर्नामयस्यसः अंघ्रि नामकः, अंघ्रि झ. चरण त्याचें आहे ना मजास तो. स. हृक्षाचें मूळ. अ. पु.

अंघ्रिवल्लिका अंघ्रिमूलमारभ्य वल्लि रस्याइतिअंघ्रिवल्लिका मुळापासून आ

हेत वह्नी जोस तो. स. पंनौ. मा. उवला पिरवण असे ह्मणतातनी आवे. स्त्री.

अनंडी ननंडी अनडी, नहे जो नंडी तो. स. तापटनव्हे अशी गाई. रवें. स्त्री.

अन्चल: चलनी तिचल: नचल: अचल:, चंचल होतो जो तो चल: नव्हे जो चल तो अचल. ह. चलधा. कंपन. अ. पर्वत. अ. पु.

अन्चला नचलतीत्यचला. नाहिं कंप पावन जी ती. ह. चलधा. कंपन अ. पृथ्वी. आवे. स्त्री.

अन्च्युत: नास्तिच्युतं स्खलनंयस्यसः अच्युतः, नाहिं आहे कधीहि स्खलन ज्यास जीशा जो तोजास तो. स. विष्णु २ मत्स्यविशेष. अ. पु.

अन्च्युताग्रज: अच्युतस्य अग्रजः अच्युताग्रजः, अच्युताचा जो अग्रज ह्म. श्रेष्ठबंधु तो. स. बलराम. अ. पु.

अंचित: अच्यतेस्माइतिअंचित., पूजिलेला जो तो ह. अंचुधा. पूजा अ. पूजिलेला. वि. अ. पु. न. आवे. स्त्री.

अन्च्छ: नच्छ्यन्नदृष्टिमिनिअच्छः, दृष्टीते छदन य. पतिबंध करीत नाहीं जें तें. ह. छोधा. छेदन अ. स्वच्छ. वि. अ. पु. न. आवे. स्त्री. २ आस्वल ३ स्फटिकमणी. अ. पु.

अच्छभल्ल: अच्छमाभिमुख्येनभल्ल तेहंति अच्छभल्ल., आभिमुख्येंकरून हिंसाकरणारा. ह. भल्ल धा. हिंसाअ. आस्वल. अ. पु.

अज: नजायते अजतीतिवा अज:, ना हीं उत्पन्न होत अथवा गमन करितो जो तो. ह. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. अज. गतिअ. महादेव. २ बोकड. अ. पु.

अजगंधिका अजस्येवगंधोऽस्या अजगंधिका, शेळी सारखा आहे गंध जीतो जीस ती. स. शाकविशेष. जास मा. ति लवण कानफोडी असें ह्मणतात ती. आवे. स्त्री

अजगर: गिरतीतिगर: अजस्यगर. अजगर, अज जो बोकड त्याचाजो गरह्म तो. स. अरण्यांत एक सर्पाचा भेद. अ. पु

अजगव अजेनमायया गम्यतइत्य गवं., मायाद्वारें जाणलें जातें अथवा पाविजेतें जें ह. गम्धा. गमन अ महादेवाचे धनुष्य. अ. न.

अजनान: अजननमजननिः, अ[illegible]

नसो यामकारें करून जो आक्रोश-
तो. कृ. जनधा. जननअ. शिवीचाए
कभेद. इ. स्त्री. उ. अजननिस्तेशठस्य
यात् .

अजन्यं नजनेसाधुरजन्यं, जनह्म.
लोक त्यांविषयीं जें साधु नव्हे तें. त शु
भाशुभसूचक उपद्रवविशेष. अ. न.

अजमोदा अजंमोदयतीत्यजमोदा.
अजातें हर्ष करितेजीती. कृ. मुद्धा
हर्षअ. ओवा. आबं. स्त्री.

अजशृंगी अज शृंगमस्याअजशृंगी.
अजशृंगतुल्य आहे शृंग जें नें जीचेंती
स. वनौ. औस शाक. मेंढशृंगी असें-
ह्मणतात ती. ईबं. स्त्री.

अजस्त्रं नजस्यतीत्यजस्त्रं, नाहीं मोक्ष
ण करीत जें तें. कृ. जसुधा. मोक्षण-
अ. निरंतर. अव्यय.

अजहा नजहातिशुकामितिअजहा,-
शुकांमत त्याग करीत नाहींजो तो. कृ
ओंहाकृधा. त्यागअ. वनौ. शा. कुच-
ली कुहि असें ह्मणतातती. आबं-स्त्री

अजा अजतीतिअजा, गमन करिते
जीती. कृ. अज-धा. गतिअ. शेळीआ
ब स्त्री

अजाजी अजमजतीतिअजाजी,अ
जामन मल्यलेंकरून गमनकरिते
जीती. कृ. अजधा. गतिअ. जिरें.
ईबं. स्त्री.

अजाजीवः अजाजीवोजीविकायस्य
सअजाजीवः, अजाआहे जीविका-
ह्म. उपजीवन ज्याचें तो. स. मेंढपाळ.
मेंढक्या. अ. पु.

अजाजीवी अजयाजीवतितच्छीलः
अजाजीवी, शेळीनें जीवन पावणें ह्मा
आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. जीवधा.
प्राणधारणअ. मेंढपाल मेंढक्या. इन् पु.

अजितः नजितः अजितः, नव्हे जो
जित ह्म. जिंकलेला तो. स. पराभव
नझालेला. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री
२ महादेव. अ. पु.

अजिनं अज्यतेतदजिनं. शरीरव्याप्त
करितेजें जें तें. कृ. अजधा. गतिअ.-
हरणाचें कातडें. अ. न.

अजिनपत्रा अजिनमिवपत्राणियस्या
सा अजिनपत्रा, चर्मसदृश आहेत प
र्णें ह्म. पक्ष जीचे ती. स. पक्षिविशे
ष ज्यास मा वटुरा वाघनिराई असें
ह्मणतात ती. आबं. स्त्री.

अजिनयोनिः अजिनस्ययोनिर्यस्मा
दित्यजिनयोनिः, पवित्र चर्माचीआ

हे योनि ह्म. उत्पत्तिजाणासून तो. स. हरिण. इ. पु.

अजिरं अजंतिगच्छंत्यत्रेति अजिरं, गमनकरितात्हे नज्याचेठायीं तें. कृ. अजधा. गतिअ. अंगण. २ विषय. ३ शरीर. अ. न. को. वेंडुक. वायु.

अजिह्मः नजिह्मः अजिह्मः, नव्हे-जो जिह्म ह्म. कुटिल तो. स. सरळ. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अजिह्मगः अजिह्मंगच्छतीतिअ जिह्मगः. सरळगमन करितोजो तो. कृ. गम्लधा. गतिअ. बाण. अ. पु.

अजीवनिः अजीवनमजीवनिः, अ जीवन होवो असाजो आक्रोश तो. कृ. जीवधा. प्राणधारणअ. शिवीचा एकभेद. इ. स्त्री.

अज्जुका अर्ज्यतेइत्यज्जुका, अर्जन ह्म. संपादन करितेजी ती. कृ. अर्जधा. अर्जनअ. नृत्यकरणारी वेश्या. आर्व. स्त्री.

अज्झटा अनआश्चर्यस्यझटःसंघा-तोःस्यामज्झटा. आश्चर्याचा आहे-संघ ह्म. समूहजीचाठायी ती. स. भुईआंवळी. आर्व. स्त्री.

अज्ञः नजानातीत्यज्ञः, नाहीजाणतजो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधन अ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

अज्ञानं विरुद्धंज्ञानमज्ञानं, विरुद्ध-जें ज्ञानतें. स. अयथार्थज्ञान. अ. न.

अंजनः अनक्तिगच्छतीतिअंजनः, गमनकरितो जो तो. कृ. अंजूधा. गमनअ. पश्चिमेचा दिग्गज. अ. पु. २अंजन, नेत्रशुद्धिकरणारें कज्जलादिक. अ. न.

अंजनकेशी अंजनमिवकेशाः यस्याः सा अंजनकेशी, अंजनासारखे आहेत केश जीचे ती. स. सुवासिकद्रव्यविशेष ह्म. पवारी असें ह्मणतात ती. ईबं. स्त्री.

अंजनावती अंजनवर्णत्वात् अंजनमस्त्यस्याः अंजनावती, अंजन ह्म. कज्जलरूप आहे वर्णजीस ती. त. पश्चिमदिग्गजाची स्त्री. ईबं. स्त्री.

अंजलिः अज्यतेनेनेति अंजलिः, सेचन करिजेनें जेणेंकरून कृ. अंजूधा. व्यक्त्यादिअ. पसा. इ. पु.

अंजसा अंजनअंजः अंजंस्यतीति अंजसा, अंजंस्यति ह्म. स्पष्टताजीचें नाशक जें तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. शीघ्र,लवकर. २ मासान् या अ

थीं उ. अंजसायातिक्षुरगः २अंजसे निरूध्युःकुचग्रहैः अव्य.

अरत्निः अरत्नी अरतिगुणोऽतेति-अरत्निः, गमनकरितोहेंगुण स. मतां चारज्जुजीचावायां ती.कृ. अरधा.गति अ. धनुष्याचेअग्र. इ.स्त्री. ईवं.स्त्री.

अटविः अटवी अटंत्यत्रेतिअटविः, अटन स. गमन करिताहेत जीचाठायीं ती. कृ.अटधा.गतिअ.अरण्य.इ.ईवं.स्त्री.

अटरूषः अटरूषः अटान्नाच्छतो रूषतीतिअटरूषः, गमनकरणाऱ्यांस न हिंसा स. प्रतिबंधकरितोजो तो. कृ.रू षधा. हिंसाअ. अडुळशाचें झाड. अ.पु.

अटा अटनंअटा, गमनजें ती. कृ.अ टधा. गतिअ. जाणें. आवं. स्त्री.

अट्टः अट्टयतिअतिक्रामयतीतिअ-ट्टः, अधःप्रदेशातिक्रमणपूर्वकगम न करवितोजो तो. कृ.अट्टधा.अति क्रमणअ. माडी. अ.पु.

अट्या अटाट्या विग्रहादिसर्वअ टाशब्दाप्रमाणें.

अणकः अणतइतिअणः कुत्सितः अणः अणकः कुत्सितबोलतोजोतो. त.अ.पु.

अणवीनं विग्रहादिसर्वपुढच्या शब्दा प्रमाणें.

अणव्यं-अणूनांभवनंक्षेत्रमणव्यं, अणूचें भवनं स. उत्पादकक्षेत्र तें. त. अणुनामकधान्य जांत होतें तें खि. अ.पु.न.आवं. स्त्री.

अणिः अणी अणतीतिअणिः, श ब्द करितोजो तो. कृ. अण धा. शब्द अ. गाडीचें चाक राहण्याकरितां क-ण्याच्या शेवटास जी खिळीअसते-ती. इ.पु.२ ईवं. स्त्री.

अणिमा अणोर्भावः अणिमा, अणू चा जो भाव स. सत्वा तो. त. अष्टसि द्धींतील एकभेद. न्.पु.

अणीयः अतिशयेनाणुरणीयः, अ तिशयेंकरून जें अणु तें. त. स्. न.

अणुः अणतीत्यणुः, स्वभक्षणानें पोषण करितोजो तो. कृ.अणधा. प्राणनअ. धान्यविशेष.उ.पु.२ सू क्ष्म. वि.उ.पु.न. ईवं.उ.स्त्री.

अंडं अमत्यस्मादित्यंडं, गमनक रितोहे पक्ष्यादिकज्याणासून तें. कृ. अमधा. गतिअ. अंडें कवट.अ.न.

अंडकोशः अंडकोषः अंडयोः कोशःअंडकोशः, अंडाचा जो को

शास्त्र. धारकावयवतो. स. तृणआं उ. अ. पु.

अंडज: अंडाज्जातः अंडज, अंडाणासून जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा प्रादुर्भावअ. पक्षि. २ सर्प ३ ब्रह्मदेव. ४ मत्स्य. अ. पु.

अतट: नतटो ऽस्त्येति अतटः, नाहीं आहे तट ज्याचे ठायीं तो. स. पर्वताचा तुटलेला कडा अ. पु.

अतलस्पर्शी नविद्यते तलस्पर्शो ऽस्य अतलस्पर्शी, नाहीं आहे तलस्पर्श ज्यास अंत ज्याविषयीं तें स. ज्याचा तळाचा अंत नाहीं ते वि. अ. पु. न. आव. स्त्री.

अतसी अततीत्यतसी, निरंतरगमन करिते जी ती. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. धान्यविशेष. ज्यास जवस असें ह्मणतात ती. ईंब. स्त्री.

अति अततीत्यति, प्रकर्षाविषयीं अथवा लंघनार्थी निरंतर गमन करितो जो तो. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. उत्कर्ष २ अतिक्रमण. उ. अत्युत्तमो विष्णु २ अतिवेलं जलधिजल. की अतिशय स्तुति. पूजा. अव्य.

अतिक्रम: अतिक्रमणमतिक्रम, अतिक्रमण जें तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. शत्रूवर निर्भयपणानें शस्त्रानें गमन. २ उल्लंघन. अ. पु.

अतिचरा अतिचरतीत्यतिचरा, संचरण करिते जी ती. कृ. चरधा. गतिअ. वनौषधिविशेष जीस पद्मचारिणी असें ह्मणतात ती आवं. स्त्री.

अतिछत्र: अतिछत्रा छत्रमतिक्रांत. अतिछत्रः, आकृत्यादिकानें छत्रातें अतिक्रमण करून राहिला जो तो. स. जलतृणविशेष हा घेस हासारखा असतो अ. पु. २ शोफेची भाजी. आव. स्त्री.

अतिजव: अतिशयितोजवोऽस्य अतिजवः, अतिशयित आहे जव ह्मणजे वेग ज्याचा तो. स. अतिवेगवान्. वि. अ. पु. न. आव. स्त्री.

अतिथि: अततीत्यतिथिः, गमन करितो जो तो. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. दुरून श्रमून वैश्वदेवांती आलेला. इ. पु.

अतिनु नावमतिक्रांतमतिनु, नौकेस अतिक्रमण करून राहिलें जें ते. स. नौकेचें अतिक्रमण केलेलें जलादि. ओ. पु. स्त्री. न.

अतिपंथाः अतिशयेनशोभनं,पंथा अतिपंथाः, अतिशयेंकरून उत्कृष्ट जोमार्गतो. स. चांगलामार्ग. इन्. पु.

अतिपातः अतिपतनमतिपातः, अतिपतनजें तो. क्रु. पत्धा. गमन. अ. अर्थादिसर्व अतिक्रमशब्दाप्रमाणें

अतिबलः अतिअत्यंतं बलं यस्यसः अतिबलः, अत्यंत आहे बल ज्यास तो. स. बलिष्ठ. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अतिमात्रं मात्रास्तोकं अतिक्रांतम तिमात्रं, स्वल्पानें अतिक्रमण करून राहतें ह्य. त्याचें विनोधि जें तें. स. अ तिशय. अ. न.

अतिमुक्तः अतिक्रांतोमुक्तंशोभ्या त्इतिअतिमुक्तः, शुभ्रगुणानें मुक्ताफलाप्रत अतिक्रमण करू न राहिला जो तो. एकफुलझाड ज्यास कुसरी, कस्तूरीमोगरा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

अतिमुक्तकः अतिशयितः मुक्तो विस्तारोयस्येत्यतिमुक्तकः, अत्यंत मुक्त आहे विस्तार जो तो ज्याचा तो. स. तिवसाचें झाड. अ. पु.

अतिरिक्तः अतिरिच्यतेस्मइत्य तिरिक्तः, अतिरिक्त होइजेलाजो तो. क्रु. रिचिर्धा. विरेचन अ. अ धिक. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अतिवक्ता अत्यंतं वक्ता अतिवक्ता, अत्यंत जो वक्ता ह्य. बोलका तो. स. बहुतबोलणारा. ऋ. पु. न. ईबं. स्त्री.

अतिवादः अतिक्रम्यउक्तिरतिवा दः, अतिक्रमण करून जी उक्ति तो. स. निष्ठुरभाषण. अ. पु.

अतिविषा विषमतिक्रांता अतिवि षा, विषातें अतिक्रमण करून राहि ली जी ती. स. औषधि विशेष. आबं. स्त्री.

अतिवेलं वेलांमर्यादां अतिक्रांत मतिवेलं, मर्यादेतें अतिक्रमण क रून राहिलें जें तें. स. अतिशय. अ न.

अतिशक्तिता अतिशयिताशक्तिर स्यतस्य भावोऽतिशक्तिता, अत्यंत शक्तिमान्त्यो जो भाव ह्य. सत्ता ती. स. अतिपराक्रम. आबं. स्त्री.

अतिशयः अतिशयनमतिशयः, अतिशयन ह्य. आधिक्य जें तें. क्रु. शीङ्धा. स्वप्नार्थक. उत्कर्ष. अ. पु.

अतिशोभनं अतिशयेनशोभनः

अतिशोभनः, अतिशयेंकरून जोशो भन तोअतिशोभन॰ स॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आवं॰ स्त्री॰

अतिसर्जनं अतिशयेनसृज्यतेत-दतिसर्जनं, अतिशयेंकरून देइजेतें जें तें॰ कृ॰ सृजधा॰ विसर्गेअ॰ अतिश यदान करणें॰ अ॰ न॰

अतिसारकी अतिसारोस्यास्तीति-, अतिसारकी, अतिसार आहेज्यास तो॰ त॰ अतिसाररोगझालेलापुरुष इन्॰ पु॰ न॰ ईवं॰ स्त्री॰

अतींद्रियं इंद्रियमतिक्रांतमतींद्रि-यं,इंद्रियातें अतिक्रमण करून राहि लेंजें तें॰ स॰ इंद्रियागोचर॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आवं॰ स्त्री॰

अतीव अतिचइवचेत्यतीव, अत्यं तनिश्चयेंकरून॰ स॰ अतिशयार्थी-अव्य॰

अत्तिका अत्तिभक्षणार्थवचनेरि त्यत्तिका, भक्षणार्थेतें वचनानें भ क्षणकरिते स्॰ वासदेतेजी तो॰ कृ॰ अदधा॰ भक्षणअ॰ ज्येष्ठभगिनी॰ २ सुद्री॰ ३ नाट्योक्ति॰ आवं॰ स्त्री॰

अत्यंतकोपनः अत्यंतंकुप्यतित-च्छीलः अत्यंतकोपनः, अत्यंत को पनशील हा॰ कोपिष्टस्वभावाचाजो-तो॰ कृ॰ कुपधा॰ क्रोध अ॰ अतिकोपि ष्ट॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ ईवं॰ स्त्री॰

अत्यंतीनः अत्यंतंगामीअत्यंतीनः, अत्यंतगमन करितोजीतो॰ त॰ फार चालणारा॰ अ॰ पु॰

अत्ययः अत्ययनमनेनवा अत्ययः, अतिशयेंकरून जें गमन हा॰ मरणतें किंवा तें होतें जेणें करूनतो॰ कृ॰ अय धा॰ गतिअ॰ मरण॰ अ॰ पु॰

अत्यल्पः अतिशयेनअल्पः अत्यल्पः, अतिशयेंकरून जो अल्पतो॰ स॰ अ त्यंतअल्प॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आवं॰ स्त्री॰

अत्यर्थं अर्थमतिक्रांतमत्यर्थं,अर्था प्रतअतिक्रमणकरून राहतेंजें तें॰ स॰ अतिशय॰ अ॰ न॰

अत्यध्यक्षं अक्षेषुइतिअध्यक्षंअ ध्यक्षमतिक्रांतमत्यध्यक्षं, इंद्रियांचे ठायीं हा॰ इंद्रियगोचरजें तें अध्य क्ष त्यामतअतिक्रमणकरून राहिलें तें अत्यध्यक्ष॰ स॰ इंद्रियातीत॰ अ॰ न॰

अत्याहितं अतीवमनसिआधीय तेस्माइति अत्याहितं॰ अत्यंतमना चाठायीं धरलेंजें तें॰ कृ॰ डुधाञ्धा॰ धारणअ॰ जीवाचीआशानधरितां

केलेलें साहसकर्म॰ २मोठें भय॰ अ॰न॰

अत्रिः अत्तुतेइत्यत्रिः, ग्रासकरितो जोतो॰ कृ॰ अंभूधा॰ व्याप्तिअ॰ अत्रिनामकसप्तर्षींतला एकऋषि॰ इ॰पु॰

अथ अर्थ्यतइतिअथ, प्रश्नार्थाची याञ्चा करणारा ह्म॰ अनंतराद्यर्थकजो तो॰ कृ॰ अर्थधा॰ उपयाञ्चाअ॰ मंगल॰ २प्रारंभ॰ ३प्रश्न॰ ४अनंतर॰ ५साकल्य॰ उ॰ अथातोब्रह्मजिज्ञासा॰ १अथशब्दानुशासनंलिख्यते॰ २ कानंकुलायकुंजान॰ ४ अथवक्तुंसमर्थोसि॰ ५अथधातून्ब्रूमः को॰ समुच्चय॰ संशय॰ अधिकार॰ प्रतिज्ञा॰ अव्य॰

अथो विग्रहादिसर्वपूर्वशब्दाप्रमाणें॰ अव्य॰

अदभ्रं दभ्रादन्यदभ्रं, अल्पाहून जें अन्य ह्म॰ अधिक तें॰ स॰ पुष्कळ॰ वि॰ अ॰पु॰न॰ आवं॰स्त्री॰

अदर्शनं दर्शनस्य अभावः अदर्शनं, दर्शनाचाजोअभाव ह्म॰ दर्शनप्रतिबंध तें॰ कृ॰ दृशिर्धा॰ प्रेक्षणअ॰ दृष्टीचें आच्छादन॰ अ॰न॰

अदितिनंदनः अदितेर्नंदनः अदितिनंदनः, अदितीजीतिचाजो नंदन ह्म॰ पुत्र तो॰ स॰ देव॰ अ॰पु॰

अदृक् नदृष्टिरस्येतिअदृक्, नाहींआहे दृष्टिजास तो॰ स॰ आंधळा॰ श॰पु॰

अदृष्टं नदृष्टमदृष्टं, दृष्ट ह्म॰ अवलोकितजें तें॰ नव्हेजें दृष्ट तें॰ अथवा अकस्मात्प्राप्त होतेंजें तें॰ स॰ अनवलोकित॰ अग्न्युत्पात अतिवृष्टि अनावृष्टि मूषक शलभ यानीं केलेलें भय॰ अ॰न॰

अदृष्टिः विरुद्धादृष्टिरदृष्टिः, विरुद्ध ह्म॰ प्रतिकूल जी दृष्टि ती॰ स॰ क्रूरदृष्टि॰ इ॰स्त्री॰

अद्धा अतंसंततंगमनंदधातीतिअद्धा, निरंतर गमनाला धारण करितोजो तो॰ कृ॰ डुधाञ्धा॰ धारणपोषणअ॰ साक्षाद्अर्थी॰ उ॰ अद्धा अवैति॰ अव्य॰

अद्भुतं अदाश्चर्यंतस्यभवनंअद्भुतं, आश्चर्यातेंजें भवन ह्म॰ उत्पत्ति तें॰ स॰ आश्चर्य॰ २आठरसांतील एकरस॰ अ॰न॰

अद्मरः अत्तुंशीलमस्येत्यद्मरः, भक्षण करण्याचा आहे शील ह्म॰ स्वभाव ज्याचा तो॰ कृ॰ अद्धा॰ भक्षणअ॰ खादाड॰ वि॰ अ॰पु॰न॰ आवं॰स्त्री॰

अद्य अस्मिन्नहनिअद्य, आजच्यादिवसींजें तें॰ त॰ आजच्याअर्थी॰ उ॰ अद्यगंतुंनशक्नोमि॰ अव्य॰

अद्रिः अत्तिअद्यतेवाअद्रिः, भक्षण

करितो अथवा भक्षिजेतो जो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ. पर्वत. २वृक्ष. ३सूर्य. इ.पु.

अद्वयवादी अद्वयंवदतुंशवचमित्य द्वयवादी, अवश्य अद्वयातें बोलणारा जो तो कृ. वदधा. व्यक्तवाणीअ. बुद्धा चा अवतार. इन्.पु.

अधमः अवत्यस्मादात्मानमधोमच्छे वा अधमः, रक्षणकरिजेतें आपासून किंवा अधोमार्गीं जोहोतो तो. कृ. अवधा. रक्षणअ, त. निकृष्ट. २ न्यून. वि. अ.पु. न. आवं. स्त्री.

अधमर्णः अधममृणमस्याधमर्ण., अधमआहे ऋणजावें तो. स. ऋण-घेणारा रिणको. अ.पु.

अधरः धरादूर्ध्वांतकठिनाद्वाअन्योधस्तउर्ध्व किंवा कठिणपासून जो अन्यतो किंवा नम्रीपतत्यधर., नाहींविध्वंसनकरीतजो तो. स. कृ. धृङ्धा. अवध्वंसनअ. अधरोष्ठ., ओंठ. अ.पु. २खालचा. ३अधम. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

अधरात् अधरस्मिन्देशेकालेवाअधरात्, अधोदेशीं अथवा कालींतेंअ उ.अधराद्गतः अव्य.

अधरेण अधरस्यांदिशिअधरेण, ग्रामादिकांपेक्षां पश्चिमसमीपजें तें, अर्थअधरात् याशब्दाप्रमाणें. अव्य

अधरेद्युः अधरेन्हिअधरेद्युः खालच्या दिवसाच्याठायीं जो तो. त. अधरदिवसी त्याअर्थीं उ. अधरेद्युः प्रसूता. अव्य.

अधस्तात् अधःअधरस्मिन्नधस्तात् अधोभागाच्याठायीं जो तो. त. खालीं त्याअर्थीं उ. अधस्ताद्गतः अव्य

अधामार्गवः धाञ्शेर्गतिःधामार्गं, धामार्गंवातीतिधामार्गवः अविद्यमानः धामार्गवोयस्मात्सः अधामार्गवः, धामार्गांचा गतीतें देतोजो तोधामार्गव अविद्यमानआहे धामार्गवजाहून तो. कृ. वाधा. गतिअ. आघाड्याचें झाड अ.पु.

अधिकं अध्यारूढमधिकं, अत्यंत आरूढ स. परिमाणावरजें तें. त. अधिक वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अधिकर्द्धिः अधिकाऋद्धिर्यस्यैत्यधिकर्धिः, अधिकआहे ऋद्धि स. समृद्धिजाची तो. स. संपन्न. वि.इ.पु.न आवं. स्त्री.

अधिकांगं अधिकमंगादधिकांगं अंगापेक्षांजें अधिक तें. स. पुरुषानें अंगरखाघालून पाठीवरून छातीवर

बांधलेलें वस्त्र ज्यास पत्नांनी असें स- णतात तीं. अ. न.

अधिकारः अधिकरणमधिकारः, अ धिकाराचें जें करण हा. क्रिया तो. कृ. डुकृञ्धा. करण अ. व्यवस्थादेवणें. अ. पु.

अधिकृतः अधिउपरिकृतोअधि- कृतः, उपरिभागाचेठायीं जोकृतलो स. अधिकारी. अ. पु.

अधिक्षिप्तः अधिक्षिप्यतेस्मइत्य धिक्षिप्तः, अधिक्षेपिजेला हा निर स्कृतकेला जो तो. कृ. क्षिपधा. प्रे रणअ. आक्षेपिलेला. अ. पु. आ बं. स्त्री. अ. न.

अधित्यका अध्यारूढाभूमिरधि- त्यका, अध्यारूढा हा. उच्चप्रदेशीं- चीजीभूमितो. त. पर्वतावरचीउंच भूमि. आबं. स्त्री.

अधिपः अधिपातीत्यधिपः, अत्यं तरक्षण करितोजोतो. कृ. पाधा. रक्षणअ. प्रभु अथवा यजमान. अ. पु.

अधिभूः अधिभवतीत्यधिभूः,- प्रभुत्वेंकरून होतोजोतो. कृ. भूधा. सत्ताअ. प्रभु स्वामी. ऊ. पु.

अधिरोहिणी अधिरुह्यतेऽनयाऽधि रोहिणी, आरोहण करिताहेतजीणें ती. कृ. रुहधा. बीजादिकअ. शिडी, निस णा. ईबं. स्त्री.

अधिवासनं अधिवास्यतइत्यधिवास नं, अधिकसुवासित करितातजें तें. कृ. वासधा. उपसेवनअ. गंधमाल्यादिका नींकेलेलासंस्कार. अ. न.

अधिविन्ना अधिउपरिविन्नंलाभोय स्याःसाअधिविन्ना, अध्युपरि हा. पू र्वीआहेपतीलालाभजीचा तो. स. अ नेकस्त्रियांतून पूर्वीपाणिग्रहण केलेली. आबं. स्त्री.

अधिश्रयणी अधिश्रियतेऽधिश्रय णी, पाककरिजेतोजीचाठायीं तो. कृ. श्रीञ्धा. पाकअ. चूल. ईबं. स्त्री.

अधिष्ठानं अधितिष्ठतिरधिष्ठीयतेवा अधिष्ठानं, राहतोकिंवाराहिजेतोजे थेंकरून तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तन- अ. बसणें. २चाक ३ नगर. ४ प्रभाव. अ. न.

अधीनः इनमधिगतोअधीनः, स्वामी प्रत प्राप्त झाला जो तो. स. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अधीरः नधीरोधैर्यमस्यअधीरः, ना

हीं आहे धैर्यजास तो. स. भयानें व्या-कुल. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अधीश्वर: अधिकः ईश्वरः अधीश्वरः, अधिक स. अत्यंत जो ईश्वर तो. स.-- देशांतरीं विराजे सर्व जास नम्य आहे-त तो. अ. पु.

अधुना अस्मिन्काले अधुना, याका-लाचठायीं. त. सांप्रत त्या अर्थी. अव्य

अधृष्ट: धर्षतीति धृष्टः, नधृष्टः अधृ-ष्टः, सहन करितो जो तो धृष्ट नव्हे जो धृष्ट तो अधृष्ट. स. लज्जित. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अधोंशुकं अधः अंशुकं अधोंशुकं,-देहाच्या अधोभाग संबंधीं जें वस्त्र तें. स. नेसावयाचें वस्त्र. अ. न.

अधोक्षज: अधः अक्षजं यस्य मअ धोक्षजः, खालीकडेस आहे इंद्रियज न्य ज्ञान ज्याचा तो अधोक्षज. स. वि-ष्णु. अ. पु.

अधोभुवनं अधः स्थितं भुवनमधो भुवनं, अधोमार्गी स्थित जें भुवन-स. रसातल तें. स. पाताल. अ. न.

अधोमुख: अधः मुखं यस्य स अधो मुखः, अधोमार्गी आहे मुख जें तें ज्या-चें तो. स. अधोवदन. वि. अ. पु. न.--ई. वं. स्त्री.

अध्यक्ष: अधिगतोक्षमधिगतोक्षेण वाक्षेषु अधिकृतो धिकृतान्यक्षाणि यस्या ध्यक्षोनिवा अध्यक्षः, इंद्रियांपलिकि-वा इंद्रियें करून अथवा व्यवहाराविष-यीं अधिकृत आहेत अधिकार जाचा अथ-वा त्यास करितो जो तो. स. २ रू. अ-ध्यक्ष. त्यासि अ. अधिकारी. अ. पु.--२ प्रत्यक्ष. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अध्यवसाय: अध्यवसानं अध्यव-सायः, अध्यवसान जें तो. रू. योजक-र्मणि. उत्साह. अ. पु.

अध्यापक: अध्यापयतीत्यध्यापकः, पढवितो जो तो. रू. इङ्. धा. अध्याप-न अ. पढविणारा. अ. पु.

अध्याहार: अध्याहरणं अध्याहारः, अध्याहरण स. ग्रंथादिकांत अर्थपूर्ति क-रितां योग्य पदादिकांची जी योजना तो अध्याहार. रू. हृञ् धा. हरण अ. तर्क. अ. पु.

अध्यूढा अधिउपरि ऊढसुद्वहनं य-स्याः सा अध्यूढा, उपरिकालीं स. प-श्चात् आहे विवाह जीचा ती. स. ए-का पुरुषानें अनेक विवाहित स्त्रियां तील पहिली स्त्री. आवं. स्त्री.

अध्येषणा अध्येषणमध्येषणा, आराधनजें ती· कृ· इषधा· गतिअ· कोणे कर्माविषयीं प्रार्थना करून सांगणें· आवं· स्त्री·

अध्वगः अध्वानंगच्छतीतिअध्वगः, मार्गाप्रत गमन करितो जो तो· कृ·ग च्छधा· गतिअ· मार्गस्थ· वि·अ·पु· न· आवं· स्त्री·

अध्वनीनः अध्वानमलंगच्छतीति अध्वनीनः, मार्गाप्रत अत्यंत गमन करितो जो तो· त· मार्गस्थ· वि·अ· पु·न· आवं· स्त्री·

अध्वा अत्तिबलमितिअध्वा, बलं क्षीण करितो जो तो· कृ· अद्धा·भ क्षणअ· मार्ग· न्·पु·

अध्वन्यः विग्रहादिसर्वअध्वनीनश ब्दाप्रमाणें·

अध्वरः नध्वरतीत्यध्वरः, कौटिल्या तें पावत नाहीं जो तो· कृ·ध्वृधा· हृ र्छनअ· यज्ञ· अ·पु·

अध्वर्युः अध्वरंयातीतिअध्वर्युः, यज्ञाप्रत जातो जो तो· कृ·याधा·प्रा पणअ· यजुर्वेदी ऋत्विज· उ·पु·

अनक्षरं नयशक्तान्यक्षराणिय स्मिन् तदनक्षरं, नाहीं आहेत प्रश स्ताक्षरें ज्याचेठायीं तें· स· अवाच्य भाषण· अ·न·

अनंगः नास्तिअंगंयस्येतिअनंगः, नाहीं आहे अंग म्ह· शरीर जें तें ज्या सतो· स· मदन· अ·पु·

अनच्छः नअच्छःअनच्छः, नव्हे जो अच्छ म्ह· स्वच्छ तो· स· गढूळ· वि·अ· पु·न· आवं· स्त्री·

अनड्वान् अनः शकटंवहतीति अन ड्वान्, शकटातें वाहतो जो तो· कृ·व हधा· प्रापणअ· बैल· ह·पु·न·ई·स्त्री·

अनध्यक्षं अक्षमधिगतमध्यक्षं न अध्यक्षं अनध्यक्षं इंद्रियप्राप्त जें तें अध्यक्ष नव्हे जें प्रत्यक्ष तें अनध्यक्ष· स· वि·अ·पु·न· आवं· स्त्री·

अनंतः नअंतोयस्यसःअनंतः, नाहीं आहे अंत ओतो ज्याचा तो· स· शेष· अ·पु· २ विष्णु· अ·पु· ३ आकाश· अ·पु·न· ४ मर्यादातीत· वि·अ·पु· न· आवं· स्त्री·

अनंता नास्त्यंतोयस्याः सा अनंता, नाहीं आहे अंत ओतो जीचा ती· स· पृथ्वी· २ धमासा· ३ दूर्वा· ४ अग्निशि खा· ५ उपळरी म्ह· उपरसाल· आ वं· स्त्री·

अनन्यजः मनसोऽन्यस्मान्नजायत इत्यनन्यजः, मनाखेरीज इतरांपासू न होत नाहीं जो तो. कृ. मदन. अ. पु.

अनन्यवृत्तिः न अन्या वृत्तिरस्य अनन्यवृत्तिः, एकाग्र आहे वृत्ती ज्याची तो. स. एकाग्रचित्ताचा. वि. इ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनमितंपचः अमितं पचति न स भवतीत्यनमितंपचः, अपरिमित पाक करीत नाहीं जो तो. स. कृपण. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनयः अनयनं अनेन वा अनयः, अनयन जें तो. किंवा नय आहे नय ह्म. नीति जेणेंकरून तो. द्यूतादि व्यवहार. २ दुर्दैव. ३ विपत्ति. अ. पु.

अनर्थकं न अर्थो यस्येत्यनर्थकं, नाहीं आहे अर्थ जो तो ज्यामध्यें तें. स. अबद्ध भाषण. अ. न.

अनलः अलं लनेनेति अनलः, देवादिक ज्याच्या योगानें जीवन पावतात तो. कृ. अनधा. भाषन अ. अग्नि. अ. पु.

अनवधानता न अवधानं यस्य सः अनवधानः अनवधानस्य भावः अनवधानता, नाहीं आहे अवधान ज्यास तो अनवधान त्याचा जो भाव स. धर्म ती. त. कर्तव्याचें अनवधान. आचं. स्त्री.

अनवरतं नास्त्यवरतं यत्रेत्यनवरतं, नाहीं आहे विराम ज्याचे ठायीं तें. स. नित्य. अ. न.

अनवरार्घ्यः अनवरस्मिन्भवः अवरार्घ्यः न अवरार्घ्यः अनवरार्घ्यः; श्रेष्ठाचे ठायीं झाला जो तो. अवरार्घ्य नव्हे जो अवरार्घ्य तो. स. प्रमुख. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनवस्करं न अवस्करो यत्रेत्यनवस्करं, नाहीं आहे अवस्कर ह्म. केर ज्याचे ठायीं तो. स. निर्मळ. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनः अनतिचित्कारोतीत्यनः, चित्कार करितें जें तें. कृ. अनधा. भाग न अ. गाडा. स्. न.

अनाकुलः न आकुलः अनाकुलः, नव्हे जो आकुल ह्म. व्यग्र तो. स. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनागतार्तवा ऋतुरस्य मासः आर्तवं अनागतमार्तवं यस्याः सा अनागतार्तवा, ऋतु मास आहे ज्यास तें आर्तव अप्राप्त आहे आर्तव ह्म.

रजोदर्शनजीस ती. स. न्हाणनआलेली स्त्री. आबं. स्त्री.

अनादरः नआदरः अनादरः, नव्हे जोआदर ह्म. सत्कार तो. स. तिरस्कार. अ. पु.

अनामयं आमयस्याभावोअनामयं, आमयाचा जोअभाव तें. स. आरोग्य. अ. न.

अनामिका ननामग्रहणंयोग्यंयस्याः सा अनामिका, नाहींआहे ग्रहणयोग्यनामजीचें ती. स. करांगुळी जवळचें बोट. आबं. स्त्री.

अनायासकृतं अनायासेनकृतं अनायासकृतं, अनायासानेंजें केलें तें. स. आयासनहोतां केलेलें. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अनारतं अविद्यमानंआरतंविरामोयस्मिन्तत् अनारतं, नाहीं आहेआरत ह्म. विश्रांतिज्याचेठायींतें. स. निरंतर. नित्य. अ. न.

अनार्यतिक्तः अनार्यप्रियश्चासौतिक्तश्च अनार्यतिक्तः, अनार्यप्रिय असाजो तिक्त तो. स. दनौ. किराईतह्मणतात तो. अ. पु.

अनधीनकः नअधीनः अनधीनः अनधीनएव अनधीनकः, नव्हेजो अधीन तोअनधीन तोच अनधीनक. स. कौरतक्षा. अ. पु.

अनाहतं नआहतंअनाहतं, नव्हे जेंआहत ह्म. क्षालनादिकेंकरून ताडित स. कोरेंवस्त्र. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अनिमिषः निमिषतीतिनिमिषः न निमिषः अनिमिषः, मेषोन्मेषपावतो जो तो निमिष मनुष्यादिक नव्हेजोनिमिष ह्म. देव तो अनिमिष. स. देव. अ. पु.

अनिरुद्धः ननिरुद्धः अनिरुद्धः, नव्हेजो निरुद्ध ह्म. रोधलेला तो अनिरुद्ध. स. मदनाचापुत्र. अ. पु.

अनिलः अनंत्यनेनप्राणितीत्यनिलः प्राणधारण करितात ज्याच्या योगानें तो. कृ. अनधा. प्राणन अ. वायु. २ देवगण. अ. पु.

अनिशं अविद्यमानानिशालक्षणयाव्यापाररहित्यंयस्मिन्तत् अनिशं, नाहींआहे व्यापार राहित्य ज्याचेठायीं तें. निरंतर. अव्यय.

+ ब्राह्मणोनपाशिरश्चेदनात, याचकारणानें पुण्यकर्मकालीं ईनपवित्रघालून इला पवित्रकरीतअसतात.

अनीकं अनंत्यनेनानीकं, जीननहो तेहें जेणेंकरून तें. रु. अनधा. प्राण नअ. सेना, फौज. अ. न.

अनीकस्थः अनीकेतिष्ठतीतिअ नीकस्थः, सैन्याचेठायीं राहतो जोतो. रु. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सेनारक्ष कगण. अ. पु.

अनीकिनी अनीकंरणेतिप्रयोज नत्वेनअस्याअनीकिनी, सैन्यआहे • ओनिप्रयोजनत्वेंकरून जीस ती. से ना ईव. स्त्री. न.

अनु अनितीत्यनु, पूर्वव्यापारांवांचू न ज्याचीउपपत्तिहोत नाहीं तें. रुधा नधा. प्राणनअ. पश्चात्. सादृश्या र्थी भूपमनुगच्छति. ३पितरमनुक रोति. को. लक्षण. वीप्सा. इत्थंभूत भाग आयाम. हीन. सह. अव्यय.

अनुकः अनुकामयतइत्यनुकः, - कामना ह. इच्छा करितोजो तो. रु. कमुधा. कांतिअ. अतिकामी का मुक, कामाभिभूत अ. पु.

अनुकंपा अनुकंपनमनुकंपा, अ नुकंपनजे ती. रु. कपिधा. चलनअ दया. आवं स्त्री.

अनुकर्षा अनुकृष्यतेनेनानुकर्षा, अनुकर्षणकरिजेतें जेणेंकरून तो. रु. कृषधा. विलेखनअ. रथाच्या खालच्या बाजूचे एक लांकूड. न. पु.

अनुकर्षः विग्रहादिसर्व अनुकर्षा शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

अनुकल्पः अनुहीनः कल्पोऽनु कल्पः, गौणजोविधि तो. स. गौण पक्ष. अ. पु.

अनुकामीनः कामस्यसदृशमनु कामंतद्गामीअनुकामीनः, यथेच्छ जें गमन त्यातें करितो जो तो. न. स्वच्छंदानें फिरणारा. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनुकारः अनुकरणमनुकारः, अनुकरणजें तो. रु. कृञ्धा. कर णअर्थ. अनुकरण, दुसऱ्यासार खेंकरणें. अ. पु.

अनुक्रमः अनुक्रमणमनुक्रमः, अनुक्रमणजें तो. रु. क्रमुधा. पा दविक्षेपअ. क्रम. अ. पु.

अनुक्रोशः अनुक्रोशंत्यनेनेति अनुक्रोशः, आव्हानकरितातजे णेंकरून तो. रु. क्रुशधा. आव्हा नअ. दया. अ. पु.

अनुगं अस्मिंद्रियंप्रतिगतमनु

गं, इंद्रियांप्रत गत झ. आप्त तें. कृ. ग स्लृधा गतिअ. अनुसरूनं याअर्थी. अव्यय

अनुग्रहः अनुग्रहणमनुग्रहः, अनुग्रहणजें तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. स्वीकार, २उपदेशविशेष. अ.पु.

अनुचरः अनुचरतीत्यनुचरः, अनुलक्षून गमन करितो जो तो. कृ. चरधा गतिअ. सेवक, चाकर. अ.पु.

अनुजः अनुपश्चाज्जातः अनुजः, पाठीमागून झालेला. स. कनिष्ठबंधु अ.पु.

अनुजीवी अनुजीवितुंशीलमस्या नुजीवी, स्वामिजीवनाला अनुसरून जगण्याविषयीं आहे स्वभाव ज्या चा तो. कृ. जीवधा प्राणधारणअ. सेवक चाकर. इन्.पु.

अनुतर्षणं अनुतृष्यते अनेनेति-अनुतर्षणं, अनुतर्षण होतें हें जेणें करून तें. कृ. तृषधा. पिपासाअ. मद्यपान. अ.न.

अनुतापः अनुतपनमनुतापः, अनुतपन झ. संतापनजें तो. कृ तपधा. संतापअ. पश्चात्ताप. अ.पु.

अनुत्तमः नोत्तमोयस्मादित्यनुत्तमः, नाहीं आहे उत्तम जाहून तो. स. मुख्य. २सर्वोत्तम. अ.पु.

अनुत्तरः नउत्तरोयस्मादित्यनुत्तरः, नाहीं आहे उत्तर झ. मोठा जाहून-तो. स. श्रेष्ठ. २उत्तम. वि. अ.पु.न. आवंस्त्री.

अनुदात्तः उच्चैरादीयते उच्चार्यते इतिउदात्तः नउदात्तः अनुदात्तः, उच्चस्वरानें उच्चारिजे तो तो उदात्त न व्हे जो उदात्त तो अनुदात्त स. स्वर विशेष. अ.पु.

अनुपदं पदस्यपश्चादनुपदं, अन्याचा पश्चात् जें तें. स. अन्याच्याकग तअनुसरून. अव्य.

अनुपदीना पादस्यायामोनुपदं-अनुपदंबद्धा अनुपदीना, चवणाचा जो आयाम झ. विस्तार तें अनुपद अनुपदजी बद्धा ती अनुपदीना. स. वाहाण. आ.स्त्री.

अनुपमा नास्तिउपमायस्याःसाअनुपमा, नाहीं आहे बलवर्णादिकें करूनउपमा जीस ती. स. कुमुदनाम क नैर्ऋत्यदिशेचा हत्तीचीस्त्री, आ-वं.स्त्री.

अनुप्लव: अनुप्लवनइत्यनुप्लव., पश्चात् गमन करितो जो तो. क्र. प्लुङ् धा. गतिअ. अनुचर सेवक. अ. पु.

अनुबंध: अनुबध्यतेनेनेत्यनुबंध. अनुबंध करिजेतो जेणेंकरून तो. क्र. बधधा. बंधनअ. दोषोद्भावन २प्रकृतिप्रत्ययांतील नश्वरभाग. ३ मातापितर यांस अनुसरणारा पुत्र. ४ प्रकृतकार्यास अनुसरणें. अ. पु.

अनुबोध: अनुबुद्धिरनुबोध:, पूर्वावगमनाला अनुसरून जो अवगम तो. क्र. बुधधा. अवगमनअ. जावरून गधगेला त्यास तो पुनः आणणें अ. पु.

अनुभव: अनुभवनमनुभवः अनुभवन हा. अनुभव घेणें जें तो. क्र. भूधा. सत्ताअ. साक्षात्कार. अ. पु.

अनुभाव: अनुभावयतिरसानिति अनुभावः, रसांप्रत उत्पादन करितो जो तो. क्र. भूधा. सत्ताअ. अभिप्रायसूचक नेत्रकटाक्षादिक. २ प्रभाव. ३ साधूंचा बुद्धिनिश्चय अ. पु.

अनुमति: अनुमन्यतेस्वभक्तोप्यः अनुमतिः, अनुमोदिजेतेजी ती. क्र. मनधा. ज्ञानअ. अनुमोदन. २ कलाहीन चंद्रानें युक्त पौर्णिमा इ. स्त्री

अनुयोग: अनुयोजनमनुयोगः, अनुयोजन जें तो. क्र. युजिरधा. योगअ. प्रश्न. अ. पु.

अनुरोध: अनुगम्यरोधनमनुरोध., अनुगमन करून जें पराचे रोधन तो क्र. रुधिरधा. आवरणअ. अनुकूलता. अ. पु.

अनुलाप: अनुलपनमनुलापः, अनुलपन जें तो. क्र. लपधा. व्यक्तवाणी अ. शोकयुक्तभाषण. अ. पु.

अनुलेपनं अनुलिप्यतेनेनेत्यनुलेपन, अंगादिकास लेप केला जातो जेणेंकरून तें. क्र. लिपधा. उपदेह अ. गंधाचीउटीवगैरे. अ. न.

अनुवर्तनं अनुगम्यवर्तनमनुवर्तनं, अनुगमनानें जें वर्तन तें. क्र. वृतुधा. वर्तनअ. अनुकूलता. अ. न.

अनुवाक: अनूच्यंतअनुवाकः, वारंवार उच्चारण केला जातो जो तो. क्र. वचधा. परिभाषणअ. वेदांचा अवयव. अ. पु.

अनुशय: अनुशयनमनेन वानुशयः अनुशयन हा. पश्चात्ताप अथवा तो आहे जेणेंकरून तो. क्र. शीङ्धा.

म्प्रअ· दीर्घद्वेष· २पश्चात्ताप· ३ अनुबंधच्छ्वासाअ· अ· पु·

अनुद्याः नउद्यः अनुद्यः, नव्हे जोउद्यालो· स· उद्यानरहेतो· २ आलस्ययुक्त· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अनुहारः अनुहरणमनुहारः, अनुहरणजें तो· कृ· हृ्ञ्धा· हरणअ· आनुकरणकरणें· अ· पु·

अनूनकं ऊनयतीतिऊनं नऊनमनूनं अनूनमेवअनूनकं, अपूर्णहोतें जें तें ऊन नव्हे जें ऊन स· न्यून तें अनून-अनूनजें तेंच अनूनक· न· स्वभाव· वंश· अ· न· १ पूर्वजन्मा· अ· पु·

अनूचानः अन्ववोचदितिअनूचानः सांगवेदाध्ययन कविता झालाजो तो· कृ· वचधा· परिभाषणअ· यथासांग वेदाध्ययनकर्ता· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अनूनं ऊनयतीत्यूनं नऊनमनूनं, ऊनयति स· न्यूनहोतें जें तें ऊन नव्हे जें ऊन तें· स· संपूर्ण· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अनूनकं अनूनमेवअनूनकं, अनूनजें तेंच अनूनक· न· परिपूर्ण· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अनूपं अनुगताआपोअत्रेतिअनूपं, अनुगत स· प्राप्तआहेत उदकें जाचे ठायीं तो· स· जलप्राय स· पाणथळ भूप्रदेश· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अनूरुः अविद्यमानावूरूयस्येत्यनूरुः, नाहीं आहेत ऊरू स· मांड्याजा स तो· स· सूर्यसारथि· उ· पु·

अनृजुः नऋजुः अनृजुः, नव्हे जो ऋजु स· सरळ तो· स· वक्र· वि· अ· पु· ईउकी· उ· न·

अनृतं नऋतमनृतं, नव्हे जें ऋत स· सत्य किंवा उंछशीलादि तें· स· अनृतभाषण· २ कृषिकर्म· अ· न·

अनेकपः अनेकेनकरेणमुखेनच पिबतीतिअनेकपः, अनेक स· सुंडाद्वानें व मुखानें उदकपान करितो जो तो· कृ· पाधा· पानअ· हत्ती· अ· पु·

अनेडमूकः नएडमूकोस्मादनेडमूकः, नाहीं आहे एडमूक जाहून तो· स· मुकाअसून बेहरा· १ आंधळा· २ शठ· अ· पु·

अनेहाः नईहतस्त्वनेहाः, नाहीं चेष्टाकरीतजो तो· कृ· ईहधा· चेष्टाअ· काळ· स· पु·

अनोकहः अनसः अकंगमिंहंतीति

अनोकहः, शकटाच्यागतीनें प्रतिबं धकरितो जो तो. रु. हनधा. हिंसाअ. वृक्षविशेष. अ.पु.

अंतःपुरं अंतरेपुरेगृहंअंतःपुरं, अभ्यंतराचाठायीं जें गृह तें स. राजा-चेंस्त्रीगृह. अ.न.

अंतः अंतनमंतः, अंतन ह्म. नाश-जोतो. रु. अनिधा. बंधनअ. मरण २नाश. ३समाप्ति. अ.पु. ४शेवटचा वि. अ.पु.न. आवं.स्त्री.

अंतकः अंतंकरोतीत्यंतकः, अंत ह्म. मरणांत नाश करितो जो तो. रु. डुंथा. करणअ. यम अ.पु.

अंतरं अंतंरातिअंतरं, अंतानेंदे तें जें तें. रु. राधा. दानअर्थ. अव-काश. २अवधि. ३परिधान. ४आ-च्छादन. ५भेद. ६छिद्र. ७अवसर ८मध्य. ९अंतरात्मा १० सादृश्य अ न. ११आत्मीय. उ० १अंतरेस्त्रियं. २मासांतरेदेयं. ३अंतरेशारदाः. ४पर्वतांतरितोरविः. ५यदंतरंसर्प पशैलराजयोः. ६महदंतरमहतेच. ७अंतरंगःसेवकः. ८आवयोरंतरे पर्वतः. ९ दृष्टांतरेज्योतिरूपः. १० प्रकारस्यइकारांतरनमः. ११ अय मत्यंतरोममः वि. अ.पु.न. आवं.स्त्री

अंतरा अंतरेतीतिअंतरा, मध्यरू-पानें गमनकरितोजो तो. रु. इण् धा. गतिअ. मध्यभागीं. उ. त्वांमां चांतराअंतरेणवाकमंडलुः. अव्य.

अंतरायः अंतरमध्ये अंतरस्यवाव धानस्यवा अयनमंतरायः, रु. अ यधा. गतिअ. विघ्न. अ.पु.

अंतरालं अंतरंलातीतिअंतरालं, अंतर ह्म. मध्य त्यासनलातिग्रहण करितेंजें तें. रु. लाधा. आदानअ. मध्यभागींचाअवकाश. अ.न.

अंतरिक्षं अंतरीक्षं अंतःक्ष क्षाणिनक्षत्राणिअस्येत्यंतरिक्षं, अभ्यंतराचाठायीं आहेत ऋक्षें ह्म. नक्षत्रेंजीतीं ज्याच्यातें. स. आकाश. अ.न.

अंतरीपं अंतर्गता आपः अत्रेति अंतरीपं, अंतर्गत आहेत उदकें ज्या चेठायींतें. स. द्वीप ह्म. बेट. अ.न.

अंतरीयं अंतरेभवं अंतरीयं, परि धानाविषयींझालें जें तें. त. नेसा वयाचेंवस्त्र. अ.न.

अंतरे विग्रहादिसर्व अंतरा शब्दा प्रमाणें.

अंतरेण विग्रहादिमध्यार्थपर्यंतपूर्व शब्दाप्रमाणें. २ त्यासाठीं. ३ वांचून ४ विना. उ. लोमांतांनरेणकमंडलु:, २ त्वदंतरेणऋणमेतत्. ३ पुत्रमंतरेणागत: पिता. ४ अंतरेणकंडालगृहा:, अव्यय.

अंतर्गतं अंतर्गम्यतेस्पद्दत्यंतर्गतं, अभ्यंतरात्यादाचीं जें लीन तें. रू. गम्‌धा. गतिअ. विस्मृतविसरलेंलें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अंतर्द्वारं अंत: स्थितंद्वारं अंतर्द्वारं, अंत: स्थित जें द्वार तें. स. गुप्त- द्वार. अ. न.

अंतर्द्धा. अंतर्द्धिः अंतर्धानंअंतर्धा. अंतर्धान जेंतीं. रू. डुधाञ्‌धा. धारणअ. आच्छादन. आ. स्त्री इ. स्त्री

अंतर्मना: अंतर्मनोस्य अंतर्मना:, अभ्यंतराचेठायीं खिन्नआहे मनज्याचें तो. स. व्यग्र. वि. स. पु. स्त्री. न.

अंतर्वेशिक: अंतर्वेशेनियुक्त:अंतर्वेशिक:, अभ्यंतरगृहीं जो नियुक्त तो. न. अंत:पुरीं योजिलेला. अ. पु.

अंतर्वत्नी अंतरस्त्यस्यांगर्भइतिअंतर्वत्नी, अभ्यंतरीं आहे गर्भजीच्या ती. न. गर्भारस्त्री. ईवं. स्त्री.

अंतर्वाणि: अंतर्वाणयतीत्यंतर्वाणि:, अभ्यंतराचेठायीं शब्द करितो जो तो. रू. वण्‌धा. शब्दअ. शास्त्रजाणणारा. वि. इ. पु. स्त्री. न.

अंतावसायी अंतमवसितुंशीलमस्य अंतावसायी, अंतापर्यंत अवसितुं ह्म. अंतकर्मीविषयींआहे स्वभाव ज्याचा तो. रू. षोधा. अंतकर्मअ. नापित न्हावी. न. न.

अंतिक: अंतोस्यास्तीत्यंतिक:, समीपभाग आहे ज्यास तो. न. जवळचा वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अंतिकतमं अतिशयेन अंतिकं- अंतिकतमं, अतिशयेंकरून जें समीप तें. त. फारजवळचें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अंतिका अंततितेवअंतिका, अग्नि बंधन करिजेतें जीच्याठायीं ती. रू. अतिधा. बंधनअ. चूल. आवं. स्त्री.

अंतिकाश्रय: अंतिकेआश्रयते- आश्रयणंवा अंतिकाश्रय:, समीपभागीं आश्रिजेतो अथवा आश्रयणजें तो. रू. श्रीञ्‌धा. सेवाअ. समीपाश्रयण. अ. पु.

अंतेवासी अंतेसमीपेवस्तुंशील

गस्येत्यंतेवासी. गुरुसमीप वास कर णाचा आहे स्वभाव ज्याचा. कृ. वस धा. निवासअ. शिष्य. २ चांडाल.न.पु.

अंत्यं अंतेभवंअंत्यं, अंतीं जें उत्पन्न तें. त. शेवटचें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अंत्रं अंतनीनिअंत्रं, बंधन करितें जें तें. कृ. अत्रिधा. बंधनअ. आंतडें. अ.न.

अंदिका अंधनेत्रअंदिका, कृ. अ- दिधा. बाकीसर्व अंतिकाश. प्र.

अंदुक: अंद्यतेननेहिअंदु. सैव अंदु क: बंधनहोतें जीणें ती अदू तोचअं दुक. त. सांकळकडेडी अ.पु.

अंदूक: अदूरेवअदूक:, अर्थादिसर्व पूर्व शब्दा प्रमाणें.

अंधकरिपु: अंधकस्यरिपु: नाश: क: अंधकरिपु:, अंधकासुराचा जो रिपु तो. स. शंकर. अ. पु.

अंध: अंधयतीत्यंध:, अंधअथवा दृ ष्टिरोध करितें जें तें. कृ. अंधधा. दृष्टु पघातअ. आंधळा. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री. २ स. न.

अंधकार: अंधनंअंध: अंधंकरोती त्यंधकार:, आंध्यातें करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. काळोख. अ. पुहिं.

अंधतमसं अंधयतीत्यंधं अंधंचतन- तमश्चअंधतमसं, अंध करितें जें तें अंध, अंध असें जें तम तें. स. गाढअं धार. अ.न.

अंध: अंधयतीत्यंध:, मदद्वाराअंधी- भूत करितें जें तें. कृ. अंधधा. दृष्टु- पघातअ. अन्न. स.न.

अंधु: अंधयतीत्यंधु:, दृष्टीलाउपघा त करितो जो तो. कृ. अंधधा. दृष्टुप घातअ. कूप. उ. पु.

अन्नं अद्यतेस्मइत्यन्नं, भक्षिलें जातें जें तें. कृ. अद्धा. भक्षणअ. भक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री. २ शिजलेलें धान्य. अ. न.

अन्य: अननीत्यन्य:, अन्याचा विरो धपूर्वक जगतो जो तो. कृ. अनधा. प्रा णनअ. दुसरा. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अन्यतर: द्वयोरन्यो अन्यतर:, दों होमध्ये जो एक तो. अन्य एवान्यतरो वाभिवाअन्यजो तोच अन्यतर. त. दों होतून एक. लिं. पू. म.

अन्यतरेद्यु: अन्यतरस्मिन्नहनि अन्यतरेद्यु:, दोंही दिवसांतून कोण त्या एके दिवशीं. त. अन्यतरदिवशीं.

त्याअर्थी.उ.अन्यतरेद्यु. दिलरंद्र ह्यसि.अव्य.

अन्येद्युः अन्यस्मिन्नह्निअन्येद्युः अन्यदिवसाचेठायीं.न.अन्यदिवसीं त्याअर्थी.उ.अन्येद्युनात्मानुचरस्य भावे.अव्य.

अन्वक्षं अक्षमिंद्रियमनुगच्छति इतिअन्वक्षं, इंद्रियाप्रतअनुगमन करितें जेनें.कृ.गम्लृधा.गतिअ.इंद्रियानुसरण त्याअर्थी.अव्य.

अन्वक् अन्वंचतीतिअन्वक्, अनुलक्षूनजेंनें.कृ.अंचुधा.गतिअ. अन्वक्शब्दाचाअर्थ.अव्य.

अन्वयः अन्वीयतेइतिअन्वयः, अनुलक्षेंकरून गमन करिजेनोजो नो.कृ.इण्धा.गतिअ.वंशकुल. अ.पु.

अन्ववायः अन्ववय्यतेअन्ववायः, अनुलक्षूनगमन करिजेनोजोलो.कृ. अयधा.गतिअ.वंश.अ.पु

अन्वाहार्यं अन्वाह्रियतेतदन्वाहार्यं, मासमासीं स.प्रतिमासीं करिजे तेंजेंनें.कृ.हृञ्धा.हरणअ.मासिकश्राद्ध.अ.न.

अन्विष्टं अन्वेष्यतेस्मइत्यन्विष्टं, शोधिजेलेंजेंतें.कृ.इषधा.गतिअ.शोधलेलें.वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अन्वीक्षणं अन्वीक्षाअन्वीक्षणं, अवलोकनजेतें.कृ.ईक्षधा.दर्शनअ.शोधणें.२पाहणें.अ.न.

अन्वेषणं अन्विष्टिरन्वेषणं, धर्मादिकाचें अवलोकन स.अत्यासक्तिपूर्वक शोधनजेंतें.कृ.इषधा.गतिअ.शोधणें.अ.न.

अन्वेषणा अन्वेषणमन्वेषणा, अन्वेषणा स.शोधन जेंनी.कृ.इषधा.गतिअ.धर्मादिकाचें शोधन करणें.आवं.स्त्री.

अन्वेषितं विग्रहादिसर्वअन्विष्टशब्दसमार्थे.

अपकारगीः अपकारार्थागीः अपकारगीः, नाशार्थकजीवाणी ती.स.अपकारकभाषण.ई.स्त्री.

अपक्रमः अपक्रमणमपक्रमः, अपक्रमण स.युद्धापासून पलायनजेंनें.कृ.क्रमुधा.पादविक्षेपअ.पलायन, पळणें.अ.पु.

अपगा अपांसमूहोआपस्तेनगच्छतीतिअपगा, उदकसमुदायानें गमन करितेजीती.कृ.गम्लृधा.गतिअ.

नदी·आवं·स्त्री·

अपघनः अपहन्यतेइत्यपघनः, हननकेलाजातो स· ताडिलाजातो – जोतो· कृ हनधा· हिंसाअ· शरीराचा अवयव· अ·पु·

अपचयः अपचयनमपचयः, अपचयनजें तो· कृ· चिञ्धा· चयनअ· अपहार· २नाश· अ·पु·

अपचायितं अपचितं अपचाय्यतेस्मेत्यपचायितं, पूजितकेलें – जें तें· कृ· चायृधा· पूजाअ· पूजलेला· वि·अ·पु·न·आवं·स्त्री·

अपचितिः अपचायनमपचितिः पूजनजें ती· कृ·चायृधा· पूजनअ· पूजा· २नाश· ३प्रायश्चित्त· ४खर्च· ५दान· ई·स्त्री·

अपटांतरं पटेनांतरंपटांतरं–नपटांतरमपटांतरं, वस्त्रानें जें अंतर – तें पटांतर नाहीं जें पटांतर तेंअपटांतर· स· सलग्न·जवळचा·वि·अ·पु·न·आवं·स्त्री·

अपटुः पटोरन्यःअपटुः, पटु स· – निरोगीत्याहूनजो भिन्नतो·स·रोगी· २असमर्थ· वि·उ·पु·स्त्री·न· ईवं· स्त्रीलिं·

अपत्यं नपतंत्यस्मादित्यपत्यं, नाहीं पतन पावत पिता ज्यापासून तें· कृ·पत्लृधा· पतिअ· मूल, बालक· अ·न·

अपत्रपा अपत्रपयतीत्यपत्रपा, लज्जित करिते जी ती· कृ· त्रपूष्धा· लज्जाअ· लोकलज्जा ·आवं·स्त्री·

अपत्रपिष्णुः अपत्रपतेतच्छीलः अपत्रपिष्णुः, लज्जाशील जो तो· कृ· त्रपूष्धा· लज्जाअ· लोकलज्जाबाळगणारा· वि·उ·पु·स्त्री·न·

अपथं अपगतः पंथाः अपथं, अपगत स· विरुद्ध जो मार्ग तें· स· कुमार्ग· अ·न·

अपंथाः अपगतः पंथाः अपंथाः, अपगत स· वाईट जो मार्ग तो· स· कुमार्ग· न्·पु·

अपदानं अपदीयतेनदपदानं, पूर्वचरित जें तें· कृ· डुदाञ्धा· दानअ· पूर्वींचें चरित्र· २प्रशस्तकर्म· अ·न·

अपदांतरं पदेनअंतरं पदांतरं न पदांतरं अपदांतरं, पदानें जें अंतर तें पदांतर नव्हे जें पदांतर तें· स· सलग्न, जवळचा· वि·अ·पु·न·आवं·स्त्री·

अपदिशं दिशोर्मध्येअपदिशं, दिशांचें जें मध्य तें· स· दोन दिशांचा मध्य-

भाग. अ. न.

अपदेशः अपदिश्यतेअनद्रूपेणेत्य परेशः, भिन्नरूपत्वानें अपदेशिजे-ला जो तो. रु. दिश्धा अतिसर्जन-अ. रूपर. २ लक्ष्य. ३ निमित्त. अ. पु.

अपध्वस्तं अपध्वस्यतेस्माइत्यपध्व स्तं, भर्त्सित केला जो तो. रु. ध्वंसधा-अधःपतनअ. निर्भर्त्सित. २ चुरलेला वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपभ्रंशः संस्कृतादपभ्रंशत्यप-भ्रंशः, संस्कृता पासून भ्रष्ट होतो जो तो. रु. भ्रंशुधा. अधःपतनअ. अपशब्द. अ. पु.

अपयानं अपगतंयानमपयानं, अपगत म्ह. पराङ्मुख जें यान म्ह. गमन तें. स. अर्थ अपक्रम शब्दावाच. अ. न.

अपरः अपरानीतिनपरो, परइति वाअपरः. गमन करितो जो तो. किं-वा दुसरा. रु. राधा. गतिअ. २ स. रु नीच्या मागच्या अंगाचा प्रदेश. अ. न. २ अन्य. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपरस्परः अपरश्चपरश्चअपर-स्परः, क्रियानें अंतर्व जें तें. स. क्रिये चें सांतत्य. ऊ. अपरस्परागच्छंति. अ. न. २ सतत क्रिया करणारा. ऊ. अपरस्पराः सार्थागच्छंति वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपराजिता नपराजिताअपराजिता, नव्हेजी पराजित ती. स. विष्णुक्रांतानावाची एक वनौषधि. २ गोकर्णीचीवेल. आवं. स्त्री.

अपराद्धपृषत्कः अपराद्धः पृषत्कोऽस्मादपराद्धपृषत्कः, ज्ह्या पासून भ्रष्ट आहे बाण ज्याचा तो. स. ज्याचा बाण लक्ष्यास चुकलेला. अ. पु.

अपराधः अपगतःराधोराधनमस्मादित्यपराधः, गेली आहे सिद्धिज्यापासून तो. स. अन्याय. अ. पु.

अपराह्णः अन्हःअपरोभागः अपराह्णः, दिवसाचा जो अपर भाग तो. स. दिवसाच्या दोन भागांतील दुसरा भाग. व पांचांतील चवथा भाग. अ. न.

अपरेद्युः अपरस्मिन्नहनिअपरेद्युः, अपर दिवसानेवाचीं. त. दुसऱ्या दिवशीं त्या अर्थी. ऊ. आगतानपरेद्युः आत्. अव्य.

अपरोक्षं अक्ष्णः परमितिपरोक्षं, नपरोक्षमपरोक्षं, अक्षीलाजें पर

तें परोक्ष. नव्हे जें परोक्ष तें. स. मस्त क्ष. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपर्णा नविद्यंतेपर्णान्यस्याइतिअपर्णा, नाहीं आहेत नपकालीं पत्त्यें करून पर्णे हिजीस ती. स. पार्वती. आवं. स्त्री.

अपलापः अपलपनमपलापः, अपलपनजें तें. रु. लपधा. व्यक्तवाणिः अ. निषेधवचन. अ. पु.

अपवर्गः पापेभ्यः अपवर्ज्यतइत्यपवर्गः, पापांपासून वर्जित करितो तो कु. वृज. मोक्ष. २त्याग. अ. पु.

अपवर्जनं अपवृज्यतेतदपवर्जनं, देइजेतें जें तें. रु. वृजिधा. वर्जनअ. दान. अ. न.

अपवादः अपवदनमपवादः, अतिक्रम करून जीउक्ति ती. भर्त्सना करून भाषण. २आज्ञा. अ. पु.

अपवारणं अपवार्यते ऽनेनेतिअपवारणं, आच्छादिजेतें जेणें करून तें. रु. वृञ्धा. आच्छादनअ. आच्छादन. अ. न.

अपशदः अपकृष्टंसीदतीत्यपशदः नीच जैसें होय तैसें विशरण पावतो स. खेदयुक्त राहतो जो तो. कृ. षद्लृधा. विशरणअ. नीच. २पामर. अ. पु.

अपशब्दः शब्दात्अपभ्रष्टः अपशब्दः, शब्दापासून भ्रष्ट झाला जो तो. स. अपभ्रंश. अ. पु.

अपष्ठुः अपतिष्ठतीत्यपष्ठुः, प्रतिकूलतें करून स्थित जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. विपरीत. वि. उ. पु. स्त्री. न.

अपसदः विग्रहादिसर्व अपशदशब्दाप्रमाणें.

अपसर्पः अपसर्पतीत्यपसर्पः अनियत मार्गानें गमन करितो जो तो. कृ. सृप्लृधा. गतिअ. जासूद. अ. पु.

अपसव्यं अपगतंसव्यादपसव्यं, सव्यापासून जें अपगत तें. स. दक्षिणक्ष. उजवें अंग. २विपरीत. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपस्करः अपकीर्यते स्वस्वस्थाने विक्षिप्यते ऽपस्करः, स्वस्वस्थानीं टाकिजेतो जो तो. रु. कृधा. विक्षेपअ. रथावयव. अ. पु.

अपस्नातः अपगतःस्नातः अपस्नातः, मृतार्थ स्नान केला जो तो. स. मृतोद्देशानें स्नान केलेला. अ. पु.

अपहारः अपहरणमपहारः, अप

हरण जें तो. कृ.-हृञ्धा. हरणअ. हरण करून घेणें. अ.पु.

अपांग: अपकृष्टान्यंगान्यस्मादि अपांगः, अपकृष्ट म्ह. आकर्षित आहेत अवयव ज्यापासून तो. डोळ्यांचा एक देश. २ कपाळावरील कस्तूरीच्या वगैरे तिलक. अ.पु.

अपांगदर्शनं अपांगेनदर्शनमपांगदर्शनं, नेत्रप्रांतें करून जें अवलोकन तें. स. तुरकून पाहणें. अ.न.

अपाची अपांचतिसूर्यमित्यपाची, मध्याच्या सूर्यानें पूजित करिली जीती. कृ. अंचुधा. गतिपूजनअ. दक्षिणदिशा. ईवं. स्त्री.

अपान: अपानंत्यनेनेति अपानः, ज्याच्या ग्रहणानें प्राणि जीवन पावतात तो. कृ. अनधा. प्राणनअ. गुदद्वारचा वायु. २ गुदद्वार. अ.पु. अ.न.

अपामार्ग: अपमार्जत्यनेनेति अपामार्गः, शुद्धि करिताहेत जेणें करून तो. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. आघाडा नांवें झाड. अ.पु.

अपांपति: अपांपतिरपांपतिः, अप् ज्या संज्ञा ओ पति तो. ष. समुद्र. र.पु.

अपावृत: अपगतमावृतमावरणं यस्येत्यपावृतः, अपगत म्ह. गेलें आहे आवरण ज्याचें तो. स. स्वतंत्र. वि.अ.पु.न.आं. स्त्री.

अपासनं अपास्यतेतदपासनं, मारिजेतें जें तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ. वध. अ.न.

अपि अपियतीत्यपि निर्णयादिका लाजजाणणारा. कृ. पिधा. गतिअ. शंका. २ निंदा. ३ समुच्चय. ४ प्रश्न. ५ भय. ६ संभावना ह्या अर्थी. उ. अपि चेदसि पापेभ्यः. २ अपि सिंचेत्सहस्रं. ३ स्त्रियं पालय पुत्रमपि. ४ अपि जानासि किंचित्. ५ अपि स्यात् जयेद्रामः. अव्यय.

अपिधानं अपिधीयतेअनेनेत्यपिधानं, आच्छादन करिजेतें जेणें करून तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. आच्छादन. अ.न.

अपिनद्ध: अपिनह्यतेस्मापिनद्धः अपिधानित केलेला म्ह. पांघरूण घेतलेला जो तो. कृ. नहधा. बंधनअ. अंगावर वस्त्र घेतलेला. वि.अ.पु.न.आं. स्त्री.

अपूपः नपूयतेइतिअपूपः, नाहीं विशरण पावत हा• आयते वगैरे पे• सां फार दिवस टिकतो जो तो• रु• पू यीधा• विशरणअ• करा• घारगा• अ नरसा वगैरे• अ• पु•

अपोगंडः नपोगंडःअपोगंडः, नव्हे जो पोगंड हा• परिपूर्णावयव तो• स• स्वतःसिद्धन्यूनावयव• वि• अ• पु• न• - आवं• स्त्री•

अप्पतिः अपांपतिरप्पतिः, उदकां चाजो स्वामी तो• स• वरुण• इ• पु•

अप्पित्तं अपांपित्तमिव अप्पित्तं, उ दकांच्या पित्तासारखें जें तें• स• अ• ग्नि• अ• न•

अप्रकांडः नप्रकांडोस्यातिष्ठतीत्य प्रकांडः, नाहीं आहे प्रकांड हा• कां डीं आस तो• स• आस कांडे नसून सुकालाच रवांचा फुटलेला वृक्ष• अ• पु•

अप्रगुणः प्रगुणात्‌भिन्नःअप्रगु णः, प्रगुणाहून जो भिन्न हा• प्रगु ण विरोधी तो• स• व्याकुल• वि• अ• पु• न• आवं• स्त्री•

अप्रत्यक्षं नप्रत्यक्षंअप्रत्यक्षं, नव्हे जें प्रत्यक्ष तें• स• इंद्रियातीत हा• अ तींद्रिय• वि• अ• पु• न• आवं• स्त्री•

अप्रधानं प्रधानादन्यत्‌ अप्रधानं, प्रधानाहून जें भिन्न हा• इतर तें• स• मुख्यनव्हे तें• अ• न•

अप्रहतं नप्रहन्यतेहलादिभिर प्रहतं, हलादिकांनीं जें कृष्ट केलेलें नाहीं तें• रु• हनधा• हिंसा अ• नाग रलेलें नाहीं असें शेत• वि• अ• पु• न• आवं• स्त्री•

अप्राग्र्यं प्राग्र्याद्भिन्नमप्राग्र्यं, प्रा ग्र्याहून जें भिन्न तें• स• अप्रधान• वि• अ• पु• न• आवं• स्त्री•

अप्सरसः अद्भ्यःसंसरंतीत्यप्सर सः, उदकापासून संसरण पावता त ज्या त्या• रु• सृधा• गतिअ• देव लोकींच्या स्त्रिया• स• स्त्री• ब•

अफलः नफलान्यस्येतिअफलः• नाहीं आहेत फलें जी तीं ज्यास तो• स• फलहीन वृक्षादिक• वि• अ• पु• न• आवं• स्त्री•

अबद्धं नबध्यतेस्मइत्यबद्धं, संबंधा दिकानें बांधिलें नाहीं हा• विसंगत बोलणें जें तें• रु• बधधा• बंधनअ• अर्थहीनभाषण• वि• अ• पु• न• - आवं• स्त्री•

अबद्धमुख: अबद्धंमुखं यस्य सोऽबद्धमुखः, अनियमित आहे मुख ज्याचें तो. स. ज्याच्या मुखानें अबद्ध भाषणें वारंवार निघतात तो. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अबला अल्पंबलं यस्याः साऽबला, अल्प आहे बल जीस ती. स. बायको. आवं. स्त्री.

अबाध: नबाधायस्येत्यबाधः, नाहीं आहे बाधा म्ह. पीडा जास तो. स. निराबाध. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अब्ज: अप्सुजातःअब्जः, उदकांपासून जो जातो म्ह. उत्पन्न तो. ह. जनी धा. प्रादुर्भावक. चंद्र. २ शंख. ३ कमळ. अ. पु. २ अ. पु. ३ अ. न.

अब्धि: आपोधीयंतेअस्मिन्नित्यब्धिः उदकें जींतीं धीयंते अस म्ह. धारण करितात जाचेठायीं तो. ह. धाञ्‌ धा. धारणअ. समुद्र. इ. पु.

अब्धिकफ: अब्धेः कफइवाब्धिकफः, समुद्राच्या कफाच्या परीजो तो. स. समुद्रफेण. अ. पु.

अब्जयोनि: अब्जंयोनिर्यस्यसःअब्जयोनिः, विष्णूचें नाभिकमळ आहे उत्पत्तिस्थान ज्याचें तो. स. ब्रह्मदेव इ. पु.

अब्जिनीपति: अब्जिनीनांपतिरब्जिनीपतिः, कमलिनीचा जो पति तो. स. सूर्य. इ. पु.

अब्द: आपोददातीत्यब्दः, उदकातें देतोजो तो. ह. दाण्‌ धा. दानअ. मेघ. २ वर्ष. ३ पर्वतविशेष. अ. पु. न. २ अ. पु. ३ अ. पु. ४ मुस्तक मोथा. अ. पु.

अब्रह्मण्यं ब्रह्मणिसाधु ब्रह्मण्यं, नब्रह्मण्यं अब्रह्मण्यं, ब्राह्मणाविषयीं जें साधु तें ब्रह्मण्य नव्हे जें ब्रह्मण्य तें. स. वधानर्ह ब्राह्मणादिकांस सदोष भाषण. अ. न.

अभयं नभयमस्मादित्यभयं, नाहीं आहे भय जें तें ज्यापासून तें. स. काव्यावाक्याचें मूळ. अ. न.

अभया नभयमस्याइत्यभया, नाहीं आहे भय जें तें जीस किंवा जीपासून लोकांस ती. स. हिरड्याचें झाड. आवं. स्त्री.

अभाषणं नभाषनेनदभाषणं, नाहीं बोलिजेतें जें तें. ह. भाषधा. व्यक्तवाक्‌ अ. मौन. अ. न.

अभिक: **अभीक:** अभिकामयतेअभिकः, इच्छाकरितो जी तो. ह.

कसुधा. कांतिअः कामुक. कार्माण्ड. वि. अ पु न. आबं. स्त्री.

अभिक्रमः अभिक्रमणमभिक्रमः शत्रूंवर जें गमन तें. क्र. क्रमुधा. पाद विक्षेपअ. निर्भयपणीं शत्रूंवर थूरां चे गमन तें. अ. पु.

अभिख्या अभिख्यानमभिख्या, अभिख्यान म्हणजे नाम किंवा शोभा जीती. ख्या. ख्याधा. प्रकथनअ. नाम २ कीर्ति. ३ कांति. आबं. स्त्री.

अभिख्यानं अभिशंसनमभिख्या नं, अभिशंसन जें तें. क्र. शंसधा. स्तुतिअ लोकापवाद. अ. न.

अभिग्रहः अभिग्रहणमभिग्रह. अभिग्रहण जें तें. क्र. गृहधा. ग्रहणअ कलहाह्वान फिर्याद. अ. पु.

अभिग्रहणं अभितोग्रहणमभिग्रहणं. आसमंताद्भागीं जें ग्रहण तें. क्र. गृहधा. ग्रहणअ. चोर्य. अ. न.

अभिघाती अभिहंतुंशीलमस्या भिघाती. नाश करणाचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. क्र. हनधा. हिंसाअ. शत्रु. इन पु.

अभिचारः अभिचरणमभिचारः अभिचरण जें तो क्र. चरधा. गति अ. हिंसात्मककर्म. अ. पु.

अभिजनः अभिजन्यतइत्यभिजनः, उत्पन्न होइजे तो जो तो. क्र. जनधा. जननअ. वंश, कुल. २ कुलमुख्य, कुलदीपक. ३ चाकरलोक. अ. पु.

अभिजातः अभिजायतेस्माभिजातः, सर्वत्र प्रसिद्ध झाला जो तो. क्र. जनीधा. प्रादुर्भावअ. कुलीन. २ पंडित ३ नीतिमान्. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभिज्ञः अभित. सर्वतोजानातीत्य भिज्ञः. सर्ववेत्ता जो तो. क्र. ज्ञाधा. अवबोधनअ. प्रवीण. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभितः अभिमुखउभयतइतिवा. अभितः, सन्मुख किंवा दोहीकडून. न. सन्मुख. २ सामीप्य. ३ दोहोकडून. ४ शीघ्र. ५ साकल्य. उ. वाराणसीमभितोभागीरथिः. अभितोहंस्त्र कोडंग. अभितःकुरुचामरी. ३ अभितोपीथ ४ अभितोवनराः. . अव्य.

अभिधानं अभिधीयतेनदभिधानं, अभिधीयते म्ह. बोलिजे तें जेणे ते क्र. धाधा. अनादरअ. नाम. अ. न

अभिध्या अभिध्यानमभिध्या, निरंतर परकीय द्रव्याचें चिंतन जें ती क्र.

धौधा· विंताअ· दुसऱ्याच्याधनाची इच्छा· आवं· स्त्री·

अभिनयः अभिमुखेनयोनीयते। नेनेत्यभिनयः, अभिमुखत्वानें ह्म· सन्मुखवर्ते करून वाक्यार्थ नेइजेतो· ह्म· जाणविला जातो जेणें करून तो· रु· णीञ्धा· प्रापणअ· हस्तादिकानें इतरांस आपण म्हटल्या वाक्याचा अर्थाचा भाव करून दाखविणें· अ· पु·

अभिनवः अभिनूयतइत्यभिनवः स्तविजेला जो तो· रु· णुधा· स्तुतिअ· नूतन, नवा· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अभिनिर्मुक्तः अभिसर्वसायंतनं कर्म निश्चयेनमुक्तंयेनाभिनिर्मुक्तः सायंकालचें कर्म निश्चयें करून सो डलें आहे जानें तो· स· सूर्याचाअ· स्तमान कालीं निजलेला· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अभिनिर्याणं अभिनिर्यातिरभि निर्याणं, सन्मुखगमनजेतें रु· या धा· प्रापणअ· प्रयाणा· अ· न·

अभिनीतः अभिनीयतइत्यभिनीतः, नीतीला अनुसरिजेतो जो तो· रु· णीञ्धा· प्रापणअ· नीतीच्या २ फलप्रशस्त· ३ भूषित· ४ कोपिष्ट· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अभिपन्नः अभिपद्यतेस्माभिपन्नः आपत्ति पावता झाला जो तो· रु· पद धा· गतिअ· व्याप्त विपत्ति प्राप्त झाली तो· २ अपराधी· ३ शत्रूनें आक्रांत· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अभिप्रायः अभिप्रयणंअभिप्रायः अभिप्रयणजें तो· रु· प्रीञ्धा· तर्पण अ· आशय· अ· पु·

अभिभूतः अभिभूयतेस्मेत्यभिभूतः, अभिभवलेला ह्म· पराजय पा विजेलाजो तो· रु· भूधा· सत्ताअ· प राभव पावलेला· वि· अ· पु· न· आवं· स्त्री·

अभिमर्दः अभिमर्दनमभिमर्दः, आसमंताद्भागीं जें मर्दन तो· रु· मृ दधा· क्षोदअ· युद्ध· अ· पु·

अभिमानः अभिसर्वतोमानः अभिमानः अभिमननमभिमानोवा, आसमंताद्भागाचाठायीं जोमान ह्म णजे गर्व तो· अथवा आपणें जें नें· स· २ रु· मीञ्धा· हिंसाअ· अहंकार २ गर्व· ३ ज्ञान· ४ प्रेमा· ५ हिंसा· अ· पु·

अभियातिः अभितोयातीति अभि

यातिः, नानाकुद्धीनें सन्मुख येतो जो तो. कृ. याधा. प्रापणअ. शत्रु. इन्प्र.

अभियाती अभियातुंशीलमस्येत्यभियाती, हनन करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. याधा. प्रापणअ. शत्रु. इन्. पु.

अभियुक्तः अभियुज्यतइत्यभियुक्तः, नियोजिला जो तो. कृ. युजिर् धा. योगअ. मारी. अ. पु.

अभियोगः अभियोजनमभियोगः अभियोजन जें तो. कृ. युजिर्धा. योग अ. फिर्याद. १अद्भुतमय. अ. पु.

अभिरूपः अभिलक्षंरूपमस्याभिरूपः, पाहण्यास योग्य आहे रूप स्वरूप ज्याचें तो. स. पंडित. अ. पु.

अभिलावः अभिलवनमभिलावः अभिलवनजें तो. कृ. लुञ्धा. छेदन अ. धान्यादि कणिशांचे छेदन. अ. पु.

अभिलाषः अभिलषणमभिलाषः अभिलषणजें तो. कृ. लषधा. कांति- अ. इच्छा. अ. पु.

अभिलाषुकः अभिलष्यतितच्छीलः अभिलाषुकः अभिलाषशीलस्ह इच्छाशीलजो तो. कृ. लषधा. कांति- अ अभिलाषशील. वि. अ. पु. न. आ

वं. स्त्रीलिंगीं.

अभिवादकः अभिवादयतितच्छीलः अभिवादकः, अभिवादनस्वभाव चा जो तो. कृ. वदिधा. अभिवादनअ. वंदनशील. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अभिवादनं अभिमुख्येनवाद्यते- आशीः क्रियते अनेनेति अभिवादनं, अभिमुखत्वानें आशीर्वाद करिजे तो जेणें करून तें. कृ. वद्धा. संदेशव चनअ. नामगोत्रोच्चार पूर्वक जो नमस्कार तें. अ. न.

अभिव्याप्तिः अभिव्यापनमभिव्याप्तिः, आसमंतात् भागीं जें व्यापन ती. कृ. आप्धा. व्याप्तिअ. सर्वत्र व्याप्ति. इ. स्त्री.

अभिशस्तः अभिशस्यतेस्म इत्यभिशस्तः. अभिशापिजेला जो तो. कृ. शसुधा. हिंसाअ. लोकापवादानें दूषित वि. आ. पु. न. आवं. स्त्री.

अभिशस्तिः अभिशसनमभिशस्तिः, अभिशासनजें ती. कृ. शसुधा. हिंसादिक अ. याचना. इ. स्त्री.

अभिशापः अभिशापनमभिशापः, अभिशापन [illegible] नवोदेंच पापी असें म्हणणें जें तो. कृ. शपधा. आक्रोशअ.

मिथ्यापपोद्भव. अ. पु.

अभिषुतं अभिषूयतेस्मइत्यभिषुतं, कुंडन करिजेते जे ते कृ. षुञ्धा. पीड नअ. कांजिक अ. न

अभिषंगः अभीषंगः अभिषंजनमभिषंगः, प्रकृती अभिषंजन ह्म. संमतिजन्य शिक्षा देणे उपसर्गवशा नें हा अर्थ होतो षंजधा. संगअ. या. क्रियदान. अ. पु.

अभिषवः अभिसवनमभिषव, अभिसवन जे तो. कृ. षुञ्धा. स्नपन, स्नान, सुरासंधान अ. मद्यसधान. २ सोमाभिषव, सोमवल्लीचें कुंडन. अ. पु.

अभिषक्तिः अभिषसनमभिषक्ति अभिषसनजें ती. कृ. षसधा. स्वप्नअ. इ. स्त्री.

अभिषेयानं सेनयाअभियानम भिषेयान, सेनासहित शत्रुसन्मुखजें जाणें तें. कृ. याधा. प्रापणअ. शत्रुस न्मुख सेनासहितगमन. अ. न.

अभिष्टुतः अभितःस्तुत अभिष्टुतः, सर्वत्रस्तविजेला जो तो. कृ. ष्टुञ् धा. स्तुतिअ. स्तुतिकेलेला. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

अभिसंपातः अभिसंपतनमभिसंपातः, आसमंताद्रागेकरूनजेंस म्यक्पतन तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. युद्ध. अ. पु.

अभिसरः अभिसरतीत्यभिसर. अभिलक्षून गमन करितो जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. चाकर. अ. पु.

अभिसारिका अभिसरतीत्यभिसा रिका, गमन करितें जी ती. कृ. सृधा. गतिअ. नवस्त्रापासजी सखाचें संके तस्थानीं जाणारी स्त्री. आ. स्त्री.

अभिहितं अभिधीयतेस्मइत्यभि हितं, बोलिजेलें जें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणादिअ. सांगितलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभिहारः अभिहरणमभिहारः, अभिहरणजें तो. कृ. हृञ्धा. हरण अ. चोरी. २ अनुतप्रम. ३ फिर्याद. अ. पु.

अभिहतः अभितो हन्यतेस्मइत्य भिहतः, आसमंताद्रागीं भग्न दर्प होता झाला जो तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. पराभव पावलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभीक्ष्णं अभिक्ष्णौतीत्यभीक्ष्णं, नि रंतर रूपाच्या पाकल करिने जें ते कृ.

क्षुधा. तेजनअ. निरंतर. २पुन पुनः त्याअर्थी. उ. अभीक्ष्णमुर्वीरणिनस्यसो षणाः, २अभीक्ष्णमस्तुपणतयानिदुर्गे मं. को. सर्वदाहादिअर्थ आहे याशब्दा चा अनव्ययांत हि पाट आढळतो तेव्हां. अ. न.

अभीप्सितं अभ्याप्तुमिष्यते अभीप्सि तं, जिकडून तिकडून प्राप्त व्हावयाकारणें इच्छिजेतें जें तें. छ. आप्लृ. व्या-प्तिअ. इष्ट, प्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभीरः अभि अभितईरयतीति अभी रः, आसमंताद्भागीं वनांत गमन करि तो जो तो. ईर. ईरधा. गतिअ. गवळी. अ. पु.

अभीरुः नभीरुः अभीरुः, स्थिरप-णाची भीरु नव्हे जीती. शतावरी. उ. स्त्री. २भित्रा नव्हे जो तो. वि. उ. स्त्री. न.

अभीरुपत्री नभीरुणिपत्राण्यस्या अभीरुपत्री, नभीरु स. स्थिरआ हेत पत्रें जी चीं ती. अभीरु शब्दाचा पहिला अर्थ तोच याचा. ई. स्त्री.

अभीषुः ईषनेइतीषुः, अभिगतई षुरभीषुः, सरलगमन किंवा हिंसाक रितो जो तो ईषु अभिगत स. प्राप्त जो ईषु तो. स. राजू. २किरण. उ. पु.

अभीष्टं अभितइष्यतइत्यभीष्टं आसमंता द्भागीं इच्छिजेतें जें तें. इ. इषधा. इच्छाअ. प्रिय वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यग्रः अभिमुखवमग्रमस्यास्तीत्यभ्य ग्रः, अभिमुख आहे अग्र जीचें तो. न. स मीप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यंतरं अभिगतमंतरं अभ्यंतरं, अ भिगत स. विद्यमान जो अवकाश तें. स अंतराल, मधील अवकाश. अ. न.

अभ्यमितः अभ्यम्यतेस्मइत्यभ्यमितः रोगिष्टझाला जो तो. छ. अमधा. रोगअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यमित्रीणः अभ्यमित्रीयः

अभ्यमित्र्यः अभिवस्याभिमुखममि त्रं तदलंगच्छत्यभ्यमित्रीणः - शत्रू-च्या जें सन्मुख तें अभ्यमित्र त्याप्रत अ लंत गमन करितो जो तो. न. जो शूर स्वसामर्थ्यें करूंन युद्ध करण्यास शत्रूच्या सन्मुख जातो तो. अ पु.

अभ्यर्णः अभ्यर्द्यतेस्मइत्यभ्यर्णः आ समंताद्भागीं हिंसन करितो जो तो. छ. अर्दधा. हिंसाअ. समीप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यवकर्षणं अभ्यवकृष्यतेनेनेत्य भ्यवकर्षणं, अभ्यवकर्षण स. आकर्षण

करिजेतें जेणें करूननें॰ कृ॰ कृधा॰ वि लेखनअ॰ शल्यकाढून टाकणें॰ अ॰न॰

अभ्यवस्कंदनं अभ्यवस्कंद्यतेऽस्माभ्यवस्कंदनं, शोषण करिजेनें जेंनें कृ॰ स्कंदिर्धा॰ गतिशोषणअ॰ कपटानें के लेलें गतिशोषण॰ अ॰न॰

अभ्यवहृतं अभ्यवह्रियतेस्मइत्यभ्यवहृतं, भक्षण केलें जें तें॰ कृ॰ ह्री॰ धा॰ लज्जाअ॰ भक्षित॰ खाल्लेले॰ वि॰ अ॰पु॰न॰ आ॰स्त्री

अभ्याख्यानं अभ्याख्यातिरभ्याख्यानं, मिथ्याजें कथनतें कृ॰ ख्याधा॰ कथनअ॰ असत्याक्षेप, आक्षेप॰ अ॰न॰

अभ्यागमः अभ्यागमनमभ्यागमः शत्रूच्याअभिमुख सं॰ सन्मुख जाणें कृ॰ गम्लृधा॰ गतिअ॰ युद्ध॰ अ॰पु॰

अभ्यागारिकः अभ्यागारेनियुक्तः अभ्यागारिकः॰ गृहाचाठायीं अत्यंत जो नियुक्त तो न॰ कुटुंबपोषणादिव्यापारयुक्त वि॰ अ॰पु॰न॰ आ॰स्त्री

अभ्यादानं अभिमुख्येनआदानमभ्यादानं, अभिमुखेंकरूनजें आदान सं॰ प्रारंभ तें॰ कृ॰ डुदाञ्धा॰ दानअ॰ आरंभ अ॰न॰

अभ्यांतः विग्रहादि सर्व अभ्यमितसा शब्दप्रमाणें

अभ्यामर्दः अभ्यामर्दनमभ्यामर्दः, सन्मुखपेषण करणें जें तें कृ॰ मृद्धा॰ क्षोदअ॰ युद्ध॰ अ॰पु॰

अभ्याशः अभ्यश्यनइत्यभ्याशः, समीप व्याप्त करिजेतो जो तो॰ कृ॰ अशूङ्धा॰ व्याप्तिअ॰ समीप॰ वि॰ अ॰पु॰न॰ आ॰स्त्री

अभ्यासः विग्रहादि सर्व अभ्याशशब्दाप्रमाणें॰

अभ्यासादनं अभ्यासाद्यतेऽभ्यासादनं, शत्रुवानें शक्तिनाश करिजेतें जें तें॰ कृ॰ षद्लृधा॰ अवसादनअ॰ अर्थ अभ्यवस्कंदनत्या शब्दाप्रमाणें॰ अ॰न॰

अभ्याहारः अभ्याहरणमभ्याहारः अभ्याहरण जें तो॰ कृ॰ चोरी॰ अ॰पु॰

अभ्युत्थानं अभ्युत्थितिरभ्युत्थानं, अभ्युत्थानजें तें कृ॰ ष्ठाधा॰ गतिनिवर्तनअ॰ उत्थानपूर्वक सत्कार॰ अ॰न॰

अभ्युदितः अभिसर्वतःउदनिबये नइतंगते मानवलनंकर्मयस्यासोभ्युदितः, भान काळचें सर्व कर्म गेलेंआहे ज्यापासून तोअभ्युदयकाळीं निजलेला पुरुष॰ अ॰पु॰

अभ्युपगमः अभ्युपगमनमभ्युपगमः, अभ्युपगमन हा अंगीकारजोतो हु. गमुधा गतिअ. स्वीकार अ. उ

अभ्युपपत्तिः अभ्युपपदनमभ्युपपत्तिः, अभ्युपपदनजेंती हु. पद्धा गतिअ. स्वीकार इ. स्त्री.

अभ्युषः अभ्यूषः अभ्योषः अभ्युषति अभ्यूष्यते अनेनवा अभ्युषः, दाह करितो किंवा रोगोत्पादन करितो अथवा रोग अतिशय हाण्यानें उत्पन्न होतो जेणेंतो हु. उषधा. दाह अ. २ ऊषधा. रुजाअ. पोळी. अ. पु

अभ्रं अभ्रातिस्थैर्यंगच्छतीतिअभ्रं, स्थैर्याप्रत गमनकरिते हा स्थिरता में राहतें जेंते. हु. अभ्रधा. गतिअ. आकाश, मेघ. अ. न.

अभ्रकं अभ्रस्यप्रतिकृतिरिवाभ्रकं, अभ्राचीप्रतिकृति हा. प्रतिमा त्यासारखेंजें तें. न. अभ्रकह्याभावानें प्रसिद्ध आहेतें अ न.

अभ्रपुष्पः अभ्रमिवाभ्रसमयेवा पुष्पमस्येत्यभ्रपुष्पः, अभ्रासारिखें किंवा अभ्रकालीं आहे पुष्प ज्याचेंतो स वेतनाचेंझाड. अ. पु.

अभ्रमातंगः अभ्रेआकाशेमेघेवा विद्यमानोमातंग. अभ्रमातंगः, आकाशीं अथवा मेघाच्याठायीं राहतोजो मातंगतो. स. ऐरावत. अ. पु.

अभ्रमुः अभ्रेआकाशेमातिइति अभ्रमुः, आकाशाचेठायीं राहती जीती. हु. माधा. मानार्थकअ. ऐरावतगजाची पत्नी. उ. स्त्री.

अभ्रमुवल्लभः अभ्रमोर्वल्लभःअभ्रमुवल्लभः, अभ्रमूचा जो वल्लभ हा प्रियतो. स. इंद्राचा हत्ती. अ. पु.

अभ्रिः अभ्रतीत्यभ्रिः, गमन करितेजीती. हु. अभ्रधा. गतिअ. गलबतांतील लांकडांचा मळ काढण्याची लांकडाची कुदळ. इ स्त्री.

अभ्रियं अभ्रेभवंअभ्रियं, अभ्रहा. मेघ त्याचेठायीं जें उत्पन्न. तें त. मेघोत्पन्नाचेंभाव. वि. अ पु. न. आ स्त्री

अभ्रेषः नभ्रेषःअभ्रेष., नव्हेजो भ्रेष हा. अनवस्थान तो. स. नीति अ पु.

अमत्रं अमतीत्यमत्रं. गमनकरितेजेंते हु. अमधा. गतिअ. पात्र. भांडें अ. न

अमरः नम्रियतइत्यमरः, बहुका

रु पर्यंत नाहीं मरण पावतं जोतो - - कृ. मृङ् धा. प्राणत्याग अ. देव. अ पु.

अमरावती अमराःसंत्यस्यामिति अमरावती, अमर ह्म. देव आहेत जीचा ठायींती. त. इंद्रानीनगरी ई. स्त्री.

अमर्त्यः नमर्त्यः अमर्त्यः, मरणधर्मी जो नव्हे तो. स. देव. अ. पु.

अमर्षः मर्षणंमर्षः नमर्षः अमर्षः, मर्षण ह्म. सहन जें तो मर्ष न व्हे जो मर्ष तो. स. क्रोध. अ. पु.

अमर्षणः मर्षणशीलोमर्षणः नमर्षण. अमर्षणः, सहनशील जो तो मर्षण नव्हे जो मर्षण तो. कृ. मृषुधा. सहनअ. कोपशील. वि. अ पु. न. आ. स्त्री

अमलं नमलोस्य अमलं, नाहीं आहे मल जास नें. स. अभ्रक. अ. न. २ निर्मल. वि. अ पु न आ. स्त्री.

अमला नमलो यस्याः सा अमला, नाहीं आहे मल जी तो जीस ती. स. भुई आंवळीचा वृक्ष. आ स्त्री.

अमांसः अल्पंमांसंयस्यसः अमांसः, अल्प आहे मांस ज्यातें तो. स. अशक्त. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमा नमातीत्यमा, जो मान ह्म प्रमाण करीत नाही तो. कृ. माङ् धा. मान अ. सह वर्तमान समीपत्या अर्थी. उ. सुत्रेण अमा भुंक्ते. अव्य. २ अमात्य. अ पु. ३ अमावास्या. आ. स्त्री.

अमात्यः अमासह समीपे वा भवः अमात्यः, सहवर्तमान किंवा समीप जो झाला तो. त. प्रधान. अ. पु.

अमावस्या चंद्रार्कावमासह वसतोस्यां अमावस्या. चंद्रसूर्य अमा पुन्हा राहतात हेन जीचा ठाईं ती. तिथि. आ. स्त्री.

अमावास्या विग्रहादि सर्व अमावस्या शब्दा प्रमाणें

अमितः नमितः अमितः, नव्हे जो मित ह्म. परिमित तो. स. अपरिमित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमित्रः अमतीति अमित्रः, पीडा करितो जो तो. कृ. अमधा. रोग अ. शत्रु. अ. पु.

अमुत्र अमुष्मिन्नित्यमुत्र, परलोकाचाठायीं. त. जन्मांतरीं त्या अर्थी. उ. इहत्यामुत्रैतस्य कर्मणः फलं भुंक्ष्व. अव्य.

अमृणालं मृणाल सादृश्यमत्रेति मृणालं नमृणालमभृणालं, मृणाल सादृश्य आहे ज्याचे ठायीं तें मृणाल नव्हे जें मृणाल तें. स. काळ्या वाळ्याचें मूळ. अ न

अमृतं नम्रियंतेनेनेत्यमृतं, देवादि वन पावताहेत जेणेंकरून तें. कृ.मृङ्. धा. प्राणत्यागअ.मोक्ष.स.मुक्ति.२उ दक.३यज्ञशेष,पुरोडाश.४अमृत.५ होमशेष.६अजगर ७ मागित ल्यावांचून मिळालेलें. अ.न.

अमृता नम्रियतइत्यमृता, जाहींमरतजी यें ती. कृ.मृङ्धा.प्राणत्यागअ.आंव ळीचें झाड.२गुळवेल.३हिरड्याचें झाड आ.स्त्री.

अमृतांधाः अमृतमंधोन्नंयस्यस.अ मृतांधाः,अमृतआहे अंध ह्म.अन्नजें तेंआहे ज्यां ते.स.देव.स.पु.

अमोघा नमोघाअमोघा,नव्हेजीवां झी ती.स.वनी.जिला बाउळी पाहाड मूळ असें म्हणतात ती.२वावडंगाचें झाड.आ.स्त्री.

अंबरं अंबनंबंः शब्दःतंराती तंबरं अंब ह्म.शब्द त्याचा देणें जें तें.कृ.राधा दानअ.आकाश.२वस्त्र.अ.न.

अंबरिषं.अंबरीषं अंबतेधाता दयोयंत्रांबरीष, शब्दकरिताहेत धातादि क.आनेयांत तें.कृ.अंबिधा.शब्द.भ- र्जनपात्र.अजव्याचें पात्र,न्यारार- आ.न.

अंबष्ठः अंबेतिष्ठतीतिअंबष्ठः,अंब देशीं राहतो जो तो.कृ.ष्ठाधा.गतिनि वृत्तिअ.वैश्येचेठायीं ब्राह्मणा पासून झालेला पुत्र.अ.पु.

अंबष्ठा अंबेवमातेवतिष्ठतीतिअंबष्ठा, ज्याचासोगंधादिदानानें सुखदायी जी ती.कृ.ष्ठाधा.गतिनिवर्तनअ.जुईचें झाड.२पाहाडमूळ.३कुड्याचीभाजी. आ.स्त्री.

अंबा अंबतेशब्दयतइत्यंबा, मधुरी कीनीं ह्म.कल्याणमदांनीं निरंतर बोलिजेते जी ती.कृ.अंबिधा.शब्द. अ.आई.२पार्वती.आ.स्त्री.

अंबिका अंबेवअंबिका,अंबाजी ती च अंबिका.न.पार्वति.आ.स्त्री.

अंबु अंबनइत्यंबु, शब्द करितें जें तें. कृ.अंबिधा.शब्दअ.उदक.उ.न.

अंबुकणः अंबुनःकणःअंबुकण, उदकाचा जो कण ह्म.तुषार तो.स.अ ल्पाचा कण.आ.पु.

अंबुजं अंबुनःजातंअंबुजं, उदकाप सूनजें जात ह्म.झालें तें.कृ.कमल.अ न.

अंबुभृत् अंबुबिभर्तीतिअंबुभृत्,अं बु ह्म.उदक त्याला धारण करिती जी

तो· कृ· डुधाञ्धा· धारणाश्र· मेघ·
न· पु·

अंबूकृतं निष्ठीवनसंपर्कादनंबु अं बु अंकारि अंबूकृतं, निष्ठीवनसंपर्कानें अनंबु होत्सातें अंबु करिजेलें जें ते· कृ· कृञ्धा· करणअ· लालाकणयुक्त भाषण· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अंभः आप्नोतीत्यंभः, व्याप्त करितें जें तें· कृ· आप्लृधा· व्याप्तिअ· उदक स· न·

अंभोरुहं अंभसिरोहतीत्यंभोरुहं, उदकाचाठायीं उत्पन्न होतें जें तें कृ· रुहधा प्रादुर्भावअ· कमल· अ· न·

अम्मयं अपांविकार· अम्मयं, उदकाचाजो विकार तें· त· जलविकार· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अम्लः अंब्यते शब्द्यते भोक्तृभिरिति अम्लः अमति रुजत्यरुचिमितिवा भोक्त्यानीं भक्षणकाळी सशब्द भक्षिजेतो जो तो· अथवा अरुचीचा नाश करितोजो तो· कृ· अंबिधा शब्दअ· २ अमधा· रोगअ· आंबट वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अम्ललोणिका अम्लाचासोलोणिकाच अम्ललोणिका आंबट अशी लोणिकाती क· सुक्याची भाजी आ· स्त्री·

अम्लवेतसः अम्लश्चासौवेतसश्च अम्लवेतसः, अम्लअसाजो वेतस तो· स· वेताचा एकभेद· अ· पु·

अम्लानः नम्लायति म्लेत्यम्लानः· नाहीं म्लान होताझालाजो तो· कृ· म्लैधा· हर्षक्षयअ· म्लान न होणारा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री· २आबोलीनावाचें फुलझाड· अ· पु· ३ कोरंटानें झा ड· अ· पु·

अम्लिका·अम्लीका अम्लोरसो स्यस्याइति अम्लिका, अम्ल आहे रस जो तो जीचा ती· त· चिंचेचें झाड आ· स्त्री·

अयः एत्यनेन सुखमिति अयते इति वा अयः, येतें आहे सुख जेणें करून अथवा गमन करितें जें तें· कृ· इण्धा· गतिअ· उत्कृष्टदैव· २ लोह· अ· पु· २ स· न·

अयनं अयते कौनिनार्थं तेजना अनेनेतिवा अयनं, सूर्य किंवा जन गमन करितात जेणें करून तें· कृ· अयधा गतिअ· तीन ऋतूंचें एक दक्षिण व उत्तर अयन २ मार्ग· अ· न·

अयस्कांतः अयोलोहं कामयते

यस्कांतः, लोहाप्रत कामयति हा॰ आकर्षणद्वारा इच्छा करितोजो तो॰ कृ॰ कमुधा॰ कांतिअ॰ लोहचुंबक॰ अ॰पु॰

अयःप्रतिमा अयसः प्रतिमा अयःप्रतिमा, लोखंडाचीजी प्रतिमा ती॰ स॰ लोहप्रतिमा॰ आ॰स्त्री॰

अयि अय्यतइतिअयि, मधुर भाषणादिकें करून प्राप्त होतो जो तो॰ कृ॰ अयधा॰ गतिअ॰ कोमलभाषणार्थी अव्य॰

अयोग्रं अयो अग्रेयस्यायोग्रं, लोखंड आहे अग्रभागीं ज्याचा तें॰ स॰ मुसळ॰ अ॰न॰

अरं इयर्तीतिअरं, गमन करितें जें तें॰ कृ॰ ऋधा॰ गतिअ॰ शीघ्र॰ अ॰न॰

अरघट्टः अरैश्चक्रावयवसदृशैः काष्ठैर्घट्यतेइत्यरघट्टः, चक्राच्या आरांसारख्या काष्ठानीं युक्त जो तो॰ कृ॰ घट्टधा॰ चलन अ॰ रहाट॰ कूप॰ अ॰पु॰

अरडुः इयर्तीतिअरडुः, सरळगमन करितो जो तो॰ कृ॰ ऋधा गतिअ दिंडाचा वृक्ष॰ उ॰पु॰

अरणिः अरणी ऋच्छत्यस्मिन्निनिरितिअरणिः गमन करितो स॰ उत्पन्न होतो अग्नी ज्याचेठायीं तो॰ कृ॰ ऋच्छ॰ गतिअ॰ विस्तव उत्पन्न करण्या करितां मंथन करण्याचें लांकूड॰ इ॰पु॰

अरण्यं अर्यतेतदरण्यं, गमन करितें जें तें॰ कृ॰ ऋधा॰ गतिअ॰ रान॰ अ॰न॰

अरण्यानी महदरण्यमरण्यानी, मोठें जें अरण्य ती॰ स्त्रीप्र॰ मोठें वन॰ ई॰स्त्री॰

अरत्निः नरत्निःअरत्निः, नाहे जीरत्नी ती॰ स॰ विस्तृत जी कनिष्ठांगुली तद्युक्तमुष्टिसहित जो हात तो॰ इ॰पु॰स्त्री॰

अररं इयर्तीत्यररं, गमन करितें जें तें॰ कृ॰ ऋधा॰ गतिअ॰ कपाट, घर॰ अ॰न

अरारिः पिप्रहादिअरर शब्दाप॰ इ॰स्त्री॰

अररी पिप्रहादिअरर शब्दाप॰ ई॰स्त्री॰

अरलुः इयर्तीत्यरलुः, गमन करितो जो तो॰ कृ॰ ऋधा॰ गतिअ॰ दिंडाचें झाड॰ उ॰पु॰

अरविंदं अरान् केसरान् विंदतीत्यरविंदं, अर म्ह॰ केसर त्यांतें प्राप्त होतें जें तें॰ कृ॰ विद्लृधा॰ लाभअ॰ कमळ॰ अ॰न॰

अरातिः नरातिसुखमित्यरातिः, सुखदेत नाहीं जो तो॰ कृ॰ राधा॰ दानअ॰ शत्रु॰ इ॰पु॰

अरालं ऋच्छतीतिअरं अरमलतीतिनरालिद्धः स्वमितिवा अरालं, गमनातें

शांति देतें जें तें· किंवा दुःख देतजा हीं जो तो· कृ· अलधा· भूषणादिक अ· वक्र, वांकडा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री· २ अनेक पदार्थांना मिश्र केले ला धूप· अ· पु·

अरिः इयर्तिविरोधमरिः, विरोधाप्रत गमन करितो जो तो· कृ· ऋधा· गति· अ· शत्रु· इ· पु·

अरित्रं ऋच्छत्यनेनेति अरित्रं, गमन करितें हें नौका जेणे करून तें· कृ· ऋच्छधा· गति अ· नावेचें सुकाणु· अ· न·

अरिमेदः अरिरिवमेदो यस्य सः अरिमेदः, दुष्ट आहे स्नेह ज्याचा तो· स· दुर्गंधि खैराचें झाड· अ· पु·

अरिष्टं नरिष्टमशुभंयस्मादित्यरिष्टं, नाहीं आहे अशुभ ज्यापासून तें· स· बाळंतपणाची खोली· अ· न· २ गोरस· ३ रिठ्याचें झाड· ४ निंबाचें झाड· ५ लसूण· ६ काकपक्षि· अ· पु· को· अशुभ· भविशेष· मरण चिन्ह·

अरिष्टदुष्टधीः अरिष्टेन दुष्टा अरिष्टदुष्टा, अरिष्टदुष्टाधीर्यस्य सः अरिष्टदुष्टधीः, अरिष्टानें जी दुष्ट झाली मति आहे ज्याची तो· स· मरणजनक आत्मा गुणें

अभिषिक्त झालेला· वि· ई· पु· स्त्री· न·

अरुणः ऋच्छतीत्यरुणः, अरुणवर्णी भोतिता· गमन करितो जो तो· किंवा आरक्त आहे वर्ण ज्याचा तो· कृ· २ त· ऋच्छधा· गति अ· सूर्य· २ सूर्याचा सारथि· अ· पु· ३ यत्किंचित् तांबडा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अरुणा अरुणो वर्णोस्या इति अरुणा, अरुण आहे वर्ण जी ती जी चाती· त· औषधिविशेष· आ· स्त्री·

अरुंतुदः अरुंतुदतीति अरुंतुदः, मर्मभेद करितो जो तो· कृ· तुदधा· व्यथन अ· मर्मभेद करणारा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अरुः इयर्तीति अरुः, व्रणे प्रत गमन करितें तें· देतें जें तें· कृ· ऋधा· गति अ· व्रण· स· न·

अरुष्करः अरुर्व्रणं करोतीत्यरुष्करः, व्रण तें करितो जो तो· कृ· हुसविब्याचें झाड· अ· पु· व्रण करणारा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अरोकः नरोकोस्यारोकः, नाहीं आहे कांति ज्यास तो· स· तेजोहीन· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अर्कः अर्च्यतइत्यर्कः, सर्वलोकांनी पू

जिजेतो जो तो. कृ. अर्चधा. पूजा अ. सूर्य. २ रुई. ३ स्फटिक. ४ इंद्र ५ ताम्र. अ. पु.

अर्कपर्णः अर्कस्यानिवास्यानिपर्णानियस्यसः अर्कपर्ण., अर्कतुल्य ती क्ष्ण आहेत पर्णे ज्याचीं आणी तो. स. रुईचें झाड. अ. पु.

अर्कबंधुः अर्कस्यबंधुः अर्कबंधुः, अर्कांचा जो बंधु तो. स. बुद्धाचा एक भेद. उ. पु.

अर्काह्वः अर्क आह्वायस्यसः अर्काह्वः, सूर्याचें आहे नाम ज्यास तो. स. अर्थ अर्कपर्णवत्. अ. पु.

अर्गलं अर्ज्यतेजनैरितिअर्गलं, जनानीं अर्जिजेतें जें तें. कृ. अर्जधा. पातयत्न अ. आंड सरदाराचा अ. न. आ स्त्री. लघु विवक्षा असतां. ई. स्त्री.

अर्घः अर्घ्यतेनेनेतिअर्घः, पूजा कारणे नेरिच्या पदार्थ आणिक मिजेतो अर्घ तो कृ. अर्धधा पूजा अ पूजाविधि २ मोल. अ पु

अर्घ्यं अर्घार्थमुदकमर्घ्यं, अर्घाचें जें उदक तें. न पूजे कारिता जें पाणी तें. नि. अ. पु. न आ. स्त्री.

अर्चा अर्चनमर्चा, पूजन जें तें. कृ. अर्चधा. पूजा अ. पूजा २ प्रतिमा आ. स्त्री.

अर्चिः अर्ची अर्चितः अर्च्यत इत्यर्चिः, सर्वांनीं पूजिजेतो हा. सर्वलोकांस स्तुत्य किंवा पूजिजेतो जें तें. न पूजिजेला हा. सर्वलोक मान्य जो तो कृ. अर्चधा. पूजा अ. अग्निज्वाला. २ किरण. स्त्री. २ स न. ३ वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

अर्जकः अर्जयतीतिअर्जकः, अर्जन करितो जो तो. कृ. ऋजधा. अर्जन अ. ज्याचें फूल व खांडें पांढरें असा बाभळीचा रस. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्जुनः अर्ज्यतेशत्रोरितिअर्जुनः, सर्वांनीं सर्व इतरें जितो जो तो कृ. अर्जधा. अर्जन अ. शुक्लवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ तृण. गा. न. ३ इस. अ. पु.

अर्जुनी अर्जुनवर्णत्वादर्जुनी, अर्जुनवर्ण आहे सफेत जी अर्जुनी. स्त्री. अ. गाई ई. स्त्री.

अर्णवः अर्णांसिजलान्यत्रसन्तीत्यर्णवः, जलें जीं ती अत्र सन्ति हा. आहेत जलें ज्याचीं तो. स. समुद्र. अ. पु.

अर्णः ऋच्छतीत्यर्णः, गमनशील जें तें. कृ. ऋच्छधा गतिअ. उदक. स. न.

अर्तगलः अर्तंसीणंगलतीतिअर्तगलः, शीणातें गलन करितो जो तो. कृ. गलधा अदनअ. निळ्या रंगाचा.

फुलांचा कोरंटा·अ·पु·

अर्तनं ऋतीयत इति अर्तनं, निंद्णें जें तें· कृ·ऋतिधा·जुगुप्साअ·निंदा·अ·न·

अर्तिः अर्द्यतेनया अर्तिः, हिंसा किंवा पीडा त्या होतात जीणें ती· कृ·अर्दधा·हिंसाअ·धलुघ्यानें अग्र·२पीडा इ·स्त्री·

अर्थः अर्थ्यत इति अर्थः, याचित कार्य जें तो जो तो· कृ·अर्थधा·उपयाञ्चाअ·धन, द्रव्य·२अभिधेय;३वस्तु·४निवृत्ति·५प्रयोजन·अ·पु·को·विषय·प्रकार·हेतु·

अर्थना अर्थनमर्थना, प्रार्थन जें ती· कृ·अर्थधा·उपयाञ्चाअ·याचना·आ·स्त्री·

अर्थप्रयोगः अर्थस्य प्रयोगः अर्थप्रयोगः, अर्थाचा जो प्रयोग ह्म·द्रव्य योजना करणें तो·स·व्यापार·२व्याज·अ·पु·

अर्थशास्त्रं अर्थस्य भूम्यादेः शास्त्रं अर्थशास्त्रं, भूम्यादिकांचें जें शास्त्र तें स·राजनीतिरूप जें अर्थशास्त्र तें·अ·नपुंसक·

अर्थी अर्थोस्यास्तीति अर्थी, अर्थ आहे ज्यास तो· त· धान ऋ इन् पुं

अर्थ्यं अर्थेषु साधुरर्थादनपेतं वा अर्थ्यं, अर्थाविषयीं साधु किंवा त्याहून जें व्यपेत ह्म·न सुटलेलें तें· त· धातुरसविशेष जास ज्ञिलाजित असें ह्मणतात तें·अ·न·२बुद्धिमान·त्रि·अ·पु·न·आ·स्त्री·३न्याय्य को·प्रार्थना करावयास योग्य

अर्दना अर्तिरर्दना, अर्ति ह्म·पीडा जी ती कृ·अर्दधा·याचनअ·याचना·आ·स्त्री

अर्दितः अर्द्यते स्म इत्यर्दितः, प्रार्थिलेला जो तो· कृ·अर्दधा·याचनअ·प्रार्थना केलेला·त्रि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

अर्धः ऋध्नोत्यनेनेति अर्धः, ह्मणिंगत होतो जेणेंकरून ती· कृ·ऋधुधा·वृद्धिअ·खंड, तुकडा·अ·पु·२एका वस्तूचे समभाग केले त्यांतून एका भागाचें नाव·अ·न·

अर्धचंद्रा अर्धश्चंद्रो यस्याः सा अर्धचंद्रा, अर्धचंद्राकृती आहे जीस ती· स·प्राकृतांत जीस काढा तेंडू ह्मणतात ती· निसडी, तिधारें·आ·स्त्री·

अर्धनावं नावोर्धमर्धनावं, नौकेचें जें अर्ध तें· स·नौकेचें अर्ध·अ·न·

अर्धरात्रः रात्रेरर्धमर्धरात्रः, रात्रीचें जें अर्ध तो· स·मध्यरात्र·अ·पु·

अर्धर्चे ऋचः अर्धं अर्धर्चे, ऋक् म्ह- णेवेदांतमंत्र त्याचे जें अर्ध तें. स. ऋचे चें अर्ध. न् न.पु.

अर्धहार: अर्धेनएकदेशेन कृतोहा रः अर्धहारः, अर्ध म्ह. दागांसरानीं केला जो हार तो. स. वाराप‌दरीसु क्ताहार. अ.पु.

अर्धोरुकं ऊरोरर्धं अर्धोरु, अर्धोरौ काशतइत्यर्धोरुकं, ऊरूचें जें अर्ध तें अर्धोरु अर्धोरूंवागयीं शोभतें जें तें. रु. काशृधा. दीप्तिअ. परकर, लहंगा. अ.न.

अर्बुदः अर्वतिहिनस्त्यर्बुदः, सं- ख्या विच्छेद करणारा जो तो. रु. अर्व धा. हिंसाअ. संख्याविशेष, दाहाको टि. २मांस कादण्याची शलाका. अ.पु २दंतरोगविशेष. अ.पु.न.

अर्भकः अर्यतेदृष्टिंप्राप्यतेइतिअ र्भकः, दृष्टि पावतो जो तो. रु. ऋधा. गतिअ. बालक. अ.पु.

अर्म ऋच्छतीत्यर्म, नेत्राचेठायींप्रा प्त होतें जें तें. रु. ऋच्छधा. गत्यादिअ. नेत्ररोग. अ.पु.न.

अर्यः ऋच्छतीत्यर्यः, व्यापारकरिता दूरदेशगमन अथवा प्रभुत्वागत गमन करितो जो तो. रु. ऋधा. गतिअ. वैश्य. २यजमान. अ.पु.

अर्यमा इयर्तीतिअर्यमा, निरंतरग मन करितो जो तो. रु. ऋधा. गतिअ. सूर्य. न्.पु.

अर्या अर्यस्यस्त्री अर्या, अर्य म्ह. वैश्य तज्जातीय जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. वैश्य जातीची स्त्री. आ. स्त्री.

अर्याणी अर्यस्यस्त्री अर्याणी, वैश्य णीजी स्त्री ती. स्त्रीप्र. वैश्याची स्त्री. ई. स्त्री.

अर्यी अर्यस्यस्त्री अर्यी, वैश्याची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. वैश्याची बायको. ई. स्त्री.

अर्वा ऋच्छतीत्यर्वा, शीघ्रगमन क रितो जो तो. रु. ऋच्छधा. गतिअ. घो डा. न्.पु. २वि. न्.पु.न. ई. स्त्री.

अर्वाक् अवरे पूर्वकाले अंचतीतिअ र्वाक्, पूर्वकालीं गमनादि करितो जो तो. रु. अंचुधा. गतिअ. आलीकडे ल्याअर्थी उ. कुलेऽऋतुत्रयादर्वाक्संब न्नान्नतुसुंदरं. अव्य.

अर्शः ऋच्छतीत्यर्शः, दुःखाप्रतगम न करितो ह्म. देतो जो तो. रु. ऋच्छधा गतिअ. रोगविशेष. आस, मूळव्याध म्हणतात तो. अ.पु.

अर्शस: अर्शांसिसन्त्यस्येतिअर्शस मुळव्याधि आहेज्यासतो न आसमु ळव्याधि रोगझाला आहे तो वि अ पु न आ स्त्री

अर्शः ऋच्छनीतिअर्शः, औषधादिका ने गमन करितो हा जातोजोतो कृ ऋ धा गतिअ मुळव्याध सं न

अर्शोघ्नः अर्शांहन्तीतिअर्शोघ्न, मुळ व्याधीते नाश करितो जो तो कृ हनधा हिंसाअ सुरण अ पु

अर्हणा अर्हणमर्हणा, अर्हणजेती कृ अर्हधा पूजाअ पूजा आ स्त्री

अर्ह्यः अर्ह्यतेअर्हतिअर्ह्य, पूजिजे तोजोतो कृ अर्हधा पूजाअ सर्वत्र पूजितजोतो अ पु

अर्हितः अर्ह्यतेस्मइत्यर्हित, पूजि- लेलाजो तो कृ अर्हधा पूजाअ पूजि लेला वि अ पु न आ स्त्री

अलं अलनमलं अलन हा भूषण कृ अलधा भूषणादिअ अलंकार २परिपूर्णता ३सामर्थ्य ४निवारणता अर्थी ५ अलकृत शिशु २अलमुक दान् अलमल्लोमल्लाय ४अलमहीपा लतवश्रमेण अव्य

अलं अल्यतइतिअल, भूषण करीजे तेजेते कृ अलधा भूषणादिअ हरताल अ न

अलकः अल्यतइतिअलक भूषित करिजेतोजोतो कृ अलधा भूषणअ ओठीच्या कुरळ केश २शिंगाडीचा कुत्रा अ पु

अलका अलतिभूषयतीत्यलका भू षण करितेजीती कृ अलधा भूषणा अ कुबेराचीनगरी आ स्त्री

अलक्तः नलक्यतेस्मइत्यलक्त नआ स्वादिजेलाजोतो कृ लक्धा आस्वा दनअ लाख,अलत्त अ पु

अलगर्दः अलंगिरतिभेकानित्यलगर्द, यथेच्छ भेकांते भक्षितोजोतो कृ गृधा निगरणअ पाणसर्प अ पु

अलगर्धः अलमृध्यतिभेकानित्यल गर्ध, निरंतर भेकादिकांप्रत इच्छितो जोतो कृ गृधुधा अभिकांक्षाअ अल गर्द,पाणसर्प अ पु

अलंकरिष्णुः अलंकरणशील अल करिष्णु, अलंकरणशील जोतो कृ धा करणअ अलंकारादिकान आ पल्यापत शोभविणारा वि उ पुस्त्री न

अलंकर्ता अलंकरोतीतिअलंकर्ता, अलंकार करितोजोतो कृ कृञ्धा

करणाअ· अलंकारकरणारा· कृ·पु·

अलंकर्मीणः कर्मणेक्रियायै अलं समर्थः अलंकर्मीणः, क्रियेकारणेंजो समर्थतो· त· उद्योगाविषईंजो समर्थ तो वि·अ·पु न·आ·स्त्री

अलंकारः अलंक्रियतेनेनेति अलंकारः, भूषित कीजेतें जेणेकरून तो· कृ· डुकृञ्धा· करणाअ· भूषण·अ·पु·

अलंकृतः अलंक्रियतेस्माइलंकृतः, भूषणादिकें करून शोभता झाला जो तो कृ डुकृञ्धा· करणाअ· भूषणयु क्त २ शोभविकेला· वि·अ·पु·न आस्त्री

अलंक्रिया अलंक्रियतेनयाअलंक्रिया· भूषित होतो जीणे ती· कृ· डुकृञ्धा करणाअ· भूषणक्रिया, शोभा अ पु आ·स्त्री·

अलंजरः अलंजरयतीतिअलंजरः अलंवयोहानि स्त·आयुर्हानि पावतो जो तो· कृ जृष्धा· वयोहानिअ· माठ, डेरा·अ·पु·

अलर्कः अलतीति अल् अल्यासा वर्कश्च अलर्कः अलमत्यर्थं इविता, अ लं शोभतोजो तो अल् भल् स·शोभ पाना असाजोअर्क हा·वर्कश्च· तो· श पदक्षा रुईचे झाड· २शि

कारीनाकुत्रा· अ·पु·

अलवालं लवमालातीतिलवालं, मल वालमलवालं, जलकणाते ग्रहण करितें जें तें लवाल नव्हे जे लवाल ते· स·अके अ·न

अलसः नलसतीत्यलसः, कर्मांचेठा यीं पुरुषाला संश्लिष्ट करीत नाहीजो तो· कृ लसधा· संश्लेषणाअ· आळशी वि·अ पु·न आ स्त्री·

अलातं लातंलातं नलातमलातं, ग्र हण कीजेते जें तें लात नव्हे जेंलात तें स· प्रज्वलित काष्ठ·कोलीत· अ न·

अलाबुः नलंबते इत्यलाबु, नाहीलं बायमान जो तो· कृ· लबिधा· अवस्रंस नअ काळा भोंपळा·उ·पु·

अलाबूः विग्रहादि अलाबुवत् ऊ·पु·

अलिः अलतीतिअलिः, कर्णकंरकाने शो भतोजो तो· कृ अलधा· भूषणादिकअ विंचू इ·पु·

अलिकं अलति अल्यतेवा अलिकं, तिलकादिकानें भूषित करिलेतें जे ते· कृ अलधा भूषणादिकअ· कपाळ·अ·न·

अलिंजरः अलनमलिः अलिंजरय तीत्यादिसर्व अलंजरवत्

अली अलमर्थोस्यास्तीति अलोद:

श्चिकलांगूलं तद्विद्यतेस्येतिवाअली. सामर्थ्य आहे ज्यास अथवा विंचूसार सें आहे पुच्छ ज्यास तो. न; विंचू भ्रम र इत्यादि पु.

अलिंदः अल्यतेभूष्यते इति अलिंदः, भूषित करिजेतो जो तो. कृ. अल धा. भूषण अ. द्वाराबाहेरच्या ओट्याचा एक प्रदेश. अ पु.

अलिकं. अलीकं अल्यतेनेनेति अलिकं, भूषित करिजेतें ज्येणे करून तें. कृ. अल धा. भूषणादिक अ. कपा ळ. अ. न. २ अप्रिय. ३ असत्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पः अल्यते वार्यते इति अल्पः, भूषित करिजेतो जो तो किंवा निवारिजे तो जो तो. कृ. अल धा. भूषणादिक अ. लहान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पतनुः अल्पातनुर्यस्यस अल्पतनुः, अल्प म्ह. लहान आहे शरीर ज्याचें तो. स. ह्रस्वशरीराचा मनुष्य. उ. पु.

अल्पमारिषः अल्पश्चासौमारिषश्च अल्पमारिषः, अल्प असा जो मारिष तो स. तांदुळजा. अ. पु.

अल्पसरः अल्पंचतत्सरश्च अल्पसरः, अल्प असें जें सरोवर तें. स. लहानतळें. स. न.

अल्पिष्ठं अतिशयेन अल्पमल्पिष्ठं अतिशयें करून जें अल्प तें. त. फा र लहान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पीयः अतिशयेन अल्पमल्पीयः अर्थादि पूर्वशब्दाप्रमाणे. स. पु. न. ई. स्त्री.

अवकरः अवकीर्यतेक्षिप्यतेधूल्यादिरवकरः, धूल्यादिका नटाकिजे तो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. केर अ. पु.

अवकीर्णी अवकरणमवकीर्णंअवकीर्णंव्रतमनेनवा अवकीर्णी, टाकलें आहे व्रत ज्याणें तो किंवा टाकणें. कृ. कृ विक्षेप अ. व्रतभ्रष्ट झालेला. इन्. पु. न. ई स्त्री.

अवकृष्टः अवकृष्यतेस्मइत्यवकृष्टः, अवकृष्ट करिजेला जो तो. कृ. कृषधा. विलेखन अ. निर्गमित म्ह. बाहेर घालविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवकेशी अवसन्नाः केशायस्यसः अवकेशी, अवसन्न आहेत केश जे ते ज्याचे तो. स. फलरहित वृक्षादिक. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

अवक्रयः अवक्रीयतेनेनेति अवक्रयः, अवक्रय म्ह. विक्रित करिजे ..

तें जेणें करून तें. कृ. डुकृञ्धा करण अ मूल्य, मोल अ पु.

अवगणितं अवगण्यतेस्मइत्यवगणितं, अवगणितसअवमानित जें ते कृ. गणधा सख्यानअ. अवमानलेलें. वि. अ पु. न आ स्त्री

अवगतं अवगम्यतेस्मइत्यवगतं, जा णिजेलें जें तें. कृ. गम्लृधा. गतिअ - ज्ञान, जाणलेलें वि अ पु न आ स्त्री

अवगीतः अवगीयतेस्मइत्यवगीतः निंदिजेला जो तो. कृ. गैधा. शब्दअ. निंदिलेला. वि. अ. पु न आ. स्त्री २ लोकापवाद. अ. न

अवग्रहः अवगृह्यतेंकुशेनेति अव ग्रह., अंकुशाने ग्रहण करिजेतो जो तो. कृ. ग्रहधा उपादानअ हत्तीचेल लाटस्थान २ आक्रोश. ३ अवर्षण. अ पु

अवग्राहः अवगृण्हातीत्यवग्राहः, प्रतिबंध करितो जो तो कृ. ग्रहधा. ग्र हणअ. अवर्षण. अ पु.

अवचूर्णितः अवचूर्ण्यतेस्मइत्यवचू र्णित चुरिजेला जो तो. कृ. चूर्णधा. प्रे रणअ चुरलेला. वि. अ पु न आ स्त्री

अवज्ञा अवज्ञानं अवज्ञा अवज्ञान जें ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. अना दर. आ स्त्री

अवज्ञातं अवज्ञायतेस्मइत्यवज्ञातं, अवज्ञान केलें जें ते कृ. ज्ञाधा अवबो धनअ. अपमानिलेलें. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

अवटः अवतिसर्पादिकमित्यवट. सर्पादिकांचेंं संरक्षण करितो जो तो कृ अवधा. रक्षणअ. भूमीचें विवर. अ पु

अवटीटः नासिकाया अवनत मवटी ट. तदस्यास्तीति अवटीटः, नासिक चें आहे खोलकटपणाअस तो. न चे पट्या नाकाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवटुः नवततीत्यवटुः, नाहीं व्यापण करीत जो तो. कृ वटधा. परिभाषणअ मानेवरचा उंचभाग उ. पु.

अवतंसः अवतंसयतीति अवतंस भूषण करितो जो तो. कृ. तसिधा. अ लंकारअ. मस्तक. २ भूषण ३ कर्ण भूषण अ पु.

अवतमसं अवहीनंतमः अवतमसं, हीण जें तम तें. स. हीण झालेला अं धकार. अ. न.

अवतोका अवपतितंतोकंयस्या.

साअवलोक्य, अवसलिनआहे नाक स बालक आले ती. स अकस्मात् जिवाग मैपान होतो ती. आ स्त्री.

अवदंश: अवदश्यतेइतिअवदंश, द शिजेतो जो तो. ह. दशधा दशन् अ म-द्यपानास रुचीयेण्याकरिता जे व्यंजन हरभरे वगैरे मदिरेपानातनो अ पु

अवदात: अवदायतेस्मेत्यवदात, शो धिलेला जोतो. ह. दैप्धा शोधनअ शुद्ध २ पिवळा ३ निर्मळ. वि. अ पु न आ स्त्री.

अवदानं अवदीयतेनेनदवदानं, पूर्वीआ चरिलेल ह. दुदाभ्धा. दान अ पु वीरे वगैरे २ प्रशस्तकर्म अ न

अवदारणं अवदीर्यतेनेनेति अवदारणं, विदारण करिजेते जेणें करूनतें. ह. दॄधा. विदारणअ. कुदल अ पु

अवदाह अवदीयतेदाहोअस्मादित्यव दाह, नष्ट होताहे दाह ज्यापासून तें. ह. दीङ्धा. क्षयेच खाव्यावाळ्यावे मू. न. अ. न.

अवदीर्णं अवदीर्यतेस्मादवदीर्णं, वि दीर्ण करिजेतोजोतो. ह. दृधा. वि दारणअ. द्रवयुक्तवस्तु. वि अ पु न आ स्त्री

अवद्य: न्उद्यतेइत्यवद्य, उननवो लनलाही जो तो ह. वदधा. अनुक्तत्रापि अ निंद्य वि अ पु न. आ. स्त्री.

अवधि: अवधानमवधि. अवधान जें तो ह. डुधाञ्धा धारणअ. सीमा २ सकंगा इ पु

अवध्वस्त: अवध्वस्यतेस्मेत्यवध्वस्त अवध्वस्यते स्म. नाशिजे तो जो तो. ह. ध्वंसधा. गतिअ. न चुरलेला. वि अ. पु न आ स्त्री

अवनं अवत्यनेनेतिअवनं. रक्षादिको तें हे जेणें करून तें. ह. अवधा. रक्षणा दिरक्षण. २ तृप्ति. अ. न.

अवनतं अवनमतिस्मेत्यवनतं, अ वनमित झालें जें तें. ह. णमधा. प्रव्हत्वअ. अधोमुख. २ नम्र. वि. अ. पु. न आ स्त्री.

अवनाट: अवनाटमस्यास्त्यवनाट, अवनाट आहे जास तो. इत्यादिसर्व अवटीटशब्दाप्रमाणे.

अवनाय: अवनयनमवनाय:, अव नयन जें तें ह. नीञ्धा प्रापणअ. खा लीनेणें. अ. पु.

अवनि: अवतीत्यवनि:, अवति र रक्षण करितेजीती. ह अवधा. रक्षण अ. पृथ्वी. इ स्त्री.

अवनी अवनिर्वाङीप्रहादिः ई. स्त्री.

अवंतिसोमं अवंतिषुसृतंसोममवं तिसोमं, अवंतिदेशाचेठायीं जें उत्पन्न तें स. कांजिक, कांजि. अ. न.

अवंध्य: नवंध्य अवंध्यः, नव्हे जो वंध्य तो. स. ययाकाली ज्यास फलादिक येतें असा वृक्षादिक. अ. पु.

अवभृथ: अवभ्रियतेनेनावभृथः, य ज्ञपूर्ति होतेहें जेणें करून तो. कृ. भृञ्धा भरण अ. यज्ञसमाप्ती करितां यज्ञाच्या शेवटीं जें स्नान करितात तो. अ. पु.

अवष्टंभ: अवष्टरमस्यास्यावष्टंभः. अवष्टंभ आहे ज्यास तो. शोषमव्रीरंभ दाखवणें.

अवम: अवतीत्यवमः, हिंसा किंवा पालन करितो जो तो. कृ. अवधा. पाल नादि अ. निकृष्ट निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवमतं अवमन्यतेस्मइत्यवमतं. अ वमानिलें जें तें. कृ. मनधा. ज्ञान अ. अ वमानिलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवमर्द: अवमर्दनमवमर्दः. अवम र्दन जें तो. कृ. मृद्धा. सांद्अ. संपन्न देशास जी परचक्राची पीडा तो. अ. पु.

अवमानना अवमाननंअवमानना, अवमान जो ती. कृ. मनधा. ज्ञान अ. अ नादर. आ. स्त्री.

अवमानित: अवमन्यतेस्मइत्यवमा नितः, अपमानित केला जो तो. कृ. मान धा. पूजा अ. अवमानिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवयव: अवयौतीत्यवयवः, अवयौ ति स. मिश्रण पावतो जो तो. कृ. युधा. मिश्रण अ. शरीरावयव. अ. पु.

अवरं नभ्रियतेइत्यवरं, अदृश्य असा जो जंघादि भाग तें. कृ. वृञ्धा. वरण अ. हत्तीचा पाठी मागचा जंघादि प्रदेश. अ. न. १ चरम, शेवटचा अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवरज: अवरस्मिन्कालेजातः अवर जः, पश्चात्काली झाला जो तो. स. मागू न झालेला बंधु. अ. पु.

अवरति: अवरमणमवरतिः, अवर मण स. निवर्तन जें ती. कृ. रमधा. क्रीडा अ. उपरम, निवृत्ति. इ. स्त्री.

अवरवर्ण: अवरः वर्णोयस्य सः अवर वर्णः, कनिष्ठ आहे वर्ण ज्याचा तो. स. शू द्र. अ. पु.

अवरीण: अवरीयतेस्मइत्यवरीणः, निंदिलेला जो तो. कृ. रीङ्धा. स्रवण

अ. लोकानीं निंदिलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवरोधः अवरुध्यते अत्रेत्यवरोधः अवरोधकरिताहेतजावेतायींतो. ह. रुधिर्‌धा. अवरुणक. राजांच्यास्त्रियांचें गृह. अ. पु.

अवरोधनं विग्रहव अर्थादि अवरोधशब्दाप्रमाणें. अ. न.

अवरोहः अवरोहतीत्यवरोहः. रुदू नयेंतो जो तो. कृ. रुह्‌धा. शादूमांच अ. वृक्षाच्या फांदीनें पाव स. पार. था. २ वृक्षाचा मुळापासून वर गेलेलीवेल. अ. पु.

अवहारः अवहरतीत्यवहारः, अवहरणा ह्म. ग्रहण करितोजोतो. कृ. हृधा. हरणाअ. जलचर. अ. पु.

अवर्णः वर्ण्यतेइति वर्णः, विरुद्धोवर्णः अवर्ण. वर्णिलेलोजो तोवर्ण विरुद्धजोत्यं तो. स. निंदा. अ. पु.

अवलक्षः अवलक्ष्यतइत्यवलक्षः, आ नयेंपलानें लक्षिजे तो जो तो. कृ. लक्षधातु अ. शुक्लवर्ण. अ. पु.

अवल्गुजः अवल्गौगमितनाज्जात अवल्गुजः, अशोभनपासून जो जाततो. स वनौ. जास नर्दुची बानली अर्थोंस तो. अ. पु.

अवलंबनं अवलंबतेत्यावलंबनं, स्त्री कृत कमिजेतें जें तें. कृ. लंबिधा. अवलंसन अ. स्वीकार करणें. अ. न.

अववादः कार्यमनवधवदलमत्रेतिअपवादः. कार्यावलबनें करून आहे भाषणजावेतायीं तो. कृ. वद्‌धा. संदेशवचन अ. आज्ञा. २ निंदा अ. पु.

अवश्यं अवश्यायलइत्यवश्यं, निर्णीत होइजेतें जो तो. कृ. श्यैङ्‌धा. गतिअ. निश्चयेंकरून त्याअर्थींअवश्यंबावारभ्रितरतरशुचितापितिवयाः अव्य.

अवश्यायः अवश्यायतेशैत्यमापद्यते इत्यवश्यायः, शीतावत पावतो जो तो. कृ. श्यैङ्‌धा. गतिअ. थंडी हींव. अ. पु.

अवरुद्धः अवरुध्यतेत्यावरुद्धः, बांधिजेतो जो तो कृ. रुधिधा. प्रतिबंधक बांधलेला. २ आश्रित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवसरः अवसरणमवसरः. अवसरणजें तें. कृ. सृधा. गतिअ. प्रसंग वेळ. संधि. अ. पु.

अवसानं अवसीयतेतदवसानं, समाप्त होइजेतें जें तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. समाप्ति. अ. न.

अवसितः अवसीयतेस्मइत्यवसित समापिलाजोतो रु. षोधा. अनकर्मेअ समाप्त २अवसन ३गृणधान्यविकेला धान्यराशि. त्रि अ. पु. न. आ स्त्री

अवस्करः अवकीर्यतेअधःक्षिप्यतेइ तिअवस्करः अधोभागीं टांकिजेतोजोतो रु. कृधा. विक्षेपअ. विष्ठा. २गुदा, उपस्थ अ पु.

अवस्था अविकृतोभिष्ठतीत्यवस्था, अविकृतीच्याठायींराहतेजीती. रु. ष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ कालकृतयौवनादि कृ. आ स्त्री

अवहित्था अवहीयतेगोप्यतेआका- र. अनेनेत्यवहित्था, गुप्त करिजेतोहे आ कार आवेठायींती रु. हिंया. गत्यादित गुप्ताकारता. आं. स्त्री.

अवहेलनं अवहेलनमवहेलनं, हेलना करणेंजें तें. रु. हेड्धा अना दरअर्थ अनादर. अकारांत न पुंसक.

अवाक्पुष्पी अवाञ्चिपुष्पाण्यस्याइ तिअवाक्पुष्पी, अवांक् आहेत पुष्पेंजीचीं ती ॥ शाकविशेष. जीस शेपेची भाजी म्हणतात. ई. स्त्री.

अवाग्रं अवनतमग्रमस्येत्यवाग्र. अवन त आहे अग्रजाचें तो. अर्थ अधोमुखसा व्याप्तभागीं. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवाची अवागंचतिअस्यामितिअवा ची, मध्यभागींसूर्य गमन करितो किंवा पूजिजेतो जीच्याठायीं ती. रु. अंचुधा. न मि अर्थ दक्षिण दिशा. ई. स्त्री.

अवाक् नविद्यतेवागस्येतिअवाक्, नाहीं आहे वाणी ज्यास तो. स. मुका. च. पु.

अवाच्यं नवक्तुंयोग्यमवाच्यं. मत्वेति अवाच्यं, नाहीं आहेत अर्थोपयुक्त अक्ष रें ज्याच्याठायीं तो. न विसंगत भाषण अ न

अवारं अर्वाक् तीरंअवारं, अथवा वा उदकमत्र न विद्यतेकदाचिदपिअवारं, उदक नाहीं कधींहि ज्याच्याठायीं तें. रु. वृ धा. वरणअ. नद्यादिकांचें अलीकड चें तीर. अ न.

अवासाः नविद्यतेवासोयस्यसः अवा साः, नाहीं आहे वस्त्र जें ज्यास तो. दा. अम्ब. त्रि. स पु. स्त्री. न

अविः अवतिरक्षत्यात्मानंइत्यविः, जतनें रक्षण करितेजीती. रु. अवधा. रक्षण स्त्रिज्वलना स्त्री. ई. स्त्री १मेंढा. ई. पु. ३पर्वत. ४सूर्य. ई. पु ओं नाथ मूषक वस. उदराची कांबळ ई स्त्री.

अवितं अवनेस्मोऽस्तावितं, संरक्षण केले जें तें. ह. अवधा-रक्षणअ रक्षण केलेलें. वि अ पु न. आ. स्त्री.

अविद्धकर्णी अविद्धो अच्छिद्र पर्णरूप कर्णोयस्या इत्याविद्धकर्णी, अच्छिद्र आहे पर्णरूपी कर्ण ज्याचा ती. ष. पाडवळी, पाहाडमूळ. ई. स्त्री.

अविद्या विरुद्धा विद्या अविद्या, विरुद्ध ज्ञान करणारी जी ती. स. अज्ञान. आ. स्त्री.

अविनीतः नव्यनायीत्स्वविनीतः, नाहीं जो नम्र होता झाला तो. ह. नीत्रधा. प्रापणाअ अनम्र वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

अविरतं अविद्यमानविरतयस्मिन्तत् अविरतं, ज्यांत विराम नाहींतें स. निरंतर अव्य.

अविलंबनं नविलंबनेस्मइत्यविलंबनं, नाहीं विलंब करितें झालें जें तें. ह. लंबिधा अवस्रंसनअ. लवकरआणा वें वि अ.पु न. आ. स्त्री.

अवलंबितं विलंबतेस्मइतिविलंबितं, नविलंबितं अविलंबितं, विलंब करितें झालें जें ते विलंबित. नव्हे ते विलंबितते. स. लवकर आणारे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अविस्पष्टं नविस्पष्टमविस्पष्टं, नव्हे जे विशेषें करून स्पष्ट तें. स. अस्पष्टार्थकथा पण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवी विग्रहादिसर्वअविशब्दाप्र. विटाळ शी. ई. स्त्री.

अवीरा अविद्यमानेवीरोयस्या सा अवीरा, नाहीं आहे वीर जिला ती. स. पतिपुत्रहीन स्त्री. आ. स्त्री.

अवीचिः अवंतेस्मादवीचिः, रक्षण करिताहेत ज्यापासून तो. ह. अवधा रक्षणअ नरकविशेष. इ. पु.

अवेक्षा अवेक्षणमवेक्षा, अवेक्षण जे ती. ह. ईक्षधा. दर्शनअ. अवेक्षण, पाहाणें. आ. स्त्री.

अव्यक्तः नव्यज्यतेस्म अव्यक्तः, नाहीं स्पष्ट होत जो तो. ह. अजूधा. व्यक्त्यादि अ. विष्णु. २ महादेव. ३ आत्मा अ. पु ४ अस्पष्ट. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

अव्यक्तरागः नव्यक्तः रागोयस्य सः अव्यक्तरागः, नाहीं आहे स्पष्ट रक्तिमा जो तो ज्याचा तो. स. किंचित् लोहितवर्ण. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

अव्यंडा विगतमंडं यस्याः इति व्यंडा नव्यंडा अव्यंडा, नष्ट आहे बीज जीचें ती व्यंडा न व्हे जी व्यंडा ती. स. ज्यो जीव कुरली दुरि ती असें स. वी. आ. स्त्री

अव्यथा नव्यथत इत्यव्यथा. नाहीं व्यथा संपादत जी ती. ह. व्यथधा. भय

वलनअ· हिरडयानें झाड· २ वनौ· जीस पयकाशिणी, उत्तरदेशीं स्थलकमलिनी ह्म तौ· आ· स्त्री·

अव्ययं नव्येतीत्यव्ययं, कशीहि विकारपा वत नाहीं जें तें· स· इणधा· गतिअ· तीनलि गें व सर्व विभक्ति आणि सर्व वचनें ह्यांचे ठायीं समान स· लिंगादिकांनीं विकृत हो त नाहीं तें· अ· पु· न·

अव्यवहितं नव्यवधीयतेस्मइत्यवहि तं, नाहीं व्यवधान पावत जें तें क्त· डुधाञ् धा धारणपोषणअ· सन्निहित, जवळचें वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अंशः अंशयनइत्यंशः, समानविभा गिजेतो जो तो· क्त· अंशधा· समापानअ भाग, वांटा· अ· पु·

अशनाया अशनस्येच्छाअशनाया, भोजनाची जी इच्छा ती· क्त· अशधा· भो जनअ· क्षुधा, भूक· आ· स्त्री·

अशनायितः अशनस्यइच्छाअश नाय·, सर्सजातोस्यशनायितः, न· बुभुक्षित· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अशनिः अश्नातीत्यशनिः, दुष्टांतें भ क्षितो जो तो· क्त· अशधा· भक्षणअ· इं द्राचें वज्रनामक आयुध· इ· पु· स्त्री·

अशिम्वी नशिंबनेविद्यतेयस्याःसाअशि म्बी, नाहीं आहे शिंबा म्हणजे शेंग जीस ती· स· पुनः नाहीं अशी वायली· ई· स्त्री·

अंशुः अंशयतीत्यंशुः, विभजन करितो जो तो· क्त· अंशधा· विभजनअ किरण अ· पु·

अंशुकं अंशुभिःकायतइत्यंशुकं, कि रणांनीं दीप्यमान होतें जें तें· क्त· कैधा· दीप्तिअ· वस्त्र· अ· न·

अंशुमती अंशवः संत्यस्याभित्यंशुमती, किरण आहेत जीस ती· त· वनौ· जीस सालपर्णी, पिठवण असें ह्म· ती· ई· स्त्री·

अंशुमान् अंशवः संत्यस्येति अंशुमान्·, किरण आहेत ज्यास तो त· सूर्य· न्· पु·

अंशुमत्फला अंशुमंतिसूक्ष्मावयवविशि ष्टानिफलान्यस्याइत्यंशुमत्फला, सूक्ष्मावयव वंत आहेत फळें जीतीं जीचीं ती· स· के ळीचें झाड· आ· स्त्री·

अशेषं नशेषोअस्त्यस्येत्यशेषं· नाहीं आहे शेष जो तो ज्याचा तें· स· समग्र, सर्व वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

अशोकः अपगतःशोकोयस्मादित्य शोकः, गेला आहे शोक जो तो ज्यापासू न तो· स· अशोकवृक्ष· अ· पु·

अशोकरोहिणी अशोकइवरोहती तिअशोकरोहिणी, अशोकाप्रमाणें उग

उत्पन्न होतेजाती ह. रुद्धा धातुर्भोवृत्त कुरती. ई. स्त्री

अश्मगर्भः अश्मनोगर्भः अश्मगर्भः, पाषाणाचा जो गर्भ तो. स. रत्नविशेष पाच अ. पु.

अश्मजं अश्मनः जातं अश्मजं, अश्म्यापासून जें झालें तें. ह. जनीधा. धातुर्भोवृत्त अश्म शिलाजित इ. तें. अ. न.

अश्मपुष्पं अश्मन पुष्पमिव अश्मपुष्पं, दगडाचा फुलाप्रमाणें जें तें. स. शिलाजित अ. न.

अश्मा अश्नुत इत्यश्मा, उन्नमध्यावाने व्यापन करितो जो तो. ह. अश्नूङ्धा व्याप्ति अ पाषाण, दगड. न. पु.

अश्मंतं अश्मनामंतोयेनेति अश्मंतं दगडांचा आहे अंत ह. नाश ज्यावेडायीं ते स चूल. अ. न.

अश्मरी अश्मानं राती ति अश्मरी. दगडामत ग्रहण करितेजीती. ह. राधा. आदान अ. मूत्रकृच्छ्र नावाचा रोग. ई. स्त्री

अशितं अश्यते इत्यशितं, भक्षिजेतें जे ते. ह. अश भोजन अ. भक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अश्मसारः अश्मन सारः अश्मसारः, अश्मा ह. दगड त्याचा जो सार तो. स. लोखंड अ. पु. न.

अश्रपः नश्रपयतीत्यश्रप. अश्रणक्रीलनाहीं जो तो ह. श्राधा पाक अ. राक्षस. अ. पु.

अश्रांतं अविद्यमानंश्रांतं यत्रेत्यश्रांतं, नाहीं आहे विश्रांति ज्यावेडायी तें. निरंतर अव्य.

अश्रिः अश्री अश्नुत इत्यश्रिः. व्याप्त करितें जीतें ह. अश्नूङ्धा संघातक अग्र शस्त्रधारा इ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

अश्रु अश्नुते कएमितिअश्रु, व्याप्त करितें जें तें. ह. अश्नूङ्धा व्याप्ति अ. नेत्रोदक, डोळ्यांतील पाणी अ. न.

अश्लीलं नविद्यते श्रीरस्येत्यश्लीलं, नाहीं आहे शोभा ज्यावेडायी ते स. शिथिल भाषण. अ. न.

अश्वः अश्नुत इत्यश्व, शीघ्र दूरदेशव्याप्ति करितो जो तो. ह. अश्नूङ्धा. व्याप्ति अ घोडा अ. पु.

अश्वकर्णकः अश्वकर्णइवपर्णमस्येत्यश्वकर्णक. अश्वकर्णासारखें आहे पान ज्याचें तो. स. सालवृक्ष अ. पु.

अश्वत्थः श्वस्मिन्‌हक्षायपेक्षया चिरंनतिष्ठतीत्यश्वत्थः, श्वस्तनीहून चिरकाल राहात नाहीं जो तो ह. ष्ठाधा. गतिनिवृत्ति

अ. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

अश्वयुक् अश्वेनयुनक्तिरूपेणानुकरोतीत्यश्वयुक्, अश्वाशीं युक्त होतें म्ह. अश्वरूपाशीं अनुसरण करितें जी ती. ह. युजि. यथा. योग अ. अश्विनी. अ. स्त्री.

अश्ववडवं अश्वश्चवडवाचअनयोःसमाहारःअश्ववडवं, घोडा आणि घोडी यांचा जो समाहार तें. घोडाघोडींचा समाहार. अ. न.

अश्वमेधीयः अश्वमेधायहितोश्वमेधीयः, अश्वमेधाकारणें जो हित तो. त. अश्वमेधोपयुक्तश्यामकर्ण. अ. पु.

अश्वा अश्वस्यजातिरश्वा, अश्वाची जी जाति ती. स्त्री. आ. स्त्री.

अश्वारोहः अश्वमारोहतीत्यश्वारोहः अश्वावर आरोहण करितो जो तो. ह. रुह. धा. बीज अश्वादिअ. स्वार. २ घोडाआवरवसणें. अ. पु.

अश्विनी अश्वः अश्वरूपमस्यास्ताःअश्विनी, अश्वीरूप जेणें अस्ति अस्याः म्ह. आहे जीस ती. न. अश्विनी. ई. स्त्री.

अश्विनीसुतौ अश्विन्याःसुतावश्विनीसुतौ, अश्विनीचे जे सुत म्ह. पुत्र ते म्ह. अश्विनीकुमार, स्वर्गीचे वैद्य. अ. पु. द्वि.

अश्विनौ अश्वस्याःअश्वाः संतियथोरश्विन्यां जातावितिवा अश्विनौ, उत्कृष्ट आहेत अश्व ज्यांचे अथवा अश्विनीचेठायीं जे उत्पन्न ते. त. अर्थ दिल्यागत्या शब्दाप्रमाणें

अश्वीयं अश्वानांसमूहः अश्वीयं, घोड्यांचा जो समुदाय तें. त. अश्वसमूह. अ. न.

अषडक्षीणः अविद्यमानानिषडक्षीणियत्राषडक्षीणः, अविद्यमान आहेत सहा अक्षि म्ह. डोळे ज्याविषयीं तो. न. षट्कर्णी न झालेला विचार. अ. पु.

अष्टमूर्तिः अष्टमूर्तयोयस्यसःअष्टमूर्तिः, अष्टादि आठ आहेत मूर्ति ज्याच्या तो. स. महादेव. इ. पु.

अष्टापदं अष्टानिपदान्यस्यअष्टापदं, आठ आहेत पदें ज्याचीं तें. स. सोनें; सोंगट्यांचा पट. अ. पु. न.

अष्ठीवत् अतिशयान्यस्थीनियस्मिन्नष्ठीवत्, अतिशयित आहेत अस्थि ज्यांचे ठायीं तो. त. ढोंपर, गुडघा. द्. पु.

असकृत् नसकृत् असकृत्, नव्हे जें सकृत् म्ह. एकवार तें. स. वारंवार. पुनःपुनः वाआवर्ती. अव्य.

असती नसतीअसती, नव्हे जी सती म्ह. पतिव्रता ती. स. व्यभिचारिणी स्त्री. ई. स्त्री.

असतीसुतः असत्याःसुतः असतीसुतः, असतीचा जो पुत्र तो. स. व्यभिचारिणीचा पुत्र. अ. पु.

असनः अस्यतीति असनः, पुष्पादिकांस फेकून देतो तो. अस्. धा. फेकणें. अ. असणा हें झाड. अ. पु.

असनपर्णी असनपर्णान्यस्याः इत्यसनपर्णी, असन वृक्षाच्या पर्णासारखी पानें जीचीं ती. स. मोकर्णीची वेल. ई. स्त्री.

असमीक्ष्यकारी असमीक्ष्य अविचार्य कर्तुं शीलमस्यासमीक्ष्यकारी, अविचारानें कार्य करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. धा. करणें. अविचारी. वि. इं. पु. न. ई. स्त्री.

अंसः अस्यते समाहन्यते भारादिनेति अंसः, भारादिकानें शिणतो जो तो. कृ. अंस्. धा. समाघात. भुज. शिर. स्कंध. अ. पु.

अंसलः प्रशस्तः अंसोऽस्यास्तीति अंसलः, प्रशस्त आहे स्कंध ज्याचा तो. त. पुष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

असारं नसारो यस्य स असारं, नाहीं आहे सार ज्यामध्यें तें. स. निर्बळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

असिः अस्यतेऽनेनेत्यसिः, टाकिजे जो ज्यानें तो. कृ. असुधा. फेकणें. अ. खड्ग, तलवार इ. पु.

असिक्नी नसिता असिक्नी, शुभ्र नव्हे जी ती. स्त्री. प्र. राजगृहीं संचारी इत्यादि अर्थी राजपत्नींनी निरोपवगैरे पाठविण्याकरितां ठेविलेली बायको. ई. स्त्री.

असितः सितादन्यः असितः, सित म्ह. शुभ्र त्याहून जो भिन्न तो. स. नीलवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

असिधावकः असिं धावतीति असिधावकः, असी जी तलवार जी तीस जो शुद्ध करितो जो तो. कृ. धावुधा. गतिशुद्धी. अ. शिकलगार, शिकल करणारा. अ. पु.

असिधेनुका असेर्धेनुकेव असिधेनुका, खड्गाला धेनु सारखी जी ती. स. सुरी. आ. स्त्री.

असिपुत्री असेः पुत्री असिपुत्री, खड्गाची जी कन्या ती. स. सुरी. ई. स्त्री.

असिहेतिः असिः हेतिर्यस्य सः असिहेतिः, खड्ग आहे आयुध ज्याचें तो. स. खड्गायुधी. निमचेकरी असें म्ह. तो. इ. पु.

असिहेतिकः असिहेतिरस्यासिहेतिकः, असिहेति आहे प्रहारसाधन असा तो. त. खड्गायुधधारी, निमचेकरी. अ. पु.

अंसवः असंतेऽभिरित्यसवः, पुरुषादिक दीप्तिमंत होतात जीहीं करून ते. कृ. दिपधा.

दीप्त्यादिषुप्रयाण. क. पु. न.

असुधारणं असूनांधारणमसुधारणं, प्राणाचें जें धारण तें. स. प्राणधारण. अ. न.

असुरः अस्यतिक्षिपतिदेवानित्यसुरः, देवांचा तिरस्कार करणारा जो तो. कृ. क्षिप धा. प्रेरण अ. दैत्य. अ. पु.

असूक्षणं असून्क्षिणोतीत्यसूक्षणं, प्राणातें हीन करितें जें तें. कृ. क्षिधा. स पअ. अनादर सरेफपाठे सूक्षते मेनेतिसूर्क्षणं नसूर्क्षणमसूर्क्षणं, अनादरक रिजेतो जेणेंकरून तें सूर्क्षण. नव्हेजें सूर्क्ष ण तें. कृ. सूर्क्षधा. अनादरअअ. न.

असूया असूयनमसूया, संतपन जें ती. कृ. असूयधा. उपतापअ. गुणावर दोषांचा आ रोप करणें. आ. स्त्री.

असृग्धरा असृजोधराअसृग्धरा, र क्ताची धारण करणारी. स. चर्म. आ. स्त्री.

असृक् अस्यतेइतिअसृक्, प्रक्षिप्तकरिजे तें जें तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ. रक्त. ज्. न.

असेचनकं नसिच्यतेमनोयेनेतिअसेच नकं, मनः हरण होतआहे आनेवारी तें. पाहतां पाहतां मनाची तृप्ति न होणारें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

असौम्यस्वरः असौम्यःस्वरोयस्यासौ म्यस्वरः, असौम्य आहे स्वर ज्याचा तो. स. कर्कशस्वराचा पुरुष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्तः असतिक्षोतिअस्तः, दीप्तिमान होता झाला जो तो. कृ. असधा. दीप्तिअ. अस्ताचल नामक पर्वत. २प्रेरणाकेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्तं असनंअस्तं, क्षेपण कृ. तिरस्का र. कृ. असुधा. क्षेपणअ. दर्शनाभावद्या अर्थी. उ. सायमस्तमितोरविः अव्य.

अस्ति असनंअस्ति, दीपन जें तें. कृ. अ सधा. दीप्तिअ. आहे ह्या अर्थी. उ. अस्ति परलोकइतिमतिर्यस्यस आस्तिकः, अव्य.

अस्तु असतीत्यस्तु, आदान करितो जो तो. कृ. असधा. आदानादिअ. असूयापूर्वकस्वी कार. उ. तथाविधस्त्वादशोपमस्तुनः अव्य.

अस्त्रं विग्रहादि असृक् शब्दाप्रमाणें. श स्त्र. अ. न.

अस्त्री अस्त्रमस्यास्तीतिअस्त्री, अस्त्र हें शस्त्र आहे ज्यास तो. त. धनुर्धर. २श स्त्रधारणकरणारा. इ. पु.

अस्थि अस्यतेइतिअस्थि, नीर्यादिकां त प्रक्षेप केला जातो आहे तें. कृ. असुधा क्षेपणअ. हाड. इ. न.

अस्थिरः नस्थिरःअस्थिरः, नव्हे जो स्थिर तो. स. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्फुटवाक् नस्फुटावागस्येत्यस्फुटवाक्, स्पष्ट नाहीं वाणी ज्याची तो. स. स्पष्ट न बोलणारा. च. पु.

अस्रं अस्यते नदस्रं, फेकिता किजे जें तें. कृ. अश्रुपात, होपण अ. रक्त. २ नेत्रोदक. अ. नं. ३ केश. ४ कोपरा. अ. पु.

अस्रपः अस्रं पिबतीत्यस्रपः, रुधिर पान करितो जो तो. कृ. पाया. पन अ. राक्षस. अ. पु.

अस्नु. विग्रहादि अस्र शब्दाप्रमाणे नेत्रोदक.

अस्वच्छंदः नस्वच्छंदो यस्येत्यस्वच्छंदः, नाहीं आहे स्वच्छंद ज्यास तो. स. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्वंत असूनामंतोयेनिअस्वंतं, असूंचा आहे अंत ह्या. कुकर्म कुकर्मा नाश जाणें वांचें तें. चूल. अ. न.

अस्वप्नः अविद्यमानः स्वप्नो यस्येत्यस्वप्नः; नाहीं आहे स्वप्न ह्या. निद्रा जीला आस तो. स. देव. अ. पु.

अस्वरः अप्रशस्तः स्वरो यस्य सः अस्वरः वाईट आहे शब्द ज्याचा तो. स. कर्कशस्वरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्वाध्यायः नस्वाध्यायो यस्य स अस्वाध्यायः; नाहीं आहे स्वाध्याय ह्या. वेदाध्ययन ज्यास तो. स. संस्कार नसल्यामुळें ज्यास वेदाध्ययनाचा अधिकार नाहीं तो. अ. पु.

अहंयुः अहमस्यास्तीत्यहंयुः, अहंकार आहे ज्यास तो. तत्. अहंकारी. वि. उ. पु. स्त्री. न.

अहंकारः अहमितिकरणमहंकारः, अहंकृतीकरण जें. कृ. ऊंध. करण अ. गर्व. अ. पु.

अहंकारवान् अहंकारोस्यास्तीत्यहंकारवान्. अहंकार जोतो मानि भस्य ह्या. आहे ज्यास तो. त. अहंकारी. त. पु. न. ई. स्त्री.

अहः सूर्येणमहीयतइत्यहः, सूर्यानें जें महीत जाहीं तें. कृ. दिया. मन्यां दिव. दिवस. त्रु. न.

अहंमहमिका अहमहमित्यस्यांसाहमहमिका; अहमहं असा आहे शब्द जीमध्यें ती. त. मी समर्थ मी समर्थ असा अहंकारविशेष. आ. स्त्री.

अहंपूर्विका अहंपूर्वमित्याहंपूर्विका, मी पूर्वी मी पूर्वी म्हणून जी धोंडी धांवणें कलाकीन मी पुढें मी पुढें होतो असा आपला नें पुरोगमन तें. आ. स्त्री.

अहंमतिः अहंप्रधानामतिरहंमतिः, अहंकार प्रधान जी बुद्धी ती. स. अज्ञान. इ. स्त्री.

अहर्पतिः अन्हां पतिरहर्पतिः, दिवसाचा जो पति ह्या. स्वामी तो. सं. सूर्य. इ. पु.

अहर्मुखं अह्नःमुखंअहर्मुखं, दिवसा

वे जें प्रास्त स. प्रारंभ तो. स प्रातःकाळ. अ.न

अहस्कर: अहः करोतीत्यहस्कर, दि वसाप्रत करितो जो तो. ह. कृञ्‌धा करणअ सूर्य. अ.पु.

अहह अहंजहातीत्यहह, अहंकार टाक णारा. ह. ओंहाकृधा. त्यागअ. अद्भुत, आश्चर्य. २खेद त्या अर्थी उ. अंहहकुरि मकर्थो वा कः २अहहभीतो घूर्णनमधाकाल: अव्य.

अंहति: हंतिदुरितमनयेति अहतिः, न ष्ट होतें आहे दुरित जीणें ती. ह. हन्‌धा हिंसाअ. दान, देणें. इ.स्त्री.

अंह: अमतिगच्छतीति अंहः, प्रायश्चि त्तादिकामें जातें जें तें. ह. अमधा. गति अ. पाप. स्.न.

अंघ: अंघते अंघः, पुण्यानवणानें जाते जें तें. ह. अघिधा. गतिक्ष. पाप. स्.न.

अहार्य: ह्रियतेसौहार्यः, नहार्यः अहा र्यः, हरण करिजे तो जो तो हार्य नव्हे जो हार्य तो. स. पर्वत. अ.पु.

अहि: आहंतीति अहिः, आक्रमंताद्रा णी हिंसा करितो जो तो. ह. हनधा हिंसा अ. सर्प. २ वृत्रासुर. इ.पु.

अहित: नहितमस्मादहितः, नाहीं आ हे हित ज्यापासून तो. म. शत्रु अ.पु.

अहिदंष्ट्रिका अहेर्दंष्ट्रिका अहिदंष्ट्रि का, सर्पाची जी दंष्ट्रिका ती. स. सर्पाची दाढ. आ.स्त्री.

अहितुंडिक: अहेस्तुंडमहितुंडं तेनजी वतीत्यहितुंडिकः, अहि स. सर्प त्याचें जें तुं ड ते अहितुंड अहितुंडानें जीवन पावतो जो तो. त गारुडी. अ.पु.

अहिभयं अहिरिवपृहस्थत्वादहिः, तस्मा द्भयं अहिभय, सर्पासारखा जो गृहांत रा हिलेला त्यापासून जें भयतें. स. आपल्या च प्रधानापासून जें राजास भय तें. अ.न.

अहिभुक् अहिंभुङ्क्ते अहिभुक्, सर्पा तें भक्षितो जो तो. ह. भुजधा. अभ्यवहारअ गरुडपक्षि. २ मोर. ज्.पु

अहेरु: नहिनोतीत्यहेरुः, नाहीं हीन होत जीती. ह. हिधा. गतिवृद्धीअ. जिला शता वरी हाणी. उ.स्त्री.

अहो अहानमहो विस्मापनलेंहेहओहाक्त्य. गति अ विस्मय. उ. अहोरूपमहोरत्नं. अव्य.

अहोरात्र: अह्नासहिता रात्रिः अहोरात्रः, दि वसासहित जी रात्र तो स. तीसमुहूर्तात्मककाल अ.पु.

अन्हाय मन्हनं अन्हाय, नहे ते कालातिक्रमणतें मजनकरत्या अर्थी उ. अन्हायभूयेंपनमोनिरलंअव्य.

आ आप्नोतीति आ· स्मृति आणि वाक्यत्या अर्थातें व्याप्त करितो जो तो· कृ· आपूर्ध· व्याप्ति अ· उ· आएकंकिन्नतत्· २ आएकंत्तु मन्यसे· को· द्या सम्भ्रुच्य अव्य·

आः आक्लेशतिआः, विद्यमानओ तो· कृ· भ्व पीडा सन्ताप कोप किंवा पीडन या अर्थी उ· आ पापकिविकत्थसे· २ आ शीतंवरीलर्ति अव्य·

आ अततीति आ· किंचिदर्थे अथवा अभिव्याप्ति व मर्यादा आणि क्रियायोगजनितार्थ या अर्थीमत निरंतर गमन करितो जातो· कृ· अ तधा· सानसरामनअ· उ· आकपिलपुष्पाणि १ आब्रह्मसभुवनात् ३ आबालंहरिभक्तिः४ आक्रामतीत्यादि· अव्य·

आकंपितः आकंप्यतेस्माकंपितः, ईष कंपित जो तो· कृ· कांपधा· चलनअ· किंचि कांपलेला वि· अ पु· न आ· स्त्री·

आकरः आकीर्यंतेधातवोत्रेतिआकरः, प्रसारपावताहेत धातु ज्यांचेठायीं तो· कृ· कृधा विशेषण खाणीची खाण· अ· पु·

आकर्षः आकर्षणं आकृष्यते आकर्षत किंनिनिवा आकर्ष· - आकर्षण जेणेंकरीजे तें किंवा करिताहेत ज्याचेठायी तो· कृ· कृष धा· विशेषण अ· निर्जीवपदार्थांना खेळ रचना· २ सोंगट्यांचापट· अ· पु· कों· दोरंडा प्यास करण्याचे साधन·

आकल्पः आकल्प्यतेनेनेति आकल्पः, ज्याचानें भूषित होतो तो· कृ· कृपूधा· साम र्थ्यअ· अलंकारांनीं केलेली शोभा· अ पु·

आकारः आकरणमाकृतिर्वा आकारः, आकृति किंवा अभिप्रायानुरूप चेष्टित जें तो· कृ· कृधा· करणअ· आकृति· २ अभिप्रायानुरूप वागणें· अ· पु·

आकारगुप्तिः आकारस्यगुप्तिर्गोपनमा कारगुप्तिः, आकार हा· शोकादि विकार त्यांची जी गुप्ति ह्म· गोपन ती· स· शोकादिकें करून मुखावर आलेल्या लक्षणांचें गोपन करून हर्षादिकांचा आविर्भाव दाखविणें· इ· पु·

आकारणा आकार्यंतेअनयेति आकार णम्, बोलाविजेतो जीणें ती कृ· डुकृञ्धा· करणअ· बलावणें· आ· स्त्री·

आकाशः आसमंतात्काशंतेप्रकाशंतेभू तानि यस्मिन्निति आकाशः, आसमंताद्भागाचे ठा यी प्रकाशित होताहेत सूर्यादिक ज्याचेठायी तो कृ· काशृधा· दीप्तिअ· अवकाश, पोकळी· अ पु· न·

आकीर्णः आकीर्यतेस्माकीर्णं, मिश्र करि जेतें जें ते· कृ· कृधा· विक्षेपअ· अत्यंतमि श्रित· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

आकुलः आकोलयतीत्याकुलः, व्याकुल होतो जो तो· कृ· कुलधा· संस्त्यानादि अ· व्या

कुल. नि. अ. पु. न आ. स्त्री.

आक्रीडः आक्रीडंत्यत्रेनिआक्रीडः, क्रीडाकरितातहेत ज्यांतयांतो. क्र. क्रीड्धा. विहारस्थ. त्रियांबरोबर क्रीडा करण्याचें बाजे लोकांचें स्थल. अ. पु. न.

आक्रोशः आक्रुश्यमाक्रोशः, सक्रोधहोऊन शिव्यादेणेंजें तो क्र. क्रुशधा. रोदनादि. अ. शापोक्ति. अ. पु.

आक्रोशनं आक्रुश्यमाक्रोशनं, आक्रुश. स. गालिप्रदान करणें धात्वर्थादि आक्रोश शब्दाप्रमाणें. अ. न.

आक्रंदः आक्रंदनमाक्रंदः, आह्वानपूर्वक आक्रंदन जें तो. क्र. क्रंद्धा. आह्वानादि अ. पीडा झालेल्याचा शब्द. २ रडें. ३ रक्षण ४ दारुणयुद्ध. अ. पु.

आक्षारणा आक्षारयतीत्याक्षारणा, संचलन स. लोकांनूनउठून आपणासारखें करितेकी ती. क्र. क्षरधा. संचलन अ. परपुरुषाशीं परस्त्रीचा समागम होऊन आलेला लोकापवाद. आ. स्त्री. अ. न.

आक्षारितः आक्षारणमाक्षारः, आक्षारोमैथुनं प्रत्याक्रोशोजातोस्य आक्षारित, मैथुनाचन झालाहे आक्रोश असतो. तज्यावर लोकापवाद आला तो. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आक्षीवः आक्षीवतीति आक्षीवः, रोगादिनिरसन करितो जो तो. क्र. क्षीव्धा. निरसनअ. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

आक्षेपः आक्षिपति आक्षिप्यतेवा आक्षेपः, आक्षेप करितो किंवा प्रश्न करितो जो तो. क्र. क्षिपधा. प्रेरणअ. निंदा. २आश्चर्यकारक प्रश्न. अ. पु.

आक्षोटः आक्षोडः ओरखोटः आसमंतात् अक्षोतीति आक्षोटः, आसमंताद्भागीं स्वविस्ताराने व्याप्त करितो जो तो. क्र. अक्षूधा. व्याप्यादि अ. डोंगरी आक्रोडाचा वृक्ष. अ. पु.

आखंडलः आसमंतात्खंडयतीत्याखंडलः, आसमंताद्भागीं दुर्जनांस खंडन करितो जो तो. क्र. खडिधा. भेदनअ. इंद्र. अ. पु.

आखुः आसमंतात्खनतीति आखुः, आसमंताद्भागीं खणतो जो तो. क्र. खन्धा. अवदारणअ. उंदीर. उ. पु.

आखुभुक् आखूनभुंक्तेइति आखुभुक्, उंदराला भक्षितो तो जो तो. क्र. भुजधा. अभ्यवहारअ. मांजर. अ. पु.

आखेटः आखिद्यंतेत्र आखेटः, त्रासपावताहेत मृगादिक ज्याचेठायीं तो. क्र. खिदधा. त्रासअ. पारध. अ. पु.

आख्या आख्यानमाख्या, आख्यान स

नाय जैंतें॰ कृ॰ ख्याधा॰ प्रकथने अ॰ ना
म॰ आ॰ स्त्री॰

आख्यातं आख्यायतेस्मइतिआख्यातं, कथन करिलेलें तें॰ कृ॰ ख्याधा॰ प्रकथनअ॰ उक्त, बोललेलें॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आख्यायिका आचख्यौइतिआख्यायिका, कथन करितेजीतें॰ कृ॰ चक्षिङ्धा॰ व्यक्तवाणीअ॰ अनुभूतार्थ प्रतिपादक वास वदत्तादिक ग्रंथ॰ आ॰ स्त्री॰

आगः एतीतिआगः, अन्यायानें प्राप्त होतें जें तें॰ कृ॰ इण्धा॰ गतिअ॰ अपराध॰ २ पाप॰ स॰ न॰

आगंतुः आगच्छतीतिआगंतुः, भोजनाच्याअवसरिं अकस्मात् येतो जो तो॰ कृ॰ गम्लृधा॰ गतिअ॰ अतिथि॰ वि॰ उ॰ पु॰ स्त्री॰ न॰

आगारं आअम्यतेइतिआगारं, आसमंतात् प्राणी भक्षितात जें तें॰ कृ॰ अगिधा॰ कुटिलगतिअ॰ गृह॰ अ॰ न॰

आगूः आगम्यतेआगूः, स्वीकरण जेंणें॰ कृ॰ गम्लृधा॰ गतिअ॰ स्वीकार॰ ऊ॰ स्त्री॰

आग्नीध्रः अग्निमिंधेअग्नीध् तस्यस्था नमाग्नीध्रं तास्थाद्याग्नीध्रः, अग्नि प्रदीप्त करण्याचे स्थानीं राहतो जो तो॰ त॰ ऋत्विज॰ अ॰ पु॰

आग्रहायणिकः आग्रहायणीयस्मिन्सआग्रहायणिकः, आग्रहायणी आहे ज्याचे ठायीं तो॰ त॰ मार्गशीर्ष॰ अ॰ पु॰

आग्रहायणी अग्रेहायनमस्यस्याः आग्रहायणी, पुढें अयन करून आहे हा यन ह्या॰ चीहीजीस ती॰ त॰ मार्गशीर्षीपौर्णिमा॰ २ मृगशीर्षनक्षत्र॰ ई॰ स्त्री॰

आम् अमयतीतिआम्, स्वीकार करितो जो तो॰ कृ॰ अमधा॰ गतिअ॰ अंगीकार॰ अव्य॰

आंगिकं अंगेनभ्रूविक्षेपादिनानिर्वृत्तंआंगिकं, भ्रूविक्षेपादिकानें जें संपादित तें॰ शरीरावयवानें झालेलें कर्म॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आंगिरसः अंगिरसोपत्यमांगिरसः, अंगिरा संज्ञक ऋषीचें अपत्य जें तें॰ त॰ बृहस्पति॰ अ॰ पु॰

आचमनं आचम्यतेनेनेतिआचमनं, उदकादिक भक्षण करिजेतें जेणेंकरून तें॰ कृ॰ चमुधा॰ अदनअ॰ हातावर पाणी घेऊन कर्मकालीं प्राशन करितात तें॰ अ॰ न॰

आचामः आचम्यतेआचामः, भातासुद्धां सर प्राशिजेतो जो तो॰ कृ॰ चमुधा॰ अदनअ॰ भाताची पेज॰ अ॰ पु॰

आचार्यः आचार्या आचर्यतेइत्याचार्यः, वेदाचें व्याख्यान करिजेतो वशिष्ठांनीं उपासिलेलो जो तो॰ कृ॰ चरधा॰ गतिअ॰ वेदांचे व्याख्यानकर्ता॰ अ॰ पु॰ २ आ॰ स्त्री॰

आचार्यानी आचार्यस्यस्त्री आचार्यानी, गुरूचीजीपत्नीती स्त्रीभ आचार्याची बाय को ई स्त्री

आचित: आचीयतेस्मइत्याचित, रचि ल्ला जातो ऊ निसृथा चयनअ दाहा भार २गाडयाने वाहण्याजोगा जो भारतो अ पु

आच्छादनं आच्छद्यतेनेनआच्छादन आच्छादन करिजेन जेणेन ह छद्या अपवारणअ वस्त्र अथवा वस्त्रादिकाने जे वेष्टिल ते अ न

आच्छुरितकं आच्छुरणमाच्छुरितआ च्छुरितमेवआच्छुरितक, आच्छुरणह्य इणान्याचेपनोगताचे छेदनतं आच्छु रित तेच आच्छुरितक स साभिप्रायका रहास्य अ न

आच्छोदनं आच्छिद्यतेमृगाअत्रआ • च्छोदन छिदिलेहोताहेतमृगज्याचेठायी ते ऊ छिद्रधा द्वैधीकरणअ पारधीक ाशिकार अ न

आजकं अजानांसमूहोआजक, अजा स शेळ्या त्यांचा जो समुदाय तो बकऱ्या चा समुदाय अ न

आजानेयः आजनस्यपेणआनय प्राप्नीय आजानेय, मनुष्यान जो आनयास आपापल्याला योग्य तो स कुलीनाश्व अ पु

आजिः अजस्त्याम्याजि शूरअथवाअ श्वादिकांस परस्परे गमन करितातजीनेयाची ती ऊ अजधा गतिअ युद्ध समानभूमी इ स्त्री

आजीवः आजीव्यतेनेनेतिआजीव, जीवनपावतोजेणेकरून तो ह जीवधा प्राणधारणअ जीवन अगाथ अ पु

आजूः आजीवतीतिआजू आसवन पाप स्त्री होसे जोनी ऊ जुधा शहस्थअ नरक लहलाकाराने टाकण ऊ स्त्री

आज्ञा आज्ञापनइत्याज्ञा, आज्ञानी करिजेने जीती ह ज्ञाधा अवबोधनअ हुकूम आती

आज्यं आअज्यते अनेनआज्य, अनिशय करून अग्न्यादि मर्दन करिजेनेन जाणते अज्जू धा व्यक्तादिअ घृत तूप अ न

आटिः आडिः आसमंतादटतीतिअ टतीतिवा आटि, आसमंताद्भागी गमन अथवा नमस्कार उद्योग करितो जो ना ह अ टधा गमनेअ १अडधा उद्यम अ आडी नावचे पक्षी इ पु

आडंबरः आडंबयतीत्याडंबर, युद्धादिकांची भरणा करितो जो तो ह डंबिधा क्षेपअ युद्धातीलघोष २नगारा ३हत्तीचीगर्जना ४वाद्याचाध्वनि अ पु

आदकः आदीकतेइत्आदकः, परिमाणार्थं गमन कारतो जो तो॰ कृ॰ दौकृधा॰ गति अ॰ पायली॰ अ॰ पु॰

आदकिकं आदकस्यवापःआदकिकं, आदक परिमित धान्य पेरण्यानेंजें क्षेत्रतें त॰ पायली भर धान्यपद्दण्यानें किंवापिकविण्यानें क्षेत्रादि॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आदकिका आदकंपचतीतिआदकिका आदक परिमित धान्यातें शिजविणारीती॰ त सपेली॰ २तूर धानावानें धान्य॰ आ॰ स्त्री॰

आदकी आदकमस्याः परिच्छेदकत्वेनेति आदकी, आदक परिमाणआहे परिच्छेदक त्वेंकरून जीस ती॰ त॰ तुवरिकाख॰ तूरना वानें धान्य॰ ई॰ स्त्री॰

आढ्यः अध्यापतीआढ्यः, द्रव्यरक्षार्थ-चिंता करितोजोतो॰ कृ॰ ध्यैधा॰ चिंताअ॰ धनाढ्य॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

आणकः विग्रहादिसर्व अणकाशब्दाप्र॰

आणवीनं विग्रहादिसर्व अणव्यवत्॰ प॰

आणिः विग्रहादिसर्व अणिशब्दाप्रमाणें॰

आतंकः आतंक्यतेअनेनेतिआतंकः, संकटानें जीवन कारिजेतें जेणेंकरून तो॰ कृ॰ तंकिधा॰ कृच्छ्रजीवनअ॰ रोग॰ २भय॰ ३ संताप॰ अ॰ पु॰

आतंचनं आतनिआतंचनं, एकभागुन एकानेंजें वपन तें॰ कृ॰ तंचूधा॰ गतिअ॰ मतीवाप॰ २वेग॰ ३तृप्त करणें॰ अ॰ न॰

आततायी आततंयथातथा अयितुं शीलमस्य आततायी, शीघ्र जैसेंहोयतैसें नाशार्थ गमन करावयाकारणें आहे स्वभावज्याचा तो॰ दुसऱ्याचा प्राण हरणार्थ जो तयार तो॰ वि॰ इ॰ पु॰ स्त्री॰ न॰

आतपः आतपतीत्यातपः, संतप्तहोतो जो तो॰ कृ॰ तपधा संतापअ॰ सूर्याचा प्रकाश॰ अ॰ पु॰

आतपत्रं आतपात्त्रायतेतदातपत्रं, उष्णापासून रक्षण करितेजेंतें॰ कृ॰ त्रैङ्धा पालनअ छत्र॰ अ॰ न॰

आतरः आतरंत्यनेनेतिआतरः, तरता होतजेणेंकरून तो॰ कृ॰ तॄधा॰ तरणअ॰ नद्यादिकांच्याउतारावद्दल देण्याचें द्रव्य॰ अ॰ पु॰

आतापी आतपतीतिआतापी, आकाशामध्येतळपतो जो तो॰ कृ॰ तपधा॰ दाहअ॰ पक्षि आस पार असें म्ह॰ तो॰ इन॰ पु॰

आतायी आतायतेतच्छील, आतायी, अंडादिकांचें पालन अथवा स्वशरीराचा पक्षद्वारा विस्तार हा आहे स्वभावज्याचा तो॰ कृ॰ तायृधा॰ पालनादिअ॰ अर्थादि सर्वं पूर्वेशब्दाप्रमाणें॰

आतिथेयं अतिथौसाधुआतिथेय,

अतिथींविषयींजें उत्कृष्टतें·त·अतिथि विषयींदयाळु·वि·अ·पु·न·ई·स्त्री·

आतिथ्यं अतिथयइदमातिथ्यं, अति थि कारणेंजें पूजादिकतें·त·अतिथीक रितांसंपादन केलेलें वस्तुमात्र किंवातद र्थकर्म·वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आतुरः आन्तोंतोर्नेइति आतुरः, अत्यं त मरणाविषयीं गमन करितो जोतो·सना तुरधा·त्वरणअन्योगी·वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आतोद्यं आसमंतात्तुद्यतेताड्यतेनवा तोद्यं, आसमंताद्वाणीताडिजेतें जेतें·तु· तुदधा·व्यथनअ·वाद्य·अ·न·

आत्तगर्वः आत्तोगर्वोयस्यस आत्तगर्वः, आत्त आहे गर्व ज्याला तो·स·ज्याला गर्व घे ला तो·वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आत्रेयी अत्रेरपत्यमात्रेयी, अत्रीचें अपत्य स्त्री·कन्याती·प·आगम्यलेंकरूं तीऋमाणेंजीती·रजस्वलास्त्री·ई·स्त्री·

आत्मगुप्ता आत्मनागुप्ताआत्मगुप्ता, आपणाजी ग्रसती·स·कुहलीनामक औष धिविशेष·आ·स्त्री·

आत्मघोषः आत्मानंघोषयतीति आ त्मघोषः, आपल्यानावघोष करणारा प क्षी या नावीं आहे ज्यास असा घ शब्दानें स्वनिपाता जोकोकू·घुषिरधा·निःशब्द अ·कावळा·अ·पु·

आत्मजः आत्मनोदेहाज्जातः आत्मजः, देहापासून झाला जो तो·स·पुत्र·अ·पु·

आत्तगंधः आत्तोगंधोगर्वोयस्यसआ त्तगंधः, प्राप्त आहे गर्व ज्यास तो·स·अ र्थादि सर्व आत्तगर्व या प्रमाणें·

आत्मजा आत्मनः जाता आत्मजा, आ पल्यापासून जी झाली ती·तृ·जनीधा·प्र दुर्भावअ·कन्या·आ·स्त्री·

आत्मा अतिस्वकृतंतु भायुभमकतीति वा आत्मा, आपण केलेल्या पुण्यपापाचा उपभोग घेतो किंवा थिकाला प्राप्त होऊं क रून गमन करितो जो तो·तृ·अतधा·भ्रमण अ·१आत्मा·धृष्णादिअ·देह, शरीर·२ यत्न, कृति·३धैर्य ४बुद्धि·५शरीरापरिवेष्टन ६स्वभाव·७परमात्मा·८मन·९परब्रह्मचैतन्य इ·

आत्मभूः आत्मनोविष्णोः सकाशाद्भवती त्यात्मभूः, विष्णुपासून जो उत्पन्न तो·तृ·भू धा·सत्ताअ·ब्रह्मदेव २मदन·ऊ·पु·

आत्मंभरिः आत्मानंबिभर्तीति आत्मंभ रिः, आपल्यातें पोषण करितो जो तो·डु· भृञ्धा·पोषणअ·आपलें पोट भरणारा वि·इ·पु·स्त्री·न·

आथर्वणं अथर्वणां समूहः आथर्व णं, अंथर्वांचा जो समुदाय तें·त·अथर्वां

च्या समुच्चय· अ·न·

आदर्श: आदृश्यतेअत्रेतिआदर्श:, दिसतें हें रूपादिक जाचेठायीं तो· क्रु· दृशिर्‌धा· प्रेक्षणअ· आरसा अ·पु·

आदि: आप्रथमंदीयतेगृह्यतेइतिआदि: प्रथम ग्रहण करिजेतो जो तो· क्रु· डुदाञ्‌ धा· दानअ· आद्य, पहिला· इ·पु

आदिकारणं आदिश्चतत्कारणंचआदिकारणं, आदिह्म· मुख्य जें कारण तें· स· मूळकारण· अ·न·

आदितेय: दीयतेखंड्यतीतिदितिः, न दित्वाआदितिः तस्याअपत्यमादितेयः, खं डन करिल्हें जी ती दिति तद्भिन्ना जी ती अदिति तिनें जें अपत्य तो· त· देव· अ·पु·

आदित्य: अदितेरपत्यमादित्यः, अदितीचा जो पुत्र तो· स· देव· २ देवांचा भगाधिप· ३ सूर्य· अ·पु·

आदिष्टी आदिश्यमनेनआदिष्टी, उपदेश केला ज्यानें तो· क्रु· दिशधा· अतिसर्जनअ· यजमान· इ·पु·

आदिनव: आदानमादीनं आदीनस्य वानमादीनवः, क्षयपापणजें तें· क्रु· वाधा· गतिअ· क्लेश· अ·पु·

आदेश आदिश्यतेतिजोयागेस्येषसंभार नाचपेरयतीति आदेशः, कलिजां मत इष्ट साधनार्थ प्रेरणाकारतो जो तो· क्रु· दिश धा क्रु· दिशधा· अतिसर्जनअ· यजमान· क्रु·पु·

आदृत: आद्रियतेस्मआदृतः, आदरें सत्कृत करिजेला जो तो· क्रु· दृङ्‌धा· आदरअ· पूजित· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आद्य: आदौभवः आद्यः, प्रथम झाला जो तो· न· प्रथमचा· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आद्यमाषक: मष्यतइतिमाषः, आद्यश्चासौमाषश्चआद्यमाषः सएव आद्यमाषकः, मारसा ही जो तो माष आद्य असा जो माष तो आद्यमाष तोच आद्यमाषक· त· शास्त्रीय ८· गुंजाचा तोळा· अ·पु·

आद्यून: आदेवाद्यूनआद्यूनः, उदरपोषणार्थ क्रीडा करिता झाला जो तो· क्रु· दिवुधा· क्रीडादिकअ· बुभुक्षित· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

आधार: आधीयतेजलाद्यत्रेतिआधारः, राहातें आहे जलादि जाचे ठायीं तो· क्रु· धीङ्‌धा· आधारअ· शेताचें बांध· २ नदीचें धरण· ३ अधिकरण· अ·पु·

आधि: आधीयतेदुःखमनेनआधानमधीयतेऽस्मिन्वाआधिः, मास होतें हें दुःख जानें अथवा स्थापन किंवा धारण करिजेतें जाचेठायीं तो· क्रु· डुधाञ्‌धा· धारणअ· मनोव्याधि· २ माहाणवस्तु· ३ आपत्ति· ४ अधि

धान. इ.पु.

आधसिक: अधोभूतंशिल्पमस्याधसिक:, भक्त इ. भात आहे शिल्प ज्याचें तो. न. आचारी, स्वयंपाक करणारा. अ.पु.

आधूत: आधूयतेस्म आधूत:, कंपन कां जेतो जो तो. कृ. धवलणा. कंपनअ. कांहींसा पलेला. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

आधोरण: आधोरयतीत्याधोरण:, उत्तमप्रकारानें हत्ति चालवितो जो तो. कृ. धोरके धा. गतिधातु येथें अ. हस्तिपक. इ. महांत अ.पु.

आध्मानं आध्मातिराध्मानं, निरंतरस्मरण जें तें. कृ. स्मृधा. आध्मान अ. निंतरभरणें

आनक: आनितात्यनेनेति आनक:, आनीतीत्यानक इतिवा. वाजंत्र वगैरेनें जीवन करितात हेत जेणें तो. कृ. अणधा. प्राणन अ. पटह नावाचें वाद्य. अ.पु.न. २ भेरी. ३ मृदंग ४ मेघ. अ.पु.

आनकदुंदुभि: आनकैर्दुंदुभिभिश्चउपलक्षित: आनकदुंदुभि:, जन्मकालीं आनकांनीं व दुंदुभीनीं जो उपलक्षित तो. वसुदेव. इ.पु.

आनतं आनमतिस्म आनतं, नम्रसमोंमुख होतें झालें जें तें. कृ. णमधा. प्रह्व त्वम आधोवदन. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

आनद्धं आनह्यते मुखेचर्मणावध्यते स्मइत्यानद्धं, मुखाचे ठायीं चर्मानें बांधिलेला जो तो. कृ. णहधा. बंधनअ. मृदंगपटह इत्यादि. अ.न.

आननं आनेत्यनेनेति आननं, प्राण द्वारा जीवन होतें जेणेंकरून तें. कृ. अनधा. प्राणनअ. मुख. अ.न.

आनंद: आनंदयतीत्यानंद:, आनंदवितो जो तो. कृ. टुनदिधा. समृद्धिअ. हर्ष अ.पु.

आनंदथु: आनंदयतीत्यानंदथु:, आनंदित करितो जो तो. कृ. टुनदिधा. समृद्धि अ. हर्ष. उ.पु.

आनंदनं आनंद: आनंदनं, कुशलप्रश्नादिकें करून जो आनंद तो. कृ. टुनदिधा समृद्धि अ. स्वागत विचारून केलेला आनंद. अ.न.

आनर्त: आनृत्यंत्यत्र आनर्त:, नृत्य करितात हेत ज्याचे ठायीं तो. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचण्याचीजागा १ युद्ध ३ देशविशेष अ.पु.

आनाय: आनयंतिमत्स्याननेनेति आनाय:, पकडतात हेत मत्स्य जेणेंकरून तो. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. जाळें. अ.पु.

आनाय्य: आनीयतइति आनाय्य:, दक्षिणाग्नि करून जो संस्कृत तो. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. गार्हपत्यांतून अग्नि आणून

दक्षिणाग्निरूकेला अ पु

आनाहः आनह्यतेअनेनेतिआनाह, ज्या रोगाने बंधन क्ष मधिरगैरे धनतात तो कः पाहधा बंधन अ मलमूत्राच्या बाधनाने झालेलारोगविशेष अ पु

आनुपूर्वं आनुपूर्वी आनुपूर्व्यं पूर्वंपूर्वमित्यनुपूर्वं अनुपूर्वस्यभाव आनुपूर्वं, पूर्वपूर्वजन अनुपूर्व त्याचा जो भावते आनुपूर्व न अनुक्रम अ न २ ई स्त्री ३ अन

आन्वीक्षिकी अनुश्रवणोत्तरमीक्षण परीक्षणअन्वीक्षा सा प्रयोजनमस्याइत्यान्वीक्षिकी, श्रवणोत्तर जे सदसद्विवेचन तीअन्वीक्षा ती आहे प्रयोजन जीसनी त गौतम प्रणीतन्यायशास्त्र ई स्त्री

आपक्कं ईषत्पक्कमापक्क, किंचितकजन स पोळी,रोटी अ न

आपगा अपासमूहो आप तेनगच्छतीति आपगा, उदकाचा जो समूह तेआपते येकरून गमन करिते जीती हः षष्ठधा गतिअ नदी आ स्त्री

आपणः आसमंतात्पणायतेअत्रेतिआपण, आसमंतात्काळी व्यवहार करितात आहे ज्यांतो त्र पणधा व्यवहारादिअ बाजार अ पु

आपणिकः आपणो व्यवहारे ज्यास्तीति आपणिक व्यवहारआहे ज्याला तो त क्रयविक्रये करून उपजीवन करणारा वाणी अ पु

आपत् आपत्तिः आपादनमापत्, आपादन क्ष आपन जेती क्तः गम्लृधा गति अ विपत्ति न् स्त्री २ ई स्त्री

आपन्नासः आपद्मास आपन्नास, आपत्तीप्रत प्राप्त झाला जोतो स विपत्तिप्राप्त केला वि अ पु न आ स्त्री

आपदा आपदनमनया आपदनवा आपदा, आपत् क्ष विपत्ति प्राप्त होते जीणे किंवा विपत्तिजीती हः पद्धा गतिअ विपत्ति आ स्त्री

आपन्नः आपद्यतेस्मआपन्न, विपत्तिप्राप्त झाला जो तो क्तः पद्धा गत्यादिअविपत्तिप्राप्त केला वि अ पु न आ स्त्री

आपन्नसत्वा आपन्न सत्वोजन्तुर्यस्यामिति आपन्नसत्वा, प्राप्त आहे प्राणिजीवाचाजीतीस गर्भवती बायको आ स्त्री

आपमित्यकं अपमित्यानिर्वृत्तं आपमित्यक, अदलाबदली करून जे संपादित ते न मोबदला देऊन आणलेले अ न

आपः आप्नुवन्तीति अप व्यास होतात ज्याला त्त आप्लृधा व्याप्तिअ उदक न स्त्री नि के

आपानं आसमंतात्पिबन्त्यत्रेतिआपान, ए

कत्र असून पान करितात आचे गायीते ह. पा धा पानअ मद्यपाशनार्थ मडकी अमत्रते स्थान अ न

आपीडः आपीडयतीत्यापीड, शिरवेष्टन शोभा देतो जो ना ह पीडधा अवगाहनअ शेंडात किंवा शिपीत माळलेले पुष्पवगैरे अ पु

आपीनं आप्यायतइतिआपीन, हरिपाव तेजे ते ह. ओप्यायीधा हरिअ गाईचेस्त न ह ओटी अ न

आपूपिकः अपूपा पण्यमस्यअपूपानां समूहइतिवा आपूपिक, अपूप आहेत वि नेपआचे तो किंवा अपूपाचा समुदाय त थेच पारणे इत्यादि तळलेले पक्वपदार्थ क न विकणारा नव्हे पारणे वगैरेचा ढीग वि अ पु न आ स्त्री

आप्तः आप्यतेस्मआप्त, विश्वासनेण सकारिजतो तो ह आप्लृधा व्याप्तिअ विश्वासु वि अ पु न आ स्त्री

आप्यं अपांविकार आप्य, उदकाचाजो वि कारते ते जलाचा विकार फोवदेवगैरे वि अ पु न आ स्त्री २ ओंबनायकनक्षत्रविअन

आप्यायनं आप्याय्यतेऽनेनाप्यायन, सन्तर्पण जेणेते ह प्यायीधा वृध्यर्थक वृद्धिक रणे अ न

आप्रच्छनं आप्रच्छनमाप्रच्छन, आप्र च्छा जी ते ह प्रच्छधा ज्ञीप्साअ स्वागत प्रश्न केल्यावरून झालेला आनंद अ न

आप्रपदीनं आप्रपदंप्राप्नोतिआप्रपदीन, पा दाग्र पर्यंत पावणार जे ते ह पायाचा शेवटा पर्यंत पावणारे वस्त्रादिक वि अ पु न आ स्त्री

आप्लवः आप्लवनमाप्लव, आप्लवन स्नानजे तो ह प्लुङधा गतिअ आघोळ करणे अ पु

आप्लवव्रती आप्लवइतिआप्लव, आ प्लुकृष्णोवर्तते आप्लवव्रती, स्नान असा जो व्रतीतो सोडमुंज झालेला ब्रह्मचारि पु

आप्लावः विग्रहादिसर्व आप्लव शब्द प्रमा

आप्लुतव्रती विग्रहादिसर्व आप्लवव्रतीशब्द

आबंधः आबध्यतेऽनेन आबंध, बंधन करि जेणे करून ते ह बंधधा बंधनअ जुंवाचे राधण्याची दोरी म जुपणी अ पु

आबाधा आबाधनइत्याबाधा, पीडा करि ते जीती ह बाधृधा विलोडनअ वेदन आ स्त्री

आभरणं आभ्रियतेऽनेनाभरण, अ लंकृत केला जातो जेणे ते ह भृञ्धा धा रणादिअ अलंकार अ न

आभाषणं आभाष्यते तदाभाषण, बे लिजे जे ते ह भाषधा व्यक्तवागिअ परस्प

साधन अ न

आभास्वरः आसमन्ताद्भास्वरः दीप्तिर्यस्य आभास्वर, आसमन्तात्भासेछे प्रकाशजेनोस्वभाव तो इ आधा॰ दीप्तिअ देवना गणविशेष अ पु

आभीरः आसमन्ताद्भियंददातीति आभीर, आसमन्तात्भयनी भीतीने देनोजो तो इ राधा दानअ गवळी अ पु

आभीरपल्ली आभीराणांपल्ली आभीरपल्ली, गवळ्यांचीजी पल्ली ती स गवळ्यांचे गाव किंवा गाव ई स्त्री

आभीरी आभीरस्यस्त्री आभीरी, आभीराचीजी स्त्री ती स्त्रीप्र गवळण ई स्त्री

आभीलं आसमन्ताद्भियंददातीति आभीलं, आसमन्तात्भयदेते जेते इ आधा भाहानअ शरीरपीडा अ न

आभोगः आभोजनमाभोग परिपूर्णपणे जो इ भुजधा गवळादिअ सैर्वांचा वार्ता संपूर्णता अ पु

भिन्न होतोजोजो इ मंडधा समादिकअ एकडाचा हस अ पु

आमनस्यं मानसेन्साधु मानस्य मानस्याभिन्नमामनस्य, मानसाविषयी जे साधु ने मानस्य मानस्याहून जे भिन्नते स इ स आयवा तेमनस्य अ न

आमयः आमयत्यनेन आमय, हिंस न इ आणखियोग होता है जेणेकरून नाश होतो इ मीकृधा हिंसाअ रोग अ पु

आमयावी आमयोऽस्त्यस्येति आमयावी, रोग आहे आसता त रोगी वि इ पु न ई स्त्री

आमलकः आमलकी आमलकं आमलतेस सातह्या आमलक, कवि त्या फल पुष्पादिक धारण करिता किंवा करितोजी ती इ मिपुधा मलन अ आमला २ आवळ्याचे झाड अ पु न ई स्त्री

संभोग· ५ लांच· अ· न·

आमिषाशी आमिषमश्नातीत्यामिषाशी, आमिषातें भक्षण करितो जो तो· कृ अशधा· भोजन अ· मांस भक्षण करणा रा· वि· इ· पु· न· ई· स्त्री

आमुक्तः आमुच्यतेस्म आमुक्तः, अंगावरी सुक्त करिजे तो हा· घालिजे तो जो तो· किंवा त्यापासून काढिजे तो जो तो· कृ मुच्धा· मोक्षण अ· आंगरखा· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री

आमोदः आमोदयतीत्यामोदः, हर्षित करितो जो तो· कृ· मुद्धा· हर्ष अ· हर्ष, आनंद· २ उत्कृष्टमनोहारक जो कस्तूर्यादिकांचा सुगंध तो· अ पु·

आमोदी आमोदयतीत्यामोदी· हर्षित करितो जो तो· कृ· मुदधा· हर्ष अ· सुरवाला सुगंधित करणारा तांबूलादिक द्रव्यविशेष· इ· पु·

आम्नायः आम्नायते अभ्यस्यते आम्नानमितिवा आम्नायः, अभ्यस्त करिजे तो किंवा गुरुपरंपरागत आम्नाय जो सदुपदेश तो कृ· म्नाधा· अभ्यास अ· वेद· अ· पु·

आम्नः अम्यतीत्याम्नः, रुग्णाचे रुदन करितो जो तो· कृ· अमधा· गमनादिक अ· आम्याचें फळ· साखड अ पु

आम्नातकः आम्यमनतीत्याम्नातकः

आम्य स आम्र स्यातें निरंतर गमन करितो जो तो· कृ· अतधा· सातत्यगमन अ· आंबाड्याचें झाड· अ· पु·

आम्रेडितं आम्रेड्यते आधिक्येनोच्यत इति आम्रेडितं, अधिक बोलिजे जें ते· दोन तीन वेळा उच्चारलेला शब्दादिक· अ· न·

आम्लिका· आम्लीका अम्लः आम्लो वा रसोस्यास्यास्तीति आम्लिका, आंबआहे रस जीचा ती· व· चिंचेचें झाड· आ· स्त्री·

आयतं आयच्छते आयतं, लंबायमान होतें जें तें· कृ· यमधा· प्रयत्न अ· दीर्घ, लांब· वि· अ पु· न· आ· स्त्री

आयतनं आयतंतेअनेनेति आयतनं, पुण्यसंपादनार्थ प्रयत्न करितात जेणें ठायीं तें कृ· यतीधा· प्रयत्न अ· यज्ञाची जागा· २ सामान्य स्थलविशेष· अ न·

आयतिः आयम्यतेऽनया वा आयतिः वर्तमानादिकालादिकांचा उपसंहार होतो जीच्या ठायीं अथवा जीणें ती· कृ· यमधा· उपरम अ· उत्तरकाल· २ लांबी· ३ योगसाधन· ४ प्रभाव· ईका· स्त्री·

आयत्तः आयतते इति आयत्तः, प्रयत्न करितो जो तो· कृ· यतिधा· प्रयत्न अ· स्वाधीन· वि· अ· उ· न· आ· स्त्री·

आचामः आचम्यते ऽनेनाचामः, कृत्वा

न्यहोतोजेणेंकरून तो कृ. यमधा उपरमअ. लांब. अ.पु.

आयुधं आयुध्यतेनेनेतिआयुधं, युद्ध करिजेतेंजेणेंकरून तें. कृ. युधधा. संप्रहारअ. शस्त्र. अ. न.

आयुधीयः विग्रहादिसर्वआयुधिकशब्दाप्र.

आयुधिकः आयुधेनजीवतीतिआयुधिकः, आयुध ह्म. शस्त्र त्यानें जगतो जी तो. त. शस्त्रोपजीवी, आयुधवृत्तीनें उपजीवन कर्ता. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आयुष्मान् अतिशयेनआयुरस्यास्तीतिआयुष्मान्, अतिशयें करून आहे आयुष्य आस तो. त. पुष्कळ आयुष्याचा. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

आयुः एतिगच्छतीत्यायुः, क्षणक्षणीं जातें जें तें. कृ. इणधा. गतिअ. आयुष्य. स्. न.

आयोधनं अतिशयेनयोधनमायोधनं, अतिशयें करून जें योधन ह्म. प्रहार तें. स. युद्ध. अ. न.

आरग्वधः आरगंरोगशंलामपहंतीतिआरग्वधः, रोगातें नाश करितो जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. बाहवा चाहूक्ष. अ. पु.

आरकूटः आरंकूयतेआरकूटः, मंत्यातें दाह करितो जो तो. कृ. कूटधा. दाहअ. पितळ. अ. पु. न.

आरतिः आरमणमारतिः, उपरमण जें तें. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. उपरति. १ निवृत्ति, शांति. इ. स्त्री.

आरनालकं आर्च्छतीत्यारः, नलतीतिनालः आरोनालोस्यआरनालः सएवआरनालकः, गमन करितो जो तो आर बंधन करितो तो नाल गमन करणारा आहे नाल ज्याचा तें. आरनाल तेंच आरनालक. त. कांजी. अ. न.

आरंभः आरंभणमारंभः, आरंभण जें तें. कृ. रभधा. रामस्यअ. प्रारंभ. अ. पु.

आरवः आरावः आरौतीत्यारवः, उच्चारिला जातो जो तो. कृ. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

आरा आदर्यतीतिआरा, चर्म भेदन करितये जी ती. कृ. ऋधा. गतिअ. चर्मटोचण्याचेंशस्त्र. आ. स्त्री.

आरात् आरातीति आरात्, दूर आणि समीप या अर्थानें ग्रहण कृ

मिलोजोतो क्रु. बाधा. आदानअ.उ. आत्मच्छयोः भदायसत् २ससा यस्यापर्येदानात्. अच.

आराधनं आराधिराराध्यतेने नयाआराधनं, साधन किंवा प्राप्ति करिजेत्ते जेणें करून तें. क्रुना धधा. संसिद्धिअ. सेवा. अ.न.

आरामः आरमंस्यत्रेतिआरामः रमताहेतजाचेठायींतो. क्रु. रमुधा क्रीडाअ. बाग. अ.पु.

आरालिकः आरालंचरतीतिआरालिकः, कुटिलाचरण किंवा महानसामंतसंचार करितोजो तो. मसूद, स्वयंपाकी. अ.पु.

आरेवतः आरेवयतिनिःसारयतीतिआरेवतः, मळानें निःसरण करितो जो तो. क्रु. नेरधा. स्रवगति अ. आरग्वधाचें झाड. अ.पु.

आरोग्यं अरोगस्यभावः आरोग्यं रोगाचाजो भाव हा. विद्यमानता तो त. रोगाभाव. अ.न.

आरोहः आरुह्यतेनेन आरोहणं आरोहयतिवाआरोहः आरोहण अथवा त्यानें करितो किंवा तें करिजेने जेणेंकरून तो. क्रु. रुहधा. बीजजन्मादर्थ. वस्त्रादिकांची लांबी. २उंची. ३ सुंदरस्त्रीचीकमर. ४हतीचरचरणें. अ.पु.

आरोहणं आरुह्यतेनेनेतिआरोहणं, आरोहण करिजेतें जेणें तें क्रु. रुहधा. बीजजन्मादिअ. जिना, निसण. २ चढणें अ.न.

आर्तगलः गलतीतिगलः आर्तश्चासौगलश्चआर्तगलः, उदकादि विपुल भक्षण करितोजो तो गल आर्त ह्म. तृषित असा जो गल तो आर्तगल म्ह. निळा कोरंटा. अ.पु

आर्तवं ऋतुरेवआर्तवं, ऋतूजो तेंच आर्तवं, किंवा ऋतुरस्यप्राप्तः आर्तवं, वसंतादि ऋतू आहे प्राप्त आस तें. त. स्त्रीरज. २पुष्पादि अ.न.

आर्तिः आर्च्छतीतिआर्तिः, नमनोन्ममनरूपसर्वत्र गमन करित्येजी ती. क्रु. ऋधा. गतिअ. पशुप्यानें अथ २पीडा. इ. स्त्री.

आर्द्र आर्द्यतस्यआर्द्रं क्लिन्न करिजेलें जें तें. क्रु. अर्दधा. गतिअ पिजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

आर्द्रकं आर्द्रतिकःकमार्द्रकं, कफा

-तें नाश करितें जें तें. क्रु-अर्दधा. हिंसाअ. आलें. अ. न.

आर्य: अर्तुंयोग्यःआर्यः, कर्तव्या कर्तव्यआणण्यास जो योग्य तो. क्रु. ऋधा. गतिअ. कुलीन. २ मळ्ळ न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आर्याणी आर्याणांस्त्रीआर्याणी, आर्य म्ह. श्रेष्ठ त्यांची जा स्त्री ती. स्त्रीम. श्रेष्ठ पत्नी. २ वैश्यस्त्री ई. स्त्री

आर्यावर्तः आर्याःश्रेष्ठाःआसमं ताद्वर्तंतइतिआर्यावर्तः. श्रेष्ठ आ समंतात् म्हणजे सर्वत्र राहतातजाच्यातो. क्रु. वृतुधा. वर्तनअ. विंध्याद्रिव हिमालय यांच्या मधला प्रदेश. अ उक्तं.

आर्षभ्य: ऋषभायहितोआर्षभ्य ऋषभ म्ह. बैल त्यांकारणे जो हि त म्ह. तदुत्सर्गीला योग्य तो. तरु णपदवीस आलेला बैल अ. पु.

आलं अलतीतिआलं, विग्रपरादि कास भूषण करितें जें तें. क्रु. अल धा. भूषणादिकअ. हरताल अ. न.

आलंभः आलंभनमालभः, आलं भन म्ह. इंद्रादिदेवतो द्देशानें पशु मारणें जें तो. क्रु. डुलभषधा. प्राप्ति अ. देवतेच्या उद्देशानें तिला अर्प ण करण्या करितां पशु मारणें अ. पु.

आलय: आलीयंतेअत्रेतिआल य., राहताहेत आंचेठायीं तो. क्रु. लीङ्धा. श्लेषणअ. घर. अ. पु.

आलवालं आसमंताल्लवंजलक णिकामालातीति आलवालं, आ समंताद्भागीं जलकण ग्रहण करि तें जें तें. क्रु. लाधा आदानअ झा डाचें अळें अ न.

आलसः अलसएवआलसः, अ लस जो तो. त. आळस अ. पु.

आलस्यः विग्रहादिपूर्वीच्याप्रः

आलानं आलीयतेअआलानं, बं धन करिजेतें जाचेठायीं तें. क्रु. ली ङ्धा. श्लेषणअ. हत्ती बांधण्याचा खांब. अ. न.

आलापः आलप्यतेनेनेतिआला प., बोलिजेतें जो तो. क्रु. लपधा. व्य क्तवाणिअ. परस्पर संबोधन पूर्वक भाषण. अ. पु.

आलाबुः आलाबूः आसमंता ल्लंबतेइत्यलाबुः, आसमंताद्भा गीं लंबायमान होतें नाहीं म्ह. वर्तुला कृती जो तो. क्रु. लबिधा. अवस्रंस

नअ. फाल्गु शोभना. उ. २ऊ. पु.

आलि: आली आअलतिअल्यनेवा आलिः, मंडनादिकेंकरून भूषित होतें. किंवा भूषित करिजेतेंजी ती. कृ. अलधा. भूषणअ. सखी. २पंक्ति. ३स्वच्छअंतःकरण. ४सेतु. इ. २ई. स्त्री.

आलिंद: अलिंदएवआलिंदः, अलिंदस दाराच्या बाहेरचा चौकटीचा भाग जो तोच. त. दाराच्या बाहेरचा एक प्रदेश. अ. पु.

आलिंग्य: आलिंग्यतइतिआलिंग्यः, आलिंगिजेतो जो तो. कृ. लिगिधा. गतिअ. मृदंग. अ. पु.

आलीढं आलेहनमालीढं, आलेहन स. एकत्र जमून वाहणें जें तें. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. धनुर्धरांचा स्थितिविशेष. अ. न.

आलु: आलू: आलुनातीत्यालु उदकाचें छेदन स. निःसरण करणारी जी ती. कृ. लुनधा. छेदनअ. तांब्या पुष्पाची पेंडी. उ. २ऊ. स्त्री.

आलोक: आलोक्यतइतिआलोकः. प्रकाश अथवा अवलोकन करिजेतो जो तो. कृ. लोकधा. दर्शनअ. दर्शन. २प्रकाश. ३स्तुतिपाठकांचें संभाषण. अ. पु.

आलोकनं आलोकः आलोकनं, आलोक स. अवलोकन जें तो. कृ. लोकधा. दर्शनअ. अवलोकन. अ. न.

आवपनं आउप्यतेत्रआवपनं, घालताहेत जलादि ज्याचेठायीं तें. कृ. डुवप्धा. बीजसंतानअ. क्षेत्र किंवा पात्रादिक. अ. न.

आवर्त: आवर्तनमावर्तः, आवर्तन स. भ्रमण जें तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. उदकादिकांचा भोंवरा. अ. पु.

आवलि: आवलतीत्यावलिः, संवरून पावते जो ती. कृ. वलधा. संवलनअ. पंक्ति. इ. स्त्री.

आवसितं आवसीयतेस्मइत्यावसितं, अवसानातें पाव स. सिद्ध झालें जें तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. वाचवलेलें धान्य वि. अ. पु. न. अर्थ

आवालं आवध्यतेजलमनेनेत्यावालं, संचित करिताहेत जल ज्याचेयोगानें. कृ. डुवप्धा. बीजसंतानअ. अ. न.

आवुक: अवतीतिआवुकः. रक्षण करितो जो तो. कृ. अवधा. रक्षण. उ.

सारक बाप आदकांत यांची प्रसिद्धि. अ. पु.

आवुत्तः आपनयाप् आवसुतनोतीतिआवुत्तः, आपनातें विस्तृत करितो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ. नाटयप्रकर्णांतील बहीणीचानवरा. अ. पु.

आवृत् आवर्तनमत्रेतिआवृत्, आवृत्ति होतेंयाचेठायीं तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. अनुक्रम. ह. स्त्री.

आवृतः आव्रियतेस्मइतिआवृतः, आवृत करिजेलाजो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. वेरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आवेगी आवेगोस्त्यस्याइतिआवेगी, आवेग ह. अतिताइ आहे वेग जीकाती. त. वनौषधि वर्गांत जिलावनधाराअसें म्हणतात ती. ई. स्त्री.

आवेशनं आविशंत्यत्रेतिआवेशनं, प्रवेश करिताहेत ज्याचे ठायीं तें. कृ. विशधा. प्रवेश अ. शिल्पिलोकांचीशाला. अ. न.

आवेशिकः अवेशेभवः आवेशिकः, गृह भिन्नप्रदेशीं झाला जो तो. त. अतिथि यांनें लांबून घरीं आलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशंसिता शिंहादिपुरुष्याशा. प्र. कृ. पु. न. ई. स्त्री.

आशंसुः आशंसतइतिआशंसुः, इच्छा करितो जो तो. कृ. शंसिधा. इच्छाअ. स्पृहाशील आस फार इच्छा असतें तो. वि. उ. पु. स्त्री. न.

आशयः आशयनमाशयः, आशयन ह. जीवनादिकास आश्रय अथवा अभिप्राय जो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. जलाधार. २ आश्रय. ३ अभिप्राय. अ. पु.

आशयाशः आशेवते अत्रेतिआशयः, तमश्नातीतिआशयाशः, दाह्य आहेत आधारांचे ठायीं तो आशय त्यातें भक्षण करितो जो तो. कृ. अशधा. भोजनअ. अ. पु.

आशारः आशृणोतीतिआशारः, सर्वत्र हिंसा करितो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. राक्षस. अ. पु.

आशा आअश्नुतइत्याशा, सर्वत्र व्याप्त करितो जी ती. कृ. अशूङ्धा. व्याप्तिअ. दिशा. २ फार इच्छा. आ. स्त्री.

आशित. आसित आशितासोजितआसितानिवासिताया गाव अत्रेतिआशितआसितंवा, भोजित किंवा निवासित आहेत गाई ज्याचे ठायीं तो. कृ. अशधा. भोजनअ. इसधा. निवासअ. आ भागीं पूर्वी याई असतात ती जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशितंगवीनं आशितंगवोयस्मिंस्तत् आशितंगवीनं, भोजन करविलें असें जें गोस्थान तें. स. पूर्वी गाई चारित असत ती जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशिरः अश्नातीत्याशिरः, लोकोत्तर भक्षण करितो जो तो. कृ. अशधा. भोजन अ. राक्षस. अ. पु.

आशीः आशास्ते आशासनमनयावाआशीः, भक्षणार्थ आशा करितो अथवा ईप्सितार्थ इच्छिजेतो जीणेंकरून ती. कृ. आङ्‍ःशासधा. इच्छाअ. सर्पाचीदाढ. २ आशीर्वाद. स. स्त्री.

आशीविषः आशीर्विषः आशीस्सुलगतादंष्ट्रातत्र विषमस्यआशीविषः, दाढेचे ठायीं आहे विष ज्याचें तो. स. सर्प. अ. पु.

आसुः असुनइत्यासुः, श्वासव भक्षण करितें जें तें. कृ. असू. धा. व्याप्ति अ. शीघ्रत्वा र्थी अव्यें. २ व्रीहि, भात. अ. पु. न.

आसुगः आसुगच्छतीत्यासुगः, शीघ्र गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. वायु. २ बाण. अ. पु.

आसुव्रीहिः आसुश्चासौव्रीहिश्चआसुव्रीहिः, शीघ्र पिकणारा जो व्रीहि तो. स. लवकर पिकणारें भात. इ. स्त्री.

आसुसुक्षणिः आशोषुमिच्छतीत्यासुसुक्षणिः, सर्वत्र शोषण करावयाची इच्छा करितो जो तो. कृ. सुषधा. शोषणअ. अग्नि. इ. पु.

आश्चर्यं आइतिचर्यतेअभिनीयतेआश्चर्यं, आश्चर्यभरित नेइजेतो जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. आनंदविशेष. अ. पु.

आश्रमः आश्रमंत्यत्रेतिआश्रमः, श्रम किंवा तप करितात ज्याचे ठायीं तो. कृ. श्रमुधा. तपआणिखेदअ. ब्रह्मचारीआदिकरून चार आश्रम. अ. पु.

आश्रयः आश्रयणमाश्रयः, आश्रयणें तो. कृ. श्रिञ्‍धा. सेवाअ. आधार. २ युद्धादिकांतजी सहाय्य होती तो. अ. पु.

आश्रयाशः आश्रयमाधारमश्नातीत्याश्रयाशः, काष्ठादि आधारातें भक्षण करितो जो तो. कृ. अशधा. भोजनअ. वन्हि. अ. पु.

आश्रुतं आश्रूयतेस्मआश्रुतं, श्रवण करिजेतें अथवा प्रतिज्ञात किंवा स्वीकृत जें तें. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकारलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आश्रवः आश्रवणमाश्रवः, आश्रवणास्वीकृतिजीती. कृ. श्रुधा. श्रवण अ. स्वीकार. अ. पु. २ वचनांत वागणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आश्मं अश्मानांसमूहः आश्मं, अश्मा

चा जो संमूह तें. त. घोड्यांचा समुदाय. अ. पु.

आश्वीयं विग्रहादिसर्व आश्वीयम्

आश्वयुजः अश्वयुजीअत्रास्तीत्याश्वयुजः, अश्वयुजी पौर्णिमा आहे ज्यांत तो. त. आश्विनमास. अ. पु.

आश्विनेयः अश्विन्यापत्यमाश्विनेयः, अश्विनीचें जें अपत्य तें. त. स्वर्गीचे वैद्य, अश्विनीकुमार. अ. पु.

आश्वत्थं अश्वत्थस्यफलमाश्वत्थं, अश्वत्थाचें जें फल तें. स अश्वत्थाचें फल. अ. न.

-**आश्विनः** अश्विन्यायुक्तापौर्णमासी यत्रास्तिसआश्विनः, अश्विनीनक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्यांत तो. त. आश्विनमास. अ. पु.

आश्वीनं अश्वस्यैकाहगमनमाश्वीनं, अश्वाचें एका दिवसाचें जें गमन तें. तसें जाणें एक मंजल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आषाढः आषाढ्यायुक्ताआषाढी, साय स्मिन्स आषाढः, आषाढीयुक्त जी ती आषाढी ती आहे ज्यांत तो. त. आषाढमास. २ ब्रह्मचर्य व्रत काळीं जो दंड धारण करितात तो. अ. पु.

आसक्तः आसंजिआसक्तः, आसक्त होइजेला जो तो. कृ. षंजधा. संगमअ. तद्वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसनं आस्यतेत्र आसनं, राहिजेतें ज्यांत तें. कृ. आसधा. उपवेशनअ. बसण्याचें आसन. अ. न. २ अरणाचें झाड. अ. पु. ३ कोणे प्रकाराचा विषयीं शक्ति कुंठित झाली तरी धैर्यानें प्रतीक्षा पाहात राहणें. अ. न. ४ हत्तीच्या स्कंधाचा. अ. पु.

आसनपर्णी आसन्नमादसनइव पर्णान्यस्याइति आसनपर्णी, ज्यास मंत्रसुद्धां असनवृक्षासारखीं आहेत पानें जीस ती. स. गौरुणीची वेल. ई. स्त्री.

आसना आसनमासना, उपवेशन जी ती. कृ. आसधा. उपवेशनअ. ध्यानसमाधि काळीं बसण्यास घेतात ते आसन. आ.

आसन्नः आसीदतिस्मासन्नः, समीप प्राप्त झाला जो तो. कृ. षद्लृधा. विशरणादि अ. समीप, जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसवः आसूयतेइतिआसवः, पीडन करिजेतो जो तो. कृ. षुञ्धा. पीडना दिअ. उत्पन्नापासून होणारें मद्य. अ. पु.

आसादितं आसाद्यतेस्माआसादितं, प्राप्त करिजेलें जें तें. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. संपादिलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसारः आसरणमासारः, सर्वत्र व्यापणें तें. कृ. सृधा. गतिअ. सैन्याचा स्थिर

तिविशेष. २ औ निरंतर पर्जन्यधाराप, डसे ती. अ.पु.

आस्कर: अस्करएवास्कर:,अस्करो तोच आस्कर. त. देंस. अ.पु.

आस्करी अस्करस्येयमास्करी, अस्कर संबंधीजी ती. त. कार्यामोहरी. ई. स्त्री.

आसेचनकं आसिच्यतेमनोचआ सेचनकं, मनःस्मरणहोतनाहींजाचेवा यीतें. रु. षिचधा क्षरणअ. जें वस्तु पाहतां पाहतां अधिकच पाहावें असें वाटतें तें. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

आस्कंदनं अतिशयेनस्कंदतेतदास्कंदनं, परस्परांचे अतिशयेंकरून गतिशोषण करिजेतें जें तें. रु. स्कंदिरधा. गतिशोषणअ. युद्ध. अ.पु.

आस्कंदितं आस्कंदनमास्कंदितं,उड्डानकरून जें गमन तें. रु. स्कंदिरधा. गतिशोषणअ. घोडा मोठ्यावेगानें धावत असतां पाहत नाहीं अशीजी त्याची चाल ती. अ.न.

आस्तरणं आस्तीर्यतेअनेनआस्तरणं,आच्छादन होतें जेणे तें. रु. स्तृञ्‌धा. आच्छादनअ. हत्तीचे पाठीवरचें आस्तरण. अ.न.

आस्था, आस्थानं आतिष्ठंत्यस्यामस्मिन्वाआस्थाआस्थानंवा,राहताहेत जीचे किंवा ज्याचेठायीं ती किंवातें. रु. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सभा. २ प्रयत्न. आ.स्त्री. २अ.न.

आस्थानी आतिष्ठंत्यस्यामितिआस्थानी, उत्तमरीतीनें राहतात जीचेठायीं ती. रु. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. सभा. ई. स्त्री.

आस्पदं आपद्यतेस्मिन्नास्पदं, प्रतिष्ठित होतो किंवा विपत्ति पावतो ज्याचेठायीं तें. रु. पदधा. गतिअ. कार्य. २स्थान अ.न.

आस्फोटः आस्फोत: आस्फोटयतीत्यास्फोटः, विशरण पावतोक्ष विशीर्ण होतो जो तो. रु. स्फुटिरधा. विशरणअ. रुईचें झाड. अ.पु.

आस्फोटनी आस्फोट्यतेनयाआस्फोटनी, छिद्र करिजेतें जीणें ती. रु. स्फुटिरधा विशरणअ. सामता वगैरे छिद्र पाडण्याचें शस्त्र. ई. स्त्री.

आस्फोटा आस्फोटयतीत्यास्फोटा, विशरण पावते जी ती. रु. स्फुटिरधा विशरणअ. नान मोगरी. २ विष्णुक्रांता नावाची वनस्पति. आ. स्त्री.

आस्फोता विग्रहादिसर्वआस्फोटा शब्दाप्रमाणें.

आस्यं आस्यतेअनेनेतिआस्यं,

अन्नादिकआस्वादन करिजेतेजेणेते कृ. स्वद्धा आस्वादनअ सुख अ न

आस्या आसनमास्या,उपवेशनजीती कृ आसधा उपवेशनअ बसण्याचे आसन आ स्त्री

आस्त्रवः आस्रावयतीत्यास्रव ,आस्रव यस्य पीडा पावणेजे तो कृ स्रुधा स्र वणअ क्लेश अ पु

आहत आहन्यतेस्मइतिआहत,आ हतस्य निरर्थकअथवागुणितजेतें कृ हनधा हिंसाअ गुणलेलेंवरुधीनहो ण्याजोगी गोष्ट बोलणे वि अपु न आ स्त्री

आहतलक्षणः आहतमभ्यस्तलक्ष णयस्यसआहतलक्षणः,अभ्यस्तआ हे नामआचें तो स शौर्यादिगुणांनी जोप्रख्यात तो वि अ पु न आ स्त्री

आहवः आह्वानमाहवः,परस्परांचा निजुन शब्द जोतो कृ ह्वेञ्धा स्पर्धाअ युद्ध अ पु

आहवनीयः आहूयतेप्रक्षिप्यतेहवि र्यत्रेतिआहवनीय ,प्रक्षिप्त करितांहोमह वि आंतजेणाती तो कृ हुधा दानादिअन्य ग्नीचाभेद अ पु

आहारः आहरणमाहार ,भक्षणजें तो कृ हृञ्धा हरणअ भोजन अ पु

आह्रावः आहूयतेऽत्रेतिआह्राव आह्रा नकरितातकृत्जेआवेठायी तो कृ ह्वेञ्धा स्प र्धादिकअ विहिरीजवळ पाणी देवण्या क रितां स्थापन केलेले टांके वगैरे अ पु

आहितलक्षण: विग्रहादिसर्वआह तलक्षणशब्दाप्र

आहितुंडिकः अहेस्तुंडंमुखंतेनदी व्यतीतिआहितुंडिक ,सर्पांच्या तोंडा ने खेळतोजोतो कृ गारुडी अ पु

आहेयं अहेर्भवआहेय,अहीचेठायी जे उत्पन्न ते सर्पाचे विष किंवाअस्थ्या दिक वि अ पु न आ स्त्री

आहो आहृतीतिआहो, एकरूपज्ञा नाचानाशकरितीजो तो कृ हनधा हिं सादिअ विकल्परूपार्थकअव्य उ दे आहोगायवी

आहोपुरुषिका अहोअहपुरुष त स्यभाव आहोपुरुषिका, आपल्याठायी मीपुरुषअशीजी शक्तिसंभावनाती त मीपराक्रमी मीपुरुष अशा गर्वाने आपले सामर्थ्य प्रगट करणे ती आ स्त्रीलि

आह्वय: आह्वानमाह्व नस्याअयं आह्वय ,आह्वानजे ती आहू तलावं धीजीतोआह्वय त नाम अ पु

आह्वा आह्वानमाह्वा, आह्वानसा नामनिर्देश करणजें ती. कृ. ह्वेञ्धा. स्पर्धादिअ. नाम. आ. स्त्री

आह्वानं आहूयतेअनेनेतिआह्वानं, बलाविजेतोजेणें तें. कृ. ह्वेञ्धा. स्पर्धादिअ. आमंत्रण. अ. न.

आह्निकं अह्निभवमाह्निकं, दिवसाचेठायींजें झालें तें. त. स्नानसंध्यादिककर्म. २ नित्यकर्म. ३ भोजन. ४ ग्रंथविशेष. अ. न.

इक्षुः इष्यतइतिइक्षुः, इच्छिजेतोजो तो. कृ. इषधा. इच्छाअ. ऊंस. उ. पु.

इक्षुगंधा इक्षुगंधइवगंधोयस्या सा इक्षुगंधा, इक्षुगंधासारखाआहेगंध जीनाती. स. सराटा. २ कोळसुंद्याचेंझाड. ३ भुईकोहाळा ४ लेचा. आ. स्त्री.

इक्षुरः इक्षोरिवगंधंरातीतिइक्षुरः, इक्षूचेपरीजोगंधत्यासतग्रहणकरितोजो तो. कृ. राधा. आदानअ. कोळसुंद्याहणूनऔषधिविशेष. उ. पु.

इक्ष्वाकुः इक्षुमाकरोतीतिइक्षुमकरोतीतिवाइक्ष्वाकुः, स्वप्रसवानेंपुष्पादिरसगुणदेतोबसरलगामीजोतो कृ. कृञ्धा करणअ २ अकधा कुटिलगतिअ. दुध्याभोपळा २ राजविशेष. उ. पु.

इंग इंगतइंगतीतिवाइंग, अभिप्रायानुरूपवागणें किंवागमनजें तें. कृ. इंगिधा गतिअ. दुसऱ्याच्यामर्जीप्रमाणें अ. न. २ जंगम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

इंगितं विग्रहादिसर्वइंगशब्दाप्र.

इंगुदी इंगनंइंगंतपतीतिइंगुदी, इंगनम्ह. गमन त्यातेंखंडन करितीजीती कृ. दोधा अवखंडनअ. हिंगणबेटाचावृक्ष. अ. पु. ई. स्त्री.

इच्छा एषणमिच्छा, इच्छिजेंजीती ह

ई. स्त्री.

इदानीं अस्मिन्कालेइदानीं, त्याकाळा चेठायींत्या अर्थी अव्य. अ. इदानीमभिसंवृत्त।

इध्मं इध्यतेनेनेतिइध्मं, प्रदीप्तहोतो अग्निज्याणें ते. रु. निइंधीधा. दीप्तिअ. समिधा अ. न.

इनः एतीतिइनः, आकाशादिकाचेठायीं अथवा प्रभुत्वामत गमनकरितोजोतो रु. इणधा गतिअ सूर्य २प्रभु अ. पु.

इन्वका: इन्वंतिप्रीणयंतीतिइन्वकाः, संतुष्टकरितातजाल्या. रु. इन्विधा व्याप्तिअ मृगशीर्षनक्षत्राचे मस्तकावर असणारी पांचनक्षत्रें आ. स्त्री.

इंदीवरं. इंदीवारं इंदतीतिइंदीतस्या पुरमिदीवरं, परमैश्वर्यवानत्याशीजी लक्ष्मी तिलाजें इष्टते स. नीलकमल अ. न.

इंदीवरी इंदीवरमस्त्यस्याइंदीवरी, नीलकमलाकार आहे पत्रजीसतीं न सहस्रमुळी नावाची औषधि इ स्त्री.

इंदुः उनत्तीतिइंदुः, क्लिन्नहोतोजो तो रु. उंदीधा क्लेदनअ. चंद्रमा. उ. पु.

इंद्रः इंदतीतिइंद्रः, परमैश्वर्ययुक्तहोतोजोतो रु. इदिधा परमैश्वर्यअ. देवांचा राजा. २श्रेष्ठ. अ. पु.

इंद्रद्रुः इंद्रसंद्रुरिंद्रद्रुः, इंद्राचाजो वृक्ष तो स. अर्जुननावाच्या यानावांचा वृक्ष. उ. पु.

इंद्रयवं यवाकारबीजत्वाद्यवंइंद्रस्य वेंइंद्रयवं, यवाकृतिआहे बीजजाचें ते. कुडाच्या शेंगा अ. पु. न.

इंद्रवारुणी इंद्रंवारयतीतिइंद्रवारुणी, इंद्रामत दुःखि करितेजीती रु. वृञ्धा वरणा अ. सातेंफळाचेंझाड. ई. स्त्री.

इंद्रसुरसः शोभनोरसोस्यसुरसः, इंद्रस्यसुरसः इंद्रसुरसः, उत्तमआहेरसजास तो सुरस इंद्राचाजो सुरसतो. स. निर्गुंडी नावाचावृक्ष. अ. पु.

इंद्राणिका इंद्रमानयतीतिइंद्राणीसैवइंद्राणिका, इंद्रप्राप्तिसाधनजीतीइंद्राणी तीचइंद्राणिका स. निर्गुंडीचावृक्ष. आ. स्त्री.

इंद्राणी इंद्रस्यपत्नीइंद्राणी इंद्राचीजी पत्नी ती, स्त्रीप्र. इंद्राचीबायको. ई. स्त्री

इंद्रायुधं इंद्रस्यआयुधंइंद्रायुधं, इंद्राचेंजें आयुध ते. स. इंद्राचे धनुष्य. अ पुल्लिंगी

इंद्रारिः इंद्रस्यअरिः इंद्रारिः, इंद्राचाजो शत्रु ती. स. दैत्य. इ. पु.

इंद्रावरजः इंद्रस्य अवरज इंद्राव रज, इंद्राचा जो कनिष्ठबंधु तो स विष्णु अ.पु.

इंद्रियं इंद्रस्य लिंगंचिन्हं इंद्रिय, इंद्राचें जे लिंग ह्मः आत्म्याचें चिन्ह ते ज्ञानेंद्रियें व कर्मेंद्रियें यामध्येंका वेंनाव अ न

इंद्रियार्थाः इंद्रियैरर्थ्यंतइतिइंद्रियार्थाः, इंद्रियांनी मार्थिजेतात जेते ह्म अर्थधा उपयाच्ञाअ इंद्रियांचे रूपरसादिक पांचविषय अ पु

इंधनं इधतेनेनेतिइंधनं, प्रदीप्तहो इजेतें जेणें ते ह्म. ञिइधीधा दीप्तिअ अग्नी प्रदीप्तकरण्याचें काष्ठ अ न

इभः एतीतिइभ, मंदगमनकरीनो जो तो ह्म इण्धा गतिअ गज अ पु

इभ्यः इभमर्हतीतिइभ्य गजा प्रत योग्य जो तो त धनिक वि अ.पु न आ.स्त्री

इरणं ईरणं इरिणं ईरिणं ऋच्छतिगच्छंत्यस्मिन्निति इरणं, गमन करितात अथवा खड केजातात ज्याचेठायी तो ह्मः ऋच्छधा गतिअ निराश्रयप्रदेश २ क्षारभूमि केचेंस्थल अ न.

इरंमदः इरयामाद्यतीति इरंमद, उदकानें प्रदीप्त होतो जो तो ह्म मदीधा हर्षअ विद्युल्लता अ पु

इरा ईकामयाति ददातिएनिर्इ तें वाड्रा, इच्छोत्पादन करितें किंवा गमन किंवा कंपन करितें जीती ह्मः राधां दानअ. २इण्धा गतिअ ३ ईरधा कंपनअ. उदक २वाणी ३मद्य ४ भूमि आ.स्त्री

इला इलतीतिइला, गमन करितेजी ती ह्म इलधा गमनअ. गाई २पृथ्वी ३ वाणी ४ बुधनामक ग्रहाची बायको आ.स्त्री

इली ईली विग्रहादि सर्व इलाश ब्दाप्रमाणें

इल्वलाः एलंतीतिइल्वला, मृगशीर्षाच्या मस्तकी गमन करितात जा त्या ह्म इलधा गत्यादिअ मृगशीर्ष नक्षत्राचे मस्तकाजवळच्या पांचतारा. आ स्त्री.

इव अवनमिव, साम्यरूपार्थीं जेंगमनतें ह्म इण्धा गतिअ साम्य

रूपार्थी उ. इंदुरिंदुरिवश्रीमान् अ- धि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

इषीका इष्यतेनयाइषिका, अवश्ये कन करिजेतें जेणेंकरून ती. कृ. इ षधा. गमनअ. हत्तीच्या डोळ्यांतील बुबूळ. आ. स्त्री.

इषिका ईषालांगलदंडः सइवप्रति कृतिइषिका, लांगलकीलका सार खी आहे प्रतिकृतीजीनीतीहत्तीच्या डोळ्यांतील बुबूळ. २सळई. आ स्त्री.

इषुः ईषतेनेनेतीषुः, हिंसनकरि जेंनें जेणें ते कृ. ईषधा. हिंसाअ. बाण. अ. पु.

इषुधिः इषवोधीयंतेत्रइषुधिः, बा णजेते धीयंते ह्य राहतात ज्याचे ठायीं तो कृ. डुधाञ्धा. धारणाअ बाणं ठेवण्याचा भाता. इ. पु. स्त्री.

इष्टं एषणामिष्टं, इच्छा जी ते कृ. इषधा. इच्छाअ. यज्ञकर्म १क्रिया विशेषण. अ. न.

इष्टकापथं इष्टकापथंयस्यइष्ट कापथं, इष्ट आहे कुत्सित मार्ग ज्या स तें. स. काळ्या वाळ्याचे मूळ. अ. न.

इष्टगंधः इष्ट गंधोयस्येतिइष्टगंधः इष्ट आहे गंध ज्याचा तो स. सुग धि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

इष्टार्थोद्युक्तः इष्टश्चासावर्थश्च इष्टार्थः तस्मिन्युक्तः इष्टार्थोद्युक्तः, इष्ट अर्थाविषयीं जोउद्युक्त तो स इष्टार्थाविषयींउद्योगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

इष्टिः एषणमीज्यतेनयावाइष्टिः, इच्छा किंवा यजन करिजेतें जेणें करून ती. कृ. इषधा. इच्छाअ. १यज धा. देवपूजादिअ. इच्छा. २यज्ञ. ३संग्रहश्लोक. इ. स्त्री.

इष्वासः इषवोबाणाअस्यंतेअनेने तिष्वासः, बाण सोडताहेत जेणें करून तो. कृ. असूधा. क्षेपणअ धनुष्य. अ. पु.

ईक्षणं ईक्ष्यतेनेनेतिईक्षणंईक्षा ईक्षणंवा, अवलोकन करिजेतें जेणें अथवा अवलोकन जें तें. कृ. ईक्षधा दर्शनअ. नेत्र. २पाहणें. अ. न

ईक्षणिका ईक्षतेइतिईक्षणिका, शुभाशुभातें पाहती जी ती. कृ. ईक्ष धा. दर्शनअ. शुभाशुभजाणून मा गणारी स्त्री आ. स्त्री.

ईडितः ईड्यतेइतिईडितः, स्तवि लाजो तो कृ. ईडधा. स्तुतिअ. स्तु

त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईतिः ईयतेनयाईतिः, गमन करिजे ते अथवा पीडा पाविजेतें जीयेंतीं. कृ. ईङ् धा. गति अ. प्रवास. २ सातप्र कारचा उपद्रव विशेष. इ. स्त्री.

ईरितः ईर्यतेस्मईरितः, प्रेरिजेला जो तो. कृ. ईरधा. गत्यादि अ. जावी प्रेरणा केली तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईर्मं ईरयतिक्षतमितिईर्मं, क्षतातें नष्ट करितें जें तें. कृ. ईरधा. क्षेपण अ. व्रण. नृ. न.

ईर्या ईर्यतइतिईर्या, ध्यानादिकानें परिव्राजकादिकांनें जें गमन तीकृ. ईरधा. गत्याद्य. योग मार्गानें वर्ती जी स्थिति ती. आ. स्त्री.

ईर्ष्या ईर्ष्यणंईर्ष्या, ईर्षण ह्म. असहन जें ती. कृ. ईर्ष्यधा. ईर्षा अ. दुस न्याचा उत्कर्ष न सहन करणें. आ. स्त्रीलिंगी

इली एलयतीतिइली, प्रेरित होणारी जी ती कृ. इलधा. प्रेरण अ. सुमी. ई. स्त्री.

ईलितं ईड्यतेस्मइलितं, स्तवन करिजेले जें तें. कृ. ईडधा. स्तुति अ. स्तुत. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

ईशः ईष्टेइतिईशः, समर्थ होतो जो तो कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. २स्वामी. ३ समर्थ. अ. पु.

ईशा ईष्टेईष्टेनयावाईशा, ऐश्वर्यवती किंवा जिच्या योगानें नांगलस मर्थ होतो ती. कृ. ईशधा. ऐश्वर्यार्थ क . पार्वती. २ नागराचें इसाड. आ. स्त्री.

ईशानः ईष्टेतच्छीलःईशानः, ऐश्वर्यस्वभावाचा जो तो. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. अ. पु.

ईशिता इष्टेइतिईशिता, समर्थ होतो जो तो. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. प्रभु. ऋ. पु.

ईश्वरः ईशितुंशीलमस्यईष्टइतिवा ईश्वरः, नियमन हाच आहे स्वभाव ज्याचा अथवा समर्थ होतो जो तो. कृ. ईशधा ऐश्वर्य अ. महादेव. २ प्रभु. अ. पु.

ईश्वरा. ईश्वरी ईष्टेइतीश्वरा सईश्वरीवा, समर्थ होते जी ती. कृ. ईशधा. ऐश्वर्य अ. पार्वती. आ. २ई स्त्रीलिंगी

ईषत् ईषतइतिईषत्, अल्परूपें गमन करितो जो तो. कृ. ईषधा

गमनादिक अ. किंचित् त्या अर्थी. अव्य. ईषत्पांडुः सुदुर्लभः,

ईषत्पांडुः ईषत्किंचित्पांडुः ईषत्पांडुः , यत्किंचित् जो पांडु तो. स. यत्किंचित् पांढरा. वि. उ. पु. स्त्री नपुंसकलिं.

ईषा ईष्यतेइतीषा, गमन करितो जो तो. कृ. ईषधा. गति अ. नांगराचें इसाड. आ. स्त्री.

ईषीका विग्रहादि सर्व इषिका शब्दा प्रमाणें.

ईहा ईहनमीहा. इच्छिणें जी ती. कृ. ईहधा. चेष्टा अ. इच्छा. आ. स्त्री.

ईहामृगः ईहामृगेयस्यसईहामृगः, इच्छा आहे मृगाचे ठायीं ज्यास तो. स. लांडगा. आ. पु.

उ अथनंउ, संबोधन किंवारोषोक्ति अथवा अनुकंपाद्यर्थ यांविषयीं जो शब्द करितो हा. तदर्थी विग्रपा न जो तो. को. स्था. २ पादपूरण. ३ आज्ञा. ४ संबोधन. ५ वितर्क. अव्य.

उक्तं उच्यतेस्मउक्तं, भाषण करिजे तें जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. बोलकेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उक्तिः वचनंउक्तिः, भाषण जें ती. कृ. वचधा. परिभाषणअ. भाषण. इ. स्त्री.

उक्थं उच्यतेतदुक्थं, बोलिजे तें जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. सामाचा भेद. अ. न.

उक्षा उक्षतीतिउक्षा, सेचन करितो जो तो. कृ. उक्षधा. सेचनअ. माजविलेला बैल. न. पु.

उक्षाभद्रः उक्षतीतिउक्षा भंदतीतिभद्रः उक्षाचासौभद्रश्चउक्षाभद्रः, सेचन कर्ता असा जो कल्याण करणारा तो. स. बैल. अ. पु.

उखा ओखतीतिउखा, गमन करिते जी ती. कृ. उखधा. गतिअ. पात्रविशेष जीस थाली असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

उख्यं उखायांसंस्कृतंउख्यं, उखा पात्रीं जें संस्कृत तें. स्थाली पात्रांत शिजलेलें अन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उग्रः उच्यतिक्रुधासंवध्यतइतिउग्रः, क्रोधानें युक्त होतो जो तो. कृ. उच धा. समवायअ. महादेव. २ रौद्ररस. ३ शूद्र जातीचा स्त्रीयांचा क्षत्रियापासून उत्पन्न झालेला. अ. पु.

उग्रगंधा उग्रोगंधोयस्याःसाउग्रगंधा, उग्र आहे गंध जीचा ती. स. ओंवा व वेखंड. आ. स्त्री.

उचितं उच्यतेस्मइत्युचितं, बहुत लोक करितात जें तें. कृ. उचधा. समवायअ. योग्य. २ न्याय्य. ३ अभ्यस्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उच्चः उच्चिनोतीत्युच्चः, ऊर्ध्व होतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. उंच. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उच्चटा उच्चरतीतिउच्चटा, रोगादिकांनें उच्चाटन ह्म. नाश करिते जी ती. कृ. चरधा. गतिअ. मोथ्याजाएचा भेद. आ. स्त्री.

उच्चंडः उच्चंडनमुच्चंडः, उच्चंडन ह्म. शीघ्र जें तें. कृ. चडिधा. कोपअ. शीघ्र गमन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उडुंबरः, उल्लंघित आहे आकाश जाणें तो. स. उडुंबराचें झाड अ. पु.

उड्डीनं उदूर्ध्वंडयनमुड्डीनं, ऊर्ध्व जें पक्ष्याचें गमन तें. कृ. डीङ्. धा. विहायसागति अ. पक्ष्यांची गति अ. न.

उत ऊयतेस्मउत, अथर्थ जो मसुच्चय आणि विकल्प या अर्थाला संवाकण्या करिता शब्द करितो जो तो. कृ. उङ्. धा. शब्द अ. उ. उतमी मउतार्जुनः २ विष्णुरुतशिवः सेव्य. अव्य.

उतं ऊयतेस्मइतिउतं, तंतु संतान करिजेलें जें तें. कृ. ऊयीधा. तंतुसंतान अ. तंतूनीं विणलेलें. वस्त्रादिक वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उताहो उतच आहोच अनयोः समाहारः उताहो, उत आणि आहो यांचा जो समाहार तो. स. उ. गंधर्व उताहो ब्रह्मोच्यते. अव्य.

उत्कः उत् उद्गतंमनोस्यउत्कः, उद्गत स. उत्कंठित आहे मन ज्याचें तो. स. उत्कंठित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्कटः उद्गतः कटआवरणं यस्यस उत्कटः, गेलें आहे आवरण ज्याचें तो. स. दालचिनी. अ. न. २ माजलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्कंठा उत्कंठनमुत्कंठा, विषयांचें उत्कंठन जें ती. कृ. कठिधा. कृच्छ्र शोक अ. उत्सुकता. आ. स्त्री.

उत्करः उत्कीर्यतइतिउत्करः, पात्रादिकांत भरून टाकिजेतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ. धान्यादिकांचा रास. अ. पु.

उत्कलिका उत्कल्यतेःनयाउत्कलिका, विक्षिप्तचित्त होतें जीणें ती. कृ. कलधा. संख्यान अ. उत्कंठा. २ मोठी लाट. आ. स्त्री.

उत्कारः उत्किरतीतिउत्कारः, धान्यादिकांचें क्षेपण करितो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ. धान्य पेरणारा. अ. पु.

उत्क्रोशः उत्क्रोशतीत्युत्क्रोशः, उच्चस्वरानें आक्रोश करितो जो तो. कृ. क्रुशधा. रोदन अ. कुररीनामक पक्षि. अ. पु.

उत्तंसः उत्तंसयतिउत्तंस्यतेःनेन वाउत्तंसः, भूषण करितो किंवा करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. तसिधा. अलंकार अ. मस्तक व कर्ण यांचें भूषण. अ. पु.

उत्तं उनत्तिस्मउत्तं, भिजलेंआ

लेंजें तें· कृ·उंदीधा·क्लेदनअ·भिजलेलें, वि·अ·पु न·आ·स्त्री·

उत्तप्तं उत्तप्यतेस्मइत्युत्तप्तं, संतप्त करिजेलें जें तें· कृ·तपधा·संतापअ शुष्कमांस· अ·न·

उत्तमः अतिशयेनउत्कृष्टःउत्तमः, अतिशयें करून जो उत्कृष्ट तो· त· चांगला· २मुख्य· वि·अ·पु· न·आ स्त्री·

उत्तमर्णः उत्तममृणमस्योत्तमर्णः उत्तम आहे ऋण ज्याचें तो· स·कर्ज देणारा· अ·पु·

उत्तमा अतिशयेनउत्कृष्टाउत्तमा, अतिशयेंकरूनजीउत्कृष्ट ती· त·गुणांनीं अत्युत्कृष्ट अशीबायको· आ· स्त्री·

उत्तमांगं उत्तमंगतदंगंचउत्तमांगं, उत्तम ह्म· मुख्य असे जें अंगतें· स मस्तक· अ·न·

उत्तरं उदूर्ध्वमतिशयेनेत्युत्तरं, ऊर्ध्वं अतिशयें करून ह्म· अथवा नंतर जें तें· त· वर, नंतर या अर्थीं· अव्य·

उत्तरः उत्तरतिउत्तरस्यांदिशिजायतेवाउत्तरः ऊर्ध्वगमन करितो ह्म· श्रेष्ठत्वानें पारगणित किंवाउत्तरदिशेच्याठायीं झाला जो तो· कृ· तृधा· प्लवनतरणअ· श्रेष्ठ· २उत्तरदिशेस झालेला· वि·अ·पु·न·आ· स्त्री· ३विराटपुत्र·अ·पु ४ प्रतिवचन· अ·न· ५अर्जुनाची सून·वउत्तरदिशा· आ·स्त्री·

उत्तरतः उत्तरस्मिनित्युत्तरतः, उत्तरदिशेच्याठायीं वगैरे· त· उत्तर देश व काल त्या अर्थीं अव्य·

उत्तरात् उत्तरादित्युत्तरात्, उत्तरकडील त्या अर्थीं· त· अर्थादि पूर्वीच्याशब्दाप्र·

उत्तरासंगः उत्तरेऊर्ध्वभागेसज्जतइत्युत्तरासंगः, ऊर्ध्वभागाच्ठायीं संलग्न करिजेतो जो तो· कृ·षंजधा· संगअ· उत्तरीय वस्त्र· अ·पु

उत्तरीयं उत्तरेभवमुत्तरीयं, उत्तर भागाचेठायीं जें भवतें· त· उत्तरीयवस्त्र· अ·न·

बसावेबाचीं त्याअर्थीं. अव्य. उ.जों ईसुस्वादुतरेंदुर्विदाहः परिकीर्तितः

उत्तानं उद्गतस्तानोविस्तारो यस्मादु त्तानं, गेला,आहे विस्तार ज्या पासू न तो. स. उथळ. २उताणें. वि. अ. पु. न. आ. स्री.

उत्तानशयः उत्तानः शेतेउत्ता नशयः, उत्तान हा. उपडी जो निज तो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. स्तन- पानकरणारा बालक. अ. पु.

उत्थानं उत्थितिरुत्थानं, उत्थिति जी तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. उ द्योग. २उत्थान. ३ तंत्र. ४ को. पुस्तक शुद्द अंगण. हगवण. उत्पत्ति. अन

उत्थितः उत्तिष्ठतेस्मउत्थितः, ऊ र्ध्वस्थित होता झाला जो तो. कृ. ष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ. उठलेला. वा ढलेला. ३ उद्युक्त. ४उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्री.

उत्पतिता विग्रहादिसर्वपुरुषाश ब्दाप्र. वि. ऋ. पु. न. ई. स्री.

उत्पतिष्णुः उत्पततितच्छील उ त्पतिष्णुः, ऊर्ध्वपतन करण्याचाआ हे स्वभावं ज्याचा तो. कृ. पत्लृधा. ग तिअ. उडण्याच्या स्वभावाचा वि. उ. पु. स्री. न.

उत्पत्तिः उत्पद्यतेनयाउत्पत्तिः, उ त्पन्न होइजेतें जीणेंकरून ती. कृ. पदधा. गतिअ. जन्म. इ. स्री.

उत्पलं उत्पलतीतिउत्पलं, मनोवचना च्यादरम्यानें तें. कृ. पलधा. गतिअ. क मल. २ कोष्ठ. अ. न.

उत्पलशारिवा उत्पलंपलमनया उत्पला उत्पलाचासी शारिवाचउत्प लशारिवा, उत्पन्न आहे रक्तजीपें तीउत्पला उत्पला अशीजी शारि वा ती. स. उपरसाल. जीस उपक सरीअसें ह्मण. ती. आ. स्री.

उत्पातः उत्पतनमुत्पातः, उत्पत न जें तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. शुभा शुभसूचक उत्पात, धूमकेतु वगैरे अ. पु.

उत्फुल्लः उत्फुल्लतीत्युत्फुल्लः, विक सित होतो जो तो. कृ. फुल्लधा. विक सनअ. फुललेला वृक्षादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्री.

उत्सः उनत्तिजलेनेतिउत्सः, उद कानें आर्द्र होतो जो तो. कृ. उंदी धा. क्लेदनअ. उदकाचा पडण्यानें आर्द्र होणारी जागा. उ. पु.

लेंजें तें. क्र. उंदीधा-क्लेदन अ. भि जलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तप्तं उत्तप्यतेस्मइत्युत्तप्तं, संतप्त करिजेलें जें तें. क्र. तपधा. संताप अ. शुष्कमांस. अ. न.

उत्तमः अतिशयेनउत्कृष्टःउत्तमः, अतिशयें करून जो उत्कृष्ट तो. त. चांगला. २ मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तमर्णः उत्तममृणमस्योत्तमर्णः, उत्तम आहे ऋण ज्याचें तो. स. कर्ज देणारा. अ. पु.

उत्तमा अतिशयेनउत्कृष्टाउत्तमा, अतिशयें करून जी उत्कृष्ट ती. त. गुणांनीं अत्युत्कृष्ट अशी बायको. आ. स्त्री.

उत्तमांगं उत्तमंगतदंगंचउत्तमांगं, उत्तम म्ह. मुख्य असें जें अंग तें. स मस्तक. अ. न.

उत्तरं उदूर्ध्वमतिशयेनेत्युत्तरं, ऊर्ध्व अतिशयें करून म्ह. प्रश्नानंतर जें तें. त. वर, नंतर या अर्थी. अव्य.

उत्तरः उत्तरतिउत्तरस्यांदिशिजायतेवाउत्तरः ऊर्ध्वगमन करितो म्ह. श्रेष्ठत्वानें पारगणित किंवा उत्तरदिशेचा ठायीं झाला जो तो. क्र. तृधा. प्लवनतरण अ. श्रेष्ठ. २ उत्तरदिशेस झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ विराटपुत्र. अ. पु. ४ प्रतिवचन. अ. न. ५ अर्जुनाची सून. व उत्तरदिशा. आ. स्त्री.

उत्तरतः उत्तरस्मिनित्युत्तरतः, उत्तरदिशेचा ठायीं वगैरे. त. उत्तर देश व काल त्या अर्थी अव्य.

उत्तरात् उत्तरादित्युत्तरात्, उत्तर काळीं त्या अर्थी. त. अर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्र.

उत्तरासंगः उत्तरेऊर्ध्वभागेसज्जत इत्युत्तरासंगः, ऊर्ध्वभागाचे ठायीं संलग्न करिजेतो जो तो. क्र. पंजधा. संग अ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु.

उत्तरीयं उत्तरेभवमुत्तरीयं, उत्तर भागाचे ठायीं जें भव तें. त. उत्तरीय वस्त्र. अ. न.

उत्तरेण उत्तरदुत्तरस्मिन्नित्युत्तरेण, उत्तरेपासून किंवा उत्तरेचे ठायीं वगैरे. त. अव्य.

उत्तरेद्युः उत्तरस्मिन्नहनिउत्तरेद्युः, उत्तर दिवशीं त. उत्तर दि-

वसान्वेठार्थी त्याअर्थी. अव्य. उ.नां
धिसुनकादुत्तरेषु विवाहः परिकीर्तितः

उत्तानं उद्गतस्तानो विस्तारो यस्मादुत्तानं, गेला आहे विस्तार ज्यापासून तो. स. उथळ. २उताणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तानशयः उत्तानः शेतेउत्तानशयः, उत्तान म्ह. उपडी जो निजतो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. स्तनपान करणारा बालक. अ. पु.

उत्थानं उत्थितिरुत्थानं, उत्थिति जी तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. उद्योग. २उत्थान. ३ तंत्र. ४ पौरुष. ५ युद्ध. ६ अंगण. हलवण. उत्पत्ति. अ. न.

उत्थितः उत्तिष्ठतेस्मउत्थितः, ऊर्ध्वं स्थित होता झाला जो तो. कृ. ष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ. उठलेला. २वाढलेला. ३उद्युक्त. ४उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्पतिता विग्रहादिसर्वपुटचा सारखा. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

उत्पतिष्णुः उत्पतनशीलउत्पतिष्णुः, ऊर्ध्वपतन करणयाचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. उडणाऱ्या स्वभावाच्या. वि. उ. पु. स्त्री. न.

उत्पत्तिः उत्पद्यतेनयाउत्पत्तिः, उत्पन्न होइजेतें जीणेंकरून ती. कृ. पदधा. गतिअ. जन्म. इ. स्त्री.

उत्पलं उत्पलतीतिउत्पलं, मनोनवना लादकरीजें तें. कृ. पलधा. गतिअ. कमल. २ कोष्ठ. अ. न.

उत्पलशारिवा उद्गतंपलमनया उत्पला उत्पलाचासौशारिवाचउत्पलशारिवा, उत्पन्न आहे रक्त जीचें तीउत्पला उत्पला अशीजी शारिवा ती. स. उपरसाल. जीस उपलसरी असें ह्मण. ती. आ. स्त्री.

उत्पातः उत्पतनमुत्पातः, उत्पतन जें तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. शुभाशुभसूचक उत्पात, धूमकेतुवगैरे अ. पु.

उत्फुल्लः उत्फुल्लतीत्युत्फुल्लः, विकसित होतो जो तो. कृ. फुल्लधा. विकसनअ. फुललेला वृक्षादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्सः उनत्तिजलेनेतिउत्सः, उदकानें आर्द्र होतो जो तो. कृ. उंदीधा. क्लेदनअ. उदकाचा पडण्यानें आर्द्र होणारी जागा. उ. पु.

उत्सर्जनं उत्सृज्यतइतिउत्सर्जनं, त्यागिजेतेंजेंतें॰ ऌ॰ सृजधा॰ विसर्ग अ॰ दानदेणें॰ २ टांकणें॰ अ॰ न॰

उत्सवः उत्सौवनसुत्सवतीतिवाउ त्सवः, प्रसव किंवा ऐश्वर्य अथवाउ त्साहजोतो॰ ऌ॰ सुधा॰ प्रसवादिअ॰ २ पुंर्षा॰ ईशन १ अप्रसव॰ २ ऐश्वर्य॰ ३ उत्साह॰ ४ कोप॰ अ॰ पु॰

उत्साहः उत्सहतेनेनेत्युत्साहः, उ त्साह पावतोजेणें तो॰ ऌ॰ षहधा॰ म र्षणअ॰ अर्थादिवरचा १ त्या अर्थाम॰ टांकलेला॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

उत्सेधः उत्सेधनंउत्सिध्यतेअनेने तिवाउत्सेधः, उत्सेधन स॰ उन्नति अ थवाउन्नत होतो जेणें करून तो॰ ऌ॰ षिधधा॰ गतिअ॰ हस्तादिकांचीउंची २ शरीर॰ अ॰ पु॰

उदकं उनत्तीतिउदकं, क्लिन्न स आर्द्र जेंतें॰ ऌ॰ उंदीधा॰ क्लेदन अ॰ ज ल॰ अ॰ न॰

उदक्या उदकमर्हतीत्युदक्या, उ दकांतें योग्य होते जी ती॰ न॰ विटाळ शी बायको॰ आ॰ स्त्री॰

उदन्या उदकस्यइच्छाउदन्या, उदकाचीजीइच्छातीं. त तृषा. स्त्री

उदन्वान् उदकानिसंत्यस्मिन्नितिउदन्वान्, उदकें जीं तीं आहेत ज्याचेठायीं तो त समुद्र. त्. पु.

उदपानं उदकंपिबंत्यत्रेतिउदपानं, उदकपान करितात ज्यांतेयचीं तें. कृ. पाधा. पानअ. विहीर. अ. पु. न

उदयः उदेतिउदयंतिग्रहायाअस्मादितिउदयः, उदय पावतो किंवा उदय पावताहेत ग्रह ज्यापासून तो. कृ. इण्धा. गतिअ. उदय. २ उदयाचल. अ. पु.

उदरं उद्दृणातीतिउदरं, क्षुधाकालीं अशें नपीडाकरितेजें तें. कृ. दृधा. विदारणअ. पोट अ. न

उदर्कः उदर्च्यतइत्युदर्कः, उत्तर दिजेतोजोतो. कृ. अर्कधा. स्तवनअ. भावीफल. अ. पु.

उदवसितं उत्ऊर्ध्वंमवसीयतेस्मिन्नित्युदवसितं, उंच बांधिलें जें तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. घर. अ. न.

उदश्वित् उदकेनश्वयतेवर्धतइतिउदश्वित्, उदकानें वाढतें जें तें. कृ. टुओश्विधा. वृद्धिगतिअ. अर्धें पाणी घातलेलें ताक. त्. न.

उदात्तः उच्चैरादीयतेउच्चार्यतेस्मेतिउदात्तः, उच्चस्वरानें उच्चारिजेतो जोतो. कृ. दीङ्धा. क्षयअ. स्वराचा एक भेद अ. पु.

उदानः उदानंत्यनेनेतिउदानः, ऊर्ध्वसंचारानें प्राणिजीवन पावतात ज्याचा तो कृ. अनधा. प्राणनअ. कंठदेशीं राहणारा वायु. अ. पु.

उदारः उत्कृष्टमारातीत्युदारः, उत्कृष्ट दान किंवा महत्व यातें स्वीकारितो जो तो. कृ. राधा. आदानअ. सरळमनाचा. १ मोठा. २ दाता. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदासीनः उदास्तेइत्युदासीनः, उदासीन राहतो जो तो. कृ. आसधा. उपवेशनअ. जो शत्रुमित्रांशीं सारखा तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदाहारः उदाहरणमुदाहारः, उदाहरण ह्म. पुढें सांगण्याच्या अर्थाचें वर्णन जें तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. प्रकृतार्थाचें साधनार्थ जो दिंचारतो अथवा प्रकृतोपयोगिता. अ. पु.

उदितं उद्यतेस्मइत्युदितं, वं

धन करिजेलें जें तें. रु. दोधा. अव-खंडन अ. दाबलेलें. २ सांगितलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदीच्यः उदीच्यांभवः उदीच्यः, उदीचिदिशेसंबंधी जो झाला तो. त. शरावती नदी आहे मर्यादा ज्यास असा पश्चिमोत्तर देश. २ वाळा. अ. पु.

उदीची उदूर्ध्वं अंचत्यर्कोस्यामि त्युदीची, ऊर्ध्वभागीं गमन करितो किंवा पूजित होतो अर्क जीचेठायीं ती. रु. अंचुधा. पूजादिअ. उत्तर दिशा. ई. स्त्री.

उदीचीनः उदीच्यांभवः उदीचीनः, उदीचिदिशेचाठायीं जो उत्पन्न तो. त. उत्तर दिशेस झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदुंबरः उद्गूपितमंबरंयेनेतिउदुंबरः, उंचांबरणे नीलिया, उद्धुंचित आहे आकाश जेणें अथवा शंकरापत प्राप्त करितो जो तो. स. २ रु. वृञ्धा. वरणअ. उदुंबराचें झाड. २ तावें अ. पु. २ अ. नपुं.

उदुंबरपर्णी उदुंबरस्येवपर्णान्यस्याइत्युदुंबरपर्णी, उदुंबरपर्णासारखीं आहेत पर्णें जीचीं ती. स दंती नावाची वनौषधि ई. स्त्री.

उदूखलं ऊर्ध्वंखंलातीतिउदूखलं, ऊर्ध्व आकाश मग्न मुसल द्वारा प्रवेश करितें जें तें. रु. लाधा. आदानअ. उखळ. अ. न.

उद्गतं उद्गम्यतइतिउद्गतं, उंच भागीं गमन करितें जें तें. रु. गम्लृधा. गतिअ. वमन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

उद्गमनीयं उद्गम्यते भिलष्यत इत्युद्गमनीयं, इच्छिजेतें जें तें. रु. गम्लृधा. गतिअ. धुवट वस्त्र द्वय. अ. नपुंस.

उद्गाढं उद्गाहतेस्मइत्युद्गाढं, उद्गाहतेस्म स. विलोडन करितें झालें जें तें. रु. गाहूधा. विलोडनअ. अतिशय या अर्थी अव्य. उ. उद्गाढं मूर्ख:

उद्गाता उद्गायतिसामइतिउद्गाता, साम गायन करितो जो तो. रु. गैधा. शब्दअ. सामवेद पढलेला ऋत्विज. ऋकारा. पु.

उद्गारः उद्गिरणमुद्गारः, वमन जें तें. रु. गॄधा. निगरणअ. वमन. अ. पु.

उद्गिरणं उद्गीर्यतेनेनउद्गिरणं, ऊर्ध्वमार्गी नेई जेतें किंवा उन्मूलनकारि जेतें जें तें. कृ. गृधा. निगरण अ. वरनेणें २ उन्मूलन करणें अ. न.

उद्गीथः उद्गायनइत्युद्गीथः, गाइजेतो जो तो. कृ. गैधा. शब्द अ. सामवेदाचा ध्वनि. २ ओंकार. अ. पु.

उद्गूर्ण उद्गूर्यतेस्मउद्गूर्णं, ऊर्ध्व झाला वरउचललें जें तें. कृ. गुरीधा. उद्यमन अ. उगारावलेलें शस्त्र, काष्ठ वगैरे. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

उद्ग्राहः उद्ग्रहणमुद्ग्राहः, पाण्यादिकांचें ऊर्ध्वगमन वा आनयन जें तें. कृ. ग्रहधा. उपादान अ. टेंकर. अ. पु.

उद्घः उद्धन्यतइतिउद्घः, उत्कृष्टलें करून ज्ञाविजेतो जो तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. प्रशस्त. वि. अ. पु. यास लिंगांतर नाहीं असें कोणी ह्मणतात

उद्घनः ऊर्ध्वंहन्यतेस्मिन्नुद्घनः, ऊर्ध्व हनन करिताहेत ज्याचेठायीं तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. लांकडें वर ठेऊन नाशन करितो घेतलेलें लांकूड. अ. पु.

उद्घाटनं उद्घाट्यतेनेनेतिउद्घाटनं, उदकादिक वर काढिताहेत ज्येणें तें कृ. घटधा. संघात अ. विहिरींतून पाणी वर काढण्याचें राहाट वगैरे यं. व. अ. न.

उद्घातः उद्धननमुद्घातः. प्रथमारंभ जो तो. कृ. हनधा. हिंसा अ. आरंभ. अ. पु.

उद्दानं उद्दीयतेनद्दानं, अवखंडन हा बंधन जें तें. कृ. दोधा, अवखंडन अ. बंधन. अ. न.

उद्दालः उद्दालयतीतिउद्दालः, विदारण करितो जो तो. कृ. दलधा. विदारण अ. भोंकरीचें झाड. अ. पु.

उद्दितं विग्रहादिसवें सांगितलेला या अर्थावांचून उदित शब्द.

उद्रः उनत्तीतिउद्रः, क्लिन्न ह्म. आर्द्र होतो जो तो. कृ. उंदीधा. क्लेदन अ. पाणमांजर. अ. पु.

उद्द्रावः उद्द्रवणमुद्द्रावः, उद्द्रवण ह्म. पलायन जें तें. कृ. द्रुधा. गति अ. पळणें. अ. पु.

उद्धर्षः उद्धर्षयतीति उद्धर्षः, हर्षित करितो जो तो. कृ. हृषधा. अलीकअ. उत्साह. अ. पु.

उद्धुरः उद्धुनोतिदुःखधितिउद्धुरः, दुःखानें कांपवितो जो तो. कृ. धूञ्धा. कंपनअ. मिथ्याभक्त २ उत्साह. अ. पु.

उद्धानं उद्धीयतेऽनेनउद्धानं, स्थाल्यादि धारण करिजेतें जीनेद्वारां तें. क. डुधा ञ्धा. धारण अ. चूल. अ. न.

उद्धांतं उद्धन्यतेस्मइतिउद्धांतं, वधिजेलें जें तें. क. हन्धा. हिंसा अ. ओकलेलें वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री.

उद्ध्मानं उद्ध्मायतेचोद्ध्मानं, अग्नि संयोग करिजेतो जानेद्वारां तें. क. ध्माधा. शब्दाग्निसंयोग अ. चूल. अ. नपुं.

उद्धारः उद्ध्रियतेयत्रवासउद्धारः, फार दिवस धारण करितो जोतो अथवा जानेद्वारां तें. क. धृञ्धा. धारण अ. ऋण. २ चूल. अ. पु. २ अ. न.

उद्धृतं उद्ध्रियतेस्मइतिउद्धृतं, उद्धृत करिजेलें जें तें. क. धृधा. धारण अ. वर आणलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्भवः उद्भवत्यनेनेतिउद्भवः, उत्पन्न होतो जेणें करून तो. क. भूधा. सत्ता अ. उत्पन्न होणें. अ. पु.

उद्भिजः उद्भेदनमुद्भित् उद्भिदो जातमुद्भिजः, उद्भेदनापासून झालें जें तें. क. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. पृथ्वींत उत्पन्न होणारे वृक्षादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्भिज्जं उद्भेदनमुद्भित् तस्माज्जातमुद्भिज्जं. उद्भेदन जें तें उद्भित् त्यापासून जें झालें तें. क. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. अर्थादि सर्व उद्भिज श. प्र.

उद्भित् भुवमुद्भिनत्तीत्युद्भित्, भूमि विदारण करितें जें तरुगुल्मादि तें. क. भिदिर्धा. विदारण अ. अर्थादिपूर्वीचा शब्दप्र.

उद्भिदं उद्भिनत्तीत्युद्भिदं, भूमि विदारण करितें जें तें. वृक्षादि सर्व पूर्वीचा प्र. अर्थादि उद्भिज्ज श. प्र.

उद्भ्रमः उद्भ्रमणमुद्भ्रमः, उद्भ्रमणा जें तो. क. भ्रमुधा. अनवस्थान अ. उद्देआन. स. उद्वेग. अ. पु.

उद्यतं उद्यमतेस्मइतिउद्यतं, ऊर्ध्व उचललें जें तें. क. यमधा. उपरम अ. उगारलेलें काष्ठादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्यमः उद्यमनमुद्यमः, उद्योग जो तो. क. यमधा. उपरम अ. उद्योग. अ. पुल्लिं.

उद्यानं उद्यांत्यनेनाभिन्वाउद्यानं, विहारादिकां करितां गमन करिजे तें जेणें करून किंवा जानेद्वारां तें. क. याधा. प्रापण अ. राजांचें क्रीडावन. २ याथ. ३ कार्य. ४ निघणें. अ. पु.

उद्युक्तः उद्युज्यतइतिउद्युक्तः, उद्योगकरितो जो तो. क्र. युजिर्धा. योगअ. उद्योगासलागलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्योगः उद्योजनमुद्योगः, उत्कृष्टरीतीनें कार्याविषयीं जें योजन तो. क्र. युजिर्धा. योगअ. यत्नविशेष. अ. पु.

उद्वर्तनं उद्वर्तते अनेनउद्वर्तनं, अंगादिकास उद्वर्तितकरिताति जेणेंतें. क्र. वृतुधा. वर्तनअ. शरीरास यांसून मळ घालविणें. अ. न.

उद्वानं उद्वम्यतेसाइतिउद्वानं, व. मिजेलें जें तें. क्र. टुवमुधा. उद्गिरणअ. अर्थादि उद्धान श. प्र.

उद्धांतं विग्रहादिउद्वान श. प्र.

उद्वासनं उद्वास्यतेतदुद्वासनं, मारिजेते जें तें. क्र. वसधा. निवासअ. वधकरणें. अ. न.

उद्वाहः उद्वहनमुद्वाहः, उद्वहनम् विवाह जो तो. क्र. वहधा. प्रापणअ. लग्नकरणें. अ. पु.

उद्वेगं उद्वेजनमुद्वेगं, उद्वेग जो तो. क्र. ओविजीधा. भयचलनादिअ. उद्वेग. २ सुपारी. अ. न.

उंदुरः उंदुरुः उनत्तीतिउंदुरः, निरंतर खुरखनन करितो जो तो. क्र. उंदीधा क्लेदनअ. उंदीर. अ. पु.

उन्नतः उन्नमतिसाउन्नतः, अतिनम्र होता झाला जो तो. क्र. णमधा. प्रव्हत्वअ. सुशील, उत्तम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्नतानतं उन्नतंचतत् आनतंचउन्नतानतं, स्वभावानें उन्नत असें जें किंचित् आनत तें. स. जें स्वतः उंच वउपाधीनें नम्र झालें तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्नयः उन्नायः उन्नयनमुन्नयः उन्नायोवा. ऊर्ध्वनयन अथवा ऊहन जें तो. क्र. णीञ्धा. प्रापणअ. वरनेणें. २ तर्क. अ. पु.

उन्मत्तः उन्मत्तयतीतिउन्मत्तः, उन्मत्त करितो जो तो. क्र. उन्मत्तधा. उन्मत्ताचारअ. धुतऱ्यानें झाड. अ. पु. २ वातादिकानें चित्तविभ्रम झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्मादः उन्मादः उद्गतोमदोहर्षं यस्यसउन्मादइतिवा उन्मदः उन्मादः, प्रदुर्भूत आहे हर्ष ज्यास तो नम्रभावानें जो उन्मत्त तो व वातादिकानें चित्तविभ्रंश झालेला.

२ कृ. मदीधा. हर्षादिअ. उन्मत्त. २ वातविकारी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ अ. पु.

उन्मदिष्णुः उन्मदनशीलः उन्मदिष्णुः, उन्माद आहे स्वभावजाचा तो. कृ. मदीधा. हर्षादिकअ. अर्थादिक सर्व उन्मद श. प्र. उ. पु.

उन्मनाः उत्कंठितंमनोयस्यसउन्मना, उत्कंठित आहे मनंज्याचें तो. स. उत्कंठित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

उन्माथः उन्मथनमुन्मथ्यतेनेनेतिवाउन्माथः, उन्माथ हा. मारण अथवा मारण होतें जेणें तो. कृ. मथधा. विलोडनअ. वध. किंवा मृगादिक मारण्याकरितां आमिषादि घालून ठेवलेला यंत्र विशेष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्मादवान् उन्मादो अस्यास्तीतिउन्मादवान्, उन्माद आहे ज्यास तो. त. उन्मत्त. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री

उन्मानं उदूर्ध्वंमीयतेनेनेतिउन्मानं, ऊर्ध्व स. उच्चलेकरून मोडिजेतें जेणें तें. कृ. माङ्धा. मानअ. तुलामान स. तोलणें. अ. न.

उपकंठः उपगतः कंठः सामीप्यमस्योपकंठः, प्राप्त आहे सामीप्य ज्यास तो. स. समीप. वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री लिं.

उपकारिका उपकरोतीतिउपकारिका, सर्वजनाला स्वाश्रयदेऊन उपकार करिते जी ती. कृ. डुकृञ्धा. करणाअ. राजवाडा. आ. स्त्री.

उपकार्या उपक्रियतेकर्मण्युपकार्या, कार्याविषयीं स्वाभिप्रायाचे ज्ञान करिते जी ती. इत्यर्थादि सर्व उपकारिकाशब्दाप्र.

उपकुंचिका उपकुंचतीत्युपकुंचिका, संकुचित होते जी ती. कृ. कुचधा. संकोचअ. लहान इलाची २ कलौंजिरें. आ. स्त्री.

उपकुल्या उपकोलतीत्युपकुल्या, उत्तम प्रकारें विस्तार पावते जी ती. कृ. कुलधा. संस्थानादिकअ. पिंपळी. आ. स्त्री.

उपक्रमः उपक्रमणमुपक्रम्यतेनेनवाउपक्रमः, प्रथमारंभ अथवा तो होतो ज्येणेंकरून तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. उपाय व ज्ञानपूर्वक आरंभ. २ प्रथमारंभ. ३ प्रधानाचा स्वभावाची परीक्षा ४ चिकि

सा. अ. न.

उपक्रोशः उपक्रोशनमुपक्रोशः, उपक्रोशनम् निंदा जे ती. कृ. क्रुशधा. आह्वानअ. निंदा. अ. पु.

उपगतं उपगम्यतेस्मोपगतं, प्राप्तम्. स्वीकृत होइजेलें जें तें. कृ. गम्ल्धा. गतिअ. प्राप्त. २स्वीकारलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपगूहनं उपगूहः उपगूहनं, उपगूहम्. गोपनजें तें. कृ. गुहूधा. संवरणअ. आलिंगन. अ. न.

उपग्रहः उपगृह्यतेउपग्रहः, बंदीकृत करिजेतो जो तो. कृ. ग्रहूधा. ग्रहणअ. बंदी. अ. न.

उपग्राह्यं उपगृह्यतेइत्युपग्राह्यं, ग्रहण करिजेतें जें तें. कृ. ग्रहूधा. ग्रहणअ. राजादिकांचें पेटीस नेलेलें वस्तु. नजराणा. अ. पु. न.

उपघ्नः उपहन्यतेउपहननंवाउपघ्नः, सन्निहित आश्रय करिजेतो किंवा आश्रयण जें तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. जवळचा आश्रय. अ. पु.

उपचरितं उपचर्यतेस्मोपचरितं, सेविन करिजेलें जें तें. कृ. चरधा. गतिअ. आचीचाकरी केलीतो वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपचाय्यः उपचीयतेसावुपचाय्यः, इंधनादिकें करून प्रज्वलन योग्य करिजेतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. अग्नि. अ. पु.

उपचितः उपचीयतेस्मोपचितः, पुष्ट करिजेलें जें तें. इत्यादि उपचयशब्दाप्र. वाढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपचित्रा चित्रांचित्ररूपमुपगता उपचित्रा, चित्ररूपाप्रत प्राप्त झाली जी ती. स. उंदिरकानी याना वाची औषधि. आ. स्त्री.

उपजापः उपजपनमुपजापः, उपजपनम्. विभजन जें तें. कृ. जपधा. व्यक्तवाणीअ. एकेठिकाणीमिळालेल्यास विभक्त करणें. अ. पु.

उपज्ञा उपज्ञानमुपज्ञा, उपज्ञानजें ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. प्रथमज्ञान. आ. स्त्री.

उपतप्ता उपतपतिउपतपनंवाउपतप्ता, संतप्त करितो किंवा संतपनजें तो. कृ. तपधा. संतापअ. नीग. अ. पु.

उपतापः विग्रहादिउपतप्तशब्दा

प्रमाणों. अ. पु.

उपत्यका अद्रेउपासन्नाभूमिरु पत्यका, पर्वताच्या आसन्न ह्म. स मीप जी भूमीती. त. आ. स्त्री.

उपदा उपदीयतेइत्युपदा, राजा दिकांस देइजेसे जी ती. कृ. डुदा ञ्धा. दानअ. अर्थ उपग्राह्यश. प्र. आ. स्त्री.

उपधा उपधीयतेशरुद्धिज्ञानमंचो पधा, शरुद्धिज्ञान धारण करिजेतें जीचेठायीं ती. कृ. धाञ्धा. धारणा दिअ. धर्म अर्थ काम भय इहीं करू न अमात्यादिकांची जी परीक्षा ती आ. स्त्री.

उपधानं उपधीयतेअत्रेतिउपधा नं, धारणकरिताहेत मस्तकजाचे ठायीं तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअउ शी. अ. न.

उपधिः उपधीयतेगोप्यतेऽनेनउप धिः, गोपनकरिजेतें जेणें तो. हृवा दिउपधानश. प्र. कपट. इ. पु.

उपनिधिः उपनिधीयतइत्युपनि धिः, स्थापन करिजेतोजीती. हृवा दिपूर्वीचाश. प्र. ठेवलेवठेलेंद्रव्य. अ. पु.

उपनिषद् उपनिषदनमुपनिषीदति श्रेयोस्यांवाउपनिषद्, समीपप्रापण किंवाकल्याणं राहतें जीचाठायीं ती. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. वेदाचाशे वटचाभाग. २एकांत. ३धर्म. द. स्त्री.

उपनिष्करं उपनिष्कीर्यतेसैन्यैर्हन्य तइत्युपनिष्करं, सैन्यानें मार्दित हो तो जीती. कृ. कृधा. विक्षेपअ. सैन्या नें मर्दित होणारा. अ. न.

उपन्यासः उपन्यसनमुपन्यासः, उपन्यसन जें तो. कृ. असुधा. क्षेप णअ. बोलण्याचाआरंभ. अ. पु.

उपपतिः उपमितःपत्याउपपतिः, प तीशीं उपमित ह्म. तुल्य जी ती. स. जा र. इ. पु.

उपभृत् उपसमीपंबिभर्तीतिउपभृ त्, होमकालीं समीप ग्रहण केली आहे जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणा दिअ. स्रुक् मानाचाचें होमपात्र. त. स्त्री.

उपभोगः उपभोजनमुपभोगः, उप भोजन ह्म. पदार्थ मात्राचा उपभोग अथवा पालन तो. कृ. भुजधा. पालना दिअ. वस्तुमात्राचा सत्त्वानुभवपणें. अ. पु.

उपमः उपमाअस्त्यस्यसउपमः, उ

पमा आहे ज्यास तो. न. सदृश किंवा सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपमा उपमितिरुपमा, उपमितिह्म सदृशज्ञान जें तो. कृ. माधा. मानादि अ. उपमति २सादृश्य ३उपमानावा चा अलंकार. आ. स्त्री.

उपमानं उपमीयतेअनेनेतिउपमानं, उपमित करिजेते जेणें तें. कृ. मीकृधा. हिंसा अ. उपमितिकरण. २उपमेयाहून आधिक्य करून पाहणारें. ३सदृशज्ञान. अ. न.

उपयमः उपयमनमुपयमः, उपयमन ह्म. विवाह जो तो. कृ. यमधा. उपरम अ. लग्न अ पु.

उपयामः विग्रहादि सर्व उपयम शब्दाप्रमाणें.

उपरक्तः उपरज्यतेस्मोपरक्तः, पीडनयुक्त करिजेलो जो तो. कृ. रंजधा. रागअ. दुःखादिकानें पीडित झालेला. २राहूनें ग्रासलेला चंद्र किंवा सूर्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपरक्षणं उपरक्ष्यतेनेनोपरक्षणं, रक्षिजेते जेणेंकरून तें. कृ. रक्षधा. पालन अ. पाहरेकऱ्याचा नियम पाहारावगैरे अ. न.

उपरमः उपरामः उपरमण मुपरमः, उपरमण ह्म. विरमण जें तो. कृ. रमुधा. क्रीडा अ. उपरति ह्म. विरक्ति. अ पु.

उपरागः उपरज्यतेसूर्योचंद्रमसावनेनेत्युपरागः, ग्रस्त होताहेत चंद्रसूर्य जेणेंकरून तो. कृ. रंजधा. रागअ. चंद्रग्रहण व सूर्यग्रहण. अ पु.

उपरि ऊर्ध्वमित्युपरि, ऊर्ध्व ह्म. वरजें तें. त. वरत्या अर्थी अव्य.

उपरिष्टात् ऊर्ध्वमित्युपरिष्टात् अर्थादि सर्व उपरिशब्दाप्रम.

उपनाहः उपनह्यतेनेनेतिउपनाहः, बंधन करिजेतें जेणें ह्म बंधन साधन जें तें. कृ. णह्धा. बंधन अ. वीणेच्या तारांचा खुंटी. अ. पु.

उपलः उपलातिगृह्णातिउपलाति गच्छतिवाउपलः, बुद्धिहीनाच्याव र्णन कालीं वगैरे गृहण केलाजातोजो तो किंवा मर्मांशीं गमन करितो जो तो. कृ. लाधा आदान अ. २ पलधा. गति अ. दगड २रत्न. अ. पु.

उपलब्धार्थी उपलब्धोज्ञातोर्थोयस्याःसाउपलब्धार्था, प्राप्त आहे अर्थ जी पासून ती. स. अर्थ आख्यायिका

शब्दाम.आ.स्त्री.

उपलब्धिः उपलभ्यतेनयेत्युपलब्धिः, पूर्वस्थितिस्त्र.पूर्वसधानण विजेत्येजीणें ती.कृ.डुलभष्धा.प्रा प्तिअ.बुद्धि.इ.स्त्री.

उपलंभः उपलभनमुपलंभः,उपलंभनजें तो.इत्यादउपलब्धि शब्दाप्र.साक्षात्कार.अ.पु.

उपला उपलातिइत्युपला,मणीकादिकातें आपल्यामत ग्रहणकरित्येजीती.कृ.लाधा.आदानअ वालू.आ.स्त्री.

उपवनं उपसमीपेवनंउपवन,समीपजेवन तें.स.बाग अ.न.

उपवर्तनं उपवर्तनेअत्रेतिउपवर्तनं, समीपभागी वाहतातजाचे बाधी तें.कृ.इतुधा.वर्तनअ.ग्राम समुदाय.अ.न.

उपबर्हं उपसंत्यतेत्रउपबर्हं,ग्रीवादिकस्थापित करिजेतेजाचेयाीं तें.कृ.हहिधा.हद्धिअ.उशी अ.पु.

उपवस्तं उपवसनमुपवस्तं,उपोषणजें तें.कृ.वसधा.खांपाअ.उपवास.अ.न

उपवासः उपवसनमुपवासः,उपवसन स्त्र.निवशनजें तो.कृ.वसधा.निवासअ.उपवास.अ.पु.

उपविषा विषमुपगताउपविषा, विषातें प्राप्त झालीजी ती.स.अर्थ अतिविषाशब्दा प्र.आ.स्त्री.

उपवीतं उपवीयतेस्मइत्युपवीतं, डाव्या स्कंधावर प्रक्षिप्त करिजेलें जें तें.कृ.अजधा.क्षेपणअ.यज्ञोपवीत.अ.न.

उपशल्यं शल्यमुपगतंउपशल्यं, शल्यातें जें प्राप्त स्त्र.राहण्याचदुनवप्रदतें.स.गांवचे शेवटचा प्रदेश अ.न.

उपशायः उपशयनमुपशायः, उपशयन स्त्र.पर्यायेंकरून शयन करणेंजें तो.कृ.शीड्धा.स्वप्न अ एक निजून उठल्यावर दुसयानें निजावें असे प्रत्येक पाहारे करी.अ.पु.

उपश्रुतं उपश्रूयतेस्मोपश्रुतं, अर्थादिमर्ग आश्रुत शब्दाप्रमाणें.अ.न.

उपसंव्यानं उपसंवीयतेअनेनेतिउपसंव्यानं, अंगावरणकारिजेतें

जेणें तें. क्र. व्येञ्धा. संवरणअ. नेसलेलें वस्त्र. अ. न.

उपसंपन्नः उपसंपद्यतेस्मइत्युपसंपन्नः, देवतोद्देशानें मेलाजातो जो तो. क्र. पद्धा. गतिअ. यागासाठीं मारलेलापशु २ चटणीवगैरे, व्यंजन विशेष. अ. पु.

उपसरः उपसरणमुपसरः, उपसरण ह्म गर्भग्रहण जें तें. क्र. सृधा. गतिअ. गर्भधारण. अ. पु.

उपसर्गः उपसर्जनंपीडनंउपसर्गः पीडन जें तो. क्र. सृजधा. विसर्गअ. शुभाशुभ सूचविणाराउपद्रव. अ. पु.

उपसर्जनं उपसृज्यनइत्युपसर्जनं, गुणभूत ह्म. अप्रधानहोइजे तें जें तें. क्र. सृजधा. विसर्गअ. विशेषण. अ. न.

उपसर्या उपक्रियतेवृषेणोपसर्या वृषाशीं गमन करिते जी ती. क्र. सृधा. गतिअ. आगाईला गर्भ धारणाचा काल प्राप्त झाला ती. २ उपासनां. आब. स्त्री.

उपसूर्यकं सूर्यमुपगतमुपसूर्यं, उपसूर्यमेवउपसूर्यकं, सूर्याप्रत जे गत ह्म. प्राप्त तें उपसूर्य तेंचउपसूर्यक-न. सूर्याचे सभोंवार सूर्याकार तेजोविशेष भासतो तो. अ. न.

उपस्करः उपकरोतीत्युपस्करः, स्वमेळवानेशाकादिकाला रुचिउत्पन्न करितो जो तो. क्र. डुकृञ्धा. करणअ. मसाला. २ नेसवार. अ. पु.

उपस्थः उपसमीपेतिष्ठतीतिउपस्थः, निरंतर अवकराहतो जो तो. क्र. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. योनि. २ शिश्न अ. पु.

उपस्पर्शः उपस्पर्शनमुपस्पर्शः, समंत्रक जें उदक प्राशन तो. क्र. स्पृशधा. स्पर्शनअ. आचमन. अ. पु.

उपहारः उपन्हियतइत्युपहारः, राजादिकांस देण्यासाठीं नेइजे तो जो तो. क्र. हृञ्धा. हरणअ. अर्थउपग्राह्यशा. प्र. अ. पु.

उपह्वरं उपह्वरंत्यत्रोपह्वरं, कौटिल्य पावतात किंवा राहतात जावेया तें. क्र. ह्वृधा. कौटिल्यअ. एकांतस्थल. २ अवकल्पायदेश. अ. न.

उपाकरणं उपाक्रियतेनेनोपाकरणं, वेदाचें संस्कार पूर्वक ग्रहण होतें जेणें तें. क्र. कृञ्धा. करणअ. यथाविधि वेदग्रहणें. अ. न.

उपाकृतः उपाक्रियतेस्मेतिउपा

हतः, देवतोद्देशानें पशूंचें मारण जेंतो. रू. हृधा. विशेषअ. यज्ञांत अभिमंत्रण करून मारलेला पशु. आ. पु.

उपात्यय: उपगतस्यअयनमुपात्ययः, समीप आल्यानें जें अति क्रमणतें. रू. अयधा. गतिअ. अतिक्रम. अ. पु.

उपादानं उपादीयतेतदुपादानं, इंद्रियाकर्षण जें तें. रू. डुदाञ्धा. दानअ. इंद्रियांचें आकर्षण. समवायिकारणशास्त्रांतरीं. अ. न.

उपाधि: आधानमाधिः, आधिमुपगतंउपाधिः, कुटुंबधारणाप्रत पावस. त्यांचा भार वाहून उद्योग करणारा. रू. डुधाञ्धा. धारणादिंअ. कुटुंबा करितां व्यापार करणारा. २ धर्मविचारीपुरुष. इ. नि. पु.

उपाध्याय: उपेत्यास्मादधीतेउपाध्यायः, जवळ येऊन अध्ययन करितात हेंत आपासून तो. रू. इङ्धा. अध्ययनअ. वेदादिअध्ययन करविणारा. अ. पु.

उपाध्याया उपाध्यायस्यस्त्रीउपाध्याया, उपाध्यायाची जी पत्नी ती. स्त्रीप्र. पदविणान्याची बायको. आ. स्त्री.

उपाध्यायानी उपाध्यायस्यस्त्रीउपाध्यायानी. उपाध्यायाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. उपाध्यायाची बायको. ई. स्त्रीलिं.

उपाध्यायी उपेत्याधीते, यस्याउपाध्यायी, जवळ येऊन अध्ययन करितो हे जी पासून ती. रू. धीधा. अनादरअ. उपाध्यायाची बायको. ई. स्त्री.

उपानत् पादमुपनह्यतीतिउपानत् चरणानें संबद्ध होत्ये जी ती. रू. णहधा. बंधनअ. चर्मीजोडा. २ वाहाण. हृ. स्त्री.

उपाय: उपायते नेनेत्युपायः, राज्यादिकांची प्राप्ति करिजेत्ये जेणें तो. रू. अयधा. गतिअ. सामादिक चार व मायादिक तीन उपाय. अ. पु.

उपायनं उपेयतइत्युपायनं, राजादिकांस देयतें करून नेइजेतें जें तें. रू. ईङ्धा. गतिअ. अर्थ उंपदा शब्दाचा. अ. न.

उपावृत्त: उपावर्ततेस्मइत्युपावृत्तः, भूमीवर लोळणारा जो अश्व तो. रू. वृतुधा. वर्तनअ. श्रमशांति व्हावी म्हणून पृथ्वीवर लोळणारा घोडा. वि.

अ पु. न. आ. स्त्री.

उपासंगः उपासज्यंतेऽत्रशराइति उपासंगः, बाण राहतात ओंचेठायी तो. क्रु. पंजधा संगअ बाण ठेवण्याचा भाता. अ. पु.

उपासनं उपास्यतेऽस्युपासनं, बा णासोंचनाभ्यसन जें ते क्रु. असुधा क्षेपणअ बाण सोडण्याचा अभ्या स. अ. न.

उपासना उपासनंसेवनमुपासना सेवाजीती क्रु. आसधा. उपसेवन अ. उपासना. २ सुश्रूषा. आ. स्त्री.

उपासितं उपास्यतेस्मइतिउपासि तं, सेविजेलें जें तें क्रु. आसधा. उप वेशनअ. ज्याची सेवा केली तें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपाहितः उप आहितंफलंयस्य सः उपाधीयतेस्मइतिवा उपाहितः, समीप आहे फल ज्याचे तो. अथवा संबद्ध होता झाला जो तो. स क्रु. धीधा. अंमादरअ. अग्निकृतउप द्रव. २ संबद्ध केलेला वि. अ पु न आ. स्त्रीलिं.

उपेंद्रः इंद्रमुपगतोः नुजत्वादि त्युपेंद्रः, इंद्रापासून झाला जो इंद्राचा कनिष्ठबंधु तो. स. विष्णु अ पुलिं.

उपोदिका उपाधिकमुदकमस्या उपोदिका, अधिक आहे उदक जीस ती. तं. वाळी किंवा पोई मारवाड वेल अशा नावाची औषधि. आ स्त्री.

उपोद्घातः उपसमीपेउद्धननंज्ञा पनमुपोद्घातः, समीपभागीं जें उ द्धनभ ह्म. कृतोपयोगार्थजो विचा र तो. क्रु. हनधा. हिंसादिअ. अर्थ उदाहार शब्दांचा. अ पु.

उप्तकृष्टं उप्तंचतत्कृष्टंचउप्तकृष्टं, उपलेलें असें जें कृष्ट तें क्रु. उपधा दाहअ. निवसन. अ. न.

उपोषितं उपोष्यतइतिउपोषितं, संतप्त होइजे तें जेणें तें. क्रु. उषधा. दाहअ. निवसन. अ न.

उभयद्युः उभयेद्युः उभयस्मि न्नहनिउभयद्युः उभयेद्युश्च उभय दिवसीं. अव्यउउभयद्युरूपोषण

उभ्. ऊभ् ऊचनइतिऊं भम्भम्, पार्थे विस्तृत करितोजो तो. क्रु. ऊ धीधा. तंतुसंतानअ भ्मार्थी अ व्यय. उ. ऊभ्गच्छसि नहि ध्वं

उमा ओ. शिवस्यमाउंमा, शिवा

न्ही जी मा ह्य. लक्ष्मी ती. स. पार्वती २ जवस धान्य जे ते. आ. स्त्री.

उमापतिः उमायाः पतिः उमापतिः, उमेचा जो पति तो. स. महादेव. इ. पु.

उम्यं उमानांभवनंउम्यं, अतसीहोण्यानें जें क्षेत्र तें. न. अतसी पिकण्याची भूमि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उरःसूत्रिका उरसः सूत्रमिवोरःसूत्रिका, उरालाजी सूत्राप्रमाणें ती. स. नाभीपर्यंत लोंबणारी मोत्यांची कंठी. आ. स्त्री.

उरगः उरसागच्छतीतिउरगः, हृदयानें गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. सर्प. अ. पु.

उरणः ऋच्छतीत्युरणः, समूहानें जातो जो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. मेदरूं. स. मेंढा. अ. पु.

उरणाख्यः उरणस्यमेषस्यआख्याइवाख्यास्यसः उरणाख्यः, मेषाची आहे आख्या ज्या. स. नाम ज्याला तो. स. टाकळानामाची औषधिविशेष. अ. पुलिं.

उरणाक्षः उरणस्यमेषस्यअक्षीणीइवअक्षीणियस्यसः उरणाक्षः, मेंढ्याचे सदृश आहेत अक्षी ज्यास तो. स. अर्थादिसर्व उरणाख्यशब्दाप्र.

उरुक्रमः उरुक्रमतीतिउरुक्रमः, शीघ्र गमन करितो जो तो. कृ. क्रमुधा. चलनअ. मेंढा. अ. पु.

उररी अयतइतिउररी, विस्तारकिंवा अंगीकार ह्या अर्थी. गमन करितो ह्य. याइतो जो तो. कृ. ऊर्णुधा. तंतुसंतानअ. विस्तार. २ स्वीकार ह्या अर्थी. अव्य.

उरव्यः ऊरोर्जातः उरव्यः, ऊरूपासून जो जात तो. त. वैश्य स. वाणी. अ. पु.

उरश्छदः उरसश्छादयतीत्युरश्छदः, हृदयानें आच्छादन करितो जो तो. कृ. छदधा. अपवारणअ. कवच. अ. न.

उरः इयर्तीतिउरः, पुरोगामीं गमन करितें स. स्थित जें तें. कृ. ऋधा. गतिअ. वक्षस्थल. स. न.

उरसिलः प्रशस्तमुरोस्येतिउरसिलः, विशाल आहे वक्षःस्थल जानें तो. न. विस्तृत वक्षःस्थलाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उरस्यः विग्रहादिसर्व औरस शब्दप्र.

उरस्वान् विग्रहादिसर्वउरसिलश-व्यमर्थाः

उरी अवनइतिउरी- अंगीकारादिक अर्थानेंरक्षण करितोजोतो. कृ उ ङ्धा शब्दअ. अंगीकार २विस्तार त्याअर्थी अव्य.

उरीकृत उरीक्रियतेस्मउरीकृतं, अंगीकृतकरिजेलेंजेंतें. कृ. कृञ् धा. करणाअ. स्वीकारलेलें. वि अ पु न आ स्त्री.

उरु ऊर्णोतीतिउरु, बेहल पावतें जेंतें. कृ. ऊर्णुञ्धा आच्छादन अ. विस्तीर्ण स्य विपुल वि उ पु न स्त्रीलिंगी

उरुबुकः-उरूबूकः उरुमहां तंवायंयतीतिउरुबुकः, गोळ्यारो गादिकातें शोषण करितोजोतो. कृ. ओवैधा. शोषणअ. एरंडानें झाड. अ.पु.

उर्वरा उर्व्यतेइतिउर्व उर्वरातीति उर्वरा, हलादिसाधनानें हिंसिन सनागणेंजें तें उर्व त्यातें ग्रहणक रितेजीती कृ. राधा दानअ. स र्वधान्यांउत्तीची जी भूमितीः आ स्त्री. को. सामान्य भूमि.

उर्वशी ऊरूत्महतो पि अश्नुतेउ र्वशी, मोठमोठ्यामनहि कामानेंव्या प्त करितें ह्य. वश करितेजीती कृ. अशू धा. व्याप्तिअ. अप्सराविशेष. ई स्त्रीलिं.

उर्वी ऊर्णोतिऊर्णुतेवाउर्वी, गुणदो पांतें आच्छादन करितेजीती. कृ. ऊर्णुञ्धा. आच्छादनअ. पृथ्वी. ईकारांत स्त्री.

उलपः वलतीत्युलपः, वेष्टन करि तोजोतो. कृ. वलधा संवरणअ. विस्तारलेलीवेल. अ.पु.

उलुपी ओ. शंभोः रूपमुलूपं तदस्या स्तीतिउलुपी, शंभूचेंजें रूप तेंआ हेजास तो. त. मत्स्यविशेष. ब.पु

उलूकः उचतीतिउलूकः, शब्द द्वारा शुभाशुभ सुचवितोजोतो. कृ उचधा समवायअ. घुबडना वाच्चापक्षि. अ.पु.

उलूखलं उलूखंलातीतिउलूख लं, उलूखातें ग्रहण करितें जेंतें. कृ. लाधा. आदानअ. गुग्गुलद क्ष. २ उखळ. अ.न.

उलूखलकः उलूखंलातीतिउ लूखलः, सएवउलूखलकः, पक्षि

विशेषातें आधारत्वानें ग्रहणक रितो जो तो उलूख तोच उलूखल. अर्थ उलूखलशब्दाप्र. अ. न.

उल्का ऋच्छतिइयर्ति वाउल्का, तेजोवेशिघ्रामत गमन करित्ये हा. तद्रूप जी ती. कृ. ऋच्छ्गिशगत्यादि अ. अग्नीचीज्वाळा. २ तेजःपुंज. आ. स्त्री.

उल्मुकं ओषतीत्युल्मुकं, दाहक रितें जें तें. कृ. उषधा. दाहअ. प्र ज्वलित झालेलें काष्ठ. अ. न.

उल्लाघः उल्लाघ्यतेस्मइतिउल्लाघः रोगापासून मुक्त झाला जो तो. कृ. लाघृधा. सामर्थ्यअ. रोगमुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उल्लोचः ऊर्ध्वंलोचतीतिउल्लोचः, ऊर्ध्वभागीं असतो जो तो. कृ. लोचृधा. दर्शनअ. चांदवा. अ. पु.

उल्लोलः उत्लोडतीतिउल्लोलः, उच्चउन्मत्तपणानें चंचल होत्ये जी ती कृ. लोडधा. उन्मादअ. मोठीलाट अ. पु.

उल्बं उच्यतीतिउल्बं, संबद्धकारितें जें तें. कृ. उच्चधा. समवायअ. ज्यानें गर्भवेष्टित होतो असें चर्म अकारांत. न.

उल्बणं उल्बणतीत्युल्बणं, शब्द करितें जें तें. कृ. बणधा. शब्दअ. प्रसिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उशना. वष्टीतिउशना, विद्येनें कांतिमान जो तो. कृ. वशधा. कांतिअ. दैत्यांचागुरु शुक्राचार्य. स. पु.

उशीरं उश्यते तदुशीरं, कांतियुक्त होतें जें तें. इत्यादिपूर्वीचाशप्र. काळ्यावाळ्याचें मूळ. अ. न.

उषणं. ऊषणं उषतीत्युषणं, दाह करितें जें तें. कृ. उषधा. दाहअ. मिरीं. अ. न.

उषणा. ऊषणा ओषतीतिउषणा, दाह करित्ये जी ती. इत्यादिपूर्वीचाशप्र. पिंपळी. आ. स्त्री.

उषर्बुधः उषःसंध्यायांबुध्यतइत्युषर्बुधः, संध्यासमयीं जागृत होतो हा. होमकालीं प्रदीप्त होतो जो तो. कृ. बुधिर्धा. बोधनअ. अग्नि. विस्तव. अ. पु.

उषः ओषत्यंधकारमित्युषः, अंधकारानें नष्ट करितें जें तें. इत्यादि उषणाशप्रमाणें. प्रातःकाळ. स. नपुंस.

उषा ओषतीतिउषा, संतप्तहोत्ये
जीती. इत्यादिपूर्वीचाशःप्र. स्था
ली. २प्रातःकाळ आ.स्त्री.३रात्री
चा समाप्तिकाळ. अव्यय.

उषापतिः उषायाःपतिःउषाप
तिः, उषा ह्मः बाणासुराचीकन्या
तिचा जोपति तो. स. मदनाचापु
त्र प्रद्युम्न. इ.पु.

उषितः उष्यतेस्मउषितः, दग्ध
करिजेला जो तो. इत्यादिउषाश
प्र. दग्ध. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उषितंगवीनं उषितंचतद्गवीनं
चउषितंगवीनं, राहिजेलें असेंजें
गवीन ह्मः पूर्वीचें गाई राहण्याचें
स्थान. स. पूर्वी गाई राहण्याची
जागा. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उष्ट्रः ओषतीत्युष्ट्रः, फारचालण्या
विषयीं तीक्ष्ण जो तो. कृ.उषधा.
दाहअ. उंट.अ.पु.

उष्णः उषतितापेनेत्युष्णः, सं
तप्त होतो जो तो. कृ.उषधा.दा
हअ. ग्रीष्मऋतु. २ऊन. ३जो
आळशीनव्हे तो तीक्ष्ण. अ.पु.
४ चतुर, दक्ष. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

उष्णरश्मिः उष्णाःरश्मयोयस्य
सउष्णरश्मिः, उष्णआहेत रश्मि
ह्मः किरण ज्याचे तो. स. सूर्य. इ.पु.

उष्णिका अल्पंउष्णान्नमत्रउष्णा
सैवउष्णिका, अल्पान्नआहे उष्ण
ज्याचे ठायीं ती उष्णा तीच उष्णिका
त. कण्हेरी वगैरे द्रवयुक्त अन्न. आ.
स्त्रीलिंगी.

उष्णीषं उष्णमीषतेहिनस्तीतिउ
ष्णीषं, उष्ण नाश करितें जें तें. कृ.
ईषधा. गतिहिंसादिअ. शिरोवेष्ट
न पागोटें वगैरे. अ.न.

उष्णोपगमः उष्णस्यउपगमः
उष्णोपगमः, उष्णाचा जो उपग
म ह्मः आगमन तो. स. ग्रीष्मऋतु
अ.पु.

उष्मकः ऊष्माणंकरोतीत्युष्मकः,
ऊष्म्यालें करितो जो तो. कृ. डुकृ
ञ्धा. करणअ. ग्रीष्मऋतु.अ.पु.

उष्मागमः ऊष्मणःआगमःऊ
ष्मागमः, ऊष्म्याचा जो आगम
ह्मः प्राप्ति तो. स. अर्थादिसर्वपू
र्वीचा शःप्र.

उस्रः वसतेइतिउस्रः, तेजोम
यलोकरूल निवास करितो जो तो.
कृ.वसधा. निवासअ. किरण.अ.पु.

उत्सुकः उत्उद्योगंसरूवतीतिउत्सुकः सएवउत्सुकः, उद्योगातें करितोजो तो क्व सुधा. प्रसवअ. उद्योगीपुरुष वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उस्त्रा वसतिरसोस्यामुस्त्रा, राहतोहे रसजीचेठायींती क्व वसधा. निवास अ. गाई आ स्त्री.

ऊतं विग्रहादिसर्वउतश प्र.

ऊधः वहतीत्यूध, दुग्धातें वाहतेजें तें. क्व. वहधा प्रापणअ ओंटीद्म कांस. स. न.

ऊररी ऊयतेइतिऊररी, स्वीकारमि त्राविस्तार करितोजोतो. क्व. ऊयीधा. तंतुसंतानअ. उ. ऊररीकरोति. अव्य.

ऊरी विग्रहादिसर्वऊररीश प्र.

ऊरीकृतं ऊरीकियतेस्माऊरीकृतं, अंगीकृत करिजेतें जें तें. क्व डु कृञ्धा. करणअ. अंगीकारकेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऊरुः अर्यतेननऊरुः, गमन करिजेतजेणें ह्म गमनालामुख्यसाधनजेतें क्व ऋधा गतिअ मांडी उ. पुल्लि.

ऊरुजः ऊरोर्जात ऊरुज, ऊरूपासूनजोजातह्म. उत्पन्न तो क्व. जनीधा. प्रादुर्भावअ. वैश्य. अ. पु.

ऊरुपर्व ऊर्वोः पर्वोरुपर्व, ऊरूचेंजे पर्व ह्म. संधि तें. स. ढोंपर. न. न.

ऊर्जः ऊर्जयतीतिऊर्जः, पुष्टह्म राजीवनादिकरितोजोतो. क्व. ऊर्जधा बलप्राणनअ. कार्तिक महिना. अ. पु.

ऊर्जस्वलः अतिशयेनऊर्जोस्यास्तीतिऊर्जस्वलः, अत्यंतआहे बल जासती. त. फारबलिष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऊर्जस्वी विग्रहादिऊर्जस्वलशब्द प्र.

ऊर्णनाभः ऊर्णेवतंतुर्नाभावस्यऊर्णनाभः, ऊर्णेसारखातंतु आहेनाभीचाठायींज्याचातो. स. कोळीनावाचाजंतु. अ. पु.

ऊर्णा ऊर्णोतीतिऊर्णा, आच्छादन करितेजीती. क्व. ऊर्णुञ्धा. आच्छादनअ. मेंढेवगैरेचीलोव. २दोनभोंवयाचेमध्यभागीं सावभौम किंवा महायोगी अशापुरुषाला सूक्ष्मशुभ्र केशाचाभोंवरा. आ स्त्री.

ऊर्णायुः ऊर्णास्त्यस्यऊर्णायुः, अतिशयित आहे लोमजासती. त. मेंढा. २कांवळा. उ. पु.

ऊर्ध्वकः ऊर्ध्वकापतिशब्दायतेइति ऊर्ध्वकः, ऊर्ध्वमुखहोत्सात्ता शब्दक रितोजो तो. क. केधा. शब्दअ. मृ दंगविशेष. अ. पु.

ऊर्ध्वजानुः ऊर्ध्वेजानुनीयस्यसऊ र्ध्वजानुः, ऊर्ध्वआहेत जानुनीजा चा तो. स. जो पुरुष बसला असतां उंच गुडघे दिसतात तो. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

ऊर्ध्वज्ञः विग्रहादिऊर्ध्वजानुश. प्र माणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऊर्ध्वज्ञुः विग्रहादिसर्वऊर्ध्वजानु शब्दाप्रमाणें.

ऊर्मिः इयर्तीतिऊर्मिः, शीघ्रगमन करितेजोतो. क. ऋधा. गतिअ. लहरी म. समुद्रादिकांचीलाट:इ. पु. स्त्रीलिं.

ऊर्मिका ऊर्मिरिवप्रतिकृतिरूर्मि का, तरंगासारखी प्रतिमा जीतीं. त. अंगुलीचें भूषण म. आंगठी. आ. स्त्री.

ऊर्मिमान् ऊर्मिरस्यास्तीतिऊ र्मिमत्, ऊर्मि म. कुटिलता आहे जास तो. त. वांकडे. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

ऊर्वः उर्वस्यमुनेरपत्यमूर्वः उर्वमुनी चें जें अपत्य तो. त. वडवाग्नि. अ. पु.

ऊर्वारुः उर्वतीतिऊर्व संतापादिनि वर्तनमिच्छतीतिऊर्वारुः, संतापना शक जें तो. क. उर्वीधा. हिंसाअ. कर्क टी, कांकडी. उ. स्त्री.

ऊषः ऊषतीतिऊषः, रोगयुक्त अ सतेजोतो. क. ऊषधा. रुगर्थेःखा रीमाती. अ. पु.

ऊषरः ऊषोस्यास्मिन्नितिऊषरः, क्षार मृत्तिका आहे ज्याचेठायीं तो. ल. खाऱ्या मातीचा प्रदेश. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

ऊषवान् विग्रहादिसर्वऊषरश ब्दाप्र. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

ऊहः ऊहनमूहः, तर्कजो तो. क. ऊहधा. वितर्कअ. अध्याहा र. अ. पु.

ऋक्थं ऋच्यतइतिरिक्थं, दृष्यादिकेंकरून वाढतें किंवा युक्तजें तें· कृ· ऋचधा· स्तुतिअ· धन· अ·न·

ऋक्षं ऋषतीतिऋक्ष्णोतीतिवाऋक्षं, गमनकरितें किंवा हिंसाकरितें जेंतें· कृ· ऋषीधा· गतिअ·२ऋक्षधा· हिंसाअ· नक्षत्र·अ·नं· २आस्वल· ३ दिङ्याचावृक्ष· अ·पु·

ऋक्षगंधा ऋक्षस्येवगंधोस्याऋक्षगंधा, ऋक्ष म्ह· आस्वल त्यांसारखाआहे गंधजीचा ती म्ह· वरधारानामक वनौषधि, जिला फंजिका असें म्ह· ती· आ· स्त्री·

ऋक्षगंधिका ऋक्षोगंधोयस्याः साऋक्षगंधिका, ऋक्षगंध आहे जीस ती· म्ह· काळा भुंईकोहळा·आ· स्त्रीलिंगी·

ऋक् अर्च्यतेनयाऋक्, स्तुतिकरिताहेत जीणें ती· कृ· ऋचधा·स्तुतिअ· वेदाचीऋचा· च्·स्त्री·

ऋचीषं ऋच्यतेनऋचीषं, पाकोपयोगिलें करून स्तुत जें तें· कृ·ऋचधा·स्तुतिअ· भाकर किंवा वडे करण्याचें पात्र·अ·न·

ऋजीषं ऋज्यतइतिऋजीषं, सर्वोनीं ग्रहण करिजेतें जें तें· कृ· ऋजुधा· गतिअ· अर्थ ऋचीषशब्दाचा च·अ·न·

ऋजुः अर्जतीतिऋजुः, ऋजुत्व संपादन करितो जो तो· कृ· अर्जधा· अर्जनअ· सरळ· वि·उ·पु· न·उ·ई·स्त्री·

ऋजुरोहितं रोहः संजातोस्यरोहितं, ऋजुचतद्रोहितंचऋजुरोहितं, सज्जीकृत अवक्रअसें जें रोहितं म्ह· दीप्तिमत् तें·स· अ·न·

ऋजुलंबि ऋजुलंबितुंशीलमस्य ऋजुलंबि, सरळ लोंबावयाचा आहे स्वभाव ज्याचा तें· कृ· लबिधा·अवस्रंसनअ· सरळ लोंबणारें वस्त्र· इ· नपुंस·

ऋणं अर्यतेस्मइतिऋणं, उत्तमर्णापासून अधमर्णास प्राप्त होतें जें तें· कृ· ऋधा गतिअ· कर्ज·अ·न·

ऋतं अर्यतइतिऋतं, ग्रहण करिजेतें जें तें· कृ·ऋधा·गतिअ·सत्य· २उंछशील दोन मिळून एकऋत· अ· नपुंस·

ऋतीया ऋतीयनमृतीया, निंदन जैं ती·कृ· ऋतीधा· जुगुप्साकृपा

अ. निंदा. २ करुणा. आ. स्त्री.

ऋतुः इयर्तीतिऋतुः, सदोदित गमन करितो व वयोवस्थाविशेषीं प्राप्त जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. स्त्रीरज २ दोन महिन्यांचा एक वसंतादिक. उ पुल्लिंगी.

ऋतुमती ऋतुरस्त्यस्याइतिऋतुमती, ऋतु म्ह. रजज तें आहे जीस ती. त. विटाळशी स्त्री. ई. स्त्री.

ऋते ऋतीयतइतिऋते, वर्जन करितो जो तो. कृ. ऋतिधा. जुगुप्साअ. विना. २ वांचून. अव्य. उ. ऋते पुण्यात्स्वर्गोतिर्न

ऋत्विक् ऋतौयजतीतिऋत्विक्, ऋतूचेठायीं यजन करितो जो तो; कृ. यजधा. देवपूजादिकअ यजमानानें सांगितल्यावरून यज्ञकर्मांत कर्म करणारे आग्नीध्र इत्यादि १६ त्यांप्रत्येकाचें नाव. ज. पु.

ऋद्धं ऋध्यतेयत्तदृद्धं, वृद्धिंगत झालें जें तें. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ. तृण याळून रास केलेलें धान्य. अ. न.

ऋद्धिः ऋध्नोतीतिऋद्धिः, वृद्धिंगत होते जी ती. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ समृद्धि. २ गुरुडशींग. इ. स्त्री.

ऋभुः उरादित्तेभवतीतिऋभुः, अदितीपासून जो उत्पन्न होतो तो. कृ भूधा. सत्ताअ. देव. उ. पु.

ऋभुक्षा ऋभव. क्षीयंत्यत्रेतिऋभुक्षः स्वर्गः सास्यास्तीतिऋभुक्षा, देव अल्प होतात ज्याचेठायीं असा स्वर्ग आहे ज्यास तो. ते. इंद्र. न. पु.

ऋश्यः ऋच्छतीतिऋश्यः, शीघ्र गमन करितो जो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. जलद चालणारा मृग. अ. पु.

ऋषभः ऋषतिबलीवर्दस्वरसादृश्यंगच्छतीतिऋषभः, बैल स्वराचें सादृश्यप्रत जातो जो तो. कृ. ऋषीधा. गतिअ. गायनाच्या स्वरांतील एक भेद. २ बैल. ३ बैलयाटी नावाची वनस्पति. अ. पु.

ऋषिः ऋषतिजानातीतिऋषिः, त्रिकालज्ञ जो तो. कृ. ऋषीधा. गतिअ. मुनि. २ सत्यवक्ता. इ. पु.

ऋष्टिः ऋषतीतिऋष्टिः, शत्रूवर टाकिला जातो जो तो. कृ. ऋषीधा गमनअ. खड्ग. इ. पु.

ऋष्यः ऋषतीतिऋष्यः, अर्थादि ऋश्यशब्दाप्र. ऋषीधा. गतिअर्थे.

ऋष्यगंधा ऋष्येऋष्यसदृशोगंधो यस्याः साऋष्यगंधा, ऋष्य म्ह. आ स्वल त्या सारखा आहे गंध ज्यासती म्ह. वरधारा नावाची औषधि. आके स्त्रीलिंगी.

ऋष्यप्रोक्ता ऋषिभिरप्रोक्ता ऋष्ये. मृगैः प्रोक्तावेतिऋष्यप्रोक्ता, ऋ षींनीं नसांगितली जी ती. अथवा मृगानीं भक्षित जी ती. म्ह. कुहरी नावाची वनस्पति. २ शतावरी. आ. स्त्रीलिंगी.

ऋष्यकेतुः ऋश्यकेतुः ऋ श्योमृगविशेषः केतुर्यस्यसऋष्यः केतुः, मृगविशेष आहे ध्वजाचिन्ह ज्याचें तो. म्ह. अनिरुद्ध. अ.पु.

एक: एतीत्येकः, असहायगमन करितो अथवा मुख्यत्व पावतो जो तो. कृ. इण्‌धातु. आणि अ. एकटा २ मुख्य. ३ निराळा. ४ केवळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

एकक: एकएवएककः, एकजो तो न एकक. त. एकटा. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

एकतर: अनयोरेकः एकतरः, दोहोंमध्यें जो एक तो. त. निराळा वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकतान: एकंतानयतीति एकतानः, अनन्यवृत्तिक जो तो. कृ. तन्‌धातु. अ प्रत्ययोपपदसमासादिक अ. एकाग्रचित्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकताल: एकस्तालोमानमस्यत्से कतालः, एकआहे ताल म्ह. मान ज्यानें आनें तो. स. गायनाचें प्रदेसा हित्य असून जें गाणें तें अ. पु.

एकदंतः एकःदंतोयस्यसः एकदंतः. एक आहे दंत ज्यास तो. स. गणपति. अ. पु.

एकदा एकस्मिन्‌कालेएकदा. एककालीं त. एककालीं त्याअर्थी अव्य. उ. गवांशतमेकदाददौ.

एकधुर: एकांधुरं वहतीतिएकधुरः मुख्यकार्यभारातें वाहतो जो तो. त. ए कच्या यंपयोगी असा कार्यभार वाह णारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकधुरावह: एकधुरायावहः एक धुरावहः, एकधूरजीतीचावाहकजा अर्थादिसर्व एकधुरशब्दाप्रमाणें.

एकधुरीण: विग्रहादिसर्व एकधुर शब्दाप्रमाणें.

एकपदी एकःपादोस्यामित्येकपदी, एकपादचालतांना राहतोजीचेयपी ती. स. लहानवाट. ई. स्त्री.

एकपिंग: एकंपिंगंचक्षुर्यस्यसएकपिं गः, एकआहे पिंग म्ह. पिंगटवर्णचक्षु जाचें तो. स. कुबेर. अ. पु.

एकसर्ग: एकस्मिन्सर्गोनिश्चयोयस्य सएकसर्गः, एकाचाठायींआहे निश्च यजाचा तो. स. अर्थादिसर्व एकतान शब्दाप्रमाणें.

एकहायनी एकंहायनोस्याएकहाय नी, एकआहे वर्षजीसती. स. एक वर्षाची गाई. ई. स्त्री.

एकाकी विग्रहादिसर्वएककशब्दा प्र. वि. इ. नपुं. ई. स्त्री.

एकाग्र: एकस्मिन्नग्रमस्यएकमेवाग्र मस्यवाएकाग्रः, एकाचाठायींआहे अग्रम्ह. प्रधानत्वावलोकन अथवाआ श्रयजाचा तो. स. अनाकुल. २एका ग्रचित्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकाग्र्य: एकेअग्र्यंज्ञेयंयस्यसएका ग्र्यः, एकआहे ज्ञेय ज्यानें तो. स. अ र्थादिसर्व एकाग्रशब्दाप्र.

एकांत एकःअंतोनिश्चयोयत्रेतिए कांतं, एकआहे निश्चय जानेठायीं तें. स. अतिशय. अ. न.

एकाब्दा एकसब्दमस्याएकाब्दा, ए कआहे वर्षजीस ती. स. अर्थ एकहा यनीशब्दाचा. आ. स्त्री.

एकायन: एकंअयनंयस्यएकायनः, एकआहे अयन म्ह. आश्रयजास तो. स. अर्थादि एकाग्रशब्दाप्रमाणें.

एकायनगत: एकायतनंगतः एका यतनगतः, मुख्यस्थानाप्रत प्राप्त होता झाला जोतो. स. अर्थादि एकाग्रप्र. प.

एकाष्ठील: एकमस्थिलातीतिएका ष्ठीलः, एकास्थीतेंग्रहणकरितोम्ह. के वल एककाष्ठाधारसाधात्येंकरून राह तो जोतो. कु. लाधा. आदानअ. कुई चेंव मांदाराचेंझाड. कोणी बकुळीचें असेंहि ह्मणतात. अ. पु.

एकाष्ठीला विग्रहादिपूर्वीच्याप्रमा मार्गे पाहाडमूळ नामक वनस्पति आ वंत. स्त्रीलिं.

एड: आसमंतात्ईडयतइतिएड:, व धिरत्वामुळेंसर्वत्र स्तविजेतो ह्य. वि. शेषतः उद्घोषितकरिजेतो जो तो. रू. ईडधा. स्तुतिअ. वधिर ह्य. बेहरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एडक: एलतीतिएडक:, गमनक रितो जो तो. रू. इलधा. गमनअ. एडका ह्य. मेंढा. अ. पु.

एडगज: एलनंएड: एडेगजतीति एडगज:, पोषणजें तो एड त्याविष यीं मदोन्मत्त होतो जो तो. रू. गजधा. मदअ. टाकळ्याचें झाड. अ. पु.

एडमूक: एडोबधिरश्चासौमूकश्च एडमूक:, बेहराअसा जो मूक तो. स. बेहरा असून जो मुका तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एडूक ईडयतेनदेडूकं, उत्तमरविजे नें जें तें. रू. ईडधा. स्तुतिअ. ज्या भिंतींत काठिण्य करितां कनिष्ठपदा र्थ घालून बांधितात ती भिंत. अ. न.

एण: एतीतिएण:, सुंदर गमनक रितो जो तो. रू. इणधा. गतिअ. चं वळ व पाणी दार आशा नेत्रांना हरिण. अ. पुलिंगी.

एत: इतिवर्णानितिएत:, वर्णाप्रत गमन करितो ह्य. वर्णरूपानें राहतो जो तो. रू. इणधा. गतिअ. चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एतर्हि एतस्मिन्कालेएतर्हि, या काला चेठायीं. न. सांप्रतकालार्थी अव्यय. एतर्हिक्रियतेकार्यं.

एध: एध: एधतेऽग्निरनेनएध:, अग्नि वृद्धिंगत होतो जेणें तो सर्पे. रू. एधधा. वृद्धिअ. शुष्ककाष्ठ. अ. पु. स. न.

एधा एधनमेधा, वृद्धीजी ती. रू. एधधा. वृद्धिअ. समृद्धि. आ. स्त्री.

एधित एधतेस्मएधितं, वृद्धिपाव तें झालें जें तें. रू. एधधा. वृद्धिअ. वृ द्धिंगत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एन: नरकंएत्यनेनएन:, नरकाप्रत प्राणी गमन करितो जेणें करून तें. रू. इणधा. गतिअ. पातक. स. न.

एरंड: आईरयतीतिएरंड:, आसमं तात्प्रेरिजेतो जो तो. रू. ईरधा. प्रेरण अ. एरंडाचें झाड. अ. पु.

एलवालुक एलयतीतिएला एला इववालु एलावालुमदेतएलवालुकं,

अस्नणा विषयींप्रेरणा करितो जीतो एला, एलेचे परीजें गायन ह्म-संतो-ष तें एलवालु तेंच एलवालुकाकोंकडीअ

एला एलयतीतिएला, प्रेरणाकरित्ये जीती- कृ- इलधा- प्रेरणअ- इलाची वेंझाड- आ- स्त्री-

एलापर्णी एलाइवपर्णान्यस्या एलापर्णी, एला ह्म- वेलदोडाचेंझा-ड त्याच्या पाना सारखीं आहेत पानें जीचींती- स- कोलिंदण नावाचीवन स्पति- ई- स्त्री-

एवं अयनमेतीतिवा एवं, समानार्था निषयांजें गमन तो- किंवा त्याअर्था मत गमन करितो जी तो- कृ- इण्धा गतिअ- सादृश्य २ निश्चय- ३ प्रकार ४ अंगीकार ह्याअर्थीं- अव्य- ड- अ भिनरे ईइज- इत्यादि-

एव अयनमेव, निश्चयार्थीमत गम न करितो जी तो- कृ- इण्धा- गति अ- निश्चयार्थी- अव्य- ड- एवमेव, तन्-

एषणिका इष्यतेनयाएषणिका, सुवर्णादितोलिजेतें जीणें ती- कृ- इष्धा- गतिअ- कांटा ह्म- ताजवा आ- स्त्री-

ऐकागारिक: एकमगारंहायमगा रंप्रयोजन मस्यैकागारिक: - अस-हाय गृह आहे ह्म- प्रयोजन जास तो- त- चोरी करणारा- वि- अ- पु- न- आ- स्त्रीलिंगीं-

ऐंगुद इंगुदेःफलंऐंगुदं, इंगुदीचें जें फळतें- त- हिंगणबेटाच्या झाडा चें फळ- अ- न-

ऐडविल: इडविलायाअपत्यमैड विल:, इडविलेचें जें अपत्य तो- त- कुबेर- अ- पु-

ऐणं एणस्यविकारावयवोवाऐणं- मृगाच्या जो विकार अथवा अवयव तें- हरिणाचें कातडें केश वगैरे- वि- अ- पु- न- आ- स्त्री-

ऐणेयं एण्याविकारोवयवोवाऐ णेयं, मृगीचें चर्मादिक- जें तें- त- हरिणीचें कातडें वगैरे- वि- अ- पु- न- आ- स्त्री-

ऐतिह्यं इतिहएवऐतिह्यं, पारंप र्योपदेशजो तो- त- लोकपरंपरा-प्राप्त उपदेश व शाब्दप्रमाण- अ- न-

ऐंद्रियकं इंद्रियेणानुभूयतइति ऐंद्रियकं, इंद्रियानें अनुभविजेलें जें तें- त- इंद्रियानें घेतलेलें सुखादि

क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऐरावणं इरासुरावनमुदकंयस्मि न्नसत् इरावणं तत्रभवोऐरावणः, स्फरारूप आहे उदक जाचेठायीं तें इरावण त्याचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. इंद्राचाहत्ती स. ऐरावत. अ. नपुंसक.

ऐरावतः इराउदकानिसंत्यस्यामि तिइरावती तत्रभवः ऐरावतः, उद कें आहेत जीचाठायीं ती इरावती तीचेठायीं जोउत्पन्न तो. इंद्राचाह त्ती २ पूर्वदिशेचा हत्ती ३ नारिंगाचें झाड. अ. पु.

ऐरावती इराआपःसंत्यस्येतिइ रावान् मेघस्तस्येय मैरावती, उ दकेंह्मणजे जलें आहेतजासाअ साजोमेघ तत्संबंधी जीती. त. वि द्युल्लता. ई. स्त्री.

ऐलबिलः ऐडबिडः इडबिलो पत्यमिडबिडोपत्यमितिवाऐलबि लऐडबिडोवा, इडबिडेचें जें अपत्य तो. त. कुबेर अ. पु.

ऐलेयं इलायाःकर्कटीमत्याअपत्य मैलेयं, इलेचें जें अपत्य तें. त. कां कडी. अ. न.

ऐश्वर्यं ईश्वरस्यभावः ऐश्वर्यं, ईश्व राचा जो भाव ह्म. निग्रहानुग्रहसा मर्थ्य तें. त. प्रभुत्व. अ. न.

ऐषमः एतस्मिन्वर्षे ऐषमः, वर्तमा नवर्षी ह्म. चालत्यासालीं. अव्य. उ. ऐ षमोपिकांतोनागतः.

ओं अवतीतिओं, उपासकांचें र क्षण करितो जो तो. क्र. अथवा रक्ष णादिक अ. अंगीकार याअर्थी अ व्य. को. प्रणव. किंवा अनुमोदन

ओकः ओकः वसत्यस्मिन्सभ चैत्यत्रेतिवा ओकः, वास करितोज्या ठेकाणीं अथवा संधीभूत होऊन रा हतात ज्याठेकाणीं तो वर्तें. क्र. वसथा निवासअ. २ इण्धा यतिअ गृह. अ. पु. २ स्. न.

ओघः आजस्यतेअनेनेतिवहती तिवा ओघः, मोहित होतो जेणें अ थवा वाहतो जो तो. क्र. ओहाक्धा. त्यागअ १वहधा. प्रापणअ. नृत्य विशेष. अ. न२ पाण्याचा प्रवाह ३ समुदाय ४ परंपरा. अ. पु.

ओंकारः अवतीतिओंकारः, सर क्षण करितो जो तो. क्र. अवधा. र क्षणादिक अ. वेदाचा आदि भूत जो ओंकार स. प्रणव तो. अ. पु.

ओजः उब्जत्यनेनओजः, बलिष्ट कांतिमान् होतो जेणें करून तें. क्र. उब्जधा. आर्जवअ. बल २ कांति रो. प्रकाश. धातूचें तेज. भनिवं ध. स्. न.

ओड्रपुष्पं आईषदुनत्तीतिओड्र ओड्रंचतत्पुष्पंचओड्रपुष्पं, ईषत् जें क्लिन्न तें ओड्र ओड्र असे जें पु ष्प तें. स. जास्वंदीचें पुष्प. अ. न.

ओतुः अवतिआखुभ्योगृहमिति ओतुः उंदरांपासून गृह रक्षण क रितो जो तो. क्र. अवधा. रक्षणाअ. मांजर. उ. पु.

ओदनं उन्नत्तीत्योदनं, क्लेदन पाव तो जो तो. क्र. उदीधा. क्लेदनअ. भा त. अ. न.

ओषः ओषणमोषः, दहन जें तो. क्र. उषधा. दहनअ. दाह, जळणें अ. पुलिं.

ओषधिः ओषोदाप्तिर्धीयते अ त्रेतिओषधिः, दीप्ति स्. रोगादिद हनशक्ति जी ती राहते जीचेठायी ती. क्र. उषधा. दाहअ. फळपिकल्या वर निर्जीव होणारी जी ती. इ. स्त्री.

ओषधी विग्रहादिसर्व ओषधि श ब्दाप्रमाणें. ई स्त्री.

ओषधीशः ओषधीनामीशः ओ षधीशः, ओषधींचा जो स्वामी तो. स. चंद्र. अ. पु.

ओष्ठः उष्यतेऽआहारेणेति ओ

ष्ठ.,उष्ण आहारानें दाह पावतोजो तो.रु. उषधा दाहअ.ओत.अपु

औक्षकं उक्ष्णांसमूहोऔक्षकं, उक्षा जे त्यांचा जो समूह तें. त. बैलांचासमुदाय अ.न.

औदनिकः ओदनंशिल्पमस्यौदनिकः, ओदन आहे शिल्प स. कौशल्य ज्याचें तो. त. सैंपाकी अपु

औदुंबरं उशभुंवृणोतीतिउदुंबरं उदुंबरमेवऔदुंबरंउदुंबरस्येदमिति, शंकरालें वरण करितो जो तो उदुंबर तोचऔदुंबर किंवा उदुंबर संबंधी जें तें. त. तांबें २उंबराचें फळ व वृक्ष.अ.न.

औदरिकः उदरेप्रसितऔदरिकः उदरपोषणाविषयींजो तत्पर तो. त. भुकेनें फार पिडलेला.वि.अ पु.न.ई.स्त्री.

औपयिकं उपायएवौपयिकं.उपायजोतेंच औपयिक.त.नीतीनेंमिळण्यास योग्य जें द्रव्यादि तें. वि.अ.पु न ई. स्त्रीलिंगीं.

औपवस्तं.उपवसनमितिउपवस्तउपवस्तमेवऔपवस्तं, उपासकरीतोजो त्यानें जें कर्म तें. न.उपवास करणें.अ.न.

औपवस्त्रं उपवस्तेतदुपवस्त्रं,तदेवऔपवस्त्रं, पांघरुणजें तें. न.अंगावरील वस्त्र. अ.न.

औभीनं विग्रहादिसर्वऊम्यशब्द.

औरभ्रकं उरभ्राणांसमूहःऔरभ्रकं, उरभ्र म्ह. मेंढे त्यांचा जो समूह तें. त. मेंढरांचा कळप. अ.न.

औरसः उरसानिर्मितः औरसः, हृदयानें म्ह. हृदयरूपसाहित्यानें उत्पन्न केलाजो तो. त. सजातीय विवाहितस्त्रीचेठायीं उत्पन्न केलेलें अपत्य.वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

औरस्यः उरसानिर्मितः औरस्यः, वक्षस्थलानें उत्पन्न केला जो तो. त. अर्थादिवरच्याशब्दाप्रमाणें.अ.पु.ई.स्त्री.

और्ध्वदेहिकं देहादूर्ध्वःऊर्ध्वदेहस्तस्मिन्भवमौर्ध्वदेहिकं, ऊर्ध्वदेहाविषयीं झालें जें तें. त. मरणादिवसापासून दाहादिवस पर्यंत जें पिंडदानादिकर्म तें. वि.अ.पु.न.ई.स्त्री.

और्वः उर्वस्यमुनेरपत्यमौर्वः, उर्व मुनीचाजो पुत्र तो. त. वडवाग्नि. अ. पुल्लिंगी.

औशीरः उश्यतइतिउशीरः उशीरस्यायं औशीरः शोभनतेंकरून राहणाऱ्यां संबंधीं जेंतो चवरीचादांडा. मतांतरीं शयन व आसन. अ. पु.

औषधं ओषधेभिदमौषधं, ओषधिसंबंधीं जें तें. न. रोगादिकांचें हरण करणारें औषध. अ. न.

औष्ट्रकं उष्ट्राणांसमूहः औष्ट्रकं, उंटांचा जो समुदाय तो न. उंटांचा

कः कायतिकम्यतेकनतिवाकः. शब्दकरितो इच्छिजेतो अथवा दीप्तिमानजो तो. कु. कैधा. शब्दअ. २ कमुधा. कांतिअ. ३ कनधा. दीप्तिबंधनअ. वायु २ आत्मा ३ सूर्य ४ ब्रह्मदेव ५ सूर्य ६ यम ७ दक्ष ८ मोर ९ अग्नि. अ. पु. १० सुख ११ मस्तक. अ. न.

ककुदः ककुत् कंसुखंकौतिककुदः, सुखदेतें जें तें. क. कुधा. शब्दअ. प्राधान्य २ छत्रचामरादिराजचिन्ह ३ बैलाचें कोंडें अ. पु. न. २. ... द. स्त्री.

ककुद्मती अतिशयिताककुदस्तीतिककुद्मती, कोंड्या सारखा भाग प्रदेश जी चा तीः. त. कमर. ई. स्त्री.

ककुंदरं स्कंदयतेकामिनाइतिककुंदरं, कामी पुरुषानें अधरीभूत करिजेतो जो तो. कु. स्कंदिरधा. गतिशोषणाअ. पाठीच्या दांड्याचे खालचे बाजूस दोन खळगे असतात ते असे. कु. अ. न.

ककुप् कसुखंकुभ्नातीतिककुप्, उदकाप्रत विस्तृत करितें जीती. कु. कुभधा. विस्तृतअ. दिशा. प. स्त्री.

ककुभः ककुभोदिशःसंत्यस्येति ककुभः, बहुविस्तारामुळे दिशा आ हेत जास तो. त. अर्जुनवृक्ष. २वी णेचा खालचा भोपळा. अ.पु.

कक्कोलकं ककतेइतिककुककूच मत्कोलचकक्कोलं तदेवकक्कोलकं. चंचकक्कासिजें केलेतें कक्कोल तेंच कक्कोलक. त. कंकोळ. अ.न.

कक्खटं कक्खतीतिकक्खटं, दृढ इस. घनीभूत होतो जो तो. रु. कक्खधा. हसनअ. कठीणस्पर्श. घट्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कक्षः कक्ष्यतेइतिकक्षः, हिंसाक रिजेतो जो तो. रु. कषधा. हिंसा अ. छेदनअ. कांस २शुष्कवन ३ वेल. अ. पु.

कक्ष्या कक्षेभवाकक्ष्या, बहुमूला चे ठायीं राहणारी जी ती. त. हत्तीचा मध्यभागीं बांधण्यास उपयोगीचा मज्याची वादी किंवा दोरी ती. २कांची. मेखला, कमरपट्टा ३ राजगृहादिकांचा आंतील कोठा. मध्यगृह. आ. स्त्री.

कंकः कंकतेइतिकंकः, गमनक रितो जो तो. रु. ककिधा. गतिअ. कंकपक्षी, ज्याचीं पिसें बाणास उपयोगीं पडतात तो. अ. पु.

कंकटकः कंसुखंकटतीतिकंकटकः, सुखवृष्टि करितो जो तो. रु. कटेधा. वर्षावरणादिअ. कवच, चिलखत. अ. पु.

कंकणं कंशुभंकणतीतिकंकणं, शुभशब्दिजें तें. रु. कणधा. शब्दअ. भ णकदारुचें भूषण. कांकण कंकण्या इत्यादि. अ. पु. न.

कंकणी कंकनंगमनंतस्मिन्नणतीतिकंकणी, गमनकालीं शब्द करि तेजी ती. रु. अणधा. शब्दअ. क्षुद्रघंटिका, घागरी, घुंगर इत्यादि. इ. स्त्रीलिंगी

कंकतिका कंकस्यांकाःकंकाःके शास्तेषुअततीतिकंकतिका, केशमार्जन करणारी जी ती. रु. अतधा सातत्यगमनअ. फणी. आ. स्त्री.

कंकालः कंकालयतीतिकंकालः, मस्तकातें क्षेपण करितो इ. धारण करितो जो तो. रु. कलधा. क्षेपअ. शरीरांतील अस्थिपंजर, हाडांचा सांगाडा. अ. पु.

कंगुः कंगच्छतीतिकंगुः, सुखातें

तें देतो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. कांग, राघा. उ. पु.

कंगुः विग्रहादिसर्वकंगुशब्दम.

कचः कच्यतेइतिकचः, बंधनक रिजेतो जो तो. कृ. कचधा. बंधनअ. मस्तकांचेकेंस. अ. पु.

कच्चरं कुत्सितंचरतीतिकच्चरं, कुत्सित होतें जें तें. कृ. चरधा. गतिअ मकदर, मळीन. वि. अ. पु. न. आ बंत. स्त्रीलिंगीं.

कच्चित् कत्‌चचित्‌चअनयोः स माहारः कच्चित्, कच्चिदांचा जो स माहार तो. स. अभीप्सितार्थांचा प्रश्न. अव्य. उ. कच्चिज्जीवतिमे माता.

कच्छः कंजलंछ्यतिकचतीतिवा कच्छः, जलातें निर्मलकरितो किं वादीप्तिमान होतो जो तो. कृ. छो धा. छेदन अ. २ कचधा. दीप्त्यादि अ. पावर्णाचा पदर. २ नौकांग, ना ळ. ३ नदी, ओढा इत्यादिकांचे स मीप जो जलप्राय प्रदेश तो. ४ नां दरुखीचें झाड. अ. पु.

कच्छपः कच्छेनपिबतीतिकच्छपः, कच्छानें प्राशन करितो जो तो. कृ. पाधा. पानअ. कांसव. अ. पु.

कच्छपी कच्छेनपिबतीतिकच्छपी, कच्छें करून पान करें जी ती. कृ. पाधा. पानअ. सारस्वती वीणा. २ लहान एक रोग. ई. स्त्री.

कच्छुरः कच्छूरस्त्यस्यकच्छुरः, खरूज आहे जास तो. स. ज्यास ओ ली खरूज झाली आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कच्छुरा कच्छुंरातीतिकच्छुरा. कंडूतें देते जी ती. कृ. राधा. दान अ. ज्यास धमासा असें म्हणतात ती. आ. स्त्री.

कच्छूः कषतीतिकच्छूः, अंगाचा नाश करणारी जी ती. कृ. कषधा. हिंसाअ. ओली खरूज. ऊ. स्त्री.

कंचुकः कंच्यतेनेनकंचुकः, बंधनेंकरूनवेष्टित होतें जेणें तो. कृ. कचधा. दीप्तिबंधनअ. चोलक, चोळी, ओंगरखा इत्यादि २ सर्पा चीभेंग ३ दाण्यावरचें सालपट. अ. पु.

कंचुकी कंचुकश्चोलकोस्त्यस्यकंचुकी, चिलखत आहे जास तो. त. भालदार इन्. पु.

कटः कष्यते कटतीतिवा कटः, आवरण करिजेतो अथवा मदस्राव करितो जो तो अथवा धान्यग्रहण करणाराजो तो. क्रु. कटेधा. वर्षाव घर्ष. हत्तीनें गंडस्थल. २ कटिफलक, कमरेचें फळें ३ वेळू माणगे इत्यादिकांचें केलेले पदार्थ तव्य, करंडा इत्यादि. को. कालिंगणा. अतिशय. प्रेत. समय. क्रिया कार. कमर. अ. पु.

कटकः कष्यतेइतिकटकः, आवृत करिजेतो जो तो. क्रु. कटेधा. वर्षा वरणाद्यर्थसैन्य. अ. न. २ प्रकोष्ठाभरण, पोंची. ३ पर्वताचा नितंब प्रदेश, पर्वताचा मध्यभाग. ४ चक्र, चाक. अ. पु.

कटभी कटवद्भातीतिकटभी, कटासारखी शोभतेजीती. क्रु. भाधा. दीप्तिअ. ज्योतिषती ह्मण्या लकांगोणी असे ह्मणवातती ई. स्त्री

कटंबरा कटं वृणोतीतिकटंबरा, प्रदेशावरण करितेजी ती. क्रु. वृञ्धा. वरणअ. केदार ह्म. कुटकी असें ह्मणतात ती. २ जीस कुत्मसारिणी, चांदवेल ह्मणतात ती आ. स्त्री.

कटंभरा कटंबिभर्तीतिकटंभरा, कटातें धारण करिते जी ती. क्रु. डु भृञ्धा. धारणपोषणअ. अर्थ कटंबराशः प्र. आ. स्त्री.

कटाक्षः कटंगंडंअस्पोतीतिकटाक्षः, गंडाला व्यास करणाराजो तो. क्रु. अस्रूधा. व्याप्तिअ. अपांग दर्शक ह्म. नेत्रप्रांत भागानें पाहणें. अ. पुल्लिंगीं

कटाहः कटेनअतिशयेन आहन्यतइतिकटाहः, अतिशयें करून ताडिजेतो जो तो. क्रु हन्धा. हिंसागवडेपारगे इत्यादि तकप्याचें पात्र, कढई ह्म. काईल. को. कृपाल. कांसवाची पाट. वरणा. महिषीचें अपत्य. अ. पु

कटिः कटतेइतिकटिः, आच्छादन करितेजीती. क्रु. कटेधा. आवरण अ. कमर. इ. स्त्री.

कटिप्रोथः प्रोथतीतिप्रोथः, कट्याः प्रोथः कटिप्रोथः, कटिसंबंधी मांसाचा गोळा जो तो. क्रु. प्रोथृधा. पर्याप्तिअ. कटिस्थमांसपिंड, कुला. अ. पु.

कटिल्लकः कटिल्लकः कटतीतिकटिल्ल, कटिल्लोवासदवकटिल्लकः, आ

दरपा करितो किंवा भक्षणद्वारा दुःख दायक जो तो. कटि. कुत्सितो च कुल्लकः. न. शाकविशेष, ज्यास कारली, कारती असें ह्मणतात ती. अ. पु.

कटी विग्रहादि कटशब्दाप्रमाणें. अर्थ कटि. २ पिप्पली, पिंपळी. ई. स्त्रीलिंगी.

कटुः कटतीति कटुः, तीक्ष्णतेनें सुरसावरण करितो जो तो. क. करेधा. वर्षावरणा अ. कटंबराशब्दाचा पहिला अ. उ. स्त्री. २ रसविशेष, तिरव ट रस. उ. पु. ३ करण्यास अयोग्य उ. न. ५ तीक्ष्ण. वि. उ. पु. न. ई. स्त्री.

कटुतुंबी कटुश्चासौतुंबी च कटुतुंबी, कटु अशी जी तुंबी ती. स. कुध्या भोंपळा. ई. स्त्री.

कटुरोहिणी रोहतीति रोहिणी कटुश्चासौरोहिणी च कटुरोहिणी. भा डमूंन होते जी ती रोहिणी कडु अशी जी रोहिणी ती कटुरोहिणी स. कटंबराशब्दाचा पहिला अर्थ. इ. स्त्री.

कटुफलः कटतीति कटु कटुफलं यस्यसः कटुफलः, वर्षाकाळी सत्व जें तें कटु कटु आहे फल ज्याचें तो. स. कुंभ्याचें झाड. अ. पु.

कटुंगः कटून्यंगान्यस्य कटुंगः, कटु आहेत अंगें ज्याचीं तो. स. टिंक्याचें झाड. अ. पु.

कठिंजरः कठिनंजरयतीति कठिंजरः, कठिनातें मृदु करितो जो तो. क. जृधा. वयोहानि अ. ज्यास आज घेल बावरी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कठिनं कठतीति कठिनं, संकटानें जीवन् पावतें जें तें. क. कठधा. कृच्छ्रजीवन अ. कठिण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कठोरं विग्रहादि सर्व कठिन शा. प्र.

कडंकरः कडंकरोतीति कडंकरः, काठिन्य ग्रहण करितो जो तो. कृ. डुकृञ्‌धा. करण अ. सरम, कडबा इत्यादिकांचें भूस. अ. पु.

कडंगरः गृणातीति गिरतीति वा गरः, कडस्य गरः कडंगरः. ग्रहण अथवा भक्षित होतो जो तो गर कडस्य. कडबा यांचा जो गर स. भक्षण तो. अर्थादि पूर्वीच्या शा. प्र.

कडंब: कडतीतिकडंबः, मदकरी तोजो तोकडकड शब्द होऊन मोड तोजो तो. क. कडधा. मदअ. देट. अकारांत. पुल्लिं.

कडार: कडनंकडः कडमारातीति कडारः, शृंगार रसाच्या मदानें दे तोजो तो. कु. राधा. दानअ. पिंगट वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कण: कणतीतिकणः, संकुचित होतो जो तो. क. कणधा. निमीलन अ. सूक्ष्म, बारीक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. धान्यांश, कणी. अ. पु.

कणा कणतीतिकणा, शब्द करिते जीती. अथवा करवितेजीती. क. कणधा. शब्द अ. पिंपळी. २ जिरें. आबंत. स्त्री.

कणिका कणाः संत्यस्याइतिकणिका, कण आहेत जीस ती. त. नर वेलाचें झाड. २ परमाणु. आ. स्त्री.

कणिश कणयः कणाः संत्यस्यक णिशं, कणआहेआसतें. त. धान्याचें लोंगर ह्म. कणिस. अ. पु. न.

कणप विग्रहादि नित्यशब्दाप्रमाणें. तंडुलादिद्रव्यरूतसरवावीज. अकारांत. न.

कंटक: कंटतेननेतिकंटकः, व्यथित करिजेतें जेणें तो. कु. कटिधा. गतिअ. कांटा. अ. पु. न. २ सुईचें अग्र ३ लहान शत्रु ४ रोमांच अ. पु.

कंटकफल: कंटकाः फलेयस्यस कंटकफलः, कंटक आहेत फलाचे ठायीं ज्याचे तो. फणसाचें झाड. अ. पु.

कंटकारिका कंटकानियतीतिकं टकारा सैव कंटकारिका, कंटकामत्त स्त्रीकारितेजीती कंटकारातीच कंटकारिका. कु. ऋधा. गतिअ. रिंगणीचें झाड. आ. स्त्री.

कंटकिफल: कंटकाः संत्यस्येति कंटकिकंटकिफलंयस्यसः कंटकिफलः, कंटकयुक्त आहे फलज्याचें तो. स. फणसाचा वृक्ष. अ. पु.

कंटोलवीणा कंटोलस्यवीणाकंटोलवीणा, चांडालाची जी वीणा ती. स. अंत्यजाची वीणा, किंनरी. आ. स्त्रीलिंगी.

कंठ: कणतीतिकंठः, शब्द कर्तो जो तो. कु. कणधा. शब्दअ. ग्रीवाग्र भाग, नरडी. अ. पु.

कंठभूषा कंठस्यभूषाकंठभूषा, कंठाचा जो अलंकार ती. स. ग्रीवा

स्मरण, गळ्याचें भूषण. आ. स्त्री.

कंडुः कंडूयतीति कंडुः, अंगघर्षण करणारीजी ती. क्र. कंडूञ्‌धा. गात्र विघर्षणअ. खरजीवखरूज ऊ. स्त्री.

कंडूया विग्रहादिसर्व कंडूश. अथा यें. आबं. स्त्री.

कंडूरा कंडूंरातीति कंडूरा, कंडूतें देतेजी ती. क्र. राधा. दानअ. ज्यास कुवली कुहिरी असें ह्मणतात ती. आबं. स्त्री.

कंडोलः कंड्यतेइतिकंडोलः, भेदन पावतो अथवा विणलाजातो जो तो. क्र. कडिधा. भेदनअ. वेळू माळा यांच्या घेऊनीं केलेलें पात्र ह्म. पाटी, करंडाइत्यादि अ. पु.

कंडोलवीणा विग्रहादिसर्व कंडोलवीणा शब्दा प्र.

कत्तृणं कुत्सितंतृणंकत्तृणं, कुत्सितअसें जें तृण तें. स. तृणविशेष ज्यास गंजाण, रोहिसगवत असें ह्मणतात तें. अ. न.

कथा कथयंतिकाव्यमितिकथा, काव्यातें कथन करितात जी ती. क्र. कथधा. वाक्यप्रबंधअ. ग्रारंवर्णादि ग्रंथ. आ. स्त्री.

कंथा कम्यतइतिकंथा, हिमकालीं इच्छिजेतेजी ती. क्र. कमुधा. कांतिअ. प्रावरणविशेष, गोदडी २ याचीची भिंत. आबं. स्त्री.

कदध्वा कुत्सितोध्वाकदध्वा, कुत्सितजो मार्ग तो. स. दुर्मार्ग ह्म. वाईट रस्ता. न. पु.

कदंबः कंदतेइतिकदंबः, व्यथित करितो जो तो. क्र. कदिधा. वैक्लव्यअ. कळंबाचें झाड. अ. पु.

कदंबकः कुत्सितंभवतेकदंबः, कंवयतीतिवाकदंबः स एव कदंबकः, कुत्सित ह्म. वाईट शब्द करितो अथवा भक्षण द्वारा रडवितो जो तो. क्र. अबिधा. शब्दअ. क्रदिधा. रोदनअ. समूह. अ. न. २ शिरस नावाचें धान्य. अ. पु.

कदरः दृणातीतिदरः, कस्यजलस्यदरः कदरः, विदारण करितो जो तो दर जलाचा जो दर ह्म. विदारक तो. स. पांढऱ्या खैराचें झाड ओंका. पु.

कदर्यः कुत्सितार्यः स्वामी कदर्यः, कुत्सितजो स्वामी तो ह्म. धर्म न करितो व आपण न भोगितां पुत्र स्त्रि

या इत्यादि कुटुंबाचें यथास्थित पोषण न करितां जो लोभानें द्रव्यसंचय करितो तो. कृपण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कदल: कंदते कंधते वा कदलः, सौंदर्यादिगुणानें अवलोकन करणारांस आव्हान करितो अथवा करिजेसे जी ती. कृ. कदिधा. आव्हानादि अ. कदली ह्म. केळ. - आर्ब. स्त्री.

कदली केदलतीति कदली, उदकाचा वर्षा पुष्ट होतसे जी ती. कृ. दलधा. विशरण अ. केळ. २ हरिणविशेष ई. स्त्री.

कदाचित् कदाच चिच्च अनयोः समाहार कदाचित्, कदार्थ व चिदर्थांचा जो समाहार तो. स. कोणे एक कालीं, केव्हांतरी त्या अर्थी अव्य. उ. स्मृतिः कदाचिद्वश्मि

कदुष्णं ईषदुष्णं कदुष्णं, किंचित् उष्ण जें तें. स. किंचित् उष्ण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कद्रु: कदतीति कद्रुः, शोभनत्वें करून आव्हान करितो स. लोकांची चित्तवृत्ति आकर्षण करितो - अथवा करितसे जी ती. कृ. कदिधा. आव्हान रोदन अ. पिंगलवर्ण, पिंगट रंगाचा उ. पु. स्त्री. न. को. देवमाता. उ. स्त्री.

कद्वद: कुत्सितं वदतीति कद्वदः, कुत्सित बोलतो जो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाणी अ. कुत्सित भाषण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कनकं कनतीति कनकं, दीप्तिमत् होतें जें तें. कृ. कनीधा. दीप्ति अ. सुवर्ण ह्म. सोनें. अ. न.

कनकाध्यक्ष: कनकस्य अध्यक्षः, सुवर्णाचा जो अध्यक्ष ह्म. स्वामी तो स. सुवर्णाचा मालक. अ. पु.

कनकाव्हय: कनकस्य आव्हयो यस्य स कनकाव्हयः, सुवर्णाचें आव्हें नाम ज्यास तो. स. धुत्त्र्याचें झाड अ. पुल्लिंगी.

कनकालुका कनकस्य आलुः कनकालुः सैव कनकालुका, सुवर्णाची जी झारी ती. त. सुवर्णपात्रविशेष. आ. स्त्री.

कनिष्ठ: अतिशयेन कनीयान् अल्पः कनिष्ठः अतिशयेन युवाल्पः कनिष्ठो वा, अतिशयें करून जो कहान

अथवा अतिशयेंकरून जो तरुण तो. त. अ. पु. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

कनिष्ठा अत्यल्पाकनिष्ठा, अत्यंतजी अल्पा ह्म. लहान ती. त. कनिष्ठांगुली. आ. स्त्री.

कनीनिका कनतीतिकनीनिका, देदीप्यमान होणारी जी ती. कृ. कनीधा. दीप्तिअ. नेत्रमध्यगत कृष्णमंडलस्थ डोळ्यांतील बाहुली. आ. स्त्री.

कनीयः विग्रहादिसर्व अल्पिष्ठशब्दाप्रमाणें. वि. स. पु. न. ई. स्त्री.

कंद्ः कंदतिकंद्यतेवाकंदः, शोदन किंवा वृष्टि अथवा आव्हान करितो जो तो. कृ. कंदिधा. आव्हानअ. स्मरण. २ कमळिणीचा कांदा. अ. पु. न. ३ मेघ. अ. पु.

कंदरः कंजलंतेनदीर्यतइतिकंदरः. जलानें विदीर्ण होतेजी ती. कृ. दॄधा. विदारणअ. कृत्रिमगुहा, पर्वताचे ठायीं केलेली गुहा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कंदरालः कंदरांलातीतिकंदरालः गुहेतें ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. पर्वतावर झालेला अक्रोड वृक्ष, डोंगरी अक्रोडानेंझाड. गजहंड ह्म. लारवी पिंपरी. अ. पु.

कंदर्पः कुत्सितोदर्पोयस्यसः कंदर्पः, कुत्सित आहे गर्व ज्याचा तो. स. काम ह्म. मदन. अ. पु.

कंदली कंदतेइतिकंदली, उत्कृष्ट शब्द करितेजी ती. कृ. कदिधा. आव्हानअ. हरिणविशेष. ई. स्त्री.

कंदुः स्कंदतीतिकंदुः, शोषण करितेजी ती. कृ. स्कंदिर्धा. गतिशोषणअ. मद्य निर्माण करण्यास उपयोगी पात्र ज्यास भाटी असें ह्मणतात ती. उ. पु. स्त्री.

कंदुकः कंददातीतिकंदुकः, स्फुरवदेणारा जो तो. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. खेळण्याचा चेंडू गिरदी त्या अर्थी केंणी ह्मणतात. अ. पु.

कंधरा कंधारयतीतिकंधरा, मस्तकातें धारण करणारी जी ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. ग्रीवा, मान. आ. स्त्री.

कन्या कनतीतिकन्या, दीप्तिमती जी ती. कृ. कनीधा. दीप्तिअ. कन्याराशि. २ कुमारिका ह्म. आठ वर्षांचे आंतील मुलगी. आ. स्त्री.

कपटः केभूमिंपटइवआच्छादकः

कपटः, मस्तकाचे आच्छादक वस्त्रा प्रमाणें जो तो. स. कृत्रिम. अ. पु. न.

कपर्दः केनसुखेनपरं प्रतिअभिमतं ददातीतिकपर्दः, सुखानें अन्याप्रत इच्छित देतो जो तो. कृ. डुदाञ्धा. दान अ. सांबाचा जटाजूट. अ. पु.

कपर्दी कपर्दोस्यास्तीतिकपर्दी, जटाजूट आहे ज्यास तो. त. महादेव. इन. पु.

कपाटं कंवातं शिरोवा पाटयतिकपाटं, वायूप्रत अथवा मस्तकाप्रत गमन करितें ह्मणजे अवरोध आणि भेदन करितें जें तें. कृ. पट्‌धा. गतिअ. कवाड, द्वार. अ. न.

कपालः कंपतेइतिकपालः, चंचल होणारा जो तो. कृ. कपिधा. चलनअ. कपाळ. अ. पु. न.

कपालभृत् कपालंबिभर्तीतिकपालभृत्, नरकपालधारण करितो जो तो. कृ. डुभृञ्धा. धारणार्थ. महादेव. त्. पु.

कपिः कंपतेइतिकपिः, आपल्यानें गमन करितो जो तो. कृ. कपिधा. चलन अ. इ. पु.

कपिकच्छुः कपीनांकच्छुः कपिकच्छुः, वानरांची जी कच्छु ह्मणजे त्यांस कंडू देणारी. स. अर्थ कंडुशब्दाप्रमाणें. उ. स्त्री.

कपित्थः कपयस्तिष्ठंत्यत्रकपित्थः, वानर राहाताहेत ज्याचे ठायीं तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तन अ. कवठीचें झाड. अ. पु.

कपिलः कपिसदृशंवर्णंलातीतिकपिलः, कपि ह्मणजे वानर तत्तुल्य वर्णातें ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदान अ. पिंगट वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कपिला काम्यतइतिकपिला, कपिवर्णोस्त्यस्याः कपिला, इच्छिजेते जी ती. अथवा कपिल आहे वर्ण जीचा ती. कृ. कमुधा. कांतिअ. आग्नेय दिशेचा पुंडरीक नामक गजाची स्त्री. २ सुवासिक द्रव्यविशेष. ज्यास रेणुकबीज असें ह्मणतात ती. ३ शिसव्याचा वृक्ष. आ. स्त्री.

कपिवल्ली कपिरिववल्ली कपिवल्ली, कपीसदृश जी वल्ली ती. स. गजपिंपळी. ई. स्त्री.

कपिशः कपिवर्णोस्यास्तीतिकपिशः, वानरासारखा आहे वर्ण ज्याचा

तो. त. कृष्णमिश्रितलोहितवर्ण, कांहीं काळा व तांबडा. वि. अ. पु. न. आवेत. स्त्रीलिंगीं.

कपीतनः तनोतीतितनः कपीनांई तनः कपेर्वर्णस्यवाईतनः कपीतनः, विस्तार करितो जो तो तन वानरांचा किंवा वानर वर्णांची जी शोभा तत्र वि स्तार तो. आंब्याचें झाड २ लाल्सी पिंपरी ३ शिसव्याचें झाड. अ. पु.

कपूयः विग्रहादिसर्व कुपूयशब्द

कपोतः कः वायुः पोतो नौरिव यस्य कपोतः, वायू आहे नौके सारिखा ज्या स तो. स. पारवा २ खबुतर पक्षी. अ. पु.

कपोतपालिका पालयतीतिपा लिका कपोतानांपालिका कपोतपा लिका, पालन करितें जी पालिका कपोतपक्ष्यांची जी पालिका ती. स. पक्षि पाळण्या करितां केलेलें घर. आवं. स्त्री.

कपोतांघ्रिः कपोतस्य अंघ्रिरिव कपोतांघ्रिः, कपोत म्ह. कबुतरा चे अंघ्रिप्रमाणें दिसते जी ती. स. सुवासिक द्रव्य विशेष ज्यास नखी असें म्हणतात ती. इ. स्त्री.

कपोलः कंपतेइतिकपोलः, कंपाय मान होतो जो तो. कृ. कपिधा. चलन अ. गाल. अ. पु.

कफः केनजलेन फलतिकफः, उद कानें उत्पन्न होणारा जो तो. कृ. फल धा. निष्पत्तिअ. रक्तविकार विशेष कफ. अ. पु.

कफणिः केनसुखेन फणतीतिकफ णिः, सुखानें राहतो जो तो. कृ. फ णधा. गतिअ. कोंपर. इ. पु.

कफी कफोस्त्यस्यकफी, कफ आहे ज्यास तो. स. ज्यास कफ झाला तो. वि. इन्नु. न. ई. स्त्री.

कफोणिः कंसुखंवस्फोरयतीतिक फोणिः, सुखानें स्फुरद्रूप करणारा जो तो. कृ. स्फुरधा. स्फुरणअ. अ र्थ कफणिशब्दाचा. इ. पु.

कबंधः कंसुखंबध्नातिबध्यतेस्मात् इतिवा कबंधः, सुखानें बंधन करितें अथवा मस्तक छेदन होतें ज्या पासू न तो. कृ. बधधा. बंधनअ. जल. पाणी. अ. न. २ मस्तकहीन व कि यायुक्त शरीर ज्यास धड असें म्ह णतात तें. अ. पु. न

कबरी कूयतेइतिकबरी. करकरश

ब्द् करणारीजीती. कु-डुकुङ्धा. शब्दअ. केशबंधरचना, बुचडा. २ शाक विशेष ज्यास कानफोडी, तिकवणी असें ह्मणतात ती. ई.स्त्री.

कमठः केजलेमठतीतिकमठः, जलामध्येंवास करितोजो तो. कु. मठधा. निवासअ. कांसव. २ पान विशेष, वेंबूइत्यादि. अ.पु.

कमठी कमठस्यस्त्रीकमठी, कमठाचीजीस्त्री. स्त्रीम. कांसवीण. ई.स्त्री.

कमंडलुः कस्यजलस्यमंडंसारंलभतेइतिकमंडलुः, जलाचासारांश पावणाराजो तो. कु.डुलभषधा. प्राप्तिअ. वैरागी, सन्यासी इत्यादिक व्रतीजे त्यांचें पात्र. उ.पु.

कमनः विग्रहादिसर्वकामुकश. प्र.

कमलः काम्यतेइतिकंजलमलतिवाकमलं, इच्छिजेतेंजें तें. किंवा जलातें भूषित करितेंजें तें. कु. कमुधा. कांतिअ. २अलधा. भूषणअ. कमळ. अ.पु.न.

कमला कमलमस्याअस्तीतिकमला, कमलआहे भूषणार्थ इतीजीस्याती. त. लक्ष्मी. आ.स्त्री.

कमलोद्भवः कमलादुद्भवोस्यसः कमलोद्भवः, कमलापासून आहेउत्पत्तिजीतीजाची तो. स. ब्रह्मदेव. अ.पु.

कमलासनः कमलमासनंयस्यसः कमलासनः, कमलआहे आसनजाचें तो. भा. ब्रह्मदेव. २ आसनविशेष प्रकारां. पु.

कमलोत्तरं कमलादुत्तरंकमलोत्तरं, कमलाहूनजें श्रेष्ठ तें. स. कुसुंबा. अका. नपुं.

कमिता विग्रहादिसर्वकामुकशब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

कंपः कंपनंकंपः, कांपणेंजें तो. कु. कपिधा. चलनअ. कांपणारा. अ.पु.

कंपनं कंपनशीलंकंपनं, कंपनशीलजें तें. कु. कपिधा. चलनअ. कांपणें. अ.न. २कांपणारा. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

कंप्रं विग्रहादिसर्वकंपनश. प्र.

कंबलः कम्यतेइतिकंबलः, इच्छिजेतोजो तो. कु. कमुधा. कांतिअ. घोंगडें. २पांघुरण्याचें वस्त्र ३ रात्ना गजराज. अ.पु.

कंबिः कंबी इत्यादिकंबलशब्दाप्रमाणें. पळी. इ.स्त्री. २ई.स्त्री.

कंबुः काम्यतेइतिकंबुः, इच्छितोजो तो. कु. कमुधा. कांतिअ. शंखउ.पु.

न२ मकोष्ठभूषण, कांकण, पोंची इत्यादि ३ ग्रीवा स्न.मान.उ.पु.

कंबुग्रीवा कंबुःशंखइवग्रीवाकंबुग्रीवा, शंखासारखी जीग्रीवा स्न.मान ती.स. तीनरेषाज्या मानेवर आहे त ती मान.आ.स्त्री.

कम्र: विग्रहादिकामुकशा.प्र.

कर: कीर्यतेइतिकरः, देह जेतोकिंवा प्रसार पावतो जो तो. कृ.कृधा.विक्षेपअ. किरण २ हात ३ राजग्राह्य भाग, हस्त.अ.पु.

करक: करोतीतिकरकः करोतिदोषमावमितिवा, कठिन किंवा दोषनाशक जो तो. कृ. कृञ्धा.करणअ. कठिनोदक, गार.अ.पु.आ.स्त्री. २ कमंडलु ३ आळिंबीचेंझाड.अ.पु.

करकट: कृणातीतिकरः कटतीति कटः करश्चासौकटश्च करकटः, हिंसक असा जो अंगावरण कर्ता तो. कृ.कटेधा.आवरणादिकअ.कुरळी.अ.पु.

करज: करजमिवनखमिवकरजः कक्षुरसेंजलंवारंजयतीतिकरजः नखाप्रमाणेंजें तें.किंवास्वमित्रणानें उदकानें किंवा सुखाप्रत रंजितस्न सशोभित करितोजो. कृ.रंजधा. रागअ.साधनस्न २ करवंजाचें झाड.अ.पु.

करंजक: करंजयतीतिकरंजः, स एवकरंजकः, हस्तानें रंजवितोजो तो. इत्यादिकरंजशा.प्र. करवंजाचें झाड.अ.पु.

करट: काकाइतिरटतिकरोतिशकुनमितिवा करटः, काका या प्रकारें करून शब्द करितो अथवा शकुन करणारा जो तो. कृ.डुकृञ्धा.करणाअ. काकपक्षि स्न.कावळा २ हत्तीचें गंडस्थळ.को.कुसंबा.निंद्यजीवन.अकरावेंश्राद्ध.वाद्यविशेष.अ.पु.

करटु: केरेटयतीतिकरटुः, स्नखाविषयीं शब्दकरितो जो तो. कृ.रटधा. परिभाषणअ. कंकरेटपक्षि उका.पु.

करणं: क्रियतेअनेनेतिकिरतीतिवाकरणं, कार्योत्पत्ति करिजेतेजेणें अथवा राकिजेतें जें तें. कृ.करणअविक्षेपअ. साधकतम, कार्यसिद्धि सउत्कृष्टहेतु २ शेत ३ शरीर ४ इंद्रिय.अ.न. शूद्रजातीयस्त्री

वेदाचीं वैश्यापासून उत्पन्न जो
पुत्र तो. याचीं इतिलेखनपु स्तकें कारण.
अत. वंध. नर्तन विशेष. कायस्थ
वानर. अ.न.

करंडः क्रियते इति करंडः. करिजे
तो जो तो. कृ. डुकृञ् धा. करण अ.
पात्रविशेष. अ.पु.

करतोया करस्य शंकरस्य हस्तस्य
तोयं तद्रूपस्या इति करतोया, शं
कर हस्त संबंधी आहे उदक जीचें
ती. न. नदीविशेष. ही नदी पार्व
तीच्या विवाहामध्यें जें कन्यादा
नोदक हातावर घातलें त्यापासून
झाली असें पुराणांत आहे. आ.स्त्री.

करपत्रं करेण पत्यतीति करपत्रं, ह
स्तें करून कापाचे ठायीं पडतें जें तें.
कृ. पत्लृ धा. गति अ. लांकूड चिर
ण्याचें एक शस्त्र ज्यास करवत असें
म्हणतात तें. अ.न.

करपालः करं पालयतीति करपा
लः, हस्तरक्षण करणारा जो तो.
कृ. पाधा. रक्षण अ. खड्ग, तरवा
र. अ.पु.

करपालिका करं पालयतीति क
रपालिका, हस्तरक्षण करणारी
जी ती. कृ. पाधा. रक्षण अ. तरवा
री सारिखें शस्त्र. खंडा, गुप्ती इत्या
दि. आ.स्त्री.

करवालः करेण वलते करवालः,
हस्तानें जीवन पावणारा जो तो. कृ.
वलधा. संवरण अ. अर्धादि करपा
ल शब्दा प्रमाणें.

करवालिका करं वलते करवालि
का, हस्तानें पीडा करणारी जी ती.
कृ. वलधा. संवरण अ. अर्धादि क
रपालिका श. प्र.

करभः किरत्यनेन करभः, ज्याचा
योगानें विक्षेप करितो जो तो. हती
चा छावा २ उंटाचा छावा ३ मणक
टापासून कनिष्ठिके पर्यंत हाताचा
मांसल भाग. अ.पु.

करभूषणं करं भूषयतीति कर
भूषणं, हस्तातें अलंकृत करणारें
जें तें. कृ. भूषधा. अलंकार अ. कं
कण. अ.न.

करमर्दकः करः शासामर्दकोयस्य सक
रमर्दकः, कर आहे मर्दक ज्याचा
तो. स. करवंदाचें झाड. अ.पु.

करंबः केन जलेन रंवते इति करं
वः, जलें करून शब्द करणारा जो

तो. कृ. रंबिधा. शब्दअ. दधियुक्त भ्रष्टयवचूर्णहा. दधिपीठ. अ. पु.

करंभः केनरभ्यतेमिश्रीक्रियतेइतिकरंभः, जलेंकरून मिश्र करिजे तो जो तो. कृ. रभधा. राभस्यअ. अर्थादिकरंबकशब्दाप्रमाणें.

कररुहः करेरोहतीतिकररुहः, हस्ताचेठायीं उत्पन्न होणारा जो तो. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावादिअ. नख. अकारांत. पुलिं.

करवीरः करेंवीरयतीतिकरवीरः हस्तातें वीर करितो जो तो. कृ. वीरधा. विक्रांतिअ. कण्हेरीचें झाड. अकां. पु.

करशाखा करस्यशाखेवशाखा करशाखा, हस्ताला शाखे सारखी जी ती. स. अंगुली हा. बोट. आ. स्त्रीलिंगीं.

करशीकरः करस्यशीकरः करशीकरः, करहा. शुंडादंड तत्संबंधीं जो तुषार तो. हत्तीच्या सोंडेंतून निघालेला तुषार. अ. पु.

करहाटः करेंहाटयतीतिकरहाटः हस्तातें देदीप्यमान करितो जो तो. कृ. हटधा. दीप्तिअ. कमलिनीचा कांदा. अ. पु.

करहाटकः करंहाटयतीतिकरहाटः सएवकरहाटकः, हस्तातें दीप्तिमान करितो जो तो. करहाट तोच करहाटक. त. गेळ्याचें झाड. अ. पु.

करालः करेणालातिकरमलतिवा करालः, करानें ग्रहण करितो किंवा करातें भूषित करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. २अलधा. भूषणादिअ. भयंकर २दंताळ ३उंच वि अ. पु. न आ. स्त्री. को. सायल्याचे तेल. अ. पु. काळी वाळुक. अ. न.

करिणी करोस्त्यस्याः करिणी, शुंडा आहे जीस ती. त. हत्तीण ई. स्त्री

करिन् करोस्यास्तीतिकरी, शुंडादंड आहे ज्यास तो. त. हत्ती इ. मु. पु

करिगर्जितं करीणांगर्जितंकरिगर्जितं, हस्तीचें जें गर्जन तें. स. हत्तीचा शब्द. अ. नं.

करिपिप्पली करीवबृहत्वात्पिप्पलीकरिपिप्पली, विशालत्वास्तव करीसारखी जी पिप्पली ती. स. गजपिंपळी. ई. स्त्री.

करिशावकः करीणः शावकः क

रिशावकः, हस्तीचा जो छावा तो. स. हत्तीचा छावा ह्म.बालक.अ.पु.

करीरः कृणाति किरति कीर्यतेवा करिणंइरयतीतिवा करीरः पीडा करितो विक्षेप करितो अथवा करि जेतो किंवा गजाप्रत प्रेरित करितो जो तो. क्रु. कृधा. हिंसादि अ. २ई रधा गति अ. कारदाचें झाड अ.पु. २वेळूचा कोंब. अ. न. ३घट अ.पु.

करीषः कीर्यतेइतिकरीषः, टाकि जे तोजो तो. क्रु. कृधा. विक्षेपअ.स कलेलें शेण ह्म. गोंवरी अ.पु. न

करुणः करुणावान् करुणा अस्य स्येतिकरुणः, करुणा आहेज्यास तो त. रसांतील एकभेद.अ.पु

करुणा करुणंकरुणा, कारुण्य करणें जें तें क्रु. कृञ्धा. करणाअ कृपा २करुणारस आ.स्त्री.

करेटुः केरेटतीतिकरेटुः, जलाचे टापीं शब्दकरणारा जो तो. कृ रेट् धा. परिभाषणअ. कंकरेटपक्षि ह्म. करढोक पक्षि उ.पु.

करोटिः कंवायुंरोटतीतिकरोटिः, वायूचा प्रतीघात करणारी जी ती कृ. रुटधा. प्रतीघातअ. मस्तकांतील हाड. इ.स्त्री.

कर्कटः कर्कडः कर्कंश्वेतवर्णंट लतीतिकर्कटः-ड., श्वेतवर्णातें ह्म. शुभ्रवर्ण जो त्यातें धारण करितो जो तो. कृ. टलधा. गतिअ. कर्कराशि २कुरलें.अ.पु.

कर्कटकः कृणातीति करकः इती तिकटः करश्चासौ कटश्च कर्कटः सएवकर्कटकः, हिंसा करणारा असा जो लपून राहणारा तो कर्कट तोच कर्कटक स. कुरलें. अ.पु.

कर्कटी करंकटतीतिकर्कटी, भेद नकालीं करकर अशा शब्दातें क रित्ये जी ती. क्रु. कटधा. वर्षावरणा दि अ. कांकडी. ई.स्त्री.

कर्कंधुः कर्कंधूः कंटकंदधाती ति कर्कंधुः कर्कंधूः, कंटक समुदा यातें धारण करित्ये जी ती कृ. डुधा ञ्धा धारणादिकअ. बोरीचें झा ड.उ. २ऊ.स्त्री.

कर्करी कर्कनंकर्कः कर्करातीतिक र्करी, तंदुलादिकांस शुभ्रवर्णातें दे त्ये जी ती. कृ.राधा. दानअ. तांदू ळधुण्याची गोंधळी. ई.स्त्री.

कर्करेटुः कर्करेटतिकर्करेटुः,

कर्कराशिगत सूर्य गेला ह्म. उत्ता हातें भाषण करणारा जो तो. क्रु. रेट्धा. परिभाषणअ. करटोकप क्षि. उ. पु.

कर्कशः कृणातीतिकर् कशतीति कशः कश्चासौ कशश्च कर्कशः, हिंसक असा जो हिंसा करणारा ह्म. वारंवार हिंसा करणारा तो. स. क ठिण. अ. पु. न. आ. स्त्री. शुंडारोचनीवनौषधि

कर्कारुः कर्कंशुक्लवर्णंकर्च्छतीति कर्कारुः. शुक्लवर्णातें धारण करि तो जो तो. कृ. कच्छपाअतिअ कोहा ळा. उ. पु.

कर्चूरः कर्वतीतिकर्चूरः, दर्पित जो तो अथवा दर्पित करितें जें तें. क्र. कर्वधा. दर्पादिअ. आंबेहळद ह्म. कापूर कानरी. अ. पु. २सोनें. पु. न

कर्चूरकः कर्जतीतिकर्चूरः कर्चूरएवकर्चूरकः, पीडा करितो जो तो कर्चूर तोच कर्चूरक त. कचरना वाची वनौषधि. अ. पु.

कर्णः कीर्यतेशब्दग्रहणायक्षिप्यतेइतिकर्णः, शब्दग्रहणार्थ योजिजें तो जो तो. क्र. कृधा. विक्षेपअ. कान. २सूर्याचा पुत्र. अ. पु.

कर्णजलौकाः कर्णजलौकाः कर्णस्यजलूकेवकर्णजलौकाः, कर्णाला जी जळू सारखी ती. स. घोण गम वद्माजी. स्. पु. २आ. स्त्री.

कर्णधारः कर्णमरित्रंधरतीति कर्णधारः, अरित्र ह्म. सुकाणू जें त्यातें धारण करितो जो तो. क्र. धृञ्धा. धारणअ. सुकाणू धरणारा नावाडी. अ. पु.

कर्णवेष्टनं वेष्टतेनेनवेष्टनं कर्णस्यवेष्टनं कर्णवेष्टनं, वेष्टित होतें जेणें असें कर्णाचें वेष्टन ह्म. कर्ण भूषण ह्म. कुंडल. अ. न.

कर्णिका कर्णस्य अलंकरणं कर्णिका, कर्णाचें जें भूषण ती. स. कर्णाचें भूषण. ह्म. तानवड २ हत्तीच्या सोंडेच्या अग्र भाग ३ कमलांतील कोश. आ. स्त्री.

कर्णिकारः कर्णिकामियर्तिकर्णिकारः, कर्णिकेप्रत स्वीकार करितो जो तो. क्रु. ऋधा. पांगाऱ्याचा वृक्ष. अ. पु.

कर्णीरथः कर्णीनासौरथश्चकर्णीरथः उक्त नात्द्य जो रथ तो स. स्त्रियांस बसण्या करितां वरचा

दिशानें आच्छादित केलेला रथ अका. पु.

कर्णेजपः कर्णेजपतीतिकर्णेजपः, कर्णानेंशर्यी बोलणाराजोतो. कृ. जपधा. व्यक्तवाणीअ. कानांत दुसऱ्याची निंदा करणारा अथवा विसरलेली गोष्ट कानांत स्मरविणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कर्तरी कर्ततीतिकर्तरी, छेदन करीजीती. कृ. कृतीधा. छेदन अ. कातर. ई. स्त्री.

कर्दमः कर्दयतीतिकर्दमः, कुत्सित शब्दास जो करितोतो. कृ. कर्दधा. कुत्सित शब्द अ. चिखल. अ. पु.

कर्पटः कृणातीतिकर् कर्चासौ पटश्च कर्पटः, मलेदादिमार्जन करणाराजो पट तो. स. फडकें १ स्थान. अ. पु.

कर्परः कल्पतेइतिकर्परः, सामर्थ्यकरणाराजोतो. कृ. कृपूधा. सामर्थ्यअ. शिरोगतअस्थिखंड, कपाल. अ. पु.

कर्परी कल्पतेइतिकर्परी, सामर्थ्यविशिष्टजी ती. कृ. कृपूधा. सामर्थ्य अ. अपकारशक्ति देणारें असें गोरचूत. ई. स्त्री.

कर्पूरं किरतीतिकर् पूर्यतेइति पूरः कर्चासौ पूरश्चकर्पूरः, कर् क्षधातूनें प्रसार पावणारा असा जो पूर म्ह घट्ट झालेली किंवा जमलेली वटिका ती. स. कापूर. अ. पु. न.

कर्बरः कर्वतीतिकर्बरः, हिंसा करितो जो तो. कृ. कर्बधा. हिंसादिअ. राक्षस. अ. पु.

कर्बुरः विग्रहादिसर्वकर्बरशब्दाप्रमाणें राक्षस. अ. पु. २ चित्रवर्णे वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ आंबेहळद. अ. पु. ४ सोनें. अ. न

कर्बूरं कर्वत्यनेनकर्बूरं, गर्व करितो जेणें करून तें. कृ. कर्वधा दर्पअ. आंबेहळद. २ सोनें. अ. पु.

कर्बूरकः कर्वत्यनेनकर्बूरः सएव कर्बूरकः, मद युक्त होतो जेणें तो कर्बूर तोच कर्बूरक. त. ज्यास कचरअसें म्हणतात तो वनस्पतिविशेष. अ. पु.

कर्मकरः कर्मकरोतीतिकर्मकरः, कर्मकारजोतो. कृ. कृञ्करणे. वेतनोपजीवी चाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कर्मकारः कर्मकरोतीतिकर्म-

कार, वेतन नयेतां कर्म करितो जो तो वृत्यादि पूर्वीचा शब्दाप्रमाणे. वेतन घेतल्या शिवाय चाकरी करणारा. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

कर्मक्षमः कर्मसुक्षम कर्मक्षमः, कर्म करण्याविषयीं जो क्षम तो स. काम करण्यास जो समर्थ तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मठः कर्मणिघटतेइति कर्मठः, कर्माविषयी व्यापार करितो जो तो त. कर्मशूर स्त्र. आरंभिलेले काम सिद्धीस नेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मण्यभुक् कर्मण्यंभुंक्ते कर्मणिभुक्, चाकरीचा पैशानें उपजीवन करणारा. क्र. मुजया पालनादि अ. न. पु.

कर्मण्या कर्मणासंपद्यते कर्मण्या, क्रिये करून संपादिजे त्ये जी ती. त. चाकरीचा पैसा. आ. स्त्री.

कर्मंदी कर्मंदेनशीक्त भिक्षुसूत्र मधीते कर्मंदी, कर्मंदक्रषीने जो क्त भिक्षुसूत्रातें अध्ययन करणारा जो तो. त. सन्यासी. इ. पु.

कर्मशील: विग्रहादि सर्व कार्ड शब्दाप्रमाणे.

कर्मशूरः कर्मणिशूरः कर्मशूर, कर्माविषयीं जो शूर तो. स. आर्यादि सर्व कर्मठ शब्दाप्रः

कर्मवृत्तं कर्मणिवृत्तं कर्मवृत्तं, कर्माविषयीं जें वृत्त तें. स. अपादान स्त्र कर्मसंबंधी जे वंद्यादिकाचें गायन तें अ. न.

कर्मसचिवः कर्मसुसचिव कर्मसचिवः, कर्मांचे ठायीं जो सचिव स्त्र. सहाय तो स. बुद्धिसचिवा हून निराळा कर्मोपयुक्त सचीव जो तो. अ. पु.

कर्मारः कर्मक्रियामृच्छतीति कर्मारः, नानाविध क्रियेप्रत गमन करितो स्त्र. तदुपयोगी जो तो. रु. अन्यथा. गमन अ. वेळ अ. पु.

कर्मीरः किरतीति कर्मीरः. शोभातिशयाचा प्रक्षेप करितो स्त्र. देतो जो तो रु. छुधा. विक्षेपअ. चित्रवर्ण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मेंद्रियं कर्मसाधकमिंद्रियं कर्मेंद्रियं, कर्माचें साधक स्त्र संपादक जें इंद्रिय तें. स. हात पाय गुद उपस्थ वाणी त्या प्रत्येकाचें नाव. अ. न.

कर्षः कर्षतीति कर्षः, उन्मानोपयोगी जें तो रु. हपिधा. विलेख

नअ. पांच गुंजांचा एक मासा अशा सोळा माशांचा जो तो मास तोळा असें हि ह्मणतात. अ.पु.न

कर्षकः कर्षतीति कर्षकः, भूमि विलेखन करणारा जो तो. रत्या दिपूर्वीचा शा. म. कृषिकर्म करणारा. अ.पु.

कर्षणिः कर्षतिमनः कर्षणिः, पुरुषाच्या मनाचें कर्षण ह्म. आकर्षण करित्ये जी ती. कृ. कृषधा. विलेखन अ. व्यभिचारिणी स्त्री. ईका. स्त्री.

कर्षफलं कर्षतीतिकर्षं, कर्षंफलंयस्यसः कर्षफलः, कफादिकांचें नाशक आहे फल ज्याचें तें. म. बेहडा ज्याचा वृक्ष त्याच्या फलांचा त्रिफला चूर्णांत उपयोग करितात अ पु

कर्षूः कर्षणं कृष्यतेकर्षतिवा कर्षूः कर्षण जें तें किंवा कर्षिजे तें जें अथवा विलेखन करित्ये जी ती. कृ. कृषधा. विलेखन अ. केलेली लहान नदी २ जीविका. ऊ. स्त्री. शेणीचा विस्तव. ऊ.पु.

कल: कडतिमाद्यत्यनेनेतिकलः मंदशुक्र होतो जेणें करून तो. कृ. कडधा. मदअ. अस्पष्टाक्षर. असा मधुर शब्द. अ. पु.

कलकलः कलते कलतीतिवा कलः कलादपिकलः कलकलः, शब्द करितो जो तो कल अतिशयें करून जो शब्द तो कलकल. समासहति. कोलाहल शब्द. अ.पु.

कलंकः कलयतिकलः कल्चासा वंकश्चकलंकः, आक्षेपकारी-... ... लांछ..न तें. स. चिन्ह २ दोषारोप ३ लोहमल ह्म. कीट अ. पुलिं.

कलत्रं गडयतिगडयतेवा कलत्रं, निबद्ध किंवा सिक्त होतें जें तें. कृ. गडिधा. सेचनादि अ. कमर. २ विवाहित स्त्री. अ. न.

कलधौतं कलोमलः धौतोस्यकलधौतं, मल आहे धौत ह्म. धुतलेला ज्याचा तें. स. सोनें. २ रुपें. अ. न.

कलंबः कल्यते इतिकलंबः, शत्रूवर टाकिजेतो जो तो. कृ. कलधा. क्षेपअ. बाण २ देंठ. अ. पु.

कलभः कलतेइतिकलभः, सुशोभित मंद गमन करितो जो तो.

रु. कलधा. गतिअ. हत्तीचा छावा अका. पु.

कलंबी केनकेलंबतेइतिकलंबी. वायूनें ध्वंस होणारी जी ती उदका चेठायीं स्रंसन पावले जी ती रु. लबिधा. अवस्रंसनअ. शाकविशे ष जिला कळवी असे ह्मणतात ती. ई. स्त्रीलिं.

कलरवः कलः रवोयस्यकलरवः, अव्यक्त मधुर आहे शब्द जाचा तो स. पारवा याभावाचा पक्षि. अ. पु.

कललः कलतेइतिकललः, शुक्र शोणितमिश्रतानें बुडुदाचे पूर्वव र्ति राहतें जें तें. रु. कलधा. ल्यादि अ. शुक्र शोणितानें मिश्रीभवन. अ. पु. न.

कलविंकः कलंविंदविकलविंकः अव्यक्त शब्द करितां जो तो. रु. विदिधा. अवयव अ. चिमणी ना वाचा पक्षि. अ. पु.

कलशः कलंश्यतीतिकलशः, अ व्यक्त जेसें होय तेसें शोभतो जो तो. रु. शोधा. तनूकरअ. तांब्या. अ. पु. न.

कलशिः कलशी कलंश्यती तिकलशिः, कलस्य. अजीर्ण किं वा शुक्र याते कृश करितें जी ती. किं वा कल ह्म. अव्यक्तशब्द उदकपूरण समयीं करितें जी ती रु. शोधा. तनू करणअ. डवलापिठवण याभावा ची वनौषधि २ कळशी ह्म. घागर. इ. २ ई. स्त्री.

कलसः कलसी केनजलेनल सतीतिकलसः, जलानें शोभतो तोवती रु. लसधा संश्लेषादिअ अर्थादि कलश शब्दाप्रमाणें.

कलहंसः कलोमधुरवाक्हंसः क लहंसः, मधुरवाक् ह्म मृत्स्वर अ व्यक्त शब्द करणारा जो हंस तो. स. बदक नावाचा हंस पक्षिविशेष अ पु.

कलहः कलस्यहननंकलहः, मधु रध्वनीचा जो नाश करतो. रु. हनधा. हिंसाअ. भांडण. अ. पु.

कला काष्ठान्कलयतीतिकला, का ष्ठांते कलन करितें जी ती रु. कल धा. संख्यानअ. चंद्र मंडलाचा षो डशांश २ तीस काष्ठात्मक जो काल ती एक कला ३ गीत वाद्यांतील प्रमाण ता ४ अंश ५ वृद्धि. आ. स्त्री. कल ते कल तिवा कला शब्द सुख यह ,ण करते तिलाहि कला हें नाम.

कलाद: कलामादत्तेइतिकलादः, सुवर्णादिकांपासून अंशग्रहण करितोजो तो. कृ.डुदाञ्धा दानअ. सोनार. अ.पु.

कलानिधि: कलानिधीयन्तेअत्रेतिकलानिधिः, कला स. षोडशकलाजाच्या ठाइं ठेविल्या आहेत ज्याचेठायीं तो. कृ. धाञ्धा धारणपोषणअ. चंद्र इ.पु.

कलाप: कलामाप्नोतिआप्यतेनेनवाकलापः, कला स. शोभादिप्रवीणताजी तीतें पावतो किंवा ती प्राप्त होइजेतो जेणें तो. कृ. आपूधा. व्याप्तिअ. भूषण २ मयूरपिच्छ ३ बाणाचा भाता ४ समुदाय ५ मेखला. अ.पु.

कलाय: कं वायुंलातीतिकलायः, वायूग्रहण स. वायूनें उत्पादनकरणाराजो तो. कृ. लाधा. आदानअ. वाटाणा अ.पु.

कलि: कलनंकलयतिवाकलि क्षेपणअथवा संख्यानजें तें. किंवा दु.खानें घालविजेतोजो तो कलयतिकल्पतेवाकलिः, दुःखानें पराहतजो तो. कृ. कलधा. क्षपणाअ. संख्यानअथिअ. कलह २ कलियुग. ३ युद्ध ४ शूर. अ.पु. ५ कलिका. इ.स्त्री.

कलिका कलयतीतिकलिका, मनाचें आकलन करितेजी ती. कृ कलधा. संख्यानअ. फुलांचीकळी. आ. स्त्री.

कलिकारक: कलिंकरोतीतिकलिकारः सएवकलिकारकः, कलीतें स. दुःखातें करितोजो तो कलिकार तोच कलिकारक. त. कांटेकरंजाचें झाड. अ.पु.

कलिंग: केमूर्ध्नि लिंगंचूडायस्य स कलिंग. कच्छतीतिवा कलिंग मस्तकीं आहे चूडारूप चिन्हजाचा तो अथवा रोगनाशाप्रत जातोज्ञ तन्निवारकजो तो. स. कृ. गम्लृधा. गतिअ. कुड्याचा शेंग. २ मस्तकचूड यानावाचा पक्षि. अ.पु.

कलिद्रुम: कलेर्द्रुमः कलिद्रुमः कलि संबंधी जो द्रुम स. कलियुगींहि स्वकार्य संपादनीं जोउत्तमवृक्ष तो. स. धारिंगीचें झाड २ बेहळ्याचें झाड अ.पु.

कलिमारक: कलिंमारयतीतिकलिमारः सएवकलिमारकः,

कलीतें ह्म. दुःखानें पुष्ट करितो जो तो. अर्थात् कलिकानकश ह्मणावें.

कलिलं कल्यतेइतिकलिलं, दुःखानें गणिजेतें ह्म. कष्टानें परिहृत करिजेतें जें तें. क्रु. कलधा. शब्दसंख्यानअ. दुर्बोधिगम ह्म. दुःप्रवेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कलुषं कल्यतेविभगुणेनगण्यते इतिकलुषं, लुषतीतिलुषं कस्यजलस्यलुषंकलुषंवा, विभगुणानें गणिजेतें जें तें. किंवाजलनाशक जें तें. क्रु. कलधा. संख्यानअ. १स पाप. अ. न. २ गढूळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कलेवरं कलेअव्यक्तध्वनौवरंकलेवरं, अव्यक्तध्वनीविषयीं ह्मणजे करण्याविषयीं जें श्रेष्ठ तें. स. शरीर. अ. न.

कल्कः कल्यतेइतिकल्कः, नीचत्वें करून बोलिजेतो जो तो. क्रु. कलधा. शब्दसंख्यानअ. पुरीष. २ पाप. को तेल तूप कानातील मळ पापाशय. अ. पु.

कल्पः कल्पंतेविरुद्धलक्षणायास्मीं यंतेअत्रेतिकल्पः, कलासुसाधुः कल्पोवा, विरुद्धलक्षणानें नाश पावतात ज्यांत जो तो. अथवा कलांविषयीं जो निपुण तो. क्रु. कलधा. क्षेपअ. ब्रह्मदेवाचा एकदिवस. २ विधि. ३ नीति ४ प्रलय. ५ रोगरहित. अ. पु. ६ सदृश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्पना कल्पनंकल्पना, पत्थाणाघालोपणें करून हत्ती तयार करणें किंवा वितर्क करणें जें तें. क्रु. क्लृपूधा. सामर्थ्यअ. हत्तीवर बसण्याकरितां हत्ती सज्ज करणें २ तर्क. आ. स्त्री.

कल्पवृक्षः कल्पस्यवृक्षः कल्पवृक्षः, इच्छित पदार्थांचा देणारा जो वृक्ष तो. स. कल्पतरु. अ. पु.

कल्पांतः कल्पस्यअंतः कल्पांतः, कल्पाचा जो अंत तो. स. प्रलयकाल. अ. पु.

कल्मषं शुभंकर्मस्यतिसमाप्तं करोतीतिकल्मषं, शुभ कर्म नष्ट करितें जें तें. क्रु. षोधा. अंतकर्मअ. पाप. अ. न.

कल्माषः कल्वनाम्नोमाषभक्ष

घोड्याच्या मुखास बांधण्याचें सा धनजास सवोसर असें ह्मणता तें. अं. न.

कवोष्णं ईषदुष्णंकवोष्णं, किंचि त्उष्णजें तें. स. पक्षिंचित्उन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कव्यं कूयतेपितृभ्यइतिकव्यं, पि तरांकारणें देइजेतेंजें तें. कृ. कु धा. शब्दअ. पितरांच्या तृप्त्यर्थ दिलेलें अन्नादिक. अ. न.

कशा कशतीतिकशा, हिंसन क रितेजीती. कृ. कशधा. हिंसाअ. घोडेवगैरेजनावरास मारण्या ची रज्जु जिला चाबूकअसें ह्म णतात ती. आ. स्त्री.

कशार्हः कशामर्हतीति कशार्हः, कशाघाताभत योग्य होतो जोतो. कृ. अर्हधा. पूजाअ. चाबूकमा रण्यासजो योग्य तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कशिपुः कशातीतिकशिपुः, पोष णवशीतादि निवारण करितोजो तो. कृ. कशधा. हिंसाअ. अन्न. २ वस्त्र. उ. पु. न.

कशेरुका कंवायुंशृणातीतिकशे रूः, कशेरुर्वासैवकशेरुका, वायू चा नाश करणारीजीती कशेरुती चकशेरुका. त. पाठीचाकणा. आ. स्त्रीलिं.

कश्मलं कशनंकश्मलं, मूर्छनजें तें. कृ. कशधा. हिंसाअ. मूर्छाअ. न.

कश्यं कशामर्हतिकश्यतेनेन वा कश्यं, चाबुकासजें योग्य अथवा ताडन करिजेतें जेणें तें. त. २कृ. कशधा. हिंसाअ. अश्वाचामध्य. २मद्य. अ. न. ३ काठीनें मारण्या स योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कषः कषतीतिकषः, सुवर्णादिक्षी ण करितो जो तो. कृ. कषधा. हिंसा अ. कसोटीचा दगड. अ. पु.

कषायः कषतिकंठंकषायः, कंठविकार नाश करितो जो तो. ए. पू. शा. अ. तु रटरस. अ. पु. २ सुगंधि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ तुकावगैरेअंगरा ग. ४ उटणें. अ. पु. न.

कष्टं कष्यतेस्मकष्टं, पीडाकरिजे लीजीती. कृ. कषधा. हिंसाअ. शा रीरपीडा. २ दुःख. अ. न. ३ दुरधि गम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कस्तूरी कसतिगंधोस्याः कस्तू

ल्यापः, कंदवअसाजो माषच
र्णतो. सः चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

कल्यं कलयतिमंगलमितिकल्यं,
मंगल देतोजोतो. कु. कलधा. सं
ख्यानअ. प्रातःकाल. अ. न. २ द
क्ष सु. कुशल. ३ सिद्ध ४ निरो
गी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्या कलासुसाधुः कल्या, क
लेच्या ठायीं जी साधु ती. तः शुभ
वाणी. आ. स्त्री.

कल्याणं कल्यंनीरुजत्वंप्रणती
तिकल्याणं, नीरुजत्वातें करितें
जें तें. कु. अणधा. प्राणनअ. स्व
स्थरूपता. अ. न.

कल्लोलः कल्लंतेनद्यःअनेनेति
कल्लोलः, अव्यक्तशब्द करिताहे
त नदी जेणेंकरून तो. कु. कल्ल
धा. अव्यक्तशब्दअ. मोठी लाट.
अ. पु.

कल्हारं कस्यजलस्यहारइवक
ल्हारं जलासजें हाराप्रमाणें शो
भा देणारें तें. सं. कमलविशेष.
अ. न.

कवचः कंवातंवंचयतीतिकव
चः, वायुनिवारण करणाराजो
तो. कु. वंचुधा. प्रलंभनअ. चिल
खत. अ. पु. न.

कवरी वृणोतीतिवरी, कस्यसु
खस्यवरी, आच्छादन करितेजी
ती वरी सुखाची जी नाश करी ती.
स. कानफोडी यानावाची भाजी. ई.
स्त्रीलिं.

कवलः केनवलतेइतिकवलः,
सुखानें ग्रहण केला जातोजो तो.
कु. वलधा. संवरणअ. ग्रास. अ. पु.

कवाटं कंवटतीतिकवाटं, वायू
प्रत स्तब्ध अथवा मस्तकातें वेष्टि
त सु. स्खलित करितें जें तें. कु. व
टधा. वेष्टनअ. कपाट सु. दार. अ.
न. ई. स्त्री.

कविः कवतेइतिकविः, पारिप
त्स करितोजो तो. कु. कुङ्धा. श
ब्दअ. पंडित. २ शुक्राचार्य. इ. पु.

कविका कवतेइतिकविका, कड्
कड् शब्द करणारी जी ती. कु. कु
ङ्धा. शब्दअ. काढयाळी सु. ल
गाम. आ. स्त्री.

कवियं कवतेइतिकवियं, शब्द
करितें जें तें. कु. कुङ्धा. शब्दअ.

घोड्याच्या मुखास बांधण्याचें सा धनजास सवोसव असें ह्मणता तें. अ. न.

कवोष्णं ईषदुष्णंकवोष्णं, किंचित् उष्णजें तें. स. पक्षिंचिदुऊन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कव्यं कूयतेपितृभ्यइतिकव्यं, पितरांकारणें देइजेनेंजें तें. कु. कुधा. शब्दअ. पितरांच्या तृप्त्यर्थ दिलेलें अन्नादिकं. अ. न.

कशा कशातीतिकशा, हिंसन करितेजीती. कृ. कशधा. हिंसाअ. घोडे वगैरे जनावरास मारण्याची रज्जु जिला चाबूक असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

कशार्हः कशामर्हतीतिकशार्हः, कशाघातास पात्र होतोजोतो. कृ. अर्हधा. पूजाअ. चाबूक मारण्यासजो योग्य तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कशिपुः कशातीतिकशिपुः, पोषण व शीतादि निवारण करितोजो तो. कृ. कशधा. हिंसाअ. अन्न. २ वस्त्र. उ. पु. न.

कशेरुका कंवायुंश्रृणातीतिकशेरुः, कशेरुर्वसैवकशेरुका, वायूचा नाश करणारीजी ती कशेरुती च कशेरुका. त. पाठीचा कणा. आ. स्त्रीलिं.

कश्मलं कशनंकश्मलं, मूर्छनजें तें. कृ. कशधा. हिंसाअ. मूर्छा. अ. न.

कश्यं कशामर्हतिकश्यतेनेन वा कश्यं, चाबुकासजें योग्य अथवा ताडन करिजेतें जेणें तें. त २ कृ. कशधा. हिंसाअ. अश्वाचा मध्य. २ मद्य. अ. न. ३ काठीनें मारण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कषः कषतीतिकषः, स्रवर्णादिहीण करितोजो तो. कृ. कषधा. हिंसाअ. कसोटीचा दगड. अ. पु.

कषायः कषतिकंठंकषायः, कंठविकारनाश करितोजो तो. य. पू. श. प्र. तुरटरस. अ. पु. २ सुगंधि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ बुक्का वगैरे अंगराग. ४ उटणें. अ. पु. न.

कष्टं कष्यतेस्यकष्टं, पीडा करिजेलीजी ती. कृ. कषधा. हिंसाअ. शरीरपीडा. २ दुःख. अ. न. ३ दुरधिगम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कस्तूरी कसतिगंधोस्याः कस्तू

णी, उत्तम गंध उत्पन्न होतो जी पासून ती. कृ. कत्थधा. गत्यादि अ. सुगंध. ई. स्त्री.

कंसः कम्यतइतिकंसः, इच्छिजेतो जो तो. कृ. कमुधा. कांतिअ. दुग्धादिप्राशन करण्याचें पात्र. अ. पु. न. २दैत्य. अ. पु.

कंसारातिः कंसस्यअरातिः कंसारातिः, कंसाचाजो अराति म्ह. शत्रु तो. स. विष्णु. इ. पु.

कल्हः कइतिशब्दं केजलेवाह्वयतीतिकल्हः, कचा म कारें करून अथवा जलाचे ठायीं शब्द करितो जो तो. कृ. ह्वेञ्धा. शब्दादिअ. पक्षिविशेष अ. पु.

काकः कायतीतिकाकः, काका या प्रकारें कठोर शब्द करणारा जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. कावळा. अ. पु.

काकचिंचा. काकचिंचिः काकचिंची काकवर्णाचिंचाकाकचिंचा. कृष्णवर्ण अशीजी चिंच ती. स. गुंजा. आ. २इ. ३ई. स्त्री.

काकतिंदुकः काकानांतिंदुकइव काकतिंदुकः, कावळ्यांलाजो तिंदुकाप्रमाणें प्रिय तो. स. काजरा जास कुचला म्हणतात तो. अ. पु.

काकनासिका काकस्येवनासिका यस्याःसाकाकनासिका, कावळ्यासारखी आहे नासिका जीची ती. स. काकजंघा यानांवाची औषधि. जिला कावळी म्हणतात ती. आ. स्त्री.

काकपक्षः काकस्यपक्षइवकाकपक्षः, कावळ्याचा पक्षा सारिखा जो तो. स. लहान मुलाची शेंडी अ. पु.

काकपीलुकः काकानांपीलुरिवकाकपीलुकः, काकैःपील्यतेवा, कावळ्यांलाजो पीलु फलाप्रमाणें प्रिय अथवा काकांनीं जो प्रतिष्टंभित म्ह. वेष्टित तो. स. कृ. पीलधा. प्रतिष्टंभअ. काजरा. अ. पु.

काकमाची काकान्मंचतइतिकाकमाची, काकांतें धारण करितेजी ती. कृ. मचिधा. धारणादिअ. अर्थ काकनासिकाशब्द. ई. स्त्री.

काकमुद्रा काकेनेपक्षिलेनमुदंगच्छतीतिकाकमुद्रा, पक्षिनिजलानेंहर्ष पावतेजी ती. कृ. गम्लृधा. गतिअ. पानमुद्रा. आ. स्त्री.

काकली ईषत्कालःकाकली, यत्किंचित्जो अव्यक्तध्वनि तो. अव्यक्त आणिमधुर असा शब्द. ई. स्त्री.

काकांगी काकस्येवांगंयस्याःसाका कांगी; काकासारखीं आहेत अंगें जीचींती. स. अर्थ काकनासिका श. प्र. ई. स्त्री.

काकिणी ककनंकाकं काकमयाती तिकाकिणी, चोंचल्यायत स्वीकृत करिले जीती. कृ. अणाधा. शब्दअ. तागडीचादांडा. २ पैशाचा चतुर्थांश. ३ गुंजा. ४ कवडी. ५ तुलामानाचा चतुर्थांश. ई. स्त्री.

काकुः कस्यतइतिकाकुः, मनुष्यास चंचल करिजेलेजी ती. कृ. ककधा. लौल्यअ. शोकभयादिकें करूनवि रुद्धार्थक जो उच्चार तो. हा स्वरवि शेप आहे. उ. स्त्री.

काकुदं ककुदिश्रेष्ठशिरसिभवंका कुदं, मस्तकाचे ठायीं झालें जें तें; त. तालु. अ. न.

काकेंदुः कोकानांकाकवर्णानां इंदुः काकेंदुः, कावळ्याचें किंवा कृष्णवर्ण हस्ताचें जें परमैश्वर्य तो. स. कुचल्याचा वृक्ष. उ. पु.

काकोदुंबरिका काकप्रियाउदुंब रिकाकाकोदुंबरिका, काकांला इष्ट जी उदुंबरिका ती. स. बोरखडा किंवा सर्वत्र यानावाचा वृक्ष. आवं. स्त्री.

काकोदरः काकस्येवउदरमस्यका कोदरः, कावळ्या सारखें आहे पोट ज्याचें तो. स. सर्प अ. पु.

काकोलः ईषत्कोलतीतिकाकोलइ तिवाकाकोलः, यत्किंचित् संश्लिष्टता करितो किंवा चंचल होणारा जो तो. कृ. कुलेधा. संस्त्यानादिकअ. २ ककधा. लौल्यअ. काकमेचकनावाचें विष. अ. पु. न. २ डोमकावळा. अ. पु.

कांक्षा कांक्षणंकांक्षा, इच्छाजीती. कृ. कांक्षिधा. कांक्षाअ. वांच्छा. आ. स्त्री.

काक्षी कक्षेभवाकाक्षी, कक्षाचेठा यीं झा. कक्षोत्पन्न भ्रूमध्यप्रदेशीं जो उत्पन्न ती. त. तूर. ई. स्त्री.

काचः कांचते रुच्यतेत्रवाकाचः, प्रकाशमान अथवा बंधन करिजे तो जो तो. कृ. काचिधा. दीप्त्यादिक. चांगदरखार. २ शिकें. ३ काचबिंदु नावाचा नेत्ररोग. अ. पु.

काचस्थाली काचवत्कृष्णवर्णस्स्थालीकाचस्थाली, कृष्णवर्णांनी

नी, उत्तम गंध उत्पन्न होतो जी पा सून ती. क्रू. कृसधा. गत्यादिअ. घ गमद. ई. स्त्री.

कंस: कम्यतइतिकंसः, इच्छिजेतो जो तो. कृ. कमुधा. कांतिअ. दुग्धा दिभाशनकरण्याचें पात्र-अ. पु. न. २दैत्य-अ. पु.

कंसाराति: कंसस्यअरातिः कंसा रातिः, कंसाचाजो अराति ह्म. श त्रुती. स. विष्णु-इ. पु.

कंल्हः कइतिशब्दं केजलेवाल्हयती तिकल्हः, कयाप्रकारें करून अथवा जलाचेठायीं शब्द करितोजोतो. कृ. ह्वेञ्धा. शब्दादिअ. पक्षिविशेषअ. पु.

काक: कायतीतिकाकः, काका या प्रकारें कठोर शब्द करणाराजो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. कावळा-अ. पु.

काकचिंचा. काकचिंचि: काक चिंची काकवर्णाचिंचाकाकचिंचा. कृष्णवर्णअशीजी चिंच ती. स. गुंजा-आ. २इ. ३ई. स्त्री.

काकतिंदुक: काकानांतिंदुकइव काकतिंदुकः, कावळ्यांला जो तिंदुक वृक्षाप्रमाणेंप्रिय तो. स. काजरा जास कुचला ह्मणतात तो. अ. पु.

काकनासिका काकस्येवनासिका यस्याःसाकाकनासिका, कावळ्यासारि खीआहे नासिकाजीची ती. स. का कजंघायानांवाची औषधि. जिला कावळी ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

काकपक्ष: काकस्यपक्षइवकाक पक्षः, कावळ्याचा पक्ष्या सारिखा जो तो. स. लहान मुलांचीशेंडी अ. पु.

काकपीलुक: काकानांपीलुरिवका कपीलुकः, काकैःपील्यतेवा, का कांलाजो पीलु फलाप्रमाणें ह्म. अ क्रोडतुल्य अथवा काकांनीं जो प्र तिष्टंभित ह्म. वेष्टित तो. स. कृ. पी लधा. प्रतिष्टंभअ. काजरा-अ. पु.

काकमाची काकान्मंचतइतिका कमाची, काकांतें धारणकरितेजी ती. कृ. मचिधा. धारणादिअ. अ र्थ काकनासिकाश. प्र. ई. स्त्री.

काकमुद्रा काकेनेपञ्जलेनमुद्यं च्छतीतिकाकमुद्रा, यस्किंचिज्जला नें हर्ष पावतेजी ती. कृ. गम्लधा. ग तिअ. मानमुद्रा-आ. स्त्री.

काकली ईषत्कालःकाकली, यत्किंचि त्जो अव्यक्तध्वनि ती. अव्यक्त आ णिमधुर असाशब्द. ई. स्त्री.

काकांगी काकस्येवांगंयस्याःसाकाकांगी, काकासारखें आहेत अंगें जीच्यांतीं ती. स. अर्थ काकनासिका शा. प्र. ई. स्त्री.

काकिणी ककनंकक काकमणातीतिकाकिणी, चंचलपणास स्वीकृत करितें जी ती. रु. अणाया. शब्द अ. नागडीचा दाडा. २ पैशाचा चतुर्थांश. ३ गुंजा. ४ कवडी. ५ तुलामानाचा चतुर्थांश. ई. स्त्री.

काकुः कक्यतइतिकाकुः, मनुष्यास चंचल करितें जी ती. रु. ककधा. लौल्यथा. शोकभयादिकें करून रूढार्थक जो उच्चार तो. हा स्वरविशेष आहे. उ. स्त्री.

काकुदं ककुदिश्रेष्ठेशिरसिभवंकाकुदं, मस्तकाचे ठायीं झालें जें तें. त. तालु. अ. न.

काकेंदुः काकानांकाकवर्णानां इंदुः काकेंदुः, कावळ्याचें किंवा कृष्णवर्णाचें इंदु जें परमैश्वर्य तो. स. कुचल्याचा वृक्ष. उ. पु.

काकोदुंबरिका काकप्रियाउदुंबरिकाकाकोदुंबरिका, काकांला इष्ट जी उदुंबरिका ती. स. बोखाडा किंवा खरवत नांवाचा वृक्ष. आ. स्त्री.

काकोदरः काकस्येवउदरमस्यकाकोदरः, कावळ्या सारखें आहे पोट ज्याचें तो. स. सर्प. अ. पु.

काकोलः ईषत्कोलतीतिकाकतेइतिवाकाकोलः, यत्किंचित् संश्लिष्टता करितो किंवा चंचल होणारा जो तो. रु. कुलेधा. संस्त्यानादिक अ. २ ककधा. लौल्यअ. काकमेचकवर्णाचें विष. अ. पु. न. ३ डोमकावळा. अ. पु.

कांक्षा कांक्षणंकांक्षा, इच्छा जी ती. रु. कांक्षिधा. कांक्षाअ. वांच्छा. आ. स्त्री.

काक्षी कक्षेभवाकाक्षी, कक्षान्वेदाचीं स्र. कक्षासन्न भ्रूमध्यप्रदेशीं जी उत्पन्न ती. त. तूर. ई. स्त्री.

काचः कांचते कच्यतेचवाकाचः, प्रकाशमान अथवा बंधन करिजे तो जो तो. रु. कांचिधा. दीप्त्यादिअ. चांगड स्वार. २ शिकें. ३ काच बिंदु नांवाचा नेत्ररोग. अ. पु.

काचस्थाली काचस्यकार्ष्ण्यंस्थालीकाचस्थाली, कृष्णवर्णाची

पात्र भूत जीती. स. पाडळी नावा ची वनस्पति. ई. स्त्री.

कानितं कानेधृतंकानितं, शिक्या चेयाचीं जें धृत ह्म. स्थापित तें. शि क्यावर ठेवलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांचनं कांचतेइतिकांचनं, शोभ तें जें तें. ह. कांचिधा. दीप्त्यादिअ. सुवर्ण. अ. न.

कांचनाव्हयः कांचनस्यआव्ह योयस्यकांचनाव्हयः, सोन्याचेंआ हे नाम जासतो. स. नागचांपा. अ. पु.

कांचनी कांच्यतेनयाकांचनी, दी प्तिकरिजेली जीणें ती. ह. कांचि-धा. दीप्तिअ. हळद. ई. स्त्री.

कांचिः कांची कांचतइतिकांचिः, दीप्तिमती अथवा बद्धकरिजेली जी ती. ह. कांचिधा. दीप्तिबंधन अ. कमरपट्टा यानावाचें स्त्रियां चें भूषण. इ. स्त्री.

कांचिकं कांचयतीतिकांचिकं, पा ठा करणारें जें तें. इत्यादिपूर्वींच्या शब्दाप्र. कांजिक. अ. न.

कांजिकं अंजनमजिका केअंजि कास्य कांजिकं, उदकानेंगार्यी आ हे व्यक्ति जावी तें. ह. अंजूषा. व्य क्त्यादिअ. कांजा. अ. न.

कांडः कणतीतिकनतीतिवाकांडः, शब्द करितो अथवा दीप्तिमान किं वा गमन करितो जो तो. ह. कणधा. शब्दअ. २ कनीधा. दीप्त्यादिअ. दांडा. १ बाण. ३ निकृष्ट. ४ गर्व. ५ प्रसंग. ६ उदक. अ. पु. न.

कांडपृष्ठः कांडानिपृष्ठेयस्यकांडपृ ष्ठः, शस्त्रें आहेत पृष्ठभागीं ज्याचा तो. स. शस्त्रानें लढाई करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांडपृष्ठः पृष्ठंकांडं येन कांडपृष्ठः, स्पर्शित ह्म. गृहीत आहे पृष्ठ ह्म. श स्त्र जाणें तो. स. इत्यादिसर्वपू. शब्द.

कांडवान् कांडोस्यास्तीतिकांडवान्, बाण आहे जास तो. त. बाणानें ल ढणारा. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

कांडीरः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशा. प्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांडेक्षुः कांडेनेक्षुरिवकांडेक्षुः, कांड ह्म. पर्व तेणेंकरून जो उसा सा रखा तो. स. कोल्हसुंदा कीं लिस्ता या नावाची वनौषधि. उ. स्त्री.

कातरः ईषत्तरतीतिकातरः, भ यादिकानें चकित होतो जो तो रू॰ तृधा॰ द्रवनादिअ॰ क्षुधा तृषा अथवा भय इत्यादिकानें व्याकुल झालेला॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

कात्यायनी कतस्यापत्यकात्याय नी, कतऋषीचीजी कन्या ती॰ त॰ पार्वती॰ २ अर्धवृद्धाव विधवा अस्‍न तांबडें वस्त्र नेसणारी स्त्री॰ ईका रांत॰ स्त्री॰

कादंबः कदंबेसमूहेभवः कादंबः समूहानेंठायीं उत्पन्न जो तो॰ त॰ हं सविशेष॰ जास बदक असे ह्मणता त तो॰ अ॰ पु॰

कादंबरी कदंबेजातोरसःकादंब॰ स्तंराततिकादंबरी, कादंबरसा तदत्येजी ती॰ रू॰ राधा॰ दानअ॰ म॰ द्य॰ २ ग्रंथविशेष॰ ई॰ स्त्री॰

कादंबिनी कादंबाःकलहंसाःसं त्यस्याइति कादंबिनी, अनुगमन करणारे आहेत कलहंसजीसतीं त॰ मेघपंक्ति॰ ई॰ स्त्री॰

काननं कंजलं अननंजीवनंयस्य तत्काननं, जल आहे जीवन जा नें तें॰ स॰ अरण्य॰ अ॰ न॰

कानीनः कन्याया अपत्यंपुमान् कानीनः, कन्येचा जो पुत्र तो॰ त॰ अविवाहित कन्येचेठायीं झालेला पुत्र॰ कर्णादिक॰ अ॰ पु॰

कांतं कम्यतेस्मकांतं, इच्छिलेंजें तें॰ रू॰ कसुधा॰ कांतिअ॰ सुंदर॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰ २ पति॰ अ॰ पु॰

कांतलकः कम्यतेइतिकांतः लक तीतिलकः कांतश्चासौलकश्चकां तलकः, दीप्तिमान असा जो नंद नीय तो॰ स॰ नंदीनामक वृक्ष॰ जास नादरूख असे ह्मणतात तो॰ अ॰ पु॰

कांता कम्यतेस्मइतिकांता, इच्छि जेलेजी ती॰ रू॰ कसुधा॰ कांतिअ॰ म नोहरणकरणारी बायको॰ आ॰ स्त्री॰

कांतारः कांतंमनोतं गच्छतीति कांतारः, भूराखेभत जो मार्ग ह्म॰ ग मनयोग्य तो॰ रू॰ ऋधा॰ गतिअ॰ चोर व कंटक इत्यादिकानीं दुर्गम जो मार्ग तो॰ २ छिद्र ३ ऊसाचा ए कभेद॰ अ॰ पु॰ न॰ को॰ मोठें अरण्य

कांतारकः कांतंरसमृच्छतीतिकां तारः कांतारएवकांतारकः, उत्कृ ष्टरसमातें देतोजो तो कांतार तोच

कांतारक. उसांतील एकभेद. अ.पु.

कांति: कमनकांतिः, इच्छा अथवा शोभा जी ती. क्र. कमुधा. कांति अ. स्पृहा. २ कांति. इ. स्त्री.

कांदविक: कंदौसंस्कृतंकांदवं, तत्पण्यमस्य कांदविकः, पाकविशेषानें गायीं संस्कृत जें अन्न तें आहे पण्य ज्याचें तो. त. तेलघृतादिपक्व पदार्थ करून विकणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांदिशीक: कांदिशंयामीत्याह कांदिशीकः, कोणत्या दिशेप्रत गमन करूं या प्रकारें करून विचार करितो जो तो. त. भीतीनें पळणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

काद्रवेय: कद्वाअपत्यंकाद्रवेयः, कद्रूचें जें अपत्य म्ह. बालक तें. त. सर्पविशेष. अ. पु.

कापथ: कुत्सितःपंथाःकापथः, कुत्सित जो मार्ग तो. ष. दुमार्ग म्ह. वाईट रस्ता. अ. पु.

कापोत: कपोतानांसमूहः कापोतः कपोतांचा जो समूह तो. त. कपोत पक्ष्यांचा समुदाय. २ सजीखार. अ. पु.

कापोतांजनं कपोतस्येदंतद्वर्णत्वात्कापोतं कापोतंचतदंजनंच कापोतांजनं, कपोत वर्णसदृश जें अंजन तें. स. कपोत वर्णासारखें अंजन म्ह. औषध. अ. न.

काम: काम्यतेनेनेतिकामनंवाकामः, स्त्री आदि विषय इच्छिताहेत ज्याच्या योगानें अथवा इच्छा जी तो. क्र. कमुधा. कांति अ. मदन. २ स्पृहा अ. पु.

कामं कामनकाम्यतइतिवाकामं, ईहन किंवा इच्छिजे तें जें तें. क्र. कमुधा. कांति अ. अनिच्छेनें अनुमती. २ असूयापूर्वक स्वीकार, यथेच्छ अव्य.

कामगामी. कामंगामी कामं यथेष्टगमनशीलः कामगामी, यथेष्ट गमन आहे स्वभाव ज्याचा तो. इ. गम्लुधा. गति अ. स्वेच्छाचारी म्ह. यथेच्छ गमन करणारा. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

कामन: विग्रहादि सर्व कामुक शब्द प्रमाणें.

कामपाल: कामंपालयतीति का-

मपालः, कामातें पालन करितो जो तो· रू· पालधा· रक्षणअ· ब लराम· अ· पु·

कामयिता विग्रहादिकामुकशब्द प्रमाणें· ऋ· पु· न· ई· स्त्री·

कामिनी भूयान्कामोस्त्यस्याः कामिनी, मोठा आहे काम जीस ती· त· कामातुर झालेली स्त्री· २ वृक्षाचा विजातीय अंकुर· ई· स्त्री· को· सामान्यविलासिनी स्त्री·

कामुकः कामयतेसौकामुकः, विषयाची इच्छा करितो जो तो· रू· कमुधा· कांतिअ· कामातुर झालेला पुरुष· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

कामुका कामयतेइतिकामुका, इच्छा करितेजी ती· रू· कमुधा· कांतिअ· धनादिकाची इच्छा करणारी स्त्री· आ· स्त्री·

कामुकी कामयतेइतिकामुकी, मैथुनाची इच्छा करितेजी ती· इत्यादि पूर्वींच्या शब्दाप्र· जिला फार मैथुनाची इच्छा आहे अशी स्त्री· ई· स्त्री·,

काम्यदानं काम्यस्यदानंकाम्यदानें, काम्यतुवादिकानें जें दान तें· स· जापासून कांहीं एक मिळावें अशा बुद्धीनें केलेलें दान· अ· न·

कांपिल्यः कंपिलायाअदूरेभवः कांपिल्यः, कंपिलेच्याजवळ जो उत्पन्न तो· त· शुंडारोचनी नामक वनौषधि· अ· पु·

कांपिल्लः कंपतइतिकंपिल्लः सएवकांपिल्लः, कंपायमान होतो तो· कंपिल्ल तोच कांपिल्ल· त· सुंडारोचनीनामाची वनौषधि· अ· पु·

कांबलः कंबलेनपरिवृतोरथः कांबलः, कंबलानें वेष्टित जो रथ तो· त· कांबळ्यानें पांघुरलेला रथ· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

कांबोजः कंबोजेषु भवः कांबोजः, कंबोज देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो· त· कंबोज देशांतला घोडा· अ· पु·

कांबोजी कंबोजदेशेभवा कांबोजी, पूर्वी कंबोज देशाचेठायीं जी उत्पन्न ती· त· रानउडीद· ई· स्त्री·

कांबविकः कंबुशिल्पमस्यकांबविकः, कंबु म्ह· वलयादि आहे शिल्प ज्याचें तो· त· कासार· अ· पु·

कायं कःप्रजापतिर्देवतास्य कायं, प्रजापति आहे देवता ज्याची तें·

त. अनामिका आणि कनिष्ठिका ह्या अंगुलीचें मूळ. अ. न.

कायः चीयतेअन्नादिभिरितिकायः, अन्नादिकानें पुष्ट होतो जो तो. क्ठ. चिञ्धा. चयनअ. देह. अ. पु. न.

कायस्था कायस्तिष्ठत्यनयाकायस्था, देह राहतो जिच्या योगानें ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. हिरड्याचें झाड. आ. स्त्री.

कारणं कार्यतेऽनेनेतिकारणं, कृति करिजेते जेणेंकरून तें. कृ. कृञ्धा. करणअ. कार्याचें साधन. अ. न.

कारणा कारयतिदुःखमितिकारणा, दुःखातें करितें ह्म. देते जी ती. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. नरकपीडा. आ. स्त्री.

कारणिकः कारणेंचरतीतिकारणिकः, प्रमाणानें अर्थ निश्चय करितो जो तो. त. परीक्षाकरणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कारंडवः रमणंरंडः ईषत्रंडःकारंडः, कारंडवातीतिकारंडवः, ईषत् रमणयुक्त गमन करणारा जो तो. कृ. वाधा. गत्यादिअ. पक्षिविशेष जास करडुवा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कारवी कस्यवस्यमयूरस्येयंकारवी, कारणंकाः कारंभवतीतिवाकारवी, मयूरसंबंधी ह्म. तच्छिखसदृश जी ती. अथवा रोग नाशपूर्वक शरीररक्षण करितेजी ती. कृ. अवधा. गत्यादिकअ. मोरशेंडा ह्म. अजमोदा. २ शोपेची भाजी. ३ हिंगु वृक्षाची पत्री. ४ काळें जिरें. ई. स्त्री.

कारवेल्लः कारंवेल्लतीतिकारवेल्लः, कार ह्म. रोग जो त्यातें उत्पन्न करितो जो तो. कृ. वेल्लधा. गतिअ. कारली. अ. पु.

कारंभा ईषत्रंभाकारंभा, यत् किंचित् जीरंभा ह्म. कदलीसदृशती. स. प्रियंगुनामकवृक्ष. जास रायांरी असें ह्मणतात ती. आ स्त्रीलिंगीं.

कारा कीर्यतेत्रकारा. पुरुषादिक टांकिताहेत जीचे ठायीं ती. क्ठ. कृधा. विक्षेपअ. बंधनागार ह्म. बंदिखाना. आ. स्त्री.

कारिका करणंकारिका, विवर

णअथवा तें कर्णें किंवा कौशल्य जें ती. कृ. डुकृञ्‌धा. करणाअ. नरकर्पाडा. २ इत्ति. ३ उंदीण. ४ शिल्प. ५ कृति आ. स्त्री.

कारीषं करीषाणांशुष्कगोमयानां समूहःकारीषं, शुष्कगोमयांचा जो समूह तें. त. गवऱ्यांचा समुदाय ह्म. दीग. अ. न.

कारुः करोतीतिकारुः, शिल्पादि करतो जो तो. कृ. डुकृञ्‌ धा. करणाअ. रंगारी, चितारी इत्यादिक. उ. पु.

कारुणिकः करुणाशीलमस्य कारुणिकः, करुणा आहे शील ह्म. स्वभाव ज्याचा तो. त. दयालु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कारुण्यं करुणः करुणावान्‌तस्यभावः कारुण्यं, करुणावान्‌ जो त्याचा जो भाव तें कारुण्य. ल. दया. अ. न.

कारोत्तरः **कारोत्तमः** कारेणक्रियया उत्तरः कारोत्तरः, क्रियेंकरून जो उत्तर ह्म. श्रेष्ठ तो. मद्यावरची निवळी अ. पु.

कार्तांतिकः कृतांतवक्तिकार्तांतिकः, सिद्धांत सांगतो जो तो. त. जोशी अ. पु.

कार्तिकिकः कार्तिकीअमावास्यास्तीतिकार्तिकिकः, कार्तिकीअमावास्या आहे ज्यास तो. ल. कार्तिकमास. अ. पु.

कार्तिकः कृत्तिकायुक्तापौर्णमासीयस्मिन्सकार्तिकः, कृत्तिका नक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्याचे ठायीं तो. ल. कार्तिकमास. अ. पु.

कार्तिकेयः कृत्तिकानामपत्यं कार्तिकेयः, कृत्तिकांचें जें अपत्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

कार्पासं कर्पस्यविकारः कार्पासं, कर्पास ह्म. कापूस त्याचा जो विकार तें. ल. कापसापासून उत्पन्न झालेलें वस्त्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कार्पासी करोतिक्रियतेवाकार्पासी, अवश्य उत्पन्न करिजे त्वे जी ती. कृ. डुकृञ्‌धा. करणअ. कापशीण. ई. स्त्री.

कार्मः कर्मशीलमस्यकार्मः, कर्म करणें आहे स्वभाव ज्याचा तो. सदा सर्वकाळ कार्या

विषयीं जो प्रवृत्त तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कार्मणं कर्मैवकार्मणं, औषधादिकाचें मूलकर्मक्षआद्यकर्म करण. न. मूलभूत जें कर्म तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कार्मुकं कर्मणेप्रभवतिकार्मुकं, युद्धकर्म करणें समर्थ होतें जें तें. न. धनुष्य. अ. न.

कार्श्यः कार्ष्यः कृशातिकृषतीतिवाकार्श्यः कार्ष्योवा, कृश करितो अथवा आकर्षण अथवा विलेखन करितो जो तो. कृ. कृशधा. तनूकरणाअ २ कृषधा. आकर्षणादिअ. सापल्याचें झाड. अ. पु. २ कृशत्व. अ. न.

कार्षक: विग्रहादिसर्व कर्षकशब्दाप्रमाणें.

कार्षापण: कर्षस्यायंकार्षः, कार्षस्यापण. कार्षापणः, कर्ष म्ह. पंचगुंजात्मक वजनाचें नाणें तत्संबंधी जो तो कार्ष कार्षाचा जो व्यवहारोपयुक्त रुप्याचा भाग तो. स. रुपया. को. सोळा पैशांस कार्षापण म्हणतात. अ. पु.

कार्षिक: कर्षस्यायंकार्षिकः, कर्ष म्ह. शाणीप्रमानाचा जो माष तत्संबंधी जो तो. त. एकरुपया अ. पु.

काल: कल्यतेसंख्यायतइतिकालः, गणिजेला जातो जो तो. कृ. कलधा. संख्यानअ. सर्व व्यवहारास प्रसिद्ध जो काल तो. २ यम. अ. पु. ३ नीलवर्ण, तिळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कालक: कलयतीति——कालकः, चिन्हित करितो जो तो. कृ. कलधा. क्षेपअ. शरीरावरचें तीळ. अ. पु.

कालकंठक: कालेवर्षाकालेकंठोध्वनिर्यस्यकालकंठकः, वर्षाकालाचे ठायीं आहे कंठस्वर शब्द ज्याचा तो. स. पक्षिविशेष. ज्यास जलकाक असें म्हणतात तो. अ. पु.

कालकूटं कालमपिकूटयतीति कालकूटं, कालातें ही दग्ध करितें जें तें. कृ. कूटधा. दाहअ. विषविशेष. अ. पु. न.

कालखंडं कालंचतत्खंडंचकालखंडं, काल म्ह. कृष्णवर्ण असें जें दक्षिणभागींचें मांसखंड तें.

स. उजव्याकुशींतील मांसपिंडवि शेष. अ. न.

कालधर्मः कालस्यधर्मः कालधर्मः, कालाचा जो धर्म तो. स. मरण. अ. पु.

कालपृष्ठं कालोयमइवपृष्ठमस्य कालपृष्ठं, यमासारखा भयंकर आहे पृष्ठ भाग ज्याचा तें. स. कर्णाचें धनुष्य. अ. न.

कालमेशिका कालंमिश्यतेकालमेशः स एव कालमेशिका, कालाप्रत स्पर्धा करितो जो तो कालमेशतोच कालमेशिका. त. मंजिष्ठा नावाची औषधि. आ. स्त्री (त्रिका.

कालमेशी. कालमेषी कालंकृष्णवर्णंमेशतीति कालमेशी, कृष्णवर्णाप्रत तुच्छ करित्ये जी ती कृ. मिशधा. शब्दअ. बावचीचें झा ड. ई. स्त्री.

कालमेषिका कालंवर्णंमेषतीति कालमेषिका, कृष्णवर्णातें स्पर्धा करित्ये जी ती. कृ. मिषधा. स्पर्धा अ. मंजिष्ठानावाची औषधि. २ निगडी स. तिधारे. काकेंतेंडू असें म्हणतात ती. आ. स्त्री.

कालशेयं कलशयांभवंकालशेयं, घराचे ठायीं उत्पन्न जें तें. त. घुसळलेलें दहीं. धि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कालसूत्रं कालान्यथोमयानिसूत्राणियस्मिन् तत् कालसूत्रं, लोखंडाचीं आहेत सूत्रें ज्याचेठायीं तो. स. नरकविशेष. अ. न.

कालस्कंधः कालःस्कंधोयस्यसः कालस्कंधः, कृष्णवर्ण आहे स्कंध ज्याचा तो. स. टेंभुरणीचा वृक्ष. २ तमालवृक्ष. अ. पु.

काला कालोवर्णोस्यास्तीतिकलतइतिकालयतीतिवा काला, कृष्णवर्ण आहे जीचा किंवा स्फोटिजे ती जी ती. अथवा संहार कालीं कालासारखी जी ती. त. २ कृ. कलधा. क्षेपअ. पाडळीचा वेल. २ नीळी ३ तिधारें ४ काकें जिरें. ५ पार्वती. आ. स्त्री.

कालागुरु कालंचतदगुरुचकालागुरु, कृष्णवर्ण जो अगरु तो. स. कृष्णागुरुचंदनाचा वृक्ष. उ. न

कालानुसार्यं अनुसार्यतेअनुसार्यं कालेन वस्तुना अनुसार्यं कालानुसार्यं, अनुसरण्यास

जें योग्य कालवस्तु तें अनुसार्य कालवस्तूशीं अनुभवण्याला जें योग्य तें. कृ. स्था. गतिअ. दगडफूल. २ शिलाजित. ३ कासीसकद्रव्यविशेष. अ. न.

कालायसं कालंचतदयश्चकालायसं, कृष्णवर्ण जें लोह तें. स. लोखंड. अ. न.

कालिकः कालेनयौवनादिनानिर्वृत्तः कालिकः, यौवनादिकालें प्राप्त झाला जो तो. त. कालनिर्वृत्त. अ. पु.

कालिका कालोवर्णोस्त्यस्याः कालिका, कृष्ण आहे वर्ण जीचा ती. त. देवताविशेष. २ मेघांचा समुदाय. आ. स्त्री.

कालिंदी कलिंदस्येयंकालिंदी, कलिंदाची जी अपत्य स्त्री ती. त. यमुनानदी. ई. स्त्री.

कालिंदीभेदनः कालिंद्याःभेदनः कालिंदीभेदनः, कालिंदीचा जो भेदन ह. भेदकर्ता तो. स. बलराम. अ. पु.

काली कालोवर्णोस्त्यस्याइति-काली, काळा आहे वर्ण जीचा ती. त. पार्वती. ई. स्त्री.

कालीयकं कालस्यवर्णस्येदंकालीयं इदंवा कालीयकं, कृष्णवर्णसंबंधीं अथवा कालीसंबंधीं जें तें. त. शिलाजित. अ. न. २ दारुहळद. अ. न.

कालेयं विग्रहादि सर्व कालीयकशब्दाप्रमाणें.

काल्यकः कल्येभवः काल्यः स एवकाल्यकः, कल्याचे ठायीं जो उत्पन्न तो काल्य तोच काल्यक. त. कचरनावाची वनौषधि. अ. पु.

काल्यं कलयतिचेष्टामितिकल्यं कल्यमेवकाल्यं, चेष्टे तें करवितें जें तें कल्य तेंच काल्य. त. प्रातःकाळ. अ. न.

कावचिकं कवचीनांसमूहःकावचिकं, कवचींचा जो समुदाय तो. न. कवच धारण करणाऱ्यांचा समुदाय. अ. न.

कावेरी कस्यजलस्यवेरंशरीरं कावेरी, जलशरीरसंबंधी जी ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री.

काव्यः कवितुमवश्यमास्यात्तु महंतीतिकाव्यः, अवश्य आ

स्थान करण्यास जो योग्य तो. त. शुक्राचार्य. अ. पु.

काशः काशतइतिकाशः, प्रकाशित होतो जो तो. कृ. काशृधा. दीप्ति अ. मोळ स. लवा. २तृणविशेष. अ. पु. न.

काश्मरी काशतइतिकाश्मरी, प्रकाशमान होत्येजी ती. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. शिवणीचेंझाड. ई. स्त्री.

काश्मीरं काश्मीरदेशेषु भवंका श्मीरं, काश्मीर देशाचेठायीं जें भव स. उत्पन्न तें. त. पुष्करना मरुऔषधीचें मूळ. २देशविशेष. अ. न.

काश्मीरजन्मा कशतीतिकश्मीरः सएवकाश्मीरस्तस्मिन्जन्म यस्यतत्काश्मीरजन्म, काश्मीरदेशाचेठायीं आहे उत्पत्तिजाचीतें. स. कुंकुम स. केशर. न. न.

काश्मर्यः काश्मरीशब्दोस्त्यस्य काश्मर्यः, काश्मरीशब्दआहेजा स तो. त. अर्थ काश्मीरशा प्र. अ. पु.

काश्यपिः कश्यपस्यापत्यंकाश्यपिः, कश्यपाचाजो पुत्र तो. त. अरुणनामा सूर्याचा सारथि. इ. पु.

काश्यपी कश्यपस्येयंकाश्यपी, कश्यपाची स. कश्यप संबंधीजीती. त. पृथ्वी. ई. स्त्री.

काष्ठं कासतइतिकाष्ठं, दीप्तिमत होतें जें तें. कृ. कासृधा. दीप्ति अ. लांकूड. अ. न.

काष्ठकुद्दालः काष्ठकूद्दालः काष्ठस्यकुद्दालःकाष्ठकुद्दालः, काष्ठाचीजी मल निवारणार्थ केलेली कुदळ ती. स. कुडती. अ. पु.

काष्ठतट् काष्ठंतक्षतीतिकाष्ठतट्, काष्ठ तासणाराजो तो. कृ. तक्षूधा. तनूकरणअ. सुतार. ष. पु.

काष्ठांबुवाहिनी पुनःपुनः अंबुवहतीत्यंबुवाहिनी काष्ठमयी अंबुवाहिनी काष्ठांबुवाहिनी, वारंवार जलवाहणारी जी काष्ठमयी ती. स. द्रोण स. टाकी, पन्हक इत्यादि. ई. स्त्री.

काष्ठा काश्यतइतिकाष्ठा, प्रकाशित होत्येजी ती. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. दिशा. २अठरानिमेषात्मककाल. ३उत्कर्ष. ४ स्थान आ. स्त्री

काशीला काशिनाइत्यतइतिका शीला, काशीनें प्रेरित होत्से किं वा नाशपावत्से जीती· कृ· इलधा प्रेरणादिअ· केळ· आ· स्त्री·

कासः कास्यतेअनेन कासनइ तिवाकासः, कुत्सित शब्द करि जेतोजेणें अथवा प्रकाशमान जोतो· कृ· कासृधा· शब्दकुत्सा दीप्तिअ· खोकला· २ लेवा· अ·पु· नपुंस·

कासमर्दः कासंमृद्नातीतिका समर्दः, कास ह्म· खोकला त्यातें नाश करितोजो तो· कृ· मृदधा· क्षोदअ· शाकाविशेष· २ गुल्मवो गाचा एक भेद· अ· पु·

कासरः केजलेआसरतीतिका सरः, पाण्यांतक्रीडा करितोजो तो· कृ· सृधा· गतिअ· वनमहिष अ· पु·

कासारः कासतइतिकासारः, जलानें प्रकाशमान ह्म· शोभणा रें जे ते· कृ· कासृधा· दीप्तिअ· न कें· अ· पु·

किंकिदिविः विग्रहादिसर्वकि किदिवशा· प्र· इ· स्त्री·

किकिदीविः विग्रहादिकिकिदि वशा· प्र· इ· स्त्री·

किकीदिविः किकीदिवः किकी इति किकिइतिदीव्यतियाशोतेइति किकिदिविः, कीकी अथवा किकि याप्रकारेंकरून शब्द करितोजो तो· कृ· दिवुधा· क्रीडादिअ· पक्षि विशेष जास चाष ह्मणतात तो· इ उ २ इ· पु·

किकीदिवः विग्रहादिकिकिदिव शब्दाप्र·

किकीदिवी विग्रहादिसर्वकिकि दिविशब्दाप्र· ई· स्त्री·

किं कयतेकथनेवाकिं, शब्दवितर्क रणें किंवा भाषण अथवा निंदनजे नें· कृ· कुधा· शब्दअ· विकल्प· २ प्रश्न ३ निंदात्याअर्थीअ क्षिमिंदुः किंपचं

किंकरः किंचित्करोतीतिकिंकर, किंचित्कार्य करितोजो तो· कृ· कृ ञ्धा· करणअ· चाकर· वि·अ पु· न· आ· स्त्री·

किंकिणिः किंकिणी किंचि त्किणंकरोतीतिकिंकिणिः किं किणी, कांहींसा शब्द करणारी जीती· कृ· कृञ्धा· करणअ· अन्यमंजुल

शब्द करणारी घागरी इ० २ई० स्त्री.

किंचित् किंच चित् ज्ञानयो. समाहारः (किं, चित्) किं आणि चित् यांचा जो समाहार तो. स. अल्पार्थक अव्य० उ० किंचित्ल्लाघ्यक्रिया.

किंचिलिकः किंचुलुकः किंचित्चुलुंपतीति किंचिलिकः, किंचिलुकोवा, यत्किंचिज्जलसंचारी जो तो. कृ० चुलुंपधा. संचार अ. जलचर विशेष. ज्यास गांडू गाडा असे ह्मणतात तो. अ० पु०.

किंजल्कः किंचिज्जलतीति किंजल्कः, यत्किंचित् आपल्याहून इतर संबंधाचें निवारण करितो जो तो. कृ० जलधा. अपवारणअं. केसर ह्म० फुलांतील बारीक रेजा. अकारांत पु०.

किटिः केटतीति किटिः, मुसंडी मार्गें गमन करितो अथवा त्रासकरितो जो तो. कृ० किटधा. गत्यादिकअ. डुकर. इ० पु०.

किट्टं केटतीति किट्टं, अर्थादि पूर्वींचा शब्दास कांचांतील मळ. अ० पु०.

किणः कणतीति किणः, अथवा करितो अथवा शब्द करितो जो तो. कृ० कणधा. गत्यादि अ. व्रणापासून झालेली खाच. २ मांस ग्रंथिविशेष ह्मणजे वगैरेच्या दडाच्या घर्षणानें हातास पडलेला घट्टा. अ० पु०.

किणिही किणिनोव्रणान्जिहीतेइति किणिही, व्रणाप्रत गमन करिते ह्म० तन्नाशोपयोगी जाती. कृ० ओहाङ्धा. गतिअ. आघाड्याचें झाड. ई० स्त्री.

किण्वं किण्यतेइति किण्वं, शब्द करितें जें तें. कृ० किणधा. शब्द अ. तंडुलादिकृत सुराबीज. अ० न०.

कितवः कितवाः संत्यस्येति कितवः, कपटें कितं ज्ञानेंत ह्मणती कितवाः; धूर्त आहेत सहायजास तो अथवा तें शोषण करितों जो तो. तं० २ कृ० किंधा. ज्ञानअ. ओवेधा. शोषअ. द्यूतखेळणारा, सोंकटी वाज. २ धुतरा नावाची वनौषधी. अ० पु०.

किंनरः कुत्सितोनरः किंनरः, कुत्सित जो नर तो. स. देवयोनिविशेष. ज्याचें तोंड घोड्या सारखें

असून सर्व आकृति मनुष्यासार खी असते ह्मणून त्यांस किन्नर ह्मणतात तो· अ· पु·

किन्नरेशः किन्नराणामीशः किन्नरेशः, किन्नरांचा जो स्वामी तो· स· कुबेर· अ· पु·

किंसु कालंकिंसु, विकल्पार्थांविषयी शब्द करितें ह्म· तद्बोधकरीजें तें· कृ· कैंधा· शब्द अ· विकल्पार्थी अव्य· उ· गृहंकिंसु वनंगतः

किंसुत किंसून किंसुचतुर्तनऊतंचवा किंसुन, प्रश्नपूर्वकविकल्पादि करणा जें तें· स· उ· किंसुत लंशिवोब्रह्मा· अव्य·

किंपचः कुत्सितं पचतीति किंपचः कुत्सित पाक करितो जो तो· कृ· डुपचपृथा· पाक अ· कृपण· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

किंपचान विग्रहादिसर्व किंपच शब्दाप्रमाणें·

किंपुरुषः कुत्सितः पुरुषः किंपुरुषः, कुत्सित जो पुरुष तो· अर्थादि सर्व किन्नर शब्दाप्रमाणें·

किंवदंती किंवदंतिः किंवदंतीतिकिंवदंती, विकल्पितार्थानें सुनविलें जी ती· कृ· वद्धा· व्यक्तवाणी अ· लोकवार्ता· इ· ई· स्त्री·

किरः किरतिविक्षिपतीतिकिरः, विरवलउडविणारा जो तो· कृ· कृधा· विक्षेप अ· डुकर· अ· पु·

किरणः कीर्यतइतिकिरणः, विक्षेप ह्म· प्रसार पावतो जो तो· कृ· कृधा· विक्षेप अ· चंद्रसूर्यादिकांचा प्रसार पावणारा तेजोविशेष· अ· पु·

किरातः किरतीतिकिरः अततीत्यतः किरश्चासावतश्चकिरातः, बाणादि कृरणारा असा जो सतत गमन करितो तो· स· अरण्यांत संचार करणारा भिल्ल· अ· पु·

किराततिक्तः किरातदेशः अभिअस्येतिकिरातः किरातश्चासौ तिक्तश्चकिराततिक्तः, किरात देश आहे जन्म भूमि ज्याची तो किरात किरात असा जो तिक्त ह्म· कडू तो· स· किराईतनावाचा वनौषधी· अ· पु·

किरिः विग्रहादिसर्व किरशब्दाप्रमाणें· इ· पु·

किरीटं किरत्यनेनकिरीटं तेजः

प्रसार होतोहे जेणें करून तें. इ त्यादि किरशब्दाप्रमाणे शुकुट. अ पु. न.

किर्मीर: किरतिचमत्कारमिति किर्मीर., चमत्कारातें विस्तृत करितोजोतो. रू. कृधा. विक्षेप अ. चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आस

किल किलतीतिकिल, वार्ताद्यर्थी शुद्धरूपानें पाहतोजो तो रू. कि लधा श्वैत्यअ. वार्ता २संभावना उ. जयानकसकिलवायुर्देव. ३ गुरूकिलातिशेतेशिष्य. अव्य.

किलकिंचितं किलकिंच हर्षी दुद्गतगीतादिमिश्रशब्द संजातो स्यस्येतिकिलकिंचितं, हर्षानें गायनाचा शब्दमिश्रित आहे श ब्दआचातें. त. हर्षाने गायनादि मिश्रबोलणेअशाप्रकारचा जोभा व तो अ. न.

किलासं किलतीतिकिलकिलेन श्वैत्येनअसतीतिकिलास, श्वेत लें करून विद्यमान जें ते रू. अ सधा. सत्तादिअ. श्वेतकुष्ठशिबें इत्यादि. अ. न.

किलासी किलासमस्यास्तीति किलासी, श्वेतकुष्ट आहे आस तो. त. श्वेतकुष्ठी इन्. पु. न ईस्त्री

किलिंजक: किल्यतेनेनकिलि वैणु: किलेर्जात: किलिंजक:, वेणू पासून झाला जो तो रू. जनीधा. उत्पतिअ. वेळूचा करंडा, तत्वार्थी वे. अ. पु.

किल्बिषं केलयतिक्रीडयतिविष येष्विति किल्बिषं. विषयाचाठायीं खेळवितें जें ते रू. किलधा. क्षेप आ. पाप. २ अपराध. ३रोग. अ न.

किंशुक: किंचित्शुकइवकिंशुक, किंचित् शुकासारखा हा शुकसुस सदृशपुष्पवान् जो तो. स. पळसा च्या झाड. अ. पु.

किशोर: कशतीतिकिशोर, हिं सा करितो जोतो. रू. कशधा हिं साअ. शिंगरूं. २ बालक. अ. पु

किष्कु: कायस्तनेनकिष्कु, सों जिजेतें जेणें तो. रू. कैधा. शब्द अ. एकहात. २ वितस्ति हा वीथ कीं प्रकोष्ठ. उ. पु.

किसलयं किंचित्सलतीतिकि सलयं, पकिंचित् शोभतोजोतो रू. षलधा गतिअ. पल्लव अ. न

कीकसं कसतीतिकीकसं. शरीरा मध्यें राहतें जें तें. क. कसधा. गत्या दिअ. अस्थि. अ. न.

कीचक: चीकितिशब्दायतेइति- कीचक:; शब्द करितो जो तो. क. चीकधा. आमर्षणअ. वार्‍यानें भरून शब्द करणारा वेळू. अ. पु.

कीनाश: क्लिश्यतिक्लिश्यतेवाकीनाश:, पीडा पावतो अथवा पीडिजेतो जो तो. क. क्लिशूधा. विबाधनअ. १ क्लिशधा. उपतापअ. यम अ. पु. २ क्षुद्र. ३ कृपण. ४ कृषिकर्म करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कीर: कीतिईरयतीतिकीर:, की याप्रकारें करून शब्द करणारा जो तो. क. ईरधा. प्रेरणअ. राघू. अ. पु.

कीर्ति: कीर्त्यतइतिकीर्ति:, गुणातिशयानें वर्णन करिले जीतो. क. कृतधा. संशब्दनअ. यश. इ. स्त्री.

कील: कीलयतीतिकील्यतेवाकील:, बंधन अथवा बंधन करितो जो तो. अथवा स्तंभन करिजेतो जो तो. क. कीलधा. बंधनअ. लों; हमध शंकु, खिळा. २ कफणीचेंकोपर. ३ स्तंभ; खांब. अ. पु.

कीलक: कील्यतेस्मिन्कीलक:, बंधन करिजेतें ज्यांच्याठायीं तो. क. कीलधा. बंधनअ. गाई वगैरे पशुबांधण्याकरितां पुरलेलें मेट. अ. पु.

कीलालं कीलांज्वालामलतिवारयतीतिकीलालं, ज्वाला निवारक जें तें. कीलेनप्रतिबंधेन अलतीतिवाकीलालं; प्रतिबंधानें स्तब्ध होतें जें तें. क. अलधा. भूषणअ. उदक. २ रक्त. अ. न.

कीलित: कील्यतेस्मकीलित:, बंधन करिजेतो जो तो. क. कीलधा. बंधअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कीश: कीइतिशब्दईष्टेकीश:, की याप्रकारें करून शब्द करणारा जो तो. क. ईशधा. ऐश्वर्यअ. वानर. अ. पु.

कीशपर्णी कीशलोमतुल्यानि पर्णानियस्या: साकीशपर्णी; वानरलोमतुल्य लोमवत्पर्णें आहेत जीचीं से आघाड्याचें झाड. ई. स्त्री.

कीलासी केलनं किला सा अस्यास्तीतिकिलं तेन किलेन असतीति किलासं तदस्यास्तीतिकीलासी; श्वेतरूप जी तो किला ती आहे

आस तें किल त्यानें शोभणारें जें तें किलास तें आहे जास तो किलासी. त. अ कुष्टरोगी वि इन्

कु: कवतेसा कुः, कुदेत्याक्रमणका लीं आक्रोश शब्द करितये जी ती. किंवा पाप कुत्सा ईषदर्थ त्याविष यीं शब्द करितें स. तदर्थप्रतिपा दनाविषयीं जागरूक जें तें कु. कुड्धा. शब्दअ. पृथ्वी. उ. स्त्री. २पाप. ३ निंदा. ४ किंचितत्याअ र्थी अव्य. उ. कुकर्म. २कापथ. ३कवोष्ण. अव्य.

कुकुरः कर्कुरः कोकतेइतिकु कुरोस्यस्येतिवा कुकुरः श्वापदा दिकांचें ग्रहण करितो अथवा कुकुनामा रोगविशेष आहे आ स तो. कु. कुकधा. आदानअ. २ त. कुत्रा. अ. पु. रोगानें हातसड लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुंकुदः कूकुदः कोकतेददाती ति कवनवा कुः कुवः कुर्भूः कीर्ति स्तांददातीति कुकुदः, अलंकृत कन्यादान करितो किंवा कवनाची भूमि अथवा कीर्तितें देतो जो तो कु. कुकधा. आदानअ. २डुदाञ्धा. दानअ. सत्कारपूर्वक वरास अलं कृत कन्यादान करणारा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुकूलं कोः भूसेः कूलं कुकूलं, भूसीचें जे कुल स. स्वळगा तें. स. शंकूनी व्याप्त खळगा. अ. न. २कों ड्याचा विस्तव. अ. पु.

कुक्कुटः कुटतीति कुटः कोः कूटः कुकु टः, पृथ्वी संबंधी जो कूट स. कुटि लगमन करणारा तो. स. कोमडा. अ. पु.

कुकुभः कुकुशब्दं भाषते इति कु कुभः, कुकु या मकारें करून भा षण करितो जो तो. कु. भाषृधा. व्य क्तवाणिअ. रानकोमडा. अ. पु.

कुकुरः पिप्पल्यादिकुकुरशब्दाप्रमा णें. विशेषार्थ कंदीवन नामाची व नौषधी. अ. न. २कुत्रा. अ. पु.

कुक्षिः कुष्यतेनिष्कास्यते मलोस्मा दितिकुक्षिः, मल निष्कासन करि जेतो आ पासून तो. कु. कुषधा. नि ष्कर्षअ. जवर. २कूस. इ. पु.

कुक्षिंभरिः कुक्षिं बिभर्तीति कु क्षिंभरिः, स्वकीय उदर भरण

करितोजोतो. कृ. डुभृञ्‌धा.धा रणादिअ. आपलें पोट भरणा रा वि. इ. पु. स्त्री. नं.

कुंकुमं कुमकुमितिशब्दोस्यास्ति स्त्कुकुमं, कुमकुम् याप्रकारचा शब्द आहे वाचक त्यानें जाणेला यींतें. त. पिंजर. २केशर. अ. न

कुचः कोचतीतिकुचः, संकुचि तहोतोजोतो. कृ. कुचधा. संको चअ. स्तन. अ. पु.

कुचंदनं निर्गंधत्वात्कुत्सितंचं दनंकुचंदनं, गंधरहित आदेस ल्पून कुत्सित जें चंदन तें. स. र क्तचंदन. अ. न.

कुचरः कुत्सितंचरतीतिकुच रः, कुत्सित चरण करितोजो तो. कृ. चरधा. गतिअ. दुसऱ्या चे दोष कथन करणारा. विअ. पु. न. आ. स्त्री.

कुचाग्रं कुचस्य अग्रंकुचाग्रं,स्त नानें जें अग्रस्थ. शेवट तें. स. थानाची बोंडी. अ. न.

कुजः कोर्जातः कुजः, पृथ्वी पासून जो जात ह्मः उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मंग ळनामाचाग्रह. अ. पु.

कुंचितं कुंचतिस्मकुंचितं, कौ टिल्यपावतें झालें जें तें. कृ. कुंच धा. कौटिल्यअ. वांकडा. २आकुं चित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुंजः कौजायतेइतिकुंजः। भूमी चे ठायीं होतोजो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. वेलीनीं आच्छादन केलेला भूमीचा प्रदेश. अ. पु. न. कौ. हत्तीचा दांत हनवटी.

कुंजरः कुंजोस्त्यस्यकुंजरः, प्रश स्त आहे हनू किंवा दंत ज्यास तो. त. हत्ती. उत्तरपद असेलतर श्रे ष्ठाचावाचक. अ. पु.

कुंजराशनः कुंजरेणाश्यतइ तिकुंजराशनः, हस्तानें भक्षिजे तोजो तो. कृ. अशधा. भोजनअ. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

कुंजलं कुत्सितंजलंकुंजलं, निं द्य असें जें उदक तें. स. कांजी. अ. न.

कुटः कुटतीतिकुटः कौटिल्यपा वणाराजो तो. कृ. कुटधा. कौटि ल्यअ. झाड. २ तांब्या. अ. पु.

कुटकं विग्रहादिधातर्थपर्यंतकु

आयोगतिपस्यअस्याःसाकुठारी, गतिप्रतिघातविषयीं आहे गति ज्याची ती. स. कुऱ्हाड. अ. पु. ई. स्त्रीलिं.

कुठेरकः कुंठतीतिकुठेरकः, रोग या प्रतिघात करितोजो तो. क्रु. कुठिधा. आलस्यप्रतिघातादि अ. आजवळक्ष. याबरीनावाचीय नौषधि. अ. पु.

कुडंगकः कुंडतेइतिकुडू कुडंगमस्यकुडंगकः, संताप करणारें आहे अंगक्ष. प्रदेशाज्याचा तो. स. वृक्षलता त्यांचें अरण्य. अपु.

कुडपः कुडवः कुडतइतिकुडवः, तांम्बादिकाचे पट्टीनें वेष्टिजेतोजो तो. क्रु. कुडिधा. वेष्टनादिकअ. पावशेर. अ. पु.

कुद्दालः कुत्यतिकुटतिवाकुद्दालः, छेदिजेतो किंवायक्रहोतोजो तो. क्रु. कुटधा. छेदनअ. पलिकचिमुलकेलीअकी. अ. पु. न.

कुड्यं कुड्यतइतिकुड्यं, वणिजे तेंजें तें क्रु. कुडिधा वेष्टनादिअ. भिंत. अ. न.

कुणपः कणतीतिकुणपः, निश्चेष्ट होतोजो तो. क्रु. कणधा. शब्दअ. प्रेत. २दुर्गंधिजें प्रेत तें. अ. पु.

कुणिः कुणतीतिकुणिः, विस्तारद्वारा आनंद करितोजो तो. अथवा कणतोजो तो. क्रु. कुणधा. शब्दादि अ. नांदरुखाचें झाड. २रोगानें हात कुजलेला. इ. पु.

कुंठः कुंठतीतिकुंठः, आलस्यकारितोजो तो. क्रु. कुंठिधा. गतिप्रतिघातअ. कामकरण्यास आळशी आणि मूर्ख अथवा मंद. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

कुंडः कुऊनेकुलमनेनेकुंड्यतेतिवाकुंडः, दग्ध करिजेतें कुलजेणें तो. अथवाअन्नादि भक्षणकरणारें जें तें. क्रु. कुडिधा. दाहादिकअ. मुख्यनवरा जीवंत असतां जार पुरुपापासून आलेला पुत्र. २स्थाली. अ. पु.

कुंडलं कुंडतेइतिकुंडलं, कर्णाला शोभा देतेंजें तें. क्रु. कुडिधा. दाहअ पुरुषाचे कर्णाचें भूषण. अ. न.

कुंडी कुणतीतिकुंडी, पित्पाला येमन स्यकरितेअथवा उदकानें शोभते जीती. क्रु. कणधा. शब्दउपकरणहेअ भदनाजीवनअसतांनानापासूनझालेलातक

२ जलपात्रविशेष ह्म डोण. ई. स्त्री.

कुतपः कुत्सितंतपतीतिकुतपः, कुत्सित तापणारा दिवसाचा आठवा भाग अथवा तपश्चर्येस साधन जो तो. कृ. तपधा. संतापअ. दिवसाच्या पंधरा मुहूर्तांतील आठवा मुहूर्त. अ. पु. न. २ मृगाचे लोकरीचें वस्त्र. अ. पु.

कुतुकं कुतूंकायतीतिकुतुकं, कुतूं म्ह. चर्मपात्र त्यांत शब्द करितें म्ह. अचेतनाला आल्हादकारी जें तें. कृ. कैधा. शब्दअ. कौतुक. अ. न.

कुतुपः अल्पाकुतूः कुतुपः, अल्प जें स्नेहपात्र म्ह. तेल तूप वगैरे ठेवण्याचें लहान चर्मपात्र. अ. पु.

कुतूः कुत्सितंतन्यतेइतिकुतूः, कुत्सित जैसें होय तैसें द्रवपदार्थोपयोगी होइजेसे जो ती. कृ. तनुधा. विस्तारअ. तेल तूप ठेवण्याचा बुधला. ऊ. स्त्री.

कुतूहलं कुतूंचर्मनिर्मितस्नेहपात्रंहलतीतिकुतूहलं, स्नेहणपात्रें लेखन करी जें तें. कृ. हलधा. विलेखनअ. कौतुक. अ. न.

कुत्सा कुत्सयतेइतिकुत्सा, निंदित करिल्से जी ती. कृ. कुत्सधा. अवक्षेपणअ. निंदा. आ. स्त्री.

कुत्सितः कुत्सितंशलतइतिकुत्सितः, कुत्सित जैसें होय तैसेंच चलन पावतो जो तो. कृ. शलधा. चलनअ. अधम, निकृष्ट, निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुथः कुंथत्यशोभांइतिकुथ्यतीतिवाकुथः, अशोभा नाश करणारा अशुभनाशक म्ह. पवित्र करितो जो तो. कृ. कुंथिधा. हिंसाअ. कुथधा पूतिभावअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. २ दर्भ. अ. पु.

कुथा कुथ्यतीतिकुथा, पवित्र करिल्सेजी ती. कृ. कुथधा. पूतिभावअ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्तरण. आ. स्त्री.

कुद्दालः कुमुद्दालयतीतिकुद्दालः, पृथ्वीचें विदारण करितो जो तो. कृ. दलधा. विदारणअ. कांचनीचें झाड. अ. पु.

कुद्रवः कौतिकवतेवाकोः द्रवतीतिद्रवः कोश्चासौद्रवश्चकुद्रवः, शब्दकरीअथवाजोगमनकर्तातो.सःचासौक

आरोगतिवस्यअस्याःशाकुदाबी, गतिप्रतिघातविषयीं आहे गति जाची तो. स. कुन्हाड. अ. पु. ई. स्त्रीलिं.

कुबेरकः कुंबतीतिकुबेरकः, शोण ना प्रतिपात करितोजोतो. कृ. कु बिधा. आलस्यप्रतिपातादि अ. आजपवक्तृ. बावरीनावाचीव नौषधि. अ. पु.

कुडंगकः कुंडतेइतिकुडुकुडं गमस्यकुडंगकः, संताप करणा रें आहे अंग ह्म. प्रदेशाजाचा तो. स. वृक्षलता त्यांचें अरण्य. अ. पु.

कुडपः कुडवः कुळ्यतइतिकुड वः, ताम्रादिकाचे पट्टीनें वेष्टि जेतोजोतो. कृ. कुडिधा. वेष्टना दिकअ. पायलीन. अ. पु.

कुड्मलः कुरुतीतिकुरतिवाकु ड्मलः, छेदिजेतो किंवावक्रहो तोजोतो. कृ. कुरधा. छेदनअ. यत्किंचित्फुललेलीकळी. अ. पु. न.

कुड्यं कुड्यतइतिकुड्यं, भरिजे तेंजेंतें. कृ. कुडिधा. वेष्टनादिअ. भिंत. अ. न.

कुणपः कणतीतिकुणपः, निश्चेष्ट होतोजोतो. कृ. कणधा. शब्दअ. प्रेत. २ दुर्गंधिजें प्रेत तें. अ. पु.

कुणिः कुणतीतिकुणिः, विस्तार द्वारां आनंद करितोजोतो. अथवा कण्हतोजोतो. कृ. कुणधा. शब्दादि अ. नांदरुखीचें झाड. २ रोगानें हा त कुजलेला. इ. पु.

कुंठः कुंठतीतिकुंठः, आलस्य करि तोजोतो. कृ. कुंठिधा. गतिप्रतिघा तअ. कामकरण्यास आळशी आ णि मूर्ख अथवा मंद. वि. अ. पु. म. आ. स्त्री.

कुंडः कुत्सनेकुलमनेनेकुंडयतीति वाकुंडः, दग्ध करिजेतें कुलजेणें तो. अथवा अन्नादि रक्षण करणारें जेंतें. कृ. कुडिधा. दाहादिकअ. मु ख्य नवरा जीवंत असतां जार पुरु षापासून जालेला पुत्र. २ स्थाली. अ. पु.

कुंडलं कुंडतेइतिकुंडलं, कर्णाला शोभाद्रेतेंजेंतें. कृ. कुडिधा. दाहअ पुरुषाचे कर्णाचें भूषण. अ. न.

कुंडी कुणतीतिकुंडी, पित्याला येमन स्य करितेअथवा उदकानें शोभते जीती. कृ. कुणधा. शब्दउपकरणहेंअ. नव राजीवंतअसतांजारापासूनझालेलान

२ जलपात्रविशेष ह्म डोण. ई. स्त्री

कुतप: कुत्सितंतपतीतिकुतप: -
कुत्सिततापणारा दिवसाचा आठ
वा भाग अथवा तपस्व्यैंस साध
न जों तो. कृ. तपधा. संतापअ. दि
वसाच्या पंधरा मुहूर्तांतील आठ
वा मुहूर्त. अ. पु. न. २ मृगाचे लो
करीचें वस्त्र. अ. पु.

कुतुकं कुतूंकायतीतिकुतुकं, कु
तू ह्म. चर्मपात्र त्यामत शब्द करि
तें ह्म. अचेतनाला आल्हादका
रीजें तें. कृ. कैधा. शब्द अ. कौतु
क. अ. न

कुतुप: अल्पाकुतू: कुतुप, अ-
ल्पजें स्नेहपात्र नें तेल तूप वगै
रे ठेवण्याचें लहान चर्मपात्र. अ. पु

कुतू: कुत्सितंतन्यतेइतिकुतू:,
कुत्सित जैसें होय तैसें द्रवपदा-
र्थोपयोगी होइजेस्से जी ती. कृ.
तनुधा. विस्तार अ. तेल तूप ठेव
ण्याचा बुधला. ऊ. स्त्री.

कुतूहलं कुतूंचर्मनिर्मितस्नेह
पात्रंहलतीतिकुतूहलं, स्नेहपा
त्रातें लेखन करी जें तें. कृ. ह
लधा. विलेखन अ. कौतुक. आन-

कुत्सा कुत्सयतेइतिकुत्सा, निंद
न करिसे जी ती. कृ. कुत्सधा. अ
वक्षेपण अ. निंदा. आ. स्त्री.

कुत्सित: कुत्सितंशल तइतिकु-
त्सित., कुत्सित जैसें होय तैसेंच
लन पावतो जो तो. कृ. शलधा. च
लन अ. अधम, निकृष्ट, निंद्य.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुथ: कुंथत्यशोभांइतिकुथ्यती
तिवाकुथ., अशोभा नाश करणा
रा अशुभ नाशक ह्म. पवित्र करि
तो जो तो. कृ. कुंथिधा. हिंसा अ.
कुथधा. पूतिभाव अ. हत्तीच्या पा
ठीवरचे आस्तरण. २ दर्भ. अ. पु

कुथा कुथ्यतीतिकुथा, पवित्र क
रितेजी ती. कृ. कुथधा. पूतिभा
व अ. हत्तीच्या पाठीवरचें आस्त
रण. आ. स्त्री.

कुद्दाल: कुमुद्दालयतीतिकुद्दाल,
पृथ्वीचें विदारण करितो जो तो.
कृ. दलधा. विदारण अ. कांचनी
चें झाड. अ. पु.

कुद्रव: कौतिकलने वा को: द्रवती
तिद्रव: कोभ्यासोद्रवश्च कुद्रव:,
शब्द करी असा जो गमन करतो. सहीसना

यानें धान्य. अ.पु.

कुनटी कोनटतीतिकुनटी, पृथ्वी चेंगायीं नास्य करितसे ह्य.धातूस थें आपल्यास श्रेष्ठ मानितसे जी ती. कु. नटधा. अवस्यंदनअ. ने पाळदेशांतील मनःशीला ह्य. म नःशीळ. ई. स्त्री.

कुनाशकः कुनाशयतीतिकुना शः, कुनाशएवकुनाशकः, कु त्सितजैसें होयतैसें रोग नाशक रितो जो तो कुनाश तोच कुनाश क. त. धमासा नावाची वनोषधि अ.पु.

कुंतः कुंशरीरंउनत्तीतिकुंतः, शरीरातें पीडा करणारा जो तो. कु.उंदीधा. क्लेदनअ. शस्त्रवि शेष. जास भाला असें ह्मणता त तो. अ.पु.

कुंतलः कुंतंकुंताकारंलातीति कुंतलः, कुंत ह्य. भाल्याचा जो आकार त्यातें ग्रहण करणाराजो तो. कु. लाधा. आदानअ. मस्त काचा केश. अ.पु.

कुंदं कुंभुवं दारयतीतिकुंदंउन त्तीतिवाकुंदं, भूमीतें विदारणक रितें ह्य. तें जेथें लावावें तेथें पाहें आळून त्यास कोंब फुटून भू वि दारितें जें तें. अथवा क्लिन्न करि तो जो तो. कु. दृधा. विदारणअ. २उंदीधा. क्लेदनअ. कुंद नावाचें एक फुलझाड. २पालकीपोई शा क नामक ह्मणजे — काकाराओ षधि. अ.पु.न. को विष्णुनाचें व निधि. नाक. नमः

कुंदुः विग्रहादिकुंदरूशब्दाप्रमाणें. अर्थ कुंद शब्दाचा २ उ.पु.

कुंदरः कुंदरुः कुं भूमिंउनत्ती तिवाकुंदरुः, पृथ्वीतें आर्द्र करि तो जो तो. कु.उंदीधा क्लेदनअ. अर्थ कुंद शब्दाचा दुसरा अका रांत.पु.

कुंदरुकी कुंदरुरिवभातिकीतिकुं दरुकी, कुंदरु प्रमाणें जो भाति स्फुरति स. भातिमाजीती त. सालई चा रस. ई.स्त्री.

कुपिंदः कुप्यतीतिकुपिंदः, क्रुद्ध होतो ह्य. कोपिष्ट स्वभावाचा अ सतो जो तो. कु. कुपधा. क्रोधअ वस्त्र निर्माण करणारा जास को ष्टी असें ह्मणतात तो. अ.पु.

कुपूय: कुत्सितंपूयतेकुपूयः-कुत्सित विशीर्णहोतोजोतो. कु.पूयिधा. विशरणादिअ. अधम, निंद्य. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

कुप्यं कुप्यतेइतिकुप्यं, रक्षणकरिजेतें जें तें. कु.गुपूधा.रक्षणअ. सोनें रुपें खेरीजकरून मले कताम्रादि,धातूंचें नाव. अ.न.

कुब्ज: कौउब्जतीतिकुब्जः, पृथ्वीचेठायीं दीनत्वानें आर्जव करितो जो तो. कु.उब्जधा.आर्जवअ.कुबडा. अ.पु.

कुमार: कुत्सितोमारोयस्य कुंमारयतीतिवाकुमारः, कुत्सितझा तिरस्कृत आहे मार झा.मदन जो तो,आचा तो. अथवा भूमीमतें मदनाप्रमाणें आचारकरणारा तो. स.२सनाधा. आचारअ. कार्तिकस्वामी. २ बालक झा.नाटकांतील युवराजा.अ.पु

कुमारक: कुमारयतीतिकुमारकुमारइवकुमारकः,कुमारझा.कारदिवस तरुणासारखाआसतो जो तो. कु. कुमारधा. -क्रीडाअ.सना.२स्वार्थ वर्णाचे झाड. अ.पु.

कुमारी कुत्सितोमारोयस्या.साकुमारी, निंदित आहे मदन वमार झा. मरण स्थिती जीची ती. सकन्या. २ कांटे शेवती अथवा शेवती गुलाब. ई. स्त्री.

कुमुद: कुंमोदयतीतिकौमोदतेइतिवाकुमुदः, पृथ्वीलें हर्षित करितो जो तो. किंवा हर्षित होतें जें तें कु.मुदधा. हर्षअ. नैर्ऋत्य दिशेचा हत्ती. अ.पु.२अश्म जो कमलविशेष झा. कापूस कमल. अ.न.

कुमुदबांधव: कुमुदानांबांधवकुमुदबांधवः, कुमुदें झा. कैरवेंत्यांचा जो बांधव झा.विकासकर्तातो. स. चंद्र.अ.पु.

कुमुदिका कौमोदुतेइनिकुमुद,कुमुदएवकुमुदिका, पृथ्वीचेठायीं हर्ष पावतो जो तो कुमुद तीचकुमुदिका. त. कायफळ झा. कुंभ्यानावाची वनौषधि. आ.स्त्री.

कुमुदिनी कुमुदान्यस्संतीतिकुमुदिनी, कुमुदें आहेत जीचेठायीं ती. त. पांढरी कमळीणी. २ जा आगोत कुमुदें आहेत अशी-

जागा. ई. स्त्री.

कुमुद्वती कुमुदान्यत्रसंतीतिकुमुद्वती, कुमुदें ह्म. कैरवें आहेत जीचेठायीं ती. त. अर्थात्कुमुदिनी शब्दाप्रमाणें.

कुमुद्वान् कुमुदानिसंत्यत्रेतिकुमुद्वान्, कुमुदें आहेत ज्याचेठायीं तो. त. पुष्कळ कुमुदें आहेत ती जागा वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

कुबेरः कुत्सितंवेरंशरीरमस्येति कुबेरः, कुत्सित आहे शरीर ज्यानें तो. स. देवांचा एक धनाध्यक्ष अ. पु.

कुबेराक्षी कुबेरस्येवअक्षिर्यस्याः साकुबेराक्षी, कुबेराच्या असी सारखें आहे अक्षी जीनें ती. स. कृष्णवृंता नावाची वनौषधि. ई. स्त्री.

कुंबा कुंब्यते:नयाकुंबा, आच्छादन करि जेणें जीणें ती. क. कुबि धा. आच्छादन अ. याग भूमीचे ठायीं अंत्यजादिकांचें दर्शन न व्हावें ह्मणून केलेलें कुपण. अथवा वेष्टन. आ. स्त्री.

कुंभः कुंपृथ्वींउंभतीतिकुंभः, पृथ्वीं उंभतीतिवाकुंभः, भूमीनें पूरण ह्म. व्याप्त करणारा अथवाउदकानें पूरण करितो जो तो. क. उंभ धा. पूरणअ. गुग्गुल द्रव्य. अ. न. २ घट. ३ हत्तीचें गंडस्थळ. ४ कुंभरास. अ. पु.

कुंभकारः कुंभंकरोतीतिकुंभकारः, कुंभातें करणारा जो तो. क. डुकृञ्धा. करणअ. कुंभार. अ. पु.

कुंभसंभवः कुंभात्संभवोयस्यसः कुंभसंभवः, कुंभापासून आहे संभव ह्म. उत्पत्ति ज्याची तो. स. अगस्ति ऋषि. अ. पु.

कुंभिका कुंभोस्त्यस्याः कुंभिका, कुंभ ह्म. कुंभाकृती फल आहे जीस ती. त. जलकुंभी. आ. स्त्री.

कुंभी कुंभीवकुंभी, कुंभी ह्म. हत्तीचें गंडस्थल तत्सदृश फलवती प्रमाणें जी ती. स. कायफळ ह्म. कुंभ्याचें झाड. ई. स्त्री.

कुंभीरः कुंभिनंहस्तिनमीरयतीतिकुंभीरः, हत्तीप्रत प्रेरित करितो किंवा कांपवितो जो तो. क. ईर धा. गतिकंपन अ. सुसर नावाचा जलचर विशेष. अ. पु.

कुरंगः कौरंगतेइतिकुरंगः, पृथ्वी

वेगार्थी विलक्षण गतीनें गमन-करणारा जो तो. कु. रगिधा. गतिअ. हरिण. अ. पु.

कुरंटकः रुंटतीतिरुंटकः, कुत्सितोरुंटकः कुरंटकः, इतरांच्या पीत वर्णानें स्तेय करितो हा. त्यांपेक्षां पीत वर्ण विशिष्ट जो तो रुंटक कुत्सित जो रुंटक तो. स. पिवळा कोरंटा. अ. पु.

कुररः कवतेइतिकुररः, इतरपक्ष्यांहून फार शब्द करणारा जो तो. रु. कुङ्धा. शब्दअ. पक्षिविशेष जास कुररी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कुरवकः कुत्सितःईषद्वारवोयस्यसः कुरवकः, कुत्सित किंवा ईषत् आहे पर्णादिद्वारा किंवा भ्रमरद्वारा शब्द ज्याचा तो. स. तांबडा कोरंटा. अ. पु.

कुरुविंदः कुरून्विंदतीतिकुरुविंदः, कुरुदेशाप्रतें प्राप्त होतो हा. त्यादेशीं उपलब्ध जो तो. कृ. विदूधा. लाभअ. मुस्तानामाची वनौषधि. अ. पु.

कुरुबकः ईषद्रौतीतिकुरुबकः, किंचित् भ्रमरादिसाधनानें शब्द करितो जो तो. रु. रुधा. शब्दार्थक. तांबडा कोरंटा. अ. पु.

कुरुविस्तः कुरुषुविस्तःकुरुविस्तः, कुरुदेशाचेठायीं प्रसिद्ध जो बिस्त हा. चार तोळे तो. स. शास्त्रसिद्ध ऐशी गुंजाचा एक तोळा असे चार तोळे मिळून जो होतो तो. अं. पु.

कुलं कोलतीतिकुंभुवंलातीतिवा कुलं, जातीसह वर्तमान जें अवस्थान तें. अथवा भूमीतें आधार त्यानें ग्रहण करणारें जें तें. कृ. कुलधा. संस्त्यान अ. २ लाधा. आदानअ. सजातीय जंतुसमुदाय. २ घर. ३ वंश. अ. न.

कुलकः कोलतीतिकुलस्यगृहस्य प्रतिकृतिरितिवाकुलकः, संहत होतो जो तो. किंवा गृहप्रतिकृती जो तो. कृ. कुलधा. संस्त्यानअ. काजऱ्याचा हा. कुचल्याचा रस. २ शिल्पिकुलप्रधान. अ. पु. ३ पडवळीचा वेल. अ. न.

कुलटा कुलंअटतीतिकुलटा, दुसऱ्याच्या घरीं परपुरुष संभोगोद्दे

शानें गमन करणारी जी ती. कु. अदधा. गति अ. व्यभिचारिणी बायको. आ. स्त्री.

कुलत्थिका कुलत्थइवप्रतिकृतिः कुलत्थिका, कुलत्थासारिखी रूपवर्ण प्रतिकृति ह्म. आकृति जीची ती. त. काळा सुरमा. आ. स्त्री.

कुलपालिका कुलंपालयतीति कुलपालिका, कुलाचें रक्षण करणारी जी ती. कु. पाधा. रक्षण अ. कुलीन बायको. आ. स्त्री.

कुलश्रेष्ठी कुलेश्रेष्ठत्वमस्यास्तीति कुलश्रेष्ठी, कुलाचेठायीं आहे श्रेष्ठत्व जास तो. त. कुलप्रधान ह्म. कुलामध्यें जो मुख्य तो. इन्. पु.

कुलसंभवः कुलेसंभवोस्यकुलसंभवः, सत्कुलाचेठायीं आहे संभव ह्म. उत्पत्ति ज्याची तो. स. कुलीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुलस्त्री कुलपालिकास्त्रीकुलस्त्री, कुलपालन करणारी ह्म. पातिव्रत्य धर्मानें वागणारी जी. ती. स. कुलीन बायको. ई. स्त्री.

कुलायः कुलंपक्षिसंतानंअयते अस्मिन्कुलाय., पक्षिसंततिह्म पक्षिसमुदाय निवास करितो जा चेठायीं तो. कु. अयधा. गति अ. पक्ष्यांचा घरोटा. अ. पु.

कुलालः कुंभूमिंलालयतीति कुलालः, स्वव्यापाराविषयीं भूमीतेंह्म. मृत्तिकेतें स्वच्छ करितो जो तो. कु. लडधा. विलास अ. कुंभार. अ. पु.

कुलाली कुलमलतीतिकुलाली, कुलातें भूषण करिते जी ती. कु. अलधा. भूषणादि अ. निळा सुरमा. ई. स्त्री.

कुलिकः कुलमधीनत्वेनास्यास्तीति कुलिकः, कुल आहे स्वाधीन ज्याचा तो. त. शिल्पिकुलामध्यें जो मुख्य तो. अ. पु.

कुलीरः **कुलीर**ः कौलीयतइतिकुलीरः कुलीरः, भूमीचेठायीं लीन होतो ह्म. तीजवरावर लपून राहतो जो तो. कु. लीङ्धा. श्लेषण अ. कुरले ह्म. खेकडा. अ. पु.

कुलिश कुलिनः पर्वतान् श्यती. तिकुलिशं, पर्वतांतें कृश करितें जें तें. कु. शोधा. तनूकरण अ. वज्र. अ. न.

कुली कोलयतीतिकुली, विस्तार द्वारा संश्लिष्ट होतेजी ती. ह. कुकथा. संस्थानअ. मिंगणीकें ह्म इ. ई. स्त्री.

कुलीनः कुलस्यापत्यंकुलीनः, कुलसंबंधीजें अपत्य तो. त. सत्कुलोत्पन्न, सज्जन. अ. पु. २कुलसंभव. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुल्माषः कुत्सितोमाषः कोलनं कुल कुल्मषतीतिवाकुल्माषः, कुत्सित जो माष तो कुल्माष अथवा संश्लिष्टताह्म. अविरळपणाला स्वविस्तारानें नष्ट करितो जो तो. स. २ ह. मषधा. हिंसाअ. धान्यविशेष. २उडीद. ३कुसूंनाहीं असे यव. अ. पु. ४कांजी. अ. न.

कुल्मासः दियहादिसर्व कुल्माष शब्दाप्रमाणें.

कुल्माषाभिषुतं कुल्माषैरभिसूयतेस्मकुल्माषाभिषुतं, अर्धस्विन्न जे माषादिकें करून उत्पन्न करिजेलें जें तें. क. षुञ्‌धा. अभिषव अ. कांजिक ह्म. कांजी. अन्न.

कुल्यं कुलेभवंकोलतीतिवाकुल्यं, कुल ह्म. देह त्याचेठायीं होणारें किंवा संबद्ध ह्म. संश्लिष्ट होतेंजें तें. त. २ ह. कुलधा. संस्थानअ. अस्थि. अ. न.

कुल्या कुलस्यापत्यंकुलेसाधुरितिवाकुल्या, उत्कृष्टकुल ह्म. वंश अथवा तीर तत्संबंधीं जें अपत्य तें अथवा त्याचेठायीं जी उत्तम ती. त. कुलस्त्री. २नदी. ३ धान्यादिकाचें नौसेर पायल्याचें एक माप. जास द्रोण ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

कुवलं कोवलतीतिकुवलं, पृथ्वीचेठायीं प्रत्यादिद्वारा जीवन साधन जें तें. ह. वलधा. प्राणन अ. बोरीचेंफळ. अ. न. कौ. कमळ. मोती. अ. पुं. कला. आरसा ई. स्त्री.

कुवलयं कोःपृथ्व्याः वलयमिवकुवलयं, पृथ्वीच्या वलयाचे परी ह्म. आकृती प्रमाणें शोभणारें जें तें. स. कमळ. अ. न.

कुवादः कुत्सितोवादोस्यकुवादः, निंद्य आहे वाद ज्याचा तो. स. दुसऱ्याचें दोष कथन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुविंदः कुत्सितंविंदतीतिकुविंदः, कुत्सितजैसें होय तैसें ह्म. निं

धंद्यत्तीनें लाभ करितोजो तो. कु. विहूधा. लाभअ. कोष्टी. अ. पु.

कुवेणी कुत्सितं वेणांतेभत्स्याअस्यामितिवुवेणी, कुत्सितजैसें होयतैसें फिरताहेत मत्स्यजीचेठायींती. कु. वेणृधा. गतिअ. मत्स्यबंधनाची करंडी ह्म. ते धरण्याचा करंडा ह्म. खोंईन. ई. स्त्री.

कुवेरकः कुत्सितंवेरंशरीरंयस्यसः कुवेरकः, कुत्सित ह्म. वाकडीतआहे शरीरजाचें तो. स. नांदरुखीचें झाड. अ. पु.

कुवेराक्षी कुवेरस्येवअक्षियेस्याः साकुवेराक्षी, कुवेरासारखेंअक्षि ह्म. पर्वभाग आहेजीचाती. स. पाडळीची वेल. ई. स्त्री.

कुशं कुपापंश्यतिकोशेनेइतिवाकुशं, पापनाश कर्तेंजें तें किंवा भूमीचेठायीं शयन करितें ह्म. राहतेंजें तें. कु. शोधा. तनूकरणअ. २ शीङ्धा. स्वप्नअ. दर्भ. अ. पु. न. ३ जल. अ. न. को. रामाचा पुत्र. अ. पु. जुपणी, जोतें हीप. अ. न.

कुशलः कुत्सितंशलतइतिकौशलतिराजकार्याणि करोतीतिवाकुशलः, कुत्सितातें नाश करितें अथवा पृथ्वीचेठायीं राजकार्यांस त करितो जो तो. कु. शलधा. संचलनअ. कल्याण. अ. न. २ प्रवीण. ३ शिकविलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

कुशी कुंभूमींश्यतीतिकुशी, भूमीतें रुश करिते ह्म. विदारण करितेजीती. कु. शोधा. तनूकरणअ. नांगराचा लोखंडी फाळ. ई. स्त्री.

कुशीदं विग्रहादिसर्वकुसीदशब्द.

कुशीलवः कुत्सितंशीलमस्त्यस्यकुशीलवः, कुत्सित आहे स्वभाव ज्याचा तो. स. नटांतील एक भेद. को. वाल्मीकी. याचक. अ. पु.

कुशेशयं कुशेजलेशेतेतत्कुशेशयं, जळाचेठायीं राहतेंजें तें. कु. शीङ्धा. स्वप्नअ. कमळ. अ. पु. न.

कुषीदं विग्रहादिसर्वकुसीदश. प.

कुष्ठं कुष्णात्यंगरोगंवा कुष्ठं, शरीरातें अत्यंत घर्षण करणारें किंवा रोगाभिवर्तक जें तें. कु. कुषधा. निकर्षअ. कुष्ठरोग. अ. पु. न. २ कडु व गोडे कोष्ठ नामक औषधि अ. न.

कुष्मांडकः विग्रहादिसर्व कूष्मांड शब्दाप्रमाणें.

कुसिदं. कुसीदं कुस्यतेइतिकुसिदंकुसीदं - कुत्सितपणानें उपजीवन करिजेनें जें तें अथवा श्लिष्ट पावतें जे तें. रु. कुसधा. संश्लेषअ. व्याजीं दिलेलें द्रव्य. अ. न.

कुसीदिकः कुसीदार्थंद्रव्यंप्रयच्छतीतिकुसीदिकः, वृद्ध्यर्थंद्रव्यदेणारा जो तो. त. कर्जें दिलेल्या द्रव्याच्या व्याजानें उपजीवन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुसुमं कुस्यतीतिकुसुमं, अवयवद्वारा संश्लिष्ट ह्म. संबद्ध होतें जें तें. रु. कुसधा. संश्लेषअ. पुष्प. अ. न.

कुसुमांजनं कुसुमनाशकंअंजनंकुसुमांजनं, कुसुमनाशकारकजें अंजन तें. स. फार तापलेल्या पितळापासूननिघालेलें फूल. जास जस्ताचें फूल असें ह्मणतातनें. अ. न.

कुसुमेषुः कुसुमानीषवोयस्यसः कुसुमेषुः, कुसुमें ह्म. पुष्पें आहेत इषु ह्म. बाण जेते ज्याचे तो. ब. मदन. उ. पु.

कुसूलः धान्यादिकानें परिपूर्ण जें तें; रु. कुष्धा. निष्कर्षअ धान्यठेवण्याचें घर. अ. पु

कुसुंभः कुस्यतीतिकुसुम्भ्यतीतिवाकुसुंभं, संश्लिष्ट होतें जें तें अथवा परिपूर्ण होतो जो तो. रु. कुसधा. संश्लेपअ. २ कुसुम्भधा - क्षेपअ. कुसुंभा. अ. न. २ कमंडलु. अ. पु.

कुसृतिः कुत्सितासृतिःकुसृतिः, कुत्सित जी सृति ह्म. सरणी. स. कपट. इ. स्त्री.

कुस्तुंबरी विग्रहादिकुस्तुंबुरुशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

कुस्तुंबुरु कुत्सितंतुंबतीतिकुस्तुंबुरु, कुत्सित जेसें होय तेसें नाश करिते ह्म. दुष्टगंधोपमर्दनानें पदार्थाला सुगंध देतें जें तें. रु. तुबिधा. अर्दनादिअ. कोथींबीर ह्म. धणे. उ. न.

कुहना कुहनंकुहना, दुसऱ्याचें वंचन जें ती. रु. कुहधा. विस्मापनअ. लोकांपासून फसवून धनादि मिळविण्यासाठीं केले

लाकपटवेष. आ.स्त्री.

कुहरं कुंहरतीतिकुहरं, पृथ्वीतें स्वपतनानें हरण करितें जें तें. कु. ह्र अथा. हरणअ. छिद्र झ. बील. अ. न.

कुहुः कुहूः कुहयतेविस्मापयतीतिकुहुः कुहूः, विस्मापन करितेजीती. कु. कुहधा. विस्मापनअ. चंद्राची कला अगदीं दिसत नाहीं अशी अमावास्या. ऊ. स्त्री.

कूटं कूटयतीतिकूटं, उञ्चत्वें करून राहतें किंवा संताप करितें अथवा निश्चलत्वानें राहतें जें तें. कु. कूटधा, परितापादिकअ. पर्वताचें शिखर. २ अन्यथा कार दिसणें. ३ अज्ञान. ४ कपट. ५ असत्य. ६ अयोधन. ७ धान्याची राशि. ८ निश्चल. अ. पु. न.

कूटकं विग्रहादिसर्वकूटकश. अ.

कूटयंत्रं कूटरूपंयंत्रंकूटयंत्रं, कपटरूप जें यंत्र तें. स. पक्षिबंधनार्थ केलेलें यंत्र. सापळा, पिंजराइत्यादि.

कूटशाल्मलिः कूटश्चासौशाल्मलिश्चकूटशाल्मलिः कृष्णवर्णी जी शेऊर ती. स. काळ्या सांवरीचें झाड. इ. पु.

कूटस्थः कूटवत्तिष्ठतीतिकूटस्थः, शृंगासारखा अचलत्वानें राहतो जो तो. कु. एकाच स्वभावानें काळास व्यापक असणारा आकाशादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कूपः कौतीतिकूपः, उदकद्वाराअथवा कूपस्थ जनद्वारा शब्द करितो जो तो. कु. कुधा. शब्दअ. विहीर. अ. पु.

कूपकः कुत्सितः कूपः कूपस्यप्रतिकृतिः कूपेकायतीतिवा कूपकः, कुत्सितजो कूप किंवा कूपाची प्रतिकृति झ. प्रतिमा ती. अथवा कूपसदृश नौकेमध्यें राहतो जो तो. त. २ कु. कैधा. शब्दअ. स्वकगा. २ शुष्कनदींत खदटेला पाण्यासाठीं खळगा. ३ गलवताच्या शिडाचा स्तंभ. अ. पु.

कूर्चः कुरतीतिकूर्चः, भ्रूमध्यभागीं राहतो जो तो. कु. कुरधा. शब्दअ. दोन भोंवयांचा मध्यभाग. अ.पु.

कूर्चशीर्षः कूर्चः स्मश्रु तद्वच्छीर्षं यस्यस कूर्चशीर्षकः श्मश्रु विशिष्ट

आहे मस्तकजाचें तो. स. जीव कनावाची वनौषधि. अ. पु.

कूर्चिका कूर्चयतीतिकूर्चिका, वि कार पावणारीजीती. कृ. कूर्चधा. विकारअ. दह्यानें अथवा ताका नें दुध्यास होणारी विकृति जास विरजण असे ह्मणतात ती. आ स्त्री

कूर्दनं कूर्द्यते अनेनेतिकूर्दनं, क्री डा करिजेते जेणे तें. कृ. कुर्दधा. क्रीडाअ. लहान मुलाचा खेळ. अ. न.

कूर्परः कुप्यतेऽनेनकूर्परः, जा च्या योगानें कोपातें पावतो ह्म. त दुह्मातानें कष्ट पावतो जो तो. कृ. कुपधा. क्रोधअ. कोपर. अ. पु.

कूर्पासकः कूर्परे आस्तेइतिकूर्पा सकः, कोपरानेंबाधा राहतो जो तो. कृ. आसधा. उपवेशनअ. स्त्रियांचे स्तनाचें आच्छादन क रणारा वस्त्र विशेष जास चोळी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कूर्मः कुत्सितोकीवाऊर्मिर्वेगोय स्यसः कूर्मः, कुत्सित किंवा पृथ्वी चेठायीं आहे वेग ज्याचा तो. स. कासव. अ. पु.

कूलं कूलयतितत्कूलं, तडागादि कांचे आवरण ह्म. आच्छादन क रितें जें तें. कृ. कूलधा. आवरण अ. नदीचें वगैरे तीर. अ. न.

कूबरः कुवतइतिकूबरः, शब्द क रितो जो तो. कृ. कुङ्धा. शब्द अ. रथाच्या ज्या लांकडास घोडा बां धितात तें. अ. पु.

कृकणः कृकेन अणतीति कृकणः, कंठें करून शब्द करणारा जो तो. कृ. अणधा. शब्द अ. करढु नावा चा पक्षि. अ. पु.

कृकलाशः कृकलासः कृकं कंठं लाशयतिलासयतीतिवा कृ कलाशः कृकलासः, कंठास शो भवितो जो तो. कृ. लशधा. २ ल सधा. शिल्पयोग अ. सरडा. अ. पु.

कृकवाकुः कृकेनगलेनवक्तीति कृकवाकुः, कंठें करून भाषण क रितो जो तो. कृ. वचधा. परिभाष ण अ. कोमडा. उ. पु.

कृकाटिका कृकं अटतीति कृका टिका, कंठाप्रत गमन करणारी ह्म. तत्संसक्त असलेली जी ती. कृ. अटधा. गतिअ. मान आणि म

स्तक त्यांच्या पाठीमागची संधि जास घांटी असें ह्मणतात ती. आब. स्त्री.

कृच्छ्रं कृंततीतिकृच्छ्रं, सुख अथवा पाप यांचें छेदन करितें ह्म॰ शरीरास अतिपीडा देणारें जें तें. कृ॰ कृतीधा॰ छेदन अ॰ दुःख. २ सांतपनादिक प्रायश्चित्त अ॰ न॰

कृतं क्रियतेस्मकृतं, अकारिवाकृतं, करितें झालें किंवा करिजेलें जें तें. कृ॰ कृतीधा॰ छेदन अ॰ २ डुकृञ्धा॰ करण अ॰ पुरें झालेलें. २ केलेलें॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰ ३ कृतयुग॰ अ॰ न॰

कृतपुंख: पुंखयुक्तःशरोयेनकृतपुंखः, अभ्यस्त आहे पुंखयुक्त बाण जाणें तो॰ स॰ बाणविद्येंत जो निपुण तो॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

कृतमाल: कृतामालायस्यकृतमालः॰ केली आहे माला ज्याची तो॰ स॰ वाहव्याचें झाड॰ अ॰ पु॰

कृतसुख: कृतंसुखमस्यकृतसुखः कृत ह्म॰ संस्कृत आहे सुख ज्याचें तो॰ स॰ विद्यादिकांत प्रवीण॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

कृतलक्षण: कृतंलक्षणंयस्यसः कृतलक्षणः, कृत ह्म॰ प्रसिद्ध आहे शौर्यादिलक्षण ज्याचें तो॰ स॰ विद्यादिकानें जो प्रख्यात तो॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

कृतसापत्नका॰ कृतसापत्निका सपत्न्येवसापत्नका, कृतासापत्नकायस्याःसाकृतसापत्नका, सपत्नीजीनी सापत्नका केली आहे सापत्नका जीसती कृतसापत्निका ती॰ स॰ अनेक विवाहित स्त्रियांतील पहिली स्त्री॰ आ॰ स्त्री॰

कृतहस्त: कृतो॰भ्यस्तोहस्तोस्य कृतहस्तः, कृताभ्यास आहे हस्त ज्याचा तो॰ स॰ बाणविद्येंत जो निपुण तो॰ वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

कृतांत: कृतःअंतोविनाशोयेन सःकृतांतः, केला आहे अंत ह्म॰ नाश जाणें तो॰ स॰ प्रेतांचा राजा॰ यम॰ २ सिद्धांत॰ ३ पापकर्म॰ अ॰ पु॰

कृती कृतंकर्मप्रशस्तमस्त्यस्यकृती, प्रशस्त आहे कर्म ज्याचें तो॰ त॰ पंडित॰ २ प्रवीण॰ वि॰ इन् पु॰ न॰ ई॰ स्त्री॰

कृत्तं कृत्यतेस्मइतिकृत्तं, छेदिजेलें जें तें॰ कृ॰ कृतीधा॰ छेदन अ॰

मृगादिकांचें चर्म ई स्त्री

कृत्तिवासाः कृत्तिर्वासोयस्यसकृत्तिवासा, कृत्ति स· चर्म आहे वस्त्र ज्याचें तो स महादेव स पु

कृत्यः कृत्यतेइतिकृत्य, धनादिकें करून भेद करिजेतो जो तो कृ कृतीधा छेदनअ धनादिकें करून फितूर केलेला वि अ पु न आ स्त्री २ कार्य अ न

कृत्या करणकृत्यतेवाकृत्या, करण जें ती अथवा छेदनकर्त्री जी ती· कृ डुकृञ्धा· करणअ २ कृतीधा· छेदनअ· क्रिया स· कर्म· ३ तामस देवताविशेष आ· स्त्री

कृत्रिमधूपकः कृत्रिमश्चासौधूपश्च कृत्रिमधूप· सएव कृत्रिमधूपक कृत्रिम स· केलेला जो धूप तो कृत्रिमधूप तो कृत्रिमधूपक न; अनेक पदार्थ मिश्रित करून केलेला धूप अ पु

कृत्स्नं कृत्स्नतेइतिकृत्स्न, परिपूर्ण होइजेतें जे तें· कृ· कृतीधा· वेष्टनादि अ सर्व· समग्र वि अ पु न· आवंत स्त्री·

कृपणः कृपतेकृपणतयाभिवक्रियतइतिकृपण, कृपेला विषयीभूत स· पाहिला असतां कृपा उत्पन्न होते जा विषयी तो कृ कृपधा कृपा अ· दरिद्री वि अ पु न आ स्त्री

कृपा कृपणंकृपा, अनुकंपन जें ती कृ· कृपधा· कृपाअ· दया आ स्त्री

कृपाणः कृपालुदतीतिकृपाण, कृपेते नाश करितो जो तो कृ णुद् धा प्रेरणअ· खड्ग स· तलवार अ· पु

कृपाणी कृपामनितीतिकृपाणी, वस्त्रादिकांला फाडिते जी ती कृ· अणधा प्राणनअ· कातर· ई स्त्री

कृपालुः कृपांलातितच्छीलोवाकृपालु, कृपेते ग्रहण करितो किंवा कृपा ज्याचा स्वभाव तो· कृ· लाधा· आदानअ दयालु· वि उ पु स्त्री· न

कृपीटयोनिः कृपीटजलयोनिरुत्पत्तिकारणंयस्यसकृपीटयोनि, जल आहे उत्पत्ति कारण ज्याचें तो स· अग्नि· इ· पु

कृमिः क्रामतीतिकृमि, चक्र पाद विक्षेप करितो जो तो· कृ· क्रमुधा· पादविक्षेपअ· किडा· २ कुसरूड इ पु·

कृमिकोशोत्थं कृमिकोशादुत्थं कृमिकोशोत्थं, कीटशरीरापासून जे उत्पन्न ते. स. रेशीम. अ. न

कृमिजं कृमिभिर्जन्यते कृमिजं. कीटांनी उत्पन्न करिजे ते जे ते. कृ जनीधा प्रादुर्भावअ. कृष्णागरुचंदन अ न.

कृमिघ्नः कृमीन् हंतीति कृमिघ्न., कृमीतें मारितो जो तो. कृ हनधा हिंसागत्यर्थः वावडिंगाचें झाड. अ. पुल्लिंगीं

कृशं कृश्यतेस्म कृशं. तनूकृतं स. कृश केले जे तें. कृ. कृशधा. तनूकरणअ बारीक, सूक्ष्म. वि. अ. पु न आ स्त्री

कृशानुः कृश्यतीति कृशानु., कृश होतो जो तो. कृ कृशधा. तनूकरणअ अग्नि. उ पु

कृशानुरेताः कृशानौरेतोयस्य सकृशानुरेता - अग्नीच्याठायीं आहे रेत जेंतें आहे तो स. म हादेव. स पु.

कृशाश्विन् कृशाश्वेनप्रोक्तंनट सूत्रमधीते कृशाश्वी कृशाश्वकर्मीनें जे प्रोक्तनटसूत्र त्यात अध्ययन करणारा जो तो. न. स्त्रीवेष धारण करून नर्तनादिक करणारा नटवा. इन् पु.

कृषकः विग्रहादिसर्व कर्षकशब्द

कृषिः कर्षणं कृषि., विलेखनजेती कृ. कृषिधा. विलेखन अ कृषिकर्म इ स्त्री.

कृषिकः विग्रहादि कर्षकशब्दाप्रमाणे असून कृषिकर्मानें उपजीवन करणारा. वि. अ पु न. आ स्त्रीलिंगीं.

कृषीवलः कृषिरस्यास्तीति कृषीवलः, कृषिकर्म आहे ज्यासतो तः कृषिकर्मानें उपजीवन करणारा. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

कृष्टं कृष्यतेस्म कृष्टं, कर्षण केलेलें जें तें. कृ. कृषिधा विलेखन अ नांगरलेलें शेत वगैरे. वि. अ पु न. आ. स्त्री.

कृष्टिः कर्षतीति कृष्टिः - पांडित्यानें इतरांचें कर्षण करितो जो तो कृ. कृषधा विलेखन अ. पंडित इ. पु.

कृष्णः कर्षति शत्रूनिति कृष्ण -, शत्रूतें कर्षण करितो ज्ञ. त्यानें

आकर्षण करितो जो तो. कृ. कृष धा. विलेखन अ. विष्णु. २ कृष्णनामक देव. ३ पांडवांतील अर्जुन. अ. पु. ४ काळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ५ मिरीं. अ. न.

कृष्णकर्मन् कृष्णकर्मास्य कृष्णकर्मा, कृष्ण ह्म. निंद्य आहे कर्म ज्याचें तो. स. पापकर्म करणारा. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री.

कृष्णपाकफलः कृष्णपाकफलं यस्य सः कृष्णपाकफलः, पाककालीं कृष्णवर्ण आहे फल ज्याचें तो. स. करवंदाचें झाड. अ. पु.

कृष्णफला कृष्णफलं यस्याः सा कृष्णफला. कृष्णवर्ण आहे फल जीचें ती. स. बावचीचें झाड. आबं. स्त्री.

कृष्णभेदी कृष्णेन वर्णेन भेदो यस्याः कृष्णभेदी; कृष्णवर्णानें आहे भेद ह्म. ओळख जीचा ती. स. कुटकी. ई. स्त्री.

कृष्णला कृष्णा कृष्णवर्णं लाति इति कृष्णला, कृष्णवर्णानें ग्रहण करितें जी ती. कृ. ला धा. आदान अ. गुंजा. आ. स्त्री.

कृष्णलोहितः कृष्णमिश्रितो लोहितः कृष्णलोहितः, कृष्णमिश्रित जो लोहितवर्ण तो. स. कृष्णवर्णमिश्रित जो आरक्तवर्णाचा रंग तो. आंवळा वगैरे रंग. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

कृष्णवर्त्मा कृष्णो धूमो वर्त्मास्येति कृष्णवर्त्मा, कृष्णवर्ण जो धूम्र तो आहे मार्ग ज्याचा तो. स. अग्नि. न्. पु.

कृष्णवृंता कृष्णं वृंतं यस्याः सा कृष्णवृंता, कृष्णवर्ण आहे वृंत ह्म. प्रसवबंधन जीचें ती. स. पाडळीची वेल. आ. स्त्री.

कृष्णशारः कृष्णश्चासौ शारश्च कृष्णशारः, कृष्णवर्णयुक्त जो शार ह्म. कर्बूर वर्णानें विशिष्ट जो तो. स. कृष्णमृग. अ. पु.

कृष्णसारः विग्रहादि सर्व कृष्णशार शब्दाप्रमाणें.

कृष्णा कृष्णो वर्णोऽस्त्यस्या इति कृष्णा, कृष्ण ह्म. काळा आहे वर्ण जीचा ती. त. पिंपळी. आ. स्त्री.

कृष्णिका कृष्णो वर्णो यस्याः कृष्णिका, कृष्णवर्ण जीचा ती कृष्णिका, त. कृष्णसर्षप ह्म. काळी मोहरी. आ. स्त्री.

केकरः केमूर्धिदृष्टिंकर्तुंशीलम् स्यकेकरः, मस्तकावेठायीं ह्म. वर दृष्टिकरण्याचा आहे स्वभाव जा चा तो. रू. डुकृञ्धा. करणअ. काणा ह्म. कैरा. वि. अ. पु. न. आ वं. स्त्री.

केका केमूर्धिकायतेइतिकेका, मस्तकाचेठायीं ह्म. वरमान करू न शब्द करणारी जी मयूराची, वाणी ती. रू. कैधा. शब्दअ. मो राची वाणी. आ. स्त्री.

केकी केकास्त्यस्यकेकी, केका- संज्ञक वाणी आहे जास तो. तमो र. इन्. पु.

केतकी केतयतीतिकेतकी, रोपा पनयन करिते जी ती. रू. कित धा. रोगापनयनादिअ. केंवडी चें झाड. ई. स्त्री.

केतनं कित्यतेज्ञायतेनेनकेतनं, स्वाम्यादिक आणि जेणें जेणें तें. रू. कितधा. ज्ञानअ. निशाण. २ कार्य. ३ आमंत्रण. ४ राहण्याची जागा. अ. न.

केतुः चायतेइतिकेतुः, ग्रहय ज्ञादिकालीं पूजिजेतो अथवा उच्चत्वानें प्रसिद्ध जो तो. रू. चा यृधा. पूजादिअ. नवग्रहांतील एक ग्रह. २ पताका. ३. पु. ४ रो ग. शत्रु. ५ उत्पात वगैरे.

केदरः केदृणातीतिकेदरः, कह्म. उदकादिक त्याचेठायीं विदीर्ण हो तो ह्म. व्यापारोपयोगी होतो जो तो. रू. दृधा. विदारणअ. व्यवहार पदार्थ. अ. पु.

केदारः केनजलेनदार्यतइतिके दारः, जलें करून ह्म. जलें पूल्या नें विदीर्ण होतो जो तो. रू. दृधा. विदारणअ. क्षेत्र ह्म. शेत. अ. पु.

केनिपातकः केजलेनिपातोय स्यसः केनिपातकः, जलामध्यें आहे निपतन ज्याचें तो. स. नौके चें सुकाण. अ. पु.

केयूरं केबाहुशिरसियौतीतिके यूरं, बाहुच्या मस्तकीं शोभतें जें तें. रू. युधा. मिश्रणादिअ. बाहुवटे, बाजुबंद इत्यादि. अ. न.

केलिः केलनंकेलिः, क्रीडन जें ती. रू. किलधा. क्रीडनअ. क्रीडा ह्म. खेळ. इ. पु. ईका रांत. स्त्रीलिंगीं——

केवलं केवतेइतिकेवलं, निश्चयरूपा थीं राहतें जें तें. रु. केवृधा. सेवन अ. निश्चित, निर्णीत अव्य ३. केवलंमूर्ख.

केवल: केशिरसिवलतीतिकेवल:, ज्ञ सकाचेठायीं जीवन करितो स्र सर्वा नपेक्ष्यलेकरून अथवा पूर्णतेनें वा गतो जो तो. रु. वलधा. प्राणन अ. अ सहाय. २ संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. वं. स्त्री.

केश: क्लिश्यतेइतिकेश:, बंधन करि जेतो जो तो. रु. क्लिशधा. उपतापादि अमस्तकाचे केश. २ वाळांनावाची औषधि. अ. पु.

केशहस्त: केशानांहस्त: केशहस्त: केशांचाजो हस्त स्र. समूह तो. स. केशपाश. अ. पु.

केशपक्ष: पक्षंयतीतिप्रक्ष: केशा नांपक्षोइदंकेशपक्ष:, परिग्रहक रितो जो तों पक्ष केशांचाजो पक्ष स्र समूह तो स. केशसमुदाय. अ पु

केशपर्णी केशा:पर्णान्यस्याइति केशपर्णी, केशयुक्तआहेत पर्णे स्र. पानें जीचीं तीं. न. औषधिवि शेष. ई. स्त्री.

केशपाश: पाश्यतइतिपाश:, केशा नांपाश. केशपाश., बांधिजेतो जो तो पाश केशांचा जो पाश स्र. समूह तो स. केशसमूह. अ. पु.

केशपाशी केशानांमल्प. पाश. केश पाशी, केशांचा जो अल्पपाश स्र. बंधविशेष तो. स. शेंडी. ई. स्त्री.

केशार: केंजलेशीर्यतइतिकेशार:, उदकाचेठायीं विशरण स्र. नाशपा वतो जो तो. रु. शृधा. हिंसा अ. पु केसरेपु. अ. पु. न. २ उंडणीचें झाड अ. पु.

केशरी केनंवायुनाशीर्यंतइतिके शरा. तेसंतियस्येतिकेशरी, वायू नें शिथिल होणारे आहेत केश. ज्याचे तो. त. सिंह. इन. पु.

केशव: कश्चईशश्चकेशौ तौ पुत्र त्वेनपौत्रत्वेनचयस्यस: केशव, क स्र. ब्रह्मदेव आणि ईश स्र. शिव हे आहेत पुत्रपौत्रत्वेंकरून ज्याचे तो. स. विष्णुनामक देव. अ पु. २ ज्याचे केश चांगले आहेत तो वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

केशवेश: केशानांवेश: केशवेश:, केशांचा जो रचना विशेष तो. स. के

शवंधरचना. अ. पु.

केशिक: प्रशस्ताः केशाः संत्यस्यके शिकः, प्रशस्तआहेत केश ज्याचे तो. स. उत्कृष्ट केशांचा पुरुष. षि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

केशिनी केशाःसंत्यस्येतिकेशिनी, केश आहेत जीस ती. त. चोरवल्लीना वाची औषधि. ई. स्त्री.

केशी विग्रहादिकेशिकशब्दाप्रमा णें. इन्. पु.

केसर: केजलेसरतीतिकेसुराः सं त्यस्येतिवाकेसरः, उदकाचेठायीं गमन करितो ह्म. प्रसार पावतो जो तो. अथवा केसर आहेत ज्यास तो ह्म. सुधा. गतिअ. २ त. पुष्परेणु. अ पु. न. २ उंडणीचें झाड. ३ वकुळी चें झाड. ४ नागचांफा. अ. पु.

केसरी केसराः स्कंधवालाः संत्यस्य केसरी, स्कंधवाल ह्म. स्कंधप्रदेश केश आहेत ज्यास तो. त. सिंह. इन पुल्लिंगीं.

कैटभजित् कैटभमजैषीदितिकै टभजित्, कैटभासुरापासून जिंकि ता झाला जो तो. ह्म. जिधा. जयअ. विष्णु. त. पु.

कैटर्य: केटरंकेटं केटंशातिददाती तिकैटर्यः, अतितिक्तत्वास्तव त्रा स देतें तें केट केटातें देतो जो तो कै टर्य. ह्म. दाधा. दानअ. कुंभ्याचें झा ड. अ. पु.

कैडर्य: विग्रहादिसर्वकैटर्यशब्दप्र

कैतवं कितवस्यकर्मकैतवं, अर्थ धूर्ताचें किंवा दांभिकाचें जें कर्म तें. त. कपट. २ द्यूत ह्म. फांशांचा वगैरे खेळ. अ. न.

कैदारं केदाराणांसमूहः कैदारं, शे तांचा जो समुदाय तें. त. शेतांचा समूह. अ. न.

कैदारकं विग्रहादिसर्वकैदारशब्द प्रमाणें.

कैदारिकं विग्रहादिसर्वकैदारिक शब्दाप्रमाणें.

कैदार्यं विग्रहादिसर्वकैदारकशब्द प्रमाणें.

कैरवं केरवस्यहंसस्येदंप्रियंकैरवं, हंसाला जें प्रिय तें. त. शुभ्रकमल. अ. न.

कैलास: केजलेलासोलसनमस्य कैलासः स्फटिकः तस्यायंकैलासः, जलाचेठायीं आहे शोभा ज्याची अ

साओ स्फटिक तत्संबंधीजो तो. त कैलासपर्वत अ. पु.

कैवर्तः केजलेवर्ततेइतिकैवर्तो मत्स्यस्तेषामयंकैवर्तः, जलाचेठायीं राहणारे जे मत्स्य तत्संबंधी जो तो. त. मासे मारणारा कोळी. अ. पु.

कैवर्तमुस्तकं. कैवर्तिमुस्तकं कैवर्तानां जातिः कैवर्ती कैवर्त्यामुस्तकं कैवर्तिमुस्तकं, भिल्लांचीजी जाती ती कैवर्ती तत्संबंधीजें मुस्तक म्ह नागरमोथा तें. स. जलमुस्तानावाची वनौषधि. अ. न.

कैवर्तीमुस्तकं विग्रहादिसर्वकैवर्तमुस्तकशब्दाप्र.

कैवल्यं केवलस्यभावः कैवल्यं, बंधविरहित केवलजो मुक्तीचा भाव तें. त. मोक्ष. अ. न.

कैशिकं केशानांसमूहःकैशिकं, केशांचा जो समुदाय तो. त. केशपाश. अ. न.

कैश्यं विग्रहादिसर्वकैशिकशब्दाप्रमाणें.

कोकः कोकतेइतिकोकः, वारंवार शब्दग्रहण करितोजो तो. रू. कुकधा. आदानादिअ. लांडगा मा वा चामृग. चक्रवाक पक्षी. अ. पु.

कोकनदं कोकांश्चक्रान्नदतित कोकनदं, चक्रवाकांमन आनंदानें अव्यक्त शब्द करवितें जें तें रू. णदधा. अव्यक्तशब्द अ. तांबडें कमल. अ. पु. न.

कोकिलः कोकतेइतिकोकिलः, मधुर शब्द करितो जो तो. रू. कुकधा. आदानादिअ. कोकिलनामक पक्षि. अ. पु.

कोकिलाक्षः कोकिलवदक्षिर्यस्य कोकिलाक्षः, कोकिलाच्यानेत्रासारखें आहे अक्षि म्ह. पर्व ज्यास तो. स. ज्यास कोकस्कंदा तालिमखान्यांचें बीज कोलिस्ता असें म्हणतात तो. वनौषधि. अ. पु.

कोटरं कुटनंकोटः कोटंराती तिकोटरं, कौटिल्यातें देतें म्ह. कौटिल्यातें स्थित जें तें. रू. राधा. दानअ. वृक्षाचीढोल. अ. पु. न.

कोटवी कुटनंकोटः कोटंकौटिल्यं वातीतिकोटवी, कौटिल्यामतजाणारीजीती. रू. कुटधा. कौटिल्यअ. नग्न स. नागवीबायको. ई. स्त्री.

कोटिः कोटी कोटतेइतिकोट

यतेइतिवाकोटिः कोटी, छेदनक रिते अथवा संताप करिते जीती· कृ· कुटधा· छेदनादिकअ· धनुष्याचें शेवट· २तरवारीचें अग्र· ३उत्कर्ष· ४एकसंख्या· इ· २ई· स्त्री·

कोटिवर्षा कोटिभिरग्रैर्वर्षतीतिकोटिवर्षा, अग्रभागांनीं वृष्टि करिते जीती· कृ· वृषुधा· सेचनअ· जीस सूक्ष्मपिंडक असें ह्मणतात तीव नौषधी· आ· स्त्री·

कोटिशः कोटीशः कोट्याकोटिनाअग्रेणाश्यतीतिकोटिशः, अग्रानें भूमि विदारण करितो जो तो· कृ· शोधा· तनूकरणअ· ढिफळें फोडण्याचा मुद्गर ज्यास कुळव ढिफळा असें ह्मणतात तो· अ· पु·

कोट्टः कुट्यतइतिकोट्टः, संतप्त करिजेतो जो तो· कृ· कुट्टधा· प्रतापनअ· ज्याच्या सभोंवतें खंदकअसल्यानें शत्रूला प्रवेश करण्यास कठीण असें शहर· अ· पु·

कोट्टवी कोट्टनंकोट्टं कोट्टंवातीति कोट्टवी, प्रतपन ह्म· संताप त्यातें देते जी ती· कृ· वाधा· गत्यादिअ· नग्न बायको· ई· स्त्री·

कोट्टारः कुट्यतइतिकोट्टारः, छेदिजेतो ह्म· मनुष्यसंपर्कानें नाश पावतो जो तो· कृ· कुट्टधा· छेदनअ· शहरांतील विहीर· अ· पु

कोठः कुंठतीतिकोठः, आलस्यो आदून किंवा मतिप्रतिघात करितो जो तो· कृ· कुठिधा· आलस्यादिकअ· कोड नावाचा रोग· अ· पु·

कोणः कुण्यतेअनेनकुणत्यनेनवा कोणः, शब्द अथवा प्रतिध्वनि दे इजेतो जेणें अथवा शत्रूला आमंत्रित करिजेतो जेणें तो· कृ· कुणधा· शब्दादिकअ· सारंगी वाजविण्याचें काष्ठ ह्म· कमटी २ कोंपरा· ३ तलवारीचें टोंक· अ· पु·

कौणपः कोणंपातिपिबतिवा कोणपः, कोण ह्म· मृतशरीर त्यातें रक्षण करितो अथवा पान करितो जो तो· कृ· पाधा· रक्षण २पानअ· राक्षस· अ· पु·

कोदंड कौतीतिकोर्देशः सः दंडोस्यकोदंडं, वेणूचा आहे दंड ज्यास तें· कृ· कुधा· शब्दअ· धनुष्यअ· न·

कोद्रवः केनवायुनाद्रवतीतिकोद्रवः, वायूनें अथवा उदकानें भस्योपयो

गीहोतो जो तो. कु. कुथा. यातिअ. हरीक नावाचें धान्य. अ. पु.

कोपः कोपनंकोपः, कोपणें जें तें. कु. कुपधा. क्रोधअ. क्रोध. अ. पु.

कोपक्रमः कस्यउपक्रमः कोपक्रमें, ब्रह्मदेवाचा जो उपक्रम ह्म. त्यानें प्रथम झाले तें. स. ब्रह्मदेवानें पूर्वी आणलेला लोक. अ. न. उ. कोपक्रमंलोकः

कोपज्ञं कस्यउपज्ञाकोपज्ञं, ब्रह्मदेवाची उपज्ञा ह्म. त्यानें प्रथम ज्ञात प्रजा. स. ब्रह्मदेवानें अगदीं पाहिल्यानें केलेली प्रजा. अ. न. उ. कोपज्ञंप्रजा.

कोपना कुप्यतितच्छीलाकोपना, क्रोध आहे स्वभावजीचा ती. कु. कुपधा. क्रोधअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोपिन् अत्यर्थंकुप्यतीतिकोपी, अत्यंत प्रकुपित होतो जो तो. कु. कुपधा. क्रोधअ. रागीट. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

कोमलं काम्यतेइतिकोमलं, इच्छिजेतें जें तें. कु. कमुधा. कांतिअ. मृदु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोयष्टिकः कंजलंयष्टिरिवास्य कोयष्टिः सएवकोयष्टिकः, जल आहे यष्टी प्रमाणें जीवनाधार ज्यास तो. स. पक्षिविशेष. जास कौंडा असें ह्मणतात तो पक्षि. अ. पु.

कोरकः कुरतीतिकोरकः, संश्लिष्ट ह्म. जमलेला असतो जो तो. कु. कुलधा. संस्थानअ. अथवा कुरधा. शब्दअ. पुष्पाचा कळा. अ. पु.

कोरंगी कुरतीतिकोरंगी, शब्द करिते जी ती. इत्यादिक कोरक शब्दाप्रमाणें. सूक्ष्म इलाची. ई. स्त्री.

कोरदूषः कोरंशब्दं दूषयतीतिकोरदूषः, शब्द विनाश करितो जो तो. कु. दुषधा. वैकृत्यअ. हरीक. अ. पु.

कोलः कुलतिकोलतीतिवाकोलः, पुरघुरशब्द करितें अथवा पूवन किंवा कस्त्यादन करितें जें तें. कु. कुरधा. शब्दअ. २ कुलधा. संस्त्यानादिकअ. डुकर. अ. न. ३ लहान नौका. अ. पु. ३ बोरीचें फळ. अ. न.

कोलकं कोलतीतिकोलकं, भक्षण समयीं मुखसंश्लिष्ट करितें जें तें. कु. कुलधा. संस्थानअ. कंकोळ. २ मिरीं. अ. न.

कोलदलं कोलस्येवदलंयस्यतत्को लदलं, कोलाप्रमाणें ह्म. सूकरांग सदृश सतेजदल ह्म. अवयवजा च्यें तें. स. रुचासिक द्रव्यविशेष. जास नख्ला असें ह्मणतात तें. अ. न.

कोलंबकः कोलंततीतिकोलंबकः, कार्यासमर्थ होतो जोतो. रु. कुल धा. संस्त्यानादिअ. तारानाहींत असीवीणा. अ. पु.

कोलवल्ली कोलइववल्लीकोलव ल्ली, अति ल्हान कोल ह्म. सू कर त्या प्रमाणें जी वल्ली ती. स. गजपिंपळी नावाची औषधि. ई. स्त्री.

कोला कोलिः कोली कोलति घनीभवतीतिकोलिः, घनीभूत होत्से जी ती. रु. कुलधा. संस्त्या नादिअ. बोरीचा वृक्ष. आ. स्त्री. २ इ. स्त्री. ३ ई. स्त्री.

कोलाहलः कोलान्सूकरानाहंति त्रासयतीति कोलाहलः, सूकरां ला त्रास उत्पन्न करितो जोतो. रु. हनधा. हिंसाअ. बहुतांनी केलेला अस्पष्टशब्द. अ. पु.

कोविदः कौतिधर्मादीनीकुः, ते वीतिविदः कोर्वेदस्यविदः कोविदः, धर्मादि सांगणारा जो वेद त्याचाजो जाणणारा तो. रु. कुधा. शब्दअ. २ विदधा. ज्ञानअ. पंडित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोविदारः कुंभूमिंविदारयतीति कोविदारः, भूमीचें विदारण करि तो जो तो. रु. दृधा. विदारणअ. कांचनाचें झाड. अ. पु.

कोशः कुश्यतेकुश्यतिवाकोशः, सं श्लिष्ट करिजेतो ह्म. जमविजेतो अथवा संश्लिष्ट होतो जो तो किंवा संचद्ध होतो किंवा द्युतिमान जो तो. रु. कुशधा. संश्लेषादिरुअ. धन समूह. २ कुड्मल. ३ तरवारीचें मे ण. ४ शपथ. ५ पश्वादिकांचें अंडें. ६ जायफळ. ७ सोने रुपें. अ. पु. न.

कोशफलं कोशेफलमस्यकोशफ लं, कोशाचेठायीं आहे फळ ज्याचें तें. स. कंकोळ. अ. न.

कोशातकी कोशमततीतिकोशा तकी, कोशाप्रत गमन करित्ये ह्म. कोशयुक्तफलवती जी ती. रु. अत धा. सातत्यगमनअ. पडवळी. घों साळी. दोडकी इत्यादिरु. ई. स्त्री.

कोषः कुष्यतेइतिकुष्णातिनिष्कमस्मादितिवाकोषः, निष्कर्षण करिजेतो स. मन्न करिजेतो अथवा नष्ट होतें हें सुवर्णादिक द्रव्य जापासून तो. ह. कुषधा. निष्कर्षेअ. पक्ष्यादिकांचें अंडें स्रु. करंड. २ दिव्य शपथविशेष. अ. पु. नं.

कोष्ठः कुष्यतेइतिकोष्ठः, निष्कोषण करिजेतो स. संमार्जनादिकानें स्वच्छ करिजेतो अथवा औषधादिकानें व द्रव्यादिकानें स्वच्छ व वर्द्दिगत करिजेतोजोतो. क. कुषधा. निष्कर्षेअ. गृहाभ्यंतर. २ कोठार ३ कोठी. अ. पु.

कोष्णो ईषदुष्णंकोष्णं, किंचिदुष्णातें. स. यत्किंचिनुष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौकुटिकः कुकुटीं पश्यतीति कौकुटिकः, कौटिल्यातें करितो अथवा विचारपूर्वक दूर दृष्टिकरून पाहतो जो तो. आस दूरदर्शीस म्हणतात तो. त. कपटी. २ दूरनजर देणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रौंचदारणः क्रौंचस्यदारणः क्रौंचदारणः, क्रौंच पर्वताचा जो दारण कर्ता स. विदारण कर्ता तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

कौक्षेयकः कुक्षौभवः कौक्षेयकः, कुक्षी स. कोशरूपीमेण त्याचेमध्यें जो भव स. राहणारा तो. त. तरवार. अ. पु.

कौटतक्षः कुट्यांभवः कौटः सचासौतक्षाचकौटतक्षः, कौट स. निरंतर घरीं राहणारा असा जो तक्ष तो. स. कोणेकाचा आश्रित नव्हे असा जो सुतार तो. अ. पु.

कौटिकः कुटेनमृगादिबंधनकंर्मेण चरतीतिकौटिकः, मृगादिबंधन संबें करून संचार करतो जो तो. त. मृगादिक मारून त्यांचा मांस विकणें उपजीवन करणारा. अ. पु.

कौडविकं कुडवस्यवापः कौडविकं, कुडव मान धान्य पेरण्याचें जें स्थल तें. स. कुडव परिमित धान्याचें शेत वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौणपः कुणपंशवंभक्षयितुंशीलमस्येति कौणपः, शव भक्षण करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. क्रा. राक्षस. अ. पु.

कौतुकं कुतुकमेवकौतुकं, कुतुक

जें तेंच कौतुक. त. आश्चर्य. अ. न.

कौतूहलं हलतीतिहलं कुत्सहलं कौतूहलं, विलेखन करितो जो तो हल कुत्सा. चर्मपात्र तत्संबंधी जें हल त्या. चर्मवेष्टित प्राणिमात्रा नें आश्चर्य. स. कौतुक. अ. न.

कौलस्थीनं कुलित्थानांभवनंक्षे त्रंकौलस्थीनं, कुलित्थाचें जें शे त तें. त. कुळिद उत्पन्न करण्या ची आगा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौद्रवीणं कोद्रवाणांभवनंक्षेत्रंको द्रवीणं, कोद्रवांचें जें क्षेत्र तें. त. हरीक उत्पन्न करण्याची आगा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौंतिकः कुंतः प्रहरणमस्य कौं तिकः, कुंत त्या. भाला आहे आ युधजान्नें तो. त. भाल्यानें लढाई करणारा भालेकरी. अ. पु.

कौंती कुंतिषुदेशेषुभवाकौंती, कुं तिदेशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. स्तुगंधिद्रव्यविशेष आसरेणुवी ज असें ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

कौपीनं कूपपतनमर्हतीतिकौपी नं, कूपपतनार्ह त्या. कूपामध्यें प उण्यास जी योग्य अथवा संसारा दिकांत पाडण्यास जें योग्य तें. त. लंगोटी. २ उपस्थ, गुह्य. अ. न.

कौमुदी कुमुदानांइयंकौमुदी, कु मुदें त्या. कैरवें तत्संबंधी जी ती. त. चंद्रिका. ई. स्त्री.

कौमोदकी कोमोदकः कुमोदक स्तस्येयंकौमोदकी, पृथ्वीचा जो ह र्षक विष्णु त्याची जी आयुधरूपी ती. त. गदा. ई. स्त्री.

कौलटिनेयः कुलटायाः अपत्यं कौलटिनेयः, भिक्षार्थ दुसऱ्याचे घरीं जाणारी जी पतिव्रता तीचा जो पुत्र तो. त. भिक्षामागणाऱ्या पति व्रतेचा पुत्र. अ. पु.

कौलटेयः कुलटाया अपत्यं कौल टेयः, शीलादिहीन स्त्रिचेचा जो पुत्र तो. त. व्यभिचारिणी बायको चा मुलगा. अ. पु.

कौलटेरः विग्रहादि सर्व कौलटे यवत्सम.

कौलीनं कुलीनस्य कर्मभावो वा कौलीनं, कुलीनाचें जें कर्म किंवा धर्म तें. त. कुलीनता. २ पशु पक्षी सर्प इत्यादिकांचें युद्ध. ३ लोकाप वाद. अ. न.

कौलेयकः कुले भवः कौलेयकः, श्वकुलाचेठायीं जो भव म्ह· उत्पन्न तो त· ढकञ्· अ· पु·

कौशिकः कुशिकस्यापत्यं पुमान् कौशिकः, कुशिकऋषीचें जें अपत्य तें· त· विश्वामित्र· २ इंद्र· ३ गारुडी· ४ घूक पक्षी· ५ गुग्गुल वृक्ष· अ· पु·

कौशेयं कोशसंभूतं कौशेयं, कृमिकोशाचेठायीं जें उत्पन्न तें· त· किड्याचा अपान द्वारापासून निघालेल्या रेशमाचें वस्त्र· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

कौस्तुभः कुं भुवं स्तुभ्नातीति कुस्तुभः तत्र भवः कौस्तुभः, भूमीनें प्रतिबंध करितो जो तो कुस्तुभ म्ह· समुद्र त्याचेठायीं जो उत्पन्न तो त· विष्णूचा मणि· अ· पु·

क्रकचः क्र इति कचतीति क्रकचः, क्र या प्रकारें करून शब्द करितो जो तो कृ· कचधा· शब्द अ· लांकूड चिरण्याचें शस्त्र ज्यास करवत असें म्हणतात तो अ· पु· न·

क्रकरः क्र इति शब्दकरणशीलः क्र इति करोतीति वा क्रकरः, क्र या प्रकारें करून शब्द करण्याचा ज्याचा स्वभाव तो· किंवा क्र असा शब्द करितो जो तो कृ· डुकृञ्धा· करण अ· करेडु नावाचा पक्षि· २ करवतीचा वृक्ष· अ· पु· अ· पु·

क्रतुः क्रियते इति क्रतुः, परलोकसाधनार्थ करिजेतो जो तो· कृ· डुकृञ्धा· करण अ· यज्ञ· उ· पु·

क्रतुध्वंसी क्रतुं ध्वंसयतीति क्रतुध्वंसी, यज्ञाचा नाश करवितो जो तो· कृ· ध्वंसधा· अवस्रंसन अ· महादेव· इन्· पु·

क्रतुभुक् क्रतुं भुंक्त इति क्रतुभुक्, यज्ञाचाठायीं भोजन करितो जो तो· कृ· भुजधा· अभ्यवहारादि अ· देव· अ· पु·

क्रथनं क्रथ्यते तत् क्रथनं, हिंसन करिजेतें जें तें· कृ· क्रथधा· हिंसा अ· वध· अ· न·

क्रंदनं क्रंद्यत इति क्रंदनं, अन्योन्यस्पर्धेकरून जें आह्वान तें· कृ· क्रदिधा· आह्वानादि अ· योध्यांचा आक्रोशपूर्वक शब्द· २ रोदन· अ· न·

क्रंदितं क्रंदनं क्रंदितं, रोदन जें तें· कृ· क्रदिधा· रोदनादि अ· रडणें अ· न·

क्रमः क्रमणंभवत्यनेनक्रमः, क्र मण ह्म. पर्यायानुक्रम होतें जेणें तो. क्र. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. अनु- क्रम. २ नियोगशास्त्र. अ. पु.

क्रमुकः क्रामतीतिक्रमुकः, पा दविक्षेप करितो ह्म. सत्यकपर्व पर्वानीं वाढत जातो जो तो. क्र. क्र मुधा. पादविक्षेपअ. नागवेली २ पानसा पिंपळ. ३ सुपारीचें झा ड. जास पोपळ असें ह्मणतात तो. अ. पु.

क्रमेलकः क्रामतीतिक्रमः इलती तीइलः क्रमश्चासीइलश्चक्रमेलः सएवक्रमेलकः, उत्कृष्ट पादवि क्षेप करितो असाजो गमन करी तो क्रमेल तोच क्रमेलक. त. उं ट. अ. पु.

क्रयविक्रयिकः क्रयविक्रया- भ्यांजीवतीतिक्रयविक्रयिकः, क्रय विक्रयें करून जीवन करितो जो तो. त. क्रयविक्रयानें उपजी विका करणारा उदमी. अ. पु.

क्रयिकः क्रयेणजीवतीतिक्रयि कः, क्रय ह्म. विकत घेणें नेणें क रून जीवन करणारा. त. विकत घेणारा. अ. पु. ई. स्त्री.

क्रय्यं क्रीयतेइतिक्रय्यं, लोक विकत घेतील ह्मणून ठेवलें जें तें. डुक्रीञ् द्रव्यविनिमये विकावयाचें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रव्यं क्रव्यतेसक्रव्यं, भक्षिजेनें जें तें. क्र. क्रुड्धा गतिअ. मांस अ. न.

क्रव्याद् क्रव्यंमांसमत्तीतिक्रव्या द्, मांस भक्षण करिजेतो जो तो. क्र. अद्धा. भक्षणअ. राक्षस. द्. पु.

क्रव्यादः क्रव्यंआममांसमत्तीति क्रव्यादः, हिरवें मांस खातो जो तो. क्र. अद्धा. भक्षणअ. राक्ष स. अ. पु.

क्रायिकः क्रीणातीतिक्रायिकः, द्रव्याची अदलाबदली करून मा ल घेतो जो तो. क्र. डुक्रीञ्धा. द्र व्यविनिमयअ. विकत घेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रिमिः विग्रहादिसर्व कृमिशब्द.

क्रिया करणंक्रियते नचावाक्रि या, करणें किंवा करिजेनें जी जें करून ती. क्र. कृञ्धा. करणअ

रोगादिकांची चिकित्सा. २ कर्म. ३ आरंभ प्रायश्चित्त. निष्कृति शयचिन्त. शिक्षा. पूजन. संप्रधान. विचार उपाय इत्यादि. आ. स्त्री.

क्रियावान् क्रियास्यास्तीति क्रियावान्, क्रिया आहे जास तो. न. कर्मा विषयीं जो उद्युक्त तो. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

क्रीडा क्रीडनं क्रीडा, विहरण जें तें. क्र. क्रीडृ धा. विहार अ. ज्यांत उपयसाधन नाहीं असा चित्त रमण्याचा द्यूतादिक खेळ. २ बालकांची लीला. आ. स्त्री.

क्रुड्. कुञ्चतीति क्रुङ्, कौटिल्य पावतो किंवा नम्रतेनें असतो जो तो. क्र. कुञ्च धा. कौटिल्यादि अ. पक्षिविशेष. जास कुरकुंचा असें ह्मणतात तो. च्. पु.

क्रुध् क्रोधनं क्रुध्, कोपणें जें तें. क्र. क्रुधधा. कोप अ. क्रोध, कोप ध्. पु.

क्रुष्ट क्रोशनं क्रुष्टं, रोदन जें तें. क्र. क्रुशधा. रोदनादि अ. रुदित, रडणें. अ. न.

क्रूरः कृंततीति क्रूरः, नाश करितो जो तो. क्र. कृतीधा. छेदन अ. क्रूर स्वभावाचा. २ निर्दय. ३ भयंकर. ४ घातुक. ५ द्रोह करण्याचा स्वभावाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रेतव्यं क्रेतुं योग्यं क्रेतव्यं, विकत घेण्यास जें योग्य तें. क्र. डुक्रीञ्धा. द्रव्यविनिमय अ. खरेदी करण्याचें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रेयं विग्रहादि सर्व क्रेतव्य प्र.

क्रोडः क्रुडनं क्रुडत इति वा क्रोडः, घट्ट आहे अंग जाचें तो. किंवा दृढतर होइजेतें जें तें. क्र. क्रुडधा. घनत्वादि अ. डुकर. अ. पु. २ वक्षस्थल. अ. न. आ. स्त्री.

क्रोधः क्रोधनं क्रोधः, कोपणें जें तो. क्र. क्रुधधा. कोपन अ. कोपक्षमा. अ. पु.

क्रोधनः क्रोधनशीलः क्रोधनः, कोपशील जो तो. क्र. क्रुधधा. कोपन. रागीट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रोष्टा क्रोशतीति क्रोष्टा, आक्रोश करितो हा, मोठ्यानें ओरडतो जो तो. क्र. क्रुशधा. आह्वानादि अ. कोल्हा. ऋ. पु.

क्रोष्टुविन्ना क्रोष्टुभिर्विन्नाक्रोष्टुविन्ना, क्रोष्टूनीं स. कोल्ह्यानीं जो

विन्ना ह्म. लब्ध किंवा ज्ञात ती. स. इवला नावाची वनौषधि. जिला पित्तवण असें ह्मणतात ती. आ. स्त्रीलिंगी.

क्रोष्ट्री क्रोशतीतिक्रोष्ट्री, आक्रोश करिते अथवा परिपक्व होतेजी ती. रू. क्रुशधा. आह्वानरोदनअ. कोल्ही. २ भुई कोव्हाळा. ई. स्त्री.

क्रौंच: क्रुङेवक्रौंचः, क्रुङ् जो तो चक्रौंच. त. कुरकुंचा या नावाचा पक्षि. अ. पु.

क्रौंचदारण: क्रौंचस्यदारणः क्रौंचदारणः, क्रौंच पर्वताचा जो दारण ह्म. विदारणकर्ता तो. स. कार्तिक स्वामी. अ. पु.

क्लम: क्लमनंक्लमः, ग्लानी जी ती. रू. क्लमुधा. ग्लानिअ. ग्लानता. अ. पु.

क्लमथ: विग्रहादिसर्वक्लमशा. प्र.

क्लिन्नं क्लिद्यतिस्मक्लिन्नं, आर्द्र झालें जें तें. रू. क्लिदूधा. आर्द्रीभावअ. भिजलेलें. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

क्लिन्नाक्ष: क्लिन्ने आक्षिणीयस्य सक्लिन्नाक्षः, क्लिन्न ह्म. भिजके आहेत डोळे ज्याचे तो. स. चिपडे डोळेंचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्लिशितं क्लिश्यतेस्मइतिक्लिशितं, क्लेशपाविजेतें जें तें. रू. क्लिशधा. उपतापअ. क्लेशपावलेले वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्लिष्ट: क्लिश्यतेस्म क्लिश्यतेस्मादिनिवाक्लिष्टः, पीडा पावता झाला. अथवा क्लेश होतो ज्या पासून तो. क्लिशधा. उपतापअ. क्लेश पावलेला. २ पूर्वापर विरुद्ध आणि कठिण असें जें भाषण तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्लीतकं क्लीबत्वंतकतिहिनस्तीति क्लीतकं, क्लीबत्व नाशक जें तें रू. तकधा. हिंसाअ. गोडेंकोष्ठ. ज्यास ज्येष्ठमध असें ह्मणतात तें. अ. न.

क्लीतकिका क्लीतकंक्रयोस्त्यस्याः क्लीतकिका, क्रय ह्म. विक्री आहे जीची ती. त. औषधि. जिला नीली नीळ असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

क्लीब: क्लीबतेइतिक्लीबः, अधीरत्वानें राहाणारा जो तो. रू. क्लि

धृषा, अधार्ष्ट्येअ नपुंसक· अ·पु·
न २पराक्रमहीन· वि· अ· पु·न·
आ· स्त्री

क्लेशः क्लेशनंक्लेशः, विबाधन किंवा
उपतपन जें तो क्ल· क्लिशूधा· विबा
धनअ· २ क्लिशधा· उपतापअ
दु:खविशेष· अ·पु·

क्लेशितः विग्रहादिक्लिष्टशब्दाप्रमा
णें· क्लेश पावकेला· वि· अ· पु· न·
आ· स्त्री·

क्लोमं क्लुवतेइतिक्लोमं, शिथिलप
णानें राहणारें जें तें क्ल· क्लुङ्धा·
गतिअ· मांसपिंडविशेष जास
फुप्फुस असें ह्मणतात तें· अ·न·

क्वणः क्वणनंक्वणः, शब्दअथवा श
ब्दकरणें जे ते· क्व· क्वणधा· शब्दअ·
वीणादिवाद्यांचा ध्वनि २शब्दबो
लणें अ·पु·

क्वणनं क्वणतीतिक्वणनं, अर्थात्
क्वणशब्दाप्रमाणें· अ·न·

क्वथितं क्वथ्यतेस्यक्वथितं, पक्क
रिजेलें जें तें· क्व· क्वथधा· निष्पाक
अ· परिपक्क झालेला काढा वगैरे·
वि· अ·पु· न· आ· स्त्री·

क्वाणः क्वणतीतिक्वाणः, शब्दकरि
तोजोतो· इत्यादिक्वणश·प्र· वी
णादिवाद्यांचा ध्वनि· अ·पु·

क्षपा: क्षणोतिहिनस्ति आयुर्दुः खादिरूमितिक्षणः, दुःखादिका तें क्षीण करितो जो तो. रु. क्षणु धा. हिंसा अ. तीस कलारूप काल. २ पुत्रजन्मादिकांचा उत्साह. अवु. २ निर्व्यापार. अ. पु. न.

क्षणदा क्षणमवसरंददातीतिक्ष णदा, अवसर देते जी ती. रु. डु दाञ्धा. दानअ. रात्रि. आ. स्त्री.

क्षणनं क्षण्यतेतत्क्षणनं, हिंस न जें तें. रु. क्षणुधा. हिंसा अ. व धकरणें. अ. न.

क्षणप्रभा क्षणंप्रभायस्याःसाक्ष णप्रभा, क्षणमात्र आहे प्रभाप्र- प्रकाश जीचा ती. स. विद्युल्लता. आ. स्त्री.

क्षतजं क्षताज्जायतेतत्क्षतजं, क्षणापासून होणारें जें तें. रु. ज नीधा. प्रादुर्भावअ. रक्त. अ. न.

क्षतव्रतः क्षतंव्रतमस्यसक्षतव्रतः, खंडित आहे व्रत ज्याचें तो. स. ब्र ह्मचर्यव्रत भंग झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षत्ता क्षुणत्तीतिक्षत्ता, अश्वादि कांला ताडन करितो किंवा कुल संपेषण करितो स. हीन जाति जो तो. रु. क्षदिर्धा. संपेषणअ. सारथि. २ क्षत्रियीच्येठायीं व्यभि चारानें झालेला पुत्र तो. ऋ. पु.

क्षत्रियः क्षदतीतिक्षत्रं क्षत्रस्या पत्यंक्षत्रियः, शत्रु दोषांचें आच्छा दन करितो किंवा सज्जनांच्या अ पराधांची क्षमा करितो जो तो क्षत्र त्याचें जें अपत्य तो क्षत्रिय. त. अ. पु.

क्षत्रिया क्षत्रियस्यजातिः स्त्रीवा क्षत्रिया, क्षत्रियाची जाति किं वा स्त्री जी ती. स्त्रीप्र. क्षत्रियाची जाती किंवा बायको. आ. स्त्री.

क्षत्रियाणी विग्रहादिक्षत्रियाणी च्या प्रमाणें. ई. स्त्री.

क्षत्रियी क्षत्रस्यस्त्रीक्षत्रियी, क्ष त्रियाचीजी स्त्री. स्त्रीप्र. क्षत्रिया ची बायको. ई. स्त्री.

क्षंता क्षमणशीलः क्षंता, क्षमाशी लजो तो. रु. क्षमुधा. सहनअ. सहनशील स. सोशीक. वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्री.

क्षपा क्षिपत्यायुः क्षपा, आयुष्या तें व्यर्थ घालविते जी ती. रु. क्षि

पथा प्रेरणअ रात्रि. आ. स्त्री

क्षपाकरः क्षपांकरोतीतिक्षपाकरः रात्रीतें करितोजोतो. कृ. कृधाक रणार्थकअ. चंद्र. अ. पु.

क्षमा क्षमतेक्षम्यतेवाक्षमा, सहन करितें अथवा स्वसामर्थ्यानें सह न करिजेत्येजीती. कृ. क्षमूधा. स हनअ. क्षांति स. सहनता. २पृ थ्वी आ स्त्री.

क्षमं क्षमणंक्षमतेवाक्षमं, सह न जें तें किंवा सहन करितेजी ती. कृ. क्षमूष्धा. सहनअ. यो ग्य. २समर्थ. ३मंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षमिता विग्रहादिसर्वक्षंतृश ब्दाप्रमाणें.

क्षमिन् विग्रहादिक्षमितृशब्दा प्रमाणें. वि -इन्. पु. न. ई. स्त्री.

क्षयः क्षीयतेजगदत्रेतिक्षय., क्षी ण स. नष्ट होतें जगत् ज्यावेळीं तो. कृ. क्षिधा क्षयअ. नाश. २प्र लय. ३ क्षयरोग. ४गृह. अ. पु

क्षवः क्षौतीतिक्षवः, प्रक्षणादि कालीं शब्द करितोजोतो. कृ. क्षुधा. शब्दअ. शिंक २कृष्ण सर्षप स. मोहरी. ३ काळें मिरीं. अ. पु.

क्षवथुः क्षौत्यनेनक्षवथुः, शब्द करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. टुक्षु धा. शब्दअ. कासरोगजास खो कला असें ह्मणतात तो. उ. पु.

क्षांतं क्षम्यतेस्मक्षांतं, सहन स. समास करिजेलें जें तें. कृ. क्षमू धा. सहनअ. शांत केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षांतिः क्षमणंक्षांतिः, सहनजें ती. कृ. क्षमूधा. सहन अ. सहन करणें. इ. स्त्री.

क्षारः क्षरतीतिक्षारः, गमन स. उत्तम प्रकारें चलन पावतो जोतो. कृ. क्षरधा. संचलन अ. बांगडखा र. २भस्म. अ. पु.

क्षारकः क्षरतीतिक्षारकः, संच लन स. विकसन पावतो जो तो. कृ. क्षरधा संचलनअ. फुलांची कळी. अ. पु.

क्षारमृत्तिका क्षारयतीतिक्षारा, क्षाराचासौमृत्तिकाचक्षारमृत्ति का, नाश पावते अशी जी मृत्ति का ती. स. खारीमाती. आ. स्त्री.

क्षारितः क्षार्यतेस्मक्षारितः, आक्रोशिन करिजेला जो तो क्रु. क्षर धा. संचलनअ. लोकापवादाने-दूषित वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

क्षितिः क्षियतिक्षियोतीतिवास्य तिवाक्षिति, निरंतरवास स्थिरतानें राहत्ये जीती अथवा हिंसा अथवा नाश करित्ये जीती. क्रु. क्षि धा. निवासादिअथत्वी. २ क्षय ३ कालविशेष. ४ वसतीची स्था. रा हण्याची जागा. इ. स्त्री.

क्षिपा क्षेपणंक्षिपा, प्रेरणजें ती. क्रु. क्षिपधा. प्रेरणअ. प्रेरण स्र फेंकणें. आ. स्त्री.

क्षिप्णुः क्षेपणशील. क्षिप्णुः, निरास करणें आहे स्वभाव ज्याचा तो क्रु. क्षिपधा. प्रेरणअ. निराकरण करणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

क्षिप्तः क्षिप्यतेस्मक्षिप्तः, प्रेरित करिजेला जो तो. क्रु. क्षिपधा. प्रेरणअ. सोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षिप्नुः विग्रहादिसर्वक्षिप्णुशब्द प्रमाणें

क्षिप्रं क्षिपतीतिक्षिप्रं, त्वरित जा तें जें तें क्षिपधा. प्रेरणअ शीघ्र या अर्थी. अव्य.

क्षिया क्षयणंक्षिया, अपचयन जें ती. क्रु. क्षिधा. क्षयअ. नाश. भा स्त्रीलिंगी.

क्षीरं क्षयणंक्षीः क्षीमीरयतीति क्षीरं, पयोक्तपानें क्षयाते कांपवितें स्र. नष्ट करितें जें तें. क्रु. ईरधा कंपनअ. दुग्ध. २ उदक. अ. न

क्षीरविकृतिः क्षीरस्यविकृतिःक्षीरविकृतिः, दुग्धाचा जो विकार ती स. दुग्धविकार. इ. स्त्री.

क्षीरशुक्ला क्षीरमिवशुक्लाक्षीरशुक्ला, क्षीराप्रमाणे स्र. दुग्धासारखी जी शुक्ला स्र. शुक्लवर्ण ती. स पांढरा भुईकोहाळा. आ. स्त्री.

क्षीरोदतनया क्षीरोदस्यतनया क्षीरोदतनया, क्षीरोद स्र. क्षीरसागर त्याची जी तनया स्र. कन्या ती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

क्षीराब्धितनया क्षीराब्धेस्तनयाक्षीराब्धितनया, क्षीराब्धीची जी तनया स्र. कन्या ती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

क्षीरावी क्षीरमस्त्यस्यातिक्षीरावी,

दुग्धानें रक्षण करितें जी ती. क. अथवा. रक्षणादि अ. दुग्धानाव्या वनौषधि. ई. स्त्री.

क्षीरिका क्षीरमस्त्यस्याः क्षीरिका, क्षीर म्ह. दुग्धतुल्य रस आहे जीस ती. न. खिरणीचें झाड आ. स्त्री.

क्षीरोदः क्षीरमुदकंयस्यसक्षीरोदः, क्षीर आहे उदक जाचें तो स. क्षीरसमुद्र. अ. पु.

क्षीबः क्षीबतेस्मक्षीबः, मत्त होता झाला जो ती. क. क्षीइधा. मद अ. मत्त म्ह. माजलेला. वि. अ. पु. न. आर्व. स्त्री.

क्षुतं विग्रहादिक्षवशब्दाप्रमाणे. अ. न.

क्षुताभिजननः क्षुतमभिजनयतीतिक्षुताभिजननः, क्षुत् म्ह. शिंक तीतें उत्पन्न करितो जो. तो. क. जनधा. जननअ. कृष्ण सर्षप म्ह. काळी मोहरी अ. पु.

क्षुत् विग्रहादिक्षवशब्दाप्रमाणें. त्. स्त्री.

क्षुद्रः क्षुणत्तीतिक्षुद्रः, उत्तम प्रकारें ग्लानि पावतो जो तो. क. क्षुदिरुधा. संपेषणअ. कृपण. २ क्रूर. ३ निकृष्ट. ४ दरिद्री ५ अल्प. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षुद्रघंटिका क्षुद्राचासौघंटिकाचक्षुद्रघंटिका, अल्प जी घंटिका म्ह. घागरी ती. रा. लहान घुंगूर. आ. स्त्री.

क्षुद्रशंखः क्षुद्रश्चसौशंखश्च क्षुद्रशंखः, अल्प जो शंख तो. स. लहान शंख. अ. पु.

क्षुद्रा क्षुणत्तिक्षुद्यतेवाक्षुद्रा, हीन करितें अथवा हीन होतें अथवा हीनांग जी ती. किंवा संचूर्णित होतें जी ती. क. क्षुदिरुधा. संपेषणादिअ. वेश्या. २ मधमाशी. ३ हीनांग जी ती. ४ नाचणारी स्त्री. ५ रिंगणी नावाची औषधि. आ. स्त्री. कों. चांगरी कुका वगैरे

क्षुध् क्षोधनंक्षुत्, भोजनेच्छा जी ती. क. क्षुधधा. बुभुक्षाअ. क्षुधा. ध. स्त्री.

क्षुधा विग्रहादिक्षुध् शब्दाप्रमाणें आ. स्त्री.

क्षुधाभिजननः विग्रहादिसर्व क्षुताभिजनन श. प्र.

क्षुधितः क्षुधातिस्मक्षुधितः,

क्षुधित होता झालाजो तो· क्र· क्षुध धा· बुभुक्षा अ· भुकेलेला· वि·अ· पु·न· आ· स्त्री·

क्षुपः क्षौतीतिक्षुपः, अल्प होतो- जो तो· क्र· टुक्षुधा· शब्द अ फांद्या व मूळ ज्यांच्या लहान असतात असा जो वृक्ष तो· अ·पु·

क्षुमा क्षौतीतिक्षुमा, हस्व असते जी ती· क्र· टुक्षुधा· शब्द अ· धान्यविशेष· जास अतसी म्ह·-- जवस असे म्हणतात ती· आ स्त्री·

क्षुरः क्षुरतीतिक्षुरः, छेदन करितो जो तो· क्र· क्षुरधा· छेदन अ· वस्तरा· २ सराटा· ३ कोकिलाक्षनामक वनौषधि· अ·पु

क्षुरकः क्षुरतीतिक्षुरकः, विलेखन म्ह· रोगादिकांचें खनन करितो जो तो· क्र· क्षुरधा· विलेखन अ· वृक्षविशेष जास तिलपुष्प असे म्हणतात तो अ·पु·

क्षुरप्रः क्षुरइवप्रातीतिक्षुरप्रः, वस्त्याप्रमाणें युद्धादिकांत पूर्ति करितो जो तो· क्र· प्राधा· पूरण अ· बाणविशेष· अ·पु·

क्षुरी क्षुरोस्यास्तीतिक्षुरी, क्षुर म्ह· वस्तरा आहे जास तो· न· न्हावी· इन्· पु·

क्षुल्लकः क्षोदनंक्षुत् नीचत्वं लातीतिक्षुल्लः सएवक्षुल्लकः, निरंतर असंतुष्टता अथवा नीचत्व सेवन करितो जो तो क्षुल्ल तोच क्षुल्लक· क्र· क्षुदिर्धा· संपेषण अ· नीच म्ह· हलका· वि·अ· पु·न· आ· स्त्री·

क्षेत्रं क्षीयंतेधान्यैरक्षपतिक्षयमेनेनवाक्षेत्रं, शाड लाहेत धान्येंजेथें पेरली जातात किंवा क्षीण होतें अथवा क्षीण होतो जेणें ते· शेत· २ शरीर ३ सिद्धांचें स्थान· ४ पत्नी· अ·न·

क्षेत्रज्ञः क्षीयतेतत्क्षेत्रं शरीरंतज्जानातीतिक्षेत्रज्ञः, शरीरातें जाणतो जो तो· क्र· ज्ञाधा· अवबोधन अ· जीवात्मा· अ·पु· २ प्रवीण· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

क्षेत्राजीवः क्षेत्रमाजीवोस्यसक्षेत्राजीवः, क्षेत्र आहे जीविका ज्याची तो· स· कृषिकर्मानें उपजीविका करणारा· वि·अ·पु·न·आ·वं· स्त्री·

क्षेपणं क्षिपतिः क्षेपणं, प्रेरणें

घराची माडी. ३ क्षौमवस्त्रानें आच्छादित केलेला रथ. अ. पु. न. ३ अ. पु.

क्ष्णुतं क्ष्णूयतेस्मइतिक्ष्णुतं, ते जो युक्त करिजेलें जें तें. कृ. क्ष्णु धा. तेजन अ. तीक्ष्ण केलेलें ह्म. धार काढलेलें शस्त्रादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्ष्मा क्षमतइतिक्ष्मा, सर्वापराधातें सहन करित्ये जी ती. कृ. क्षमू धा. सहन अ. पृथ्वी. आ. स्त्री.

क्ष्माभुक् क्ष्मांभुनक्तीतिक्ष्माभुक्, पृथ्वीतें पालन किंवा उपभुक्त करि तो जो तो. कृ. भुज धा. पालनादि अ. राजा. ज. पु.

क्ष्माभृत् क्ष्मांबिभर्तीतिक्ष्माभृत्, पृथ्वीतें धारण किंवा पोषण करि तो जो तो. कृ. डुभृञ् धा. धारण पोषण अ. पर्वत. २ राजा. त. पु.

क्ष्वेडः क्ष्विद्यतेऽनेनेतिक्ष्वेडः, गात्रप्रक्षरण होतें जेणें तो. कृ. ञिक्ष्विदा धा. गात्रक्षरण अ. विष अ. पु.

क्ष्वेडा क्ष्वेडनंक्ष्वेडा क्ष्वेडतीतिवा क्ष्वेडा, अव्यक्त जो शब्द तो किंवा चंचल होत्ये जी ती. कृ. क्ष्वेलृ धा. चलनादिक अ. सिंहनाद २ सिंहनाद सदृश वीरांचा नाद. ३ पि(?) अभ्यासार्थी वगैरे तासून तयार केलेली वेळूची शलाका. आ. स्त्री.

खं खनतीतिखं, अवदारणकर्तें जें तें. कृ. खनुधा. अवदारणअ. आकाश २इंद्रिय. ३हर्ष. ४अनुभव ५देवलोक. अ न

खक्खटं खक्खतीतिखक्खटं, कठोरजें ते कृ. खक्खसधा. हसन अ कठीण. वि अ. पु. न. आवंख्यालिंगी

खगः खेगच्छतीतिखगः, आकाशाचेठायीं गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ पक्षि २बाण. ३सूर्य. अ. पु.

खगेश्वरः खगानामीश्वरः खगेश्वरः. पक्ष्याचा जो ईश्वर ह्मणजे स्वामी तो. स गरुड. अ. पु.

खजाका खजतीतिखजाका, मंथन ह्म. विलोडन करितेजीती. कृ. खजधा. मंथन अ. पळी. आ वं. स्त्री.

खंजः खजतीतिखंजः, विकलगमन करितो जो तो. कृ. खजिधा. गतिवैकल्यअ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खंजनः खजतीतिखंजनः, विकलगमन करितोजो तो. कृ. खजिधा. गतिवैकल्यअ. पक्षिविशेष, काजवा. अ. पु.

खंजरीटः खंजइवऋच्छतीतिखंजरीटः, पांगळ्या सारखें गमन करितीजो तो. कृ. ऋच्छधा. गतिअ. काजवा. अ. पु.

खटः खट्यतइतिखटः, तृषितानीं इच्छिजेतोजो तो. कृ. खटधा. कांक्षाअ. अंधकूपादिक. को. तृणकूप. टंक. प्रहार अ. पु.

खट्वा खट्यते निद्रालुभिःसाखट्वा, निद्रालु पुरुषांनीं इच्छिजेत्से जी ती. कृ. खटधा. कांक्षाअ. खाज. आ. स्त्री.

खड्गः खंडनिशत्रूनितिखड्गः, शत्रूंचा भेद करितो जो तो. कृ. खडिधा. भेदनअ. तलवार २गेंडा. अ. पु.

खड्गी खड्गंशृंगमस्यास्तीतिखड्गी, शृंग ह्म. अग्र किंवा कोश आहे जीस ती. ते. तलवार. ई. स्त्री.

खंडं खंड्यतेतत्खंडं, खंडित करिजेतें जें तें. कृ. खडिधा. भेदनअ. तुकडा. अ. पु. न.

खंडपरशुः खंडयतीतिखंडःखं

घरानी माडी. ३ क्षौमवस्त्रानें शृंगारलेला रथ. अ॰ पु॰ न॰ ३ अ॰ पु॰

क्ष्णुतं क्ष्णूयतेस्मइतिक्ष्णुतं, ते जो युक्त करिजेलें जें तें. क्र॰ क्ष्णु धा॰ तेजन अ॰ तीक्ष्ण केलेलें क्षधार काढलेलें शस्त्रादिक. वि॰ अ॰ पु॰ न॰ आ॰ स्त्री॰

क्ष्मा क्षमतइतिक्ष्मा, सर्वापराधातें सहन करित्ये जी ती. क्र॰ क्षमू धा॰ सहन अ॰ पृथ्वी. आ॰ स्त्री॰

क्ष्मासुक् क्ष्मांसुनक्तीतिक्ष्मासुक्, पृथ्वीतें पालन किंवा उपभुक्त करितो जो तो. क्र॰ भुजधा॰ पालनादि अ॰ राजा. ज॰ पु॰

क्ष्माभृत् क्ष्मांबिभर्तीतिक्ष्माभृत्, पृथ्वीतें धारण किंवा पोषण करितो जो तो. क्र॰ डुभृञ्धा॰ धारण पोषण अ॰ पर्वत. २ राजा. त्॰ पु॰

क्ष्वेडः क्ष्विद्यतेनेनेतिक्ष्वेडः, गात्रप्रक्षरण होतें जेणें तो. क्र॰ ञिक्ष्विदाधा॰ गात्रक्षरण अ॰ विष. अ॰ पु॰

क्ष्वेडा क्ष्वेडनंक्ष्वेडा क्ष्वेडतीतिवा क्ष्वेडा, अव्यक्त जो शब्द तो किंवा चंचल होत्ये जी ती. क्र॰ क्ष्वेलृ धा॰ चलनादिक अ॰ सिंहनाद. २ सिंहनाद सदृश वीरांचा नाद. ३ पिंजण्यासाठीं वगैरे तासून तयार केलेली वेळूची शलाका. आ॰ स्त्री॰

रवं रवनतीतिरवं, अवदारणकर्ते जें तें. रु. रवनुधा. अवदारणअ. आकाश २इंद्रिय. ३हर्ष. ४अनुभव ५देवलोक. अ. न.

रवक्खटं रवक्खतीतिरवक्खटं, कठोर जें ते रु. रवक्खधा. हसनअ. कठीण. वि. अ. पु. न. आकारान्तस्त्रीलिंगी

रवगः रवेगच्छतीतिरवगः, आकाशाचेठायीं गमन करितो जो तो. रु. गम्लृधा. गतिअ. पक्षि २बाण. ३सूर्य. अ. पु.

रवगेश्वरः रवगानामीश्वरः रवगेश्वरः, पक्ष्यांचा जो ईश्वर ह्मणूनसा तो. स. गरुड. अ. पु.

रवजाका रवजतीतिरवजाका, मंथन ह्म. विलोडन करितोजी ती. रु. रवजधा. मंथनअ. पळी. आकं. स्त्री.

रवंजः रवजतीतिरवंजः, विकल गमन करितो जो तो. रु. रवजिधा गतिवैकल्यअ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रवंजनः रवंजतीतिरवंजनः, विकल गमन करितो जो तो. रु. रवजिधा. गतिवैकल्यअ. पक्षिविशेष, काजवा. अ. पु.

रवंजरीटः रवंजइवऋच्छतीतिरवंजरीटः, पांगळ्या सारखें गमन करितोजो तो. रु. ऋच्छधा. गतिअ. काजवा. अ. पु.

रवदः रवद्यतइतिरवदः, तृषितानीं इच्छिजेतो जो तो. रु. रवदधा. कांक्षाअ. अंधकूपादिक. की. तृण. कूप. टंक. प्रहार. अ. पु.

रवद्वा रवद्यतेनिद्रालुभिः सारवद्वा, निद्रालु पुरुषांनीं इच्छिजे ती जी ती. रु. रवदधा. कांक्षाअ. खाज. आ. स्त्री.

रवड्गः रवंडनिशत्रूनितिरवड्गः, शत्रूंचा भेद करितो जो तो. रु. रवडिधा. भेदनअ. तलवार, २गेंडा. अ. पु.

रवड्गी रवड्गंशृंगमस्या स्तीतिरवड्गी, शृंग ह्म. अग्र किंवा कोश आहे जीस ती. ते. तलवार. ई. स्त्री.

रवंडं रवंड्यतेतत्रवंडं, रवंडिन करिजेतें जें तें. रु. रवडिधा. भेदनअ. तुकडा. अ. पु. न.

रवंडपरशुः रवंडयतीतिरवंडःरवं

ह: परशुर्यस्यसः खंडपरशुः, खं
डक्षम्. खंडन करणारा आहे पर
शुजाचा तो. स. महादेव. उ. पु.

खंडविकार: खंडोविकारोयस्य
सःखंडविकारः, शर्करा आहे वि
कारजाचा तो. स. साच. अ. पु.

खदिर: खदतीतिखदिरः, कंट
कद्वाराहिंसा करितो ह्मणोनचतो
जो तो. कृ. खदधा. हिंसादि अ
रैराचें झाड. अ. पु.

खदिरी विग्रहादिखदिरशब्दा
णें. वनौषधिविशेष. ज्याला
जाकूं असेंहि ह्मणतात ती.
ई. स्त्री.

खद्योत: खेद्योततइतिखद्योतः,
आकाशांतेंबारीं प्रकाश पावतो
जो तो. कृ. द्युतिधा. दीप्तिअ. ख
द्यें. २ काजवा. अ. पु.

खनि: खन्यतेइतिखनिः, विदा
रिजेत्ये जी ती. कृ. खनुधा. अव
दारणअ. रत्नादिकांची खाण.
इ. स्त्री.

खनित्रं खन्यतेअनेनेतिखनित्रं
खनन करिजेतें जेणेंकरून तें.
कृ. खनुधा. अवदारण अ. कुद

ळ. अ. न.

खपुर: खंआकाशंपिपर्तीतिख
पुरः, आकाशातें पूरण करितो
जो तो. कृ. पृधा. पूरणादिअ. सु
पारीचें झाड. अ. पु.

खर: खंसुखंअतिशयितमस्य
स्यखरः, अतिशयित आहे सु
खछिद्रजाचें तो. त. गर्दभ. अ. पु.
अत्युष्णवि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खरणा: खरातीक्ष्णानासिकाय
स्यसः खरणाः, तीक्ष्ण आहे ना
सिकाजाची तो. स. खरखनाक
वा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खरणस: विग्रहादिपूर्वीच्याश
ब्दाप्रमाणें. अ. पु.

खरपुष्पा खरःपुष्पमस्याः खरपु
ष्पा, तीक्ष्ण आहे पुष्पजीचें ती.
शाकविशेष जिला तिव्वणअ
सें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

खरमंजरी खरामंजरिरस्याःखा
खरमंजरी, तीक्ष्ण आहे मंजरी
जीची ती. स. आघाड्याचें झाड.
ई. स्त्री.

खराश्वा खरयश्वनेस्वरेरश्यन?
तिवाखराश्वा, तीक्ष्ण जैसें होय

तेसें भक्षिताने अथवा कठोरा नीं भक्षिजेल्ले जी ती क्रु अशधा भोजन अ अजमोदा नामक वनौषधि आ स्त्री·

खर्जूरं खर्जतीतिखर्जूरं, अथा कंपिते जें ते· कृ खर्जधा अथा करण अ रूपे अ न·

खर्जूः खर्जनंखर्जूः, खर्जन रूप जी ती· कृ खर्जधा अथनअ सरची खरूज· ऊ स्त्री·

खर्जूरः खर्जूरी खर्जतीतिख र्जूरः खर्जूरी, अंग विस्तारानें पी डा करितो जो तो· कृ खर्जधा व्य थन अ· खजरीचें झाड· २ तृणद्रु म·अ पु· २ ई स्त्री·

खर्वः खर्वतीतिखर्वः, गमन क रितो जो तो· कृ खर्वधा गतिअ ठेंगणा· वि· अ पु न आ स्त्री·

खर्वटः खर्वतीतिखर्वटः, ग्राम संघानें शोभतें जें तें· कृ खर्वधा दर्पअ· चारशी गांवांचें संस्थान· अ पु

खलः खलतीतिखलः, दोषसंच य करितो जो तो· कृ खलधा· सन्चय अ· दुष्ट· वि· अ पु न· आव· स्त्री·

खलतिः खलतिचयतिचयतेवा खलति·, संचय करितो जो तो कृ खलधा· संचयादि अ· खल किंवा ज्याचे मस्तकास खल्वाट असतें तो· इ स्त्री·

खलपूः खलंपुनातीतिखलपूः, खलातें पवित्र करितो जो तो· कृ पूञ्धा· पावनअ· झाडसारवण करणारा· ऊ पु·

खलिनः खलीनः खेलीनःख लीनः, मुखविलाचेठायीं जो ली न झा· नध तो· स· लगाम· अ पु· २ पु न·

खलिनी खलानांसमूहः खलिनी, खलांचा जो समुदाय तो· त· ख लांचा समुदाय ई स्त्री·

खलु खलतिइतिखलु, निषेधाद र्थ नियामक जो तो· कृ खलधा· संचयादि अ· निषेध· २ जिज्ञासा· ३ वाक्यालंकार· ४ सांत्वन· उ· खलुरुदित्वा· २ एतत्खलाहुः ३ खलुजानासि· ४ देहिखलुवानरः· अव्यय·

खलेदारु खलेदारुकाष्टंखलेदा

रु, खळ्यामध्यें जें काष्ठ तें स-
बैल बांधण्या करितां पुरलेलें -
लांकूड. उ. न.

खल्या विग्रहादिसर्व खळिनी श
ब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

खातें खन्यतेतखातें, खनन क
रिजेतें जें तें. कृ. खनुधा. अवदा
रणअ. अल्प सरोवर. अ. न.

खादितं खाद्यतेस्मखादितं, भ
क्षिजेलें जें तें. कृ. खादधा. भक्ष
णअ. खाल्लेलें. वि. अ. पु. न. -
आवं. स्त्री.

खारः खमारातीतिखारः, धा
न्यादिकांस अवकाशातें देतोजो
तो. कृ. राधा. दानअ. परिमाण
विशेष. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

खारीकः खार्यावापः खारीकः,
खारी परिमितधान्य वापाचेंजें
क्षेत्र तें. त. खारी परिमितधान्य
. पेरण्याचें शेत वगैरे. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

खिलं खिल्यतेसिमितिखिलं, उंच्छ
वृत्तिहोइजेत्ये जाचेंठायीं तें. कृ.
खिलधा. उंच्छअ. नागरेलेलें
नव्हे असें शेत. वि. अ. पु. न. -
आवं. स्त्री.

खुरः खुरतीतिखुरः, भूमिवि -
दारण करणारा जो तो. कृ. खुर -
धा. छेदनअ. सुगंधि द्रव्य. न -
खला २ घोड्यांचा खुर अ. पु. -

खुरणाः खुरइवतीक्ष्णानासि -
कायस्यसः खुरणाः, पशूचे खु -
रासारिखी आहे नासिकाजा -
ची तो. स. भयंकर नाकाचा. वि.
स. पु. न. स्त्री.

खुरणसः विग्रहादिसर्व पूर्वीच्या
शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ
वं. स्त्री.

खुरप्रः क्षुरइवप्रातीतिखुरप्रः,
वस्ऱ्याप्रमाणें पूर्ण करितो स.ला
सारखें कार्य करितो जो तो. कृ. -
प्राधा. पूरणअ. बाणविशेष. अ. पु.

खुल्लकः खुदॆंनखुद्, खुदंलाती
तिखुल्लकः, हिंसा स. निंद्य कर्म
त्यातें स्वीकारुन करितोजो तो. कृ.
लाधा. आदानादिअ. पामर.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खेटः खेटयतीतिखेटः. त्रासक
रितोजो तो. कृ. खिटधा. त्रासअ
अधम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

खेयं परित. खन्यतेइतिखेयं, आसमंताद्भागी खनन करिजेतें जे तें. कृ. खनुधा. अवदारण अ. खंदक. अ. न.

खेला खेलतिखेलनवाखेला, क्रीडाजी ती. कृ. खेलाधा. विलास अ. क्रीडा. २ बाललीला. आ. स्त्री.

खोड: खोडतीतिखोड:, गतीचा प्रतिघाती असलो जो तो. कृ. खोडृधा. गतिप्रतिघात अ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ख्यात: आख्याधिइतिख्यात:, कथन करिजेला जो तो. कृ. ख्याधा. प्रकथन अ. प्रसिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ख्यातगर्हणा: ख्यातागर्हणायस्य ख्यातगर्हण:, विख्यात आहे निंदाजाचीतो. स. लोकांनीं निंदिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ख्याति: ख्यानंख्याति:, विख्यातीजी ती. कृ. ख्याधा. प्रकथन अ. प्रख्याति. इ. स्त्री.

गगनं गच्छंत्यनेनास्मिन्वागगनं, गमन करिताहेत ग्रहादिक जेणें करून किंवा ज्याचेठायीं तें. कृ. गम्लृ धा. गतिअ. आकाश. अ. न.

गंगा हरिचरणाद्वांभुवंगच्छतीति गंगा, विष्णूच्या चरणापासून पृथ्वीप्रत गमन करिते जी ती. कृ. गम्लृ धा. गतिअ. भागीरथी. आ. स्त्री.

गंगाधरः गंगायाःधरः गंगाधरः, गंगा जी तिचा जो धर ह्म. धारण कर्ता तो. स. महादेव. अ. पु.

गजः गजतीतिगजः, मंद गामी जो तो. कृ. गजधा. मदअ. हत्ती. अ. पु.

गजता गजानांसमूहोगजता, गजांचा जो समुदाय तो. त. हत्तींचा समुदाय. आ. स्त्री.

गजभक्षा गजभक्ष्या गजैर्भक्ष्यतइतिगजभक्षागजभक्ष्या वा, गजांनी भक्षिजेलें जी ती. कृ भक्षधा. भक्षणअ. सालई नामाची वनौषधि. आ स्त्री.

गजाननः गजस्येवाननंयस्यस गजाननः, गजासारखें आहे मुख ज्याचें तो. स. गणपति. अ. पु.

गंजा गंजतिगंजंत्यस्यामितिवा गंजा, शब्द करिते किंवा कलकल शब्द करितात ज्याचेठायीं ती. कृ. गजिधा. शब्द अ. क्षार समुद्र. २ दारूचें दुकान. आ. स्त्री.

गडुः गडतिगड्यतेवागडुः, सेचनें करितो जो तो. कृ. गडधा. सेचनअ. गळ्याचा हरडा. २ पाठीचा मणका. उ. पु. ३ वि. उ पु स्त्री. न.

गडुलः गड्यते इति गडुलः, सिंचें करिजेतो जो तो. इत्यादि पूर्वीच्या प्र. कुबडा. वि. अ. पु न आ. स्त्री.

गणः गणयतीतिगणः, गणित होतो जो तो. कृ. गणधा. संख्यान अ. समूह. २ तीनगुल्म सैन्य. ३ महादेवाचा प्रमथ नामक गण. ४ चोरओंवा. अ. पु.

गणकः गणयतीतिगणकः, अक गणना करितो जो तो. कृ. गणधा. संख्यानअ. जोशी. अ पु

गणनीयं गणयितुंशक्यंगणनीयं, गणना करावयास जें शक्य तें. इत्यादि पू. प्र. गणना करण्या

सजें योग्य तें· रू·धा·पू·प्र·ग णना करण्यास जें शक्यतें·वि· अ·पु·न·आ·स्त्री·

गणरात्रं रात्रीणांगणः गणरा त्रं, रात्रींचा जो गण तें गणरात्र म· रात्रींचा समुदाय· अ·न·

गणरूपः नानात्वाद्गणावहूनि रूपाण्यस्यगणरूपः, अनेकव र्ण आहेत रूपें ज्याचीं तो·स· रुईचा वृक्ष·अ·पु·

गणाहासकः गणंहासयतीति गणहासकः, नृसमूहास हस वितो म्ह· त्याचा हितकारी जो तो· रू· हसेंधा· हसनअ· किर्मी पी ओवा·अ·पु·

गणाधिपः गणानामधिपोग णाधिपः, गणाचा जो स्वामी तो· स· गणपति· अ·पु·

गणिका गणयतिद्रव्यादिकमि तिगणिका, पुरुषांची व द्रव्याची गणनां करणारी जी ती· रू· गण धा· संख्यान अ· वेश्या २ पुष्प जाति विशेष· ३ हत्तीण· आ·स्त्री

गणिकारिका गणनंगणिः गणिं करोतीतिगणकारी गणिकाचें वगणिकारिका, गणना करणा री जी गणिकारी तीच गणिकारि का· त· नरवेलाचें झाड·आ·स्त्री·

गणितं गण्यतेस्मगणितं, गण ना करिजेलें जें तें· रू· गणधा· संख्यानअ· गणना केलेलें· वि· अ·पु·न·आ·स्त्री·

गणेयं विग्रहादिसर्व गणनीयश ब्दाप्रमाणें·

गंडः गंडतीतिगंडः, मुखाचा ए कदेश स्थितीनें राहतो जो तो· रू· गडिधा· वदनेकदेशअ· गाल· अ·पु·

गंडकः पुच्छोच्चलनात्गच्छती तिगंडः, सएवगंडकः, पुच्छो च्चालन साधनानें गमन करितो जो तो गंड तोच गंडक· त· गर नामक मत्स्यविशेष· अ·पु·

गंडकारी गंडाः ग्रंथीः करोतीति गंडकारी, पर्वग्रंथींतें करित्ये म्ह· त्यातें धारण करित्ये जी ती· रू· डुकृंञ्धा· करणअ· लाजाळू नावाची औषधि· ई·स्त्री

गंडकाली गंडेषुग्रंथिषुकाली गंडकाली, ग्रंथीचेठायीं हा·प

यों पर्वाचेठायीं जी कृष्णा वर्णती. स. अर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमा.

गंडशैला: गंडाइवशैला:गंडशैला पर्वतांच्या कपोला सारिखे जे शै ल ते स. पर्वतापासून पडलेले मोटे पाषाण. अ. पु.

गंडीर: गंडीन्ग्रंथिरोगानीरयती तिगंडीर:, ग्रंथीतें नाश करितो जो तो. कृ. ईरधा. प्रेरण अ. कडवा स्मरण. अ. पु.

गंडूपद. गंडूपदी गंडु:शरीर ग्रंथयस्माएवपदानियस्यगंडूप द:, ग्रंथिरूप आहेत पाय ज्यास तो. स. जलचर विशेष ज्यास का डु असें ह्मणतात तो. अ. पु. २ ई. स्त्री.

गंडूषा गंडयतइतिगंडूषा, वदनै कदेश ह्म. मुखाचा मुख्य प्रदेश त्याच्या पूर्तीनें राहते जी ती. कृ. गडिधा. वदनैकदेश अ. जलानें पूर्ण केलेलें मुख ह्म. चूक. २ वर आलेला वेंधा. आ. स्त्री. को. गं डूप. अ. पु.

गतनासिक: गतानासिकायस्य स: गतनासिक:, गेला आहे ना सिका ज्याची तो. स. नकटे नाका चा. अ. पु.

गति: गमनंगति:, गमन जें ती. कृ. गम्लृधा. गति अ. गमन. इ. स्त्री.

गद: गदतीतिगद:- वेदनामूलक शब्द करवितो जो तो. कृ. गदधा. व्यक्तवाणि अ. रोग. अ. पु.

गदा गदतीतिगदा, अव्यक्त शब्द करिते जी ती. कृ. गदधा. अव्यक्त शब्द अ. विष्णूचे आयुध. आ. स्त्री.

गद्यं गद्यतेतत्गद्यं, व्यक्तत्वानें- नें रचिजेतें जें तें. कृ. गदधा. व्य क्तवाणि अ. पद्यात्मक नव्हे असें जें रचित काव्यादिक तें. अ. न.

गंत्री गम्यते:नयासागंत्री. गग न करिजेतें जीणें ती. कृ. गम्लृधा. गति अ. बैलांची गाडी. ई. स्त्री.

गंध: गंध अस्ति अस्येतिगंध:, गं ध आहे ज्यास तो. त. सुगंधि. २ द र्प. ३ लेश. ४ संबंध. ५ गर्व. अ पु.

गंधक: गंधोस्यास्तीतिगंध: सए वगंधक:- गंध आहे ज्यास तो गं ध तोच गंधक. त. गंधक. अ. पु.

गंधकुटी गंधस्यकुटीगंधकुटी. गंधाची जी कुटी ती. स. नालिस

पत्र. ई. स्त्री.

गंधनं गंधयनेनेनगंधनं, अर्दन किंवा पीडा करविजेसें जेणेकरून तें. क्. गंधथा. अर्दनअ. हिंसन २उत्साह. ३सूचन. अ. न.

गंधनाकुली गंधवतीनाकुलीग धनाकुली, गंधवती वल्लीची जी कुलीस. बांधवी ती. स. मुंगस वेल नाशाची औषधि ई. स्त्री.

गंधफली गंधवत्फलमस्यस्याः गंधफली, गंधयुक्त आहे फल जीचें ती. न. वापांटी. २सोनचां प्याची कळी. ई. स्त्री.

गंधमादनः गंधेनमादयतीति. गंधमादनः, उत्तमगंधानें हर्ष युक्त करितोजो तो. क्. मदीधा हर्षादिअ. पर्वत विशेष. अ.पु.

गंधमूली गंधवत्मूलंयस्याः गंधमूली, गंधयुक्तआहेमूल जीचें ती. स. आंबेहळद. ई. स्त्रीलिं.

गंधरसः गंधोगंधवान्रसोय स्यसःगंधरसः, गंधयुक्त आहे रसजाचा तो. स. रक्तबोळ. अ.पु.

गंधर्वः गंधंसौरभमर्वतिगंधेऽर्वो वोधोयस्येतिवागंधर्वः, सौरभातें स. सौगंधातें आणतो किंवा धारण करितो किंवा त्याविषयीं आहे ज्ञान जाचें तो. क्. अर्वधा. गत्यादिअ. कस्तूरीमृग. २देवाचा गवई. ३घोडा. ४ कोकिळ. ५जन्ममरणांत राहणारा प्राणी. अ.पु.

गंधर्वहस्तकः गंधर्वस्यहस्तइवहस्तःपत्रं यस्यगंधर्वहस्तकः, गंधर्वहस्तासारखें आहे पत्र जाचें तो. स. एरंडाचें झाड. अ.पु.

गंधवहः गंधवाहः वहतीतिवहः गंधस्यवहः, गंधवहःगंधवाहोवा, वाहतो जो तो वह गंधाचा जो वह स्त्र वाहक तो. स. वायु. अ.पु.

गंधवहा वहतीतिवहा, गंधस्य वहागंधवहा, गंधाची जी वहा ग्रहण करी ती. क्. वहधा. प्रापण अ. नासिका. आ. स्त्री.

गंधसारः गंधवान्सारः स्थिरभागोयस्यसगंधसारः गंधयुक्त आहे सारभागजाचा तो. स. मलयागिरिचंदन. अ.पु.

गंधाश्मा गंधयुक्तोश्मागंधाश्मा, गंधयुक्त जो पाषाण तो. स. गंधाश्मा. न. पु.

गंधिकः गंधोस्यास्तीतिगंधिकः, गंध आहे ज्यास तो. त. अर्थादि पूर्वील्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

गंधिनी प्रशस्तोगंधोस्यास्तीति गंधिनी, उत्कृष्ट आहे गंध जीस ती. त. तालिसपत्र नावाची औषधि. ई. स्त्री.

गंधोत्तमा गंधेनोत्तमागंधोत्तमा गंधेंकरून जी उत्तम ती. स. मद्य. आ. स्त्री.

गंधोली गंधयतीतिगंधोली, पीडा करणारी जी ती. कृ. गंध धा. अर्दन अ. गांधिलमाशी. ई. स्त्री.

गभस्तिः गम्यतइतिगः ज्ञेयवर्गस्तंयभस्तिदीपयतीतिगभस्तिः गमन करिजेतो जो तो ज्ञेयवर्ग त्यास तेंदेदीप्यमान जो तो. तो. जी तो. कृ. भसधा. दीप्त्यादि. अ. किरण. इ. पु. स्त्री.

गभीरं गमनेभियंनास्तीतिगभीरं, गमनाविषयीं भीतीतें ग्रहण करितो ह्य. स्थिर असतो जो तो. कृ. रांधा. दानादि अ. गंभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गमः गमनंगमः, गमन जें तो. कृ. गम्लृधा. गति अ. प्रयाण. अ. पुल्लिं.

गमनं गतिर्गमनं, गती जी तें इत्यादि गम शब्दाप्र. अ. न.

गंभारी कंबिभर्तीतिगंभारी, उदकातें धारण करित्ये जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणादि अ. शिवणीचें झाड. ई. स्त्री.

गंभीरं विग्रहादि सर्व गभीरशब्दाप्रमाणें.

गम्यं गम्यतेइतिगम्यं, प्राप्त होइजेतें जें तें. कृ. गम्लृधा. गति अ. प्राप्त व्हावयास योग्य असें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गरलं अन्नारंगिरतीतिगरलं, भक्षण करणाराप्रत गिळतें म्ह मारितें जें तें. कृ. गृधा. निगरण अ. विष. अ. न.

गरा. गरी गृणातीतिगिरागरी वा, शब्दनाश करितो जो ती. कृ. गृधा. शब्दादि अ. देवडंगरीझा.

वाची ओषधि. ओ. स्त्री. २ ई. स्त्रीलिं.

गरिष्ठः अतिशयेनगुरुर्गरिष्ठः, अत्यंत जो गुरु तो. त. फार मोठा. अ. पु.

गर्व्यं गविभवंगोर्विकारोवागव्यं, गाईचायाचीं किंवा तिचा विकार जो तें. त. दुग्धादि. अ. न.

गरुडः गरुद्भिःपक्षैरुड्डयतइति गरुडः, पक्षांनीं ऊर्ध्वगमन करितो जो तो. कृ. डीङ्धा. विहायसागतिअ. गरुड पक्षि. अ. पु.

गरुडध्वजः गरुडःध्वजेयस्यस गरुडध्वजः, गरुड आहे ध्वजा ज्याचीं आत्या तो. स. विष्णु नामदेव. अ. पु.

गरुडाग्रजः गरुडस्याग्रजोग रुडाग्रजः, गरुडाचा जो अग्रज तो. स. अरुण नावाचा सूर्य सारथि. अ. पु.

गरुत् गृणातीतिगरुत्, शब्द करितो जो तो. कृ. गृधा. निगरणाअ. पंख. त्. पु.

गरुत्मान् गरुतः पक्षाः संत्यस्येतिगरुत्मान्, पंख आहेत ज्यास तो. त. गरुड पक्षि. २ सामान्य पक्षि. त्. पु.

गर्गरी गर्गइतिशब्दंरातीतिगर्गरी, गर्ग याप्रकारें करून शब्द करिते जी ती. कृ. राधा. दानअ. दहीं घुसळण्याचें भांडें. ई. स्त्री.

गर्जितः गर्जितंसंजातमस्यसः गर्जितः, शब्दित झाले आहे ज्यास तो. त. मेघगर्जना. अ. न. २ मदोन्मत्त हत्ती. अ. पु.

गर्तः गिरतिसर्पादिकमितिगर्तः, सर्पादिकांतें गिळतो जो तो. कृ. गृधा. निगरणअ. खळगा. अ. पु.

गर्दभः गर्दतीतिगर्दभः, कर्कश शब्द करितो जो तो. कृ. गर्दधा. शब्दअ. गाढव. अ. पु.

गर्दभांडः गर्दभंअमतीति गर्दभांडः, गर्दभानें सेवन अथवा रोग करितो जो तो. कृ. अमधा. गत्यादिअ. गजकंद हा. दसाली पिंपरी. अ. पु.

गर्धनः गर्धनशीलोगर्धनः, इच्छा करणें आहे स्वभाव ज्याचा कृ. गृधुधा. अभिकांक्षा अ. आ

कांक्षाशील. वि. अ. पु. न आ. स्त्रीलिं.

गर्भः गीर्यतेगृणातीतिवागर्भः, निगरण ह्म. निःसरण होइ जेतो किंवा शब्द करितो जो तो. कृ. गृधा. शब्दादिंअ. कुक्षिस्थप्राणी २ बालक. ३ उदर. अ. पु.

गर्भकः गर्भइवगर्भकः, गर्भासारिखा जो तो. त. केशांमध्यें धारण केलेली माळ. अ. पु.

गर्भागारं गर्भइवगारंगर्भागारं, गर्भासारखें जें अगार तें. स. मध्यगृह ह्म. माजघर. अ. न.

गर्भाशयः गर्भं आशेतेगर्भाशयः, गर्भाला आसमंतात वेष्टन करितो जो तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. गर्भाला वेष्टन करणारें चर्म. अ. पु.

गर्भिणी गर्भोस्त्यस्यांगर्भिणी, गर्भ आहे जीचांगयीं ती. त. गरोदर बायको. ई. स्त्री.

गर्मुत् गिरतिगीर्यतेवागर्मुत्, भक्षिजेतो जो तो. कृ. गृधा. निगरणअ. तृणधान्यविशेष. त्. पु.

गर्वः गर्वसनेनेतिगर्वः, गर्विष्ठ होतो जेणें करून तो. कृ. गर्वधा. दर्पअ. अहंकार. अ. पु.

गर्हणं गर्हतेतिगर्हणं, निंदिजें जें तें. कृ. गर्हधा. निंदाअ. निंदन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गर्ह्यः गर्ह्यतेनिंद्यतइतिगर्ह्यः, निंदिजेतो जो तो. कृ. गर्हधा. निंदाअ. निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गर्ह्यवादी गर्ह्यंवदतीतिगर्ह्यवादी, निंद्य जैसें होय तैसें बोलतो जो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाणिअ. कुत्सित भाषण करणारा. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

गलः गिलतीतिगलः, भक्षण करितो जो तो. कृ. गृधा. निगरणअ. गोकर्णकी ह्म. गोकरी. २ मोठा गळा. अ. पु.

गलकंबलः गलस्यकंबलोगलकंबलः, गल संबंधी जो कंबल तो. गाइंच्या कंठास्थानीं लोंबणारी साकळ. अ. पु.

गलंतिका गलतीतिगलंती सैवगलंतिका, गळते जी ती गलंती ती च गलंतिका. कृ. गलधा. स्रावअ. गळनी ह्म. रोवळादीगैरे. आ. स्त्री

गलितं गिल्यतेस्मगलितं, गिळतें झालें जें तें· कृ· गलधा· अदनअ· गळलेलें· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

गलोद्देशः गलस्यउद्देशः गलोद्देशः, कंठाचा जो समीपभाग तो· स· कंठसमीपप्रदेश· अ· पु·

गल्या गलानांवृहत्काशानांसमूहंगल्या· वृहत्काशांचा जो समूह तो· त· मोठ्यागोळ्यांचा समूह आ· स्त्री·

गवयः गवतेःसौगवयः, विलक्षणशब्द करितो जो तो· कृ· गुङ्धा· शब्दअ· गवानावाचा मृग विशेष· अ· पु·

गवलं अलतीतिअलं गवामलं गवंलातीतिवागवलं· गव्याचें भूषण किंवा त्यामत संश्लिष्टअसतें जें तें· कृ· लाधा· आदानअ· २स· गव्याचें शृंग· अ· न·

गवाक्षः गवामक्षीवगावः किरणावाअक्ष्णुवंतिव्याप्नुवंति एनमिति गवाक्षः, गाईच्या नेत्राप्रमाणें किंवा सूर्यकिरण व्याप्त करिताहेत ज्याप्रत तो· स· २कृ· अक्षूधा· व्याप्तिअ· झरोका· अ· पु·

गवाक्षी गांभूमिंअक्ष्णोतीतिगवाक्षी, विस्तृत हाता भूमीतें व्याप्त करितेजी ती· कृ· अक्षूधा· व्याप्तिअ· कवटीचाहृक्ष· ई· स्त्री·

गवीनं विग्रहादिसर्व आशितंगवीनशब्दाप्रमाणें·

गवीश्वरः गवांईश्वरोगवीश्वरः, धेनूंचा जोस्वामी तो· स· गाईंचा धनी· अ· पु·

गवेडुः गवेगवार्थेदायतेगवेडुः, गाईकारितां देइजंन्ते जी ती· कृ· देङ्धा· रक्षणअ· अर्थादिगवेधु शब्दाप्रमाणें·

गवेडुका गवेडुरेवगवेडुका, गवेडुजीतीच गवेडुका· त· अर्थ गवेडुशब्दाचा· आ· स्त्री·

गवेधुः गवाजलेनएधतइतिगवेधुः, जलें करून वृद्धिपावते जी ती· कृ· एधधा· वृद्धिअ· ऋषींचें भक्ष्यतृणधान्यविशेष· जास कुसा असें म्हणतात ती· उ· स्त्री·

गवेधुका गवेधुरेवगवेधुका, गवेधुजीतीच गवेधुका त· अर्थ· गवेधुश· प्र· आ· स्त्री·

गवेषणं गवेष्टिंवेषणं, मार्गण

जें तीं. कृ. गवेषधा. मार्गणअ. शोधकरणें. अ.न.

गवेषणा गवेषणंगवेषणा, अर्थात् गवेषण शब्दाप्रमाणें. आ.स्त्री

गवेषितं गवेष्यतेस्मगवेषितं, मार्गण करिजेलें जें तें. इत्यादिपूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें. शोधलेलें. वि.अ.पु.न. आ.स्त्री.

गव्यं गविभवंगोर्विकारोवागव्यं, गाईचेठायीं जें उत्पन्न किंवा तिचा विकार जो तो.न. शेण दूध वगैरे. वि.अ.पु न.आ.स्त्री.

गव्या गवांसमूहोगव्या, धेनूंचा जो समुदाय ती.त. गाईंचा समुदाय. आ.स्त्री.

गव्यूतं यवनंयूतंयूतिर्वा, गवां यूतंयूतिर्वागव्यूतं, मिश्रणसंश्लेषभवन जें तें. यूत वयूति गाईचें जे यूत तें गव्यूत.स.दोन कोस. अ.न.

गव्यूतिः विग्रहादिगव्यूतशब्दाप्रमाणें. इ.स्त्री

गहनं गाह्यतेइतिगहनं, प्रवेशिजतें जें तें. कृ. गाहूधा. विलोडनअ. उःप्रवेशअरण्य. वि.अ. पु.न. आ.स्त्री.

गह्वरं गाह्यतेइतिगह्वरं, विलोडिजेतें जें तें. कृ. गाहूधा. विलोडनअ. पर्वताचीगुहा. अ.न.

गांगेयं गंगायाः इदमपत्यंवागांगेयं, गंगेचें जें हें किंवा अपत्य तें.त. सुवर्ण. २ धोत्राचा कणा अ.न. पो. भीष्म. कार्तिकस्वामी

गांगेरुकी गांजलमीरयतीतिगांगेरुकी, उदकातें प्रेरणा करितसे जी ती कृ.ईरधा रूपादिकअ बिकणा औषधि आ.स्त्री

गाढं विग्रहादिउह्यादशब्दाप्रमा.

गांडिवं. गांडीवं गांडिरस्यास्तीतिगां डिवगांडीवंवा, ग्रंथिरूप पर्व आहे ज्यास तें. त. अर्जुनाचें धनुष्य अ.पु.न.

गाणिक्यं गणिकानांसमूहोगाणिक्यं, वेश्यांचा जो समूह तो.त वेश्यांचा समुदाय अ.न.

गात्रं गानेइतिगात्रं, गमन करते जें तें. कृ. गाड् धा. गमनअ. शरीर. २ हत्तीचा पुढचा जंघादिभाग. अ.न.

गात्रानुलेपनी गात्रमनुलिप्यते अनयाना गात्रानुलेपनी, श

रीर अनुलिप्त करिजेतेंजीर्णो ती. कृ. लिपधा. उपदेह अ. उरणीं. ई. स्त्री.

गात्रं गीयतेतद्गात्रं, गाइजे तेंजें तें. कृ. गाङ्धा. गत्यादिअ. गायन अ. न.

गांधारः गंधारदेशेभवःगांधारः, गंधारदेशाचेठायीं जोउत्पन्न तो. त. सप्तस्वरांतील एकभेद. अ. पु.

गायत्री गायंतंत्रायतेइतिगायत्री गाणाऱ्यातें स्व. स्वामन रक्षण करिते जी ती. कृ. त्रैङ्धा. पालनअ. वेदमंत्रविशेष. २खैराचें झाड. ई. स्त्री.

गारुत्मतं गरुत्मतोजातंगारुत्मतं, गरुडापासून जें झालें तें. त. पाचनामाचें रत्न. अ. न.

गार्गकं गर्गाणांसमूहोगार्गकं, गर्गांच्या जो समुदाय तें. त. गर्गांच्या मुलांचा समुदाय. अ. न.

गार्भिणं गार्भिण्यं गर्भिणीनांसमूहोगार्भिणं गार्भिण्यंवा. गर्भिणींचा जो समुदाय तें. त. गरवार बायकांचा समुदाय. अ. नपुं.

गार्हपत्यः गृहपतिनासंयुक्तोगार्हपत्यः, गृहपतीशीं जो संयुक्त असतो तो. त. अग्निविशेष. अ. पुल्लिंगी.

गालवः गालनस्यापत्यं नेत्रस्रावं वायतीतिगालवः, गालवऋषीचें जें अपत्य तें किंवा गाल स. नेत्रस्रवत्यातें शोषण करितो जो तो. त. २ कृ. वै. शोषणअ. गालवनामाऋषि. २लोध्रवृक्ष. अ. पु.

गिरिः गिरतीतिगिरणंवागिरिः, गिरण करितो किंवा गिरण जें तें. कृ. गॄधा. गिरणअ. पर्वत. २गिरणें. इ. पु.

गिरिकर्णी गिरिर्वाल्मूषिकाकर्णावस्याःसागिरिकर्णी, वाल्मूषिकाकर्णाकृती आहेत पर्णें जीचीं ती. त. विष्णुक्रांतानामाची औषधि. ई. स्त्री.

गिरिका गिरतीतिगिरिका. सर्व गिळते जी ती. कृ. गॄधा. गिरण अ. उंदराची एक लहान जाति. आ. स्त्री.

गिरिजं गिरेर्जातंगिरिजं. पर्वताचेठायीं जें झालें तें. त. जनीधा.

प्रादुर्भाव अ· अंकुर· २शिलाजित· अ· न

गिरिमल्लिका गिरिमल्लीइवगिरिमल्लिका, गिरिमल्लीनेपरीजी तीं· त· कुडयाचें झाड· आ· स्त्री·

गिरिशः गिरौशेतेगिरिशः, कैलास पर्वतीं शयन करितो किंवा राहतो जो तो· कृ· शीङ्धा· स्वप्न अ· महादेव· अ· पु·

गिरीशः गिरेः ईशः गिरीशः, कैलासपर्वताचा जो स्वामी तो· स महादेव· अ· पु·

गीः अस्खलितंगृणंत्येतामिति गीः, अस्खलित जेसें होय तेसें उच्चारितात जीतें ती कृ· गृधा· शब्दादि अ· वाणी· रेफांत· स्त्री·

गिलितं गीर्यतेस्मगिलितं, भक्षिजेलें जें तें· कृ· गृधा· निगरण अ· भक्षण केलेलें· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

गीतं गीयतेस्मगीतं, गाइजेलें जें तें· कृ· गाधा· स्तुत्यादि अ· गायन· अ· न· २गायलेलें· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

गीर्णं गीर्यतेस्मगीर्णं, स्तविजेलें जें तें· कृ· गृधा· शब्द अ· स्तुत· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

गीर्णिः गिरणंगीर्णिः, निगरणम् भक्षण जें ती· कृ· गृधा· निगरण अ· गिळणें· इ· स्त्री·

गीर्वाणः गीरेवनिग्रहानुग्रहसमर्थोबाणोयस्यसःगीर्वाणः, वाणी च आहे अपकारोपकाराविषयीं बाण जो ज्याचा तो· स· देव· अ· पु·

गीर्वाणः गिरंवन्वतेइतिगीर्वाणः, स्तुतिरूपवाणीनें इच्छा करितात जैतें· कृ· वनुधा· याचन अ· देव· अ· पु·

गीष्पतिः गिरांपतिर्गीष्पतिः, वाणीचा जो स्वामी तो· स· बृहस्पति नामक देवांचा गुरु· इ· पु·

गुग्गुलः गुजतीतिगुज् गुडतीतिगुलः गुजोव्याधेर्गुलः गुग्गुलः, व्याधीचा रक्षक जो तो· कृ· गुडधा· रक्षा अ· गुग्गुलनामावाघ क्ष· अ· पु·

गुच्छः गुध्यतइतिगुच्छः, वेष्टित होतो जो तो· कृ· गुधधा· परिवेष्टन अ· तीसभरांचा मुक्ताहार· २स्तबक·

अकारांत. पु.

गुच्छकः गुच्छतेइतिगुच्छकः, अवयवद्वारा वेष्टित होइजेतो जो तो. कृ. गुछधा. परिवेष्टन अ. पल्लवयुक्त. रूख्यांचा झुबका. अ. पु.

गुच्छार्धः गुच्छस्यार्धः गुच्छार्धः, गुच्छाचें जें अर्धतो. स. चोवीसस रांचा मुक्ताहार. अ. पु.

गुंजा गुञ्जतीतिगुंजा, अव्यक्तशब्द करितें जीती. कृ. गुजिधा. अव्यक्तशब्द अ. गुंज. आ. स्त्री.

गुंठितं गुंठ्यतेस्मगुंठितं, वेष्टित किंवा लिप्त करिजेलें जें तें. कृ. गुठिधा. वेष्टनअ. धूळ लागलेलें. २ गुंडाळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुडः गुडतिगुड्यतेवागुडः, रक्षण करितो किंवा आच्छादिजेतो जो तो. कृ. गुडधा. रक्षणादिअ. गूळ. २ नवरामेल्यावर जारापासून झालेलापुत्र. अ. पु.

गुडपुष्पः गुडइवपुष्पंयस्यसगुडपुष्पः, गुडसदृश आहे पुष्प ज्यानें तो. स. मोहाचा वृक्ष. अ. पु.

गुडफलः गुडइवफलमस्येतिगुडफलः, गुळासारखें आहे फल ज्यावें तो. स. आक्रोडाचें झाड. अ. पु.

गुडा गुडतीतिगुडा, देहादि रक्षण करितें जीती. कृ. गुडधा. रक्षणादिअ. विवडंग. २ गुळवेल. आ. स्त्री.

गुडी इत्यादिगुडाशब्दाप्रमाणें. गुळवेल. ई. स्त्री.

गुंडितं गुंड्यतेस्मगुंडितं, वेष्टन करिजेलें जें तें. कृ. गुडिधा. वेष्टन अ. वेष्टित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुडुची. गुडूची इत्यादिसर्वगुडीशब्दाप्रमाणें.

गुणः गुणयतीतिगुणः, निमंत्रणादिक करितो किंवा पाक निष्पत्ति करितो जोतो. कृ. गुणधा. आमंत्रणअ. रूपादिक चोवीस गुण. २ धनुष्याची वगैरे दोरी. ३ सर्पांची. अ. पु.

गुणवृक्षकः गुणेनरज्ज्वाबद्धोवृक्षः गुणवृक्षकः, रज्जुला राजू त्यानें जो बांधलेला वृक्ष सारखा तो. स. गलबताचीडोलकाठी. अ. पु.

गुणितं गुण्यतेस्मगुणितं, आह

न करिजेलें जें तें. कृ. गुणधा आ मंत्रणअ. गुणलेलें वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

गुदं गूयते अनेनेति गुदं, पुरीष टाकिजेतें जेणें तें. कृ. गुधा. पु रीषोत्सर्गअ. अपानद्वार. अ. न.

गुंद्रः गोदतइति गुंद्रः, क्रीडा करि तें जें तें. कृ. गुदधा क्रीडाअ. तृ णविशेष. अ. पु.

गुंद्रा गुंद्रयतीति गुंद्रा, किंवा गां जलं द्राती ति गुद्रा, रोग ' पेषण हा. नाश करिति अथवा जलामत गमन करितो हा तदा श्रयानें राहतो जो तो. कृ. गुद्रिधा ' क्षोदअ. द्राधा गमनअ. वाघां टीचा हस्त. २नागरमोथा. आ. स्त्री

गुप्तं गुप्यतेस्मगुप्तं, गोपन करि- जेनें जें तें. कृ. गुपधा गोपनअ. गूढ. २रक्षित. वि. अ पु न. आ व. स्त्री

गुप्तिः गुप्यतेगोपनंवागुप्तिः, रक्ष णकरिजेतें जी ती. किंवा रक्षण जें ती. कृ. गुपधा. रक्षणअसंरक्ष ण. २सुयार. ३ बदिखाना. आ . स्त्रीलिंगी.

गुफितं गुंफ्यतेस्मगुफितं, ग्रंथ न हा; गुंफन करिजे तें जें तें. कृ. गुफधा. ग्रंथनअ. गुंफलेलें. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

गुंफः गुफनंगुफ्यतेवागुंफः, ग्रथ न किंवा बद्ध करिजेतो जो तो इ त्यादि पूर्वीच्या शब्दा प्रमाणें. गुं फणें. २ बाहुभूषण. अ. पु.

गुंफितं विग्रहादिसर्वगुफितश ब्दाप्रमाणें.

गुरणं गूरणं गूर्तिर्गुरणंगूरणं वा, उद्यमन जें ती. कृ. गुरीधा उ, द्यमनअ. उद्योग करणें. अ. न. '

गुरुः गृणातिधर्मैगिरतिअज्ञानं वा गुरुः, धर्म सांगतो अथवा अ ज्ञान नाशक जो तो कृ. गृधा. श ब्दनिगरणअ. बृहस्पति. २ सं स्कार कर्ता. ३ अध्ययन सांगणा रा. उ. पु.

गुर्विणी गुरुर्दुर्जरः गर्भो ऽस्ति अस्याः सागुर्विणी, दुर्जर आहे गर्भ जीचा ती. त. गर्भोदर स्त्री. ईप्सा

गुल्फः गलतेइतिगुल्फः, पादपा र्श्वभागीं राहतो जो तो. कृ. गल धा. अदनअ. पायाचा घोटा अ पु.

गुल्मः गुडतिगुंडयतीतिवागुल्मः, रक्षण करितो अथवा वेष्टन करी तो जो तो. कृ. गुडधा. रक्षणववे ष्टणअ. मुळापासून फांद्याफुटले ला वृक्ष. २डाव्याकुशींतला मांस पिंड. ३ सेनासमूह. ४ रोगविशेष ५ दर्यांचें बेट. ६ सैन्य. ७ सैन्या चें रक्षण. अ. पु.

गुल्मिनी गुल्मः प्रतानोस्त्यस्याइ तिगुल्मिनी, प्रतान म्ह. विस्तार वपव कलाप आहे जीस ती. न. पसरलेली वेल. ई. स्त्री.

गुवाकः गूवाकः गुवत्यनेनेति गुवाकः गूवाकः, पुरीषोत्सर्ग फा र होतो जेणें करून तो. कृ. गुधा. पुरीषोत्सर्गअ. पोफळीचें झाड. अ. पु.

गुत्सः गुध्यतेइतिगुत्सः, वेष्टन क रिजेतो जो तो. कृ. गुधधा. परिवे ष्टनअ. पुष्पादिकांचा छुवका. अ. पु.

गुहः गूहतीतिगुहः, सेनेतें किंवा देवादिकांतें रक्षण करितो जो तो. कृ. गुहूधा. संवरणअ. कार्तिक स्वामी. अ. पु.

गुहा गूहतीतिगुहा, रक्षण करि ते किंवा आच्छादन करिते जी ती. कृ. गुहूधा. संवरणअ. पर्व तांचें विवर. २डवला नावाची व नस्पति. आ. स्त्री.

गुह्यं गूहनंगुह्यतेवागुह्यं. आच्छा दन किंवा आच्छादिजेनें जें तें. कृ. गुहूधा. संवरणअ. रहस्य. २उ पस्थ. म्ह. शिश्न आणि योनि. अ. न.

गुह्यकः गूहतिनिधिंरक्षतीतिगु ह्यकः, पुरलेल्यानिधीतें रक्षण करितो जो तो. कृ. गुहूधा. संवर णअ. यक्ष. अभिमानितदेवलोका विषयरक्षण करणारा जातिवि शेष. अ. पु.

गुह्यकेश्वरः गुह्यकानामीश्वरः गुह्यकेश्वरः, गुह्यकांचा जो ईश्व र म्ह. स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

गूढं गुह्यतेस्मगूढं, गोपित जें तें. कृ. गुहूधा. संवरणअ. गुप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गूढपात् गूढाःपादायस्यगूढपात्, गुप्त आहेत पाद म्ह. चरण ज्याचे तो. स. सर्प. त. पु.

गूढपुरुषः गूढश्चासौपुरुषश्चगू ढपुरुषः, गुप्त जो पुरुष तो. स. गुप्तपणानें बातमी घेणारा. अ.पु.

गूथं गूयतेइतिगूथं, टाकिजेतो जो तो. क्र. गुंधा. पुरीषोत्सर्गअ. विष्ठा. अ.पु.न.

गूनं गूयतेस्मगूनं, त्यक्त करिजे तें तें. क्र. धात्वर्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. अपानद्वारानें टा कलेला मल. अ.न.

गृंजनः गृंजते सस्यलेन कथ्य तेरोगादिभिरितिगृंजनः, रोगादि कांविषयी सस्यलानें कथन क रिजेतो जो तो. क्र. गृंजिधा. श ब्दअ. लसूण. अ.पु.

गृध्नुः गर्धनशीलोगृध्नुः, इच्छाअ हे स्वभाव ज्याचा तो. क्र. गृधुधा. अभिकांक्षाअ. आकांक्षाशील वि.उ.पु.स्त्री.न.

गृधः गृध्यतीतिगृधः, इच्छाक रितो जो तो. क्र. गृधुधा. अभि कांक्षाअ. पक्षिविशेष. आसगी ध असें म्हणतात तो. अ.पु.

गृध्रसी गृध्रमपिस्यतीतिगृध्रसी, गृध्राधन हि नाशकरितो जो तो. क्र. षोधा. अंतकर्मअ. मांड्यांचा सांधीस होणारा वातरोगविशेष. ई. स्त्री.

गृष्टिः गृणातीतिगृष्टिः, रोगना शक व दोहन दाची आणि नाश क.जो तो. क्र. गृधा. निगरणादिअ. डुकरकंद नावाची वनस्पति. २ए कवेळ व्यालेली गाई. ३ डुकर. इ. स्त्री.

गृहं गृह्णातिधान्यादिकमितिगृहं, धान्यादिकांतें गृहण करितें जें तें. क्र. ग्रहधा. उपादानअ. घर. अ.न. २ स्त्री. पु. व.

गृहगोधा गृहस्यगोधागृहगोधा, गृहसंबंधी जी गोधा ती. स. पाल. आ. स्त्री.

गृहगोधिका अल्पागोधागोधि का, गृहस्यगोधिकागृहगोधिका, अल्पा जी गोधा ती गोधिका गृह संबंधी जी गोधिका ती. स. पा ल. आ. स्त्री.

गृहगोलिका अल्पागोलागो लिका. गृहस्यगोलिकागृहगो लिका. अर्थादि सर्व गृहगोधि का शब्दाप्रमाणें.

गृहपतिः गृहस्यपतिः गृहपतिः, गृहाचाजो स्वामी तो. स. घराचा यजमान. इ. पु.

गृहयालुः गृहयतेनच्छीलः गृहयालुः. ग्रहण करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. गृहधा. उपादानअ. घेणारा. वि. अ. पु. स्त्री नपुं.

गृहस्थूणं गृहस्यस्थूणंगृहस्थूणं, घराचें जें स्थूण स. मुख्यस्तंब तो. स. धारण अ. न.

गृहाः विग्रहादिग्रहशब्दाप्रमाणें. अ. पु. ब.

गृहारामाः गृहस्यारामाःगृहारामाः, गृहसंबंधीजो आराम स. बाग तें. स. घराजवळचे बाग. अ. पु.

गृहावग्रहणी गृहमवगृह्यतेःनयागृहावग्रहणी, घर ग्राम होइजेतें जीणें ती. कृ. गृहधा. ग्रहणअ. घराच्या दाराखालचा उंबरा. ई. स्त्री.

गृही गृहाःसंत्यस्यसःगृही, त्या आहेजास तो. त. गृहस्थाश्रमी इन्. पु.

गृह्यकः गृह्यनइतिगृह्यकः, ग्रहण करिजे तो जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. पिंजऱ्यांतील पक्षि व मृग. २ स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

गेंडुकः गेंडुकः गच्छतीतिगाः इंडयतीतिइंडुः गाःगच्छन्चासौइंडुर्गेंडुःसएवगेंडुकः, गमन करितसे आता जो लुन तो गेंडु तोच गेंडुक. त. चेंडु अ. न.

गेंडुकः गातिइतिगाः गाःगच्छन् इंदुरिवगेंडुःसएवगेंडुकः, गमन करितहोत्साचंद्रासारखा जो आल्हादक तो. त. चेंडु. अ. पु.

गेहं गेनगणेशेनईह्यतेगेगणेशो ईहइष्यितेयस्मिन्वागेहं, गणेश स. गृहस्वामी यानें इच्छिजे तें किंवा गणपति पूज्यलें करून इच्छित आहे ज्याचे ठायीं तें. कृ. ईह्धा. चेष्टाअ. २ स. घर. अ. न.

गैरिकं गिरौभवंगैरिकं, पर्वताचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. सोनें. २ गेरू. अ. न.

गैरेयं गिरौभवंगैरेयं, गिरीचेठायीं जें झालें तें. त. शिलाजित अ. न.

गोः गच्छतीतिगोः गमन करितो जो तो. कृ. गम्लधा. गति अ. बैल. २ परलोक. ३ किरण. ४ वज्र ओ. पु. ५ गाई. ६ बाण. ७ वाणी. ८ दिशा. ९ डोळे. १० भूमि. ११ उदक. ओ. स्त्री.

गोकंटकः गोः पृथिव्याः कंटकः गोकंटकः, पृथ्वी संबंधी जो कंटक सा. कंटकयुक्त तो. स. सराटा नावाची औषधि. अ. पु.

गोकर्णः गोरिवकर्णावस्यगोकर्णः, गाई सारखे आहेत कान जाचे तो. स. मृगविशेष. २ अनामिकांगुष्ठ संयुक्त केल्यानें जो इतरांगुलींचा विस्तार तो. ३ सर्प. अ. पु.

गोकर्णी गोः कर्णौयस्यादितिगोकर्णी, गोकर्ण सदृश आहेत पत्रें जीचीं ती. स. मुरवेल इ. स्त्री.

गोकुलं गवांकुलंगोकुलं, धेनूचा जो समुदाय तें. स. गाईंचा समूह. अ. न.

गोक्षुरकः क्षुरतीतिक्षुरः स एवक्षुरक. गोःक्षुरकोगोक्षुरकः, व्यथित करितो जो तो क्षुरतोच क्षुरक इंद्रियांस जो व्यथा करणारा तो गोक्षुर रू. स. सराटा. अ. पु.

गोचरः गावः इंद्रियाणिचरंत्यस्मिन्गोचरः, इंद्रियें संचार करितात जाचेठायीं तो. कृ. चरधा. गति अ. इंद्रिय ग्राह्य विषय. अ. पु.

गोजिव्हा गोर्जिव्हेवगोजिव्हा, गाइच्या जिव्हे सारखी जी ती. स. पाथरी या नावाची खरखरीत औषधि. आ. स्त्री.

गोडुंबा गांभुवंतुंबतीतिगोडुंबा, भूमीतें पीडित करिते जी ती. कृ. तुबिधा. अर्दन अ. कवडींचा इंद्र. आ. स्त्री.

गोंडः गोरंडइवगोंडः, बैलाच्या अंडा सारखा जो तो. स. बेंबी. २ पामर जातिविशेष वृद्ध पुरुषाची नाभी. अ. पु.

गोत्रं गांत्रायतीतिगोत्रं, पृथ्वी किंवा वाण्यादिकातें रक्षण करितें जें तें. कृ. त्रैङ्धा. पालन अ. कुल. २ नाव. ३ ज्ञान. ४ अरण्य. ५ क्षेत्र. ६ शरीर. ७ मार्ग. अ. न. ८ पर्वत. अ. पु.

गोत्रभित् गोत्रंभिनत्तीतिगोत्र

भित्, पर्वताचें विदारण करितो जो तो. क्र. भिदिर्धा. विदारणअ. इंद्र इ. पु.

गोत्रा गोत्राः संत्यस्यामितिगवां समूहोवागोत्रायतेइतिवागोत्रा, पर्वतआहेत जिला किंवा गाईंचा समुदाय व जलातें रक्षण करिते जीती. न. ३ क्र. त्रैङ्धा. पालनअ. पृथ्वी. २ गाईंचा समुदाय आबं. स्त्री.

गोदः गुरतेइतिगोदः, उद्योग करी जो तो. क्र. गुरीधा. उद्यमनअ. मस्तकांतील मेंदू अ. पु.

गोदारणं गांभूमिंदारयतीति-गोदारणं, पृथ्वीतें दारण करितें जें तें. क्र. दृधा. विदारणअ नागर. अ. न.

गोदुग्धा गोर्दुग्धमिवगोदुग्धा, गाईच्या दुग्धासारखी जी ती. स. करडल. आ. स्त्री.

गोधुक् गांदुहतीतिगोधुक्, गाईचें दोहन करितो जो तो. क्र. दुहधा. पूरणअ. गवळी. ह. पु.

गोधनं गवांधनंसमूहोगोधनं, गाईंचा जो समूह ते. स. गाईंचा समुदाय. अ. न

गोधा गुध्यते ऽ नयागोधा, वेष्टन होतें जीणें ती. क्र. गुधधा. परिवेष्टन अ. धनुष्याचें दोरीचें संघर्षण बाहूस न व्हावें म्हणून बांधलेला चामड्याचा बंध. आबंत. स्त्री.

गोधापदी गोधायाइवपादोमूलंयस्याः सागोधापदी, गोधेसारखी आहे मुळी जीची ती. स. तामडी लाजाळू नावाची औषधी. ई. स्त्री.

गोधिः गुध्यतेइतिगोधिः, परिवेष्टित करिजेतो जो तो क्र. गुधधा. परिवेष्टन अ. कपाळ. इ. पु.

गोधिका गुध्यतीतिगोधिका, परिवेष्टित जी ती. क्र. गुधधा. परिवेष्टन अ. घोरपड. आ. स्त्री.

गोधिकात्मजः गोधिकाया आत्मजः गोधिकात्मजः, गोधिकेचा जो आत्मज म्ह. पुत्र तो. स. स्थल गोधिकेचें अपत्य - जास गार असें म्हणतात तें. अ. पु.

गोधूमः गुध्यतेइतिगोधूमः, वे

षित असतो जो तो इत्यादिगो धिशब्दाप्रमाणें. गहूं अ. पु. २ जलमुस्ता नावाची औषधि. अ. न.

गोनर्द गांजलेनर्दयतीतिगोनर्दः, जलामत शब्द करितें जेंतें. कृ. नर्दधा. शब्द अ. जलमुस्ता नावाची औषधि. अ. न..

गोनसः गोरिवनासिकायस्यगोनसः, गोसारखी आहे नासिकाजाची तो. स. घोणस. अ. पु.

गोपः गांभूमिंधेनुंवापातीतिगोपः, भूमि किंवा धेनु पातें रक्षण करितो जो तो. कृ. पाधा. रक्षणा अ. बहुत गांवचा अधिकार करणारा. २ गवळी. ३ रक्ताबोळ. अ. पु.

गोपतिः गवांपतिः गोपतिः, गाईंचा जो पति स. स्वामी तो. स. यथेच्छ संचार करणारा बैल. इ. पु.

गोपरसः गोपेरसोयस्यगोपरसः, गोपाविषयीं आहे रस जाचा तो. स. रक्तबोळ. अ. पु.

गोपी. गोपी गोपायतिगोपस्यस्त्रीवागोपी गोपीवा, गो गादिकांपासून रक्षण करित्ये जी ती. व गोपाची जी स्त्री ती. कृ. उपूधा. रक्षण अ. २ स्त्री प्र. उपरसाल नावाची औषधि. २ गवळण. आ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

गोपानसी गोपायतीतिगोपानसी, गृहाछादक तृणाला रक्षण करित्ये जी ती. कृ. गुपूधा. रक्षण अ. घराचें ओंवण. ई स्त्री.

गोपायितं गोप्यतेस्यगोपायितं, रक्षण करिजेलें जें तें. कृ. गुपूधा. रक्षण अ. संरक्षित केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गोपालः गांपालयतीतिगोपालः, गाईतें पालन करितो जो तो. कृ. पालधा. रक्षण अ. गवळी. अ. पु.

गोपुरं गोपायतिगाः पुरतीतिवा गोपुरं, संरक्षण करितें किंवा गाईंप्रत जें पुर स. श्रेष्ठसमुदित गमनाई तें. कृ. गुपूधा. रक्षण अ. २ पुरधा. अग्रगमन अ. पुरद्वार. २ घराचें द्वार. ३ जलमुस्ता. अ. न.

गोप्यकः गुप्यतेइतिगोप्यः स

एवगोप्यकः, रक्षण करितो जो तो गोप्य तोच गोप्यक त. दास. अ. पु.

गोमान् बहवोगावोस्यगोमान्, बहुत आहेत गाई ज्याच्या तो. व. गाईचा स्वामी. वि. त्. पु. न. ई. स्त्रीलिंगीं

गोमायुः गांविकृतांवाचंमिनो तीतिगोमायुः, दुष्ट शब्द करितो जो तो. कृ. डुमिञ्धा प्रक्षेपण अ. कोल्हा. उ. पु.

गोमयं गोर्विकारःगोमयं, गोसंबंधी जो विकार तें. त. गाईचें शेण अ. पु. न.

गोमिन् विग्रहादिगोमच्छब्दाप्रमाणें इन्. पु.

गोरसः गोर्विकारोगोरसः, गोसंबंधी जो विकार तो. त. ताक दहीं वगैरे. अ. पु.

गोर्दं गुर्यतेगुरतेवागोर्दं, उद्योगोपकाररूजें तें. कृ. गुरीधा. उद्यमन अ. मलविशेष. अ. न.

गोलः गामवयवैर्लातीतिगोलः, आकृतिविशेषानें भूमीतें ग्रहण करितो स. तदाकृति सदृशा जो तो. कृ. लाधा आदान अ. वाटोळा गोळा. अ. पु.

गोलकः गुड्यतेइतिगोलकः, रक्षण करिजेतो जो तो. कृ. गुडधा. रक्षणादिअ. नवरा मेला असतां जारापासून झालेला पुत्र. अ. पु.

गोला गांदीप्तिंलातीतिगोला, भक्षणानें जठराग्नीचें उद्दीपन जो करितो तो. कृ. लाधा. आदान अ. मनशीळा. आ. स्त्री.

गोलीढः गोभिर्लिह्यतेस्मगोलीढः, गाईनीं भक्षित जेतो जो तो. कृ. लिहधा. आस्वादन अ. मोरवा. अ. पु.

गोलोमी गोरिवलोमानिअस्या इतिगोलोमी, गाईसारखीं आहेत लोमें जीस ती. ल. १ वेखंड. २ शक्रदूर्वा. ३ जटामांसी. ई. स्त्री.

गोवंदिनी गांविंदयतइतिगोवंदनी, गाईविषयीं जी स्तुत्य ती. कृ. वदिधा. अभिवंदनादि अ. वाघांटीचें झाड. ई. स्त्री.

गोविंदः गांपृथ्वींधेनुंस्वर्गंवाविंदतीतिगोविंदः, पृथ्वी गाय व-

स्वर्ग यांप्रत प्राप्त होतो जो तो. ह. विद्धधा. लाभ अ. विष्णु २ ऋषा. ३ गवळी. ४ रावणा. ५ बृहस्पति. अ. पु.

गोविट् गोर्विट्गोविट्, गाईची जी विट् ह्म. विष्ठा ती. स. शेण. पु. स्त्री.

गोशीर्ष गोः शीर्षमिवशीर्षमस्यगोशीर्ष, गाईच्या मस्तकाप्रमाणें ह्म. मस्तकांतील गोरोचनाप्रमाणें आहे शरीर ह्म. सार्गश ज्याचा तो. स. कमळगंधि चंदन. अ. न.

गोष्ठ गावस्तिष्ठंत्यत्रेतिगोष्ठं, गाई राहतात ज्याठायीं तो. ह. ष्ठाधा. गतिनिवर्तन अ. गोस्थान ह्म. गोठा. अ. न.

गोष्ठी गावस्तिष्ठंत्यस्यामितिगोष्ठी, अनेकवाणी ह्म. तर्कानस्के राहातात जीचाठायीं ती. ह. ष्ठाधा. गतिनिरत्त्यादिअ. सभा. ई. स्त्री.

गोष्पद गोः पदंगोष्पदं, गाईचें जें पद ह्म. पाऊल किंवा चरण्याची जागा तें. स. गाईचा पाद अथवा तिची चरण्याची जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गोसंख्यः गांचेष्टतेसः गोसंख्यः, गाईचें कथन करितो जो तो. ह. चक्षिङ्धा. व्यक्तवाणिअ. गवळी. अ. पु.

गोसः गांस्यतीतिगोसः, अंगलाचा नाश करितो जो तो. ह. षोधा. अंतकर्मअ. तांबड्या बोळ. अ. पु.

गोस्तनः गोः स्तनाइवगोस्तनः, गाईच्या स्तनाप्रमाणें जो तो. स. चार सरांचा मुक्ताहार. अ. पु.

गोस्तना. गोस्तनी गोस्तनो यस्याइतिगोस्तनी, गोस्तनसदृश आहे फल जीचें ती. स. द्राक्षीचावल्ली. आ. ई. स्त्री.

गोस्थानकं गवांस्थानंगोस्थानं तदेवगोस्थानकं, गाई राहाण्याचें जें स्थान तें गोस्थान तेंच गोस्थानक त. गोठा. अ. न.

गौः गच्छतीतिगौः, गमन करितो जी तो. ह. गम्लृधा. गतिअ. गाई व बैल वगैरे. ओ. पु.

गौतमः गोतमस्यापत्यंगौतमः,

गोतमऋषीनें जें अपत्य तो-त. गौतमऋषि. २ बुद्धविशेष. अ. पु.

गौधारः गोधाया. अपत्यंगौधारः, पालीनें जें अपत्य तो-त. पालीनें पिलु. अ. पु.

गौधूमीनं गोधूमानांभवनंक्षेत्रंगौधूमीनं, गहूं उत्पन्न होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. गव्हांचें शेत. अ. न.

गौधेयः विग्रहादिसर्वगौधारशब्दाप्रमाणें.

गौधेरः विग्रहादिसर्वगौधारशब्दाप्रमाणें.

गौरः गौरतिशुक्लतिवामनोत्रेनेतिगौरः, अंतःकरण सत्वन किंवा रममाण होतें ज्याचेठायीं तो. कृ. गुरधा. २ गुङधा. उद्यमनादिअ. पांढरा, पिवळा, आणि तांबडा वर्ण. को. चंद्रादिक अर्थ आहेत वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गौरी गौरोवर्णोस्याअस्तीतिगौरी, गोरा आहे वर्ण जीचा ती. त. जीस रजोदर्शन झालें नाहीं अशी स्त्री. ग्रंथांतरीं अष्टवर्षीयकन्या २ पार्वती. ई. स्त्री.

गौष्ठीनं पूर्वभूतगोष्ठंगौष्ठीनं, पूर्वी भूत झ. पूर्वीं गाई राहाण्याचें जें स्थान तें. त. प्रथम गाई राहात असत तें स्थान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्रथितं विग्रहादिसर्वग्रंथितशब्दाप्रमाणें.

ग्रंथः ग्रथ्यतेइतिग्रंथः, रचिजेतो जो तो. कृ. ग्रथिधा. ग्रंथनादिअ. निबंध. २ शास्त्र. ३ द्रव्य. अ. पु.

ग्रंथिः ग्रंथतेइतिग्रंथिः, ग्रंथिकरिजे जी ती. इत्यादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. वेल वगैरेची गांठ झ. पेर. इ. पु.

ग्रंथिकं ग्रंथिरिवप्रतिकृतिर्ग्रंथिकं, ग्रंथि सारिखी ज्याची प्रतिमा तें. तें. पिंपळीचें मूळ. अ. न.

ग्रंथितं ग्रथ्यतेस्मग्रंथितं, गुंफितकेलें जें तें. कृ. ग्रथिधा. संदर्भे अ. गुंफित झ. गुंफलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्रंथिपर्णी ग्रंथीपर्णानियस्यग्रंथयइवपर्णानिचस्येतिवाग्रंथि

पर्णे, ग्रंथीचेठायीं किंवा ग्रंथी
सारखीं आहेत पानें जास तें· स
कंभिवन स्त्र· भवोरावनौषधि·अ·
नपुंसक·

ग्रंथिल: ग्रंथिरस्यास्तीतिग्रंथिलः
ग्रंथिस्त्र· पर्वसमुदाय आहे जा
स तो· त· वेहकळीचा रस· २का
रवान्हें झाड· अ·पुं·

ग्रस्त ग्रस्यतेस्मग्रस्तं, भक्षण करि
जैलें जें तें· कृ· ग्रसृधा· अदन
अ· ज्या वाक्यांत वर्णोच्चार पुरा
होत नाहीं असें वाक्य· २ खाल्ले
लें· वि· अ·पु·न·आ· स्त्री·

ग्रह: गृह्यतेसूर्याचंद्रमसाविति
ग्रहणंवाग्रहः, ग्रहण करिजेता
हेत सूर्य व चंद्र जेणें तो· किंवा
ग्रहणजें तें· कृ· गृहूधा· ग्रहण
अ· चंद्रसूर्याचें ग्रहण· २ ग्रहण
स्त्र· स्वीकारणें· ३ सूर्यादिनवग्र
ह·४ निर्बंध, आग्रह विशेष·अ·
पु· को· विरोध· ३ रणोद्यम ·२ पू
तनादिक पिशाचें· अ·पु·

ग्रहणी गृण्हातिजठराग्निमिति
ग्रहणी, जरराग्नीतें मंद करी
त्यें जी ती· कृ· ग्रहधा· उपादान
अ· संग्रणी नावाचा रोग· इ·स्त्री·

ग्रहपतिः ग्रहाणांपतिर्ग्रहपतिः,
ग्रहांचा जो स्वामी तो· स· सूर्य·
इ·पु·

ग्रहीता गृण्हातीतिग्रहीता, ग्रह
ण करितो जो तो· कृ· ग्रहधा·उ
पादान अ· घेणारा वि· कृ·पु न·
ई· स्त्री·

ग्रामः ग्रसतेग्रस्यतेवाग्रामः, भ
क्षण करितो किंवा करिजेतो जो
तो· कृ· ग्रसृधा· अदन अ· गाय
नांतील स्वर· २ गांव· अ·पु·

ग्रामणीः ग्रामंनयतीतिग्रामणीः,
ग्रामातें नेतो जो तो· कृ· णीञ्धा·
प्रापण अ· नापित· ई·पु· २ श्रेष्ठ
३ ग्रामाधिपतिः वि· ई·पु·स्त्री·
नपुंसक·

ग्रामतक्षः ग्रामस्यतक्षः ग्रामत
क्षः, ग्रामसंबंधी जो सुतार तो· गां
वचा सुतार· अ·पु·

ग्रामता ग्रामाणांसमूहोग्रामता,
ग्रामांचा जो समुदाय तो· त· गा
वांचा समूह· आ· स्त्री·

ग्रामाधीनः ग्रामेअधीनःग्रामा
धीनः, ग्रामाचेठायीं जो अधीन

श्च. गावाचे स्वाधीन तो. स. गावा
तला कृतार. अ. पु.

ग्रामांतः ग्रामस्यांतः समीपेग्रा
मांतः, ग्रामाच्या समीप जो प्रदे
श तो. स. गावांच्या जवळच्या प्रदे
श. अ. पु.

ग्रामीणा ग्रामेभवा ग्रामीणा, ग्रा
मांचे ठायीं जी उत्पन्न ती. त. जी
स नीळ असें म्हणतात ती. आवं.
स्त्री.

ग्राम्यः ग्रामेभवः ग्राम्यः, ग्रामाचे
ठायीं जो उत्पन्न तो. त. इलकट.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्राम्यधर्मः ग्रामेभवाः ग्राम्याः
जनांस्तेषांधर्मो ग्राम्यधर्मः, लो
कांचा जो प्रियधर्म स्त्र. आचार
तो. त. मैथुन. अ. पु.

ग्रावा गिरतिगृणातिवाग्रावा, नि
गरण व शब्द करितो जो तो. क.
गृधा. निगरणादि अ. पर्वतः १
पाषाण. ३ मेघ. न. पु.

ग्रासः ग्रस्यतेइतिग्रासः, भक्षण
करिजेतो जो तो. क. ग्रसधा. अ
दन अ. घास. अ. पु.

ग्राहः विग्रहादिग्रहशब्दाप्रमाणें.
जलचर विशेष स्त्र. मकर. २ ग्र
हण. अ. पु.

ग्राही गृह्णातीतिग्राही, विपुलवि
स्तार ग्राही जो तो. क. ग्रहधा. उ
पादान अ. कवठीचे झाड. इन्. पु.

ग्रीवा गीर्यते, नयाग्रीवा, भक्षण
करिजेतें जीणें ती. क. गृधा. नि
गरण अ. मान. आ. स्त्री.

ग्रीवाशिरा ग्रीवायाः शिराग्रीवा
शिरा, ग्रीवासंबंधी जी शिरा ती.
स. मानेची शीर. आ. स्त्री.

ग्रीष्मः जलंगिरतीतिग्रीष्मः, ज
लातें शोषण करितो जो तो. क.
गृधा. निगरणअ. ग्रीष्मऋतु. अ
कारांत. पु.

ग्रैवं, ग्रैवेयं ग्रीवायांइदंतद्भव
वंवाग्रैवेयं, ग्रीवा म्ह. मान तत्सं
बंधी किंवा तीचे ठायीं जें उत्पन्न
तें. त. ग्रीवासंबंधी. वि. अ. पु.
न. आवं. स्त्री.

ग्रैवेयकं ग्रीवायांभवंग्रैवेयकं,
कंठाचा ठायीं राहणार जें तें. त.
ग्रीवाभूषण. अ. न.

ग्लस्तं ग्लस्यतेस्मग्लस्तं, भक्षण
करिजेलें जें तें. क. ग्लसधा. अद

नअर्थ. भाक्षिलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्लह: ग्लह्यतेइतिग्लहः, देइ जेतोजो तो. क्र. ग्लहधा. आदान अ. पणस्त्र. पेज. अ. पु.

ग्लान: ग्लायतीतिग्लानः, हर्ष नाश करितो जो तो. क्र. ग्लेधा. हर्षक्षयअ. रोगानें हर्षरहित झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्लास्नु: ग्लायति तच्छीलोग्लास्नुः, हर्षक्षय आहे स्वभाव ज्याचा तो. क्र. ग्लेधा. हर्षक्षय अ. अर्थ ग्लान शब्दाप्रमाणें. वि. उ. पु. स्त्री. नपुंसक.

ग्लौ: ग्लायतीतिग्लौः, क्षीण होतो जो तो. क्र. ग्लेधा. हर्षक्षयअ. चंद्र. औ. पु.

घट: घटतेइतिघटः, जलधारणा द्युपयोगींजो तो. क्र. घटधा. चे ष्टाअ. कलश घागर वगैरे. अ.पु.

घटा घटनंघटा, संघटनजें तें. क्र. घटधा. संघातअ. युद्धांतील हत्तीचें संघटन आ स्त्री.

घटना विग्रहादिसर्वघटाशा.प्र.

घटी विग्रहादिसर्वघटशब्दाप्रमा णें. ई. स्त्री.

घटिकार्थक: घटीकार्यतीति घटिका घटिका अर्थोयस्यसघ टिकार्थक:, घटिकेनें सांग ल्ये जो तो घटिका घटिकाआहे प्रयोजन ज्यास तो घड्याळ वा जविणारा घड्याळजी अ पु.

घटीयंत्र घटीनांयंत्रंघटीयंत्रं, घटी स. मोचे तत्संबंधी जें यंत्र, तें. स. रहाट अ.न.

घट्ट: घट्टतेऽस्मिन्निति घट्ट:, मी भूत होतात जनजानेंयासी तो. क्र. घट्टधा. चलनवसंघातअ. गंगादितीरीं बांधलेलाघाट. अ.पु.

घंटापथ: घंटानांतद्वताहस्त्या दीनांपंथा. घंटापथः, हत्ती वगै रे जाण्याचाजो पंथा स्र. मार्ग- तो. स. राजमार्ग. अ. पु.

घंटापाटलि: आहंतीतिघंटा पाटलातीतिपाटलि:, घंटाचासी पाटलिश्चघंटापाटलि:, हिंसा करणारा असा जो पाटलवर्ण ग्रहण करणारा तो. स. मोर आचें झाड. इ. पु.

घंटारवा घंटे वारीतीतिघंटारवा, घंटेसारखी शब्द करिते जी ती. क्र. रुधा. शब्दअ. घांगरी २ता ग्र. आ. स्त्री.

घन: हन्यते अनेनेतिघनः, नाश होतो जेणें तो. क्र. हनधा. हिंसा अ. सांद्र. २ कठीण. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

घनरस: घनस्यरसः घनरस., मेघाचाजो रस तो. स. उदक. अ.पु.

घनसार: घनस्येवसारोस्यशी तलत्वात् घनसार:, मेघासारि ख्याआहे सार ह्म. सारांशजाचा तो. त. कापूर. अ.पु.

घनाघन: हंतीतिघनाघनः, ना शकरितो जो तो. क्र. हनधा. हिं साअ. इंद्र. २ मदोन्मत्तहत्ती-

३ मेघ. अ. पु.

घर्मः अंगाज्जिघर्तीतिघर्मः, अंगा पर्यंत क्षरण करितो जो तो. रू. घृ धा. क्षरणंअ. घाम. अ. पु. २ उ ष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घस्मरः घसतीतिघस्मरः, भक्ष ण करितो जो तो. रू. घस्लृधा. अदनअ. खादाड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घस्रः तमोघसतीतिघस्रः, त माते भक्षण करितो जो तो. रू. घस्लृधा. अदनअ. दिवस. अ पुल्लिंगी.

घाटा घाटयतीतिघाटा, संघा त करणारीजी ती. रू. घटधा. संघातअ. मान आणि मस्तक यांचा मागले कडचा संधि. आ कं. स्त्री.

घांटिकः घंट्याचरतीतिघांटि कः, घंटीनें संचार करितो ह्मण ऊपजीवन करितो जो तो. न. स्तुति पाठकांतील भेद. अ. पु.

घातः हननंघातः, हननं जें तें. रू. हनधा. हिंसाअ. वध. अ. पुल्लिंगी.

घातुकः हननशीलोघातुकः, हिं सा करण्याचा आहे स्वभावजाचा तो. रू. हनधा. हिंसाअ. हिंसा करणशील ह्म. घातक. २ द्रोह करणारा. अ. पु.

घासः अद्यतेपश्वादिभिरिति- घासः, पशूंनीं भक्षिजेतो जो तो. रू. अदधा. भक्षणअ. गा ई ह्मशींचें खाण्याचें तृण. अ. पु.

घुटिका घाटते अनयाघुटिका, परिवर्तन होतें जीच्या योगानें ती. रू. घुटधा. परिवर्तनअ. पायांच्या मागची घांट जिला घोटा ह्मणता त ती. आ. स्त्री.

घुणः घुणतेइतिघुणः, भ्रमणक रितो जो तो. रू. घुणधा. भ्रमण अ. लांकडाला छिद्र पाडणारा कृमि. अ. पु.

घूर्णितः घूर्णतेस्मघूर्णितः, भ्र मित जो तो. रू. घूर्णधा. भ्रमण अ. झोपेनें झुंगलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घृणा घृण्यंते अनुगृह्यंतेनया घृणा, अनुकंपायुक्त होतात जी णें ती. रू. घृधा. क्षरणादिअ.

करुणारस. २ दया. ३ निंदा आ
यंत. स्त्री.

घृणिः जिघर्त्तीतिघृणिः, दीप्तिमा
न होतो जो तो. क्र. घृधा. क्षरण
दीप्तिअ. किरण. इ. पु.

घृतं घ्रियतेजिघर्तीतिवाघृतं, दीप्ति
मत् करिजेते किंवा क्षरण पावतेजें
तें. क्र. घृधा. क्षरणअ. तूप २ पाणी
अ. न.

घृष्टिः घर्षतिपाषाणादिकमितिघृष्टि
पाषाणादिकांते घर्षण करितोजो
तो क्र. घृषधा. संघर्षअ. डुकर. २
डुकरकंद. इ. पु. २ ३. स्त्री.

घोटः घोटतेइतिघोटः, परिवर्तनं
करितो जोतो क्र. घुटधा. परिवर्त
नंअ. घोडा अ. पु.

घोटकः विग्रहादिसर्वघोटशब्दा
प्रमाणें

घोणा घोणत्यनयाघोणा, भ्रमण
करितें जीणेंतो. क्र. घुणधा भ्रम
णअ नाक. आ. स्त्री.

घोणी घोणानासाअस्यास्तीतिघो
णी, प्रशस्त आहे नासिका ज्याची
तो त. डुकर. इन. पु.

घोंटा घोणतेइतिघोंटा, भ्रमणक
रिते जीती. क्र. घुणधा. भ्रमणअ
पोफळीचा वृक्ष. २ बोरीचें फळ. ३
वृक्षविशेष. आ. स्त्री.

घोरं घोरयतियतस्तद्घोरं, भयंक
र शब्द होतो ज्यापासून तें. क्र. घु
रधा. भीमार्थशब्दअ. भयानकर
स. अ. पु. भयंकर. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

घोषः घोषयतीतिघोषः, संघुष्ट
जोतो क्र. घुषिरधा. विशब्दनअ.
गौळवाडा. अ. पु.

घोषकः घोषयतीतिघोष. घोषए
वघोषकः, सम्यक् शब्द करण्यास
जो साधन तो घोष तोच घोषकः.
त. घोसाळी. अ. पु.

घोषणा घुष्यतइतिघोषणा, उद्घो
षिजेते जीती. क्र. घुषिरधा. शब्द
अ. उच्चस्वरानें जो घोष तो. आ. स्त्री.

घ्राणं घ्रायतेअनेनेतिघ्राणं, गं
धग्रहण करिजेतो जेणें तें. क्र. घ्रा
धा. गंधोपादानअ. नासिका. म्ह.
नाक. २ हुंगलेलें. अ. न. २ वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

घ्राणतर्पणः घ्राणंतर्पयतीतिघ्राण
तर्पणः, घ्राण केतें तृप्त करितोजो

तो. क्र. तृपधा. प्रीणनादिअ. मार्ग धिविशेष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
च चंद्रतेइतिच, आल्हाद करितो जो तो. क्र. चदिधा. आल्हादअ. पादपूरण २ समुच्चय. ३समास. ४ इतरेतरयोग या अर्थी. ५आल्हादकारी क्ष. यांचा प्रतिपादक. उ. अनितंगोपायितंच शुभंच. २ध चरंवदिदेहीछिंधि. ३ संज्ञाच परिभाषाच इत्यादि. अव्य.

चकोरकः चकतीतिचकोरः सएव चकोरकः, तृप्त होतो जो तो चकोर तोच चकोरक. त. चंद्राला पाहून आनंद पावणारा चकोरपक्षि. अ. पु.

चक्रः चेक्रियतेकियतेगमनभरणादिवा अनेनेतिचक्रं, हिंसापचनसारखी जें भ्रमण ते व गमनादि होतात जेणें ते. क्र. कृञ्धा. २ कं. धारणअ. हिंसादि अ. उदकाचा भोंवरा. २राज्य. ३ सैन्य. ४ वथाचें चाक. अ. न. चक्रवाकपक्षि. अ. पु.

चक्रकारकं चक्रस्यकारकंचक्रकारकं, चक्रानें जें कारक तें. स. सुवासिक द्रव्य. ह्र. वाघनख अ. पु.

चक्रपाणिः चक्रंपाणौयस्यसः चक्रपाणिः, चक्र आहे हस्तावेठायीं ज्याचा तो. स. विष्णु. इ. पु.

चक्रमर्दकः चक्रंमृद्नातीतिचक्रमर्दकः, चक्रातें मोडतो जो तो. क्र. मृदधा. क्षोदअ. टाकळा नावाची औषधि. अ. पु.

चक्रला चक्रंलातीतिचक्रला, चक्राकृति धारणानें स्थित जी ती. क्र. लाधा. आदान अ. उच्चटासूक. आ. स्त्री.

चक्रवर्ती चक्रेभूमंडलेराजमंडलेवावर्तितुंशीलमस्येतिचक्रवर्ती, भूमंडलाचेठायीं किंवा राजमंडलाचेठायीं वर्तन करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. क्र. वृतुधा. वर्तन अ. सर्वपृथ्वीचाराजा. इन्. पु.

चक्रवर्तिनी चक्रंचक्रमिववावर्तितुंशीलमस्याइतिचक्रवर्तिनी. चक्रासारखा ह्म. मंडलासारखा आहे वागण्याचा स्वभाव जीचा ती. धात्वादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. चारूवत. ई. स्त्री.

चक्रवाकः चक्रशब्देनउच्यतेनक्रवाकः, चक्रवाचक शब्दानें जो

भिजेतोजोतो क्र वचधा पाप-
भापणश्चचक्रवाक पक्षि अ पु

चक्रवाडः चक्राकारेणवाडतेच-
क्रवाडः, चक्राकृतीने आप्लुतहो
तोजोतो क्र वाडृधा आप्लाव्य
अ पृथ्वीला प्राकार भूतजो पर्व
त तो अ पु

चक्रवालं चक्रं भूमंडलंवलयते
चक्रवाल., भूमंडल वेष्टिजेतो
जोतो क्र वलधा वेष्टनअ अर्थ
चक्रवाडाचा २ वाटोळागोळा
अ पु २ न

चक्रांगः चक्राण्यंगेयस्यस च
क्रांगः, चक्रें म्ह चक्राकृतिआ
हेत अंगे ज्याचेठायीं तो स
हंसपक्षी अ पु

चक्रांगी चक्रंचक्राकारमंगंयस्या
साचक्रांगी, अर्थादिपूर्वीच्याश
ब्दाप्रमाणें ई स्त्री

चक्री चक्रमंडलमस्यास्तीतिचक्री
कुंडलाकृति आहेजास तो त स
र्प इन् पु

चक्रीवान् चक्रवद्भ्रमणंचक्रंअंद
स्यास्तीतिचक्रीवान्, चक्राप्रा
म्प्रसें आहे भ्रमणजाचें तो स
गर्दभ म्ह गाढव त् पु

चक्षुःश्रवाः चक्षूएवश्रवसीयस्य
चक्षुःश्रवाः, नेत्र आहेत कर्णजा
चे तो स सर्प स् पु

चक्षुष्या चक्षुषेहिताचक्षुष्या, ने
त्रांकारणें जी हितकारक ती त
अंजनविशेष आ स्त्री

चक्षुः चक्षतेनेनेतिचक्षुः,आइय
कोकिजेतें जेणें ते क्र चक्षिधा
व्यक्तवाणिअ नेत्र स् न

चंचलं चंचतीतिचंचलं, चंचलहो
तेंजेंतें क्र चंचुधा गतिअ चंच
ल वि अ पु न आ स्त्री

चंचला विग्रहादिचंचलशब्दाप्रमा
णें विद्युल्लता आ स्त्री

चंचुः चचतीतिचंचुः, चांचल्यगा
मीजोतो क्र चंचुधा गमनअ
एरंडाचें झाड २ पक्ष्यांचें तोंड उ
पु

चटकः चरतीतिचटकः, भेदन
करितोजोतो क्र चटधा भेदन
अ पक्षिविशेष अ पु

चटका चटकस्यस्त्रीचटका, चट
काचीजी स्त्री ती स्त्रीप्र पिंपली
मूळ २ चिमणी आ स्त्री

चटकाशिरः चटकायाः शिरइव चटकाशिरः, चटकासारिखें आहे शिर जीचें तीं स. पिंपळमूळ.सू.न.

चटिकाशिरः विग्रहादिसर्वचटका शिर. शब्दाप्रमाणें.

चणकः चण्यतेइतिचणकः, दानकरिजेतोजो तो कं. चणधा. दानअ. हरभरा. अ.पु.

चंडः चंडतेइतिचंडः, फार कोपतो जो तो क. चडिधा कोपअ. अतिशपिट. वि. अ.पु. न.आ.स्त्री.

चंडा चंडतेइतिचंडा, प्रकुपितसे अत्युग्रजी ती. इत्यादिपू. श. प्र.उदिरकानी. २ चोरओवा आ.स्त्री.

चंडांतः चडमततीतिचंडांतः, प्रचंड विस्तारतोजो तो. क. अतधा. सातत्यगमनअ. कल्हेरी चेंडू. अ.पु.

चंडिका चंडतेइतिचंडिका, अत्यंत प्रकुपित होत्सेजी ती क. चडिधा कोपअ. पार्वती. आ.स्त्री.

चंडांतकः चंडांकोपनांस्त्रियम ततीतिचंडांतकः, स्त्रीप्रतसततगमन करितोजोतो. क. अत-धा. सातत्यगमनअ. परकर.

अ.न.

चंडालः चंडयतीतिचंडालः, अत्यंत क्रोध करितो जो तो क. चाडधा. कोपअ. ब्राह्मणीचेठायींशूद्रापासून झालेला पुत्र. याची अतिनिंद्य वृत्ति आहे. अ.पु.

चंडालवल्लकी चंडालस्यवल्लकीचंडालवल्लकी, चंडालाचीजीणा ती. स. अंत्यजाची वीणा. ई.स्त्री

चंडालिका विग्रहादिचांडालिका शब्दाप्रमाणें.

चंडांशुः चंडाःप्रचंडाःअंशवोयस्यसचंडांशुः, अतितीक्ष्णआहेत किरण ज्याचे तो. स. सूर्य. उ.पु.

चतुःशालं चतस्रःशालाःसमाहृतापिशिनुतत् चतुःशालं, चार अन्योन्याभिमुख शाला म्हणजे सोंपे आहेतजेथें तीं सचौसोपी चौक. अ.न.

चतुरः चत्यतेइतिचतुरः, याचना करिजेतो जो तो. क. धतधा याचनाअ. दक्ष. वि.अ.पु.न. आ.स्त्री.

चतुरंगुलः चतस्रोंगुलयःप्रमाणमस्यचतुरंगुलः, चतुरंगुलप्रमा

णावयवीजोतो. त. वाहत्यानेंआ हं. अ. पु.

चतुराननः चत्वार्याननानियस्यसचतुराननः, चारआहेतसुखेंजासतो. स. ब्रह्मदेव. अ. पु.

चतुरब्दा चत्वारब्दायस्याःसाचतुरब्दा, चार आहेत वर्षे जीसती. स. चार वर्षांची गाई वगैरे. आ. स्त्री.

चतुर्भद्रः चत्वारिभद्राणिश्रेष्ठानिअत्रेतिचतुर्भद्रः, चवांशीं सहवर्तमान श्रेष्ठ धर्मादि आहेतजासमुदायाचेठायीं तो. स. धर्मार्थकाम मोक्ष ज्यामध्यें असाजो धर्मविशेष तो. अ. न.

चतुर्भुजः चत्वारोभुजायस्यसचतुर्भुजः, चार आहेत भुज जासतो. स. विष्णु. अ. पु.

चतुर्वर्गः चतुर्णांवर्गश्चतुर्वर्गः, चौघांशीं सह धर्मादिकांचाजो समूह तो. स. धर्मादिकचारपुरुषार्थांचा समूह. अ. पु.

चतुर्हायनी विग्रहादिचतुरब्दाशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

चतुष्पथं चतुर्णांपथांसमाहारश्चतुष्पथं, चारमार्गांनें जें पर्भवन तें. स. चवाठा. अ. न.

चत्वरं चलंत्यस्मिन्नितिचत्वरं, ग्रामनादिक गमन करितात जाचे ठायीं तें. कृ. चलधातूपासून अ. अंगण. २यज्ञाकरितां संस्कृत केलेला भूभाग. अ. न.

चन चनतीतिचन, असाकल्यार्थ बोध करूं जें तें. कृ. चनधातु शब्द अ. असाकल्य ह्मo अपरिपूर्णया अर्थानें, अव्यय.

चंदनः चंदयतीतिचंदनः, आल्हाद करतो जो तो. कृ. चदिधातु आल्हाद अ. मलयागिरिचंदन. अ. पु.

चंद्रः चंदतीतिचंद्रः, आल्हाद करितो जो तो. कृ. चदिधातु आल्हाद अ. चंद्रमा. २सुंदारोत्तनी. ३कपूर. ४सवर्ण. ५जल. अ. पु.

चंद्रकः चंद्रइवप्रतिकृतिश्चंद्रकः, चंद्रासारखी जाची प्रतिमा आहे तो. त. मोराच्या पिसांवरजें नेत्रा कृति चिन्ह असतें तें. अ. पु.

चंद्रभागा. चांद्रभागा. चांद्रभागी चंद्रभागयोःपर्वतविशेषयोरियंचंद्रभागा, चंद्रभागपर्व.

नदिशेष संबंधी जीती. त. नदी विशेष. आ. स्त्री. २ई. स्त्री. ३आ र्य. स्त्री.

चंद्रमाः चंदयतीतिचंद्रमाः, आल्हाद करितो जोतो. तुलदिधा. आल्हादअ. चंद्र. स. पु.

चंद्रवाला चंद्रस्य कर्पूरस्य बालेव चंद्रवाला, कर्पूर बाला प्रमाणेंजी ती. स. इलाची. आ. स्त्री.

चंद्रशेखरः चंद्रः शेखरेयस्यसचं द्रशेखरः, चंद्र आहे मस्तकींजा च्या ती. स. महादेव. अ. पु.

चंद्रहासः चंद्रइवहासः प्रभास्य चंद्रहासः, चंद्रासारखी आहे प्रभाजाची तो. स. तलवार. २चांदणी. अ. पु.

चंद्रिका चंद्रोस्त्यस्या चंद्रिका, चंद्र आहे जीस ती. त. चांदणी. आ. स्त्री.

चपलं चोपतीतिचपलं, गमन करितें जें तें. कृ. चुपधा. मंदगति अ. त्वरितनवि. अ. पु. न. आ. स्त्री. द्रवत्तद्दनिविवक्षानसलीस्तरन पुंसकीअ. १विचारावांचून त्वर कर काम करणारा. २पारा. अ. पु.

चपला चोपतीतिचपला, शीघ्रगामी जीती. कृ. चुपधा. मंदगति अ. विद्युल्लता. २पिंपळी ३चंचला. आ. स्त्री.

चपेटः चपतीतिचपः एटतीतिइटः चपश्चासावेटश्चचपेटः, सांत्वन करित होत्साता गमन करितोजोतो. स. पसरलेला हात. अ. पु.

चमरः चमतीतिचमरः, तृणादि भक्षण करितो जोतो. कृ. चमुधा. अदनअ. ज्याचे पुच्छाच्या केशांची चवरी करितात ती मृग. २चवरी. अ. पु. ३ अ. न.

चमरिकः चमरमस्यास्तीतिचमरिकः, चमरसदृश केसर आहेतजा स तो. स. कांचनाचा वृक्ष. अ. पु.

चमसः चम्यतइतिचमसः, भक्षिजेतो जोतो. कृ. चमुधा. अदनअ वडा धारगा इत्यादि भक्ष्य पदार्थ. २यज्ञ पात्र विशेष. अ. पु. न.

चमसी विग्रहादिचमसशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

चमूः चमतिशत्रुंचमूः, शत्रूतें नाश करणारी जीती. कृ. चमुधा. अदनअ. सेना. २तीन पृतना. ऊ. स्त्री.

चमूरुः चमतितृणादिकमितिच मूरुः, तृणादि भक्षण करितोजो तो. धात्वर्थ चमूशब्दाप्रमाणें. मृगविशेष. उ.पु.

चंपकः चंपयतीतिचंपकः, विकसित होतो ह्म. विकास गामी जो तो कृ. चपिधा. गतिअ. खुरचांफा. २ नागचांफा. अ.पु.

चयः चीयते अस्मीनचयः, संचीभूत होतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. समूह. २ खंदकाचीतटबंदी. अ.पु.

चरः चरतीतिचरः, गमनकरणारा जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. राजाचा बातमीदार पुरुष. २ जंगम. अ.पु. २ वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

चरकः चरतीतिचरकः, गमनकरितो जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. वैद्य शास्त्रविशेष. अ.पु.

चरणः चरत्यनेनचरणः, सेवा करितो जेणें तो. कृ. चरधा. गतिअ. पाय. अ.पु.

चरणायुधः चरणौआयुधेयस्य सचरणायुधः, चरण आहेत आयुधें ज्याचीं तो. स. कोंमडा. अ.पु.

चरमं चरतीतिचरमं, अंतिमार्थीं अत गमन करतें जें तें. कृ. चरधा. गतिअ. शेवटचें. वि. अ.पु.न. आव.स्त्री.

चराचरं विग्रहादिचरशब्दाप्र.

चरिष्णु चरणशीलंचरिष्णु, गमन शील जें तें. कृ. चरधा. गतिअ. चराचर ह्म. जंगम. वि. उ.पु. स्त्री.न.

चरुः चर्यते अग्निनेतिचरुः, अग्नीनें भक्षण करिजेतो जो तो. कृ. चरधा. भक्षणअ. हवन करावयाचें अन्न. उ.पु.

चर्चरी चर्च्यतइतिचर्चरी, शब्द करिजेत्येजीती. कृ. चर्चधा. उक्तिअ. हाताच्याटाळ्यापिटण्यापासून झालेला शब्द. ई.स्त्री.

चर्चा चर्चनंचर्चा, चंदनादिकेंकरून देहास विलेपन जें तें. कृ. चर्चधा. अध्ययनअ. शोध मार्गानें ठावीं जी स्थिती ती. आ.स्त्री.

चर्मकषा चर्मणःकषेचचर्मकषा, चर्माच्याचाबुकासारखी जी ती. म. शिककाई. आ.स्त्री.

चर्मकारः चर्मकरोतीतिचर्मका

र; चर्मसेंशकपितोजोतो. रु. डुकृ अुथा. करणअ. चासार. अ. पु.

चर्म चर्यतेइतिचर्म, शरीरव्यास करिजेतें जेंतें. रु. चरधा. गति अ. मृगादिकांचें कातडें. २ ढाल. न्. न.

चर्मप्रभेदिका चर्मणः प्रभेदि काचर्मप्रभेदिका, चर्मच्छेदनक रिजेत्ये जीती. स. चामडें करण्या चें शस्त्र ह्म. आरी. आ. स्त्री.

चर्मप्रसेवकः विग्रहादिसर्वच र्मप्रसेविका शब्दा प्रमाणें. अ. पु.

चर्मप्रसेविका चर्मणाप्रसीव्य तेचर्मप्रसेविका, चर्मैकरून कार जेत्ये जीती. रु. पिवुधा. तंतुसं- तानअ. चर्माचा भाता. आ. स्त्री.

चर्मी चर्मास्यास्तीतिचर्मी, चर्मआ हेजासतो. त. भूर्जवृक्ष. २ ढाल धारण करणारा. इन्. पु.

चर्या चरणंचर्या, योगपथाचें गोष्टी जीचर्या ह्म. आचरणती. रु. चर धा. गतिअ. योगमार्गीची स्थिति आ. स्त्री.

चर्वितं चर्व्यतेस्मचर्वितं, भक्षण करिजेतें जेंतें. रु. चर्वधा. अ दनअः भक्षित. २ चावलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलं चलतीतिचलं, चंचलहोतें जेंतें. रु. चलधा. गतिअ. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलदलः चलानिचंचलानिदला न्यस्यचलदलः, चंचल आहेतप र्णें जाचीं तो. स. पिंपळाचा वृक्ष. अ. पु.

चलनं चलतिलच्छीलंचलनं, च लन आहे शीलह्म. स्वभाव जाचा तें. रु. चलधा. गतिअ. कांपणारें २ कंपनशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलाचलं विग्रहादिसर्वचलशब्दा प्रमाणें.

चलितं चलनंचल्यतेस्मवाचलि तं, कंपित किंवा चलित झालें जें तें. रु. चलधा. गतिअ. यत्किंचि त्कांपलेलें २ प्रस्थित सैन्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चविकः विग्रहादिचव्य शब्दाप्र माणें. अ. पु.

चविका विग्रहादिचव्य शब्दाप्र माणें. आ. स्त्री.

चवी विग्रहादिचव्यश. प्र. ई. स्त्री.

चव्यं चर्व्यतेइतिचव्यं, भक्षिजेतें जें तें. क्रू-चर्वधा-अदनअ-चवक ह्या नावाची वनौषधि-अ-नपुं.

चव्या विग्रहादिचव्य शब्दाप्रमा-णें आ. स्त्री.

चषकः चष्यतेऽनेनचषकः, भ-क्षण किंवा प्राशन करिजेतें जेणें करून तो. क्रू-चषधा- भक्षणअ-मद्यप्राशन करण्याचें पात्र- अ-पु-न.

चषालः चष्यतेइतिचषालः, भ-क्षिजेतो हा- पश्वादिकांस भक्षण साधन जोतो. क्रू-चषधा. भक्षणअ-यज्ञस्तंभाग्र काष्ठविकारविशेष-अ-पु.

चाक्रिकः चक्रेणसमूहेनचरतीति चाक्रिकः, चक्रसमूहा गानें स्तुति करणाराजोतो. त. घंटानादानें नियमित कालीं राजास जागृत करणारा असा बंदिजन. अ-पु.

चांगेरी चांगंशोभनमीरयतीति चांगेरी, कल्याण कारिणी जोती. क्रू- ईरधा- कंपनगत्यायर्य- चुका-ई. स्त्री.

चाटकैरः चटकस्यचटकायावा अपत्यंपुमान्चाटकैरः, चटकाचा किंवा चटकेचा जो पुत्र तो. त. नि-मणा ह्मणून पक्षिविशेष- अ-पु-

चांडालः चंडालएवचांडालः, चं-डालजो तोच चांडाल. त. ब्राह्मणी चेठायीं शूद्रापासून उत्पन्न झाले-लापुत्र. याचीउपजीविका निंद्य मांस व प्रेतवस्त्रें इहीं करून सां-गितली आहे. अ-पु.

चांडालिका चंडालस्येयंचांडा-लिका, चंडालसंबंधीजीती. त. अंत्यजाची वीणा ह्म- किनरी. आ. स्त्री.

चाणकीनं चणकानांभवनंक्षेत्रं चाणकीनं, चणकांचें जें क्षेत्र तें. त. हरभरे पिकण्याची भूमि- अ-न.

चातकः चततीतिचातकः, उद्-कयाचन करितो जो तो. क्रू- चते धा- याचनअ- चातकपक्षी. अ-पु.

चातुर्वर्ण्यं चत्वारोवर्णाश्चातुर्व-र्ण्यं, चार वर्ण जेतें. त. ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य व शूद्र इतक्यांचें समुदितनाव- अ-न.

चापः चापस्यवंशभेदस्यविकार

श्चाप, वंशभेदाचा जो विकार तो. स. धनुष्य. अ. पु. न.

चामरं चम्यतेनेन चमरं, तदेव चामरं, वारण करिजेते जेणें करून ते चमर तेंच चामर. रु. चमुधा. अदनअ. चवरी. अ. न.

चामीकरं चामीकरेआकारविशेषे भवं चामीकरं, आकारविशेषाचे ठायीं जें झाले ते. त. सोनें. अ. न

चांपेयः चंपाया अपत्यंचांपेय., चंपा संबधी जें अपत्य तो. त. सोनचांफा. २ नागचांफा. अ. पु

चारः चरएवचरणंवाचारः, चरजो तोच चार किंवा बंधन जेतें रु. चरधा गतिअ. चारसंज्ञक पुरुष. २ बंधन अ. पु.

चारटी चारयतीतिचारटी, पद्मादिकाप्रत संचार करविते जीती. रु. चरधा गतिअ. स्थलकमलिनी ई. स्त्री.

चारणः चरतीतिचारण, नृत्यादि भूमीचे ठायीं संचार करितो जो तो. रु. चरधा गतिअ. कीर्तन करणारा गोसावी. अ. पु.

चारुः चरतीतिचारुः, सौंदर्य गामीं जें तें. रु. चरधा. गतिअ. सुंदर. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चार्चिक्यं चर्चनंचर्चिका, सैवचार्चिक्यं, अर्थ चर्चा शब्दाप्रमाणें. अ. न.

चार्मः चार्मणः चर्मणांसमूहश्चर्मणापरिवृतोरथश्चार्मः, चर्माचा समुदाय किंवा चर्मानें आच्छादित जो रथ तो. त. चर्मसमूह. २ चर्मानें वेष्टित केलेला रथ. अ. पु.

चार्मिणं चर्मिणांसमूहश्चार्मिणं, चर्म्यांचा जो समुदाय तें. त. चर्मकांचा समुदाय. अ. पु.

चालनी चाल्यतेनयाचालनी, चालें जातें जीणें करून ती. रु. चल धा. गतिअ. चाळण. ई. स्त्री. अ. न.

चाषः चाषयतीतिचाषः, हिंसा करणारा जो तो. रु. चषधा. हिंसाअ. पक्षिविशेष ह्म. चास, चाष अ. पु.

चिकित्सकः चिकित्सतीतिचिकित्सकः, व्याधिदूर करितो जो तो. रु. कितधा. व्याधिप्रतीकार अ. वैद्य. अ. पु.

चिकित्सा चिकित्सनंचिकित्सा, रोगाचा प्रतिकार करणारी जी ती. सन्‌कितधा. रोगापनयनअ. रोगाची परीक्षा. आ. स्त्री.

चिकीर्षा कर्तुमिच्छाचिकीर्षा, कार्यादि करण्याची जी इच्छा ती. सन्. कृधा. करणअ. करण्याची इच्छा. आ. स्त्री.

चिकुरः चीतिअव्यक्तंकुरतीतिचिकुरः, ची यापकारें करून अव्यक्त शब्दातें करितो जो तो. कु. कुरधा. शब्दअ. मस्तकाचे केश. २ अविचारानें लागेन हिंसादि करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिकूर्ण चिगितिकूर्णतीतिचिकूर्णं, चिक् यापकारें करून शब्द करणारें जें तें. कु. कूर्णधा. शब्दअ. चिक् चिकात ओरडें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिकूर्स चिगितिकसतीतिचिकसं, चिक्‌चिक् यापकारें करून शब्द करितें जें तें. कु. कसधा. गत्यादि अ. यवादिकांचें पीठ. यज्ञपात्रअ. न. पु.

चिंचा चिमितिअव्यक्तंशब्दंचिनोतीतिचिंचा, अव्यक्त शब्दवती जी ती. कु. चिञ्‌धा. चयनअ. चिंचेचें झाड. आ. स्त्री.

चिता मृतश्चीयतेस्यांचिता, मृत प्रेत ज्यावर ठेवलें जातें जीचाठायीं ती. कृ. चिञ्‌धा. चयनअ. प्रेतदाहकरण्याचें सरण. आ. स्त्री.

चितिः विग्रहादिचिताशब्दाप्रमाणें. इ. स्त्री.

चित् चेतयतेनयेतिचित्, ज्ञानादिक विकसित करिजेतें जीणें ती. कु. चितीधा. संज्ञानअ. बुद्धि. त्. स्त्री. २ असाकल्य ह्या अर्थी. अव्य. उ. कश्चित्.

चित्तं चेतयतेनेनेतिचित्तं, इतरें द्रियाला प्रेरिजेतें जेणें तें. कु. चितीधा. चयनअ. मन. अ. न.

चित्तविभ्रमः चित्तस्यविभ्रमोऽनवस्थानंचित्तविभ्रमः, अंतःकरणाचें अनवस्थान जें तें. चित्ताची अनवस्थिति. अ. पु.

चित्तसमुन्नतिः चित्तस्यसमुन्नतिश्चित्तसमुन्नतिः, चित्ताची जी समुन्नति सः. मीच मोठा असें मानणें ती. स. गर्व. इ. स्त्री.

चित्ताभोगः चित्तस्याभोगश्चि

त्ताभोगः, चित्ताचा जो आभोग ह्म. तदेक प्रवणता किंवा पूर्णता तो. स. मनास जी सुखादिकांची तत्परता ती. अ. पु.

चित्या चित्यादिसर्वचिता शब्दाप्र.

चित्रं चित्रमत्यस्मादितिचित्रं, आश्चर्य होतें जापासून तें. कृ. चित्र धा. आश्चर्य अ. १विचित्र वर्ण २अद्भुत रस ३आश्चर्य ४तिलक मि. अ. न

चित्रकं चित्रयतीतिचित्रकं, चित्रित करितें जें तें कृ. चित्र धा. चित्रीकरण अ. एरंडाचे झाड २चित्ताचा १तिलक अ. पु. न

चित्रकरः चित्रस्यकरः चित्रकरः, चित्र करितो जो तो. कृ. डुकृञ्‌धा. करण अ. चितारी. अ. पु.

चित्रकृत् चित्रंकरोतीतिचित्रकृत् आश्चर्यकारी जो तो. कृ. कृञ्‌धा. करण अ. तिवसाचे झाड. त. पु.

चित्रतंडुला चित्रातंडुला अस्याश्चित्रतंडुला, चित्रविचित्र आहेत बीजें जींचीं ती. स. वावडिंगी चे झाड. आ. स्त्री.

चित्रपर्णी चित्रंपर्णमस्याः चित्रपर्णी, चित्र विचित्र आहेत पर्णें जीमती. त. पिठवणीचें झाड. ई. स्त्री.

चित्रभानुः चित्राभानवोयस्यसः चित्रभानुः, चित्र विचित्र आहेत किरणजाचे तो. स. अग्नि. २सूर्य. उ. पु.

चित्रशिखंडिजः चित्रशिखंडिनोजातश्चित्रशिखंडिजः, चित्रशिखंडीपासून जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. बृहस्पति अ. पु.

चित्रा चित्रंरूपमस्याः साचित्रा, चित्र कारक आहे रूपजीचें ती. त. मूषकपर्णी. २गोडुंबा. आ. स्त्री

चिंता चिंत्यतेनयाचिंता, चिंतन होतें जीणें ती. कृ. चितिधा. स्मृति अ. स्मरण. २विचार. आ. स्त्री.

चिपिटकः नासिकायानतं चिपिटकं, चिपिटमिवमतिकृतिश्चिपिटक., नत नासिकेसारखी जी प्रतिमा ती. त. पृथुक ह्म. पोहा. अ. पु.

चिरं चिरोः धोरस्येतिचिरं, दीर्घकाल आहे अर्थजाचा तें. त. दीर्घकालार्थी. अव्य.

चिरक्रियः चिरेणाक्रियायस्यसचिरक्रियः, चिरकालें करून आहे क्रि

माजाची तो. थोडाशावेळाने हो-णाऱ्यानें कार्य विलंबानें करणारा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिरंटी चिरेणाटतिपितृगृहान्भर्तृगृहमितिचिरंटी, चिरकालानें पितृगृहापासून भर्तृगृहीं आलेली जीती. कृ. अटधा. गति अ. विवाहित वक पात्री. ई. स्त्री.

चिरंतनं चिरेभवंचिरंतनं, चिरकालानें जें तें. त. पुरातन. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिरात्राय चिरात्रानयतेचिरात्राय; बहुत रात्ररूपी कालागतगमन करिजेतें जें तें. कृ. अयधा. गति अ. दीर्घकालार्थी अव्य.

चिरबिल्वः चिरंबिलतीतिचिरबिल्वः, चिरकाल भेदी जो तो. कृ. बिलधा. भेदन अ. करवंजोचेंझाड. अ. पु.

चिरप्रसूता चिरंप्रसूताचिरप्रसूता, चिरकालानें जी प्रसूतती. स. फार दिवसानीं प्रसवलेली. आ. स्त्री.

चिरस्य चिरमस्यतिचिरस्य, दीर्घकालातें क्षेपण करितें जें तें. कृ. असूधा. क्षेपणअ. निरार्थक. अव्य.

चिरात् विग्रहादिसर्व चिरशब्दाप्रम.

चिराय चिरमयतेचिराय, चिरकालपर्यंत राहतो जो तो. कृ. अयधा. गति अ. निरार्थक. अव्य.

चिरिंटी चिरिणोतीतिचिरिंटी, कंडणपेषणादिरूप हिंसा करितेजीती. कृ. चिरिधा. हिंसा अ. अर्थादिसर्व चिरंटी श. प्र.

चिरिबिल्वः विग्रहादिसर्व चिरबिल्व श. प्र.

चिरेणा विग्रहादिसर्व चिरशब्दाप्रम.

चिलिचिमः चिलिचिलिंविलासंमिमीतेचिलिचिमः, विलासातें करितो जो तो. कृ. माङ्धा. मान अ. नेगसा नावाचा मत्स्य. अ. पु.

चिल्लः चिल्लतीतिचिल्लः, क्षेपकरीजोतो. कृ. चिल्लधा. क्षेपअ. पक्षिविशेष. अ. पु.

चिबुकं चिबतीतिचिबुकं, ग्रासादिकानें ग्रहण करणार जें तें. कृ. चीबुधा. आदानादिअ. अधरोष्ठाचा खालचा भाग. अ. न.

चिन्हं चायतेनेनचिन्हं,

परिज्ञात करिजेतें जेणें तें. कृ. चह धा. परिकल्कनअ. कोणेकगोष्टीचा अनुमापकहेतु. अ. न.

चीनः चीयतेइतिचीनः, चिञ्चिञ्चा गमन करितो व चयन करिजेतो जो तो. रु. चिञ्धा. चयनअ. हरिणविशेष. २ देशविशेष. ३ तंतु. ४ वस्त्र. ५ व्रीहि. अ. पु.

चीरं चीयतेइतिचीरं, रचिजेतो किंवा चयन करिजेतो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. वल्कल. २मुक्ताहार. ३ रेखाविशेष. ४ लेख्यभेद. अ. न.

चीरी चिनोतीतिचीरी, चयन करणारी जी ती. कृ. चिञ्धा. चयनअ. गुणकूड. ई. स्त्री.

चीवरं विग्रहादिचीरशब्दाप्र. मुनीचें वस्त्र. २ शाकविशेष. अ. न. २ अ. पु.

चुक्रं चकतीतिचुक्रं, तृप्ति करणारे जें तें. कृ. चकधा. तृप्तिअ. आम्लवेतस. २ आम सोमल. अ. पु.

चुक्रिका चुक्रयतीतिचुक्रिका, चुक्र शब्द करी जी ती. कृ. चुक्रधा. शब्दादिअ. चुक्रा. आ. स्त्री.

चुल्लः विग्रहादिसर्वक्लिन्नाक्ष शब्दाप्रमाणें.

चुल्लिः चुयतिनिरन्नचुल्लिः, अग्नि प्रेरित होतो जीचेठायीं ती. कृ. चुदधा. प्रेरणअ. चूल. ई. स्त्री.

चुल्ली विग्रहादिसर्वचुल्लिशब्दाप्र.

चूचुकं चूष्यतेइतिचूचुकं, बालकानें प्राशित करिजेतें जें तें. कृ. चूषधा. पानअ. कुचाचें अग्र. अ. न.

चूडा चूड्यतेइतिचूडा, समुच्छ्रित होइजेतें जी ती. कृ. चुडधा. समुच्छ्रायअ. मोराची शिखा. स. तुरा. २ शेंडी. आ. स्त्री.

चूडामणिः चूडायाः मणिः चूडामणिः, शिखासंबंधी जो मणी तो. स. मस्तकाचें भूषण. इ. पु.

चूडाला चूडाः संत्यस्येतिचूडाला, चूडासदृश आहेत अंगें जीस ती. त. कुरडी नावाची औषधि. आ. स्त्री.

चूतः चूष्यतइतिचूतः, रसद्वारा माशिजेतो जो तो. कृ. चूषधा. पानअ. आंब्याचें झाड. अ. पु.

चूर्णं चूर्ण्यतइतिचूर्णं, चूर्ण करिजेतें जें तें. कृ. चूर्णधा. प्रेरणाअ. सुवासिक द्रव्योपयोगी चूर्ण. २ धूळ. अ. न.

चूर्णकुंतलः चूर्णयुक्तः कुंतलः चूर्णकुंतलः, चूर्णादियुक्त जो कुंतल तो. स. मस्तकाचा कुरळ केश. अ. पु.

चूर्णिः चूर्णी चूर्णस्य करणं चूर्णिः चूर्णाचें जें करण इ. इती तो. कृ. चूर्णधा. तत्करणअ. चूर्णिका. इ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

चूलिका चूल्यते अनया चूलिका, समुच्छ्रित होईजेल्ये जीतीं. कृ. चूलधा. समुच्छ्रायअ. कर्णाचें मूल. आ. स्त्री.

चूष्या चूष्यते पीयते मृष्टमांसेन ह् श्यतां नीयते चूष्या, मांसाचा योगानें अदृश्यते मत पावणारी जी ती. कृ. चूषधा. पानअ. हत्तीच्यामध्यें बांधण्यास जो उपयोगी चर्मरज्जु, ती. आ. स्त्री.

चेटकः चेडकः चेटयते इति चेटकः, परप्रेरणा करिजेतो जो तो. कृ. चिटधा. परप्रेष्यअ. चाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चेतकी चेतयति सा चेतकी, वातपीडितास चेतनोपयोगी जी ती. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. हिर्ड्याचें झाड. ई. स्त्री.

चेतनः चेतयते चेतति वा चेतनः, चेतविला जातो किंवा चेततो जो तो. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. प्राणी. अ. पु.

चेतना चेतयते अनया चेतना, ज्ञानादिक इङ्गित होतें जीणें ती. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. बुद्धि. आ. स्त्री.

चेतः चेतयते अनेनेति चेतः, इंद्रियप्रेरणा करिजेते जेणें तें. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. चित्त, मन. स. नपुंसक.

चेत् चेतति इति चेत्, पक्षांतरार्थ जाणवितें जें तें. कृ. चितिधा. संज्ञानअ. पक्षांतरार्थी अव्य.

चेलं चिल्यते अनेन चेलं, आच्छादन करिजेतें जेणें तें. कृ. चिलधा. वसनअ. वस्त्र. २ अधम. अ. न. ३ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चेली चेलस्य स्त्री चेली, अधमाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. अधमाची बायको. ई. स्त्री.

चैलं विग्रहादि सर्व चेलशब्दाप्रमाणें.

चैली विग्रहादि सर्व चेलीशब्दाप्रमाणें.

चैत्यं चीयते इति चित्या चित्याया इदं चैत्यं, इष्टकादिकरानित्ताहेतअ

चैदार्थी ती.चित्या तत्संबंधीजें तें चैत्य. त. यज्ञस्थानविशेष. अ. न.

चैत्रः चित्रायुक्तापौर्णिमा सास्याश्चित्रमास्ति सचैत्रः, चित्रानक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे जाचेठायीं तो. त. चैत्रमास. अ. पु.

चैत्ररथः चित्ररथेननिर्वृत्तंचैत्ररथं, चित्ररथानें जें निर्वृत्त म्ह. संपादित तें. त. कुबेराचा बाग. अ. पु.

चोचं प्रशस्तंचोचमस्याइतिचोचं, उत्कृष्ट आहे वरांग भागजाचा तें. त. दालचिनी. २ फलमस्सूनरा हिलेलें मतांतरीं अवशिष्टराहतें तें. अ. न.

चोरः चोरयतीतिचोरः, चोरीकरितो जो तो. ह. चुरधा. स्तेयअ. चोरी करणारा. अ. पु.

चोरपुष्पी चोरइवपुष्पंयस्याश्चोरपुष्पी, रात्रीं विकसित होतें म्हणून चोराप्रमाणें आहे पुष्पजीचें ती. वल्लिविशेष. ई. स्त्री.

चोरिका विग्रहादिसर्वचोरशब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

चोलः चोल्यतेनेनचोलः, अवगुंठितहोतें जेणें तो. ह. चुलधा. समुच्छ्रायअ. आंगरखा. अ. पु.

चोली चोल्यते, नयाचोली, अर्थादिचोलशब्दाप्र. ई. स्त्री.

चौरः चोरणंचुरा, चुराशीलमस्य चौरः, स्तेयकरण आहे स्वभावजाचा तो. त. चोर. अ. पु.

चौरिका चोरस्यभावः कर्मवाचौरिका, चोराचा धर्म किंवा कर्म जें ती. त. चौर्य. आ. स्त्री.

चौर्यं चोरस्य भावः कर्मवाचौर्यं, चोराचा जो धर्म किंवा कर्म तें. त. चोरी. अ. न.

च्युतं च्यवतेस्मच्युतं, गमन करीतेलें जें तें. ह. च्युङ्धा. गतिअ. गळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

छगलक: छायतेइतिछगलः छगलएवछगलकः, छेदन कीजे तीं जो तो छगसतोच छगलक· नु· अज ह्य· बोकड· अ· पु·

छगला छायतइतिछगला, हिंसिजेत्ये जी ती· कृ· छोधा· छेदनअ· बरधारा ह्य· जीर्णफंजी वनस्पति आ· स्त्री·

छागलांघ्री छगलस्येव आंघ्रिरस्याच्छगलांघ्री, बोकडाच्या पायांप्रमाणें आहेत मुळ्याजीच्या ती अर्थ छगलाशब्दाप्र· ई· स्त्री·

छगलांत्री छगलस्येवअंत्राण्यस्याः छगलांत्री, छगलाप्रमाणेंआहेआंतडीजीचीं ती· स· अर्थ पूर्वीच्याशा· प्र· ई· स्त्री·

छत्रं छादयतीतिछत्रं· उणादिवारण कारितें जें तें· कृ· छदधा· अपवारणअ· छत्र· अ· न·

छत्रा छत्राणयस्यास्याइतिछत्रा· छत्राकृतिआहेत गुच्छ जीस ती· त· मधुरिका ह्य· बडिशोफ· २ जलतृणविशेष· ३ कोथिंबीर· आ· स्त्री·

छत्राकी छत्रंअकतीतिछत्राकी, छत्राकारतेप्रत गमन करितेजी ती· कृ· अकधा· कुटिलगतिअ· मुंगसवेल· ई· स्त्री·

छद: छाद्यतेअनेनांगंछदः, अंगाचें आच्छादन होतें जेणें करूनतें· कृ· छदधा· अपवारणअ· पान· २ पिसं· अ· न·

छदनं इत्यादिपूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें अ· न·

छदि: इत्यादिछदिशब्दाप्रमाणें· स· स्त्री·

छद्म छाद्यतेस्वरूपमनेनेतिछद्म, स्वरूपावरण होतें जेणें तो· कृ· छदधा· अपवारणअ· कपट· न्· न·

छंद: चंदनंचंदते नेनवाछंदः, आनंदन व आनंद कारिजे तो जेणें तो· कृ· चदिधा· आल्हादअ· अभिप्राय· अ· पु·

छंद: छेदनंछंदः, गोपनजें तें· कृ· छदिधा· संवरणअ· गायत्री उष्णिक इत्यादि· २ इच्छा· ३ वेद· स· न·

छन्न: छाद्यतेस्मेतिछन्नः, आच्छादन कारिजेला जो तो· कृ· छदधा· अपवारणअ· आच्छादन केलेला·

२ एकांतस्थल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ अ. न.

छलं छानें छलं, मर्यादानाशन जें तें. रु. छोधा. छेदन अ. कपट. २ शुद्धमर्यादात्याग. अ. न.

छविः भिद्यन्ति असारामिति छविः असारालें छेदन किंवा भिन्न करितें जी ती. रु. छोधा. छेदन अ. २ छिदिधा. द्वैधीकरण अ. कांति इ. स्त्री.

छागः छ्यति छायते वा छागः, छिन्न होतो अथवा छेदिजे तो जो तो रु. छोधा. छेदन अ. बोकड. २ शेळी. अ. पु.

छागी छ्यतीति छागी, छिन्न होते जी ती. रु. छोधा. छेदन अ. शेळी. ई. स्त्री.

छातः छ्यतीति छातः, छेदन पावतो जो तो. रु. छोधा. छेदन अ. तोडलेला. २ अशक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

छात्रः गुरुदोषाच्छादनं छत्रं तच्छीलमस्य छात्रः, गुरुदोषांनें आवरण करणारा आहे स्वभाव ज्याचा तो. त. शिष्य. अ. पु.

छादितः विग्रहादि सर्व छन्नशब्दाप्रमाणें.

छांदसः विग्रहादि संश्रोत्रियशब्दाप्रमाणें.

छाया छ्यतीति छाया, उष्णादिनाश करिते जी ती. रु. छोधा. छेदन अ. अनातप. २ कांति. ३ सूर्यपत्नी. ४ तेज. आ. स्त्री.

छितं विग्रहादि सर्व छातशब्दाप्रमाणें.

छिद्रं छिद्यते इति छिद्रं, भेदिन जें तें. रु. छिदिर्धा. द्वैधीकरण अ. भोंक. अ. न.

छिद्रितः छिद्यते इति छिद्रितः, छिद्रयुक्त करिजेला जो तो. रु. छिद्रधा. भेदन अ. विंधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

छिन्नं छिद्यते स्म छिन्नं, छेदन करिजेलें जें तें. रु. छिदिर्धा. द्वैधीकरण अ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

छिन्नरुहा छिन्ना रोहतीति छिन्नरुहा, छेदित होत्साती प्रादुर्भूत होणारी जी ती. रु. रुहधा. प्रादुर्भावादि क अ. गुळवेल. आर्वत. स्त्रीलिं.

छुरिका छुरतीतिछुरिका, छेदन करणारी जी ती. कृ. छुरधा. छेदनअ. सुरी. आ. स्त्री.

छेकः छ्यतीतिछेकः, चमत्कृतिकरणारा जो तो. इत्यादिज्ञातशाव्यप्रमाणें. अ. पु.

छेदनं छित्तिश्छेदनं कर्तनजेंतें. कृ. छिदिर्द्वैधीकरणेअ. कर्तनस्य. कातरणें. अ. न.

जगत् गच्छतीतिजगत्, नाशगामीजेंतें. कृ.गम्लृधा.गतिअ. जंगम. २ लोक. विअ.पु.न.आ.स्त्री. २ त्.न.

जगत्प्राणः जगतः प्राणोजगत्प्राणः, सर्वजगतांचा जो प्राण तो. स.वायु. अ.पु.

जगती गच्छतीतिजगती, प्राप्त होतेंजी ती. कृ.गम्लृधा.गतिअ. भूमि. २ छंदोविशेष. ३ जंगम. ४ लोक. ई.स्त्री.

जगरः जगतागृह्यतेइतिजगरः, जगतांनीं ग्रहण करिजेतो जो तो. कृ.गृह्धा.ग्रहणअ. कवच स. निलवत.अ.न.

जगलः भृशंगल्यतेजगलः, अत्यंत भक्षण करिजेतो जो तो. कृ.गलधा.अदनअ. कराकल्क.अ.पुल्लिंगीं.

जग्धं विग्रहादिअन्नशब्दाप्रमाणें.वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

जग्धिः अदनंजग्धिः, भोजन जें तीं. कृ.अद्धा.भक्षणअ. सहभोजन.इ.स्त्री.

जघनं हन्यतेतज्जघनं, हननकरिजेतें जें तें. कृ.हनधा.हिंसादिअ. स्त्रियांचा कटिपुरोभाग, जास ओटी ह्मणतात तो.अ.न.

जघनेफला जघनेफलंयस्याःसा जघनेफला, जघनतुल्यांगाचेठायीं आहेत फळें जीस ती उंबर २ वाखोडा खरवत इत्यादि.आ.स्त्री.

जघन्यं जघनेभवंजघन्यं, चरमभागीं जो उत्पन्न तो. त.शूद्र. २ शेवटचा. ३ अधम. ४ शिश्न.अ.पु. २।३ वि.अ.पु.न.आ.स्त्री. ४ अ.न.

जघन्यजः जघन्ये अवरकालेजातोजघन्यजः, पाठीमागून झाला जो तो. त. जनीधा.प्रादुर्भावअ. धकटा बंधु.अ.पु.

जंगमं गच्छतितज्जंगमं, गमन करितें जें तें. कृ.गम्लृधा.गतिअ. चर, स.जंगम.वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

जंगमेतरः जंगमादितरोजंगमेतरः, चराहून जो इतर तो. स. स्थावर.वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

जंघा जंघन्यतेकुटिलंगच्छतीतिजंघा, कुटिलगमन करणारी जी

ती० कृ० हनधा० हिंसा अ० २ सना० पायांचा पोटरी० आ० स्त्री०

जंघाकरिकः अंघेन करोयस्यजं घाकरिकः, जयाच आहे हस्ती ह्म० तत्कार्यकारी आचा तो० स० ग तिवलानें उपजीवन करणाराजा सूद० अ० पु०

जंघालः अतिशयिताजंघास्यजं घालः, अतिशयित गमनाविष यी वेगवती आहेत जंघाआचा तो० त० फार लवकरजाणारा अ० पुलिं०

जंघिलः विग्रहादिसर्वजंघाशब्दा प्रमाणें०

जटा जट्यतेइतिजटा, संघीभूत होइजेत्येजी ती० कृ० जटधा० संघा तअ० जटा० आ० स्त्री०

जटाजूटः जटानांजूटोवंधनंज टाजूटः, जटांचा जोजूट ह्म० बु चडा तो० स० संश्लिष्ट केशभार० अ० पु०

जटामांसी जटतीतिजटा जटांम न्यतइतिजटामांसी, संघीभावना तें आणत्येजी ती० कृ० मनधा० ज्ञा नअ० लताविशेष० ई० स्त्री०

जटिः जटी जटतीतिजटी, जटिल होती जी ती० कृ० जटधा० संघातअ० पिंपळाचा वृक्ष० इन्० पु०

जटिला जटास्त्यस्याइतिजटिला, जटा आहेत जीस ती० त० जटा मांसी० आ० स्त्री०

जटुलः जटतीतिजटुलः, सम्य कूसंघीभूत होतो ह्म० संश्लिष्ट जो तो० कृ० जटधा० संघातअ० शरीरावरचें लासें० अ० पु०

जठरं जायतेजंतुरस्मान्जीर्यती तिवाजठरं, प्राणी उत्पन्न होतो ज्यापासून तें किंवा वयोहानि क रणारें जें तें० कृ० जनीधा० प्रादुर्भा वअ० २ जृधा० वयोहानिअ० कु क्षि० २ कठिण० अ० पु० न० ३ वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

जडः जलतीतिजडः, बुद्ध्यादि क आणत नाहीं जो तो० कृ० जल धा० आधानअ० अत्यंत मूर्ख० २ थंड० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

जडा जलतीतिजडा, मत्स्यादि वि घात करीजी ती० इत्यादि पूर्वीच्या शब्दा प्रमाणें० कुडली नावाची वनस्पति० आ० स्त्री०

जडुल: जलतीतिजडुल:, असें
श्लिष्टवारण करितो जो तो. कृ. जल
धा. अपवारणअ. लासें अ. पु.
जतु जायतेइतिजतु, उत्पन्नहोणा
र जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ.
लारस. उ. न.
जतुकं जतेवप्रतिकृतिर्जतुकं, ला
खें सारखी जी प्रतिमा तें. त. हिंगु
वृक्षाचा डीक. अ. न.
जतुका. जतूका जतिवजतुका
लाखे प्रमाणें आहे प्रतिकृती जीची
ती. त. चक्रवर्तिनी नावाची औष
धि. २पक्षिविशेष. आ. स्त्री.
जत्रु जायतेबाहुरस्मादितिजत्रु,
उत्पन्न होतो हे बाहू आ पासूनतें.
कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. बाहूव
मस्तक ह्यांचा संधि. उ. न.
जनक: जनयतीतिजनक:, उत्प
न्न करणारा जो तो. कृ. जनीधा.
प्रादुर्भावअ. बाप. अ. पु.
जनंगम: अधार्मिकंजनंगच्छ
तीतिजनंगम:, अधर्मी लोकांप्र
त गमन करणारा जो तो. कृ. ग
म्लधा. गतिअ. चांडाल. अ. पु.
जनता जनानांसमूहोजनता, ज
नांचा जो समुदाय ती. त. जनस
मूह. आ. स्त्री.
जननं जन्यतेनेनेतिजननं, प्रग
ट होइजेतें जेणें करून तें. कृ. ज
नधा. जननअ. जन्म. २ वंश म्ह.
कुल. अ. न.
जननी जनयतीतिजननी, उत्प
न्न करणारी जी ती. कृ. जनीधा.
प्रादुर्भावअ. आई. आ. स्त्री.
जनपद: जना:पदंवस्तुयत्रेतिज
नपद:, जनरूप वस्तु राहतें ज्या
जेगयीं तो. स. देश. अ. पु.
जनयित्री जनयतीतिजनयित्री,
उत्पन्न करणारी जी ती. कृ. जनी
धा. प्रादुर्भावअ. आई. ई. स्त्री.
जनश्रुति: जनेभ्य:श्रूयतेसाज
नश्रुति:, जना पासून श्रवण करि
जेल्ये जी ती. कृ. श्रुधा. श्रवणअ.
लोकवार्ता. ई. स्त्री.
जनार्दन: जनोजननमर्दयती
तिजनार्दन:, शरणागत लोकांचें
जन्म नाहींसें करतो जो तो. कृ.
अर्दधा. गतिअ. विष्णु. अ. पु.
जनाश्रय: जनानामाश्रय:जना
श्रय:, जनाला जो आश्रय तो. स.

मंडप ह्म॰ माडव॰ अ॰ पु॰

जनिः जन्यतेनयेतिजनिः, उत्पन्न होइजेतें जेणें ती॰ ह्र॰ जनीधा॰ प्रादुर्भाव अ॰ जन्म॰ २ चक्रवर्तीना मक शाक विशेष ह्म॰ चाकवत॰ ३ सून ह्म॰ पुत्रभार्या॰ इ॰ स्त्री॰

जनित्री विग्रहादि सर्व जनयित्री शब्दा प्रमाणें॰

जनी जायतेवंशोस्यामितिजनी, उत्पन्न होतआहे वंश जीचा ठायीं ती॰ ह्र॰ जनीधा॰ प्रादुर्भावअ॰ पुत्र भार्या २ जन्म॰ ३ शाकविशेष॰ ई॰ स्त्री॰

जनुः विग्रहादिजननशब्दाप्रमाणे॰ जन्म॰ स॰ न॰

जंतुः जायतइतिजंतुः, उत्पन्न होतो जो तो॰ ह्र॰ जनीधा॰ प्रादुर्भाव अ॰ प्राणी॰ उ॰ पु॰

जंतुफलः जंतवःफलेस्यजंतुफलः, जंतु ह्म॰ प्राणी आहेत फलाचे ठायी ज्याच्या तो॰ स॰ उंबराचें झाड॰ अ॰ पु॰

जन्म जायतइतिजन्म, विग्रहार्थादि सर्व जंतुशब्दाप्र॰ न॰ न॰

जन्मी जन्मअस्यास्तीतिजन्मी, जन्म आहेजासतो॰ त॰ प्राणी॰ इन॰ पु॰

जन्यः जनीवधूस्तांवहतिप्रापयतीतिजननंजन्यंवाजन्यः, स्त्रीतें प्राप्त करितो जो तो किंवा ऋणवैरादिकें करून जें उत्पन्न तें॰ ह्र॰ जनीधा॰ प्रादुर्भावअ॰ जांवयाचा स्नेही॰ अ॰ पु॰ २ युद्ध ३ लोकापवाद॰ अ॰ न॰

जन्युः विग्रहादिजंतुशब्दाप्रमाणें॰ उ॰ पु॰

जपः जपनंजपः, जपन ह्म॰ मानसकर्म जें तो॰ ह्र॰ जपधा॰ मानसअ॰ वेदाभ्यास॰ अ॰ पु॰

जपापुष्पं जपायाःपुष्पंजपापुष्पं, जपा ह्म॰ जास वनतिचें जें पुष्प तें॰ स॰ जासवंदीचें फूल॰ अ॰ न॰

जंपती जायाचपतिश्चजंपती, स्त्री आणिपुरुष जे ते, स॰ नवरा आणि बायको॰ इ॰ पु॰ नित्य द्वि॰

जंबालः जभयतिग्रसतेवस्तुजंबालः, वस्तुमात्रातें अदृश्य करितो जो तो॰ ह्र॰ जभुधा॰ अदन अ॰ चिखल॰ अ॰ पु॰

जंबीरः **जंभीरः** जंभ्यतेतिजंबीरः फल भक्षणकालीं गात्रकंपन करितो जो तो॰ ह्र॰ जभिधा॰ गात्रविना

मध कागदी लिंबाचें झाड. २ श्वेतम रवा. अ. पु.

जंबु जंबीः फलं जंबु, जंबूचें जें फ लादि तें. स. जंबु इत्याचें फळ. उ. पु.

जंबुकः जमतीतिजंबुकः, इत्युभ क्षण करणारा जो तो. कृ. जमुधा. भ क्षणअ. कोल्हा. अ. पु. २

जंभः जंभलः जंभयतीतिजं भः, जुंभण करितो जो तो. इत्यादि सर्व जंबीर शब्दाप्र.

जंभभेदी जंभं भेत्तुंशीलमस्येति जंभभेदी, जंभ दैत्याचा नाशक आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. भिदिर् धा. विदारणअ. इंद्र. इन्. पु.

जयः जयनं जयनंजयतीति वाजयः, स्वोत्कर्ष प्राप्ति जी ती. किंवा सर्वोत्कर्षानें वर्ततो जी ती. कृ. जिधा. जयअ. विजय. २ नरवे लाचें झाड. अ. पु. न.

जयंतः जयतीतिजयंतः, जयमि ळविता जो तो. कृ. जिधा. जयअ. इंद्राचा पुत्र. अ. पु.

जयंती अग्निमंथनेजयतिसाज यती, अग्निमंथनाविषयींजय पावत्से जी ती. कृ. जिधा. जयअ. महाकष्ट ऐरणनावाची औषधि. ई. स्त्री.

जया विग्रहादि सर्व जयंती शब्दा प्र. आ. स्त्री.

जय्यः जेतुंशक्योजय्यः, जिंका वयाकारणें जो शक्य तो. कृ. जिधा जयअ. दुसऱ्यास जिंकण्यास श क्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जरणः जरयतीतिजरणः, ज्व रादि जीर्ण करितो जो तो. कृ. जृष् धा. वयोहानिअ. जिरें. अ. पु.

जरन् जीर्यतिइतिजरन्, जीर्ण होतो जो तो. कृ. जृषधा. वयोहा निअ. हृद्. त्. पु.

जरद्गवः जरंश्चासौगौश्चजरद्गवः, म्हातारा जो बैल तो. स. म्हातारा बै ल. अ. पु.

जरा जीर्यंत्यनयाजरा, जीर्ण होइ जेतो जीर्ण ती. कृ. जृषधा. वयोहा निअ. म्हातारपणा. आ. स्त्री.

जरायुः जरामेतीतिजरायुः, जरा स. तत्तुल्य शीघ्रनम्रतातीमत प्राप्त होतो जो तो. कृ. इणधा. गतिअ. ज्या वर्मानें कुक्षीत गर्भ वेष्टित अ सतो तें वर्म. उ. पु.

जरायुजः जरायोर्जातोजरायुजः, गर्भाशयापासून जो उत्पन्न तो कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मनुष्य व गवादि पशुवगैरे. अ. पु.

जलं जलतिजडीभवतीत्यपवारय तीतिवाजलं, जडी भूत होते किंवा मलादिकाचें अपवारण करितें जें तें कृ. जलधा. अपवारणअ. उदक अ. न.

जलंगमः विग्रहादिसर्वजनंगम शब्दाप्र.

जलजंतुः जलस्यजंतुर्जलजंतुः, जलसंबंधी जो जंतु म्ह. प्राणी तो. श. जलचरविशेष उ. पु.

जलधरः जलस्यधरोजलधरः, उदकाचा जो धर म्ह. धारण कर्ता तो. स. मेघ. अ. पु.

जलनिधिः जलानिनिधीयंते ऽत्रे तिजलानांनिधिर्वाजलनिधिः उदकें जीं ती अतिशयें करून राहाता हेत ज्याचेठायीं तो. किंवा जलांचा जो निधि म्ह. ठेवा तो. कृ. डुधाञ्धा धारणअ. समुद्र. इ. पु.

जलनिर्गमः जलान्यस्मिन्निर्गच्छं तीतिजलनिर्गमः, उदकें परावर्तन पावतात आपासून तो कृ. गम्लृधा. गतिअ. चक्राकृतिउदकांचा भोंवरा. अ. पु.

जलनीलिका जलेनीलिकाजल नीलिका, जलाचेठायीं जी नीलिका ती. स. शेवाळ आ. स्त्री.

जलनीली जलस्यनीलीजलनीली, जलसंबंधी जी नीळी ती. स. शेवा ळी. ई. स्त्री.

जलप्रायं जलंप्रायंयत्रेतिजलप्रा यं. जल आहे प्रायः म्ह. सर्वतोभा मी ज्याचेठायीं तें. स. पाणथळ प्रदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जलमुक् जलंमुंचतीतिजलमुक्, जलसोडितो म्ह. वृष्टि करितो जो तो. कृ. मुच्लृधा. मोक्षणअ. मेघ. न. पु.

जलव्यालः जलेव्यालःजलव्या लः, जलाचेठायीं जो व्याल म्ह. वया ळ तो. स. पाणसर्प. अ. पु.

जलशुक्तिः जलजाशुक्तिर्जलशु क्तिः, जलापासून उत्पन्न होणारी जी शिंपी ती. स. लहान शिंपी. इ. स्त्री

जलाधारः जलस्याधारोजलाधारः, उदकाचा जो आधार तो. स. नदी

इत्यादिकउदक राहाण्याचें स्थान. अ. पु.

जलाशयः जलमाशेते. जलाशयः, उदक राहतें जाचेठायीं तें. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. जलाचा आधार. अ. पु. २ काळ्या वाळ्याचें मूळ. अ. न.

जलूका जलमोकोयस्याः साजलूका, उदक आहे स्थान जीचें ती. स. जळू. आ. स्त्री.

जलौका विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

जलोच्छ्वासः जलमुच्छ्वसत्यनेनेतिजलोच्छ्वासः, उदक वाहतें जेणें तो. कृ. श्वसधा. प्राणनअ. तळ्याचें वगैरे पाणी वाहण्याचा मार्ग. अ. पु.

जलौकसः विग्रहादजलौकाशब्दाप्रमाणें. स. स्त्री. नि. व.

जलौका जलमोकोयस्याःसाजलौका, जलआहे ओकस्-स्थान जीचें ती. स. जळू. आ. स्त्री.

जल्पाकः जल्पतेइतिजल्पाकः. अवाच्य बोलतो जो तो. कृ. जल्पधा. व्यक्तवाणिअ. बहुत निंद्यभाषण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जल्पितं जल्प्यतेस्मजल्पितं, भाषण करिजेलें जें तें. इत्यादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. उक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवः जवनंजवः, जवनम्. वेग जो तो. कृ. जुधा. गत्याद्य. वेग. अ. पु. २ वेगवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवनः जवनशीलोजवनंवाजवनः, वेगवान् जो तो. अथवा वेग जो तो. कृ. जुधा. वेगअ. अतिवेगवान अश्वादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवनिका जवतीतिजवनिका, गमन कर्त्री जी ती. कृ. जुधा. गतिअ. पडदा. आ. स्त्री.

जवा जवतीतिजवा, गमन कर्त्री किंवा वेगवती जी ती. कृ. जुधा. गत्यर्थ. जास्वंदीचें झाड. आ. स्त्री.

जवाधिकः जवेनअधिकः जवाधिकः, वेगानें अधिक जो अश्वादिक तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जन्हुतनया जन्होः तनयाजन्हुतनया, जन्हूची जी कन्या ती. स. भागीरथी नदी. आ. स्त्री.

जागरः जागर्तीतिजागृतिर्वाजागर., शस्त्रादिप्रहारवंचनार्थजागरूकजो तो किंवाजागृतीजी ती क्त. जागृधा. निद्राक्षयअ. चिलखत. २जागरण. अ. न.

जागरा विग्रहादिसर्वजागर्याश ब्दाप्रमाणें

जागरिता विग्रहादिसर्वजागरूक शब्दाप्रमाणें. वि. क्र. पु. न. ई. स्त्री.

जागरूकः जागरणशीलोजागरूकः, जागरणआहे स्वभाव ज्याचा तो. क्त. जागृधा. निद्राक्षयअ. जागरणशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जागर्तिः जागरणंजागर्तिः, निद्राक्षयजो ती. क्त. जागृधा. निद्राक्षयअ. जागरण. इ. स्त्री.

जाग्रिया विग्रहादिसर्वजागर्तिश ब्दाप्रमाणे. आ. स्त्री.

जागर्या विग्रहादिसर्वजाग्रियाश प.

जांगलिका जांगलिर्विषविद्याजांगलीवासास्यास्तीतिजांगलिकः, विषनिवर्तकविद्याआहे ज्यास तो. त. विषवैद्य. अ. पु.

जांघिकः जंघाभ्यांजीवतीतिजांघिकः, जंघांनींजीवन पावणाराजो तो. त. गतिबळेंकरून उपजीविका करणाराआसूद. अ. पु.

जातं जायतइतिजातं, उत्पन्नहोतें जें तें. क्त. जनीधा. प्रादुर्भावअ. उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जातवेदाः जातंवेदोधनंयस्मात्स जातवेदाः, उत्पन्नआहे वेदस् म्ह. धनज्यापासून तो. स. अग्नि. स् पु.

जातरूपं प्रशस्तंजातंजातरूपं, प्रशस्तजें झालें तें. त. सुवर्ण. अ. नपुंसक.

जातापत्या जातंअपत्यंयस्याः सा जातापत्या, झालें आहे अपत्यजीस ती. स. प्रसूत जाहलेली स्त्री. आ. स्त्री.

जातिः जायतइतिजननंवाजातिः, भेदकुळनेंहोलेजी ती. किंवाजननजें तें. क्त. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जन्म, उत्पत्ति. २पुष्पलताविशेषजाई. ३ आंवळीचें झाड. ४ब्राह्मणत्वादिजाति. ५जायफळ. इ. स्त्री.

जातिकोशः जातिकोषः जात्याः कोशोजातिकोशः, जातीचा जो कोश म्ह. बीज तो. स. जायफळ. अ. पु.

जाती जात्याःपुष्पंजाती, जातीचें जें पुष्प ती. त. जाईचें जें पुष्प हा. फूलतें. ई. स्त्री.

जातीकोषः विग्रहादिसर्वजाति कोशाशब्दाप्रमाणें.

जातिफलं जातीफलं जात्याः फलंजातिफलं, जातीचें जें फल तें. स. जायफल. अ. न.

जातु जायतेतज्जातु कदाचिदर्थबोधनाविषयीं जें उत्पन्न तें. इत्यादिजातशब्दाप्रमाणें. कदाचित् या अर्थी अव्य. उ. नजातुकामान्नभयान्नलोभात्

जातुषं जतुनोविकारोजातुषं, लाखविकार जो तें. त. लाखाविकाराचें. पात्रवगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जातुधानः जातुकदाचित्धानंसंनिधानंयस्येतिजातुधानः, कदाचित् आहे सांनिध्य ज्याचें तो. म. राक्षस. अ. पु.

जातोक्षः जातश्चासावुक्षाचजातोक्षः, जात म्ह. मोटतेंपतपाप्तजोउक्ष तो. स. बलीवर्द म्ह. बैल. अ. पु.

जातु जायतेइतिजातु; नियतकालीं उत्पन्न होतें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. गुडगा. उ. न.

जाबालः जवमालातीतिजाबाल. जव म्ह. वेग त्याप्रत आलाति म्ह. ग्रहणकरितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. धनगर. अ. पु.

जामाता जायांमिमीतेजामाता, स्त्रीचामान करणारा जो कन्येचा भर्ता तो. कृ. माङ्धा. मानअ. कन्याभर्ता जो जावई तो. ऋ. पु.

जामिः जायतेइतिजामिः, कुलतारणार्थंजीउत्पन्न ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. भगिनी. २ कुलस्त्री. इ. स्त्री.

जांबवं जंबोर्जांबवं, जंबुसंबंधीजें तें. त. जांबूळ. अ. न.

जांबूनदं जंबूनद्यांभवंजांबूनदं, जंबूनदीचेठायींजें उत्पन्न तें. त. सुवर्ण. अ. न.

जापकं जपतिगंधांतरमितिजापकं, अन्यगंधाचा पराभव करणारें जें तें. कृ. जिधा. अभिभवअ. सुवासिक पीतचंदन. अ. न.

जाया जायतेअस्यामितिजाया, पतिस्ततःउत्पन्न होतो जीचेठायीं ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. विवाहितस्त्री. आ. स्त्री.

जायाजीवः जायायाजीवनमितिजा

याजीवः, स्त्रियेच्या वेषें करून जीवन करितो जो तो. कृ. जीवधा. प्राणनअ. स्त्रीवेष ग्रहण करून नृत्यनादिकानें उपजीविका करणारा नर. अ. पु.

जायापती जायाचपतिश्चजायाप ती, अर्थादिस्त्रं दंपतिशब्दाप्रमाणें अ. न.

जायुः जयतिरोगानितिजायुः, रो गांतें दूर करितो जो तो. कृ. जिधा. जयअ. औषध. उ. पु.

जारः जारयतीतिजारः, वयोहानि करणारा जो तो. कृ. जृष्धा. वयोहा निअ. मुख्यनवऱ्या वांचून जो दुस ऱ्याशीं वसलाला सोयरा तो. अ. पु.

जारजः जाराज्जातोजारजः, जा रापासून झाला जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जारजपुत्र. अ. पु.

जालं जालयतिजालवत्गवाक्षव त्तिष्ठतीतिवाजालं, अवगुंठन क रितें किंवा जालाप्रमाणें स्थित जें तें. कृ. जलधा. अपवारणअ. २धातु. स्थितअ. जाळें. २गवाक्ष. ३समुदाय. ४को मलकलिका. ५कपट. अ. न.

जालकं जालमिवजालकं, कलि केप्रमाणें जें तें. त. नूतन कलिका. अ. न.

जालिकः जालेनचरतीतिजालिकः, जाळें करून संचार करितो जो तो. त. जाळ्यानें मृगादिक मारणारा. अ. पु.

जाली ज्वलतीतिजाली, विस्तृत हो तेजो ती. कृ. जलधा. धान्यअ. पडव ळीचा वेल. ई. स्त्री.

जाबालः जवमालातीतिजाबालः, वेगातें ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. धनगर. अका रांत. पु.

जाल्मः जालयतीतिजाल्मः, धर्मा दिकानें आच्छादन करितो जो तो. कृ. जलधा. आच्छादनअ. पामर. शु भाशुभान पाहतां कार्य करणारा. अ. पु.

जिंगी जिंगतीतिजिंगी, गमन क रितेजो ती. कृ. जिगिधा. गतिअ. मंजिष्ठानावाची औषधि. ई. स्त्री.

जिघत्सुः अत्तुमिच्छुर्जिघत्सुः, भक्षण करावया कारणें इच्छा करि तो जो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ. भु केलेला. वि. उ. पु. स्त्री. न.

जित्वरः जयनशीलोजित्वरः, जय अहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. जिधा.

जयअ॰ यशस्वी॰ वि॰अ॰पु॰न॰आ॰स्त्री॰

जिनः जयतिलोकमितिजिनः, लोकांस पराभूत करितो जो तो॰ कृ॰ जिधा॰ जयअ॰ बुद्ध म्ह॰ नास्तिक॰ अ॰पु॰

जिष्णुः जयतितच्छीलोजिष्णुः, शत्रु जिंकणें आहे स्वभाव ज्याचा तो॰ कृ॰ जिधा॰ जयअ॰ इंद्र॰ उ॰पु॰ १ जयशील॰ वि॰उ॰पु॰स्त्री॰न॰

जिह्मं हीयतेइतिजिह्मं, त्यागिजेतें क्रियाहीन होईजेतें जें तें॰ कृ॰ ओहाक्धा॰ त्यागअ॰ कुटिल॰ २ आळशी॰ वि॰ अ॰पु॰न॰ आ॰स्त्री॰

जिह्मगः जिह्मंकुटिलंगच्छतीतिजिह्मगः, कुटिलगमन करितो जो तो॰ कृ॰ गम्लृधा॰ गतिअ॰ सर्प अ॰पु॰

जिव्हा लिहंत्यनयाजिव्हा, पदार्थ आस्वादन करितात जीणें ती॰ कृ॰ लिहधा॰ आस्वादअ॰ जीभ॰ आ॰स्त्री॰

जीनः जिनातीतिजीनः, वयोहानीतें पावतो जो तो॰ कृ॰ ज्याधा॰ वयोहानिअ॰ म्हातारा॰ अ॰पु॰

जीमूतः जीवनंमुंचतीतिजीमूतः, उदक मोचन करितो जो तो॰ कृ॰ मुच्लृधा॰ मोक्षणअ॰ मेघ॰ १ देवताडीवृक्षविशेष॰ अ॰पु॰

जीरकः जिनातीतिजीरकः, शीघ्रजीर्ण होतो जो तो॰ कृ॰ ज्याधा॰ वयोहानिअ॰ जिरें॰ अ॰पु॰

जीर्णः जीर्यतिइतिजीर्णः अर्थ जीनशब्दाप्रमाणें॰ कृ॰ जॄधा॰ वयोहानिअ॰ वृद्ध॰ अ॰पु॰

जीर्णिः जरणंजीर्णिः, जीर्णत्वें ती॰ धात्वर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें॰ जीर्णता॰ इ॰स्त्री॰

जीर्णवस्त्रं जीर्णंचतद्वस्त्रंचजीर्णवस्त्रं, जीर्ण म्ह॰ जुनें असें जें वस्त्र तें॰ स॰ फार जुनें कापड॰ अ॰न॰

जीवः जीवनंजीवः, प्राणधारण जें तें॰ कृ॰ जीवधा॰ प्राणधारणअ॰ प्राणधारणकर्ता॰ २ बृहस्पति अ॰पु॰

जीवकः जीवयतीतिजीवकः, प्राणधारण करवितो जो तो॰ कृ॰ धात्वर्थ॰ पू॰श॰प्र॰ वनौषधिविशेष॰ २ असणाचें झाड॰ अ॰पु॰

जीवंजीवः जीवंजीवयतीतिजीवंजीवः, जीवातें जीवन करणारा म्ह॰ जगविणारा जो तो॰ कृ॰ जीव

धा॰ प्राणधारणअ॰ ज्याचीं पिसें मोरासारखीं आहेत वज्याचे दर्शनानें विष दूर होतें असा पक्षिविशेष॰ अ॰पु॰

जीवनं जीवंत्यनेनजीवनं, जीवन करितात जेणेंकरूनतें॰ कृ॰जीवधा॰ प्राणनअ॰उदक॰ २उपजीविका॰अ॰न॰

जीवनी जीव्यतेनयाजीवनी, जीवन होतेंहे जीणें ती॰ कृ॰ धातु॰ पू॰श॰प्र॰ हरण दोडी नावाची वनस्पति॰ ई॰स्त्री॰

जीवनीया जीवनायहिताजीवनीया, जीवनार्थजी हितकारक॰ ती॰ त॰ अर्थात् पू॰श॰प्र॰आ॰स्त्री॰

जीवनौषधं जीवनस्यौषधंजीवनौषधं, जीवनाचें जें औषधतें॰ष॰ जीवनाचा उपाय॰ अ॰न॰

जीवंतिका जीवतीतिजीवंतिका, बहुत जगते जी ती॰ इत्यादि जीवधा॰ प्र॰गुळवेल॰ २ वृक्षावरउत्पन्न झालेलें वांधें॰आ॰स्त्री॰

जीवंती जीवयतीतिजीवंती, याप्रयासांनपिले जीती॰ इत्यादि सर्व जीवनी शब्दाप्रमाणें॰

जीवा विग्रहादिजीवनी शब्दाप्र॰ २अर्थ॰ धनुष्याची दोरी॰आ॰स्त्री

जीवातुः जीवत्यनेनजीवातुः, जीवन होतें जेणें करून तो॰ कृ॰ जीवधा॰ प्राणनअ॰ जगण्याचा उपाय॰ उ॰पु॰

जीवांतकः जीवानामंतकोजीवांतकः, जीवांचा नाशक जो तो॰ ष॰ पक्ष्यांचा पारधी॰ अ॰पु॰

जीविका जीव्यतेऽनयाजीविका, जीवन करिजेतो जीणें ती॰ कृ॰ जीवधा॰ प्राणनअ॰ उपजीविका आ॰स्त्री॰

जीवितकालः जीवितस्यकालोजीवितकालः, जीविताचाजोकाळ तो॰ ष॰ आयुर्मर्यादेचा अवधिबोधक काल॰ स्म॰ आयुष्य॰ अ॰पु॰

जुगुप्सा जुगुप्सनीतिजुगुप्सा, निंदलेंकरून राहतो जो तो॰ कृ॰ जुगुप्सधा॰ निंदाअ॰ निंदा॰ आ॰स्त्री॰

जुंगः जुंग्यतेइतिजुंगः, वर्जिजेतोजी ती॰ कृ॰ जुगिधा॰ वर्जनअ॰ वरधारा नामक औषधि॰अ॰पु॰आ॰स्त्री॰

जुहूः जुहोतीतिजुहूः, हवन करणारी स्म॰ तदुपयुक्त जी ती॰ कृ॰

हुधा. दानादिअ. होमपात्रविशेष. ऊ. स्त्री.

जूर्तिः ज्वरणंजूर्तिः, रोगजोतीरु. ज्वरधा. रोगअ. ज्वर. इ. स्त्री

जूतिः जवनंजूतिः, वेगजोतीरु. जुधा. वेगअ. वेग. इकारांत स्त्रीलिंगी.

जृंभः जृंभतेइतिजृंभः, शरीरातें विनमन करितो जो तो. रु. जृभीधा. गात्रविनामनअ. जांभई. भ. पु

जेतृ विग्रहादिजेतृशब्दाप्रमाणें. वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्री.

जेमनं जम्यतेतज्जेमनं, आहारजो तें. रु. जमुधा. अदनअ. भोजन. अ. न.

जेयः जेतुंयोग्योजेयः, जयकरण्याला जो योग्य तो. रु. जिधा. जयअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जैत्रः जयनशीलोजैत्रः, जयपावणारा आहे स्वभाव ज्याचा तो. रु. जिधा. जयअ.

जैवातृकः जीवयतीतिजैवातृकः, प्राणधारण करविता झा. अमृतमयत्वात् जीवनाधारजोतो रु. जीवधा. प्राणनअ. चंद्र. २८ भी. ३ आयुष्मान्. अ. पु.

जोंगकं जुंग्यतेइतिजोंगकं, वर्जन करिजेतें जें तें. रु. जुगिधातुवर्जनअ. कृष्णागरुचंदन. अ. न.

जोषं जुष्यतेतज्जोषं, तृष्यादिरूपार्थी विद्यमान जें तें. रु. जुषधा. प्रीत्यादिअ. तूष्णीं सुख. उ. जोषंतिष्ठ. जोषमासीतवर्षोक्त. अव्य.

जोषा जुषतेजुष्यतिवाजोषा, सेवन करिते किंवा सेविजेते जीती. रु. जुषीधा. सेवनादिअ. स्त्री वाचक. आ. स्त्री.

जोषित् विग्रहादिजोषाशब्दाप्रमाणें. त्. स्त्री.

जोषिता विग्रहादिसर्वजोषाशब्दाप्रमाणें.

ज्ञः जानातीतिज्ञः, जाणतो जो तो. रु. ज्ञाधा. अवबोधनअ. पंडित २ बुध. अ. पु.

ज्ञपितः विग्रहादिसर्वज्ञप्तशब्दाप्रमाणें.

ज्ञप्तः ज्ञप्यतेस्मज्ञप्तः, बोधिजेलाजो तो. रु. ज्ञाधा. मारणादिअ. जाणविलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

ज्ञप्तिः ज्ञपनंज्ञप्तिः, अवबोधन

जेंने कृ ज्ञाधा· अवबोधनअ बुद्धि इ स्त्री

ज्ञातसिद्धांतः ज्ञात. सिद्धांतोयेन स ज्ञातसिद्धांत , जाणला आहे निर्णयार्थ जेणे तो स शास्त्रवेत्ता अ पु

ज्ञातिः ज्ञायतइतिज्ञाति , पार्थक्यानजाणिजेल्येजो तो कृ ज्ञाधा अवबोधनअ सगोत्र इ पु

ज्ञाता जानातीतिज्ञाता, जाणता जो तो कृ· ज्ञाधा· अवबोधनअ जाणता· ऋ पु

ज्ञातेयं ज्ञातेर्भावोज्ञातेय, ज्ञातीचा जो धर्म तो त ज्ञातित्व अ न

ज्ञानं ज्ञप्तिर्ज्ञान, ज्ञप्ति जो ते कृ ज्ञाधा अवबोधनअ मोक्षविषयकज्ञान अ न

ज्ञानी ज्ञानमस्यास्तीतिज्ञानी, मुमुक्षुभज्ञान आहे आसं तो· त· ज्योतिषी २ज्ञाता इन् पु

ज्या जिनातीतिज्या, हीन होत्ये· जी ती कृ ज्याधा वयोहानिअ धनुष्याची दोरी· २पृथ्वी· आ स्त्री

ज्यानिः ज्यानंज्यानि·, जीर्णता जी ती कृ ज्याधा वयोहानिअ जीर्णता आ स्त्री

ज्यायान् अतिशयेनज्येष्ठोज्यायान्, अत्यंत थोरला जो तो म· अतिवृद्ध २अतिस्थूल वि-सं· पु न ई स्त्री

ज्येष्ठः ज्येष्ठानक्षत्रयुक्ताज्येष्ठा सा यत्रास्तीतिज्येष्ठ , ज्येष्ठानक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्यांतवा यो तो त ज्येष्ठमास २अत्यंतप्रशस्त ३ज्येष्ठबंधु ४अतिवृद्ध अ पु

ज्योतिः ज्योतिः द्योततेद्योतने अनेनज्योति , प्रकाशकर्ते किंवा प्रकाशिजेते जेणें तो कृ द्युतधा दीप्तिअ अग्नि २सूर्य इ पु ३नक्षत्र ४प्रकाश ५दृष्टि·स् नपुंसक

ज्योतिरिंगणः ज्योतिर्नक्षत्रमिवइंगतीतिज्योतिरिंगण , नक्षत्राप्रमाणे गमन करणारा जो तो कृ

इणधा. गतिअ. काजवा अ.पु.

ज्योतिष्मती ज्योतिरस्यस्याइतिज्योतिष्मती, तेज आहे जीमधील ती. त. मालकांगोणीनावाची औषधि ई. स्त्री.

ज्योत्स्ना. ज्योत्स्नी ज्योतिरस्यस्याज्योत्स्नाअस्यस्या इतिज्योत्स्ना, प्रकाशरूप तेजोविशिष्ट आहे जीचेठायीं ती. त. चंद्रप्रकाश. २ चांदणीरात्र. ३ पडवळीनावाचा शाकविशेष. आ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

ज्यौतिषिकः ज्योतिर्नक्षत्राद्यधिकृतंग्रंथमधीतेवेदवाज्यौतिषिकः, नक्षत्रादिकांते अधिकृतकरून केलेल्या ज्योतिषग्रंथ अध्ययन करितो किंवा जाणतो जोतो. त. ज्योतिषी. अ.पु.

ज्वरः ज्वरतीतिज्वरः, रोगउत्पन्न करितो जो तो. कृ. ज्वरधा. रोगअ. ताप. अ.पु.

ज्वलनः ज्वलतीतिज्वलनः, प्रज्वलित होतो जो तो. कृ. ज्वलधा. दीप्तिअ. अग्नि. अ.पु.

ज्वालः ज्वलतीतिज्वालः, प्रज्वलित होतो जो तो किंवा ती. इत्यादि पूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें. ज्वाला. अ.पु. २ आ. स्त्री.

झटा झटयतेसाझटा, संश्लिष्ट होइजेत्येजीती. कृ. झटधा. संघातअ. भुईआवळीचें झाड. आ. स्त्री.

झटिति झटमेतिझटिति, शीघ्रार्थीमनबोधनार्थ प्राप्त होतें जें तें. कृ. इणधा. गतिअ. शीघ्र याअर्थी अव्यय.

झरः झीर्यतीतिझरः, सूक्ष्मप्रवाहानें गळणारा जो तो. कृ. झृधा. वयोहानिअ. झरा. अ.पु.

झर्झरः झर्झ —— वातीतिझर्झरः, झरझर शब्दातें दे तो जो तो. कृ. वाधा. ज्ञान अ. वाद्यविशेष. ज्यास झांगड असें ह्मणतात. अ.पु.

झल्लरी झीर्यतिसाझल्लरी, विलक्षणशब्द करित्ये जी ती. इत्यादिझरशब्दाप्रमाणें. वाद्यविशेष. झांज. ई. स्त्री.

झषकेतुः झषः केतुर्यस्यसः झषकेतुः, मत्स्य आहे केतु जोतो ज्याचा तो. काम. स. मदन. उ.पु.

झषः बालमत्स्यान्झषतीतिझषः, बालमत्स्यांतें पीडा करितो जो ती.

कृ· झषधा· हिंसाअ·मासा· अ·पु

झषा झषतिवार्त्तामितिझषा, वायू तें नाशकरिते जी ती· इत्यादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें· निवाचाना वाची औषधि· आ·स्त्री·

झाटलः झटनेझाटें झाटलाती तिझाटलः, संघाताते करितो जो तो· कृ· झटधा· संघातअ· मोरवा नावाचा हस· अ·पु·

झाबुकः झाभितिशब्दंवेत्तीति· झाबुकः, झाशब्दातें प्रसवतोजो तो· कृ· वीधा·प्रजनअ· तिकव्या चे झाडाचा भेद· अ·पु·

झिल्लिका चीनिरोतीतिझिल्लिका, चीयाप्रमाणें शब्द करिते जी ती· कृ· रुधा· शब्द अ··सुरकूट·आ· स्त्रीलिंगी·

झीरुका झीतिरौतीतिझारुका, चीयाप्रकारें करून शब्दकरितेजी ती· कृ· रुधा· शब्दअ· कीटविशेष· स·सुरकूट·आ·स्त्री·

टंकः टंकयतीतिटंकः, पाषाणादिविदारण करितोजो तो· कृ· टकिधा· बंधनअ· दगड फोडण्याचाघण·अ·पु·

टिट्टिभः टिट्टिशब्दंभाषतेटिट्टिभः, टिट्टियाशब्दातें करितो जो तो· कृ· भाषधा·व्यक्तवाणिअ· पक्षिविशेष ·ज्यास टिटवी असें ह्मणतात तो· अ·पु·

टिट्टिभकः टिट्टिशब्दंभाषतेटिट्टिभः टिट्टिभएवटिट्टिभकः, टिट्टियाप्रकारें करून शब्दकरणारा जो तो· इत्यादिसर्व टिट्टिभशब्द·प्र·

टुंटुकः टुटुइतिकायतीतिटुंटुकः, टुटु शब्दकरितोजो तो· कृ· कैधा· शब्दअ· टेंटूचें झाड· अ·पु·

डमरः डमेतिशब्दस्यरानंडमरः डम् याशब्दानें जें ग्रहण तो. रु. राधा. दानादिअ. उपद्रवविशेष. २ प्रलय. अ. पु.

डमरुः डंडमियर्तीतिडमरुः, डंड तें ग्रहण करितो जो तो. रु. ऋधा गतिअ. वाद्यविशेष. उ. पु.

डयनं डीयतेअनेनडयनं, आधा र्थी गमन करिजेते जेणें तें. रु. डीङ्धा. विहायसागतिअ. धुर स्थानी गाडी. ओ. न.

डहुः दहतीतिडहुः, पित्तादिद ग्ध करितो जो तो. रु. दहधा. भ स्मीकरणअ. ओदीचा हस. उ. पुल्लिंगीं.

डालिमः डलनंडालःडालेननि र्वृत्तःडालिमः, विदारणें करून संपादित जो तो. त. दाळिंबाचें झाड वगैरे. उ. पु.

डिंडिमः डिंडीतिशब्दंमिनोती तिडिंडिमः, डिंडीशब्दातें प्रका शित करितो जो तो. रु. मित्र धा. प्रक्षेपणअ. दवंडी नावाचें वाद्य. अ. पु.

डिंडिरः हिंडीतिशब्दमीरयती तिहिंडिरः, हिंडी अशा शब्दातें करितो जो तो. रु. ईरधा. गत्यादि अ. समुद्राचा फेण. अ. पु.

डिंबः डिंबनंडिंबः, लुठनजें तो. रु. डिंबिधा. संघातादिअ. उपद्रव विशेष. अ. पु.

डिंभः डिंभयतीतिडिंभः, संचरू होतो किंवा पान करितो जो तो. रु. डिंभिधा. संघातार्थ. शिशु. २ स्तनपान करणारें बालक. ३ मूर्ख अ. पु.

डुंडुभः डुंडुइत्यनुकरणशब्दंभ णतीति डुंडुभः, डुंडु शब्दातें करितो जो तो. रु. भणधा. शब्दअ दुतोंडा सर्प. अ. पु.

ढक्का ढगित्यव्यक्तं कायतीतिढ क्का, ढक् अशा अव्यक्त शब्दा तें करितो जो तो. रु. कैधा. श ब्दअ. वाद्यविशेष. ज्यास —— पटह असें ह्मणतात. तो. आ. स्त्री.

तक्रं तन्च्यतेइतितक्र, गमनकरि जेतें जे तें. रु. तंचुधा. गतिअ ताक. अ. न.

तक्षकः तक्ष्णोतीतितक्षक., तनूकरण करितो स. मारितो जो तो. रु. तक्षूधा. तनूकरणअ. सर्पविशेष. अ. पु.

तक्षा तक्ष्णोतीतितक्षा, काष्ठतासतो स. त्यास क्षीण करितो जो तो. रु. तक्षूधा. तनूकरणअ. सुतार. न. पु.

तटं. तटी तटतीतितटं, उच्च असते जें तें. रु. तटधा. उच्छ्रायअ. तीर. अ. पु न. ई. स्त्री.

तटिनी तटावस्यास्तइतितटिनी, तट आहेत जीस ती त न दी. ई. स्त्री.

तटाकं तटानिअंकतिकुटिलयथाभवतितथाप्राप्नोतीतितटाकं, तीरांभवतकुटिलगतीनेप्राप्त होते जें तें. रु. अकधा. कुटिलगतिअ तळें. अ. न.

तडागः तड्यतइतितडाग., स. आघात करितो जी तो. रु. तडधा. आघातअ. तळें. अ. पु. न.

तडित् ताडयतीतितडित्, ताडण करिते जी ती. रु. तडधा. आघातअ. विद्युल्लता. न. स्त्री.

तडित्वान् तडित संत्यस्मिन्नितितडित्वान्, विद्युल्लता आहेत ज्याचे ठायी तो. त. मेघ. त्. पु.

तंडकः तडतइतितंडक., आघात करितो जो तो. रु. तडिधा. आघातअ. उपतापविशेष. अ. पु.

तंडुलः तड्यतेइतितंडुल., कुभिनाश करिजेतो जो तो. रु. तडधा. आघातअ. वावडंगीचें झाड. २ तांदुळ. अ. पु.

तंडुलीयं तंडुलायहिततंडुलीयं, तंडुलनिष्पन्नौदनास जो हितावह तो. त. तांदुळजा. अ. पु.

तत् तनोतीतितत्, हे स्यार्थातें विस्तृत करितो जो तो. रु. तनुधा. विस्तारअ. कारणार्थी अव्य. उ. तदिदं परिरस्य शोभते.

ततं तन्यतेइतिततं, विस्तारिजे तें जें तें. रु. तनुधा. विस्तारअ. वीणादिक वाद्यविशेष. अ. न.

ततः तस्मादितितत., कारणानंतर ह्या अर्थी. त. अव्यउ. त

तोनिष्कल्पोनरः

तत्कालः सचासौकालश्चतत्का लः, वर्तमानजो काल तो. स. अ पुल्लिंगी.

तत्परः तदेवपरमस्यतत्परः, तें च आहे उत्कृष्ट आस तो. स. आ सक्त. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

तत्ता तस्यभावस्तत्ता, त्याचाजो भाव स्व. धर्म तो. त. धर्मता. आ. स्त्रीलिंगी.

तत्वं तननतत् तदस्यास्तीति त त्वं, विस्तरण जें तें तत् तें आहे. जास तें. न. विके वितनूत्यादिक २वास्तविकार्थ. अ न.

तथा तेनप्रकारेणतथा, त्याप्रका रेकरून त. साम्य. २ सत्य या अ र्थी अव्य ऊ. यथाबुभुक्षितस्त्व न्नतथैवार्तस्यौषधं.

तथागमः तथासत्यंगमंज्ञानम स्येति तथागमः, सत्यआहे ज्ञान ज्याचें तो. स. बुद्ध. अ. पु.

तथ्यं तथात्वेसाधुतथ्यं, सत्या विषयीं जे साधु ते. त. वास्तविक. अ. न.

तदा तस्मिन्कालेतदा, त्याकाला चेठायीं. त. तत्कालार्थी अव्य. ऊ. तदाचक्रूपतांप्रीतिः

तदात्वं तदेत्यस्यभावस्तदात्वं, तत्कालार्थक तदा याच्या अर्था चाजो भाव स्व. प्रकार ते. वर्तमा नकाल. अ. न.

तदानीं विग्रहादितदाशब्दप्रमा.

तनयः तनया तनोतिकुलमि तितनयः, कुलविस्तार करणार जो तो. कृ. तनुधा. विस्तार अ. पु न. अ. पु. २ आ. स्त्री.

तनुः तनूः तनोतीतितनुः, अव यवादिकांमत विस्तार करितो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तार अ. शरी र देह. ऊ. स्त्री. २ ऊकारांत स्त्रीलिंगी

तनुत्रं तनुंत्रायतेतितनुत्रं, दे हातें रक्षण करणारें जें तें. कृ. त्रै ङधा. पालनअ. कवचं. अ. न.

तनूकृतः अतनुस्तनुरकारितनू कृतः, अतनुस्तनु स. कृशमानलें जें तें. लहान केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तनूनपात् तनूनपातपतितनून पात्, नरतें पाडित नाहीं स्व र

क्षण करीतो जो तो· कृ· पत्लृधा· गतिअ· अग्नि· त·पु·

तनूरुहं तन्वांरोहतीतितनूरुहं शरीराचेठायीं उत्पन्न होणारें जें तें· कृ· रुह्धा· प्रादुर्भावअ· पक्षादिकांचें पिच्छ· २अंगावरचे केश अ·न·

तंतुः तन्यतेइतितंतुः, विस्तृत होतो जो तो· कृ· तनुधा· विस्तारअ· सूत· २ भिंयांचे वगैरे अवयव सुतासारखे असतात ते· उ·पु·

तंतुभः तंतुन्भाभातीतितंतुभः, तंतूकरून शोभणारा जो तो· कृ· भाधा· दीप्तिअ· शिरसनावाचें धान्य· अ·पु·

तंतुवायः तंतून्वयतीतितंतुवायः, तंतूतें विणतो जो तो· कृ· वेञ्धा· तंतुसंतानअ· वस्त्र निर्माण करणारा कोष्टी· अ·पु·

तंत्रं तननंतन्यतेवातंत्रं, विस्तार किंवा विस्तार करिजे जें तें· कृ· तनुधा· विस्तारअ· कोष्टी· २प्रभिचार· ३प्रधान· ४सिद्धांत, अ·न·

तंत्रकं तंत्रादचिरादपहृतंतंत्रकं, तंत्र म्ह·तुर्यादिक त्यापासून शीघ्रकाढिलेलें जें तें· त· कोरें वस्त्र· अ·न·

तंत्रवापः तंत्रंवपतीतितंत्रवापः, तंत्र संतान करितो जो तो· कृ· डुवप्धा· बीजसंतानअ· कोष्टी· अ·पु·

तंत्रवायः तंद्रवायः तंतवोविधीयन्तेऽस्मिन्तंत्रं, तद्वयतीतितंत्रवायः, साग विणितो जो तो· कृ· वेञ्धा· तंतुसंतानअ· कोष्टी अ·पु·

तंत्रिका तंत्रयतीतितंत्रिका, अतिविस्तार द्वारा कुटुंबधारण करिते जी ती· कृ· तंत्रिधा· कुटुंबधारणअ· गुळवेल· आ·स्त्री·

तंद्रा तन्इंद्रियाणांततनंद्रात्यस्यामितितंद्रा, इंद्रियांचें संचरण मूर्छित होतें जीचेठायीं ती· कृ· द्राधा· कुत्सितगतिअ· निद्रेनें आलेलें आलस्य· २श्रमानें जें असामर्थ्य ती· आ·स्त्री·

तंद्रिः तंद्रायाः करणंतत्करोतीतितंद्रिः, निद्राकरण करितो जी ती· कृ· तंद्राप्रकृतिकृधा· तत्करणअ· अर्थ तंद्रा शब्दाप्रमाणें· ड·स्त्री·

तंद्री इत्यादिसर्वतंद्रशब्दाप्रमाणे. ई. स्त्री.

तपः तपाः तपतीतितपः, संतप्त करितो जो तो. रु. तपधा. संतापअ. ग्रीष्मर्तु. अ. पु. २माघमहिना. ३ सांतपनचांद्रायणादिकृच्छ्र ४तपोलोक. ५धूम. स्. न.

तपनः तप्यंतेप्राणिनोयस्मादसौ तपनः, संतापपावतात प्राणीव पाणीजापासून वजाचेठायीं तो रु. तपधा. संतापअ. सूर्य. २नरक अ. पु.

तपनीयं तप्यते नेनतपनीयं, संतापि जेणें जेणें तें. रु. तपधा संतापअ. सोनें. अ. न.

तपस्यः तपसिसाधुस्तपस्यः, तपाविषयीं जो उत्तम तो. त. फाल्गुनमास. अ. पु.

तपस्वी तपोस्यास्तीतितपस्वी, तप आहे जास तो. त. तपश्चर्या करणारा. इन्. पु.

तपस्विनी तपोस्त्यस्यादितितपस्विनी, तपआहे जीस ती. त. जटामांसी. ई. स्त्री.

तमः तमः ताम्यंतेसूर्याचंद्रमसावनेनेतितमः, सूर्यचंद्रम्लान होताहेत जेणें तो. रु. तमुधा. ग्लानिअ. राहु. २तमोगुण. ३अंधकार. ४पाप. ५शोक. स्. न.

तमस्विनी तमोस्त्यस्यादितितमस्विनी, तम जें तें. आहे जीस ती. त. रात्रि. ई. स्त्री.

तमा ताम्यंत्यस्यामितितमा, जन निश्चेष्ट होतात जीचेठायीं ती. रु. तमुधा. ग्लानिअ. रात्रि. आ. स्त्री

तमालः ताम्यतीतितमालः, ग्लानि करितो किंवा पावतो जो तो. रु. तमुधा. ग्लानिअ. वृक्षविशेष. २ कस्तूरीटिकक. अ. पु.

तमालपत्रं तमालस्यपत्रमिवतदाकारत्वात्तमालपत्रं, तमालपत्राकारसें जें तें. स. कपाळावरील कस्तूरीचा टिकक. अ. न.

तमिः विग्रहादितमीशब्दाप्रमाणें

तमिस्रं तमएवतमिस्रं, अंधकारजो तें. त. अंधकार. अ. न.

तमिस्रा तमअस्त्यस्यादितितमिस्रा, तम आहे जीस ती. त. रात्रि. आ. स्त्री

तमी तमयतिचक्रवाकानितितमी, चक्रवाक पक्ष्यांतें म्लान करिते जी

ती. क्रु. तमुधा. ग्लानअ. ई. स्त्री.

तमोनुद् तमोनुदतीतितमोनुद्, तमनाश करितो जो तो. क्रु. णुदधा प्रेरणअ. अग्नि. २चंद्र. ३सूर्य. दू. पु.

तमोपहः तमोपहंतीतितमोपहः, तमनाश करितो जो तो. क्रु. हनधा. हिंसाअ. अग्नि. २चंद्र. ३सूर्य. ४ जिन. अ. पु.

तरक्षुः तरंगतिंमार्गेक्षिणोतीतितरक्षुः, गमनमार्गाचानाश करितो जो तो. क्रु. क्षीणधा. हिंसाअ. तरस. उ. पु.

तरंगः तरतीतितरंगः, परती तरतो जो तो. क्रु. तृधा. प्लवनादिअ. लाट. अ. पु.

तरंगिणी तरंगाअस्याःसंतीतितरंगिणी, ऊर्मी आहेतजीस ती. त. नदी. ई. स्त्री.

तरणिः तरंतियथाचेनचेतितरणिः, तरताहेनजीणें किंवा जाणें तो. क्रु. तृधा. तरणादिअ. नौका. २कांटेशेवंती. इ. स्त्री. ३सूर्य. अ. पु.

तरपण्यं तरणंतरःतरस्यपण्यं तरपण्यं, तरणजें तें तर त्याचें जें पण्य तें. स. नद्यादिकांच्याउतारांचें मोल्य. अ. न.

तरलः तरणंतरः तरंलातीतितरलः, चांचल्यातें ग्रहण करितो जो तो. क्रु. लाधा. आदानअ. मो त्यांचे हारांचा मध्यमणि. २चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. द्रवणाचा भात. आ. स्त्री.

तरः तरत्यनेनेतितरः, तरताहे त जेणेंकरून तें. क्रु. तृधा. तरण अ. वेग. २पराक्रम. स. न.

तरसं तरोबलमस्त्यस्मिन्तरसं, बल आहे जाचाठायीं तें. त. मांस. अ. पु.

तरस्वी तरोस्यास्तीतितरस्वी, वेग आहे जास तो. त. वेगवान्. २बली. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री.

तरिः तरीः तरंतियथानदीमितितरिः, तरताहेत नदीजीणें ती. क्रु. तृधा. प्लवनअ. नौका. इ. स्त्री.

तरुः तरतीतितरुः, प्लवमान होतो जोतो. क्रु. तृधा. प्लवन तरणअ. वृक्ष. उ. पु.

तरुणः तरतीतितरुणः, चंचल होतो जो तो. क्रु. तृधा. तरणादिअ. तरुण. अ. पु. न. ई. स्त्री.

तर्कः तर्कणंतर्कः, धितर्कोभास जो तो. क्रु. तर्कधा. भासअ. अधू. वोह्मेक्षा. आ. स्त्री.

तर्कारी तर्कंपृच्छतीतितर्कारी, तर्कंप्रत गमन करित्ये स. तर्कोपयुक्त जी ती. क्रु. ऋधा. गतिअ हाकुका नावाची ओषधि. ई. स्त्री.

तर्जनी तर्ज्यतेअनयातर्जनी, भर्त्सना होत्ये जीणें ती. क्रु. तर्जधा. भर्त्सनअ. आंगठ्याजवळचीआंगुली. ई. स्त्री.

तर्दूः तरतीतितर्दूः, प्लवमान होतो जो तो. क्रु. तृधा. प्लवनादिअ. दर्विविशेष. ऊ. पु.

तर्णकः तृणोतीतितर्णकः, भक्षण करितो जो तो. क्रु. तृणुधा. अदनअ. गोवत्स. अ. पु.

तर्पणं तृप्तिस्तर्पणं, प्रीणनजें तें. क्रु. तृपधा. प्रीणनअ. तृप्ति. २ देवपितरोद्देशानें केलेंजें जलदान. अ. न.

तर्म तरतीतितर्म, तरतें स. ता ण साधन जें तें. क्रु. तृधा. प्लवना दिअ. यज्ञस्तंभाचें अग्र. न. न.

तर्षः विग्रहादितृड्शब्दाप्र. इच्छा. तृषा. अ. पु.

तलं तलतीतितलं, हस्ताचेगायीं राहणारें जें तें. क्रु. तलधा. प्रतिष्ठा अ. तरवारीचें मूळ. २ तळहात ३ धनुष्याचा संघर्ष न होण्याकरितां बाहूला बांधलेलें कातडें. ४ अधोभाग. ५ स्वरूप. अ. पु. न.

तलिनं तलतिनल्यतेवा तलिनं, प्रतिष्ठित किंवा प्रतिष्ठित होइजे तें जें तें. क्रु. तलधा. प्रतिष्ठाअ. विरल. २ अल्प. ३ स्वच्छ. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तल्पं तल्पतेऽस्मिन्तल्पं, प्रतिष्ठित होइजेतें जीचेठायीं तें. धा त्वर्थादिपूर्वीच्या शा. प्र. शय्या. १ अट्ट. २ स्त्री. अ. पु. न.

तल्लजः लजतीतिलजः तद्वत् जन्म लजः, कांतिमत्जोतोन् अ नद्वत् जोलज तो. स. प्रशस्त अ. पु.

तष्टः तक्ष्यतेस्मतष्टः, सूक्ष्म केले जेंजा जो तो. क्रु. तक्षधा. तनूकर

णअ. ताम्नून लहान केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. .,

तसरः तस्नंतसर.,अवस रणजें तो. कृ. तस्.धा. उपेक्षा अ. कोश्यानें गुंडाळलेलें सूत जास तसरी असें ह्मणतात तो अ. पु.

तस्करः तत्करोतीतितस्करः,- चौर्य करितो जो तो. कृ. कृञ्धा - करणअ. चोर. अ. पु.

तांडवं तंडुनादिवेनउपदिष्टंतां ंडवं, महादेवानें उपदेशिलजें तें. त. नृत्य अ. न.

ताडपत्रं ताडस्यपत्रंताडपत्रं, ताडसंबंधीं जें पत्र तें. स. तान वड. अ. न.

तातः तनोतीतितातः,पुत्रादि कांचा विस्तार करणाराजो तो कृ. तनुधा. विस्तार अ. बाप अ.पु

तांत्रिकः तंत्रमधीतेतांत्रिकः, सिद्धांत अध्ययन करितोजोतो त. शास्त्रवेत्ता. अ. पु.

तापनः तपनएवतापनः,तपन जो तोच तापन त. सूर्य. अ. पु.

तापसः विग्रहादितपस्वीशाब्रअ.पु

तापसतरुः तापसानांतरुः ता पसतरुः, तपस्वीलोकांचा जो तरु तो. स. हिंगण वेटाचा वृक्ष. उ. पु.

तापिच्छः तापिनंच्छादयतीति तापिच्छः, संतापि त्यास त आ. च्छादित करितो जो तो. कृ. च्छ दधा. अपवारणअ. तमालवृक्ष. अ. पु.

तामरसं तम्यतेतत् तामं रस्य तेतद्रसं, चासंचरसंचतामर सं, आकांक्षित असें जें आस्वा दित तें. स. कमळ. अ. पु. न.

तामलकी तनुश्चासौआमलकी चतामलकी, सूक्ष्म अशी जी आ मलकी ती. स. भुई आवळी ई. स्त्री.

तामसी तमोस्यांतामसी, तम ह्म. अंधकार आहे जीचाठायीं ती. त. अंधारीरात्र. ई. स्त्री.

ताम्रकं ताम्यतेइतिताम्रं तदेव ताम्रकं, इच्छिजेतें जें तेंताम्र तेंच ताम्रक. त. तांबें अ. न.

ताम्रकर्णी ताम्रौकर्णौयस्याः साताम्रकर्णी, तांबुस आहेत कान जीचे ती. अंजननामक प

पश्चिमदिशेचा दिग्गजाची स्त्री ई. स्त्री.

ताम्रचूडः ताम्राचूडायस्यताम्रचूडः, रक्तवर्ण आहे शिखा ज्याची तो. स. कोंमडा. अ. पु.

ताम्रकुट्टकः ताम्रंकुट्टयतीति ताम्रकुट्टः सएव ताम्रकुट्टकः, ताम्र ह्म. तांबें त्यातें तापवितो जो तो. कृ. कुट्टधा. तापन अ. तांबट अ. पु.

तांबूलवल्ली तांबूलस्यावल्लिः तांबूलवल्ली, तांबूलाच्याजीवल्ली ती तांबूलवल्ली. स. पानवेल ई. स्त्री

तांबूली ताम्रचासौबूलीचतांबूली, म्लान अशीजी बूली ह्म. शी पाहोणारी ती. स. पानवेल. ई. स्त्रीलिं.

तारः तारयतितार्यतेनेनवाता रः, तर्तो किंवा तारण करितो जेणें तो. कृ. तृधा. प्लवनतरण- अ. अत्युच्चस्वरानें उच्चारिले ला शब्द. २ मौक्तिकाची निर्मल ता. अ. पु.

तारकजित् तारकंजितवानि तितारकजित्, तारकासुरातें जिंकिता झाला जो तो. कृ. जिधा. अयुअ. कार्तिकस्वामी. त्. पु.

तारका तारयतीतितारका, तारिते जीती कृ. तृधा. प्लवनादिअ डोळ्यांतील बाहुली. २ नक्षत्र आ स्त्री

तारा तरंत्यनयेतितारा, तरताहेत जीणें ती. कृ. तृधा. तरणादिअ नक्षत्र. आ. स्त्री

तारुण्यं तरुणस्य भावः तारुण्यं, तरुणाचा जो भाव तें. त. तरुणपणा. अ. न

तार्क्ष्यः तर्क्ष्यस्यकश्यपस्यापत्यं तार्क्ष्यः, कश्यपाचें जें अपत्य तो. त. गरुड पक्षि. २ घोडा. ३ रथ ४ अरुण. ५ सायल्याचें झाड. अ. पु

तार्क्ष्यशैलं तार्क्ष्यशैलभवमसे दोपचायत्तार्क्ष्यशैलं, गरुड पर्वताचेठायीं उत्पन्न जें काष्ठ जन्य तें. त. दारुहळदीच्या काष्ठापासून केलेला अंजन विशेष अ. न

तालः तलतिगीतवाद्यातलातिनि ष्पन्नो भवतितालः, गायन वाद्यें आणि नृत्यें विराम पावतात जावेंगी तो. कृ. तलधा. प्रतिष्ठाअ. कालपरिगायन क्रियेचा नियम २ ताडमाड अ. पु

तालपत्रं तालस्यपत्रमिवतालपत्रं तालाच्यापर्णासारिखें जें पर्ण तें. स. तारंक. अ. न.

तालपर्णी तालसदृशानिपर्णान्यस्याइतितालपर्णी, तालपर्णासारखीं आहेत पानें जीचीं ती. स. तालिसपत्रनावाची औषधि. ई. स्त्री.

तालमूलिका तालमूलमस्याइतितालमूली, सैवतालमूलिका, ताल सदृशआहे मूळजीचे ती तालमूलीतीच तालमूलिका. त. मुसळकंद नावाची औषधी. आ. स्त्री.

तालवृंतकं तालेकरतलेवृंतमस्यतालवृंतकं, हस्ताचेठायीं आहे वृंत ह्म. बंधन वत्त स्थिति ज्याची ती. स. ताडपत्री विंझणा. अ. न.

तालांक: तालः अंकेध्वजेयस्यसतालांकः, तालवृक्षआहे ध्वजाचे ठायीं ज्याच्या तो. स. बलराम. अ. पुलिं.

ताली तालोस्यास्तीतिताली ताल ह्म. तत्तुल्य शब्दआहेजीसांती. त. भुईआंवळी. ई. स्त्री.

तालु तरंतिवर्णाअनेनेतितालु, वर्ण तरताहेत ह्म. निर्गत होताात ज्याचा योगानें तें. क. तृ. धा. तरणअ. टालु. उ. न.

तावत् तत्परिमाणमस्येतितावत्, तत्परिमाणक जें तें. त. साकल्य. २अवधि. ३ परिमाण इत्याद्यर्थी. अव्य. उ. तावत्कुं कें. २ यावत्सकांडः तावद्रजतमित्यादि.

तिक्तक: तिक्तएवतिक्तकः, तिक्त जो तोच तिक्तक. त. पडवळीचा वेल. अ. पु.

तिक्त: तेजयतीतितिक्तः, तेजोविशिष्ट ह्म. तीक्ष्ण करितो जो तो. क. तिजधा. निशानअ. कडु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिक्तशाक: तिक्तःशाकोःस्यातिक्तशाकः, तिक्त ह्म. कडवट आहे शाक ज्याची तो. स. वायवर्णाचा वृक्ष. अ. पु.

तिग्म: विग्रह तिक्तशब्दाप्रमाणें. तीक्ष्ण करितो जो तो. क. तिजधा. निशानअ. फारउष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तितउ: तनोतीतितितउः, सारकारणाराजो तो. क. तनुधा. वि-

स्तारअ. चाळण. उ. पु.

तितिक्षा तितिक्षत इति तितिक्षा, सहन करिजेसे जी ती. कृ. ति अधा. क्षमाअ. सहन करणें. आ. स्त्री.

तितिक्षुः तितिक्षाशील म्ति तितिक्षु क्षमाशील जो तो. कृ. तिज धा. क्षमाअ. सहनशील. वि. उ. पु. स्त्री. न.

तित्तिरः विग्रहादि तित्तिरीशाख्याप्रमाणें. अ. पु.

तित्तिरिः तित्तीति शब्दं रातीति तित्तिरिः, तित्ती याप्रकारें शब्दाते ग्रहण करितो जो तो. कृ. राधा. आदानअ. तित्तिर नामा पक्षि. इ. पु.

तिथिः तनुते षष्टिघटिकाइति तिथिः, यद्दकातें विस्तृत करिसे जी ती. कृ. तनुधा. विस्तारअ. प्रतिपदादिक. इ. स्त्री.

तिनिशः अतिशयेन नेशतीति तिनिशः, अतिशयें करून एकाग्रतेनें स्थित जो तो. कृ. णिशधा. समाधिअ. तिवसाचें झाड. अ. पु.

तिंतिडी तिम्यतीति तिंतिडी, आर्द्रीभूत करिजेसें जी ती. कृ. तिमधा. आर्द्रीभावअ. चिंचेचा वृक्ष. ई. स्त्री.

तिंतिली विग्रहादि सर्व तिंतिडीशब्दाप्रमाणें.

तिंतिडिकं तिम्यतीति तिंतिडिकं, आर्द्र होणारें जें तें. धा. पू. प्र. आमसोल. अ. न.

तिंदुकः तिम्यतीति तिंदुकः, आर्द्र होतो जो तो. कृ. धा. पू. प्र. टेंबुरणीचें झाड. अ. पु. ई. स्त्री.

तिमिः तिम्यतीति तिमिः, आर्द्र असतो जो तो. धा. पू. धा. प्र. मत्स्यविशेष. इ. पु.

तिमिंगिलः तिमिं गिलतीति तिमिंगिलः, तिमिमत्स्य भक्षक जो तो कृ. गृधा. निगरणअ. मत्स्यविशेष. अ. पु.

तिमिरं तिम्यति कामुक हृदयान्येनेति तिमिरं, कामुकांचीं हृदयें आर्द्र म्ह. स्निग्ध होतात जेणें तें. कृ. तिमिधा. आर्द्रीभावअ. अ. न.

तिरः तरणं तिरः, तरण जें तें. कृ. तॄधा. तरणादिअ. अंतर्धानः २ तिर्यक् म्ह. वांकडा ह्या अर्थी अव्य.

उ. तिरोभूय आस्ते. अव्य.

तिरस्कारिणी तिरस्करोतीति तिरस्कारिणी, तिरोभूत ह्म. अंतर्भूत करिते जी ती. कृ. डुकृञ् धा. करणअ. पडदा. ई. स्त्री.

तिरस्क्रिया तिरस्करणंतिरस्क्रिया, अनादर जी ती. कृ. डुकृञ् धा करणअ. अनादर. आ. स्त्री.

तिरीटः तीर्यते मलमनेनेतितिरीटः, मल नष्ट होतो जेणें तो. कृ. तृ धा. प्लवनादिअ. लोध्रवृक्ष. अ. पु.

तिरोधानं तिरोधीतिक्षिप्तोधीयते नेनेतिवातिरोधानं, तिरोभवन अथवा तिरोधान होतें जेणें तो. कृ. धाधा. धारणअ. आच्छादन करणें. अ. न.

तिरोहितः तिरोहितोतिरस्मातिरोहितः, अंतर्हित झाला जो तो. कृ. हिधा. गतिअ. आच्छादन करणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिर्यङ् तिरोंचतीतितिर्यङ्, वक्र गमन करितो जो तो. कृ. अंचु धा. गतिअ. वांकडें चालणारा. च. पु.

तिलकः तिलइवभातिकृतितिलकः, तिलसाति कृति ह्म. तत्तुल्य जो तो. त. अर्थादि सर्व पुढच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

तिलकं तिलंतिशोभांददातीति तिलकं, शोभा देतें जें तें. कृ. तिलधा. स्नेहअ. कपाळावर कस्तूर्यादिकांचा काढलेला टिळा. अ. पु. न. २ अंगावर तिळा सारखा डाग असतो तो. अ. पु. ३ काळा संचळखार अ. न. ४ तिळ्याचें झाड. ५ शरीरांतील मोरस. ज्यास फुफुस असें ह्मणतात तो. अ. पु.

तिलकालकः तिलइवकालकःतिलकालकः, तिळा सारखा काळा जो तो. स. अंगावर तिळा सारखा डाग असतो तो. अ. पु.

तिलपर्णी तिलस्येवपर्णानियस्येति तिलपर्णी, तिळा सारिखीं आहेत पानें जीचीं ती. स. रक्तचंदनाचें झाड. ई. स्त्री.

तिलपिंजः विग्रहादि सर्व तिलपेंजशब्दाप्रमाणें.

तिलपेजः निष्फलस्तिलस्तिलपेजः, फलरहित जो तीळ तो. त. नाङ्गाळीक. अ. पु.

तिलित्सः तिलानित्सरतीतिति लित्सः, भक्षण करितो जो तो. रु. तिलधा. त्सरनअ सर्पजातिघ णस. अ. पु.

तिल्यं तिलानांभवनंक्षेत्रंतिल्यं, तिलउत्पन्न होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. तीळउत्पन्न होण्याचें शेत. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिल्वः तिल्यतेइतितिल्वः, मल निस्सृत होइजे तोजो तो. रु. तिल धा. स्नेहनअ. लोध्रवृक्ष. अ. पु.

तिष्यः त्विषतेइतितिष्यः, दीप्तिकार तोजो तो. रु. त्विषधा. दीप्तिअ. पु ष्यनक्षत्र. २ कलियुग. अकारां त. पु.

तिष्यफला तिष्यंमंगल्यंफलमस्य सातिष्यफला, मंगलरूपआहे फ ळजीचें ती. स. आंवळीचें झाड. आ. स्त्री.

तीक्ष्णं तेजयतेतवतीक्ष्णं, तीव्र करतें जें तें. रु. तिजधा. निशान अ. अत्युष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ लोखंड. ३ आत्मत्यागकरणारा. ४ विष. ५ युद्ध. ६ सामुद्रलवण. ७ मारवानामक वृक्ष. अ. न. ८ ज वखार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तीक्ष्णगंधकः तीक्ष्णोगंधोयस्य स. तीक्ष्णगंधकः, उग्रआहे गंधजा चातो स. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

तीरं तरंत्यस्मात्तीरं, तरताहेत जा पासून ते तरणावधि जें तें. स. नदीचे दोहीं बाजूची मर्यादा. अ. न.

तीर्थं तीर्यते नेन तीर्थं, तरण करिजे तें जेणें करून तें. रु. तृधा. तरणप्लवनअ. ऋषींनीं सेवले लें जल. २ गुरु ह्म. उपाध्याय. ३ शैद्धशास्त्रान्यच्छास्त्र. अ. न को. पक्ष. क्षेत्र. उपाय. स्त्रीरज. अवतार. पात्र. मंत्री.

तीव्रं तीवतीतितीव्रं, स्थूल रूपा वर्ते जें तें. रु. तीवधा. स्थौल्यअ. अतिशयित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तीव्रवेदना तीव्राचासौवेदनाच तीव्र वेदना, अत्यंत जी यातना ती. स. अतिशयित वेदना. २ नर कपीडा. आ. स्त्री.

तु तुदतीतितु, पादपूर्तिविषयीं व्यथित होतें जें तें. रु. तुद्धा व्यथनअ. भेद. २ अवधारण नि

श्वय या अर्थी अव्य. ऊ. ह्नीं राब्दा संतुष्टिकृत्. की. पादपूरण. सञु च्चय. पक्षांतर. नियोग प्रशंसा. नि ग्रह.

तुंगः तुंज्यते इतितुंगः, पालिजेतो जो तो. किंवा उच्च जो तो. कृ. तु जिधा. पालनादेअ उच्च वि. अ सु न. आ. स्त्री. २ उंडणीचें झाड अ. पु.

तुंगी तुंजतीतितुंगी, हिंसा करि ती जी ती. कृ. तुंजिधा. हिंसादि अ. कानफोडी ई. स्त्री.

तुच्छं तोदनंतुद्व्यथा तांछ्यती तितुच्छं, व्यथा नाश करितें जे तें. कृ. छोधा. छेदनअ. रिकामें वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

तुणिः तुणतीतितुणिः, संको चित होती जी तो कृ. तुणधा. कौटिल्य अ. नादरुकीचें झाड इ. पुल्लिंगीं

तुंदं तुडतीतितुंडं, भेदन करितें जें तें. कृ. तुडिधा. तोडनअ. मु ख. अ. न.

तुंडिकेरी तुंडिकान्नाभीरर्णिई रयतीतितुंडिकेरी. शरीर कंपित करिते जी ती. कृ. ईरधा. कंपन अ. कापसीण. २ तोंडलीचा वेल. ई. स्त्री.

तुंडिभः विग्रहादिसर्व पुढच्या शब्दाप्रमाणें.

तुंडिलः तुंड्यतेस्मतुंडिःतुंडिर स्त्यस्यतुंडिलः, जन्मकाळीं तोडि जेली जी तीतुंडि तुंडि म्ह. नाल रूपा तुंडि ती मोठी आहे जास तो तुंडिल. म. दोंदिल. २. वातादि कें करून ज्याची नाभि उंच झाली तो. अ. पु.

तुत्थं तुदतीतितुत्थं, क्षावीद्भव रोगनाशक जें अंजन तें. कृ. तु दधा व्यथाअ. मोरचूद अ न. २ अग्नि. अ. पु.

तुत्था तुदतीतितुत्था, व्यथितक रिती जी ती. कृ. तुदधा. व्यथन अ. नाल. २ लाहान इलाची. आ. स्त्रीलिंगीं.

तुत्थांजनं तुदतीतितुत्थंतुत्थं चतदंजनंचतुत्थांजनं, व्यथित करणारें अक्षिरोगनाशक जेंअं जन तें. कृ. तुदधा. व्यथनअ. मोरचूद. अ. न.

तुंदं तुंदतीति तुंदं, पीडाकरणारें जें तें. रू. तुदधा व्यथनअ. जठर. अ. न.

तुंदमार्जः विग्रहादि सर्व खालच्या शब्दाप्रमाणें

तुंदपरिमृजः तुंदं परिमार्ष्टि तुंदपरिमृजः, उदरपरिमार्जन करितो जो तो. रू. मृजुधा शुद्धिअ. आळशी अ. पु.

तुंदिकः विग्रहादि तुंदिलशब्दाप्रमाणें. त.

तुंदी तुंदमस्त्यस्य तुंदी, मोठें आहे पोट ज्याचें तो. त. दोदिल. इन् पु.

तुंदिभः प्रशस्ता तुंदिर्यस्य तुंदिभ, मोठी आहे नाभी ज्याची तो. त. मोठे नाभीचा. अ. पु.

तुंदिलः तुंदमस्त्यस्य तुंदिलः, प्रशस्त आहे उदर ज्याचें तो. त. मोठे नाभीचा. अ. पु.

तुन्नः तुद्यते स्म इति तुन्नः, व्यथित होता झाला तो. रू. तुदधा व्यथनअ. नारूकीचें झाड. अ पुल्लिंगी.

तुन्नवायः तुन्नं वयतीति तुन्नवायः, व्यथित स्म. कंपित जेसें होयतें से तंतुसंतान करितो जो तो. रू. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. शिंपि अ. पु.

तुभः तोभते इति तुभः, पीडा करितो जो तो. रू. तुभधा. हिंसाअ बोकड. अ. पु.

तुमुलं तवनं तीतिवा तुमुलं, अत्यंत हिंसन अथवा तें करितें जें तें. तुधा. हिंसनअ. रणसबाध स्म. युद्धाची दाटी. अ. न.

तुंबा तुंबयतीति तुंबा, पीडा करिते जी ती. रू. तुबिधा. अर्दनअ. वाटोळा काळा भोंपळा. आ. स्त्री.

तुंबिः इत्यादि तुंबाशब्दाप्रमाणें काळा भोंपळा. इ. पु.

तुंबी विग्रहादि तुंबिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

तुरंगः विग्रहादि सर्व तुरगशब्दाप्र.

तुरगः तोरणं तुरः तुरेण गच्छतीति तुरगः, त्वरें करून गमन करणारा जो तो. रू. तुरधा. त्वरणअ. घोडा. अ. पु.

तुरंगमः विग्रहादि सर्व तुरगशब्दाप्रमाणें.

तुरंगवदनः तुरंगस्येव वदनं यस्य

स तुरंगवदनः, घोड्यासारखें आहे मुख ज्याचें तो. स. किन्न र. अ. पु.

तुरायणं तुतोर्तीतितुर. तुरस्या यनंतुरायण. त्वरा करणाराचें स्थ नजें तें. कृ. तुरधा त्वरणअ. य ज्ञविशेष अ. न.

तुराषाट् तुतोर्तीतितुरः तुरं वेग वंतंसाहयतीतितुराषाट्, वेगवं तास पराभूत करितो जो तो. कृ. षहधा. मर्षणअ. इंद्र. कृ. पु.

तुरुष्कः तूर्यतेइतितुरुष्कः, त्व रा करणारा जो तो. कृ. तुरधा. त्व रणादिअ. ऊट. २ देशविशेष. अ. पु.

तुला तूल्यतेऽनयातुला, ऊर्ध्व मान करिजेतें जीणें ती. कृ. तु लधा उन्मानअ. सोन्यादिका चें वजन करण्याचें एकमान. २ तूलरास. आ. स्त्री.

तुलाकोटिः तुलाकोटी तुलां कोटतीतितुलाकोटिः, तुलाख्य उन्मान त्यातें वक्र करितें जीती. कृ. कुटधा. कौटिल्यअ. तोर- ड्या स. पैंजण. इं. स्त्री.

तुल्यः तुलयासमितस्तुल्यः, तु लेशीं सदृश जो तो. त. सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तुल्यपानं तुल्यंचतत्पानंचतुल्य पानं, तुल्य जें पान तें. स. बरोब रपिणें. अ. न.

तुवरः तूवरः तवीतिहिनस्ति रोगानूइतितूवरः, रोगातें नष्ट क रितो जो तो. कृ. तुधा. हिंसादिअ तुरट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तुवरिका. तूवरिका तुवरोस्त्य स्यातुवरिका, तुरटपणा आहे जी सती. त. तूर. आ. स्त्री.

तुषः तुष्यतीतितुषः, संतुष्टहोतो जो तो. कृ. तुषधा. तुष्टिअ. धा न्यांचें टरफल. २ फोलकट. २ बेहडा. २ कोंडा. अ. पु.

तुषारः तुष्यतितोषयतीतितुषारः, हिंसा करवितो जो तो. कृ. तुषधा. हिंसाअ. जलबिंदु. २ थंडी. ३ बर्फ. अ. पु. ४ शीतल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तुषिताः तुष्यंतीतितुषिताः, स र्वदा संतोष पावतात जे ते. कृ. तु षधा. तुष्टिअ. देवांचा गणविशेष. अ. पु.

तुहिनं तोहतीतितुहिनं, पीडा करितें जें तें. रू. तुहिर्‌धा. अर्द नअ. थंडी. अ. न.

तूष्णीकः तूष्णींशीलस्तूष्णीकः, मौन शील जो तो. त. उगीच ब सणारा. अ. पु.

तूष्णींशीलः तूष्णींशीलमस्यतू ष्णींशीलः, मौनआहे स्वभावजा चा तो. स. उगीच बसणारा. अ. पु.

तूणः तूणा. तूणी तूणयतीति तूणः, बाणसंकोच करणाराजो तो. रू. तूणधा. संकोचअ. बाणांचे वर्णाच्या भाता. अ. पु.

तूणीरः तूणीशरसंकोचंरातीति तूणीरः, शरसंकोच ग्रहण करणा राजो तो. रू. राधा. आदानअ. बा णठेवण्याचा भाता. अ. पु.

तूदः तुदतीतितूदः, व्यथित करि तोजो तो. रू. तुदधा. व्यथनअ. पारसापिंपळ. अ. पु.

तूर्णं त्वरतेस्मइतितूर्णं, संभ्रमित होतें जें तें. रू. त्रिलधा. संभ्रम अ. शीघ्र. अ. न.

तूलः तूल्यतेइतितूलः, बाहिर का ढिजेतो जो तो. रू. तूलधा. निष्कर्ष अ. कापसाचें झाड. २ पारसापिंप ळाचें झाड. अ. पु.

तूलिका तूल्यतेइतितूलिका, नि ष्कोषण करिजेत्सेजी ती. रू. तूलधा निष्कर्षअ. सोनाराची सकई. आ. स्त्री

तूष्णीं तोषणंतूष्णीं, मौनार्थ बाध नीं जें तुष्ट स्यं. संतोष पावतें तें. रू. तुषधा. तुष्टिअ. मौन त्याअर्थी अव्य. तूष्णीरिथत्वात्कुर्णभूयः,

तूष्णीकः कुत्सिततूष्णींमिति तूष्णीकः, कुत्सित जें तूष्णीं भवन तें. त. मौनार्थी अव्य. उ. तूष्णींकंजलम ध्यग..

तृणं तृण्यतेभक्ष्यतेपश्वादिभिरिति तृणं, पश्वादिकानें भक्षिजेतें जें तें. रू. तृणधा. अदनअ. तृण, ग वत. अ. न.

तृणद्रुमः तृणजातियेंद्रुम. तृण द्रुमः, तृणजातीय जो वृक्ष तो. स ताडवृक्ष. २ नारळ. ३ पोपळ. ४ ताल्वृक्ष. ५ खजूर वृक्ष. ६ केत दा. ७ ताडीवृक्ष विशेष. अ. पु.

तृणधान्यं अकृष्टोत्पन्नत्वात् वृ णमिवधान्यंतृणधान्यं, आपल्या आपण उत्पन्न होतें स. तृणासार

रवें जें धान्य तें. स. सांवा वगैरे-धान्य अ. पु.

तृणध्वजः तृणेषुध्वजइवतृणध्वजः, तृणामध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. वेळु. अ. पु.

तृणराजः तृणानांराजातृणराजः, अत्युच्चत्वनिमित्तानें तृणसंबंधी जो राजा म्ह. स्वामी तो. समास. तालवृक्ष. अकारांत. पु.

तृणशून्यं तृणशून्येसाधुतृणशून्यं, तृणशून्यप्रदेशीं जें उत्तम तें. त. मोगऱ्याचें झाड. अ. न.

तृण्या तृणानांसमूहः तृण्या, तृणाचा जो समुदाय तो. त. गवताचा समुदाय. आ. स्त्री.

तृतीयप्रकृतिः तृतीयाप्रकृतिर्यस्यतृतीयप्रकृतिः, स्त्रीपुरुषाहून निराळी तृतीय आहे प्रकृती ज्याची तो. स. नपुंसक. इ. पु.

तृतीयाकृतं तृतीयवाकृतंतृतीयाकृतं, तृतीयापूरितावस्थेनें केलें जें तें. त. तीनवेळ नांगरलेलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तृतीयाप्रकृतिः विग्रहादि सर्व तृतीयप्रकृति शब्दाप्रमाणें.

तृप्तः तृप्यतिस्मतृप्तः, संतुष्ट होता झाला जो तो. कृ. तृपधा. प्रीणनअ. तृप्तिपावलेला. २ हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तृप्तिः तर्पणंतृप्तिः, तृप्ति जी ती. कृ. तृपधा. प्रीणनअ. इच्छा शांती. इ. स्त्री.

तृफला तृफतीतितृफला, तृप्ति करितें जी ती. कृ. तृफधा. तृप्तिअ. हिरडा बेहडा व आंवळकाठी यांचें चूर्ण. आ. स्त्री.

तृट् तर्षणंतृट्, पिपासा जी ती. कृ. त्रितृषधा. पिपासाअ. ताहान. ष. स्त्री.

तृष्णाक् तृष्णाशीलस्तृष्णाक्, तृष्णाशील जो तो. कृ. त्रितृषधा. पिपासाअ. तृष्णाशील. वि. अ. पु. स्त्री. न.

तृष्णा तर्षणंतृष्णा, बाधा जी ती. कृ. धा. पू. प्र. ताहान. २ वांछा. आ. स्त्री.

तेजनः तेज्यतेस्मतेजनः, पालन करिजे तो जो तो. कृ. तेजधा. पालनअ. वेळु. अ. पु.

तेजनकः तेजयतीतितेजनकः, तीक्ष्ण होतो जो तो. कृ. तिजधा.

निशानअ. तृणविशेष, शर. अ. पु.

तेजनी तेजतीतितेजनी, रोग नाशनद्वारा पालन करितेजी ती. क्र. तेजधा. पालनअ. मोर वेल. ई. स्त्री.

तेजः तेजयतीतितेजः तीक्ष्ण करितें जें तें. क्र. तिजधा. निशानअ. रेत. २ प्रभाव. ३ कीर्ति. ४ बल. को लोणी. २ अग्नी स्. न.

तेजितं तेज्यतेस्मतेजितं, तेजो विशिष्ट करिजेलें जें तें. क्र. तिज धा. निशानअ. तीक्ष्णीकृत शस्त्रादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तेमः तेमनंतेमः, आर्द्रीभावजी तो. क्र. तिमधा. आर्द्रीभावअ. आर्द्रपणा. अ. पु.

तेमनं तिम्यतेअन्नमनेनतेमनं, अन्न आर्द्र करिजेतें जेणेंतें. क्र. तिमधा. आर्द्रीभावअ. दधि. अ. न.

तैजसावर्तिनी तेजसोविकारः सुवर्णादिरावर्त्यतेस्यामितितैजसावर्तिनी, तैजस सुवर्णाचा जो विकार सु. रस ती होतो आहे जीचा ठायी ती. क्र. वृतुधा. वर्तनअ. सोन्याचा वगैरे रस करण्याची मूस. ई. स्त्री.

तैत्तिरं तित्तिराणांसमूहस्तैत्तिरं, तित्तिरांचा जो समुदाय तैं. स. तित्तिर पक्ष्यांचा समुदाय. अ. न.

तैलपर्णी तिलपर्णीवृक्षभेदेजातातैलपर्णी, तिलपर्ण वृक्षभेदामध्यें जी उत्पन्न ती. रक्तचंदन. ई. स्त्री.

तैलपर्णिकं तिलपर्णीवतैलपर्णिकं, तिलपर्णी सारखें जें तें. त. पांढरा चंदन. अ. न.

तैलपायिका तैलंपिबतीतितैलपायिका, तैल पिणारी जी ती. क्र. पाधा. पानअ. वाघुळ. आ. स्त्रीलिंगी.

तैलीनं विग्रहादितिल्यश. अ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तैषः तैषीयत्रास्तिसतैषः, तैषी आहे जाचेठायीं तो. त. पौषमहिना. अ. पु.

तोकं तौतीतितोकं, वृद्धि पावणा

णारें जें तें. रू. तुधा. इत्यादि अ. अपत्य. अ. न.

तोकक: स्तोकंकायतीतितोककः, किंचित् जलपानार्थ शब्द-करितो जो तो. रू. कैधा. शब्द-अ. चातकपक्षी. अ. पु.

तोटकं तुदतीतितोटकं, इसकपानें भिन्नता पावते जें तें. रू. तुदधा. कलहकर्मअ. इत्तविशेष अ. न.

तोक्म: तकतीतितोक्मः, विकसित होणारा जो तो. रू. तकधा. हसनअ. हिरवा निःशूकजव. अ. पु.

तोदनं तुद्यते अनेनतोदनं, पीडाकरिजेतें जेणेंकरून ते रू. तुदधा. व्यथनअ. चाबूक. अ. न.

तोत्रं तुद्यतेअनेनेतितोत्रं, व्यथा करिजेते जेणें तें. रू. तुदधा. व्यथाअ. ताडण करण्याची काठी. २ चाबूक. अ. न.

तोमरः तौतीतितोर्गतासमियते; नेनसतोमरः, गताहा गमनकर्तामृत होतोजेणे तो. रू. मृङुधा. प्राणत्यागअ. शस्त्रविशेष जास गुरगूज असें ह्मणतात तो अ. पु. न.

तोयं तूयतेतत्तोयं, गमनकरिजेतें जें तें. रू. तुधा गतिअ. पाणि. अ. न.

तोयपिप्पली तोयस्यपिप्पलीतोयपिप्पली, जलपिप्पलीजी ती. स. जलपिंपळी. ई. स्त्री.

तोरणं तुरंत्सत्रेतितोरणं, गमनार्थ त्वरा करितात ज्याचेठायीं तो. रू. तुरधा. त्वरणअ. बाहेरचेंदार. अ. पु. न.

तौर्यत्रिकं तूर्यसुरंजादितभवं तौर्यं, तौर्यणत्रिकंतौर्यत्रिकं, तीघांनें जें त्रिक तें. स. नृत्य गायन आणि वाद्य. अं. न.

त्यक्तं त्यज्यतेस्मत्यक्तं, टाकिजेलें जें ते. रू. त्यजधा. वयोहानिअ. टाकलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्यागः त्यजनंत्यागः. हानिजी ती. रू. त्यजधा. हानिअ. टाकणें २ दान. अ. पु.

त्रपा त्रपनंत्रपा, लज्जाजी ती. रू. त्रपूषधा. लज्जाअ. लाज. आ. स्त्री.

त्रपु त्रपतेइतित्रपु, अन्यधातूचे सावीं ग्रस होतें जें तें. कृ. त्रपूष धा. लज्जाअ. कथील. उ. न.

त्रयं त्रयोवयवायस्येतित्रयं, ती न आहेत अवयवजाचे तें त. त्र्यवयवी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रयी ऋग्यजुःसामाख्यास्त्रयोवयवाःस्येतित्रयी, ऋगादितीन आहेत अवयव जीचे ती. त. ऋग्वेद, सामवेद, आणियजुर्वेद. ई. स्त्री.

त्रयीधर्मः त्रय्याप्रोक्तोधर्मः त्रयीधर्मः, वेदत्रयीनें सांगितला जो धर्म तो. स. वेदोक्तविधि. अ. पु.

त्रसं त्रसतीतित्रसं, कंपमाण कारतें जें तें. कृ. त्रसीधा. उद्वेगअ. जंगम ह्म. चर. अ. पु.

त्रसरः त्रसनंत्रसरः, अवसरण जें तो. कृ. धा पू. प्र. कोष्टानें एकतरेनें गुंडाळलेलें सूत. ज्यास तसरी असें ह्मणतात तो. अ. पुल्लिंगीं.

त्रस्तः त्रस्यतीतित्रस्तः, उद्वेग पावती जो तो. कृ. त्रसीधा. उद्वेग अ. भित्रा. २ भियालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रस्नुः विग्रहादिसर्वत्रस्तशब्दाप्रमाणे. वि. उ.

त्राणं त्रातिः त्रायतेस्मवात्राणं, रक्षण ——— करिजेलें जें तें. कृ. त्रैङ् धा. पालनअ. रक्षण करणें. अ. न. २ रक्षण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

त्रातं विग्रहादिसर्वत्राणशब्दाप्र.

त्रापुषं त्रपुणोविकारः त्रापुषं, कथिलाचा विकार जो तें. त. कथिलाचें भांडें वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

त्रायंती त्रायतेसात्रायंती, पालन करित्ये जी ती. कृ. त्रैङ् धा. पालन अ. त्रायमाणा. ई. स्त्री.

त्रायमाणा त्रायतेइतित्रायमाणा, रक्षण करित्ये जी ती. इत्यादिपूर्वीच्याशब्दाप्र. आ.

त्रासः त्रस्यत्यस्मादितित्रासः, त्रस पावती जन ज्यापासून तो. कृ. त्रसीधा. उद्वेगअ. भय. अ. पु.

त्रिकं त्रयाणांसंघस्त्रिकं, तीनह्याडांचा जो संघ तें. त. पाठीचे दांडयाचें खालीं एक ठिकाणीं मिळालेली

तीन हुडें ज्यास माकडहाडास यातात तें. अ. न.

त्रिककुत् त्रीणिककुदसदृशानिशृंगाणयस्येतित्रिककुत्, तीन आहेत ककुदसदृशशृंगें जास तो. स. त्रिकूटपर्वत. द. पु.

त्रिकटु त्रयाणांकटूनांसमाहारः त्रिकटु, तीन कडूंचा जो समूह तें. स. संठ पिंपळी आणि मिरीं त्यांचें चूर. ऊ. न.

त्रिका तिस्रोअस्थयोअस्याइति त्रिका, तीनआहेत अस्थी रूप रिपजीस ती. त. हातराहाट. आ. स्त्रीलिंगी.

त्रिकूटः त्रीणिकूटान्यस्यत्रिकूटः, तीन आहेत शृंगें जास तो. स. त्रिकूटपर्वत. अ. पु.

त्रिगुणाकृतं त्रिगुणंकृतंयथा भवतितथात्रिगुणाकृतं, तीन दां अैसें होय तैसें आसमंतात् जें कृष्य तें. स. तीनवेळां नांगर केलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्रिदशः तृतीयाद्यौवनाख्यादशा सदायस्यसः त्रिदशः, तिसरीला रुण्य दशा आहे निरंतर जास तो. स. देव. अ. पु.

त्रिदशालयः त्रिदशानामालयः त्रिदशालयः, देवांचें जें स्थान तो. स. स्वर्ग. अ. पु.

त्रिदिवः त्रयोब्रह्मविष्णुरुद्रादीव्यंत्यत्रेतित्रिदिवः, तिघे ब्रह्माविष्णु शंकर हे क्रीडा करितात ज्याचेठायीं तो. रू. दिवुधा. क्रीडादि अ. स्वर्ग. अ. पु.

त्रिदिवेशः त्रिदिवस्यईशः त्रिदिवेशः, स्वर्गाचा जो स्वामी तो. स. देव. अ. पु.

त्रिपथगा त्रयाणांपथांसमाहारस्त्रिपथं, तेनगच्छतीतित्रिपथगा, स्वर्ग मृत्युपाताल लोकातें गमन करणारी जी ती. त. गंगानदी. आ. स्त्री.

त्रिपुटा त्रयःपुटाअस्याःसात्रिपुटा, तीन आहेत पुट म्ह. भेदन प्रदेश जीस ती. स. श्वेत निशोत्तर. २ लाहान इलाची. आ. स्त्री.

त्रिपुरांतकः त्रयाणांपुराणामंतकस्त्रिपुरांतकः, तीन जीं धातुमय पुरें त्यांचा जो अंतक म्ह. नाशक तो. स. महादेव. अ. पु.

त्रिफला त्रयाणांफलानांसमाहारस्त्रिफला, तीन फलांचा जो समुदाय ती. हरडा बेहडा आणि आवळकाठी यांचें चूर्ण आ. स्त्रीलिंगीं

त्रिभंडी त्रीन्दोषान्भंडतेइति त्रिभंडी, त्रिदोष नाशक जी ती. कृ. भडि धा. परिभाषणअ. श्वेत निशोत्तर ई. स्त्री.

त्रियामा त्रयोयामायस्याः सात्रियामा, तीन आहेत याम प्रहर जीचे ती. स. रात्रि आ. स्त्री.

त्रिलोचनः त्रीणिलोचनानियस्यसः त्रिलोचनः, तीन आहेत नेत्रे ज्याचे तो. स. सांब. अ. पु.

त्रिवर्गः त्रयाणांवर्गस्त्रिवर्गः, धर्मार्थकाम यांचा जो समुदाय. तो स. धर्मार्थकाम हे तीन २ क्षय, स्थिति, वृद्धि हे तीन. अ. पु.

त्रिविष्टपं त्रिशतिप्रविशंतिसुकृतिनो ऽस्मिन्निति त्रिविष्टपं, भूमी पविष्टपत्रिविष्टपं, पुण्यवान जाताल ज्याचेठायीं प्रमाओ तिस सा लोक तो स. स्वर्ग. अ. न.

त्रिविक्रमः त्रयोविक्रमाःपादन्यासायस्यसत्रिविक्रमः, तीन क्रिकाणीं स. पातालादि तीन लोकी स्थापित आहेत पावले ज्याची तो स. विष्णु. अ. पु.

त्रिवृत्ता त्रिभिरवयवैर्वृतात्रिवृता, तीन अवयवांनीं युक्त जी ती स. श्वेतनिशोत्तर. आ. स्त्री.

त्रिवृत् त्रीनवयवान्वृणोतीति त्रिवृत्, तीन अवयवांप्रत आवरण करिते जी ती कृ. वृञ् धा. संवरणअ. श्वेत निशोत्तर त्. स्त्री

त्रिसीत्यं त्रिवारंसीतयासमितंत्रिसीत्यं, तीन वार कांगल म्हणून तीने सभित स. कृष्ट जें तें. त. तीन वेळ नागरलेलें शेत. वि. अ. पु. नं. आ. स्त्री.

त्रिस्रोता: त्रीणिस्रोतांसियस्याःसा त्रिस्रोता, तीन आहेत प्रवाह जीस ती. स. भागीरथी नदी. स. स्त्री

त्रिहल्यं त्रिवारंहलेनकृष्टंत्रिहल्यं, त्रिवार हलानें स. नागरानें जें कृष्ट तें. त. अर्थादि त्रिसीत्य शब्दाप्रमाणें.

त्रिहायणी त्रिग्रहादित्यब्दाशब्दाप्रमाणें.

त्रुटिः त्रुटी त्रुट्यते त्रुटतीति वा त्रुटिः, विभागजेत्से किंवा विभक्त होत्से जी ती. कृ. त्रुटधा. छेदनअ. सूक्ष्मकालाचा वेळ. २ ह्रस्वाक्षरांचा चतुर्थांशाच्या उच्चार करण्यास जो काळ लागतो तो. ३ अल्प. ४ संशय. इ. स्त्री. ५ बारीक. वि. इ. पु. स्त्री. न.

त्रेता त्रित्वमितास्त्रीन् वेदानेतीति त्रेता, त्रित्वातें जी प्राप्त ती. किंवा तीन वेदांतें पावली जी ती. स. २ कृ. इणधा. गतिअ. त्रेता युग. ३ दक्षिण गार्हपत्य आहवनीय हे तीन अग्नि. आ. स्त्री.

त्रोटिः त्रोटयतेइति त्रोटिः, छेदन करणारी जी ती. कृ. त्रुटधा. छेदनअ. पक्षांची चोंच. इ. स्त्री.

त्र्यब्दा त्रयोऽब्दायस्याः सात्र्यब्दा, तीन आहेत वर्षे जीस ती. स. तीन वर्षांची गाय वगैरे. आ. स्त्रीलिंगी.

त्र्यंबकः त्रयाणांलोकानामंबकमिव त्र्यंबकः, तीनही लोकांला नेत्रासारखा जो तो. स. महादेव. अ. पु.

त्र्युषणं. त्र्यूषणं ओषतीति ऊषणं त्रयाणांऊषणानांसमाहारस्त्र्यूषणं, तीन दाहकांचा जो समुदाय तो. स. सुंठ मिरीं आणि पिंपळी ह्या तिहींचें कूट. अ. नपुंसक.

त्वः तनोतीतित्वः, विस्तार करितो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ. निराळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्वक्क्षीरी त्वचः क्षीरंयस्याः त्वक्क्षीरी, त्वचेपासून आहे क्षीर ह्मणजे सारांश जीचा तीस. वंशलोचन. ई. स्त्रीलिंगी.

त्वक्पत्रं त्वगिवपत्रंयस्येति त्वक्पत्रं, त्वचेप्रमाणें आहे पत्र ज्याचें तें. स. दालचिनी. अ. न.

त्वक्पत्री त्वचः पत्री त्वक्पत्री, त्वचेची जी पत्री ती. स. हिंगुवृक्षाची साल. ई. स्त्री.

त्वक्सारः त्वक्सारोयस्यसः त्वक्सारः, त्वचा आहे सारांश ज्याचा तो. स. वेळू. अ. पु.

त्वचं प्रशस्तात्वगस्यइतित्वचं, उत्कृष्ट आहे त्वचा ज्याची तें. त. दालचिनी. अ. न.

त्वचिसारः त्वचिसारोयस्यस त्वचिसारः, त्वचेच्याठायींआहे सारांश ज्याचा तो स. वेळू. अ. पु.

त्वक् त्वचतीतित्वक्, देहआच्छादन करणारीजीती. रू. त्वचधा. संवरणअ. साल. २ चर्म. ३ वस्त्र विशेषाचे उत्पत्तीस कारणभूत जी त्वचा ती. च्. स्त्री.

त्वरा त्वरणंत्वरा, संवेगजोती. रू. ञित्वराधा. संभ्रम अ. वेग. आ स्त्रीलिंगी.

त्वरितं त्वरतेस्मइतित्वरितं, त्वराअस्त्यस्येतिवा, त्वरित – जें तें. अथवा त्वरा आहे. ज्यास तो रू. ञित्वराधा. संभ्रमअ. १जलदी अ. न. २वेगवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्वष्टं त्वक्ष्यतेस्मत्वष्टं, तनूकरिजेलेंजेंतें. रू. त्वक्षूधा. तनूकरण अ. तासलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

त्वष्टा त्वक्षतीतित्वष्टा, काष्ठ तासितोजोतो रू. त्वक्षूधा. तनूकरणअ. सुतार ऋ. पु.

त्विषांपतिः त्विषांकांतीनांपतिः त्विषांपतिः, त्विट् ह्म. कांति त्यांचा जो पति ह्म. स्वामी तो. स. सूर्य. इ. पु.

त्विट् त्वेषणं त्वेषणमितिवा त्विट्, दीप्तिमत्होतें जीणें किंवा शोभा जीती. रू. त्विषधा दीप्तिअ. शोभा. २ कांति. ३ वाचा ४ रुचि. ५ अतिआसक्ति. ष्. स्त्री.

त्सरुः त्सरतीतित्सरुः, कुटिलगमन करणारा जोतो. रू. त्सरधा छद्मगतिअ. शस्त्राची मूठ. उ. पु.

दंश: दशतीतिदंश., दंश करणा राजो तो. कृ. दंशधा. दशनअ. रानमाशि. अ. पु.

दंशनं दंश्यतेअनेनदंशनं, दं शन होतें जेणें तें कृ. दंशधा. द शन अ. कवच. अ. न.

दंशित: दंशः सजातोस्यदंशितः, मर्म आहे संजात ज्यास तो. त. क वचधारण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दंशी दशतीतिदंशी, दंश करितें जी तो. कृ. दंशधा. दशनअ. रा नमाशांतील एक लाहान जाति. ई. स्त्री.

दंष्ट्री दंष्ट्राः संत्यस्येतिदंष्ट्री, मश स्त आहेत दाढा ज्यास तो. त. डुक र. न. पु.

दक्ष: दक्षतेइतिदक्षः, वृद्धिपा वतो जो तो. कृ. दक्षधा. वृध्यादि अ. चतुर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिण: दक्षतेइतिदक्षिणः, ऋज्वाशयानें वृद्धि पावतो जो तो. कृ. दक्षधा. वृद्धिअ. उदा र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणस्थ: दक्षिणेतिष्ठतीति दक्षिणस्थः, दक्षिण भागानेंवेग यीं राहाणारा जो तो. कृ. स्थाधा. गतिनिवृत्तिअ. सारथि. अ. पु.

दक्षिणाग्नि: दक्षिणस्यासौग्नि श्वदक्षिणाग्निः, दक्षिणा दिकूस्थ जो अग्नि तो. स. अग्निविशेष. इ. पु.

दक्षिणात: दक्षिणस्यांदक्षिणा दिकस्थाद्दक्षिणातः, दक्षिणादि शेंचाठायीं किंवा दक्षिणदिकृत अथवा दक्षिणदेश. २ दक्षिण दिशा. ३ दक्षिणकाल. या अर्थी अ व्यय.

दक्षिणात् इत्यादिसर्व पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

दक्षिणार्ह: दक्षिणायाअर्हो दक्षि णार्हः, दक्षिणेला जो योग्य तो. स. दक्षिणा घेण्यास शक्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणीय: दक्षिणामर्हतीतिद क्षिणीयः, दक्षिणेप्रत जो योग्य तो. त. दक्षिणा घेण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणेन दक्षिणस्यांदिशिद क्षिणादिशिवातादक्षिणेन, दक्षि

पादिशीचाटायी किंवा दक्षिणदिशा जीती. अर्थात् दक्षिणातथा. प्र. अव्य.

दक्षिणेर्मा दक्षिणेईर्मेंव्रणमे-स्यदक्षिणेर्मा, व्याधसंबंधीं दक्षिण भागाचेठायीं आहे व्रण जास तो. स. व्रणझालेलाहरिण. न. पु.

दक्षिण्यः विग्रहादिसर्व दक्षिणीयशब्दाप्र.

दग्धः दह्यतेस्मदग्धः, अग्नीकरिजेला जो तो. कृ. दहधा. भस्मीकरणअ. जळलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दग्धिका दह्यतेस्मइतिदग्धा कुत्सितादग्धादग्धिका, कुत्सित दग्ध करिजेली जी ती. न. करपलेलें अन्न. आ. स्त्री.

दंडः दम्यतेनेनदंडः, शांतिकिंवा निपातन करिजेतें जेणें करून तो. कृ. दमुधा. उपशमअ. पूर्णांना

दंड नामाचा कर. २ सेनेचा व्यूह विशेष. ३ दंड. को. सांकुड. मान विशेष. यम. सैन्य. वृक्षाचें कांड. घोडा. को. पश्चात्तप करण्याचा दंड. अभिमान. यद्. अ. पु.

दंडधरः दंडस्यधरोदंडधरः, दंडाचा जो धारण करणारा तो. स. यम. अ. पु.

दंडनीतिः दंडेनदंडविवेचनेन यानीयतेप्राप्यतेनीतिःदंडनीतिः, दंडाद विवेचनानें पाविजेलेजी नीति ती. कृ. नीञ्धा. प्रापणअ. अर्थशास्त्र. इ. स्त्री.

दंडविष्कंभः दंडंविकुभ्नातीति दंडविष्कंभः, दंडानें प्रतिबंध करि तोजो तो. कृ. स्कंभुधा. प्रतिबंधनअ. घुसळरवांबा. अ. पु.

दंडाहतं दंडेनाहतंदंडाहतं, दंडें करून जें मथित तें. स. दंडानें घुसळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दद्रुघ्नः दद्रुंहंतीतिदद्रुघ्नः, खरूज नष्ट करितो जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. टाकळा. अ. पु.

दद्रुणः दणिद्रातीतिदद्रुः दद्रूरस्यास्यदद्रुणः, दद्रुरोग ह्या. खरूज आहे ज्यास तो. त. खरूज झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दद्रुरोगी दद्रुरोगोस्यास्तीतिदद्रुरोगी, अर्थात् दद्रुण शब्दा प्रमाणें.

दर्दूणः दरिद्रातीति दर्दूणः, दुर्गतिविशिष्ट जो तो. रु. दरिद्रा धा. दुर्गतिअ. अर्थादि दर्दुणवा व्दाप्रमाणें.

दधिस्यः दधिवर्णो द्रवति स्रवतीति दधिस्यः, दधिवर्णा सारिखा आहे द्रव जाचेठायीं तो. रु. स्रुधा. गतिनिवृत्तिअ. कवठीचें झाड. अ. पु.

दधिफलः दधिवत्फलं यस्य दधिफलः, दधि सारखें आहे फल जाचें तो. स. कवठाचें झाड. अ. पु.

दनुजः दनोर्जातः दनुजः, दनूपासून जो झाला तो. रु. जनी धा. प्रादुर्भावअ. दैत्य. अ. पु.

दंतः दाम्यतीति दंतः, उपशमविशिष्ट जो तो. रु. दमुधा. उपशमअ. दांत. अ. पु.

दंतधावनः दंतान्धावयतीति दंतधावनः, दंतांतें धुतो जो तो रु. धावुधा. शुद्ध्यादिअ. खैराचें झाड. अ. पु.

दंतभागः दंतस्य भागो दंतभागः, दंतांचा जो भाग तो. स. हत्तीचा अग्रभाग. अ. पु.

दंतशठः दंतानां शठ इव दंतशठः, दंतांला कठोर जो तो. स. कवठीचें झाड. २ लाहान ईड, निंबोण अ. पु.

दंतशठा शठयतीति शठा दंतानां शठा दंतशठा. दंताला दुःखकारक जी ती. स. चुका. आ. स्त्री.

दंतावलः विग्रहादि दंतीशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

दंतिका दम्यते अनया दंतिः, सैव दंतिका. दमन होतें जीणें ती दंती तीच दंतिका. त. दांती. आ. स्त्री.

दंती प्रशस्तौ दंतौ अस्येति दंती, प्रशस्त स. विपुल आहेत दांत जाचे तो. स. हस्ती. न. पु.

दंदशूकः दंदश्यत इति दंदशूकः, पुनः पुनः किंवा अतिशयें करून दंश करितो जो तो. रु. दंशनधा. दशनअ. सर्प. अ. पु.

दभ्रं दभ्यते इति दभ्रं. दंभनाप्रत जें तें. रु. दभधा. दंभनअ. थोडें. क. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दमः दमनं दमः, शांती जो तो. रु. दमुधा. उपशमअ. इंद्रियांचें दमन

ने. २ मारणें. अ. पु.

दमथः दमनदमथः. इंद्रिय दमन जें तो. क्र. दमुधा उपशमअ. इंद्रियानें दमन अ. पु.

दमितः विग्रहादिदांतशब्दाप्रमाणें. आत्मानिग्रह केला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दमुनाः दमूनाः दाम्यतीतिदमुनाः, शांत होतो जो तो क्र. दमुधा उपशमअ. अग्नि. स. पु.

दंपती जायाचपतिश्चदंपती. स्त्री आणि नवरा जे ते. स. नवराआणिबायको. इ. पु.

दंभः दभ्नातिहिनस्त्यनेनेतिदंभः नाश होतो जेणें तो. क्र. दंभधा. दंभनस. कपट. अ. पु.

दंभोलिः दंभानिरोधनेअलिःदंभोलिः, शत्रूंचा रोध करण्यास समर्थ जो तो. म. इंद्रानें वज्र. इ. पुलिंगीं.

दम्यः दमितुमर्होदम्यः, दमनकरण्यास जो योग्य तो. त. कांहीं तारुण्य दशेस आलेला बैल वत्स. अ. पु.

दया दयतेरक्षत्यनयेतिदया, संरक्षण होतें जीणें ती. क्र. दयधारक्षणअ. कृपा. २ करुणारस. आ स्त्रीलिंगीं.

दयालुः दयतेइतिदयालुः. दयाशील जो तो. क्र. दयधारक्षणअ. कृपाळू. वि. स. पु. न. स्त्री.

दयितं दयतेइतिदयितं. प्रीति उत्पन्न करितें जें तें. क्र. दयधारक्षणादिअ. इष्ट. १ प्रियनवरा वि अ. पु. न. आ स्त्री.

दरः दरणंदरतीतिवादरः, भय किंवा तें करितो जो तो. क्र. दृधा. भयअ भय. २ खळगा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दरत् दीर्यतेइतिदरत्, विदीर्ण होइजेलें जी ती. क्र. दृधा. विदारणअ. म्लेंच्छजाति त. स्त्री.

दरिद्रः दरिद्रातीतिदरिद्रः, दुर्गतिपावतो जो तो. क्र. दरिद्राधा दुर्गतिअ. निर्धन. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दरी दृणातीतिदरी. विदीर्ण करितें जी ती. क्र. दृधाविदारणअ. पर्वतांची गुहा. इ. स्त्री.

दर्दुरः शब्दैः कर्णौ दृणातीतिदर्दु

र., शब्दांनी कर्णाला पीडा कार तो जो तो रु. दृधा. विदारण अ. बेडूक. अ. पु.

दर्पक: दर्पयतीतिदर्पक:, गर्व युक्त करितो जो तो तो. इत्यादि पूर्वीच्याशब्दाप्र. मदनह्म काम अ. पु.

दर्पण: दर्पयतीतिदर्पण:, उत्तम दीपन करितो जो तो. रु. दृपधा. संदीपनअ. आरसा. अ. पु.

दर्भ: दृभ्यतेइतिदर्भ:, ग्रथित करिजेतो जो तो. रु. दृभधा ग्रथ-अ. दर्भ अ पु. -

दर्वि: दर्वी दृणातीतिदर्वि:, विदारण करणारी जी ती. रु. दृ धा. विदारणअ. सैंपाकाची पळी इ. स्त्री.

दर्वीकर: दर्वीफणेवकरोयस्येति दर्वीकर., फणाच आहे हस्त आ च्या तो स. सर्प. अ. पु.

दर्श: दृश्यतेसूर्याचंद्रमसावत्रे तिदर्श., दिसताहेत सूर्य आणि चंद्र एकत्र जाच्यायदी तो. रु. द शिर्धा प्रेक्षणअ. अमावास्या. अ पु.

दर्शक: पश्यतीतिदर्शक:, द्वारी च्याची अवलोकन करणाराजो तो रु दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. द्वार पाळ अ. पु.

दर्शनं दर्शोदर्शनं, प्रेक्षण जे ते इ त्यादिपू श प्र. पाहणे अ न.

दलं दलतितदलं, विदीर्ण होते जे ते. रु. दलधा. विदारणअ पान. अ न

दव: दुनोतीतिदव., पीडा करितो जो तो. रु दुधा. उपतापअ. अ रण्य. अ पु

दविष्ठं अत्यंतदूरंदविष्ठ. अत्यंत जे दूर ते. त. फार दूरचें वि अ. पु. न आ स्त्री.

दवीय: इत्यादिसर्वपूर्वीच्याप्र.

दशन: दश्यतेनेनदशन., दंष्ट्रा पार होतो जेणेकरून तो. रु दशधा दशनअ. दात. अ. पु.

दशनवासा: दशनानांवासोवसन मिवदशनवासा:, दाताला वस्त्रासा रखारक्षकजो तो स ओठ. स पु

दशपुरं दशपुराण्यग्रगमनानियस्य तद्दशपुरं, अपरिमित आहेत अग्र गमने ज्याचीं ते. स क्षुद्रमोथा. अ. न.

दशबल: दशबलानियस्यस-दश बल., दाहा आहेत दानादिबळें जा सतो. स नास्तिक विशेष. अ.पु.

दशमी दशमीऽस्यावियोऽस्त्यस्य दशमी, दाहावी अवस्था आहे जा सतो. त. फार म्हातारा. विदूक पु. ई स्त्री. इन्न

दशमीस्थ: दशम्यातिष्ठतीतिदशमीस्थ., दशमअवस्थेचाठायी राह तो जी तो. कृ. स्थाधा. गतिनिरूतिअ अर्थादि पूर्वीच्या घा. म

दशा दशयतेइतिदशा, वस्त्रादिकांस चिकटून राहणारी जी ती. कृ. दंशधा. दशनअ. वस्त्राच्या दशा. २ बाल्यादिक दशा त्याप्रत्येक. आ. स्त्री

दंष्ट्री दंष्ट्राःसंत्यस्यसःदंष्ट्री, दाढा आहेत प्रशस्त ज्याला तो. त. डुकर. इन्न

दस्यु: दस्यतीतिदस्यु:, नाश करणारा जो तो. कृ. दसुधा. युच्अ चोर शत्रु. उ.पु.

दस्त्रौ दस्यत: क्षिपतोरोगानितिदस्त्रौ, रोगातें क्षीण करितात जे ते. कृ दसुधा. उपक्षयअ. अश्विनीकुमार. अ.पु.

दहन: दहतीतिदहन:, दहन करितो जो तो. कृ. दहधा. भस्मीकरणअ. अग्नि. अ.पु.

दाक्षक दक्षाणांदक्षापत्यानांसमूहे दाक्षक, दक्षापत्यांचा जो समूह तो त. दक्षाच्या अपत्यांचा समुदाय. अ.न.

दाक्षाय्य: दक्षतेइतिदक्षाय्य: सएवदाक्षाय्य:, वृद्धिपावणारा जो तो दक्षाय्य त्यासच दाक्षाय्य. तो. त. गीधपक्षि. अ.पु.

दाडिमं. दाडिमी दलनंदाल: दालेननिर्वृत्तं दाडिमं, विदलनानेंजें निर्वृत्त झा. युक्त किंवा उत्पन्न जें तें. त. डाळिंबीचें झाड. अ.न.

दाडिमपुष्पक: दाडिमपुष्पंयस्य सदाडिमपुष्पक., दाडिमसदृशआहे पुष्प ज्याचें तो. स. रोहितक्याचें झाड अ.पु.

दाडिंब: दालिंब: विग्रहादिसर्वदाडिमप्रमा.

दात्तं दीयतेस्मदात्तं, खंडन करिलेलें जें तें. कृ. दाप्धा. लवनअ. तोडलेला. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

दात्यूह: दातिंमारणंऊहतेइति दात्यूहः, मारणास-मरणशाचा तर्क करणारा जो तो. कृ. ऊह्धा. वितर्के अ. जलकाक. अ. पु.

दात्यौह: दातिर्मरणंऊहतेइतिदा त्यूहः तस्यायंदात्यौहः, मरण तर्क करणारा तत्संबंधी जो तो कृ ऊह धा. वितर्कअ. अर्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

दात्रं दायतेनेनदात्रं, छेदन करि जेतें जेणें करून तें. कृ. दाप्धा. लवनअ. इळी. कोयता. अ. न.

दानं दीयते द्यतिखंडयत्यनेनेति वादानं, खंडितहोतें जेणें तें. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. २ दोधा. अव खंडनअ. देणें. २ हत्तीचे गंडस्थ ळांतील मदोदक. अ. न.

दानव: दनोरपत्यंदानवः, दनू जी तीचा जो पुत्र तो. त. दैत्य. अ. पुल्लिंगीं.

दानवारि: दानवानामरिर्दानवा रिः, दानव म्ह. दैत्य त्यांचा जो शत्रु तो. स. देव. इ. पु.

दानशौंड: दानेशौंडोदानशौंडः, दानाचे ठायीं जो विख्यात तो. स. दानशूर. अ. पु.

दांत: दाम्यतिस्मेतिदांतः, इंद्रिय दमन करिता झाला जो तो कृ. दमुधा. उपशमअ. तपश्चर्येचा वगैरे क्लेश सहन करणारा. २ ज्याने दमन केलें तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दांति: विग्रहादिसर्वदमथ शब्दाप्रमाणें

दापित: दाप्यतेस्मदापितः, दाना दिक देवविलो जो तो. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. देवविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दांभिक: दंभोस्यास्तीति दंभिकः, दंभिकएवदांभिकः, दंभ आहे ज्या स तो दंभिक. तोच दांभिक. त. मायावी कपटी. अ. पु.

दामनी दामेवदामनी, दाम जें ती चेपरी जी ती. दावण ज्यास गुरें बांधतात ती. ई. स्त्री.

दाम दीयतेइतिदाम, पश्वादिकां चें रक्षण करिजेतें जें तें. कृ. दैङ्धा. रक्षणअ. गुरें बांधावयाचें दा वें. न. न.

दामा पतिसा दाम्ना. तुल्सोजीती. कृ. दोधा. अवखंडनअ. दावें. आ. स्त्री

दामोदरः दामउदरेयस्यसः दामोदर., यशोदेने बांधलेले आहे दामें उदराचा ठाई ज्याचा तो. भ. विष्णु. अ. पु.

दायादः दायमत्तिइतिदायादः, दायातें म्हणजे हा ग्रहणकरितो जो तो कृ. अदधा म्हणजे अ. पुत्र २ भाउबंद अ. पु

दापितः दाप्यतेस्मदापित, दानादिदेवविला जो तो कृ. दधा. दानादिक देवविलेला. वि अ पु न आ स्त्री.

दाराः दारयतीतिदारा., विदारण करणारें जें ते कृ. दृधा. विदारण अ. विवाहितबायकी. आ स्त्री

दारदः दरदिदेशेभवोदारदः, दरददेशाचेठायीं उत्पन्न जो तो त. विषविशेष. अ. पु

दारितः दीर्यतेस्मदारितः, विदारणकरिजेला जो तो. कृ. दृधा. विदारणअ विदारणकेलेला. वि. अ पु न आ. स्त्री

दारु दीर्यतेनेनदारु, भेदिजेतें जेतें कृ. दृधा विदारणअ लाकूड. २ देवदारुवृक्ष उ. न.

दारुणा दरतिचित्तमितिदारुण, चित्तातें भिववितें जें तें. कृ. दृधा. भयअ. भयानकरस अ. पु. २ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दारुहरिद्रा दारुश्चासौहरिद्राच दारुहरिद्रा, विदीर्णहोणारी जी हरिद्रा ती. स. दारुहळद. आ स्त्री

दारुहस्तकः हस्तइवप्रतिकृतिर्हस्तकः, दारुणोहस्तकोदारुहस्तकः काष्ठाची हस्तासारिखी जी प्रतिमा ती. स दर्वीविशेष उंवळा. अ पु.

दार्वाघाटः दरुआहंतीतिदार्वाघाट, काष्ठाच्या नाशकरणारा जो तो कृ. हनधा हिंसाअ सुतारपक्षी. अ पु

दार्विका दार्वीवदारुहरिद्रेवदार्विका, दारुहळदी सारखी जी ती. त. पाथरी. आ स्त्री

दार्वी दीर्यतेइतिदार्वी, विदीर्णहोइजेतें जी ती. कृ. दृधा विदारण अ. दारुहळद. ई. स्त्री.

दावः विग्रहादिदवशब्दाप्रमाणें. वणवा. अ. पु.. .

दाविकं देविकायांभवदाविकं, देविकानदीचेठायीं उत्पन्न जें तें. देविकानदीचेठायीं आलेलें. वि

अ. पु. न. आ. स्त्री.

दाशः दशास्यमत्स्यान्दाशयतीति दाशः, द्रव्यादि देतो जो कारणीं तो किंवा मत्स्य मारतो जो तो. कृ. दाशृधा. दानादिस्व मत्स्य मारणारा कोळी २ चाकर. अ. पु.

दाशपुरं दाशान्कैवर्तान्पिपर्तीति दाशपुरं, कैवर्तांतें पालन करितें जें तें. कृ. पृधा. पालनादिअ. जलमुस्ता. अ. न.

दासः दस्यते इति दासः, अवलोकन करितो जो तो कृ. दसिधा. अवलोकनअ. चाकर. अ. पु.

दासी दस्यतीति दासी, उपक्षीण होते जी ती. कृ. दसधा. उपक्षयअ. मिका कोरंटा, २ कुरबीण. ई. स्त्री.

दासीसभं दास्याः सभा दासीसभं दासिसंबंधि जी सभा ते. स. दासींचा समुदाय. अ. न.

दासेयः दास्या अपत्यं दासेयः, दासीचा जो पुत्र तो. त. चाकर. अ. पु.

दासेरः विग्रहादि सर्व दासेयश. प्र.

दिक् अञ्चीयं दक्षिणे वा मीत्रिदिशतीति दिक्, ही प्राची ही दक्षिण याप्रमाणें व्यवहार पाविजेतें जी ती. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. दिशा. श. स्त्री.

दिगंबरः दिग्‌ अंबरमस्य दिगंबरः, दिशाच आहे वस्त्र जास तो. स. नागवा. वि; अ. पु. न. आ. स्त्री.

दिग्धः दिह्यतेस्मादिग्धः, लिप्त करिजेला आलो जो तो. कृ. दिह्धा. उपचयअ. लिप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ विषानें जो लिप्त बाण तो. अ. पु.

दितं विग्रहादि दात्तश. प्र. तोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दितिसुतः दितेः सुतो दितिसुतः, दितीचा जो पुत्र तो. स. दैत्य. अ. पु.

दिधिषुः दिधिषूः दधाति पापं दिधिषुः, पहिल्याने एका पुरुषाशीं विवाह करून पुनः दुसऱ्याशीं विवाह करणारी जी स्त्री ती. व तिचा नवरा. कृ. डुधाञ्धा. धारणादिअ. गांधर्व विवाहित जी स्त्री व गांधर्व विवाहित स्त्रीचा नवरा. उ. २ऊ. स्त्रीलिंगीं व पुल्लिंगीं. २ स्त्रीलिंगीं व याविषयीं मनु आपल्या स्मृतींत म्हणतो कि. ज्येष्ठकन्या अविवाहित असतां ज्या कनिष्ठ कन्येचा विवाह केला ती कनिष्ठ कन्या असें सांगत

कें आहे.

दिनं तमोद्यतीतिदिनं, तमातें ना श करितें जें तें. रु. दोधा. अवखं डनअ. दिवस. अ.न.

दिनांतः दिनस्यअंतः दिनांतः, दिवसाचा जो अंत ह्य. समाप्ति तो. स. संध्याकाळ. अ.पु.

द्यौः दीव्यंत्यस्यामितिद्यौः देव क्री डा करितात जीचाठायीं ती. रु. दि वुधा. क्रीडादिकअ. स्वर्ग. २आ काश. ओ. स्त्री.

दिवसः दीव्यंतिदेवाअत्रेतिदि वसः, क्रीडाकिंवा व्यवहार कार तातदेव ज्याचेठायीं तो. रु. दिवु, धा. क्रीडादिअ. सूर्योदयापासू न सूर्यास्ता पर्यंत जो काळ तो. अ. पु. न.

दिवस्पतिः दिवःपतिः दिवस्प तिः, स्वर्गाचा जो पति तो. स. इं द्र. इ.पु.

दिवा दीव्यंत्यत्रेतिदिवा, व्यापृत ह्य. व्यवहत होतोजन ज्याचेठायीं तो. रु. दिवुधा. क्रीडादिअ. दि वसाचेठायीं ह्या अर्थी अव्य.

दिवाकरः दिवादिनंकरोतीति दिवाकरः, दिवसातें करितो जो तो. रु. कृञ्धा. करणअ. सूर्य. अ. पु.

दिवाकीर्तिः दिवाकीर्तिर्यस्यसः दिवाकीर्तिः, दिवसाचेठायीं आहे कीर्ती ज्याची तो. स. न्हावी. २चां डाळ जाति. इ. पु.

दिविषद् दिविसीदंतीतिदिविष त्, स्वर्गाचेठायीं राहतो जो तो. रु. षद्लृधा. विशरणादिकअ. देव. द्. पुलिंगी.

दिवोकाः दिवौकाः दिवमो कोयस्यसः दिवोकाः, स्वर्गआहे स्थान ज्याचे तो. स. देव. २चातक पक्षि. स.पु.

दिश्यं दिशिभवंदिश्यं, दिशेचा ठायीं जें उत्पन्न तें. त. दिशांचेठा यीं आलेला. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

दिष्टः दिशतिदिश्यतेस्मइतिवादि ष्टः, क्षणोक्षणीं भिन्न अशा वाल्या युवस्थेतें देतो जो तो. अथवा शुभाशुभ दैवद्वारें जें तें. रु. दिशधा. अतिसर्जनअ. दैव. प्राक्तन. २ काल. अ. पु. न.

दिष्टांत: दिष्टस्यांतोदिष्टांत; दैवाची जी समाप्ति ती. त. मरण. अ.पु.

दिष्टया दिशंस्यापतिइतिदिष्टया, आनंदार्थ रक्षक जें तें. हृ. स्यैधा. शब्दसंघातअ. आनंदार्थी. उ. दिष्टयातेदर्शनं जातं. अव्य.

दीक्षित: दीक्षासंजातास्यदीक्षित., दीक्षासंजातअस्य-झालीआहे ज्या स तो. त. जाणें सोमयज्ञ केला तो अ.पु.

दीदिव: दीर्घंस्सनेनदीदिवः, भोट आदि करितात जेणें करून तो. हृ. दिवुधा. क्रीडाअ. अन्न. इ.पु.

दीधिति: दीधीतेदीप्यतेसादीधितिः, देदीप्यमान होतें जी ती. हृ. दिधीङ्धा. दीप्यादिअ. किरण. इ.पु. स्त्री.

दीन: दीयतेस्मदीनः, नाशपावे जें तो जी ती. हृ. दीङ्धा. क्षयअ. दरिद्री. वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

दीप: दीपयतीतिदीपः, गृहादिकाप्रत दीप्तिमत् करितो जो तो हृ. दीपीधा. दीप्ति अर्थ. दिवा अ.पु.

दीपक: दीपयतीतिदीपकः, प्रकाशित करितो जो तो. हृ. दीपीधा. दीप्तिअ. अजमोदा ह्य. ओवा. २ मोराची शेंडी. ३ प्रकाश. अ.पु.

दीप्ति: दीप्यतेसादीप्तिः, दीपित होतें जी ती. हृ. दीपिधा. दीप्तिअ. दिवे कांति. इ. स्त्री

दीप्य: दिपेदीपनेसाधुर्दीप्यः दीपन ह्य. प्रकाशन किंवा पाचन करिण्याविषयीं जो साधु तो. त. मोर शेंडा. अ.पु.

दीर्घ दृणातीतिदीर्घं, विदीर्ण करितें जें तें. हृ. दृधा. विदारणअ. लांब. वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

दीर्घकोशिका दीर्घकोशातस्याकारत्वाद्दीर्घकोशः त नमयंशरीरंयस्याःसादीर्घकोशिका, दीर्घाकारतेमुळें कोशमय शरीर आहे जीचें ती. जकू सारखा एक जलचर विशेष. आ. स्त्री.

दीर्घदर्शी दीर्घंपश्यतीतिदीर्घदर्शी, लांब पाहाणारा जो तो. हृ. दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. पंडित. न.पु.

दीर्घपृष्ठ: दीर्घंपृष्ठंयस्यदीर्घपृष्ठः, दीर्घ आहे पृष्ठभाग ज्याचा तो. म. सर्प. अ.पु.

दीर्घरंत: दीर्घंरंतमस्तीतिदीर्घरंतः, लांब आहे प्रमय नंघनआ

चे ती. स हिंक्याचें झाड अ.पु.

दीर्घसूत्रः दीर्घसूत्रंयस्यदीर्घसूत्रः, दीर्घ आहे सूत्र ह्म-कारणाजाचें तो. म आळशी. वि अ ब्रुन्ने आ. स्त्री.

दीर्घिका दीर्घैवदीर्घिका. लाब जी ती ज्या विहिरीस आंत उतरण्यास पायऱ्या असतात ती विहीर आ स्त्री

दुःखं दुः स्थानिखानि इंद्रियाणि यस्मिन्निति दुःखं, खिन्न आहेत इंद्रियें ज्याचेठायी तें. स. मनासजी पीडा तें अ. न.

दुष्प्रधर्षिणी दुःखेनप्रधृष्यतइतिदुष्प्रधर्षिणी, दुःखानें संपादिजेते जी ती. रू. धृषुधा. असहन अ. रानवांगी ह्म. ओरलीवांगी. ई. स्त्री

दुःषमं दुष्टंसममत्रेतिदुःषमं. दुष्ट आहे सम ह्म. समता ज्याचेठायीं तें. स. निंदार्थी अव्य

दुःस्पर्शः दुःखेनस्पृश्यतीतिदुःस्पर्शः, दुःखानें स्पृष्ट होतो जो तो. रू. स्पृशधा. स्पर्शअ. धमासा. अ. पु.

दुःस्पर्शा दुःखेनस्पृश्यतइत्या दुःस्पर्शा, दुःखानें स्पर्श करण्यास जी अशक्य ती. धा. पू. प्र रिंगणी आ स्त्री.

दुकूलं दुष्टंकुलतीतिदुकूलं, दुष्ट शरीरावयवांतें आच्छादन करिते जें तें. रू. कूलधा. आवरणअ. पाटांववस्त्र. अ. न.

दुग्धं दुह्यतेस्यदुग्धं. दोहन करिजेलें जें तें. रू. दुहधा. प्रपूरणअ. दूध. अ. न.

दुग्धिका दुग्धमस्त्यस्याः दुग्धिका, दुधसदृश आहे चीक जीस ती. त. दुधि. आ. स्त्री

दुद्रुमः दुष्टोद्रुमः दुद्रुमः, दुष्ट जो द्रुम ह्म. रस तो. स. हिरवा कांदा. अ. पु.

दुंदुभिः दुंदुइतिशब्देनउभ्यतीति दुंदुभिः, दुंदु याप्रकारें करून शब्द करितो जो तो रू. उभधा. पूरणअ. भेरीवाद्य. २ सूर्याचा सारथि अरुण. ३ दैत्यविशेष. उ. पु.

दुरध्वा दुष्टोध्वादुरध्वा, दुष्ट जो मार्ग ती स. दुष्टमार्ग. नांत. पुल्लिंगी.

दुरालभा दुःखेनलभ्यतइतिदुरालभा, दुःखानें प्राप्त होइजे सेंजी ती. कृ. डुलभषृधा. प्रा प्तिअ. धमासा. आ. स्त्री.

दुरितं दुष्टं इतंगमनमनेनेति दुरितं, दुष्ट आहे गमन जेणेंक रून तें. स. पातक हा. पाप. अ. न.

दुरोदरः दुष्टमासमंतादुदरम स्यदुरोदरः, दुष्ट आहे आसमं तात् उदर ज्याचें तो. स. निर्जीव पदार्थांनीं खेळणारा. २ प्रतिज्ञा पूर्वक व्यवहारी प्रतिज्ञे प्रमाणें जें द्रव्यादिक त्याचा घाचें तें. अ. पु.

दुर्गतः दुर्गंगतमस्यदुर्गतः, दुष्ट आहे गमन ज्याचें तो. स. दरिद्री. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २दुर्गें. धिसुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दुर्गतिः दुष्टागतिरितिदुर्गतिः, दुष्ट या प्रकारचीजी गती ती. स. नरक इ. स्त्री.

दुर्गंधः दुर्दुष्टोगंधोयस्यदुर्गंधः, दुष्ट गंध आहे ज्यास तो. स. अविश्वगंध अ. पु.

दुर्गसंचरः दुर्गेंषुदुर्गाणांसंचरोदुर्गसंचरः, दुर्गदेशीचें जें क्रमणतो. स चाईटमार्ग. २ वाईट मार्गाचेठायीं संचार. अ. पु.

दुर्गा दुःखेनगम्यतेप्राप्यतइतिदुर्गा, दुःखानें प्राप्त होइजेसे जीती. कृ. गम्लृधा. गतिअ. पार्वती. आ. स्त्री.

दुर्जनः दुष्टोजनोदुर्जनः, दुष्ट जो जन तो. स. दुष्टजन. २ एकटिका णीं मिळालेल्यांनें द्वैध करणारा. अ. पुलिंगी.

दुर्दिनं दुष्टंदिनंदुर्दिनं, मेघानें दुष्ट हा. अंधःकारयुक्त केलें जें दिनतें स. मेघानें आच्छादित दिवस आणि रात्रि अशी असेल तर ती हि. अ. न.

दुर्नामकं दुष्टंनामयस्यतद्दुर्नामकं, दुष्ट आहे नाम ज्याचें तो. स. मूळव्याधीचारोग. अ. पु.

दुर्नामा दुष्टोनामोनमनंयस्याः सा दुर्नामा, दुष्ट आहे नमन ज्याचें ती स. जळू सारखा एक जलचर विशेष. न. न.

दुर्बलः दुष्टंबलंयस्यदुर्बलः, अल्प आहे बल ज्याचें तो. स. अशक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दुर्मना: दुःस्थितंमनोयस्यदुर्मनाः, दुस्थित आहे मन ज्याचें तो. स. ज्याचें चित्त व्याकुळ झालें तो. वि. स. पु. न. आ स्त्री.

दुर्मुख: दुर्निंदितंमुखंयस्यदुर्मुख निंदित आहे मुख ज्याचें तो. स. तो डाक. वि. अ पु. न. आ स्त्री.

दुर्वर्ण दुष्टोवर्णोयस्यदुर्वर्णं, दुष्ट आहे वर्ण ज्याचा तें. स. रुपें. अ नपुंसक.

दुर्विध: दुस्थाविधाप्रकारःसमृद्धिर्वायस्यसदुर्विधः, दुष्ट आहे प्रकार किंवा समृद्धि ज्याची तो. स नि धन. अ पु.

दुर्हृत् दुष्टंहृदयंयस्यदुर्हृत, दुष्ट आहे हृदय ज्याचें तो. स. शत्रु. द. पु.

दुली अलंदोलयतीतिदुली, जलातें उत्क्षेपण करितें जी ती. कृ. दुलधा. उत्क्षेपणअ. चोनओवा. ई स्त्री.

दुश्च्यवन: दुःखेनदुष्टंसुवाच्यवनंयस्यसः दुश्च्यवनः, दु.खानें अथवा दुष्ट चांगलें आहे च्यवन ह्म. पतन ज्याचें तो. स. इंद्र. अ. पु.

दुष्कृत दुष्टंकृतंकरणमितिदुष्कृतं, दुष्ट जें कृत ह्म. करणें तें. स. पातक. अ. न.

दुष्ठु दुस्थानंदुष्ठु, दु.स्थान ह्म. दुष्ट स्थितीनें राहणारें जें तें. कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिअ. निंदा याअर्थी अव्य. उ दुष्ठुखलस्वं.

दुष्पत्र: दुष्टानिपत्राणियस्यदुष्पत्रः, दुष्ट ह्म तीक्ष्ण आहेत पत्रें ज्याचीं तो. स. चोर ओवा. अ. पु.

दुःस्थ: दुःखेनतिष्ठतीतिदुःस्थः, दुःखानें राहतो जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. निर्धन. अ. पु.

दुहिता दोग्धीतिदुहिता, पूरण करणारी जी ती. कृ. दुहधा. पूरणअ. कन्या. आ. स्त्री.

दूत: दवतीतिदूतः, गमन करणारा जो तो. कृ. दुधा. गतिअ. निरोपसांगणारा. अ पु.

दूती दवतीतिदूतीः गमन करणारी जी ती. कृ. दुधा. गतिअ. दूतकर्म करणारी. ई. स्त्री.

दूत्यं दूतस्यभावः कर्मवादूत्यं, दूताचा जो भाव किंवा कर्म तें. त. दूताचें कर्म किंवा भाव. अ. न.

दून: दूयतेस्मदूनः. संतप्त केलेला

जो तो. क्र. दुदुधा. उपतापअ.स तप्त झ. तापविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दूरे दुरयेन ईर्यतेदूरे, दु:खानें प्राप्त होतें जें तें. क्र. इण्धा. गतिअ. व्यवहित झ. लांब. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दूरदर्शी दूरंपश्यतीतिदूरदर्शी. दूरे पाहणारा जो तो. क्र. दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. पंडित. इन्. पु.

दूर्वा दूर्व्यतेदूर्वा, त्रुटित केलिजे जी तो. क्र. दुर्वीधा. हिंसाअ. हरळी गवत. आ. स्त्री.

दूष्य दूषयितुंयोग्यंदूष्यं, विकार करण्यास योग्य जें तें. क्र. दुष धा. वैकृत्यअ. वस्त्राचें घर झ. तंबू. अ. न.

दूषिका दूषयतीतिदूषिका, नेत्रांस दूषण करणारी जी तो. क्र. दुष धा. वैकृत्यअ. नेत्रांतील पू. आ. स्त्री.

दूष्या दूष्यतेअनयादूष्या, विकृत होतो जीणें करून तो. क्र. दुषधा. वैकृत्यअ. हत्तीच्यामध्यें बांधण्याचा एक रज्जुविशेष. आ. स्त्री.

दृढ: अतिशयेनबलवान्इतिदृढ:, अत्यंत जो बलवान किंवा स्थूल तो. क्र. दृहधा. वृद्धिअ. १ शक्त. २ स्थूल. ३ काठिण्ययुक्त. ४ अतिशयार्थी अव्य. १ अ. पु. न. आ. स्त्री.

दृढसंधि: दृढ:संधि:संधानमस्य दृढसंधि:, दृढ आहे संधान ज्याचें तो स. घट्ट मिळालेला, सांधलेला. वि. इ. पु. स्त्री. न.

दृति: द्रियतेइतिदृति: आदरत होतें जी तो. क्र. दृङ्धा. आदरअ. चामड्याची पखाल. २ चामड्याचा भाता. इ. स्त्री.

दृक् पश्यत्यनेनेतिदृक्, अवलोकन करिजेतें जेणें करून तो. क्र. दृशिधा. प्रेक्षणअ. नेत्र. २ बुद्धि. ३ पाहणें. ४ पाहणारा. श. स्त्री.

दृषत् दृणातीतिदृषत्, विदारण होतो जी तो. क्र. दृधा. विदारणअ. दगड. द. पु.

दृष्ट दृश्यतेस्मदृष्टं, अवलोकन करिजेलें जें तें. क्र. दृशिर्धा. प्रेक्षणअ. पाहिलेलें. २ चोरादिकांपासून जें भय तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दृष्टरजा दृष्टंरजोयया दृष्टरजा. पा

हिलें आहे रज जीणें ती. स. जीस प्रथम ऋतुप्राप्त झाला ती स्त्री. स. स्त्री.

दृष्टांतः दृष्टोअंतोयस्यसदृष्टांतः, दृष्ट आहे अंत ज्याचा तो. स. निदर्शन. अ. पु.

दृष्टिः पश्यत्यनयादृष्टिः, अवलोकन करिजे तें जीणें ती. कृ. दृशिर्‌प्रेक्षणाअ. नेत्र. २ ज्ञान. ३ पाहणें इ. स्त्री.

देवः दीव्यतीतिदेवः, प्रकाशमान होतो जो तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादि अ. ईश्वर. २ राजा. अ. पु.

देवकुसुमं देवयोग्यंकुसुमंदेवकुसुमं, देवयोग्य जें कुसुम तें. स. लवंग. अ. न.

देवकीनंदनः देवक्यानंदनोदेवकीनंदनः, देवकीचा जो पुत्र तो. स. विष्णु. अ. पु.

देवखातकं देवेनखातंदेवखातं तदेव देवखातकं, देवानिर्मित जें स्थान तें देवखात तेंच देवखातक. स. प्रार झाल्चें तळें. अ. न.

देवछंदः देवैः छंद्यते देवछंदः, देवांनीं स्वीकार करिजे तो जो तो. कृ. छदिधा. संवरणअ. शंभर सरांचा मुक्ताहार. अ. पु.

देवजग्धकं देवैरद्यतेस्म देवजग्धं तदेव देवजग्धकं, देवानीं भक्षिजे तो जो तो. देवजग्ध तेंच देवजग्धक. रोहिस गवत. अ. न.

देवता देवएवदेवता, देव जो तोच देवता. त. देव. आ. स्त्री.

देवताडः देवाभिंद्रियंताडयतीतिदेवताडः, उच्चत्वानें इंद्रियपीडाकारक जो तो. कृ. तडधा. आघात अ. देवताली वृक्ष. अ. पु.

देवत्वं देवस्य भावोदेवत्वं, देवाचा जो भाव तें. प्रकाश तें. त. देवभाव. अ. न.

देवयज्ञः देवानांयज्ञोदेवयज्ञः, देवसंबंधी जो यज्ञ तो. स. वैश्वदेवाग जो होम तो. अ. पु.

देवयद् देवानंयजतीतिदेवयड्, देवपूजा करितो जो तो. कृ. यज्धा. पूजादिअ. जो देवाची पूजा करितो तो. किंवा देवाला जाणतो जो तो. त्रि. पु. अ. ई. स्त्री.

देवयोनयः देवायोनयोयेषांतेदेवयोनयः, देव आहेत उत्पत्तिकारण

ज्यांचे ते स. घृतादिक. इ. पु.

देवनः दीव्यत्यनेनदेवनः, क्रीडा करितो जेणेंकरून तो. कृ. दिवुधा. क्रीडाअ. खेळण्याचें साधन फासा अ. पु. २ खेळ ३ जिंकण्याची इच्छा अ. न.

देववल्लभः देवानांवल्लभः देववल्लभः, देवांला जो वल्लभ म्ह. प्रियतो स. उंडणीचें झाड. अ. पु.

देवभूयं देवस्यभावोदेवभूयं, देवांचा जो भाव म्ह. प्रकारतें. कृ. भूधा. भवनअ. देवभाव म्ह देवत्व. अ. न.

देवमातृकः देवोमातायस्यसदेवमातृकः, देव आहे माता म्ह. मातृतुल्य पोषक ज्याचा तो. स. ज्या देशीं पर्जन्यानेंच धान्य पिकतें तो देश. अ. पु.

देवरः देवतेइतिदेवरः, देवन म्ह. क्रीडा करितो जो तो. कृ. देवृधा. देवनअ. भर्त्याचा कनिष्ठबंधु. अ पुल्लिंगीं

देवलः देवंलातीतिदेवलः, देवम्म ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. गुरु. अ. पु

देवसभा देवानांसभादेवसभा, देवांची जी सभा ती. स. देवांचा सभा आ. स्त्री.

देवसायुज्यं देवस्यसायुज्यंदेवसायुज्यं, देवाचें जें सायुज्य तें. स. देवत्व म्ह. देवभाव. अ. न

देवाजीवः देवोजीवोयस्यदेवाजीवः, देव आहे जीविका ज्याची तो स. गुरव. अ. पु.

देवाजीवी देवैराजीवितुंशीलमस्यदेवाजीवी, देवाच्या योगानें जीवन पावणारा जो तो. कृ. जीवधा. प्राणनअ. गुरव. न. पु.

देवी दीव्यतीतिदेवी, प्रकाशित होते जी ती. कृ. दिवुधा. कांत्यादिअ. पट्टाभिषिक्त राजाची जी स्त्री ती. २ सुरदेव. ३ पिंडिका नावाचा वेल. ४ देवता. ई. स्त्री.

देशः दिशन्त्यस्मिन्नितिदेशः, दानादि करितात ज्याचेठायीं तो. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. ग्राम समुदाय. अ. पु.

देशरूपं देशनंदेशः देशोरूपंयस्यतत्देशरूपं, अतिसर्जन म्ह. नीतीनें वर्तन तें आहे रूप ज्याचें तें. समासवृत्ति. नीति न्याय...

अ॰ न॰

देहः दिह्यतेइतिदेहः, ज्याची वाढ होते जो तो. रु. दिहधा उपचयअ शरीर अ पु॰न

देहली देहनदेहः देहलातीतिदेह ली, देहन म्ह॰ गोमयाद्युपलेपनत्या तें प्राप्त होतेंजी ती रु. लाधा॰ आ दान अ॰ घराच्या दाराच्या खालच्या भाग॰ उंबरा॰ ई॰ स्त्री॰

दैतेयः दैत्यः दितेरपत्यंदैतेयः, दितीचें जें अपत्य तो॰ त॰ दानव॰ अ पुल्लिंगी॰

दैत्यगुरुः दैत्यानांगुरुर्दैत्यगुरुः, दैत्यांचा जो गुरु म्ह उपदेष्टा तो॰ स शुक्राचार्य॰ उ॰पु॰

दैत्यारिः दैत्यानामरिर्दैत्यारिः, दै त्यांचा जो शत्रु तो॰ स विष्णु॰ इ॰पु

दैत्या दितेरियंदैत्या, दितिसंबंधी जी ती॰ त॰ तालीसपत्र॰ आ॰ स्त्री

दैर्घ्यं दीर्घस्यभावोदैर्घ्यं, दीर्घाचा जोभावतें त॰ लांब अ॰न॰

दैवं देवादागतंदेवानामिदंवादैवं, देवापासून प्राप्त जें तें॰ किंवा देवसं बंधीजें तें॰ त॰ प्राक्तन अ॰न॰

दैवज्ञः दैवंजानातीतिदैवज्ञः, अ कृतशुभाशुभ कर्म जाणणारा जो तो॰ रु॰ ज्ञाधा॰ अवबोधनअ॰ जो शी॰ अ॰पु॰

दैवज्ञा दैवशुभाशुभंजानातिदैव ज्ञा, शुभाशुभ जाणणारी जी ती रु ज्ञाधा॰ अवबोधनअ॰ शुभाशुभजा णणारी बायको॰ आ॰ स्त्री॰

दैवतः देवएवदेवता देवतैवदैवतं, देवच देवता देवताजी तीच दैवत देव॰ अ॰ पु॰न॰

दोला दोलयतीतिदोला, उत्क्षिप्त करणारी जी ती रु॰ दुलधा॰ उत्क्षेप अ॰ नील॰ २ हिंदोला॰ आ॰ स्त्री॰

दोषज्ञः दोषंजानातीतिदोषज्ञः, दोषातें जाणतोजो तो॰ रु॰ ज्ञाधा॰ अवबोधनअ॰ विद्वान्॰ २ वैद्य अ पुल्लिंगी॰

दोषा दुष्यंत्यत्रेतिदोषा, निद्रेनेंवि कृत होतात ज्याचेठायीं ती॰ रु॰ दुष धा॰ वैकृत्यअ बाहु॰ आ॰ स्त्री॰ २ रात्रीच्याठायीं याअर्थी अव्य॰

दोषैकदृक् दोषेएकादृष्टिर्यस्य दोषैकदृक्, दोषाचेठायीं मुख्य आहे दृष्टी ज्याची तो॰ स॰ दोषया च पाहणारा॰ श॰ पु॰

दो: दम्यतेअनेनदोः, शांति पाव तो जेणे करून तो. कु. दमुधा उ पशमअ. बाहु. स. पु.

दोहदं दोग्धिअनेनदोहदं, प्रपू रण होतें जेणें तें. कु. दुहधा. प्रपूर णअ. गर्भिणीमनोरथ. अ. न.

दोहदवती दोहदःगर्भिण्यभि लाषोस्त्स्यास्तीतिदोहदवती, गर्भि ण्यभिलाष आहे जीस ती. त. प. दार्थांविषयींची इच्छा करणारी गरोदर बायको. ई. स्त्री.

दौकूलः दुकूलेनवेष्टितोदौकूलः, दूकूलवस्त्रानें जो वेष्टित तो. त. प दूवस्त्रानें वेष्टित जो तो. त. पट्टव स्त्रानें वेष्टित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दौत्यं दूतस्यकर्मभावोवादौत्यं, दू ताच्या जी भाव किंवा कर्म तें. त. दूतानें कर्म किंवा दूतत्व. अ. न.

द्युतिः द्योततेद्युतिः, प्रकाशन जीती. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. शो भा. इ. स्त्री.

द्युमणिः दिवोमणिरिवद्युमणिः, आकाशाला मण्याप्रमाणें जो तो. स. सूर्य. इ. पु.

द्युम्नं दिवमनतिद्युम्नं, स्वर्गाप्रत अभ्यस्त जें तें. कृ. म्नाधा. अभ्या सअ. द्रव्य, धन. अ. न.

द्यूतः देवनंद्यूतः, अक्षक्रीडाजी ती. कृ. दिवुधा क्रीडाअ. अप्राणि करणक क्रीडा, निर्जीव पदार्थांचा खेळ. अ. पु. न.

द्यूतकारकः द्यूतस्यकारकोद्यूत कारकः, द्यूत करवितो जो तो. ष. द्यूत करविणारा. अ. पु.

द्यूतकृत् द्यूतंकरोतीतिद्यूतकृत्, द्यूतातें करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. द्यूत करणारा. त. पु.

द्यौः द्योततेदेवास्यामितिद्यौः, प्रका शमान होताहेत देव जीचेठायीं ती. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. स्वर्ग. २आ काश. ओ. स्त्री.

द्योतः द्योतनंद्योतः, प्रकाशनजें तें. कृ. द्युतधा. दीप्तिअ. सूर्याची प्रभा. अ. पु.

द्रप्सं दृप्यतेअनेनद्रप्सं, हर्षपावि जेती जेणें करून तें. कृ. दृपधा. हर्षादिअ. पातळदहीं. अ. पु. न.

द्रवः द्रवणंद्रवः, अर्थःप्रद्रावशब्द प्रमाणें. द्रवत्वगुण. २क्रीडा. ३

पलायन. अ. पु.

द्रवंती द्रवतीतिद्रवंती, स्रवत्से जीती. रु. द्रुधा. गतिअ. उंदीर कानी. इ. स्त्री.

द्रविणं द्रवंत्यनेनद्रविणं, ज्याच्या योगानें गमन करतो तें. रु. द्रुधा. गतिअ. पराक्रम. २ धन. ३ सोनें ४ सामर्थ्य. अ. न.

द्रव्यं द्रुरिवद्रव्यं, वृक्षासारखेंश ह्णारें जें तें. न. धन. २ सत्व. ३ रूपरसादिक. गुणाचे जे आश्रय तें प्रत्येक. अ. न.

द्राक् द्रातीतिद्राक्, शिघ्रत्वयंगा मी जें तें. रु. द्राधा. कुत्सितगति अ. शीघ्रार्थी अव्य.

द्राक्षा द्राक्षतइतिद्राक्षा, संतुष्ट करित्ये जी ती. रु. द्राक्षृधा. पर्या प्त्यार्थ. द्राक्षांची वेल. आ. स्त्री.

द्राघिष्ठः अतिशयेनदीर्घोद्राघि ष्ठः, अत्यंत जो दीर्घ तो. त. अ तिदीर्घ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्राविडकः द्रविडदेशेजातःद्रा विडः, सएवद्राविडकः, द्रविड देशाचेठायीं झाला जो तो द्राविड तोच द्राविडक. त. कचूर. अ. पु.

द्रुः द्रवत्यूर्ध्वमितिद्रुः, उंच गमन करितो जो तो. रु. द्रुधा. गतिअ. वृक्ष. उ. पु.

द्रुकिलिमं किलतीतिकिलिमं, द्रु चतत्किलिमंचद्रुकिलिमं, श्वेतव र्णवृक्षरूप जें तें. स. देवदारुवृक्ष. अ. न.

द्रुघणः द्रुघनः द्रुर्वृक्षोहन्य तेनेनद्रुघणः, वृक्षनाश करिजेतो जेणेंकरून तो. रु. हनधा. हिंसादि अ. ब्रह्मदेव. २ मुद्गल. अ. पु.

द्रुणः द्रुणतीतिद्रुणः, हिंसा करि तो जो तो. रु. द्रुणधा. हिंसाअ. विंचू. अ. पु.

द्रुणिः द्रुणी द्रुणतीतिद्रुणिः, ज लगमनाश्रयजी ती. रु. द्रुणधा. ग त्यादिअ. द्रोणी. इ. २ ई. स्त्री.

द्रुतं द्रवतीतिद्रवणंवाद्रुतं, शीघ्र गमन करितें अथवा द्रवण जें तें. रु. द्रुधा. गतिअ. शीघ्र. अ. न. २ द्रवीभूत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्रुमः द्रोर्वृक्षस्यावयवः शाखाअ स्यास्येतिद्रुमः, शाखा आहे ज्यास तो. त. वृक्ष. अ. पु.

द्रुमामयः द्रुमाणामामयोद्रुमाम

मयः, वृक्षाचा जो रोग तो. स. का स्व. अ. पु.

द्रुमोत्पलः द्रुमे उत्पलाकारं पुष्पं यस्य द्रुमोत्पलः, वृक्षामध्यें उत्पलाकृति आहे पुष्प ज्याचें तो. स. पांगारा वृक्ष. अ. पु.

द्रुवयं द्रोर्विकारो द्रुवयं, वृक्षाचा जो विकार तें. त. प्रमाण. अ. न.

द्रुहिणः द्रुह्यतीति द्रुहिणः, द्रुहांकारणें द्रोह करितो जो तो. कृ. द्रुहधा. जिघांसा अ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

द्रोणः द्रवतीति द्रोणः, गमन करितो जो तो. कृ. द्रुधा. गति अ. डोमकावळा. २ द्रोणाचार्य. ३ विंदु. ४ अदमणी. अ. पु.

द्रोणकाकः द्रुणातीति द्रोणः, द्रोणश्चासौ काकश्च द्रोणकाकः, हिंसा करणारा असा जो काक तो. स. डोमकावळा. अ. पु.

द्रोणक्षीरा द्रोणपरिमितं क्षीरं यस्याः सा द्रोणक्षीरा, द्रोणपरिमित आहे दूध जीस ती. स. द्रोणपरिमित दूध देणारी गाय वगैरे. आ. स्त्री.

द्रोणदुग्धा द्रोणं दोग्धीति द्रोणदुघा, द्रोण परिमित दुध देते जी ती. कृ. दुहधा. प्रपूरण अ. अर्थादि पू.

द्रोणिः द्रोणी द्रवत्यत्र जलमिति द्रोणी, द्रवतीति द्रोणी इति वा, गमन करितें जल जीचे ठायीं किंवा गमन करिते जी ती. कृ. द्रुधा. गति अ. होडी. २ नौका. ३ दोन पर्वत. इ. २ ई. स्त्री.

द्रोहचिंतनं द्रोहस्य चिंतनं द्रोहचिंतनं, शत्रुवैराचें जें चिंतन तें. ष. शत्रु द्रोहाचें ध्यान ते. स. शत्रूच्या हननाचें चिंतन. अ. न.

द्रौणिकं उप्यंते ऽस्मिन्वापः क्षेत्रं द्रोणं द्रोणस्य वापो द्रौणिकं, द्रोणपरिमित धान्य वापाचें जें क्षेत्र तें. त. द्रोण परिमित धान्याचें शेत वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वंद्वं द्वौ द्वौ इति द्वंद्वं, दोन दोन जे ते. म. स्त्री आणि पुरुष. २ दोन. ३ कलह. अ. न. की. रहस्य.

द्व्यतिगः द्वयमतिक्रम्य गच्छतीति द्व्यतिगः, रजस्तमाचें अतिक्रमण करून गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गति अ. केवळ सत्त्वगुणी. अ. पु.

द्वादशात्मा द्वादशआत्मानोमूर्तयोयस्य द्वादशात्मा, द्वादश आहेतमूर्तिजाच्या तो स सूर्य. नृ पु.

द्वापरः द्वाभ्यांपरोद्वापरः, दोघाहून ह्मण कृत त्रेताहून जोपरतो स द्वापरयुग २संशय अ पु.

द्वाः द्वारयतीतिद्वाः, उत्तम प्रकारे वरणह्म. आवरण करितो जी ती. कृ. दृधा. वरणअ. द्वार. र् स्त्री.

द्वारपालः द्वारंपालयतीतिद्वारपालः, द्वार रक्षण करणारा जो तो. कृ. पालधा रक्षणअ. द्वारपाळ. अ. पु.

द्वारं द्वारयतीत द्वारं, पिहितकरिते जे ते. कृ. दृधा. वरणअ. द्वार अ न.

द्वाःस्थः द्वारितिष्ठतीतिद्वाःस्थः, द्वाराच्याठायी राहणारा जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. द्वारपाळ अ. पु.

द्वास्थितः विग्रहादिसर्वद्वास्थ शब्दाप्रमाणें

द्विगुणाकृतं द्विगुणंकृतंकृर्षद्विगुणाकृतं, द्विवारजे कृष्ट स. नांगरलेले ते. रा. दोनवेळनांगरले तें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्विजः द्वाभ्यांमातृमौंजीभ्यांजायतइतिद्विजः, मातृ मौंजीपासून उत्पन्न होतो जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. पक्षि. २दंत. ३ब्राह्मण. अ. पु.

द्विजन्मा द्वाभ्यांजन्मयस्यद्विजन्मा, दोघांपासून आहे जन्मज्याचें तो स. अर्थादिपू श. म.

द्विजराजः द्विजानांराजाद्विजराजः, द्विजांचाजी राजा ह्म स्वामी तो. स चंद्र अ. पु.

द्विजा द्विर्जाताद्विजा, दोनवारझाली जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. सुगंधिद्रव्यविशेष ज्यास रेणुकाबीज असें ह्मणतात्. ती. आ. स्त्रीलिंगी.

द्विजातिः द्वैजातीयस्यसद्विजातिः, दोनआहेत जाति ह्म जन्में ज्याचीं तो. स. अर्थादिद्विजशब्द.

द्विजिव्हः द्वेजिव्हेयस्यद्विजिव्हः, दोन आहेत जिव्हाज्यास तो. स. सर्प१निंदासूचक पुरुष. अ. पु.

द्वितीया द्वयोः पूरणीद्वितीया, दोघांचे पूरण करणारी जी ती. त. ति

साहितस्त्री. आ. स्त्री.

द्वितीयाकृत द्वितीयंकृतंद्वितीयाकृतं, द्विवार जें कृष्य ह्य. नांगरलें तें. त. दोनवार नांगरलेलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्विपः द्वाभ्यांपिबतीतिद्विपः, मुखना सिकेनें पान करणारा जो तो. कृ. पाधा पानअ. हत्ती. अ. पु.

द्विपाद्यः द्वौपादौपरिमाणमस्यद्वि पाद्य., दोनपाद आहे परिमाणजा नें तो. त. दुपट दंड. अ. पु.

द्विरदः द्वौरदावस्यद्विरदः, दोन आहेत दंतजास तो. स. हत्ती. अ पुल्लिंगीं.

द्विरेफः द्वौरेफौनाम्निचस्यसद्विरे फः, दोन रेफ आहेत नामाचेठायीं ज्याच्या तो. स. भ्रमर. अ. पु.

द्विवर्षा द्वेवर्षेवयःप्रमाणंयस्याःसा द्विवर्षा, दोन वर्षे आहेत वय प्रमा णजीस ती. त. दोनवर्षांची. आ. स्त्री.

द्विट् द्वेष्टीतिद्विट्, द्वेष करणारा जो तो. कृ. द्विषधा. अप्रीतिवा. श त्रु. ष. पु.

द्विषत् विग्रहादिसर्वद्विट्शब्दाप्र माणें. साहितस्त्री. आ. स्त्री.

द्विष्टं द्विष्यतेस्मद्विष्टं, द्वेषरूप्यास द्विषिलें जें तें. कृ. द्विषधा. अप्री तिअ. तांबें अ. न.

द्विसीत्यं द्विवारंसीतयासमितंद्वि सीत्यं, द्विवारलांगलानें जें संभि त ह्य. नांगरलेलें तें. त. दोनवेळ नांगरलेलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्विहल्यं द्विवारंहलेनकृष्टंद्विहल्यं, द्विवार हलानें जें कृष्ट तें. त. अर्थो दिपूर्वान्वायाप्र.

द्विहायनी द्वौहायनौयस्याःसाद्वि हायनी, दोन आहेत वर्षे जीस ती. त. दोनवर्षांची. ई. स्त्री.

द्वीपः द्विर्गताआपोयस्मिन्नितिद्वी पः, द्विर्गत ह्य. दोहीं कडून आला हेत उदकें ज्याचेठायीं तो. स. सभो वतें पाणि असून मध्यें जी जमीन असते ती. अ. पु. न.

द्वीपवती द्वीपान्यस्याःसंतीति द्वीपवती, द्वीपें आहेत जीस ती. त. नदी. ई. स्त्री.

द्वीपी द्वीपवर्णोईयतेद्वीपं द्वीपंच र्मास्त्यस्यद्वीपी, कृष्णादिवर्णाद्वि ग विशिष्ट चर्म आहे ज्यातें तो. त.

वाघ. न. पु.

द्वेषणः विग्रहादिद्विट्‌श. ध. अ. पु.

द्वेष्यः द्वेष्टुमर्हो द्वेष्यः, द्वेष करावयाकारणें जो योग्य तो. क्र. द्विष धा. अप्रीतिअ. शत्रु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वैधं द्विप्रकारः द्वैधं, दोन प्रकारचें जें तें. त. विरोध. २ बलिष्ठाशीं संधी आणि दुर्बलाशीं युद्ध करणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वैपः द्वीपिनो विकारो द्वैपं, तेन परिवृतो रथो द्वैपः, वाघाचा चामडानें वेष्टित रथादिक. अ. पु.

द्वैमातुरः द्वयोर्मात्रोरपत्यं द्वैमातुरः, दोन मातांचा जो पुत्र तो. गणपति. अ. पु.

द्व्यष्टं द्वे हेमरूपे अश्नुते व्याप्नोति द्व्यष्टं, हेमरूप्यांतें व्यापण करितो जो तो. क्र. अशूधा. व्यामिअ. तांबें अ. न.

धटी तस्यतेइतिधटी श्रेष्ठतेंनेसाहलें सेंजीती. कृ. तरधा. उच्छायअ. वल्कल. ई. स्त्री.

धरः तस्यतेइतिधटः, उच्चतानें स्थित जीती. कृ. तरधा. उच्छायअ. दिव्यप्रमाणविशेष. अ. पु.

धत्तूरः धीयतइतिधत्तूरः, प्राशिजेतें जी ती. कृ. धेट्धा. पानअ. धुतरा अ. पु.

धनं दधंतीतिधनं, धान्य करितें जें तें. कृ. धनधा. धान्यअ. द्रव्य. अ. न.

धनंजयः धनंजयतीतिधनंजयः, धनातें जिंकितो जो तो. कृ. जिधा. जयअ. अग्नि. २अर्जुननामे पांडव. अ. पु.

धनदः धनंददतेइतिधनदः, धनातें रक्षण करितो जो तो. कृ. देङ्धा. रक्षणअ. कुबेर. अ. पु.

धनहारी धनंहरतीतिधनहारी, धनातें हरण करितो जो तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. चोरओचा. ई. स्त्री.

धनाधिपः धनानामधिपोधनाधिपः, धनाचा जो अधिप म्हणजे स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

धनिकः धनमस्यस्येतिधनिकः, धन आहे ज्यास तो. त. बहुधनी. अ. पु.

धनी बहुधनमस्यास्तीतिधनी, बहुत आहे धन जास तो. त. अर्थादिपू. श. प्र. इन्. पु.

धनिष्ठा अतिशयेनधनवतीतिधनिष्ठा, अतिशयें करून जीधनवती ती. त. नक्षत्रविशेष. आ. स्त्री.

धनीयकं विग्रहादिधान्याकशब्द. प्र. कोथिंबीर. अ. न.

धनुर्धरः धरतीतिधरः धनुषोधरोधनुर्धरः, धारण करितो जो तो धर धनुष्याचा धारण करणारा तो. कृ. धृञ्धा. धारणअ. धनुष्यानें युद्ध करणारा. अ. पु.

धनुर्यासः धनुषोयासःप्रयत्नोयस्यसधनुर्यासः, मरु देशसंबंधीं आहे प्रयत्न जास तो स. धमासा. अ. पु.

धनुःपटः धनुःपटइवपटोविस्तारोयस्यधनुःपटः धनुष्याप्रमाणें आहे विस्तार ज्याचा तो.

स. बाणानें झाड. अ. पु.

धनुष्मान् धनुरस्यास्तीतिधनुष्मान्, धनुष्य आहे ज्यास तो. त. धनुर्धर. न. पु.

धनुः धनतीतिधनुः, शब्द करणारें जें तें. कृ. धनधा. शब्दअ. धनुष्य १ धनरास. स. न.

धनूः इत्यादिवरीलपूर्वींच्याप्रमाणें

धन्यः धन्या धनंलभतेधन्यः, धन पावतो जो तो. त. भाग्यवान. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

धनुर्मध्यं धनुषोमध्यंधनुर्मध्यं, धनुष्याचा जो मध्य तो. त. धनुष्याचा मध्यभाग. अ. न.

धन्याकं विग्रहादिमर्मधान्याक शा. प्र. कोथिंबीर अ. न.

धन्वं धन्वतीतिधन्व, बाणातें गमन करविणारें जें तें. कृ. धविधा. गतिअ. धनुष्य. अ. न.

धन्वा धन्वंति अभिमानितिधन्वा. गमन करितात जानें ज्यावी तो. कृ. धविधा. गतिअ. धनुष्य. न. न. २ मारवाड देश. न. पु.

धन्वयासः इत्यादिधनुर्यांच. शा. प्र.

धन्वी धन्वमस्यास्तीतिधन्वी, धनुष्य आहे ज्यास तो. त. धनुष्य. २ धनरास. इन. पु.

धमनः धमतीतिधमनः, शब्द करितो जो तो. कृ. ध्माधा. शब्दादि अ. देवनळ. अ. पु.

धमनिः धमतीतिधमनिः, शब्द करणारी जी ती. इत्यादिपूर्वींच्या शा. प्र. नाडी. इ. स्त्री.

धमनी धम्यतइतिधमनी, शब्द करिजेते जी ती. इत्यादिपू. शा. प्र. रुवासिक द्रव्य विशेष ज्यास पनारी असें ह्मणतात तो. ई. स्त्री.

धम्मिल्लः धमतीतिधम् धम्चासौ गलश्चधम्मिलः, शब्द करितो जो तो धम् एकीभूत होतो जो तो मलश्च धम्मिल्लः जो मल तो. त. वेचडा. अ. पु.

धरः धरतीतिधरः, धारण करितो जो तो. कृ. धृञ्धा. धारणअ. पर्वत. अ. पु.

धरणी धरतिविश्वमितिधरणी, विश्वातें धारण करिते जी ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. पृथ्वी. ई. स्त्री.

धरा इत्यादिवरीलपूर्वींच्याप्रमाणें. आ. स्त्री.

धरित्री हत्यादिपूर्वीच्याप्र.प.

धर्मः ध्रियतेविश्वमितिधर्मः, विश्वा तें धारण करितो जो तो. कृ. धृञ्धा. धारणअ. पुण्य. अ. पु. न. २ विधियुक्त असा जो यज्ञादि तो. अ. पु.

धर्मचिंता धर्मस्यचिंताचिंतनंधर्मचिंता, धर्मसंबंधीं जी चिंता ती. स. धर्मविचार. आ. स्त्री.

धर्मध्वजी धर्मस्यध्वजोस्यास्तीतिधर्मध्वजी, धर्मचिन्ह आहे ज्यास तो. त. पोटाकरितां ढोंग करणारा. इन्. पु.

धर्मपत्तनं धर्मपत्तनेजातंधर्मपत्तनं, धर्मपुराचे गांवीं जें उत्पन्न तें. त. मिरी. अ. न.

धर्मराजः धर्मेणराजतइतिधर्मराजः, धर्मानें शोभतो जो तो. कृ. राज्धा. दीप्तिअ. यम. २ धर्मराज पांडव. ३ नास्तिक विशेष. अ. पु.

धर्मसंहिता धर्मबोधार्थंरचितासंहिताधर्मसंहिता, धर्मबोधनार्थ केलेली जी संहिता ती. स. मन्वादिकांनीं प्रणीत ज्या स्मृति त्या प्रत्येक. आ. स्त्री.

धर्षणी धर्षयतीतिधर्षणी, धीटपणानें राहणारी जी ती. कृ. ञिधृषाधा. प्रागल्भ्यअ. व्यभिचारिणी बायको. ई. स्त्री.

धर्षिणी धर्षो धर्षणमस्त्यस्याइतिधर्षिणी, धर्षण आहे जीस ती. त. अर्थादि पूर्वीच्याप्र. प्र.

धवः धवतीतिधवः, कांपविणारा जो तो. कृ. धू धा. विधूननअ. नवरा. २ वृक्षविशेष. ३ मनुष्य. अ. पु.

धवला धवलवर्णत्वाद्धवला, शुक्लवर्ण जी ती. त. पांढरेरंगाची. गि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धवित्रं धूयतेनेनधवित्रं, कंपायमान करितो जेणें तो. कृ. धूञ्धा. कंपनअ. हरणाच्या कातड्याचा पंखा. अ. न.

धातकी धातुंकरोतीतिधातकी, धातूतें उत्पन्न करिते जी ती. कृ. कृञ्धा. करणअ. धायटी. ई. स्त्री.

धातुः धीयतइतिधातुः, धारण करितो जो तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणपोषणअ. पर्वतापासून झाले ज्या प्रत्येक सोनें वगैरे. २ श्लेष्मा. ३ आहार पचना पासून जो रस.

शरीरांत उत्पन्न होतो तो. ४ पंच महा भूतें तीं प्रत्येक. ५ रूपरसगंधस्पर्श शब्द हे प्रत्येक. ६ इंद्रिय ७ शब्दयोनि जे भू आदिक धातू ते प्रत्येक. ७ पु.

धातुपुष्पिका धातुपुष्पमस्या इतिधातुपुष्पिका, धातु आहे पुष्प ह्मः परिपाक जीचा ती. स. धायरी आ. स्त्री.

धाता दधातीतिधाता, विश्वातें धारण अथवा पोषण करितो जो तो. क्र. डुधाञ् धा. धारणादिपोषण अ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

धातूपुष्पिका धातूपुष्पमस्याः सा धातुपुष्पिका, देह पोषक आहे पुष्प जीचें ती. स. धायरी आ. स्त्री.

धात्री धीयते ऽनयाधात्री, पोषण करिजेतें जीणें ती. क्र. डुधाञ् धा. धारण पोषण अ. दाई. २ आंवळीचें झाड. ३ पृथ्वी ४ आई. ई. स्त्री.

धानाः दधतीतिधानाः, धारण पोषण करितात जीणे ती क्र. डुधाञ्धा. पोषणादिअ. भाजलेले यव. आ. स्त्री.

धानुष्कः धनुःप्रहरणमस्यधानुष्कः, मनुष्य आहे आयुधजाचें तो. त. धनुर्धर. अ. पु.

धान्यं धानेपोषणेसाधुर्धान्यं, पोषणा विषयीं जो साधु ह्म. उत्तम तें. त. धान्य. अ. न.

धान्यकं धन्यतइतिधान्यकं, स शब्द भक्षिजेतें जें तें. क्र. धनधा धान्यादिअ. कोथिंबीर. अ. न.

धान्याकं धन्यतेभोक्तृभिर्धान्याकं, भक्षण करणीनीं भक्षिजेतें जें तें. क्र. धनधा. धान्यादिअ. कोथिंबीर. अ. न.

धान्याम्लं धान्यैः कृतंआम्लंधान्याम्लं, धान्येंकरूनउत्पन्न जें आम्ल तें. स. कांजी ह्म. पेज. अ. न.

धाम दधातिधीयतेवाधाम, धारण करितें किंवा धारजेतें जें तें. क्र. डुधाञ्धा. धारणादिअ. घर. २ देह. ३ कांति. ४ प्रभाव. ५ स्थान. ६ जन्म. कृ. न.

धामार्गवः धाम्नोर्गःधामार्गः धामार्गंवातीतिधामार्गवः, धामा जेंनाप्रत प्राप्त जो तो. क्र. वाधा. गत्यादिअ. आघाडा. २ घोडा. अ. पु.

धाय्या धीयतेनयाग्निर्धाय्या, जी-चा योगानें अग्नी पुष्ट होतो ती. कृ. डुधाञ्धा. पोषणादि अ. अग्नींत समिधा टाकून अग्नि पेट-विण्या करितां जी वेदाची ऋचा ती. आ. स्त्री.

धारणा धर्मादिधारयतिसाधारणा, धर्मादिकांतें धारण करणारी जी ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. नीति मार्गांत राहणें. आ. स्त्री.

धारा ध्रीयंते ऽअश्वामितिधारा, अश्वधारण करितात जीचेठायीं ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. घोड्या-चा पांच चाली आहेत त्यांप्रत्येक. आ. स्त्री.

धाराधरः धाराणांधरः धाराधरः, धारांचा जो धर ह्म. धारण कर्ता तो. स. मेघ. अ. पु.

धारासंपातः धाराणांसंपातः, धारासंपातः, धारांचा जो संपात ह्म. संभूय पतन तो. स. संततधार पर्जन्य. अ. पु.

धार्तः धावनंधूर्तादिगमनंधाः, धावनेनार्तोधार्तः, धावनानें जो आर्त ह्म. पीडित तो. स. मासाह-सोकरें वाज. अ. पु.

धार्तराष्ट्रः धृतराष्ट्रपक्षिविशेषेभ वः धार्तराष्ट्रः, धृतराष्ट्र पक्ष्यांचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. पक्षिविशेष. अ. पुल्लिंगी.

धावनिः धावनी धावतीतिधावनिः, पुरुष असल्से जी ती. कृ. धावु धुधा शुद्ध्यादिअ. रक्ता पित्तणा. इ. २ ई. स्त्री.

धिक् धक्कयतीतिधिक्, नाश करितें जें तें. कृ. धक्कधा. नाशनअ. निर्भर्त्सनार्थीं. २ अपशब्द बोलून ग य लावणें. अव्य.

धिक्कृतः धिक्क्रियतेइतिधिक्कृत., धिःकार करिजेतो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. निंदित. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

धिषणः धिष्णोतीतिधिषणः, प्रागल्भ्य करितो जो तो. कृ. ञिधृषा धा. प्रागल्भ्यअ. बृहस्पति. अ. पु.

धिषणा धिष्णोतीतिधिषणा, अभ्यासानें प्रगल्भ ह्म. प्रौढ होते जी ती. कृ. ञिधृषाधा. प्रागल्भ्य अ. बुद्धी. आ. स्त्री.

धिष्ण्यं धृष्यतेधृष्णोतीतिवाधिष्ण्यं,

शब्द करिजेतें किंवा प्रागल्भ्य पावतें जें तें. रू. धिषधा. शब्दअ. २ भिधृषाधा. प्रागल्भ्यअ. स्थान. अ. न.

धी: ध्यायतेनयेतिधी., चिंतन करिजेतें जीणें करून ती. रू. ध्यैधा. चिंताअ. बुद्धि. ई. स्त्री.

धींद्रियं धियोज्ञानस्यइंद्रियंधींद्रियं, ज्ञानसंबंधीं जें इंद्रिय तें. स. ज्ञानेंद्रिय. अ. न.

धीमान् धीरस्यस्तीतिधीमान्, बुद्धी आहे ज्यास तो. न. पंडित. न. पु.

धीरं धीयतेधियंरातीतिवाधीरं, धारण करितो अथवाबुद्धीतेदेतोजोतो. रू. डुधाञ्‌धा. धारणअ. २ राधा. दानअ. कुंकुम. २पंडित. ३गंभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धीवर: मत्स्यान्धत्तेधीवर:, मत्स्यातें धरतो जो तो. रू. डुधाञ्‌धा. धारणअ. मत्स्यमारणारा जातिविशेष कोळीवगैरे. अ. पु.

धीशक्ति: धिय:शक्तिर्धीशक्ति:, बुद्धीचें जें सामर्थ्य तें. स. बुद्धीची शक्ति. इ. स्त्री.

धीसचिव: धियांसचिव:सहायोधीसचिव:, बुद्धीविषयीं जो सहाय तो. स. बुद्धीनें साध्य करणारा. अ. पु.

धुत: विग्रहादिआधूतशब्दप्रमाणें. किंचित् कांपलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धुनी धुनोतिपापमितिधुनी, पापानें नाश करिते जी ती. रू. धूञ्‌धा. कंपनअ. नदी. ई. स्त्री.

धुरंधर: धुरंधारयतीतिधुरंधर:, कार्यभारातें धारण करितो जो तो. रू. धृञ्‌धा. धारणअ. कार्यभार वाहणारा. २रथाची धूर वाहणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धुरीण: विग्रहादिसर्वधुर्यशब्दप्र.

धुर्य: धुरंवहतीतिधुर्य:, अग्रभागातें वाहतो जो तो. रू. वहधा. प्रापणअ. अर्थादि पूर्ववत्. प्र.

धुवित्रं विग्रहादिधवित्रशब्दप्र. हरणाच्या कातड्याचा पंखा. अ. न.

धुस्तुर: धुस्तूर: विग्रहादिधत्तूरश. प्र.

धू: धुरंवहतीतिधू: कार्यभारातें वाहणारी जी ती. रू. वहधा. प्रापणअ. कार्यभार वाहणारी. रेफांत. स्त्री.

धूर्त धूर्यतेसधूर्तं, उल्लंघ करिजे

ईं जें तें. क्र. धूञ्धा. कंपनअ. सं कलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूपायितः विग्रहादिसर्वधूपि त श. प्र.

धूपितः धूप्यतेस्मधूपितः, संतप्त करिजेला जो तो. क्र. धूपधा. संता पअ. तापविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूमकेतुः धूमः केतुश्चिन्हमस्यधू मकेतुः, धूम आहे चिन्ह ज्याचें तो. स अग्नि. २ धूमयतारा. ३ग्रह विशेष. उ. पु.

धूमयोनिः धूमोयोनिर्यस्यसधू मयोनिः, धूम आहे उत्पत्ति कार ण जास तो. स. मेघ. इ. पु.

धूमलः धूमंधूमवर्णलातीतिधूम लः, धूमाच्यावर्णातें ग्रहण करि तो जो तो. क्र. लाधा. आदानअ. कांहीं काळा वकांहीं तांबडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूम्या धूमानांसमूहोधूम्या, धूमा चा जो समुदाय तो. त. धूमाचास मूह. आ. स्त्री.

धूम्याटः धूम्याटश्चधूमशिरवेवार तीतिधूम्याटः, धूम शिरवेसारिखा गमन करणारा जो तो. क्र. अटधा. गतिअ. पक्षिविशेष. ज्यास मस्तक चूड असें ह्मणतात तो. अ. पु.

धूम्रः धूमंधूमसदृशंवर्णंरातीतिधूम्रः, धूम सदृश वर्णातें देतो जो तो. क्र. राधा. दानअ. कांहीं काळा व कांहीं तांबडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूर्जटिः धूर्भारभूताजटिर्जटाय स्यसधूर्जटिः, भारभूत आहे ज टा जास तो. स. सांब. इ. पु.

धूर्तः धूर्वतीतिधूर्तः, हिंसा करितो जो तो. क्र. धुर्विधा. हिंसाअ. धोत्रा. २ सोकटेबाज. ३ ठक. अ. पु.

धूर्वहः वहतीतिवहः धुरोयहोधूर्वहः, शकटाचा अग्रभाग वाहकजो तो. अर्थादिसर्वधुरंधरश. प्र.

धूलिः धूली धुवतीतिधूलिः, कंपित होसेजी ती. क्र. धूधा. विधूननअ. धूळ. इ. २ ई. स्त्री.

धूसरः चेतोधुनोतीतिधूसरः, चि त्तातें कांपवितो जो तो. क्र. धूञ्‌धा विधूननअ. किंचित पांढरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूस्तूरः विग्रहादिसर्वधुस्तुरश. प्र.

धृतिः धारणंधृतिः, धारणाजें ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. धैर्य २धारण. इ. स्त्री.

धृष्टः धृष्णोतिस्मेतिधृष्टः, अविवेक करुनिता झाला जो तो कृ. धृषधा प्रसहनअ. धीट. गा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धृष्णक् विग्रहादिसर्वधृष्टशब्दाप्रमाणे. अ. पु.

धृष्णिः धृष्णोतीतिधृष्णिः, प्रगल्भ होतो जो तो कृ. जिधृषाधा प्रागल्भ्यअ. किरण इ. पु.

धृष्णुः विग्रहादिधृष्टशब्दप्र. उ. पु.

धेनुः धीयतेइतिधेनुः, वत्सांनी प्राशनकरिजेते जी ती कृ. धेट्धा. पालनअ. नुकीच वियालेली गाय. उ. स्त्री.

धेनुका धेनुरिवप्रतिकृतिर्धेनुरेववाधेनुका, धेनु सारिखी प्रतिकृती जीची ती. किंवा धेनु जी ती च. त. इत्तीण. २ गाय. आ. स्त्री.

धेनुष्या धेनुरेवधेनुष्या, धेनूजी तीच धेनुष्या. ऋणशुद्धिपर्यंन उत्तमर्ण गृहाचेठायी दोहनार्थ जी स्थापित ती. आ. स्त्री.

धेनुकं धेनूनांसमूहोधेनुकं, धेनूंचा जो समूह तो त धेनूंचा समुदाय. अ. न.

धैवतः मोक्षंधावतीतिधैवतः, मोक्षाप्रत गमन करवितो जो तो. कृ. धावुधा. गत्यादिअ. गाण्याचे सात स्वरांतील एक स्वर. अ. पु.

धोरणं धोरत्यनेनधोरणं, उत्कृष्ट गमन करितो जेणे करून तें. कृ. धोर्ऋधा. गतिचातुर्यअ. हत्ती घोडेरथादिवाहनं. अ. न.

धोरितकं धोरणंधोरितं तदेवधोरितकं, गतिचातुर्य जें तें धोरिततेंच धोरितक कृ. धोर्ऋधा. गतिचातुर्यअ. तुरकीचाल. अ. न.

धौतकौशेयं धाव्यतेस्मधौतं धौतं च तत्कौशेयंचधौतकौशेयं, धुतलेलें जें कौशेय तें. कृ. धावुधा. गतिशुद्धिअ. धुतलेलें रेशमी वस्त्र. अ. न.

धौरेयः विग्रहादिधुर्यशब्दाप्रमा.

धौरितकं विग्रहादिसर्वधोरितकशब्द.

ध्यामं ध्यायतेपद्मभिरितिध्यामं, पद्मनी ध्यायजे तें जें तें. कृ. ध्यैधा.

चिंताअ. तोहिसगवत अ. न.

ध्वज: ध्वजतीतिध्वजः, गमनक रणाराह्य. चंचल होतोआतो क्र. ध्वजधा. गतिअ. निशाण. अ. पु.

ध्वजिनी ध्वजाःसंत्यस्यांध्वजिनी ध्वज आहेत जीच्याठायीं ती त. से ना. ई. स्त्री.

ध्वनि: ध्वनतीतिध्वनि., शब्दउत्प न्नकरितोजीतो क्र. ध्वनधा. शब्द अ. शब्द. इ. पु.

ध्वनित ध्वन्यतेस्मध्वनितं, शब्द करिते झालें जें तें. क्र. ध्वनधा. श ब्दअ. शब्दानें भरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ध्वस्त ध्वस्यतेस्मध्वस्तं, भ्रष्ट करि जेलें जें तें. क्र. ध्वंसधा. अवध्वंस नअ. नाशपावलेला. २गळालेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ध्वांक्ष: ध्वांक्षतीतिध्वांक्षः, कठोर शब्द करणारा जो तो. क्र. ध्वांक्षधा घोरवाशितअ. कावळा. २बगळा ३ भिक्षुक. ४ घर. ५ कापसांची वी काढण्याचंयंत्रविशेष. अ. पु.

ध्वांत ध्वनंत्यत्रमार्गमपश्यतोध्वांतं, शब्द करिताहेत मार्ग पाहणारे आ च्येठायीं तें. क्र. ध्वनधा. शब्दअ. अंधकार. अ. न.

ध्वान: ध्वनएवध्वानः, ध्वन जो तो च ध्वान. त. शब्द. अ. पु.

ध्रुव: ध्रुवतीतिध्रुवः, स्थैर्य पावतो जो तो. क्र. ध्रुवधा. स्थैर्यअ. ध्रुव. १.२ नक्षत्रअ. ज्या वृक्षाच्या फांद्या नाहीं तो वृक्ष. को महादेव. २विष्णु. ३ व टवृक्ष. ४योगविशेष अ. पु. ५. निश्चित. अ. की. तर्क. अ. न. ६. शाश्वत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ध्रुवा ध्रुवतीतिध्रुवा, स्थिर राहणा री जी ती. क्र. ध्रुवधा. स्थैर्यअ. सा लवण औषधिविशेष २ होम पात्र स्रुवा. आ. स्त्री.

नु नुदतीतिनु, प्रहरण करितें जें तें. क. नुदधा. प्रेरणअ. अभावा र्थीं अव्य.

नकुलेष्टा नकुलानामिष्टानकुलेष्टा, नकुलांलाजी इष्टती. स. मुंगुसवेल आ. स्त्री.

नक्तं नज्जतेइतिनक्तं, स्त्रीधर्मेंलाजलज्जित होतें जें तें. क. लस्जधा. व्रीडनअ. रात्रींचाठायीं अव्य.

नक्तकं नज्जतेइतिनक्तं, नक्तंकं सुखंयस्मादितिनक्तकं, लज्जाकरणारें आहें सुख ज्यापासून तें. स. फडकें अ. पु.

नक्तमाल: नक्तंमालतेसौनक्तमाल:, रात्रीं शोभतो जो तो. क. मालधा. शोभाअ. करंजाचा वृक्ष. अ. पु

नक्र: नक्रामतीतिनक्र:, नाहीं चालत जो तो. क. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. जलचर क्ष. नक्र. अ. पु.

नक्षत्रं नक्षरतिहिनस्तितन्नक्षत्रं, नाहीं हिंसा पावत जें तें क. क्षरधा. हिंसाअ. आकाशांत ज्या तारा दिसतात त्या प्रत्येक. अ. न.

नक्षत्रमाला नक्षत्राणांमालेवमालानक्षत्रमाला, नक्षत्रांचा मालेसारखी सत्तावीस मोत्यांची जी माला ती. स. सत्तावीस मोत्यांचीएकमाळ. आ. स्त्री.

नक्षत्रेश: नक्षत्राणामीशोनक्षत्रेश:, नक्षत्रांचा जो स्वामी तो. स. चंद्र. अ पु.

नख: नखमस्यमस्त; अवकाश नाहीं ज्यास तो. स. नखगंधी, नखला२ हात पायांची नखें प्रत्येक. अ. पु.

नखर: नखरतीतिनखर:, विदार होत नाहीं जो तो. क. खरधा. अविदारणअ. हात पायांची नखें प्रत्येक. अ. पु. न.

नखी विग्रहादिनखशःप्र. अर्थ१ई. स्त्री.

नग: नगच्छतीतिनग:, नाहीं गमन करीत जो तो. क. गम्लृधा. गतिअ. पर्वत. २ वृक्ष. अ. पु.

नगरं नगाः संतस्मिन्नितिनगरं. नाना विध वृक्ष आहेत ज्याचेठायीं तें. त. शहर. अ. न. २ ई. स्त्री.

नगौका: नगेओकोयस्यसनगौका:, वृक्षाच्याठायीं आहे स्थान ज्याचें तो. स. पक्षि. स. पु.

नग्नः नज्जतेस्मनग्नः, नग्न आतां लज्जा पावतो जो तो. रू. ओलस्जी धा. व्रीडनअ. नागवा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नग्निका नज्जतेइतिनग्निका, लज्जा पावणारी जी ती. इत्यादिपू. श. प्र. जीस ऋतुप्राप्त झाला नाहीं ती कन्या. आ. स्त्री.

नटः नटतीतिनटः, नृत्य करितो जो तो. रू. नटधा. नृत्तअ. नटवा. २ हिंड्याचें झाड. अ. पु.

नटनं नटंसनेननटनं, नटन होतें जेणें तें. इत्यादिपू. श. प्र. नटन अ. न.

नटी नटतीतिनटी, नृत्य करिते जी ती. इत्यादिपू. श. प्र. पातरी. ई. स्त्री.

नडः नडतीतिनडः, संधीभूत होतो जो तो. रू. नडधा. संचयअ. देवनळ. अ. पु. २ तृण विशेष. अ. पु. न.

नडिनी नडाःसंत्यत्रनडिनी, नड आहेत जीचेठायीं ती. कमलिनी. ई. स्त्री.

नड्या नडानांसमूहःनड्या, नडांचा जो समुदाय तो. त. नडांचा समुदाय आ. स्त्री.

नड्वान् विग्रहादिनड्वल श. प्र. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

नड्वलः नडाःसंत्यस्मिन्नड्वलः, नड आहेत ज्याचेठायीं तो. त. नडनामक देशविशेष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नतं नमतिस्मनतं, नम्र होतें झालें जें तें. रू. णामधा. प्रह्वणअ. नम्र. २ वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नतनासिकः नतानासिकायस्य सनतनासिकः, चापटे आहे नाक ज्याचें तो. त. चेपटे नाकाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नदी नंदतिजलवेगेनेतिनदी, जलवेगानें शब्द करिते जी ती. रू. णद धा. अव्यक्त शब्दअ. नदी. ई. स्त्री.

नदीमातृकः नदीमातास्यनदीमातृकः, नदी आहे माता ज्यास तो. स. नदीचे पाण्यानें जो देश पिकतो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नदीसर्जः नद्याःसर्जोनदीसर्जः, नदीपासून जो उत्पन्न तो. स. अर्जुनवृक्ष. अ. पु.

ननंदा विग्रहादिसर्वननांदाशब्दाप्रमाणें.

ननांदा ननंदतीतिननांदा, नाहीं आनंद पावत जी ती. क्र. टुनदिधा. समृद्धिअ नणद क्र. स्त्री.

ननु ननचनुचेसनयो. समाहारोननु, न आणिनु यांचा जो समाहार तें स निश्चय १ प्रश्न. २ आज्ञा. ४ सांत्वन. ५ संबोधन. ६ विरोधोक्ति. ह्या अर्थी अव्यय

नंदकः नंदयतिदेवानितिनंदकः, देवातें आनंद देतो जो तो. क्र. टुनदि धा समृद्धिअ विष्णूचे खड्ग. अ. पु.

नंदनं नंदयतीतिनंदनं, सर्वांस आ नंद देणारें असें इंद्राचें उपवन तें. धा. पू. श म इंद्राचें क्रीडारण्य अ. न

नंदिवृक्षः विग्रहादिसर्वनंदीवृ क्ष श. प्र.

नंदीवृक्षः नंदयतीतिनंदीसचा सौवृक्षश्चनंदीवृक्षः, स. नांदरुखी चे झाड. अ. पु.

नध्री नह्यते ऽनयानध्री, बंधन क रिजे ते जीणें करून ती. क्र. णहधा. बंधनअ. चांमड्याचा दोर. ई स्त्री.

नंद्यावर्तः नंदयतीतिनंदी नंदी आवर्तोत्र नंद्यावर्तः, आनंद देणा रा आहे आवर्त ह्म. परिधी ज्याचे ठायीं तो. स. वर्तुलाकार राजवाडा. अ. पु.

नपुंसकं नस्त्रीनपुमानितिनपुंसकं, स्त्री नाहीं व पुरुष नाहीं असें जें तें स. षंढ. अ. न.

नप्त्री नपतंतिपितरो ऽनयानप्त्री, ना हीं पतन पावत पितर जीणें ती. क्र. पत्लृधा. गतिअ. पुत्राची कन्या. ई. स्त्री.

नभसंगमः नभसंगच्छतीतिन भसंगमः, आकाशा प्रत गमन क रितो जो तो. क्र. गम्लृधा. गतिअ. प क्षि. अ. पु.

नभाः नभ्यते ऽनेनाचनभः, हिं सन करितो जेणें करून किंवा ज्या चे ठायीं तो. क्र. णभधा. हिंसाअ. पर्जन्य काळ. २ श्रावण मास. स. पु. ३ आकाश. अ. पु.

नभस्यः नभसिसाधुर्नभस्यः, पर्जन्याचे ठायीं शोभतो जो तो. त. भाद्रपद मास. अ. पु.

नभस्वान् नभोस्याश्रयत्वेनन भस्वान्, आकाश आहे आश्रय तें क रून ज्यास तो. त. वारा. न. पु.

नमस्कारी नमस्करणशीलम-स्यानमस्कारी, नम्र आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. कृञ्धा करणअ-लाजाळु. ई. स्त्री.

नमः नमनंनमः, प्रव्हत्व जें तें. कृ. णमधा. प्रव्हत्वअ. नमस्कारार्थी अव्यय.

नमस्या नमस्करणंनमस्या, पूजन जे ती. कृ. कृञ्धा करणअ. पूजा आ स्त्री

नमस्यितं नमस्कृतंनमस्यितं, नमस्कार करिजेले जें ते कृ नमस्यपदातिधा नमस्करणअ. पूजलेलें वि अ. पु न. आ. स्त्री

नमुचिसूदनः नमुचेः सूदनःनमुचिसूदन., नमुचि दैत्याचा नाश कर्ता जो तो स इंद्र. अ. पु.

नयः नयनंनयः, नीती जी तो कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. नीति. अ. पु

नयनं नीयतेअनेननयनं, प्राप्तमअवलोकन होतें आहे जेणेकरून तें कृ. णीञ्धा प्रापणअ. नेत्र. अ. न

नरः नरतीतिनरः, नीतिमान् जो तो कृ. नृधा. नयअ. मनुष्य अ.

नरकः विग्रहादिसर्वेनारकशब्द प्र.

नरवाहनः नरोवाहनंयस्यसनरवाहनः, मनुष्य आहे वाहन ज्याचें तो स. कुबेर अ. पु.

नर्तकी नृत्यतीतिनर्तकी, नृत्य करितेंजी ती. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचणारी स्त्री ई स्त्री.

नर्तनं नृत्तंनर्तनं, नृत्त क्ष. नृत्यजे तें. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचणें. अ. न.

नर्मदा नर्मकेलिंपुरूरवसेददातीति नर्मदा, पुरूरव्याला क्रीडा साधन जी ती कृ. दाधा. दानअ. नर्मदान दी. आ स्त्री.

नर्म नृणातिरत्यतिशयंप्रापयतीति नर्म, रतीच्या अतिशया प्रत पाववितें जे तें. कृ. नृधा. नयअ. क्रीडा. न्. न.

नलः नलतीतिनल., गंधयुक्त असतो जो तो. कृ. नलधा. गंधअ. देवनल. अ पु

नलकूवरः नलः कूवरोयुगंधरो यस्यसनलकूवरः, नल आहे युगंधर ज्याचा तो स. कुबेराचा पुत्र. अ. पु.

नलदं नलंगंधंददातिनलदं, गंधातें देतें जें तें. कृ. डुदाञ्‌धा. रानआ. काळ्यावाळ्याचें मूळ. अ. न.

नलमीन: नडस्थोमीन: नडाभो मीनइतिवानलमीनः, नडस्य किंवा नडाभ जो मीन तो. स. म त्स्यविशेष ज्यास वेगसा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

नलिनं नल्यतेबोध्यतेचंद्रेणेति नलिनं, चंद्रोदयानें विकसित होतें जें तें. कृ. नलधा. बंधनादिअ. कमळ. अ. पु. न.

नलिनी विग्रहादिनाडिनीशब्दा प्र. कमलिनी. ई. स्त्री.

नली नलतीतिनली. संश्लिष्टअ सल्येजी ती. कृ. णलधा. बंधनादि अ. पथारी. ई. स्त्री.

नल्वः नल्वते:अनल्वः, बंधन ह्म. इयत्तापरिमितिकरि तोआ चैराणी ती. कृ. णलधा. बंधनअ. चारशें हात लांबीचें प्रमाण अ. पु.

नवः नूयतेइतिनवः. स्तुति-ॐतो जो तो. कृ. णुधा. स्तुतिअ. नूतन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नवदलं नवंचतत्‌दलंचनवद लं, नूतन जे दल ह्म. पर्ण तें. स. पल्लव ह्म. पालवी. अ. न.

नवनीतं नवंचतन्नीतंचनवनीतं, नूतन जें प्राप्त तें. स. लोणी अ. न.

नवमल्लिका नवाचासौमल्लिका चनवमल्लिका, नूतनजी मल्लिका ती. स. बटमोगरा. आ. स्त्री.

नवमालिका नवास्तुसामाला यस्या:सानवमालिका, स्तुत्यआ हे मालाजीची ती. स. अर्थादिपू र्वीच्या श. प्र.

नवसूतिका नवः सूतोयस्याः सा नवसूतिका, नूतन आहे प्र सव जीचा ती. स. नूतन प्रसव लेली धेनु. आ. स्त्री.

नवांबरं नवंच तदंबरंचनवांबरं, नवीन जें अंबर ह्म. वस्त्र तें. त. नूतनवस्त्र. अ. न.

नवीनः नवएवनवीनः, नूतन जो तो. त. नूतन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नवोद्धृतं नवंचतदुद्धृतंचनवो द्धृतं. नवीन जें उद्धृत तें. स. लो णी. अ. न.

नव्यः विग्रहादिसर्व नवशब्द प्र.

नष्टः नश्यतिस्मनष्टः, अदृष्ट झाला जो तो. क्त. पाशाधा. अदर्शनअशुभ. २ नाश पावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नष्टचेष्टता नष्टाचेष्टायस्यसनष्टचेष्टस्तस्य भावोनष्टचेष्टता, नष्ट आहे चेष्टा म. चैतन्य व्यापार ज्याचा तो. नष्टचेष्ट त्याचा जो भाव की त. चलन वलनादिकांचा अभाव. आ. स्त्री.

नष्टाग्निः नष्टोअग्निर्यस्यसनष्टाग्निः, प्रमादें करून नष्ट आहे अग्नि ज्याचा तो. स. ज्याचा गृह्याग्नि नष्ट जाहला तो. इ. पु.

नस्तितः नसनंनस्तं नस्तंसंजातमस्यनस्तितः, नस्त म्ह. नाशिका संबंधीं रज्जु ती आहे ज्यास तो त. वेसण्या बैल. अ. पु.

नस्तोतः नस्यतेऽनेनस्ता नासा रज्जुस्तयाउतोनस्तोतः, बांधिजेतें जीणें ती नस्ता तीनें जो वद्ध तो स. वेसण घातलेला बैल. अ. पु.

नस्योतः नस्यया नासा रज्वाउतोनस्योतः, नासा रज्जु करून जो प्रोत तो. स. पर्यायशब्द. क्रम.

नहि नह्यतीतिनहि, निषेधातें वंधन करितें जें तें. क्त. णहधा. बंधनअ. अभावार्थी अव्य.

नाकः नास्त्यकमत्रेतिनाकः, नाहीं आहे दुःख ज्याचे ठायीं तो. स. स्वर्ग. २ आकाश. अ. पु.

नाकुः नअकतिनम्यतेभूरनेनेतिनाकुः, नाहीं कुटिल गमन करीत किंवा वक्र होत्ये भूमी जेणें तो. क्त. अकधा. कुटिलगतिअ. २ णमधा. प्रह्वत्वादि अ. वारूळ. उ. पु.

नाकुली नकुलानामियंनाकुली, नकुल संबंधी जी ती. त. मुंगुसवेल. ई. स्त्री.

नागः नगेभवोनागः, पर्वताचे ठायीं होणारा जो तो. त. सर्प. २ हत्ती. अ. पु. ३ शिसें. ४ लवंग. अ. न.

नागकेसरः नागाख्यः केसरोनागकेसरः, नागाख्य असा जो केसर तो नागकेसर. स. नागचांफा. अ. पु.

नागजिव्हिका नागस्यजिव्हेव नागजिव्हिका. नागजिव्हेसारिखी जी ती. स. मनशीळ. आ. स्त्री.

नागरं नगरेभवंनागरं; नगराचे

ठायीं उत्पन्नजें तें. त. सुंठ. २ नागरमोथा. अ. न. ३ नगरच्या. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नागरंगः नागारजंत्यत्रेतिनागरंगः, नाग जे ते अनुरक्त होतात ज्याचेठायीं तो. कृ. रंजधा. रागअ. नारिंगाचें झाड. अ. पु.

नागलोकः नागानांलोकःनागलोकः, सर्पांचा जो लोक तो. स. पातालोक. अ. पु.

नागबला नागानोहस्तिनामिव बलंयस्याःसा नागबला, हत्तीसारखें आहे बल जीस ती. स. चिकणा. आ. स्त्री.

नागवल्ली नागलोकस्यवल्लीनागवल्ली, नागलोकसंबंधी जी वल्ली ती. स. पानवेल. ई. स्त्री.

नागसंभवः नागसीसंसंभवोयस्यसः नागसंभवः, नाग म्ह. शिसें आहे उत्पत्ति कारण ज्याचें तो. स. शेंदूर. अ. पु.

नागसुगंधा नागानांसुगंधोअस्त्यस्याइतिनागसुगंधा, नागांला आहे सुगंधि जीचा ती. स. मुंगुसवेल. आ. स्त्री.

नागांतकः नागानामंतकोनागांतकः, नागांचा जो अंतक म्ह. नाशकर्ता तो. स. गरूड. अ. पु.

नाट्यं नटस्यकर्मभावोवानाट्यं, नटाचें जें कर्म किंवा स्वभाव तें. त. नाचणें. अ. न.

नाडिकेरः नड्यतइतिनाडिःकेन वायुनाईर्यतइतिकेरः नाडिश्चासौ केरश्चनाडिकेरः, पतन पावणारा नाहीं असा जो वायुप्रेरित केर तो. स. नारळीचें झाड. अ. पु.

नाडिंधमः नाडींधमः नाडिंवेश नालिकांधमतीतिनाडिंधमः, वेणूच्या नळीतें अग्निसंबंध करितो जो तो. कृ. ध्माधा. अग्निसंयोगअ. सोनार. अ. पु.

नाडी नाडयतीतिनाडी, गमन करिते जी ती. कृ. नडधा. गमनअ. शिरा. २ औषध्यादिकांचें नाद. ३ साहाक्षण. ई. स्त्री.

नाडीव्रणः नाड्यावणोनाडीव्रणः, नाडीसंबंधी जो व्रण तो. स. सर्वदा वाहणारा व्रण. अ. पु.

नाथवान् नाथोस्त्यस्यनाथवान्, नाथ म्ह. स्वामी आहे ज्यास तो. त.

पराधीन. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

नादः शब्देनदतीतिनादः, शब्दानें ध्वनि करितो जो तो. रु. नदधा शब्दअ. शब्द. अ. पु.

नादेयी नद्यांभवानादेयी, नदीच्या ठायीं उत्पन्न जी ती. त. जलवेत. २ नारिंगाचें झाड. ३ काकडी. ४ भुईआवळा. ई. स्त्री.

नाना नसहइतिनाना, सहवर्तमान नाहीं जें तें. त. अनेक. २ विना ह्या अर्थी. ३ उभय. अव्य.

नानारूपः नानारूपमस्यनानारूपः, नाना प्रकार आहे रूप ज्याचें तो. स. नानाप्रकारचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नांदीकरः नांदींकरोतीतिनांदीकरः, नांदी म्ह. स्तुति ईतें करितो जो तो. रु. कृञ्धा. करणअ. स्तुतिपाठक. अ. पु.

नांदीवादी नांदींवदतिनांदीवादी स्तुतिविशेष बोलतो जो तो. रु. वद धा. व्यक्तवाणिअ. नांदीकर. इन्. पुल्लिंगी.

नापितः नापनंनापः आप. सजातोस्यनापितः, वपन करण संज्ञात आहे ज्यास तो. त. हजाम. अ. पु.

नाभिः नह्यंतेअराअत्रनभ्यतइतिवानाभिः, अरा संबंध होतात जा ठायीं अथवा हिंसा करितो जो तो. रु. णहधा. बंधनअ. २ णभधा. हिंसाअ. रथाचें चाकाचा मध्य. इ. स्त्री. २ बेंबी. इ. पु. स्त्री. ३ क्षत्रिय. इ. पु.

नाम नम्यतेऽभिधीयतेअर्थोनेनेतिनाम, कथन करिजेतो अर्थ जेणें तो. रु. णमधा. शब्दादिअ. प्रसिद्धि. २ संभावना करण्यास योग्य. ३ क्रोध. ४ द्वेषस्वीकार. ५ निंदा ह्या अर्थीं अव्य.

नाम नमयंत्यनेनेतिनाम, नमन करितात जेणें करून तें. रु. णमधा. प्रव्हत्वअ. नमस्कारादि काली उच्चारितात असे नाव. नृ. न.

नामधेयं नामैवनामधेयं, नाम जें तेंच नामधेय. त. नाव. अ. न.

नाथः विग्रहादि नथशब्दाप्रमाणे ति. अ. पु.

नायकः नयतीतिनायकः, नेणारा म्ह. नियमन करणारा जो प्रभु तो. रु. णीञ्धा. प्रापणअ. प्रभु. २ मध्यरत्न, अ. पु.

नारक: नारं नरसमूहो यस्मिन् कायतीतिनारक:, नरसमूह आक्रोश करितो ज्याठायीं तो. कृ. कैधा शब्दअ. नरक. अ.पु

नारद: नारंनरसमूहंद्यतिकलहेने तिनारद:, कलहाच्या योगानें मनुष्यांमत खंडित करितो जो तो. कृ. दोधा अवखंडनअ. नारदऋषी. अ.पु.

नाराच: नरानाचामतीतिनराच: सएवनाराच:, पुरुषातें आशान्स. नाशकरणारा जो तो. कृ. चमुधा. अदनअ. लोखंडी बाण. अ.पु

नाराची स्वल्पीनाराचीनाराची, स्वल्प बाण विशेषा सारिखी जी ती. त. लोखंडी तराजू. ई. स्त्री.

नारायण: नराणांसमूहोनारंतदयनंयस्यसनारायण:, मनुष्यसमुदाय जो तें नार नार आहे शहण्याची जागा ज्याची तो. स. विष्णु. अ.पु.

नारायणी नारायणात्जातानारायणी, नारायणापासून झाली जी ती. त. शतावरी. ई. स्त्री.

नारिकेल: नालिकेर: नल्यतेइतिनालि: केनवायुनाइल्यतेइतिकेल:,सचासौकेलश्चनारिकेल:, बध्यमानजो वायुप्रेरित तें. स. नारळीचें झाड. अ. पु.

नारिकेलि: विग्रहादिनालिकेरशब्दाप्र. इ. पु.

नारिकेली विग्रहादपूर्वीन्याशब्दाप्र. ई. स्त्री.

नारी नरस्यस्त्रीनारी, नराची जी बायको ती. स. बायको. ई. स्त्री.

नाला.नालं नल्यतेसानालानालंच, बद्ध होइजेतो जो ती. कृ. णद्धा. बंधनअ. कमळ देंठ, बिसे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ जोंधळा बाजरी याचें ताट. अ. न.

नाविक: नावातारयतीतिनाविक:, नौकेनें तारितो जो तो. त. नावेचें सुकाणू धरणारा. अ. पु.

नाव्यं नावातार्यंनाव्यं, नौकेनें तरण्यास योग्य जें तें. त. नौकेनें उतरण्या जोगें नद्यादिक. वि. अ.पु न. आ. स्त्री.

नाश: नशनंनाश:, दर्शनाभाव जो तो. कृ. णशधा. अदर्शनअ. मरण. २ अदर्शन. अ. पु.

नासत्यौ नअसत्यौनासत्यौ, न

च्ये जे असत्य ते. स. अश्विनी कुमार. अ. पु. द्वि.

नासा नासतेनेनसानासा, जीच्या योगानें शब्द होतो ती. कृ. णव सुधा. शब्दअ. पुर्हाल दारच्या उंब न्याची गणेश पट्टी. २ नाक. आ. स्त्री

नासिका विग्रहादिनासाशब्दाप्र माणें. नाक आ. स्त्री.

नास्तिकता नास्तिपरलोकइति बुद्धिर्यस्यसनास्तिकस्तस्यभावोनास्तिकता, परलोकनाहीं अशीबुद्धि आहे ज्याची तो नास्तिक त्याचा जो भाव ती. त. नास्तिकपणा. आ स्त्रीलिंगी.

निःशलाकः निर्गताशलाकायस्मान्निःशलाकः, गेली आहे शलाका ह्मः तृणादिजापासून तो. स. एकांत स्थल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःशेषं शेषान्निष्क्रांतंनिःशेषं, शुतशिष्टापासून जें निष्कांत तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःशोध्यं शोध्यान्निष्क्रांतंनिःशोध्यं, शोध्यापासून जें निष्कांत तें. स. मळधालविलेलें. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःश्रेणिः निश्चिताश्रेणिरत्रनिःश्रेणिः, निश्चित आहे श्रेणी ह्म. पंक्ति जाचेगायीं ती. स. निसण. इ. स्त्री.

निःश्रेयसं नितरांश्रेयोनिःश्रेयसं, अत्यंत जें कल्याण तें. स. मुक्ति. अ. नपुं.

निःषमं निर्गतंषममत्रनिःषमं, गेलें आहे श्रमजाचेगायीं तो. स. निंद्य या अर्थी अव्य.

निःसरणं निःसरंत्यनेनेतिनिःसरणं, गमन करिता है न जेणें करून तें. कृ. सुधा. गतिअ. घराचें पुर्हालदार. २ निघणें. अ. न.

निःस्वः स्वान्निष्क्रांतोनिःस्वः, धनापासून जो निष्कांत ह्म. पराङ्‌न तो. स. दरिद्री. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकटः निवडंनिकटः, निवडू जो तो. त. जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकरः निकीर्यतेइतिनिकरः, संचीभूत होऊजेतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेपस्य. समूह. अ. पु.

निकर्षणं निकृष्यतेत्रानिकर्षणं, अत्यंतसंमार्जनादि करितात जा

चेठायां तें. कृ. कृषधा. विलेखनअ. चांगली राहाण्याची जागा. अ. न.

निकषः निकषंत्यस्मिन्नितिनिकषः, सुवर्णादि घर्षण करि[ताता]त आ चेठायीं तो. कृ. कषधा. हिंसाअ. सुवर्णादि घांसण्याची कसोटी. अ. पु.

निकषात्मजः निकषायाआत्म जोनिकषात्मजः, निकषेचा जोपु त्र तो स. राक्षस. अ. पु.

निकामं निकामनंनिकामं, अ र्थादिकाम शब्दा प्रमाणे.

निकायः निचीयतेसौनिकायः, संग्रह करितो जो तो. कृ. चिञ्धा चयनअ. एकधर्म्याचा जो समूह तो. अ. पु.

निकाय्यः निचीयतेऽस्मिन्निति निकाय्यः, अत्यंत चयन स. व स्तुमात्राचा संचयकरितात आ चेठायीं तो कृ. चिञ्धा. चयन अ. घर. अ. पु

निकारः निकरणंनिकारः, अ पकरण जें तो कृ. कृञ्धा. करण अ. आकार २ धान्य पेरणारा. अ. पु.

निकारणं निकार्यतेनिकारणं, हिंसन जे ते. कृ. कृधा. हिंसाअ. व ध. अ. न.

निकुंचकः निकुंचतीतिनिकुंच कः, कुटिल होतोजो तो. कृ. कुञ् धा. कौटिल्यअ. मुष्टिरूप परिमाण. अ. पु.

निकुंजः नितरांकुंजंत्यत्रेतिनिकुं जः, अत्यंत पक्ष्यादिक अव्यक्त श ब्द करितात आचेठायीं तो. कृ. कुजि धा. अव्यक्त शब्दअ. सभोंवार वेली असोन त्यांणी अ उवलेली जागा अ. पु. न.

निकुरंबं नितरांकुत्सितंरंबतेनि कुरंबं तदेवनिकुरंबकं, अत्यंत कुत्सितशब्द करणारें जें तें. कृ. र बिधा. शब्दअ. समूह. अ. न.

निकुंभः कुंभूमिंबिभर्त्तीतिनिकुं भः, नियतंकुंभोनिकुंभः, भूमी तें धारण स्र. अवष्टंभन करितो जो तोकुंभ अत्यंतजोकुंभ तो नि कुंभ. स. हाती वनस्पति. अ. पु

निकृतः न्यक्रियतेनिकृतः, नी चीकृत केलाजो तो. कृ. कृञ्धा क रणअ. हलका केलेला. २ मनाचा

वांकडा. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

निकृतिः निरुपहृणोतीतिनिकृतिः, निंद्य जैसें होय तैसें हिंसा करितें जें तें. कृ. कृधा. हिंसाअ. कपट. इ. स्त्री.

निकृष्टः निकृष्यतेस्मानिकृष्टः, भिरित करिजेला जो तो कृ. कृषधा विलेखनअ. अधम. निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकेतनं निकेत्यते ऽस्मिन्निकेतनं निवास करिजेतो ज्याचेठायी तें. कृ. कितधा. निवासअ. घर. अ. न.

निकोचकः निकुंच्यतइतिनिकोचः, सएवनिकोचकः, संकुचित होइजेतो जो तो निकोच तोच निकोचक. क. फिस्ताचा वृक्ष. अ. पु.

निक्कणः निक्काणः नितरांकणनंनिक्कणः, अत्यंत जो वीणादिकांचा शब्द तो. कणधा. शब्दअ. वाद्यांचा शब्द. अ. पु.

निखिलं निर्गतंखिलमस्मान्निखिलं, गेली आहे संपूर्ण प्रतियोगिता आपासून तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निगडः निगलतीतिनिगडः, पादाचें बंधन करणारा जो तो. कृ. गडधा. अदनअ. शृंखला, बेडी. अ. पु.

निगदः निगादः निगदनंनिगदः, कथन जें तें. कृ. गदधा. व्यक्तवाणीअ. कथन, सांगणें. अ. पु.

निगमः निगम्यतेत्रानेनवानिगमः, गमन करिजेतात्त ज्याचेठायीं किंवा जेणेंकरून तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. शहर. २. क्रय विक्रय करून उपजीविका करणारा वाणी. ३ वाण्याचें कर्म. ४ नय. अ. पु.

निगालः निगिलत्यनेननिगालः, भक्षण करिजेतो जेणें तो. कृ. गृधा निगरणअ. घोडेच्या गळ्यांत घागर माळ बांधितात त्याच्या जवळचा प्रदेश. अ. पु.

निग्रहः नियमेनग्रहणंनिग्रहः, पूर्वक अनुग्रह विरुद्ध जे तो कृ. ग्रहधा. उपादानअ. स्वीकार न करणें. कों. बंधन २ भर्त्सन. अ. पु.

निघः नियतंहन्यतेऽसिनिघः, निरंतर हनन करिजेतो जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. ज्याची

उंची लांबी व रुंदी सारखी तो वि. अ पु. न. आ. स्त्री

निघसः विग्रहादिघिघस शब्द भोजन अ. पु

निघ्नः निहन्यतेनिगृह्यतेइतिनिघ्न:, स्वीकृत करिजेतो जो तो. रू. हनधा. हिंसादिअ: स्वाधीन. वि. अ पु. न. आ. स्त्री

निचिकी विग्रहादिनैचकीशब्द प्रमाणे. उत्तम गाई ई. स्त्री.

निचुलः नितरांचोलतीतिनिचुलः, अत्यंत श्रेष्ठ जो तो रू. चुल धा समुच्छ्रायअ: जलवेतस इजर ३ वीणादिकानें आच्छादन वस्त्र अ. पु.

निचोलः निचोलयतेइतिनिचोलः, समुन्नत करिजेतो जो तो रू चुलधा समुच्छ्रायअ वीणादिकाचे आच्छादनवस्त्र अ. पु.

निजः निर्जायतेइतिनिजः, नित्य तर होतो जेतो रू. जनीधा प्रादुर्भावअ आपला २ नित्य वि.- अ पु न आ स्त्री

नितंबः नितरातम्यतेकामुकैरिनितंब, कामुकपुरुषांनीं इच्छिजे तो जो तो. रू. तमुधा कांक्षाअ स्त्रियांच्या कमरेचा पाठीमागचा भाग. अ. पु.

नितंबिनी प्रशस्तः नितंबोऽस्स्याइतिनितंबिनी, विपुलआहे कटिपश्चाद्भाग जीचा ती. त. स्त्री विशेष. ई. स्त्री

नितांतं नितरांताम्यतेस्मेतिनितांतं, अत्यंत इच्छा करिजेतें जें ते. रू. तमुधा. कांक्षाअ. अतिशयार्थी अव्य.

नित्यं नियमेनभवस्त्रेतिनित्यं, नियमेन करून क्रिया होते जें चेठायीं तो. त. निरंतरत्वाअर्थी अव्य.

नित्य नियतंभवतीनित्य., नियत होतो जो तो त अविनाशी. वि. अ. पु न. आ. स्त्री

निदाघः नितरांदह्यतेजनोयस्मिन्नितिनिदाघः, अत्यंत दग्ध होतो जन ज्याचेठायीं तो रू दह धा. भस्मीकरणअ. ग्रीष्मऋतु २ घाम. अ. पु.

निदानं निदीयतेजन्यतेअनेनेतिनिदानं, अत्यावश्य कार्योत्पादक

न होइ जेतें जेणें करून तें. कृ दा धा. दानअ. उपादान कारण अ न

निदर्ध निदह्यतेस्मानिदर्धं, समृद्धि पावि जेतें जेंतें. कृ दिहधा उपचयअ. वाढलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निदग्धिका निदह्यतेस्यनिदग्धिका, वृद्धि पावती झालीजी ती इत्यादिपू. श. प्र. गिंगणी ई. स्त्री.

निदेश: निदेशनंनिदेशः, कार्या विषयी आज्ञापन जे ते. कृ. दिश. धा अतिसर्जनअ. आज्ञा. अ. पु.

निद्रा नियतंद्रान्तीन्द्रियाणियस्यामिति निद्रा, अत्यंत मूर्च्छित होतात इंद्रियेजीनेंगायीं ती कृ द्राधा. कुत्सितगतिअ. ङीप. आ स्त्री.

निद्राण: निद्रातिस्मानिद्राणः, निद्रित झाला जो तो इत्यादि पू. श्रा प्र. निजलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निद्रालु: निद्राशीलोनिद्रालुः, निद्राशील जो तो इत्यादिपू. श. प्र. निद्राशील. वि. उ पु. स्त्री. न.

निद्रित: निद्रासंजाताअस्यनिद्रितः, निद्राप्राप्तआहे ज्यासतो त. निजलेला वि अ. पु. न. आ. स्त्री

निधन: निधानंनिधानः, परलोक धारण जें तें. कृ. डुधाञ्धा धारण अ. यद्वा निधीतिर्निधीयतेऽत्रवानि धनं, निधारण किंवा धारणकरिजेजेथें ठायीं तें. कृ. पूर्वीप्र. ब्रह्मदेव. २ मरण. ३ वंश. अ. पु. न.

निधि: नितरांदधातिपोषयत्यनेनेतिनिधिः, अत्यंत पोषण होतें जेणें तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणपोषणादिअ. कुबेराचे ९ निधि आहेत ते प्रत्येक. इ. पु

निधुवनं नितरांधुवनंहस्तमादाद्विचालनमस्मिन्‌तन्निधुवनं, अत्यंत आहे हस्तादि चालन ज्याचेठायीं तें. स. मैथुन. अ न.

निध्यानं निध्यातिर्निध्यानं, ईक्षण जें ते. कृ. ध्यैधा. चिंताअ. पाहणें. अ. न.

निनद: **निनाद:** निनदतीति निनदः, शब्द जो तो. कृ. णद धा. अव्यक्त शब्दअ. शब्द. अ पु.

निंदा निंदनंनिंदा, कुत्सित जी ती कृ. णिदिधा. कुत्साअ. द्वेष कथन आ स्त्री.

निपः नियतंपिबंत्यनेनेतिनिपः, अवश्य पान करितात जेणें करून तो. कृ. पाधा. पानअ. ताव्याघागम इत्यादि अ पु.

निपठः निपाठः निपठननिपाठः, पठन जें तो कृ. पठधा. व्यक्त वाणीअ. पढणें. अ. पु.

निपानं नियतंपिबत्यनेननिपानं, नियत जलपान करितें जेणे करून तो. कृ. पाधा. पानअ विहिरीनू न काढलेलें पाणी ठेवण्याकरितां केलेली जी डोणी वगैरे. तो. अ. न.

निपातनं निपतितिर्निपातनं, अधोनयन जें तें. कृ. पतधा. गतिअ अधोनयन. अ. न.

निपुणः निपुणतीतिनिपुणः, शुभकर्मकर्ता जो तो. कृ. पुणधा. शुभ कर्म अ प्रवीण वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निबर्हणं निबर्ह्यतेइतिनिबर्हणं, हिंसन जें तें. कृ. बर्हधा. हिंसाअ. वध. अ. न

निभः नियतंभातीतिनिभः, नित्य शोभतो जो तो. कृ. भाधा. दीप्तिअ. सारखा वि. अ. पु न आ स्त्री

निभृतः नितसमभारिनिभृतः, अत्यंत भरण करिजेला जो तो. कृ. भृञ्धा. भरणअ. नम्र विअ पु. न. आ. स्त्री.

निमयः निमाननिमयः, प्रसर्पण जें तो कृ. मेङ्धा. प्रणिदानअ मोबदला. अ. पु

निमित्तं निमिद्यतेनिमित्तं, प्रीतियुक्त जें तें. कृ. ञिमिदाधा स्नेहअ कारण. अ. न.

निम्नं खननायनितरांम्नायतइतिनिम्नं, खननार्थ अभ्यास जें तें. कृ. म्नाधा. अभ्यासअ गंभीर. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

निम्नगा निम्नंगच्छतीतिनिम्नगा, खालीं गमन करणारी जी ती. कृ. गमधा गतिअ. नदी. आ. स्त्री.

निंबः नियमयतीतिनिंबः, नियमनादिकरितो जो तो कृ यमधा. परिवेषणादिअ. निंबहस अ. पु.

निंबतरुः निंबसंज्ञकः तरुः निंबतरुः, निंबसंज्ञक जो तरु स. तत्पु तो स. कडूनिंबाचें झाड. उ पु

नियतिः नियम्यतेनयेतिनियतिः,

नियमन करिजेतें जेणें तो. कृ. यमधा. उपरमअ. दैव. इ. पु.

नियंता नियच्छतीतिनियंता, नियम करणारा जो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. सारथि. इन् पु.

नियमः नियमनेंनियमः, नियमपूर्वक स्वीकार जो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. स्वीकार. २ व्रत. अ. पु.

नियातनं नियातिर्नियातनं, अधोनयन जें तें. कृ. याधा. प्रापणअ. खालीं नेणें. अ. न.

नियामकः पोतंनियच्छतीति नियामकः, नियमन करितोजो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. नौकेंतील मध्यस्तंभावर अवचर वगैरे दुष्ट प्राण्याचें निवारण करण्यास जो राहतो तो. अ. पु.

नियुतं नियूयतेस्मानियुतं, असंत गणिजेलें जें तें. कृ. यूधा. मिश्रणामिश्रणअ. लक्षसंख्या. अ. न.

नियुद्धं नितरांयुद्धंनियुद्धं, असंत जें युद्ध तें. स. बाहुयुद्ध. अ. न.

नियोज्यः नियुज्यतेइतिनियोज्यः नियोग करिजेतोजो तो. कृ. युजिरधा. योगअ. चाकर. अ. पु.

आ. स्त्री.

निरंतरं निर्गतमंतरमस्मान्निरंतरं, गेलें आहे अंतर ज्याच्याठायीं तें. स. निबिड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निरयः निर्गतः अयः दैवंयस्मिन्निरयः, नष्ट आहे प्रारब्ध ज्याचे ठायीं तो. स. नरक. अ. पु.

निरर्गलं निष्क्रांतमर्गलायाइति निरर्गलं, प्रतिबंधापासून निष्क्रांत जें तें. स. निर्बाध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निरर्थकं निर्गतो ऽर्थो ऽस्मान्निरर्थकं, निर्गत आहे अर्थ ज्यापासून तें. स. व्यर्थ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

निरवग्रहः अवग्रहान्निष्क्रांतो निरवग्रहः,अवधापासून जो निष्क्रांत तो. स. स्वतंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निरसनं निरासोनिरसनं, क्षेपण जें तें. कृ. असूधा. क्षेपणअ. निराकरण. अ. न.

निरस्तः निरस्यतेस्मनिरस्तः, टाकिजेलाजो तो. कृ. असूधा. क्षेपण

त्वरित पोलणें अ.न. २सोडलेला बाण. ३ निराकरण. वि.अ.पु.न. आ.स्त्री.

निराकरिष्णुः निराकरणशीलो निराकरिष्णुः, निराकरणकर्ताजो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. निराकरणशील. वि.उ.पु.स्त्री.न.

निराकृतः निराकारिनिराकृतः, निराकरण करिजेतोजो तो कृ. कृञ्धा करणअ. निराकरणकेलेला. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री

अ.न.

निरीषं विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश ब्दाप्रमाणें.

निरोधः निरोधनंनिरोधः, अनुग्रह विरुद्ध जीतो. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ.

निर् नरणंनिर्, ज्ञानजेतें. कृ. नृधा. नयण निश्चय. २ निषेधयाअर्थी अव्य.

निर्गंधनं निर्गंध्यतेनिर्गंधनं, पीडनजेंतें कृ. गंधधा. अर्दनअ. वध. आ.न.

निर्जरः जरायानिष्क्रांतोनिर्जरः, जरा म्ह. वृद्धावस्था तीपासून जो निष्क्रांत म्ह. निर्गत तो. स. देव. अ. पु.

निर्जितेंद्रियग्रामः निर्जितः इंद्रियग्रामोयेनसः निर्जितेंद्रियग्राम जिंकिला आहे इंद्रियसमुदायजाणें तो. स. सन्यासी. २. ज्यानें इंद्रियें जिंकिलीं तो. अ. पु.

निर्झरः निर्झरणंनिर्झरः, प्रवाह जो तो. क्र. झृष्‌धा. वयोहानिअर्थ. झरा. अ. पु.

निर्णिक्तं निर्णिज्यतेस्मानिर्णिक्तं, शुद्ध करिजेलें जें ते. क्र. णिजिर्‌धा. शौचादिअ. निर्मळकेलेला म्ह. शोधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्णेजकः निर्णेनेक्तीतिनिर्णेजकः, वस्त्र शुद्ध करितोजो तो. क्र. णिजिर्‌धा. शुद्धिअ. परीट. अ. पु.

निर्देशः निर्देशनंनिर्देशः, कार्याचेठायीं निर्देशन जें तो. क्र. दिशधा. अतिसर्जनअ. आज्ञा. अ. पु.

निर्धार्यः निश्चयेनध्रियतेनिर्धार्यः कार्याविषयीं जोउद्युक्त तो. क्र. धृञ्‌धा. धारणअ. त्रास दुःखण असतांही किंचित् व्याकुल न होतां कार्याविषयीं जो उद्युक्त असतो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्बंधः नितरांबध्यंतेअनेननिर्बंधः, अत्यंत बद्ध होताहेत जेणें करून तो. क्र. बधधा. बंधअ. आग्रहविशेष. अ. पु.

निबर्हणं निबर्ह्यतेइतिनिबर्हणं, हिंसन जें तें. क्र. बर्हधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

निर्भरं निर्भरतीतिनिःशेषेणाश्रयेचेतिनिर्भरः, धारण करितें अथवा निःशेषें करून आहे धारण ज्याचेठायीं तें. क्र. डुभृञ्‌धा. धारणअ. अतिशयार्थीं अव्य. उ. निर्भरंगच्छति.

निर्मदः निर्गतोमदोयस्मात्सनिर्मदः, गेला आहे मद ज्या पासून तो. स. मदशून्यहत्ती. अ. पु.

निर्मुक्तः निर्मुक्तःकंचुकोयेननिर्मुक्तः, टांकला आहे कंचुक ज्याणें तो. स. मेंग टांकलेला सर्प. अ. पु. २ मोकळा झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्मोकः निर्मुच्यतेइतिनिर्मोकः,

दांकिजेतो जो तो कृ. कुसुच्छधा. मोक्षणअ. सर्पाचीत्वचा इमेंग. अ. पु.

निर्याणं निर्यात्यनेननिर्याणं, ग मन करिजेतें जेणें करून तें. कृ. या धा. प्रापणअ. हत्तीच्या नेत्रांचा मक अ. न.

निर्यातनं निर्यात्यतेऽनेन नि र्यातनं, प्रतिकार करिजेतो जेणें करून तें. कृ. यतधा निकारा दिअ. वैरशुद्धि. २ दान देणें ३ घे ऊन परत देणें. अ. न.

निर्यासः निर्यस्यंतिअत्र इतिनि र्यासः, अत्यंत प्रयत्न करितात ज्या विषयीं तो. कृ. यसधा. प्रय त्नअ. डीक. अ. पु.

निर्व्यूहः निर्व्यूहयतीतिनिर्व्यूहः, अत्यंत संबन्ध होतो जो तो. कृ. लौकिकव्यूहधा. बंधन अ. दार. २ शेखर या जोडीचें भूषण. ३ काथ र स काढलेला द्रव्यरस. ४ नागदंत क घराच्या भिंतींतील खांब. अ. पुल्लिंगी.

निर्वपणं निरुप्यतेनत्वनिर्वपणं, अत्यंत उत्पन्न करिजेतें जें ते. कृ. टुवपधा. बीज संतानअ. दान देणें. अ. न.

निर्वर्णनं निर्वर्णनिर्वर्णनं, ईक्ष णजें तें. कृ. वर्णधा. वर्णक्रियाअ. पाहणें. अ. न.

निर्वहणं निःशेषेणवहनंप्रस्तुत कथायाः समाप्तिर्निर्वहणं, निःशे षेंकरून जें वहन तें. स. नाटकां तील पांच संधि सांगितले आहेत त्यांतील पांचवा संधि अथवा प्र स्तुतकथा समाप्ति. अ. न.

निर्वाणः निर्वातिस्मनिर्वाणः, निर्मुक्त झाला जो तो. कृ. वाधा. ग तिअ. मोक्ष. अ. न. २ मुक्त. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्वातः निर्वातिस्मनिर्वातः, निर्गत गमन जो तो. कृ. धा. प्र. गेलेला वारा. अ. पु.

निर्वादः निर्वदनंनिर्वादः, निर्व दनजें तें. कृ. वदधा. व्यक्तवाणी अ. किंवा निष्ठुरोवादः निर्वादः, नि निंदा. २ लोकापवाद. ३ निर्णीत जो वाद तो. अ. पु.

निर्वापणं निरुप्यतेनिर्वापणं, छे दनजें तें. कृ. टुवपधा. बीजसंता

नअ. वध. अ. न.

निर्वार्यः निश्चयेनव्रियतेनिर्वार्यः, निश्चयें करून कार्य करिजे तोजो तो. कृ. वृंधा. वरणअ. निर्धारी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्वासनं निर्वास्यतेनिर्वासनं, छेदन जें तें. कृ. वस्धा. छेदनअ. वध. अ. न.

निर्वृतः निवर्त्ततेस्मनिर्वृतः, निष्पन्न झाला जो तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. सिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्वेशः निर्विश्यतेनेननिर्वेशः, गृहाच्येठायीं भाड तो जेणेंकरून तो. कृ. विशधा. प्रवेशनअ. यद्वा निर्वेशनंनिर्वेशः, उपभोग जो तो. धा. पू. प्र. वेतन. २ उपभोग. ३ मूर्छा. अ. पु.

निर्हारः निर्हरणंनिर्हारः, शल्यादिकाचें निःसारण जें तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. शल्य, कांटा इत्यादि काढणें. अ. पु.

निर्हारी निर्हरणशीलः निर्हारी, निर्हरण स्वभाव जो तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. फार मनोहारि सुगंधि द्रव्य जें तें. वि. इन्. पु. न. स्त्री. ई.

निर्ह्रादितिः नितरांह्रादयतिइतिनिर्ह्रादितिः, अत्यंत भय शब्द करविते जी ती. कृ. ह्रादधा. अव्यक्त शब्दअ. नरक संबंधी जी आपोषा ती. इ. स्त्री.

निलयः नितरांलीयंतेअत्रेतिनिलयः, संबद्ध होतात ज्याचेठायीं तो. कृ. लीङ्धा. श्लेषणअ. घर. अ. पु.

निवातः निरुद्धोनिवृत्तोवावातोस्मान्निवातः, निरुद्ध किंवा निवृत्त आहे वायू ज्यापासून तो. स. वात वर्जित स्थान. २ आश्रम. अ. पु. ३ शस्त्रांस अभेद्य कवच. अ. न.

निवापः निवपनंनिवापः, सपिंडीनंतर मृताच्याउद्देशानेंजेंउदकदानतें. कृ. डुवप्धा. बीजसंतानअ. पितृतर्पण. अ. पु.

निवीतं निवीयतेस्मनिवीतं, आवरण करिजेतें जे तें. कृ. वेञ्धा. संवरणअ. पांघुरलेले वस्त्र. २ कंठाचेठायीं सरळ माळे सारिखे घातलेलें यज्ञोपवीत. अ. न.

निर्वृत्तं निव्रियतेस्मनिर्वृत्तं, वेष्टन करिजेलें जें तें. कृ. वृञ्धा. आ

वरणअ. चहूंकडून वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निवेशः निविशंतिअत्रनिवेशः, सैन्य निवेश करितात ज्याचाठायींतो. कृ. विशधा. प्रवेशअ. सैन्याचे ठाणें. अ. पु.

निशा नितरां श्यतिसर्वचेष्टाअत्रइतिनिशा, अत्यंत नष्ट होत्ये हे सर्व चेष्टा जीचेठायीं ती. कृ. शोधा तनूकरणअ. रात्रि. २ हळद. आ. स्त्रीलिंगी.

निशातं नितरांशायते तत्निशातं, अत्यंत तनूकृत करिजेतें जें तें. कृ. शोधा. तनूकरणअ. तीक्ष्णीकृत पाजळलेला बाणादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निशातं नितरांशायतेतत्निशातं, अत्यंत तनूकृत करिजेतें जें तें. कृ. शो धा. तनूकरणअ. पाजळलेलाबाणादि. भिअ

निशापतिः निशानांरात्रीणांपतिः निशापतिः, रात्रीचास्वामीजो तो. स. चंद्र. इ. पु.

निशारणं निशार्यतेइतिनिशारणं, हिंसनजेंतें. कृ. शृधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

निशितं निशायतेस्मइतिनिशितं, तीक्ष्णीकृत करिजेलें जें तें. कृ. शोधा. तनूकरणअ. अर्थादि निशात शा. प्र.

निशीथः नियतंशेतेअत्रेतिनिशीथः, निश्चयेंकरून शयन करितात ज्याचेठायीं तो. कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. मध्यरात्र. अ. न.

निशीथिनी निशीथोऽस्यास्तीतिनिशीथिनी, निशीथ जो तो आहे जीस ती. त. रात्री. ई. स्त्री.

निश्चयः निश्चयनंनिश्चयः, निर्णयन जें तें. कृ. चिञ्धा. चयनअ. निर्णय. अ. पु.

निश्रेणिः निश्चिताश्रेणिरत्रेतिनिश्रेणिः, निश्चित आहे पंक्ती जीचे ठायीं ती. स. शिडी. इ. स्त्री.

निषंगः निषज्यंतेऽत्रबाणाः निषंगः, बाण संलग्न होतात ज्याचेठायीं तो. कृ. षंजधा. संगअ. बाण ठेवण्याचा भाता. अ. पु.

निषंगी निषंगोऽस्यास्तीति निषंगी, इषुधी आहे ज्यास तो. स. धनुर्धर. इन्. पु.

निषद्या निषीदंतिजना अत्रेति

निषद्या, गमन किंवा अवसाद न करितात जन जीचेठायीं ती. कृ. षद्लृधा. विशरणादिग. दुकान आ. स्त्री.

निषद्वरः वसाद्वरोनिषीदंत्यस्मिन्निति निषद्वरः, सूकरादि बसतात ज्याचेठायीं तो. कृ. षद्लृधा. अवसादनादिग. चिखल. अ. पु.

निषधः निषीदतीतिनिषधः, स्थिर राहतो जो तो. कृ. षद्लृधा. अवसादनादिग. पर्वतविशेष. अ. पु.

निषादः निषीदंतिपापाह्यस्मिन्निषादः, पापादि ज्याचेठायीं राहते तो. कृ. षद्लृधा. विशरणादिग. चांडाळ. २ गायनाचा स्वर विशेष. ३ कोळि मनुष्य जाति. अ. पु.

निषादी निषीदतिइतिनिषादी, हत्तीवर बसणारा जो तो. कृ. षद्लृधा. विशरणादिग. हत्ती. इन्. पु.

निषूदनं निषूद्यतेइतिनिषूदनं, क्षरण जे तें. कृ. षूदधा. क्षरण अ. वध. अ. न.

निष्कः निश्चयेनकायतिनिष्कः, निश्चयें करून शब्द करितो जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. सोन्याचे १०८ तोळे यांचें मान आहे. २ वक्षस्थळाचें भूषण. ३ सोनें. ४ सोन्याचा तोळा. ५ पल सोन्याचे चार तोळे. ६ बत्तीस गुंजांचें एक नाणें आहे. अ. पु. न.

निष्कला. निष्कली निर्गतकलंशुक्रंयस्याःसानिष्कली, गेलें आहे शुक्र जीचें ती. स. गलरजस्क बायको. आ. २ ई. स्त्री.

निष्कासितः निष्कास्यतेस्मनिष्कासितः, बाहेर काढिजे तो जो तो. कृ. कसधा. गतिअ. घालविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्कुटः कुटान्निष्क्रांतःनिष्कुटः, गृहापासून जो निष्क्रांत तो. स. घराजवळ केलेला बाग. अ. पु.

निष्कुटिः कुट्या निष्क्रांता निष्कुटिः, गृहापासून जी निष्क्रांत ती. स. इलाचीची वेल. इ. स्त्री.

निष्कुहः निश्चयेन्कुहयतेइतिनिष्कुहः, निश्चयें करून विस्मय करवितो जो तो. कृ. कुहधा. विस्मापनअ. वृक्षगत विवर. अ. पु.

निष्क्रमः निष्क्रमणंनिष्क्रमः, बुद्धिसामर्थ्य जें तो. कृ. क्रमुधा. पा

दविक्षेपअ शुद्धिसामर्थ्य. अ.पु.

निष्क्रामितः निष्क्राम्यतेस्मनिष्क्रामितः, निष्कासिजो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. बाहेर घालविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठा निष्ठानंनिष्ठा, निष्पत्ती जी ती कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. नाटकांतील पांचसंधि आहेत त्यांतील पांचवा निवर्हणाख्य जो संधि तो. अथवा प्रस्तुत कथासमाप्ति. २ निष्पादन ३ अदर्शन. ४ प्रध्वंस. आ. स्त्री.

निष्ठानं निष्ठीयतेइतिनिष्ठानं, अन्नादिकानें ज्यांचें राहणारें जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. व्यंजन. अ. न.

निष्ठीवनं निष्ठ्यूतिर्निष्ठीवनं, मुखानें श्लेष्मोत्सर्गजो तें कृ. ष्ठिवुधा निरसनअ. मुखानें थुंकाटांकणें. अ. न.

निष्ठुरं निष्ठतीतिनिष्ठुरं, दृढ होतें जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ कर्कशभाषण. २ कठीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठेवः निष्ठेवनंनिष्ठेवः, श्लेष्मोत्सर्ग जो तो. कृ. ष्ठिवुधा. निरसनअ स्वांकरून थुंकणें. अ. पु. न.

निष्ठेवनं निष्ठ्यूतिर्निष्ठेवनं, अर्थादि पूर्वींच्या शप्रमाणें. अ. न.

निष्ठ्यूतिः विग्रहादि पूर्वींच्या शप्र. इ. स्त्री.

निष्णातः न्यस्नाइतिनिष्णातः, अत्यंत शहाणा झाला जो तो. कृ. ष्णाधा. शौचअ. प्रवीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्पक्वं निश्चयेनपक्वंनिष्पक्वं, निश्चयेंकरून जें परिपक्व तें. स. चांगला कढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्पन्नः निष्पद्यतेस्मनिष्पन्नः, उत्पत्ति युक्त जो तो. कृ. पदधा. गतिअ. सिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्पावः निष्पवनंनिष्पावः, धान्यादि शुद्धीकरण जें तो. कृ. पूञ्धा पवनअ. शुद्ध करणें. अ. पु.

निष्ठ्यूतः निष्ठीव्यतेस्मनिष्ठ्यूतः, प्रेरणा करिजेला जो तो. कृ. ष्ठिवुधा निरसनअ. पाठविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्प्रभः निष्क्रांतामप्रभास्मान्निष्प्रभः, गेली आहे प्रभा जा पासून तो स. कांतिहीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निष्प्रवाणि निर्गताप्रवाणीतंतुवायशलाकायस्मात्तत्निष्प्रवाणि, गेली आहे तंतुवाय शलाका जीपासून ते स. कोरें वस्त्र. इ. न.

निसर्गः निसर्जनंनिसर्गः, सृष्टि करणें जें तें. कृ. सृजधा विसर्गअ स्वभाव. अ. पु.

निसृष्टं निसृज्यतेस्मनिसृष्टं, त्याग करिजेलें जें तें. कृ. सृजधा. विसर्गअ टाकलेलो वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

निस्तर्हणं निस्तृह्यतेनिस्तर्हणं, हिसनें जें तें. कृ. तृहधा. हिंसाअ वध अ. न.

निस्तलं निर्गतंतलमस्यनिस्तलं, गेलें आहे तल ज्याचें तो स. वाटोळा. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

निस्त्रिंशः निर्गतस्त्रिंशदंगुलिभ्योनिस्त्रिंशः, तीस अंगुलीहून जो अधिक तो. स. तरवार. अ. पु.

निःस्रावः निःस्राव्यतेइतिनिस्रावः, धोदनापासून करिजेतो जो तो. कृ. स्रुधा. गतिअ. पेज. अ. पु

निःस्वः निर्गतंस्वमस्यनिस्व, गेलें आहे द्रव्य ज्याचें तो. स. द्रव्य गेलेला. अ. पु.

निस्वनः निस्वानः विग्रहादि सर्वस्वनश. प्र. अ. न.

निहननं निहन्यतेइतिनिहननं, हिंसन जें तें. कृ. हनधा. हिंसनअ. वध. अ. न.

निहाका निजहातिबलमितिनिहाका, बल हरण करित्ये जी ती. कृ. ओहाकृधा. त्यागअ. पाण्यांतील घोरपड. आ. स्त्री.

निहिंसनं निहिंस्यतेनिहिंसनं, अत्यंत जें हिंसन तें. कृ. हिंसिधा. हिंसनअ. वध. अ. न.

निहीनः निश्चयेनहीनोनिहीनः, निश्चयें करून जो हीन तो. स. नीच पामर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निन्हवः निन्हवनंनिन्हवः, अपनयन जें तो. कृ. हुड्. धा. अपनयनअ. निषेध. २ शठपणा. ३ अविश्वास. ४ निषेधवचन. अ. पु

निर्ऱ्हादः निर्ऱ्हादनंनिर्ऱ्हादः, शब्द जो तो. कृ. ऱ्हादधा. अव्यक्तशब्दअ. शब्द. अ. पु.

नीकाशः नितरांकाशतेइतिनी

काशः, अत्यंत शोभतो जो तो. क्र. काशृधा. दीप्तिअ. सारसा. वि. अ पु न. आ. स्त्री.

नीचः निकृष्टांअलक्ष्मींचिनोतीति नीचः, अलक्ष्मी ग्रहण करितो जो तो. क्र. चीञ्धा. चयनअ. पामर २ नीच. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नीचैः निचीयतेइतिनीचैः, अल्पार्थवचनकारीजे तें क्र. चिञ्चयन अल्पार्थीअ.

नीचिकी विग्रहादिसर्वनेंचिकी शब्दाप्र.

नीडः निश्चितः इलः स्वप्नोपभिमन्नीडः, निश्चित आहे निद्रा जाचे शयीं तो. स. पक्षांचे घर. अ पु. न.

नीडोद्भवः नीडेउद्भवोयस्यसनीडोद्भवः, नीडाचा ठायीं आहे उद्भव जाचा तो. स. पक्षी. अ. पु.

नीध्रं निश्चयेनधरतिजलमितिनीध्रं, अत्यंत जल धारण करितें जें तें. क्र. धृञ्धा. धारणअ. वळचणा छपरदी अ. न.

नीपः नीयतेनीपः, सरळ गामी जो तो. क्र. नीधा. प्रापणअ. कळंबाचें झाड. अ. पु.

नीरं नीयततन्नीरं, नेयिजेतें जें तें. क्र. नीधा. प्रापणअ. पाणी अ नपुंस.

नीलः नीलतिसःनीलः, नीलवर्ण जो तो. क्र. नीलधा. वर्णअ. नील वर्ण. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

नीलकंठः नीलःकंठोयस्यसनीलकंठः, नीलवर्ण आहे कंठ जाचा तो स. महादेव. २ मुंगा ३ मोर. अ पु.

नीलंगुः नीलांगुः नितरांलंगतीतिनीलंगुः, अत्यंत गमन करितो जो तो. क्र. लगिधा. गतिअ. घुलें इ. कृदन्त रूढ उ. पु.

नीललोहितः नीलश्चासौलोहितश्चनीललोहितः, नीलवर्ण असा जो लोहित स. आरक्त तो. स. महादेव. अ. पु.

नीला नीलतीतिनिला, नीलस कृष्णवर्ण जो तो. क्र. नीलधा वर्णअ. माशी. २ नीलवर्ण. आ. स्त्री

नीलांबरः नीलमंबरंयस्यसनीलांबरः, नीलवर्ण आहे वस्त्र जाचें तो. स. बलराम. अ. पु.

नीलांबुजन्मा नीलंचतत्अंबुजन्मचनीलांबुजन्म, नीलस.

नीलवर्ण असें जें अंबुजन्म म्हणजे उदकांतून उत्पन्न तें. स. निळें कमळ. अ. न.

नीलिका नील्येव नीलिका, नीली नामक औषधि जी तीच. क. काचेकुलांचा निर्गुंडा. आ. स्त्री.

नीलिनी नीलोवर्णोस्त्यस्याइति नीलिनी, नील वर्ण आहे जीचा ती. त. नील औषधि. ई. स्त्री.

नीली विग्रहादिनील श. प्र. नीली नामक वनौषधि. ई. स्त्री.

नीवाकः नितवचनेंनीवाकः, अत्यंत कथा दृष्टवचन जो तो. क. वचधा. परिभाषण अ. धनधान्यविषयीं जो लोकांचा आदराति शय तो. अ. पु.

नीवारः निश्चयतेइतिनीवारः, ग्रह या करिजेतो जो तो. क. वृञ्धा. वृ पाअ. दैवभात. अ. पु.

नीविः नितरामिन्वतीतिनीविः, अत्यंत संतोष करितेजी ती. क. इविधा. प्रीणन अ. यद्वा निव्ययतीति व्ययतेवानीविः, संवरण करिलेली ती. क. व्येधा. संवरणअ. व्यापारांतील भांडवल. इ. स्त्री.

नीवी विग्रहादिपूर्वींच्याश. प्र. व्यापारांतील भांडवल. २ स्त्रियांच्या कमरेस जी नेसलेल्या वस्त्राची गांठ ती. ई. स्त्री.

नीवृत् नियतंवर्ततेजनाअत्रेतिनीवृत्, निश्चयेंकरून राहतात जन जन ज्याठायीं तो. क. वृतुधा. वर्तनअ. ज्यांत लोकांची वस्ती आहे तो देश. त. पु.

नीशारः नितरांशीर्यतेहिमानिलौ अनेनेनीशारः, अत्यंत थंडि व वायू नष्ट होतात जेणेंकरून तो. क. शृधा. हिंसाअ. रजई स. दुलई. अ. पु.

नीहारः नीह्रीयतेइतिनीहारः, अत्यंत हरण करिजेतो जो तो. क. ह्रं ञ्धा. हरणअ. बर्फ स. हींव. अ. पु.

नु नुदतीतिनु, प्रश्नाद्यर्थांविषयीं प्रेरणा करितो जो तो. क. नुदधा. प्रेरण अ. पृच्छा. २ विकल्प या अर्थी अव्य.

नुतिः नूयतेइतिनुतिः, स्तव जो ती. क. णुधा. स्तुतिअ. स्तुति. इ. स्त्री.

नुन्नः नुद्यतेस्मनुन्नः, प्रेरणा करिजेला जो तो. क. णुदधा. प्रेरणअ. पाठविलेला स. लोटलेला. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नुन्नः विग्रहादिसर्वपूर्वींच्याशा.प्र.

नूतनः विग्रहादिनवीनश.प्र. नवीन. वि.अ.पु.न. आ.स्त्री.

नूत्नं विग्रहादिपूर्वींच्याश.प्र. नवीन. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री

नूदः नुदतिपापमितिनूदः, पापाते प्रेरणाकरितो जो तो कृ.नुदधा प्रेरणअ पारसा पिंपळ.अ.पु.

नूनं नऊनयतीतिनूनं, विकल्पातें नाश करितें जें तें. कृ.ऊनधा. परिहाणअ. तर्क. २निश्चयत्याअर्थी. अव्य.

नूपुरः नुविपुरतीतिनूपुरः, स्तुति विषयीं अग्रभागाचाजागचा गमन करणारा जो तो. कृ.पुरधा.अग्रगमनअ. पैंजण स्त्र. तोरड्या.अ.पु. नपुं.

ना नयतीतिना, धर्मादिकांप्रतप्राप्त होतो जो तो. कृ.णीञ्धा.प्रापणअ. मनुष्यजाति. २पुरुष. ऋ.पु.

नृत्यं नर्तनंनृत्यं, नृत्य जें तें. कृ.नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचणें. अ.न.

नृपः नृन्पातीतिनृपः, मनुष्यातें रक्षण करणारा जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. राजा.अ.पु.

नृपतिः नृणांपतिःनृपतिः, मनुष्यांचा जो स्वामी तो. स. राजा. इ. पुल्लिंगी.

नृपलक्ष्म नृपस्यलक्ष्मनृपलक्ष्म, राजाचें जें चिन्ह तें स. राजाचें छत्र चामरादि स्.न.

नृपसभं नृपस्यसभानृपसभं, राजाची जी सभा तें. स. राजाची सभा किंवा राजगृह.अ.न.

नृपासनं नृपस्यआसनंनृपासनं, राजाचें जें आसन तें. स. राजाची गादी. अ.न.

नृशंसः नृन्शंसतीतिनृशंसः, लोकांप्रत मारितो जो तो. कृ. शंसुधा. हिंसाअ. क्रूर स्त्र. घातुक. वि.अ. पु.न. आ.स्त्री.

नेत्रं विग्रहादिनयनश.प्र. नयति . नीयते अनेनवानेत्रं, प्रापण करितें किंवा करिजेतें ज्याचा योगानें तें. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. डोळा. २जरा वृक्षाचें मूळ. ३वस्त्रविशेष. को र शभिनेता स्त्र. नायक. अ न.

नेता विग्रहादिनायकशब्दाप्रमाणें प्रश्न ऋ.पु.

नेत्रांबु नेत्रयोरंबुनेत्रांबु, नेत्रसंबंधी जें उदक तें. स. नेत्रोदक. उ. न.

नेत्री नीयतेऽनयानेत्री, स्वर्गादिकांप्रत नेइजेतें जीणेंती. कृ. णीञ्प्रापणअ. नदी. ई. स्त्री.

नेदिष्ठं अतिशयेनअंतिकंनेदिष्ठं, अतिशयें करून जे समीप तें. त. फार जवळचें. वि. अ. कृ. न. आ स्त्रीलिंगी.

नेपथ्यं नयतीतिनेपथ्यं, प्राप्तहोते जें तें. कृ. णीञ्प्रापणअ. अलंकार घातल्याची शोभा. अ. न. २ अलंकारअ. पु. को. रंगभूमि.

नेमि: नयतिरथंनेमिः, रथातें नेणारी जी ती. कृ. णीञ्प्रापणअ. तिवसाचें झाड. इ. पु. २ रथाच्या चाकाचा धांत भाग. इ. स्त्री.

नैकभेदं नएकोभेदोऽनेकभेदं, एक भेद ज्याचेठायीं नाहीं तें. स. कहान मोठें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नैगम: निगमेभवोनैगमः, निगम देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. वैश्य. २ शहरचा. अ. पु.

नैचिकी नीचैश्चरतीतिनैचिकी, हळु हळु मंद गमन करिते जी ती. त. उत्तम गाई. ई. स्त्री.

नैपाली नेपालेभवानैपाली, नेपाल देशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. मनशील. ई. स्त्री.

नैमेय: नियमएवनैमेयः, नियम तोच नैमेय. त. मोबदला. अ. पु.

नैय्यग्रोधं न्यग्रोधस्यविकारः नैय्यग्रोधं, न्यग्रोध म्ह. वड त्याचा जो विकार तें. त. वडाचें फळ. अ. न.

नैर्ऋत: निर्ऋतेरपत्यंनैर्ऋतः, निर्ऋतीचाजोपुत्रतो. त. राक्षस. अ. पु.

नैष्कक: निष्केहेममयेनियुक्तोनैष्ककः, निष्कमयाचेठायीं जो नियुक्त तो. त. रुपें देणें व घेणें ह्या कामावरचा अधिकारी. अ. पु.

नैस्त्रिंशक: निस्त्रिंशःप्रहरणमस्यनैस्त्रिंशिकः, खड्ग आहे प्रहरण ज्याचें तो. त. खड्गयुधी. अ. पु.

नो नत्यतीतिनो, अभावार्थीविषयीं सन्मुख होतो जो तो. कृ. णहधा. बंधनअ. अभावार्थी अव्य.

नौः नुद्यतेप्रेर्यतेइतिनौः, कैवर्तकानें प्रेरितजीती. क्रु. नुदधा. प्रेरणअ. नौका. औ स्त्री.

नौकादंडः नौकायाः दंडः नौकादंडः, नौकेचा जो दंड तो. स. वल्हें. अ. पु.

न्यक् न्यंचतीतिन्यक्, नीचीकृत करितें जें तें. क्रु. अंचुधा गत्याश्र. धिकारार्थी अव्य.

न्यक्षं नियतानि निवृत्तानि निरुद्धा नि वा अक्षाण्यस्मिन्नयक्षम्, निवृत्त आहेत किंवा निरुद्ध आहेत इंद्रियें ज्याच्येठायीं तें. त. परशुराम अ. पु. २ साकल्य. अ. न. ३ अधम वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

चूं. न.

न्यंकुः नितरांअंचतीतिन्यंकुः, उत्कृष्ट गमन करितो जो तो. क्रु. अंचुधा. गतिअ. मृगविशेष. उ. पु.

न्यस्तं न्यस्यतेस्मन्यस्तं, क्षिप्तकरिजेलें जें तें. क्रु. असुधा. क्षेपणअ. निघालेला. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

न्यादः न्यदनंन्यादः, भक्षणजें तें. क्रु. अदधा. भक्षणअ. भोजन. अ. पुल्लिंगी.

न्यायः न्ययनन्यायः, नीतीजी तो. क्रु. इण्धा. गतिअ. नीती. अ. पु.

न्यासः न्यस्यतेइतिन्यासः, स्थापन करिजेतो जो तो. क्रु. असुधा. क्षे

निंदा करितो किंवा करिजेतोजी तो. कृ. ऊनधा. परिहाणअ. निंद्य. २ कर्मा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पक्कणः पचंतीतिपचः कणंतीति कणाः पचः कणाः यत्रपक्कणाः, पाच कआहेत कलह करारी जान्येठायीं तो. स. भिल्लांचा गांव. अ. पु.

पक्कं पच्यतिस्मइतिपक्कं, परिपक्कअवस्था प्राप्त जें तें. कृ. डुपचष्‌धा पाकअ. पिकलेला. २ज्याचा नाश जवळ आलातो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पक्षः पचतिमूलानीतिपक्षः, मूळांतें व्यक्त करितोजो तो. कृ. पचधा. व्यक्तीकरणअ. पंधराअहोरात्रें. २ पिच्छ ह्म. पीस. ३ सहाय. ४ कंकादि बाणोपयोगी पक्ष. केशवाचक शब्दापुढें हा असलातर समूह वाचक. अ. पु. उ. केशपक्षः कचपक्षः इत्यादि.

पक्षकः पक्षइवपक्षकः, पार्श्वद्वाराचेपरी जो तो. त. परानें मागील दार. अ. पु.

पक्षतिः पक्षती पक्षस्यमूलंपक्षतिः, पक्षांचेंजेंमूलती. व. षष्ठ्यर्थप्रत्ययअ. पक्षाच्या पिसांचें मूळ. इ. २ ई. स्त्री.

पक्षद्वारं पक्षेपार्श्वेंद्वारंपक्षद्वारं, पार्श्वभागाचेठायीं जें दारतें. स. च रानें मागील दार. अ. न.

पक्षभागः पक्ष्यतेनेनपक्षः, पक्षस्यभागः पक्षभागः, परिगृहीत हत्तीचा पार्श्वभाग जोतो. स. हत्तीचा पार्श्वभाग. अ. पु.

पक्षांतः पक्षस्य अंतः पक्षांतः, पक्षाचा जो अंत ह्म. समाप्ति तो. स. पूर्णिमा अमावास्या. अ. पु.

पक्षिणी पूर्वांपरदिनेपक्षाविवस्तो यस्याम्‌इतिपक्षिणी, पूर्वांपरदिवस आहेत पक्षांसारखे जीच्याठायीं ती. त. पूर्वापरदिनयुक्त रात्र ह्म. दोन दिवसामधील रात्र. ई. स्त्री.

पक्षी पक्षाःसंत्यस्यपक्षी, पक्ष आहेत ज्यास तो. त. पक्षी. इन्. पु.

पक्ष्म पक्ष्यते ऽनेनपक्ष्म, परिग्रह करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. पक्षधा. परिग्रहअ. नेत्रसंबंधि जे केश ते. प्रत्येक. २पुष्पांतील पराग. ३ फार सूक्ष्म जो तंतूचा वगैरे अंश तो. अ. नपुंस.

पंकः पंकतेदुःखमनेनेति पंकः, लिस होतें हे दुःख जेणेंकरून तो. त. पातक. २ चिखल. अ. पु. न.

पंकिलः पंकः अस्तिअस्मिन्इ तिपंकिलः, कर्दम आहे ज्याचेठा यी तो. त कर्दमयुक्त. वि. अ. पु. न आ स्त्री

पंकेरुहं पंकेरुहतीतिपंकेरुहं, क र्दमाचेठायी उत्पन्न होणारे जे ते कृ. रुहधा प्रादुर्भावेअ. कमळ अ न.

पंगुः पनतीतिपंगु, स्तुति करणा राजोतो कृ. पनधा. स्तुतिअ. पां गुळा उ पु.

पंक्तिः पचनंपंक्ति, विस्तारजोती कृ. पचिधा विस्तारकरणेअ. पंगत २ छंदोविशेष ज्या वृत्ताचा दहा अक्षरांचा चरण असतो ते वृत्त ३ दहासंख्या इ. स्त्री

पक्तिः पचनंपक्तिः, पाकजो ती. कृ. डुपचषूधा. पाकअ. परिपक्क ता इ स्त्री

पंचजनः पंचभिर्भूतैर्जन्यतेइ तिपंचजनः, पांच भूतांनीउत्पन्न होइजेती जो तो. कृ. जनीधा. प्रा दुर्भावेअ. मनुष्य. २पुरुष. अ. पु.

पंचता. पंचत्वं पंचानांभावः प. चता, पांचांचा जो भावती. त. म रण. आ. स्त्री. २ अ. न.

पंचदशी पंचदशसंख्यायाःपू रणीपंचदशी, पंचदशसंख्येची जी पूरण कर्त्री ती. पूर्णिमा. २अ मावास्या ई. स्त्री.

पंचमः पचसुस्थानेषुमातीतिपंच मः, पंचमस्थानाचेठायी शह्तो जोतो कृ माधा. मानअ. गा यनाचेस्वरांतील एकभेद. अ. पु.

पंचरात्रं पंचानांरात्रीणांसमाहार, पंचरात्रं, पंचरात्रींचा जो समुदा यते. स. पांच रात्री. अ. न.

पंचलक्षणो पंचलक्षणानियस्य

योयस्यंसः पंचशाखः- पांच आहेत शाखा साख्या अंगुली जास तो. स. हात. अ. पु.

पंचांगुलः पंचांगुलयोयस्य पंचांगुलः, पांच आहेत अंगुलिसा ज्याचे जायतो. स. एरंडाचें झाड. अ. पु.

पंचास्यः पच्यत इति पंचं पंचं विस्तृत आस्यं यस्य सः पंचास्यः पसरलेलें आहे मुख ज्याचें तो. स. सिंह. अ. पु.

पंजरः पिंजते इति पंजरः, पक्ष्यादि संबद्ध होइजेतो जो तो. कृ. पिंजिधा. संपर्के. पिंजरा. अ. पु.

पंजिका पिज्यतेऽर्थः अस्यां इति पिंजा पिंजैव पंजिका, बोधि जैतो अर्थ जीच्याठायीं ती पिंजा तीच पंजिका. त. निःशेषपदव्याख्या. आ. स्त्री

पटच्चरं पटतीति पटत् भूतपूर्वं पटत्पटच्चरं, जुना जो पट छ. वस्त्र तें. त. जीर्णवस्त्र. अ. न. २ चोर. अ. पु.

पटलं पटंविस्तारंलातीतिपटलं, विस्तार ग्रहण करितें जें तें. कृ. लाधा. आदानअ. घराच्या शाकारें २ नेत्ररोग. ३ समूह. अ. न.

पटलप्रांतः पटलस्यप्रांतः पटलप्रांतः, गृहसंबंधीं कवलादिकांचा पुढिल भाग छ. वळचणी. स. ब कच्चण छ. पडवी. अ. पु.

पटला विग्रहादि पटल शब्दाप्रमाणें. समूह. आ. स्त्री.

पटवासकः पटंवासयतीति पटवासकः, वस्त्राप्रत सुगंधयुक्त करणारा जो तो. कृ. वासधा. उपसेवाअ. सुवासिकचूर्णविशेषबुका. अ. पु.

पटहः पटंहंतीतिपटहः, गमनातें कुंठित करितो जो तो. कृ. हनधा. हिंसागतिअ. वाद्यध्वनि. २ संग्रामध्वनि. अ. पु.

पटी पटतीतिपटी, दैदीप्यमान होतेजी ती. कृ. पटधा. गतिअ. लहान वरगा. ई. स्त्री.

पटुः पाटयतीतिपटुः, उत्तमभाषण करितो जो तो. कृ. पटधा. भाषार्थअ. शाकविशेष, पडवळ. उ. पु. २ चतुर. ३ तीक्ष्ण. ४ रोगरहित. वि. उ. पु. स्त्री. न.

पटुपर्णी पटूनिपर्णान्यस्यापटुप र्णी, सुंदर आहेत पर्णे जीचीं ती. स. स्वर्णक्षीरी ई. स्त्री.

पटः पटतीतिपटः, दैदीप्यमानें करितो जो तो. कृ. पटधा. भासन अ. नेसले वस्त्र. अ. पु. न.

पटोलः पटतीतिपटोलः, सरस्ळ गामी जो तो. कृ. पटधा. गतिअ शाकविशेष,पडवळी अ. पु.

पटोलिका पटतीतिपटोला सैव पटोलिका, गमन करिते जी ती प टोला तीच पटोलिका. त. पडवळी आ. स्त्री.

पटुः पटतिपठ्यतेवापटुः, शब्दक रितो किंवा करिजेतो जो तो. कृ. प टधा. शब्दअ. वसावयाचा ला कडी पाट. अ. पु.

पट्टिका पटतीतिपट्टिका, ऊर्ध्व गमनकरितो जो तो. कृ. पटधा गतिअ. तांबडालोधवृक्षआ स्त्री.

पट्टिशः पट्टिंश्यतीतिपट्टिशः, दु र्मतिशोषादिकाते खंडनकरितो जो तो. कृ. शोधा. तनूकरणअ. आयुधविशेष. अ. पु.

पट्टी पट्टास्यास्तीतिपट्टी, प- ह्मः अलक्तकोपयुक्त आहे चू र्णजीचें तो. त. तांबडा लोधवृक्ष. इन. पु.

पणः पण्यतेऽनेनपणः, व्यवहा र करिजेतो जेणें करून तो. कृ. प णधा. व्यवहारअ. तांब्याचे तोका भार नाणें. २ द्यूत. ३ द्यूतांतवगै रे जय आहला असता प्रतिज्ञा - बांधिल्या प्रमाणें जें घेतात तें. ४ वेतन ५ मूल्य, विकलेल्या वस्तू चें मोल. ६ चार दमड्या अ. पु.

पणवः पण्यतेस्तूयतेइतिपणवः, स्तुति करिजेतो जो तो कृ. पणधा. स्तुतिअ. वाद्यविशेष. अ. पु.

पणायितं पणायतेस्मपणायि तं, स्तवन करिजेलें जें तें. कृ. प णधा स्तुतिअ. स्तवलेलें - वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पणितं पण्यतेस्मपणितं, अर्था दिसर्वपूर्वीं. स. प्र.

पणितव्यं पण्यतेइतिपणितव्यं, विक्रय करण्यास जें योग्य तें. कृ. पणधा. व्यवहारअ. विकावयाची वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पंडः पंडयतेइतिपंडः, पुरुषहीन

असतो जो तो. कृ. पडिधा. नाशनअ. नपुंसक. अ. पु.

पंडितः पंडासंजातास्यपंडितः, बुद्धिसंजात झा. आहे ज्यास तो. त. विद्वान्. अ. पु.

पण्यं विग्रहादिसर्वपणितव्यशब्दाप्रमाणें.

पण्यवीथिका पण्यानांवीथीप, पण्यवीथी पण्यवीथ्येवपण्यवीथिका, क्रयविक्रयादिद्रव्याचें जेंस्थान ती पण्यवीथी तीच पण्यवीथिका, त. बाजार. आ. स्त्री.

पण्या पण्यतइतिपण्या, विशेष रोग निवारणार्थ स्तुत्य जी ती. कृ. पणधा. स्तुतिअ. मालकांगोणी. आ. स्त्री.

पण्याजीवः पण्यमाजीवोयस्य पण्याजीवः, विक्रय आहे वृत्ति झा. जीविका ज्याची तो. स. क्रयविक्रय करून उपजीवन करणारा वाणी. अ. पु.

पत् विग्रहादिपादशब्दाप्रमाणें. ह. पु. न.

पतगः पतेनपक्षेणगच्छतीतिपतगः, परें करून गमन करितो जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. पक्षी. अ. पु.

पतंगः पततीतिपतंगः, पक्षादिकानें गमन करितो जो तो. कृ. पत्लृ धा. गतिअ. दीपपतंग. २ पक्षि. ३ सूर्य ४ शालिविशेष भातांतील एकभेद. अ. पु.

पतंगिका पततीतिपतंगी सैवपतंगिका, गमन करणारी जी ती पतंगी तीच पतंगिका. त. पांढरा मध उत्पन्न करणारी माशी. आ. स्त्री

पतत्रं पतंतं त्रायतेइतिपतत्रं, गमनकरणाऱ्याचें रक्षण करणारें जें तें. कृ. त्रैङ्धा. पालनअ. पक्ष, झा. पिस. अ. न.

पतत्रिः पततीतिपतत्रिः, गमन करणारा जो तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. पक्षि. इ. पु.

पतद्ग्रहः पततोगृह्णातीतिपतद्ग्रहः, पडणाऱ्या श्लेष्मादिकांस ग्रहण करितो जो तो. कृ. ग्रह धा. उपादानअ. पिकदाणी. २ सैन्याचा मागचा भाग. अ. पु.

पतयालुः पतनशीलःपतयालुः, पतनशील जो तो. कृ. पत्लृधा. ग

ति अ. पडणारा. वि. उ. पु. स्त्री. नपुंस.

पताका पततीतिपताका, ऐश्वर्यादि प्रगटनार्थ अग्रभागीं गमन करणारी जी ती. कृ. पत्लृ धा. गतिअ. ध्वज. आ. स्त्री.

पताकी पताकास्यास्तीतिपताकी, ध्वज आहे जास तो. त. जरी पटकेवाला पताकाधारण करणारा. इन्. पु.

पति: पातीतिपति:, स्त्रियादिसंन्वे रक्षण करणाराजो तो. कृ. पा धा. रक्षणअ. नवरा. इ. पु.

पतिंवरा पतिंवृणोतीतिपतिंवरा, पतिवरणारी जी ती. कृ. वृञ् धा. वरणअ. आपले इच्छेस येईलत्यास वरणारी स्त्री. आ. स्त्री.

पतिवत्नी पतिरस्त्यस्याःपतिवत्नी पति आहे जीस ती. त. जीचा नवरा जीवंत आहे ती बायको. ई. स्त्री.

पतिव्रता पत्यौव्रतंयस्या सापतिव्रता, पतिसेवेविषयी आहे नियमजीस ती. स. पतीच्या सेवेविषयी जी तत्पर ती. आ. स्त्री.

पत्तनं पतन्तिजना यत्रइतिपत्तनं, गमन करितात जन जाचेठायीं तें. कृ. पत्लृधा. गतिअ. शहर. अ. न.

पत्ति: पद्यतेइतिपत्ति:, चरणांनी गमन करणारा जो तो. कृ. पद्धा. गतिअ. पायांने चालणारा. इ. पु.

पत्तिसंहति: पत्तीनासंहतिःपत्तिसंहति:, पत्तीचा जो समुदाय ती. स. पादगाम्यांचा समूह हा. पायदळ. इ. स्त्री.

पतत्री पतत्रंअस्तियस्यइतिपतत्री, पतत्र हा. पक्ष आहे जास तो. पक्षि. इन्. पु.

पत्रं पतत्यनेनपततिवापत्रं, गमन होतें जेणें करून तें. किंवा पतन पावतें जे तें. कृ. पत्लृधा. गति अ. पत्र. १पक्ष २ हत्ती घोडे इत्यादि वाहन अ. न.

पत्रपरशु: पत्रमिवपरशुःपत्रपरशु:, पत्रासारिखा जो परशु तो. स. कानस. उ. पु.

पत्रपाश्या पत्रमिवपाश्यापत्रपाश्या, पर्णासारिखी जी पाश्यास्मस्तकी केशादिवन्द्र भूषण तीस ललाटचें भूषण. आ. स्त्री.

पत्ररथः पत्रंरथइवयस्यसपत्ररथः, पत्र आहे गमनाविषयींरथ तुल्य ज्यास तो. त. पक्षी. अ. पु.

पत्रलेखा पत्राकारालेखायस्याःसा पत्रलेखा, पर्णाच्या आकारासारिखी आहे रेघा जीची ती. स. कस्तूरी केशर इत्यादिकांनीं गालावर पानाची आकृति काढतात ती. अ. स्त्रीलिं.

पत्रांगं पत्रमेवांगमस्यपत्रांगं, पत्र रूपवत्रतुल्यआहे अंगजाचें तो. स. रक्तचंदन. २पतंग. अ. न.

पत्रांगुलिः पत्रार्थेऽगुलिर्यस्याःसापत्रांगुलिः, पत्ररचनेविषयींउपयुक्त आहे अंगुलिव्यापार जी सती. स. अर्थ पत्रलेखाश. प्र. इ. स्त्री.

पत्री प्रशस्तानिपत्राणिसंत्यस्यपत्री, प्रशस्त आहेत पक्ष ज्याचे तो. स. पक्षी, ससाणा. २ बाण. ईन्. पु.

पत्रोर्णः पत्रेषुऊर्णायस्यसःपत्रोर्णः, पत्राच्याठायीं आहे ऊर्णा म्ह. लोमवैशिष्ट्य ज्यास तो. स. टिंड्याचें झाड. अ. पु. २ रेशमीवस्त्रविशेष. अ. न.

पथः पंथाः पथंतिअनेनइतिपंथा, गमन करिताहेत ज्या जेणें करूनतो. कृ. पथेधा. गति अ. मार्ग. अ. पु. २इन्. पु.

पथ्या पथोऽनपेतापथ्या, रोगनिवर्तन मर्यादानसोडणारी जी ती. त. हिरड्याचें झाड. आ. स्त्री.

पदं पद्यतेनेनपदं, गमन करिनें जेणेंकरून तें. कृ. पद्धा. गतिअ. व्यवसाय. २ रक्षण. ३ स्थान. ४ चिन्ह. ५ पाय. ६ वस्तु. अ. नपुं.

पदगः पादाभ्यांगच्छतीतिपदगः, पायांनीं गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. पादगामी. अ. पु.

पदवी पद्यतेऽनयापदवी, गमन करितो जीणें ती. कृ. पद्धा. गतिअ. मार्ग. ई. स्त्री.

पदाजिः पादाभ्यामजतीतिपदाजिः, पायांनीं गमन करणारा जो तो. कृ. अजधा. गतिअ. पादगामी. ई. पु.

पदातिः पादाभ्यामततीतिपदातिः, पायांनीं चालणारा जो तो.

कृ॰ अतधा॰ सातत्यगमनअ॰ शद्द गामी॰ इ॰ पु॰

पदातिक: पदातिरेवपदातिक:, पदाती जो तोच पदातिक॰ त॰ पा॰ यांनीं चालणारा॰ अ॰ पु॰

पदिक: पादाभ्यांचरतीतिपदिक:, पायांनीं संचार करितो जो तो॰ त॰ पादगामी॰ अ॰ पु॰

पद्ग: पद्भ्यांगच्छतीतिपद्ग:, पायांनीं गमन करणारा जो तो॰ कृ॰ गम्ल् धा॰ गतिअ॰ पायानें चालणारा॰ अ॰ त्रिलिं॰

पद्धति: **पद्धती** पादाभ्यांहन्यतेइतिपद्धति:, पायांनीं ताडण करिजेतें जी तो॰ कृ॰ हनधा॰ हिंसा अ॰ मार्ग॰ इ॰ २ ई॰ स्त्री॰

पद्मं पद्यतेतत्पद्मं, जलामध्यें विकास गामी जें तें॰ कृ॰ पद्धा॰ गति अ॰ कमल॰ अ॰ पु॰ न॰

पद्मकं पद्ममिवधातिकृति: पद्मकं, पद्मासारिखी जी प्रतिकृति ह्म॰ प्रतिमा तें॰ त॰ हत्तीच्या शरीरावर जो बिंदु असतो तो॰ अ॰ न॰

पद्मचारिणी पद्मेचरितुंशीलमस्या: पद्मचारिणी, पद्मअवहा वानीं चरण करण्याचा आहे स्वभाव जीचा ती॰ कृ॰ चरधा॰ गतिअ॰ स्थल कमलिनी॰ ई॰ स्त्री॰

पद्मनाभ: पद्मंनाभौयस्यसपद्मनाभ:, पद्म आहे नाभीचा ठायीं ज्याच्या तो॰ स॰ विष्णु॰ अ॰ पु॰

पद्मपत्रं पद्मस्येवपत्रमस्यपद्मपत्रं, पद्मा सारिखें आहे पत्र ह्म॰ चिन्ह ज्याचें तो॰ स॰ कमळाची पाकळी॰ २ पुष्कर नामक औषधीचें मूळ॰ अ॰ न॰

पद्मराग: पद्ममिवरागोयस्यपद्मराग:, पद्मासारिखा आहे रक्तिमा ज्यास तो॰ स॰ माणिक॰ अ॰ पु॰

पद्मा पद्ममस्याअस्तीतिपद्मा, कमल आहे लीलार्थ जीस ती॰ त॰ लक्ष्मी॰ २ वनौषधींत भारंग ह्मणतात ती॰ ३ स्थलकमलिनीआ॰ स्त्री॰

पद्माकर: पद्मानांआकर: पद्माकर:, पद्मांचा जो आकर ह्म॰ खाण तो॰ स॰ तळें॰ अ॰ पु॰

पद्मार: पद्ममिवपद्मंतद्दरतीतिपद्मार:, पद्मासारिखा विस्तार करितो जो तो॰ कृ॰ अरधा॰ गतिअ॰ रानकेळ॰ अ॰ पु॰

पद्मालया पद्मंआलयोयस्याः सापद्मालया, पद्म आहे आलय म्ह० स्थान जीचें ती० स० लक्ष्मी० आ० स्त्री०

पद्मिनी विग्रहादिकुमुदिनीशब्दाप्रमाणें, कमलिनी० ई० स्त्री०

पद्मी पद्ममस्यास्तीतिपद्मी, पद्मसदृश बिंदुआलिक आहे जास तेथ० हत्ती० इन् पु०

पद्य पादाः संतिअस्येतिपद्यं, चरण आहेत जास तें० त० श्लोक० अ० न० २शूद्र० अ० पु० ।

पद्या पादाः संतिअस्यामितिपद्या, पाद म्ह० पाद प्रतिमा सदोदित आहेत जीचेठायीं ती० त० मार्ग० आ० स्त्री०

पनसः पनाय्यते स्तूयते इतिपनसः, सर्वांनीं स्तविजेला जो तो० क० पन धा० स्तुतिअ० फणसाचें झाड० अ० पु०

पनायितं पनाय्यतेस्मपनायितं, स्तुति करिजेलें जें तें० क० पन धा० स्तुतिअ० स्तुत, स्तवलेला० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

पनितं विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें०

पन्नं पद्यतेस्मपन्नं, पतन पावलें जें जें तें० क० पद धा० गतिअ० गलित० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

पन्नगः पद्भ्यांनगच्छतीतिपन्नगः, पायांनीं नाहीं गमन करितो जो तो० क० गम्लृ धा० गतिअ० सर्प० अ० पु०

पन्नगाशनः पन्नगा अशनंयस्यस पन्नगाशनः, पन्नगा आहेत भक्षण जाचें तो० स० गरुड पक्षी० अ० पु०

पयः पीयते इतिपयः, पान करिजेतें जें तें० क० पीङ् धा० पानअ० उदक० २ दूध० स० न०

पयस्यं पयसोविकारः पयस्यं, दुग्धाचो जो विकार म्ह० आज्यादि तें० दुधाचा विकार, दहीतूपइत्यादि अ० पु० न० आ० स्त्री०

पयोधरः धरतीतिधरः, पयसोधरः पयोधरः, जलातें किंवा दुग्धातें धारण करितो तो धरजलदुग्धांचाजो धर तो० क० धृञ् धा० धारणअ० स्त्रियांचा स्तन० २मेघ० अ० पु० को० नारिकेल० पारीनारूणा०

परः पूर्यतेनेनपरः, पूरण करितो जेणें करून तो० क० पृ धा० पूरणअ० शत्रु० अ० पु० २दूर० ३ आत्मभिन्न० ४ उत्तम० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

परजातः परस्मात्जातः परजातः,

परपोष्यत्वात् परापासून जो वाढला तो· स· दुसऱ्यानें वाढविलेला· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

परतंत्रः परस्तंत्रमस्यपरतंत्रः, पर आहे प्रधान जास तो· स· पराधीन वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

परपिंडादः परस्यपिंडमत्तीति परपिंडादः, परान्न भक्षणकरितो जो तो· कृ· अदधा· भक्षण अ· परान्नोपजीवी· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

परभृतः परेणकाकेनभृतः परभृतः, कावळ्यानें जो पोषित तो· स· कोकिळपक्षी· अ· पु·

परभृत् परंबिभर्तीतिपरभृत्, दुसऱ्याचें पोषण करणारा जो तो· कृ· डुभृञ्धा· पोषणअ· कावळा· त्· पु·

परमं परंमिमीतेइतिपरमं, अंगीकारत्या अर्थी विषयीं उत्कृष्टप्रमाण ह्म· बोधकरितें जें तें· कृ· माङ्धा· मानअ· अंगीकारार्थी अव्य·

परमान्नं परमंचतदन्नंचपरमान्नं, उत्कृष्ट जें अन्न तें· स· पायस ह्म· क्षीर· अ· न·

परमेष्ठी परमेव्योम्निचिदाकाशे तिष्ठतीतिपरमेष्ठी, चिदाकाशीं ह्म· चैतन्यरूपीं राहजोजो तो· कृ· ष्ठाधा· गतिनिवृत्तिअ· ब्रह्मदेव· इन्· पु·

परंपराकं परंपरायाअकनंपरंपराकं, परंपरेची जी कुटिलगती ह्म· अनुसरणतें स· यज्ञांतील पशुहनन· अ· न·

परवान् परःस्वाम्यस्तियस्यपरवान्, स्वामी आहे जास तो· त· परतंत्र· वि· त्· पु· ई· स्त्री· त· न·

परशुः परंशृणातीतिपरशुः, शत्रूतें नाश करणारा जो तो· कृ· शृधा· हिंसाअ· कुऱ्हाड· उ· पु·

परश्वधः परस्यशवनंपरश्वं परश्वं धयतीतिपरश्वधः, शत्रु हननातें करणारा जो तो· कृ· धेट्धा· पानअ· कुऱ्हाड· अ· पु·

परःशतं शतात्परंपरःशतं, शताहून जें परतें· स· शंभराहून अधिक· अ· न·

परःसहस्रं सहस्रात्परंपरःसहस्रं, सहस्राहून जें पर तें· स· सहस्राहून अधिक· अ· न·

परश्वः श्वःपरंपरश्वः, उद्यांहून

ऊँ पर तें. स. परका या अर्थी अ
व्यय.

पराक्रमः पराक्रम्यते॰नेनपरा
क्रमः, गमन करिजेतो जेणें करू
न तो. क्र. क्रमुधा. पादविक्षेपअ.
शौर्य. २ सामर्थ्य. ३ उद्योग. अ. पु.

परागः परागच्छतीतिपरागः, स
र्वत्र गमन करतो जो तो. क्र. गम्ल
धा. गतिअ. पुष्पांतील रेणु. २ धू
ळी. ३ सुवासिक चूर्णविशेष. ४
चंद्रसूर्य ग्रहण. ५ कर्पूर चूर्ण. अ.
पुलिं.

पराङ्मुखः परांच अनभिमुखा
भवतीतिपराङ् पराङ्मुखमस्य
पराङ्मुखः, अनभिमुख आहे मु
ख ज्याचें तो. स. विमुख. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

परान्वितः परेणआन्वितःपरान्वि
तः, अन्यानें जो वर्धित तो. स.
दुसऱ्यानें वाढविलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

पराचीनः परागेव पराचीनः, वि
मुख जो तोच. पराङ्मुख. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराजयः पराजयनंपराजयः, शु
त्रूच्येद्वारायीं जो पराभव तो. क्र. जि
धा. अभिभवअ. पराभव. अ. पु.

पराजितः परैराजीयतेस्मपरा
जितः, शत्रूंनीं पराभूत करि
तो जो तो. क्र. जिधा. अभिभवा
दिअ. पराजय पावलेला. २ दुसऱ्यानें
वाढविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराधीनः परस्मिन्ननधीनः परा
धीनः, पराच्याठायीं जो अधीन
तो. स. परतंत्र. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

परान्नः परान्नंनित्यमस्यपरा
न्नः, नित्य आहे परान्न ज्यास तो.
त. परान्नोपजीवी. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पराभूतः पराभूयतेस्मपराभूतः,
अभिभूत करिजेला जो तो. क्र. भू
धा. सत्ताअ. पराजय पावलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परायणं परेयतेंइतिपरायणं,
तदेकचित्तानें वाहणें जें तें. क्र. ई
धा. गत्यादिअ. आसक्तीचें बोल
णें. अ. न.

परारि पूर्वतरे वर्षेपरारि, पूर्वी
च्या मागलें जें वर्ष त्याचेठायीं

त. तिद्स्तों त्याअर्थी अव्यय.

परार्ध्यः परस्मिन्अर्धेभवःपरार्ध्यः उत्कृष्ट मुख्यता जी तीनेंयार्थी राह तो जो तो. त. प्रमुख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परासनं परास्यतेपरासनं, विदार णजें तें. कृ. असू धा. क्षेपणअ. व ध. अ. न.

परासुः परागताअसवोयस्यासप रासुः, परागत आहेत प्राण जा पा सून तो. स. मेलेला. वि. उ. पु. स्त्री नपुं.

परास्कंदी परानास्कंदितुंशीलम स्यपरास्कंदी, लोकनाशाकरणाराजो तो. कृ. स्कंदिर्धा. गत्यादिअ. चोर. इन्. पु.

परिकरः परिकीर्यतेपरिक्रिय तेनेनवापरिकरः, टाकिजेतोकिं वा परिवार करिजेतोजेणें करून तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. २डुकृञ् धा. करणअ. पलंग. २ परिवार अ. पु.

परिकर्म परिकर्मक्रियायस्मात्तत् परिकर्म, मल नाशन करणारी आहे क्रिया ज्या. कर्मजा पासून तें स. मलवर्जनार्थ कर्म. २ शरीरावर कें शरादिकांची उटी करणें. नृ. न.

परिक्रमः परिक्रमणंपरिक्रमः, चरणांनीं जें गमन तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. पायांनीं जाणें. अ. पु.

परिक्रिया परिकरणंपरिक्रिया, परिजनादिकांचें वेष्टन जी ती. कृ. कृ ञ्धा. करणअ. चाकर लोकांचा वे दा. आ. स्त्री.

परिक्षिप्तः परितःक्षिप्यतेस्मप रिक्षिप्तः, आसमंतात् वेष्टित क रिजेला जो तो. कृ. क्षिपधा. प्रेर णअ. चहूंकडून वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिखा परितःखन्यतेइतिपरिखा, आसमंतात् खणिजेसे जी ती. कृ. खनुधा. विदारणअ. खंदक. ख न्दर. आ. स्त्री.

परिग्रहः परिगृह्यतेपरिग्रहः, परिग्रहण करिजेतोजो तो. कृ. ग्र हधा. उपादानअ. विवाहितस्त्री २स्वीकार. ३ मूळ. ४ चाकर लो क. ५सभेच्चे मागचा भाग. अ. पुल्लिंगी.

परिघः परितःहन्यतेअनेनपरि

घः, आसमंतात् भागांवेगयाँ ह नन करिजेतें जेणेंकरून तो. रु. हनधा. हिंसाअ. परिघनामा योग. अ. पु.

परिघातनः परितः घातयतीति परिघातनः, आसमंतात् नाश करणारा जो तो. रु. धा पूर्वोक्ताश. प्र. अ. पु.

परिचयः परिसमंताच्चयनंपरिचयः, परिचितो जो तो रु. चिञ्धा. चयनअ. अभ्यास. अ. पु.

परिचरः परितश्चरतीतिपरिचरः आसमंता द्भागांवेगयाँ गमन करणारा जो तो. रु. चरधा. गतिअ. सेनापति अथवा राहणारा जन. अ. पु.

परिचर्या परिचरणंपरिचर्या, परिचरण सु. शश्रूषण जें तें. रु. चरधा. गतिअ. उपासना. आ स्त्री

परिचाय्यः परिचीयतेइतिपरिचाय्यः, स्थितिविशिष्टजो तो रु. चिञ्धा. चयनअ. अग्निविशेष अ. पु.

परिचारकः परिचरतीतिपरिचारकः, संचार करितो जो तो रु. चरधा. गतिअ. चाकर. अ. पु.

परिणतं परिणमतिस्म परिणतं, परिणाम पावतोझालें जें तें. रु. णमधा. प्रह्वत्वअ. पक्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिणयः परितः नयनंपरिणयः, अग्नीच्याआसमंतात्जें नेणेंतें रु. णीञ्धा. प्रापणअ. विवाह. अ. पु.

परिणामः परिणमनंपरिणामः, विकार जो तो. रु. णमधा. प्रह्वत्वेअ. प्रकृतीचा अन्यभाव. अ पु.

परिणायः विग्रहादिपरिणयवत्. प्र. इतस्ततः शारी नयन जें तोजेकांत सोंकट्या हिकडे तिकडे फिरवणें. अ. पु.

परिणाहः परिणह्यतेऽनेनपरिणाहः, परितः बंधन करिजेतें जेणें करून तो. रु. णहधा. बंधनअ. विस्तार. अ. पु.

परितः आसमंतात्इतिपरितः, आसमंतात् जें तें. न. सर्वतः आसमंतात् त्या अर्थी अव्य.

परित्राणं परित्रातिः परित्राणं, पालन जें तें रु. त्रैङ्धा. पालनअ. मारण्यास उद्युक्त झाला त्यानें

निवारण. अ. न.

परिदानं परित्यक्तदानंपरिदा नं, अन्यापासून घेऊन पुन्हादे णेंजें ते. क्र. दाधा. दानअ. मो बदला. अ. न.

परिदेवनं परिदीव्यतेइतिपरि देवनं, रोदनकरिजेतेंजें ते. क्र. दिवुधा. गत्यादिअ. रोदन पूर्वक भाष ण. अ. न.

परिधानं परिधीयतेइतिपरि धानं, परिधान करिजे तें जें तें. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. नेसा पयाचें वस्त्र. अ. न.

परिधिः परिधीयतेइतिपरिधिः, आसमंतात् धारण करिजेतो जो तो. धा. पूर्वी. श. प्र. सूर्याचे सभो वार. कदाचित् मंडलाकार जोते जोविशेष दिसतो तो. २ सभि ध. ३ वस्तूचा वाटोळा घेर. इ. पुल्लि.

परिधिस्थः परिधौतिष्ठतीतिप रिधिस्थः, परिधीचेठायीं रा हणारा जो तो. क्र. ष्ठाधा. गति निवृत्तिअ. सेनापति जवळ राह णारा जन. अ. पु.

परिपणः परिपण्यतेव्यवहार्येण युज्यतेइतिपरिपणः, वृद्धी करि तां देइजे तो जो तो. क्र. पणधा. व्य वहारअ. मूलधन. अ. पु.

परिपंथी परिदोषाख्यानेपथीय तुंशीलमस्यपरिपंथी, दोषाख्याना तें बोलणारा जो तो. क्र. पथिधा. श त्रुअ. शत्रु. इन्. पु.

परिपाटिः परिपाटनंपरिपाटिःक्र मश करण जें ती. क्र. पटधा. गति अ. अनुक्रम. इ. पु.

परिपूर्णता परितःपूर्णतेस्मप रिपूर्णः, परिपूर्णस्यभावःपरिपूर्ण ता, आसमंतात् भागीं पूर्ण झा ला जो तो. परिपूर्ण त्याचा जो भा वती. न. परिपूर्णपणा. आ. स्त्री.

परिपेलवं परितःपेलवंपरिपेल वं, आसमंतात् भागीं जें मृदु तें. स. क्षुद्रमोथा. अ. न.

परिप्लवः परिप्लवतेइतिपरिप्लवः, त्वरनें गमन करितो जो तो. क्र. प्लु ङ्धा. गतिअ. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिबर्हः परिबर्हतेइतिपरिबर्हः, प्राधान्य पावतो जो तो. क्र. बर्हधा.

प्राधान्यअ. राजास योग्यजे वस्तु तो. २ परिछद. ३ परिवार. अ. पु.

परिभवः परिभूयतेइतिपरिभव अनादर जो तो. क्रु. भूधा सत्ताअ. अनादर. अ. पु.

परिभाषणं परितः भाष्यतेइति परिभाषणं, आसमंतात् भाषण जे तें. कृ. भाषधा व्यक्तवाणिअ. निंदायुक्त जो उपालंभ तो. अ. न.

परिभूतं परिभूयतेस्मपरिभूतं पराभव केलें जे तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. अवमानित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

परिमलः परिमलनंपरिमलः, कुंकुमादि खीदजो तो. कृ. मलधा रणअ. सघर्षणापासून उत्पन्नजो मनोहरगंधतो, स्रुगंधविशेष अ. पु.

परिरंभः परिरंभणपरिरंभः, आलिंगन जे तो. कृ. रभधा. रामस्यअ आलिंगन. अ. पु.

परिवर्जनं परिहृज्यतेइतिपरि वर्जन. हिंसन जें तें. कृ. वृजिधा वर्जनअ सर्वथावर्जन २ वध. अ. न.

परिवर्तः परिवर्तनपरिवर्तः, परि वर्तन जे तो कृ. वृतुधा वर्तनअ मोबदला. अ. पु.

परिवादः परितः वादः परिवादः, आसमंतात् भागाव्वेगयीं जो वाद तो कृ. वदधा. व्यक्तवाणिअ. निंदा. अ. पु.

परिष्कन्नः विग्रहादिसर्वपरिस्कंदवत् प्र.

परिष्कंदः विग्रहादिसर्वपरिस्कंदवत् प्र.

परिष्कारः परिष्क्रियतेनेनपरिष्कारः, भूषित होइजेतोजेणें करून तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अलंकार. अ. पुल्लिंगीं.

परिष्कृतः परिष्क्रियतइतिपरिष्कृतः, अलंकार युक्त जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अलंकारयुक्त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिष्वंगः परिष्वजनंपरिष्वंगः, आलिंगन जें तो कृ. ष्वंजधा. परिष्वंग अ. आलिंगन. अ. पु.

परिसरः परितः सरंतिअत्रइति परिसरः, आसमंतात् गमन करितात ज्याचेगायी तो. कृ. सृधा. गतिअ. नदीपर्वतइत्यादिकांचेजवं

ऊनी सूमी. अ. पु.

परिसर्पः परिसर्पणंपरिसर्पः, आसमंतात वेष्टन जें तो. कृ. सृ धा. गतिअ. अजगराचें वेष्टन. अ. पु.

परिसर्या परिसरणंपरिसर्या, स र्वतो गमन जें तो. कृ. धा. पूर्वीच्या श. प्र. सभोंवार किंवा चहूंकडेस रणें. आ. स्त्री.

परिसारः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या श. प्रमाणें.

परिस्कंदः परिस्कंदतीतिपरि स्कंदः, परितः गमन करितो जो तो. कृ. स्कंदिर् धा. गत्यार्थ. दु सऱ्यानें वाढविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परिस्कंनः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या श. प्रमाणें.

परिस्तोमः परितस्तूयतेपरि स्तोमः, स्तुत करिजेतो जो तो. कृ. ष्टुञ् धा. स्तुतिअ. हत्तीच्या पाठी वरचें आस्तरण. अ. पु.

परिस्पंदः परिस्पंदनंपरिस्पंदः, परिस्पंदन जे तो. कृ. स्पदिधा. किंचिच्चलनअ. रचना. २ क्रिया विशेष. अ. पु.

परिस्रुत् परितः स्रवतीतिपरि स्रुत्, आसमंतात् प्रसृत होतें जो ती. कृ. स्रुधा. स्रवणअ. मद्य. त्. स्त्री.

परिस्रुता विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या श. प्रमाणें. आ. स्त्री.

परीक्षकः परीक्षतेइतिपरीक्षकः परीक्षा करितो जो तो. कृ. ई क्षधा. दर्शनअ. परीक्षा करणारा. अ. पु.

परीभावः परिभूयतेइतिपरिभा वः, तिरस्कार जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. अनादर. अ. पु.

परीरंभः विग्रहादिपरिरंभशब्दा प्रमाणें. आलिंगन. अ. पु.

परीवर्तः विग्रहादिसर्वपरिवर्त श ब्दाप्रमाणें.

परीवापः परिवपनंपर्युप्यतेनेना नेनापरीवापः, पर्युप्ति किंवा परिवप न करिजेतें जेणेंकरून किंवा ज्याचे ठायीं तो. कृ. डुवप्धा. बीजसंतान अ. निंदा. अ. पु.

परिवारः परीवारः परिवार्यते नेनपरिवारः, परितः आच्छादन करिजेतो जेणेंकरून तो. कृ. वृञ्

धा आवरणअ· चाकर लोक· २ तरवारींचे मेण· ३ शवरीचें साहित्य· अ·पु·

परिवाहः परीवाहः परितःअलंवहतीतिपरीवाहः, आसमंता द्भागीं जलातें वाहणारा जो तो· कृ· वहधा प्रापणअ· तळ्यांतून वगैरे बाहेर पाणी जाण्याची मूस· अ·पु·

परीष्टिः विग्रहादिपर्येषणशब्द प्रमाणे श्राद्धाचेठायी भक्तिपुरःसर ब्राह्मणाचीशुश्रूषाजीती इ·स्त्री·

परीसर्या परिसरणंपरिसर्या, सर्वत· गमनजें तीं· कृ· सृधा· गति अ· सभोंवार आ·स्त्री

परीसारः विग्रहादिपरिसर्याशब्दाप्रमाणे अ·पु

परीहासः परिहसनंपरिहासः, आसमंतात जें हास्य तो कृ· हसेधा· हसनअ· क्रीडा·अ·पु·

परुः पिपर्तीतिपरुः, वृद्धीतें पूरण करितो जो तो· कृ· पृधा पूरणअ· उसाचें वगैरे पेर·उ·पु·

परुत् पूर्वेवर्षेपरुत्, पूर्वेवर्षाचेठायीं जें ते· त· गतवर्षी त्या अर्थी अव्य

परुषं पिपर्तीतिपरुषं, अलक्ष्मी ते हा वैमनस्यकारतें जें ते· कृ· पृधा· पूरणअ· निष्ठुर भाषण वगैरे· वि· अ·पु·न आ·स्त्री·

परेतः परामितःपरेतः, परलोका प्रत प्राप्त झाला जो तो· स· मेलेला· वि· अ पु·न· आ· स्त्री·

परेद्यवि परस्मिन् अहनिपरेद्यवि, परदिवसाचेठायीं जें तें· त दुसरे दिवसीं त्या अर्थी अव्य·

परेतराट् परेतेषुमृतेषुराजतइतिपरेतराट्, प्रेतांचे ठायीं शोभतो जो तो· कृ· राजृधा दीप्तिअ· यम· अ·पु·

परेष्टुका परामिच्छतिपरेष्टुः, सैवपरेष्टुका, अन्यातें इच्छा करणारी जी ती·परेष्टु तीच परेष्टुका· बहुत वेळ प्रसवलेली· आ स्त्री·

परेधितः परैरेधितःपरेधितः, परांनी जो संवर्धित तो· स·दुसऱ्यानें वाढविलेला· अ·पु·

परोष्णी परेशत्रुःउष्णंअस्याःपरोष्णी, शत्रु ज्यास उष्ण आहे जीस ती· स· वाघुळ पक्षि· ई·स्त्री·

पर्कटी पृच्यतेसापर्कटी, पारव्या दिकांहीं करून संरुद्ध होइजेतो जो तो. कृ. पृची धा. संपर्क अ. पिं पळीचें झाड. इन्. पु.

पर्जनी पिपर्तीतिपर् जनयती तिजनी पर्‍नासौजनीच्चपर्जनी पिपर्ति ह्म. सेवन द्वारा रक्षण करणारी अशी जी जनी ह्म. स्वास्थ्य जनक ती. स. दारूहळद. ई. स्त्री.

पर्जन्यः पिपर्तिवर्षतिवापर्जन्यः पालन पूरणकिंवासेचनकर्ता जो तो. कृ. पृ धा. पालनपूरणअ १वृषुधा. सेचनअ इंद्र २गर्जनाकरणारा मेघ. अ. पु.

पर्णं पर्णयतितत्पर्णं, हरितवर्ण होतें जें तें. कृ. पर्णधा. हरितभावअ. पान. अ. न. २पळसाचें झाड. अ. पु.

पर्णशाला पर्णनिर्मिताशाला पर्णशाला, पर्णांनीं निर्मितजी शाला ह्म. गृह ती. स. ऋषीचें घर. आ. स्त्री.

पर्णासः पर्णान्स्यतीतिपर्णासः, पर्णातें टाकितो जो तो. कृ. अस धा. क्षेपणअ. बावरीचें झाड. अ. पु

पर्यंकः परितोऽस्यतइतिपर्यंक आसमंतात् भागीं निक्षिप्त करि जेतो जो तो. कृ. असिधा. लक्षण अ. पलंग २परिकर. अ. पु.

पर्यटनं परितः अटनंपर्यटनं, आसमंतात् भागीं जें गमन ते. स. भ्रमण. अ. न.

पर्यंतभूः पर्यंतेभूः पर्यंतभूः, आसमंतात् भागीं जी भूमि ती स. नदीपर्वत इत्यादिकांचे जवळची भूमि. ऊ. स्त्री.

पर्याप्तः पर्याप्यतेस्मइतिपर्याप्तः, पर्याप्त होइजेला जो तो. कृ. आप्लृ धा. व्यापनअ. यथेच्छ ह्म. परिपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पर्याप्तिः पर्यापनंपर्याप्तिः, संरक्षण जें ती. कृ. आप्लृधा. व्याप्ति अ. मारप्यास जो उद्युक्त त्याचें निवारण करणें. २परिपूर्णता. ३सामर्थ्य. इ. स्त्री.

पर्ययः विग्रहादि पर्यायशब्द प्रमाणें. अतिक्रमण. अ. पु.

पर्यायः पर्ययणंपर्यायः, क्रमानें करणं जें तो. कृ. इण्धा. गति अ. अनुक्रम. २ प्रस्ताव. स प्रसं

गः २एकार्थाने दोन शब्द ते पर स्परांचे पर्याय. अ. पु.

पर्यवस्था पर्यवस्थानंपर्यवस्था, आसमंताद्वस्थानजे ती. कृष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ. विरोध. आ. स्त्रीलि

पर्युदंचनं पर्युदंच्यतेपर्युदंचनं, उत्तम—णीपासून प्राप्त होतेंजें तें. कृ. अंचुधा. गतिअ कर्ज - अ. न

पर्येषणा पर्येषणंपर्येषणा, ध र्मादिकाचे जे शोधन नी कृ. इषधा गतिअ. आज्ञामार्थ्ये म क्तिपुरःसर जी ब्राह्मणाची शु श्रूषा ती आ. स्त्री.

पर्वतः पर्वतीतिपर्वतः, औषध्या दिकानें पूरण करितो जो तो. कृ पर्वधा. पूरणअ. डोंगर. अ पु.

पर्व पर्वतिपर्व्यतेचवापर्व, पूरण होतें किंवा करिजेतें आचेकार्यातें कृ. पर्वधा पूरणअ. वेळूचे पेर. २ तिथिविशेष

पर्वसंधिः पृणातिअभिलषितः मितिपर्व, पर्वणःसंधिःपर्वसंधि अभिलषित देतें जें तें पर्व त्याचा जोसंधितो अमावास्या आणि पूर्णिमा किंवा अमावास्या ह्यांचे अंतर. अ. पु.

पर्शुका स्पृशतीतिपर्शुका, स्पर्श करणारी जी ती कृ. स्पृशधा. संस्प र्शअ पाठीचा अस्थिविशेष, त्या स बरगडी असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

पलं पलतीतिपलं, गमन करितें जें तें कृ. पलधा गतिअ. शास्त्री य चार तोळे. २मांस अ. न.

पलगंडः पलेनगंडतीतिपलग डः. मांस तुल्य मृदादिकें करून बहुनेक देशाप्रमाणें रचनाकरितोजो तोकृ. गडिधा बहुनेक देशअ. शिल्पि विशेष गवंडी अ. पु.

पलंकषा पलंकषतीतिपलंकषा, गमन करणारातें कषति ह्म. दुःख देती जी ती. कृ. कषधा हिंसाअ सराटा. आ. स्त्री.

पललं पल्यतेनेनपललं, ज्याचा योगानें गमन होतें ते. कृ. पल धा. गतिअ. मांस अ. न.

पलांडुः पलतीतिपलांडुः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. पलधा.

गतिअ. कांदा. उ. पु.

पलाल: पलतीतिपलाल:, तरक्षम नकरणारा जो तो. कृ. पलधा. गति अ. फलरहितधान्याचें कांड. अ. पु. न.

पलाश: प्रशस्तानिपलाशान्यस्यपलाश:, प्रशस्त आहेत पर्णें ज्याचीं तो. त. हिरवारंग. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पान. अ. न. ३ पळस्याचें झाड. ४ आंबेहळद. अ. पु.

पलाशी पलाशानिसन्त्यस्येतिपलाशी, पर्णें आहेत ज्यास तो. त. झाड. इन्. पु.

पलिक्नी पलितरुक्लअस्त्यस्या पलिक्नी, जरेच्या योगानें केशाचे ठायीं आहे शुक्लत्वजीसती. त. केंस पिकलेली ह्मातारीबायकोई.

पलितं पलतीतिपलितं, जरेनें केशादिकांचेठायीं जें शुक्लत्व तें. कृ. पलधा. गत्यादिअ र्थक्याचें जो केशांस. पादनेगाणा येतोतो. अ. न.

पल्यंक: विग्रहादिपर्यंक शब्दाप्रमाणें. पलंग. अ. पु.

पल्लव: पल्यतिपल्लूयतेइतिपल्लव:, भरल्याचीलवअपल्लव:, पल्य ति ह्म. गमनाश्रय जो तो पल् पल् असा जो लव ह्म. छेदनयोग्यतोप्रपालव. अ. पु.

पल्वलं पलंतिमाहिष्यादयोत्रेतिपल्वलं, गमन करितात माहिष्यादि ज्याचेठायीं तो. कृ. पलधा. गतिअर्थ अल्पसरोवर. अ. न.

पव: पवनंपव:, पूतिकरणजें तो कृ. पूञ्धा. पवनअ. धान्यादिकांचे शुद्धिकरण ह्म. पाखडणें इत्यादि अ. पु.

पवन: पुनातीतिपवन:, पवित्रकरितो जो तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. वा. पु. अ. पु. धान्यादिकांचें आसडणें वगैरे. अ. पु.

पवमान: पवतेसीपवमान: सदोदित गमन करितो जो तो. कृ. पूङ्धा. पवनअ. वायु. अ. पु.

पवनाशन: पवन: अशनंयस्यपवनाशन:, वायूआहे भक्षणजाचें तो. स. सर्प. अ. पु.

पवि: पुनातीतिपवि:, पवित्रकरतो जो तो. कृ. पूञ्धा. पवनअ. इन्द्राचें वज्र. इ. पु.

पवित्रं पुनातीतिपवित्रं, पवित्र

होणारें जें तें. कृ. पूञधा. पवनअ. दर्भ. अ. न२ निर्मळ. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

पवित्रकं निर्मल्स्य लेन जलेपुना तीति पवित्रकं, मल्यरहित तसें करून जलातें पवित्र करितें जें तें कृ. पूञधा पवनअ. तागाची दोरी सूत इत्यादि अ. न

पशुपतिः पशूनांपतिः पशुपतिः, ब्रह्मादि स्थावरांत जे पशु त्यांचा जो पति ह्मः स्वामी तो अ. महादेव. इ. पु.

पशुरज्जुः पशुबधनीरज्जुः पशुरज्जुः, पशु बंधन करणारी जी रज्जु ती. स पशु बांधण्याचा रज्जुविशेष उ स्त्री

पश्चात् पश्चिमस्यादिक्षिपश्चात् पश्चिमदिशेन्चेठायी जें तें त पश्चिमदिशा. २ अंत्य ह्मः अर्थीं अव्य.

पश्चात्तापः पश्चात्तापयतीतिपश्चात्तापः, पश्चात् दुःख देणाराजो तो. कृ. तपधा संतापअ मनोविकृतिविशेष अ. पु

पश्चिमं विग्रहादि पश्चात्शब्द अंत्य ह्मः शेवटचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पश्चवाट् पंचवर्षं वाहयतीति पश्चवाट्, पांच किंवा साहा वर्षें वाहणारा जो तो कृ. वहधा. प्रापणअ ज्या बैलाच्या खांद्यावर दमून वटणीस येण्यासाठी कांही लांकुड किंवा जू बाधितात आणि फिरवितात तो किरमिरीस घातलेला बैल ह पु

प्रष्ठौही विग्रहादिप्रष्ठौहि शब्द प्र. बाळे रगाची असोन गाभण जी गाय ती. ई. स्त्री.

पस्त्यं अपस्त्यायतिइतिपस्त्यं, संहत्त होतें जें ते कृ स्त्यैधा संघात अ घर. अ न

पाकः पिबतिस्तन्यमितिपाकः, दुग्ध प्राशन करणारा जो तो कृ. पाधा पानअ बालक २ पचन अ पु

पाकलं पाकलातीतिपाकलं, पचनातें करणारें जें तें कृ. लाधा. आदानअ. गौर्डकोष्ठ अ न

पाकशासनः पाकस्यशासनः पाकशासन, पाक दैत्याचा जो

शासन कर्ता तो. स. इंद्र. अ. पु.

पाकशासनिः पाकशासनस्यअपत्यंपाकशासनिः, इंद्राचें जें अपत्य तो. त. इंद्राचा पुत्र. इ. पु.

पाकस्थानं पाकस्यस्थानंपाकस्थानं, पाकाचें जें स्थान तें. स. सैंपाक घर. अ. न.

पाक्यः पाकेसाधुः पाक्यः, पचना विषयीं जो साधु तो. विडलोण. अ. न. २ जवखार. अ. पु.

पाखंड: पाखंडयतीतिपाखंडः, त्रयीधर्मातें खंडन करितो जो तो. कृ. खडिधा. भेदनअ. नास्तिक. अ. पु.

पांचजन्यः पंचजनेदेत्येभवःपांचजन्यः, पंचजन दैत्याचेठायीं जो झाला तो. त. विष्णूचा शंख. अ. पु.

पांचालिका पंचालदेशेभवा पांचालिका, पंचालदेशाचेठायीं जी उत्पन्न ती. त. बाहुली. आ. स्त्री.

पाटच्चरः पाटलंचरतीतिपाटच्चरः, हरण करीत होत्साता गमन करितो जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. चोर. अ. पु.

पाटलः पाटलोवर्णोस्यास्तीतिपाटलः, पाटल आहे वर्ण जास तो. कांहीं पांढरा असोन तांबडा. विअ. पु. न. आ. स्त्री. २ पाटलापुष्प ३ भात. ४ लोकर पिकणारा व्रीहिविशेष. अ. न.

पाटला पाटलायाः पुष्पंपाटला, पाटलीचें जें पुष्प ती. त. पाडुळीची वेल. आ. स्त्री.

पाटलिः पाटली पातीतिपाः टलतीतिटलिः, पाश्चासौटलिश्चपाटलिः, संरक्षण करणारी अशी जी गमन करिते ती. स. पाडळीची वेल. इ. ई. स्त्री.

पाठः पठनंपाठः, पठन जी तो. कृ. पठधा. व्यक्तवाणिअ. अध्ययन. २ ब्रह्मयज्ञ. अ. पु.

पाठा पठ्यतेइतिपाठा, आरोग्यार्थ बोलणारी जी ती. कृ. पठधा. व्यक्तवाणिअ. पाहाडमूळ. आ. स्त्री.

पाठी पाठोस्यास्तीतिपाठी, ग्रंथ न आहे जीस ती. कृ. पठधा. ग्रंथ अ. चित्रक. इन्. पु.

पाठीन: भक्ष्यतयाशास्त्रेषुपठ्य ते पाठीन:, भक्ष्यत्वें करून शास्त्राचेठायीं बोलिजेतो जो तो. कृ. पठ धा. व्यक्तवाणिअ. चित्रक. अ. पु.

पाट् पाटयतीतिपाट्, संबोध्याच्या विषयीं बोलतें जें तें. कृ. पटधा. भाषणअ. संबोधनार्थी अव्य.

पाणि: पण्यतेंऽनेनपाणि:, जो करू ज्याच्या योगानें व्यवहार करिता त तो. कृ. पणधा. व्यवहारअ. हात. इ. पु.

पाणिगृहीती पाणि: गृहीतो यस्या: पाणिगृहीती, हस्त ग्रहण केलाआहे जीचा ती. स. विवाहित स्त्री. ई. स्त्री.

पाणिघ: पाणिं हंतीतिपाणिघ:, हस्त ताडन करितो जो तो. कृ. ह नधा. हिंसादिअ. हातावर गायना च्या ताल धरणारा. अ. पु.

पाद: पद्यंतेएभिरितिपादा:, ग मन करिजेतात जींहीं करूनते. पद्धा. गतिअ. पाय. २पर्वतविशेष. अ. पु.

पाणिपीडनं पाणे: पीडनंपाणि पीडनं, हस्तानें जें ग्रहण तें. स. लग्न. अ. पु.

पाणिवाद: पाणिं वादयतीतिपाणि वाद:, हस्तानें शब्द करितो जो तो. कृ. वद्धा. व्यक्तवाणिअ. हातावर गायनाच्या ताल धरणारा. अ. पु.

पांडु: पंडयतेइतिपांडु:, जाणिजे तो जो तो. कृ. पडिधा. गतिअ. शुक्लवर्ण स. पांढरा. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

पांडुकंबली पांडुकंबलेनवृतोरथ: पांडुकंबली, पांडुर वर्ण कंबलानें वेष्टित जो रथ तो. त. पांढऱ्या कांबळ्यानें वेष्टित रथ वगैरे. इन् पुल्लिंगी.

पांडुर: पांडुत्वंअस्यास्तीतिपांडुर:, शुक्लत्व आहे ज्यास तो. त. शुक्ल वर्ण स. पांढरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पातकं पातयतीतिपातकं, पात न करितें जें तें. कृ. पत्लृधा. गति अ. पाप. अ. न.

पातालं पततिअत्रइतिपात् तत् आलातीतिपातालं, पतन कर्ते ज्या चेठायीं तें पात त्यातें ग्रहण करि तें जें तें. कृ. लाधा. आदानअ. पाताललोक. २वडवाग्नि ३छि

द्र. अ. न.

पातुकः विग्रहादिपतयालुशब्दा प्रमाणें. पतनशील ह्र. पडणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पात्रं पिबत्यनेनपात्रं, उदकादि प्राशन होतें जेणें तें. रू. पाधा. पानअ. भांडें. २ दोन तीरांचे मधील भाग. ३ योग्य. उ. दान पात्रंश्रोत्रियः अ. न. को. होम पात्र, पान, प्रधान, नाचणयाचें अनु करण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पाथ्यः पीयतेइतिपाथः, प्राशन करिजेतें जें तें. रू. पाधा. पानअ. उदक. स्. न.

पादः पद्यतेसौपादः, गमन करणारा जो तो. रू. पद्धा. गति अ. चरण. २ किरण. ३ चतुर्थांश. ४ पर्वताजवळचाजो लहान पर्वत तो. अ. पु.

पादकटकः पादस्यकटकःपाद कटकः, पायांचें जें भूषण तें. स पादभूषण ह्र. तोरड्या. अ. पु.

पादग्रहणं पादयोर्ग्रहणंपादग्रहणं, चरणाला जो स्पर्श तें. स. नामगोत्रोच्चार पूर्वक नमस्कार. अ. न.

पादपः पादैःपिबतीतिपादपः, मूळ चरणांनीं उदकातें प्राशन करितो जो तो. रू. पाधा. पानअ. वृक्ष. अ. पु.

पादबंधनं पादेबंधनंतद्यस्यवापादबंधनं, पादाचेठायींबंधन किंवातें आहेज्यास तें. स. पायांचें बंधन. २ गाय म्हैस इत्यादि पशु. अ. न.

पादस्फोटः पादौस्फोटयतीति पादस्फोटः, पायांचा भेद करणारा जो तो. रू. स्फुटधा. विकसन अ. खवौंसा फुटण्याचा रोग. अ. पु.

पादाग्रं पादस्याग्रंपादाग्रं, चरणाचें जें अग्रतें. स. पायांचें अग्र व बडा. अ. न.

पादांगदं पादस्यअंगदंपादांगदं, पायांचें जें भूषण तें. स. तोरड्या पैंजण. अ. न.

पादातः विग्रहादिपदातिशब्दा प्रमाणें. अ. पु.

पादातं पदातीनांसमूहः पादातं, पदातींचा जो समुदाय तें. स पायांनीं जाणाऱ्यांचा समूह. २ पादचारी. अ. न. पु.

पादातिकः पादाभ्यामततीति पादातिः सएवपादातिकः, पायीं नीं चालणारा जो तो. पादाति तोच पादातिक. ह. अथवा. सानत्वग मनअ. पायीं जाणारा. २ पदातीं च्या समूह. अ. पु.

पादाविकः पादाभ्यामवतीतिपा दाविकः, पायानीं चालणारा जो तो. ह्र. अथवा. रक्षणादिअ. अ र्थादिसर्वे पादातिकशब्द. अ. पु.

पादुका पादुरेवपादुका, पादु जो तोच त. चर्मीजोडा. आ. स्त्री

पादूः पद्यतेऽनयापादूः, गमन करणेंजेतें जीणेंकरून तो. ह्र. पद धा. गतिअ. चर्मीजोडा. ऊ. स्त्री.

पादूकृत् पद्यतेनयापादूः पादूंकरो तीतिपादूकृत, गमनकाळीउपानह क रितो ओतो. ह्र. कुरुञ्धा. करण अ. चांभार. त. पु.

पाद्यं पादार्थमुदकंपाद्यं, पादार्थ जें जल तें. त. पाय धुण्याचें पाणि अ. न.

पानं पीयतेतत्पीयतेस्मिन्वापानं, पानक्रियाहें कर्मजें तें आन्वेदार्था तें ह्र. पाधा. पान अ. प्राशन. २ दारूचेंदुकान. अ नपुंसक.

पानपात्रं पानस्यपात्रंपानपात्रं, प्राशन करण्याचें जें पात्र तें. स. प्राशन करण्याचें पात्र. अ. न.

पानगोष्ठिका पानस्यगोष्ठिकापा नगोष्ठिका, पानाचें जें स्थान ती. स. मद्यप्राशनार्थ जमलेली मंडळी. अ. न

पानीयं पातव्यंपानीयं, प्राशन करावयास योग्य जें तें. ह्र. पाधा. पानअ. पाणि. अ. न.

पानीयशालिका पानीयस्य शालापानीयशाला सैवपानीयशा लिका, पाण्याची जी शाला तीच पानीयशालिका. त. लोकांस पाणी प्यावयास देण्याची शा ला ह्र. पाणपोई. आ. स्त्री.

पांथः पंथानंनित्यंगच्छतीतिपां थः, मार्गाप्रत नित्य गमन करणा रा जो तो. त. मार्गस्थ. अ. पु.

पापं पापमस्यास्तीतिपापं, पाप आहे ज्यास तो. त. पातक. अ. न. २ परद्रोहशील. क्रूर. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पापच्चेली पापेचलतीतिपापच्चे ली, पापजनितरोगेंना ज्याचें ग

मन करितो जी ती. कृ. चलधा. कंपनअ. पाहाडमूल. ई. स्त्री.

पाप्मा पतंतिनरकेयेनेति पाप्मा, पडताहेत नरकाचेठायीं जेणेंकरून तें. कृ. पत्लृधा. गतिअ. पाप. न. पु.

पामा पाययतीतिपामा, अंगशुष्क करितेजी ती. कृ. पैधा. शोषणअ. रोगविशेष. २खरूज. अ. पु.

पामनः पामास्यास्तीतिपामनः, पामा ह्म. खरूज आहेजास तो. त. जास ओली खरूज आहेलि आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पामा विग्रहादिपामन् शब्दाप्रमाणें. रोगविशेष. २ ओलिखरूज. आ. स्त्री.

पामरः पापधर्मोम्रियतेयेनपामरः, धर्मनाश होतोजेणे करून तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. नीच ह्म. अधम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पायसः पयसोविकारःपायसः, दुग्धाचा जो विकार तो. त. क्षीर. २धूप. अ. स. २ पु.

पायुः पातिमलतिनिष्कासनेनपायुः. विष्ठाबाहेर निघते जेणेंकरून तें. कृ. पाधा. रक्षणअ. गुदस्थान. उ. पु.

पाद्यं मीयतेनेनपाद्यं, मान करिजेतें जेणेंकरून तें. कृ. माङ्धा. मानअ. प्रमाण. अ. न.

पारं पार्यतेउत्तारणकर्मअत्रसमाप्यतेपारं, उतरताहेत लोक जाचेठाचीं तें. कृ. पारधा. कर्मसमाप्तिअ. पलिकडील तीर. अ. न.

पारतः पारंतनोतीतिपारतः, संसार पार करितो जो तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ. धातुविशेष ह्म. पारा. अ. पु.

पारदः पारंददातीतिपारदः, लिंगादिकाच्या पूजनेकरून संसारपार करणारा जो तो. कृ. दाञ्धा. दानअ. पारा. अ. पु.

पारशवः परशुरेवपरस्त्रियाअपत्यंवापारशवः, परशु किंवा परस्त्रीचाजो पुत्र तो. त. शस्त्र विशेष. २ शूद्रीचेठायीं ब्राह्मणापासून उत्पन्न जो पुत्र तो. अ. पु.

पारश्वधिकः परश्वधः प्रहरणमस्यपारश्वधिकः, पर्शु आहे प्रहरण आज्याचें तो. त. परशूनामकशस्त्र

धारण करणारा. अ. पु.

पारसीकः पारसीकेषुभवः पारसीकः. पारसीक देशांत होणारा जो तो. त. वनायु देशांत आलेला घोडा. अ. पु.

पारस्त्रैणेयः परस्त्रियाः अपत्यं पारस्त्रैणेयः, परस्त्रीचा जो पुत्र तो. त. परस्त्रीचा पुत्र. अ. पु.

पारावतः पारादपिप्रेम्णाआपततीतिपारावतः, नद्यादिकांच्या परतीराहून प्रेमानें शीघ्र येतो जो तो. कृ. पत्त्रथा. गतिअ. पारवा. २ खबुतर. अ. पु.

पारावारः पारमाइणोतीतिपारावारः, पारमपारमस्यदुस्तरत्वादितिवा, तीराते व्याप्त करितो जो तो. कृ. इत्रथा. वरणअ. समुद्र. अ. पु.

पारायणं पारस्यायनंपारायणं, समाप्तीचें जें अयन ह्म. स्थान तें. स. साकल्यवचन. अ. न.

पारावतः परंजीवयतीतिपरावान् दत्ताकयस्तस्यायंपारावतः, दुसऱ्या जीवानें रक्षितो तो परावान् त्याचा जो अयं ह्म. गुरूतो. त. पारवा. २ खबुतर. अ. पु.

पारावतांघ्रिः पारावतांघ्री पारावतइव अंघ्रिरस्याःपारावतांघ्रिः, पारव्या सारिखा आहे अंघ्रि ह्म. चरण जीचा ती. ब. मालकांगोणी. इ. २ ई. स्त्री.

पारावारं पारंआवृणोतीतिपारावारः, पार ह्म. परतीर जें त्याप्रत आवरण करितो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. समुद्र. अ. पु. २ दोनतीरें. अ. पु. न.

पाराशरी पराशरस्यगोत्रापत्यंपाराशर्यस्तेनप्रोक्तं सूत्रमधीतेपाराशरी, पराशर गोत्रांत उत्पन्न जो पाराशर्य त्यानें उक्त जें भिक्षुसूत्र त्यातें अध्ययन करणारा जो तो. त. संन्यासी. इन्. पु.

पारिकांक्षी पारमत्रास्तीतिपारी, ब्रह्मज्ञानं तत्कांक्षतीतिपारिकांक्षी, ब्रह्मज्ञानाची इच्छा करणारा जो तो. कृ. कांक्षिधा. कांक्षाअ. तपस्वी. इन्. पु.

पारिजातकः पारिणीअंजातः पारिजातः सएवपारिजातकः, पारि ह्म. समुद्र त्यापासून झाला जो तो पारिजात तोच पारिजातक. त.

१ कल्पवृक्ष विशेष. २ कडूनिंबाचें-झाड. अ. पु.

पारितथ्या परितथ्यमुक्तापरितथ्या सैवपारितथ्या, सत्य मुक्त जी ती परितथ्या तीचपारितथ्या. त. स्त्रियांच्या मस्तकांतील भांगाचा भूषण विशेष. आ. स्त्री.

पारियात्रकः परितोयात्रयाहस्य तेपारियात्रः सएवपारियात्रकः, आस मंतात मार्गी जें गमन तेणेंक रून अवलोकिजेतो जो तो पारियात्र तोच पारियात्रक. त. पर्वतविशेष. अ. पु.

पारिप्लवः परिप्लवएवपारिप्लवः, परिप्लव जो तोच. त. चंचल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पारिभद्रः पारिपारंगतंभद्रमस्मात्सपारिभद्रः, पारंगत आहे कल्याण जें तें ज्यापासून तो. स. कडुनिंबाचें झाड. अ. पु.

पारिभद्रकः पारिनिश्चितंभद्रमस्मात्पारिभद्रकः, पारंगत आहे कल्याण जें तें ज्यापासून तो. स. देवदारु. अ. पु.

पारिभाव्यं परिभावेसाधुः पारिभाव्यं, वालादिकांस अनादराविषयीं जें साधु तें. त. कडु व गोडें कोष्ट. अ. न.

पारिषदः पारिषद्यः परिषदिसाधुः पारिषदः, सभेचाठायीं जो उत्तम तो. त. सभासद. अ. पु.

पारिहार्यः परिन्हीयतेपरिहार्यः सएवपारिहार्यः, स्वीकृत करिजे तो जो तो परिहार्य तोच पारिहार्य. कृ. तत्र्प्रथा. हरणाअ. प्रकोशभरणा हा. पोहची. अ. पु.

पारी पारयतीतिपारी, हत्तीच्या पाद बंधनानें पूरण करितें जी ती. कृ. पृथा. पूर्ति अः हत्तीच्या पायांस बांधावयाचा रज्जू. ई. स्त्री.

पारुष्यं परुषोनिष्ठुरभाषणंतस्यभावः पारुष्यं, निष्ठुर भाषणाचा जो प्रकार हा. भाषणतें. त. निष्ठुरपणा. २ कठोरपणा. अ. न.

पार्थिवः पृथिव्याःईश्वरः पार्थिवः, पृथिवीचा जो स्वामी तो. त. राजा. अ. पु.

पार्वती पर्वतस्येयंपार्वती, हिमालय पर्वताची जी कन्या ती. त. महादेवाची बायको. ई. स्त्री.

पार्वतीनंदनः पार्वत्याःनंदनः पार्वतीनंदनः, पार्वतीचा जो नंदन म्ह० पुत्र तो. स. कार्तिकस्वामी अ. पु.

पार्श्व पृश्यतेइतिपार्श्वं, स्पर्शकरिजेतें जें तें. कृ. स्पृशधा. संस्पर्शनअ. पाद. २ पर्शुका नामाचा अस्थिविशेषांचा समूह. अ. न.

पार्ष्णिः पृष्यतेअनेनपार्ष्णिः, ज्याचे योगानें हिंसन होतें तो. कृ. पृषुधा. सेचनाअ पायाची खोट. इ. पु.

पार्ष्णिग्राहः पार्ष्णिपश्चात्पदं गृह्णातीतिपार्ष्णिग्राहः, पृष्ठभागानें रक्षण करणारा जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. राजा शत्रूस जिंकण्या करिता पुढें गेला असतां मागें त्याचे राज्य घेऊं इच्छिणारा. अ. पु.

पालघ्नः पालंक्षेत्रंहंतीतिपालघ्नः, क्षेत्रातें नाश करितो जो तो कृ. हनधा. हिंसाअ. वेरसंडा सारखा जलतृणविशेष. अ. पु.

पालंक्यः पालाअंकस्यतेअनेनेति पालंक्यः, रक्षकअंकित होतो जेणें अक्षिकलक्षणाविशेष मोरेंचीशाक अ. पु.

पालाशः पलाशस्यपत्रस्यायंपालाशः, पर्णसंबंधि जो तो. त. हरितवर्ण कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पालिः पाली पालतीतिपालिः, रक्षण करणारी जी ती. कृ. पाधा. रक्षणअ. स्त्री तलवार इत्यादि जीं शस्त्रें त्यांचें टोक. २ माडी. ३ चिन्ह. ४ पंगत. इ. २ ई. स्त्री.

पालिंदी पालयतीतिपालिंदी, संरक्षण करितो जी ती. कृ. पाधा. रक्षणाअ. काकातेंडू. ई. स्त्री.

पावकः पुनातीतिपावकः, पवित्रकरितो जो तो कृ. पूङ्धा. पवनअ. विस्तव अ. पु.

पाशः पाश्यतेइतिपाशः, बंधन केला जातो जो तो. कृ. पशधा. बंधनअ. फांस. अ. पु.

पाशकः पाशयतीतिपाशकः, बंधन करितो जो तो कृ. पाशधा. बंधनअ खेळण्याचा फांसा. अ. पु.

पाशी पाशोस्यास्तीतिपाशी, पाशायुध आहे ज्यास तो. त. वरुणनामक देवविशेष. इन्. पु.

पाशुपतः पशुपतेरयंपाशुपतः, पशुपति संबंधि जो तो. त. रुई मंदार

र इत्स. अ. पु.

पाशुपाल्यं पशूनपालयतिपशुपालः, तस्यकर्मपाशुपाल्यं, पशुरक्षण करणाराचें जें कर्म तें. त. पशूचें रक्षण. अ. न.

पांशुः पंशातीतिपांशुः, नाशकरणारी जी ती. कृ. पशिधा. नाशन अ. धूलि. २ दोष. उ. पुं.

पांशुला पांशुअस्तिअस्याः पांशुला, पापआहे जीस ती. त. व्यभिचारिणी बायको. आ. स्त्री.

पाश्या पाशानांसमूहः पाश्या, पाशांचा जो समूह ती. त. पाशांचा समूह. आ. स्त्री.

पाश्चात्यं पश्चाद्भवंपाश्चात्यं, पश्चात् होतें जें तें. त. शेवटचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पाषाणः पिनष्टीतिपाषाणः, संचूर्णन करितो जो तो. कृ. पिच्लृधा. संचूर्णनअ. दगड. अ. पु.

पाषाणदारणः पाषाणोदार्यतेनेनपाषाणदारणः, पाषाण विदारण करिजेतो जेणें तो. कृ. दॄधा. विदारणअ. दगड फोडण्याचा घण. अ. पु.

पांसुः विग्रहादिसर्वपांशुशब्दप्र.

पांसुला पांसुःपापमस्त्यस्याःपांसुला, पाप आहे जीस ती. त. व्यभिचारिणी बायको. आ. स्त्री.

पिकः अपिकायतीतिपिकः, सुंदर शब्द करणारा जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. कोकिलपक्षी. अ. पु.

पिंगः पिंक्तेइतिपिंगः, पिंगट वर्णातें करितो जो तो. कृ. पिजिधा. वर्णअ. पिंगट वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिंगलः पिंगःअस्तियस्यसः पिंगलः, पिंगट वर्णआहे ज्यास तो. त. पिंगट वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सूर्याचा गणविशेष. अ. पु.

पिंगला पिंगलःअस्तियस्याःसापिंगला, पिंगट वर्णआहे जीस ती. त. वामन नामा जो दक्षिणदिशेचा हत्ती त्याची स्त्री. आ. स्त्री.

पिच्चंडः पिचिंडिः अपिचमत्यन्नं पिचंडः, अन्न भक्षण करणारा जो तो. कृ. चमुधा. अदनअ. उदर. अ. पु. इ. पु.

पिचंडिलः प्रशस्तंपिचंडंउदरंयस्यपिचंडिलः, मोठें आहेउ

दर जावें तो. त. दोंदिल. अ. पु.

पिचुतूलः पिचुश्वासौतूलश्चपिचुतूलः, क्षोद करणारा असाजो तूल झ. बाहिर निघणारा तो. स. कापूस. अ. पु. न.

पिचुमंदः पिचुंमंदयतीतिपिचुमंदः, कुष्ट रोगातें मंद करितो जो तो. कृ. मदिधा. स्वभ्रादिअ. निंबवृक्ष. अ. पु.

पिचुमर्दः पिचुंमर्दयतीतिपिचुमर्दः, कुष्ट रोगातें नाश करितो जो तो. कृ. मृदधा. क्षोदअ. निंबवृक्ष. अ. पु.

पिचुलः पिचुंलातीतिपिचुलः, शुभ्रवर्णातें ग्रहण करितो जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. तिळच्या झाडांतील एक भेद. २ कापुस. अ. पु.

पिच्चटं पिच्चयतीतिपिच्चटं, रोगादिकातें नाश करितें जें तें. कृ. पिच्चधा. छेदनअ. कथील. अ. न.

पिच्छं पिच्छ्यतेइतिपिच्छं, छेदन होइ जे तें जें तें. कृ. पिच्छधा. कुट्टनअ. मोराचें पीस. अ. न.

पिच्छा पतितुमिच्छतीतिपिच्छा, पतनाविषयीं इच्छा करितेजी ती. कृ. इषधा. इच्छाअ. सांवरी च्याडीक. आ. स्त्री.

पिच्छलं पिच्छास्यस्यपिच्छिलं, मंड आहे जास तें. त. मंडयुक्त दहीं वगैरे. अ. न.

पिच्छिला पिच्छाशाल्मलिपुष्पनिर्यासोस्यास्तीतिपिच्छिला, शाल्मलि पुष्प निर्यास आहे जीस ती. त. सांवरीचें झाड. २ शिसव्याचें झाड. आ. स्त्री.

पिंजः पिंजनंपिंजः, हिंसन जें तें. कृ. पिजिधा. हिंसाअ. वध. २ धान्याची वगैरे रास. अ. पु.

पिंजरं पिंजंवर्णविशेषंरातीतिपिंजरं, वर्णविशेष ग्रहण करितें जें तें. कृ. राधा. आदानअ. हरताळ. २ पिंजरा. अ. न.

पिंजलः पिंजतेइतिपिंजलः, व्याकुळ होणारा जो तो. कृ. पिजिधा. हिंसाअ. अत्यंत व्याकुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिटः पिटतीतिपिटः, गणना करणारा जो तो. कृ. पिटधा. शब्दसंस्थानअ. पारा, रोवळी वगैरे. अ. पु.

पिटकः **पिटका** पिटतीतिपि

टकः, शरीर नाश कारितो जो तो. क्रू. पिरधा. शब्दसंघातअ. फोड. अ. पु. २ वस्त्रें अलंकार इत्यादि ठेवण्याची पेटी. आ. स्त्री.

पिटरः पेटतीतिपिटं पिटंरातीति पिठरः, अन्नादि ग्रहण करणारा जो तो. क्रू. राधा. आदानअ. तपेली वगैरे. अ. पु. २ मोथा. ३ मंथन दंड. अ. न.

पिंडः पिंडतेइतिपिंडः, संघीभूत होणारा जो तो. क्रू. पिंडिधा. संघातअ. मृत्तिकेचा वगैरे गोळा. २ वेळूचें मांडें स. कणिग पर्यंत इत्यादि. ३ रत्नाचा बोल. अ. पु. ४ लोखंड. अ. न.

पिंडकः पीड्यतेइतिपिंडकः, नाश करिजे तो जो तो. क्रू. पिडिधा. संघातअ. लोबान ऊद. अ. पु.

पिंडिका पीड्यंतेअरायस्यांपिंडिका, अरा संलग्न होतात जीच्याठायीं ती क्रू. पिडिधा. संघातअ. रथादिकांचे चाकाचा मध्यभाग. आ. स्त्री.

पिंडीतकः पिंडीतनोतीतिपिंडीतकः, देहातें विस्तार करितो जो तो. क्रू. तनुधा. विस्तारअ. गेळ्याचें झाड. अ. पु.

पिण्याकः पण्यतेइतिपिण्याकः, व्यवहार करिजे तो जो तो. क्रू. पणधा. व्यवहारअ. तिळांची पेंड. २ ऊद लोबान. ३ हिंग. अ. पु. न.

पितरौ समासादिमातापितरश्च. आई आणि बाप.

पितामहः पितुः पितापितामहः, पित्याचा जो पिता तो. बापाचा बाप. २ ब्रह्मदेव. अ. पु.

पितामही पितामहस्यस्त्रीपितामही, पितामहाची जी स्त्री ती. स्त्री प्र. बापाची आई. ई. स्त्री.

पिता पातीतिपिता, रक्षण करणारा जो तो. क्रू. पाधा. रक्षणअ. बाप. ऋ. पु.

पितृदानं पितृभ्योदानंपितृदानं, पितरांकारणें जें दान तें. स. पितरांचे उद्देशानें जें दान तें. अ. न.

पितृपतिः पितृणांपतिः पितृपतिः, पितरांचा जो पति तो. स. यम. इ. पु.

पितृप्रसूः पितृणांप्रसूर्मातापितृप्रसूः, पितरांची जी प्रसू म्ह. ज

ननी ती. स. संध्याकाळ. ऊ. स्त्री.

पितृयज्ञः पितृणांयज्ञः पितृयज्ञः, पितरांचें जें पूजन तो. स. पितरांस अन्नपाणी देऊन तृप्त करणें. अ. पु.

पितृवनं पितृणांवनंपितृवनं, पितरांची जी भूमि ती. स. प्रेतभूमी. अ. न.

पितृव्यः पितुर्भ्रातापितृव्यः, बापाचा जो भाऊ तो. स. चुलता. अ. पु.

पितृसन्निभः पितेवसन्निभातीतिपितृसन्निभः, पित्यासारखा शोभतो जो तो. कृ. भाधा. दीप्तिअ. बापासारखा. अ. पु.

पित्तं अपिदयतेस्मपित्तं. देहाचें रक्षण करितें जें तें. कृ. देङ्धा. रक्षणअ. पित्त. अ. न.

पित्सन् पतितुमिच्छुः पित्सन्, गमन करावया कारणें इच्छा करणारा जो तो. कृ. पत्लृधा. गतिअ. पक्षि. त. पु.

पिधानं अपिधीयतेइतिपिधानं, आच्छादिजेतेंजें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणादिअ. आच्छादित करणें. २ आच्छादन. अ. न.

पिनद्धः विग्रहादिअपिनद्ध शब्द. अंगांत आंगरखा वगैरे घातलेला. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिनाकः पातिरक्षतीतिपिनाकः, संरक्षण करतो जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. महादेवाचें धनुष्य. २ त्रिशूल. अ. पु. न.

पिनाकी पिनाकोधनुरस्यास्तीतिपिनाकी, पिनाक नामक आहे धनुष्य ज्याचें तो. त. महादेव. इन्. पु.

पिपासा पातुमिच्छापिपासा, पान करावया कारणें जी इच्छा ती. कृ. पाधा. पानअ. तृषा. आ. स्त्री.

पिपीलिका अपिपील्यतेइतिपिपीलिका, रुद्ध होइजेते जी ती. कृ. पीलधा. प्रतिष्टंभअ. मुंगि. आ. स्त्री.

पिप्पलः पिप्पलंजलंमूलेसिक्तंत्दस्यास्तीतिपिप्पलः, उदक आहे मूलाचेठायीं ज्याचा तो. त. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

पिप्पलिः पिप्पली पिपर्तीतिपिप्पलिः, संरक्षण करितें जी ती. कृ. पृधा. पालनादिअ. पिंपळी. इ. २

ई. स्त्री.

पितृपिता पितुः पितापितृपिता, बापाचा जो बाप तो. स. बापाचा बाप. क. पु.

पिप्पलीमूलं पिप्पल्याः मूलंपिप्पलीमूलं पिंपळीचें जें मूळ तें. स. पिंपळमूळ. अ. न.

पिप्लुः अपिप्लवतेइतिपिप्लुः, गमन करणारा जो तो. कृ. प्लुङ्धा. गति अ. शरीरावर कचित् काळें चिन्ह असतें तें. उ. पु.

पियालः पीयतेइतिपियालः, रक्षण करिजे तो जो तो. कृ. पाधा रक्षण अ. चाराचें झाड. अ. पु.

पिलुः विग्रहादीकृत्नाक्षरा. म. निपदें ठो ज्यांचा. अ. पु.

पिशंगः पेशतीतिपिशंगः, पदाद्यवयवातें वर्जित करितो जो तो. कृ. पिशधा. अवयवअ. पिंगटवर्ण. अ. पु.

पिशाचः पिशितमश्नातीतिपिशाचः, मांसातें भक्षितो जो तो. कृ. अशधा. भक्षणअ. मांसभक्षक भूत विशेष. अ. पु.

पिशितं पिंशतीतिपिशितं, अवयव इन्द्री करणार जें तें. कृ. पिशधा. अवयवअ. मांस. अ. न.

पिशुनः पिंशतीतिपिशुनः, भेद करितो जो तो. कृ. पिशिधा. अवयव अ. परस्पर विघड करणारा. २ कानांत दुसऱ्याची निंदा सांगणारा. ३ दुर्जन. अ. पु.

पिशुना पिंशतीतिपिशुना, अवयव इन्द्रीतें करिते जी ती. कृ. पिशधा. अवयवअ. लताविशेष. पिंडिका. आ. स्त्री.

पिष्टकः पिष्टस्यविकारः पिष्टकः, पिठाचा जो विकार तो. त. वडा घारगाइत्यादि. अ. पु.

पिष्टपचनं पच्यतेत्रपचनं, पिष्टस्यपचनं पिष्टपचनं, पिष्ट पाक करणारें जें तें. तवा कढई इत्यादि अ. न.

पिष्टातः पिष्टमततीतिपिष्टातः, पिष्टप्रत निरंतर गामी जो तो. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. बुका. अ. पु.

पीठं पिठत्यत्रपीठं, क्लेशपावती आत्मेयाचीं तें. कृ. पिठधा. हिंसादिअ. आसन. अ. पु. न.

पीडनं पीड्यतेइतिपीडनं, पि लोडन जें तें. क्र. पीडधा. अरगा ह्अ. धान्यादिकांनीं संपन्न जो देश त्यास पर राजचक्रापासून झाली पीडा तें. २ पीडा अ. न.

पीडा पीडयतीतिपीडा, दुःखादि संयुक्त करितेजीती. क्र. पीडधाअ वगाह्अ. दु. स्व. २ मनासजें दुःख तें. आ. स्त्री.

पीतः पिवतिवर्णांतरमितिपीतः, वर्णांतरातें प्राशन करितोजो तो. क्र. पाधा. पानअ. पिवळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पीतदारु पीतंदारुर्यस्यतत्पीत दारु, पिवळें आहे काष्ठ ज्याचेतें स. दारुह्कद. ड पुन्देवदारूचें झाड. उ. न.

पीतद्रुः पीयतेचक्षुषायमितिपी तः सचासौ द्रुश्चपीतद्रुः, नेत्रेंक रूनसादरावलोकनकरिजेतोजसा जो द्रुम तो. स. देवदारूचें झाड. उ. पु.

पीतनं पीतं करोतीतिपीतनः, पिवळा रंग करणारा जो तो. क्र. कृञ्धा. करणअ. आंबाडया चें झाड. अ. पु. २ कुंकुम. ३ ह रताळ. अ. न.

पीतसारकः पीतःसारोय— स्यपीतसारकः, पिवळा आहे सा र ह्म. गाभा ज्याचा तो. स. आसणा चें झाड. अ. पु.

पीता पीयतेइतिपीता, पान करि जेत्ये जी ती. क्र. पाधा. पानअ. ह्कद. आ. स्त्री.

पीतांबरः पीतमंबरंयस्यसपी तांबरः, पीतवर्ण आहे वस्त्र ज्या चें तो. स. विष्णु. अ. पु.

पीतिः पिवतीतिपीतिः, पान कर णारी जी ती. क्र. पाधा. पानअ. प्रा शन. इ. स्त्री. २ घोडा. इ. पु.

पीनः प्यायतेस्मपीनः, वृद्धी पावि जेलो जो तो. क्र. ओप्यायीधा. वृ द्धिअ. पुष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पीनसः पीनंस्यतीतिपीनसः, पुष्टाचा नाश करणारा जो तो. क्र. षोधा. अंतकर्मअ. रोगविशेष ह्म. पडसें अ. पु.

पीनोध्नी पीनमूधोस्याःपीनोध्नी, पुष्ट आहे ऊध ह्म. ओटि जीची ती. स. मोठे कासेची गाय. ई. स्त्री.

पीयूषं पीयतइतिपीयूषं, देवांनी प्राशन करिजेतें जें तें. क्रु. पाधा. पानेअ. अमृत. अ.न. २नवीन वियालेल्या गाईचें सात दिवस पर्यंत दूध अ.पु.

पीलु: पीलतीतिपीलु:, रोधकरितो जो तो. कृ. पीलधा. प्रतिष्टंभअ अक्रोड वृक्ष. २हत्ती. ३बाण. ४पुष्प. उ.पु.

पीलुपर्णी पीलोरिवपर्णान्यस्याइतिपीलुपर्णी, अक्रोडा सारिखीं आहेत पानेंजीचीं ती. स. सुरवेल ई. स्त्री

पीव: प्याय्यतेइतिपीव:, वृद्धी पाविजेतोजो तो कृ. ओप्यायीधा वृद्धिअ. पुष्ट. वि अ.पु.न आ. स्त्री

पीवरं विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दा प्रमाणें.

पीवरस्तनी पीवरौस्तनौ, यस्या सापीवरस्तनी, पुष्ट आहेत स्तन जीचे ती. स. मोठे स्तनाची ई. स्त्री

पुक्कस: पुककुत्सितंपरुषंकसतीतिपुक्कस:, निंद्य परुषाप्रत प्राप्त जो तो कृ. कसधा गतिअ. चांडाळ अ.पु.

पुंखः पुमांसंखनतीतिपुंख:, पुरुषातें विदारण करिती जो तो. कृ खनुधा अवदानअ. बाणाचा अवयवविशेष. अ.पु.

पुच्छं पुच्छतीतिपुच्छं, भूमीवर लोळणारें जें तें. कृ. पुच्छधा. प्रमादअ. शेंपटी. अ.पु.न.

पुंज: पिंजयतीतिपुंज:, संघीभूत होणारा जो तो. कृ. पिंजिधा हिंसादिअ धान्यादिकाची रास. अ.पु.

पुटं पुटतीतिपुटं, संबद्ध होतें जें तें कृ. पुटधा. संश्लेषणअ. पात्र अ न.

पुटभेदा: जलशिरोरूपंपुटंभित्वा निर्यांतितेपुटभेदा:, जलानें जें शिर ह्मo अग्रभाग तेंच पर्ण त्यातें भेद करून निघतात ते. कृ. भिदिरधा विदारणअ चक्राकारजें जल सालीआलें तें भोवरा. अ.पु

पुटभेदनं पुटानिपात्राणिभिद्यंते अत्रइतिपुटभेदनं, पात्रें विदीर्ण होतात ज्यानेठायीं तें. कृ. भिदिरधा विदारणअ शहर. अकारांत.नपुंसक.

पुंडरीकः पुंडरिकमस्तियस्स

पुंडरीकः, पुंडरीककमलसारखा वर्ण आहे ज्याचा तो. त. आग्नेय दिशेचा हत्ति. अ. पु. २ श्वेतकमल. पु. न. ३ वाघ. ४ अग्नि. अ. पु.

पुंडरीकाक्षः पुंडरीकइवअक्षिणी यस्यसपुंडरीकाक्षः, कमळासारखीं आहेत अक्षि स. नेत्रें ज्याचीं तो. स. विष्णु. अ. पु.

पुंडर्यं पुंडयतीतिपुंडं, तत् अर्यं यस्यतत्पुंडर्यं, नाशक आहे प्रधान स. बीज ज्याचें तो स. ज्याचीं पानें लालवर्णा सारखीं असतात असें जें स्थलकमळ तें. अ. न.

पुंड्रः पुंड्यतेइतिपुंड्रः, इतर सीं दूर्पांमत खंडन करिजेतोजो तो. क. पुंडिधा. खंडनअ. पोळ्याचे वगैरे रूपाकार चित्रनाम असतो तो १ उसांतील एक भेद. अ. पु.

पुंड्रकः पृंडतीतिपुंड्रकः, स्नस्र करणारा जो तो. क. पृंडूधा स्नस्र भ. फुल झाड विशेष स. मधुमालती अ. पु.

पुण्यः पुनातिपात्रंकरोतीतिपुण्य, शुभकर्म करितोजोतो क. पुण्धा शुभकर्मभ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सुंदर. ३ सरवदेवाधर्म. ४ सुकृत. अ. न.

पुण्यजनः पुण्यश्चासौजनश्च पुण्यजनः, पुण्यसंज्ञक जो जन तो. स. राक्षस. अ. पु.

पुण्यजनेश्वरः पुण्यजनानांईश्वरः पुण्यजनेश्वरः, पुण्यजनांचा जो स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

पुण्यभूमिः पुण्यानांसौभूमिश्चपुण्यभूमिः, पुण्यकारक अशीजी भूमी ती. स. विंध्याद्रीव हिमालय ह्यांचीमध्यभूमि. इ. स्त्री

पुण्यवान् पुण्यमस्यास्तिपुण्यवान्, पुण्यआहे ज्यास तो. त. भाग्यवान् वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

पुद्गलः पुत्गिलतीतिपुद्गलः, कुत्सितअज्ञानातें नाशकरितोजोतो क. गृधा. निगरणअ. आत्मा. २ देह. अ. पु. ३ सुंदर वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुत्तिका पुतकुत्सितंतायतेइतिपुत्तिका, कुत्सित संतान करणारी जीती. क. तायृधा. संतानादिअ. तुण सारिखा मधउत्पन्न करणारी माशी. आ. स्त्री.

पुत्रः पुत्री पुन्नरकात्त्रायतेइति पुत्रः, पुन्नाम नरका पासून रक्ष ण करणारा जो तो. कृ. त्रैङ्धा. पा लनअ. मुलगा. अ. पु. २ मुलगी. ई. स्त्री.

पुत्रौ पुत्रश्चदुहिताचपुत्रौ, पुत्र आणिकन्या जी ती. स. पुत्र आ णिकन्या. नि. द्वि. अ. पु.

पुनः पुत्यतेइतिपुनः, अविचार प्राप्त जें तें. कृ. पुहधा. वैचित्र्य अ. अप्रथम. २ भेद विशेष या अर्थी अव्य.

पुनः पुनः पुत्यतेइतिपुनःपु नः, वारंवार अविचार प्राप्त जें तें. कृ. पुहधा. वैचित्र्यअ. वारंवा रत्या अर्थी अव्य.

पुनर्नवः पुनः नौतीतिपुनर्नवः, वारंवार स्तुति पावती जी ती. कृ. णुधा. स्तुतिअ. नरव. अ. पु.

पुनर्नवा पुनरभीक्ष्णंनूयतेइति पुनर्नवा, वारंवार स्तविजेली जी ती. कृ. णुधा. स्तुतिअ. घेटुळी. आ. स्त्री.

पुनर्भवः पुनर्भवतीतिपुनर्भवः, पुनः होणारा जो तो. कृ. भूधा. स ताअ. नरव. अ. पु.

पुनर्भूः पुनर्भवतीतिसंस्कृतापुनर्भूः, प्रथम एकाची स्त्री होऊन पुनः दुसऱ्याची स्त्री होते जी ती. कृ. भू धा. सत्ताअ. प्रथम एकाची बायको होऊन पुनः दुसऱ्याची बायको हो ते ती स्त्री. ऊ. स्त्री.

पुन्नागः पुन्नागइवपुन्नागः, पुन्ना गइला सारिखा जो तो. स. उंडणी चें झाड. अ. पु.

पुमान् पातीतिपुमान्, रक्षण क रणारा जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ मनुष्य. पु.

पुरःसरः पुरःसरतीतिपुरःसरः, पुढें जाणारा जो तो. कृ. सृधा. ग तिअ. पुढे जाणारा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

पुरं पिपर्तीतिपुरं, पालन करितें जें तें. कृ. पृधा. पालनअ. शहर. १ घर. अ. न. ३ गुग्गुळ द्रव्य. अ. पु.

पुरतः पुरइतिपुरतः, अग्रगम नार्थातें करितें जें तें. तन्द्धितह. पुढच्याजागींह्मअग्रभागानेंया या अर्थी अव्य.

पुरद्वारं पुरस्यद्वारंपुरद्वारं, नग

ात्यें जें द्वार तें. स. नगराचेंद्वार. अ. न.

पुरंदरः पुरः दारयतीतिपुरंदरः, शत्रु नगरांतें विदारण करितोजो तो. कृ. दृधा. विदारणअ. इंद्र. अ. पु.

पुरंध्रिः पुरंध्री पुरः धारयती तिपुरंध्रिः, गृहादिकानें धारण करितेजी ती कृ. धृञ्धा. धारण अ. जीस नवरा व पुत्र आहे ती स्त्री. इ. २ ई. स्त्री.

पुरः पुरतीतिपुरः, अग्रगमनार्थो तें करितें जें तें. कृ. पुरधा. अग्रगमनअ. अग्रभागाचे ठायीं त्या अर्थी अव्य.

पुरस्कृतः पुरोकारिपुरस्कृतः, अग्रभागीं करिजेला जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. पुढें केलेला. २ पूजित. ३ शत्रूनें आक्रांत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरस्तात् पूर्वस्मिन्कालेपुरस्तात्, पूर्वकालाचे ठायीं जें तें. त. प्रथम. २ अग्रभाग. ३ अतीत त्या अर्थी अव्य.

पुरा पुरतीतिपुरा, चिरकाल या अर्थी अग्रगामी जें तें. कृ. पुरधा. अग्रगमनअ. चिरकाल. २ पूर्वी ३ अतीत. ४ सन्निहित. ५ भावि त्या अर्थी अव्य.

पुराणं पुराभवंपुराणं, पूर्वी होणारें जें तें. त. सर्गप्रतिसर्गादि पंच लक्षणात्मक जें काव्य तें. २ शास्त्र. ३ सोळा पैसे. अ. न. ४ प्राचीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरातनं विग्रहादि पुराणशब्दा प्रमाणें. प्राचीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरावृत्तं पुरावृत्तंआचष्टे इतिपुरावृत्तं, पूर्वचरित्रावृत्त कथन करितें जें तें. कृ. पुरावृत्तप्रकृतिकधा. प्रकथनअ. प्राचीन इतिहास. अ. न

पुरी पुरतीतिपुरी, उत्कृष्टत्वें करून अग्रगत जी असते ती. कृ. पुरधा. अग्रगमनअ. नगरी. ई. स्त्री.

पुरीतत् पुरींशरीरंतनोतीतिपुरीतत्, शरीरातें विस्तार करणारें जें तें. कृ. तनुधा. विस्तारअ. आंतडें. त्. न.

पुरीषं पिपर्तिशरीरंपुरीषं, कीं तरि शरीरातें रक्षण करितें जें तें. कृ. पृधा.

पालन पूरणअ. पुरुत्व.
विद्या. अ. पु. न.

पुरुषः पुरिदेहेसीदतीतिपुरुषः, देहान्तेंठायीं राहतो जो तो. रू. षद्लृधा. अवसादनादिअ. शरीराधिदैवत स. आत्मा. २ उंडपीनें झाड. ३ मनुष्य ४ पुरुषव्यक्ति. अ. पु.

पुरुषोत्तमः पुरुषेषुउत्तमः पुरुषोत्तमः, पुरुषां मध्यें जो उत्तम तो. स विष्णु. अ. पु.

पुरुहः पुरून् हंतीतिपुरुहः, अनेकां प्रत हनन करितो जो तो रू. हनधा. हननअ पुरुत्व. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

पुरुहूतः पुरुहूतंयस्यस्यपुरुहूतः, बहुत आहे पदानें ठायीं हूयन जास तो. स. इंद्र. अ. पु.

पुरोगः पुरोगच्छतीतिपुरोगः, अग्रभागीं गमन करणारा जो तो. रू. गम्लृधा. गतिअ. पुढें आणणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरोगमः इत्यादिसर्व पूर्वींच्या शब्दा प्रमाणें.

पुरोगामी इत्यादिसर्व पूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें.

पुरोडाशः पुरःदाशंतिइतिपुरोडाशः, प्रथमदेतातव भक्षितातआतेंतेहूदा मृधा. दानअ. हविर्भेद. २ हुतशेष. ३ सोमलतेचारस ४ पीठ. अ. पु.

पुरोधाः पुरोग्रेधीयतेइतिपुरोधा, अग्रभागाचेठायीं स्थित करिजेतो जो तो रू. डुधाञ्धा. धारणअ. पुरोहित. स. पु.

पुरोभागी पुरोभजतेइतिपुरोभागी, प्रथम दोष सेवन करितो जो तो रू. भजधा. सेवाअ. दोष मात्र पाहणारा. इन्. पु.

पुरोहितः विग्रहादिपुरोधाशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

पूः पिपर्तीतिपूः, रक्षण करितें जी ती. रू. पृधा. पालनअ. शहर. रं. स्त्री.

पुलाकः पोलतीतिपुलाकः, महत्व पावतो जो तो. रू. पुलधा. महत्व अ. तंडुलशून्य व्रीहि. २ भाताचें शीत. अ. पु.

पुलिनं पुलतीतिपुलिनं, महत्व पावतें जें तें. रू. पुलधा. महत्वअ. वाळवंट. अ. न.

पुलोमजा पुलोम्नः सुतेजाताउ

लोमजा, पुलोमा नामक ऋषि पासून झाली जी ती रू. जनीधा. प्रादुर्भावअ. इंद्राची बायको. आ. स्त्री.

पुंश्चली पुंसः चलतीतिपुंश्चली, भर्त्याहून अन्य पुरुषासी गमन करणारी जी ती. रू. चलधा. गति अ. व्यभिचारिणी स्त्री. ई. स्त्री.

पुषितं विग्रहादिपुषशब्दासमा, णी पोसलेले. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुष्करं पुष्णातीतिपुष्करं, पुष्ट होते जें तें. रू. पुषधा. पुष्टिअ. उदक २ आकाश. ३ औषधिविशेष. ४ तरवारीच्या मध्य ५ तीर्थविशेष. ६ हत्तीच्या सोंडेचें अग्र. ७ वाद्य रूप जें भांडें त्याचे मुख. अ. न. ८ कमळ. अ. पु. न.

पुष्कराक्षः पुष्करस्याआह्वाइव आह्वः, कमलाचें आहे नाम आ स तो. स. सारस नामा पक्षि. अ. पुल्लिंगीं

पुष्करिणी पुष्करमुदकमत्रास्ती तिपुष्करिणी, उदक आहे जींत ती. त. तळाव सरोवर. ई. स्त्री

पुष्कलः पुष्णातीतिपुष्कलः, पुष्ट होतो जो तो. रू. पुषधा. पुष्टिअ फार चांगला २ श्रेष्ठ. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

पुष्टं पुष्यतेस्मपुष्टं, पोषण करिजे लें जें तें रू. पुषधा. पुष्टिअ पोसले लें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पुष्पं पुष्यतितत्पुष्पं, विकसितही तें जें तें रू. पुषधा. विकसन अ. फूल. २ स्त्रीरज. अ. न

पुष्पकं पुष्पस्यप्रतिकृति पुष्पकं, पुष्पाची जी प्रतिमा ते. त. कुबेराचें विमान अ. पु. न २ जस्ताचें फूल. अ. न

पुष्पकेतु पुष्पस्य केतुरिवनाशक त्वात्पुष्पकेतु, पुष्पाला केतु सारखें जें नाशक तें. स. जस्ताचें फूल. उ. न.

पुष्पदंतः पुष्पमिव दंतायस्यस पुष्पदंतः, पुष्पासारिखे आहेत दांत ज्याचे तो स. वायव्य दिशेचा हत्ती. अ. पु.

पुष्पधन्वा पुष्पंधनुर्यस्यसपुष्प धन्वा, पुष्प आहे धनुष्य ज्याचें तो. स. मदन. अ. पु.

पुष्परथः पुष्पयात्रोत्सवादौरथः, पुष्परथः, यात्रादिकांसाठीं जो रथ तो. स. क्रीडारथ. अ. पु.

पुष्पफलः पुष्पवत् फलं यस्य सः पुष्पफलः, पुष्पसदृश वर्तुल फल आहे ज्याचें तो. स. कवठीचा वृक्ष. अ. पु.

पुष्परसः पुष्पस्यरसः पुष्परसः पुष्पाचा जो रस तो. स. फुलांतील मध. अ. पु.

पुष्पवती पुष्पंरजोऽस्त्यस्याः पुष्पवती, रज आहे जीस ती. त. रजस्वला स्त्री. ई. स्त्री.

पुष्पवंतौ पुष्पविकासकरौ पुष्पवंतौ, पुष्पविकास होतो ज्याचा योगानें तौ. त. एकोक्तीने चंद्रसूर्य. अ. पु. द्वि. नि.

पुष्पलिट् पुष्पाणिलेढीतिपुष्पलिट्, पुष्पांतें आस्वादन करणारा जो तो. कृ. लिह्धा. आस्वादन अ. भ्रमर. ह्. पु.

पुष्पसमयः पुष्पाणांसमयः पुष्पसमयः, पुष्पांचा जो समय तो. स. वसंत ऋतु. अ. पु.

पुस्तं पुस्यतेइतिपुस्तं, आदृत करिजेतें जें तें. कृ. पुस्तधा. आदरादि अ. मातीची वगैरे पुतळी करणें. अ. पु. न.

पुष्यः पुष्यंतिअस्मिन्अर्थाः इति पुष्यः, पुष्ट होतात अर्थ ज्याचे योगें तो. कृ. पुषधा. पुष्टिअ. पुष्य नक्षत्र. अ. पु.

पूगः पुनातीतिपूगः, पवित्र करितो जो तो. कृ. पूञ्धा. पवन अ. पोफळीचें झाड. २ समूह. अ. पु.

पूजा पूजनंपूजा, पूजन जें ती. कृ. पूजधा. पूजाअ. पूजन. आ. स्त्री.

पूजितः पूज्यतेस्मपूजितः, पूजन करिजेला जो तो. कृ. पूजधा. पूजाअ. पूजलेला. २ मान्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूज्यः पूज्यतेइतिपूज्यः, पूजन करिजेतो जो तो. कृ. पूजधा. पूजा अ. वंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सासरा. अ. पु.

पूतः पवतेइतिपूतः, पवित्र होणारा जो तो. कृ. पूञ्धा. पवन अ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ भूस घालवून शुद्ध केलें धान्य

अ. न.

पूतना पूतंकरोतीतिपूतना, आ रोग्य द्वारा पवित्र करिस्ते जी ती. ह. हुरुत्रधा. करणअ. हिरड्या चें झाड. आ. स्त्री.

पूतिकः पुनातीतिपूतिकः, पवित्र करितो जो तो. ह. पूञधा पवनअ कांटे करजाचें झाड. अ. पु.

पूतिकरजः पूतिश्चासौकरजश्च पूतिकरजः, दुर्गंधियुक्त असा जो करज वृक्ष तो. स. काटे करंजाचें झाड अ. पु.

पूतिकरंजः पूतिश्चासौकरंज श्चपूतिकरंजः, दुर्गंधयुक्त असा जो करज वृक्ष तो. स अर्थात्पू र्वीच्याश. प.

पूतिकाष्ठं पूतिकाष्ठंयस्यपूतिक ष्ठं, पवित्र आहे काष्ठ ज्याचें तो. स देवदारूचें झाड. २ सरल देवदा र वृक्ष. अ. न.

पूतिगंधिः पूतिःगंधःअस्यपूति गंधि., दुष्ट आहे गंध ज्याचा तो. स दुर्गंधियुक्त. वि. इ. पु. स्त्री. न.

पूतिफली पूतिः फलेअस्याइति पूतिफली, दुर्गंध आहे फळाचेठा यीं जीच्या ती. स. बावची. ई. स्त्री.

पूपः पुनातीतिपूर्युतंपिबतीतिपूपः, घृतपान करणारा जो तो. ह. पाधा पानअ. वडा घारगा इत्यादि. अपु

पूरः पूरयतीतिपूरः, भरण करि तो जो तो. ह. पुरीधा. आप्यायन अ. जलप्रवाह. २ खाद्य. ३ व्रणसं शुद्धि. अ. पु.

पूरणी पूरयतीतिपूरणी, विस्ता रें द्वारा पूरण करिते जी ती. ह. पू रीधा. आप्यायनअ. सांवरीचें झा ड. ई. स्त्री.

पूरितः विग्रहादिपूर्णशब्दाप्रमा णें. पूर्ण भरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूरुषः विग्रहादिसर्वपुरुष शब्दा प्रमाणें.

पूर्णं पूर्यतेस्मपूर्णं, परिपूर्ण होइ जेतें जें तें. ह. पूरीधा. आप्याय नअ. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूर्णकुंभः पूर्णश्चासौकुंभश्चपू र्णकुंभः, जलानें पूर्ण जो कुंभ तो स. भरलेला घर. अ. पु.

पूर्णिमा पूर्यतेमासोनयेतिपूर्णि मा, परिपूर्ण होतो हे मास जीणें ती.

ऋ. पूरीधा. आप्यायनअ. पौर्णिमा तिथि स्त्र. शुक्लपक्षाची शेवटची तिथि आ. स्त्री.

पूर्त पूर्यतेइतिपूर्तं, पूर्ण होइजे तें जें वापी कूपादि तें. ऋ. पृधा. पूरणाद्यर्थ. देवालय तळें इत्यादि बांधण्याचें धर्मकृत्य अ. न.

पूर्वः पूर्वतीतिपूर्वः, सख्यादि पूरण करितो जो तो. ऋ. पुर्वधा. पूरणअ. ब्रह्मदेव. २ पितृपितामहादि पूर्वज. अ. पु. ३ समग्र. ४ आद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूर्वजः पूर्वस्मिन्कालेजातः पूर्वजः पूर्वकालीं झाला जो तो. ऋ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. ज्येष्ठबंधु. २ पितृपितामहादिपूर्वज. अ. पु.

पूर्वदेवाः पूर्वेचतेदेवाश्चपूर्वदेवाः पहिले जे देव ते. स. दैत्य. अ. पु

पूर्वपर्वतः पूर्वश्चासौपर्वतश्च पूर्वपर्वतः, पूर्वअसा जो पर्वत तो. स. उदयाचल. अ. पु.

पूर्वेद्युः पूर्वस्मिन्नहनिपूर्वेद्युः, पूर्वदिवसाचेठायीं त्याअर्थी अव्यय.

पूषा पुष्णातीतिपूषा, पुष्टीतें देतो जो तो. ऋ. पुषधा. पुष्टिअ. सूर्य. न. पु.

प्याट् प्यायतेइतिप्याट्, संबोधनार्थातें वाढवितें जें तें. ऋ. ओप्यायीधा. वृद्धिअ. संबोधनार्थी अव्य.

पृक्तिः पर्चनंपृक्तिः, संपर्क जो तो. ऋ. पृचीधा. संपर्कअ. स्पर्श इ. स्त्री.

पृच्छा पृच्छ्यतेइतिपृच्छा, प्रश्न जो तो. ऋ. प्रच्छधा. ज्ञीप्साअ. प्रश्न. आ. स्त्री.

पृतना प्रियतेइतिपृतना, व्यायाम करणारी जी ती. ऋ. पृङ्धा. व्यायामअ. सेना दोन तीन वाहिनी हा. एक पृतनात्मक सेना. आ. स्त्री

पृथक् पर्थयतीतिपृथक्, प्रक्षेपार्थातें करितें जें तें. ऋ. पृथधा. प्रक्षेपअ. वर्जन त्याअर्थी अव्य.

पृथक्पर्णी पृथक्पर्णानियस्याः सापृथक्पर्णी, विभक्त आहेत पर्णें जीचीं ती. स. दचलापिठवण. ई. स्त्री.

पृथगात्मता पृथगात्मनोभावः पृथगात्मता, आत्माचा जो पृथ

कृ भाव स्र. प्रकृतिपुरुषांचा भेद करून जें ज्ञान ती. न. व्यक्ति. आ स्त्रीलिंगी.

पृथग्जनः सज्जनेभ्यः पृथग्भूतो जनः पृथग्जनः, सज्जनाहून वेगळा जो जन तो. स. पामर. २. मूर्ख. अ. पु.

पृथग्विधः पृथग्विधास्य पृथग्विधः, पृथक् आहे प्रकार ज्याचा तो स. नानाविध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पृथिवी प्रथतइतिपृथवी, विस्तृत होत्से जी ती. कृ. प्रथधा. प्रख्यानअ. भूमि. ई. स्त्री.

पृथुकः पर्थयतीतिपृथुकः, प्रक्षेपकरितो जी तो. कृ. पृथधा. प्रक्षेपअ. बालक. २ पोहे. अ. पु.

पृथुरोमा पृथुरोमाणिपक्षायस्य पृथुरोमा, मोठे आहेत पर ज्याचे तो. स. मत्स्य. न. पु.

पृथुलं पृथुलंलातीतिपृथुलं, महत्व ग्रहण करितें जें तें. कृ. ला धा. आदानअ. विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पृथुः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दा प्रमाणें. उ. पु.

पृथ्वी विग्रहादिसर्वपृथिवीशब्दा प्रमाणें. २ काळें जिरें स्र. काळेंरें. ३ हिंगु वृक्षाची पत्री. ई. स्त्री.

पृथ्वीका प्रथतेइतिपृथ्वीका, रूपानें प्रख्याति पावत्से जी ती. कृ. प्रथधा. प्रख्यानअ. इलाची. आ. स्त्री.

पृदाकुः पर्दतीतिपृदाकुः, कुत्सित शब्द करितो जो तो. कृ. पर्द धा. कुत्सितअ. सर्प. उ. पु.

पृश्निः स्पृशतीतिपृश्निः, सम्यक् स्पर्श करणारा जो तो कृ. स्पृश धा. संस्पर्शनअ. किरण. २ ज्याचें शरीर फार लाहान तो. इ. पु.

पृश्निपर्णी पृश्निरल्पंपर्णमस्या इतिपृश्निपर्णी, अल्प आहे पर्ण जीचें ती. स. ढवळा पिठवण. ई. स्त्री.

पृषतः पृषताः संत्यस्येतिपृषतः, पृषत् स्र. बिंदु जे ते आहेत ज्यास तो. न. पृषत्. २ मृगविशेष. अ. पु.

पृषत् पर्षतीतिपृषत्, सेचन होतो जो तो. कृ. पृषुधा. सेचनअ.

पाण्याचा बिंदु. इ. पुं.

पृषत्कः पर्षतीतिपृषत्कः, शत्रु नाश करणारा जो तो. कृ. पृषुधा. सेचनअ. बाण. अ. पु.

पृषदश्वः पृषन्मृगभेदोश्वोयस्येतिपृषदश्वः, मृगभेद आहे अश्वजाचा तो. स. वायु. अ. पु.

पृषदाज्यं. पृषातकं पृष्यते इतिपृषत् पृषतासहित माज्यंपृषदाज्यं, दधियुक्त जें घृत तें. स दधियुक्त तूप. अ. न.

पृष्ठं पृष्यतेइतिपृष्ठं, सेचन करिजेतें जें तें. कृ. पृषुधा. सेचनअ. शरीराचा पृष्ठ भाग. अ. न.

पृष्ठ्यः प्रशस्तंपृष्ठमस्यपृष्ठ्यः, प्रशस्तआहे पृष्ठ भागजाचा तो. त. भार वाहणारा घोडा. अ. पु. २ पृष्ठांचा समूह. अ. न.

पृष्णिः पर्षतीतिपृष्णिः, क्षरण पावतो जो तो. कृ. पृषुधा. सेचनअ. अल्पतनु. इ. पु.

पेचकः पचतीतिपेचकः, संतप्त होतो जो तो. कृ. डुपचषधा. पाकअ. घुबड पक्षि. २ हत्तीच्या शेपडी जवळ गुदस्थानाचा आच्छादक जो मांस पिंड विशेष तो. अ. पु.

पेटकः विग्रहादिपिटकशब्दाप्रमाणें. अर्थ वस्त्रें अलंकार ठेवण्याची पेटि. २ समूह. अ. पु.

पेटा विग्रहादि पूर्वीच्याशा. प्र. पेटी आ. स्त्री.

पेटी पिट्यतेइतिपेटी, वस्त्रादिकें करून संबद्ध होइजेसें जी ती कृ. पिटधा. संघातअ. वस्त्र अलंकार ठेवण्याची पेटी. ई. स्त्री

पेडा पेडतीतिपेडा, अर्थादिपेटकशब्दाप्र. कृ. पिडिधा. संघात अ. पेटी. आ स्त्री.

पेयूषं विग्रहादिपीयूषशब्दाप्र. अमृत. २ नवीन विचालेल्या गाईचें सात दिवस पर्यंतचें दूध. अ. न.

पेलवं पेलनंपेलः सोस्यास्तीतिपेलवं, भेदन आहे जास तें. त. विरळ. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

पेशलः पेशनंपेशः सोस्यास्तीतिपेशलः, चित्त होत निरोधआहे जास तो. त. सुंदर. २ चतुर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पेशिः पेशी पिंशतीतिपेशिः, अवयव करणारी जी ती. कृ. पि शधा. अवयवअ. पल्यादिकांचे अंडें इ. कवठ. इ. २ई. स्त्री

पैठरं पिठरेसंस्कृतंपैठरं, स्थाली चेठायीं संस्कृत जे अन्न तें. त. स्थालींत शिजवलेले अन्न. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

पैतृष्वसेयः पितृष्वसुरपत्यं पैतृष्वसेयः, पित्याच्या बहिणी चाजो पुत्र तो. त. आते भाऊ. अ. पु.

पैतृष्वस्रीयः पितृष्वसुरपत्यं पैतृष्वस्रीयः, पितृभगिनीचे जें अपत्य तें. त. आतेभाऊ अ. पुलिं.

पैत्रं पितृणामिदंपैत्रं, पितरांचें जे इदं म्ह. हे तें. त. अंगुष्ठ आणि तर्जनी यांचें अंतर. अ. न.

पोगंडः पुनातीतिपोः, पौगंडएक देशोयस्यपोगंडः, वायूआहे एक देशाचेठायीं ज्याचा तो. स. ज्याचे अवयव स्वभावतः कांही क-मी असतात तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पोटगलः पोटेनसंश्लेषेणगल तीतिपोटगलः, संमिश्रणानें स्थल भक्षण म्ह. नाशन करितो जो तो कृ. गलधा अदनअ. देवनळ. २ लव्हाळा. अ. पु.

पोटा पोटयतीतिपोटा, स्त्रीपुरुषाच्या चिन्हानें भासणारी जी ती. कृ. पुटधा. भासनअ. जीच्या स्तनी वर केश आहेत अशी पुरुष चिन्हानी जी स्त्री ती आ. स्त्री.

पोतः पुनातीतिपोतः, उत्तीर्ण करितो जो तो. कृ. पूञ्‌धा. पवन अ. बालक. २ नौका ३ बाहणें अ पु.

पोतवणिक् पोतस्यवणिक्‌पो तवणिक्, नौकेचा जो वणिक्. म्ह. व्यापारी तो. स. गलबताचा व्यापार करणारा. अ. पु.

पोतवाहः पोतंवहतीतिपोतवाहः, नौकेतें वाहणारा जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. गलबताचे मध्यसंभाळुन राहून दुष्टप्राण्याचे निवारण करणारा मनुष्य अ. पु.

पोताधानं मत्स्यपोताअस्मिन् धीयंतेइतिपोताधानं, मत्स्य बा

लक राहतात ज्याचेठायीं ते. क. डुधाञ्धा धारणअ. लहान मस्याचे पोरांचें समूह पात्र.अ.न

पोत्रं पूयतेनेनपोत्र, शुद्ध करिजे तें जेणे ते. कृ. पूञ्धा. पवनअ. व स्त्र. २ डुकराच्या तोंडाचें अग्र. ३ नागराचें अग्र अ. न.

पोत्री पोत्रंप्रशस्तमुखमस्यास्ति पोत्री. प्रशस्तआहे मुखजाचें तो त. डुकर. इन्. पु

पौत्री पुत्रस्य पुत्र्यावाअपत्यंपौत्री, पुत्राची किंवा कन्येची जी कन्या ती त. पुत्रादिकाचीकन्याई. स्त्री

पौंडर्यं पुंडस्यअर्यपुंडर्य, पुंडर्यमेवपौंडर्यं, रोगनाशनांतजे श्रेष्ठ ते पुंडर्य तेंच पौंडर्य. ओषधि विशेष. अ. न.

पौरं पुरेभवंपौरं, नगराचेठायीं जे उत्पन्न ते त. रोहिसगवत. अ. न

पौरस्त्य: पुरोभवः पौरस्त्यः, अग्रभागीं होतो जी तो. त. कुबेर अ पु. २ प्रथम. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

पौरुषं पुरुषस्यकर्मभावोवापौरुषं, पुरुषाचा धर्म किंवा कर्म जें तें. त. पराक्रम २ पुरुषत्व ३ मस्तकावर सरळ वर हात केलेल्या पुरुषाची उंची. अ. न

पौरुषी पुरुषःप्रमाणमस्या. पौरुषी, पुरुष प्रमाण आहे उदकजीचें ती मस्तकावर सरळ हात केलेल्या पुरुषाची उंची. ई. स्त्री

पौरोगवः पुरः प्रथमंपाक्यवस्तु पुरोगंतेत्र मस्यपुरोगुः, सएवपौरोगवः, पाक्यवस्तूचा गयी आहे ट पिआची तो पुरोगु तोच पौरोगव. त. बाकनीस. अ. पु.

पौर्णमासः पौर्णमास्याभवः पौर्णमासः, पौर्णमासीच्या ठायीं विद्यमान जो याग तो. त. पूर्णिमेस करावयाचा जो याग तो. अ. पु.

पौर्णमासी पूर्णमासश्चंद्रस्तस्येयंपौर्णमासी, पूर्णमास म्ह. चंद्र त्याची जी ही ती त. पूर्णिमा. ई. स्त्री

पौलस्त्यः पुलस्तेर्गोत्रापत्यंपौलस्त्यः, पुलस्ति ऋषीचें जें गोत्रापत्य म्ह. नातु तो. त. कुबेर. अ पु

पौलिः पोलतीतिपोलः पोलेनानिर्वृत्तःपौलिः, मर्दल्याने संस्कारित

जाती त. पोळी. इ. स्त्री.

पौष: पुष्ययुक्तापौर्णमासीयत्रा स्तिसपौषः, पुष्ययुक्त आहे पौर्णिमा ज्याचेठायीं तो. त. पौषमास. अ. पु.

प्रकांडं प्रकाम्यतइतिप्रकांडं, वृक्षादिनिमाणार्थ उत्तमप्रकारें इच्छिजेते जें तें. कृ. कमुधा. कांतिअ. प्रशस्त. अ. न. मूळापासून शाखा मर्यादजो वृक्ष का स तो. अ. पु. न.

प्रकामं प्रकामनंप्रकामं, अर्थादिकामशब्दाप्रमाणें. कृ. कमुधा. कांतिअ. पर्याप्त ह्याअर्थी अव्य

प्रकार: प्रकरणंप्रकारः, भेद किंवा सादृश्य जें तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. भेदविशेष २सादृश्य. अ. पु.

प्रकाश: प्रकाशनंप्रकाश., प्रकाशनं जें तो. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. सूर्याची प्रभा. २अतिप्रसिद्ध. ३ व्यक्त. अ. पु.

प्रकीर्णकं प्रकीर्यतेस्मप्रकीर्णकं, विक्षिप्त करिजेतें जें तें. कृ. कृधा. विक्षेपअ. चामर. अ. न.

प्रकीर्य: प्रकीर्यतेइतिप्रकीर्यः, टाकिजेतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. कांटे करंजाचें झाड. अ. पु.

प्रकृति: प्रकृष्टाकृतिः कार्यंयस्याः साप्रकृतिः, उत्कृष्ट आहे कार्य जीचें ती. स. सत्वादिगुणांची साम्यावस्था. २स्वभाव. ३पौरजनश्रेणी. ४राजाचीं सप्तांगें प्रत्येक. ५योनिस्थ. मूलकारण. इ. स्त्री. ६लिंग स्त्र. चिन्ह. इ. स्त्री.

प्रकोष्ठ: प्रकुष्यतेनेनप्रकोष्ठः, निष्कर्ष होइजेतो जेणेंकरून तो. कृ. कुषधा. निष्कर्षअ. कोंपराचा खालचा भाग. २घराचा मध्यभाग. अ. पु.

प्रक्रम: प्रक्रमणंप्रक्रमः, आरंभ जो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. प्रथमारंभ. अ. पु.

प्रक्रिया प्रकर्षेणकरणंप्रक्रिया, उत्कर्षेकरून करणारी जी ती. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. व्यवस्थाठेवणे आ. स्त्री.

प्रक्कण: **प्रक्काण:** प्रक्कणनंप्रक्कणः, प्रकर्षेकरून शब्दन जें तें. कृ. क्कणधा. शब्दअ. वीणादिना

यांचा शब्द. अ. पु.

प्रक्ष्वेडन: प्रकर्षेणक्ष्वेडतेप्रक्ष्वेडनः, अतिशयें करून शब्द करणारा जो तो. क्रु. ञिक्ष्विदाधा. अव्यक्तशब्दअ. लोखंडी बाण. अ. पु.

प्रगंड: प्रकृष्टोगंडइवप्रगंडः, उत्कृष्ट जो गंड म्ह. वदनैकदेश त्यासारखा जो तो. स. कोपराचेवरचा भाग. अ. पु.

प्रगतजानुक: विग्रहादि प्रज्ञुशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

प्रगल्भ: प्रगल्भतेइतिप्रगल्भः, प्रौढत्व धारण करितो जो तो. क्रु. गल्भधा. धार्ष्ट्यअ. प्रौढ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रगाढं प्रगाह्यतेप्रगाढं, विलोडन करिजेतें जें तें. क्रु. गाहूधा. विलोडनअ. अतिशय. २ दुःख. अ. न.

प्रगुण: प्रकृष्टाःगुणाःयस्यप्रगुणः, उत्कृष्ट आहेत सरलत्वादि गुण ज्याचे तो. स. सरळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रगे प्रगीयतेअत्रेतिप्रगे, प्रकृष्ट शब्द करिताहेत पक्ष्यादिक ज्याचे गर्यी तो. क्रु. गैधा. शब्दअ. प्रातःकाल त्या अर्थी अव्यय.

प्रग्रह: प्रगृह्यतेप्रग्रहः, ग्रहण करिजेतो जो तो. क्रु. ग्रहधा. उपादानअ. अरकाव. २ बंधन. ३ पशुबांधण्याचा रज्जु म्ह. दोरी ४ किरण. अ. पु.

प्रग्राह: विग्रहादि सर्व प्रग्रह शब्दाप्रमाणें.

प्रग्रीवं प्रगताग्रीवायस्मिन्तत्प्रग्रीवं, प्रगत म्ह. गत आहे ग्रीवा म्ह. कंठ ज्याचे ठायीं तें. स. लहान खिडकी. अ. पु. न. २ घराचें शिखर. अ. न.

प्रघण: **प्रघाण:** प्रहन्यतेइतिप्रघणः, प्रकर्षें करून गमन करिजेतो जो तो. क्रु. हनधा. गतिअ. देवडी. अ. पु.

प्रचक्रं प्रस्थितंचक्रंसैन्यंप्रचक्रं, प्रस्थित जें सैन्य तें. स. बाहेर निघालेलें सैन्य. अ. न.

प्रचलायित: प्रचलइवआचरतिसाप्रचलासासंजातास्यप्रचलायितः, निद्राघूर्णन संजात आहे ज्यास तो. त. निजेनें घुमजाह

छेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रचुरं प्रगतंचुरायाःप्रचुरं, न्यून नाहीं जें तें. स. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रचेताः प्रकृष्टंचेतोयस्यसप्रचेताः, उत्कृष्ट आहे चित्त ज्याचें तो. स. वरुणनामा देवविशेष. स. पु.

प्रचोदनी प्रचोदयतीतिप्रचोदनी, रोग नाशाचा विषयीं प्रेरणा करणारी जी ती. कृ. चुदधा. संकोचनअ. रिंगणीचें झाड. ई. स्त्री.

प्रच्छदपटः प्रकर्षेणछदयतातिप्रच्छदः, प्रच्छदश्चासौपटश्च प्रच्छदपटः, प्रकर्षें करून आच्छादित करितो असा जो पट तो. स. वीणादिकांची गवसणी. अ. पु.

प्रच्छन्नं प्रकर्षेणच्छन्नंप्रच्छन्नं, प्रकर्षें करून आच्छादित जें तें. स. खिडकी. अ. न. २ आच्छादित वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रच्छर्दिका प्रच्छर्दनंप्रच्छर्दिका वमन जें तें. कृ. छर्दधा. वमनअ. ओकारीचा रोग. आ. स्त्री.

प्रजनः प्रजनंप्रजनः, प्रथम गर्भग्रहण जें तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. गर्भग्रहण अ. पु.

प्रजवी प्रजवतीतिप्रजवी, वेग करणारा जो तो. कृ. जुधा. वेगअ. जुराशील. इन्. पु.

प्रजा प्रजायतेइतिप्रजा, उत्पन्न होते जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. संतति. २ जन. आ. स्त्री.

प्रजाता प्रजायतेस्मप्रजाता, प्रकर्षें करून उत्पत्ति करिती झाली जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. बाळंत झालेली बायको. आ. स्त्रीलिंगी.

प्रजापतिः प्रजानांपतिः प्रजापतिः, प्रजांचा जो स्वामी तो. स. ब्रह्मदेव. इ. पु.

प्रजावती प्रजास्त्यस्यामितिप्रजावती, प्रजा आहे जीचा ठायीं ती. त. भावजय. ई. स्त्री.

प्रज्ञः विग्रहादिसर्वप्रज्ञशब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रज्ञा प्रकर्षेणज्ञायतेअनयेतिप्रज्ञा, उत्कृष्ट आणि जेणें जाणें ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. बुद्धि. २ शुभाशुभ जाणती बायको. आ. स्त्रीलिं.

प्रज्ञानं प्रज्ञायतेनेनप्रज्ञानं, जा णिजेतें ज्येणें करून तें. क्र. ज्ञाधा. अवबोधनअ. बुद्धी. २ चिन्ह. अ. न.

प्रज्ञुः प्रगतेजानुनीयस्यप्रज्ञुः, वातादिकानें गेले आहेत जानु ज्याचे तो. स. फेंगडा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

प्रडीनं प्रकर्षेणडीनंप्रडीनं, प्र कर्षें करून जें डीन स. गमन तें. क्र. डीङ्धा. विहायसागतिअ. प क्ष्यांची गति. अ. न.

प्रणतः प्रणम्यतेइतिप्रणतः, न म्रत्व पाविजे तो जो तो. क्र. णम धा. प्रह्वत्वअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणयः प्रणयनंप्रणयः, प्रीतीनें प्रार्थना जी तो. क्र. णीञ्धा. प्राप णअ. प्रीति. २ विश्वास. ३ याच्ञा अ. पु.

प्रणवः प्रकर्षेणनूयतेइतिप्रणवः प्रकर्षें करून स्तविजे तो जो तो. क्र. णुधा. स्तुतिअ. ओंकार. अ. पु.

प्रणादः प्रणाद्यतेनुरागेणप्रणादः अनुरागें करून जो शब्द तो. क्र. णद्धा. अव्यक्तशब्दअ. प्रीतीचा शब्द. अ. पु.

प्रणालः अंभोनेनप्रणलतिवध्यत इतिप्रणालः, उदक निबद्ध रीतें जाता योगानें ता. क्र. णलधा. गतिअ. पाणि जाण्याचा मार्ग. अ. पु. आ. स्त्री.

प्रणिधिः प्रकर्षेणनिधीयतेज्ञेय मत्रप्रणिधिः, प्रकर्षें करून ज्ञेय धारण करिजेतें ज्याचे ठायीं तो. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. याच्ञाक रणें. २ बातमीदार. इ. पु.

प्रणिहितं प्रणिधीयतेइतिप्रणि हितं, स्थापन करिजेलें जें तें. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. मिळाले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणीतः प्रकर्षेनीतः प्रणीतः, उत्कर्षातें पावणारा जो तो. म. मंत्रादिकें करून संस्कृत जो अग्नि तो. २ कढी वगैरे. अ. पु. ३ पाठ विलेला. ४ केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणुतः प्रणूयतेस्मप्रणुतः, स्त वन करिजेला जो तो. क्र. णुधा. स्तुतिअ. स्तवलेला. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

प्रणेय: प्रकर्षेणनेतुंशक्यः प्रणेयः प्रकर्षें करून पावणयाला शक्य जो तो. क्रु. णीञ्‌धा. प्रापणअ. स्वाधीन आहलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतनं प्राग्भवंप्रतनं, पूर्वीचवि द्यमान जें तें. त. पुरातन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतल: प्रश्लिष्टेतलेयस्यप्रत लः, संलग्न आहेत तलें ज्याचीं तो. स. पसरलेला हात. अ. पु.

प्रताप: प्रतपत्यनेनप्रतापः, ज्या च्या योगानें संतप्त करितो तो. क्रु. तपधा. संतापअ. धनात्पपणा. व सैन्या पासून जो यजमा नाचेठायीं तेजोविशेष तो. अ. पु.

प्रतापस: प्रतापश्चासस्तेजः तत्‌स्यतीतिप्रतापसः, वस्तुते जानें नाश करितो जो तो. क्रु. षो धा. अंतकर्मअ. पांढरी रुई. अ. पुल्लिंगीं.

प्रति प्रथनेइतिप्रति, प्रतिनिधि पा अर्थानें बोलतें जें तें. क्रु. प्रथ धा. प्रस्थानअ. प्रतिनिधिअव्य.

प्रतिकूलं प्रतीपगतंकूलात्प्रति कूलं, अनुकूलाहून जें विरुद्ध तें. स. विरुद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिकर्म प्रत्यंगंकर्मप्रतिकर्म, अंगाप्रत जें कर्म तें. स. अलंका रांनीं केलेली शोभा. २ आंगाचा परिमळ आण्याकरितां आंगास के शरादिकांचा संस्कार करणें. न. न.

प्रतिकृति: प्रकृष्टाकृतिःप्रतिकृ तिः, सादृश्यजी कृति ती. स. प्र तिमा. इ. स्त्री.

प्रतिकृष्ट: प्रतिकृष्यतेस्मप्रतिकृ ष्टः, मर्दन करिजेला जो तो. क्रु. कृषधा. विलेखनअ. नीच. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिख्याति: प्रतिख्यानंप्रति ख्यातिः, अत्यंत जी ख्याति ती. क्रु. ख्याधा. प्रकथनअ. अतिप्र सिद्धि. इ. स्त्री.

प्रतिक्षिप्त: प्रतिक्षिप्यतेस्मप्रति क्षिप्तः, प्रतिक्षेपिकरिजेला जो तो. क्रु. क्षिपधा. क्षेपअ. आक्षिप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिग्रह: प्रतिगृह्यतेअनेनप्रतिग्र

ह., प्रतिग्रह होइजेतो ओणें तो. ह्र. ग्रह्धा उपादानअ दिलेलें घे पें. २ सैन्याचा पृष्ठभाग ३ पिकदा णी. अ पु.

प्रतिग्राहः प्रतिगृह्णातीतिप्रति ग्राहः, प्रतिग्रह करितोजो तो ह्र. ग्रह्धा. उपादानअ. पिकदाणी. अ. पु.

प्रतिघः प्रतिहन्यतइतिप्रतिघः, हिंसकजो तो. ह्र. हनधा. हिंसाअ. क्रोध. अ. पु.

प्रतियातनं प्रतियात्यतेइति प्रतियातनं, हिंसा जी तें. ह्र. हनधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

प्रतिछाया प्रकृष्टाछायाप्रति छाया; उत्कृष्ट जी छाया ह्र. प्र तिबिंब ती स. प्रतिमा. आ. स्त्री

प्रतिजागरः प्रतिजागरणंप्रति जागरः, जागृती जी तो ह्र. जा गृधा निद्राक्षयअ कांहीं एकव स्तूस पाहात असणें. अ पु.

प्रतिज्ञातः प्रतिज्ञायतेस्मप्रति ज्ञातः, प्रतिज्ञा विषय करिजेला जो तो. ह्र. ज्ञाधा. अवबोधन अ. स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतिज्ञानं प्रतिज्ञायतेइतिप्रति ज्ञानं. ज्ञान जें तें. ह्र. ज्ञाधा. अ वबोधनअ. स्वीकार. अ. न.

प्रतिदानं प्रतीपंदानंप्रतिदानं, निक्षेपाकारणें जें दान तें. स. मो बदला. २ ठेव परत देणें. अ. न.

प्रतिध्वानः प्रतिध्वन्यतेइतिप्रति ध्वानः, प्रथम शब्दातें लक्षून नं तर जो ध्वनि जो. ह्र. ध्वनधा श ब्दअ. प्रतिशब्द. अ. पु.

प्रतिनिधिः प्रतिनिधीयतेइति प्रतिनिधिः, सदृश करिजेतो जो तो ह्र. डुधाञ्धा. धारणअ. प्र तिमा. इ. पु

प्रतिपत् प्रतिपद्यतेउपक्रम्यते इतिप्रतिपत्, तिथिगणनासंबंधी पूर्वी उपक्रमिजेते ह्र. योजिली जाते जी ती. ह्र. पद्धा. गतिअ. प्रतिपदा तिथि. २ बुद्धि. त्. स्त्री

प्रतिपन्नः प्रतिपद्यतेस्मप्रतिपन्नं. अवबोध करिजेलें जें तें. ह्र. पद्धा. गतिअ. जाणलेला. २ कबूल केले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिपादनं प्रतिपाद्यतेइतिप्रति

पादनं, दानजें तें. क्र. पदधा.ग तिअ. दान. अ. न.

प्रतिबद्धः प्रतिबध्यतेप्रतिबद्धः, मनोभंगकरिजेला जो तो. क्र. बध धा. बंधनअ. मनोभंग झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतिबंधः प्रतिबध्यतेस्यप्रतिबंधः प्रतिबंध पाडिजेला जो तो. क्र. बध धा. बंधनअ. अवरोध. अ. पु.

प्रतिबिंबं बिंबस्यप्रतिकृतिःप्र तिबिंबं, बिंबाचीजी प्रतिमा तो. स प्रतिमा. अ. न.

प्रतिभयं भयानकंप्रतिप्रतिभयं, भयानकाप्रत जो तो. स. भयान कनामारस विशेष. अ. पु. २भयं कर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिभान्वितः प्रतिभानप्रतिभा प्रतिभयान्वितः प्रतिभयान्वितः, न वीनमेषशालीनी बुद्धीनें युक्तजो तो. स. ज्यास स्फूर्ति आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिभूः प्रतिनिधिर्भवतीतिप्र तिभूः, प्रतिनिधी होतो जो तो. क्र. भूधा. सत्ताअ. जामीन. ऊ पुल्लिंगीं

प्रतिमा प्रतिमीयतेनयाप्रतिमा, सदृश करिजेतें जीणेंकरून ती. क्र. माङ्धा मानअ. प्रतिबिंब. आ. स्त्री.

प्रतिमानं प्रतिकृत्यमीयतेनेन प्रतिमानं, प्रतिकृतीकरून मान करिजेतें जेणें तें. क्र. माङ्धा मा नअ. प्रतिमा. २हत्तीच्या वाहि ल्या च्या अधोभाग. व दंतांचाम ध्यभाग. अ. न.

प्रतियत्नः प्रतियतनंप्रतियत्नः, प्रयत्न जो तो. क्र. यतीधा. प्रयत्नअ. वांछा २अनुकूल होणें ३संस्का र. अ. पु.

प्रतियातना प्रतियात्यतेनया प्रतियातना, प्रयत्न होइजेतो जी णें ती. क्र. यतीधा. प्रयत्नअ. प्र तिमा. आ. स्त्री.

प्रतिरोधी प्रतिरोद्धुंशीलमस्य प्रतिरोधी, निरोधस्वभावी जो तो. क्र. रुधिर्धा. आचरणअ. शत्रु. इन्. पु.

प्रतिवाक्यं प्रतियातनार्थंवाक्यं प्रतिवाक्य, प्रत्युत्तर जें तें. स. उत्त र. अ. न.

प्रतिविषा प्रतीपंविषमस्याः प्रतिविषा, प्रतिकूलआहे विष जीसती. स. अतिविष-आ. स्त्री.

प्रतिशासनं प्रतिशिष्टिःप्रतिशासनं, भृत्यादिप्रेषण जें तें. क्रु. शासऋधा. अनुशिष्टीअ. चाकरास बोलावून कोठें तरीं कार्यासाठीं पाठविणें. अ. न.

प्रतिश्यायः प्रतिक्षणेश्यायते प्रतिश्यायः, प्रतिक्षणीं गमन करणारा जी तो. क्रु. श्यैङ्धा. गति अ पडसें. अ. पु.

प्रतिश्रयः प्रतिश्रयणमत्रवा प्रतिश्रयः, आश्रयण किंवातेंहोतें जाजेथायीतो. क्रु. श्रिञ्धा. सेवा अ. आश्रय. २स्वीकार. ३सभा. अ. पु.

प्रतिश्रवः प्रतिश्रूयतेइतिप्रतिश्रवः, स्वीकार जो तो. क्रु. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकार. अ. पु.

प्रतिश्रुतं प्रतिश्रूयतेस्मप्रतिश्रुतं, प्रतिज्ञा करिजेलें जें तें. क्रु. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिश्रुत् प्रतिश्रूयतइतिप्रतिश्रुत्, प्रथम शब्दातें लक्षून नंतर जो शब्द तो. क्रु. श्रुधा. श्रवण अ. प्रतिध्वनि. द. स्त्री.

प्रतिष्टंभः प्रतिष्टंभनंप्रतिष्टंभः, प्रतिबंधजो तो. क्रु. ष्टभिधा. प्रतिष्टंभअ. प्रतिबंध. अ. पु.

प्रतिसीरा प्रतिसीयतेप्रतिसीरा, बांधिजेसे जी ती. क्रु. षिञ्धा. बंधनअ. पडदा. ह्य. कनात. आ. स्त्रीलिंगी.

प्रतिहतः प्रतिहन्यतेस्मप्रतिहतः, मनोभंग करिजेला जो तो. क्रु. हन्धा. हिंसाअ. मनोभंग जाहलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिहारः प्रतिहरणंप्रतिहारः, प्रतिहारोस्यास्तीतिप्रतिहारः, जननिवारणआहे ज्यास तो. त. द्वार. २द्वारपाळ. अ. पु.

प्रतीकः प्रत्येतीतिप्रतीकः, गमन करणारा जो तो. क्रु. इण्धा. गतिअ. शरीराचे अवयव. अ. ३ प्रतिकूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतीकारः प्रतिकरणंप्रतीकारः, वैर निराकरण जें तो. क्रु. डुकृञ्धा. करणअ. वैरशुद्धि. २नि

वारणकरणें अ. पु.

प्रतीकाशः प्रतिकाशतेप्रतीकाशः, सादृश्यानें शोभतोजो तो. कृ. काशृधा. दीप्तिअ. सदृश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतीक्ष्यः प्रतीक्षितुंयोग्यःप्रतीक्ष्य., अवलोकनकरावयासजो योग्यतो. कृ. ईक्षधा. दर्शनांकन अ पूज्य वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतीची पश्चादंचतिसूर्यास्तमप इतिप्रतीची, मागून सूर्याच्याअस्तमानी सुशोभित होतेती. कृ. अंचुधा. पूजाअ. पश्चिमादिशा. ई. स्त्री

प्रतीतः प्रत्येकंअगात्प्रतीतः, प्रत्येकाप्रत भासझालाजो तो कृ. इणधा. गतिअ. प्रख्यात. २हर्षयुक्त. ३आदरयुक्त ४ विद्वान ५ जाणतेला. वि अ. पु. न. आ स्त्री.

प्रतीपदर्शिनी प्रतीपंद्रष्टुशील मस्या प्रतीपदर्शिनी, प्रतिकूल पाहाण्याचा आहे स्वभावजीचा ती कृ दृशिर्धा प्रेक्षणअ बायको ई स्त्री

प्रतीरं प्रकर्षेणतरंत्यस्मात्प्रतीरं, प्रकर्षेकरून तरताहेतजा पासून ते. कृ. तॄधा. तरणअ. तीर अ. न.

प्रतीहारः प्रतिह्रियतेनेनात्रवा प्रतीहारः, निवारण करिजेतेंजाणें किंवा जाच्या ठायीं तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. द्वार. २ द्वारपाळ अ. पु.

प्रतीहारिः विग्रहादिपूर्वीच्याप्रमाणे. ——— द्वारपाळ. इ स्त्री

प्रतीहासः प्रतिपोह्रासोविकासोस्यप्रतीहासः, प्रतिकूलआहे हास्यरूपविकासजास तो. स. कण्हेरीचे झाड. अ. पु.

प्रतोली प्रतोलयतीतिप्रतोली, राजमार्गाचीतुलना करितेजी ती. कृ. तुलधा. उन्मानअ. गांवांतील लहान मार्ग. ई. स्त्री.

प्रत्नं प्रकर्षेणतमेप्रत्नं, चिरकाळाचे ठायींजें विद्यमान ते त पुरातन वि. अ. पु न आ स्त्री.

प्रत्यक्पर्णी प्रत्यंञ्चिपर्णान्यस्या इतिप्रत्यक्पर्णी, पूज्यमानआहेत पर्णेंजीसती. म आघाडानें झाड. ई. स्त्री.

प्रत्यक्श्रेणी प्रतीचीश्रेणीयस्या

: इतिप्रत्यक्श्रेणी, पूज्यमानआ हे श्रेणी स· पंक्तिजीनी ती· स· ऊंदरकानी· २दाती· ई· स्त्री·

प्रत्यक्षं अक्षमिंद्रियंप्रतिगतंप्र त्यक्षं, इंद्रियांप्रतजें गत तें· स· इंद्रियानें ग्राह्य· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री· २ प्रत्यक्षज्ञान· ३प्रत्य क्ष ज्ञानाचें कारण जें इंद्रिय तें· अ· न·

प्रत्यग्रः प्रतिनवमग्रमस्यप्रत्य ग्रः, नवीन आहे अग्र ज्याचें तो· स· नूतन· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

प्रत्यंतः प्रतिगतोअंतंप्रत्यंतः, जघन्याप्रत प्राप्त जो तो· स· म्ले च्छदेश· अ· पु·

प्रत्यंतपर्वताः प्रत्यंतेपर्वताः प्रत्यंतपर्वताः, महा गिरीच्या स मीपभागीं जे क्षुद्र पर्वत ते· स· मोठ्या पर्वता जवळजे लहान प र्वत असतात ते· अ· पु·

प्रत्ययः प्रत्ययंप्रीयतेनेनवा प्रत्येतिवाप्रत्ययः, ज्ञान किंवा आणिजे ती जेणें करून अथवा जाणतो जो तो· रू· इण्‌धा· गति अ· स्वाधीन· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री· २ शपथ· ३ ज्ञान· ४ विश्वा स· ५ हेतु· ६ छिद्र· ७ शब्द· ८ प्र सिद्धपणा· अ· पु·

प्रत्ययितः प्रत्ययःसंजातोस्यप्र त्ययितः, विश्वास झाला आहे ज्यास तो· न· विश्वासू· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

प्रत्यर्थी प्रतिकूलमर्थयितुंशीलः प्रत्यर्थी, प्रतिकूला प्रत याचना करण्या विषयीं स्वभाव ज्याचा तो· रू· अर्थधा· उपयाच्ञा· अ· श त्रु· इन्· पु·

प्रत्यवसितं प्रत्यवसीयतेस्म प्रत्यवसितं, भक्षण करिजेलें जें तें· रू· षोधा· अंतकर्म· अ· खालेलें · वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

प्रत्याख्यातः प्रत्याख्यायतेस्म प्रत्याख्यातः, प्रत्याख्यान करिजे ला जो तो· रू· ख्याधा· प्रकथन अ· निराकरण केलेला· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

प्रत्याख्यानं प्रत्याख्यातिःप्रत्या ख्यानं, निराकरण जें तें· रू· ख्या धा· प्रकथन अ· निराकरण· अ· न·

प्रत्यादिष्टः प्रत्यादिश्यतेस्मप्रत्या

दिष्टः, संसक्त करिजेला जो तो. क्र. दिशधा. अतिसर्जन अ. निराकरण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यादेशः प्रत्यादेशनंप्रत्यादेशः, त्याग जो तो. क्र. दिशधा. अतिसर्जनं अ. निराकरण. अ. न.

प्रत्यालीढं प्रत्यालेहनंप्रत्यालीढं, संकोचनं जें तो. क्र. लिहधा. आस्वादन अ. धनुर्धरांचा स्थितिविशेष. वाम जंघाप्रसारपूर्वक दक्षिण जंघासंकोच. अ. न.

प्रत्यासारः प्रतीपमासारयति प्रत्यासारः, प्रतिकूलातें अनुसरण करणारा जो तो. क्र. सृधा. गतिअ. सैन्यव्यूहाचा पृष्ठभाग. अ. पुल्लिंगी.

प्रत्याहारः प्रत्याहरणंप्रत्याहारः इंद्रिय परावर्तनजें तो. क्र. हृधा. हरणअ. इंद्रियांचें आकर्षण. अ. पु.

प्रत्युत्क्रमः प्रत्युत्क्रमणंप्रत्युत्क्रमः, कर्मारंभीं प्रथम प्रयोग जो तो. क्र. क्रमुधा. पादविक्षेप अ. युद्ध निमित्त आतयायितजो उद्योग तो. अ. पु.

प्रत्यूषः प्रत्यूषस्यतिइतिप्रत्यूषः, प्रभात काल जो तें. क्र. उषसृधा. प्रभातीभाव अ. प्रातःकाल. स. अ. न.

प्रत्यूहः प्रत्यूहनंप्रत्यूहः, प्रत्यूहन जें तो. क्र. ऊहधा. वितर्क अ. विघ्न. अ. पु.

प्रथमः प्रथतेइतिप्रथमः, विख्यात होतो जो तो. क्र. प्रथधा. प्रख्यान अ. आद्य. २ मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रथा प्रथनंप्रथा, विख्याती जी ती. क्र. था. पूं. था. प्र. प्रसिद्धि. आ. स्त्री.

प्रथितः प्रथ्यतेस्मप्रथितः, विख्याति पाविजेला जो तो. क्र. प्रथधा. प्रख्यान अ. प्रख्यात. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रदरः प्रदीर्यतेप्रदरणमनेनवा प्रदरः, विदीर्ण होतें किंवा केलें जेणें करून तो. क्र. दृधा. विदारण अ. विदारण. २ स्त्रीरोग विशेष. ३ बाण. अ. पु.

प्रदीपः विग्रह दीपशब्दाप्र. दीप. अ. पु.

प्रदीपनः प्रदीपयतीतिप्रदीपनः,

संताप करणारा जो तो. क्र. दी पीधा. दीप्तिअ. विषविशेष. अ. पुल्लिं.

प्रदेशनं प्रदिश्यतेइतिप्रदेशनं, देइजेतें जें तें. क्र. दिशधा. अति सर्जनअ. नजराणा. अ. न.

प्रदेशनी प्रदिश्यतेनयाप्रदेशनी, अत्यंत तर्जन करिजेतें जीणें करून ती. क्र. दिशधा. अतिसर्जनअ. आंगठ्याजवळची अंगुळी. ई. स्त्री.

प्रदेशिनी प्रदेशोअस्याअस्तीति प्रदेशिनी, अंगुष्ठ समीप भाग आहे जीस ती. त. अर्थादिपू.शअ

प्रदोषः प्रारब्धःदोषःअत्रेतिप्रदोषः, अध्ययनादिकाविषयीं सांगितला आहे दोष ज्यावेळीं तो. स. रजनीमुखम्. रात्रीच्या आरंभ. अ. पु.

प्रद्युम्नः प्रकृष्टंद्युम्नंबलमस्यप्रद्युम्नः, उत्कृष्ट आहे बल ज्याचें जो स. मदन. अ. पु.

प्रद्रावः प्रद्रवणंप्रद्रावः, पळायन जें तें. क्र. द्रुधा. गतिअ. पळायन. अ. पु.

प्रधनं प्रधानंप्रधनं, परस्परानीं शस्त्रधारण करिजेतें जें तें. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. युद्ध. अ. न.

प्रधानं प्रवर्ततेसर्वमत्रेतिप्रधानं, प्रवृत्त होतें हें सर्व ज्याचेठायीं तें. क्र. इलुधा. वर्तनअ. प्रपंचोत्पत्तीस मुख्य जें कारण माया स्वरूप तें. १ राजास मुख्य जो सहाय तो. २ प्रमुख. ४ बुद्धि. ५ प्रकृति. ६ परमात्मा.

प्रधिः प्रधीयतेअनेनप्रधिः, रथ धारण करिजे तो जेणें करून तो. क्र. डुधाञ्धा. धारणअ. रथाच्या चाकाचा भूस्पर्शी भाग. इ. स्त्री.

प्रपंचः प्रपंचतेइतिप्रपंचः, विस्तृत होतो जो तो. क्र. पचिधा. व्यक्तीकरणअ. वैपरित्य. २ शब्दाचा विस्तार. ३ संसार. ४ प्रतारण. अ. पु.

प्रपदं प्रकृष्टंपदंप्रपदं, प्रकृष्ट जें पद तें. स. पायांचा चवडा. अ. नपुं.

प्रपा प्रपिबंतिअस्यामितिप्रपा, उदक प्राशन करितात जीचेठायीं ती. क्र. पाधा. पानअ. जलशा

ला.आ.स्त्री.

प्रपातः प्रपतत्यस्मात्प्रपातः, प तन होनें ज्या तटा पासून तो. क्रु.पत्लृधा. गतिअ. पर्वताचा तु टलेला कडा. अ.पु.

प्रपितामहः प्रकृष्टःपितामहः प्रपितामहः, पित्याचा जो पिता मह तो. स. पणजा. अ.पु.

प्रपितामही प्रपितामहस्यस्त्री प्रपितामही, प्रपितामहाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. बापाचे बापाची आई. इ. पणजी. ई. स्त्री.

प्रपुन्नाडः पुमांसंनाडयतीति पुन्नाडः, प्रकृष्टःपुन्नाडः प्रपुन्नाडः, पुरुषाप्रत अधोगमन करणारा जी तो पुन्नाड प्रकृष्ट इ. अ त्यंत जो पुन्नाड तो. स. टाकळा अ.पु.

प्रपौंडरीकं पुंडरीकेनसदृशंपौं डरीकं, प्रकृष्टंपौंडरीकंप्रपौंडरीकं, पुंडरीक सदृश जें तें पौंडरीक उत्कृष्ट जें पौंडरीक इ. श्वेत कमळपुष्पें स. सात वर्णा भारि र्वी पानें असतात तो इक्ष. अ.न.

प्रफुल्लः प्रकर्षेणफुल्लतीतिप्रफु ल्लः, उत्कृष्ट विकास पावणारा जो तो. क्रु. फुल्लधा. विकसन अ. फुलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रबंधकल्पना प्रबंधस्यकल्प नाप्रबंधकल्पना, श्लोकाची जी रचना ती. स. कथा. आ. स्त्री.

प्रबोधनं प्रबुद्धिःप्रबोधनं, ग तगंधाचें जें उद्बोधन तें. क्रु. बुधधा. अवगमनअ. जागृत क रणें. २ ज्या वस्तूचा गंध गेलासा स पुनः गंध आणणें. अ.न.

प्रभंजनः प्रकर्षेणभनक्तीतिप्र भंजनः, बळाकाराने वृक्षादि भग्न करितो जो तो. क्रु. भंजोधा. आमर्दन अ. वायु. अ.पु.

प्रभवः प्रभवत्यस्मात्प्रभवः, उ त्पन्न होतो ज्या पासून तो. क्रु. भूधा सत्ताअ. जन्महेतु. २ ज्या वस्तूचें ज्या पासून प्रथम ज्ञान होतें तो. ३ पराक्रम. अ.पु.

प्रभा प्रकर्षेणभातीतिप्रभा, प्रक र्षेंकरून शोभत्ये जी ती. क्रु. भा धा. दीप्तिअ. कांति. आ. स्त्री.

प्रभाकरः प्रभांकरोतीतिप्रभाक रः, प्रभेतें करणारा जो तो. क्रु. कृ

भृधा. करणअ. सूर्य. अ. पु.

प्रभातं प्रकर्षेणभातुंप्रवृत्तंप्रभातं, उत्कर्षे करून देदीप्यमानहोण्या करितां प्रवृत्त झालें जें तें. कृ. भाधा. दीप्तिअ. प्रातःकाल. अ. न.

प्रभावः प्रभवंत्यनेनप्रभावः, समर्थ होतो जेणें करून तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. धनाढ्यता ससैन्य त्यां पासून जो यजमानाचेठायीं तेजोविशेष असतो तो. २सामर्थ्यातिशय. अ. पु.

प्रभिन्नः प्रभिद्यतेस्मप्रभिन्नः, मदानें भिन्न होणारा जो तो. कृ. भिदिरधा. विदारणअ. ज्याच्याम स्तकापासून मदस्राव होतआहे असा हत्ती. अ. पु.

प्रभुः प्रभवतीतिप्रभुः, समर्थ होतो जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. स्वामी. २नायक. ३समर्थ. उ. पु.

प्रभूतं प्रभवतितीप्रभूतं, प्रकर्षे करून झालें जें तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

प्रभ्रष्टकः प्रभ्रंशितुंप्रवृत्तःप्रभ्रष्टकः, अधःपतन करावयाकारणें जो योग्य तो. कृ. भ्रंशुधा अधःपतनअ. जी माळ शेंडींत किंवा वेणींत लोंबत असते ती. अ. पु.

प्रमथः प्रमथ्नातीतिप्रमथः, प्रकर्षेकरून मथन करितो जो तो. कृ. मथेधा. विलोडनअ. महादेवाचागणविशेष. अ. पु.

प्रमथनं प्रमथ्यतेप्रमथनं, हिंसाजी तें. कृ. मथधा. हिंसाअ. मनमारणें अ. न.

प्रमथाधिपः प्रमथानामधिपः प्रमथाधिपः, प्रमथांचा जो अधिपस्त. स्वामी तो. स. महादेव. अ. पुल्लिं.

प्रमदः प्रमद्यतेइतिप्रमदः, हर्ष जो तो. कृ. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

प्रमदवनं प्रमदानांवनंप्रमदवनं, स्त्रियांला क्रीडा घेजें वन तें. स. राजांच्या स्त्रियांचें क्रीडारण्य अ. न.

प्रमदा प्रमदोहर्षोस्यस्याः साप्रमदा, हर्षआहे जीस ती. त. जीस मदनवेग पुष्कळ आहे ती बायको. अ. स्त्री

प्रमनाः प्रकृष्टंमनोयस्यप्रमनाः, उत्कृष्ट आहे अंतःकरण ज्याचें तो. स. ज्याचें अंतःकरण हर्षयुक्त आहे तो. वि. अ. पु. न. स्त्री.

प्रमा विग्रहादिप्रमितिशब्दाप्रमाणें यथार्थ ज्ञान. आ. स्त्री.

प्रमाणं प्रमीयतेअनेनवाप्रमाणं, मान करिजेतें किंवा ज्याचा योगानें परिमाण करिजेतें तें. कृ. माङ् धा. मानअ. अंगुलिमान अंगुली वीतहात इत्यादिकांनीं जें मोजणें ते व मोजण्याचें साधन. २ हेतुकारण ३ मर्यादा. ४ शास्त्र. ५परिच्छेद. ६मोजणारा. अ. न.

प्रमातामहः प्रकर्षेणमातामहः प्रमातामहः, आईच्या बापाचा जो बाप तो. स. आईच्या बापाचा बाप. अ. पु.

प्रमादः प्रमद्यतइतिप्रमादः, अनवधान जें तो. कृ. मदी धा. ग्लेपन अ. अनवधान. अ. पु.

प्रमापणं प्रमाप्यतेइतिप्रमापणं, हिंसन जें तें. कृ. मीञ् धा. हिंसा अ. ठार मारणें. अ. न.

प्रमापनं प्रमाप्यतेइतिप्रमापनं, हस्तादिकांनीं जें मारणें तें. कृ. मीञ् धा. हिंसाअ. ठार मारणें. अ. न.

प्रमितिः प्रमाणंप्रमितिः, प्रमाण जें ती. कृ. माङ् धा. मानअ. यथार्थज्ञान. इ. स्त्री.

प्रमीतः प्रमीयतेस्मप्रमीतः, प्रकर्षेकरून हिंसितकरिजेला जो तो. कृ. मीञ् धा. हिंसाअ. यज्ञासाठीं मारलेला पशु. अ. पु. २ मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमीला प्रमीलंतींद्रियाणिअत्रेतिप्रमीला, निमीलन पावताहेत इंद्रियें जीचाठायीं ती. कृ. मीलधा. निमेषणअ. निद्राजन्य आलस्य. २ अत्यंत प्रमानें जें अस्पमर्थ्य ती. आ. स्त्री.

प्रमुखः प्रकृष्टंमुखमस्यप्रमुखः, प्रकृष्ट आहे मुख ज्याचें तो. स. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमुदितः प्रमोदतेस्मप्रमुदितः, हर्ष पावता झाला जो तो. कृ. मुद धा. हर्षअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमोदः प्रमोद्यतेइतिप्रमोदः, हर्ष जो तो. कृ. मुद धा. हर्षअ. ह

पं. अ. पु.

प्रयतः प्रयच्छतिस्मेतिप्रयतः, शांति पावणाराजो तो. ऌ. यमधा. उपरमअ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रयस्तं प्रयस्यतेस्मप्रयस्तं, प्रयत्नानें करिलेलें जें तें. ऌ. यसधा. प्रयत्नअ. प्रयत्नानें निष्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रयामः प्रयमणंप्रयामः, अत्यंत आदर जो तो. ऌ. यमधा-उपरमअ. धनधान्याचेठायीं जोलो. कांचा आदरातिशय तो. अ. पु.

प्रयुद्धार्थः प्रकृष्टंयुद्धंअर्थोयस्यप्रयुद्धार्थः, प्रकृष्ट युद्ध आहे प्रयोजन ज्याचें तो. स. युद्धार्थअतिशयित जो उद्योग तो. अ. पु.

प्रयोगार्थः प्रयोगः अर्थः अस्य प्रयोगार्थः, युद्ध योग आहे प्रयोजन ज्याचें तो. स. अर्थादिपूर्वीच्या शब्दास.

प्रलंबघ्नः प्रलंबंहन्तीतिप्रलंबघ्नः, प्रलंबासुरातें मारिता झालाजो तो. ऌ. हनधा. हिंसाअ. बलराम. अ. पु.

प्रलयः प्रलीयतेजगदत्रेतिप्रलयः, लय पावतें हें जगज्याचेठायीं तो. ऌ. लीङ्धा. श्लेषणअ. सृष्टिसंहार. २ मरण. ३ परिस्पंद. ४ नाश. अ. पु.

प्रलापः प्रलप्यतेइतिप्रलापः, व्यर्थभाषण जें तो. ऌ. लपधा. व्यक्तवाणिअ. व्यर्थभाषण. अ. पु.

प्रवणः प्रवतेऽत्रप्रवणः, गमन कर्तो ज्याचेठायीं तो. ऌ. प्रुङ्धा. गतिअ. क्रमानें निम्न भूमि वगैरे. २ नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ चतुष्पथ ह्य. चवांठा. अ. पु.

प्रवयाः प्रगतंवयोयस्यसप्रवयाः, गेलें आहे वय ज्याचें तो. स. इन्द्र. स्. पु.

प्रवल्हिका प्रवल्हतेइतिप्रवल्हिका, संशययुक्तभाषण करितेजीती. ऌ. वल्हधा. भाषाअ. वास्तविकअर्थ गुप्त राखून अर्थांतर स्पष्ट दिसावें असें जें संशय पडण्याजोगें बोलणें तें. आ. स्त्री.

प्रवहः प्रकृष्टंवहनंप्रवहः, बहिर्गमन जें तो. ऌ. वहधा. प्रापणअ. पाण्याचा बाहेर निर्गम स

वाहणें. अ.पु.

प्रवहणं प्रोह्यतेअनेनप्रवहणं, वहन होइजेतेंजेणेंकरून तें. कृ. वहधा. प्रापणअ. सुरस्याची गाडी. अ. न.

प्रवारणं प्रवार्यतेअनेनप्रवारणं. फलस्वीकार कीजेतोजेणें तें. कृ. वृञ्धा. वरणअ. काम्यदान २ महादान. अ. न.

प्रवालं प्रवलतीतिप्रवालं, जीवन करितें जें तें. कृ. वलधा. जीवनअ. रत्नविशेष स्र. पोवळें. २ अंकूर. ३ वीणादंड. अ. पु. न.

प्रवाहः प्रवहणंप्रवाहः, जलप्रवहण जें तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. पाण्याचा प्रवाह. अ. पु.

प्रवासनं प्रवास्यतेप्रवासनं, छेदन जें तें. कृ. वसधा. छेदनअ. वध. अ. न.

प्रवाहिका प्रवहतीतिप्रवाहिका, वाहत्येजी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ. संग्रहणी रोग. आ. स्त्री.

प्रविख्यातिः प्रविख्यानंप्रविख्यातिः, अत्यंत जी ख्याती ती. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. आविप्रसिद्धि. इ. स्त्री.

प्रविदारणं प्रविदार्यतेतत्प्रविदारणं, परस्पर जें भेदन तें. कृ. दृधा. विदारणअ. युद्ध. अ. न.

प्रवीणः वीणयाप्रगायतिप्रवीणः, वीणेंकरून गायन करितो जो तो. कृ. वीणाप्रकारधा. गायन निपुण. अ. पु.

प्रवृत्तिः प्रवर्तनंप्रवृत्तिः, जलादि प्रवर्तन जें ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. शास्त्रीक लोकवृत्तांत सांगणें. २ प्रवाह. ३ निवृत्तीचा प्रतिपक्षी. इ. स्त्री.

प्रवृद्धं प्रवर्धतेस्मप्रवृद्धं, वृद्धी पावतें झाले जें तें. कृ. वृधुधा. वृद्धिअ. वृद्धिंगत. २ प्रौढ. ३ पसरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रवेकः प्रविनक्तीतिप्रवेकः, सारासार विचार करितो जो तो. कृ. विचिर्धा. पृथग्भावअ. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रवेणिः प्रवेणी प्रकर्षेणवीयतेस्यांप्रवेणिः, प्रकर्षेकरूनपाणिजनें किंवा गज निक्षिप्त होतो जीच्या दारा ती. कृ. वीधा. गतिअ. वेणी. २

हत्तीच्या पाठीवर घालावयाचें आस्तरण. इ. २ ई. स्त्री.

प्रवेष्टः प्रकर्षेणवेष्टतेइतिप्रवेष्टः, प्रकर्षें करून वेष्टन करितो जो तो. कृ. वेष्टधा. वेष्टनअ. बाहु. अ. पु.

प्रव्यक्त प्रव्यंचतेस्मप्रव्यक्तं, स्पष्ट करिजेलें जें तें. कृ. अंचुधा. गत्यादिअ. उघड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रश्नः पृच्छनइतिप्रश्नः, पृच्छा जी तो. कृ. प्रच्छधा. ज्ञीप्साअ. पृच्छा. अ. पु.

प्रश्रयः प्रश्रयणंप्रश्रयः, सेवन जें तें. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. प्रीति. अ. पु.

प्रश्रितः प्रकर्षेश्रयतिप्रश्रितः, अत्यंत सेवा करिता झाला जो तो. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रष्ठः प्रतिष्ठतेगच्छतीतिप्रष्ठः, अग्र गमन करणारा जो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. अग्रसर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रष्ठवाट् प्रष्ठंवहतीतिप्रष्ठवाट्, अग्रगामीपण वहन करितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. ज्या बैलाच्या खांद्यावर जूं वगैरे घालून दमून वठणीस येण्यासाठीं फिरवितात तो बैल. इ. पु.

प्रष्ठौही प्रष्ठंवहतीतिप्रष्ठौही, प्रथम गर्भ वाहणारी जी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ. बालाअसून गर्भिणी जी गाय ती. ई. स्त्री.

प्रसन्नः प्रसीदतीतिप्रसन्नः, संतुष्ट होतो जो तो. कृ. षद्लृधा. गत्यादिअ. संतुष्ट. २ निर्मळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसन्नता प्रसन्नस्यभावःप्रसन्नता, प्रसन्नाचा जो भाव ती. त प्रसन्नपणा. २ स्वच्छता. आ. स्त्री.

प्रसन्ना प्रसीदतिस्मप्रसन्ना, पान कर्त्यातें विशीर्ण करणारी जी ती. कृ. षद्लृधा. विशरणादिअ. मद्य. आ. स्त्री.

प्रसभं प्रगतासभा यस्मात्प्रसभं, गेली आहे सभा ज्यापासून तें. स. बलात्कार. अ. न.

प्रसरः प्रसरणंप्रसरः, व्रणादि प्रसरण जें तें. कृ. सृधा. गतिअ

प्रणादिकांनें प्रसरण. २ प्रीति.

अ. पु.

प्रसरणं.प्रसरणिः प्रसृ-
तिः प्रसरणं, सर्वतः जे गमन
तें. कृ. सृधा. गतिअ. अधिकप्र
देशीं व्याप्ति. २ पसरणें. अ. न. २
इ. स्त्री.

प्रसरणी विग्रहादिप्रसरणश
त्रुभमार्गो ई. स्त्री.

प्रसवः विग्रहादिप्रसूतिशब्दाप.
यद्वा प्रसवनंप्रसूयतेवाप्रसवः,प्रा
णिप्रसवन जें तें. किंवाजेंकरिजे
-तो जो तो कृ. षूङ्धा. प्राणिप्रसव
अ. प्रसूत होणें. २ उत्पत्ती. ३ फूल
४ पुष्प ५ अपत्य अ. पु.

प्रसवबंधनं प्रसूयतेसौप्रसवः,
तस्यबंधनं प्रसवबंधनं, उत्पन्न
होतें ज्यावेंजेंबंधन स. देठ तें. स.
फूल फल इत्यादिकांचा देठ. अन

प्रसव्यं प्रगतंसव्यात्प्रसव्यं, सव्या
हून भिन्न जें तें. स. विपरीत. वि.
अ. पु न. आ. स्त्री.

प्रसह्य प्रकर्षेणसोढं प्रसह्य, प्र
कर्षे करून सहन करून. कृ. षह
धा. मर्षणअ. बलात्कारें करूनह्या

अर्थी अव्यय.

प्रसादः प्रसाद्यतेनेनप्रसादः,प्र
साद करिजेतो जेणें तो. कृ. षद्लृधा
विशरणादिअ. अनुग्रह. २ निर्म
लता. ३ प्रसन्नता. ४ काव्यगुण
विशेष अ. पु.

प्रसाधनं प्रसाध्यतेनेनांगमिति
प्रसाधनं, अंग अलंकृत करिजेतें
जेणें तें. कृ. साधधा. संसिद्धिअ.
अलंकारकृत शोभा. अ. न.

प्रसाधनी प्रसाध्यतेनयाप्रसाध
नी,प्रसाध्यतेङ्ग. कंगीफणी करि
जेतें जीणें करून ती. कृ. साधधा.
सिद्धिअ. अलंकारयुक्त. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्रसाधितः प्रसाध्यतेस्मप्रसा
धितः, अलंकृत करिजेतो जो तो.
कृ साधधा. संसिद्धिअ अलंका
रयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसारिणी प्रसार्यतेंगमनेया
इतिप्रसारिणी, अंगप्रसृत ही
इजेतें जीणें ती. कृ. सृधा. गति
अ. चांदवेल. ई. स्त्री.

प्रसारी प्रसरणशीलः प्रसारी,प्र
सरणशील जो तो. कृ. सृधा गति

अ. पसरट. वि. इन. पु. ई. स्त्री. इत्न.

प्रसितः प्रासायिइतिप्रसितः, बंधन करिजेला जो तो. कृ. षिञ् धा. बंधनअ. आसक्त. ह्य. तत्पर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसितिः प्रसीयतेइतिप्रसितिः, बंधन जें ती. कृ. षिञ् धा. बंधनअ. बंधन किंवा त्याचें साधन दोरी व गैरे. इ. स्त्री.

प्रसिद्धः प्रसिध्यतीतिप्रसिद्धः, प्रसिद्धी पावती जो तो. कृ. षिधु धा. संसिद्धिअ. प्रख्यात. २भूषित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रसूः प्रसूयतेइतिप्रसूः, प्रसवणारी जी ती. कृ. षूङ् धा. प्रसवअ. जननी २घोडी. ३कदलीनामाहरिण. ४वेल. ऊ. स्त्री.

प्रसूता प्रासविष्टेतिप्रसूता, पुत्रातें प्रसवती झाली जी ती. कृ. षूङ् धा. प्राणिगर्भमोचनप्रसूत झालेली. आ. स्त्री.

प्रसूतिः प्रसवनंप्रसूतिः, प्रसवन किंवा प्रेरण जे ती. कृ. षूङ्प्र प्रसवअ. प्रसूतहोणें इ. स्त्री.

प्रसूतिका विग्रहादिप्रसूता शब्दाप्र. प्रसूत जाहलेली. आ स्त्री

प्रसूतिजं प्रसूतौजातंप्रसूतिजं, प्रसूति कालीं जें उत्पन्न दुःख तें. कृ. जनी धा. प्रादुर्भावअ. प्रसूतकालींची वेदना. अ. न.

प्रसूनं प्रसूयतेइतिप्रसूनं, अभिषव करिजेतें जें तें. कृ. षूञ् धा. अभिषवअ. फूल. २फळ. अ. न. ३उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रसूजनयितारौ प्रसूश्चजनयिताचप्रसूजनयितारौ आई आणि बाप जे ते. स. मातापितरु. क्र. आई आणि बाप यांची सहोक्ति आहे ऋ. पु.

प्रसृतं प्रसरतिस्मप्रसृतं, प्रसरण पावतें झालें जें तें. कृ. सृ धा. गतिअ. पसरलेलें. वि. अ. उ. न. आ. स्त्री.

प्रसृता प्रसरतिस्मप्रसृता. प्रसृत केली जी ती. कृ. सृ धा. गतिअ. पायांची पोटरी. आ. स्त्री

प्रसृतिः प्रकृष्टास्मृतिःप्रसरणमस्याःप्रसृतिः, प्रकृष्ट झआहे विस्तार जीचा ती. स.

कुडव्या. इ. स्त्री.

प्रसेवः प्रसीव्यतेस्मप्रसेवः, अ र्थादिस्यूतशब्दाप्रमाणें धान्या दि ठेवण्याचें भांडें गोणी वगैरे. अ. पु.

प्रसेवकः प्रकर्षेणसेव्यतेइति प्रसेवकः, प्रकर्षे करून सेवि जेतो जो तो. कृ. षेवृधा. सेव नअ. वीणेचा भोपळा. अ. पु.

प्रस्तरः प्रकर्षेणस्तृणातीतिप्र स्तरः, अत्यंत मजबुदीनें आ च्छादित होतो जो तो. कृ. स्तृ धा. आच्छादनअ. पाषाणह्न. द गड. अ. पु.

प्रस्तावः प्रस्तवनंप्रस्तावः, प्रस्त वनजें हा स्तुतीजी ती. कृ. ष्टुञ्धा स्तुतिअ. प्रसंग. अ. पु.

प्रस्थः प्रस्थीयतेअनेनप्रस्थः, जेणेकरून स्थिती होते तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. सपाट जो पर्वताचा पेक देश तो. २प रिमाणविशेषह्न. शेर. अ. पु. न.

प्रस्थपुष्पः प्रस्थेपुष्पतीतिप्रस्थ पुष्पः, पर्वतशिखरावरंसारखींजो फुलतो तो. कृ. पुष्पधा. विकसन अ. पांढरा मरवा. अ. पु.

प्रस्थानं प्रस्थानंप्रस्थानं, ग मन जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्ति अ. प्रयाण. अ. न.

प्रस्रवणं प्रस्रवंतीआपः अस्मा त्इतिप्रस्रवणं, पाझरतात्हेत उ दकें ज्या पासून ते. कृ. स्रुधा. ग तिअ. स्रवणं. २ पाणि ठेवण्याचें भांडें वगैरे. अ. न.

प्रस्फोटनं प्रस्फोट्यतेनेनप्रस्फो टनं, धान्य नीट कारिजेतें जेणें तें कृ. स्फुटधा. विकसनअ. सूप. अ. न.

प्रस्रावः प्रस्रूयतेइतिप्रस्रावः, प्रस्रविजेतो जो तो. कृ. ष्णुधा. प्रस्र वणअ. सूत्र. अ. पु.

प्रहरः प्रह्रियतइतिप्रहरः, प्रक र्षे करून हरण होइजे तो जो तो. कृ. हृञ्धा. हरण अ. अहोरात्री चा आठवा भाग. ह्न. साडेसात घटिका. अ. पु.

प्रहरणं प्रह्रीयतेअनेनप्रहरणं, हरणकारिजेतें जेणें करून तें. कृ. हृञ्धा. हरणअ. शस्त्र. अ. न.

प्रहारणं प्रह्रीयतेनप्रहारणं, प्रह

पाकारिजेलें जें तें. कृ. आ. पू. श.
प्र. काम्यदान. २ महादान. अ. न.

प्रहस्तः प्रसृतोहस्तः प्रहस्तः, प सरलेला असा जो हात तो. स. व्याकुल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पसरलेला हात. अ. पु.

प्रही जलप्रजहातिददातीतिप्रही जला प्रत देतेजी ती कृ. ओहा कृधा. त्यागअ. विहीर. ई. स्त्री.

प्रहेलिका प्रहेकयतिसूचयति प्राणार्थमितिप्रहेलिका, अभि प्रायातें सूचना करणारी अशी जी ती कृ. हिलधा. भावकरण अ. अर्थ प्रवल्हिकाशब्दाप्रमा णें. आ. स्त्री.

प्रल्हन्नः प्रल्हायतेस्मप्रल्ह न्न., फारसपाविलेला जो तो. कृ ल्हादी धा. क्तअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रांशुः प्रकृष्टाअंशवोस्यप्रांशुः, उत्कृष्ट आहेत अंशु ज्या किर णा ज्याचे तो. स. उंच. वि. उ. पु. स्त्री. न.

प्राकारः प्रक्रियतेइतिप्राकारः अत्यंत दृढ करिजेतो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. कुपण किंवा तट. अ. पु.

प्राकृतः प्रकृतौभवः प्राकृतः, मायेच्याठायीं झाला जो तो त. क्षुल्लक. अ. पु.

प्राक् प्राग्दिदेशेइतिप्राक्, पूर्वदे शाचेठायीं जें तें. त. अतीत ह्या अर्थी अव्य.

प्राग्र्यः प्रागेभवः प्राग्र्यः, अग्रभा गीं हो तो जो तो. त. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राग्वंशः प्रकर्षेणांचन्तीतिप्राक् सचासौवंशश्चप्राग्वंशः, हविःशा लेच्या पूर्वेस स्थित जो स्तंभ तो समास हवि. यज्ञशालेचे ठायीं पूर्वदिशेस वेदोक्त यज्ञकर्म करणारे जे ऋत्विजादिक त्यांसाठीं तेथें राहाण्याची जागा केलेली अ सते ती. किंवा यज्ञशालेचा पूर्वले भत्त्यांवर लांब लांकूड ठेवलेलें असतें तें. अ. पु.

प्राग्रहरः प्रकृष्टमग्रंहरतिप्राग्र हरः, अग्र भागातें हरण करितो जो तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. प्र मुख. अ. पु.

प्राधार: प्राधरणंप्राधारः, घृतादिक्षरण जें तो कृ. धृधा. क्षरणादिअ. घृतादिकांचे क्षरण. अ. पुल्लिंगी.

प्रान्तिका प्रान्तिगमिनप्रान्तिका, प्रकर्षें करून गमन करित्ये जीती कृ. अंतुधा. गत्यादिअ. रानमाशि. आ. स्त्री.

प्राची प्रागंचतिसूर्येणेतिप्राची पूर्वी सूर्यानें करशोभित होत्ये जीती. कृ. अंचुधा. पूजाअ. पूर्वदिशा. ई. स्त्री.

प्राचीना प्राचिभवाप्राचीना, पूर्व दिशेच्या ठायीं आहली जी ती. त. जीस पाहाड मूळ असें म्हणतात ती. आ. स्त्री.

प्राचीनावीतं प्राचीनंदक्षिणमावीयतेस्मप्राचीनावीतं, दक्षिणस्कंधाचे ठायीं जें क्षिप्त तें. कृ. वीधा. असनादिअ. उजवे खांद्यावरून घातलेलें यज्ञोपवीत अ. न.

प्राचीरं प्राचीयतेइतिप्राचीरं, परिचीकृत केलें जें तें. कृ. चिञ्धा. चयनअ. शहरच घर इत्यादिकांचे सभोंवार जें वेळूचे वगैरे वेष्टन असतें तें. अ. न.

प्राच्य: प्राच्यांभवःप्राच्यः, प्राची दिशेच्या ठायीं जो विद्यमान तो. त. शरावती नदीपर्यंत जो पूर्वदक्षिण देश तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राजनं प्रजीयतेअनेनप्राजनं, वृषभादिकांतें प्रेरणा करिजेते जेणें करून तें. कृ. अजधा. गतिविशेषअ. चाबूक. अ. न.

प्राजिता प्रकर्षेणाजतीतिप्राजिता, प्रेरणा करणारा जो तो. कृ. अजधा. गत्यादिअ. सारथि. ऋ. पु.

प्राज्ञ: प्रज्ञास्त्यस्यप्राज्ञः, प्रशस्त आहे बुद्धि ज्याची तो. त. पंडित. अ. पु.

प्राज्ञा प्रज्ञास्त्यस्याःप्राज्ञा, बुद्धि आहे जीस ती. त. बुद्धिमती स्त्री. आ. स्त्री.

प्राज्ञी प्रज्ञायतइतिप्रज्ञा सैव प्राज्ञी, प्रकर्षें करून जाणणारी जी ती प्रज्ञा तीच प्राज्ञी. सद्बुद्धिमती स्त्री. ई. स्त्री.

प्राज्ये प्रज्यतेइतिप्राज्यं, अधिक प्राप्त करिजेतें जें तें. कृ. अज धा. गतिअ. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राड्विवाकः प्रच्छनंप्राट् विवचनंविवाकः, प्राट् च विवाकश्चैतावस्यस्तइतिप्राड्विवाकः, प्रश्न आणि विचार हे आहेत ज्यास तो. त. न्यायाधीश. अ. पु.

प्राणः प्राणंत्यनेनेतिप्राणः, ज्याच्या सञ्चाराने प्राणी जीवन पावतात तो. कृ. अनधा. प्राणनअ. शरीरांत संचार करणारा वायु. २ पराक्रम. ३ गंधरसविशेषरसरत्नपाचोळ. अ. पु.

प्राणी प्राणोस्यास्तीतिप्राणी, प्राण आहे ज्यास तो. त. जंतु. स. प्राणवान्. इन्. पु.

प्रातः प्रातनीतिप्रातः, प्रातःकाळ या अर्थीं निरंतर बोधक जें तें. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. प्रात. काळ या अर्थीं अव्य.

प्रातिहारकः प्रतिहरणंप्रातिहारोव्याजः सप्रयोजनमस्यप्रातिहारकः, कपट आहे प्रयोजन ज्याचें तो. त. गारुडी. अ. पु.

प्राथमकल्पिकः प्रथमकल्प आद्यारंभ. प्रयोजनमस्यप्राथमकल्पिकः, प्रथमारंभ आहे प्रयोजन ज्याचें तो, ज्याणें अध्ययनास आरंभ केला आहे असा. त. अ. पु.

प्रादुः प्रकर्षेण अत्तिइतिप्रादुः, तमानिइति स. प्रकाशित सातें करितें. तद्बोधक जें तें. कृ. अद्धा. भक्षणअ. नाम. २ प्रकाशित या अर्थी. अव्यय.

प्रादेशः प्रदिश्यतेनेनप्रादेशः, अत्यंत तर्जन होइजेते जेणें करून तो. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. तर्जनी सहित विस्तृत जो अंगुष्ठ तो. अ. पु.

प्रादेशनं प्रादिश्यतइतिप्रादेशनं, दान जें तें. कृ. दिशधा. अतिसर्जनअ. दान. अ. न.

प्राध्वं प्राध्वनतीतिप्राध्वं, अनुकूलार्थातें बोलिजेतें तें. कृ. ध्वनधा. शब्दअ. आनुकूल्यार्थी अव्य.

प्रांतरं प्रकृष्टंअंतरंअत्रइतिप्रांतरं. प्रकृष्ट आहे अंतर जाचेंया

चीं तें. स. ज्यामार्गीं छायापाणी नाहीं असा जो दूरचा मार्ग तो. अ. न.

प्राप्तं प्राप्यतेस्मप्राप्तं, लब्ध करि ज्ञेलें जें तें. कृ. आपूधा. प्राप्तिअ. मिळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राप्तपंचत्वः प्राप्तंपंचत्वंयेनस प्राप्तपंचत्वः, प्राप्त आहे मरण ज्यों तो. स. मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राप्तरूपः प्राप्तोरूपंप्राप्तरूपः, रूपाप्रत जो प्राप्त तो. स. पंडित. अ. पु. २ मनोहर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राप्तिः प्राप्यतेइतिप्राप्तिः, पाविजेजेजी ती. कृ. आपूधा. लंभन अ. उत्पत्ती. २ लाभ. इ. स्त्री.

प्राप्यं प्राप्यतेस्मप्राप्यं, प्राप्तुंशक्य जें तें. कृ. आपूधा. लंभन अ. मिळवावयाची जागा. अ. न.

प्राभृतं प्राभृयतेस्मइतिप्राभृतं, भरण करिजेतें जें तें. कृ. भृञ्धा. भरणअ. नजराणा. अ. न.

प्रायः प्रायनंप्रायः, प्रकर्षें करून जें गमन तें संन्यासपूर्वक जो अनत्याग जो तें कृ. अयधा. गतिअ. संन्यासपूर्वकअनोजन. २ बाहुल्य. ३ नाश जाणाविणारें चिन्ह. अ. पु.

प्रायः प्रकृष्टमयनंप्रायः, वैकुंठादि स्थानप्राप्ति साधन जें तो कृ. इण्धा. गतिअ. बाहुल्यार्थी अव्य.

प्रालंबं प्रालंबतेइतिप्रालंबं, अधोभागपर्यंत लंबाय मान पडतें जें तें. कृ. लबिधा. अवलंसनअ. गळ्यामध्यें सरळ लोंबणारी माळ. अ. न.

प्रालंबिका प्रालंबतेइतिप्रालंबिका, कंठाच्यावर्या प्रकर्षें करून लोंबणारीजी ती. कृ. लबिधा. अवस्रंसनअ. नाभिपर्यंत लोंबणारी सोन्यांची कंठी. आ. स्त्री.

प्रालेयः प्रलीयंतेपदार्था अत्र इतिप्रालेयः, तत आगतंप्रालेयं, लय पावतात पदार्थ ज्याचेठायीं तो प्रलय त्यापासून प्राप्त जें तें. त. थंडी. २ वर्फ. अ. न.

प्रावृतं प्राव्रियतेस्मइतिप्रावृतं, आवरण करिजेतें जें ते.

हृ. वृञ्‌धा. वरणअ. पांघुरले लें वस्त्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रावारः प्रावरः प्राव्रियतेनेनप्रावारः, आच्छादन करिजे तें जेणें करून तो. क्रु. वृञ्‌धा. वरणअ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु.

प्रावृषायणी प्रावृषिएतिअयतेवाप्रावृषायणी, प्रावृट्‌कालाचेठायीं गमन करित्से जीती. कृ. इण्‌धा. २अयधा गतिअ. कांच कुयरी. ई. स्त्री.

प्रावृट् प्रकर्षेणवर्षतइतिप्रावृट् प्रकर्षे करून वृष्टि करित्से जीती कृ. वृषुधा. सेचनअ. वर्षाकाल ह्म. पावसाळा. पृ. स्त्री.

प्रासः प्रास्यतेइतिप्रासः, टाकिजे तीजी ती. कृ. असूधा. क्षेपण अ. शस्त्र विशेषसांग. अ. पु.

प्रासंगः प्रसज्जतेइतिप्रासंगः संलग्न करिजेतो जो तो. कृ. षंजधा. संग., अ. गाडीस जुंफलेल्या बैलाच्या खांद्यावर घातलेलें जूं ह्म. जोकड. अ. पु.

प्रासंग्यः प्रसंगंवहतीतिप्रासंग्यः, स्कंदप्रदेशातें वाहतो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. नघहोण्या करितां गळ्यांत लांकूड बांधलेले गाई बैल इत्यादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रासादः प्रसीदतिमनःअत्रेतिप्रासादः, संतुष्ट होइजेते मन ज्याचेठायीं तो. कृ. षद्‌धा. गत्यादिअ. देवराजे इत्यादिकांचें जे घर तें. अ. पु.

प्रासिकः प्रासःप्रहरणमस्यप्रासिकः, भाला आहे प्रहरण ज्याचें तो. त. प्रासायुधी. अ. पु.

प्रास्थिकं प्रस्थस्यवापःप्रस्थिकं, प्रस्थिकंअस्तिअत्रेतिप्रास्थिकं, प्रस्थ परिमाण धान्याचें जें वाप आहे ज्याचेठायीं तें. त. प्रस्थ परिमित धान्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्राण्हः प्रथमंचतत्‌अहश्चप्राण्हः, प्रथम जो दिनावयव तो. स. दिवसाच्या तीन भागांतील पहिला भाग. अ. पु. न.

प्रियः प्रीणातीतिप्रियः, संतुष्ट करणारा जो तो. कृ. प्रीञ्‌धा. तर्पणअ. नवरा. अ. पु. २अभीष्ट.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रियकः प्रीणातिप्रियतेवाप्रियः, सएवप्रियकः, संतुष्ट होतो जो तो प्रिय तोच प्रियक. त. कदंब वृक्ष. २ असणाचें झाड. ३ प्रियंगुवृक्ष ४ हरिणविशेष. अ. पु.

प्रियंगुः प्रियंगच्छतीतिप्रियंगुः, प्रियातें प्राप्त करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. वायादीच्यावृक्ष २ कांगुशाके असें धान्य. उ. पु.

प्रियता विग्रहादिप्रेमशब्दाप्रमाणें. प्रेमता. आ. स्त्री.

प्रियंवदः प्रियंवदतीतिप्रियंवदः, प्रिय बोलतो जो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाचिअ. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रियालः प्रीणातीतिप्रियालः, प आदिकांनीं संतोष पावतो जो तो कृ. प्रीञ्धा. तर्पणअ. चाराचें झाड. अ. पु.

प्रीणनं प्रीतिःप्रीणनं, तृप्तीजी ती. कृ. प्रीञ्धा. तर्पणअ तृप्ति. अ. न.

प्रीतः प्रीयतेस्मप्रीतः, संतोषपावता झाला जो तो. कृ. प्रीञ्धा. प्रीतिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं

प्रीतिः प्रीयतेइतिप्रीतिः, हर्षजो ती. कृ. प्रीञ्धा. तर्पणअ. हर्ष. २ प्रेमा. इ. स्त्री.

प्लुष्टः प्लुष्यतेस्मप्लुष्ट. दग्धकरिजेला जो तो. कृ. प्लुषधा. दाहअ. जळालेला. वि. अ पु. न. आ स्त्री

प्रेक्षा प्रकृष्टमीक्षतेनयेतिप्रेक्षा, प्रकर्षानें अवलोकितें जीणें ती कृ. ईक्षधा. दर्शनअ बुद्धि २ स्तोक्षण. आ. स्त्री.

प्रेंखा प्रेंखतेइतिप्रेंखा. प्राप्त होइजेते जी ती. कृ. इखिधा. गतिअ डोली. आ. स्त्री.

प्रेंखितः प्रेंख्यतेस्मप्रेंखितः, चंचल करिजेला जो तो कृ. धा पू. शा. प्र. किंचित्कांपलेला. वि. अ पु. न. आ स्त्री

प्रेतः प्रकर्षेणइतःप्रेतः, प्रकर्ष करून जो गेला तो. रा. नरका मध्यें आहलेला प्राणि. २ मेलेला. अ. पु.

प्रेत्य प्रकर्षेणइत्वाप्रेत्य, प्रकर्षे करून गमन करून. कृ. इणधा.

गतिअ. जन्मांतरीं स्वाअर्थी अव्य.

प्रेम प्रियस्यभावःप्रेम, प्रियांचा जो भाव ह्य. प्रकार तो. त. प्रेमा. न. न.

प्रेष्ठः अतिशयेनप्रियःप्रेष्ठः, अत्यंत जो प्रिय तो. त. अतिप्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रेष्यः प्रैष्यः प्रेष्यतेइतिप्रेष्यः, प्रेषण करिजेतो जो तो. कृ. इष्धा गतिअ. चाकर. अ. पु.

प्रैषः प्रेषणंप्रेषः सएवप्रैषः, प्रेषणा जें तो प्रेष तोचप्रैष. त. कृ. इषधा. इच्छाअ. पाठविणें. २ मर्दन. ३ क्लेश. ४ उन्माद. अ. पु.

प्रोक्षणं प्रकृष्टमुक्षणंप्रोक्षणं, प्रकृष्ट जें हिंसन तें. कृ. उक्षधा. सेचनअ. यज्ञसंबंधि जें पशुहनन तें. २ पवित्रीकरण. अ. न.

प्रोक्षितः प्रोक्ष्यतेस्मइतिप्रोक्षितः उत्कृष्टालंभित करिजे तो जो तो. कृ. उक्षधा. सेचनअ. यज्ञासाठीं मारलेला पशु. अ. पु. २ पवित्रीकृत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रोथं प्रोथतइतिप्रोथं, पर्याप्त्यर्थ करणार जें तें. कृ. प्रोथृधा. पर्याप्तिअ. घोड्याचें नाक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रोषः प्रोषणंप्रोषः, दाह जो तो. कृ. पुषधा. दाहअ. जळणें. अ. पु. न.

प्रोष्ठः प्रोष्ठी प्रकृष्टः ओष्ठः अस्यप्रोष्ठः, उत्कृष्ट आहे ओठ ज्याचा तो. स. मत्स्य विशेष. अ. पुल्लिंगीं. २ इप

प्रोष्ठपदा प्रोष्ठोगौः तस्येनपादायस्याःसा प्रोष्ठपदा, गाईसारखे आहेत पाय जीचे ती. स. पूर्वाभाद्रपदा नक्षत्र. २ उत्तराभाद्रपदा नक्षत्र. आ. स्त्री.

प्रौढं प्रोह्यतेस्मप्रौढं, हद्द करिजेलें जें तें. कृ. वहधा. प्रापणअ. प्रगल्भ ह्य. धारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रौष्ठपदः प्रोष्ठपदीअत्रास्तीतिप्रौष्ठपदः, प्रोष्ठपदी आहे ज्याचे ठायीं तो. त. भाद्रपद मास. अ. पु.

प्लक्षः प्रक्षरतीतिप्लक्षः, ऊर्ध्वगमन करितो जो तो. कृ. क्षरधा. संचलनअ. पिंपरीचें झाड. २ आंबि

पिंपरी. अ. पु.

प्लवः प्लवतइतिप्लवः, गमनकरि तो जो तो. क्र. प्लुङ्धा. गतिअ. चांडाल. २ लाहान नौका. ३ बेडूक. ४ पाण कोंबडा. अ. पु. ५ कोंबडा. अ. पु.

प्लवगः प्लवंगः प्लवनंप्लवः प्ल- वेनगच्छतीतिप्लवगः, उड्या मारून गमन करितो जो तो. क्र. गम्लृधा. गतिअ. वानर. २ बेडूक. ३ सारथी. अ. पु.

प्लवंगमः प्लवेनगच्छतीतिप्लवंगमः, प्लवें करून गमन करितो जो तो. क्र. गम्लृधा. गतिअ. अर्था दिपूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें.

प्लाक्षं प्लक्षस्यफलंप्लाक्षं, पिंपरी चें जें फळ तें. त. प्लक्षाचें फळ. अ. न.

प्लीहा प्लिहतीतिप्लीहा भेप जानें नष्ट जो तो. क्र. प्लिह्धा. गतिअ. वाम कुक्षिस्थ मांस पिंड विशेष. न. पु.

प्लीहशत्रुः प्लीहस्यशत्रुःप्लीहशत्रुः, प्लीहरोगाचा जो नाश करि तो तो. स. तांबडा रोहिडा वृक्ष. उ. पु.

प्लुतं प्लवनंप्लुतं, गमन जें तें. क्र. प्लुङ्धा. गतिअ. घोड्याची चौक चाल. अ. न.

प्लुष्टः प्लुष्यतेस्मप्लुष्टः, दहन करिजेला जो तो. क्र. प्लुषूधा. दाह अ. जळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्लोषः प्लोषणंप्लोषः, दाह जो तो. क्र. प्लुषूधा. दाहअ. जळणें. अ. पुल्लिंगीं

प्सातं प्सायतेस्मप्सातं, भक्षण करिजेलें जें तें. क्र. प्साधा. भक्ष णअ. खाल्लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

फेंजिका मनक्तीतिफेंजिका, रोगातें नाश करितें जी ती. कृ. क्र. फंजोधा. आमर्दनअ. भारं गवृक्ष. आ. स्त्री.

फटः स्फुटतीतिफटः, विस्तार पावतो जो तो. कृ. स्फुटधा. विक सनअ. सर्पाची फणा. अ. पु. आ. स्त्री.

फणा फणतीतिफणा, विस्तृत होते जी ती. कृ. फणधा. गति अ. सर्पाची फणा. आ. स्त्री.

फणिज्जकः फणीजातोस्मि न्नितिफणिज्जकः, सर्प राहतो ज्याचेठायीं तो. स. पांढरा मरवा अ. पु.

फणी फणास्यास्तीतिफणी, फणा आहे ज्यास तो. त. सर्प. इ न्. पु.

फलं फलतीतिफलं, विशीर्ण होतें जे ते. कृ. त्रिफलाधा. वि शारणअ. हेतुसाध्य कार्य. २ जायफळ. ३ बाणाचें अग्र. ४ ढाल ५ नांगराचें ख्यालचें लांकूड स्फाळ ६ वृक्षादिकांचें फळ. ७ कापूस. अ. न.

फलकः फलतीतिफलकः, निष्पन्न होतो जो तो. कृ. फलधा. निष्पत्तिअ. ढाल. अ. पु.

फलकपाणिः फलकःपाणीय स्यफलकपाणिः, ढाल आहे ह स्ताचेठायीं ज्याचा तो. स. ढाल धारणकरणारा. इ. पु.

फलत्रिकं फलानांत्रिकंफलत्रि कं, फलाचें जें त्रय ते. स. हिरडा बेहडा आणि आवळकाठी त्या तिहींचें कूटस्थत्रिफला. अ. न.

फलपूरः फलेनपूर्यतइतिफल पूरः, फलांनीं पूरण होइजे तो जो तो. कृ. पूरीधा आप्यायनअ. म हाळुंगाचें झाड वस्याचें फळ अ पुल्लिंगीं.

फलवान् फलंअस्तिअस्यफ लवान्, फल आहे ज्यास तो. त ज्यास फळ आहे तो. वृक्षादि. वि त. पु. ई. स्त्री. त्. न.

फलसः फलअस्तियस्यसः फ लसः, प्रशस्त फल आहे ज्यास तो. त. फणसाचें झाड. अ. पु.

फलाध्यक्षः फलानामध्यक्षः फ लाध्यक्षः, फलांचा जो अध्यक्ष

ह्म सामीः तो. स. विरणीन्चे झाड. अ. पु.

फलिनः विग्रहादिसर्वफलव नृशब्दाप्रमाणें. अ. पु.

फलिनी फलमस्त्यस्याः फलिनी फल आहे जीस ती. त. पाथांचे. २ फळलावी वनौषधी. ई. स्त्री.

फली फलमस्यास्तीतिफली, फळ आहे जास ती. त. जास फळें आहेत तो वृक्ष. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. न.

फलेग्रहिः फलानिगृण्हातीति फलेग्रहिः, फळातें ग्रहणकरणारा जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. फळ यावयाच्या समयीं ज्यास फळें येतात तो वृक्ष. इ. पु.

फलेरुहा फलेरोहतीतिफलेरुहा, फळाचेठायीं उत्पन्न होत्ये जी ती. कृ. रुहधा. विजयजयादिअ. वनस्पतिविशेष पाडळी. आ. स्त्री.

फल्गुः फलतीतिफल्गु., विशीर्ण होतो जो तो. कृ. ञिफलाधा. विशरणअ. बोसाडा खर्वत. उ. पु.

फाणितं फाण्यतेइतिफाणितं, गमन करवितें जें तें. कृ. फणधा. गतिअ. काकवी. अ. न.

फांटं फण्यतेस्मफांटं, अनायासानें प्राप्त करि जेलें जें क्वाथादि तें. कृ. फणधा. गतिअ. अनायासानें झालेला कषाय विशेष. अ. न.

फालं फलस्यविकारः फालं, फळांचा जो विकार तें. त. कारणासवरूप. नागराचें ज्ञालचें लांकूड इत्यादि. केडूं. अ. न.

फाल्गुनः फल्गुनीयुक्ता फाल्गुनी. सायत्रास्तिसफाल्गुनः, फाल्गुनी आहे ज्याचेठायीं तो त. फाल्गुन महिना. अ. पु.

फाल्गुनिकः फल्गुनएवफाल्गुनिकः, फल्गुन जो तोच फाल्गुन. त. फाल्गुन महिना. अ. पु.

फुल्लः फुल्लतीतिफुल्लः, पुष्पितहोतो जो तो. कृ. ञिफलाधा. विशरणअ. प्रफुल्लित. अ. पु.

फेनः स्फायतेइतिफेनः. दृष्टिप्रवर्तो जो तो. कृ. स्फायीधा. दृद्धिअ जलविकार हा. फेण. २ समुद्रफेण. अ. पु.

फेनिलः फेनोस्यास्तीतिफेनिलः, फेनआहे ज्यास तो. त. रिंगा वृक्ष. २ बोराचें फळ. अ. पु. ३ फेनयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

फेरवः फेइत्येवं रवोस्यफेरवः, फेयाप्रकारचा आहे शब्द ज्यास तो. त. कोल्हा. अ. पु.

फेरुः फेइत्यव्यक्तंरौतीतिफेरुः, फेयाप्रकारचा शब्द करणारा जो तो. रू. रुधा शब्द अ. कोल्हा. उ. पु.

फेला फेल्यते इतिफेला, गमन कारजेस्येजी ती. रू. फेलृधा. गति अ. खाऊन टाकलेलें. आ. स्त्रीलिंगी.

फेली विग्रहादि पूर्वीच्याशब्दा प्रमाणें. ई. स्त्री.

बकः बकतेइतिबकः, ऊर्ध्वगमन करणारा जो तो. रू. वकिधा. कौटिल्यगतिअ. रुई मंदार २ बग का. अ. पु.

बकुलः बंकतेइतिबकुलः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. रू. वकिधा. गतिअ. बकुल. अ. पु.

बडिशं बडशोंमत्स्यान्स्यतीतिब डिशं, मत्स्यातें नाश करितें जें तें. रू. षोधा. अंतकर्मअ. मत्स्य वेधन. अ. न. आ. ई. स्त्री.

बल बल्यतेसमइतिबल. स्वेदाद्यांतें बोपलिजे तें जें ते रू. ब लुधा. याचनअ. स्वेद. २ करुणा रस. ३ संतोष. ४ आश्चर्य. ५ आ मंत्रण त्या अर्थी. अव्य.

बदरं बदरी बदतीतिबदरं, स्थिर राहतें जें तें. रू. बदधा. स्थैर्यअ. बोरीचें फळ. अ. न.

बदरी विग्रहादिसर्वबदरशा ब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

बंदी बंदतेअवश्यंबंदी, अवश्य स्तुति करणारा जो तो. रू. बंदिधा स्तुतिअ. स्तुतिपाठक. इन्. पु. ई. स्त्री.

बंधकी बध्नातीतिबंधकी, मना ला विकार करणारी जी ती. रू. ब धधा. बंधनअ. अभिसारिणीबायको. ई. स्त्री.

बद्धः बध्यतेस्मबद्धः, रज्ज्वादि कें करून बंधन करिजेला जो तो. रू. बंधधा. बंधनअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बधिरः बध्नातिकर्णाविनिबधिरः, कर्णातें बंधन करणारा जो तो. रू. बधधा. बंधनअ. बहिरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बंधनं बध्यतेनेनबंधनं, बंधन होइजेतें जेणे करून तें. रू. बंध धा. बंधनअ. बांधणें. २ बांधण्या चें साधन. अ. न.

बंधुः विग्रहादिबांधवशब्दाप्रमा णें. सगोत्र स्त्र. एकवंशी भाऊ बंद. उ. पु.

बंधुजीवकः बंधुरिवजीवंज लमस्यबंधुजीवकः, बंधुसारखेंजी यआहे जीवन ज्यास तो. स. एक फु ल झाड ज्यास दुपारी असें ह्मण तात तें. अ. पु.

बंधुता बंधूनांसमूहोबंधुता, बं

धूंचा जो समुदाय तो. न. बंधूचा समूह. २ बंधुपणा. आ. स्त्री.

बंधुरः बध्नातीतिबंधुरः, चित्ता तें बंधन करितो जो तो. क्र. बंधधा. बंधनअ. जो स्वभावतः उन्नत अ सोन उपाधिवशें करून. किंचित् नम्र होतो तो. वि. अ पु. न. आ स्त्रीलिं

बंधुलः बंधुंलातीतिबंधुलः, अर्थ बांधकिनेय शब्दाप्रमाणें. क्र. लाधा. आदानअ. व्यभिचारिणीचा पुत्र. अ. पु.

बंधूकः बध्नातिचित्तंबंधूकः, चित्तातें बंधन करितो जो तो. क्र. बंधधा. बंधनअ. दुपारीचें झाड. अ. पु.

बंधूकपुष्पः बंधूकस्यपुष्पाणीवपुष्पाण्यस्यबंधूकपुष्पः, बंधूकाच्या पुष्पाचे परी आहेत पुष्पें ज्याचीं तो. स. असणाचें झाड अ. पु.

बंधूरः विग्रहादिसर्व बंधुरशब्दाप्रमाणे

बंध्या बध्नातीतिबंध्या, गर्भप्रसवंबंधन करिते जी ती. क्र. बंधधा. बंधनअ फलहीन ह्र. वांझ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बभ्रुः बिभर्तीतिबभ्रुः, धारणपोषण करितो जो तो. क्र. डुभृञ्धा. धारणपोषण अ. मोठा मुंगस. २ विष्णु. ३ अग्नि ४ महादेव. ५ ऋषि. उ. पु. ६ पिंगटवर्ण. वि. उ पु स्त्री. न.

बलीवर्दः ईश्वरस्यर्तीददातीतिईवर्दः बलीवर्दश्चासौबलवान्‌ असा जो ईवर्द ह्र. लक्ष्मीतें व बळातें देणारा जो तो स. बैल. अ. पु.

बर्बरः बर्बतीतिबर्बरः, ऊर्ध्वगमन करितो जो तो. क्र. बर्बधा. गतिअ. आरंग वनौषधि. अ. पु

बर्बरा हणुतीतिबर्बरा, आवरण करिते जी ती. क्र. वृञ्धा वरणअ. तिळवण ह्र. कानफोड. आ. स्त्री.

बर्बरी विग्रहादिसर्व बर्बराशब्दप्रमाणे. ई. स्त्री.

बर्हं बर्हतीतिबर्हं, सर्द्धमत भाव तें जें तें. क्र. बृहधा. वृद्धिअ. मोराचे पीस. २ पर्णपान. ३ परिवार ४ गाविचन ह्र. पटोरा. अ न.

बर्हपुष्पं बर्हप्रशस्तंअस्यचबर्हं पुष्यतीतिपुष्पं बर्हंच तत्पुष्पं चबर्हपुष्पं, बर्ह धा. तेंच प्रशस्त आहे जास तें बर्ह बर्ह असें जें पुष्प तें. स. गंठोवन इ. प त्रोचा. अ. न.

बर्हिः बृंहतिघृतादिनेतिबर्हिः, घृतादिकानें वृद्धिंगत होतो जो तो. कृ. वृहिधा. इस्‌अ. अग्नि इ. पु.

बर्हिणः बर्हमस्त्यस्यबर्हिणः, अर्थादिक बर्हीशब्दाप्रमाणें. त. मोर. अ. पु.

बर्ही बर्हमस्त्यस्यबर्ही, पिच्छ आहे जास तो. त. मोर. इन्‌. पु.

बर्हिपुष्पं विग्रहादिसर्वबर्हपु ष्पशब्दाप्रमाणें.

बर्हिःपुष्पं विग्रहादिसर्वबर्हपुष्प शब्दाप्रमाणें

बर्हिर्मुखः बर्हिरग्निर्मुखंयस्य सबर्हिर्मुखः, अग्निआहेमुखज्या चें तो. स. देव. अ. पु.

बर्हिष्ठं वर्हिषिकुशेतिष्ठतीतिब र्हिष्ठं, कुशाच्येठायीं राहतें जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. वाळा. अ. न.

बलः बलमस्यास्तीति बलः, बल आहे जास तो. त. बलराम. १का वळा. अ. पु. ३ सैन्य. ४ पराक्रम. ५ सामर्थ्य. ६ स्थौल्य. अ. न.

बलदेवः बलेनदीव्यतीतिबल देवः, बलानें खुसती किंवा क्रीडा अथवा प्रकाशमान होतो जो तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादिकअ. बल राम. अ. पु.

बलभद्रः बलंभद्रंश्रेष्ठंयस्यस बलभद्रः, सर्वापेक्षां आहे बल अधिक तो. स. बलराम. अ. पु.

बलभद्रिका बलेन भद्राबल भद्रा सैवबलभद्रिका, बलें करू न श्रेष्ठ जी ती बलभद्रा तीचब लभद्रिका, त्रायमाणऔषधि.आ. स्त्रीलिंगी.

बलभी वलतीतिबलभी, सम्य क्‌आवरण करितें जी ती. कृ. वल धा. संवरणअ. घराच्या शाकारा स आधारभूत जे वांसे कडणी इत्यादि. ई. स्त्री.

बलवान् बलमस्त्यस्यबलवान्, बल आहे जास तो. त. बलिष्ठ

वि. त पु. ई. स्त्री. व्. न.

बला बलमस्यस्याइतिबला, ब ल आहे जीस ती. त. चिकणा. आ स्त्रीलिंगीं.

बलाका बलतेइतिबलाका, उ त्तम गमन करणारी जी ती. कृ. ब लधा. संचरणअ. बगळा. आ स्त्री

बलात्कारः बलात्करणंबला त्कार., हट्टानें जी क्रिया तो. कृ डुकृञ्धा. करणअ. बलात्कार. अ पु.

बलारातिः बलस्यअरातिर्ब लारातिः, बलनामक दैत्याचा जो शत्रु तो. स. इंद्र. इ. पु.

बलाहकः वारिवहतीतिबला हकः, उदकांने वाहणाराजो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. मेघ २ विष्णुचा घोडा. अ. पु.

बलिः बलनंबलिः, दानजें तें. कृ. बलधा. प्राणनधारणअ राजासप्रारा याचा दस्त. २ पूजासाहित्य. इ. पु. ३ बळी. इ. स्त्री.

बलिध्वंसी बलिध्वंसितुंशील मस्यबलिध्वंसी, बळीप्रत नाश करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो कृ. ध्वंसधा. अवस्रंसनअ वि ष्णु इन्. पु.

बलिनः बलिरस्यास्तीतिबलि नः, चर्म संकोच आहे ज्यास तो. त. ह्यातारपणानें ज्याचे अंगास बळ्या पडतात तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बलिपुष्टः बलिनापुष्टःबलि पुष्टः, बळी करून जो पुष्ट तो. स. कावळा. अ. पु.

बलिभः विग्रहादिसर्वबलिन शब्दाप्रमाणें.

बलिभुक् बलिंभुंक्तेइतिबलि भुक्, बलि भक्षण करणाराजो तो. कृ. भुजधा. अभ्यवहारअ कावळा. ज्. पु.

बलिमुखः विग्रहादिसर्वबली मुखशब्दाप्रमाणें. वानर. अ. पु

बलिसद्म बलेः सद्मबलिसद्म, बळीचें जें बसतिस्थान तें. स. पा ताळ. न्. न.

बलीकं बलतिभित्यादीतिब लीकं, भित्यादिकानें आवरण करितें जें तें. कृ. बलधा. संवर णअ. घराच्या छा. पडवी. अ. न

बलीमुखः बलीयुक्तंमुखमस्यबलीमुखः, बलीयुक्तआहे मुखज्याचें तो. स. वानर. अ. पु.

बलीवर्दः वरणंवरः ईश्वरस्यईवरो ईवरोंददातीतिईवर्दः, बलीचासौईवर्दश्चबलीवर्दः, लक्ष्मीतें व वरातें देणारा जो तो. ईवर्द बलवान् असा जो ईवर्द तो. स. बैल अ. पु.

बल्लवः बल्लोस्यास्तीतिबल्लवः, प्रीतिआहे जास तो. त. आचारी. स्त्र. सैंपाकी. २गवळी. अ. पु.

बष्कयः बष्कतेइतिबष्कयः, त्वरेंकरून गमन करितो जो तो. कृ. बष्कधा. गतिअ. एक वर्षाचा गाईचा वत्स. अ. पु.

बष्कयणी बष्कयेणनीयतेइतिबष्कयणी, एक हायन वत्सातें नेइजेत्ये जी ती. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. फार वर्षांनीं वियालेली गाय. ई. स्त्री.

बष्कयिणी बष्कयोस्तीतिबष्कयिणी, तरुण आहे वत्सजीचा ती. त. फार दिवसांनीं वियालेली गाय. ई. स्त्री.

बस्तकं बस्तइवप्रतिकृतिर्बस्तकं, येषासारिखी जी प्रतिमा तें. त. अज स्त्र. बोकड. अ. न.

बर्हिः बहतीतिबर्हिः वाक्यार्थधारकरितें जें तें. कृ. बृहधा. प्रापयाअ. वाक्यार्थीं अव्य.

बहिर्द्वारं बहिश्चतद्द्वारंचबहिर्द्वारं, बाहिर असें जें द्वार तें. स. बाहिरचें द्वार. अ. न.

बहु बंहतेइतिबहु, वृद्धी पावतें जें तें. कृ. बहिधा. वृद्धिअ. गुणक. उ. पु. न. ई. स्त्री.

बहुकरः बहुकरोतीतिबहुकरः, भूमि संमार्जन करितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. सडा संमार्जन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. ई. स्त्री.

बहुगर्ह्यवाक् बहुगर्ह्यावाक् यस्यबहुगर्ह्यवाक्, बहुत निंद्य आहे वाणी ज्याची तो. स. बहुत अवाच्य भाषण करणारा. त्रि. पु. लिंगीं.

बहुपात् बहवः पादाःयस्यबहुपात्, बहुतआहेत पायज्याचे तो. स. वडाचें झाड. द. पु.

बहुप्रदः बहुप्रददातीतिबहुप्र द., बहूत देतो जो तो. कृ. डुदाञ् धा दानअ. दानशूर अ. पु.

बहुमूल्यं बहुमूल्यमस्यबहुमू ल्यं, फार आहे मोल्यआचें तो.त मोठे किमतीचे. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

बहुरूपः नानाकृतिगधत्वात्ब हूनरूपाण्यस्यबहुरूपः, बहूत आहेत रूपें ज्याची तो. स. धूप. अ. पु.

बहुलं बहूनलातीतिबहुलं, बहु ताते ग्रहणकरितेजे ते कृ. लाधा आदानअ. पुष्कळ २काळा ३ वि अ. पु. न. आ. स्त्री ३अग्निअ. पु.

बहुला बहूनिलातीतिबहुला, बहुतगुणाते ग्रहण करितेजी ती. कृ. लाधा. आदानअ. इला ची. २कृत्तिकानक्षत्र. ३गाय. ४नीळ. आ. स्त्री.

बहुलीकृतं अबहुलं बहुलमकारिबहुलीकृतं, थोड केंजें फार केलेलें ते. कृ. डुकृ ञ्धा. करणअ. चांगलें निवड केलेलें धान्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बहुवारकः बहून्वारयतीतिबहु वारकः, बहुतांते स्वीकार करितो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. भों करीचें झाड. अ. पु.

बहुविधः बहवः विधाः अस्यब हुविधः, बहुत आहेत प्रकारजा चे तो स. नानाप्रकारचा. वि अ पु. न. आ. स्त्री.

बहुसुता बहवः सुतायस्या. ब हुसुता, फारआहेत पुत्रजीस ती स. शतावरी. आ स्त्री.

बहुसूतिः बह्वीः सूतिः यस्या बहुसूतिः, फार आहे प्रसूतिजी ची ती. स. बहूत वेळ प्रसवले ली. इ. स्त्री.

बाकुची वातस काचयतीतिबा कुची, वायूतें संकोच करणारी जी ती. कृ. कुचधा. तार शब्द अ थावंची. ई. स्त्री.

बाढं बाह्यतेसमबाढं, स्वीकार त्याअर्थी प्राप्त करिजेले जें ते. क. वहधा प्रापणअ. अभिप्राय. स्वी कार त्याअर्थी अव्य.

बाणः वणनंबाणः बाणः शब्दो

स्वस्यबाणाः, शब्दआहे जासतो त. बाण. २ बलीचापुत्र बाणना मा तो. अ. पु.

बाणा वण्यतेइतिबाणा, बोलि जेसे जी ती. कृ. वणधा. शब्दअ काळा कोरंटा. आ. स्त्री.

बाधा बाध्यतेइतिबाधा, पीडाजी ती. कृ. बाधृधा. विलोडनअ. म नःपीडा. आ. स्त्री.

बांधकिनेयः बंधक्याः अपत्यं बांधकिनेयः, अभिचारिणीचा जो पुत्र तो. त. व्यभिचारिणीचा पुत्र. अ. पुं.

बांधवः बध्नातीतिबंधुः सएववां धवः, बंधन करणाराजो तोबंधु तोचबांधव. त. सगोत्र ह्य. एक वंशी भाऊबंद. अ. पु.

बार्हत बृहत्याःइदंबार्हत, बृहती चेहें तें. त. भिंगणीचें फल. अ. नपुंस.

बालः बलतीतिबालः, जीवन करणारा जोतो. कृ. बलधा. प्राण नअ. मूर्ख २ बालक. वि. अ. पु न. आ स्त्री. ३ वाळा. ४ शेपरी अ. पु. न.

बालतनयः बालाइवतनयाः पत्राण्यस्येतिबालतनयः, बाल सदृश आहेत पत्रें ज्याचीं तो. स. रेतेरावें झाड. अ. पु.

बालतृणं बालंचतत्तृणंचबाल तृणं, कोमल असें जें तृण तें. स. कोवळें तृण. अ. न.

बालधिः बालाः धीयंतेअत्रइति बालधिः, केश राहातात ज्याचे ठा यीं तो. कृ. डुधाञ्धा. करणअ. के शयुक्त जो शेपटीचा अग्रभाग तो. इ. पु.

बालपाश्या बालपाशेसाधुर्बा लपाश्या, केश समूहाचेठायीं जो साधु तो. त. भांगाचें भूषण. आ. स्त्रीलिं.

बालमूषिका क्षुद्रत्वाद्बालाचा सौ मूषिकाचबालमूषिका, लहा न असीजी मूषिका ती. स. उंदि राची एक लाहान जाती. आ. स्त्री.

बालहस्तः बालःहस्तइवास्यबा लहस्तः, केश जो तो हस्ताचेपरी आसतो. स. केशयुक्त जो शेपटीचा अग्रभाग तो. अ. पु.

बाला बलतीतिबाला, जीवन

करवितें जी ती. रू. बलधा. प्रा पनअ. कुमारी. आ. स्त्री.

बालिशः बलिशस्यमत्स्यवेध नस्यायमपूज्यत्वाद्बालिशः मत्स्यवेधन संबंधीं जो तो. त. मूर्ख. २ कालक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बालेयः बलयेहितोबालेयः, उपहास करणें जो हित तो. त. वनौषधी.भारंग. अ. पुं.

बाल्यं बालस्यभावः बाल्यं, बाल्य अवस्थाजी ती. स. बाल्याव स्था. अ. न.

बाष्पं बाति इतिबाष्पं, शैत्यनाश कर्तें किंवा नेत्राचेठायीं प्रामहो तें तें. रू. बाधा. गत्यादिअ. उष्ण २ नेत्रोदक. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बाष्पिका बाष्पीका बाष्प मिवप्रतिकृतिर्बाष्पिका, बाष्प सारिखी जी प्रतिमा ती. त. हिं गुहक्षाची पत्री. आ. स्त्री.

बाहुः बाधतेइतिबाहुः, लोडन करणारा जी तो. रू. बाधृधा. वि लोडनअ. भुज. उ. पुं.

बाहुजः बाहूपांजातोबाहुजः, बाहू पासून जो झाला तो. रू. ज नीधा. प्रादुर्भावअ. क्षत्रिय. अ. पु.

बाहुदा बाहुजलं ददातीतिबा हुदा, उदकातें देणारी जी ती. रू. डुदाञ्‌धा. दानअ. नदीवि शेष. अ. पु.

बाहुमूलं बाह्वोर्मूलं बाहुमूलं, बाहूचें जें मूल तें. स. काख. अ नपुं.

बाहुयुद्धं बाहुभ्यांयुद्धं बाहुयुद्धं, बाहू करून जें युद्ध तें. स. बाहूंनीं लढणें. अ. न.

बाहुलः बहुलाः कृत्तिकाअस्मि न्स बहुलः बहुल एव बाहुलः, बहुत कृत्तिका आहेत ज्याचेठायीं तो बहुल तोच बाहुल. त. कार्ति क स्वामी. अ. पु.

बाहुलेयः बहुलानामपत्यंबाहु लेयः, बहुला ह्मणजे कृत्तिकांसीं जें अपत्य तो. त. कार्तिकस्वा मी. अ. पु.

बाल्हिकः बाल्हीकं बाल्हिकेभ वः बाल्हिकः, बाल्हिकदेशाचेठायीं जोउ त्पन्न तो. स. कुंकुम. २ अश्वविशेष. ३ हिंग. अ. पुं. न.

बिडं बिडतीतिबिडं, जाड्यना श करणारें जें तें. क्. बिडधा भेदनअ. बिडलोण. अ. न

बिडालः बिटतीतिबिडालः, आक्रोश करितो जो तो. क्. बि ट्धा. आक्रोश अ. माजर. अ. पु

बिडौजाः बिडओजोयस्य बि डौजाः, बिड क्ष. शत्रु भेदक आहे ओज जाचें तो. स. इंद्र. स. पु.

बिंदुः बिंदतीतिबिंदुः, अवय व ते प्राप्त जो तो. क्. बिदिधा. अवयवअ. थेंब. उ. पु.

बिंबिका बिंबिकापतीतिबिंबि का, बोंघडे बोल विणारीजीती. क्. कैधा. शब्दअ तोंडलीची वेल. आ. स्त्री.

बिलं बिल्यतेइतिबिलं, भेदन करिजेलें जें तें. क्. बिलधा भे दनअ. छिद्र. अ. न.

बिलेशयः बिलेशेतेसौबिलेश यः, बिलाचेठायीं शयन करि तो जो तो. क्. शीङ्धा. स्वप्नअ. स र्प. अ. पु.

बिल्वः बिलतीतिबिल्वः, नाश करितो जो तो. क्. बिलधा भे दनअ बिल्ववृक्ष. आ. पु

बिसं बिसतीतिबिसं, कमला तें प्रेरण करितें जें तें. क्. बिस धा. प्रेरणअ. बिसें. अ. पु. न.

बिसकंठिका बिसवत्कंठोय स्याःसाबिसकंठिका, बिसा सा रिखा आहे लांब कंठ जीचा ती. स. बगळा क्ष. बाळे टोक. आ. स्त्री.

बिसप्रसूनं बिसस्यप्रसूनंपुष्पं बिसप्रसूनं, बिस क्ष. कमलना ल तत्संबंधीजें प्रसून क्ष. पुष्प तें. स. कमळ. अ. न.

बिसिनी बिसंअस्तिअस्याःसा बिसिनी, नाल आहे जीस ती. त कमलिनी. ई. स्त्री.

बिस्तः बिस्यतेइतिबिस्तः, तुल नार्थ टाकिजेतो जो तो. क्. बिसधा क्ष पणअ सोन्याचा आठ गुंजाचा तो ळा. अ. पु.

बीजं बीज्यतेनेनेतिबीजं, उत्प त्ति होइजेत्ये जेणें करून तें. क्. बी जधा. गर्भादिअ. रेत. २ बी. ३ कारण अ. न

बीजकोशः बीजस्यकोशोबी

जंकोशः, बीजाचाजो कोश
हा संग्रह तो. स. बियांचा को
हा. अ. पु

बीजपूरः बीजंपूरयतीतिबीज
पूरः, बीजानें पूरण करितो -
जो तो. रू. पूरीधा. आप्यायन
अ माहळुंग. अ पु.

बीजाकृत बीजेनसहकृतंक्ष
त्रंबीजाकृतं, बीजासहवर्त
मानजे कृतह्म. नागरलेंते समय
म बीं पेरून नंतर नागरलेले
शेत वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

बीज्यः बीजेभवोबीज्यः, बी
जानेंगर्यों झाला जो तो. त.
कुलीन. वि. अ. पु. न आ. स्त्री

बीभत्सः बीभत्स्यतेनेनबी
भत्सः, अतिशयें करून भये
च्छा पाविजेतात जेणें तो. रू.
त्रिभीसन्नंतधा भयअ. आठर
सांतील एक रस. अ. पुं.

बुकः वातीतिबुक., ऊर्ध्वगम
न करितो जो तो. रू. वाधा. ग
तिअ रुईमदार. अ. पु.

बुक्का बुक्यतेइतिबुक्का, कम
ळाकार असें बोलिजेतें जोतो.
रू. बुक्कधा. भषणअ. हृदया
तील मांसभाग ह्म काळिज
आ. स्त्री.

बुद्धः प्रशस्ताबुद्धिरस्यबुद्धः,
चांगली आहे बुद्धि ज्याची तो
त. अवगत ह्म जाणलेला. वि
अ. पुं. न. आ. स्त्री.

बुध्नः बुध्यतेइतिबुध्नः, बांधि
जैतो जो तो. रू. बंधधा. बंधन
अ.

बुद्धिः बुध्यतेनयाबुद्धिः, जा
णिजतें जीणे करून ती. रू. बु
धिरधा. बोधनअ. सर्वव्यवहा
रांस कारण जें ज्ञान ती. इ. स्त्री

बुद्बुदः बुदंबुदतीतिबुद्बुदः, बु
दह्म अव्यक्त ध्वनीतें करितो
जो तो. रू. उबुंदिरधा. निशाम
नअ. पाण्याचा बुडबुडा. अ पु

बुधः बुध्यतेइतिबुधः, जाणणा
रा जो तो. रू. बुधधा. अवगमन
अ. पंडित. २ नवग्रहांतील बु
ध तो. अ. पु.

बुधितं विग्रहादर्सर्वबुद्धवत्
बुभुक्षा भोक्तुमिच्छाबुभुक्षा,
भोजन करावया कारणें जीइच्छा

ती. क्र. भुजधा. अभ्यवहारअ स्था. आ. स्त्री.

बुभुक्षित: बुभुक्षासंजातास्य बुभुक्षित:, भोजनेच्छा झाली आहे जास तो. त. भुकेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बुष: विग्रहादिबुसशब्दाप्रमाणें भूस अ. न.

बुसं बुस्यतेइतिबुसं, टाकिजेतें जें तें. क्र. बुसधा. उत्सर्ग अ भूस अ. न.

बृहतिका बृहत्येवबृहतिका, बृहती स. वसनांतर जें तीच बृहतिका, न. आंगवस्त्र. आ स्त्री.

बृहती बर्हतीतिबृहती, स्फीपा वसे जी ती. क्र. बृहधा. वृद्धिअ. रिंगणीचें झाड. २ लहान डोरली वाणी. ३ छंदोविशेष. ई. स्त्री.

बृहत् बर्हतीतिबृहत्, स्फीपा. वते जे ते क्र. बृहधा वृद्धिअ. मोठा वि. व. पु न. ई स्त्री

बृहत्कुक्षि: बृहतीकुक्षिर्यस्यस बृहत्कुक्षि:, मोठें आहे पोट ज्याचें तो स. दोंदिल इ. पु

बृहद्भानु: बृहत: भानवोयस्य स: बृहद्भानु:, वृद्धि गामी आहेत भानु म्ह. किरण ज्याचे तो स अग्नि उ. पु.

बृहस्पति: बृहतांपतिर्बृहस्पति:, देवांचा जो पती म्ह. गुरु तो स. देवाचा गुरु इ. पु.

बृंहितं बृंहणंबृंहित, हत्तीचा जो शब्द तें. क्र. बृंहिधा. शब्दअ. हत्तीचा शब्द. अ. न.

बोधकर: बोधंकरोतीतिबोधकर, जागृती करणारा जो तो क्र. डुकृञ्धा. करणअ. राजाचा स्तुतिपाठक. अ. पु.

बोधिद्रुम: बुध्यतेइतिबोधि: स चासौद्रुमश्चबोधिद्रुम:, आणिजे तों जो तो बोधि बोधि असा जो द्रुम म्ह. वृक्ष तो. स. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

बोल: बोलयतीतिबोल:, मज्जन म्ह. अंत: प्रविष्ट म्ह. शरीरांत दु:खनिमग्नकजो तो क्र. बुलधा. मज्जनअ. रक्ताबोळ अ. पु.

ब्रध्न: तिमिरंबध्नातीतिब्रध्न:, अंधकारातें नाश करितो जो तो. क्र. बधधा बंधनअ. सूर्य. अ पु.

ब्रह्मचारी ब्रह्मवेदाध्ययनव्रतं चरतीतिब्रह्मचारी, वेदाध्ययनार्थ ब्रह्मचर्य व्रताचरण करितो जो तो कृ. चरधा. गतिअ. ब्रह्मचर्य व्रत धारण केलेला. इन्.पु

ब्रह्मण्यः ब्रह्माणमर्हतीतिब्रह्मण्यः, ब्रह्मदेवाला जो पूज्य तो. त पारसापिपक्ष अ.पु.

ब्रह्मत्वं ब्रह्मणोभावोब्रह्मत्वं, ब्रह्माचीजी मत्ता तें. त. ब्रह्मभाव. अ न.

ब्रह्मदर्भा ब्रह्मणा दृश्यतेइति ब्रह्मदर्भा, ब्रह्मदेवानेरोगनिरसार्थ आज्ञापिजेली जी ती. कृ. दृशधा. आज्ञापनअ. ओंवा. आ स्त्री.

ब्रह्मदारु ब्रह्मणिदारुब्रह्मदारु, ब्रह्मा विषयीं जें दारुरूप तें. स पारसापिपक्ष उ.न.

ब्रह्मा बृंहयतिवर्धयतिप्रजाइतिब्रह्मा, प्रजा वृद्धि करितो जो तो कृ. बृहिधा. वृद्धिअ. ब्रह्मदेव. २ ब्राह्मण. नृ पु. ३ वेद. ४ चैतन्य. ५ तप. नृ.न.

ब्रह्मपुत्रः ब्रह्मणः पुत्रःब्रह्मपुत्रः, ब्रह्मदेवाचा जो पुत्र तो स. विष विशेष. अ.न.

ब्रह्मबंधुः ब्रह्मब्राह्मणजातिर्बंधुरस्यब्रह्मबंधुः, ब्राह्मणजाती आहे बंधू ज्याचा तो. स. ब्राह्मण निंदेचा प्रयोग. २ ब्राह्मणाची निंदा. उ.पु.

ब्रह्मभूयं ब्रह्मणोभावोब्रह्मभूयं, ब्रह्माचा जो भाव तें. कृ. भूधा सत्ताअ. ब्रह्मत्व. अ. न.

ब्रह्मयज्ञः ब्रह्मणोयज्ञः ब्रह्मयज्ञः, वेदाचें जे पूजन तो स. पंचयज्ञांतील एक भेद. अ.पु.

ब्रह्मवर्चसं ब्रह्मणोवेदस्यतपसोवावर्चोब्रह्मवर्चसं, वेदाचें किंवा तपाचें जें तेज तें. त. सदाचारपूर्वक वेदाभ्यास करणें. २ तपस्वाध्यायाचें तेज. अ.न.

ब्रह्मबिंदवः ब्रह्मणः बिंदवोब्रह्मबिंदवः, वेद पाठ कालीं मुखापासून निघतातजेते. स. वेदपठत असतां तोंडांतून जलकण निघतात ते प्रसेक. उ.पु.

ब्रह्मसायुज्यं योजनंयुक् युजा सहसयुक्सयुजोभावः सायुज्यं

ब्रह्मणः सायुज्यंब्रह्मसायुज्यं, ब्रह्माचें जें सायुज्य स. तत्स्वरूपता तैंस. ब्रह्मत्व. अ न.

ब्रह्मसू: ब्रह्मतपः ब्रह्माणंवासुवतिचालयतीतिब्रह्मसूः, तपानें अथवा ब्रह्मदेवातें हीं चालन करितोजो तो कृ. षूधा प्रेरणअ अनिरुद्ध हा मदनाचा पुत्र ऊ. पु.

ब्रह्मांजलि: ब्रह्मणोंजलिः ब्रह्मांजलि, वेद पठणकालीचा जो अंजली तो स. वेदाभ्यास करते वेळीं आरंभीं व शेवटीं प्रणवोच्चार करून जो नमस्कार तो इ. पु.

ब्रह्मासनं ब्रह्मण. आसनंब्रह्मासनं, ब्रह्म स. अध्ययनाचा उपाय तत्संबंधीं स्वस्तिकादि जें आसन ते. स. ध्यान व योग यां विषयीं जें आसन ते अ न.

ब्राह्म: ब्रह्मण. इदं ब्राह्मं, ब्रह्मदेवाचें जें हें तें. त. आंगठ्याचें मूळ, ब्रह्मतीर्थ अ न.

ब्राह्मण: ब्रह्मवेदमधीतेब्राह्मणः, वेदाध्ययन करितो जो तो. कृ. इङ्धा. अध्ययनअ. चारवर्णांतील पहिला वर्ण अ. पु.

ब्राह्मण्यं ब्राह्मणानांसमूहोब्राह्मण्यं, ब्राह्मणांचा जो समुदाय तें. त ब्राह्मणाचा समुदाय अ. नपुं.

ब्राह्मणयष्टिका ब्राह्मणस्ययष्टिरिवतादृशंप्रकांडत्वात् ब्राह्मणयष्टिका, ब्राह्मणाच्या यष्टि सदृश आहे प्रकांड जीचें ती त. भारंग. आ. स्त्री

ब्राह्मणी ब्रह्मणः इयं ब्राह्मणी, अर्थादि पूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें भारंग. ई स्त्री.

ब्राह्मी ब्रह्मण इयब्राह्मी, ब्रह्मदेवासंबंधीं जी ती. त. सरस्वती. २ आठ मातृदेवतेंतील पहिली देवता ३ सोमलता. ई स्त्री.

भं भातीतिभं, दीप्ति करितें जेंतें क्रु. भाधा. दीप्तिअ. नक्षत्र. क्ष.न.

भक्तं भज्यतेऽसभक्तं, सेवन करि जेतें जें तें क्रु. भजधा. सेवाअ अन्न. अ.न.

भक्षकः भक्षयतीतिभक्षकः, अन्नादि भक्षण करितो जो तो. क्रु. भक्षधा. अदनअ. भक्षणक रणारा. २खादाड. अ.पु.

भक्ष्यकारः भक्ष्यकारः भ क्ष्यं करोतीतिभक्ष्यकारः, भक्ष्यातें करणारा जो तो. क्रु. भक्ष्य प दार्थ करणाराजोतेवि. अ.पु.न आ.स्त्री.

भक्ष्यकारः विग्रहादिसर्वपू र्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

भगः भज्यतेइतिभगः, सेवा क रिजेतो जो तो. क्रु. भजधा. से वनअ. सूर्य. अ.पु. २योनि. ३ संपत्तीची शोभा. ४ इच्छा. ५ माहात्म्य. ६ प्रयत्न. ७ पराक्रम. ८ कीर्ति. अ.न.

भगंदरः भगंदारयतीतिभगं दरः, भगातें विदारण करितोजो तो. क्रु. दृधा. विदारणअ. रोग विशेष. अ.पु.

भगवान् भगंभाग्यमस्तिय स्यभगवान्, भाग्यआहे जास तो. त. ईश्वर. २नास्तिक. त्रि. पुलिं.

भगिनी भगमिच्छास्त्यस्याःभ गिनी, इच्छा आहे जीस ती. त बहीण. ई. स्त्री.

भंगः भंजनंभंगः, आमर्दन जें तो. क्रु. भंजधा. आमर्दअ. ना श. २पाण्याची लाट. अ.पु.

भंगा भज्यतेअनयाभंगा, पी डा करिजेत्ये जीणें करून ती. क्रु भंजधा आमर्दनअ. भांग. ईता गाचें बीं. आ. स्त्री.

भंगिः भंगस्यकरणंभंगिः, भंगा चें जें करण तो. क्रु. भंगप्रकृति कधा. करणअ. कौटिल्यभेद. १ विच्छित्तिरूपहाव. इ. स्त्री.

भंग्यं भंग्या भवनंक्षेत्रंभग्यं, भांगलागीं होण्याचें जें क्षेत्र तें त भांगउत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ.पु.न. आ.स्त्री.

भजमानः भजतेफलमनुबध्ना तिभजमानः, फलानुबंध करणा

राजो तो. क. भजधा. सेवाअ-
नीतीनें मिळावयाचा विभागादि-
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भरः भरतीतिभरः, सैन्यातें र-
क्षण करणाराजो तो. क. भरधा
भृतिअ. योद्धा. अ. पु.

भरित्रं भरतीतिभरित्रं, स्वभ-
क्षणानें पोषण करितें जें मांस तें. क.
भरधा. भृतिअ. लोहशलाके-
नें संस्कृत जें मांसादिकें. अ. न.

भट्टारकः भटाचशत्रूनअनती-
तिभट्टारकः, शत्रुनाशनार्थजातो
जो तो. क. ऋधा. गतिअ. राजा
अ. पु.

भाडिनी भटतिउद्धतंभाषतेइति
भाडिनी, उद्धट भाषण करणारी
जी ती. क. भटधा. परिभाषणअ.
भट्टाभिषिक्तस्त्रियांखेरीज ज्या
अन्यराजस्त्रिया त्या प्रत्येक. ई. स्त्री.

भंटाकी भण्यतेभण्यतेवाभंटा-
की, औषधार्थ बोलिजेलीजीती.
क. भटधा. परिभाषणअ. डोर-
ली वांगी. ई. स्त्री.

भंडिलः भंडिरः भंडयतेइ-
तिभंडिलः, कल्याण करितोजो
तो. क. भडिधा. कल्याणअ. शि-
रसहस्र. अ. पु.

भंडिरी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश-
ब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

भंडी विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमा-
णें. शिरसहस्र. ई. स्त्री.

भंडीरी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश-
ब्दाप्रमाणें.

भंडीलः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दा-
प्रमाणें. शिरसहस्र. अ. पु.

भद्रं भंदतइतिभद्रं, कल्याणकिं-
वासुखपावतोजो तो. क. भदि-
धा. कल्याण व सुखअ. कल्या-
ण. अ. न. २ नागरमोथा. ३ बैल.
अ. पु.

भद्रकुंभः भद्रश्चासौकुंभश्चभ-
द्रकुंभः, जलपूर्णत्वात् कल्याण-
कारक जो घट तो. भरलेला घाग-
र तांब्याइत्यादि. अ. पु.

भद्रदारु भद्रंदारुयस्यभद्र-
दारुः, कल्याण कारक आहे का-
ष्ठ ज्याचें तो. स. देवदारूचें झाड.
उ. पु. न.

भद्रपर्णी भद्राणिपर्णान्यस्याभ-
द्रपर्णी, कल्याण कारक आहेत

पर्णोंजीचीं ती. स. शिवणाचें झा
ड. ई. स्त्री.

भद्रमुस्तकः भद्रंतेइतिभद्रं भद्रंकरोतीतिभद्रः सचासौमुस्त कश्च भद्रमुस्तकः, कल्याण कार क असा जो मुस्तक तो. स. नाग रमोथा. अ. पु. न.

भद्रपर्वं भद्रंचतत्पर्वंचभद्रप र्वं. कल्याण कारक असें जें पर्व तें. स. कुड्याची शेंग. अ. पु. न.

भद्रबला भद्रंबलमस्याः भद्र बला, कल्याण कारक आहे ब ल जीचें ती. स. चांदवेल. आ. स्त्री.

भद्रश्रीः भद्राश्रीर्यस्यभद्रश्रीः, कल्याणकारकआहे शोभाज्याची तो. स. मैलागिरिचंदनईकाउ.

भद्रासनं भद्रंचतदासनंचभ द्रासनं, कल्याण कारक असें जें आसन तें स. रत्नजडित जें राजादिकाचें आसन तें. अ. न.

भयं विग्रहादिभीतिशब्दाप्रमा णें. अ. न.

भयंकरं भयंकरोतीतिभयंक रं, भयातें करणार जें तें. क. डुकृञ्‌धा. करणअ. भीतिका रक. २ भयानकनामारस. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

भयद्रुतः भयाद्रुतोभयद्रुतः, भयें करून पलायित जो तो स. भयानें पळणारा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

भयानकः भयंअनितिभया नः भयानएवभयानकः, भया तें उत्पन्न करितो जो तो भयान तोच भयानक. त. रसविशेष. अ. पु. २ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

भरः भरणंभरः, भरण म्ह. धा रण जें तो. कृ. डुभृञ्‌धा. धार णअ अतिशय. २ भार. अ. पु.

भरणं विग्रहादिभृत्याशब्दाप्र माणें वेतन. २ पोषण. अ. न.

भरण्यं भरण्या भरणेसा धुभरण्यं, पोषणाविषयीं जें द्रव्य तें. त. वेतन. अ. न. २ आ. स्त्री

भरण्यभुक् भरण्यंवेतनंभुं क्तेभरण्यभुक्, वेतन घेऊन क र्म करितो जो तो. कृ. भुजधा. पा लनादिअ. वेतन घेऊन चाकर

करणारा. अ. पु. स्त्री. न.

भरतः भरतस्यसुनेः शिष्योभरतः, भरत ऋषीचा जो शिष्य तो. भरत ऋषीचा शिष्य. अ. पु.

भरद्वाजः भरंतः वाजाः पक्षाय स्यसभरद्वाजः, धारण करणारे आहेत पक्षजाचे तो. स. कुकुडु कोंबडा. अ. पु.

भर्गः भर्ज्यंतेकामादयोनेनेतिभर्गः, भाजले आहेत कामादिक वैरी ज्यानें तो. कृ. भ्रजीधा. भर्जनअ. महादेव. अ. पु.

भर्ता बिभर्तीतिभर्ता, पोषण करणाराजो तो. कृ. डुभृञ्धा. पोषणअ. नवरा. क. पु. धारण करणारा. ३ पोषण करणारा. वि. क. पु. न. ई. स्त्री.

भर्तृदारकः द्विपतेइतिदारकः, भर्तुः दारकः भर्तृदारकः, राजाचा आदर करितोजो तो. स. युवराजा. अ. पु.

भर्तृदारिका विग्रहादिपूर्वींच्या शब्दाप्रमाणें. राजाची कन्या नाटकांतील. आ. स्त्री.

भर्त्सनं भर्त्स्यतेइतिभर्त्सनं, तर्जनजें तें. कृ. भर्त्सधा. तर्जनअ. अपकारार्थक भाषण. अ. न.

भर्म बिभर्तीतिभर्म, पोषण करितेजें तें. कृ. डुभृञ्धा. पोषणार्थअ. सोनें. २ वेतन. न. न.

भल्लः भल्लतेइतिभल्लः, हिंसा करितोजो तो. कृ. भल्लधा. हिंसाअ. अस्वल. अ. पु. २ कल्याण. अ. न.

भल्लातकी भल्लइवअततीतिभल्लातकी, कल्याणातें निरंतर प्राप्त करितेजीती. कृ. अतधा. सातत्यगमनअ. भिलावा. अ. पु. ई. स्त्री.

भल्लुकः भल्लतेइतिभल्लुकः, हिंसा करितोजो तो. कृ. भल्लधा. हिंसाअ. अस्वल. अ. पु.

भल्लूकः विग्रहादिसर्वपूर्वींच्याप्रमाणें.

भवः भवतेइतिभवः, ऐश्वर्य प्राप्त करितोजो तो. कृ. भूधा. प्राप्तिअ. महादेव. २ उत्पत्ति. अ. पु.

भवनं भवंतिअनेनभवनं, उत्पन्न होतात ज्याचेयोगें तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. घर. अ. न.

भवानी भवस्यस्त्रीभवानी, भव म्ह. शंकर त्याची जी पत्नी ती.

स्त्रीम. पार्वती. ई. स्त्री.

भविकं प्रशस्तोभवोभद्रमत्रा-स्तीतिभाविकं, उत्कृष्ट आहे क ल्याण प्राप्ति जाचेठायीं तें. त. क ल्याण. अ. न.

भविता विग्रहादिसूच्चशब्दप्र माणें होणारा. वि. अ. पु. न. ई. स्त्रीलिं.

भविष्णुः विग्रहादिभविनाशब्दा प्रमाणें. उत्पन्न होणारा. वि. ऊ. पु. स्त्री. न.

भव्यं भवनार्हंभव्यं, भवना विष यीं जें योग्य तें. त. कल्याण. २ फ लकार्य. अ. न.

भषकः भषतीतिभषकः, भों कतो जो तो. रु. भषधा. हिंसा अ. कुत्रा. अ. पु.

भस्त्रा भस्यतेअनयाभस्त्रा, अ ग्न्युद्दीपन कारिजेतें जीणें करून तो. रु. भसधा. दीप्तिअ. विस्त व पेटविण्याचा चामड्याचा भाता. आ. स्त्री.

भस्मगंधिनी भस्मनीगंधःसी स्यास्तीतिभस्मगंधिनी, भस्माचा जो गंध म्ह. सुवास तो आहे जी स तो. त. सुवासिक द्रव्यविशे ष. ई. स्त्री.

भस्मगर्भा भस्मगर्भोयस्याःसा भस्मगर्भा, भस्म आहे गर्भाचेठायीं जीच्या तो. स. शिसव्याचें झाड. आ स्त्रीलिं.

भा भानंभा, दीप्तिजी तो. रु. भा धा. दीप्तिअ. कांति. आ. स्त्री.

भागः भज्यतेइतिभागः, सेवन क रिजेतोजो तो. रु. भजधा. सेवाअ अंश. अ. पु.

भागधेयं भागएवभागधेयं, भा गजो तोच त. दैव. अ. न. २ सरका रसारा. अ. पु.

भागिनेयः भागिनेयी भगि न्याः अपत्यंभागिनेयः, भगिनीचा जो पुत्र तो. त. बहिणीचा पुत्र व कन्या. अ. पु. २ ई. स्त्री.

भागीरथी भगीरथस्यापत्यस्त्री भागीरथी, भगीरथाची जी कन्या तो. त. गंगानदी. ई. स्त्री.

भाग्यं भज्यतइतिभाग्यं, सेवि जेतें जें तें. रु. भजधा. सेवाअ. दैव. २ जन्मांतरीचशुभाशुभकर्म ३ ऐश्वर्य. अ. न.

भांगीनं विग्रहादिभांग्यशब्दाप्रमाणें. भांग उत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भाजनं भाजयतीतिभाजनं, विभाग करणारें जें तें. कृ. भाजधा. पृथक्कर्मअ. भांडें. अ. न.

भांडं भंडतीतिभांडं, कल्याण किंवा स्तव देतें जें तें कृ. भडिधा. कल्याणस्तवअ. भांडें. २ भूषण. ३ घोड्याचा अलंकार. ४ वाण्याचें मूळ भांडवल. अ. न.

भाद्रः भद्राभ्यांयुक्ताभाद्री साअस्मिन्सभाद्रः, भद्रायुक्त जी पौर्णिमा ती आहे ज्याचेठायीं तो. कृ. भाद्रपदमास. अ. पु.

भानुः भातीतिभानुः, प्रकाशमान जो तो. कृ. भाधा. दीप्तिअ. सूर्य. २ किरण. उ. पु.

भामिनी. अवश्यंभामतेइति भामिनी, अवश्य क्रोध करणारी जी ती कृ. भामधा. क्रोधअ. रागीट बायको. ई. स्त्री.

भारः विग्रहादिभरशब्दाप्रमाणें. सोन्याचा वीस तुला. २ बत्तीस पायल्या. अ. पु.

भारतं विग्रहादि भरतशब्दाप्रमाणें. भरतखंड. २ नटवा. अ. पु.

भारती विश्वानिभूतानिभ्रियंतेन वा भारती, विश्वें जीं तीं पालन करिताहेत जीणें, ती. कृ. भृञ्धा. भरणअ. सरस्वती. ई. स्त्री.

भारद्वाजी भरद्वाजमुनेरियंभारद्वाजी, भरद्वाज मुनीची जी ही ती. त. रान कापशीण. ई. स्त्री.

भारयष्टिः भारस्ययष्टिः भारयष्टिः, भार धरण्याची जी यष्टि ती. स. खुंटी. इ. स्त्री.

भारवाहः भारं वहतीति भारवाहः, भारातें वाहणारा जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. हेलकरी म. हमाल. अ. पु.

भारिकः भारोवाह्यत्वेनास्तीति भारिकः, भार वाह्य आहे जास तो. हमाल. अ. पु.

भार्गवः भृगोरपत्यंभार्गवः, भृगूचें जें अपत्य तो. त. शुक्राचार्य. अ. पु.

भार्गवी भृगोरियंभार्गवी, भृगूची जी ही ती. त. दूर्वा. ई. स्त्री.

भार्गी भर्गस्यइयंभार्गी भर्गेस.

र्गवत्याचा जी प्रिय ती. त. भा
रंगीचें झाड. ई. स्त्री.

भार्या भ्रियतेसाभार्या, पोष
ण करिजेसे जी ती. ह्र. डुभृञ्
धा. धारणादिअ. विवाहितबा
यको. आ. स्त्री.

भार्यापती भार्याचपतिश्च
भार्यापती, अर्थदंपतीशब्दाप्र
मार्णे. बायको आणिनवरा.
इ. पु.

भालुकः भाल्लूकः भल्ल
तेइतिभल्लुकः सएवभालुकः
हिंसा करितो जो तो. भल्लुकतो
च भालुक. ह्र. भल्लधा. हिंसा
अ. आस्वल. अ. पु.

भावः भावयतीतिभावः, स
त्ता करितो जो तो. ह्र. भूधा. स
त्ताअ. सत्ता. २ स्वभाव. ३ अभि
प्राय. ४ चेष्टा. ५ आत्मा. ६ ज
न्म. ७ मनोविकार. ८ विद्वा
न. अ. पु.

भावितं भाव्यतेस्माभावि
तं, प्राप्त झालें जें तें. ह्र. भू.
धा. प्राप्तिअ. सुगंधि. २ मिळा
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भावुकं भवतीतिभावुकं, हो
तें जें तें. ह्र. भूधा. सत्ताअ. क
ल्याण. अ. न.

भाषा भाष्यतेस्फूयतइति भा
षा-स्तवन करिजेत्ये जी ती. ह्र.
भाषधा. व्यक्तवाणिअ. सरस्व
ती. आ. स्त्री.

भाषित भाष्यतेस्मभाषितं, भा
षण करिजेलें जें तें. ह्र. भाषधा
व्यक्तवाकूअ. भाषण. अ. न २
बोललेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भाष्यं भाष्यतेसूत्रार्थोयेनइति
भाष्यं, सूत्रार्थ बोलिजेतो जेणें
करून तें. ह्र. भाषधा. व्यक्तवा
णिअ. पदांच्या अर्थाचें विवरण
ह्मणूनसूत्राचा अर्थज्या ग्रंथां
त वर्णनकेलातो ग्रंथ. अ. न.

भाः भासनम्भितिभाः, दीप्तिजी
ती. ह्र. भाधा. दीप्तिअ. कांति.
स. स्त्री.

भास्करः भाः करोतीतिभास्क
रः, प्रभेतें करितो जो तो. ह्र.
डुकृञ्धा. करणअ. सूर्य. अ. पु.

भास्वान् भाः अस्तियस्यसः
भास्वान्, प्रभा आहे ज्यास तो.

न. सूर्य. न. पु.

भिक्षा भिक्षणंभिक्षा, याचना जी ती. क्र. भिक्ष्धा. भिक्षा अ. याचना. २ चाकरी. ३ वेतन. ४ भिक्षेनें मिळालेलें वस्तु. आ. स्त्री.

भिक्षुः भिक्षणशीलोभिक्षुः, भिक्षा स्वभाव जो तो. क्र. भिक्षधा. भिक्षाअ. संन्यासी. उ. पु.

भित्तं भिद्यतेस्मइतिभित्तं, भेदन कारजेलें जें तें. क्र. भिद्धा. विदारणअ. शकल, खंड. अ. न.

भित्तिः भिद्यतेइतिभित्तिः, विदीर्णहोइजेत्से जी ती. क्र. भिद्रुधा. विदारणअ. भिंत. इ. स्त्री.

भिदा भेदनंभिदा, भेदनजेंती. क्र. भिद्रुधा. विदारण अ. द्विधाभवन.आ. स्त्री.

भिदुरं भिनत्तीतिभिदुरं, वा वुंबा भेद करितें जें तें. क्र. भिद्रुधा. विदारणअ. वज्र. अ. न.

भिदुरं भिनत्तितद्भिदुरं, अ थी दिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें वज्र. अ. न.

भिंदिपालः भिंदतीतिभिंदिः, तांपालयतीतिभिंदिपालः, स्वावयव करणाऱ्याथाऱ्यातें पालण करणारा जो तो. क्र. पालधा. रक्षणअ. दगड मारण्याचें एक यंत्र, गोफीण. अ. पु.

भिन्नः भिद्यतेइतिभिन्नः, भेद करिजेतो जो तो. क्र. भिद्रुधा. विदारणअ. विदारण केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भिषक् भिषज्यतीतिभिषक्, चिकित्सा करितो जो तो. क्र. भिषज्धा. चिकित्साअ. वैद्य. ज. पु.

भिस्सटा भिः सीदंकतेभिस्सटा, निंद्याच्याप्रत गमन करित्से जी ती. क्र. टीकृधा. गतिअ. जळालेलें अन्न, करपं. आ. स्त्री.

भिस्सा बभस्तीतिभिस्सा, दीप्ति करित्से जी ती. क्र. भसधा. दीप्तिअ. अन्न. आ. स्त्री.

भीः बिभ्रहादर्भीतिशब्दाप्रमाणें भय. ईका. स्त्री.

भीतः बिभ्रहादर्भीरुशब्दाप्रमाणें. भित्रा. २ भ्यालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

भीतिः भीयतेऽनेनेतिभीतिः, भय जें ती. कृ. ञिभीधा. भयअ. भय. इ. स्त्री.

भीमः बिभेत्यस्मादितिभीमः, भय पावतें ज्या पासून तो. कृ. ञिभीधा. भयअ. महादेव. २ भयानकनामारस. अ. पु. ३ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीरुः भीरुकः भयशीलो भीरुः, भयस्वभाव जो तो. कृ. ञिभीधा. भयअ. भित्रा. वि. उ. पु. स्त्री. न. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीलुकः विग्रहादपूर्वीच्याप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीषणं भीषयतइतिभीषणं, भयातें करणारें जें तें. कृ. ञिभीधा. भयअ. भयानकनामारस. २ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

भीष्मं बिभेत्यस्मादितिभीष्मं, शत्रू भितो ज्या पासून तो. कृ. ञिभीधा. भयअ. शंतनूचापुत्र. अ. पु. २ भीषण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीष्मसूः भीष्मंसूतेसाभीष्मसूः, भीष्मातें प्रसवणारीजी ती. कृ. षूङ्धा. प्राणिगर्भविमोचनअ. भागीरथी नदी. ऊ. स्त्री.

भुक्तं भुज्यतेस्मभुक्तं, भक्षण करिजेलें जें तें. कृ. भुजधा. अभ्यवहारअ. भक्षित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुक्तसमुज्झितं पूर्वंभुक्तंपश्चात्समुज्झितंभुक्तसमुज्झितं, पूर्वी भुक्त करून मग टाकिजेलें जें तें. स. प्रथम भोगून नंतर टाकलाजो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुग्नं भुनक्तिस्मभुग्नं, कौटिल्य ग्रहण करितें झालें जें तें. कृ. भुजोधा. कौटिल्यअ. वांकडा. २ व्याधित किंवा भग्न झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुजः भुज्यतेनेनभुजः, भक्षण करिजे जेणेंकरून तो. कृ. भुजधा. पालनादिअ. हात. अ. पु.

भुजगः भुजतीतिभुजः सर्पदेहस्तेनगच्छतीतिभुजगः, कौटिल्ययुक्त देहानें गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ.

सर्प. अ. पु.

भुजंगः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

भुजंगभुक् भुजंगंभुंक्तेभुजंगभुक्, सर्प भक्षण करणारा जो तो. कृ. भुजधा. भक्षणअ. मयूर. अ. पु.

भुजंगमः विग्रहादिसर्वभुजगशब्दाप्रमाणें.

भुजंगाक्षी भुजंगानक्षतीति भुजंगाक्षी, भुजंगानें व्याप्त केलेली जी ती. कृ. अक्षूधा. व्याप्तिअ. मुंगुसवेल. ई. स्त्री.

भुजशिरः भुजस्यशिरोभुजशिरः, भुजांचें मस्तक जें तें. स. खांद,खांदा. स. न.

भुजांतरं भुजयोअंतरंभुजांतरं, भुजांचें जें अंतर मध्य तें. स. वक्षस्थळ. अ. न.

भुजिष्यः स्वाम्युच्छिष्टंभुंक्तेभुजिष्यः, स्वामीचें उच्छिष्ट भोजन करितो जो तो. कृ. भुजधा. अभ्यवहारअ. चाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुवनं भवंत्यस्मात्सर्वेंभुवनं, संपूर्णउत्पन्न होतें आपासून तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. भूतळ. २ उदक. अ. न.

भूः भवतीतिभूः, उदकापासून उत्पन्न होते जी ती. कृ. भूधा. सत्ताअ. भूमि. ऊ. स्त्री.

भूतः भूतिरस्यास्तीतिभूतः, ऐश्वर्य आहे ज्यास तो. त. पिशाच. अ. पु. २ सारखा. ३ लब्ध. ४ प्राणी. ५ अतीत आलेला. ६ उक्त. ७ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ७ पृथिव्यादि पंच महाभूतें प्रत्येक. ८ सत्य. अ. न.

भूतकेशः भूतानांकेशाइव केशायस्य भूतकेशः, भूतांच्या केशासारिखे आहेत केश ज्याचे तो. स. जटामांसी. अ. पु.

भूतावासः भूतानांआवासः भूतावासः, पश्वादिकांचें जें स्थान तो. त. बेहडेचें आड. अ. पु.

भूतयज्ञः भूतानांयज्ञः भूतयज्ञः, भूतादिकांचा जो यज्ञ म्ह. पूजन तो. स. बलिहरणादि. अ. पु.

भूतवेशी भूतान्विशंतीतिभू,

तवेशी, प्राणिमात्राप्रत रोगनाशार्थ प्रवेश करितेजी ती. कृ. विशधा. प्रवेशन अ. कानरी निर्गुंडी ई स्त्री

भूतात्मा भूतानामात्माभूतात्मा भूतांचा जो आत्मा तो स ब्रह्मदेव. २शरीर. न् पु.

भूतिः भवत्यनयाभूतिः.ऐश्वर्ययुक्तहोतोजीणें ती कृ भूधा. सत्ताअ. ऐश्वर्य २भस्म ३अणिमादिक ज्या आठ विभूती त्या प्रत्येक. इ. स्त्री

भूतिकं भवतीतिभूति सैवभूतिकं.भूतीजीतेंच त. क्रियाईत २ सुगंधि तृण विशेष. अ न

भूतेशः भूतानामीश भूतेशः. भूतांचा जो स्वामी तो. स. महादेव. अ. पु.

भूदारः भुवंदारयतीतिभूदारः, भूमीचें विदारण करितो जो तो. कृ दृधा विदारणअ डुकर. श्वाजा अ पु

भूदेवः भुविदेवइवभूदेव भूमीचेठायीं देवासारिखा जो तो स ब्राह्मण. अ पु.

भूनिंबः भुविनिंबइवभूनिंब. भूमीचेठायीं जो निंबा सारिखा तो. स किराईत. अ.पु

भूपः भुवपातीतिभूपः, भूमीचें पालन करणारा जो तो. कृ.पाधा पालनअ. राजा. अ.पु.

भूपदी भुविपदमस्या.साभूपदी, भूमीचेठायीं आहे स्थानजीचें ती. स मोगरी नामक एकफुलझाड. ई. स्त्री.

भूभृत् भुवबिभर्तीतिभूभृत, पृथ्वीतें धारण करितो - जो तो. कृ. डुभाञ्धा. धारणपोषणअ. पर्वत. २राजा. त्.पु.

भूमिः विग्रहादिसर्व भूशब्दाप्रमाणें. इ. स्त्री

भूमिजंबुका भूमौजंबुःभूमिजंबुः सैवभूमिजंबुका, भूमीचेठायी जो जंबुवृक्ष त्याचेपरीजीती. त. नारिंगाचें झाड. आ. स्त्री.

भूमिस्पृक् भूमिंस्पृशतीतिभूमिस्पृक्, भूमीतें स्पर्श करणारा जो तो. कृ स्पृशधा स्पर्शनअ वैश्य. श्.पु.

भूयिष्ठ अतिशयेनबहुइतिभूयिष्ठं. अतिशयें करून जें बहुत

तें. त. फारअधिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भूरि भवतीतिभूरि, अधिकहो तेंजें तें. रु. भूधा. सत्ताअ. पुष्क. वि. इ. पु. स्त्री. न. २सोनें इ. न.

भूरिफेना भूरिफेनोयस्याः सा भूरिफेना, बहुत आहे फेनजो तोजीस. ती. स. शिकेकाई. आ. स्त्रीलिंगीं.

भूरिमायः भूरिमायायस्यस भूरिमायः, फार कपट आहे जा स तो. स. कोल्हा. अ. पु.

भूरुंडी भुवंरुंधतीतिभूरुंडी, ऊर्ध्व गमन करितेंजी ती. रु. रुधिधा. गतिअ. थोर कुरडु. ई. स्त्रीलिंगीं.

भूर्जः भूरूर्जोंस्यातिभूर्जः, भू मी आहे बल ज्याचें तो. स. भूर्ज वृक्ष. अ. पु.

भूषणं भूष्यतेइतिभूषणं, अ लंकरण जें तें. रु. भूषधा. अलं करणअ. अलंकार. २शोभवि णें. अ. न.

भूषा भूष्यतेनयाभूषा, अलं कृत होतो जीणें ती. रु. भूषधा. अलंकारअ. भूषण. आ. स्त्री.

भूषितः भूष्यतेस्मइतिभूषितः, अलंकार विशिष्टजो तो. रु. भूष धा. अलंकारअ. अलंकृत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भूष्णुः भवनशीलोभूष्णुः, उत्पन्न स्वभावजो तो. रु. भूधा. सत्ताअ. उ त्पन्न होणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

भूस्तृणं भुवः तृणंभूस्तृणं, भू मी संबंधीं जें तृणह. जलतृणविशे षतें. स. चेवलंडा सारिखा जल तृ ण विशेष. अ. न.

भृंगः बिभर्तिकुलमितिभृंगः, कु ळातें पोषण करितो जो तो. रु. डु भृञ्धा. धारणपोषण अ. भुंगा २ मस्तकचूडापक्षि. अ. पु. ३ दालचि नी. अ. न.

भृंगरजाः भृंगइवरजोस्यभृंग रजाः, भ्रमर याजा सारिखें आहे पुष्परज ज्याचें तो. स. माका. स. पु.

भृंगराजः भृंगइवराजतेसोभृं गराजः, भृंगराजा सारिखा शोभ तो जो तो. रु. राजृधा. दीप्तिअ. माका. अ. पु.

भृंगारः बिभर्तिजलमितिभृंगा

रः, अल धारण करणारा जो तो. कृ. डुभृञ्धा. धारणअ. सोन्याची झारी. अ. पु.

भृंगारी बिभर्तीतिभृंगारी.सूच्य्ग्र धारण करिते जी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणअ. डास. ई. स्त्री.

भृगुः भ्रस्जते अत्रेतिभृगुः, पचन होइ जेतो आग्नेयाचें तो. कृ. भ्रस्जधा. पाकअ. पर्वताच्या तुटलेला कडा. उ. पु.

भृतकः भ्रियतेस्म भृतकः, वेतनें करून पोषण करिजेतो जो तो. कृ. भृञ्धा. भरणअ. चाकर. अ. पु.

भृतिः विग्रहादिभृत्याशब्दाप्रमाणें. वेतन. इ. स्त्री.

भृतिभुक् भृतिंभुंक्ते इतिभृतिभुक्, वेतन सेवन करितो जो तो. कृ. भुंजधा. पालनादिअ. मजूर. ज. पु.

भृत्यः भ्रियते इतिभृत्यः, पोषण करिजेतो जो तो. कृ. भृञ्धा. भरणअ. चाकर. अ. पु.

भृत्या भ्रियतेनयाभृत्या, सेवक जीचानें संतुष्ट होतो ती. कृ. भृञ्धा. भरणअ. वेतन. आ. स्त्री.

भृशं भृशतइतिभृशं, अतिशयार्थ बोधक जें तें. कृ. भृशधा. अधः पतनअ. अतिशयार्थीअव्य. अ. न.

भेकः सर्पान् बिभेतीतिभेकः, सर्पापासून भय पावतोजो तो. कृ. ञिभीधा. भयअ. बेडूक. अ. पुल्लिं.

भेकी विग्रहादिभेकशब्दाप्रमाणें बेडकांतील लहान एक जाति. ई. स्त्री.

भेदः भिद्यंतेनेनभेदः, ज्याच्या योगानें शत्रूचे अमात्यादिक भेद पावतात तो. कृ. भिदिर्धा. विदारणअ. एके विकार्णी भिन्न केल्यांचें द्वैधीकरण. अ. पु.

भेदितः विग्रहादिभिन्नशब्दाप्रमाणें. भेद केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भेरी बिभेतियस्याः परसेनेतिभेरी, जीपासून पर सेना भय पावते ती. कृ. ञिभीधा. भयअ. चर्मवाद्यविशेष. ई. स्त्री.

भेषजं भेषंजयतीतिभेषजं, रोगभय नाश करणारें जें तें. कृ.

जिधा. जयअ. औषध. अ. न.

भैक्षं भिक्षाणांसमूहोभैक्षं, भिक्षेचा जो समूह ते. त. भिक्षासमूह. अ. न.

भैरवः बिभ्यस्मादितिभैरवः, जन भय पावतो ज्या पासून तो. ह. भिभीधा. भयअ. भयानक नामा रस. अ. पु. २ भयंकर. वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री

भैषज्यं भेषजमेवभैषज्यं, भेषज जें तेंच भैषज्य. त. औषध अ. न.

भोगः भुज्यतेइतिभोगः, संरक्षण करिजे तो जो तो. ह. भुजधा. पालनअ. सर्पाचें शरीर. सर्पाची फणा. ३ सुख. ४ कलावंती हत्ती घोडे इत्यादिकांनें चा कर. ५ सैन्याचा रचना विशेष. अ. पु.

भोगावती भोगोस्त्यस्यांभोगवती, सुख आहे जीच्याठायीं ती. त. नगरी विशेष. २ नदीविशेष. ई. स्त्री.

भोगी भोगोस्यास्तीतिभोगी, सुख आहे ज्यास तो. त. सर्प. इन्. पुल्लिंगीं.

भोगिनी भोगोस्यास्तीतिभोगिनी, अतिशयें करून आहे सुख जीस ती. त. पट्टाभिषिक्त स्त्रीवेगळीज जी दुसरी राजाची उपभोगार्थ स्त्री असते ती. ई. स्त्री

भोजनं भुक्तिर्भोजनं, भक्षण जें तें. ह. भुजधा. अभ्यवहार अ. जेवण. अ. न.

भोः भातीतिभोः, संबोध्यार्थाविषयीं प्रकाशित जो तो. ह. भाधा. दीप्तिअ. संबोधनार्थी अव्य.

भौमः भूमेरपत्यंभौमः, भूमीचा जो पुत्र तो. त. मंगळ नामाग्रह. अ. पु.

भौरिकः भूरिणिनियुक्तो भौरिकः, सुवर्णाचेठायीं जो नियुक्त तो. त. सोन्याचा कामाचा कामगार. अ. पु.

भ्रूकुंसः भ्रूभ्यांकुंसयतीतिभ्रुकुंसः, भ्रुकुटी करून रौद्र रचना तें दाखवितो जो तो. ह. कुंसिधा. क्रोधअ. स्त्रियांचा वेष धरून नाचणारा पुरुष. अ. पु.

भ्रूकुटिः भ्रुवोःकुटिःभ्रूकुटिः,

घरु:; शोभतो जो तो मकु अ साजो स्थरू ह्र. राहणारा. स. मरकी. अ. पु.

मकूलकः मंकतीतिमकूलः सए पमकूलकः, भूषण करितो जो तो मकुल तोच मकूलक. त. दां ती वनस्पती. अ. पु.

मक्षिका मशतीतिमक्षिका, श ब्द करिते जी ती. रू. मशधा. श ब्दअ. माशी. आ. स्त्री.

मखः मखंतिदेवाअत्रमखः, दे व ज्याचाठायीं घेतात तो. रु. म खिधा. गतिअ. यज्ञ. अ. पु.

मगधः मगध्यतिपठतेइतिमग धः, वंश परंपरा कथन करणा रा जो तो. रु. मगधधा. परिवेष्ट नअ. स्तुति पाठक विशेष. अ. पु.

मघवा मह्यतेपूज्यतइतिमघ वा, देवादिकांनीं पूजिजेलाजो तो. रु. महधा. पूजाअ. इंद्र. न. पु.

मंकुरः विग्रहादिमकुरशब्दा प्रमाणें आरसा. अ. पु.

मंक्षु मज्जतइतिमंक्षु, तत्त्वा र्थाविषयीं जो बुडे तो. रु. टुमस्जोधा. शुद्धिअ. शीघ्रार्थी अव्य.

मंगलं मंगंसुखंरातीतिमंगलं, सुखातें देतें जें तें. रू. राधा. दा नअ. कल्याण. २ मंगल नामाग्र ह. अ. न.

मंगल्यकः मंगलेसाधुमंगल्य सएवमंगल्यकः, मंगलाविषयीं जो साधु तो मंगल्य तोच मंगल्य क. त. मसूर. अ. पु.

मंगल्या मंगलेसाधुमंगल्या, मं गलाविषयीं जी साधु ती. त. मो गरीच्या फुला सारिखा सुगंधि चंदनविशेष. आ. स्त्री.

मच्चर्चिका मांशंभुंचर्चतीतिमच्चर्चि का, शंभूप्रत सामन्य स्थितिक रिते जी ती. रु. चर्चधा. अध्ययना दिअ. प्रशस्त. आ. स्त्री.

मज्जा मज्जतीतिमज्जा, म ज्जित असतो जी ती. रु. टुम स्जोधा. शुद्धिअ. गाभा. न. पु.

मंचः मंचतइतिमंचः, गुरुत्वादि कातें धारण करितो जो तो. रु. मचिधा. धारणादिअ. पलंग. अ पुल्लिंगी

मंजरिः मंजरी मंजुलंकच्छतीतिमंजरी, मनोज्ञतेनें चालणारी जी ती. कृ. कधा. गतिअ. केशर. इ. २ई. स्त्री.

मंजिष्ठा मंजोशोभानवर्णोतिष्ठतीतिमंजिष्ठा, शोभतरंगाचेठायीं उपयुक्त जी ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. वनौषधिविशेष. आ. स्त्रीलिंगी.

मंजीरः मंजीलः मंज्यतीति मंजीरः, शब्दकरणारा जो तो. कृ. मजिसौचधा. ध्वनिअ. पादभूषण तोरड्या वगैरे. अ. पु.

मंजु मंजतीतिमंजु, सुंदरत्वअर्थाविषयीं बोध करितो जो तो. कृ. मांजधा. ध्वनिअ. सुंदर. विश्व. पु. स्त्री. न.

मंजुलं मंजुंलसलातीतिमंजुलं, सुंदरत्व ग्रहण करितेंजें तें. कृ. लाधा. आदानअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंजूषा मज्जंत्यत्रमंजूषा, वस्त्रादिकांचाठायीं शुद्ध राहातात ती. कृ. टुमस्जोधा. शुद्धिअ अलंकार वगैरे ठेवण्याची पेटी. आ. स्त्री.

मंटूरं मंडतेइतिमंटूरं, सेवनद्वारा दीप्तिकरितें जें तें. कृ. मडिधा. भूषाअ. लोखंडाचा मळ. अ. न.

मठः मंडनइतिमठः, भूषणकरितो जो तो. कृ. मडिधा. भूषाअ. गोसाव्यादिकांचें घर. अ. पु.

मणिः मण्यतेइतिमणिः, उत्कृष्टसें करून बोलिजेतो जो तो. कृ. मणधा. शब्दअ. रत्न. इ. पु.

मणिकः मणतीतिमणिकः, शब्द करणारा जो तो. कृ. मणधा शब्दअ. डेरा. अ. पु.

मणिबंधः मणिर्बध्यतेत्रमणिबंधः, मणी बांधला जातो ज्याचेठायीं तो. कृ. बधधा. बंधनअ मनगट. अ. पु.

मंडः मंडयतीतिमंडः, सेवनद्वारा दीप्तीतें करितो जो तो कृ. मडिधा. भूषाअ. एरंडाचें झाड अ. पु. २ निवळी. अ. पु. न

मंडनं मंड्यतेइतिमंडनं. अर्थभूषणशब्दाप्रमाणें. कृ. मडिधा भूषाअ. अलंकार. अ. न. २ अलंकरणशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

मंडपः मंडनंमंडं मडंपातीतिमं डपः, भूषणातें संरक्षण करितो जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. मांडव. अ. पु.

मंडलं मंडयतीतिमडलं, भूषित करितें जें तें. कृ. मडिधा भूषा अ. वर्तुल. २ समुदाय. ३ चंद्रबिंब. ४ सोन्याच्या स्थितिविशेष. अ. न.

मंडलकं मंडलमिवप्रतिकृतिर्मंडलकं, मंडलासारखी प्रतिकृती जी तें. त. कुष्ठरोग. २ धनुर्धरांचा स्थितिविशेष. अ. न.

मंडलाग्रः मंडलमग्रमस्यमंडलाग्रः, मंडलाकारआहे अग्रभागजाचा तो. स. तरवार. अ. पु.

मंडलेश्वरः मंडलस्यभूम्येकदेशस्येश्वरोमंडलेश्वरः, पृथ्वीच्या एकदेशाचा जो स्वामी तो. स. मांडलिकराजा. अ. पु.

मंडहारकः मंडंमद्याग्ररसंहरतीतिमडहारः, सएवमंडहारकः, मद्यासंबंधी अग्ररस ग्रहण करितो जो तोमंडहारकः स्वार्थे मंडहारक. त. कलाल. अ. पु.

मंडितः मंड्यतेस्ममंडितः, भूषण युक्त होतो जो तो. कृ. मंडिधा भूषाअ. अलंकृत वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंडुः मज्जतीतिमंडुः, शब्दानांडू उच्चार करितोजो तो. कृ. डुमस्जोधा. शुद्धिअ वाद्य विशेष. उ. पु.

मंडूकः मंडते किंकिणी जालवतटाकादौशोभते मंडूकः, किंकिणी सारखा तडागाचेठायीं जो शोभतो तो. कृ. मडिधा. भूषाअ. बेडूक. अ. पु.

मंडूकपर्णः मंडूकपर्णी मंडूकेइवपर्णान्यस्यमंडूकपर्णः, मंडूकासारखीं पर्णेंजाचीं तो. स. दिकाचें झाड. अ. पु.

मंडूरं मंडतेइतिमंडूरं, दीप्तिमत्करितें जें तें. कृ. मडिधा. भूषाअ. लोखंडाचा मळ. अ. न.

मतंगजः मतंगाज्जातोमतंगजः, मतंगापासून उत्पन्न होणाराजो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. हत्ती अ. पु.

मताल्लिका मतअलतीतिमत

लिका, आभिमताते भूषण करिती जी ती. क्रु. अलधा. भूषणअ. प्रशस्त. आ. स्त्री.

मतिः मन्यतेनयेतिमतिः, जाणि जेतें जाणें करून ती. क्रु. मनधा. ज्ञानअ. बुद्धि. इ. स्त्री.

मत्तः माद्यतिस्ममत्तः, मत्त होतो जो तो. क्रु. मदीधा. हर्षअ. ज्याच्या गंडस्थळा पासून मदस्राव होतो तो हत्ती. २ उन्मत्त. ३ हर्षयुक्त. अ. पु.

मत्तकाशिनी. मत्तकासिनी मत्तेवकाशतेइतिमत्तकाशिनी मत्तेसारखी शोभणारी जी ती. क्रु. काशृधा. दीप्तिअ. गुणांनी उत्कृष्ट जी स्त्री ती. ई. स्त्री.

मत्सरः माद्यतिपरकल्याणंमत्सरः, पर दुःखा पासून हर्ष पावतो जो तो. क्रु. मदीधा. हर्षअ. दुसऱ्याचे कल्याण सहन न करणें. २ मत्सर युक्त. ३ कृपण. अ. पु.

मत्स्यः माद्यंतीतिमत्स्यः, मांस ग्रहणेच्छे करून हर्ष पावतो जो तो. क्रु. मदीधा हर्षअ. मासा. अ. पु.

मत्स्यंडी मदंस्यंदतेमत्स्यंडी, मद प्रस्रव करणारी जी ती. क्रु. स्यंदूधा प्रस्रवअ. काकवी. ई. स्त्री.

मत्स्याधानी मत्स्या धीयंतेस्यामितिमत्स्याधानी, मत्स्य ठेविता हेत जीच्या ठायी ती. क्रु. डुधाञ्धा धारणअ. मत्स्य ठेवण्याची करंडी. ई स्त्री.

मत्स्यपित्ता मत्स्यानांपित्तमिव मत्स्यपित्ता, मत्स्यांला पित्ता सारखी जी ती. स. कुटकी. आ. स्त्री.

मत्स्यवेधनं मत्स्यानांवेधनंमत्स्यवेधन, मत्स्यांच्या जें वेध साधनतें. स. गळ. अ. न.

मत्स्याक्षी मत्स्यानांअक्षीवपुष्पमस्यामत्स्याक्षी, मत्स्याचे नेत्रा सारिखे आहे पुष्प जीचें ती. स. सोमलता. ई. स्त्री.

मथितः मथ्यतेस्ममथितः, मथन करिजेतो जो तो. क्रु. मथधा. विलोडनअ. मथन केलेला. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

मदः माद्यतेनेनमदः, जाच्या योगानें उन्मत्त होतो तो. क्रु. मदीधा. हर्षादिअ. गर्व २ हत्तीचे मदोद

क. ३ रेत. ४ कस्तूरी. ५ हर्ष अ पुल्लिंगी.

मदकल: मदेनकलतेमदकल:, मदें करून शब्द करणारा जो तो. कृ. कलधा शब्द अ. मदोन्मत्त हत्ती अ. पु.

मदन: मदयतीतिमदन: उन्मत्त करितो जो तो. कृ. मदीधातुपणा हिअ. काम. २ धुतरा. अ. पु.

मदस्थानं मदस्यस्थानंमदस्थान, मदाचें जें स्थान तें. स. दारूचें दुकान. अ. न.

मदिरा माद्यन्त्यनयामदिरा, जी च्या योगानें मदोन्मत्त होतो ती. कृ. मदीधा हर्षादिअ. मद्य. आ. स्त्रीलिंगी.

मदिरागृहं मदिरायाःगृहंम दिरागृहं, मद्याचें जें घर तें. स. मद्याचें घर. अ. न.

मदोत्कट: मदेनोत्कटोमदोत्कट:, दानोदकें करून उत्कृष्ट झणजे उन्मत्त जो तो. स. मदोन्मत्त हत्ती. अ. पु.

मद्गु: मज्जतीतिमद्गु: - मज्जन करितो जो तो. कृ. टुमस्जोधा शुद्धिअ. जलकाक. उ. पु.

मद्गुर: मज्जतीतिमद्गुर:, मज्जन करितो जो तो. कृ. टुमस्जोधा शुद्धिअ. मत्स्य विशेष ज्यास मंगशा असें ह्मणतात तो. अ. पु.

मद्यं विग्रहादिमदिराशब्दाप्रमाणें पिण्याची दारू. अ. न.

मधु: मन्यंतेएनमितिमधु:, मानितो हेंत आम्रत तो. कृ. मनधा ज्ञानअ. चैत्र महिना. २ हरणवेल. ३ फुलांतील मध. ४ वसंत ऋतु. ५ दैत्यविशेष. अ. पु.६ द्राक्षासव. ७ मधुक पुष्पोद्भव मद्य. ८ मध. अ न.

मधुक: मधुकायतीतिमधुक:, मधुर बोलणारा जो तो. कृ. कैधा शब्दअ. मोहाचें झाड. २ राजाचा स्तुतिपाठक विशेष. ३ ज्येष्ठ मध. अ. पु. ४ गोडे कोष्ट. अ. न.

मधुकर: मधुकरोतीतिमधुकर:, मधु करणारा जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. भ्रमर. अ. पु.

मधुक्रम: मधुन: क्रमोमधुक्रम:, मद्याचा प्राशन करण्याचा परिपाठ जो तो. स. मद्य पिण्याचा परिपाठ. अ. पु.

मधुद्रुमः मधुनामाद्रुमः मधुद्रुमः, मधु नामा जो वृक्ष तो. स. मोहाचें झाड. अ. पु.

मधुपः मधुपिबतीतिमधुपः, मधु प्राशन करणारा जो तो. कृ. पा धा. पानअ. भ्रमर. अ. पु.

मधुपर्णिका मधिवपर्णान्यस्याः मधुपर्णी, सैवमधुपर्णिका, मधुसारखीं आहेत पर्णें जीचीं तीमधुपर्णी तीच मधुपर्णिका, त. शिवणीचें झाड. २ नीळ. आ. स्त्री.

मधुपर्णी मधुमयानिपर्णानि यस्याः मधुपर्णी, मधुमय आहेत पर्णें जीचीं ती. स. गुळवेल. ई. स्त्री.

मधुमक्षिका मधुनः मक्षिका मधुमक्षिका, मधाची जी माशी ती. स. मधमाशी. आ. स्त्री.

मधुयष्टिका मधुयष्टीवमधुयष्टिका, मधुवृक्षाचे यष्टि सारखी जी ती. त. गोडें कोष्ट. २ जेष्ठमध. आ. स्त्री.

मधुरः मधुमाधुर्यंरातीतिमधुरः, माधुर्य ग्रहण करतोजोतो. कृ. राधा. आदानअ. मधुररमधु कृ. २ प्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ मधुररस. अ. पु.

मधुरकः मधुरएवमधुरकः, मधुर जो तोच. त. जीवक. अ. पु.

मधुरसा मधुरसोयस्याःसामधुरसा, मधुर आहे रस जीचा ती. स. मुरवेल. २ द्राक्षीचा वेल. आ. स्त्री.

मधुरा मधुरोस्तिअस्याइतिमधुरा, माधुर्य आहे जीस ती. त. शीफेची भाजी. आ. स्त्री.

मधुरिका मधुरः अस्त्यस्याइति मधुरिका, माधुर्य आहे जीस ती. त. वडिशोप. आ. स्त्री.

मधुरिपुः मधोर्दैत्यस्यरिपुः मधुरिपुः, मधुनामक दैत्याचा जो रिपु तो. स. विष्णु. उ. पु.

मधुलिट् मधुलेढीतिमधुलिट्, मधु भक्षण करणारा जो तो. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. भ्रमर. ह. पु.

मधुवारः मधुनोवारः मधुवारः, मद्य पानाची जी परिपाठी ती. स. मद्य पानाची परिपाठी. अ. पु.

मधुव्रतः मधुव्रतं भक्षणंयस्य समधुव्रतः, मधु आहे भक्ष जा

वें तो. स. सुंगा. अ. पु.

मधुशिग्रुः मधुप्रधानः शिग्रुःमधुशिग्रुः, माधुर्य प्रधान जो शिग्रु तो. स. तांबडा शेवगा. उ. पु.

मधुश्रेणी मधुनः श्रेणीरस्यास्तीति मधुश्रेणी, मधूची श्रेणी आहे जीस ती. स. मुर्वेल. ई. स्त्री.

मधुष्ठीलः मधुष्ठीवतीति मधुष्ठीलः, मधूतें टाकितोजी तो. ऱु. षिवुधा. निरसनअ. मोहवृक्ष. अ. पुल्लिंगीं.

मधुस्रवा मधुस्रवतीति मधुस्रवा, मधूतें स्राव करिस्तेजी ती. ऱु. सुधा. स्रवणअ. हरणवेल. आ. स्त्री.

मधूच्छिष्टं मधुनःउच्छिष्टं मधूच्छिष्टं, मधूचें जें उच्छिष्ट तें. स. मेण. अ. न.

मधूलकः मधुलातीति मधूलकः, मधूतें ग्रहण करितो जो तो. ऱु. लाधा. आदानअ. पार्वतांत उत्पन्न जो मोहवृक्ष. तो. अ. पु.

मधूलिका मधुलातीति मधूलिका, मधूतें ग्रहण करिते जी ती. ऱु. लाधा. आदानअ. मुरवेल. आ. स्त्री.

मध्यः मध्येशरीरस्यभवोमध्यः, शरीराच्या मध्य भागाचे ठायीं होणाराजो तो. त. कमर. २ मध्यभाग. अ. पु. न. ३ निकृष्ट. ४ न्याय्य, युक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

मध्यदेशः मध्यश्चासौदेशश्च मध्यदेशः, मध्य असा जो देश तो. स. हिमाचल व विंध्याद्री यांचा मध्य. व विनशन तीर्थाच्या पूर्वेस आणि प्रयागाच्या पश्चिमेस जो देश तो. अ. पु.

मध्यमः मध्येभवः मध्यमः, मध्याचे ठायीं झालाजो तो. त. गायनाच्या सात स्वरांतील एकस्वर. २ शरीराचा मध्यभाग ह्म. कमर. अ. पु.

मध्यमा मध्येभवा मध्यमा, वायांचनाच्या मध्यें राहणारीजी ती. त. जीस प्रथमच रजोदर्शन झालें ती स्त्री. २ मध्यमांगुली. आ. स्त्री.

मध्यान्हः अन्होमध्यः मध्यान्हः, दिवसाचा जो मध्यभाग तो. स. दिवसाचा मध्यभाग. अ. पु. न.

मध्वासवः मधुनः आसवोमध्वासवः, मधुपुष्प संबंधीं जें मद्य तो. सम्मधुक पुष्पांतून उत्पन्न जें मद्य ते अ. पु. न.

मनःशिला. मनः शिलः मनसः शीलामनः शिला, मनःसंबंधिनी ह्म. मनः शब्दवाच्य जी शीला ती. स. मनशीळ. आ. स्त्री. अ. पु.

मनसिजः मनसिजातः मनसिजः, मनाच्येठायीं जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मदन. अ. पु.

मनः मन्यतइतिमनः, पदार्थमात्र जाणिजेतें जें तें. कृ. मनधा. ज्ञानअ. अंतः करण. स्. न.

मनस्कारः करणंकारः मनसःकारः मनस्कारः, अंतः करणाचा जो व्यापार विशेष तो. स. मनास जो दुःखादिकांचिववौन स्मरतातो. अ. पु.

मनाक् मननंमनाक्, अल्पाविषयीं जें मनन तें. कृ. मनधा. ज्ञानअ. किंचित् ह्याविषयीं अव्य.

मनितः मन्यतेस्ममनितः, अवबोधन करिजेला जो तो. कृ. मनुधा. अवबोधअ जाणलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनीषा मन्यतइतिमनीषा, निश्चयात्मक ज्ञान करितें जी ती. कृ. मनधा. ज्ञानअ. बुद्धि. आ. स्त्री.

मनीषी मनीषास्त्यस्यमनीषी, बुद्धि आहे जास तो. त. विद्वान. इन. पु.

मनुजः मनोर्जातोमनुजः, मनूपासून झाला जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मनुष्य. अ. पु.

मनुष्यः मनोः अपत्यंमनुष्यः, मनूचा जो पुत्र तो. त. मनुष्य. अ. पु.

मनुष्यधर्मा मनुष्यस्येवधर्मः श्मश्रुसत्वादिर्यस्य मनुष्यधर्मा, मनुष्या सारखा आहे श्मश्रु धारणादिक धर्म ज्याचा तो. स. कुबेर. न. पुलिं.

मनुष्ययज्ञः मनुष्यस्ययज्ञः मनुष्ययज्ञः. मनुष्य पूजन संबंधी जो तो. स आपल्या घरी आलेल्यांचा अन्नोदकांनी संतोषकरणें. अ. पु.

मनोगुप्ता मनसागुप्तामनोगुप्ता, मनःशब्दानें जी रक्षित ती. स.

मनशील. आ. स्त्री.

मनोजवः मनोजववत्तत्यस्यम नोजवः, मन आहे वेगवत्तर जा चें तो. स. बाण सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोजवसः निग्रहादिसर्वपूर्वी त्याशब्दाप्रमाणे.

मनोज्ञं मनसाज्ञानातीतिमनो ज्ञं, मनेंकरून जाणतां जो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोरथः मनएवरथःआश्रम नोरथः, मनच आहे रथासार खें ज्याचेठायीं तो. स. इच्छा. अ. पु.

मनोरमं मनोरमयतीतिमनोर मं, मनोरमण कर्ते जें तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोहतः मनोहतमस्यमनो हतः, नष्ट आहे अंतःकरण ज्या चें तो. स. मनांत विरस आहले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोहरः मनोहरतीतिमनोहरः मनोहरण करितो जो तो. कृ. हृ मधा. हरणअ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोल्हा मनः शब्देनह्रूयतेमनो ल्हा, मनः शब्दानें कथन करिजे ते जी ती. कृ. ल्हेञ्धा. शब्दअ. म नशील. आ. स्त्री.

मंतुः मन्यतेइतिमंतुः, जाणिजे तो जो तो. कृ. मनधा. ज्ञानअ. अ पराध. उ. पु.

मंत्रः मंत्रणंमंत्रः, गुप्त जो वि चार तो. कृ. मत्रिधा. गुप्तपरिभा षणअ. एकांतींचा विचार २वेदा चा अंश. ३ देवतादिकांचें साधन विशेष. अ. पु.

मंत्रव्याख्याकृत् मंत्रस्यवे दस्यव्याख्यांकरोतीतिमंत्रव्याख्या कृत्, वेदाचें व्याख्यान करणारा जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. आचार्य. त्. पु.

मंत्री अवश्यंमंत्रयतेइतिमंत्री, अवश्यगुप्त भाषण करणारा जो तो. कृ. मत्रिधा. गुप्तभाषणअ. राजास बुद्धीचें साह्य करणारा प्र धान. इ. पु.

मंथः मथ्यतेनेन मंथः, मंथनक रिजेतें जेणें करून तो. कृ. मंथध

विलोडन अ. मंथन करण्याचा दंड. अ. पु.

मंथदंडकः मंथस्यदंडः मंथदंडः सएवमंथदंडकः, मंथाचा जो दंड तो. त. मंथन करण्याचा दंड. अ. पु.

मंथनी मंथतेस्यांमंथिनी, विलोडन करितो जीच्या ठायीं तो. कृ. मंथधा. विलोडनअ. ज्या मांड्यांत मंथनदंडानें दहीं घुसळतात तें मांडें. ई. स्त्री.

मंथरः मंथतेपादौमंथरः, चरणातें विलोडित असे. मंदगमन करितो जो तो. कृ. मंथधा. विलोडनअ. मंदचालणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंथानः विग्रहादिमंथशब्दाप्र. मंथन करण्याचा दंड. अ. पु.

मंदः मंदतेस्वपितिमंदः, निद्रा करितो जो तो. कृ. मदिधा. शयनादिअ. आळशी. २मूर्ख. ३अल्प ४असमर्थ. ५निर्भाग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंदगामी मंदंगच्छतीतिमंदगामी, मंद गमन करणारा जो तो. कृ. गम्लृधा. गतिअ. मंदगमन करणारा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. न.

मंदाकिनी मंदंआकितुंशीलंयस्याःसामंदाकिनी, मंद कुटिल गमन करावया कारणें मन आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. अकधा. कुटिल गतिअ. भागीरथी नदी. ई. स्त्री.

मंदाक्षं मंदमक्षमिंद्रियमत्रेति मंदाक्षं, मंद आहे चक्षुरिंद्रिय जाचें ठायीं तो. स. लाज. अ. न.

मंदारः मंदतेमोदयतीतिमंदारः, हर्षवितो जो तो. कृ. मदिधा. हर्षअ. कल्पवृक्षविशेष. २पुष्पवृक्षविशेष. ३रुइंबाचें झाड. ४रुईचें झाड. अ. पु.

मंदिरं मंदतेत्रमंदिरं, सुखादि करितो जाचेठायीं तें. कृ. मदिधा. सुखादिअ. घर. २नगर. अ. न.

मंदुरा मंदतेअत्रइतिमंदुरा, शयनादिक अश्व करिताहेत जीचे ठायीं ती. कृ. मदिधा. शयनादिअ. घोड्यांची पागा. आ. स्त्री.

मंदोष्णं मंदंचतदुष्णंचमंदोष्णं, मंदअसें जें उष्ण तें. स. किंचित उष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंद्रः मंदतेशनैः निःसरतीतिमं द्रः, हळुनिःसरण पावतोजोतो क्रु. मदिधा. गत्यादिअ. गंभीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मन्मथः मननंमत् मत्मथ्ना तीतिमन्मथः, मनन म्ह. विचा र त्यातें जो नाश करितोतो. क्रु. मथेधा. विलोडनअ. मदन. २कव ठीचें झाड. अ. पु.

मन्या मन्यतेअनयामन्या, जी-च्यायोगानें जाणतो ती गलपा र्श्वशिरा. क्रु. मनुधा. अवबोधन अ. मानेची पाठिमागची शिर. आ. स्त्री.

मन्युः मन्यतेइतिमन्युः, जाणि जेंतो जो तो. क्रु. मनधा. ज्ञानअ कोप. २दैन्य ३ शोक. ४यज्ञ. उ.पु.

मन्वंतरं मनोरंतरमवकाशइ तिमन्वंतरं, मनूचें जें अंतरम्ह. अवकाश तें. स. देवांचीं एका हत्तरयुगें. अ. न.

मयः मयतेइतिमयः, गमनक रितो जो तो. क्रु. मयधा. गतिअ उंट. अ. पु.

मयष्टकः मयतेमयः स्तकती तिस्तकः, मयस्यस्तकोमयष्टकः, गमन करणाऱ्यांचा प्रतिबंधकर णारा जो तो. स. मटकी. अ. पु.

मयुः मिनोतीतिमयुः, तालादि प्रक्षेप करितो जो तो. क्रु. डुमि ञ्‌धा. प्रक्षेपणअ. देवयोनिविशे ष. किन्नर. उ. पु.

मयुष्टकः मिनोतिवायुंमयुःम युश्चासौस्थकश्चमयुष्टकः, वायु करणारा असा जो थइणारा तो स. मटकी. अ. पु.

मयूखः मिमीयतेइतिमयूखः, माने करितो जो तो. क्रु. माङधा. मानअ. किरण. २शोभा. ३ज्वा ला. अ. पु.

मयूरः मयतेसौमयूरः, गमन करणारा जो तो. क्रु. मयधा. ग तिअ. मोर. २मोरशेंडाचनौषधि अ. पु.

मयूरकः मयूरस्यप्रतिकृतिर्म यूरकः, मयूरवर्णाभासिची आ हे प्रतिमा जाची तो. न. आघाड्या चें झाड. अ. पु. २ मोरचुद. अ. न.

मरकतं मरकंतरंतरंत्येनमरकतं, मरणाप्रत तरतात जेणेंकरून

ते. कृ. तृधा. तरणअ. वलविशेष, पाव. अ. न.

मरणं मृतिर्मरणं, प्राणत्याग-जो तें. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. मृत्यु. अ. न.

मरिचं मरीचं म्रियतेविषमनेनमरिचं, ज्याचा योगानें विषनाशहोतें तें. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. मिरी. अ. न.

मरीचिः म्रियतेतमः अस्मिन्निति मरीचिः, नष्ट होतें आहे तम ज्याचेठायीं तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. किरण इ. पु.

मरीचिका मरीचिरिवमरीचिका, किरणासारखी जी ती. त. मृगजल. आ. स्त्री.

मरुः म्रियंतेजंतवोत्रमरुः, पाणी मरण पावतात ज्याचेठायीं तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. निर्जलदेश. २पर्वत. उ. पु.

मरुत् म्रियतेनेनऋतेनविनावेतिमरुत्, मरताहेत प्राणी-ज्याच्याद्वारें किंवा अभावानें तो. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. वायु. २देव. त. पु.

मरुत्वान् मरुतःसंत्यस्येतिमरुत्वान्, देवआहेत नियम्यआसती. त इंद्र. न. पु.

मरुन्माला मरुद्भिर्मल्यतइतिमरुन्माला, मरुतानीं धारणकेलेली जी ती. कृ. मलधा. धारणअ. पिंडिका. आ. स्त्री.

मरुवकः मरुंवातीतिमरुवकः, पर्वताप्रत स्वस्थितीनें शहतो जो तो. कृ. वाधा. गंधनादिअ. गेव्याचें झाड. २पांढरा मरवा. अ. पु.

मर्कटः मर्कतीतिमर्कटः, फलादिकांचें ग्रहण करितो जो तो. कृ. मर्कसौत्रधा. ग्रहणअ. वानर. अ. पु.

मर्कटकः मर्कतीतिमर्कः सएवमर्कटकः, मक्षिकादि ग्रहण करितो जो तो मर्क तोच मर्कटक. कृ. मर्कःसौत्रधा. ग्रहणअ. कीटविशेष, कोळी. अ. पु.

मर्कटी मर्कतिसामर्कटी, फलादिकातें ग्रहण करिते जी ती. कृ. मर्कःसौत्रधा. ग्रहणअ. करंजवृक्षविशेष. २कुहिली. ई. स्त्री.

मर्त्यः म्रियतेइतिमर्त्यः, मरण पावणारा जो तो. कृ. मृङ्धा. प्रा

गअ. मनुष्य. अ. पु.

मर्दलः मृद्यतइतिमर्दलः, ताडन करिजे तोजो तो. कृ. मृदधा. क्षोदअ. मृदंगासारिखें एकवाद्य आहे. अ. पु.

मर्दनं मर्दोमर्दनं, पादमर्दजो तें. कृ. मृदधा. क्षोदअ. आंवळणें. अ. न.

मर्म म्रियतेअनेनइतिमर्म, ज्याचे ताडनाचे योगें करून प्राणी मरतात तें. कृ. मृङ्धा. प्राणत्यागअ. संधिस्थान. नृ. न.

मर्मरः मर्मरातीतिमर्मरः, मर्मातें देतो जो तो. कृ. राधा. दानअ. वस्त्रें पानें इत्यादि वाजणें जो शब्द तो. अ. पु.

मर्मस्पृक् मर्माणिस्पृशतीति मर्मस्पृक्, मर्मपीडा करितो जो तो. कृ. स्पृशधा. उपतापअ. मर्मभेद करणारा. वि. श. पु. स्त्री. न.

मर्यादा मर्यायांसीमायांदीयते मर्यादा, सीमेचा अर्थी विषयीं रक्षण करिजेत्यें जी ती. कृ. दैङ्धा. रक्षणअ. सीमा. २न्याय मार्गानें वागणें. आ. स्त्री.

मलः मलयतीतिमलः, धारण करणारा जो तो. कृ. मलधा. धारणअ. बारा प्रकारचे मळ. २पाप. अ. पु.

मलदूषितं मलेनदूषितंमलदूषितं, मळें करून जे दूषित तें. समळकट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मलपूः मलात्पायादितिमलपूः, मळापासून रक्षण करितो जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. बोरवाडा. २ खर वत. ऊ. पु.

मलयजः मलयेजातोमलयजः, मलय पर्वताचे ठायीं जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मैलागिरिचंदन. अ. पु.

मलिनं मलोस्यास्तीतिमलिनं, मल आहे ज्यास तें. तद्धित इनि. मळकट. विशेष्यनिघ्न. अकारांत. पुल्लिंगीं. नपुंसकलिंगीं. आबंत. स्त्रीलिंगीं अ सा आहे.

मलिनी मलोस्त्यस्याइतिमलिनी, मल ह्मणजे रज आहे जीस ती मलिनी. तद्धितर

त. विटाळशी बायको. ई. स्त्री.

मलिम्लुचः मल्यतेइतिमलिम तिंतन्म्लोचतीतिमलिम्लुचः, धूमादिस्तेय करितो जो तो. कृ. म्लुच धा. स्तेयअ. चोरी करणारा. अ.पु.

मलीमसं मलोस्यास्तीतिमलीमसं, मल आहे जास तो. त. मळकट. वि. अ. पु.न. आ. स्त्री.

मल्लः मल्लतेइतिमल्लः, युद्धादि धारण करितो जो तो. कृ. मल्ल धा. धारणअ. बाहुयुद्धाविषयीं जो कुशल तो. अ.पु.

मल्लिकः मल्लतइतिमल्लिकः,शीघ्र गमन धारण करितो जो तो. कृ. मल्लधा. धारणअ. हंसविशेष. अ.पु.

मल्लिका मल्लतेगंधमितिमल्लिका, गंधातें धारण करिते जी ती. कृ. मल्लधा. धारणअ. मोगरी.आ स्त्रीलिंगी

मल्लिकाक्षः मल्लिकाकारमक्षियस्यमल्लिकाक्षः, मल्लिकाकार आहेत नेत्र ज्यांत ज्याचे तो. स. हंस पक्षिविशेष. अ.पु.

मसिः मस्यतीतिमसिः परिणाम पावते जी ती. कृ. मसीधा. परिणामअ. जटामांसी. इ. स्त्री.

मसी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश ब्दाप्रमाणें.

मसूरः मसूरः मस्यतीति मसूरः, विकार करणारा जो तो. कृ. मसीधा. परिणामअ. मसूर. अ.पु. आ. स्त्री.

मसूरविदला मसूरवद्विदल मस्यामसूरविदला, मसूरासारखें आहे विदल ह्म. पत्र जीचें ती. स. काळा तेंडू. आ. स्त्री.

मसृणः मस्यतीतिमसृणः, विकार पावणारा जो तो कृ. मसी धा. परिणामअ. आर्द्र. वि. अ. पु.न. आ. स्त्री.

मस्करः मस्कतेअनेनेतिमस्करः, गमन करितो जेणें तो. कृ. मस्कधा. गतिअ. वेळू. अ.पु.

मस्करी मस्कनेमस्करः, मस्करोज्ञानंगतिर्वावेणुर्वास्यास्तीति मस्करी, नित्यज्ञान किंवा गमन अथवा दंड आहे जास तो. त. संन्यासी. इन्. पु.

मस्तकः मस्यतेस्मइतिमस्तकः,

परिणाम पाविजेत्वाजो तो. कृ. मसीधा. परिणामअ. डोकें. अ.पु.

मस्तिष्कं मस्यतेइतिमस्तिष्कं, परिणाम पाविजेतें जें तें. कृ. मसीधा. परिणामअ. मस्तकांतउत्पन्न तुपासारिखा स्नेह ज्यास मेंदु असें ह्मणतात तो. अ.न.

मस्तु मस्यतेइतिमस्तु, विकारहहोतेंजें तें कृ. मसीधा परिणामअ. दह्यां वरची निवळी. २ दही गाळलें तर वस्त्रांतून जें पाणि खालीं पडतें तें. उ.न.

महः महतेइतिमहः, पूज्य होतो जो तो. कृ. महधा. पूजाअ. उत्साह. अ.पु.

महती मह्यतेइतिमहती, पूजिजेत्से जी ती. कृ. महधा. पूजाअ. नारदाची वीणा. ई. स्त्री.

महान् मह्यतेइतिमहान्, पूजित करिजेत्तो जो तो. कृ. महधा पूजाअ. मोठा. त. पु. न. ई. स्त्री.

महाकंदः महान्कंदोयस्यमहाकंदः, मोठा आहे कंद विशेषजाचा तो. स. लसूण. अ. पु.

महाकुलः महत्कुलमस्यमहाकुलः, मोठें आहे कुळ जाचें तो. स. मज्जन. अ. पु.

महांगः महांत्यंगानियस्यमहांगः, मोठीं आहेत अंगें जाचीं तो. स. उंट. अ. पु.

महाजाली जालयतीतिजाली, महतीचासौजालीचमहाजाली, दुस्यादि निवारण करीते जी ती जाली मोठी अशीजी जाली ती. स. दोडकी. ई. स्त्री.

महादेवः महांश्चासौदेवश्चमहादेवः, सर्वांमध्यें थोर असा जो देव तो. स. शिव. अ. पु.

महाधनं महद्धनमस्यमहाधनं, मोठें आहे धन ह्म. मोल्यजासतें. स. मोठें किमतीचें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महानसं महच्चतदनश्चमहानसं, मोठें जें पाकस्थान तें. स. पाकशाळा. अ. न.

महामात्रः महतीमात्रायस्यसमहामात्रः, मोठी आहे योग्यता जाची तो. स. राजाचा मुख्य प्रधान. अ. पु.

महारजतं महच्चतद्रजतंच

महारजतं, महत् जें रजत तें सो नें. अ. न.

महारजनं रज्यतेनेनरजनं, म हच्चतद्रजनंच महारजनं. महत् जें रजनम्ह. वस्त्रादि रंगकारक तें. स. कुसुंभा. अ. न.

महारण्यं महच्चतदरण्यंच म हारण्यं, मोठें असें जें अरण्य तें. स. मोठें अरण्य. अ. न.

महाराजिकः महतीराजिर्यस्य महाराजिकः, मोठी किंवा ज्य आहे पंक्ति जाची तो. स. दे वांचा गणविशेष. अ. पु.

महारौरवः महांश्चासौरौरवश्च महारौरवः, मोठा असा जो रौर व म्ह. नरक विशेष तो. स. नर क विशेष. अ. पु.

महाशयः महान् आशयोस्यम हाशयः, मोठा आहे अभिप्राय ज्याचा तो. स. चित्ताचा उदार व दयालु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महाशूद्री महतीशूद्रामहाशूद्री, मोठी शूद्रा जी ती. स. गवळण. ई. स्त्री.

महाश्वेता महतीचासौश्वेताच महाश्वेता, मोठी अशीजा श्वेता ती. स. शुद्ध कोहाळी. आ. स्त्री.

महासहा सहतइतिसहा, महती चासौसहाच महासहा, सहन करिते जी ती सहा मोठी अशी जी सहा ती. स. एक फुलझाड ज्यास आबोली असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

महासेनः महतीसेनायस्यस महासेनः, मोठी आहे सेना जा ची तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

महिका मह्यतेपूज्यतेइतिमहि का, पूज्यमान जी ती. धा. मह्‌धा. पूजाअ. वर्फ. आ. स्त्री.

मिहिरः मह्यतेइतिमिहिरः, लो कांनीं पूजिजेला जो तो. धा. मह धा. पूजाअ. सूर्य. अ. पु.

महिला महतीतिमहिला, पू जा करिते जी ती. धा. महधा. पू जाअ. बायको. आ. स्त्री.

महिषः मह्यतेइतिमहिषः, चा र खाहण्याविषयीं स्तविजे तो जो तो. धा. मह्‌धा. पूजाअ. रेडा. २ गवा. अ. पु.

महिषी मह्यतेइतिमहिषी, पू

जा करण्यास योग्य जी राजाची स्त्री ती. रू. महधा. पूजा अ. पट्टाभिषिक्तस्त्री. ई. स्त्री.

मही मह्यतेपूज्यतइतिमही, सर्वांनीं पूजिजेले जी ती. रू. मह धा. पूजाअ. पृथ्वी. ई. स्त्री.

महीक्षित् मह्यांक्षयतीतिमहीक्षित्, पृथ्वीचावर्चीं शत्रुक्षय करणारा जो तो. रू. क्षिधा. क्षयअ. राजा. त. पु.

महीध्रः महींधरतीतिमहीध्रः, महीतें धारण करितो जो तो. रू. धृधा. धारणअ. पर्वत. अ. पु.

महीरुहः मह्यांरोहतीतिमहीरुहः, पृथ्वीचावर्चीं उत्पन्न होणारा जो तो. रू. रुहधा. प्रादुर्भावअ. वृक्ष. अ. पु.

महीलता मह्यांलतेवमहीलता, महीचेवरची लते सारिखी जी ती. स. गांडोळ, काडू. आ. स्त्रीलिंगीं.

महीसुतः मह्याःसुतःमहीसुतः, पृथ्वीचा जो पुत्र तो. स. मंगळनामाग्रह. अ. पु.

महेच्छः महतीइच्छायस्यमहेच्छः, मोठी आहे इच्छा ज्याची तो. स. मोठा उदार व द्याळू. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महेरणा महत्ईरणंयस्याःसामहेरणा, मोठें आहे गमन जीचें ती. स. सालई. आ. स्त्री.

महेश्वरः महांश्वासौईश्वरश्चमहेश्वरः, थोर जो ईश्वर तो. स. महादेव. अ. पु.

महोक्षः महांश्चासौउक्षाचमहोक्षः, मोठा असा जो वृषभ तो. स. मोठा बैल. अ. पु.

महोत्पलं महच्चतदुत्पलंचमहोत्पलं, मोठें जें कमल तें. स. कमळ. अ. न.

महोत्साहः महान्उत्साहोयस्यमहोत्साहः, महान् आहे उत्साह ज्यास तो. स. दुराप्रहूत्याविषयीं जो उत्साहातें उद्योग करितो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महोद्यमः महान्उद्यमोस्यमहोद्यमः, महान् आहे उद्योग ज्याचा तो. स अर्थौपूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें.

महौषधं महच्चतदौषधंचमहौ

-र्थं, महद् जें औषध तें. स. अ तिविष. २ सुंठ. ३ लसूण. अ. न.

मांसं मन्यतेइतिमांसं, अवबोध पावतें जें तें. रु. मनुधा. अव बोधन अ. मा स्. अ. न.

मांसलः मांसमस्त्यस्यमांसलः. मांस आहे जास तो. त. बलिष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मांसिकः मांसपण्यमस्यमांसिकः, मांस आहे विक्रय जाचा तो. त. मांस विक्रय करणारा खाटिक. अ. पु.

माक्षिकं मक्षिकाभिःकृतंमाक्षिकं, माशांनीं जें कृत तें. त. मध. अ. न.

मागधः मगधतीतिमगधः स एवमागधः, याच्ञा करितो स्तुति करितो जो तो मगध तोच मागध. त. स्तुति पाठक विशेष. २ वैश्या पासून क्षत्रियीचाठायीं आलेला पुत्र. अ. पु.

मागधी मगधदेशेभवामागधी, मगधदेशाचेठायीं उत्पन्न जी ती. त. जुई. २ पिंपळी. ई. स्त्री.

माघः मघायुक्तापौर्णमासीअस्मिन्नितिमाघः, मघायुक्त आहे पौर्णिमा जाचेठायीं तो. त. माघ महिना. अ. पु.

माघ्यं माघेसाधुमाघ्यं. माघमासाचेठायीं जें उत्तम तें. त. कुंदाचेंझाड. अ. पु.

मादी महनमनयामादी, पूजन होतें जीणें ती. रु. मह्‌धा. पूजाअ-पामाची शीर. २ दैन्य. ई. स्त्री.

माणवः मनोरयंमाणवः, मनूचा जो हा तो. त. बालक. अ. पु.

माणवकः मनोरयंमाणवः अल्पोमाणवोमाणवकः. मनुसंबंधीं जो तो. त. बालक. २ वीस सरांचा मुक्ताहार. अ. पु.

माणव्यं माणवानांसमूहोमाणव्यं, माणवांचा जो समुदाय तो. त. माणवांचा समूह. अ. न.

माणिक्यं मणिरिवकायतीतिमणिकः, मणिकमेवमाणिक्यं. मणि शब्दें करून व्यवहृत जें तें मणिक तेंच माणिक्य. त. माणिक. अ. न.

माणिबंधं मणिबंधेभवंमाणिबंधं, मणिबंध पर्वताचेठायीं होणारें जें तें. त. शेंदे लोण. अ. न.

माणिसंथं मणिमंथेभवंमाणिमंथं, मणिमंथ पर्वताचेठायींजें उत्पन्न तें. त. शेंदेलोण. अ. न

मातंगः मतंगस्यअपत्यमातंगः, मतंगाचें जें अपत्य तो. त. हत्ती. २ चांडाळ. अ. पु.

मातरपितरौ विग्रहादिमातापितर शब्दप्रमाणें. आई आणि बाप. नित्य. द्वि. क. पु.

मातरिश्वा मातरिश्वयतिमातरिश्वा, अंतरिक्षाचेठायीं संचार करितो जो तो. कृ. टुओश्विधातिअ. वायु. न. पु.

मातापितरौ माताचपिताचमातापितरौ, माताआणि पिताजो तें. स. आई आणिबाप. नि. द्वि. क. पु.

मातामहः मातुःपितामातामहः, आईचा जो पिता तो. त. आईचा बाप. अ. पु.

मातलिः मतमेवमातं ततलातीतिमातलिः, इंद्राचें मत घेतोजो तो. कृ. लाधा. आदानअ. इंद्राचा सारथि. इ. पु.

मातुलः मातुर्भ्राता मातुलः, मातेचा जो भाऊ तो. आईचा भाऊ २ धुतऱ्याचें झाड. अ. पु.

मातुलपुत्रकः मातुलस्यपुत्र कइव मातुलपुत्रकः, धत्तूराचे पु त्रासारखें जें तें. स. धुतऱ्याचें फळ. अ. पु.

मातुलानी मातुलस्यस्त्री मातुलानी, मामाची जी स्त्री ती. स. प द्वा माया: तुला मातुला तामानयतीतिमातुलानी, लक्ष्मीचीतुलना पावणारी जीती. कृ. अनधा. प्राणनगतिअ. मावळण. २ तागाचें बीं. ई. स्त्री.

मातुलाहिः मातुलेधत्तूरेअहि र्मातुलाहिः, धत्तूर वृक्षाचे ठायींजो सर्पविशेष तो. स. सर्पविशेष. ज्यास दिवड, आधळें असें ह्मणतात तें. इ. पु.

मातुली विग्रहादिमातुलानीशब्दाप्रमाणें. मावळण. ई. स्त्री.

मातुलुंगकः मीनात्यवकरोतीतिमातुः लुंज्यतेइतिलुंगः, मातुश्चासौलुंगश्चमातुलुंगः सएवमातुलुंगकः, कच्चुसादक असाजो भक्षणार्थ ग्रहण करिजेलाजोंतो

मातुलुंग तोच मातुलुंगक. त. मा हळुंगीचें फलादि. अ. पु.

माता मानितगर्भोस्यांमाता. गर्भ राहतो जीचाठायीं ती. त आई. २ गाय. कृ. स्त्री.

मातृष्वसेयः मातृष्वसेयी मातृष्वसुरपत्यंमातृष्वसेयः, मा तेच्या बहिणीचा जो मुलगा तो. त. ओईच्या बहिणीचा मुलगाव मुलगी. अ. पु. २ ई. स्त्री.

मातृष्वस्रीयः मातृष्वस्रीया मातृष्वसुरपत्यंमातृष्वस्रीयः, मावशीचाजो पुत्र तो. अथवा मा उच बहिण. अ पु. २ आ. स्त्री.

मात्रं मिमीतेइतिमात्रं, अवधा रणाचार्थीविषयीं बोलतेंजेंतें. कृ. माङ् धा. शब्द अ अवधारणा २ साकल्य त्या अर्थी. अव्य.

मात्रा मीयतेइतिमात्रा, मानक रिजेती जी ती. कृ. माङ् धा. मा न अ. सूक्ष्म २ परिच्छद. ३ अ ल्प. ४ परिमाण. आ. स्त्री.

मादः विग्रहादिमदशब्दाप्रमा णें. हर्ष. अ. पु.

माधवः मायाः लक्ष्म्याः धवोमा धवः, मा म्ह. लक्ष्मी तिचा जो धव तो. स. मधौसाधुर्माधवोवा, वसंताचेठायीं जो साधु तो. त. वि ष्णु. २ वसंत ऋतु. ३ वैशाख मा स. अ. पु.

माधवकः मधुनाकृतोमाधवकः, मधु पुष्पांनीं निर्मित जो तो. त. मधुक पुष्पापासून झालेलें मद्य. अ. पु. न.

माधवी मधौपुष्प्यतीतिमाधवी, मधु मासाचेठायीं विकसित होते जी ती. त. एक फुलझाड, मधुमा धवी. ई. स्त्री.

माध्वीकः विग्रहादिसर्वमाद्विकशब्दा प्रमाणें.

मानं विग्रहादिपाय्यशब्दाप्रमाणें तुलामान अंगुलिमान प्रस्थमा न अशींतीन आहेत तीं प्रत्येक. अ. न. २ दुसऱ्यापेक्षां आपल्याठ ळूपें चिंतन करण्यानें जी अहंता ती. अ. पु.

मानवः मनोरपत्यंमानवः, मनु संबंधीं जोहा तो. त. मनुष्य. अ. पु.

मानसं मनएवमानसं, मनजे तेंच मानस. त. मन. अ. न.

मानसौकाः मानसंसरओकोय स्यसमानसौकाः, मानस संज्ञक सरोवर आहे स्थानजावें तो. स. हंस पक्षि. स. पु.

मानिनी मानोऽस्यस्याइतिमानिनी, मान आहे जीस ती. न. प्रणय कोपवती स्त्री. ई. स्त्री.

मानुषः विग्रहादिमनुष्यशब्दाप्रमाणें. मनुष्य. अ. पु.

मानुष्यकं मनुष्याणांसमूहः मानुष्यकं, मनुष्यांचा जो समुदाय तें. त. मनुष्यांचा समूह. अ. न.

माया मिम्बंमातियस्यासामाया, जगत् शह्रातें जीचावाई ती. कृ. माधा. मानअ. इंद्रजाल स. गारुडी. आ. स्त्री.

मायाकरः मायांकरोतीतिमायाकरः, मायेतें करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ गारुडी. अ. पु.

मायादेवीसुतः मायाचासौ देवीचमायादेवी, तस्याः सुतः मायादेवीसुतः, माया अशी जी देवी ती मायादेवी तिचा जो पुत्र तो. स. बुद्धाचा अवातर भेद. अ. पु.

मायुः मिनोतिदेहेऊष्मार्ण मायुः, देहाचे ठायीं ऊष्म्यातें प्रक्षिप्त करी तो जो तो. कृ. डुमिञ्धा. प्रक्षेपणअ. पित्त. उ. पु.

मायूरं मयूराणांसमूहः मायूरं, मयूरांचा जो समुदाय ते. त. मयूरांचा समूह. अ. न.

मारः म्रियन्तेनेनेतिमारः, लोक दुःखितहोऊनजेणें करून तो. कृ. मृङ् धा. प्राणत्याग अ. मदन. अ. पु.

मारजित् मारंकामंजयतीतिमारजित्, कामातें जय करणारा जो तो. कृ. जिधा. जयअ. नास्तिक. त्. पु.

मारणं मार्यतेनेनमारणं, प्राणत्यजन जें तें. कृ. मृङ्धा. प्राणत्याग अ. वध. अ. न.

मारिषः मायामियर्तिगच्छतीति मारिषः, मायेतें प्राप्त जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. सभ्य. नारकी. अ. पु.

मारुतः म्रियंतेअनेनप्रह्लेनेति नावेतिमरुत् मरुदेवमारुतः, मरुता हेतज्याच्या वर्धनानें व अभावानें मरुत् तोच मारुत त. वायु. अ. पु.

मार्कवः मारयतीतिमार् मार्चिक्ष्वँतेइतिमार्कवः, केश शोभ्ऱ्या

शाविषयीं बोलिजेतो जो तो. कृ. कुकुधा. शब्दअ. माका. अ. पु.

मार्गः मृगशुक्लापौर्णमासीमार्गी, सापयास्तिसमार्गः, मृगजसत्र युक्त पौर्णिमा आहे ज्याचेठायीं तो. त. मार्गशीर्षमास. २ रस्ता. अ. पु.

मार्गणः मार्गयतेइतिमार्गणः, शोध करितो जो तो. कृ. मार्गधा. अन्वेषणअ. बाण. २ याचक. अ. पु. ३ शोधणें. अ. न.

मार्गशीर्षः मृगशीर्षेणयुक्तापौर्णिमा मार्गशीर्षी सायत्रास्तिसमार्गशीर्षः, मृगशीर्ष नक्षत्रानें युक्त आहे पौर्णिमा ज्याचेठायीं तो. त. मार्गशीर्षमास. अ. पु.

मार्गितं मार्ग्यतेस्ममार्गितं, मार्गण करिजेलें जें तें. कृ. मार्गधा. अन्वेषणअ. शोधलेला. वि. अ. पु न. आ. स्त्री

मार्जनः मार्ज्यतेनेनेतिमार्जनः, शुद्ध होइजेतें जेणें करून तो. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. लोध्रवृक्ष. अ. पु. २ प्रोक्षणानें शुद्ध करणें. अ. न

मार्जनी विग्रहादि मार्जिशब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

मार्जारः मार्ष्टिमुखमितिमार्जारः, मुखातें शुद्ध करितो जो तो. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. माजर. अ. पु.

मार्जिता मार्ज्यतेइतिमार्जिता, शुद्ध करिजेतसे जी ती. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. श्रीखंड. आ. स्त्री

मार्तंडः मार्त्तांडः मृतंडेभवः मार्तंडः, मृतंड ऋषीचे ठायीं जो उत्पन्न तो. त. सूर्य. अ. पु.

मार्दंगिकः मृदंगवादनंशिल्पमस्य मार्दंगिकः, मृदंग वादन आहे शिल्प ज्याचें तो. त. मृदंग वाजविण्या विषयीं कुशल. अ. पु.

मार्द्वीकं मृद्वीकायाः विकारोमार्द्वीकं, द्राक्षांचा जो विकार तें. त. द्राक्षा मद्य. अ. न.

मार्ष्टिः मृज्यतेनयामार्ष्टिः, मलाचा अथवा केराचा नाश होइजे तो जीणें ती. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ प्रोक्षणादिकें करून देह शुद्ध करणें. इ. स्त्री.

मालकः मलते:सौगानकः, अ मृतातें धारण करितो जो तो. कृ. मलधा. धारणअ. निंबवृक्ष. अ पुल्लिंगी.

मालती मांलक्ष्मींलसतीतिमालती, लक्ष्मीतें खेळवितेजी ती. छ. लसधा. क्रीडनअ. चमेलीजाई. ई. स्त्री.

माला माल्यतेइतिमाला, धारण करिजेसेजी ती. छ. मलधा. धारणअ. फुलांची माळ. आ स्त्री.

मालाकारः मालांकरोतीतिमालाकारः, पुष्पमालेतें करितो जो तो. छ. डुकृञ्धा. करणअ. माळी. अ. पु.

मालातृणकं मालाकाराणितृणान्यस्यमालातृणकं, मालाकार आहेत तृणें ज्याचीं तो. स. जलतृणविशेष. अ. न.

मालिकः माल्लाशिल्पमस्यमालिकः, माला आहे शिल्प ज्याचें तो. त. माळी. अ. पु.

मालूरः मांलक्ष्मींपरेषांलुनातीतिमालूरः, दुसरे वृक्षाच्या शोभेतें नाश करितो जो तो. छ. लुञ्धा. छेदनअ. बेलाचें झाड. अ. पु.

माल्यं विग्रहादिमालाशब्दाप्रमाणें. फुलांची माळ. अ. न.

माल्यवान् माल्यमस्तियस्यसः माल्यवान् माल्य आहे ज्यास तो. त. पर्वतविशेष. न. पु.

माषपर्णी माषस्येवपर्णान्यस्या माषपर्णी, उडदाचे सारखीं आहेत पर्णें जीचीं ती. स. रानउडीद. ई. स्त्री.

माषीणं माषाणांभवनंक्षेत्रंमाषीणं, माषांचें उत्पत्तिक्षेत्र जें तें. तउडीद उत्पन्न होण्याचें शेत. षि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

माष्यं विग्रहादि पूर्वींच्याशब्दाप्रमाणें.

मासः मस्यतिपरिणामतीतिमासः, नियमित कालानें परिणाम पावतो जो तो. छ. मसीधा. परिणामअ. महिना. अ. पु.

मासरः मास्यतेइतिमासरः, विकार करिजेतो जो तो. छ. मसीधा. परिणामअ. अन्नापासून झालेला मंड. अ. पु.

मास्म मा च स्म च अनयोः समाहारः मास्म, मा आणि स्म यांचा जो समाहार तो. स. निवारणार्थी अव्यय.

महाकुल: महत्कुलंयस्यमहाकुल:, मोठें आहे कुल ज्याचें तो. स. सज्जन. अ. पु.

माहिष्य: महिष्यांसाधुर्माहिष्य:, महिष्यास्त्रीचेठायीं जोउत्तम तो. क्षत्रियापासून वैश्यस्त्रीचेठायीं आहालेलापुत्र. अ. पु.

माहेयी मह्या अपत्यंस्त्री माहेयी, धेनूची जी कन्या ती. त. गाय. ई. स्त्रीलिंगी.

मितंपच: मितंपचतीतिमितंपच:, परिमित पाक करितो जो तो. कृ. डुपचष्धा. पाकअ. कृपण. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मित्रं मेद्यतीतिमित्रं, प्रीति करितो जो तो. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहनअ. सखा. अ. न. २ सूर्य. अ. पुल्लिंगी.

मिथ: मेथतीतिमिथ:, परस्पर या अर्थी संगत हा. प्राप्त जें तें. कृ. मेथृधा. संगमअ. परस्पर २ एकांत स्थल त्या अर्थी अव्य.

मिथुनं मेथयतीतिमिथुनं, संगम करितें जें तें. कृ. मिथधा. संगमअ. स्त्रीपुरुष. २ मिथुनरास. अ. न.

मिथ्यादृष्टि: मिथ्याचासौदृष्टिश्चमिथ्यादृष्टि:, अपन्हव विषयिणी अशी जी दृष्टी ती. स. नास्तिक. इ. स्त्री.

मिथ्याभियोग: मिथ्याचासौ अभियोगश्चमिथ्याभियोग:, मिथ्या म्ह. खोटा असा जो अभियोग म्ह. अभिशंसन तो. स. खोटी फिर्याद. अ. पु.

मिथ्याभिशंसनं असत्यमभिशस्यतेमिथ्याभिशंसनं. असत्य अभिशंसन करिजेतें जें तें कृ. शंसुधा. स्तुतिअ. मिथ्या पापोद्भवन. अ. न.

मिथ्यामति: मिथ्याचासौमतिश्चमिथ्यामति:, मिथ्या म्ह. विरुद्ध अशी जी मति ती. स. अयथार्थ ज्ञान. इ. स्त्री.

मिशि: मिशी मिशतीतिमिशि:, वातादिकांविषयीं रोष करितो म्ह. तन्नाशक जी ती. कृ. मिषधा. रोषकरणअ. बाडिशोप. इ. २ ई. स्त्रीलिं.

मिश्रेया मिश्र्यतीतिमिश्राइय

तीतिएषा, मिश्राचासौएषाचमि श्रेषा, स्वकीय आस्वादातें मिश्र करितें जी ती मिश्रा मिश्रा अशी जी एषा ह्म• ज्ञात तीमिश्रेषा, स• बडिशेप• आ• स्त्री•

मिसिः मिसी मस्यतेइतिमि सिः, योगाच्या परिणाम ह्म• ना श करितें जी ती• ह्• मसीधा प रिणामअ• बडिशेप २ जटामां सी• ३ शोपेची भाजी• इ• २ई स्त्री

मिहिका मेहतीति मिहिका,उ दक सेचन करितें जी ती• ह्• मि हधा सेचनअ बर्फ• आ• स्त्री

मिहिरः मेहतीतिमिहिरः, दृष्टि द्वारा सेचन करितो जो ती• ह्• मिहधा• सेचन अ• सूर्य• अ• पु•

मीढं मिह्यतेस्मभीढं, सेचन करिजेलाजो तो• ह्• मिहधा से चन अ• मुतलेला वि• अ• पु• न आ• स्त्री•

मीनः मीयतेधीवरेणइतिमीनः, मिनोति क्षिपति जलमितिवामी नः, धीवरानें मृत होइजेतोकिंवा जल प्रक्षेप करितोजो तो• ह्• मीङ्धा• हिंसा अ• २ डुकृञ्धा• प्रक्षेपणअ मत्स्य २ मीनरास अ• पु

मीनकेतनः मीनः केतनं ध्वजो यस्यसमीनकेतनः, मीन ह्म म त्स्य आहे ध्वज ह्म• चिन्ह ज्याचें तो• स• मदन• अ• पु•

मुकुटं मंकतेनेनमुकुटं, भूषण होतें जेणेंकरून तें• ह्• मकिधा मंडनअ• किरीट• अ• न•

मुकुंदः मुकुंमुक्तिंयच्छतीतिमु कुंदः, मुक्तीतें देतो जो तो• ह्• दा णधा• दानअ• विष्णु• २ पोईशा क अ• पु•

मुकुरः मुंचतिज्योतिर्मुकुरः, ते ज सोडणारा जो तो ह्• मुच्लृधा मोक्षणअ• आरसा• अ• पु•

मुकुलः मुंचतिकलिकात्वमिति मुकुलः, कलिकेतें सोडणाराजो तो• ह्• धा पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणे किंचित्फुललेली कळी• अ• पु• न•

मुकुष्टकः विग्रहादिमकुष्टकश ब्दाप्रमाणें• मटकी• अ• पु•

मुक्तकंचुकः मुक्तः कंचुकोयें नसमुक्तकंचुकः, मुक्त ह्म त्य क्त आहे कंचुक ह्म• त्वक्रूपकवच ज्याणें तो• स• मेंगदाकलेलास र्प• अ• पु•

मुक्ता मुंचतेस्मशुक्त्या, मुक्ताक्षिजे सोडीं ती. क्रु. मुन्त्त्धा. मोक्षणअ. मोतीं. आ. स्त्री.

मुक्तावली मुक्तानामावलीमुक्तावली, मौक्तिकांची जी पंक्ती ती. स. मोत्यांचा हार. ई. स्त्री.

मुक्तास्फोटः मुक्ताः स्फुटंतियतः मुक्तास्फोटः, मौक्तिकें उत्पन्न होतात ज्या पासून तो. क्रु. स्फुटधा. विकसनअ. ज्यांत मोतीं पिकतें तो शिंपा. अ. पु.

मुक्तिः मोचनंमुक्तिः, मोक्षजो तो. क्रु. मुच्लृधा. मोक्षणअ. मोक्ष. इ. स्त्री.

मुखं खन्यतेअनेनमुखं भक्षणादि क्रियजेतें जेणें तें. क्रु. खनुधा. अवदारणअ. मुख. २ पुढील दार. अ. न.

मुखरः निंदितंमुखमस्यमुखरः, निंदित आहे मुख ज्याचें तो. त. तोंडाळ. अ. पु.

मुखवासनः मुखंवासयतीति मुखवासनः, मुखातें सुगंधित करितो जो तो. क्रु. वासधा. उपसेवाअ. तोंडास वास करणारें तांबूलादि. अ. पु.

मुख्यः मुखमिवप्रधानत्वान्मुख्यः, मुखासारिखा जो प्रधान तो. त. आद्य पक्ष. २ प्रमुख. अ. पु.

मुग्धः मुह्यतीतिमुग्धः, अविवेकी जो तो. क्रु. मुहधा. वैचित्य अ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुंडः मुंड्यतेइतिमुंडः, केशानें हीन होतो जो तो. क्रु. मुडिधा. खंडनअ. मुंडन केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ शिरीहीन देह. अ. न.

मुंडितः विग्रहादिमुंडशब्दाप्रमाणें. मुंडन केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुंडी मुंडयतीतिमुंडी. क्षौर करितो जो तो. क्रु. मुंड प्रकृतिक धा. तत्करणअ. नापित. इन्. पु.

मुदिरः मोदतेअनेनमुदिरः, संतोष पावता हेत मयूरादि जेणें तो. क्रु. मुदधा. हर्षअ. मेघ. अ. पु.

मुद् मोदनंमुद्, हर्ष जो तो. क्रु. मुदधा. हर्षअ. द्. स्त्री.

मुद्गपर्णी मुद्गपर्णमस्यामुद्गपर्णी, मुद्गसदृश आहे पर्ण जीचें

ती. स. रान मूग. ई. स्त्री.

मुद्गर: गिरतीतिगर: मुद्गोगरोमु द्गर:, हर्ष नाश करणारा जो तो स. मुद्गल. अ. पु.

मुधा मुह्यतीतिमुधा, अविवेक प्रापक जें तें. रू. मुहधा. वैचित्त्य अ. व्यर्थ त्या अर्थी अव्य.

मुनि: मन्यतइतिमननशीलोवा मुनि:, सर्व जाणतो किंवा मनन स्वभाव जो तो. रू. मनधा. ज्ञान अ. मुन्. २ ऋषि मौनी. इ. पु.

मुनींद्र: मुनीनामिंद्रोमुनींद्र:, मुनी मध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. मुन्. २ मौन व्रत धारण केलेला ऋषि श्रेष्ठ. अ. पु.

मुरज मुरत्वर्मपट्टिकावेष्टनंतस्मा ज्जातोमुरज:, चर्म पट्टिके पासू न निर्मित जो तो. रू. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मृदंग. अकारां त. पु.

मुरा मुरतीतिमुरा, वृक्षादिकां प्रत वेष्टन करितेजी ती. रू. मु रधा. वेष्टनअ. नालीस पत्र. आ. स्त्रीलिंगी.

मुषा मुषतीतिमुषा, सवर्णादि स्तेय करितेजी ती. रू. मूषधा. स्ते यअ. धातूचा रस करण्याची मूस. आ. स्त्री.

मुषितं मुष्यतेस्ममुषितं, स्तेय क रिजेलें जें तें. रू. मुषधा. स्तेयअ. चोरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुषी ह्रस्वामुषामुषी, ह्रस्व जी मूस ती. स्त्रीप्र. लाहान मूस. ई. स्त्री.

मुष्क: मुष्णाति रेतो मुष्क:, रेतस्ते य करणारा जो तो. रू. मुषधा. स्ते यअ. अंडकोश. अ. पु.

मुष्कक: मुष्णातिरोगमितिमुष्क सएवमुष्कक:, रोगातें नाश करि तो जो तो मुष्क तोच मुष्कक. न. मो रवावृक्ष. अ. पु.

मुष्टि: मुष्यतेनयामुष्टि:, जीच्या यो गानें चोरी होते ती. रू. मुषधा. स्ते यअ. मूठ. इ. स्त्री. पु

मुष्टिबंध: मुष्टेर्बंध:मुष्टिबंध:, मु ष्टीचाजोबंधतो. स. मुठींत धरणे. अ. पु.

मुसलं मुस्यतिअनेनमुसलं, विद लन होतें जेणेंकरून तें. रू. मुस धा. खंडनअ. मुसळ. अ. पु

मुसली मुसलमस्यास्तीतिमुस

ली, मुसल आहे आयुध ज्याचें तो. त. बलराम. इन्. पु. २ मुसकर्द ३ पाल. ई. स्त्री.

मुसल्यः मुसलेनवध्योमुसल्यः, मुसलानें जो वधाई तो. त. मुसळानें मारण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुस्तकं, मुस्ता मुस्तयंत्यनेनेतिमुस्तकं, रोग नाश पावताहेत ज्याणें तो. कृ. मुस्तधा. संगातअ. मोथा. अ. पु. २ आ. स्त्री.

मुहुर्भाषा मुहुःपुनः पुनर्भाष णमुहुर्भाषा, वारंवार जें बोलणें तें. कृ. भाषधा. अत्यन्त वाणिअ. बहुत शोक युक्त जें भाषण तें. आ. स्त्री.

मुहुः मोहनंमुहुः, अविवेकताजी तें. कृ. मुहधा. वैचित्यअ. पुनःपुनः ह्याअर्थी अव्य.

मुहूर्तः मुहुर्मुहुर्भियर्तीतिमुहूर्तः, वारंवार गमन करितो जो तो. कृ. ऋधा गतिअ. बाराक्षण. अ. पु.

मूकः मूमितिकायतिमूकः, मूषा प्रकारें करून शब्द करितो जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. मूका. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूढः मुह्यतीतिमूढः, अविवेक पावतो जो तो. कृ. मुहधा. वैचित्यअ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूतं मूयतेस्यमूतं, बंधन करिजेलें जें तें. कृ. मूङ्धा. बंधनअ. बांधलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूत्रं मूत्र्यतेतन्मूत्रं, प्रस्राव जेतें जें तें. कृ. मूत्रधा. प्रस्रावअ. मूत. अ. न.

मूत्रकृच्छ्रं मूत्रेकृच्छ्रंमूत्रकृच्छ्रं, मूत्राविषयीं जें महदुःख तें. स. रोगविशेष. अ. पु.

मूत्रितं मूत्र्यतेस्ममूत्रितं, प्रस्राव करिजेलें जें तें. कृ. मूत्रधा. प्रस्रवणअ. मुतलेलों. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्खः मुह्यतीतिमूर्खः, अविवेक करितो जो तो. कृ. मुहधा. वैचित्यअ. विचारशून्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्च्छा मूर्च्छनंमूर्च्छा, मोह जो तो. कृ. मूर्च्छाधा. मोहअ. मूर्च्छना. आ. स्त्री.

मूर्च्छालः मूर्च्छास्यास्यमूर्च्छा

लः, मूर्च्छा आहे जासतो. त. मूर्च्छित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्च्छितः मूर्च्छासंजातास्यमूर्च्छितः, मूर्च्छा झाली आहे जासतो. त. मूर्च्छाल. २मोहित. ३ उंच वाढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्णं मूर्व्यतेस्ममूर्णं, बंधन करिजेलें जें तें. कृ. मुर्वीधा. हिंसाअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्त्तं मूर्च्छतिस्ममूर्तं, निबिडअसें जें तें. कृ. मुर्च्छाधा. मोहसमुच्छ्रायअ. कठीण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्तिः मूर्च्छतीतिमूर्तिः, उन्नती पावणारीजी ती. कृ. मुर्च्छाधा. ससमुच्छ्रायअ. देह. २काठिण्य. इ. स्त्री.

मूर्तिमान् मूर्तिः काठिण्यमस्यास्तीतिमूर्तिमान्, काठिन्य आहे जास तो. त. कठिण. वि. न. पु. न. ई. स्त्री.

मूर्धा मुह्यंत्यस्मिन् आहतेइतिमूर्धा. ताडन केलें असतां मोह पावतात ज्याचेठायीं तो. कृ. मुह्यधा. वैचित्त्यअ. मस्तक. न. पु.

मूर्धाभिषिक्तः मूर्धनि अभिषिच्यतेमूर्धाभिषिक्तः, राज्यदान समयाचे ठायीं ज्याचा मस्तकावर अभिषेक करिजेतो तो. स. क्षत्रिय. २राजा. ३ प्रधान. अ. पु.

मूर्वा मूर्वतिसामूर्वा, बंधन करितो जी ती. कृ. मुर्वीधा. बंधनअ. मुरवेल. आ. स्त्री.

मूलं मूलतीतिमूलं, प्रतिष्ठित होतें जें तें. कृ. मूलधा. प्रतिष्ठा अ. वृक्षादिकाचें मूळ. २आद्यप्रकृति. ३ वृक्षाचें पाळ. ४मूलनक्षत्र. अ. न.

मूलकं मूलतीतिमूलकं, भूमीचेठायीं स्थित जो तो. कृ. मूलधा. प्रतिष्ठाअ. मुळा. अ. न.

मूलधनं मूलंचतद्धनंचमूलधनं, मूलजें धन तें. स. ऋणादि ऋणादि व्यवहारांतील मूलधन. अ. न.

मूल्यं मूलेनानाय्यंमूल्यं, मूलें करून जें आणावें तें. त. मोल. २ वेतन. अ. न.

मूषकः मूष्णातीति मूषकः, चोरी करितो जो तो. ह. मूषधा. स्तेयअ. उंदीर. अ. पु.

मूषा विग्रहादि सर्व मुषाशब्दाप्रमाणें.

मूषिकः मुष्णातीतिमूषिकः, अर्थादि मूषकशब्दाप्रमाणें. उंदीर. अ. पु.

मूषिकपर्णी मूषकः पर्णमस्या इतिमूषिकपर्णी, मूषककर्ण सदृश आहेत पानें जीचीं ती. स. उंदीरकानी. ई. स्त्री.

मूषितं विग्रहादि मुषितशब्दाप्रमाणें. चोरिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूषी विग्रहादि मुषीशब्दाप्रमाणें. मूस

मृगः मृग्यते व्याधेनेतिमृगः, व्याधानें शोधिजेतो जो तो. ह. मृगधा. अन्वेषणअ. हरिण. २ हरिणादि श्वापदजाति. ३ शोधणें. ४ मृगशीर्षनक्षत्र. अ. पु.

मृगणा मृगणमृगणा, अन्वेषण जें ती. ह. मृगधा. अन्वेषण अ. शोधणें. आ. स्त्री.

मृगतृष्णा मृगाणांतृष्णामृगतृष्णा, मृगांची जी तृष्णा ती. स मृगजळ. आ. स्त्री.

मृगद्विट् मृगान्द्वेष्टीतिमृगद्विट्, हरिणातें द्वेष करितो जो तो. ह. द्विषधा. अप्रीति अ. सिंह. ष. पु.

मृगधूर्तकः मृगेषुधूर्तइवमृगधूर्तकः, मृगांमध्यें जो चतुर सदृश तो. त. कोल्हा. अ. पु.

मृगनाभिः मृगस्यनाभिर्मृगनाभिः, मृगाचा जो नाभि तो. स कस्तूरी. इ. पु.

मृगवधाजीवः मृगवधेन आजीवतीतिमृगवधाजीवः, मृगाचा वध करून जीवन करितोजो तो. ह. जीवधा. प्राणधारणअ. पारधि. अ. पु.

मृगबंधनी मृगोबध्यतेऽनयामृगबंधिनी, मृगबंधन करिजेतें जीणें ती ह. बंधधा. बंधनअ. जाळें. ई. स्त्री.

मृगमदः मृगस्यमदोमृगमदः, मृगाचा जो मद स. कस्तूरी तो. स. कस्तूरी. अ. पु.

मृगया मृग्यंतेत्रमृगया, शोध करिजेतात मृग जीचेठायीं ती. क्रु. मृगधा. अन्वेषणअ. शिकार. आ. स्त्री.

मृगयुः मृगान्यातीतिमृगयुः, यथार्थ मृगांप्रत गमन करितो जो तो. क्रु. याधा. प्रापण अ. व्याध. उ. पु.

मृगरिपुः मृगाणांरिपुः मृगरिपुः, मृगांचा जो शत्रु तो. स. सिंह. उ. पु.

मृगव्यं मृगाच्चयंत्यत्रमृगव्यं, ज्याचेठायीं मृग गमन करिताततें. क्रु. अयधा. गतिअ. शिकार. अ. न.

मृगशिरः मृगः शिरोयस्यमृगशिरः, मृगाकृती आहे शिरस्थ. प्रदेशाचा तो. स. मृगशिरनक्षत्र. स. न.

मृगांकः मृगः अंकः चिन्हंयस्य मृगांकः, मृग आहे चिन्ह जानें तो. स. चंद्र. अ. पु.

मृगादनः मृगान्अत्तीतिमृगादनः, मृगांतें भक्षण करितो जो तो. क्रु. अदधा. भक्षणअ. श्वापद विशेष, तरस. अ. पु.

मृगाशनः मृगान्अश्नातीति मृगाशनः, मृगांतें भक्षण करितो जो तो. क्रु. अशधा. भक्षणअ. सिंह. अ. पु.

मृगितं मृग्यतेस्ममृगितं, शोध करिजेलें जें तें. क्रु. मृगधा. अन्वेषणअ. शोधलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृगेंद्रः मृगाणांइंद्रोमृगेंद्रः, मृगांचा जो स्वामी तो. स. सिंह. अ. पु.

मृजा विग्रहादिमार्ष्टिशब्दाप्रमाणें. प्रोक्षणादिकें करून देह पवित्र करणें, मार्जन. आ. स्त्री.

मृडः मृडयति सुखयतीतिमृडः, लोकांस सुखी करितो जो तो. क्रु. मृडधा. सुखनअ. महादेव. अ. पु.

मृडानी मृडस्यस्त्रीमृडानी, मृडहा शंकर याचीजी स्त्री ती. स्त्री. प्र. पार्वती. ई. स्त्री.

मृणालं मृण्यतेभक्ष्यतेतन्मृणालं, भक्षण करिजेतें जें तें. क्रु. मृणधा. हिंसाअ. बिसें. अ. पु. न.

मृतः म्रियतेस्ममृतः, प्राणत्याग करि तो जो तो. रु. मृङ्‌धा. प्राणत्यागअ. यद्वा मरणेमृतं नंदुला दियाच्याजी तो धा. पु. प्र. मेले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ भिक्ष याच्या. अ. न.

मृतस्नातः मृतेस्नातोमृतेस्नातः, मृतोद्देशें करून जो स्नात तो. स. मृतोद्देशें करून स्नान केलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृतालकं मृतमालयतीतिमृतालं मृतालमेव मृतालकं, नित्य पाच्येतें पर्याप्त करितें जें तेंमृताल तेंच मृतालक. त. मसूर. अ. न.

मृत्तालकं मृत्तालः प्रतिष्ठायस्य मृत्तालकं, मृत्तिका आहे प्रतिष्ठा. स्थिति ज्याची तो. स. तूरअ नपुंस.

मृत्तिका मृदेवमृत्तिका, मृतजीतीच मृत्तिका. त. माति. आ. स्त्री

मृत्युः मरणंमृत्युः, मरण जें तो रु. मृङ्‌धा प्राणत्यागअ. मरण. उ. पु. स्त्री.

मृत्युंजयः मृत्युंजयतीतिमृत्युंजयः, मृत्यूतें जिंकितो जो तो. रु. जिधा. जयअ महादेव. अ. पु.

मृत्स्ना प्रशस्तामृत्मृत्स्ना, प्रशस्त जी मृत्तिका ती त. चांगली माती आ. स्त्री

मृत्स्ना विग्रहादिसर्वमृत्स्नाशब्दा प्रमाणें.

मृदंगः मृद्यतइतिमृदंगः, मर्दन करिजेतो जो तो. रु. मृद्‌धा. क्षोदअ. पखवाज अ. पु.

मृदु मृद्यतइतिमृदु, चूर्ण करिजें तें जें तें. रु. मृद्‌धा. क्षोदअ कोमल २ अतितीक्ष्ण. वि. उ. पु स्त्री. न.

मृदुत्वक् मृदुत्वगस्येतिमृदुत्वक्, मृदु आहे त्वचा ज्याची तो. स. भूर्जवृक्ष. च. पु.

मृदुलं मृदुर्गुणोस्यास्तीतिमृदुलं, मृदुगुण आहे ज्यास तें. त. कोमल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृद् मृद्यतइतिमृत्, मर्दिलीजाते जी ती. रु. मृद्‌धा. क्षोदअ. मृत्तिका. द. स्त्री.

मृद्वीका मृद्नातीतिमृद्वीका, फलद्वारा भक्षणाविषयीं आतुर करिते जी ती. रु. मृद्‌धा. क्षोद

अ. द्राक्षीच्या वेल. आ. स्त्री.

मृधं मर्दनंमृद्धं, परस्परजें हिंसन तें. कृ. मृधुधा. हिंसाअ. संग्राम ह्य. युद्ध. अ. न.

मृषा मृष्यतइतिमृषा, असत्य सहन करिजेतें जें तें. कृ. मृषुधा. सहनअ. मिथ्यात्या अर्थी अव्य

मृष्टं मृज्यतेस्ममृष्टं, शुद्ध करिजे लें जें तें. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. निर्मल ह्य. शुद्ध केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मेकलकन्यका. मेखलकन्यका मेकलाद्देःकन्यकामेकलकन्यका, मेकलक पर्वताची जी कन्या ती. स. नर्मदानदी. आ. स्त्री

मेखला मांलक्ष्मींईखतीतिमेखला, लक्ष्मीप्रत गमन करिते जी ती. कृ. इखधा. गतिअ. कमरपट्टा. २ तरवार, कटार, खंजीर इत्यादिकांचे सुरीस जें चाम ड्याचें बंधन ती. आ. स्त्री.

मेघः मेहतीतिमेघः, सेचन करितो जो तो. कृ. मिहधा. सेचनअ. मेघ. अ. पु.

मेघज्योतिः मेघानांज्योतिर्मेघज्योतिः, मेघसंबंधि अन्योन्य सघट्टानें निपन्न जें तेज ती. स. वीज. इ. पु.

मेघपुष्पं मेघस्यपुष्पमिव मेघपुष्पं, मेघाचें पुष्प सदृश जें उदक तें. स. उदक. २ विष्णूचा घोडा. अ. न.

मेघनादानुलासी मेघनादेन अनुलसतितच्छील: मेघनादानुलासी, मेघनादानें क्रीडा स्वभाव जो तो. कृ. लसधा. क्रीडाअ. मोर. इन्. पु.

मेघनामा मेघस्यनामान्यस्यमेघनामा, मेघांचीं आहेत नामें ज्यास तो. स. नागर मोथा. न. पु.

मेघमाला मेघानांमालामेघमाला, मेघांची जी माला ती. स. मेघमंडळ. आ. स्त्री.

मेघवाहनः मेघान्वाहयतीतिमेघवाहनः, मेघाप्रत वाहवितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. इंद्र. अ. पु.

मेचकः मेचकः श्यामलवर्णोस्यास्तीतिमेचकः, श्यामल आहे वर्ण ज्यास तो. त. काळे गोरूणीचे कुन्न सारिखा जो रंग तो. किंवा मोराचे कंठा सारिखा जो रंग तो. १ मोर

चेपिसावर जें नेत्राकार चिन्ह तो. अ. पु.

मेढ्रः मेहत्यनेनमेढ्रः, सेचन करिजेतो जेणें करून तो. कृ. मिह्धा. सेचनअ. शिश्न. २ एडका. अ. पु.

मेदकः मेद्यतीतिमेदकः, स्नेहन करितो जो तो. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहनअ. सुराकल्क. अ. पु.

मेदः मेद्यतीतिमेदः स्नेहकरणारा जो तो. कृ. ञिमिदाधा. स्नेहनअ. मांसजन्यस्नेह. ज्यास चरबी मांदें असें ह्मणतात तें. स. न.

मेदिनी मेद्यतीतिमेदिनी, मेद्यति स्नेहयुक्त होतसे जी ती. हला दि पूर्वींच्या शब्दाप्र. पृथ्वी. ई. स्त्री.

मेदुरः मेदनशीलोमेदुरः स्नेहनस्वभावें जो तो कृ. पू. प्र. निबिड. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मेधा मेधतेसर्वमनुभूतेऽस्यामितिमेधा, सर्व अनुभूत ह्या ज्या पाळं आतें जीनेगयीं ती. कृ. मेधृधा. मेधादिअ. धारणविशिष्टबुद्धि. आ. स्त्री.

मेधिः मेध्यंतेपशवोनमेधिः, आन्येदायीं पशुबांधलेला जातो ती. कृ. मेधृधा. संगमअ. पशूस बांधण्यास पुरलेलें काष्ठ ज्यास मेट असें ह्मणतात तो. इ. पु.

मेध्यं मेधितुंयोग्यंमेध्यं, पवित्र करण्याविषयीं जें योग्य तें. कृ. मेधृधा. संगमादिअ. पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मेरुः मिनोतिउच्चत्वात्ज्योतींषीतिमेरुः, नक्षत्रादि मोजण्यास जो साधन तो. कृ. माङ्‌धा. मानअ. पर्वत विशेष. उ. पु.

मेलकः मेलनंमेलः सएवमेलकः, संगम जो तो. कृ. मिलधा. संश्लेषअ. २ता. संगम. अ. पु.

मेला मेलतीतिमेला, वस्त्रादिकाला संश्लिष्ट होते जी ती. कृ. मिलधा. संश्लेषअ. नीळ. आ. स्त्री.

मेषः मिषतीतिमेषः, स्पर्द्धा करितो जो तो. कृ. मिषधा. स्पर्द्धाअ. मेषराशि. २ मेंढा. अ. पु.

मेषकंबलः मेषलोमकृतः कंबलः मेषकंबलः, मेंढ्याच्या लोमानीं केला जो कंबळ तो. स. रांकें अ. पु.

मेहः मेहतीतिमेहः, स्रवतां जो

तो. रू. मिहधा. सेचनअ. मूत्र रोग. अ. पु.

मेहनं विग्रहादिमेहशब्दाप्रमा णें. शिश्न. अ. न.

मैत्रावरुणिः मित्रावरुणयोः सूनुः मैत्रावरुणिः, मित्रावरु णांचा जो पुत्र तो. त. अगस्ति ऋषि. २ वाल्मीक ऋषि. इ. पु.

मैत्री मित्रस्यकर्मभावोवामैत्री, मित्रांचें जें कर्म ती. त. स्नेह. ई. स्त्रीलिंगी.

मैत्र्यः विग्रहादिमैत्रीशब्दाप्रमा णें. मैत्री. अ. न.

मैथुनं मिथुनस्यकर्ममैथुनं, स्त्रीपुरुषांचें जें कर्म तें. त. सुर त. २ भार्यादिकांचा संबंध. अ. न.

मैरेयं मिरायांदेशविशेषेभवंमै रेयं. देशविशेषाचे ठायीं उत्पन्न जें तें. त. उसाचे रसापासून आहलेलें मद्य. २ धातकीपुष्प. अ. न.

मोक्षः मोचयतिरोगमितिमो क्षः, पाप रोगातें नाश करितो जो तो. रू. मुन्ऌधा. मोक्षणअ. मुक्ति. २ मोरव्याचें झाड. अ. पु.

मोघं मुह्यंत्यस्मिन्मोघं, लोक मो ह पावतात ज्याचे ठायीं तो. रू. मु हधा. वैचित्यअ. निरर्थक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मोघा मोहयतीतिमोघा, मदना विर्भावें करून मोह करविते जी ती. रू. मुहधा. वैचित्यअ. पाटलि वृक्ष. २ वावडिंगाचें झाड. आ. स्त्री.

मोचकः मोचयतीतिमोचकः, रोगातें नाश करितो जो तो. रू. मु न्ऌधा. मोक्षणअ. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

मोचा मुंचतिरसमितिमोचा, र स मोचकजी ती. रू. मुन्ऌधा. मोक्षणअ. सांवरीचें झाड. २ केळ. आ. स्त्री.

मोदकः मोदयतीतिमोदकः, हर्षित करितो जो तो. रू. मुदधा हर्षअ. भक्ष्य विशेष. अ. पु. आ नंदकारक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मोरटं मोरटा मुरतीतिमोर टं. रसव्यापि जे तें. रू. मुरधा वेष्टनअ. उसाचें मूळ. २ मुरवं ल. अ. न. २ आ. स्त्री.

मोषकः मुष्णातीतिमोषकः, जो

-शीकरितोजो तो. ह. मुषधा-स्तेय अ. चोर. अ. पु.

मोहः मोहनंमोहः, अविवेक जो तो. ह. मुह्धा. चै चित्त अ. मूर्च्छा अ. पु.

मौक्तिकं मुक्तैव मौक्तिकं, मुक्ता नी तेंच. त. मोती. अ. न.

मौद्गीनं मुद्गानांभवनंक्षेत्रंमौद्गीनं, मुद्ग होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. मुगाचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मौनं मुनेः कर्मभावोवामौनं, मुनीचें जें कर्म किंवा भाव तें. न. मौनसंउगें राहणें. अ. न.

मौरजिकः मुरजवादनंशिल्पमस्यमौरजिकः, मुरज वादनक्ष हे शिल्प ज्याचें तो. त. मृदंग वाजविणारा अ. पु.

मौर्वी मूर्वायाविकारोमौर्वी, मूर्वा नामक वल्लीच्या जो विकार तो. त. धनुष्याची दोरी. ई. स्त्री.

मौलिः मूलस्यादूरभवोमौलिः, मूळाच्या अदूर जो भव तो. त. शिखा, शेंडी. २ मुकुट. ३ बांधलेले केश, बुचडा. इ. पु.

मौहूर्तः मुहूर्तंवेदमौहूर्तः, मुहूर्तातें जाणतो जो तो. त. ज्योतिषी, जोशी. अ. पु.

मौहूर्तिकः विग्रहादिसर्वमौहूर्तशब्दाप्रमाणें.

म्लेंछदेशः म्लेंछानांदेशः म्लेंछदेशः, म्लेंछांचा जो देश तो. स. चातुर्वर्ण्यव्यवस्था ज्यादेशीं नाहीं असा जो देश तो. अ. पु.

म्लेंच्छमुखं म्लेंछदेशोद्भवस्य सर्तिर्यस्य म्लेंछमुखं, म्लेच्छदेशाचें व्याप्तं आहे उत्पत्ती ज्याची तो. समासवृत्ति. ताम्रक म्हणजे तांबें. अकारांत. नपुंसक लिंगी.

यकृत् यमनंयं संयमंकरोतीति यकृत उपरम करणारें जें तें. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. दक्षिणकुक्षिस्थ मांस पिंड विशेष. त्. न.

यक्षः यक्ष्यतेपूज्यतइतियक्षः, कामनिक लोकांनीं पूजिजेलाजो तो. कृ. यक्षधा. पूजाअ. कुबेर. २ देव योनि विशेष. अ. पु.

यक्षकर्दमः यक्षप्रियः कर्दमो यक्षकर्दमः, यक्षांला प्रियजो कर्पूरादिकांचा कर्दम तो. स. कापूर, कृष्णागरु, कस्तूरी चंदन, केशर. हे पदार्थ एक ठिकाणीकुटून केलेला महा सुगंधि द्रव्य. अ. पु.

यक्षधूपः यक्षान्धूपयतीतियक्षधूपः, यक्षातें संताप करणारा जो तो. कृ. धूपधा. संतापअ. राळधूप. अ. पु.

यक्षराट् यक्षेषुराजतइतियक्षराट्, यक्षामध्यें शोभतोजो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. कुबेर. ज्. पु.

यक्ष्मा यक्ष्यतेइतियक्ष्मा, द्रव्यादिकानें पुजिजेतोजोरोग. यक्षधा. पूजाअ. क्षयरोग. न. पु.

यजमानः विप्रहादियशाब्दप्रमाणें. यागाविषयीं ऋत्विजांस आज्ञा करणारा. अ. पु.

यज्वा यजतेस्मइतियज्वा, विधी करून यजन करिता झालाजोतो. कृ. यजधा. देवपूजादिअ. विधिपूर्वक आणें याग केला तो. न्. पु.

यज्ञः इज्यतेनेनात्मवायज्ञः, यजन करिजेतें आत्मेयायीं किंवा जेणें करून तो. कृ. यजधा. देवपूजादिअ. अध्वर, याग. अ. पु.

यज्ञपुरुषः यज्ञफलदः पुरुषो यज्ञपुरुषः, यज्ञाचें फल देणाराजो तो. स. विष्णु. अ. पु.

यज्ञांगः यज्ञमंगतीतियज्ञांगः, यज्ञाप्रत गमन करितोजो तो. कृ. अगिधा. गतिअ. उंबराचें झाड. अ. पु.

यज्ञीयं यज्ञमर्हतियज्ञीयं, यज्ञकर्माप्रत योग्य होणारें जें तें. त. यज्ञकर्मास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यतः यस्मादितियतः, ज्याकारणास्तव ह्मणणारें तें. त. हेतु १ कारण याअर्थी अव्य.

यती यमनंयतं यतसुपरतोनित्य मस्यास्तीतियती, नित्य इंद्रियां ची शांति आहे ज्याची तो. कृ. यम धा. उपरमअ. सन्यासी इन्. पु.

यत् यच्छतीतियत्, कारण उ परम पावतें जें तें. कृ. यमधा. उ परमअ. कारण याअर्थीं अव्य.

यंता यच्छतीतियंता, नियमनक रितोजो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. सारथि. ऋ. पु.

यथा येनप्रकारेणयथा, ज्या प्रकारें करूनजेंतें. सादृश्यार्थीं अव्य.

यथाजातः जातंजन्मकालम नतिक्रम्ययर्ततेइतियथाजातं, तदस्यास्तीतियथाजातः, जन्म कालिक चेष्टा आहे ज्यास तो. त. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यथातथं तथासत्यमनतिक्र म्ययथातथं, सत्याप्रत अतिक्र मण न करणारें जें तें. स. सत्या र्थक याअर्थीं अव्य. उ. गुरुर्य थातथंवक्ति.

यथायथं यथार्थंयथायथं, स त्यार्थक जें तें. स. यथायोग्य या अर्थी अव्य.

यथार्थं अर्थमनतिक्रम्ययथा र्थं, अर्थाप्रत अतिक्रमण न क रणें जें तें. स. सत्यार्थीं अव्य.

यथार्हवर्णः विग्रहादिअनुच तेन शब्दाप्रमाणें. चार पुरुष, वा तमीदार. अ. पु.

यथास्वं यथायथंयथास्वं, य थायोग्य जें तें. स. यथायोग्यया अर्थीं अव्य.

यथेप्सितं आप्तुमिष्टमीप्सितं, ईप्सितमनतिक्रम्ययथेप्सितं, ई प्सितातें अनतिक्रमणजेंतें. स. यथे च्छ. अ. न.

यदि यततेइतियदि, पक्षांतर रूपार्था विषयीं यत्न करितें जें तें. कृ. यतीधा. प्रयत्न अ. पक्षां तर याअर्थीं अव्य. उ. सुनिम नोयदिक्तितार्थेनार्क.

यदृच्छा ऋच्छनंऋच्छा. याचा सीऋच्छाचयदृच्छा, स्यातंत्र्य जें तें. कृ. ऋच्छधा. गत्यादिअ. संज्ञा, स्वतंत्रता. आ. स्त्री.

यंत्रं यंत्रयंतितयंत्रं, यंत्र यत्नानें नयायत्रं, संकुचित होतें अथवा बांधिजेतें जेणें तें. कृ. यंत्रिधा. सं

कोन्चनअ. मृगवेधन विशेष. २ मंत्र. अ. न.

यम: यमयतीतियम:, प्राणिमात्रानें नियमन करितो जो तो. कृ. यमधा. उपरमअ. किंवा यम्यतेनेनयम:, नियमन करिजेतें जेणें करून तो. कृ. यमधा. उपरमअ. शरीर मात्रें करून साध्य नित्य कार्य जें तो. २ प्रेतांचा राजा यम तो. ३ इंद्रिय निग्रह अ. पु.

यमराट् यमेनसंयमेनराजतइतियमराट्, इंद्रिय निग्रहानें शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. प्रेतपति जो यम तो. ञ. पु.

यमनिका यमयतीतियमनिका, शांती करणारी जी ती. कृ. यमधा. उपरमअ. पडदा, कनात. आ. स्त्री.

यमुना यच्छतीतियमुना, स्वर्गादिकांतें देते जी ती. कृ. यमधा. उपरमअ. यमुना नदी. आ. स्त्री.

यमुनाभ्राता यमुनायाः भ्राता यमुनाभ्राता. यमुनाजी तिचाजो भ्राता स. यंधुतो म. यम. ऋ. पु.

ययु: यातीतिययु:, अश्वमेधांत पृथ्वीचा वरचीं गमन करणाराजो तो. कृ. याधा. प्रापणअ. अश्वमेधयज्ञास जो उपयुक्त अश्व तो उ पुलिंगी.

यव: यौतीतियव:, होमादिकांचें ठायीं उपयुक्त होतोजी तो. कृ. युधा. मिश्रणादिअ. जवधान्य. अ. पु.

यवक्यं यवकानांभवनंक्षेत्रंयवक्यं, यव विशेष होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. द्र होन यव उत्पन्न होण्याचें शेत जें तें. स. वि. अ. पुनअ. स्त्री.

यवक्षार: यवानांक्षारोयवक्षार:, यवांचा जो खार तो. स. जवखार. अ. पु.

यवफल: यवइवफलान्यस्ययवफल:, यवासारिखें आहे फल ज्याचें तो. स. वेळू. अ. पु.

यवसं यूयतेइतियवसं, भक्षण करिजेतें जें तें. कृ. युधा. मिश्रणअ. पशूचें भस्य, तृण. अ. न.

यवागू: यूयतेइतियवागू:, मिश्रण करिजेते जी ती. कृ. युधा. मिश्रणअ. कण्हेरी. ऊ. स्त्री.

यवाग्रज: यवाग्राज्जायतेसयवाग्रज:, यवाग्रापासून झालाजो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. ज

यवक्षार. अ. पु.

यवानिका दुष्टोयवोयवानी, यवनीवयवानिका, दुष्ट म्ह॰ उग्र जो यव ती यवानी तीचे प र्यायी जीती. त. यवानिका, त. ओवा. आ. स्त्री.

यवानी दुष्टोयवोयवानी, दुष्ट जो यव ती. अर्थात् पूर्वीच्या श ब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

यवासः यौतीतियवासः, औ षधार्थ उपयुक्त होतो जो तो. कृ. युधा. मिश्रणअ. धमासा. अ. पु.

यविष्ठः अतिशयेनयुवायविष्ठः अतिशयेंकरून जो लहान तो. त. कनिष्ठबंधु. अ. पु.

यवीयान् अतिशयेनयुवायवी यान्, अतिकनिष्ठ जो तो. त. धा कटा भाऊ. स. पु.

यव्यं यवानांभवनंक्षेत्रंयव्यं, य व होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. यवउ त्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यशःपटहः यशसेपटहः यशः पटहः, यशार्थ जें वाद्य तें. स. ढ क्का, वाद्य. अ. पु.

यशः यातीतियशः, देशांतराम त गमन करितें जें तें. कृ. याधा. प्रापणअ. कीर्ति. स. न.

यष्टा यजतेइतियष्टा, याग कर णारा जो तो. कृ. यजधा. देवपूज नादिअ. यजमान. ऋ. पु.

यष्टिः यक्ष्यतइतियष्टिः, यक्षण करितो जी ती. कृ. यक्षधा. पूजा अ. काठी. इ. स्त्री.

यष्टिमधुकं यष्टीमध्वीवास्यय ष्टिमधुकं, यष्टी म्ह॰ कांडी आहे मधु सारिखी ज्याची तें. स. ज्ये ष्टमध. अ. न.

यागः इज्यतेनेनयागः, पूजन होतें जेणेंकरून तो. कृ. यजधा. देवपूजनादिअ. यज्ञ. अ. पु.

याचकः याचतीतियाचकः, या चना करितो जो तो. कृ. टुयाचृ धा. याच्ञाअ. याच्ञा करणारा. अ. पु.

याचनकः याचयतीतियाचनः, सएवयाचनकः, याचना करितो जो तो. धा. पू. प्र. प्र. अ. पु.

याचना याचनंयाचना, याचन जें ती. कृ. टुयाचृधा. याच्ञाअ.

याञ्चा. आ. स्त्री.

याचितकं याचितेननिर्वृत्तंया चितकं, याञ्चा करून जें संपादित तें. जायां आणिलेले जिन्नस. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

याञ्चा याचनंयाञ्चा, याचना करणें जी ती. क्ट. टुयाचृधा. याञ्चाअ. याचना. आ. स्त्री.

याजकः यजतीतियाजकः, यजन करणारा जो तो. क्ट. यजधा. देवपूजादिअ. ऋत्विज. अ. पु.

यातना यघानाशंयातीतियातना, जीर्ण करून नाशाप्रत पावती ती. क्ट. याधा. प्रापणअ. नरक पीडा. आ. स्त्री.

यातयामं यातोगतोयामोऽभ्भोगकालोस्ययातयामं, गेलाआहे यामकिंवाउपभोगकालज्याचातो. सञ्जीर्णप्राप्त परिणाम. २ परिभुक्त भोगून टाकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

यातु यातीतियातु, अकस्मात् जें प्राप्त होतें तें. क्ट. याधा. प्रापणअ. राक्षस. उ. न.

यातुधानः यातूनिरक्षांसिदधातीतियातुधानः, राक्षसांचें पोषण करितो जो तो. क्ट. डुधाञ्धा. धारण, पोषणअ. राक्षस. अ. न.

याता यततेइतियाता, यत्न करणारी भर्त्याच्या भावाची जी स्त्री ती ह्मणजे जाऊ जी ती. क्ट. यतीधा. प्रयत्नअ. बंधुबंधूच्या भार्या, परस्पर जावा. ऋ. स्त्री.

यात्रा यानंयात्रा, यानजें ती. क्ट. याधा. प्रापणअ. प्रयाण. २ गमन साधन. ३ देवपूजेचाउत्साह. आ. स्त्रीलिं.

यादःपतिः यादसांपतिर्यादःपतिः, जलचरांचा जो स्वामी तो. स. समुद्र. इ. पु.

यादसांपतिः यादसांपतिर्यादसांपतिः, जलचरांचा जो स्वामी तो. स. वरुण. इ. पु.

यादः यातिवेगेनेतियादः, वेगें गमन करितो जो तो. क्ट. याधा. प्रापणअ. जलजंतु. स्. न.

यानं यात्यनेनेतियानं, जातो ज्याणें किंवा जेणें तें. क्ट. याधा. प्रापणअ. शत्रूस जिंकण्याच्या इच्छेनें जाणें. २ हत्ती घोडे इत्यादि वाहन. अ. न.

यानमुखं यानस्यमुखंयानमु·खं, यानाचा जो पुरोभाग तें·रथादिकांचा अग्रभाग, पुर· अ· न·

याप्यः याप्यतइतियाप्यः, कुत्सित गमन करिजे तो जो तो· कृ·धा· धा· प्रापणअ· निकृष्ट, निंद्य· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

याप्ययानं याप्यैरधमैर्यानंयाप्ययानं, नीचांनीं नेणारें जें यान तें· स· यान विशेष, पालखी· अ· न·

यामः यातीतियामः, शीघ्रनिघून जातो जो तो· कृ· याधा· प्रापणअ· प्रहर· २ योगाच्या साधन विशेष· अ· पु·

यामिः यातीतियामिः, शीघ्रगमन करणारी जी ती· कृ· याधा·प्रापणअ· बहीण· २ कुलस्त्री ·इ· स्त्रीलिंगी·

यामिनी यामाः संत्यस्याइति यामिनी, याम स· प्रहर जे ते – आहेत जीस ती· त· रात्रि·ई·स्त्री·

यामुनं यमुनायाइदंयामुनं, यमुनेचा वर्ण सदृश जें तें· त· सुरमा अ· न·

यायजूकः पुनःपुनर्यजतेसो यायजूकः, वारंवार याग करितो जो तो क्रिया·यजधा· देवपूजादिअ· वारंवार यज्ञकरणारा· अ· पु·

यावः यूयतेइतियवः सएवयावः, मिश्रित करिजे तो जो तो· कृ· युधा· मिश्रणअ· लाख· अ· पु·

यावकः यूयतेइतियवः सएवयावकः, मिश्रण करिजे तो जो तो· कृ· युधा· मिश्रणअ· अर्धशिजे यव, घुगऱ्या· २ धान्य विशेष· अ· पु·

यावत् यत्परिमाणमस्येतियावत् यत्परिमाणआहे ज्यास तें· साकल्य· २ निश्चय· ३ अवधि· ४ परिणाम त्याअर्थी अव्य·

यावनः यवनदेशोभवोयावनः, यवन देशाचेठायीं जो उत्पन्न तो· त· ऊद लोबान· अ· पु·

याष्टीकः यष्टिःप्रहरणमस्ययाष्टीकः, यष्टि आहे शस्त्र ज्यानें तो· त· दांडेवाला· अ· पु·

यासः यसनंयासः यासोस्त्यस्येतियासः, यसणाविषयीं प्रयत्न ओजाच्या तो· त· धमासा· अ· पु·

युक्तं युज्यतेस्मयुक्तं, योजनाकरिजेतें जें तें· कृ· युजिर्धा· योग

अ. न्याय्य. २सहित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

युक्तरसा युक्तोरसोयस्याः सा युक्तरसा, युक्त आहे रस जीचा ती. स. कोलिंदण. आ. स्त्री.

युगं युज्यतेइतियुगं, युक्त करि जेतें जें तें. क्र. युजिरधा. योग अ. चारयुगें प्रत्येक. २युग्म ३ रथादिकांचा अवयव विशेष. ४ चार हात प्रमाण. ५औषध अ. न

युगकीलकः युगस्यकीलकोयुगकीलकः, युगस्य. जूं नत्से बेधीं जो कीलक स. खिळा तो. स. खिळा. अ. पु.

युगंधरः युगंधारयतीतियुगंधरः, बंधन काष्ठातें धारण करणारा जो तो. क्र. धृ ञ्धा. धारणअ. रथादिकांच्या काष्ठास घोडे व बैल बांधितात तें काष्ठ ज्यास दांडी असें ह्मणतात तें. अ. पु. न.

युगपत्रकः युगंयुग्मंपत्रमस्येतियुगपत्रकः, दोनआहेत पत्रें ज्यास तो. स. कांचनवृक्ष. अ. पु.

युगपत् युवंत्यश्मिन्नितियुगपत्, एकसमयास च्छेदें करून भिन्न होतात ज्यांचे ठायीं तो. क्र. युधा. मिश्रणअ. एककालीं त्या अर्थी. उ. युगपदाहृताः अव्य

युगपार्श्वगः युगस्यपार्श्वगच्छतीतियुगपार्श्वगः, स्कंद काष्ठाच्या पार्श्व भागातें गमन करितो जो तो. क्र. गम्लृधा. गतिअ. जे नवे बैल दरणीस येण्या करितां त्यांच्या खांद्यावर जूं ठेवून फिरवितात ते प्रत्येक. अ. पु.

युगलं युगंलातीतियुगलं, युग ग्रहण करणारा जो तो. क्र. लाधा. आदानअ. युग्म. अ. न

युग्मं युज्यतेइतियुग्मं, युक्त होइ जेतें जें तें. क्र. युजिरधा. योगअ. द्वय अ. न.

युग्यं युज्यतेअनेनयुग्यं, संयुक्त होइजेतें जेणें अथवा जूं वाहतीजो तो. क्र. युजिरधा. योगअ. हत्ती घोडे इत्यादि वाहन सामान्य २जूं वाहणारा जोत्या बैल. अ. न

युद्धं योधनंयुद्धं, सम्यक् परस्पर प्रहार जोतें. क्र. युधधा. संप्रहार अ. लढाई. अ. न.

युध् योधनंयुध्, सम्यक् जो प्रहार

ती. क्र. युधधा. संप्रहारअ. लदा ई. ध. स्त्री

युवतिः युवती यौतीतियुवतिः उपयुक्त होणारी तरुणस्त्रीजी ती क्र. युधा मिश्रणादिअ. तरुण वायको. इ. २ई. स्त्री.

युवा यौतीतियुवा, मेलन करणा राजी तो. क्र. युधा. मिश्रणादि अ. तरुणपुरुष. न्. पु

यूथं यौतीतियूथं, गमन करणा रें जें तें. क्र. युधा मिश्रणअ स जातीयपण्याचा समुदाय. उ. मृगयूथं. अ. न.

यूथनाथः यूथस्यनाथोयूथनाथः, हस्तिसमुदायाचा जो स्वामी तो. स. यूथांमध्यें मुख्य. अ पुल्लिंगीं.

यूथपः यूथंपातीतियूथपः, गजसमूहातें संरक्षण करणारा जो तो. क्र. पाधा. रक्षणअ. यूथांमध्यें मुख्य. अ पु

यूथिका यूथमस्त्यस्याइतियूथिका, पुष्पादि समुदाय आहे जीस ती. त. जुईचें झाड आ. स्त्री.

यूपः युनंत्यनेनेतियौतीतिवायूपः, मिश्रित होइजेताहे त जेणेंकरून अथवा उपयुक्त होइजे तोजो तो. क्र. युधा. मिश्रणअ. पारसा पिंपळ. अ पु. २क्रिमुकवृक्ष. अउ न. ३ यज्ञांगस्तंभ. अ. नं.

यूपकटकः यूपस्याग्रेकृतःकट कोकारो यूपकटकः, यूपाचे अग्रभागाचेठायीं वलया सारिखा जो तो. न. यज्ञांगस्तंभावर केलेला वलयाकार काष्ठविकार. अ. पु.

यूपाग्रं यूपास्याग्रंयूपाग्रं, यज्ञस्तंभाचें जें अग्र तें. ष. यज्ञस्तंभाचें अग्र. अ. न.

यूषं यूषतीतियूषं, द्रवयुक्त पदार्थावर संबंध जो तो. क्र. यूषधा बंधनअ. मंडनिवळी. अ. न.

योक्त्रं युज्यतेऽनेनयोक्त्रं, संबद्ध करिजेतें जेणें करून तें. क्र. युजिरधा. योगअ. जोकड बांधण्याची दोरी. अ. न.

योगः योजनयोगः, युक्ती जी तो. क्र. युजिरधा. योगअ. कवच. २उपाय. ३ ध्यान ४संगति. ५युक्ती अ. पु.

योगेष्टं योगेइष्टंयोगेष्टं, धातुसं

यंथानेगर्थी जें इष्ट तें. स. शिसें. अ. न.

योग्यं युज्यते तद्योग्यं, औषधार्थ योजिजेतें जें तें. क्र. युजिर् धा. योगअ. मुरड शेंग. अ. न. सांप्रतनें २ अनुरूप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

योजनं युज्यतेत योजनं, आत्मस्वरूपीं किंवा चार कोशानेगर्थी योजिजेतें जे तें. क्र. युजिर् धा. योजनअ. चार कोश. २ परमात्मा. ३ अनुरूप. अ. न.

योजनपर्णी योजनपर्यंतंपर्णविशिष्टवल्ली यस्याः सा योजनपर्णी एक योजन पर्यंत आहे पर्णयुक्त वल्ली जीची ती. स. मंजिष्ठा. ई. स्त्री.

योजनवल्ली योजनगामिनीवल्ली यस्याः सा योजनवल्ली, योजन पर्यंत गमन करणारी आहे वल्ली जीची ती. स. मंजिष्ठा. ई. स्त्री.

योत्रं यूयतेनेन योत्रं, मिश्रहोतें जेणें करून तें. क्र. युधा. मिश्रणअ. जोकड बांधण्याची दोरी. अ. न.

योद्धृ विग्रहादि योधशब्दाप्रमाणें. क्र. पु.

योधः युध्यतेइतियोधः, शस्त्रें प्रहार करणारा जो तो. क्र. युधधा. संप्रहारअ. योद्धा. अ. पु.

योनिः यौतीतियोनिः, मिश्र करणारी जी ती. क्र. युधा. मिश्रणअ. स्त्रियांचें उपस्थ. २ कारण. इ. स्त्री.

योषा युष्यतेइतियोषा, अर्थात् योषित्शब्दाप्रमाणें. वायको. आ. स्त्रीलिंगी.

योषित्ता युष्यतेसायोषित्तासेविजेतो स. उपसक्त करिजेसे जी ती. क्र. जुषधा. सेवाअ. वायको. आ. स्त्री.

योषित् योष तीतियोषित्, सेवा करणारी जी ती. क्र. जुषधा. सेवाअ. वायको. त. पु. स्त्री.

यौतुकं **यौतकं** युतकंयुतकं यायानिसंबंधस्तत्र भवं यौतुकं यौतकं वा, योनिसंबंधानें मिळालें जें तें. न. कन्यादानकालीं दिलेलें द्रव्य. अ. न.

यौवतं युवतीनांसमूहोयौवतं, युवतींचाजो समुदाय तें. त. तरु

णस्त्रींचा समुदाय. २ मानपरिमाण. अ. न.

यौवनं यूनोभावोयौवनं, यौवन अवस्था जी ती. त. तारुण्य. अ. न.

(र.)

रक्तं रज्यतेइतिरक्तं, राग विशिष्ट करिजे तें जें तें. क्त. रंजधा. राग अ. अनुरक्त. २ रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ कुंकुम ह्यांचें. अ. नपुंस.

रक्तकः रक्तएवरक्तकः, रागविशिष्ट करिजेली जो तो रक्त तोच रक्तक. त. दुपारीचा वृक्ष. अ. पु.

रक्तचंदनं रक्तंचतत् चंदनंच रक्तचंदनं, रक्त ह्म. आरक्तवर्ण असें जें चंदन तें. स. रक्तचंदन. २ पतंग. अ. न.

रक्तसंकोचपिशुनं रज्यतेतद्रक्तं संकुच्यतेतत्संकोचं, रक्तसंकोचंच तत्पिशुनंचरक्तसंकोचपिशुनं, रक्त वर्ण असें जें लेपिजेतें तें रक्तसंकोच रक्तसंकोच असें जें पिशुन स. चंदन तें. स. कुंकुम. अ. न.

रक्तपा रक्तंपिवतीतिरक्तपा, रक्त पिणारी जी ती. क्त. पाधा. पानअ. जळू. आ. स्त्री.

रक्तफला रक्तंफलमस्याःरक्तफला, रक्त वर्ण आहे फळ जीचें ती. स. तोंडलीची वेल. आ. स्त्री.

रक्तसंध्यकं रक्तसंध्येवरक्तसंध्यकं, संध्याकाळासारखें जें तें. त. तांबडें कमळ. अ. न.

रक्तसरोरुहं रक्तंचतत्सरोरुहंचरक्तसरोरुहं, आरक्तवर्ण जें कमल तें. स. तांबडें कमळ. अ. न.

रक्तांगः रक्तमंगमस्यरक्तांगः, रक्त वर्ण आहे अंग ज्याचें तो. स. मुंडा शेंचवा. अ. पु.

रक्तोत्पलं रक्तंचतत् उत्पलंच रक्तोत्पलं, आरक्त वर्ण असें जें कमल तें. स. तांबडें कमळ. अ. नपुं.

रक्षः रक्षस्तस्मादितिरक्षः, संरक्षण करिताहेत ज्या पासून तें. क्त. रक्षधा. पालनअ. राक्षस. स. न.

रक्षःसभं रक्षसांसभारक्षःसभं, राक्षसांची जी सभा तें. ब.

राक्षसाचें घर किंवा सभा. अ. पुल्लिंगी.

रक्षा विग्रहादिरक्षाशब्दाप्रमाणें. भस्म. २ रक्षण. आ. स्त्री.

रक्षितं रक्ष्यतेस्मरक्षितं, रक्षण करिजेलें जें तें. कृ. रक्षधा. पालनअ. रक्षण केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रक्षिवर्गः रक्षंस्यवश्यंरक्षिणः, रक्षिणांवर्गोरक्षिवर्गः, रक्षणकरणाऱ्यांचा जो समुदाय तो. स. राजादिकांचा रक्षण करणारा गण. अ. पु.

रक्ष्णः रक्षणंरक्ष्णः, रक्षण जें तो. कृ. रक्षधा. पालनअ. रक्षण. अ. पु

रंकुः रमतेइतिरंकुः, क्रीडा करणारा जो तो. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. मृगविशेष, चित्ता. उ. पु.

रंगं रंगतीतिरंगं, गमन करितें जें ते. कृ. रगिधा. गतिअ. कथिल. अ. पु. न.

रंगाजीवः रंगेणआजीवतीतिरंगाजीवः, पीतादिरंगें करून जीवन पावतोजो तो. कृ. जीवधा. प्राणनअ. रंगारी. अ. पु.

रचना रच्यतेइतिरचना, गुणाधान जें तो. कृ. रचधा. प्रतियत्नअ. अवयवांचा एकीभाव करणें. आ. स्त्री.

रजकः रंजयतीतिरजकः, वस्त्रानेंवायीं प्रीति करितो जो तो. कृ. रंजधा. रागअ. परीट. अ. पु

रजतं रज्यतेअनेनरजतं, प्रीति करिजेते जेणें करून तें. कृ. रंजधा. रागअ. रुपें. २ सोनें. ३ शुभ्र. अ. न.

रजनिः रजनी रज्यंतेअनुरक्ताभवंतिरागिणोस्यामितिरजनिः, अनुरक्त होताहेत कामुक जनजीचावायीं ती. कृ. रंजधा. रागअ. रात्री. २ चाकवत. इ. २ ई. स्त्री.

रजनीमुखं रजन्याःमुखंरजनीमुखं, रजनीचें जें मुख तें. स. प्रदोषकाल. अ. न.

रजः रंजयतितत्त्वरज्यते अनेनइतिवारजः, रंजित होतेंकिंवा दोषयुक्त करितें जेणें करून तें. कृ. रंजधा. रागअ. रजोगु

ण. २ धूळ. ३ स्त्रीरज. स. न.

रजस्वला रजोऽस्यस्याइतिर जस्वला, रज आहे जीस ती. त. विटाळशी बायको. आ. स्त्री.

रज्जुः सृज्यतेइतिरज्जुः, त्या ग करिजेत्ये जाती. कृ. सृजधा. विसर्गेअ. दोरी. उ. स्त्री.

रंजनं रंजयतीतिरंजनं, मनो रंजन करितें जें तें. कृ. रंजधा रागअ. रक्तचंदन. अ. न.

रंजनी रंजयतिसारंजनी, रं जन करिते जी ती. कृ. रंजधा. रागअ. नीळी नीळ. ई. स्त्री.

रणः रणनंरणः, परस्परजेंबो लणें किंवा आक्रोश जो तो. कृ. रणधा. शब्दअ. युद्ध अ. पु. नृ. २ शब्द करणें. ३ शब्द. अ. पु.

रंडा रमंतेअत्रेतिरंडा, रममा ण होताहेत कामुक जन जीचा ठायीं ती. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. वेश्या. २ उंदीरकानी. आ. स्त्री.

रतं रमणंरतं, स्त्रीपुरुषांची जी क्रीडा तें. कृ. रमधा. क्रीडा अ. मैथुन. अ. न.

रतिपतिः रतेः पतिः रतिपतिः, रतीचा जो पति तो. स. मदन. ई. पु.

रत्नं रमंतेऽस्मिन्‌रत्नं, लोक रम माण होतात ज्याचेठायीं तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. सोनें, हिरा, पा च, पोवळें, मोती हीं पांचरत्नें प्र त्येक. २ स्वजातिश्रेष्ठ. अ. न.

रत्नगर्भा रत्नानिगर्भेयस्याः सारत्नगर्भा, रत्नें आहेत गर्भा चेठायीं जीच्या ती. स. पृथ्वी. आ. स्त्री.

रत्नसानुः रत्नानिसानावस्ये तिरत्नसानुः, रत्नें आहेत शि खराचेठायीं ज्याच्या तो. स. मे रुपर्वत. उ. पु.

रत्नाकरः रत्नानामाकरःर त्नाकरः, रत्नांचा जो आकर ह्मणजे खाणि तो. स. समुद्र. अ. पु.

रत्निः ऋच्छतीतिरत्निः, गम न करणारा जो तो. कृ. ऋधा. ग तिअ. मुठ्याहात. इ. पु.

रथः रमंतेत्ररथः, राजे ज्याचे ठायीं रममाण होतात तो. कृ. रमधा. क्रीडाअ. रथ. २ वेत. अ. पु.

रथकल्या विग्रहादिरथ्याश ब्दाप्रमाणें. रथांचा समूह. आ. स्त्रीलिंगीं.

रथकारः रथंकरोतीतिरथका रः, रथातें करितो जो तो. कृ. डु कृञ्धा. करणअ. करणजाती च स्त्रीचेठायीं माहिष्या पासून झालेलापुत्र. २ सुतार. अ. पु.

रथगुप्तिः रथस्यगुप्तिःरथगुप्तिः, रथाचें आवरण जें तो. स. शा स्त्रादि देवण्यास व रक्षणार्थ र थास लोहादि मय जें आवरण असतें ती. इ. स्त्री.

रथद्रुः रथस्यद्रुःरथद्रुः, रथही पयाचा जो वृक्ष तो. स. तिवसा चें झाड. उ. पु.

रथव्रजः रथानांव्रजोरथव्रजः, रथांचा जो समुदाय तो. स. रथ समुदाय. अ. पु.

रथांगं रथस्यांगंरथांगं, रथा चा जो अवयव तो. स. रथाचा अवयव. २ चाक. अ. न. ३ चक्र वाक पक्षि. अ. पु.

रथिकः रथोस्तिअस्यरथिकः, रथ आहे ज्यास तो. त. रथाचा स्वामी. अ. पु.

रथिनः रथस्येनःरथिनः, रथा चा जो स्वामी तो. स. रथाचा स्वा मी. अ. पु.

रथी रथोस्यास्तीतिरथी, रथ आ हे जास तो. त. रथावर बसून यु द्ध करणारा. २ रथाचा स्वामी. इन् पुल्लिंगीं.

रथ्यः रथंवहतीतिरथ्यः, रथातें वाहणारा जो तो. त. रथ वाहणा रा घोडा. अ. पु.

रथ्या रथानांसमूहोरथ्या, रथां चा जो समूह तो. त. रथांचा स मूह. २ गावांतील लाहान मार्ग. आ. स्त्री.

रदः रदतीतिरदः, भेदन करणा रा जो तो. कृ. रदधा. विलेखनअ. दांत. अ. पु.

रदनः रदतेनेनरदनः, भेदनही तें जेणें करून तो. कृ. रदधा. वि लेखनअ. दंत. अ. पु.

रदच्छदः रदनाश्छाद्यंतेनेनर दनछदः, दंत आच्छादित होता त जेणेंकरून तो. कृ. छदधा. सं वरणअ. ओंठ. अ. पु.

रंध्रं गतिरंध्यतीतिरंध्रं, गमना तें नाश करिवितें जें तें. रु. रंधधा. हिंसाअ छिद्र. अ न.

रभसः रंभणंरभतेअनेनवार भसः, त्वरण किंवा त्वरा करि जेसें जेणें तो रु. रभधा राभ स्यअ. वेग. २ हर्ष. अ.पु.

रमणः रमतेइतिरमणः, रमतें स्मिन्वारमण., रमतो किंवा रम तात जाचेठायीं तो. रु. रमुधा. क्री डाअ. पति अ.पु.

रमणा रमयतीतिरमणा, रम विते जी ती. रु. रमुधा क्रीडाअ रमविणारी यावको आ.स्त्री.

रमणी रमयतिरम्यतेवारमणी, रमविते किंवा रममाण होते जी ती. रु. रमुधा क्रीडाअ स्कं दवस्त्री. ई स्त्री

रमणीयं रम्यतेइतिरमणीयं, रमण करिजेतें जे तें रु. रमु धा. क्रीडाअ. सुंदर. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

रम्यं रम्यतेइतिरम्यं, रमणक रिजेतें जें तें. रु. रमुधा. क्रीडा अ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रंभा रंभतेवेगेनेतिरंभा, वेगा नें वाढते जी ती. रु. रभधा. राभ स्यअ. केळ. २ अप्सरा. आ. स्त्रीलिंगी.

रयः रयंत्यनेनेतिरयः, गमन करिताहेत जेणें करून तो. रु. रयधा. गतिअ. वेग. अ.पु.

रल्लकः रमणंरत् रतंलातीति रल्लः सएवरल्लकः, रत म्ह. क्री डा तीतें ग्रहण करिती जो तो र ल्ल तोच रल्लक. त. कांबळेंअ.पु.

रवः रूयतेइतिरवः, रवण जे तो. रु. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ. पुलिंगी.

रवणः रवणशीलोरवणः, श ब्द स्वभावजो तो. रु. रुधा. श ब्दअ. नादाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रविः रूयतेस्तूयतेरौतिइतिर विः, स्तविजेतो किंवा सदोद त गमन करितोजो तो. रु. रु धा. शब्दअ. २ रुङ्धा. गतिअ. सूर्य. इ. पु.

रशना रशतीतिरशना, शब्द करणारी जी ती. रु. रशधा. श

दअ. जिव्हा. २ कमरपट्टा. आ. स्त्री.

रश्मिः अश्नुतेइतिरश्मिः, तेजः प्रसारानें व्याप्तकरितो किं वासंधीभूतअसतो जो तो. कृ. अशुधा. व्याप्त्यादिअ. किरण. २ रज्जू. इ. पु.

रसः रस्यतइतिरसः, आस्वादन करिजेतोजो तो. कृ. रसधा. आस्वादनअ. मृंगादिरस. २ रक्ता चोळ. ३ पारा. ४ विष. ५ वीर्य. ६ तेज. ७ गोड, आंबट इत्यादिष ड्रस. ८ प्रीति. अ. पु.

रसगंधः विग्रहादिगंधरसशब्दाप्रमाणें. रसावोळ. अ. पु.

रसगर्भं रसोगर्भेस्यरसगर्भं, रस आहे गर्भाचेठायीं ज्याच्या तें. स. दार्विकानामक वनौषधी च्या काढ्या पासून झालेलें अंजन. अ. न.

रसज्ञा रसंजानातीतिरसज्ञा, रस जाणणारीजी ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. जिव्हा. आ. स्त्री.

रसना रसयतीतिरसना, स्वाद घेणारीजी ती. कृ. रसधा. आस्वादनअ. जिव्हा आ. स्त्री. अ नपुं.

रसवती रसाः संत्यस्यांरसवती, अन्नादिरस आहेत जीच्येठायीं ती. त. सैंपाकघर. ई. स्त्री.

रसा रसोस्यामस्तिरस्यतइति वारसा, उदक रूप आहे रसजी च्याठायीं ती. किंवा आस्वादिजेते जी ती. कृ. रसधा. आस्वादनअ पृथ्वी. ई. स्त्री. २ पाडळी, पहाड मूळ ३ साळई. आ. स्त्री.

रसांजनं रसजमंजनंरसांजनं, रसापासोन उत्पन्न जें अंजन तें स. दारुहळदीचे काढ्यांत सम भाग शेळीचें दूध घालून केलेलें अंजन. अ. न.

रसातलं रसायास्तलंरसातलं, पृथ्वीचें जें अधोभूत तें. स. पाताळ. अ. न.

रसालः रसमलतीतिरसालः, रसाप्रत प्राप्त जो तो. कृ. अलधा पर्याप्तिअ. आम्रवृक्ष. २ ऊस. अ. पु.

रसाला रसानालातीतिरसाला, रस ग्रहण करणारी जी ती. कृ.

लाधा. आस्वादनअ. श्रीखंड. आ स्त्रीलिं.

रसितं रसनंरसितं, शब्दितजें तें. क्ट्र. रसधा शब्दअ. मेघाची गर्जना अ. न.

रसोनकः रसैआस्वादनेऊनपतीतिरसोन., सएवरसोनकः, आस्वादनाविषयींऊणतकरितो जो तोरसोन तोच रसोनक त. लसूण. अ. पु

रहः रमंतेअत्ररहः, ज्याठाचीं लोक रममाण होतात तें. क्ट्र. रमुधा. क्रीडाअ. एकांतस्थल. स. न.

रंहः रंहत्यनेनेतिरंहः, गमनकरितो जेणें करून तें. क्ट्र. रंहिधा गतिअ. वेग. स. न

रहस्यं रहसिभवंरहस्यं, एकांताचेठायीं झालें जें तें. त. एकांतस्थली जाहलेलें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

राः रातिसकंवंराः, सकलदेतोजो तो क्ट्र. राधा दानअ. द्रव्य. सोने. आ पु.

राका यज्ञांनीवाग्भिःइतिराका, यज्ञांनीं शब्दि त कारजेतें जी ती. क्ट्र. रैधा. शब्दअ. पूर्णचंद्रयुक्त पौर्णिमा. आ. स्त्री.

राक्षसः रक्षंत्यस्मादितिराक्षसः, सवरक्षण करिताहेत देवादिक ज्यापासून तो. क्ट्र. रक्षधा पालनअ. देवयोनि विशेष. २ साठ संवत्सरांतील ४९ वा संवत्सर. अ. पु.

राक्षा रक्ष्यतअनयारक्षा, सैवराक्षा, रक्षण करिजेतें जीणें ती रक्षातीच राक्षा. त. लाख. आ. स्त्रीलिं.

राक्षसी राक्षसइयंराक्षसी, राक्षसाची जी स्त्री ती. स्त्रीम. राक्षसाची वायको २ किर्माणऔषा. ई. स्त्रीलिंगी.

रांकवं रंकोर्भवंरांकवं, मृगाचेठायीं उत्पन्न जेतें त. मृगाच्या लोकरे पासून आहलेलें वस्त्र. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

रागः रज्यतेनेनेतिरागः, अनुरक्त होतो जेणें तो. क्ट्र. रंजधा. रागअ. प्रीति. अ. पु.

राजकं राज्ञांसमूहोराजकं, राजांचा जो समूह तें. त. राजांच्या

समुदाय. अ न

राजा राजतीतिराजा, शोभणा राजा तो. रु. राजृधा दीप्त्यर्थ. नं इ २ राजा. ३ यम. ४ क्षत्रिय. ५ यक्ष. ६ इंद्र. न्. पु.

राजन्यः राज्ञोपत्यंराजन्यं., रा जाचें अपत्य जें तो. त. क्षत्रिय अ पु

राजन्यकं राजन्यानांसमूहोरा जन्यकं, क्षत्रियांचा जो समूहतो त. क्षत्रियांचा समूह. अ. न.

राजन्वान् शोभतेराजाअस्मिन्निति राजन्वान्, उत्तम राजा आहे आचेठायी तो त. धर्मशील व चांगला असा राजा ज्या देशांत आहे तो देश. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री.

राजराजः राज्ञांयक्षाणांराजाराजराजः, राजे जे यक्ष त्याचा जो स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

राजवान् राजाअस्त्यस्येतिराजवान्, राजा आहे जास तो. त. राजसत्ताचि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

राजवंश्यः वंशेभवोवंश्यः राज्ञोवंश्योराजवंश्यः, वंशाचे ठायीं जो उत्पन्न तो वंश्य राजाचा जो वंश्य तो. स. राजवंशांत जाहलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

राजबला बलानांबलप्रदाराजेवराजबला, बलप्रदजेत्यांस राजाचे परी जी तो. स. चांद्र वेल. आ. स्त्री.

राजबीजी राज्ञोबीजंराजबीजंतदस्यास्तीतिराजबीजी, राजाचें जें बीज तें आहे जास तें त. राजवंशांत झालेला. वि. इ. पु. ई. स्त्री. इ. न.

राजवृक्षः राजाचासौवृक्षश्च राजवृक्षः, राजा ह्म. श्रेष्ठ असा जो वृक्ष तो. स. वाहाव्याचें झाड. अ. पु.

राजसदनं राज्ञः सदनंराजसदनं, राजाचें जें गृह तें स राजवाडा. अ. न.

राजसभा राज्ञःसभाराजसभा, राजाची जी सभा ती. स. राजाचीसभा. आ. स्त्री.

राजसूयः राजासोमः सूयतेकंडयतेऽत्रेतिराजसूय., सोमवल्ली कंडन करितात जाचेठायीं

तो. क्त. डुयज्धा. अभिषवअ. यागविशेष. अ. पु.

राजहंसः हंसानांराजाराजहंसः, रक्तवर्ण पायचंचु असा अमून श्वेत वर्ण अशा हंसांचाजो राजा तो. स. हंसपक्षि. अ. पु.

राजादनः राजभिरद्यतेइतिराजादनः, राजांहीं भक्षण करिजे तोजो तो. क्त. अदधा. भक्षणअ. चाराचें झाड. २ खिरणीचें झाड. अ. पु.

राजार्हं राजानमर्हतीतिराजार्हं, राजांतें योग्य होणारें जें तें. क्त. अर्हधा. पूजाअ. कृष्णागरु चंदन. अ. न.

राजिः राजतीतिराजिः, शोभा पावते जी ती. क्त. राजृधा. दीप्तिअ. रेषा किंवा ज्यास अंतर नाहीं ती पंक्ति. इ. स्त्री.

राजिका राजतीतिराजिका, शोभणारी जी ती. क्त. राजृधा. दीप्तिअ. कृष्णसर्षप, मोहरी आ. स्त्री.

राजिलः राजीलः राजिअस्तिअस्यराजिलः, रेखा आहे ज्यास तो. त. निर्विष सर्प, डुतोंडें अ. पुल्लिं.

राजीवः राजीअस्यास्तीतिराजीवः, रेखा आहे ज्यास तो. त. मत्स्यविशेष. अ. पु. २ कमळ. अ. पु. नपुं.

राट् विग्रहादिराजन् शब्दाप्रमाणें. राजा. अ. पु.

राज्यांगं राज्यस्यराजकर्मणोअंगंराज्यांगं, राज्यसंबंधीं जें कर्म त्याचें जें अंगतें. ष. राज्याचीं सात अंगें आहेत तीं प्रत्येक. अ. न.

रात्रिः रातिददातिसुखकर्मितिरात्रिः, सुखातें देते जी ती. क्त. राधा. दानअ. सूर्य अस्ता पासून सूर्योदया पर्यंत जो काळ ती. इ. स्त्री.

रात्रिंचरः रात्रौचरतीतिरात्रिंचरः, रात्रीचे ठायीं संचार करितो जो तो. क्त. चरधा. गतिअ. राक्षस. अ. पु.

राद्धांतः राद्धः सिद्धोंतोनिश्चयोयस्मिन्नितिराद्धांतः, सिद्ध आहे निश्चय ज्याचे ठायीं तो. स. सिद्धांत. अ. पु.

राधः राधअस्यास्तिसराधः, राध

आहेजाचेगर्या तो. त. वैशाख मास. अ. पु.

राधा राध्नोतिकार्यमनयेतिरा धा, कार्य सिद्ध होते जीणे ती. कृ. राधधा. सिद्धिअ. विशाखा नक्षत्र. आ. स्त्री.

रामः रमंतेयोगिनोअस्मिन्नि तिरामः, रमताहेत योगीजाचे ठायी तो. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. बलराम. २ दाशरथिराम. ३ प सुविशेष ४ परशुराम. ५ रूपा नें सुंदर जो मृगविशेष तो. अ. पु. ६ नीलवर्ण ७ सुंदर. ८ शुक्ल वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रामठं रमत्यनेनरामठं, रममा ण होतात जेणें करून तें. कृ. र मुधा. क्रीडाअ. हिंग. अ. न.

रामणीयकं रम्यतेइतिरमणी यं रमणीयमेवरामणीयं राम णीयमेवरामणीयकं, त. सुंद र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रामा विग्रहादिरामशब्दाप्रमा णें रमविणारीबायको. आ. स्त्री.

रांभः रंभायाःपर्णोविकारोरांभः वेणूचा विकार जो दंड तो. त. संन्यासादि व्रताचे गर्यी ग्राह्य जो वेळूचा दंड तो. अ. पु.

रालः रातिदुःखंरालः, दुःख दे णारा जो तो. कृ. राधा. दानअ. राळ. अ. पु.

राशिः अश्नुतेइतिराशिः, संघात करणारा जो तो. कृ. अशूधा. सं घातअ. धान्यादिकाची रास. २ मेषादि बारा राशि. इ. पु.

राष्ट्रः राजतेइतिराष्ट्रः, शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. दे श. २ मरणादिक उपद्रव. अ. पु.

राष्ट्रिका राष्ट्रमस्त्यस्याइतिराष्ट्रि का, राष्ट्र आहे जीस ती. त. रिंग णि आ. स्त्री.

राष्ट्रीयः राष्ट्रीराज्ञीतस्याभ्राता राष्ट्रीयः, राणीचा जो भाऊ तो. त. राजाच्या बायकोचा भाऊ. अ. पु.

रासभः रासतीतिरासभः, शब्द करितोजो तो. कृ. रासृधा शब्द अ. गर्दभ. अ. पु.

रास्ना रातीतिरास्ना, सुख दे ते आरोग्यत्वानें जी ती. कृ. राधा दानअ. एलापर्णी. आ. स्त्री.

राहुः रहतिगृहीत्वा त्यजतिचंद्र सूर्याविति राहुः, चंद्रसूर्यांस ग्रहण करून सोडितो जो तो. क. रहधा. त्यागेअ. नवग्रहांतील एक ग्रह. उ. पु.

रिक्तकं रिच्यतेस्मरिक्तकं, रिक्त करिजेलें जें तें. क. रिचधा. विवेजनादिअ. रिक्तामा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रिक्थं रिच्यतेइतिरिक्थं, विभक्त करिजेतें जें तें. क. रिचधा. वियोजनार्थद्रव्य, धन. अ. न.

रिंगणं रिंखणं रिंग्यतेइति रिंगणं, गमन जें तें. क. रिगीधा. गतिअ. धर्मादिकांपासून चलन. २ हात पायांनीं जें बालकाचें गमन तें. अ. न.

रिपुः रपतिदोषमितिरिपुः, दोष बोलणारा जो तो. क. रपधा. व्यक्तवाक्अ. शत्रु. उ. पु.

रिष्टं रेषतिइतिरिष्टं, हिंसा करितें जें तें. क. रिषधा. हिंसाअ. अशुभाभाव. २ कल्याण. ३ अमंगल. अ. न.

रिष्टिः रेषतीतिरिष्टिः, हिंसाकरणारा जो तो. क. रिषधा. हिंसाअ. तलवार. इ. पु.

रीढा रिहयतिकथयतीतिरीढा, अनादराविषयीं कथन करितेजी ती. क. रिहधा. कथनादिअ. अनादर. आ. स्त्री.

रीणं रीयतेस्मरीणं, प्रस्रवण झालें जें तें. क. रीङ्धा. प्रस्रवणअ. प्रस्रुत स्रवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रीतिः रीणातीतिरीतिः, गमन करितेजी ती. क. रीधा. गतिअ. पितळ २ लोकाचार. ३ प्रस्राव. इ. स्त्री.

रीतिपुष्पं रीतेः पुष्पमिवतन्मयत्वाद्रीतिपुष्पं, रीती ह्म. पितळ तिला जें पुष्पासारखें तें. स. जस्ताचें फूल. अ. न.

रीती विग्रहादिरीतिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

रुक्प्रतिक्रिया रुजः प्रतिक्रिया रुक्प्रतिक्रिया, रोग निरसन करणारी जी ती. स. रोग घालविणें आ. स्त्री.

रुक्मं रोचतेइतिरुक्मं, दीप्ति करितें जें तें. क. रुचधा. दीप्तिअ. सोनें. अ. न.

रुक्मकारकः रुक्मंकरोतीति रुक्मकारः, सएवरुक्मकारकः, स्वर्णकर्ताजोतो· त· सोनार·अ· पुलिंगी·

रुक्षः रूक्षः रुक्षयतीतिरुक्षः कठोर किंवा निःस्नेह होतोजो तो· कृ· रुक्षधा· पारुष्यअ· प्रेम रहित· २ अचिक्कण· वि· अ·पु· न·आ·स्त्री·

रुग्णं रुज्यतेस्मरुग्णं, भंगकरि जेलें जें तें· कृ· रुजोधा· भंगअ· व्यथित· २ मोडलेला· वि· अ·पु· न· आ· स्त्री·

रुचकं रोचतेइतिरुचकं, जठरा ग्नीचेंउद्दीपकजें तें· कृ· रुचधा· दीप्त्याद्य·एरंडाचें झाड· २माह लुंगाचें झाड· अ·पु· २ संचरुसा र· अ·न·

रुचिः रोचनंरुचिः, दीप्तिकिंवा अभिलाषजो तो· कृ· रुचिधा·दी प्त्यादिअ· कांति· २स्पृहा· ३किर ण· ४ शोभा· इ·स्त्री·

रुचिरं रुच्यतेइतिरुचिरं, प्रीति युक्त जें तें· कृ· रुचधा· दीप्त्यादि अ· सुंदर· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री

रुच्य विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्र माणें· सुंदर· वि· अ·पु· न· आ· स्त्रीलिंगी·

रुजा विग्रहादिरुक्शब्दाप्रमाणें रोग· आ· स्त्री·

रुक् रुजतिदेहमितिरुक्, देहाचा नाशकरणारीजीती· कृ· रुजोधा· भंगअ· कांति· २रोग· ज्·स्त्री·

रुट् विग्रहादिरोषशब्दाप्रमाणेंरो ग· ष्·स्त्री·

रुतं रवणंरुतं, रवणजें तें कृ·रु धा· शब्दअ· पक्ष्यांचा शब्द· अ·न·

रुदितं रुद्यतेइतिरुदितं, अश्रु विमोचनजें तें· कृ· रुदिरुधा·अ श्रुविमोचनअ· रोदन· अ·न·

रुद्धं रुध्यतेस्मरुद्धं, आवरणक रिजेलें जें तें· कृ· रुधिरुधा·आवर णअ· वेढलेला· वि· अ·पु·न·आ· स्त्रीलिं·

रुद्रः रोदयत्यसुरानितिरुद्रः,अ सुरजे त्यांप्रत रडवितोजो तो· कृ· रुदिरुधा· अश्रुविमोचनअ· महा देव· अ·पु·

रुद्राणी रुद्रस्यस्त्रीरुद्राणी,रुद्रा चीजी पत्नी ती· स्त्रीप्र· पार्वती·

ई. स्त्री.

रुधिरं रुध्यतेइतिरुधिरं, ज्या सि कारि तें जें तें. रु. रुधिरधा. आवरणाअ. रक्त. २ कुंकुम. अ. न. ३ मंगळनामाग्रह. अ. पु.

रुरुः रौतीतिरुरुः शब्द करितोजो तो. रु. रुधा. शब्दअ. मृगविशेष. सुवार. उ. पु.

रुशत् रुशतिकल्याणमितिरुशत्, कल्याण नाश कारीजीवाणी ती. रु. रुशधा. हिंसाअ. अमंगळ वचन त्. पु. न. ई. स्त्री.

रुहा रोहतीतिरुहा, ज्याम करि त्से जी ती. रु. रुहधा. विजजन्मादिअ. दूर्वा. आ. स्त्री.

रूपं रूप्यतिविमोहयतीतिरूपं, मोह करितें जें तें. रु. रुपधा. विमोहनअ. सदृश, सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रूप्यं आहतंरूपमस्यरूप्यं, मुद्रित आहे रूप ज्याचें तें. त. रुपें २ नाणे. अ. न. ३ प्रशस्तरूपी, स्वरूप सुंदर. ४ सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रूप्याध्यक्षः रूप्यस्याध्यक्षोरूप्याध्यक्षः, रजताचा जो अध्यक्ष तो. स. रुप्याच्या कामाचा कामदार. अ. पु.

रूषितं रूष्यतिस्मरूषितं, वेषाविषयीं शोभित जाहलें जें तें. रू. रूषधा. भूषाअ. गुंडाळलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रेचनी रेचयतीतिरेचनी, वियोजन करित्ये जी ती. रु. रिचिर्धा. वियोजनअ. श्वेत निशोत्तर. २ गुंडारोचनी. ई. स्त्री.

रेचितं रेचनंरेचितं, गतिविषयीं पृथक्करणजें तें. रु. रिचधा. संपर्चनादिअ. घोड्याची दुडकीचाल. अ. न.

रेणुः रिणातीतिरेणुः, गमन करणारा जो तो. रु. रीधा. गतिअ. धूळ. उ. पु. स्त्री.

रेणुकः रेणुरिवरेणुकः, रेणूचेपरीजो तो. त. वाराणा. अ. पु.

रेणुका रेणुरेवरेणुकः सअस्तियस्याः सारेणुका, रजजें तोचरेणुक तो आहे जीस ती. त. रुसाभिक द्रव्यविशेष. आ. स्त्री.

रेतः रीणातीतिरेतः, चंचल हो

तें जें तें. रु. रीधा. गतिअ. रेत. स्. न.

रेप: रीणातीतिरेपः, निंद्याविषयीं शब्द करितो जो तो. रु. रीधा गतिरेषणअ. निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रेफ: रिफतीतिरेफः, कुत्सित विषयीं विकत्थन करितो जो तो. रु. रिफधा. कत्थनादिअ. निंद्य २ कुत्सित. वि. अ. पु. नं. आ. स्त्रीलिंगीं.

रेवतीरमण: रेवत्याःरमणः रेवतीरमणः, रेवतीचा जो रमण ह्म. पति तो. म. बलराम. अ. पु.

रेवा रेवतेविंध्याद्रीजातारेवा, विंध्याद्रि पर्वताचे ठायीं जी उत्पन्न ती. नर्मदा नदी. आ. स्त्री.

रोकं रूयतेइतिरोकं, स्वगत प्राणिसुखानें शब्द करिजेतें जें तें. रु. रुधा. शब्दअ. छिद्र. अ. न.

रोग: रुजतीतिरोगः, अर्थात् रुकू शब्दाप्रमाणें. व्याधि. अ. पुल्लिंगीं.

रोगहारी रोगंहरतितच्छीलः रोगहारी, रोग हरण करण्याचा आहे स्वभाव ज्याचा तो. रु. ह अधा. हरणअ. वैद्य. इन् पु.

रोचन: रोचतेइतिरोचनः, दीप्ति करणारा जो तो. रु. रुचधा. दीप्तिअ. सांवरीच्या झाडांतील एक भेद. अ. पु.

रोचनी रोचतेइतिरोचनी, अर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें श्वेत निशोत्तर. ई. स्त्री.

रोचिष्णु: रोचतितच्छीलोरोचिष्णुः, अर्थात् भ्राजिष्णु शब्दाप्रमाणें रु. रुच्धा. दीप्तिअ. अतिशयें करून शोभणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

रोचि: रोचनंरोचिः, दीप्ति जी ती. रु. रुचधा. दीप्तिअ. कांति स्. न.

रोदनं रुद्यतइतिरोदनं, अश्रुविमोचन जें तें. रु. रुदिरधा. अश्रुविमोचनअ. नेत्रोदक. अ. न.

रोदनी रोदयतीतिरोदनी, रांगानें रडविते जी ती. रु. रुदिर्धा. अश्रुविमोचनअ. धमासा.

ई. स्त्री.

रोदसी रोदितिसर्वंअनयोः रोद सी, रोदन करितात सर्व ज्यांनेबा यीं तीं. क्. रुद्‍धा. अश्रुविमो चनअ. पृथ्वी आणि आकाश. स. न. नि. द्वि. अथवा इ. स्त्री.

रोदः रोदितिसर्वमस्मिन्रोदः, रो दन करितात सर्व जाचेंठायीं तें. क्. धा. पु. श. प्र. रोदसी. स. न.

रोधः रुणद्धीतिरोधः, नद्यादि कांचे आवरण करितें जें तें. क्. रुधिर्धा आवरणअ. तीर. अ पु

रोपः रुप्यतेअनेनरोपः, विमो हन करिजेतें जेणें करून तो. क्. रुपुधा. विमोहनअ. बाण अ पु

रोम रोहतीतिरोम, शरीरावा या यी रुजतो जो तो. क्. रुहधा. प्रा दुर्भावअ. अंगावरचा केश. न्. न.

रोमंथः रोगस्यमंथःरोमंथः, भ क्षितान्नें जे चावणें तें. स. पशूनेंर वत. करणें. अ. पु.

रोमहर्षणं रोमाणिहृष्यंत्यनेन रोमहर्षणं, रोम हृष्ट होताहेतजे णें करून तो. क्. हृषधा तुष्टिअ रोमांच. अ. पु.

रोमांचः रोमाणिअंचतीतिरोमां चः, रोमातेंपुलकितकरितो जो तो. क्. अंचुधा. गतिअ. रोमांच अ. पु.

रोषः रोषणंरोषः, क्रोधजो तो. क्. रुषधा. रोषअ. क्रोधः अ. पु

रोहिणी लोहितवर्णास्त्स्यारोहिणी, लोहित आहे वर्णजीचा ती. त. गाय. २ रोहिणी नक्षत्र. ई. स्त्री.

रोहितः रोहितोअस्यास्तीतिरो हितः, अर्शादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमा णे. रक्तवर्ण. वि. अ पु. न. आ. स्त्री. २ मृगविशेष. ३ मत्स्यविशेष अ. पुल्लिंगीं.

रोहितकः रोहितइवरोहितकः, लोहितान्चेपरी जो तो. त. तांबडा रोहिडावृक्ष. अ पु.

रोहिताश्वः रोहिताअश्वायस्य सरोहिताश्वः, रोहित म्ह. रक्तव र्णआहेत घोडे ज्याचे तो. स. अ ग्नि. अ. पु.

रोही अवश्यंरोहतीतिरोही, अव श्यउत्पन्न होतोजो तो. क्. रुह धा. बीजजन्मअ. तांबडारोहिडा वृक्ष. इन्. पु.

रौद्रं रुद्अश्रुविमोचनंरातिददा तिरुद्रस्तस्यकर्म रौद्रं, रोदन दे णारानें जें कर्म तें. त. नाटकां तील आठरसांतील एकरस. अ. न.

रौमकं रुमायामवंरौमकं, रुमा देशान्ते थाीं होणारें जें तें. त. सं बरलोण. अ. न.

रौरवः रुरुः स्वंतस्य रौरवरूर वः, सएवरौरवः, दुःखान्वाआ हे शब्द जानेंइायीं तो रुरव तोच रौरव. त. नरक विशेष. अ. पु.

रौहिणेयः रोहिण्याअपत्यंरौहि णेयः, रोहिणीचें जें अपत्य तो. त. बलराम. २ बुधनामाग्रह. अ. पु.

रौहिषः रोहिषंतृणभेदंचरती तिरौहिषः, तृणखाणाराजोतो. त. रोहिस गवत. अ. न. २ मृग विशेष, रोही. अ. पु.

लकुचः लक्यतइतिलकुचः, आ स्वादन करिजेतोजो तो. कृ. लक धा. आस्वादनअ. ओटींचें झाड. अ. पु.

लक्तकः लक्यतेमलक्तकः, उ पभुक्त करिजेतीजोतो. कृ. लक धा. आस्वादनअ. जीर्णवस्त्र. अ. पु.

लक्षं विग्रहादिलक्षशब्दाप्रमा णें. कपट. २ निशाण. ३ लक्षसं ख्या. अ. न.

लक्षणं लक्ष्यते, नेनेतिलक्षणं, आणिजेतें जेणें करून तें. इ. ल क्षधा. दर्शनादिअ. चिन्ह. अ. न की. सारस नामा पक्षि. अ. पु.

लक्षा लक्ष्यतेसालक्षा, गणिजे सेजी ती. कृ. लक्षधा. दर्शनादि अ. लक्षसंख्या. आ. स्त्री.

लक्ष्मणः विग्रहादिलक्ष्मीवत्श ब्दाप्रमाणें. लक्ष्मीवान्. वि. अ. उ. म. आ. स्त्री.

लक्ष्मणा लक्ष्मास्याअस्तीतिलक्ष्म णा, शोभा आहे जीस ती. त. सा रस पक्ष्याची स्त्री. आ. स्त्री.

लक्ष्म लक्षयतीतिलक्ष्म, ज्ञापन

करितें जें तें. कृ. लक्षधा. दर्श नांकनअ. चिन्ह. २अनुभव. कृ.न.

लक्ष्मीः लक्षयतिपश्यतिनीति शमितिलक्ष्मीः, नीतिजाणणा ऱ्यापत पाहतेजी ती. कृ. लक्ष धा. दर्शनअ. यद्वा लक्ष्यतेइति लक्ष्मीः, सर्वांनीं इच्छित क रिजेसेजी ती. कृ. लक्षधा. दर्शना धः ऐश्वर्य ई. स्त्री.

लक्ष्मीवान् लक्ष्मीरस्यास्तीति लक्ष्मीवान्, लक्ष्मी आहे जास तो. त. द्रव्यवान्. वि. न. पु. क. ई. स्त्री.

लक्ष्यं लक्ष्यतेतल्लक्ष्यं, अवलो कन करिजेसें जें तें. कृ. लक्षधा. दर्शनअ. इष्टसिध्यर्थ शस्त्रवि सार्थ शुप्त ठेऊन अर्थांतर सांग णें. कपट. २निशाण. अ. न.

लगुडः लगतीतिलगुडः, सं लग्न होतो जो तो. कृ. लगेधा. संगअ. दांडा. अ. पु.

लग्नं लगतितल्लग्नं, सलग्न होतें जें तें. कृ. लगेधा. संगअ मेषादि बारा राशींचा उदय. अ. नपुं.

लग्नकः लज्जतेस्यलग्नकः लज्जा पावतो जो तो. कृ. ओल स्जीधा. व्रीडनअ. जामीन. अ. पु.

लघु लंघतइतिलघु, गमन क रितें जें तें. कृ. लघिधा. गतिअ सत्वर. २काव्या वाळेचें मूळ. उ. न. ३पिंडिका. उ. पु. ४ इष्ट. ५मनोज्ञ. ६ अल्प. ७ निःसार वि. उ. पु. स्त्री. न.

लघुलयं लंघतेऽग्नौलघुंली यतेतल्लयंलघुचतल्लयंचलघुल यं, गमन करितें जें तें लघु लंय पावतें जें तें लय लघु असें जें ल य तें लघुलय. स. काव्या वाळ्या चें मूळ. अ. न.

लंका लं क्यतेरसमस्यामिति लंका, आस्वादिजेतें आहे स रवजीचेठायीं ती. कृ. लकधा. आस्वादनअ. राक्षसांची एक न गरी. आ. स्त्री.

लंकोपिका लंकायामुप्यतइ तिलंकोपिका, लंकेचेठायीं उत्प न्न करिजेसेजी ती. कृ. डुवपधा बीजसंतानअ. पिंडिका नामक वनौषधि. आ. स्त्री.

लज्जा लज्जनंलज्जा, लाज येजेंतीं. कृ. धा.लस्ज. शा.अ.लाज.आ.स्त्री.

लज्जाशीलः लज्जाशीलयस्यलज्जाशीलः, लज्जायुक्तस्वभाव आहे ज्याचा तो. स. लाजणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लज्जितः लज्जासंजातास्यलज्जितः, लज्जा झाली आहे ज्यास तो. त. लाजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लड्डु. लडतीतिलड्डु, बाल्यव्यापार करितें जी ती. कृ. लडधा. बाल्यअ. गांवांतील निमणी. २. करंज वृक्ष विशेष. ३ फलविशेष. ४ वाद्यविशेष. आ. स्त्री.

लता. लततीतिलता, वेष्टन करितें जी ती. कृ. लतधा. वेष्टनअ. वेल २ वृक्षाची शाखा. ३ प्रियंगु नामा वृक्ष. ४ पिंडिका लता. ५ मालकांगणी. आ. स्त्री.

लतार्कः लतासुअर्च्यतेलतार्कः, लतांमध्यें स्तविजेतो ओ तो. कृ. अर्चधा. पूजाअ. हिरवा पलांडु. अ. पु.

लपनं लप्यतेनेनलपनं, स्पष्ट बोलती जेणें तो. कृ. लपधा. व्यक्त वा कृ. अ. तोंड. अ. न.

लपितं लप्यतेस्मलपितं, भाषण करिजेलें जें तें. कृ. लपधा. व्यक्तवाक्‌अ. भाषण. अ. न. २ बोललेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लब्धं लभ्यतेस्मलब्धं, प्राप्त करिजेलें जें तें. कृ. डुलभष्‌धा. प्राप्तिअ. प्राप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लब्धवर्णः लब्धोवर्णस्तुतिर्येनसलब्धवर्णः, प्राप्त आहे स्तुति ज्यास तो. स. विद्वान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लंबनं लंबतेइतिलंबनं, कंठाचे ठायीं लंबाय मान होणारें जें तें. कृ. लबिधा. अवस्रंसनअ. नाभी पर्यंत लोंबणारी कंठी. २ लोंबणें. अ. न.

लंबोदरः लंबंउदरंयस्यसलंबोदरः, लांब आहे उदर स. पोट ज्याचें तो. स. गणपति. अ. पु.

लयः लयनंलयः, विरनेषकिं वा नाशजो तो. कृ. लीङ्‌धा. श्लेषणअ. गायन वाद्यनर्तन इत्यादिकांचें समकालिक अवगान.

अ. पु. २ काळ्या डाग्यानें मूळ अ. न. ४ निशाण. आलिंगन अ. पु.

ललना लडतीतिललना, विलास करणारी जी ती. कृ. लडधा. विलास अ. स्त्रीविशेष. आ. स्त्री.

ललंतिका ललतीतिललंतिका, कंठापासोनी विलास करणारी जी ती. कृ. ललधा. विलास अ. नाभीपर्यंत लोंबणारी कंठी. आ. स्त्री.

ललाटं ललनंललः ललंअटतीतिललाटं, प्रारब्धेच्छानुगामी जें तें. कृ. अटधा. गतिअ. कपाळ. अ. न.

ललाटिका ललाटस्यालंकारोललाटिका, ललाटाचा जो अलंकार ती. त. ललाट भूषण. आ. स्त्री.

ललामं लडनंलल ललयमतिललामं, उत्क्षेपण जे त्यातें पावते जें तें. कृ. अमधा. गत्यादिअ. शेपडी २ घोड्याचे वगैरे कपाळावरचा पुंड्र ३ घोड्यांचें भूषण ४ घोडा ५ मुख्य ६ केतु. अ. न.

ललामकं ललाममिवललामकं, कपाल भूषणा सारिखें जें तें. त. बाशिंगा सारिखी कपाळावर लोंबणारी फुलांची माळ. अ. न.

ललितं लल्यतइतिललितं, विलासि होइ जेतें जें तें. कृ. ललधा. विलास अ. स्त्रियांचा एक भाव आहे. अ. न २ सुंदर. वि. अ पु न आ स्त्री

लवः लूयतेइतिलवः, छेदन जें तो. कृ. लूञ्धा छेदन अ. थोडी क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लवंगं लूयतेइतिलवंगं, छेदन करिजेतें जें तें. कृ. लूञ्धा. छेदनअ. मसालिक द्रव्य विशेष, लवंग. अ. न.

लवणं लुनातीतिलवणं, आस्य नाश करितें जें तें. कृ. लुञ्धा छेदनअ. मीठ २ क्षाररस अ पुल्लिंगीं.

लवणोदः लवणमुदकंयस्यसलवणोदः, लवण स. लवणतुल्य आहे उदक ज्याचें तो स क्षारक

मुद्. अ. पु.

लवनं धान्यादिछेदन जें तें. कृ. लूञ्धा. छेदनअ. धान्यादिकांचें छेदन. अ. न.

लवित्रं लूयतेअनेनलवित्रं, छेदन करिजेतें जेणें करून तें. कृ. लूञ्धा. छेदनअ. कोयता. अ. न.

लसुनं अश्नुतेअभोतिवालसुनं, व्यापकरितें जें तें. कृ. अशूधा. व्याप्तिअ. लसूण. अ. न.

लस्तकः लस्यतेइतिलस्तकः, आश्लेषण करिजेतो जो तो. कृ. लसधा. आश्लेषणादिअ. धनुष्याचा मध्यभाग. अ. पु.

लाक्षा लक्ष्यतेनयालक्षा, सैव लाक्षा, चिन्ह होतें जीणें करून ती. त. लाख. आ. स्त्री.

लाक्षाप्रसादनः लाक्षाप्रसीदत्यनेनेतिलाक्षाप्रसादनः, लाक्षाआहे युक्तलें करून प्रसन्न जेणें तो. कृ. पद्लृधा. गत्यादिअ. तांबडा लोध्रवृक्ष. अ. पु.

लांगलं लिंगतीतिलांगलं, गमन करणारें जें तें. कृ. लिगिधातिअ. नागर. अ. न.

लांगलिकी लांगलंपुष्पविशेषोस्स्याइतिलांगलिकी, पुष्पविशेष आहे जीस ती. त. कळलावी. ई. स्त्री.

लांगली लांगलाकारोस्त्यस्या इतिलांगली, लांगल सदृशाकार आहे जीचा ती. त. जळ पिंपळी. २ नारळीचें झाड. ई. स्त्री.

लांगुलः लांगुलं लगतीति लंगूलं लंगुलमेव लांगूलं, संबद्ध असतें जें तें लंगूल तेंच लांगूल. त. शेपटी. अ. पु. न.

लाजः लज्यतेइतिलाजः, भर्जन करिजेतो जो तो. कृ. लजधा. भर्जनअ. लाह्या. २ काळ्या वाळ्याचें मूळ. अ. पु.

लांछनं लांछ्यते ऽनेनेतिलांछनं, लक्षित होतें जेणें तें. कृ. लाच्छिधा. लक्षणअ. चिन्ह. अ. नपुंसक.

लाबुः लाबू लंबतेइतिलाबुः, लंबायमान होतो जो तो. कृ. लबिधा. अवस्रंसनअ. काळा भोपळा. उ. ऊ. पु.

लाभः लभ्यतेइतिलाभः, प्राप्त होइजेतो मूल धनाहून अधिक जो तो. क्त. डुलभष्धा. प्राप्तिअ. मूल धनावर अधिक मिळालेला नफा. अ. पु.

लामज्जकं लातिददातीतिलाः, लाम उत्तासारोस्यलामज्जं तदेवलामज्जकं, आल्हाद कारी आहे सार ज्याचा तें लामज्ज तेंच लामज्जक. त. वाळ्या वाळ्यानें मूळ. अ. न.

लालसं लस्यतेइतिलालसं, अतिशयें करून जी इच्छा ती. क्त. सना. लसधा. दीप्तिअ. अतिशय इच्छा. आ. स्त्री.

लाला लालयतेइतिलाला, प्राप्त होणारी जी ती. क्त. ललधा. इच्छाअ. लाळ. आ. स्त्री.

लालाटिकः ललाटंपश्यतीतिलालाटिकः, प्रभु भाल अवलोकन करितो जो तो. त. कोप किंवा अप्रसन्नता आण्यासाठीं यजमानाच्या ललाटाकडे पाहाणारा. २ धन्यानें काम करण्यास आळशी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लावः लावयतीतिलावः, छेदन करणारा जो तो. क्त. लूञ्धा. छेदनअ. पक्षिविशेष. अ. पु.

लासिका लासयतिलासिका, नृत्यामध्यें कुशलता करणारी जी ती. क्त. लसधा. शिल्पयोगअ. नाचणारी स्त्री. आ. स्त्री.

लास्यं लासनंलास्यं, नृत्य जें तें. क्त. लसधा. शिल्पयोगअ. नृत्य. अ. न.

लिकुचः लस्यतइतिलिकुचः, आस्वादन करिजेतो जो तो. क्त. लकधा. आस्वादनअ. ओंटीचें झाड. अ. पु.

लिक्षा लक्ष्यतेइतिलिक्षा, बारीक दृष्टीनें अवलोकिजेते जी ती. क्त. लक्षधा. आलोचनअ. ऊचें अंडें, लिख. आ. स्त्री.

लिखितं लिख्यतेस्मलिखितं, लेखन करिजेतें जें तें. क्त. लिखधा. अक्षरविन्यासअ. लिहिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लिंगं लिंग्यतेज्ञायतेनेनेतिलिंगं, ज्ञात होतें जेणें तें. क्त. लिगिधा. गतिअ. चिन्ह. २ शिश्न. अ. न.

लिंगवृत्तिः लिंगंवृत्तिर्यस्यालिंगवृत्तिः, आश्रमादिचिन्हधारण आहे जीविकाजानी तो. म. उपजीविकेसाठीं जटादि धारण करणारा ढोंगी. इ. पु.

लिपिः लिबिः लिबी लिप्यतेइतिलिपिः, उपलेपनद्या. लेखन करिजेतें जी ती. कृ. लिपधा-उपलेपनअ. लिहिलेलें अक्षर. इ २ इ. ३ ई. स्त्री.

लिपिकरः लिपिकारः लिपेर्लिपिंवाकरोतीतिलिपिकरः, अक्षरविन्यास करणारा जो तो. कृ. डुकृञ्धा करणअ. लेखक. अ. पुल्लिंगी.

लीपी विग्रहादिलिपिशब्दाप्रमाणें.

लिप्तं लिप्यतेस्मालिप्तं, लिप्तकरिजेतें जें तें. कृ. लिपधा. उपदेहअ. विलिप्त. २ खालेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लिप्तकः लिप्यतेस्मालिप्तः, सएवलिप्तकः, विषानें लिप्तहोतो जो तो. त. विषात्कबाण. अ. पु.

लिप्सा लब्धुमिच्छालिप्सा, प्राप्त होण्याची जी इच्छा ती. कृ. डुलभष्धा. प्राप्तिअ. इच्छा. आ. स्त्रीलिं.

लिबिंकरः लिबिकारः विग्रहादिसर्व लिपिकरशब्दाप्रमाणे

लीढं लिह्यतेस्मलीढं, भक्षणकरिजेलें जें तें कृ. लिहधा. आस्वादनअ. चाखलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लीला लयनंलीः लियंलातीति लीला. लीनतेतें ग्रहणकरिते जीती. कृ. लाधा. आदानअ. स्त्रियांचा हा लीलाविशेष. २ क्रीडा. ३ विलास. ४ क्रिया. आ. स्त्री

लुठितः लुठतिस्मलुठितः, अर्थउपाहृत शब्दाप्रमाणें. कृ. लुठधा परिघातादिअ. लोळणारा. वि अ. पु. न आ. स्त्री.

लुब्धः लुभ्यतीतिलुब्धः, इच्छा करितो जो तो. कृ. लुभधा. गार्ध्यअ. अभिलाषशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लुब्धकः लुभ्यतेइतिलुब्धः सएवलुब्धकः, इच्छा करितोजोतोलुब्धकोनलु कृ. लुभधा. गार्ध्यअ.

व्याध. २ व्याघ्र अ. पु.

लुलापः लुळ्यतेइतिलुला:, वि लोडितआपोयेनलुलापः, वि लोडित आहेत उदकें ज्यानें तो. स. गवा. अ. पु.

लुलायः लुडतिपंकेइतिलुलायः, चिखलांत लोळतो जो तो. कृ. लुडधा. विलोडनअ. गवा अ पुल्लिंगी.

लूता लुनातीतिलूता. छेदन करिते जी ती. कृ. लुञ्धा. छेदनअ. कोळी. आ. स्त्री.

लूनं लूयतेस्मलूनं, छेदन करि जेलें जें तें. कृ. लुञ्धा. छेदनअ. छेदलेला. अ. न.

लूमं लूयतेइतिलूमं, दंशादिकां च्या नाश करणारें जें तें. कृ. लुञ्धा. छेदनअ. शेंपडी. अ. न.

लेखकः लिखतीतिलेखकः, लेखन करणारा जो तो. कृ. लिखधा. अक्षरविन्यासअ. लेख क. अ. पु.

लेखर्षभः लेखेषुऋषभःश्रे ष्ठोलेखर्षभः, देवांमध्यें जो श्रे ष्ठ तो. स. इंद्र. अ. पु.

लेखा लिख्यतेइतिलेखा, चित्रा दिकामध्यें लिहिली जाते जी ती. कृ. लिखधा. अक्षरविन्यासअ. देव. २ रेषा आ. स्त्री.

लेपः लेपनंलेपः, अभ्यवहारजो तें. कृ. लिपधा. उपलेपअ. भोज न. २ लिपणें. अ. पु.

लेपकः लिंपतीतिलेपकः, उप लेपन करितो जो तो. कृ. लिपधा. उपदेहअ. गवंडी. अ. पु.

लेशः लिशतीतिलेशः, अल्प होतो जो तो. कृ. लिशधा. अल्पगतिअ. सूक्ष्मांश, कण. अ. पु.

लेष्टुः लिश्यतेइतिलेष्टुः, अल्प होतो जो तो. कृ. लिशधा. अल्पी भावअ. मातीचें ढेंकूळ. उ. पु.

लेहः लेहनंलेहः, आस्वादनजें तें. कृ. लिहधा. आस्वादनअ. भो जन अ. पु.

लोकः लोक्यतेइतिलोकः, अव लोकन करिजेतो जो तो. कृ. लो कधा. दर्शनअ. जन. २ भुवनस्व र्गलोक. पातालादिलोक. अ. पु.

लोकजित् लोकंजयतीतिलोक

जित्, लोकांतें जिंकितोजो तो. कृ. जिधा. जयअ. नास्तिक. त्.पु.

लोकायतं लोकेआयततेइति लोकायतास्तेषामिदंलोकायतं, लोकांचेठायीं प्रयत्न करितातजे ते लोकायत त्यांचें जें हें तें लोकायत.न. ना. वैकांचें तर्क शास्त्र. अ.न.

लोकालोकः लोकनंलोकः नलोकः अलोकः लोकश्चालोकश्चलोकालोकौ, प्रकाशांधकारौयत्रस्त इतिलोकालोकः, प्रकाशअंधकार आहेतज्याचेठायीं तो. प र्वतविशेष. अ.पु.

लोकेशः लोकानामीशोलोकेशः, लोकांचा जो स्वामी तो. स. ब्रह्मदेव. अ.पु.

लोचनं लोच्यतेनेनेतिलोचनं, अवलोकिजेतें जेणेंकरून तें. कृ. लोचृधा. दर्शनअ. नेत्र.अ.न.

लोचमस्तकः लोचयतीतिलोचः दर्शनीयः समानोयामस्तकोस्यलोचमस्तकः, दर्शनीयआहे मस्तक स. अग्रभाग ज्याचा तो. स. अजमोदा मोरशेंडा.

अ.पु.

लोत्तं. **लोत्रं** लूयतेइतिलोत्रं, छेदन करिजेतें जें तें. कृ. लूञ् धा. छेदनअ. चोरीचें धन. अ.न.

लोध्रः रुणद्धीतिलोध्रः, विस्तारद्वारा आवरणं करितीजो तो. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ. लोध्र वृक्ष. अ.पु.

लोपामुद्रा नमुदंरातिअमुद्रा लोपेधर्मलोपेअमुद्रालोपामुद्रा, धर्मलोपींनहर्षातें पावेजी ती. स अगस्त्य ऋषीची पत्नी आ. स्त्री.

लोप्त्रं लुप्यतेइतिलोप्त्रं, छेदन करिजेतें जें तें. कृ. लुप्धा. छेदन अ. चोरलेलें धन. अ.न.

लोम विग्रहादिसर्वरोमशब्दाप्रमाणें. आंगावरचा केश. न्. न.

लोमशा लोमानिसंत्यस्यांलोमशा, लोम आहेतजीस ती. त ज रामांशी लता. आ. स्त्री.

लोलं लोडतीतिलोलं, चंचलहोतें जें तें. कृ. लुड धा. विलोडन अ. चंचल. २ साकांक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोलुपः गर्हितंलुंपतीतिलोलुप,

निंघलोभ करितो जो तो. रु. लु भधा. गार्ध्यअ अतितृष्णाशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोलुभः भृशंलुभ्यतिलोलुभः, अत्यंत इच्छा करितो जो तो. रु. लुभधा. गार्ध्य अ. अतितृष्णाशी ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोष्टं लोष्टतीतिलोष्टं, नाश हो णारें जें तें. रु. लोष्टधा. संघात अ. मृत्तिकेचें खंड, ढेकूळ. अ. न

लोष्टभेदनः लोष्टानांभेदनोलो ष्टभेदनः, लोष्टाचा जो भेद करण्या चा तो. ढिफळें फोडण्याचा मुद्ग र अ. पु.

लोहं रोहतिजनदलोहं, प्रादुर्भूत होतेंजें तें. रु. रुहधा. प्रादुर्भावा दि अ. कृष्णागरुचंदन, अ. पु. न. २लोखंड. ३ सोनें रुपें इत्यादि सर्व तैजस किंवा सोनें रुपें तांबें पितळ कांसें कथिल हीं प्रत्येक. अ. पु.

लोहकारः लोहंकरोतीतिलोह कार., लोखंड करितोजो तो. रु. डुकृञ्‌धा. करणअ. लोहार अ. पुल्लिंगी.

लोहपृष्ठः लोहमिवपृष्ठंयस्यसलो हपृष्ठः, लोहा सारिखें आहे पृष्ठ ह्म. पिसजें तें ज्याचें तो. स. ज्या चीं पिसें बाणास उपयोगीं पड तात असा पक्षिविशेष. अ. पु.

लोहलः लोहनंलोहंलातीतिलो हलः, अस्फुटशब्दाविषयीं इच्छा करितो जो तो. रु. लाधा. आदान अ. अस्पष्ट बोलणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोहाभिसारः लोहशस्त्रस्याअ भिसारोलोहाभिसारः, लोह श स्त्राचा अभिसार ह्म. रचनाविशे षजो तो. स. थवांडे नवमीस किंवा विजयादशमीस शस्त्र स्थापना करितात तो. अ. पु.

लोहितं रोहतीतिलोहितं, उत्पन्न करणारजें तें. रु. रुहधा. प्रादुर्भा वअ. रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ स्त्री. २ मृगविशेष. अ. पु. ३ न क्र. अ. न.

लोहितकः लोहितएवमणिलो हितकः, रक्तवर्णजो मणी तोच त. माणिक. अ. न

लोहिताम्बः लोहिताअम्बाय स्यसलोहिताम्बः, लोहितवर्ण

आहेत अम्ब ज्याचें तो. स. आंबा अ. पु.

लोहितचंदनं लोहितंचतच्चंदनंचलोहितचंदनं, रक्तवर्ण जें चंदन तें. स. कुंकू. अ. न.

लोहितांगः लोहितान्यंगानि यस्यसलोहितांगः, लोहितवर्ण आहेत अंगें ज्याचीं तो. स. मंगळ नामाग्रह. अ. पु.

(व.)

व वातीतिव. साम्याद्यर्थगामी जें तें. कृ. वाधा. गतिअ. साम्यार्थी अव्य. २ वरुण. अ. न.

वक्तव्यः वक्तुमर्होवक्तव्यः, वक्तव्य नाहीं जो तो. कृ. वचधा. परिभाषणअ. बोलण्यास योग्य. २ निंद्य. ३ अहीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वक्ता वक्तीतिवक्ता, बोलणारा जो तो. कृ. ब्रूञ्धा. व्यक्तवाणीअ. बोलणारा. वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्रीलिंगीं

वक्त्रं उच्यतेनेनवक्त्रं, ज्याचा योगानें बोलिजेतें जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. तोंड अ. न.

वक्रं वंचतिस्मवक्रं, वंचना प्राप्त झालें जें तें. कृ. वंचुधा. गतिअ. वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वक्षः वक्ष्यतेइतिवक्षः, ताडन करिजेतें जें तें. कृ. वक्षधा. रोषअ. वक्षस्थळ. स्. न.

वंक्षणः वांक्षतीतिवंक्षणः, इच्छा करणारा जो तो. कृ. वाक्षिधा. कांक्षाअ. ऊरुआणि सक्थि यांचा संधि. अ. पु.

वंगं वंगतीतिवंगं, गमन करितें जें तें. कृ. वगिधा. गतिअ. कथील. अ. न.

वचनं उच्यतइतिवचनं, भाषण जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. भाषण. अ. न.

वचनग्राही वचनंग्रहीतुंशीलमस्यवचनग्राही, वचन ग्रहण करण्याविषयी स्वभाव ज्याचा तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. वचनांत वागणारा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. इन् न.

वचः वचनंवचः, भाषण जें तें. कृ. वचधा. परिभाषणअ. भाषण. स्. न.

वचनेस्थितः वचनेतिष्ठतीति वचनेस्थितः, वचनाचेठायींरा हतो जो तो. कृ. ष्ठाधा गतिनि वृत्तिअ. वचनांत राहणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वचा वक्तीतिवचा, भाषण करविते जी,ती. कृ. वचधा. परिभाषणअ. वेखंड. २ अ.फलकाटा. आ. स्त्री.

वज्रं वजतीतिवज्रं, शत्रूच्या प्राण हरणार्थ गमन करितें जें तें. कृ. वजधा. गतिअ. इंद्राचें आयुध. २ हिरा. अ. पु. न. ३ नि घडुंग. अ. पु.

वज्रद्रुः वज्रनामाद्रुः वज्रद्रुः, वज्र नावाचा जो वृक्ष तो. स. नि वडुंग. उ. पु.

वज्रनिर्घोषः **वज्रनिष्पेषः** वज्रस्यनिर्घोषः वज्रनिर्घोषः, वज्राचा जो निर्घोष म्ह. शब्द तो. स. वज्राचा शब्द. अ. पु.

वज्रपुष्पं वज्रमिवपुष्पंवज्रपुष्पं, वज्रा सारखें जें पुष्प तें. स. तिळाचें फूल. अ. न.

वज्री वज्रोस्यास्तीतिवज्री, वज्र म्ह. वज्रायुध आहे ज्यास तो. त. इंद्र. इ. पु.

वंचकः वंचयतेइतिवंचकः, वंचना करणारा जो तो. कृ. वञ्चुधा. गतिअ. ठकविणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ कोल्हा. अ. पु.

वंचितः वंच्यतेस्मवंचितः, वंचित केलेला जो तो. कृ. वंचुधा. गतिअ. ठकविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वंचुकः वंचयतेइतिवंचुकः, कपट करणारा जो तो. कृ. वंचुधा. गतिअ. कोल्हा. अ. पु.

वंजुलः वच्यतेइतिवंजुलः, गमन करितो जो तो. कृ. व्रजधा. गतिअ. तिवसवृक्ष. २ वेत. ३ अशोकवृक्ष. अ. पु.

वटः वटतीतिवटः, वेष्टन करितो जो तो. कृ. वटधा. वेष्टनअ. वडाचें झाड. अ. पु. दोरी. अ. पु. न.

वटकः वटतीतिवटकः, वेष्टनाकृतीनें राहतो जो तो. कृ. वटधा. वेष्टनअ. वडा. अ. पु.

वटी वटतीतिवटी, वेष्टन करिते जी ती. कृ. वटधा. वेष्टनअ. दो

री. ई. स्त्री.

वडवा अतिशयितंबलमस्त्यस्या वडवा, अतिशयित आहे बळजी स ती. त. ब्राह्मणाची स्त्री. २घो डी. आ. स्त्री.

वडवानल: वडवायाअनलोव डवानल:, वडवाजी तत्संबंधी जो अनल स. अग्नि तो स. व डवाग्नि. अ. पु.

वड्रं वलतेइतिवड्रं, व्याप्त करितें जें तें. कृ. वलधा. संवरणादिअ. विस्तीर्ण. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वणिक् वणतेइतिवणिक्, क्रय विक्रय करितो जो तो. कृ. पणधा. व्यवहारअ. वाणि. अ. पु.

वणिज्यं विग्रहादिसवंवाणिज्य शब्दाप्रमाणें. वाण्याचें कर्म. २ वाणीपणा. अ. न.

वणिज्या विग्रहादिवणिज्यश ब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

वंटक: वंटयतेइतिवंटक:, विभा ग करितो जो तो. कृ. वटिधा. विभाजनअ. भाग, वांटा. अ. पु.

वत् वयतेस्मइतिवत. वेदादि अर्थाविषयीं गमन करितें जें तें. कृ. वयधा. गतिअ. अर्थवतश ब्दाप्रमाणें. अव्य.

वत्सं वदतिसामर्थ्यंवत्सं, साम र्थ्यानें बोलणार जें तें. कृ. वद धा. व्यक्तवाणीअ. वक्षस्थल. अ. न. २गोवत्स. ३वर्ष. अ. पु.

वत्सक: वदतीतिवत्स: सएवव त्सक: बोलतोजो तो वत्स तोच वत्सक. त. कुड्याचें झाड. अ. पु.

वत्सतर: अल्पोवत्सोवत्सतर: अल्प जो वत्स तो. त. किंचित् त रुण गोवत्स. अ. पु.

वत्सनाभ: वत्सस्येवनाभिरस्य वत्सनाभ:, वत्स सदृश आहे ना भीजाची तो. स. वच्छनाग. अ. पु.

वत्सर: वसंत्यस्मिन्ऋतवोवत्स र:, राहाताहेत ऋतुजाचेठायीं तो. कृ. वसधा. निवासअ. वर्ष. अ. पु. न.

वत्सल: वत्सोस्यास्तीतिवत्सल: पुत्रादि स्नेह पात्राचे ठायीं अभि लाष आहे ज्यास तो. त. दयाळू. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

वद: वदतीतिवद:. बोलणाराजो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाक् अ.

बोलका. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वदनं वदत्यनेनवदनं, बोलतोजे णें करून तें. ष. वदधा. व्यक्तवा णिअ. तोंड. अ. न.

वदन्यः वदान्यः मांथावत्वेति वदतिवदान्यः, मजप्रत मागअ से बोलतोजो तो. क. वदधा व्य क्त्वाणीअ. दानशूर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वदावदः वियहादिवदशब्दाय मार्णें बोलका. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वधः हननंवधः, मारणजें तें. क. हनधा. हिंसाअ. घात. अ. पु.

वध्यः वधमर्हतिवध्यः, वधाप्र तियोग्य जो तो. त. वधधा. ताडन अ. वधास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वध्री वर्धतेसावध्री, वृद्धिंगत होत्येजी ती. क. वृधुधा. वर्धन अ. चर्ममयरज्जु. ई. स्त्री.

वधूः वहतिगृहसंबंधू, गृहसंबंध वाहणीजीती. क. वहधा. प्रापणअ. बायको. २पिंडिका. ३ सून. ४ नूतनविवाह झालेली स्त्री. ऊ. स्त्री.

वनं वन्यतेइतिवनं, सम्यक्से वन करिजेतें जें तें. क. वनधा. संभक्तअ. अरण्य. २उदक. अ. न.

वनप्रियः वनंप्रियंयस्यवनप्रि यः, वन आहे प्रियजास तो. स. कोकिलपक्षी. अ. पु.

वनमक्षिका वनस्यमक्षिकाव नमक्षिका, अरण्यांतलीजी मा शी ती. स. रानमासी. आ. स्त्री.

वनमाली वनमालाअस्यास्ती तिवनमाली, वनमाला ह्मणजे आ पादलंबिनी ती आहे ज्यास तो. त. विष्णु. इन्. पु.

वनमुद्गः वनस्यमुद्गोवनमुद्गः, वनसंबंधी जो मुद्ग तो. स. मट की. अ. पु.

वनशृंगाटः वनस्यशृंगाटइव वनशृंगाटः, वनसंबंधी शाधान्य गामी कारवसा जो तो. स. सरा टा. अ. पु.

वनस्पतिः वनस्यपतिः वनस्प तिः, वनस्पतिह्म वृक्षसमुदायाचा जो स्वामी ह्म. मुख्य तो. स. फु लांवांचून ज्यास फळ येतें तो वृ क्ष. इ. पु.

वनायुः वनंअयतेवनायुः, वनातें संचार करितो जो तो· कृ· अयधा· गतिअ· हरिण· उ· पु·

वनायुजः वनायुषुजातोवनायुजः, वनायु देशांचेठायीं जो उत्पन्न तो· कृ· जनीधा· प्रादुर्भावअ· वनायुदेशाचा घोडा· अ· पु·

वनिता वनतीतिवनिता, सम्यक् सेवा करणारी जी ती· कृ· वनधा· संभक्तअ· बायको· २ अत्यंत प्रीतिची स्त्री· आ· स्त्री·

वनीपकः वनींपातीतिवनीपः स एव वनीपकः, याचना रक्षण करितो जो तो वनीप तोच वनीपक· त· याचक· अ· पु·

वनीयकः वननंवनिःआत्मा तामिच्छतीतिवनीयकः, याचनेच्छा करितोजो तो· कृ· इषधा· इच्छाअ· याचक· अ· पु·

वनौकाः वनंओकोयस्यसःवनौकाः, अरण्य आहे स्थान ज्यानें तो· स· वानर· स· पु·

वंदारुः वंदतेइतिवंदारुः, अभिवादन करितो जो तो· कृ· वदिधा· अभिवादनअ· वंदनशील· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

वंदी वंदतेइतिवंदी, अवश्य स्तुति करितोजो तो· कृ· वदिधा· अभिवादनअ· स्तुतिपाठक, भाट· इन्· पु·

वंध्या वंधेसाधुःवंध्या, अफलत्वात् ताडनाविषयीं जी उत्तम ती· त· ज्यास फळ कधींच नाहीं ती· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

वन्या वनानांसमूहोवन्या, वनाचा जो समुदाय ती· त· वनसमूह· आ· स्त्री·

वपा वपतीतिवपा, बीजवृद्धि करणारी जी ती· कृ· डुवप्धा· बीजसंतानअ· छिद्र· २ मांसजन्य स्नेह· आ· स्त्री·

वपुः वपतीतिवपुः, बीजसंतान करितें जें तें· कृ· डुवप्धा· बीजसंतानअ· शरीर· स· पु·

वप्रः उप्यतेत्रवप्रः, धान्यजाचेगाचीं पेरलें जातें तो· कृ· डुवप्धा· बीजसंतानअ· खंदकांतून माती काढून केलेली रास· २ क्षेत्र, शेत· अ· पु· ३ शिरें· अ· न·

वमथुः वम्यतेइतिवमथुः, ज ल पुद्गिरण जो तो. रू. टुवम् धा. उद्गीरणअ. वमन. २हत्ती च्या सोंडे पासून निघालेलाज लकण. उ. पु.

वमिः वमनंवमिः, वमन जें तें. रू. टुवम्धा. उद्गीरणअ. ओक णें. इ. स्त्री.

वयः वयतेइतिवयः, गमन क रितें जें तें. रू. वयधा. गतिअ. पक्षी. २वय. स्. न.

वयस्था वयोयौवनंतिष्ठत्यन योतिव्यवस्था, भक्षणद्वारा तारु ण्यराहतें जीणें करून ती. रू. स्था धा. गतिनिवृत्तिअ. आंवळीचें झाड. २ हिरडयाचें झाड. ३सो मलता. ४ लहान कावळीची वेल. आ. स्त्री.

वयस्यः वयसातुल्योवयस्यः, वयें करून जो तुल्य ती. तरुण मी. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वरं व्रियतेइतिवरं, आवरण करिजे तें जें तें. रू. वृञ्धा. वरणअ. कुंकुम. २ किंचित्प्रिय अ. न. ३ वेटणें. अ. पु. ४ श्रेष्ठ. ५देवापासून जें अपी क्षित तें. त्रि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वरटः वरंश्रेष्ठमटतीतिवरटः, त्वरें करून गमन करणारा जो तो. रू. अटधा. गतिअ. गांधि ण, माशांतील पुरुषजाति. अ. पु.

वरटा. वरटी वृणातेसरइति वरटा, भर्तोवराचें सेवन करणा री जी हंसस्त्री ती. रू. वृङ्धा. संभक्तिअ. गांधिणमाशी. २हं सपक्ष्याची स्त्री. आ. २ई. स्त्री.

वरणः वृणोत्यनेनेतिवरणः, आवरण करिती जीणें करून तो. रू. वृञ्धा. करणअ. कुडण. २ वायवर्णावृक्ष. ३ सेतु. अ. पु.

वरंडः वृणोतीतिवरंडः, आव रण करितो जो तो. रू. वृञ्धा. वरणअ. मुखरोग. अ. पु.

वरत्रा व्रियतेअनयावरत्रा, वें धन होतें जीणें करून ती. रू. वृञ्धा. आवरणअ. हत्तीसम ध्यें बांधण्यास उपयुक्त जो चर्म रज्जु तो. २चर्मरज्जु. आ. स्त्री.

वरदः वरंददातीतिवरदः, व

वरुणः व्रियतेवृणोतीतिवावरुणः, जलचरांचा राजा स्वपन केला जो तो. अथवा वरणारा जो तो. कृ वृञ्धा. वरणअ. वरुण. २ वायव णेचें झाड. अ. पु.

वरुणात्मजा वरुणस्यआत्मजा वरुणात्मजा, वरुणाची जी कन्या ती. स. मध. आ. स्त्री.

वरूथः व्रियतेरथोअनेनवरूथः रथ आच्छादन होतो जेणें करून तो. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. रथा स रक्षणासाठीं वगैरे केलेलें लो हादिमय आवरण. अ. पु.

वरूथिनी वरूथाः संत्यस्या मितिवरूथिनी, रथगुप्ती आहे त जीच्याठायीं ती. त. सेना. ई. स्त्री.

वरेण्यः व्रियतेइतिवरेण्यः, स्वी कार करिजेतो जो तो. कृ. वृञ् धा. वरणअ. मुख्य. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

[illegible]र्करः वर्कतेइतिवर्करः, तारु ण्य ग्रहण करितो जो तो. कृ. वृक धा. आदानअ. तरुण जो पशु जातीय तो. अ. पु. ई. स्त्री.

[illegible]ः वृज्यतेइतिवर्गः, वर्जन करिजेतो जो तो. कृ. वृजीधा. वर्ज नअ. सजातीयांचा समूह. अ. पु.

वर्चः वर्चतेइतिवर्चः, दीप्ति करि तो जो तो. कृ. वर्चधा. दीप्तिअ. ते ज २ विष्टा. ३ रूप. स. न.

वर्चस्कं वर्चतेतद्वर्चः, कुत्सितं वर्चःवर्चस्कं, कुत्सित जो अन्नम ल तें. त. विष्टा. अ. न.

वर्णः वर्ण्यतेइतिवर्णः, वर्णन करिजेतो जो तो. कृ. वर्णधा. वर्ण क्रियादिअ. ब्राह्मण क्षत्रिय वैश्य शूद्र हे चार वर्ण प्रत्येक. २ हत्ती च्या पाठीवरचें आस्तरण. ३ शु क्लनीलादिक वर्ण. ४ स्तुति. अ. पु. ५ अक्षर. अ. पु. न.

वर्णकं वर्णंकरोतीतिवर्णकं, शु क्लादिवर्णातें करितें जें तें. कृ. व र्णधा. वर्णक्रियाअ. शरीरास ला वावयाचा सुगंधि द्रव्यविशेष ज्या स उटणें असें ह्मणतात तें. अ. न.

वर्णितं वर्ण्यतेस्मवर्णितं, वर्ण न करिजेलें जें तें. कृ. वर्णधा. व र्णक्रियाअ. स्तवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वर्णी प्रशस्तः वर्णोस्यास्तीतिव

वर्धमानकः वर्धमानयतीतिवर्धमानकः, वृद्धी प्रत पूजितहो तो जो तो. रू. मानधा. पूजाअ. पात्रविशेष, मालटी. अ. पु.

वर्धिष्णुः वर्धतेइतिवर्धिष्णुः, वर्धनशील जो तो. रू. वृधुधा. वृद्धिअ. वादाकू. वि. उ. पु. स्त्री. न.

वर्धी वर्धतेइतिवर्धी, वृद्धीपावते जी ती. रू. वृधुधा. वर्धनअ. चामड्याची वादी. ई. स्त्री.

वर्वणा वरितिवणतीतिवर्वणा, वर् या प्रकारें करून शब्द करणारीजी ती. रू. वणधा. शब्दअ. माशी. आ. स्त्री.

वर्म वृणोतिदेहंवर्म, आच्छादन करणारजें तें. रू. वृञ्धा. वरणअ. कवच. न्. न.

वर्मितः वर्मसंजातमस्यवर्मितः, वर्म स. कवच आहे ज्यास तो. त. कवच धारण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वर्यः वर्यतेइतिवर्यः, इच्छा करिजे तोजो तो. रू. वरधा. ईप्साअ. प्रमुख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

वर्या प्रिय पतेअतयावर्या, पती वरिजे तीजीणें ती. रू. वृञ्धा. वरणअ. स्वयंवर करणारी स्त्री. आ. स्त्री.

वर्वरा वृणोतीतिवर्वरा, आवरण करितेजी ती. रू. वृञ्धा. वरणअ. कानफोडु. आ. स्त्री.

वर्ष वर्षणंवर्षयतिवर्षतिवावर्षं, सेचन किंवा तें करितें जें तें. रू. वृषुधा. सेचनअ. वृष्टि. २ भरत खंड. अ. न. ३ संवत्सर. अ. पु. न. ४ आठ खंडें पृथ्वी. अ. पु.

वर्षवरः वृणोतीतिवरः वर्षस्य रेतः पातस्यवरोवर्षवरः, रेतःपाताचा स्वीकार करणारा जो तो. समास. नपुंसक भेद अ. पु.

वर्षा वर्षांत्यस्तीतिवर्षा, वृष्टी आहे आचेठायीं तो. रू. वृषुधा. सेचनअ. वर्षाऋतु. आ. स्त्री.

वर्षाभूः वर्षासुभवतीतिवर्षाभूः, वर्षाऋतूचे ठायीं उत्पन्न होतो जो तो. रू. भूधा. सत्ताअ. बेडूक. २ बेडुकाची लाहानजात ऊ. स्त्री.

वर्षाभ्वी वर्षाभुवः पत्नीवर्षाभ्वी.

दर्दुवानीजीस्त्री ती. स्त्रीप्रत्य. लहान बेडकी. ई. स्त्री.

वर्षीयान् अतिशयेनवृद्धोवर्षीयान्, अतिवृद्ध जो तो. त. अतिवृद्ध. वि. स्. पु. ई. स्त्री. स्. न.

वर्षोपलः वर्षस्यउपलः वर्षोपलः, वृष्टीचेठायीं जोउपल स. पाषाण तो. स. उदकाची गार. अ. पु.

वर्ष्म वृष्यतेइतिवर्ष्म, सेचन करिजे तें जें तें. कृ. वृषुधा. सेचन अ. देह २ प्रमाण ३ फार सुंदर जी आकृति तें. स्. न.

वलक्ष अवलक्ष्यतेइतिवलक्षः, ज्याचर्ले त्यानें अवलोकिजे तो जो तो. कृ. लक्षधा. दर्शनादि अ. शुक्लवर्ण. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

वलजं वलेजातंवलजं, वलाख्यप्राणधारण त्याविषयीं झालें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. क्षेत. १ शाहरचा दरवाजा. २ सस्य ४ युद्ध. अ. न.

वलजा वरेजातावलजा, श्रेष्ठवर जो त्याविषयीं उत्पन्न झाली जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. स्त्रीविशेष, वरस्त्री. आ. स्त्री

वलभी वलतीतिवलभी, आच्छादन करितसे जी ती. कृ. वलधा. संवरण अ. कूटागार. ई. स्त्री.

वलयित वलयंजातमस्यवलयितं, वेष्टन झाले ज्यास तें. त. वेढलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वलिमुखः वलियुक्तंमुखंयस्य वलिमुखः, वलियुक्त आहे मुख ज्याचें तो. स. वानर. अ. पु.

वलिरः वलतेइतिवलिरः, अदर्शन पावतो जो तो. कृ. वलधा. संवरण अ. काणा, कैंचा. अ. पु. आ. स्त्री.

वलीकं वलतिआवृणोतिभित्त्यादिइतिवलीकं, भित्त्यादिकातें आवरण करितें जें तें. कृ. वलधा. संवरण अ. वळचण, पडवी. अ न

वलीमुखः वलीयुक्तंमुखंयस्य वलीमुखः, वलियुक्त आहे मुख ज्याचें तो. स. वानर. अ. पु.

वलयः वल्यतेइतिवलयः, संवृत करिजे तो जो तो. कृ. वलधा संवरण अ. पोंची कांकणें इत्यादि. अ. पु. न.

वल्कं वलतीतिवल्कं, वेष्टन करितें जें तें. रू. वलधा. संवरण अ. त्वचा, साल. अ. पु. न.

वल्कलं वलतीतिवल्कलं, अर्थादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

वल्गितं वल्गनंवल्गितं, गति जी तें. रू. वल्गधा. गतिअ. घोड्याची चाल. अ. न.

वल्मीकं वलंतेप्राणिनअत्रइति वल्मीकं, पिपीलिकादि प्राणी संचार करितात ज्यांचेठायीं तें. रू. वलधा. संचलनअ. वारूळ, भीम. अ. पु. न.

वल्लकी वल्लंतेस्वराःयस्यामिति वल्लकी, सप्त स्वर संचरण करितात जीचेठायीं ती. रू. वल्लधा संचरणअ. वीणा. ई. स्त्री.

वल्लभः वल्लतेइतिवल्लभः, सम्यक् स्वीकार करितो जो तो. रू. वल्लधा. संवरणअ. प्रिय. २अध्यक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ जातिवंत घोडा. अ. पु.

वल्लरिः वल्लरी वल्लंरूच्छतीतिवल्लरिः, संचारणाप्रत पावतेंजी ती. रू. ऋधा. गतिअ. तु कशीची वगैरे मंजरी इ. २ई. स्त्री.

वल्लिः वल्ली वल्लतीतिवल्लिः, आच्छादन करितेजी ती. रू. वल्लधा. संवरणअ. वेल,लता. इ. २ई. स्त्री.

वल्लुरं वल्लूरं वलतेइतिवल्लुरं, आच्छादन करणारें जें तें. रू. वल्लधा. संवरणअ. शुष्क मांस. अ. पु. न.

वल्लूरा विग्रहादि वल्लुर शब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

वल्वजः वलतीतिवल् वजतीतिवजः वल्चासौवजश्चवल्वजः, आच्छादन करणारा असाजो गमन करितो तो. रू. मौंज, लवा. अ. पु.

वशः वशनंवशः, इच्छा जी ती. रू. वशधा. कांतिअ. इच्छा. अ. पु.

वंशः उद्धपतेइतिवंशः, इच्छा करिजेतो जो तो. रू. वशधा. कांतिअ. वेळु. अ. पु. २वंश. ३ समूह. ४ पाठीचा कणा. अ. पु.

वंशकं वंशइवप्रतिकृतिर्वंशकं, वेळु सारिखी जी प्रतिमा ती. तरूच्यागरु चंदन. अ. न.

वशक्रिया वशस्यक्रियावशक्रि

वा, यंत्रादिना वशीकरणं जें तो. स. मणिमंत्रादिकें करून वश करणें. आ. स्त्री.

वंशरोचना वंशस्यरोचनावंशरोचना, वंशाचें दीपन करितेजी ती. स. वंशलोचन. आ. स्त्री.

वंशलोचना इत्यादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. वंशलोचन. आ. स्त्री.

वशा वष्टीतिवशा, संततिविषयीं इच्छा करणारी जी ती. कृ. वशधा. कांतीच्याअ हत्तीण. २ वांझ गाय. ३ बायको. आ. स्त्री.

वशिकं उश्यतेइतिवशिकं, स्वस्थ पाहिजेतें जें तें. कृ. वशधा. कांतिअ. रिकामा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वंशिकं वंशोस्त्यत्रवंशिकं, वंश आहे ज्याचेवायीं तें. त. कृष्णागरुचंदन. अ. न.

वशिरं उश्यतेइतिवशिरं, अन्नभक्षणाविषयीं इच्छित करितेंजें तें. कृ. वशधा. कांतिअ. गजपिंपळी. अ. पु. २समुद्रापासून झालेलें मीठ. अ. न.

वश्यः वशमधीनत्वंगतोवश्यः, स्वाधीन होतोजो तो. त. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वषट् उच्यतेअनेनवषट्, देवतोद्देशें करून दत्त हविर्दान वाहिजेतें जेणें असें जें उच्चारण तें. कृ. वहधा. शपणाअ. यज्ञामध्ये देवतोद्देशें करून जें हविर्दान तदर्थी अव्य.

वषट्कृतं वषट्मंत्रेणकृतंवषट्कृतं, वषट् या मंत्रानें जें प्रक्षिप्त तें. स. अग्निमध्यें हवन केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वसतिः वसंत्यस्यांवसतिः, निवास करितात जीच्या ठायीं ती. कृ. वसधा. निवासअ. राहणें. २घर ३रात्रि. इ. स्त्री.

वसनं विग्रहादिवस्त्रशब्दाप्रमाणें. वस्त्र. अ. न.

वसंतः वसंत्यस्मिन्कृत्वेनेतिवसंतः, वास करिताहेत कृत्तनें ज्याचेठायीं तो. कृ. वसधा. निवासअ. वसंतऋतु. अ. पु.

वसा वस्तेइतिवसा, आच्छादन करणारी जी ती. कृ. वसधा. आच्छादनअ. मांसजन्यस्नेह, चरबी. आ. स्त्री.

वसिरं वसनं वसिरं, स्तंभित हो तें जें तें. कृ. वसुधा. स्तंभअ. समुद्रापासून झालेलें मीठ. अ. न.

वसु वसंत्यस्मिन्गुणाः वसु, गुण निवास करितात ज्याचेठायीं तो. कृ. वसधा. निवासअ. देवगणविशेष. २ थोर बकुली. उ. पु. ३ धन. ४ रत्न. ५ अग्नि. ६ किरण. ७ जुंपणी. अ. नं.

वसुकः वसूकः वस्वस्यास्ति वसुकः, उदक आहे ज्याचेठायीं तो. त. रुचाचें झाड. अ. पु. २ सांबर लवण. अ. न.

वसुदेवः वसुषुदीव्यतीति वसुदेवः, वसूंचेठायीं प्रकाशमान जो तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादिकअ. कृष्णाचा बाप. अ. पु.

वसुधा वसूदधातीति वसुधा, धनातें धारण करितें जी ती. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. पृथ्वी. आ. स्त्रीलिं.

वसुंधरा वसुधारयतीति वसुंधरा, धनातें धारण करितें जी ती. इत्यादि पू. श. प्र. पृथ्वी. आ स्त्रीलिंगी.

वसुमती वसुधनमस्त्यस्यामिति वसुमती, धन जें तें आहे जीचेठायीं ती. त. पृथ्वी. ई. स्त्री.

वस्तकं वस्तइव वस्तकं, दुर्गंध त्याचा योगें करून अज सदृश जें तें. त. सांबर लोण. अ. न.

वस्तिः वस्यतेइतिवस्तिः, आच्छादन करिजेत्से जी ती. कृ. वसधा. आच्छादनअ. नाभीच्या खालीं जो मूत्राचा कोठार तो. २ वस्त्राची दशा. इ. पु. स्त्री.

वस्त्यं वसनंवस्तिः, तत्रसाधुः वस्त्यं, निवास करण्याविषयीं जें उत्तम तें. त. घर. अ. न.

वस्त्रं वस्यतेनेनवस्त्रं, आच्छादन करिजेतें ज्याणेंकरून तें. कृ. वसधा. आच्छादनअ. विरदार. अ. न.

वहः वहतिगमनेन वहः, युग आहतो जेणेंकरून तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. बैलाचा स्कंद. अ. पु.

वस्नं वस्नमस्त्यस्मिन् वस्नं, वस्तु प्राप्ति आहे ज्याचेठायीं तें. त. मोल. अ. न.

वस्नसा वस्नं चर्मस्यतीति वस्नसा, चर्मातें ग्रास करणारी जी

ती. क्र. पोधा. अंतकर्मअ. शरी
रांतील शिरा प्रत्येक. आ. स्त्री.

वन्हिः वहतिहव्यमितिवन्हिः, हव्य म्ह॰ हुत केलेलें द्रव्य त्यातें वाहतो म्ह॰ ज्या देवाचें त्या देवा स पोचवितोजो तो. क्र. वह्धा. प्रापण अ. अग्नि. २ चित्ता धन स्पति. इ. पु.

वन्हिशिखं वन्हिरवशिखायस्यवन्हिशिखं, अग्नि सारिखें आहे अग्र ज्याचें तें. स. कुसुंभ. अ. न.

वाक्पतिः वाचांपतिः वाक्पतिः, वाणीचा जो पती तो. स. उत्कृष्ट बोलणारा. २ बृहस्पति. अ. पु.

वाक्यं उच्यतेतत्वाक्यं, बोलिजे तें जें तें. क्र. ब्रूञ्धा. व्यक्तवाणी अ. तिडंत सुबंत पदांचा समूह. अ. न.

वागीशः वाचामीशोवागीशः, वाणीचा स्वामी जो तो. स. अ र्थ बृहस्पतिप्र.प्र. अ. पु.

वागुजी वातंगुजतीतिवागुजी, - वातकारी जी ती. क्र. गुजधा. श ब्दअ. बावची. ई. स्त्री.

वागुरा अवागुवतेइतिवागुरा, हिं सनाविषयीं उद्योगकरणारी जी ती. क्र. गुरीधा. उद्यमन अ. जाळें आ. स्त्री.

वागुरिकः वागुरयाचरतीतिवागुरिकः, मृग बंधनी जी तीणें करून गमन करितो जो तो. त. जाळ्यानें मृगादिकांस धरणारा पारधी. अ. पु.

वाग्मी प्रशस्तावागस्यवाग्मी, प्रशस्त आहे वाणी ज्याची तो. त. नैयायिक. २ बृहस्पति. इन्. पु. ३ पुष्कळ बोलणारा. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

वाङ्मुखं वाचोमुखमिववाङ्मुखं, वाणीला मुखसदृश म्ह॰ उपक्रम जो तें. स. बोलण्याचा प्रारंभ. अ. न.

वाचंयमः वाचंयच्छतीतिवाचंयमः, वाणीतें नियमन करणारा जो तो. क्र. यमधा. उपरमअ. मौनधारण करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ मुनि. अ. पु.

वाचकः वक्तीतिवाचकः, शक्तिसंबंधें करून अर्थातें बोलतो जो तो. क्र. ब्रूञ्धा. व्यक्तवाणिअ. शब्द.

शब्द अ-पु-
वाचस्पतिः वाचःपतिः वाचस्पतिः, वाणीचा जो स्वामी तो. स- बृहस्पति- इ-पु-
वाचाटः विग्रहादिवाचालश ब्दाप्रमाणें. बहुत अवाच्य बोलणारा. वि-अ पु-न-आ स्त्री
वाचालः कुत्सितंबहुभाषतेवा चालः, निंद्य बहु बोलतो जो तो. त वाचाल अ-पु
वाचिकं वचः संत्यस्मिन्निति वाचिकं, वाग्व्यापार आहे ज्यांचेठायीं ते त- दूतानें सांगितलेलानिरोप- अ- न.
वाचोयुक्तिः वाचःयुक्तिःवाचोयुक्तिः. वाणीची जी युक्ती ती- सयुक्तिकरलें- नी- स- नै प्याधिक२बहुत बोलका- वि- इ-पु-स्त्री- न
वाचोयुक्तिपटुः वाचोयुक्तिस्तत्रपटुर्वाचोयुक्तिपटुः. वाणीच्या युक्तीविषयीं जो पटु तो- स- अ पू-श-प्र-वि- उ-पु स्त्री-न
वाक् उच्यतेइतिवाक्- उ-
वाक्जेलीजीती ती कृ- वचधा भाषणअ- वाणि- च- स्त्री-
वाजः वजत्यनेनवाजः, गमन करिजेतो जेणेंकरून तो- कृ- व जधा- गतिअ- बाणास उपयुक्त पक्षानें पिस- २ पैष्टी करा अ-पु-
वाजपेयं वाजंपेयमत्रवाजपेयं, पैष्टी करा आहे पेय म्ह- पानयोग्यज्याचेठायीं तें- स- यागविशेष- अ-न-
वाजिः अवश्यंवजतीतिवाजिः, अत्यंत गमन करितो जो तो- कृ- वजधा- गतिअ- घोडा- इ- पु-
वाजिदंतकः वाजेः दंतइव अस्यवाजिदंतकः, अश्वाचे दंत सदृश आहे वर्ण ज्याचा तो- स- अडुळसा- अ-पु-
वाजी वाजाःपक्षाः संत्यस्येति वाजी, पक्ष आहेत ज्यास तो- त- पक्षी- २ घोडा- ३ बाण- इन-पु-
वाजिशाला वाजिनांशालावाजिशाला, घोड्यांची जी शाला ती- पागा तो- स- घोड्यांची पागा- आ- स्त्री-

वानरः वनेंभवंवानं फलंनाती तिवानरः, अरण्यांतील फलादिक भक्षण करितोजो तो. कृ.रा धा.आदानअ. वानर.अ.पु.

वानस्पत्यः वनस्पतौभवःवानस्पत्यः, वनस्पतीचाठायींजो उत्पन्न तो. त.फुलापासूनत्यास फळ येतें तो वृक्ष. अ.पु.

वाप्यं व्यांप्यतइतिवाप्यं, देइजेतें जें तें. कृ.डुवपधा. बीजसंतानअ. फडुकोष्ट. अ.न.

वामः वमतिवम्यतेवावामः, उद्गिरण करितो किंवा करिजेतो जो तो. कृ.टुवमुधा. उद्गिरणअ सुंदर.२ प्रतिकूळ. वि.अ.पु.न. आ.स्त्री.

हरांकणारी जी ती. कृ. दुवमुधा. उद्गिरणअ. वायको. आ. स्त्री.

वामी वामयतीतिवामी, उद्गिरण करणारी जी ती. कृ. दुवमुधा. उद्गिरणअ. घोडी. ई. स्त्री.

वायदंडः वयनंवायस्तस्यदंडो वायदंडः, विणण्याचाजो अम्याकृति दंडतोसकोष्टां नेघोंडे. अ. पु.

वायसः वयतेसोवायसः, गमन करणारा जो तो. कृ. वयधा. गतिअ. कावळा. अ. पु.

वायसारातिः वायसस्यारातिः वायसारातिः, कावळ्याचा जो शत्रु तो. स. घुबड. इ. पु.

वायसी वायसानामियंवायसी, वायसांची जी ही ती. त. कावळी ची वेल. ई. स्त्री.

वायसोली वायसान्ओलंडयतिवायसोली, काकातें उत्क्षेपण करितें जी ती. कृ. ओलडिधा. उत्क्षेपणअ. लहान कावळीची वेल. ई. स्त्री.

वायुः वातीतिवायुः, निरंतर वाहतो जो तो. कृ. वाधा. गतिअ. वारा. उ. पु.

वायुसखः वायोःसखावायुसखः, वायूचा जो मित्र तो. स. अग्नि. त. पु.

वाः वार्यतेआच्छाद्यतेइतिवाः, वृत्त, करिजे — तें. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. उदक. र्. न.

वारः वारयतिव्रियतेवावारः, स्वीकार करितो किंवा वारण करिजे तो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. प्राणि. अ. न. २ समूह. ३ प्रसंग ४ रविसोमइत्यादिवार. अ. पु.

वारणः वारयतीतिवारणः, शत्रुबल निवारण करणारा जो तो. कृ. वृञ्धा. आवरणअ. हत्ती. अ. पु.

वारणबुसा बुस्यतइतिबुसा, वारणानांबुसा वारणबुसा, सेवन करिजेसे जी ती बुसा हत्तीला भक्षण योग्य जी ती. स. केळें. आ. स्त्री.

वारणबुषा विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

वारमुख्या वारेवेश्यावृंदेमुख्या वारमुख्या, वेश्यासमूहाच्या ठाचीं जी मुख्या ती. स. वेश्याविशे

वानरः वनेभवंवानं फलंवाती तिवानरः, अरण्यांतील फला दिक भक्षण करितोजो तो. कृ. रा धा. आदानअ. वानर. अ. पु.

वानस्पत्यः वनस्पतेर्भवःवा नस्पत्यः, वनस्पतीचाठायींजो उत्पन्न तो. त. फुलापासूनज्या स फळ येतें तो वृक्ष. अ. पु.

वानायुः वनेभवंवानंवानमय तेवनायुः, वनाचाठायींजें उत्प न्नतें वान वानजें तृणादि त्याप्र त गमन करितोजो तो कृ. अय धा. गतिअ. हरिण. उ. पु.

वानीरः वायतीतिवंशुष्कं आ समंतात्नीरमस्यवानीरः, शु ष्क आहे आसमंतात् उदक ज्या चें तो. स. वेत. अ. पु

वानेयं वनेंपानीयेजायते तद्वा नेयं, उदकाचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. जलतुरूता. अ. न.

वापिः वापी उप्यतेप्रपादिक मत्रेतिवापिः, देताहेत उदकादि कजीचाठायीं तो. कृ. डुवपृधा. बी जसंतानअ. दीर्घविहार. इ. ई स्त्री.

वाप्यं व्याप्यतइतिवाप्यं, देइ जेतें जें तें. कृ. डुवपृधा बीजसं तानअ. कडुकोष्ट. अ. न.

वामः वमतिवम्यतेवावामः, उ द्गिरण करितो किंवा करिजेतो जो तो. कृ. टुवमृधा. उद्गिरणअ सुंदर. २ प्रतिकूळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वामदेवः वामश्चासौदेवश्चवाम देवः, सुंदर असा जो देव तो म महादेव. अ. पु

वामनः वायुमात्मानंमन्यते वामनः, आपल्याप्रत जाण तोजो तो. कृ. मनधा. ज्ञानअ दक्षिण दिशेचा हत्ती अ. पु. २ खु जा, र्‍हस्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

वामलूरः वामैःलूयतेइतिवाम लूरः, सुंदर अरूपांनीं नष्ट करि जेतें जें तें. कृ. लुञ्धा. छेदनअ वारूळ. अ. पु.

वामलोचना वामेलोचनेयस्याः सावामलोचना, सुंदर आहेत नेत्र जीचे ती. स. सुंदरनेत्रांची वायको. आ. स्त्री.

वामा वमतिस्नेहमितिवामा, स्त्रे

वार्तावहः वार्तांयावहःवार्ताव हः, वार्ता नेतो जो तो. स. वार्तावाहक. अ. पु.

वार्धकं वृद्धस्यसंघोभावोवावार्धकं; वृद्धांचा समूह किंवा वृद्धाचा भाव जो तो. त. वृद्धपणा. २ वृद्धांचा समूह. अ. न.

वार्धक्यं वृद्धस्यकर्मवार्धकमेववावार्धक्यं, वृद्धाचें कर्म किंवा वार्धक जें तेंच वार्धक्य. त. वृद्धपणा २ वृद्धांचा समूह. अ. न.

वार्धुषिः वृद्धिंगत्यांप्रयच्छतीति वार्धुषिः, निंद्य वृद्धी घेणारा जो तो. लोकांस कर्ज देऊन त्याच्या व्याजावर उपजीविका चालविणारा. इ. स्त्री.

वार्धुषिकः विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

वार्मणं वर्मणांकवचानांसमूहो वार्मणं, कवचांचा जो समुदाय तें. त. वर्माचा समूह. अ. न.

वार्षिकं वर्षासुभवंवार्षिकं, वर्षाकाली जें उत्पन्न तें. त. त्रायमाणा. अ. न. २ वर्षाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वालुकं वलतइतिवालु तदेव वालुकं, भ्रमण करितें जें तें वालु तेंच वालुक. त. काकडी. अ. न.

वालेयः वलयेउपहारायसंहितः बलेरपत्यंवावालेयः, बलिहा. उपहार तदर्थ उपयुक्त किंवा बलीचें जें अपत्य तो. त. गाढव. अ. पु.

वावदूकः अतिवदतिवावदूकः; अत्यंत बोलतो जो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाक्प्रस. बहुभाषी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वावृत्तः वावृत्यतेस्मवावृत्तः, स्वीकृत करिजेला जो तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. वरलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वाशिका उश्यतइतिवाशिका, इच्छा करिजेते जी ती. कृ. वशधा. कांतिअ. अटरूषस. अडुळसा. आ. स्त्री.

वाशितं वाश्यतेइतिवाशितं, पक्ष्यांचा शब्द जो तो. कृ. वाशृधा. शब्दअ. पक्ष्यांचा शब्द. अ. न.

प. आ. स्त्री.

वारवाणः वाणंवारयतीतिवा रवाणः, वाणातें निवारणकर णाराजीतो. कृ. दजधा. आवर णअ. आंगरखा चोळी इत्यादि अ. पु. न.

वारस्त्री वारस्यसमुदायस्यस्त्री वारस्त्री, समुदायाचीजी स्त्री ती. स. वेश्या. ई. स्त्री.

वाराही वराहस्येयंतत्प्रियत्वा द्वाराही, वराहालाजी प्रियती. त. वाराहीकंद. ई. स्त्री.

वारि विग्रहादिवारीशब्दाप्रमा णें. उदक. इ. न.

वारिदः वारीणिददातीतिवारि दः, उदकातें देतो जो तो. कृ. दाधा. दानअ. मेघ. अ. पु.

वारिपर्णी वारीणिपर्णानि यस्याः सावारिपर्णी, उदका चेठायीं आहे पर्णविस्तार जीचा ती. स. जलकुंभी. ई. स्त्री.

वारिप्रवाहः वारिणः प्रवाहःवा रिप्रवाहः, उदकाचा जो प्रवाह तो. स. पाण्याचाझरा. २पाण्या चा प्रवाह. अ. पु.

वारिवाहः वारीणिवाहयतीति वारिवाहः, उदकातें वाहवितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. मेघ. अ. पु.

वारी वार्यतेअनयावारी, आच्छा दन करिजेतें जीणेंकरून ती. कृ. दृञ्धा. आवरणअ. हत्ती बांध ण्याचीजागा. ई. स्त्री.

वारुणी वरुणस्येयंवारुणी, व रुण संबंधीजीती. त. पश्चिम दिशा. २दूर्वा. ३मद्य. ई. स्त्री.

वात्सकं वत्सानांसमूहोवात्स कं, वत्सांचाजो समुदाय तें. त वत्सांचासमूह. अ. न.

वार्त्तः वृत्तिरस्त्यस्येतिवार्त्तः, जीविका आहे ज्यास तो. त. नि रोगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वार्त्ता वृत्तिरस्त्यस्यावार्त्ता. वृ त्ती आहे जीस ती. त. लोकव र्त्त. २ओरलीचांगी. ३उपजी विका. आ. स्त्री.

वार्त्ताकुः विग्रहादिसर्वपूर्वी च्या शब्दाप्रमाणें. उ. पु.

वास्तोष्पतिः वास्तोः पतिः वास्तो ष्पतिर्वास्तु ह्म. गृह त्याचा जो मुख्य पती ह्म. देवता तो. स. इंद्र इ. पुल्लिगीं.

वास्त्रः वस्त्रेणपरिवृतोवास्त्रः, वस्त्रें करून वेष्टित जो तो. वस्त्रानें वेष्टित रथादिक. वि.अ पु. न. आ. स्त्री

वाहः वाह्यतेअनेनवाहः, वह न होतें ज्येणेंकरून तो. कृ. वह धा. प्रापणअ. अश्व. २ वाहू. ३ धायस्या १२८ ह्म. एक वाह प्रमाण ४ वाराभण अ. पु.

वाहद्विषत् वाहानांद्विषत्वा हद्विषत्, घोड्यांचा द्वेष करितो जो तो. स. महिष, गवा इ. पु

वाहनं वाह्यतीतिवाहनं. लोक जेणेंकरून गमन करितात ते कृ. वह्धा. प्रापणअ. बैल घोडा इत्या दि अ. न

वाहसः वहतिप्राणिनआत्मवशं प्रापयतीतिवाहसः, प्राण्यातेंआ त्मवश करितो जो तो. कृ. वह्धा. प्रापणअ. सर्पविशेष, अजगर. अ. पु.

वाहा. वाहतेइतिवाहा, प्रयत्न क रितो जो तो. कृ. वाह्धा. प्रयत्न अ. बाहु, भुज. आ. स्त्री.

वाहित्थं अवश्यंवहतिवाहिनीसा त्रिष्ठत्वनवाहित्थं, अवश्य वाहणा री जी नाडी ती वाहाले जाचेठायीं तें. कृ. वाधा. गतिनिवृत्तिअ. हत्ती च्या गंडस्थलांच्या अधोभाग अ.न

वाहिनी वाहाःसंत्यस्यांवाहिनी, अश्व आहेत जीच्याठायीं ती. त. सेना. २ तीन गणरूप जी सेना ती एक वाहिनी ३ नदी. ई. स्त्री.

वाहिनीपतिः वाहिन्याःपतिः वाहिनीपतिः, सेनेचा जो स्वामी तो. स. सेनापति. इ. पु.

विः वातीतिविः, गमन करणारा जो तो. कृ. वाधा. गतिअ. पक्षी. इ. पु.

विकंकतः विकंकतेइतिविकंक तः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. ककिधा. गतिअ. वृक्षविशे ष. अ. पु.

विकचः विगतः कचोयस्मादितिविकचः, गतआहे संकोचित पणाजा पासून तो. स.

वासः वसंत्यत्रवासः, निवास करितात ज्याचेठायीं तें. कृ. वसधा निवासअ. वसतिस्थान. २निवास ३ घर. अ.पु.

वासकः वासयतीतिवासकः, रोगालें नाश करितो जो तो. कृ. वसधा आच्छादनअ. अडुळसा. अ.पु.

वासगृहं वासस्यगृहंवासगृहं, निवास संबंधीं जें गृह तें. स. माजघर. अ.न.

वासंती वसंतेपुष्यतीतिवासंती, वसंत ऋतूचाठायीं जी पुष्पित ती. त. मधु माधवी. ई. स्त्री.

वासयोगः वासेयोगोवासयोगः, सुगंध करण्याविषयींजो उपाय तो. स. सुवासिकचूर्णविशेष. अ.पु.

वासवः वसूनिसंत्यस्येतिवासवः, प्रशस्त आहेत कल्पवृक्षादि रत्नें ज्यासतो. त. इंद्र. अ.पु.

वासः विग्रहादिवस्त्रशब्दाप्रमाणें. वस्त्र. स.न.

वासितं वास्यतेस्मवासितं. आच्छादित करिजेतें जें तें. कृ. वसधा. आच्छादनादिअर्थ. वास युक्त केलेला. वि.अ.पु.न.आ स्त्री २ धान्य ३ पक्ष्यांचा शब्द. अ.न

वासिता वासयतेइतिवासिता, निवसित करिले जी ती. कृ. वसधा. निवासअ. बायको. २हरीणी. आ.स्त्री.

वासुकिः वसतिपातालेवासुकिः, पातालाच्याठायीं वास करितो जो तो. कृ. वसधा निवासअ. सर्पांचा राजा. इ.पु.

वासुदेवः वसुदेवस्यापत्यंवासुदेवः, वसुदेवाचा जो पुत्र तो. त. कृष्ण अ.पु.

वासूः वसतिमातुःसमीपेवासूः, मातोश्रीच्या समीप भागीं वास करिते जी ती. कृ. वसधा निवास. कुमारीसकन्या. ऊ. स्त्री.

वास्तुः वसंत्यत्रवास्तुः, निवास करितात ज्याचेठायीं तो. कृ. वसधा. निवासअ. घराचीजागा उ.पु.न.

वास्तुकं वास्तूकं वास्तौभवंवास्तुकं, वास्तूचेठायीं जें विद्यमान तें. त. चंदन बटुवा. अ.न

विकृत: विकार्यतइतिविकृतः, विकार युक्त असतोजी तो कृ कृधा विक्षेपअ रोगी वि अ पु न आ स्त्री २ बीभत्सरस अ पुल्लिं

विकृति: विग्रहादिविकारशब्दा प्रमाणे विकार इ स्त्री

विक्रम: विक्रमणंविक्रमः, अ संत जें सामर्थ्य तो क्रमुधा पादविक्षेपअ अतिपराक्रम २ विक्रमणा अ पु

विक्रय: विक्रयणंविक्रय, वि कणें जें तो क्रुडुक्रीञ्धा द्रव्य विनिमयअ विकणें अ पु

विक्रयिक: विक्रयेणजीवतीति विक्रयिकः, वस्त्रादिविकून जी वन पावतोजी तो त विकणा र, वाणी अ पु

विक्रांत: विक्रामतिस्मेतिवि क्रांतः, पराक्रम करिता झाला जो तो कृ क्रमुधा पादविक्षेप अ शूर अ पु

विक्रिया विग्रहादिविकारशब्दा प्रमाणें प्रकृतीचा अन्यथा भा व आ स्त्री

विक्रेता विक्रीणातीतिविक्रेता, विक्रय करितो जो तो कृ डुक्री ञ्धा द्रव्यविनिमयअ विकणा रा, वाणी ऋ पु

विक्रेय विक्रीयतेइतिविक्रेयं, विक्रय करण्यास जें योग्य तें कृ डुक्रीञ्धा द्रव्यविनिमयअ विकावयाचीवस्तु वि अ पु न आ स्त्री

विक्लव: विक्लवतेइतिविक्लवः, स्वांगधारण शक्त ते प्रत प्राप्त ही तो जो तो कृ क्लुङ्धा गतिअ शोकादिकें करून गात्र भंग पाव लेलाविव्हल वि अ पु न आ स्त्रीलिं

विक्षाव: विक्षवणंविक्षावः, वि घातन रूप जो शब्द तो कृ टु क्षुधा शब्दअ शिंक अ पु

विगत: विगच्छतिस्मविगतः, प्रभेप्रत अग्रास जो तो कृ गम्लृ धा गतिअ तेजोहीन २ गेलेल वि अ पु न आ स्त्री

विगतार्तवा विगतंआर्तवंय स्या विगतार्तवा, गेला आहे ऋतु जीचा ती म जी स्त्रियक

प्रफुल्लित वृक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकर्तनः विशेषेणकर्तयतिप्र करोगानितिविकर्तनः, विशेषें करून भक्त रोगातें छेदन करि तो जो तो. कृ. कृतीधा. छेदनअ. सूर्य. अ. पु.

विकलांगः विकलमंगमस्यवि कलांगः, न्यून आहे अंगजाचें तो. स. व्यासस्वभावतः कांहीं अवयव कमी आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकस्वरः विग्रहादिविकाशि न् शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकषा विग्रहादिपुढच्याशब्दा प्रमाणें. कृ. कषधा. हिंसाअ. मं जिष्ठा आ. स्त्री.

विकसा विकसतीतिविकसा, रोग शासनकरितेजी ती. कृ. कस धा. शासनअ. मजिष्ठा आ. स्त्री.

विकसितः व्यकासीदितिविक सितः, प्रफुल्लित होता जाहलाजो तो. कृ. कसधा. गतिअ. प्रफुल्लि त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकारः विकरणंविकारः, प्रकृती चाअन्यथाभाव जो तो. कृ. कृञ् धा. करणअ. प्रकृतीचा अन्यथा भाव. अ. पु.

विकाशः विग्रहादिवीकाशश ब्दाप्रमाणें. प्रकाश. २ एकांतस्थ ल ३ विकास. अ. पु.

विकाशी विकाशतेइतिविकाशी, दीप्तिमान होतो जो तो. कृ. का शृधा. दीप्तिअ. विकास शील. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

विकाषी विकषतीतिविकाषी, वि कास पावतो जो तो. कृ. कषधा. हिंसा अ. अर्थादि पूर्वीच्या शा. प्र.

विकिरः विकिरतीतिविकिरः, विक्षेप करणारा जो तो. कृ. कृधा विक्षेपअ. पक्षी. अ. पु.

विकीरणः विकिरतीतिविकी रणः, शकल असतें जें तें. कृ. कि लधा श्वैत्यअ. रुईचें झाड अ. पु.

विकुर्वाणः विकुरुतेइतिविकुर्वा णः, विरुद्ध करितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. ज्याचे अंतःकर्णांत हर्ष जाहला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आच्छादित करितो जो तो. रू. छदि धा संवरणअ. विस्तीर्ण व सुंदर असा जो राजवाडा तो. अका. पुल्लिंगी

विच्छर्दकः विच्छर्दयतीतिविच्छर्दक, सदीसिमान् असतो जो तो रू. च्छृदीधा सदीपनअ सुंदर राजवाडा. अ. पु

विच्छाय वीनापक्षिणांच्छायाविच्छाय, पक्ष्याची जी छाया तें. स. पक्ष्यांची छाया. अ. न

विच्छित्तिः विच्छेदनविच्छित्तिः, दुंधीकरण जी ती रू. छिदिरधा द्वैधीकरणअ. स्त्रियांचाएक प्रकारचा हाव आहे. २ ज्ञान इ. स्त्री

विजनः विगतोजनोयस्माद्विजन, गेला आहे लोक ज्या पासून तो स. एकांतस्थल वि. अ. पु न आ. स्त्री

विजयः विजयनविजयः, पराभव जो तो रू. जिधा जयअ. जय अ. पु.

विजिलं विजिनंविजिः, विजिंला तीतिविजिलं, प्रसरणस्वभाव जो ते. रू. विजीधा. भयचलनअ २ लाधा. आदानअ साई सुद्धां दही मद्या इत्यादि. अ. न.

विज्ञः विजानातीतिविज्ञः, सर्व जाणतो जो तो. रू. ज्ञाधा. अव बोधनअ. प्रवीण २ कुशल वि. अ. पु न. आ स्त्री.

विज्ञातः यज्ञायेविज्ञान., जाणिजेला जो तो. रू. ज्ञाधा अव बोधनअ. प्रसिद्ध. २ जाणलेला. वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

विज्ञानं विशिष्टंविविधंवाज्ञानंविज्ञानं, विशिष्ट किंवा अनेक शिल्प शास्त्रीयज्ञान जे तें. स. शिल्प शास्त्रादि विषयक ज्ञान. अ. न.

विज्ञानिकः विज्ञानमस्त्यस्यविज्ञानिकः, विवेक ज्ञान आहे ज्यास तो त निपुण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विटः वेटतीतिविटः, आक्रोश करितो जो तो. रू. विटधा. आक्रोशअ. धूर्त. २ उंदीर. ३ खदिर वृक्ष. अ. पु.

विटंकः विटयतेनेनेतिविटंकः, शब्द करितो ज्येणें करून तो. रू. विटधा. शब्दअ. फोड. अका. पुल्लिं.

शी होत नाहीं अशी झाली ती स्त्री. आ. स्त्री.

विग्रः विगतानासिकायस्यविग्रः गेली आहे नासिका ज्याची तो. स. नकटा. वि अ.पु. न.आ.स्त्री.

विग्रहः विविधंस्कंधादिगृह्णातीतिविग्रहः, अनेक स्कंधादि गृहण करणारा जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. शरीर. २ विस्तीर्णता. ३ युद्ध. ४ शत्रु मंडळास- आग घालणें लुटणें इत्यादि. अ.पु.

विघसं विशिष्टैरद्यतेविघसं, विशिष्टांनीं भक्षिजेतोजोतो, गुर्वादियुक्त शेषजो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ. देव पितर इत्यादिस नीरवाऊन अवशेष राहिलेलें भोजन. २ भोजन. अ.पु.

विघ्नः विहननंविघ्नः, अंतराय जो तो. कृ. हनधा. हिंसादिअ अंतराय. विघ्न. अ.पु.

विघ्नराजः विघ्नानांराजाविघ्नराजः, विघ्नांचा जो स्वामी तो. स. गणपति. अ.पु

विचक्षणः विचष्टेइतिविचक्षणः स्पष्ट बोलणारा जो तो. कृ. चक्षिङ्धा. व्यक्तवाणी अ. पंडित. अ.पु. २ चतुर, शाहाणा. वि. अ.पु. न.आ.स्त्री.

विचयनं विचयोविचयनं, अन्वेषण जें तें. कृ. चिञ्धा. चयन अ. शोधणें. अ.पु.

विचर्चिका विचर्चतीतिविचर्चिका, अंगाचा नाश करिते जी ती. कृ. चर्चधा. हिंसाअ. ओली खरूज. अ.आ स्त्री.

विचारणा विचारणंविचारणा, विचारण जें ती. कृ. चरधा. असंशयअ. प्रमाणादिकें करून अर्थाचा विचार करणें. आ. स्त्री.

विचारितः विचार्यतेस्मविचारितः, विचार करिजेला जो तो. कृ. चरधा. गतिअ. विचारि. २ ज्याचा विचार केला तो. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

विचिकित्सा विचिकित्सनंविचिकित्सा, विशेषें करून चिकित्सन जें ती. कृ. कितधा. रोगापनय नाश संशय. आ. स्त्री.

विच्छंदकः विशिष्टान्छंदयतीतिविच्छंदकः, विशिष्टानें-

जी पासून ती. रु. तर्दधा. हिंसा अ. अंगणामध्यें केलेलें उपवेश स्थान वेदी वहुलें इत्यादि. इ. स्त्री

वितस्तिः वितस्यतीतिवितस्ति, उपक्षय करणारी जी ती. रु. तसूधा. उपक्षयअ. चीथ. इ. स्त्री

वितानं वितन्यतइतिवितानं, विस्तीर्ण करिजेतें जें तें. रु. तनुधा. विस्तारअ. चांदवा. अ. न. २ यज्ञ. ३ विस्तार. अ. पु. न. ४ शून्य. ५ मंद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

वितुन्नं वितुदतीतिवितुन्नं, विशेषें करून व्यथा करिते जी ती. रु. तुदधा. व्यथाअ. शाकविशेष, कुरडु. अ. न.

वितुन्नकः विगतंतुन्नंतुःखस्मात्वितुन्नकं, गेलें आहे दुःख ज्यापासून तो स. सुईआवळी. अ. पु. २ कोविंदार. ३ मोरचूत. अ. न.

वित्तं विद्यतेस्मवित्तं, लाभ करिजेतें जें तें. रु. विद्धा. लाभअ. धन. अ. न. २ प्रख्यात. ३ ज्यास विचार आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विदरः विदरणंविदरः, भेदन जें तें. रु. दृधा. विदारणअ. इ. धाभाव. अ. पु.

विदलं विदलतितद्विदलं, विदलित होतें जें तें. रु. दलधा. विदारणअ. वेळूच्या वेळांनी केलेलें पात्र कणिंग रोवळी इत्यादि. २ डाळिंबाचा दाणा. अ. न.

विदारकः विदार्यतेइतिविदारकः, विदारण पावतो जो तो रु. दृधा. विदारणअ. रूक केलेल्या नदीमध्यें पाण्यासाठी खटलेला खळगा. अ. पु.

विदारी विदार्याः मूलंविदारी, विदारीचें जें मूल तें. त. पांढरा भुयकोहाळा. ई. स्त्री.

विदारीगंधा विदार्याः गंधोविदारीगंधः सोस्याअस्तीतिविदारीगंधा, विदारिगंध आहे जीस ती. त. सालपर्णी, सालवण. आ. स्त्री.

विदितं विद्यतेस्मविदितं, जाणिजेलें जें तें. रु. विद्धा. ज्ञानअ. जाणलेला. २ स्वीकार

करितो जो तो. क्रु. विट्धा. आक्रो शअ. धूर्त. २उंदीर. ३ खदिरह क्ष. अ. पु.

विरकः विरतेनेनेतिविरकः,श ब्द करिजेतो जेणें तो. क्रु. विरधा. शब्दअ. फोड. अ. पु.

विरंकं विशेषेणरंक्यंतेत्रविरंकं विशेषें करून शब्द करितात ज्या चेठायीं तें. क्रु. रकिधा. बंधनअ राजादिकांचे घरीं पक्ष्यां करितां केलेलें गृह. अ. पु. न.

विटपः विटपः शाखाविस्तारोस्यास्ती तिविटपः, शाखाविस्तार आ हे ज्यास तो. त. वृक्षाचा विस्ता र. २ तृणादिकांचा गुच्छ. अ. पु. न.

विटपी विटपाः संत्यस्येतिविट पी, शाखा आहेत ज्यास तो. त. वृक्ष. इन्. पु.

विट्खदिरः विट्गंधिः खदि रः विट्खदिरः,विट्गंधिः अ साजो खदिर तो. स. दुर्गंधिखद दिरवृक्ष. अ. पु.

विट्चरः विशंविष्ठांचरतीति विट्चरः, विष्ठासंचारण करितो जो तो. क्रु. चरधा. गत्यादिअ. गांव डुकर. अ. पु.

विडंगः विडतीतिविडंगः, आ क्रोश करितो जो तो. क्रु. विडधा. आक्रोशअ. माजर. अ. पु.

विडालः विडतीतिविडालः, आ क्रोश करितो जो तो. क्रु. विडधा. आक्रोशअ. माजर अ. पु.

वितंसः वितंस्यतेइतिवितंसः, विशेषेंकरून मंडितकरिजेला जो तो. क्रु. तसिधा. अलंकारअ. मृगप क्ष्यांस धरावयाचा पाश. अ. पु.

वितंडा वितंडतिपरपक्षोनयावि तंडा, परपक्षोपमर्द होतो जीणें ती. क्रु. तडिधा. आघातअ. वादविशे ष. आ. स्त्री.

वितथं विगततथासत्यमस्माद इतिवितथं, गेलें आहे सत्य जा पासून तें. स. असत्य, खोटा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वितरणं वितीर्यतेइतिवितर णं, देइजेतें जें तें. क्रु. तृधा. इ वनतरा. दान. अ. न.

वितर्दिः विगतातर्दिहिंसास्याद तिवितर्दिः, निघून आहे हिंसा

जी पासून तो. कृ. तर्दधा. हिंसा अ. अंगणामध्यें केलेलें उपवेश स्थान वेदी इत्यादि. इ. स्त्री.

वितसिः वितस्यतीतिवितसिः, उपक्षय करणारी जी ती. कृ. तसुधा. उपक्षयअ. चीर. इ. स्त्री.

वितानं वितन्यतइतिवितानं, विस्तीर्ण कारिजेतें जें तें. कृ. तनुधा. विस्तारअ. चांदवा. अ. न. २ यज्ञ. ३ विस्तार. अ. पु. न. ४ शून्य. ५ मंद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

वितुन्नं वितुदतीतिवितुन्नं, विशेषें करून व्यथाकारिजीती. कृ. तुदधा. व्यथाअ. शाकविशेष, कुरडु. अ. न.

वितुन्नकः विगतंतुन्नंदुःखमस्मात्वितुन्नकं, गेलें आहे दुःख ज्यापासून तो. स. भुईआवळी. अ. पु. २ कोथिंबीर. ३ मोरचूत. अ. न.

वित्तं विद्यतेस्मवित्तं, लाभकरिजेतें जें तें. कृ. विद्धा. लाभअ. धन. अ. न. २ प्रख्यात. ३ ज्यास विचार आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विदरः विदरणंविदरः, भेदन जें तो. कृ. दृधा. विदारणअ. हि धाभाव. अ. पु.

विदलं विदलतितद्विदलं, विदलित होतें जें तें. कृ. दलधा. विदारणअ. वेळूच्या वेळांनी केलेलें पात्र रूणिंग रोवळी इत्यादि. २ डाळिंबाचा दाणा. अ. न.

विदारकः विदार्यतेइतिविदारकः, विदारण पावतो जो तो. कृ. दृधा. विदारणअ. रू. कलेल्या नदीमध्यें पाण्यासाठीं खरलेला खळगा. अ. पु.

विदारी विदार्याः मूलंविदारी, विदारीचें जें मूल तें. त. पांढरा भुयकोहाळा. ई. स्त्री.

विदारीगंधा विदार्याः गंधोविदारीगंधः सोस्या अस्तीतिविदारीगंधा, विदारिगंध आहे जीस ती. त. सालपर्णी, सालवण. आ. स्त्री.

विदितं विद्यतेस्मविदितं, जाणिजेलें जें तें. कृ. विद्धा. ज्ञानअ. आणलेला. २ स्वीकार

शा. स्त्री.

विदुः येनिसंज्ञामत्र घातेनविदुः, आचेरायीं आघातानें सूचने प्रतपावतो जो तो. रू. विदधा. ज्ञानअ. हत्तीच्या गंडस्थळाच्या मध्यें जें अवकाशस्थान तो. उ. पुल्लिंगी.

विदुरः वेदनशीलोविदुरः, ज्ञानशील जो तो. रू. विदधा. ज्ञानअ. ज्ञाता. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

विदुलः विद्यतेइतिविदुलः, जलाश्रयें करून असतो जो तो. रू. विदधा. सत्ताअ. वेत्र. अ. पुल्लिं.

विंदुः वेत्तितच्छीलोविंदुः, ज्ञानशील जो तो. रू. विदधा. ज्ञानअ. ज्ञाता. वि. उ. पु. स्त्री. न.

विद्धः विध्यतेस्मविद्धः, भेदनकरिजेलाजो तो. रू. व्यधधा. ताडनअ. वेधपाडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विद्धकर्णी विद्धःपर्णरूपःकर्णोअस्याइतिविद्धकर्णी, विद्धअसे पर्णरूप कर्ण जीचा ती. स. पाहाडमूळ. ई. स्त्री.

विद्याधरः विद्यायागुटिकांजनादिविद्यधिण्याधरोविद्याधरः, गुटिकाअंजन इत्यादि विद्येचें धारण करितो जो तो. स. देवविशेष. अ. पु.

विद्युत् विशेषेणद्योततेविद्युत्. विशेषें करून कांतिमती जी ती. रू. द्युतधा. दीप्तिअ. विद्युल्लता. त्. स्त्री.

विद्रधिः विद्रं वेदनांधीयतेस्मिन्निविद्रधिः, वेदना धारण करिते जीच्या ठायीं ती. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. उदर गाल कान इत्यादिकांवर जो फोड होतो तो रोग. इ. स्त्री.

विद्रवः विद्रवणंविद्रवः, अर्थादिसंद्रावशब्दाप्रमाणें. पलायन, पळणें. अ. पु.

विद्रुतः विद्रूयतेस्मविद्रुतः, द्रवीभूत करिजेला जो तो. रू. द्रुधा. गतिअ. द्रवीभूत. २ पातक. ३ पळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विद्रुमः विशिष्टद्रोभवोविद्रुमः, विशिष्ट वृक्षाचे ठायीं जो उत्पन्न तो. न. रत्नविशेष, पोवळें. अ. पु.

विद्रुमलता विद्रुमस्येवलताबि

द्रुमलता, विद्रुमाचे सारखि जीलता ती. स. स्त्रवासिक द्र व्यविशेष ज्यास पवाळी असें ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

विद्वान् वेत्तीतिविद्वान्, जा णणाराजो तो. कृ. विद्धातु ज्ञा नअ. पंडित. २ज्ञाता. वि. स. पु. ई. स्त्री. त्. न. ३आत्मज्ञ. स. पु.

विद्वेष विद्वेषतीतिविद्वेषः, वै रजें तें. कृ. द्विषधा. अप्रीतिअ र्थ. वैर. अ. पु.

विधवा विगतोधवोयस्याइति विधवा, गेला आहे भर्ता जी चा ती. स. जीचा नवरा मेला ती बायको. आ. स्त्री.

विधा विधानंविधा, समृद्धीजी ती. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. प्र कार. २समृद्धि. ३विधान ४वर्त न. आ. स्त्री.

विधाता विशेषेणदधातीतिवि धाता, विशेषें करून पोषणक रितोजो तो. कृ. डुधाञ्धा. पोष णअ. ब्रह्मदेव. ऋ. पु.

विधि विधत्तइतिविधिः, वि शवातें करितो जो तो. कृ. डुधा ञ्धा. धारणअ. ब्रह्मदेव. २दैव. ३शास्त्रोक्त. ४नियोगशास्त्रवि धि. ५विधान, कर्तव्य. इ. पु.

विधु विध्यतिविरहिणंविधुः, वि रहीपुरुषातें किरणानिं ताडन करितो जो तो. कृ. व्यधधा. ताड नअ. विष्णु. २कापूर. ३चंद्र. ४ राक्षस. उ. पु.

विधुत विधूयतेस्मविधूतं, स क्त करिजेलें जें तें. कृ. धुधातु. विधूननअ. टाकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विधुनन विधुनतिविधुननं, कंप नजें तें. कृ. धुञ्धा. कंपनअ. कांपणें. अ. न.

विधुंतुद विधुंतुदतीतिविधुंतु दः, चंद्रातें व्यथा करितो जो तो. कृ. तुदधा. व्यथनअ. राहुनामा ग्रह. अ. पु.

विधुर विगताधूः कार्यभागोय स्मिन्तद्विधुरं, गेला आहे कार्य भाग ज्याचेठायीं तें. स. अत्यंत वियोग. २विकल. अ. न.

विधुवन विधूतिर्विधुवनं, कंप

नजें तें. कृ. धूधा. विधूननअ.

विधुननं विधूनिर्विधूननं, कंपनजें तें. कृ. धूञ्धा. कंपनअ. कांपणें. अ. न.

विधेयः विधातुंशक्योविधेयः, प्रवृत्तिनिवृत्तीचेठायीं धारणकरण्यास जो शक्य तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणाअ. वचनांत राहणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विनयग्राही विनयंगृहीतुंशीलमस्यविनयग्राही, नम्रताग्रहण करितो जो तो. कृ. ग्रहधाउपादानअ. वचनांत राहणारा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. इ. न.

विना विविगतमितिविना, विगत स्. थांबून एतदर्थकजें तें. त. वर्जनार्थक. अव्य. उ. लक्ष्मणमप्युत्सहतेनमांविना.

विनायकः विशिष्टोनायकोविनायकः, विशिष्ट असा जो नायक तो. स. गणपति. २ बुद्ध. ३ गरुड पक्षी. अ. पु.

विनाशः विनशनंविनाशः, अदर्शनजें तो. कृ. णशधा. अदर्शनअ. नाश. २ अदर्शन. अ. पु.

विनिमयः विनिमयतेसविनिमयः, मोबदला होतो जो तो. कृ. मेङ्धा. प्रणिदानअ. मोबदला. अ. पु.

विनीतः व्यनायिविनीतः, विशेषेंकरून नेविजेला जो तो. कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विंध्यः इध्यतेसोविंध्यः, दीप्तिमान होतो जो तो. कृ. ञिइंधीधा. दीप्तिअ. विंध्यपर्वत. अ. पु.

विन्नः विद्यतेस्मविन्नः, विचार करविजेला जो तो. कृ. विदधा. विचारणअ. विचारी. २ मिळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विपक्षः विरुद्धपक्षोस्यविपक्षः, विरुद्ध आहे पक्ष ज्याचा तो. म. शत्रु. अ. पु.

विपंची विविधंपञ्च्यतेस्वरोनेति विपंची, नानाप्रकारचे स्वर उत्पन्न होताहेत जीचेठायीं ती. कृ. डुपचष्धा. पाकअ. वीणा. ई. स्त्री.

विपणः विपणनंविपणः, विक्रय जो तो. कृ. पणधा. व्यवहार.

अ. विकर्णे. अ. पु.

विपणिः विपणी विपण्यंतेस्यां विपणिः, व्यवहार करिजेतो जी चेठायीं ती. हत्यादि पूर्वीच्या श. प्र. बाजार. २ विकावयाची वस्तु इ. २ ई. स्त्री.

विपत्तिः विपदनंविपत्तिः, आपत्ती जी ती. कृ. पद्धा. गतिअ. आपत्ती. इ. स्त्री.

विपथः विरुद्धः पंथाविपथः, विरुद्धजो मार्ग तो. स. वाईट मार्ग. अ. पु.

विपद् विग्रहादि विपत्तिश. प्रमाणें. द्. स्त्री.

विपर्ययः विपर्ययणंविपर्ययः, विपर्यास जो तो. कृ. इण्धा. गतिअ. व्यतिक्रम. अ. पु.

विपर्यायः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

विपर्यासः विपर्यसनंविपर्यासः व्यतिक्रमजो तो. कृ. असधा. क्षेपअ. अर्थपूर्वीच्या श. प्र.

विपश्चित् विप्रकृष्टंचिंतयतीति विपश्चित्, विप्रकृष्टातें चिंतन करणाराजो तो. कृ. चितीधा. स्मृतिअ. पंडित. त्. पु.

विपादिका विपद्यतेनयाविपादिका, विपत्ति होत्ये जीणें करून ती. कृ. पद्धा. गतिअ. पायांच्या घोटाकुटण्याचा रोगविशेष. आ. स्त्री.

विपाशा विगताः पाशाः यस्यां विपाशा, गेले आहेत पाश ज्या पासून पाश जीच्याठायीं ती स. नदीविशेष. आ. स्त्री.

विपाट् विग्रहादिपूर्वीच्याश. प्र. विपाशानदी. ट्. स्त्री.

विपिनं वेपंतेतर्वादयोयत्रविपिनं, कांपित होतात तर्वादिक जाचेठायीं तें. कृ. टुवेपृधा. कंपनअ. अरण्य. अ. न.

विपुलं विपोलतीतिविपुलं, महत्त्व पावतें जें तें. कृ. पुलधा. महत्त्वअ. विस्तीर्ण वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

विप्रः विप्रातीतिविप्रः, विशेषें करून पूरण करणारा जो तो. कृ. प्राधा. पूरणअ. ब्राह्मण अ. पु.

विप्रकारः विप्रकरणंविप्रकारः, अपकारजो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. अपकार अ. पु.

विप्रकृत: विप्रकारिविप्रकृतः, विवर्ण करिजेतो जो तो. कृ. कृ अधा. करणअ. हलका केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रकृष्टकं विगतंप्रकृष्टंयस्मा दितिविप्रकृष्टकं, गेलें आहे सामीप्य जापासून तें. स. दूर अवहित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रतीसार: विरुद्धंप्रतिसरतीतिविप्रतीसारः, विरुद्धाप्रत नष्ट करितो जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. पश्चात्ताप अ. पु.

विप्रयोग: विप्रयोजनंविप्रयोगः, वियोजन जें तो. कृ. युजिरुधा. योगअ. प्रीतियुक्ताचावियोग. अ. पु.

विप्रलब्ध: विप्रलभ्यतेस्मविप्रलब्धः, विप्रलब्ध करिजेला जो तो. कृ. डुलभषृधा. प्राप्तिअ. वंचना पावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रलंभ: विप्रलब्धिर्विप्रलंभः विच्छेदजो तो. कृ. डुलभषृधा. प्राप्तिअ. वंचनायुक्तभाषण. अ. पु.

विप्रलाप: विरुद्धःप्रलापोविप्रलापः, विरुद्ध जें भाषण तें. स. विरुद्धभाषण. अ. पु.

विप्रश्निका विविधःप्रश्नोस्त्यस्यां इतिविप्रश्निका, अनेक प्रकारचा आहे प्रश्न जीस ती. त. शुभाशुभ जाणणारी स्त्री. आ. स्त्री.

विप्रुट् विगतःप्रोपोदाहोयस्याः विप्रुट्, गेला आहे दाह जीपासून ती. स. पाण्याचा बिंदु. ष. स्त्री.

विप्लव: विप्लवनंविप्लवः, उपसर्गविशेष जो तो. कृ. प्लुङ्धा. गतिअ. उपद्रवविशेष. २ प्रलय. अ. पु.

विबंध: विबध्यतेनेनेतिविबंधः, बंधन होतें जेणें करून तो. कृ. इति. बंधधा. बंधन अर्थ. मलमूत्र निरोध. अकारांत. पुलिं.

विबुध: विशेषेणबुध्यतइतिविबुधः, विशेषें करून बुद्धियुक्त असतो जो तो. कृ. इति. बुधिरधा. बोधन अर्थ. ज्ञानी, पंडित. अ. पु.

विभवः विभवतीतिविभवः, स मर्थअसतोजो तो. कृ. भूधा. स नाअ द्रव्य अ. पु.

विभाकरः विभाकांतिरस्तांकरो तीतिविभाकरः, कांतीतें करि तोजो तो. कृ. कृञ्धा करणअ सूर्य अ. पु.

विभावरी विभातिनक्षत्रादिभि रितिविभावरी, नक्षत्रादिकांनीं शोभत्येजी ती. कृ भाधा दीप्ति अ. रात्रि. ई. स्त्री.

विभावसुः विशिष्टाभावसुर्थ नंयस्यसविभावसुः, विशिष्ट ह्म तेज आहे द्रव्य ज्याचें तो स. अग्नि. २सूर्य. उ. पु.

विभीतकः विगतंभीतंरोगभयंयस्मा दितिविभीतक. गेले आहे भीत ह्म. रोगभयजा पासून तो. स. बेहड्याचें झाड. अ. पु.

विभीतकी विशिष्टंभयमस्मा दितिविभीतकी, उत्कृष्ट आहे भ यह्म. भूत निवासलें करून भय जी पासून ती. स. बेहड्याचें झाड. ई. स्त्री.

विभूतिः भवनंभूतिः विशिष्ट भूतिर्विभूतिः, विशिष्ट जी भू ति ह्म. ऐश्वर्य ती. स. ऐश्वर्य. इ. स्त्रीलिं.

विभूषणं विभूष्यतेनेनविभूष णं, भूषित होतो जेणें तें. कृ. भू षधा. अलंकारअ. अलंकार. अ. न.

विभ्रमः विशेषेणभ्रम्यतेइतिवि भ्रमः, विशेष करून जो भ्रम ह्म. अनवस्थान तो. कृ. भ्रमुधा. अनवस्थानअ. स्त्रियांचा एक भाव आहे. २शोभा. ३ भ्रांति. अ. पु.

विभ्राट् विभ्राजतेइतिविभ्राट्, अत्यं त शोभणाराजो तो. कृ. भ्राजृधा. दीप्तिअ. अतिश यें करून शोभणारा. ज्. पु. न. स्त्रीलिं.

विमनाः विगतंमनोयस्यविम नाः, गेले आहे मनःस्थैर्य ज्याचें तो. स. विरस जाहलेला. त्रि. स. पु. स्त्री. न.

विमयः विग्रहादिनियमशाच्या प्रमाणें. मोबदला. अ. पु.

विमर्दनं विमर्दोविमर्दनं, कुङ्कु

मादिक्षोद्, जो तें. क्र. मृद्धा. क्षो
दअ. मर्दन. अ. न.

विमला विगतोमलोयस्यासाविम
ला, नष्ट केला आहे मल जीणें ती.
स शिकेकाई आ. स्त्री.

विमातृजः विमातु. जातो विमा
तृजः, सावत्रमाते पासून झाला
जो तो. क्र. जनीधा. प्रादुर्भावअ.
सावत्रबंधु. अ. पु.

विमानं विशिष्टंमानयंस्मनेनेति
विमानं, पुरुषांतें मानिताहेत
जेणें करून तें. क्र. मानधा. पूजा
अ. आकाशमार्गें जावयाचा देवां
च्या यानविशेष. अ. न.

वियत् विविध्वतएतिव्याप्नोतीति
वियत्, विश्वातें —— व्यापकभि
तेंजें तें. क्र. इणधा. गतिअ. आ
काश. त्. न.

वियद्गंगा वियतःगंगावियद्गंगा,
आकाशमधंची जी गंगा ती. स.
स्वर्गंगा, भागीरथी. आ. स्त्री.

वियमः विग्रहादिवियामशब्दा
प्रमाणें. योग साधनास आवश्य
तजो समय तो. अ. पु.

वियातः विरुद्धंयातमस्यविया
तः, विरुद्ध आहे चेष्टित जाचें
तो. स. दांडगा. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिं.

वियामः वियमनंवियामः, संय
म जो तो. क्र. यमधा. उपरमअ
योगसाधनास अंगभूत जो स
मय तो. अ. पु.

विरजस्तमाः विगतेरजस्तम
सीयस्मात्सविरजस्तमाः, गेलें
आहेत रजस्तमो गुण ज्या पासून तो
स. भलगुणी. वि. स. पु. न. स्त्री

विरतिः विरमणंविरतिः, उपरम
णजें ती. क्र. रमुधा. क्रीडाअ. उ
परतिः इ. स्त्री.

विराट् विशेषेणराजतेइतिविरा
ट्, विशेषें करून दैदीप्यमानहो
णारा जो तो. क्र. राजृधा. दीप्त
र्थ. क्षत्रिय. ज्. पु.

विरावः विशेषेणरूपतइतिवि
रावः, विशेषें करून शब्दकरितोजो
तो. क्र. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

विरिंचः विरिंचिः विरच
यतीतिविरिंचिः, विश्वातें रचित
करितोजो तो. क्र. रचधा. प्रति
यत्नअ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

विरूपाक्षः विविधरूपाण्यक्षीणियस्यसः विरूपाक्षः, अनेकविध डोळे अनेकप्रकारचे आहेत ज्याचे जो तो. स. महादेव. अ. पु.

विरोचनः विरोचतेइतिविरोचनः प्रकाशित होतो जो तो. कृ. रुच धातुदीप्तिअ. सूर्य. २ चंद्र. ३ अग्नि. प्रल्हादाचा पुत्र. अ. पु.

विरोधः विरुध्यतेइतिविरोधः, वैर करणें तो. कृ. रुधिरधा. आवरण अ. वैर. अ. पु.

विरोधनं विरोधोविरोधनं, विरोध जो तें. कृ. रुधिरधा. आवरण अ. विरोध. अ. न.

विरोधोक्तिः विरोधस्योक्तिर्विरोधोक्तिः, विरोध संबंधी जी उक्ति ती. स. विरुद्ध भाषण. इ. स्त्री.

विलक्षः विशेषेणलक्ष्यतीति विलक्षः, विशेषकरून दिसतो जो तो. कृ. लक्षधा. आलोचन अ. शुभ्रवर्ण. २ आश्चर्ययुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलक्षणं विगतंलक्षणंयस्मिन्नितिविलक्षणं, गेलें आहे आलोचन ज्या कारणस्थिती जा चेठायीं तें. स. कारणरहितस्थिति. अ. न. २ भिन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलंबितं विलंबतेकर्मचरणाद्यत्रेतिविलंबितं, कर्मचरणादिकयत्र विलंबित होतो ज्याचेठायीं तें. कृ. लंबिधा. अवस्रंसनअ. सावकाश. अ. न.

विलंभः विलब्धिर्विलंभः, विसर्जन जें तो. कृ. डुलभष्धा. प्राप्ति अ. फायदेणें. अ. पु.

विलापः विलपनइतिविलापः, रोदनपूर्वक भाषण जें तो. कृ. लपधा. व्यक्तवाक् अ. रोदनपूर्वक भाषण. अ. पु.

विलासः विलसनंविलासः, चेष्टा जी तो. कृ. लसधा. क्रीडनअ. स्त्रियांच्याचेष्टा. अ. पु.

विलीनः विलीयतेस्मविलीनः, लीन करिजेला जो तो. कृ. लीङ्धा. श्लेषणअ. पातळ झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलेपनं विलिप्यतेनेनविलेपनं, विलेपन करिजेतें जेणें करून तें. कृ. लिपधा. उपदे

हुअ. शरीरास उटी करण्यास यो ग्य रूपा विरुद्रव्यविशेष ज्यासउ टणें असें ह्मणतात तें. २ कैशरादि क्षाची उटी. अ. न.

विलेपी विलिंपतीति विलेपी, वर्डन पावलेली जी ती. कृ. लिपधा. उपदेहअ कण्हेरी. ई. स्त्री.

विवधः विविधंहन्यतेनेनेति विवध, विविध गमन करिजेतें जेणेंकरू न तो. कृ. हनधा. हिंसादिअ. ध्या नादिपर्याहार. २ मार्ग. अ. पु.

विवधिकः विविधं वीवधं वा वह तीति विवधिकः, नानाप्रकारक वार्ता व मार्ग यातें वाहतो जो तो कृ. वार्तावाहन कावडया. अ. पु.

विवरं विव्रियते इति विवरं, सीकृत करिजेलें जें तें. कृ. वृञ्धा. वरण अ. छिद्र. अ. न.

विवर्णः विगतोवर्णोयस्य विवर्ण गेलें आहे रूप ज्याचें तो. स. नी च, पामर. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

विवशः विरुद्धं वष्टीति विवशः, विरुद्धेच्छा करितो जो तो. कृ. व शधा. कांतिअ. मरणजवळआ ल्यामुळें जो बुद्धि विकळ झाला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विवस्वान् विवस्तेजोस्यास्तीति विवस्वान्, तेज आहे ज्यास तो. न सूर्य. २ देव. न. पु.

विवादः विरुद्धो वादो विवाद., वि रुद्ध जो वाद तो. स. देण्याघेण्या बद्दल वगैरे वाद. अ. पु.

विवाहः विशिष्टंवहनं विवाह., वि शिष्ट जें प्रापण तो. कृ. वहधा. प्राप णअ. लग्न. अ. पु.

विविक्तः विविनक्ति जनो यत्र वि विक्तः, जन जाचेठायीं पृथग्भा वें करून राहात नाहीं असा जो तो. कृ. विचिरधा. पृथग्भावअ. एकांत. २ पवित्र. ३ विचारशील. ४ वेगळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विविधः विविधाविधास्य विवि धः, विविध आहे प्रकार ज्याचा तो. स. नानाप्रकारचा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

विवेकः विवेचनं विवेकः, विवे चन ह्म. विचार जो तो. कृ. विचि रधा. पृथग्भावअ. विचार. २ ए थक्पणा. अ. पु.

विव्वोकः विशेषेण गर्वतीति वि

ब्रोक:, विशेषेंकरून गर्वितअ सती जो तो. कृ. गर्वधा. दर्पअ. स्त्रियांचा एक हावलक्षणवानें पती चा अनादरकरणें. अ. पु.

विट् विशत्युदरादौमितिविट्, ज. दरादिकाचेठायीं प्रविष्ट असतेजो ती. कृ. विशधा. प्रवेशनअ. वि ष्ठा. २ मनुष्य. ३ वैश्य. श. स्त्री.

विशंकट विकृतंशंकटंविशंकटं, वि स्तृतअंतःकरणें विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

विंशतिः विंशानांपूरणार्थंशति, विंशतिसंख्येचीजी पूरण करी ती. त. विंशति संख्या. २ वीस मनुष्यादि. इ. स्त्री.

विशदः विशीयतइतिविशदः, तीक्ष्ण किंवा स्वच्छ केलेला जोतो कृ. षद्लृधा. शातनंअ. स्वच्छ. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

विशरः विशरणंविशरः, हिंसन जोती. कृ. शॄधा. हिंसाअ. वा रुमारणें. अ. पु.

विशल्या विगतंशल्यमनयाविश ल्या, विगतआहेरुकुस. शल्यजीणेंक रून ती. स. गुळवेल. २ कळला वी. ३ दांती. ४ त्रिपुटाभामक व नौषधी. आ. स्त्री.

विशसनं विशस्यतेविशसनं, व धजो तें. कृ. शसुधा. हिंसाअ. वा मारणें. अ. न.

विशाखः विशाखायांजातः वि शाखः, विशाखानक्षत्रीं जो झा ला जो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु

विशाखा विशाखतीतिविशाखा, व्याप्त करितेजी ती. कृ. शाखृधा. व्याप्तिअ. विशाखा नक्षत्र. आ. स्त्री.

विशायः विशयनंविशायः, पर्या यें करून जें शयन तें. कृ. शीङ् धा. स्वप्नअ. पाहरेकरी. अ. पु.

विशारणं विशीर्यतेविशारणं, हिंसन जें तें. कृ. शॄधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

विशारदः विशिष्टाशारदायस्य विशारदः, विशिष्ट आहे शारदा ज्या. सरस्वतीआस तो. स. पंडि त. २ दांडगा. अ. पु.

विशालं निग्रहादिविशंकटश ब्दाप्रमाणें. विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विशालता विशालस्यभावो

विशालता, विशाल स. विस्तीर्ण त्याचा जो भाव तो. त. विस्तार. आ. स्त्री.

विशालत्वक् विशालात्वगस्यवि शालत्वक्, दीर्घ आहे त्वचा जा -ची तो. स. सातवणान्चें झाड. न्व. पु.

विशाला विशलतीतिविशाला, विशेषें करून विस्तार करिते जी तो. क्र. शलधा. गतिअ. मो ठी कवडळ. आ. स्त्री.

विशिख: विशिखाशिखाग्रमस्य विशिख:, उत्तम आहे अग्रजा -चें तो. स. बाण. अ. पु.

विशिखा विशंतेस्यामितिविशि खा, गमन करितात जीचेठायीं तो. क्र. शीङ्धा. सप्तमअ. गावां तील लहान मार्ग. आ स्त्री.

विशोषकं विशिनष्टीतिविशोषकं, सूचित करणारें जें तें. क्र. शि षूधा. विशेषणअ. कस्तूरीचा वगैरे कपाळीं लावलेला टिळा. अ. सु. न.

विश्रंभ: विग्रहादिविस्रंभशब्दा प्रमाणें. विश्वास. २ शृंगारादिप्र यीं स्त्रियांची प्रार्थना. अ पु.

विश्राणनं विश्राण्यतेविश्राणनं, देइजेतें जें तें. क्र. श्रणधा. दानअ दान देणें. अ. न.

विश्राव: विश्रवणंविश्राव:, अ तिप्रसिद्धी जी तो. क्र. श्रुधा. श्रव णअ. अत्यंत प्रसिद्धि. अ. पु.

विश्रुत: यश्रावीति विश्रुत:, श्रव ण करिजेला जो तो. क्र. श्रुधा. श्रवणअ. प्रख्यात. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विश्वे विशंतिकर्मस्विति विश्वे, श्रा द्धादिकर्माचेठायीं प्रवेश करिता त जे ते. क्र. विशधा. प्रवेशनअ देवांचे गणविशेष अ पु. २ सर्व ३ सुंठ. अ. न.

विश्वकद्रु: विश्वंकंदतेइतिवि श्वकद्रु:, विश्वप्रतआक्रंदन करितो जो तो. क्र. कदिधा. आह्वानाय शिकारीचा कुत्रा. उ. पु.

विश्वकर्मा विश्वंकर्मास्मादस्य वाविश्वकर्मा, विश्व आहे कर्म ज्यापासून किंवा विश्व आहे क र्म ज्याचें तो. स. देवांचा शिल्पि विशेष, देवांचा सुतार. न. पु.

विश्वग्यड् विग्रहादिसर्व विश्वग्यड्शब्दाप्रमाणें. सर्वत्र गमनकरणारा. वि. त्रि. पु. न. ई. स्त्री.

विश्वभेषजं विश्वस्यभे षजंविश्वभेषजं, विश्वाचें जें औषध तें. स. संज्ञ. अ. न.

विश्वंभरः विश्वंबिभर्तीतिवि श्वंभरः, विश्वाचें पोषण करितो जो तो. कृ. डुभृञ्धा. पोषणअ विष्णु. अ. पु.

विश्वंभरा विश्वंबिभर्तीतिविश्वं भरा, जगातें धारण करितेजी ती. कृ. डुभृञ्धा. धारणअ. पृ थ्वी आ. स्त्री.

विश्वसृट् विश्वसृजतीतिविश्व सृट्, विश्वातें उत्पन्न करितोजो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. ब्रह्म देव. ज्. पु.

विश्वस्ता विफलंश्वसितीतिवि श्वस्ता, विफल आहे जीवन जीचें ती. कृ. श्वसधा. प्राणनअ विधवा, रंडा. आ. स्त्री.

विश्वा विशतीतिविश्वा, व्याप्ति करितेजी ती. कृ. विशधा. प्रवे शअ. अतिविषा. आ. स्त्री.

विश्वासः विश्वसनंविश्वासः, विश्वसनजें तो. कृ. श्वसधा. प्रा णनअ. भरवसा. अ. पु.

विषं वेवेष्टिविषं, व्यापकरितें जें ते. कृ. विषॢधा. व्याप्तिअ. सोमलादि. अ. पु. न. २ उदक. अ. न.

विषधरः विषस्यधरोविषधरः, विषा धारण क—तो जो तो. स. सर्प. अ. पु.

विषमच्छदः विषमाः छदाःय स्यविषमच्छदः, विषम सं. स म आहेत छदें सं. पत्रें जास तो. स. सातवणाचें झाड. अ. पु.

विषयः विषयनंविषयः, आश्र यणजें तो. कृ. षिञ्धा. बंधनअ देश. २ इंद्रियग्राह्य. ३ रूपरस गंधस्पर्श हे पांच विषय ४ आ श्रय. ५ ज्याचा जो नित्य सेव न करावयाचा तो त्याचा विषय. अ. पु.

विषयि विषयोस्यास्तीतिविष यी, विषय आहे प्रियजास तें. त. इंद्रिय. न्. न.

विषवैद्यः विषस्यवैद्योविषवै

द्य:, विषाचा जो वैद्य ती. स. विषहारक वैद्य. अ. पु.

विषा वेवेष्टीतिविषा, सर्वांस व्याप्त करित्ये जी ती. कृ. विषु ध्. व्याप्तिअ. अतिविषा. आ. स्त्रीलिं.

विषाणं व्यस्तीतिविषाणं, वि विधाकानें शहतेंजें तें. कृ. असधा. सुविअ. पशूचें शिंग. २ हस्तिदंत. अ. पु. न.

विषाणी विषाणमस्त्यस्याविषाणी, शृंगासरश आहे पर्ण जीची ती. त. मेडशिंगी. २ पशूचें शिंग. ३ हस्तिदंत. ई. स्त्री.

विषुवं अहोरात्रयोर्विषुसाम्यं यत्रास्तितद्दिषुवं, रात्रीचें व दिवसाचें आहे साम्य ज्याचेठायीं तें. त. तुला आणि मेष त्या संक्रांतीच्या कालीं दिवस व रात्रीचें मान समान होतें तो काल. अ. पु. न.

विषुवत् विग्रहादिसर्वपूर्वांच्या शब्दाप्रमाणें. त. न.

विष्किरः विग्रहादिविकिरशब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विष्टपं विशंत्यत्रेतिविष्टपं, प्रवेश करितात ज्याचेठायीं तें. कृ. विश धा. प्रवेशनअ. भूतल. अ. पु. न.

विष्टरः विस्तीर्यतेइतिविष्टरः, विस्तीर्ण करिजेतो जो तो. कृ. स्तृञ्धा. आच्छादनअ. आसन. २ वृक्ष. ३ दर्भमुष्टि. अ. पु.

विष्टरश्रवाः विष्टरोदर्भमुष्टिस्तद्दच्छ्रवसीयस्यविष्टरश्रवाः, दर्भमुष्टी सारखे आहेत कर्ण ज्याचे तो. स. विष्णु. स. पु.

विष्टिः वेषणंविष्टिः, बलात्कारानें राकणें अंती. कृ. विषधा. विप्रयोगअ. नरकामध्यें बलात्कारानें राकणें. इ. स्त्री.

विष्ठा कुत्सितंतिष्ठतेउदरइतिविष्ठा, उदरास. जवर त्याचेठायीं कुत्सितसाहात्ये जी ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. पोटांतील मळ. आ. स्त्री.

विष्णुः वेवेष्टि व्याप्नोति सर्वमितिविष्णुः, सर्वांतें व्याप्त करितो जो तो. कृ. विषृधा. व्याप्तिअ. नारायण. उ. पु.

विष्णुक्रांता विष्णुनाक्रांताइ

ष्णुक्रांता, विष्णूनें आक्रमण करिजेली जी ती. स. वनौषधि विशेष. आ. स्त्री.

विष्णुपदं विष्णोःपदंविष्णुपदं, विष्णूनें जें आस्पद किंवा स्वरूप तें. स. आकाश. अ. पु. न.

विष्णुपदी विष्णुपदोस्याविष्णुपदी, विष्णुपदापासून उत्पन्न झाली जी ती. त. भागीरथी नदी. ई. स्त्रीलिं.

विष्णुरथः विष्णोरथ. विष्णुरथ, विष्णूचा जो रथ तो. स. गरुडपक्षी अ. पु.

विष्यः विषेणवध्योविष्य., विषानें जो वधाहे तो. त. विषापासून मारण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विष्वक् विषुसर्वतः अंचतीति विष्वक्, आसमंतात् याअर्थी विषयी जें पूजित झ आदृत ते. क्रु. अंचुधा पूजादिअ. समंतत. याअर्थी अव्य.

विष्वक्सेनः विषुनानाअंचती तिविषूची विषूचीसेनायस्यस विष्वक्सेनः, अनेकस्थळीं गमन करणारी आहे सेना ज्याची तो. स. विष्णु. अ. पु.

विष्वक्सेनप्रिया विष्वक्सेनस्यप्रियाविष्वक्सेनप्रिया, विष्णूला जी प्रिय ती. स. वाराहकंद. आ. स्त्री.

विष्वक्सेना विष्वक्सिनोतीति विष्वक्सेना, सर्वत्र फळें करून बंधन पावते जी ती. क्रु. षिञ् धा. बंधनअ. वायादि. आ. स्त्री.

विष्वद्र्यङ् विष्वगंचतीतिविष्वद्र्यङ्, सर्वत्र गमन करितो जो तो. क्रु. अंचुधा. गतिअ. आसमंतात् भागीं गमन करणारा. वि. चु. पु. न. ई. स्त्री.

विसंवादः विसंवदनंविसंवादः, वंचनायुक्त भाषण जें तो. क्रु. वदधा. व्यक्तवाणीअ. वंचनायुक्त जें भाषण तें. अ. पु.

विसरः विसरतीतिविसर., विशेषें करून गमन करणारा जो तो. क्रु. सृधा. गतिअ. समूह. अ. पु.

विसर्जनं विसृज्यतेइतिविसर्जनं, देइजेते जें तें. क्रु. सृज्

धा. विसर्गेअ. दानदेणें. अ.न.

विसर्पणं विसर्पोविसर्पणं, व्रणादि प्रसरणजें तें. कृ. सृप्धा. गतिअ. व्रणादिकांचें प्रसरण. अ. न.

विसारः विसरतीतिविसारः, गमन करितो जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. मत्स्य. अ.पु.

विसारी विसरणंविसारः, सो स्यास्तीतिविसारी, प्रसार आहे ज्याचा तो. त. सरत. वि. इन्.पु.न. ई.स्त्री.

विसृतं विसरतिस्मविसृतं, विस्तीर्ण झालें जें तें. कृ. सृधा. गतिअ. पसरलेले . वि. अ.पु. न.आ. स्त्री.

विसृत्वरः विसरणशीलोविसृत्वरः, प्रसरणस्वभाव जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. प्रसरणशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्तरः विस्तरणंविस्तरः, विस्तृती जी ती. कृ. स्तृञ् धा. आच्छादनअ. शब्दविस्तार. अ.पु.

विस्तारः विस्तरणंविस्तारः विस्तृती जी ती. कृ. भा. पृ.श.प्र. विस्तार. वि.अ.पु.न. आ. स्त्री.

विस्तृतं विस्तीर्यतेस्मविस्तृतं, विस्तृत झालें जें तें. कृ. स्तृञ्धा. आच्छादनअ. विस्तीर्ण. वि.अ.पु. न. आ. स्त्री.

विस्फारः विस्फुरणंविस्फारः, धनुष्याचा जो शब्द तो. कृ. स्फुरधा. स्फुरणअ. धनुष्याचे दोरीचा टणत्कार. अ.पु.

विस्फोटः विस्फोटतीतिविस्फोटः, अंगातें विशीर्ण करितो जो तो. कृ. स्फुटिर्धा. विशरणअ. फोड. अ. पुलिं.

विस्मयः विस्मापयतीतिविस्मयः, आश्चर्ययुक्त करितो जो तो. कृ. ष्मिङ्धा. ईषद्धसनअ. आश्चर्य, अद्भुत नामारस. अ.पु.

विस्मयान्वितः विस्मयेनान्वितो विस्मयान्वितः, आश्चर्यें करून जो युक्त तो. स. आश्चर्ययुक्त वि.अ.पु.न.आ. स्त्री.

विस्मृतं विस्मर्यतेस्मविस्मृतं, विस्मरण करिजेलें जें तें. कृ.

स्त्रुधा. आध्यानअ. विसरले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्त्रं विस्त्रंसतेइतिविस्त्रं, विस्त्रंसित स. व्यक्त होतें जें तें. कृ. स्त्रंसुधा. अवस्त्रंसनअ. ज्यास अपक्व मांसाच्या गंधासारखा गंध आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्त्रंभः विस्त्रंभणंविस्त्रंभः, विश्वसन जें तो कृ. स्त्रंसुधा. विश्वासअ. विश्वास २ शृंगारप्रार्थना. अ. पु.

विस्त्रसा विस्त्रस्यतेअनयाविस्त्रसा, गात्रादिक शिथिल होता हेत जीर्णीकरून ती. कृ. स्त्रंसुधा. अवस्त्रंसनअ. म्हातारपणा. आ. स्त्री

विस्त्रावः विस्त्राव्यतइतिविस्त्रावः, ओदनापासून काढिजेतोजो तो. कृ. स्त्रुधा. गतिअ. भाताची पेज. अ. पु.

विहगः विग्रहादिविहंगम शब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगः विहायसिगच्छतीतिविहंगः, अर्थादिक खग शब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगमः विग्रहादिविहंगम शब्दाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगमा विहायसिगच्छतीति विहंगमा, आकाशाचे ठायीं राहते जी ती. कृ. गम्लृधा. गतिअ. भिंतीस लावलेली लांकडाची खुंटी. आ. स्त्री.

विहंगिका विहंगइवप्रतिकृति विहंगिका, पक्ष्याची जी प्रतिमा ती. न. लांकडांची खुंटी. आ. स्त्री.

विहसितं विहस्यतेइतिविहसितं, हास्य जें तें. कृ. हसधा. हसनअ. मध्यमहास्य. अ. न.

विहस्तः विक्षिप्तोहस्तोस्यविहस्तः, विक्षिप्त आहे हस्त ज्याचा तो. स. व्याकुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विहापितं विहापनंविहापितं, दान जें तें. कृ. ओहाक्धा. त्यागअ. दानदेणें. अ. न.

विहायाः विजहातिसुखंविहायाः, पृथ्वीप्रत टाकणारा जो तो. कृ. ओहाक्धा. त्यागअ. आकाश. स. पु. न. २ पक्षी. स. पु.

विहायस: विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

विहार: विहरणंविहारः, क्री डार्थ संचरणजें तो. कृ. हृञ् धा. हरणअ. पायांनीं जाणें. अ. पु.

विव्हल: विव्हलतेइतिविव्हलः, विव्हल होतो जोतो. कृ. व्हलधा संचलनअ. शोकादिकें करून गात्र भंगपावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वीकाश: विकाशनंवीकाशः, प्रकाशजो तो. कृ. काशृधा. दी सिअ. एकांत. २प्रकाश. विश्व पु. न. आ. स्त्री.

वीचि: वेतिवृद्धिंगच्छतीतिवीचिः वृद्धीप्रत पावत्ये जी ती. कृ. वी धा. वृध्याद्यलाट. इ. स्त्री.

वीणा वेतिप्रजायतेस्वरोस्यामि तिवीणा, स्वर उत्पन्न होतो जीचाठायीं ती. कृ. वीधा. प्रजन नअ. वाद्यविशेष. आ. स्त्री.

वीणादंड: वीणायादंडोवीणा दंडः, वीणेचाजो दंड तो. स. विणेचा दांडा. अ. पु.

वीणावाद: वीणांवादयतीति वीणावादः, वीणेतें वादन करि तोजो तो. कृ. वद्धा. व्यक्तवाणी अ. विणावाजविणारा. अ. पु.

वीतंस: वीतंस्यतेइतिवीतंसः, प्रक्षिप्त करिजे तोजो तो. कृ. तंस धा. उपक्षेपअ. मृगपक्षीइत्या दिकांस बंदीत ठेवण्याचें साधन फांसजाळेंइत्यादि. अ. पु.

वीतं वेतिसुरुकर्मणइतिवीतं, सुद्धादिकर्मापासून दूर होणारें जें गजादि तें. कृ. वीधा. गतिअ. सुद्धादिकार्येंठायीं अनुपयुक्तजो हत्ती घोडा इत्यादि. अ. न.

वीति: वेतीतिवीतिः, गमन करणाराजो तो. कृ. वीधा. गतिअ. घोडा. इ. पु.

वीतिहोत्र: वीतिःपुरोडाश दिभक्ष्यं होत्रंहवनंयस्यसवीति होत्रः, पुरोडाशादिभक्ष्य आहे हवन ज्याचें तो. स. अग्नि. अ. पु.

वीथि: विग्रहादिपुढच्याशब्दा प्रमाणें. पंक्ति. इ. स्त्री.

वीथी वीथ्यते नयावीथी, यात्रा करिजेतो जीणेंकरून ती. कृ.

विथृधा. याचनअ. पंक्ति. २मा र्ग. ई. स्त्री.

वीध्रं वींध्येइतिवीध्रं, प्रकाशित होतेंजें तें. कृ. ञिइंधीधा. दीप्तिअ. स्वभावतः जें निर्मळतें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वीनाहः विनह्यतेनेनवीनाहः कूपमुख बंधन करिजेतें जेणें करून तो. कृ. णहधा. बंधनअ. दगडानें बांधलेलें विहिरीचें तों ड. अ. पु.

वीरः वीरयतीतिवीर., विक्रांतिम. पराक्रम करितो जो तो. कृ. वीरधा. विक्रांतिअ. शूर. २नाटकांतील एकरस. अ. पु.

वीरणं विपक्षिणमीरयतीतिवीरणं, पक्षाप्रत प्रेरणा करितेंजें तें. कृ. ईरधा. गतिअ. वाळाचा वा. अ. न

वीरतरं अतिशयितंवीरंवीरतरं, अर्थादिसर्वपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें

वीरतरुः वीरश्चासौतरुश्चवीरतरुः, वीर असाजो तरु तो स. अर्जुनवृक्ष. उ. पु.

वीरपत्नी वीरः पतिर्यस्याः सा वीरपत्नी, वीर आहे पतीजीचा ती. स. वीराची भार्या. ई. स्त्री

वीरपानं.वीरपाणं वीराणां पानंवीरपानं, वीरांचें जें पान तें. स. युद्ध झालें किंवा होणें असतां श्रम शांत्यर्थ किंवा उत्साहार्थ जें शूरलोक मद्यपान करितात तें. अ. न.

वीरभार्या वीरस्यभार्यावीरभार्या, वीरपुरुषाची जी स्त्री ती. स. वीराची स्त्री. आ. स्त्री

वीरमाता वीरस्यमातावीरमाता, वीरपुरुषाची जी आई ती स. वीराची आई. ऋ. स्त्री.

वीरवृक्षः वीरइववृक्षः वीरवृक्षः, शूरासारखा रोग नाश करणारा जो वृक्ष तो. स. भिलाव्याचें झाड. अ. पु.

वीराशंसनं वीराः आशंसते अत्रवीराशंसनं, वीरजानचारायींसु इच्छा करितात तें. रु. आङ्: शंसुधा. इच्छाअ. अत्यंत भयप्रद जी युद्ध भूमि तें. अ. न.

वीरसूः वीरसूतेइतिवीरसूः,

वीर पुरुषानें प्रसवणारी जी ती. कृ. घूङ्धा. गर्भविमोचना दिअ. वीराचीआई. ऊ. स्त्री.

वीरहा वीरमग्निंहंतीतिवीरहा, अग्नीचा नाश करणारा जो तो. कृ. हनधा. हिंसागत्योः ज्याचा गृहाग्नि नष्ट जाहला तो. न. पु.

वीरः विरुद्धान्राति हंतीतिवीरः, शत्रूंतें मारितो जो तो. कृ. राधा. दानअ. शूर. अ. पु.

वीरुध् विरुणद्धीतिवीरुध्, विस्तरद्वारा आवरण करितो जी ती. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ. विस्तृत जी वल्ली ती. ध्. स्त्री.

वीर्यं वीरे अर्ह्यबे साधुवीर्यं, शूर पुरुषाचेठायीं जें साधु तें. त. पराक्रम. २रेत. ३तेजोविशेष. ४सामर्थ्य. अ. न.

वीवधः विग्रहादिविवधशब्दाप्रमाणें. धान्यादिकपर्याहार. २मार्ग. अ. पु.

वृकः वर्कतइतिवृकः, पश्वादिक ग्रहण करितो जो तो. कृ. वृकधा. आदानअ. लांडगा. २उंदीर. अ. पु.

वृकधूपः वृकइवधूपः वृकधूपः, लांडग्या सारखा दुःखकारक जो धूप तो. स. अनेक पदार्थकृत धूप. २धूप. अ. पु.

वृक्णं वृश्च्यतेस्मवृक्णं, छेदन करिजेलें जें तें. कृ. ओव्रश्चूधा. छेदनअ. तोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृक्षः वृक्ष्यतेइतिवृक्षः, विस्तारानें भूप्रदेशावरण करितोजो तो. कृ. वृक्षधा. आवरणअ. झाड. अ. पु.

वृक्षभेदी वृक्षंभेत्तुंशीलमस्यवृक्षभेदी, वृक्षभेदनस्वभावें जो तो. कृ. भिदिर्धा. विदारणअ. वाकसनासणी. इन्. पु.

वृक्षरुहा वृक्षंरोहतीतिवृक्षरुहा, वृक्षावरत किंवा वृक्षाचेठायीं प्रादुर्भूत होस्से जी ती. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावादिअ. वृक्षावर जाहले ती लता इ. वांदें. आ. स्त्री.

वृक्षवाटिका वृक्षाणांवाटिका वृक्षवाटिका, वृक्षाची जी वाटिका इ. बागती. स. अमात्य किंवा वेश्या त्यांचा घरा कडचा बाग

वगीचा. आ. स्त्री.

वृक्षादनः वृक्षमत्तीतिवृक्षादनः, वृक्षाग्रत अदन म्ह. भेदन करि तो जो तो. कृ. अद्‌धा. भक्षणअ. वाकस. अ. पु.

वृक्षादनी वृक्षमत्तीतिवृक्षाद नी, वृक्ष भक्षण करिते जी ती. कृ. अद्‌धा. भक्षणअ. वृक्षरुहा, बांडें. ई. स्त्री.

वृक्षाम्लं वृक्षस्यआम्लं वृक्षाम्लं वृक्षसंबंधीं जें आम्ल तें. स. आ मसोल. अ. न.

वृजिनं शिष्टैर्वर्ज्यतेतद्‌वृजिनं, शिष्टांनीं वर्जिजेतें जें तें. कृ. वृ जीधा. वर्जनअ. पातक. अ. न. २ वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री ३ क्लेश. अ. पु.

वृतः वृयतेस्मवृतः, वरणाक रिजेला जो तो. कृ. वृञ्‌धा. वर्त नअ. वरलेला. २ अभीप्सित. इष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृत्तिः वर्ततेअनयावृत्तिः, रक्षण तें जीणें करूनती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. वेष्टन. ई. स्त्री.

वृत्तं विग्रहादिवर्तुलशब्दाप्र. मादोळा. २ वरलेला. ३ अतीत भूत. ४ दृढ़, गाढ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ५ पद्य. ६ चारित्र. अ. नपुंस.

वृत्तांतः वृत्तोंतोस्यवृत्तांतः वृ त्त आहे अंत ज्याचा तो. स. प्रक रण. २ प्रकार. ३ कात्स्न्‍र्य. ४ वा र्तिक लौकवृत्त. अ. पु.

वृत्तिः वर्तनंवृत्तिः, वर्तन जें ती. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. जीवि का. २ सूक्ष्म सूत्रांचें विवरण. इ. स्त्रीलिं.

वृत्रहा वृत्रंहतवानितिवृत्रहा, वृत्रासुरातें मारिता झाला जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. इंद्र. न. पु.

वृत्रः वृणोतीतिवृत्रः, आवर ण करितो जो तो. कृ. वृञ्‌धा. वरणाअ. अंधकार. २ शत्रु. ३ दैत्यविशेष. अ. पु.

वृथा व्रियतेतद्‌वृथा, अर्थातें तें वरण करितें म्ह. न होय कर्जें तें. कृ. वृञ्‌धा. वरणअ. निरर्थ क. २ विधिहीन या अर्थी अव्य.

वृद्धः वृद्धा वृद्धं वर्धतेस्म

इतिवृन्द्, वृन्द्दीमन पावताझा लाजोतो. कृ. वृथुधा वृद्धिअ- ह्मातारा २ विद्वान् ३ दगडफू ल. अ. न.

वृन्दुत्वं वृन्दस्यभावोवृन्दत्वं, अर्थस्य विर —शब्दाप्रमाणें. वृ द्धपणा अ न.

वृन्दुदारक: वृन्द्वोदारकोऽस्मा दितिवृन्दुदारक., वृन्द आहे दा रक ह्म पुत्रसदृश काष्ठादिआ पासूनतो स वरधाराजीर्णफेजी अ पु.

वृन्दुश्रवा: वृन्देभ्य शृणोतीति वृन्दश्रवा, वृन्द जे ब्रह्मादिकत्या पासून श्रवण करितो जो तो वृ. सुधा श्रवणअ. इद्र स पु

वृन्दुनाभि: वृद्धाउन्नतानाभि र्यस्यसवृन्दनाभि, उन्नत आहे नाभीजाची तो. स वातादिकें करून ज्याची नाभीउंच झाली तो. इ पु

वृद्धि: वर्धनवृद्धि:, वर्धन जें ती कृ वृथुधा वर्धनअ वर्धन. २ता रण ३ स्त्री

वृद्धिजीविका वृध्याजीविका वृद्धिजीविका, वृद्धी करून जी विकाजीती. स. व्याजानें जी उपजीविका करितात ती आ स्त्री

वृन्दोक्ष: वृद्धश्चासौउक्षाचवृद्धो क्ष:, वृन्द जो वृषभ तो. स. ह्मा तारा बैल. अ. पु.

वृध्याजीव: वृद्धियाजीवोजीवि कास्यवृध्याजीव., वृद्धी आहेजी विकाज्याची तो. स व्याजानेउप जीविका करणारा अ. पु.

वृंतं वृणोतीतिवृंतं, प्रसवातें बं धन करिजेतेजें ते. कृ. वृन्तथा वरणअ देट डेरव. अ. न.

वृंदं वृणोतिइतिवृंदं, संधीकरून हो तेजें ते कृ वृन्धथा वरणादिअ. समूह. अ न.

वृंदा. वंद्यतेसा वृंदा, नम्रहोइजे ते जी ती कृ वांदथा. अभिवा दनअ वृक्षावर झालेली लता, वांधे. आ. स्त्री.

वृंदारका: प्रशस्तंवृंदयेषांतेवृं दारका., उत्कृष्ट आहे समुदाय ज्याचाते स. देव. अ. पु. २मु ख्य ३ सुंदर. वि. अ पु न आ. स्त्री.

वृंदिष्ठः अतिशयेनवृंदारकोवृं दिष्ठः, अत्यंत जो मुख्य तो. त. अतिशयितश्रेष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृश्चिकः वृश्चतीतिवृश्चिकः, छेदन करितो जो तो. रु. ओव्रश्चू धा. छेदनअ. विंचू. २ कीट विशेषअकसर. ३ भ्रमर. ४ रक्षा विशेष. ५ मुळें ६ वृश्चिकराशी. अ. पु.

वृषः अभिलषितंवर्षतिफलमिति वृषः, इच्छित फलानें देतो जोतो. रु. वृषुधा. सेवनअ. बैल. २ श्रेष्ठ. ३ पुण्य ४ अडुळसा. अ. पु.

वृषणः वर्षतीतिवृषणः, सेचन करणारा जो तो. रु. वृषुधा. सेंचनअ. अंडकोश. अ. पु.

वृषभः वर्षतीतिवृषभः, सेचन करणारा जोतो. रु. वृषुधा. सेचनअ. बैल. २ बैल घाट. अ. पु.

वृषदंशकः वृषान्मूषकान्दंशती तिवृषदंशक, मूषकांप्रत दंशक रितोजो तो. रु. दंशधा. दशनअ. मांजर. अ. पु

वृषध्वजः वृषोध्वजश्चिन्हंयस्य सवृषध्वजः, वृषभ. बैल आहे चि न्हजानें तो. स. महादेव. अ. पु.

वृषा वर्षतीतिवृषा, उदकवृष्टिक रितोजो तो. रु. वृषुधा. सेचनअ. इंद्र. न. पु.

वृषलः वृषंधर्मलुनातिइतिवृषलः, ध र्मनाश करितो जो तो. रु. लुञ्धा छेदनअ. शूद्र. अ. पु.

वृषस्यंती वृषंनरंआत्मनःइच्छ तीतिवृषस्यंती, पुरुषातें इच्छा करणारी जी ती. सना. अत्यंत मैथुने च्छावती स्त्री. ई. स्त्री.

वृषा वर्षतीतिवृषा, पर्णादिकातें टाकितेजी ती. रु. वृषुधा. सेचन अ. उंदरकानी. आ. स्त्री.

वृषाकपायी वृषाकपेःस्त्रीवृषाक पायी, इत्यादींचे स्त्रियानी जी स्त्री ती. स्त्रोऽ. लक्ष्मी. २ पार्वती. ३ इं द्रणवेल. ४ शतावरी. ई. स्त्री.

वृषी वर्षतिमरुस्वर्वृषी, मरुस्वातें वर्षणारी जी ती. रु. वृषुधा. से चनअ. संन्यासी ब्रह्मचारी इत्या दिकजे व्रती त्यांचें आसन. ई. स्त्रीलिं.

वृष्टिः वर्षणंवृष्टिः, वर्षणजें तें कृ वृषुधा सेचनअ. वर्षणपाऊस इ. स्त्री.

वृष्णिः वर्षतीतिवृष्णिः, सेचन करितोजो तो. कृ. वृषुधा. सेचनअ. किरण. २ मेंढरूं. इ. पु.

वेगः वेजनंवेगः, चलन जें तें. कृ. ओविजीधा. भयचलनअ. वेग. २ प्रवाह. ३ विष्ठादिकांचा गुदद्वारानें जो निर्गम तो. अ. पु.

वेगी अतिशयितोवेगोस्यस्यवेगी, अतिशयित आहे वेग ज्यास तो. त. त्वरित, वेगयुक्त. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

वेणिः वेणी वेण्यतेइतिवेणिः प्रणाली अथवा ग्रहण केली जाते जी ती. कृ. वेणृधा. गत्यादिअ. सर्पाकार वळलेला केशवेश २ नदीवि. इ. ई. स्त्री.

वेणुः वेणतीतिवेणुः, ऊर्ध्वगमन करणारा जो तो. कृ. वेणृधा. गतिअ. वेळू. उ. पु.

वेणुकं विग्रहादिवेणुकशब्दाप्रमाणें. मारण्याचा दांडा. अ. न.

वेणुध्मः वेणुंधमतीतिवेणुध्मः, वेणूतें वादन करितो जो तो. कृ. ध्माधा. शब्दअ. वेणुवादक, पांवेकरी. अ. पु.

वेतनं वीयतेनेनवेतनं, ज्याणेंकरून भक्षण होतें तें. कृ. वीधा. खादनादिअ. चाकरी बद्दल मुशाहिरा. अ. न.

वेतसः वयतेइतिवेतसः, तंतुसंतान पावतो जो तो. कृ. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. वेताचें झाड. अ. पु.

वेतस्वान् वेतसाः संत्यत्रवेतस्वान्, वेत आहेत ज्याचेठायीं तो. त. पुष्कळ वेताचीं झाडें जेथें आहेत तो देश. वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

वेतालः वेत्रायोतालः प्रतिष्ठायस्यसवेतालः, वायूचेठायीं आहे स्थिती ज्याची तो. स. वेताळ. अ. पु.

वेत्रवती वेत्राणिवल्लयोत्रसंतीतिवेत्रवती, वेत्रादिक आहेत ज्याचेठायीं ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री

वेदः धर्माधर्मौवेदयतीतिवेदः, धर्माधर्मांतें जाणवितो जो तो कृ. विद्धा. ज्ञानअ. ऋग्वेद यजुर्वेद सामवेद आणि अथर्वणवेद हे

४ प्रत्येक. अ. पु.

वेदना वेदनंवेदना, अनुभवजो ती. क्रु. विद्धा. ज्ञानअ. अनुभव आ. स्त्री.

वेदिः विद्यतेशोधनेनक्रियतेइति वेदिः, शोधनें करून जी केलीआहे जी ती. क्रु. विद्धा. ज्ञानअ. यज्ञार्थ केलेली डमरूचे आकारासारखी भूमि. इ. स्त्री.

वेदिका विदंत्यस्यांवेदीसेववेदिका, सर्व वृत्तांत जाणतात जीचे ठायीं ती वेदी तीच वेदिका त. अंगणामध्यें केलेलें चौहलें. आ. स्त्री.

वेदी विदंत्यस्यांवेदी, जाणताहेत सर्व वृत्तांत जीचेठायीं ती. क्रु. विद्धा. ज्ञानअ. अर्थवेदिशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

वेधनिका विध्यतेनयावेधनीसैववेधनिका, मुक्तादिवेधन करिजेतें जीणेंकरून ती. त. साम्राचगैरे छिद्र पाडण्याचें हत्यार. आ. स्त्री.

वेधमुख्यकः वेधेमुख्यःवेधमुख्यःसएववेधमुख्यकः, वेधाविषयीं जो मुख्य तोच वेधमुख्यक. त. कचूर. अ. पु.

वेधाः विदधातीतिवेधाः, विशेषेकरूनउत्पन्नवपोषणकरितो जो तो. क्रु. डुधाञ्धा. धारणाद्य. ब्रह्मदेव. २ विष्णु. ३ बुधनामा ग्रह. ४ पंडित. स्. पु.

वेधितः वेध्यतेस्मवेधितः, भेदन करिजेला जो तो. क्रु. विद्धा. विधानअ. छिद्र पाडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वेपथुः वेपतइतिवेपथुः, कंपायमान असतो जो तो. क्रु. टुवेपृधा. कंपनअ. कंप. उ. पु.

वेमा वयत्यनेनवेमा, जेणेंकरून विणतो जो तो. क्रु. वेञ्धा. तंतुसंतानअ कोष्ट्याचें घोडें. न्. पु.

वेला वेदतीतिवेला, चंचल गमी असते जी ती. क्रु. वेलृधा. गतिअ. मर्यादा. २ काळवेळ. ३ समुद्राची मर्यादा. आ. स्त्री.

वेल्लं वेल्लतीतिवेल्लं, संचलन करितें जें तें. क्रु. वेल्लधा. संचलनअ. वावडिंग. अ. न.

वेल्लजं वेल्लनंवेल्लः वेल्लंजायते

वेल्लजं, स्वभक्षणानें चांचल्यउत्पन्न करणारे जें तें. रू. जनीधा प्रादुर्भावअ मिरीं अ न

वेल्लिः वल्लतीतिवेल्लि., संवरण इ. वेष्टन करिते जी ती रू वल्लधा संवरणअ. वेल, लता इ स्त्री

वेल्लितं वेल्लतिस्मवेल्लितं, चंचल झालें जें तें. रू. वेल्लधा चलनअ. वाकडा. २ किंचित् कांपलेला. वि अ.पु न. आ. स्त्री.

वेशः विश्यतेस्मिन्ननेनेतिवेश, प्रवेश केला जाव्हेंदाची किंवा ज्याणें तो रू विशधा प्रवेशनअ कलावतीचा बाजार अथवा तीचें घर. २ अलंकाराणीं केलेली शोभा. अ पु.

वेशंतः महिषादयोऽस्मिन्विशंतीतिवेशंत, महिषादिक प्रवेश करितात जाव्हेंदाची तो. रू. विशधा. प्रवेशअ. अल्पसरोवर. अ पु.

वेशवारः वेशानवेश वेशं रणोतीतिवेशवार., व्यंजनादिकांतजो प्रवेश स्वातें करितो जो तो. रू वृञ्धा. वरणअ. शाकादिकांत घालावयाचा मसाला वेसवार. अ. पु.

वेश्म विशंत्यत्रवेश्म, प्रवेश करितात जन ज्याव्हेंदाची तें रू. विशधा. प्रवेशअ. घर. न. न.

वेश्मभूः वेश्मनोर्भूर्वेश्मभूः, गृहसंबंधी जी भूमी ती. स. घराची जागा. ऊ. स्त्री.

वेश्या वेशेसाधुर्वेश्या, वेशाविषयी जी साधु ती. त. कसबीण. आ. स्त्री.

वेश्याजनसमाश्रयः वेश्याजनस्यसमाश्रयः वेश्याजनसमाश्रयः, वेश्याजनाचा जो समाश्रय स. वसतिस्थान तें स. कलावतींचा बाजार. अ. पु

वेषः विष्यतेनेनेतिवेषः, व्याप्ति करितो ज्येणें तो. रू. विष्लृधा. व्याप्तिअ. अलंकारानीं केलेली शोभा. अ. पु.

वेषवारः वेसवारः विग्रहादि सर्व वेशवार शब्दाप्रमाणें.

वेष्टितं वेष्ट्यतेस्मवेष्टितं, नद्यादिकें करून जें वेष्टित झालें जें नगरं तें रू. वेष्टधा. वेष्टनअ. वेढलें. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

वैहन् विहंतिगर्भवैहन्, गर्भाना शकरिते जी ती. कृ. हनधा. हिंसाथः गर्भपात करणारी गाय. त. स्त्री.

वै वातिइतिवै, पादपूरणाद्यर्थी मत याच कलें करून गमन करितें जें तें. कृ. वाधा. गतिअ. पादपूरण. २ निम्रयत्याअथीं अव्य.

वैकक्षकं विशिष्टः कक्षोस्याइ कक्षकः विकक्षकेभवंवैकक्षकं गात आहे कक्ष भागाहून किंवा विकक्षवेषधीराहणारेंजेतें. स. २ त. उपवीती सारखी घालतेली फुलांची माळ. अ. न.

वैकुंठः विकुंठायाअपत्यंवैकुंठः, विकुंठाजी तीचा औरसपुत्र तो. त. विष्णु. अ. पु.

वैजननः विजायते स्मिन्निति विजननः सएव वैजननः, उत्पन्न होतो आपेयाधी जो विजनन तीच वैजनन. त. प्रसूत होण्याचा महिना. अ. पु.

वैजयंतः वैजयंत्यः पताकाःसंसंत्यस्येति वैजयंतः, पताकारूप ध्वज आहेत ज्यास तो. त. इंद्राचें गृह. अ. पु.

वैजयंतिकः वैजंती अस्यास्तीति वैजयंतिकः, ध्वज आहे ज्यास तो. त. जरीपटकेकरी. अ. पु.

वैजयंतिका विजयंतस्येयंवैजयंती सैववैजयंतिका, विजयंत संबंधी जी ती वैजयंती तीच वैजयंतिका. त. एकझाडओषधी. आ. स्त्री.

वैजयंती विजयते विजयन् तस्येयंवैजयंती, जय करणारा संबंधी जी ती. त. पताका. ई. स्त्री.

वैज्ञानिकः विज्ञानेन जयतीति वैज्ञानिकः, बुद्धी करून जय करितो जी तो. त. निपुण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैणवं वेणोरिदं वैणवं, वेणुसंबंधी जें तें. त. वेळूचें फलादिक. न.

वैणविकः वेणोर्विकारोवैणवंतत्शिल्पमस्यवैणविकः, वेणूवादन करणारा जो तो. त. मुरलीवगैरे वेळूचें वाद्य वाजविणारा. अ. पुल्लिंगी.

वैणिकः वीणाशिल्पमस्य वैणिकः, वीणा आहे शिल्प ज्याचें तो. त. वीणा वाजविणारा. अ. पु.

वैणुकं वेणुनानिर्वृत्तं वैणुकं, वे

णूं करून संपादित जें तें. त. वेळू च्या दंड. अ. न.

वैतंसिक: वितंसेन मृगपक्ष्यादि बंधनोपायेन चरतीति वैतंसिकः मृगादिबंधनो पायें करून उपजीविका करणारा. अ. पु.

वैतनिक: वेतनेन जीवतीति वैतनिकः, वेतनें करून जीवन पावतो जो तो. त. मजूरदार. अ. पु.

वैतरणी विगतान्तरणं यत्र वितरणं, वितरणे नरकलोके भवार्थे तरणी, नरकलोकाचे ठायीं उत्पन्न जी ती. त. नारकी सिंधुनदी ई. स्त्री.

वैतालिक: विविधेन तालेन शब्देन चरतीति वैतालिकः, अनेक शब्दानें संचार करणारा जो तो. त. राजाच्या स्तुतिपाठक जन. अ. पु.

वैदेहक: विदेहेषु भवो वैदेहकः, विदेह देशाचे ठायीं जो उत्पन्न तो. त. वैश्य. २ ब्राह्मणीचे ठायीं वैश्यपासून जाहालेला पुत्र. अ. पु.

वैदेही विदेहेषु भवा वैदेही, विदेहाचे ठायीं जी जाहली ती. त. पिपळी. ई. स्त्री.

वैद्य: विद्यामधीते वैद्यः, विद्येतें अध्ययन करितो जो तो. त. चिकित्सक, २ सर्व जाणता. अ. पु.

वैद्यमाता वैद्यस्य मातेव वैद्यमाता, वैद्याला जी माते प्रमाणें सारखी ती. स. अडुळसा. आ. स्त्री.

वैधात्र: विधातुरपत्यं वैधात्रः, ब्रह्मदेवाचें जो अपत्य तो. त. सनत्कुमारादिक. अ. पु.

वैधेय: विधेय विधानं तस्यायमधिकारी अविद्या विषयत्वाच्छास्त्राणां वैधेयः, विधानाचा जो अधिकारी तो. त. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैनतेय: विनताया अपत्यं वैनतेयः, विनतेचें जें अपत्य तो. त. गरुड पक्षी. अ. पु.

वैनीतक: विनीतकमेव वैनीतकः, शिक्षित जें तें. त. पुरुषानीं वाहण्याचें यान. अ. पु. न.

वैमात्रेय: विमातुरपत्यं वैमात्रेयः, सावत्र आईचा जो पुत्र तो. त. सावत्र भाऊ. अ. पु.

वैमेय: विग्रहादि विनिमयशब्दा

प्रमाणें. मोबदला. अ. पु.

वैय्याघ्रः व्याघ्रस्यविकारोवैय्याघ्रं, चर्म तेनपरिवृतोरथः वैय्याघ्रः, व्याघ्र चर्मानें वेष्टित जो रथ तो. त. व्याघ्राचे चामड्यानें वेष्टित रथादिक. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैरं वीरस्यकर्मवैरं, वीरानें जें कर्म तें. त. द्वेष. अ. न.

वैरनिर्यातनं वैरस्यनिर्यातनंवैरनिर्यातनं, द्वेष निराकरण जें तें. स. वैर घालविणें. अ. न.

वैरशुद्धिः वैरस्यशुद्धिवैरशुद्धिः, द्वेषाची जी शुद्धि ती. स. वैर घालविणें. इ. स्त्री.

वैरी वीरस्यकर्मवैरं तदस्त्यस्यास्तीतिवैरी, वीर कर्म आहे ज्यास तो. त. शत्रु. इन्. पु.

वैवधिकः विवधंवहतीतिवैवधिकः, कावड वाहतो जो तो. त. जासूद. अ. पु.

वैवस्वतः विवस्वतोपत्यंवैवस्वतः, सूर्याचा जो पुत्र तो. त. यम. अ. पु.

वैशाखः विशाखायुक्तावैशाखी सायस्मिन्नस्तिसवैशाखः, विशाखायुक्त पौर्णिमा आहे ज्याचे ठायीं तो. त. वैशाख मास. २ मथनदंड. ३ धनुर्धरांचा स्थितिविशेषस्य. वीथीच्या अंतरानें दोनी पाय टेकून राहणें. अ. पु.

वैश्यः विडेववैश्यः, विट् जो तो. त. चार वर्णांतील एक वर्ण वैश्य जाती. अ. पु.

वैश्रवणः विश्रवसोपत्यंवैश्रवणः, विश्रवस्याचें जें अपत्य तो. त. कुबेर. अ. पु.

वैश्वानरः विश्वनरस्यापत्यंवैश्वानरः, विश्व नराचें जें अपत्य तो. त. अग्नि. अ. पु.

वैसारिणः विसरणःसंबंधिवैसारिणः, मत्स्यसंबंधी जो तो. त. मासा. अ. पु.

वौषट् उह्यतेनेनवौषट्, हविर्वहन होतें ज्याणें तें. रू. वहधातु. अ. यज्ञांतील देवांकारणें जें हविर्दान तदर्थी अव्य.

व्यक्तः अज्यतेइतिव्यक्तः, स्पष्टकरिजेतो जो तो. रू. अंजूधातु. अ. विद्वान. २ स्फुट. वि.

अ. सु. न. आ. स्त्री.

व्यक्तिः व्यज्यतइतिव्यक्तिः, व्यज्यते स. घटादिरूपेंकरून स्पष्ट होत्से जी ती. कृ. अंजूधा. व्यक्त्यादि अ. घटपटादि रूप जी जाती चा आश्रय ती. इ. स्त्री.

व्यग्रः विरुद्धमगतिव्यग्रः, विरुद्ध गमन करितो जो तो. कृ. अगधा. कुटिलगति अ. अनेक अर्थांनेंग यीज्याणें चित्त लाविलें तो. २ व्याकुल वि. अ. पु न. आ. स्त्री

व्यजनं व्यजंत्यनेनेतिव्यजनं, वीजित करितात जेणें तें. कृ. अजधा. गति अ. विंजणा. अ. न

व्यंजकः व्यनक्त्यर्थंव्यंजकः, अर्थातें स्पष्ट करितो जो तो. कृ. अंजूधा. व्यक्ति अ. हस्तादिकानें मनातील अभिप्राय कळविणें. अ. पु

व्यंजनं व्यजंत्यनेनेतिव्यंजनं, शाक घालताहेत जेणे करून ते. कृ. अजधा. गति अ. विंझणा २ कढीवगैरे. अ. न.

व्यडंबकः व्यडंमलमवचतीति व्यडंबकः, मलातें कसन हा निस्सरण करितो जो तो. कृ. अवधा. स्रंसन अ. एरंडाचें झाड. अ. पु.

व्यडंबनः विग्रहादिसर्वंव्यडंबकशब्दाप्रमाणें. एरंडाचें झाड. अ. पुल्लिंगी

व्यत्ययः व्यत्ययनंव्यत्ययः, विपर्यास जो तो. कृ. इणधा. गति अ. व्यतिक्रम. अ. पु.

व्यत्यासः व्यत्यसनंव्यत्यासः, विपर्यास जो तो. कृ. असुधा. क्षेप अ. व्यतिक्रम. अ. पु.

व्यथा व्यथंतेनयाव्यथा, दुःख पावतात जीणें ती. कृ. व्यथधा. भयादिक अ. मनास जी पीडा ती. आ. स्त्री.

व्यधः व्यधनंव्यधः, वेधन जें तो. कृ. व्यधधा. ताडन अ. वेधणें अ. पुल्लिंगी.

व्यध्वः विरुद्धोध्वाव्यध्वः, विरुद्ध जो मार्ग तो. स. दुर्मार्ग कंटकादियुक्त मार्ग. अ. पु.

व्ययः व्ययनंव्ययः, धननाश जो तो. कृ. व्ययधा. वित्तसमुत्सर्ग अ. द्रव्याचा वगैरे खर्च. अ. पु

व्यलीकं अलतीत्यलीकं, विगतमलीकंव्यलीकं, विगत जें अप्रिय

तें. स. पीडा. अ. न. २ अप्रिय. ३ कर्तव्यानर्ह. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

व्यवधा व्यवधानंव्यवधा, आच्छादनजें तें. कृ. डुधाञ्धा धारणादिकअ. आच्छादन. आ. स्त्री.

व्यवहारः व्यवहरत्यनेनव्यवहारः, व्यवहार करितो जेणेंकरून तो कृ. हृञ्धा हरणअ. व्यापार. अ. पु.

व्यवायः व्यवायनव्यवायः, मैथुन जें तो कृ. इण्धा गतिअ मैथुन. अ. पु.

व्यसनं व्यस्तिव्यस्यतेनेनवाव्यसनं, क्षेपण करितें किंवा करिजेतें जेणेंकरून तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ. पाप २ निष्फलजोउद्योगतो ३ अशुभ. ४ विपत्ति. ५ भ्रंश. ६ कामजकोपजादि दोष. अ. न.

व्यसनार्तः व्यसनेनार्तोव्यसनार्तः, दुःखानें जो पीडित तो स. व्यसनानें पीडित. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

व्यस्तः व्यस्यतेस्मव्यस्तः, क्षिप्त करिजेला जो तो कृ. असुधा क्षेपणअ. आकुल. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

व्याकुलः व्याकोलतीतिव्याकुलः, इतिकर्तव्यताशून्य होतो जो तो. कृ. कुलधा. संस्थानबंधाद्य. शोकादिकेंकरून कर्तव्य विचारशून्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्याकोशः व्यावृत्तः कोशः संकोचोयस्मादितिव्याकोशः, व्यावृत्त आहे संकोच आपासून तो स. प्रफुल्लित. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

व्याघ्रः विशेषेणआजिघ्रतीतिव्याघ्रः, विशेषेंकरून गंधग्रहण करितो जो तो. कृ. घ्राधा. गंधग्रहणअ. वाघ. अ. पु.

व्याघ्रनखं व्याघ्रस्यनखमिवव्याघ्रनखं, व्याघ्राचे नखासारिखें जें तें स. नखला. अ. न.

व्याघ्रपाद् व्याघ्रस्येवपादमूलान्यस्येतिव्याघ्रपात्, व्याघ्राचे सारखी आहेत पादमूलें ज्याचीं तो. स. वृक्षविशेष. न. पु

व्याघ्रपुच्छः व्याघ्रस्येवपुच्छंयस्यव्याघ्रपुच्छः, व्याघ्राचे पुच्छासा

रसें आहे पानजानें तो. स. एरंडाचें झाड. अ. पु.

व्याघ्रादः व्याघ्रइवअत्तीतिव्याघ्रादः, व्याघ्रासारिखें गमनकरितो जो तो. कृ. अदधा. गतिअ. कुकुड कोंबापक्षी. अ. पु.

व्याघ्री व्याजिघ्रतीतिव्याघ्री, गंधग्रहणकरितो जी ती. कृ. घ्राधा. गंधोपादानअ. व्याघ्रीण. २ रिंगणी वनस्पती. ई. स्त्री.

व्याजः अजनंव्याजः, विशेषेंकरूनजें क्षेपणतें. कृ. अजधा. क्षेपणअ. कपट. २ इष्टसिद्धीसाठींशक्तचिकअर्थ गुप्त ठेवूनअर्थांतर दाखविणें. अ. पु.

व्याडः व्याडतीतिव्याडः, भक्षणार्थं उद्योग करितोजो तो. कृ. अडधा. उद्यमनअ. सर्प २ वाघ. ३ दुष्ट. अ. पु.

व्याडायुधः व्याडस्यव्याघ्रस्यआयुधमिवव्याडायुधः, व्याघ्रानेंनखायुधाप्रमाणें जें तें. स. नखला. अ. न.

व्याधः विध्यतीतिव्याधः, बाणेंकरून वेध करितोजो तो. कृ. व्यधधा. ताडनअ. पारधी. अ. पु.

व्याधिः विविधाआधिःव्याधिः, अनेकजी पीडा तो. स. रोग. २ गोडेंकोष्ठ. कुष्ठ. इ. पु.

व्याधिघातः व्याधिंहंतीतिव्याधिघातः, व्याधीतें नाशकरितो जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. वाहव्याचें झाड. अ. पु.

व्याधितः व्याधिःसंजातोस्यव्याधितः, व्याधीजो तो संजात म्ह० झाला आहे जास तो. त. रोगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यानः व्यानंत्यनेनेतिव्यानः, ज्याच्या विविध संचारानें प्राणिजगलात तो. कृ. अनधा. प्राणनअ. शरीरांत संचार करणारा पकवायु. अ. पु.

व्यापादः व्यापादनंव्यापादः, द्रोह चिंतनजें तो. कृ. पदधा. गतिअ. शत्रुद्रोह चिंतन. अ. उ.

व्याप्यं व्याप्यतेतत् व्याप्यं, रोगातें व्याप्त करितें जें तें. कृ. आप्तधा. व्याप्तिअ. कुष्ठ कोष्ठ गोडें कोष्ठ. अ. न.

व्यामः विशेषेण अम्यतेनेनव्या

मः, विशेषेंकरून गणना करिजे तें जेणेंकरून तो. रू. अमधातु निअ. चार हातांचें एक प्रमाण आहे. अ. पु.

व्यालः विरुद्धमासमंतात्अलति अडतिवाव्यालः, विरुद्ध आसमंताद्भूषणादि किंवा उद्यम करितो जो तो. रू. अलधा. भूषणादिअ. २अडधा. उद्यमअ. सर्प २ दुष्ट ३दुष्टहत्ती ४सिंह ५श्वापद. अ. पु.

व्यालग्राही व्यालंगृह्णातीतिव्यालग्राही, सर्पातें ग्रहण करितोजो तो. रू. गृह्धा. ग्रहणअ. गारुडी. इन्. पु.

व्यालायुधं व्यालस्यव्याडस्यायुधमित्यादिसर्वव्याडायुधशब्दाप्रमाणें नखला. अ. न.

व्यावृत्तः व्यावियतेस्मव्यावृत्तः, स्वीकृत करिजेलाजो तो. रू. वृञ्धा. वरणअ. वेष्टिलेला. २ भिन्न केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यासः व्यसनंव्यासः, विस्तार जो तो. रू. असुधा. क्षेपणअ. विस्तार. २सत्यवतीचापुत्र व्यास. अ. पु.

व्याहारः व्याह्रियतेउच्यतेइति व्याहारः, भाषण जें तो. रू. हृञ् धा. हरणअ. भाषण. अ. पु.

व्युत्थानं विरुद्धमुत्थानंव्युत्थानं, विरुद्ध जें उत्थान तें. रू. तिरस्कार. २ विरोधाचरण. ३ स्वातंत्र्यें करून जें कृत्य तें. अ. न.

व्युष्टिः व्युच्छनंव्युष्टिः, सम्यक् जो आभि तो. रू. उच्छीधा. विवास अ. साध्य. २ संपत्ती. इ. स्त्री.

व्यूढः विशेषेणऊह्यतेस्मव्यूढः, विशेषेंकरून प्रापण करिजेलाजो तो. रू. वहधा. प्रापणअ. एकेठिकाणीं मिळविलेला. २ स्थापित. ३ विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यूढकंकटः व्यूढोधृतः कंकटो येनसव्यूढकंकटः, धारण केलें आहे कवच ज्याणें तो. स. कवच धारण करणारा. अ. पु.

व्यूतिः विशिष्टाऊतिर्व्यूतिः, विणणें जें तें. रू. वेञ्धा. तंतुसंतानअ. विणणें. इ. स्त्री.

व्यूहः व्यूह्यतेइतिव्यूहः, संग्रामामध्यें स्थापन करिजेतोजो तो. रू. ऊहधा. वितर्कअ. युद्धार्थ सेन्या

चारचनाविशेष. २समूह. अ. पु.

व्यूहपार्ष्णिः व्यूहस्यपार्ष्णिर्व्यूहपा र्ष्णि., सेनारचनाविशेषाचाजोपृ ष्ठभाग तो स. सैन्याच्याव्यूहाचाप श्चाद्भाग. इ. पु.

व्योकारः व्योकरोतीतिव्योकारः, लोह वगैरेजानें करितोजो तो. कृ. डुकृ ञ्धा करणअ. लोहार. अ. पु.

व्योमकेशः व्योम्निकेशायस्यस व्योमकेशः, आकाशी आहेत केश ज्याचे तो. स. महादेव. अ. पु.

व्योम व्ययतेइतिव्योम, व्यासकरि तेंजें तें. कृ. व्ययधा. संचरणअ. आकाश. न्. न.

व्योमयानं व्योमयातीतिव्योमया न, आकाशप्रत गमन करितेंजें तें. कृ. याधा. प्रापणअ. विमान. अ. न.

व्योषं विशेषेणओषतीतिव्योषं, वि शेषेंकरून दाह करितेंजें तें. कृ. उ षधा. दाहअ. सुंठ मिरी पिपळी त्या तिहींचेंचूर्ण. अ. न.

व्रजः व्रजतीतिव्रज., गमनकर णारा जो तो. कृ. व्रजधा. गतिअ. २, गोठा ३ मार्ग. अ. पु.

व्रज्या व्रजनंव्रज्या, व्रजन म्ह. ग मनजें ती. कृ. व्रजधा. गतिअ. भ्र मण. २प्रयाण. आ. स्त्री.

व्रणः व्रणयतीतिव्रणः, गात्र म्ह. अं गस्याचा छेद करितोजो तो. कृ. व्रण धा. गात्रविचूर्णनअ. व्रण. अ. पु.

व्रतं व्रजंत्यनेनस्वर्गेतव्रतं, ज्याचा योगानें लोक स्वर्गाप्रत जातात तें कृ. व्रजधा. गतिअ नियम. अ. न.

व्रततिः व्रतती व्रतमिवकरोती तिव्रततिः, व्रताप्रमाणें करितेस्ह स्त्रीरूनरक्षाश्रयानेंवाहस्तेजी ती. सना. व्रतप्रकृतिकधा. तत्करणअ. वे ल. २ विस्तार. इ. २ई. स्त्री

व्रती व्रतंभोजनादिनियमोऽस्त्यस्य व्रती, भोजनादि नियम आहे ज्या सतो. त. आणें व्रत केलें तो २य जमान. इन्. पु.

व्रश्चनः व्रश्च्यतेऽनेनव्रश्चन., रूप र्णादि छेदन करितेजेणेंकरून तो कृ. व्रश्चूधा छेदनअ. कानस अ. पु.

व्रातः व्रततेनियम्यतेऽनेनितिव्रात, नि यम करितेजेतोजो तो. कृ. व्रतधा. नि यमनअ. समूह. अ. पु.

व्रात्यः व्रातंचाव्यादिव्रातमर्हती

तिग्रात्यः, व्याध्यादिसमुदायानें योग्य होणारा जो तो. न. गौण-काल १६ वर्षें पर्यंत ज्याचा संस्कार व्रतबंधादि झाला नाहीं तो नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्रीडा व्रीडनंव्रीडा, लज्जा जीती क्रु. व्रीडधा. लज्जाअ. लज्जा. आ. स्त्री.

व्रीहिः वर्द्धतिउपचयंगच्छतीति व्रीहिः, वृद्धि पावणारा जो तो क्रु वृहधा. वृद्धिअ. धान्यविशेष, भात. इ. पु.

व्रीहिभेदः व्रीहिणोभेदोव्रीहिभेदः, व्रीहीचा जो भेद तो. स. व्रीहिविशेष. अ. पु.

व्रैहेय व्रीहीणांभवनंक्षेत्रव्रैहेयं, व्रीहि होण्याचें जें क्षेत्र तें त. भातउत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

(श.)

शकटः शक्नोतिभारंवोढुंशकटः, भार वाहण्यास समर्थ होणारा जो तो. क्रु. शकधा. शक्ति अ. गाडा. अ. पु.

शकली शकलशल्कमस्यास्ती निशकली, कटक युक्त आहे अंग ज्यानें तो. त. मासा. इ. पु.

शकुनः शकुनिः शक्नोतीति शकुनः, उडुनाार्य समर्थ होतो जो तो. क्रु. शकधा. शक्तिअ. पक्षी अ. पु. २ इ. पु.

शकुंतः शकुंतिः विग्रहादि शकुनश. प्र. गोष्ठ कुक्कुट पक्षी. अ. २ इ. पु.

शकुलः गंतुंशक्नोतीति शकुलः, गमन करण्याविषयीं जो समर्थ तो. क्रु. शकधा. शक्तिअ. मत्स्य विशेष. अ. पु.

शकुलाक्षा शकुलस्यमत्स्यस्ये वाक्षिणीयस्याः साशकुलाक्षा, मत्स्याचे सारखे आहेत नेत्र जीचे ती. स. पांढरी दुरू. आ. स्त्री.

शकुलादनी शकुलैरद्यतइति शकुलादनी, शकुलानीं भक्षित करिजेली जी ती. क्रु. अदधा. भक्षणअ. कुटकी. २ जलपिंपळी. ई. स्त्री.

शकुलार्भकः शकुलस्यमत्स्यस्यार्भकः शकुलार्भकः, मत्स्याचा जो बालक तो. स. मत्स्यवि

शेष. अ. पु.

शकृत् निःसारयितुंशक्नोतीति शकृत्, बाहेर काढण्याला सम र्थजेंतें. कृ. शक्लृधा. शक्तिअ. वि ष्ठा. त्. न.

शकृत्करिः शकृत्करोतीतिश कृत्करिः, पुरीष करणाराजोतो कृ. डुकृञ्धा. करणअ. गोयस गोऱ्हा. इ. पु.

शक्तः शक्नोतीतिशक्तः, समर्थ होतोजो तो. कृ. शक्लृधा. शक्ति अ. समर्थ. २ प्रियबोलणारा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

शक्तिः शक्यतेजेतुमनयाशक्तिः जीच्या योगानें जयकरण्यासस मर्थ होतो ती. कृ. शक्लृधा. शक्ति अ. पराक्रम. २ प्रभाव ३ शक्ति २ शस्त्रविशेष. ४ सामर्थ्य. इ. स्त्री.

शक्तिधरः शक्तेर्धरःशक्तिधरः, शक्तीचाजो धर म्ह. धारण कर्ता तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

शक्तिहेतिकः शक्तिर्हेतिर्यस्य शक्तिहेतिकः, शक्ती आहे शस्त्र ज्याचें तो. स. शक्तिनामकशस्त्र धारणकरणारा. अ. पु.

शक्रः विग्रहादिशक्तशब्दाप्रमा णें. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

शक्रः शक्नोतीतिशक्रः, त्रैलो क्यरक्षणाविषयीं समर्थ होतोजो तो. कृ. शक्लृधा. शक्तिअ. इंद्र. २ कुड्याचें झाड. अ. पु.

शक्रधनुः शक्रस्यधनुःशक्रध नुः, इंद्राचें जें धनुष्य तें. स. इ द्राचें धनुष्य. उ. न.

शक्रपादपः शक्रस्यपादपःश क्रपादपः, इंद्राचा जो वृक्ष तो. स. देवदारूचें झाड. अ. पु.

शक्रपुष्पिका शक्रःअर्जुनवृ क्षइवपुष्पमस्याःशक्रपुष्पिका, अर्जुनवृक्षासारिखें आहे पुष्प जीचें ती. स. कळलावी. आ. स्त्रीलिं.

शक्रुः विग्रहादिशक्तशब्दाप्र. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शंकरः शंकरोतीतिशंकरः, क ल्याणातें करितोजो तो. कृ. डु कृञ्धा. करणअ. महादेव. अ. पु.

शंकुः शंकते अस्माल्लोकःशंकुः जापासून लोक शंका करितोतो. कृ. शकिधा. शंकाअ. जलचर विशेष २ फांद्या तोडलेलावृक्ष ३ बाणाचें अग्र. ४ शस्त्रविशेष. उ. पु.

शंखः शाम्यतेनेनशंखः, जेणें करून शांत होतो तो. कृ. शमुधा. उपशमनअ. शंख. २ नख्ला. ३ नवनिधीतील एक निधि ४ कपाळाचें हाड. अ. पु.

शंखनखः शंखः नख इव शंखनखः, शंखजें तें नखा प्रमाणें तें. स. लाहानशंख. अ. पु.

शंखिनी शंखः संत्यस्याशंखा कारपुष्पत्वात्छंखिनी, शंखआ हेतजीसती. स. सासवेल ई. स्त्रीलिं.

शची शच्तीतिशची, स्पष्ट भाषण करित्येजी ती. कृ. शच धा. व्यक्तवाणीअ. इंद्राणी. ई. स्त्रीलिं.

शचीपतिः शच्याः पतिः शची पतिः, शची म्ह. इंद्राणी तिचा जो पति तो. स. इंद्र. इ. पु.

शटी शटतीतिशटी, रोगनिवृत्ति करित्येजी ती. कृ. शटधा. रुजा विशरणअ. आंबेहळद. ई. स्त्री.

शठः शठतीतिशठः, कपट करितोजो तो. कृ. शठधा. कैतव अ. वांकडे मनाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शणपर्णी शणइवपर्णानियस्याः साशणपर्णी, शणाप्रमाणें आहेत पर्णें जीचीं ती. स. गोकर्णिचें झाड. ई. स्त्री.

शणपुष्पिका शणपुष्पंयस्याः साशणपुष्पिका, शणपुष्प आहे जीस ती. लहान एक ताग़ाची जाति. आ. स्त्री.

शणसूत्रं शणमयंसूत्रंशणसूत्रं, शणमयजें सूत्र तें. स. तागाचें सूत. २ मासे धरण्याचा जाळ्यास जें तागाचें सूत असतें तें. अ. न.

शंडः शाम्यतीतिशंडः, शांति पावणाराजो तो. कृ. शमुधा. उपशमनअ. कमळाचा समूह. २ स्वेच्छाचारी बैल, पोळ. अ. पु.

शतकोटिः शतंकोट्योयस्यशत कोटिः, शंभर आहेत कोटि ह्म- धाराजास तो-स-वज्र-इ-पु-

शतद्रुः विग्रहादिपतद्रुश-प्र-श तद्रूनामक नदी-उ-स्त्री-

शतपत्रं शतंपत्राण्यस्यशतपत्रं, शंभर आहेत पर्णे ह्म-पुष्पपर्णेजा स तें-स-कमल-अ-पु-न-

शतपत्रकः शतंपत्राण्यस्यशतप त्रकः, शंभर आहेत पक्ष जास तो- स-सुतार पक्षी-अ-पु-

शतपर्वा शतंपर्वाण्यस्याः शतप र्वा, शंभर आहेत पर्वे जास तो-स वेळू-न्-पु-

शतपर्विका शतंपर्वाणियस्याः साशतपर्विका, शंभर आहेत पर्वे जीस ती-स-वेखंड-२दूर्वा-आ-स्त्री

शतपुष्पा शतंपुष्पाण्यस्याः शत पुष्पा, शंभर आहेत पुष्पें जीस ती- स-शोपेची भाजी-आ-स्त्री-

शतप्रासः शतंप्रासाइवपर्णान्य स्यशतप्रासः, शंभर आहेत प्रासा प्रमाणें पर्णे ज्याची तो-स-कण्हेरा चें झाड-अ-पु-

शतभीरुः शतंवियोगिनांभीर वोयस्याः शतभीरुः, शतशः वियो गी आहेत भीरु ह्म-भित्रेंजीपासू न ती-स-मोगरीची वेल-उ-स्त्री-

शतमन्युः शतंमन्यवोयस्यसशत मन्युः, शंभर आहेत मन्यु ह्म-याग ज्याचे तो-स-इंद्र-उ-पु-

शतमानं शतंमानंयस्यशतमा नं, शत परिमित आहे प्रमाण ज्या चें तें-स-पल परिमित सोनें किं वा रुपें-अ-पु-न-

शतमूली शतंमूलान्यस्याःशतं मूली, शंभर आहेत मूळें जीचीं ती- स-शतावरी-ई-स्त्री-

शतवीर्या शतंवीर्याणियस्याइति शतवीर्या, शंभर आहेत वीर्यरूप अंकुरस्थानें जीचीं ती-स-पांढरी दुर्वा-आ-स्त्री-

शतवेधी शतंवेधितुंशीलमस्यश तवेधी, शंभरांस वेध करण्याचें ज्या हें शील आहे तो-स-आम्लवेत-इ न्-पु-

शतह्रदा शतन्हदाअर्थांधिजला शयावासंत्यस्याइतिशतह्रदा, शंभ र आहेत ज्वाला किंवा जलाशय जी सती-स-वीज-आ-स्त्री-

शनैश्चरः पंगुत्वात्शनैर्मंदंचरती तिशनैश्चरः, पंगुत्वास्तव मंद गमन करितो जो तो. कृ. चरधा. गति अ. शनीनामा ग्रह. अ. पु.

शनैः शणतीतिशनैः, मंदार्थातें दे तें जें तें. कृ. शणधा. दानअ हल . काम्मंदत्वा अर्थी अव्यय.

शंपा भयंकरत्वात्शंकस्तंपिबती तिशंपा, भयंकर त्वास्तव कल्यातें नाश करिते जी ती. कृ. पाधा. पानअ. वीज. आ. स्त्री.

शपथः शपनं शप्यतेनेनइति शपथः, विश्वास पावनो जेणेंकरून तो. कृ. शपधा. आक्रोशअ. . परस्परें खोरें करण्याचें एक प्रमाण आहे. अ. पुं. २अ. न.

शफं शंफलतीतिशफं, प्रहारें करून सत्व नाश करणारें जें तें. कृ. त्रिफलाधा. विशरणअ. घोड्याच्या वगैरेंचे खुर. २ वृक्षमूल. अ. न.

शफरं शफंखातिगतिसमयेदूरमुत्सारयतीतिशफरं, गतिसमयींदूर खुरःप्रसार करितो जो तो. कृ. खा धा. दानअ. मत्स्यविशेष. अ. पु.

शफरी शफान्गतिसाधनावयवान्ऋणातिपीडयतीतिशफरी, खुरातें चालन करणारी जी ती. कृ. रिधा. हिंसाअ. मत्स्यविशेष. ई. स्त्री.

शब्दग्रहः शब्दोगृह्यतेनेनशब्दग्रहः, शब्द ग्रहण करिजेतें जेणेंकरून तो. कृ. ग्रहधा. ग्रहणअ. कान. अ. पु.

शब्दनः शब्दनशीलःशब्दनः, शब्दस्वभाव जो तो. कृ. शब्दधा. शब्दक्रियाअ. वाजविणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शमः शमनंशाम्यत्यनेनकंडूरिति वाशमः, शांती किंवा शांत होतो कंडू जानें तो. कृ. शमुधा. उपशमअ. चित्तोपशम २ ज्ञान. अ. पु.

शमथः शमनंशमथः, शांति जी ती. कृ. धात्वादिपूर्वोन्याश. म.

शमनः शमयतीतिशमनः, लोकांच्या प्राणाचें शमन करितो जो तो. कृ. शमधा. उपशमअ. यम. अ. पु. २ यज्ञसंबंधीं जें पशुहननतें. अ. न.

शमनस्वसा शमनस्ययमस्यस्वसाशमनस्वसा, यमाचीजी भगि

नी ती. स. यमुना नदी. ऋ. स्त्री.

शमलं शाम्यतेइतिशमलं, शांति पाविजेतें जें तें. कृ. शमुधा. उपशमअ. विष्ठा. अ. न.

शमितः शाम्यतेस्मशमितः, शांति पाविजेला जो तो. कृ. शमुधा. उपशमनअ. शमविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शमी शाम्यतीतिशमी, पाप शमकर णारी जी ती. कृ. शमुधा. उपशमअ. शमीवृक्ष. २शेंग. ई. स्त्री.

शमीधान्यं शमीप्रभवंधान्यंशमीधान्यं, शेंगेंपासून उत्पन्न जें धान्य तें. स. मूग, उडिद, राजमाष, कुलित्थ, हरभरा, तीळ, वाटाणा, तूर ह्या आठ धान्यास शमीधान्य ह्मणतात. अ. न.

शमीरः अल्पाशमीशमीरः, अल्प जी शमी ती. त. लहानशी एक शमीवृक्षाची जाति. अ. पु.

शम्या शाम्यत्यनयाशम्या, जीच्या योगानें दुःखादि शांत होतो ती. कृ. शमुधा. उपशमअ. जुंवाचा खिळा. आ. स्त्री.

शम्याकः शमींशिंबिमाअकती शिशम्याकः, शमीप्रतआसमंतात् विस्तृत करितो जो तो. कृ. अकधा कुटिलगतिअ. बाहव्याचें झाड. अ. पु.

शंबः शमोस्यास्तीतिशंबः, कल्याण हें आहे ज्यास तो. त. वज्र. अ. पु.

शंबरः शंवृणोतीतिशंबरः, कल्याण देणारा जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. मृगविशेष, सांबर. २उदक. अ. न.

शंबरारिः शंबरस्यारिः शंबरारिः, शंबरासुराचा जो अरि स. शत्रु तो स. मदन. इ. पु.

शंबरी शंवृणोतीतिशंबरी. कल्याण देते जी ती. कृ. वृञ्धा. वरणअ. उंदिरकानी वनस्पती ई. स्त्री.

शंबलः शबलनेनेतिशंबलः, गमन करितो जेणें करून तो. कृ. शंबधा. गतिअ. प्रवासासाठीं घेतलेलें फराळाचें. अ. पु. न.

शंबाकृतं शंबेकृतंशंबाकृतं, द्विवार जें कृष्ट तें. त. दोनवेळ नांगरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शंबुः शाम्यतीतिशंबुः, शांति पावतो जो तो. कृ. शमधा. उपशमअ. पाण्यांतील लहान शिंप. उ. पु.

शंबुकः विग्रहादिशंबुशब्दाप्रमा-
णें. पाण्यांतील लहान शिंप आ-
रसाशिंगें.

शंभली शंभलतेइतिशंभली, ना
रसाशें बोलणारी जी ती. रू. भल
धा. भापणअ. कुंटणपणाकरणा
री स्त्री. ई. स्त्री.

शंभुः शंभवत्यस्मादितिशंभुः, सु
ख होतें हे ज्यापासून तो. रू. भूधा
सत्ताअ. महादेव. २ ब्रह्मदेव. उ.
पुलिंगी.

शयः शेतेऽस्मिन्सर्वेंशयः, सर्व
वाहतें ज्यावरी तो. रू. शीङ्धा
स्वप्नअ. हात. अ. पु.

शयनं विग्रहादिशय्याशब्दाप्रमा
णें. निद्रा. २ हातरूण. अ. न.

शयनीयं विग्रहादिशय्याशब्दा
प्रमाणें. बिछाना. अ. न.

शयालुः शयनशील; शयालुः,
निद्राशीलजी ती. रू. शीङ्धा.
स्वप्नअ. निद्राशील. वि. अ. उ.
न. स्त्री. २ अजगरसर्प. आर. २
हत्ती. उ. पु.

शयितः शेतेस्मशयितः, निद्राप्र
ाप्त झाला तो. रू. शीङ्धा. स्वप्नअ.
अर्थ पूर्वीप्रमाणें.

शयुः शेतेऽत्यर्थमितिशयुः, अ
त्यंत निद्रा करणारा जो तो. धातु
पूर्वीप्रमाणें. अजगर सर्प.
आर. उ. पु.

शय्या शय्यतेऽस्यांशय्या, निद्रा
करिजेत्ये जीचावरी ती. रू. शीं
ङ्धा. स्वप्नअ. हातरूण. आ. स्त्री.

शरजन्मा शरेषुजन्मयस्यसश
रजन्मा, शरांचेवरी आहे जन्म ज्या
चं तो. स. कार्तिकस्वामी. न्. उ.

शरणं शृणातीतिशरणं, नाश किंवा
आश्रय करितें जें तें. रू. शृधा. हिं
साअ. घर. २ रक्षण. ३ रक्षण क
रणारा. ४ घर. अ. न.

शरद् शृणातिपंकंजलंचेतिशर
द्, चिखलातें किंवा जलातें न
ाश करित्ये जी ती. रू. शृधा. हिंसाअ
शरदृतु. २ संवत्सर सा. वर्ष. द् स्त्री

शरः शृणातिअनेनशरः, नाश
करितो जेणेंकरून तो. रू. शृधा.
हिंसाअ. बाणतृणविशेष. अ. पु.

शरभः शृणातीतिशरभः, हिं
सा करितो जो तो. रू. शृधा. हिं
साअ. मृगविशेष ज्यास ८ डी

सरा असें क्षणतात तो. अ. पु.

शरव्यं शरान्व्ययतीतिशरव्यं, बाणातें संवरण करितें जें तें. क्र. व्येञ्धा. संवरणअ. निशाण.अ. नपुंस.

शरारिः शरंआअरतीतिशरारिः, जल किंवा हिंसा ईषत आसमंता त् गमन करितो जो तो. क्र. अरधा. गतिअ. अडीनामकपक्षी. इ. पु.

शरातिः शरंहिंसांजलंवातनीति शरातिः, जल किंवा हिंसायां प्रतस दोदित गमन करितो जो तो. क्र. अ तधा. सातत्यगमनअ. अडी नाम कपक्षी. इ. पु.

शराभ्यासः शरस्याभ्यासः शरा भ्यासः, बाण मोक्षाचा जो अभ्या स तो. स. बाण सोडण्याचा अभ्या स. अ. पु.

शरारिः शरंजलंऋच्छतीतिशरा रिः, जल किंवा हिंसा ईषत गमन करितो जो तो. क्र. ऋधा. गतिअ. अ डीनामापक्षी. इ. पु.

शरारुः शृणातीतिशरारुः, हिंसा करितो जो तो. क्र. शृधा. हिंसाअ. हिंसाशील हा. घातुक. वि. उ. पु. स्त्री. न.

शरावः शृणातीतिशरः शरादव तीतिशरावः, उष्ण पदार्थापासून रक्षण करणारा जो तो. क्र. अवधा. रक्षणअ. पात्रविशेष. अ. पु. न.

शरावती शराःतृणविशेषा अत्र संतीतिशरावती, तृणविशेष आहेत यायां तो. त. नदीविशेष. ई. स्त्री.

शरालिः शरमाअडतीतिशरालिः, जल किंवा हिंसा यातें उद्योग करि तो जो तो. क्र. अडधा. उद्यमनअ. शरारीपक्षी. इ. पु.

शरासनं शराअस्यंतेक्षिप्यंतेनेन शरासनं, ज्याचा योगानें बाणदा किजेतात तें. क्र. असूधा. क्षेपण अ. धनुष्य. अ. न.

शरीरं शीर्यतेइतिशरीरं, नष्ट हो इजेतें जें तें. क्र. शृधा. हिंसाअ. दे ह. अ. न.

शरीरी शरीरमस्यास्तीतिशरीरी, शरीर ह्यास देह आहे जास तो. त. प्राणी. इन्. पु.

शर्करा शृणातीतिशर्करा, पीडाक रितो जो तो. क्र. शृधा. हिंसाअ. पा ढुमपदेश. २ वाळू. ३ साखर. आ. स्त्री.

शर्करावान् शर्कराः संत्यस्येतिश र्करावान्, वालुका आहेत ज्याचेठायीं तो. न. वालुकामय प्रदेश. त्रिल. पु. न. ई. स्त्री.

शर्करिलः विग्रहादिसर्वशर्करावत् शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

शर्म शृणातिदुःखमितिशर्म, दुःखातें नाश करितें जें तें. कृ. शृधा. हिंसाअ. कवच. मृ. न.

शर्वरी शृणातिलोकनेत्रसंचर्षीतिशर्वरी लोकांच्या नेत्रांतें नष्ट क. अंधकार करी जी ती. कृ. शृधा. हिंसाअ. रात्रि. ई. स्त्री.

शर्वाणी शर्वस्यस्त्रीशर्वाणी, शर्व ह्म. शंकर त्याची जी स्त्री. नी. स्त्री. म. पार्वती. ई. स्त्री.

शर्वला शर्वतीतिशर्वला, गमन करणारी जी ती. कृ. शर्वधा. गतिअ. शस्त्रविशेष. आ. स्त्री.

शलं शलतीतिशलं. त्वरित गमन करितें जें तें. कृ. शलधा. आशुगमनअ. साळीचें लोम ह्म. शाळिंदर. अ. न.

शलभः शलतीतिशलभः, गमन करणारा जो तो. कृ. शलधा. चलन अ. कीटविशेष ह्म. पतंग. अ. पु.

शललं विग्रहादिसर्वशलशब्दाप्रमाणें.

शलली विग्रहादिशलशब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

शलाटुः शलतीतिशलः अटतीतिअटुः शलश्चासौ अटुश्च शलाटुः, चंचल ह्म. कच्चें असें जें ज्ञात तें. स. अपक्क व हिरवें. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

शल्कं शलतीतिशल्कं, चंचल होतें जें तें. कृ. शलधा. चलनअ. शकल. २ त्वचा. अ. न.

शल्यः शलतीतिशल्यः, चंचल होतो जो तो. कृ. शलधा. गमनअ. गेळ्याचें झाड. २ मृगविशेष साळई अ. पु. ३ बाणाचें अग्र. ४ शस्त्रविशेष. अ. न.

शवं शवतीतिशवं, दाह गामी जें तें. कृ. शवधा. गतिअ. प्रेत. अ. पु. न.

शबलः शपत्याक्रोशतिवर्णानितिशबलः, सेत रचणींचा उपमर्दक जो तो. कृ. शपधा. आक्रोश

अ. नित्ययर्णी वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

शशः शशतीतिशशः, उड्यामारू नगमन करितोजोतो. क्र. शशधा प्लुतगतिअ. ससा. अ. पु.

शशधरः शशास्यधरः शशधरः, शशाचाजो धर स. धारण कर्ता तो. स. चंद्र. अ. पु.

शशलोम शशस्यलोमशशलोम, मृगविशेषाचें जें लोमतें. स. सशाचे केस. न. न.

शशादनः शशमत्तीतिशशादनः, मृगादिकांचें भक्षण करितो जोतो क्र. अदधा. भक्षणअ. ससाणा पक्षी. अ. पु.

शशोर्णं शशस्यऊर्णाशशोर्णं, मृगविशेषाचें जें लोमतें. स. ससयाचा केंस. अ. न.

शश्वत् शशतीतिशश्वत्, पुनःपुनः रुडीय गमन वत् जो वारंवार अर्थ तद्दोधकजेतें. क्र. शशधा. प्लुतगतिअ. वारंवार. २ सहिनया अर्थी अव्य.

शष्पं शस्यतेशष्पं, स्तविजे तेंजें तें. क्र. शंसधा. स्तुतिअ. कोमल तृण. अ. न.

शसनं शस्यतेइतिशसनं, हिंसितजें तें. क्र. शसधा. हिंसाअ. यज्ञसंबंधी जें पशुहनन तें. अ. न.

शस्तं शंस्यतेस्मशस्तं, स्तवनकरिजेलें जें तें. क्र. शंसधा. स्तुतिअ. कल्याण. अ. पु. न. २ स्तविलेला. ३ प्रशस्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

शस्त्रं शस्यतेनेनशस्त्रं, जाच्यायोगानें हिंसन होतें तें. क्र. शसधा. हिंसाअ. आयुध. २ लोखंड. अ. न.

शस्त्रकं शस्यतेअनेनशस्त्रं, तदेवशस्त्रकं, छेदन करिजेतें जेणेंकरून जें शस्त्र तेंच शस्त्रकं. लोखंड. अ. न.

शस्त्रमार्जः शस्त्रंमार्ष्टीतिशस्त्रमार्जः, शस्त्रातें धार पाजविणाराजो तो. क्र. मृजूधा. शुद्धिअ. शिकलगार. अ. पु.

शस्त्राजीवः शस्त्रमाजीवतिउपजीवतीतिशस्त्राजीवः, शस्त्रोपजीवन साधन करणारा जो तो. क्र. जीवधा. प्राणधारणअ.

शस्त्रजीवी. अ. पु.

शस्त्री शस्यतेनयाशस्त्री, नाशक रिजेतोजीर्णकरून तो. क. शसु धा. हिंसा अ. सुरी. ई. स्त्री.

शस्यं शस्यतेनतच्छस्यं, छेदन करिजेतेंजें तें. क. धा. पू. श.प्र. कोव ळेंतृण. अ. न.

शस्यसंवरः सस्यैः संवियतेसस्य संवरः, धान्यांनीं जो परिवेष्टित तो. क. वृञ्‌धा. वरण अ. सागाचें झाड. अ. पु.

शाकं शक्नोति भोक्तुमनेनशाकं, भोजन करावयाकारणें समर्थ होतोजे णेंकरून तें. क. शक्लृधा शक्ति अ. भाजी. अ. न.

शाकटः शकटंवहतीतिशाकटः, शकटातें वाहणाराजो तो. त. गाड्या चा बैल. अ. पु. २ वस्त्रविशेष. अ. पु. न.

शाकुनिकः शकुनान्‌हंतिशाकुनिकः, पक्षी नाश करितोजो तो. त. पक्षिहंता. ह्र. पक्ष्यांचा पारधी. अ. पु.

शाक्तीकः शक्तिः प्रहरणमस्यशाक्तीकः, शक्ती आहे शस्त्र ज्याचें तो. त. शक्तिनामकशस्त्र धारण करणा रा. अ. पु.

शाक्यमुनिः शकेभवः शाक्यः शाक्यश्चासौमुनिश्चशाक्यमुनिः, शक ह्र. देश विशेषत्यांतेंग्रयीं जो उत्पन्न तो शाक्य शाक्य असाजो मुनि तो. स. बौद्धांतील अवांतर एक भेद आहे. इ. पु.

शाक्यसिंहः शाक्यः सिंहइवशाक्यसिंहः, सिंहा सारिखा ह्र. श्रेष्ठ असा जो शाक्य तो. स. बौद्धांतील अवांतर एक भेद आहे. अ. पु.

शाखा शाखतीतिशाखा, व्याप्त करित्ये जी ती. क. शाखृधा. व्याप्ति अ. खां दी ह्र. डाहळी. आ. स्त्री.

शाखामृगः शाखाचारीमृगः पशुः शाखामृगः, फांद्यावर संचार करितोजो तो. स. वानर. अ. पु.

शाखानगरं शाखेवनगरंशाखानगरं, शाखेचे परी जें एकदेशव्यापि नगर तें. स. मूळ राजधानी एक असून दुसरें जें राजाचें शहर तें. अ. न.

शाखाशिफा शाखायाः शिफा शाखाशिफा, शाखेच्या ज्या शिफा ह्र. पारंब्याती. स. शाखामूळ ह्र. पारंबा. आ. स्त्री.

शाखी शाखाःसंत्यस्येतिशाखी, शाखा आहेत जास तोतवृक्ष-इ न-पु-

शांखिकः शंखः शिल्पमस्यशां खिकः, शंख आहे शिल्प ज्यानें तो त-कासार-अ-पु-

शाटः विग्रहादिशाटीशब्दाप्रमाणें वस्त्रविशेष अ-पु-

शाटी शाट्यतेसाशाटी, श्लाघित ह्म स्तुत्य जी ती रू श्लाघा कस्तन अ-फडके २वस्त्रविशेष-ई-स्त्री-

शाठ्यं शठस्यकर्मशाठ्यं, शठाचें जे कर्म तें त-कपट-अ-न-

शाणः शण्यतेऽनेनशाण, सुव र्णकर्षण करिजेतें जेणें करूनतो रू-शाणधा-दानअ-कसोटी-अ-पु-

शाणी शणस्यविकार शाणी, श णाचा जो विकार ती-त तागाचेंव स्त्र-ई-स्त्री-

शांडिल्यः शंडनइतिशांडिल्यः, संश्लिष्ट असतोजो तो रू-शांड धा-सघातअ वेलाचेंझाड अ-पु-

शातः श्यतीतिशातः, कृशकर णारा जो तो रू-शोधा-तनूकर णअ तीक्ष्ण वि-अ-पु-न-आ-

स्त्रीलिंगी-२हर्ष-अ-न-

शातकुंभं शतकुंभेभवंशातकुंभं, पर्वतावेठायीं जें उत्पन्न तें त-सु वर्ण-अ-न-

शातकौंभं विग्रहादिपूर्ववत्-

शातला शातंलातीतिशातला, निर्म ल ह्म स्वच्छ याचें देते जी ती रू-लाधा-दानअ-शिकेकाई- आ-स्त्री-

शात्रवः शत्रुरेवशात्रवः, शत्रुजो तोच शात्रव-स-शत्रु-अ-पु-

शादः शद्यतेनेनशादः, विशीर्ण करिजेतो जेणेंकरून तो-शद्लृधा शातनअ-कोमलतृण-२चिखल अ-पु-

शादहरितः शादैः हरितःशा दहरितः, कोमल तृणांहीं करू न जो हिरवा तो- स-कोमलतृणा नें जो हिरवा देश तो- वि-अ-पु-न- आ-स्त्री-

शाद्वलः शादः शालतृणंअस्मिन् शाद्वलः, कोमल तृणजें तें आहेंजा चेठायीं तो- त- कोमलतृणानें जोहि रवा देश तो- वि-अ-पु-न-आ-स्त्री

शांतं शाम्यतिदुःखमितिशांतं,

दुःख शमन करितें जें तें. कृ. शसुधा उपशमअ. हर्ष. अ. न. २ नववा रस अ. पु. शमविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शांतिः विग्रहादिशमयशब्दोपमा णें. चित्ताचा उपशम. इ. स्त्री.

शांबरी शंबरस्येयंशांबरी, शंबरासु रसंबंधीजीती. त. इंद्रजाल. ई. स्त्री.

शारः शृणातिशीर्यतेः नेनवाशारः, पीडा करितो किंवा चित्रीकरण क रिजें तें जेणें करून तो. कृ. शृधा. हिंसाअ. वायु. अ. पु. २ चित्रव र्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारंगः शीर्यतेआतपादिनाशार गः, आतपादिकें करून नाश पा विजेतो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ चातकपक्षि. अ. पु.

शारदः शरदिभवः शारदः, शर त्कालाचेठायीं होतो जो तो. त. सा तवर्णाचें झाड. अ. पु. २ नूतन ३ अप्रौढ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारदी शरदिभवाशारदी, शर त्कालाचेठायीं होते जी ती. त. ज लपिंपळी. ई. स्त्री.

शारिफलं शारीणांफलंशारिफ लं, शारिकेचें जें स्थान तें. स. सो कट्याचा पट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारिवा शरणंशारः शारोस्यस्या इतिशारिवा, नाश आहे जीस ती. त. उपलसरी. आ. स्त्री.

शार्करं शर्कराः संत्यस्मिन्निति शार्करं, वालुका आहे ज्याचेठा यीं तो. त. वालुकामयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शार्ङ्गं शृंगस्यविकारः शार्ङ्गं, शिं गाचा जो विकार तें. त. विष्णू चें धनुष्य. अ. न.

शार्ङ्गी शार्ङ्गंधनुरस्यास्तीतिशा र्ङ्गी, शृंगविकाराचें आहे धनुष्य ज्याचें तो. त. विष्णु. इन्. पु.

शार्दूलः शृणातीतिशार्दूलः, हिं साकरितो जो तो. कृ. शृधा. हिं साअ. वाघ. हा शब्द उत्तर पद अ सतां श्रेष्ठार्थक होतो. अ. पु.

शार्वरं शर्वर्यांभवंशार्वरं, रात्री चाठायीं होतें जें तें. गाढ जो अं धकार तो. अ. न. २ घातुक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शालः शलतीतिशालः, उदका मध्यें गमन करितो जो तो. कृ. श

शलधा. गतिअ. मत्स्यविशेष. २ वृक्ष. ३ सागवानाचें झाड. अ. पु.

शालपर्णी शालःपर्णमस्याःशालपर्णी, चंचल आहे पर्ण जीचें ती. स. सालवण. ई. स्त्री.

शाला शलंतिअत्रइतिशाला, गमन करितात जीचेठायीं ती. कृ. शलधा. गतिअ. सभागृह २ प्रधान शाखा. आ. स्त्री.

शालावृकः शालांवृणोतीतिशालावृकः, शालेतें स्वीकार करितो जो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. कोल्हा. २ वानर. ३ कुत्रा. अ. पु.

शालिः शलतेइतिशालिः, चंचल होतो जो तो. कृ. शलधा. संचलनअ. व्रीहिविशेष. इ. पु.

शालीनः शालाप्रवेशमर्हतीतिशालीनः, शाकेप्रत प्रवेशाला योग्य होतो जो तो. त. लज्जायुक्त. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

शालूरः शलतीतिशालूरः, संचलितः क असतो जो तो. कृ. शलधा गत्यर्थ. कमलाचा कांदा अ पु

शालेयं शालीनांभवनक्षेत्रंशालेयं, शालि ह्म० साळीचें भात होण्याचें जें शेत तें. त. शालि उत्पन्न होण्याचें क्षेत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ बडिशेप. अ. पु.

शाल्मलिः शलतीतिशाल्मलिः, कर्ध्वंगमन करितो जो तो. कृ. शलधा. गतिअ. सांवरीचें झाड. इ. पु.

शाल्मलीवेष्टः शाल्मल्याःवेष्टः शाल्मलीवेष्टः, शाल्मलीचा जो वेष्ट ह्म० डीक तो. स. सांवरीचा डीक अ. पु.

शावकः शव्यतेइतिशावकः, चलनगमन करिजेतो जो तो. कृ. शवधा. गतिअ. बालक. अ. पु.

शावरः शवराणामयंशावरः, भिल्लांचा जो ह्मतो. त. लोध्रवृक्ष. अ. पु.

शाश्वतः शश्वद्भवः शाश्वतः, निरंतर होणारा जो तो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शाष्कुलिकं शष्कुलीनांसमूहः शाष्कुलिकं, शष्कुलींचा जो समुदाय तो. त. पुष्कळ जिलब्याकि वा कचोऱ्या. अ. न.

शासनं शिष्टिःशासनं, आज्ञा जी तें. कृ. शासुधा. अनुशिष्टिअ. आज्ञा. २ दंड. अ. न.

शास्ता शास्तीतिशास्ता, शासन करितो जो तो. कृ-शास्‌धा. अनुशिष्टि अ. चहुन २शासन करणा रा ऋ.पु

शास्त्रं शिष्यते येनशास्त्रं, ज्याचा योगाने प्रयोगादि शासनकरिजे तें जें तें. कृ. शास्‌धा अनुशिष्टि अ. आज्ञा. ३ व्याकरणादिशास्त्र. अ. न.

शास्त्रवित् शास्त्रंवेत्तीतिशास्त्रवित्, शास्त्रजाणतो जो तो. कृ. विद्‌धा. ज्ञानअ. शास्त्रवेत्ता. वि. त्. पु. स्त्री. न.

शिक्यं स्रंसतेइतिशिक्यं, अधःपतन करितें जें तें. कृ. स्रंस्‌धा. अवस्रंसनअ. शिकें. अ. न.

शिक्यितं शिक्योस्यितंशिक्यितं, शिक्याचेठायीं स्थापित जें तें. त. शिंक्यावर ठेवलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शिक्षितः आशिक्षिष्टइतिशिक्षितः, विद्याग्रहण करिता झाला जो तो. कृ. शिक्ष्‌धा विद्योपादानअ प्रवीण. २ शिकविलेला. वि. अ. पु न. आ. स्त्री

शिखंडः शिखिनाअम्यतेइतिशिखंडः, शिखीनें सेविजेतो जो तो. कृ. अम्‌धा. गत्यादिअ. मोराचें पिस अ. पु.

शिखंडकः शिखाया मंडइवशिखंडकः, शिखेच्येठायीं अंडासारिखा जो तो. त. लहान मुलाची शेंडी. अ. पु.

शिखरं शिखांरातीतिशिखरं, अग्रभागातें स्वीकार करितें जें तें. कृ. राधा आदानअ. पर्वताचें शिखर. २अग्र. अ न.

शिखरी शिखरमस्त्यस्यशिखरी, अग्र आहे ज्यास तो. त. पर्वत. २ वृक्ष. इन् पु.

शिखा शेतेस्माशिखा, मस्तकादिकीं लक्षितजी ती. कृ. शीङ्‌धा स्वप्नअ. मोराची शेंडी. २अग्नीची ज्वाळा ३ शेंडी. ४ किरण. ५ शाखाचा वल्ग. आ. स्त्री.

शिखांडिकः शिखायाः अंडएव शिखांडिकः, शिखेला अंडवत जो तो त. लहान मुलाची शेंडी अ पु

शिखावान् शिखाः संत्यस्येति शिखावान्. शिखा स.. ज्याला आ

हेत ज्याच्या तो. त. अग्नि. ह. पु.

शिखाचलः शिखास्यास्यशि खाचलः, शिखा आहे ज्यास तो. त. मयूर. अ. पु.

शिखिग्रीवं शिखिनोग्रीवा यस्य शिखिग्रीवं, मयूराचे ग्रीवे सारि खा आहे वर्ण ज्याचा तें. स. मोरचूद. अ. न.

शिखी समासादिकशिखावलश ब्दाप्रमाणे. मोर. २अग्नि. इन् पु.

शिखिवाहनः शिखीवाहनयस्य सशिखिवाहनः, शिखी म्ह. मयूर आहे वाहन ज्याचे तो. स. कार्तिक स्वामी. अ. पु.

शिग्रुः शिनोतीतिशिग्रुः, तीक्ष्ण करितो जी तो. कृ. शिञ् धा निशा न अ. शेवग्याचें झाड. २शाकभा जी. उ. पु.

शिग्रुजं शिग्रोर्जायतेस्माशिग्रुजं, शेवग्यापासून झालें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. शेवग्याचें बी अ. न.

शिंजितं शिञ्यतेइतिशिंजितं, भूषणाचाजो शब्द तें. कृ. शिंजिधा. अव्यक्तशब्दअ. पादभूषणाचा शब्द. अ. न.

शिंजिनी अवश्यंशिंक्ते शिंजिनी, अव्यक्तशब्द करणारीजीती. कृ. शिजिधा. अव्यक्तशब्दअ. धनुष्याची दोरी. ई. स्त्री.

शितशिवं शितंचतत् शिवंचशितशिवं, शित म्ह. तीक्ष्णअसेंजें कल्याणकारक तें. स. शेंदेलोण. २बडीशेप. ३दगडफूल. अ. न.

शितशूकः विग्रहादिसितशूकश ब्दाप्रमाणें. जव. अ. पु.

शितिः शीयतेस्माशितिः, देदीप्यमान होइजेतो जो तो. कृ. शिञ्धा निशानअ. श्वेत. २काळें. वि अ पु. न. ई. स्त्री. ३भूर्जवृक्ष. इ उ

शितिकंठः शितिः कालः कंठोयस्य सशितिकंठः, कृष्णवर्ण आहे कंठ ज्याचा तो. स. महादेव. अ. उ.

शितिसारकः शितिः काल सारस्यशितिसारकः, कृष्णवर्ण आहे गाभा ज्याचा तो. स. टेंबुरणीचें झा ड. अ. पु.

शिपिविष्टः शिपिविष्टः शिपि षुविष्टःशिपिविष्टः, शिपि म्ह. पशु, त्यांचेठायीं वसणारा जो तो स

महादेव २ रोगानें जाणें मस्तक नि केश झालेंतो. ३ कुजलेलें कातडें. अ. पु.

शिफा शेतेइतिशिफा, अधोभागीं वसुधा नेंराहात्येजीती. रू. शीङ्धा. स्वप्नअ. वृक्षाचेंमूळ २ आई. आ. स्त्री.

शिफाकंदः शिफायाः कंदः शिफाकंदः, शिफेचाजो कंद तो स. कमळाचा कांदा अथवा मूळ. अ. पु.

शिंबा विग्रहादिशंबाशब्दाप्रमाणें. शेंग. आ. स्त्री.

शिंबिः विग्रहादिशंबाशब्दाप्रमाणें. शेंग. इ. स्त्री.

शिबिका शिवैवशिबिका, कल्याण कारकजीती. त. पालखी. आ. स्त्री.

शिबिरं शवंत्यत्रशिबिरं, गमन करितात जाचाठायीं तें. रू. शवधा. गतिअ. सेनेचातळ. अ. न.

शिंबी विग्रहादिशंबाशब्दाप्रमाणें. शेंग. ई. स्त्री.

शिरः श्रियतेउष्णीषादिनाइति शिरः, उष्णीषादिकाने सेवन करिजेतें जें तें. रू. श्रिञ्धा. सेवा अ. मस्तक. २ अग्र. स. न.

शिरस्त्रं शिरस्त्रायतेइतिशिरस्त्रं मस्तकातें रक्षण करणार जें तें. रू. त्रैङ्धा. पालनअ. डोकीस घालावयाची टोपी. अ. न.

शिरस्यः विग्रहादिशीर्षण्यशब्दाप्रमाणें. निर्मळ केश. अ. पु.

शिरा शिनोतीतिशिरा, तीक्ष्णाहोणारी जी ती. रू. शोञ्धा. निशानअ. नाडी. आ. स्त्री.

शिरीषः शीर्यतेइतिशिरीषः, नाश पाविजेतो जो तो. रू. शॄधा. हिंसाअ. शिरस नामा वृक्ष. अ. पु.

शिरोधिः शिरोधीयतेस्यांशिरोधिः, मस्तक जीचाठायीं राहिजेतो ती. रू. डुधाञ्धा. धारण अ. मान. इ. स्त्रीलिं.

शिरोरत्नं शिरसः रत्नंशिरोरत्नं, मस्तकावरचें जें रत्न तें. स. मस्तक भूषण. अ. न.

शिरोरुहः शिरसिरोहतीतिशिरोरुहः, मस्तकाचेठायीं रुजतो जो तो. रू. रुहधा. प्रादुर्भावअ. मस्तकाचे केस. अ. पु.

शिलं शिल्यतेइतिशिलं, कणिशाद्यर्जनं जें तें. रू. शिलधा. उंच्छअ. शेत कव्यानें शेतांत सांडलेल्या क

णसाचें ग्रहण अ.न.

शिला शिल्यतीति शिला, कणश-परिणामी ह्मणजे कणरूपानें न ष्ट होणारी जी ती. क. शिलधा उञ्छअ. पाषाण. २ दाराच्या चौक टीचे खालचें लांकूड. आ स्त्री

शिलाजतु शिलाया. जतुशिला जतु, शिला संबंधी जें जतु स. ला क्षातें. स. शिलाजित. उ न

शिली शिनीतीति शिली, तीक्ष्ण असतो जो तो क. शिञ्धा. निशा नअ. लहान गडूक. ई. स्त्री

शिलीमुखः शिली शल्य मुखेंऽस्यशिलीमुखः, शल्य आहे मुखा चेठायीं ज्याचा तो. स. बाण २भ्र मर अ.पु

शिलोच्चयः शिलाभि. उच्चीय तेइतिशिलोच्चयः, शिलांहीं करू न रचित होउंजेला जो तो. क. चि ञ्धा. चयनअ. पर्वत अ.पु

शिल्पं शिल्यतीति शिल्पं, एका ग्रता करितें जेणें तें. क. शीलधा समाधिअ. कला व नृत्य इत्या दि. २ सुतार- कोष्टीइत्यादिशि ल्पिलोकांचें काम अ. न.

शिल्पशाला शिल्पस्य शाला शिल्प शाला, शिल्पाची जी शाला ती. स. शिल्पीकामाची शाळा. आ स्त्री

शिल्पी शिल्पमस्यास्तीति शिल्पी, शिल्प आहे ज्यास तो. त. सुतार कोष्टि न्हावी परीट चांभार हे प्रसे क. इन् उ.

शिवः शिवमस्यास्तीति शिवः, कल्याण आहे ज्यास तो. त. महा देव अ.पु २ कल्याण अ. न

शिवकः श्यतिगात्रकंडूं शिवः, सएव शिवकः, गात्र कंडू नाशक रितो जो तो शिव तोच शिवक. त. गाईस बांधण्यास पुरलेलें काष्ठ अ.पु

शिवमल्ली शिवप्रियामल्ली शिव मल्ली, महादेवाला प्रिय अशी जी मल्लीह्मणजे पुष्प धारण करणारी ती. स. रुईमदार. ई. स्त्री

शिवा शिवं कल्याणमस्त्यस्याइति वाशिवा, कल्याण आहे जीस ती त. पार्वती. २ शमीचें झाड. ३ को ल्ही. ४ भुईआवळी ५ हिरड्याचें झाड. आ स्त्री.

शिशिरः शीतेन गात्राणि श्यतीति

शिशिर शीतानें गात्रें संकुचित करितो जो तो· कृ· शोधा· तनूकरणाअ· शिशिरऋतु· अ· पु· २ शिथिल· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

शिशुः श्यतीतिशिशुः, सूक्ष्म होतो जो तो· कृ· शोधा· तनूकरणअ· बालक· उ· पु·

शिशुकः शिशुरिवशिशुकः, शिशुसारखा जो तो· न· मत्स्यविशेष· अ· पु·

शिशुत्वं शिशोर्भावःशिशुत्वं, बालाचा जो भाव तें· न· बालपणा· अे· न·

शिशुमारः शिशून्मारयतीतिशिशुमारः, शिशूंतें नाश करितो जो तो· कृ· मृङ्धा· प्राणत्यागअ· जलचरविशेषज्यास शिरस असें ह्मणतात तो· अ· पु·

शिश्नः शशतीतिशिश्नः, प्लुतगामी जो तो कृ· शशधा· प्लुत गतिअ· पुरुषाचें उपस्थ· अ· पु

शिश्विदानः शिश्विंदेइतिशिश्विदानः, शुद्ध कर्म करितो जो तो· कृ· श्विदिधा· मैत्रेअ पुण्य कर्म करणारा· वि· अ· पु· न· आ स्त्रीलिंगीं·

शिष्टिः शास्यतेइतिशिष्टिः, शासन जें ती· कृ· शासुधा· अनुशिष्टिअ· शासन· इ· स्त्री·

शिष्यः शिष्यतेइतिशिष्यः, आज्ञापिजेतो जो तो· कृ· शासुधा· अनुशिष्टिअ· छात्र· अ पु·

शीकरः शीकतेइतिशीकरः, सेचन करणारा जो तो· कृ शीकृधा सेचनअ· पाण्याचा तुषार· अ· पु

शीघ्रं शिंघतिव्याप्नोतिशीघ्रं, व्याप्त करितें जें तें· कृ· शिघिधा· आघ्राणअ· त्वरित अ· न·

शीतः शीलमस्यास्तीतिशीतः, शीत आहे ज्यास तो· त· शीतलता· अ· न· २ शीतल· वि अ· पु· न· आ· स्त्री· ३ येत· ४ भोकरीचें झाड· अ· पु·

शीतकः शीतंकरोतीतिशीतकः, शैत्य करितो जो तो· कृ· डुकृञ्धा· करणअ· आळशी· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

शीतभीरुः शीताद्भीरुः शीतभीरुः, शीतापासून जो भितो· स· मोगरीचें झाड· उ· स्त्री·

शीतल: शीतंलातीतिशीतल:, शीलस्पर्शातें देतें जें तें· रू· लाधा· दानअ· धंड २गोकर्णीनें झा ड· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

शीतलवातक: शीतंलातीतिशीतल:, वातंकरोतीतिवातक:, शीतलश्चासौवातकश्वशीतलवातक:, शीतातें ग्रहण करणारा असा जो वातक तो· स·गोकर्णीचें झाड·अ·पु·

शीता शीलेस्मशीता, हलरचितरेषा जी ती· रू· शीङ्धा· स्वप्नअ·नागराचें तास· की·गंगा रामपत्नीआ

शीधु: शेरतेऽनेनशीधु:, ज्याचा योगानें लोक शुंगतात तो· रू· शीङ्धा· स्वप्नअ· ऊसाच्या रसापासून जाहलेलें मद्य·उ·पु·न·

शीर्ष विग्रहादिशिरसशब्दाप्र· मस्तक·अ·न·

शीर्षकं शीर्षेकंमस्तमस्माच्छीर्षकं, मस्तकाचेठायीं आहेरू· स्वजापासून तें· स·डोकीस घालावयाची टोपी·अ·न·

शीर्षच्छेद्य: शिरश्छेदमर्हतीति शीर्षच्छेद्य:, शिरश्छेदाप्रतंजो योग्यतो· त· वधकरण्यास योग्य· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

शीर्षण्य: शिरसिभव: शीर्षण्य, मस्तकाचेठायीं होणाराजो तो· त· निर्मळ केश· २डोकीस घालावयाची टोपी·अ·पु·न·

शील् शील्यतेऽनेनशीलं, समाधी पाविजेतो जेणेंकरून तें· रू·शीलधा·समाधिअ· स्वभाव २शुद्ध जें आचरण तें· ३ सच्चरित्र·अ न·पुं·

शुक: शुच्यतिइतिशुक:, गमनादि करणारा जो तो· रू· शुधा गतिअ पोपट· २शुक्राचार्य ३ गंधीवन अ·पु·

शुकनास: शुकस्यनासेवपुष्पमस्यशुकनास:, शुकाचे नासेप्रमाणें आहे पुष्पजास तो· स· टिंडाचें झाड·अ·पु·

शुक्त: शुच्यतेस्मशुक्त:, शुद्ध केलेला जो तो· रू· ईशुचिरधा पूतिभावअ· कठिण २आंबट ३तीनरात्रीचें कांजी· वि अ पु न·आ·स्त्री·

शुक्ति: शुकायनःशोचतिसाशु-क्तिः, शुक्ताख्य. मौक्तिक निर्मुक्त होतें जी पासून ती. कृ. शुचधा. औ कृ. अ. पाण्यांतील शीप. २ नखवला इ. स्त्री.

शुक्र: शोचयत्यनेनशुक्रः, शोक करि तो, जेणें करून तें. कृ. शुचधा. शोक अ. दैत्यांचा गुरु. २ अग्नि. ३ ज्येष्ठ महिना. अ. पु. ४ रेत. अ. नपुंस.

शुक्रशिष्य: शुक्रस्यशिष्यःशुक्र शिष्यः, शुक्राचार्याचा जो शिष्य तो. स. दैत्य. अ. पु.

शुक्लः शोकतिमनःआश्रित्यिति शुक्लः, गमन करितें मन ज्याचे ठायीं तो. कृ. शुकधा. गतिअ. धा दशा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ जकात. अ. न.

शुचिः शुचिंकरोतीतिशुचिः, प वित्र करितो जो तो. कृ. ड्डुकृञ्धा. करणअ. अग्नि. २ आषाढमहि ना. ३ ज्याचें अंतःकरणशुद्धआ साजो मैत्री तो. ४ शृंगाररस. ५ ग्रीष्मऋतु. ६ पवित्र. अ. पु. ७ शु क्लवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुक्: विग्रहादिशोकशब्दाप्रमाणें. शाक. च. स्त्री.

शुंठि: विग्रहादिशुंठीशब्दाप्रमाणें. सं. इ. स्त्री.

शुंठी शुंठतिकफंशुंठी, कफातें ना श करणारी जी ती. कृ. शुठिधा. प्रतिघातअ. सं. ई. स्त्री.

शुंडा शुण्यंतेअस्यांइतिशुंडा, ग मन करितेजातात जीचाठायीं ती. कृ. शुणधा. गतिअ. दारूचेंदुकान. आ. स्त्री.

शुंडापानं शुंडापीयतेयस्मिन् शुंडापानं, मदिरा पान करितें जीचेठायीं तें. कृ. पाधा. पानअ. दारूचें दुकान. अ. न.

शुतुद्री शुंशीघ्रंपापंतुदतीति शुतुद्री, पापानें अत्यंत नाश क रितें जी ती. कृ. तुदधा. व्यथाअ. शतरुद्रानदी. ई. स्त्री.

शुतुद्रुः शतधाद्रवतीतिशतु द्रुः, शतशः प्रवाहांनीं वाहणारी जी ती. कृ. द्रुधा. गमनअ. शतरु द्रानदी. ऊ. स्त्री.

शुद्धांतः शुद्धोंतोस्यशुद्धांतः, शुद्ध आहे अंत आंत ज्याचा तो. स. ज

नानखाना. २ आम्रौच. अ. पु.

शुनकः शुनतीतिशुनकः, गमन करितो जो तो. धा. शुनधा. गतिअ. कुत्रा. अ. पु.

शुनासीरः शुनश्वासीरश्वशुनासीरौ, तावस्यस्तःशुनासीरः, वायूआणिसूर्य नेआहेतजास तो. न. इंद्र. अ. पु.

शुनी विग्रहादिशुनक शब्दाप्रमाणें कुत्री. ई. स्त्री.

शुन्यं शुनेहितंशुन्यं, श्वाकारणें जें हित तें. न. रिक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुभंयुः शुभमस्यास्तीतिशुभंयुः, शुभ आहे जास तो. त. शुभयुक्त. वि. उ. पु. स्त्री. न.

शुभं शोभतेइतिशुभं, उत्कृष्ट शोभतें जें तें. कृ. शुभधा. दीप्तिअ. कल्याण. अ. न. २ पोकळ. अ. पु.

शुभान्वितः शुभेनअन्वितः शुभान्वितः, शुभेंकरून जो युक्त तो. स. शुभयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुभ्रं शोभतेइतिशुभ्रं, शोभतें जें तें. कृ. शुभधा. दीप्तिअ. शुक्ल. २ प्रदीप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ अभ्रक.

अ. न.

शुभ्रदंती शुभ्रोदंतायस्याः सा शुभ्रदंती, शुभ्र आहेत दंत जीचे ती. स. पुष्पदंत नामा जो वायव्यदिशेचा हत्ती त्याची स्त्री. ई. स्त्री.

शुभ्रदंती शुभ्रोदंतोअस्याःशुभ्रदंती, शुभ्र आहेत दंत जीचे ती. स. अर्थ पूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

शुभ्रांशुः शुभ्राः अंशवः यस्यसशुभ्रांशुः, शुभ्र आहेत किरण ज्याचे तो. स. चंद्र. उ. पु.

शुल्कः शुल्क्यतेइतिशुल्कः, घाटादिकांचेठायीं देइजेतें जें तें. कृ. शुल्कधा. अतिसर्जनअ. जकात. २ स्त्रीधन. ३ माल. अ. पु. न.

शुल्वं शलतीतिशुल्वं, गमन करिते जें तें. कृ. शलधा. गतिअ. तांबें. २ फांस, राजू, दोरी. चऱ्हाट इत्यादि. ३ यज्ञकर्म. ४ आचार. ५ जलसान्निध्य. अ. न.

शुल्वा विग्रहादिपूर्वीचाशब्दाप्रमाणें. फांस, दोरी, चऱ्हाट. आ. स्त्री.

शुल्वी विग्रहादिशुल्वशब्दाप्रमाणें फांस, दोरी. ई. स्त्री.

शुश्रूषा शुश्रूषणंशुश्रूषा, शुश्रूष

णाजें तें. क. शुधा-श्रवणअ. गुरू
ची सेवा-आ. स्त्री.

शुषिः शुष्यत्यतिशुषिः, अत्यंत
नाश करणारा जो तो. क. शोधा-अं
तकर्मअ. छिद्र. इ. स्त्री.

शुषिरं शुषिः अस्यास्तीतिशुषिरं,
शोषण आहे जास तें. त. छिद्र.
अ. न. २ सरंध्र. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

शुष्कमांसं शुष्कंचतत्मांसंच
शुष्कमांसं, शुष्क आहे जें मांस
तें. स. स्रुकलेलें मांस. अ. न.

शुष्मं शुष्यत्यनेनारीन्शुष्मं, श
त्रूते नाश करितो जेणेंकरून तें.
क. शुषधा. शोषअ. पराक्रम.
अ. न.

शुष्मा शुष्यातिजलमितिशुष्मा,
जलातें शोषण करितो जो तो क.
शुषधा. शोषणअ. अग्नि. न. पु.

शूकः श्यतीतिशूकः, पीडा कर
णारा जो तो क. शोधा. तनूकर
णअ. गव्हादिकाचे कुसू. अ. पु.
नपुं.

शूककीटः शूकयुक्तश्चासौकीट
श्चशूककीटः, शूक ह्म. कुसू तद्यु
क्त जो कीट तो. स. ऊर्णादिभक्षक
कीटविशेष. कसर. अ. पु.

शूकधान्यं शूकसहितंधान्यंशूक
धान्यं, कुसरु युक्त जें धान्य तें.
त. ज्यास कुसूं असतें तें धान्य.
अ. न.

शूद्रः शोचतीतिशूद्रः, नीचत्वात्
शोक करितो जो तो. क. शुचधा.
शोकअ. शूद्र. अ. पु.

शूद्रा शूद्रस्यजातिः शूद्रा, शूद्रा
चीजीजाती ती. स्त्रीप्र. शूद्राची
स्त्री. आ. स्त्री.

शूद्री शूद्रस्यस्त्रीशूद्री, शूद्राची
जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. शूद्राची बाय
को. ई. स्त्री.

शून्यं शुनेहितंशून्यं, कुतऱ्याक
रणें जें हित तें. त. रिक्त. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शूरः शवतीतिशूरः, त्वरित ग
मन करितो जो तो. क. शुधा. आ
शुगमनअ. वीर. अ. पु.

शूर्पं शूर्यते: नेनशूर्पं, मोजलें
जातें जेणेंकरून तें. क. शूर्पधा.
मानअ. सूप. २ परिमाणविशे
ष. अ. पु. न.

शूलं शूलतीतिशूलं, पीडा करितें जें तें. क्र. शूलधा. रुजाअ. रोग विशेष, शूल २ आयुध विशेष, भाला. अ.पु.न. ३ मरण. ४ ध्वज. ५ योगविशेष. अ.पु.

शूलाकृतं शूलेनकृतंशूलाकृतं, लोह शलाके करून जें पक्व मांस तें. स. लोह शलाकेनें पक्व जें तें. वि. अ.पु.न.आ.स्त्री.

शूली शूलमस्यास्तीतिशूली, शूल आयुध आहे ज्यास तो. त. महादेव. इन्.पु.

शूल्यं शूलेसंस्कृतंशूल्यं, शूलाचे ठायीं संस्कृत जें मांस तें. त. लोह शलाकेनें पक्व जें तें. वि.अ.पु. न.आ.स्त्री.

शृगालः शृंगनलातीतिशृगालः, शृंगालें ग्रहण करीत नाहींजो तो क्र. लाधा. आदानअ. कोल्हा. अ.पु.

शृंखलं शृंगात्प्राधान्यात्खलन्त्यनेनशृंखलं, ज्याच्या योगानें प्राधान्यापासून रहित होतो जेणें तो क्र. खलधा. संचयअ. रुप्याचा करगोटा. अ.पु.न.

शृंखलकः शृंखलंबंधनमस्यशृंखलकः, शृंखला आहे बंधन ज्याचें तो. काष्ठमय पादबंधनें करून युक्त जो उंटाचा पोर तो. अ.पु.

शृंखला विग्रहादि सर्व शृंखलाशब्दाप्रमाणें. आ.स्त्री.

शृंगं शृणातीतिशृंगं, अधः पतनानें नाश करितें जें तें. क्र. शृधा. हिंसाअ. पर्वताचें शिखर. २ प्रभुत्व अ.न. ३ जीवक औषधि. अ.पु.

शृंगवेरं शृंगमिववेरंशरीरमस्य शृंगवेरं, शृंगासारिखें आहे शरीर ज्याचें तो. स. आलें. अ.न.

शृंगारकं शृंगेऽग्रतीतिशृंगारःशृंगारमेवशृंगारकं, प्राधान्यानें गमन करितें जें तें शृंगार तेंच शृंगारक. त. ऋतुमय. अ.न.

शृंगारः शृंगंप्राधान्यमियर्तीतिशृंगारः, रसांमध्यें प्राधान्यातें पावतो जो तो. क्र. ऋधा. गतिअ. नाट्यरस विशेष. अ.पु.

शृंगिणी शृंगमस्यास्तीतिशृंगिणी, शृंग आहे जीस ती. त. गाय ई.स्त्री

शृंगी अल्पंशृंगंप्राधान्यमस्यशृंगी, अल्पप्राधान्य आहे शृंगजीस ती.

शिवाचा नंदी. २ बैल यादी औषधी. इन्. पु.

शृंगी शृणातीतिशृंगी, पीडा करि से जीती. रु. शृधा हिंसाअ. मद्गुर नामा जो मत्स्यजाती त्याची स्त्री. २ अतिविष. ३ सोन्याचा अलंकार ई. स्त्री.

शृंगीकनकं शृंगीनाम्नाकनकंशृं गीकनकं, शृंगी यानामें करून जें कनक तें. स. सोन्याचे अलंकार. अ. न.

शृणिः शृणातीतिशृणिः, हिंसा क रणारी जी ती. रु. शृधा. हिंसाअ. अंकुश. इ. स्त्री.

शृतं श्रायतेस्मशृतं, पक्क करिजेलें जें क्षीरादि तें. रु. श्राधा. पाकअ. पक्क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शेखरः शिखतीतिशेखरः, शिखे चेठायीं राहती जो तो. रु. शिखधा गतिअ. शिरयेंत घातलेली माळ. अ. पु.

शेपः शेतेइतिशेपः, रेतःपातझा ला असतां निद्राकरितें जें तें. रु. शी ङ् धा. स्वप्नअ. शिश्न. स. न.

शेफः शेतेअनेनशेफः, शयन हो तें जेणेंकरून तें. रु. शीङ्धा. स्वप्न अ. शिश्न. स. न.

शेफालिका शेरतेइतिशेफा, ताः आलयोयस्यांइतिशेफाली सैवशे फालिका, प्रफुल्लित पंक्ति आहे त जीच्याठायीं तीशेफाली तीच शेफालिका, ता. निर्गुंडी. २ रानिर्गुंडी. आ. स्त्री.

शेमुषी शेयंमोहंमुष्णातीतिशेमु षी, मोहातें नाश करितें जी ती. रु. मुषधा स्तेयअ. बुद्धि. ई. स्त्री.

शेलुः शलतीतिशेलुः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. रु. शलधा. गतिअ. भोकराचें झाड. उ. पु.

शेवधिः शेअवधिःशेवधिः, कल्या णाचिविषयीं जो अवधि तो. स. निधि ठेवा. इ. पु.

शेवालं जलेशेतेइतिशेवालं, जला चेठायीं राहतें जें तें. रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. शेवाळ. अ. न.

शेषः शेतेहरिरस्मिन्निति शेषः, हरि निद्रा करितो ज्याचेठायीं तो. रु. शीङ्धा. स्वप्नअ. शेषनामा सर्पवि शेष. अ. पु.

शैलूषः शिलांलभतेइतिशैलूषः, शि

ह्मा पाचणारा जो तो. त. ज्याणें
अध्ययनास आरंभ केला असा
बटु. अ. पु.

शैरपरिकः शिखरेशापेणभवती
तिशैरवरिकः, प्राचप्रां: शिख
राचेठायीं होतो जो तो त. आघा
ड्याचें झाड. अ. पु.

शैलाली शिलालिनाप्रोक्तंनटसूत्र
मधीतेशैलाली, शिलालिऋषिनें
प्रोक्त नटसूत्रातें अध्ययन करि
तो जो तो. त. नटपास. नाचणा
रा पोन्या. इन्. पु.

शैलूषः शिलूषस्यापत्यंपुमान्शै
लूषः, शिलूषऋषीचें जें अपत्य
तो. त. बेलाचें झाड. २ नाच्या पे
र. अ. पु.

शैलेयं शिलायांभवशैलेयं, शिले
चेठायीं उत्पन्न जें तें. त. दगडफू
ल. २ शिलाजित. अ. न.

शैवलः विग्रहादिशैवालशब्दाप्रमा
णें. शेवाळी. अ. पु.

शैवलिनी शैवलमस्यास्तीतिशैव
लिनी, शेवाळ आहे जीचाठायीं
ती. त. नदी. ई. स्त्री.

शैवालं जलेशेतइतिशैवालं, ज
लाचेठायीं निजणारें जें तें. त. शे
वाळी. अ. पु.

शैशवं शिशोर्भावः शैशवं, अर्थ
शिशुत्वशब्दाप्रमाणें. बालत्व. अ. न.

शोकः शोचतियेनसःशोकः, जेणें
करून शोक करितो जो तो. क्र.
शुच्धा. शोक अ. खेदात्मक जो अं
तःकरणाची वृत्ति ती. अ. पु.

शोचिष्केशः शोचींषिज्वालाःके
शाइवयस्यसःशोचिष्केशः, ज्या
ला आहेत केशासारख्या ज्वाला
तो. स. अग्नि. अ. पु.

शोचिः शुच्यतिअनेनशोचिः, प
वित्र होतें जेणें करून तें. क्र. शुचि
र्धा. पूतिभावअ. कांति. स्. न.

शोणः शोणतीतिशोणः, रक्तवर्ण
युक्त असतो जो तो. क्र. शोणधा.
वर्णअ. रक्तवर्ण. २ शोण नद. रि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोणकः शोणतीतिशोणःसेवशो
णकः, रक्तवर्णयुक्त जो तो शोण
तोच शोणक. त. टिंट्याचें झाड.
अ. पु.

शोणरत्नं शोणंचतद्रत्नंचशोण
रत्नं, रक्तवर्ण जें रत्न तें. त. माणि

रु. अ. न.

शोणितं शोणतिस्मशोणितं, रक्तवर्ण असतेंझालेंजें तें. रु. शोणृधा. वर्णा दि.अ. रक्त. अ. न.

शोथः श्वयतीतिशोथः, अर्थश्वयं सुयमाणे. सूज. अ. पु.

शोथघ्नी शोथंहंतीतिशोथघ्नी, शो थातें हनन करणारीजी ती. रु. ह नधा. हिंसाअ. पांढरीवसू. ई. स्त्री.

शोधनी शोधयतिअनयाशोधनी, शुद्ध होइजेतें स्थूलजीणेंकरूनती. रु. शुधधा. शोधअ. केरसूणी. ई. स्त्री.

शोधितं शुध्यतेस्मशोधितं, फेशा घपनयेंकरून शुद्ध करिजेतंजें तें. रु. शुधधा. शुद्धिअ. शोधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोफः श्वयतीतिशोफः वृद्धिंगत हो तो जो तो. रु. श्विधा. वृद्धिअ. सूज. अ. पु.

शोभनं शुंभतेइतिशोभनं, दी प्तिमत् होतें जें तें. रु. शुभधा. दीप्ति अ. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोभा शोभयतीतिशोभा, शोभवि तेजी ती. रु. शुभधा. शोभाअ. कांति. आ. स्त्री.

शोभांजनः शोभांअंजनक्तीतिशो भांजनः, सएवशोभांजन.. शोभेतें व्यक्तकरितोजोतोशोभांजन तोच शो भांजन-न. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

शोषः शोषयतीतिशोषः, देह शुष्क करणाराजो तो. रु. शुषधा. शोष णअ. क्षयरोग. अ. पु.

शौकं शुकानांसमूहः शौकं, शुकां चाजो समूह तें. त. शुकांचा समू ह. अ. न.

शौक्लिकेयः शुक्लकदेशेभवः शौक्लि केयः, शुक्लदेशाच्येठायीं जोउत्पन्न तो. त. सोमल. अ. पु.

शौंडः शुंडायापानागारेभवः शौं डः, मद्यपानगृहाचेठायीं राहतो जो तो. त. उन्मत्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शौंडिकः शुंडासुरापण्यमस्यशौं डिकः, सुरा आहे विक्रय ज्याचा तो. त. कलाल. अ. पु.

शौंडी शुंडायांभवाशौंडी, शुंडेचे ठायीं म्हणजे आदरयेंकरून जी स्थित ती. त. पिंपळी. ई. स्त्री.

शौद्धोदनिः शुद्धोदनस्यापत्यं पुमान् शौद्धोदनिः

शुद्धोदन स. कुद्धाचा अवांतर भेद त्याचा जो पुत्र तो. त. शाक्य मुनि. इ. पु.

शौरिः शूरस्यापत्यंशौरिः, शूराचें जें अपत्य तो. त. विष्णु. इ. पु.

शौर्य शूरस्यकर्मशौर्यं, शूराचें जें कर्म तें. त. पराक्रम. अ. न.

शौल्बिकः शुल्बंशिल्पमस्यशौल्बिकः, ताम्र घडून आहे शिल्प ज्याचें तो. त. तांबट. अ. पु.

शौष्कलः विग्रहादिशुष्कलशब्द प्रमाणें. मत्स्यमांसभक्षक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्च्योतः श्च्योतनंश्च्योतः, घृतादिक्षरण जें तो. कृ. श्चुतिर्‌धा. क्षरणअ. घृतादिकांचें क्षरण. अ. पु.

श्मशान शवाः शेरंतेत्रश्मशानं, शवस्त्र. अत्रजे ते निद्रा करितात ज्याचेठायीं तें. कृ. शीङ्‌धा. स्वप्नअ. प्रेतभूमी. अ. न.

श्मश्रु मुखमात्रयतेश्मश्रु, मुखापाचें मुखातें आश्रय करणारजें तें. कृ. श्रिञ्‌धा. सेवाअ. दाढी. वगैरे. उ. न.

श्यामः श्यायतेइतिश्यामः, रंजनार्थ गमन करितो जो तो. कृ. श्यैङ्‌धा. गति अ. नीलवर्ण. २ हिरवा. ३ काळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्यामलः श्यामः अस्यास्तीतिश्यामलः, श्यामत्व आहे ज्यास तो. त. कृष्णवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्यामा श्यामोवर्णोऽस्त्यस्याः इतिश्यामा, सुंदर वर्ण आहे जीस ती. त. वायांटी. २ तिपारें. ३ उपरसाल. आ. स्त्री.

श्यामकः श्यामवर्णमकतीतिश्यामकः, श्यामवर्णातें प्राप्त होतो जो तो. कृ. अकधा. गतिअ. सांवा. अ. पु.

श्यालः श्यायतेइतिश्यालः, स्त्रीचा भाऊ अशा प्रकारें जाणिजेतो जो तो. कृ. श्यैङ्‌धा. गतिअ. पत्नीचा बंधु. अ. पु.

श्यावः श्यायतेइतिश्यावः, जाणिजेतो जो तो. कृ. श्यैङ्‌धा. गतिअ. आरक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

श्येतः श्यायतेइतिश्येतः, जाणिजेतो जो तो. कृ. श्यैङ्‌धा. गति अ.

पांदरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्येनः श्यायतेइतिश्येनः गमन करितोजो तो. कृ. श्यैङ्धात्वर्तिनि, अ. ससाणापक्षि. अ. पु.

श्योनाकः श्यायतेइतिश्योनाकः, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. श्यै ङ्धा. गतिअ. दिंडाचें झाड अ.पु.

श्रद्धा श्रद्धीयतेइतिश्रद्धा, अत्यंत विश्वस्त नीती. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. अतिविश्वास. २ इच्छा. आ. स्त्री.

श्रद्धालुः श्रद्धतेतच्छील. श्रद्धालुः, श्रद्धा स्वभाव जो तो. कृ. डुधाञ्धा. धारणादिअ. आस्तिक. २ डोहाळेकरीण. वि. उ. पु. स्त्री नपुंस.

श्रयणं श्राय श्रयणं, सेवनजेतें. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. चाकरी अ. न. २ कान. अ. पु.

श्रवणं. श्रवः विग्रहादिश्रुति शब्दाप्रमाणें. कान. अ. न. २ स. नपुंस.

श्रविष्ठा प्रसिद्धः श्रवोअस्ति अस्याइतिश्रवणा, प्रसिद्ध ह्मणजे प्रख्यातआहे श्रवण जीस. ती. त. धनिष्ठानक्षत्र. आ. स्त्री.

श्राणा श्रायतेइतिश्राणा, पक्व करिजेल्ये जा ती. कृ. श्रान्धा. पाक अ. चाकरी. अ. न. २ कान. अ. पु.

श्राद्धं श्रद्धास्त्यस्मिन्नितिश्राद्धं, श्रद्धा आहे ज्याचे ठायीं तें. त. यथाविधि जें पितृसंबंधिक मं तें. अ. न.

श्राद्धदेवः श्राद्धस्यदेवः श्राद्धदेवः, श्राद्धाचा जो देव तो. स. यम. अ. पु.

श्रायः श्रयणंश्रायः, सेवनजेंतो कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. चाकरी. अ. पु.

श्रावणः श्रवणयुक्तापौर्णिमासी यत्रास्तिसश्रावणः, श्रवण नक्षत्र युक्त आहे पौर्णिमा ज्याचेठायीं तो. त. श्रावणमहिना. अ. पु.

श्रावणिकः श्रावणी अत्रास्तीतिश्रावणिकः, श्रावणी आहे ज्याचेठायीं तो. त. श्रावणमहिना. अ. पु.

श्रीः श्रयतिहरिमितिश्रीः, हरीप्रत आश्रय करित्ये जी ती.

कु. ओजधा. सेवाज. लक्ष्मी. २ शोभा. ३ लवंग. ४ संपत्ति. ई. स्त्री.

श्रीकंठः श्री शोभा विषं वा कंठे यस्य स श्रीकंठः, शोभा अथवा विष आहे कंठाचे ठायीं ज्याचा तो. स. महादेव. अ. पु.

श्रीघनः श्रिया घनः पूर्णः श्रीघनः, संपत्तीने जो पूर्ण तो. स. बुद्धाच नाव. अ. पु.

श्रीदः श्रियं ददातीति श्रीदः, लक्ष्मी तें देतो जो तो. कृ. ड. दाञ् धा. दान अ. कुबेर. अ. पु.

श्रीपतिः श्रियः पतिः श्रीपतिः, श्री जी लक्ष्मी तिचा जो पति तो. स. विष्णु. इ. पु.

श्रीपर्णं श्रीपर्णी श्रीः शोभा पर्णे यस्य तत् श्रीपर्णं, शोभा आहे पर्णाचे ठायीं ज्याच्या तें. स. कमळ. २ नरवेलाचें झाड. अ. न. २ शिवणीचें झाड. ई. स्त्री.

श्रीपर्णिका श्रीयुक्तानि पर्णान्यस्याः इति श्रीपर्णिका, श्रीः पर्णेषु यस्याः सा श्रीपर्णिका वा, शोभायुक्त आहेत पर्णे जीचीं किंवा शोभा आहे पर्णाचे ठायीं जीच्या ती. स. कुंभ्याआ

श्रीपिष्टः विग्रहादि सर्वश्रीवेष्टशब्दाप्रमाणें. धूप. अ. पु.

श्रीफलः श्रीप्रदं फलमस्येति श्रीफलः, लक्ष्मीतें देणारें जें तें. स. बेलाचें झाड. अ. पु.

श्रीफली श्रीवत् फलमस्याः श्रीफली. शोभायुक्त आहे फळ जीचें ती. स. नीळ. ई. स्त्री.

श्रीमत् विग्रहादि श्रीलशब्दाप्रमाणें. तिलपुष्प. त. पु. २ लक्ष्मीवान. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

श्रीलः श्रीरस्त्यस्य श्रीलः, श्री आहे ज्यास तो. त. लक्ष्मीवान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्रीवत्सलांछनः श्रीयुक्तो वत्सः कोल्हनविशेषो लांछनं यस्य श्रीवत्सलांछनः, शोभायुक्त वत्स हा चिन्ह विशेष आहे लांछन ज्याचें तो. स. विष्णु. अ. पु.

श्रीवासः श्रियो वासः श्रीवासः, श्रीचा जो वास तो. स. धूप. अ. पु.

श्रीवेष्टः श्रियः सरलस्य वेष्टः श्रीवेष्टः, सरल वृक्षाचा जो डीक तो. स. धूप. अ. पु.

श्रीसंज्ञं श्रियः संज्ञायस्यश्रीसं ज्ञं, लक्ष्मीचीआहे संज्ञाजास तें स. लवंग. अ. न.

श्रीहस्तिनी श्रियो हस्तःश्रीह स्तः, सविद्यतेअस्यांश्रीहस्तिनी, श्रीचा हस्त सदृश पुष्पआहे जीस ती. त. थोर कुरडू. ई. स्त्री.

श्रुतं श्रूयतेस्मश्रुतं, श्रवणकरि जेलेंजें तें. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. शास्त्र. अ. न. ऐकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्रुतिः श्रूयतेःनयाश्रुतिः, श्रवण ज्ञानकरिजेतेंजीणें ती. कृ. श्रुधा. श्रवणअ. वेद २ कान. ३ ऐकणें ४ वार्ता. इ. स्त्री.

श्रेणिः श्रेणी श्रयतीतिश्रेणि. एकत्र स्थितीअत सेवन करि त्ये इस. सेवनानेंराहती जी ती. कृ. श्रिअधा. सेवा अ. पंक्ति. इ. स्त्री. २ स्वजातीयशिल्पिवि शेष. शिंपी. २ ई. स्त्री.

श्रेयसी अतिशयेनप्रशस्या श्रेयसी, अत्यंतप्रशस्त जी ती. त. हिरड्याचें झाड २ पाहळमू ळ. ३ गजपिंपळी. ई. स्त्री.

श्रेयः अतिशयेनप्रशस्यंश्रेयः, अ तिशयेंकरून जो प्रशस्त तो. त. पु ण्य. २ मोक्ष. स. न. फार चांगला वि. स. पु. न. ई. स्त्री.

श्रोणः श्रोणतीतिश्रोणः, गतिवि कल होतो जो तो. कृ. श्रोणृधा. संघा त अ. पांगळा. अ. पु.

श्रोणिः श्रोणतीतिश्रोणिः, संश्लि ष्ट असते जी ती. कृ. श्रोणृधा. स घात अ. कमर. इ. स्त्री.

श्रोणिफलकं श्रोणिफलकमिव चर्माकारत्वात् श्रोणिफलकं, ढाली सारिखा आकार जीचा अशीजी श्रोणी ती. स. कमरेचें फळें. अ. न.

श्रोणी श्रोणतीतिश्रोणी, संबद्ध असतेजी ती. कृ. श्रोणृधा. संघात अ. कमर. ई. स्त्री.

श्रोत्रं श्रूयतेनेनश्रोत्रं, श्रवण करि जेतें ज्येणेंकरून तें. कृ. श्रुधा. श्रव णअ. कान. अ. न.

श्रोत्रियः छंदोधीतेइतिश्रोत्रियः, वेदाध्ययन करणारा जो तो. त. वेदा ध्ययन करणारा. अ. पु.

श्रौषट् श्रूयतेइतिश्रौषट्, हविर्दा न त्या अर्थी जाणिजेतें जें तें. कृ. श्रु.

धा श्रवणअ. देवांकारणें जे हवि र्दान तदर्थी अव्य.

श्लक्ष्णं श्लिष्यतेइतिश्लक्ष्णं, सूक्ष्म करिजेतेजे तें कृ. श्लिषधा. आलिंगनअ. बारीक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्लीलं विग्रहादिश्रीलशब्दाप्रमाणें. लक्ष्मीवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

श्लेषः श्लेषणश्लेषः, संधानजें तो. कृ. श्लिषधा. आलिंगनअ. संधान. अ. पु.

श्लेष्मणः श्लेष्मास्त्यस्यश्लेष्मण श्लेष्मा म्ह. शेंबूड आहे जास तो. न. ज्यास कफ झाला आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्लेष्मा श्लिष्यतीतिश्लेष्मा, संबद्ध असतो जो तो. कृ. श्लिषधा. आलिंगनअ. कफ. न. पु.

श्लेष्मलः विग्रहादिसर्वश्लेष्मणशब्दा प्रमाणें.

श्लेष्मातकः श्लेष्माणमंततीति श्लेष्मातकः, श्लेष्मेतें सतत प्राप्त असतो जो तो. कृ. अतधा सातत्यगमनअ. भोकरीचें झाड. अ. पु.

श्लोकः श्लोक्यतेइतिश्लोकः, ग्रथित करिजेतो जो तो. कृ. श्लोकधा. संघातअ. कीर्ति. २ अनुष्टुप् छंद. ३ पद्य. अ. पु.

श्वःश्रेयसं श्वःआगामिश्रेयोप्रीतिश्वः श्रेयसं, उद्यां आहे कल्याण जामध्यें तें. स. कल्याण. अ. न.

श्वदंष्ट्रा शुनोदंष्ट्रेवदंष्ट्रा अस्याः श्वदंष्ट्रा, कुत्र्याचे दाढे सारखा आहे आकार जीचा ती. स. सराटा आ स्त्रीलिं.

श्वा श्वयतीतिश्वा, गमन करितो जो तो. कृ. टुओश्विधा. गत्यादिअर्था. न. पु.

श्वपचः श्वानंपचतीतिश्वपचः, श्वानातें पाक करितो जो तो. कृ. डुपचपधा. पाकअ. चांडाल. अ. पु.

श्वपाकः विग्रहादिपूर्वीश्वपचशब्दा प्रमाणें. चांडाल. अ. पु.

श्वभ्रं सुशोभनंअभ्रंयत्रेतिश्वभ्रं, उत्तम आहे अवकाश ज्याचे ठायी तें. स. छिद्र. अ. न.

श्वयथुः श्वयतिअनेनश्वयथुः, वृद्धि पावतो जेणें तो. कृ. टुओ

श्विधा. दहिंअ. सूज. उ. पु.

श्ववृत्तिः शुनोवृत्तिरिवश्ववृत्तिः, कुत्र्याच्या वृत्तिसारखी जी ती. स. दुर्मिंयांच्या चित्तानुकूल वर्तणें. इ. स्त्री.

श्वशुरः शुअश्नुतेइतिश्वशुरः, आश्रयें करून व्याप करणारा पतीच्या किंवा स्त्रीच्या पिता जो तो. कृ. अमू धा. व्यासिअ. सासरा. अ. पु.

श्वशुरौ समासादिश्वश्रूश्वशुरश्च याप्रमाणें. सासू सासरा. अ. पु. नि. द्वि.

श्वशुर्यः श्वशुरस्यापत्यंश्वशुर्यः, श्वशुराचें जें अपत्य तो. त. दीर. २ बायकोचा भाऊ. अ. पु.

श्वश्रूः विग्रहादिश्वशुरशब्दाप्रमाणें. आश्रयें करून व्याप करणारी पतीची किंवा स्त्रीची माता जी ती. कृ. अमू धा. व्यासिअ. सासू. ऊ. स्त्री.

श्वश्रूश्वशुरौ श्वश्रूश्चश्वशुरश्चश्वश्रूश्वशुरौ, सासरा आणि सासू जी ती. द्व. साधू सासरा. अ. पु. नि. द्वि.

श्वसनः श्वसित्यनेनेतिश्वसन, ज्याच्या योगानें श्वास घाकितो जो कृ. श्वसधा. प्राणनअ. वारा २ गेंळ्याचें झाड. अ. पु.

श्वः यातमागामिचअहः श्वः, गत आणि भावि जें दिन तें. त. उद्यां या अर्थी अव्य.

श्वाविध् श्वानंविध्यतीतिश्वाविध्, कुत्र्यातें मारितो जो तो. कृ. व्यधधा. ताडनअ. मृगविशेष. साळई. ध. पु.

श्वित्रं श्वेततेइतिश्वित्रं, अंग पांढरें करितो जो तो. कृ. श्वितधा. वर्णअ. कुष्टरोग. अ. न.

श्वेतं श्वेततेइतिश्वेतं, पांढरें असतें जें तें. कृ. श्वितधा. वर्णअ. पांढरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ रुपें. ३ द्वीपविशेष. अ. न.

श्वेतगरुत् श्वेताःगरुतोयस्यश्वेतगरुत्, शुभ्र आहेत पक्ष ज्याचे तो. स. हंसपक्षी. त. पु.

श्वेतमरिचं श्वेतं मरिचमिव श्वेतमरीचं, श्वेत स्व. पांढरे मिर्या सारिखें जें तें. न. स. शेवग्याचें बीज. अ. न.

श्वेतरक्तः श्वेतश्चासौरक्तश्चश्वेतरक्तः, श्वेत असा जो रक्त तो. स. कांहीं पांढरा व कांहीं तांबडा. वि.

अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्वेतकरसा शोभनाः रसाः अस्याः करसा, श्वेता चासौ करसा च श्वेतकरसा, शोभन आहेत रस जीचे ती करसा श्वेत व शुभ्र अशी जी करसा ती. स. काळरी निर्गुडीचें झाड. आ. स्त्री.

(ष.)

षट्कर्मा षट्कर्माणि यस्य षट्कर्मा, साहा अध्ययनादि आहेत कर्में ज्यास तो. स. पट्कर्मयुक्त ब्राह्मण. न. पु.

षट्पदः षट्पदानि यस्य स षट्पदः, साहा आहेत पाय जास तो. स भ्रमर. अ. पु.

षड्गुणाः षड्तेगुणाश्च षड्गुणाः, सहा असे जे गुण ते. स. संधि, विग्रह, यान, आसन, द्वैध आणि आश्रय हे साहा गुण. अ. पु. नि. ब.

षडभिज्ञः षट् दिव्यचक्षुरादि अभिज्ञा यमानानि यस्य षडभिज्ञः, साहा प्रकार ज्ञात आहेत जास तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधन अ. बुद्धावतार अ. पु.

षडाननः षट् आननानि यस्य स षडाननः, साहा आहेत आननें स्व मुखें जास तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु

षड्ग्रंथः षट् ग्रंथयो यस्य स षड्ग्रंथ, साहा आहेत ग्रंथि जास तो. स. करंजवृक्षांतील एक भेद. अ. पु.

षड्ग्रंथा षट् ग्रंथयो यस्याः सा षड्ग्रंथा, अनेक आहेत पर्वें जीस ती स. वेखंड. आ. स्त्री.

षड्ग्रंथिका षट् बहवो ग्रंथयो यस्या इति षड्ग्रंथिका, साहांहून अधीक आहेत ग्रंथी जीस ती. स. कापुर काचरी. आ. स्त्री.

षड्जः षट्स नासा कंठोरस्तालु जिह्वादंतस्थानेषु जायत इति षड्जः, नासादि षट् स्थानांपासून उत्पन्न जी ती. कृ. जनी धा. प्रादुर्भाव अ. सप्तस्वरांतील एक स्वर. अ पु

षंडः भ्रमरैः सः रसं सनोति षंड, भ्रमरांकारणें रसातें देतो जो तो. कृ. षणु धा. दान अ. पोळ. २ नपुंसक. अ. पु. ३ कमलांचा समूह. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

षंढः सनोतीति षंढः, देणारा जो तो कृ. षणु धा. दान अ. नपुंसक अ पु

षष्टिक्यं षष्टिकानां भवनं क्षेत्रं षाष्टिक्यं, षष्टिकांचें जें क्षेत्र तें. त. दोन महिन्यांनीं पिकणारें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

षाण्मातुरः षण्णां मातॄणामपत्यं षाण्मातुरः, साहा आई यांचें जें अपत्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

(सं.)

संक्रंदनः संक्रंदयतीति संक्रंदनः, शत्रूंस रडवितो जो तो. कृ. क्रदिधा. रोदनअ. इंद्र. अ. पु.

संक्रमः संक्रमणं संक्रमः, दुर्गदेशाक्रमण जें तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपअ. दुर्मार्ग किंवा दुर्मार्गीं संचार. अ. पु.

संक्षेपणं संक्षेपः संक्षेपणं, संक्षेप जो तें. कृ. क्षिपधा. प्रेरणअ. संक्षेप. अ. न.

सखी समानं ख्यायते जनैरिति सखी, लोकांनीं तुल्य कथन करिजे ते जी ती. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. मैत्रीण. ई. स्त्री.

संख्यं संख्यातिः अस्त्यस्मिन्निति संख्यं, परस्पर वैरें करून बोलणें आहे ज्यांतें युद्ध ते. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. युद्ध. अ. न.

संख्या संख्यायते सा संख्या, गणना करिजेत्ये जी ती. कृ. चक्षिङ्धा. व्यक्तवाणी अ. एकत्वादिसंख्या. २ प्रमाणानें जो वस्तूचा खरेखोटेपणाचा विस्तार करितात ती. आ. स्त्री.

संख्यातं संख्यायते स्म संख्यातं, गणना करिजेलें जें तें. कृ. ख्याधा. प्रकथनअ. मोजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संख्यावान् संख्या विचारणास्त्यस्य संख्यावान्, विचारणा आहे ज्यास तो. त. पंडित. न. पु.

संग्रहः संगृह्यते संक्षिप्यत इति संग्रहः, संक्षेप जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. संक्षेप. अ. पु.

संग्रामः संग्रामणं संग्रामः, युद्ध जो तो. कृ. संग्रामधा. युद्धअ. युद्ध. अ. पुल्लिंगी.

संग्राहः संग्रहणं संग्राहः, मुष्टिबंधन जें तो. कृ. ग्रहधा. उपादानअ. मुष्टिबंध. २ ढालीची मूठ. अ. पु.

संघः संहतेजानुर्नायस्य स संज्ञः, संलग्न आहेत जानू ज्याचा तो. स. ज्याचे गुडघे स्वभावतः परस्प

र जुवळ असतात तो. अ. पु.

संज्ञपनं संज्ञाप्यतेसंज्ञपनं, मारणजें तें. कृ. ज्ञाधा. मारणअ. ठार मारणें. अ. न.

संज्ञा संज्ञानंसंज्ञा, सम्यक्जें ज्ञान तें. कृ. ज्ञाधा. अवबोध अ. डोळ्यानें सुचविणें. २ गायत्री मंत्र. ३ सूर्याची स्त्री. ४ बुद्धि. ५ नावस नाम. आ. स्त्री.

संज्ञुः संहतेजानुनीअस्यसंज्ञुः, लागलें आहेत जानू जाचे तो. स. अर्थ संज्ञशब्दाप्रमाणें. वि. उ. पु. स्त्री. न.

संज्वरः संज्वरयतीतिसंज्वरः, रुग्ण ह्य. अतिकृश करितो जो तो. कृ. ज्वरधा. रोगअ. अग्नीचा संताप. अ. पु.

संडीनं सम्यक्डयनंसंडीनं, उत्तमप्रकारें करून जें गमन तें. धातु प्रडीनशब्दाप्रमाणें. पक्ष्यांचा गतिविशेष. अ. न.

संद्रावः संद्रवणंसंद्रावः, अर्थ प्रद्रावशब्दाप्रमाणें. पलायन. अ. पुल्लिंगी.

संफुल्लः संफुल्लतीतिसंफुल्लः, विकसित होतो जो तो. कृ. फुल्लधा. विकसन अ. फुल्लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभली संभलतेइतिसंभली, उत्तम बोलणारी जी ती. कृ. भलधा. भाषणअ. कुट्टण स्त्री. ई. स्त्री.

संमार्जनी संमृज्यतेअनेनयासंमार्जनी, शुद्ध होइजेतें जीणें करून ती. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. केरसणी. ई. स्त्री.

संमृष्टं संमृज्यतेस्मसंमृष्टं, केरा द्यपनयें करून शुद्ध काजेतें जें तें. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ. शुद्ध केलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संयतः संयतेस्मसंयतः, बंधन केलेला जो तो. कृ. यमधा. उपरम अ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संयत् संयमनंसंयत्, सम्यक्पक्षपरांचा जो नाश तो. कृ. यमधा. उपरमअ. युद्ध. त्. स्त्री.

संयमः संयमनंसंयमः इंद्रियदमनजें तें. कृ. यमधा. उपरमअ. योगसाधन विशेष. अ. पु.

संयामः विग्रहादि पूर्वीच्याप्रमाणें. योगसाधनविशेष. अ. पु.

संयुगः संयोजनंसंयुगः, वैवादि केकरून जें मेलन तो. क्र. युजिर् धा योगअ. युद्ध. अ. पु.

संयोगितः संयोगः संजातोस्य संयोगितः, संबंध झाला आहे ज्या स तो. त. संयुक्त. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिंगी.

संयोजितः संयुज्य तेस्मसंयोजि तः, संयुक्त करविलेला जो तो. क्र. यु जिर्धा योगअ. अर्थपूर्वीचाशब्द प्रमाणे.

संरावः सम्यक्रूयतेइतिसंरावः, उत्तम प्रकारें उच्चारिजेतोजोतो. क्र. रु धा. शब्दअ. शब्द अ. पु.

संलापः सम्यक्लपनं संलापः, उ त्तमप्रकारचें जें भाषण तें क्र. लप धा. व्यक्तवाणीअ. परस्पर भाषण जें तो. अ. पु.

संव्यानं सम्यक्वीयतेनेनसंव्या नं, उत्तम प्रकारें उत्तरदेहभाग वेष्टि तहोतोजेणेंतें क्र. उत्तरीयवस्त्र. अ. न

संशप्तकः संशपनंसंशप्तं, संशप्तं करोतीति संशप्तकः, सम्यक्शपथ क रणारा जो तो. क्र. डुकृञ्धा. क रणेंअ. प्रथम शपथ केल्यामुळें यु द्धांतजोपराङ्मुख होत नाही तो अ. पु.

संशयः संशयनंसंशयः, शांतीजी ती. क्र. शीङ्धा. स्वप्नअ. संदेह. अ. पुल्लिंगी.

संशयापन्नमानसः संशयमाप न्नंमानसंयस्यसंशयापन्नमानसः, संशयाप्रत पावलें आहे अंतःकर णज्याचें, तो. स. संशयखोर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संश्रवः संश्रवणंसंश्रवः, स्वीकार जो तो. क्र. श्रुधा श्रवणअ स्वीकार. अ. पु.

संश्रुतं संश्रूयतेस्मसंश्रुतं, स्वीका र कारिजेलें जें तें. क्र. श्रुधा श्रवणअ स्वीकारकेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संश्लेषः संश्लेषणंसंश्लेषः, आलि गन जें तो. क्र. श्लिषधा. आलिंगन अ. आलिंगन. अ. पु.

संसक्तं संसज्यतेस्मसंसक्तं, सं लग्न करविजेलें जें तें. क्र. षंजधा. सं गअ. संलग्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

संसत् संसीदंत्यस्यामितिसंसत्, अस्यांसंमिलित क्र. षद्लृधा. विशर णादिअ. सभा. त्. स्त्री.

संसरणं सम्यक् सरत्यनेनसंस. रणं, सम्यक् गमन करितात जेणें करून तें. क्रृ. सृधा. गतिअ. राजमार्ग. २ प्राणिमात्राची उत्पत्ति ३ निर्बाध जें सैन्याचें गमन तें. अ. न.

संसिद्धिः संसिध्यतीतिसंसिद्धिः, स्वभाव जो ती. क्रृ. षिधधा. गति अ. स्वभाव इ. स्त्री.

संस्कृतं संस्क्रियतेस्मसंस्कृतं, संस्कार करिजेलें जें तें. क्रृ. कृञ्धा. करणअ. कृत्रिम किंवा नवें संपादन केलेलें. २ लक्षणयुक्त ३ संस्कारयुक्त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संस्तरः संस्तीर्यतेइतिसंस्तरः, आस्तृत करिजेतो जो तो. क्रृ. स्तृञ्धा. आच्छादनअ. दर्भमुष्टि. ञ्यज्ञ. अ. पु.

संस्तवः संस्तवनंसंस्तवः, परिचिती जी ती. क्रृ. ष्टुञ्धा. स्तुतिअ. परिचय. अ. पु.

संस्त्यायः संस्त्यायतीतिसंस्त्यायः, संनिवेश किंवा संघात करितो जो तो. क्रृ. स्त्यैधा. शब्दसंघातअ. नगरांतील एक वसावयाचें स्थान. २ समूह. अ. पु.

संस्था संतिष्ठतेनयासंस्था. ज्ञा तोजीणें करून ती. क्रृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. न्यायमार्गेस्थिति. २आधार. ३ मरण. आ. स्त्री.

संस्थानं संस्थितिः संस्थीयतेनेना वसंस्थानं, संस्थिति किंवा संस्थान करिजेतें जेणें करून तें. क्रृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. चव्हाटा. २ संनिवेश. ३ आकृति. ४ मरण. ५ अवयवविभाग. अ. न.

संस्थितः संतिष्ठतेस्मसंस्थितः, स्थिर झाला जो तो. क्रृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. मेलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संस्पर्शा संस्पृश्यतेइतिसंस्पर्शा, सेवन करिजेत्से जी ती. क्रृ. स्पृशधा. स्पर्शनअ. चाकवत. आ. स्त्री.

संस्फेटः संस्फुट्यतेअत्रइतिसंस्फोटः, नष्ट होइजे तो ज्याचे ठायीं तें. क्रृ. स्फुटधा. विशरणअ. युद्ध. अ. पु.

संस्फोटः संस्फोटनंसंस्फोटः, सम्यक् जें हिंसन तें. क्रृ. स्फुटिरधा. विशरणअ. युद्ध. अ. पु.

संहतः संहन्यतेस्मसंहतः, दृढ

रिजेतोजो तो· कृ· हनधा· हिंसादि अ· दृढसंधानयुक्त· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

संहतजानुकः संहतेजानुनीयस्य संहतजानुकः, संलग्न आहेत जानु ज्याचे तो· स· अर्थसज्ञशब्दाप्रमाणें· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

संहतलः संहतंसंघट्टेलातीतिसंहतलः, संलग्नातें ग्रहण करणारा जो तो कृ· लाधा· आदानअ· पसरलेले जे दोन हात एक ठिकाणीं जोडले तो· अ· पु·

संहतिः संहन्यतेइतिसंहतिः, संघीभूत होइजेसे जी ती· कृ· हनधा· हिंसादिअ· समूह· इ· स्त्री·

संहननं संहन्यतेइतिसंहननं, अत्यंत नाश पाविजेतें जें तें· कृ· हनधा· हिंसाअ· शरीर· अ· न·

संहूतिः सम्यक् हूयतेइतिसंहूतिः, सम्यक् जें आव्हान ती· कृ· व्हेञ्धा· शब्दअ· बहुतांनें बोलावणें स्त्री·

सकलं कलाभिः सहितंसकलं, कलांशीं सहवर्तमान जें तें· स· संपूर्ण वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

सकृत् एकवारंइतिसकृत्, एकवार जें तें· त· एकवार २ बरोबरत्या अर्थी अव्य· ३ काकपक्षी· त· पु·

सक्तुफला सक्तुवत्फलान्यस्याःसासक्तुफला, सक्तु सारिखीं आहेत फलें जीचीं ती· स· शमीवृक्ष· आ· स्त्री·

सक्तुफली विग्रहादिसर्वसक्तुफलाशब्दाप्रमाणें· ई· स्त्री·

सक्थि सजतीतिसक्थि, संलग्न करणार जें तें· कृ· षंजधा· संगअ· मांडी· इ· न·

सखा समानःख्यायतेलोकैरितिसखा, लोकांहीं समान कथिजे तो जो तो· कृ· ख्याधा· प्रकथनअ· मित्र· इ· पु·

सख्यं सख्युर्भावः कर्मवासख्यं, मित्राचा जो भाव किंवा कर्म तें· त· मैत्री· अ· न·

सगर्भ्यः समानेगर्भेभवः सगर्भ्यः, समान गर्भाच्याठायीं होणारा जो तो त सहोदर बंधु· वि· अ· पु· न· आ· स्त्रीलिंगी·

सगोत्रः समानगोत्रंकुलंयस्यसःसगोत्रः, समान आहे कुल ज्याचें तो· स· एकवंशांतील· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री·

संधिः अदनंधिः समानांधिः स धिः, दोघे तिघे मिळून जें भोजन तें. स. सह भोजन. इ. स्त्री.

संकटं संकटतीतिसंकटं, संबाधक रितेजें तें. कृ. कटेधा. पर्यावरणअ. विकट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकरः संकीर्यतेइतिसंकरः, वाकि अेतोजोतो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. के र. अ. पु.

संकर्षणः संकर्षतीतिसंकर्षणः, उत्तमप्रकारें करून शत्रूंनें किंवा यमुनेचें कर्षण. स्त्र. आकर्षण करि तीजीती कृ. कृषधा. विलेखनअ. बलराम. अ. पु.

संकलितः संकल्यतेस्मसंकलितः, अन्तरांनीयोजित करिजेतेजोतो कृ. कलधा. संख्यानअ. मिळविले ला. योजित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

संकल्पः सम्यक्कल्पतेनेनेतिसं कल्पः, उत्तमप्रकारानें शक्तिमान होतोजेणेंकरून तो. कृ. कृपूधा. सा मर्थ्यअ. मानसव्यापारविशेष. अ पुल्लिंगी.

संकसुकः सम्यक्संतिपलायंते जनाःअस्मात्ससंकसुकःजनआपा सून दूर होतात तो. कृ. कसधा. ग तिअ. चंचलप्रकृतीचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकाशः संकाशतेइतिसंकाशः, नित्य शोभतोजोतो कृ. काशृधादी प्तिअ. सारखा वि. अ. पु. न उग स्त्रीलिंगी.

संकीर्णः संकीर्यतेस्मसंकीर्णः, मी लित करिजेलाजोतो कृ. कृधा. वि क्षेपअ. सजातीय विजातीयांपासू न झालेली अंबष्ठकरणादि मनुष्य जाति. अ. पु. २ मिश्र. ३ व्याप्त. ४ सं कट. ५ क्षुद्र. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

संकुलं संकोलतीतिसंकुलं, व्यापक रितेंजें तें. कृ. कुलधा. संस्त्यान भ. पूर्वापरविरुद्ध. २ मिश्र. वि. अ. पु न आ. स्त्री.

संकोचः संकोचतीतिसंकोचः, प स्थादिकास संपर्क करणाराजोतो. कृ. कुचधा. संपर्कअ. कुंकुम. २ म त्स्यविशेष. ३ संकोच. अ. पु.

संगः संजनंसंगः, संश्लेषजोतो. कृ. षंजधा. संगअ. संगम. अ. पु.

संगतं संगच्छतेस्मसंगतं, संग ति करितें जाहालें जें तें. कृ. गम्लृधा.

गतिअ पूर्वापर संबंधयुक्त. वि.अ पु.न.आ.स्त्री.

संगमः संगमनसंगमः, संश्लेष जो तो कृ. गम्लृधा. गतिअ. संग. अ.पु. २ नद्यादिकांचा संगम. अ पु नपुंस.

संगरः संगीर्यतेऽनेनसंगरः, सम्यक् शब्द करिजेतो जेणेकरून तो कृ. गृधा. शब्दअ युद्ध. २ प्रतिमा ३ आपत्ति ४ विष ५ स्वीकार ६ शमीवृक्षा चें फळ. अ न.

संगीर्णं संगीर्यतेस्मसंगीर्णं, संगीर्ण करिजेलें जें तें. कृ. गृधा. निगरणअ. अंगीकृत. वि.अ.पु.न.आ. स्त्रीलि.

संगूढः संगुह्यतेस्मसंगूढः, सहृत्त करिजेला जो तो. कृ. गुहूधा. संवरणअ. युक्त केलेला. वि अ.पु न आ. स्त्री.

संघः संहन्यतेऽनेनइतिसंघः, सम्यक् संमर्द करिजेतो जो तो कृ. हनधा गत्याद्य. समूह. अ.पु.

संघातः संहन्यतेअनेनइतिसंघात हिंसा करिजेतो जेणेंकरून तो कृ. हनधा. हिंसाअ. नरकविशेष. २ समूह. अ.पु.

सचिवः सचनंसचिः साचिंवातीति सचिवः, सेवन किंवा बोध करितो जो तो. कृ. वाधा. गतिअ. प्रधान. २ सखा. ३ सहाय. अ.पु.

सज्जः सज्जतीतिसज्जः, तयार होणारा जो तो. कृ. षस्जधा. गतिअ. कवचधारण केलेला. २ सिद्ध. वि.अ. पु.न.आ.स्त्री.

सज्जनः सच्चासौजनश्चसज्जनः, उत्तम जो साधु तो. स. साधु. २ पाहारा.अ.न.

सज्जना सज्जनंसज्जना, पल्याणायारोपणेंकरून तयार करणें जी ती. कृ. षस्जधा. गतिअ. नायका स बसण्या करितां हत्ति सज्ज करणें. आ.स्त्री.

संचयः संचीयतेइतिसंचयः, संचय करिजेतो जो तो कृ. चिञ्धा. चयनअ. एकत्र करणें. अ.पु.

संचारिका सम्यक्चरतीतिसंचारिका, संचार करणारी जी ती. कृ. चरधा. गतिअ. दूती. आ.स्त्री.

संजवनं संजवंतिअत्रइतिसंजवनं, गमन करिताहेत ज्यांतयां

तें. रु. शुधा. गतिअ. चौसोपीं वाडा. अ. न.

सदा सरतीतिसदा, अवयवांतेंपा वतेंजी ती. रु. षदधा. अवयवअ. जरा. आ. स्त्री.

सततं संतन्यतेस्मीतिसततं, निरंत र विस्तारिजे तें जें तें. रु. तनुधा. वि स्तारअ. नित्य. अ. न. २ वीणादि वाद्यसहित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सती अस्तिएकस्मिन्पत्यौव्रतमिति आप्नोति परलोकमितिवासती, एकपती विषयीं आहे व्रत जीनें किंवा परलोकसा धनं करिते जी ती. रु. असधा. भुव पतिव्रता स्त्री.

सतीनकः सातिंजीपे इनः प्रभुस्तं वाढुंकरोतीतिसतीनकः, शत्रुकरु णाराजो ती. रु. डुकृञ्धा. करणअ. वाटाणा. अ. पु.

सतीर्थ्यः समानतीर्थेवसतीतिस तीर्थ्यः, एकगुरूच्यायायीं वास करु णाराजो तो. एकगुरूचाशिष्य. अ. पु.

सन् अस्तीतिसन्, विद्यमान आहे तोंजो तो. रु. असधा. भुव्यर्थे. प डिन. २ साधु. त. पु. ३ सत्य. तृ. न. ४ विद्यमान. ५ प्रशस्त. ६ पूज्य. वि. न्. पु. ई. स्त्री. त्. न.

सत्तमः अतिशयेनसन्सत्तमः, अतिशयेंकरून जो उत्तम तो. त. श्रे ष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सत्रं सीदंत्यनेनसत्रं, विशरणादि करितात जेणेंकरून तें. रु. षद्लृधा. विशरणादिअ. वस्त्र. २ नित्यदान. ३ यज्ञ. ४ अरण्य. ५ कपट. अ. न.

सत्रा सहत्रायतेइतिसत्रा, सहार्थी. तें रक्षण करितें जें तें. रु. त्रैङ्धा. पा लनअ. बरोबर ह्या अर्थी अव्य.

सत्री सत्रमस्यास्तीति सत्री, अन्न दानादि सत्र आहे ज्यास तो., घरना यजमान. इन्. पु.

सत्पथः संश्चासौपंथाश्चसत्पथः, उ त्तम असा जो पंथा ह्या. मार्ग तो. स. चांगलामार्ग. अ. पु.

सत्यं सतिसाधुसत्यं. सत्समीप थीं जें साधु तें. त. खरेपणा. २ शास्त्र विक. ३ शपथ. ४ कृतयुग. अ. न.

सत्यंकारः सत्यंकरोतीतिसत्यंका रः, सत्यातें करणाराजो तो. रु. डुकृ ञ्धा. करणअ. मी हें खचित स्वीका रलें असें सांगणें किंवा सत्यकारदेणें. अ. पु.

सत्यवचाः सत्यंवचोस्यसत्यवचाः,

सत्य आहे वाणी ज्याची तो. स. ऋषी. २ सत्य बोलणारा. स. पु.

सत्याकृतिः सत्यस्य आकृतिः सत्याकृतिः, सत्याचें जें करण तो. स. अर्थ सत्यंकार शब्दाप्र. इ. स्त्री.

सत्यानृतं सत्येन सहानृतं सत्यानृतं, सत्याशीं सहवर्तमान जें अनृत तें. स. वाण्याचें कर्म. अ. न.

सत्यापनं. सत्यापना सत्यस्य करणं सत्यापनं, अवश्य करीतच्य व रविनतार्थ यानें जें करण तें. कृ. सत्यप्रकृतिकथानलक्षण अ. अर्थ सत्यंकार शब्दाप्र. अ. न. २ आ. स्त्री.

सत्वं सतोभावः सत्वं, सत् म्हणजे चांगला त्याचा जो भाव तें. त. सत्वगुण. २ स्वभाव. ३ पिशाचादिकाचेठायीं जो आत्मभाव तो. ४ द्रव्य. ५ प्राण ६ चित्त ७ व्यवसाय ८ वीर्यातिशय. अ. न. ९ प्राणी अनु नपुंसक.

सत्वरं, सहत्वरयावर्तत इति सत्वरं, त्वरायुक्त वर्तन करितें जें तें. स. शीघ्र. अ. न.

सदः सीदंत्यस्मिन्सदः, बहुतांत आ ज्याठायीं तें. कृ. बहुधा. विशरणादि. अ. सभा. स. स्त्री. न.

सदनं सीदंति अत्रेति सदनं, उपवेशन करिताहेत ज्याचेठायीं तें. कृ. बहुधा. अवसादनाथ. घर. अ. न.

सदस्यः सदसिसाधुः सदस्यः, सभेचाठायीं जो साधु तो. त. यज्ञकर्माच्या विधि पाहणारे ऋत्विग्विशेष. अ. पुल्लिं.

सदा सर्वस्मिन्काले सदा, सर्वकालपर्यायी ज्याचेठायीं जें तें. त. सर्वकाल त्याअर्थी अव्य.

सदागतिः सदागतिरस्येति सदागतिः, निरंतर आहे गति ज्याची तो. स. वारा. इ. पु.

सदातनः सदाभाव. सदातनः, निरंतर राहतो जो तो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदानीरा सदानीरमस्याअस्तीति सदानीरा, सदा सार्वकाळ आहे उदक जीस ती. त. नदीविशेष. आ. स्त्री.

सदृक्षः समानं पश्यतीति सदृक्षः, समाना सारिखें पाहतो जन ज्यास तो. कृ. दृशिर् धा. प्रेक्षण अ. सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदृशः विग्रहादिसाल-त्याशब्दाप्रमाणें सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदृक् समानादृक् यस्यसदृक्, समान आहे दृष्टि ज्याची तो. स. सारखा. दृ. पु. स्त्री. न.

सदेशः समानोदेशोस्यसदेशः, तुल्य आहे देश ज्याचा तो. स. जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सद्म सीदतिअस्मिन्इतिसद्म, राहताहेत ज्याचेठायीं तें. कृ. शद्लृधा. गत्याद्यः घर. न्. पु. न.

सद्यः समानेअहनिसद्यः, समान दिवसाचेठायीं जें तें. त. तत्काल त्याअर्थी अव्य.

सध्र्यङ् सहान्चतीतिसध्र्यङ्, सहवर्तमान गमन करितो जो तो. कृ. अञ्चुधा. गतिअ. दुसऱ्याबरोबर जाणारा. च्. पु. न. ई. स्त्री.

सनत्कुमारः सनत्नित्यंकुमारः सनत्कुमारः, निरंतर जो कुमार तो. स. ब्रह्मदेवाचा एक पुत्र. अ. पु.

सना सनतीतिसना, नित्य त्याअर्थीतें भजतेंजें तें. कृ. षणधा. संभक्तिअ. नित्य त्याअर्थी अव्य.

सनातनः सनाभवः सनातनः, निरंतर राहतो जो तो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. योगिविशेष अ. पु.

सनाभिः समानोनाभिर्मूलपुरुषोस्यसनाभिः, तुल्य आहे मूलपुरुष ज्याचा तो. स. सात पिढ्यापर्यंत जे पुरुष ते प्रत्येक. इ. पु.

सनिः सननसनिः, दान जें तें. कृ. षणुधा. दानअ. काहीं एक अर्थी प्रार्थना करून गुरूस योजणें इ. स्त्री.

सनीडः समानंनीडंवासस्थानमस्यसनीडः, समान आहे वासस्थान ज्याचें तो. स. जवळचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संततं संतन्यतेस्मेतिसंततं, निरंतर विस्तार पाविजेले जें तें. कृ. तनुधा. विस्तारअ. निरंतर. अ. न.

संततिः संतन्यतइतिसंततिः, विस्तृत करिजेत्येजी ती. कृ. तनुधा. विस्तारअ. वंश. इ. स्त्री.

संतप्तः संतप्यतेस्मसंतप्तः, संतप्त करिजेला जो तो. कृ. तपधा. संतापअ. तापविलेला. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

संतमसं समंततानमः संतमसं, आ. समंतात जो अंधकार तें. स. गार जो अंधकार तो. अ. न.

संतानः सम्यक्तनोतिसंतानः, उत्तमप्रकारेंकरून इच्छित पदार्थांना वृद्धि करितो अथवा विस्तृत करिजेतो जो तो. रू. तनुधा. विस्तार अ. कल्पवृक्षविशेष. २ वंश, कुल. अ. पु.

संतापः संतापयतीतिसंतापः, उत्तमप्रकारें संतप्त करितोजो तो. रू. तपधा. संतापअ. अग्निपासून जो त्रास तो. अ. पु.

संतापितः संताप्यतेस्मसंतापितः, संतप्त करिजेला जो तो. रू. तपधा ताप अ. तप्तकेलेला वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री.

संदानं संदीयतेइतिसंदानं, बंधन करिजेतें जें तें. रू. दानधा. दानअ गोबंधन, दावें. अ. न.

संदानितं संदान्यतेस्मसंदानितं, खंडितकरिजेलें जें ते रू दानधा. खंडनअ. बांधलेला. वि. अ पु न. आ. स्त्री.

संदितं संदीयतेस्मसंदितं, खंडित करिजेलें जें तें. रू. दोधा. अवखंडनअ. अर्थादिपूर्वीन्याशब्दाप्रमाणें

संदेशवाक् संदेशस्यवाक् संदेशवाकू, दूतमुखसंबंधी जी वाणी ती. स. दूतमुखानें ऐकिलेला निरोप. च. स्त्री.

संदेशहरः संदेशंवाचिकंहरतीति संदेशहरः, वाचिकातें हरणकरणारा जो तो. रू. हृञ्धा. हरणअ निरोप सांगणारा दूत. अ. पु.

संदेहः संदेहनंसंदेहः, संशय जो तो रू. दिहधा. उपचयअ. संशय अ. पु

संदोहः संदुह्यतेइतिसंदोहः, सम्यक् पूरणें करिजेतो जो तो. रू. दुहधा. प्रपूरणअ. समूह अ पु.

संधा संधीयतेअनयासंधा, संधान करिजेतें जीणेंकरून ती. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. प्रतिज्ञा. २ मर्यादा ३ सायंकाळ. आ. स्त्री.

संधानं संधीयतेइतिसंधानं, मर्यादि संधान करितें जें ते. रू. डुधाञ्धा. धारणअ. मर्यादिसंधान. २ संधि. अ. न.

संधिः संधीयतइतिसंधिः, संधीयतेहा ऐक्यता करणें जी ती. रू. डुदा

ञ्धा· धारणअ· द्रव्य घेऊन शत्रूशी स्नेहकरणें· २संधान· इ·पु·

संधिनी संधानेसंधामर्भाधानार्थमा क्रमणमस्याःसंधिनी, गर्भधारणार्थआ क्रमणआहेजीसतीन घेतानें मैथुनार्थजी गायी आक्रमिली ती· ई·स्त्री·

संध्या सम्यक्ध्यायंत्यत्रेतिसंध्या, उत्तमप्रकारें ध्यान करितातजी च्येवायीं ती· कृ· ध्यैधा· चिंताअ· सायंकाळ· आ·स्त्री·

सन्नकद्रुः सन्नः कद्रुर्यस्यस न्नकद्रुः, मलिन आहे पिंगटवर्ण जाचा तो· स· चारानें झाड·उ·पु·

सन्नद्धः सन्नह्यतेस्मसन्नद्धः, संबद्ध झालाजी तो· कृ· णह्धा· बंधनअ· कवच धारण केलेला· २सिद्ध· क्रि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

सन्नयः संनीयतेइतिसंनयः, संघी भूत होइजेतो जो तो· कृ·णी ञ्धा· प्रापणअ·समूहव सैन्यानेंयाचे मागें जें सैन्य असतें तो· अ·पु·

सन्निकर्ष सन्निकर्षः संनिकर्ष णं, अत्यंत सन्निधी जो तें· कृ· कृषधा· विलेखनअ· सांनिध्य· अ·न·

संनिकृष्टः सन्निकृष्यतेस्मसनि कृष्टः, जवळ केला जो तो· कृ·कृ षधा· विलेखनअ· समीप· वि·अ· पु·न·आ·स्त्री·

सन्निधिः संनिधानंसनिधिः, सं निधान जें तो· कृ·डुधाञ्धा· धार णअ· सान्निध्य· इ·पु·

संनिवेशः संनिविशंतिअत्रइतिस न्निवेशः, सन्निवेश करिता हेतजा च्येगायीं तो· कृ· विशधा· प्रवेशअ· शहरामध्यें केलेली एक बसायया चीजागा· २अवयव विभाग· अ·पु·

सपत्नः सपत्नीवसपत्नः, सप त्नी सारखा जो तो· त· शत्रु·अ·पु·

सपदि संपद्यतेः स्मिन्निति सपदि, सद्योरूपार्थ प्राप्त होतो आचेयायीं तें· कृ· पद्धा· गतिअ· तत्क्षणीं या अर्थी अव्य·

सपर्या सपर्यणंसपर्या, आतिथी च्येंजें पूजन ती· कृ· सपरधा· पूजा अ· पूजा·आ·स्त्री·

सपिंडः समानः पिंडोदेहोमूल पुरुषोयस्यसपिंडः, एकआहे मूळ पुरुष ज्याचा तो· स· सात पिढ्यांती लपुरुष· वि·अ·पु·न·आ·स्त्री·

सपीतिः पानेपीतिः, समानापी तिन्सबहुतानी मिळून जें पानतें स. दुसऱ्या बरोबर प्राशन करणे इ. स्री.

सप्तकी सप्तभिः किंकिणीभिःकायतेशब्दायतेऽनितसप्तकी, सात क्षुद्र घंटनीशब्द करणारीजी ती कु. कैधा शब्दअ स्रियांचे कटिभूषण, कमरपट्टा. ई. स्री.

सप्ततंतुः सप्तभिरग्निजिह्वाभिस्त न्यतेसप्ततंतुः, सातअग्निजिह्वांनी विस्तृत होतो जो तो. कु. तनुधा विस्तारअ यज्ञ उ पु

सप्तपर्णः कांडेकांडेसप्तपर्णान्यस्य सप्तपर्णः, कांडाकांडाचाठायी आहेत सप्तपर्णेज्यास तो स. सात पणांचे झाड. अ पु

सप्तला सप्तलातीतिसप्तला, सात दलांतें ग्रहण करितेजीती कु. लाधा. आदानअ. नेवाळीवेल, मोगरा. २ शिकेकाई आ. स्री

सप्तार्चिः सप्तअर्चींषि यस्यसस प्तार्चिः, सात आहेत आर्चिषज्वाला ज्याला तो. स अग्नि प उ

सप्ताश्वः सप्तअश्वा यस्यसप्ताश्वः, सातआहेत अश्व ज्याचे तो. त. सूर्य-अ पु

सप्तिः सपतिसेनायासमवेतोभवतिसप्तिः, सेनेच्याठायी संयुक्त होतो जोतो. कु. पपधा समवायअ. घोडा. इ. पु.

सभर्तृका सह भर्तायस्याः सासभर्तृका, विद्यमान आहे भर्ताजीचा ती. स. जीचा नवरा आहे ती आ स्री.

सभा सहभान्त्यस्यामितिसभा, सहसयुगपत्शोभताहेत जीचाठायी ती. कु. भाधा. दीप्तिअ. घर. २ सभा. ३ सभ्य आ. स्री

सभाजनं सभाज. सभाजनं; कुशलप्रश्नआदिकानेंजोआनंद ते. कु. सभाजधा. प्रीतिसेवनादिअ. स्वागत विषयक प्रश्न अ. न.

सभासद् सभायांसीदतीतिसभासद्, सभेच्याठायी बसणारा जो तो. कु. षद्धा अवसादनअ. सभ्य. द पु.

सभास्तारः सभास्तृणातीति सभास्तारः, सभेचा वीज रसरणाराजो तो. कु. स्तृञ्धा. आ

च्छादनअ. सभ्य. अ. पु.

सभिकः सभांद्यूतमाश्रयत्वेना स्यास्तीतिसभिकः, सभागृहा चा आश्रय आहे ज्यास तो. त. द्यूत करविणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सभ्यः सभायांसाधुः सभ्यः, सभे चाठायीं जो साधु तो. त. सज्जन. अ. पु.

समं समनीतिसमं, विकसितहो तें जें तें. रू. पमधा. अवैकल्प. मूल अ. न. समान. ३ सर्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समं समनीतिसमं, सहार्थ बी धक जें तें. रू. पमधा. अवैकल्पअ सहार्थी अव्य.

समक्षं अक्ष्णः समीपेसमक्षं, नेत्रांच्या समीप जें तें. त. इंद्रिय ग्राह्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समग्रं संगतमग्रमस्यसमग्रं, संगत आहे अग्र ज्याचें तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समंगा समंततोअंगतीतिसमंगा, आसमंतात् विस्तारगामी जी ती. रू. अगिधा. गतिअ. मांजिष्ठा. २ लाजाळू. आ. स्त्री.

समजः संवीयतेत्रवासमजः, ज्या मध्यें कळप संयुक्त होइ जेंने आचेठायीं तें. रू. अजधा. गतिअ पशूंचासमूह. अ. पु.

समज्ञा समंज्ञायतेइतिसमज्ञा, संपूर्णांनीं जाणिजेल जी ती. रू. ज्ञाधा. अवबोधन अ. कीर्ति. आ स्त्रीलिं.

समज्या समजंत्यस्यामितिसमज्या, गमन करितात जीचाठायीं ती. रू. अजधा. गत्यादिअ. सभा आ. स्त्री.

समंजसं संगतमंजसानतत्समंजसं, संगत आहे तत्त्वज्ञान ज्याचेठायीं तें. त. नीति. अ. न

समधिकः सम्यगधिकः समधिकः, सम्यक् जो आधिक तो. स. अधिक झालेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

समंततः समंतात्इतिसमंततः, आसमंतात् जें तें. त. सर्वत्र या अर्थी अव्य.

समंतदुग्धा समंतादुग्धमस्या समंतदुग्धा, आसमंतात आहे

दुष्पल्लनीक ती. स. निबुंग आ. स्त्रीलिं.

समंतभद्रः समंताद्भद्रमस्य समंतभद्रः, आसमंतात्म्हणींआहे कल्याण ज्याचे तो. स. बुद्धावतार. अ. पु.

समयः समेतीतिसमयः, उत्तम प्रकारेंकरून निश्चयगामी जोतो. कृ. इण्धा. गतिअ. शपथ. २आचार. ३ काल. ४ सिद्धांत. ५ क्रियाकार. अ. पु.

समया समेतीतिसमया, सामीप्यार्थगामी जें ते. कृ. इण्धा. गतिअ. मध्य त्याअर्थी अव्य.

समरः समरणसमरः, वैरादिकें करून परस्पर जें गमन तो. कृ. ऋधा. गतिअ. युद्ध. अ. पु. न.

समर्थः समर्थयतेसमर्थः, समर्थन करितो जो तो. कृ. अर्थधा. उपयाच्याअ. शक्तिमान्. २संबद्ध. ३ हित अनुकूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समर्थनं समर्थ्यतेइतिसमर्थनं, युक्तायुक्त परीक्षिजेतेंते. कृ. अर्थधा. उपयाच्याअ. युक्तायुक्तपरीक्षा. अ. न.

समर्धकः समृध्नोतिसमर्धकः, इच्छीत पावतो जो तो. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ. वरदेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समर्यादः समानामर्यादास्यस मर्यादः, तुल्य आहे स्थिति ज्याची तो. स. समीप. २ मर्यादायुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समवर्ती समवर्तितुंशीलमस्य समवर्ती, समान वर्तन करणाऱ्या आहे स्वभाव ज्याचा तो. कृ. वृतुधा. वर्तनअ. यमधर्म. प्रेतांचाराजा. इन्. पु.

समवायः समवायतेसमवायः, बेंधीभूतहोतो जो तो. कृ. अयधा. गतिअ. समूह. अ. पु.

समष्ठिला समेतिष्ठतीतिसमष्ठीला, समभूमीचेठायीं राहती जी ती. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. कडूसरण. आ. स्त्री.

समसनं समासःसमसनं, संक्षेप जो तो. कृ. असुधा. क्षेपणअ. अविस्तार. अ. न.

समस्तं समस्यतेसमस्तं, उत्तम

प्रकारेंकरून प्रीति करिजेलें जें तें रू· असंधा· क्षेपणअ·सर्व· वि· अ· पु·न·आ·स्त्री·

समस्या समस्यतेसंक्षिप्यतेइति समस्या, संक्षिप्त करिजेली जी ती· रू· असुधा· क्षेपणअ· ज्या वाक्यांत अर्थ समजण्यासाठीं वाक्यांतराचें पूरण करावें लागतें तें वाक्य· आ· स्त्री·

समा संमांतिसहवर्ततेइतिसमा समत्वानें किंवा एकरूपानें राहताहेत ऋतूजाच्येठायीं ती· रू· माधा·मान अ·वर्ष· आ· स्त्री·

समाकर्षी समाकर्षलवश्यंमनः इतिसमाकर्षी, अवश्यमेव अंतःकरणातें आकर्षण करितो जो तो· रू· रूपधा· विलेखनअ· अतिसुगंधी· वि· इन् पु· ई· स्त्री· न·न·

समांसमीना समायांजायतेइति समांसमीना, प्रतिवर्षी प्रसूत होते जी ती·त· जी गाय प्रतिवर्षी प्रसूत होते ती· आ· स्त्री·

समाजः विग्रहादिसमजशब्दाप्रमाणें· पश्वादिकांचा समूह· अ·पु

समाधिः समाधानंसमाधीयतेनेन वासमाधिः, समाधान किंवा समाधान करिजेतें जेणेंकरून तो· रू·डुधाञ्धा· धारणादिअ· स्वीकार· २अद्भुत प्रश्न परिहार· ३नियम· इ·पु·

समानः समानंत्यनेनेतिसमानः, आसमंतात् मार्गी जाण्यासंचारानें प्राणी जगतात तो· रू· अनथा·प्राणनअ· नाभि मंडलीं असणारा वायु· अ·पु· २सदृश· ३ पंडित·४एक· वि· अ·पु· न·आ·स्त्री·

समानोदर्यः समानेउदरेशयित समानोदर्यः, एक उदराच्येठायीं उत्पन्न होणारा जो तो· त· एक उदरोत्पन्न बंधु·अ· पु·

समालंभः समालंभनंसमालंभ, कुंकुमादिना विलेपन जें तो· रू·डुलभ्धा· प्राप्तिअ· केशरादिकांचा अंगास उटी करणें· अ पु·

समावृत्तः समावर्ततेस्मइतिसमावृत्तः, आश्रमांतरापासून समावर्तन करणारा जो तो· रू· वृतुधा·वर्तनअ· गुरूनें आश्रमांतर स्वीकारावयास आज्ञा दिलेला· वि·अ·पुन·आ· स्त्री·

समासार्थं समासाधनेइतिसमा

सार्य, पावनपाला जें योग्य तें. कृ. षद्धा. विशरणादिअ. प्राप्त होण्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

समाहारः समाहरणंसमाहरः, राशीकरणजें तो. कृ. हृत्र्धा. हर णअ. एकत्र करणें. अ. पु.

समाहितं समाधीयतेस्मसमाहितं, समाधान करिजेलें जें तें. कृ. डुधाञ्धा. धारणअ. स्त्री कारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समाहृतिः समाहरणंसमाहृतिः, संग्रह जो ती. कृ. हृत्र्धा. हरणअ. संक्षेपग्रंथ. इ. स्त्री.

समितिः समयंतस्यामितिसमितिः, सम्यक् गमन करितात जीचाठायीं ती. कृ. इण्धा. गतिअ. सभा. २ युद्ध. ३ संग. इ. स्त्री.

समिध् सम्यगिध्यतेनयेतिसमिध्, प्रदीप्त होइजेतो अग्निजीणेंकरून ती. कृ. ञिइंधीधा. दीप्तिअ. सकलेलें तृण काष्ठ इत्यादि. ध्. स्त्री.

समित् विग्रहादिसमितिशब्दाप्र माणें. सभा. त्. स्त्री.

समीकं समनंसमीकं, मिळणें जें तें. कृ. षमधा. वैक्लव्यअ. युद्ध. अ. पु. न.

समीपं संगताआपोयस्मिन्समीपं, संगत आहे उदक जाचेठायीं तें. स. जवळ. अ. न.

समीरः सम्यक्ईरयतिप्रेरयतीइति समीरः, उत्तम प्रकारें शरीरावयवादिकांचीं प्रेरणा करितो जो तो. कृ. ईरधा. गति, वारा. अ. पु.

समीरणः विग्रहादिपूर्वीचाशब्दाप्रमाणें. वारा. २ पांढरा मरवा. अ. पु.

समुच्चयः समुच्चयनंसमुच्चयः, राशीकरणजें तो. कृ. चिञ्धा. चयनअ. राशीकरण. अ. पु.

समुच्छ्रयः समुद्ध्वश्रयणंसमुच्छ्रयः, सम्यक् सेवा वरउन्नतीजीवी. कृ. श्रिञ्धा. सेवाअ. विरोध. २ उंचपण. अ. पु.

समुज्झितं समुज्झ्यतेस्मसमुज्झितं, उत्सर्ग करिजेलें जें तें. कृ. उज्झधा. उत्सर्गअ. टाकलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुत्पिंजः समुत्पिंजतेइतिसमुत्पिंजः, अति पीडित होणारा जो तो. कृ. पिजिधा. हिंसाअ. अत्यंत व्याकु

कजें सेनादि तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुदक्तं समुदच्यतेस्मसमुदक्तं, उद्धृत करिजेलें जें तें. क्रु. अंचुधा. गतिअ. वर आणलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुदयः विग्रहादि समुदायश ब्दाप्रमाणें. समूह. अ. पु.

समुदायः समुदीयतेइतिसमुदा यः संधीभूतहोइजेतो जो तो. क्रु. इण धा. गतिअ. समूह. अ. पु.

समुद्गः समुद्गम्यतेइतिसमुद्गः, सम्यक्स्थापनार्ह होतो जो तो. क्रु. गम्लृधा. गतिअ. डबा चौफुला इत्यादि. अ. पु.

समुद्गकः समुद्गच्छतीतिसमुद्गः, सएवसमुद्गकः. शोभतो तो समुद्ग तोच समुद्गक त. डबा चौफुलाइत्या दि. अ. पु.

समुद्धतः समुद्धंतिस्मसमुद्धतः, समुन्नत झाला जो तो. क्रु. हनधा. हिंसादिअ. उद्धट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुद्रः समुन्दतीतिसमुद्रः, उन्द प्रकारें करून क्लिन्न स. आर्द्र हो तो जो तो. क्रु. उंदीधा. क्लेदनअ. सा गर. अ. पु.

समुद्रांता समुद्रांतः यस्याः सास मुद्रांता, समुद्र आहे अंत जीस ती. स. धमासा. २ कापशिणीवेंझा. उ. ३ पिंडिकानामक लता. आ. स्त्री.

समुंदनं समुंदः समुंदनं, आर्द्रीभा व जो तो. क्रु. उंदीधा. क्लेदनअ. आ र्द्रपणा. अ. न.

समुन्नद्धः समुन्नह्यतेस्मसमुन्न द्धः, समुन्नीत होइजेतो जो तो. क्रु. णहधा. बंधनअ. मी पंडित मी शा हाणा असें मानणारा गर्वी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समुपजोषं समुपजोषणंसमुप जोषं, आशीरर्थे सेवन करितें जें तें. क्रु. जुषीधा. सेवनअ. आनं दार्थी अव्य.

समुत्थः समुत्थतेइतिसमुत्थः, ज नमहूनिर्चेहनभीजेतो जो तो. क्रु. वह धा. प्रापणअ. अग्निविशेष. अ. पु.

समूरुः शोभनौऊरू यस्यसमूरुः, सुंदर आहेत ऊरू स. मांड्या ज्या तो. स. हरिणविशेष. उ. पु.

समूहः समुह्यतेइतिसमूहः, स

म्यक् संकुल करिजेला जो तो. कृ. बहुधा. प्रापणअ. समुदाय अ.पु.

समृद्धः समृध्नोतीतिसमृद्धः, वृद्धी पावतो जो तो. कृ. ऋधुधा. वृद्धिअ. सफसंपन्न वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

समृद्धिः समर्धनंसमृद्धिः, उपचय जो तो. कृ. धा. पू. श. म. संपत्ति २ वृद्धि. इ. स्त्री.

संपत्तिः संपदनंसंपत्तिः, संपन्न जो तो. कृ. पदधा. गतिअ. संपत् इ. स्त्री.

संपद् संपद्यतेसंपत्, संपन्नकारितें तो. कृ. पदधा. गतिअ. संपत्ति. द् स्त्रीलिं.

संपरायः संपरायणंसंपरायः, वैरादिकेंकरून परस्पर जें गमन तें कृ. अयधा. गतिअ. युद्ध २ आपत्ति ३ उत्तरकाल. अ. पु.

संपरायकं संपरायणंसंपरायः तदेवसंपरायकं, युद्ध जें तो संपराय तेंच संपरायक. कृ. अयधा. गतिअ. युद्ध. अ. न.

संपुटकः संपुट्यतइतिसंपुटकः, सश्लिष्ट करिजेतो जो तो कृ. पुट धा. संश्लेषणअ. डबा नीकुलाइ स्यादि. अ. पु.

संप्रति संप्रतिएनयोः समाहारः संप्रति, सांप्रत कालानेंपर्यां जें तें. स. सांप्रतकाळ याअर्थी अव्य.

संप्रदायः संप्रदानंसंप्रदायः, गुरुपरंपरागत सदुपदेश जो तो. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. गुरुपरंपरागत उपदेश. अ. पु.

संप्रधारणा संप्रधारणंसंप्रधारणा, निश्चयानें धारणजीती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. युक्तायुक्तपरीक्षा. आ. स्त्री

संप्रहारः संप्रहरणंसंप्रहारः, सम्यक् शस्त्रप्रहरण जें तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. युद्ध. अ. पु.

संबलः संबध्यतिअनेनसंबलः, संबद्ध होतो जेणेंकरून तो. कृ. बंधधा. संबंधनार्थी. पाथेय फराळाचें. अ. पु. न.

संबरं संबध्यतीतिसंबरं, संबद्ध होइजे तें जें तें. कृ. बंधधा. संबंधनअ. पाणी अ. न.

संबरारिः संबरस्यअरिः संबरारिः, संबर नामा दैत्याचा जो अरि शत्रु तो. स. मदन. इ. पु.

संबाधः सम्यक्बाध्यतेसंबाधः,

उत्तम पीडा करिजेसें आंचेंगर्यी तो. रु. बाधृधा. लोडनअ. संकट. २ गुत्य. अ. पु. न.

संबाकृतं विग्रहादिशंवाकृतशब्दा प्रमाणें. दोनवेळ नागरलेलें शेत. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभेदः संभिद्यतेसंगम्यतेसरितो र्वा परस्परमितिसंभेदः, संगत हो ताहेत नद्याज्याचेंठायीं तो. रु. भि दिरुधा. विदारणअ. नदीचासंगम. अ. पु.

संभ्रमः संभ्रमणंसंभ्रमः, हर्षानें जी त्वरा तो. रु. भ्रमुधा. अनवस्था नअ. हर्षानें त्वरा. अ. पु.

संमदः संमदनंसंमदः, हर्षजी तो. रु. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

संमार्जनी संमृज्यतेअनयासंमा र्जनी, शुद्ध करिजेतेंजीणें ती. रु. मृजूधा. शुद्धिअ. केरसुणी. ई. स्त्री.

संमूर्च्छनं संमूर्च्छानंसंमूर्च्छनं, स र्व व्यापी जी तें. रु. मूर्च्छाधा. मोह समुच्छ्रायअ. सर्वत्रव्याप्ति. अ. न.

सम्यक् समंचतीतिसम्यक्, उत्तम या अर्थाचें बोधक जें तें. रु. अंचुधा. गतिअ. चांगलें याअर्थी अव्य.

सम्राट् सम्यक्राजतेसौसम्राट्, उत्तमप्रकारें करून शोभणाराजो तो. रु. राजृधा. दीप्त्यर्थ. ज्याणें राजसू यज्ञ केला व जो द्वादश मंडलांचा स्वा मी तोअसून सर्व राजांस आपले आज्ञेंत ठेवितो तो राजा. अ. पु.

संवत् संवयतेइतिसंवत्, संवत्स र एतदर्थ बोधक जें तें. रु. वयधा. गतिअ. वर्षयाअर्थी अव्य.

संवत्सरं संवसंतिऋतवोस्मिन्नि तिसंवत्सरं, उत्तमप्रकारें राहताहे त ऋतू आंचेंठायीं तें. रु. वसधा. नि वासअ. वर्ष. अ. न.

संवननं. संवदनं संवननंसं वननं, यंत्रादिकानें करणें जें तें. रु. वनुधा. याचनअ. मणिमंत्रादि कांनीं वशीकरणें. अ. न.

संवर्तः संवर्तसंक्षीयतेजगदत्रेतिसं वर्तः, नाश होतें हें जगजाचेंठायीं तो. रु. वृतुधा. वर्तनअ. प्रलयकाल. अ. पुलिं.

संवर्तिका संवर्तयतीतिसंवर्तिका, उत्तमप्रकारें करून मध्यें राहते जीती. रु. वृतुधा. वर्तनअ. कमळाचा नि तन पानें. आ. स्त्री.

संवसथः संवसंतिअत्रइतिसंवसथः, वास करिताहेत जाचेठायीं तो. कृ. वसधा. निवासअ. गांव. अ. पु.

संवाहनं संवाह्यतेइतिसंवाहनं, पादादि मर्दन जें तें. कृ. वहधा. प्रापणअ. अंगमर्दन. अ. न.

संवित् सम्यक्वेत्यनयेतिसंवित्, उत्तमप्रकारें जाणताहेत जीणें ती. कृ. विदधा. ज्ञानअ. बुद्धि. २ प्रतिज्ञास्वीकार. त्. स्त्री.

संवीक्षणं सम्यक्विविधाईक्षासंवीक्षणं, सम्यक् जें अवलोकन तें. कृ. ईक्षधा. दर्शनअ. शोधणें. अ. न.

संवीतं संवीयतेस्मसंवीतं, आहत करिजेलें जें तें. कृ. वेञ्धा. संवरणअ. वेढलेलें. अ. न.

संवेगः संवीज्यतइतिसंवेगः, त्वराजी तो. कृ. ओविजीधा. चलनअ. हर्षानें त्वराकरणें. अ. पु.

संवेदः संवेदनंसंवेदः, ज्ञान जें तो. कृ. विदधा. ज्ञानअ. अनुभव. अ. पु.

संवेशः संविशंतियत्रसंवेशः, इंद्रियादिलीन होताव ज्याचेठायीं तो. कृ. विशधा. प्रवेशनअ. निद्रा. अ. पु.

सरः सरतीतिसरः, शत्रूंप्रत गमन करणाराजी तो. कृ. सृधा. गतिअ. बाण. अ. पु.

सरकः स्रियतेअनेनसरकः, तृप्ती करिजेते जेणेंकरून तो. कृ. सृधा. गतिअ. मद्यपान. अ. पु. न.

सरघा सरंगतिसंघातयतीतिसरघा, चालणाऱ्याप्रत घात करणारीजी ती. कृ. हनधा. हिंसाअ. मधमाशी. आ. स्त्री.

सरटः सरतीतिसरटः, गमनकरितो जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. सरडा. अ. पु.

सरणा सरतीतिसरणा, अतिविस्तृत गमन करिते जी ती. कृ. सृधा. गतिअ. श्वेत निशोत्तर. २ चांदवेल. आ. स्त्री.

सरणिः सरंतिअत्रेतिसरणिः, गमन करिताहेत जीचेठायीं ती. कृ. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सरणी सरतीतिसरणी, ऊर्ध्वगमन करणारीजी ती. कृ. सृधा. गतिअ. चांदवेल. ई. स्त्री.

सरमा सरतीतिसरमा, गमन

उत्तमपीडा करिजेसें ज्याचेठायीं तो. ऋ. बाधृधा. लोडनअ. संकट. २ तुल्य. अ. पु. न.

संबाकृतं विग्रहादिशंबाकृतशब्दा प्रमाणें. दोनवेळ नांगरलेलें शेत. त्रि अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभेदः संभिद्यतेसंगम्यतेसरितो ऽत्रपरस्परमितिसंभेदः, संगत हो ताहेत नद्याज्याचेठायीं तो. ऋ. भि दिर्‌धा. विदारणअ. नदीचासंगम. अ. पु.

संभ्रमः संभ्रमणंसंभ्रमः, हर्षानें जी त्वरा तो. ऋ. भ्रमुधा. अनवस्था नअ. हर्षानें त्वरा. अ. पु.

संमदः संमदनंसंमदः, हर्षजो तो. ऋ. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

संमार्जनी समृज्यतेअनयासंमा र्जनी, शुद्ध करिजेतें जीणें ती. ऋ. मृजूधा. शुद्धिअ. केरसुणी. ई. स्त्री.

संमूर्छनं संमूर्च्छासंमूर्च्छनं, स र्वव्यापीजी तें. ऋ. मूर्च्छाधा. मोह समुच्छ्रायअ. सर्वत्रव्याप्ति. अ. न.

सम्यक् समंचतीतिसम्यक्, उत्तम याअर्थीचेंबोधकजें तें. ऋ. अंचुधा गतिअ. चांगलें याअर्थी अव्य.

सम्राट् सम्यक्राजतेसौसम्राट्, उत्तमप्रकारें करून शोभणाराजो तो ऋ. राजृधा. दीप्त्यर्थ. ज्याणें राजसू यज्ञ केला व जो द्वादश मंडलांचा स्वा मी तोअसून सर्व राजांस आपले आज्ञेंत ठेवितो तो राजा. अ. पु.

संवत् संवयतेइतिसंवत्, संवत्स र एतदर्थ बोधकजें तें. ऋ. वयधा गतिअ. वर्षयाअर्थी अव्य.

संवत्सरं संवसंतिऋतवोस्मिन्नि तिसंवत्सरं, उत्तमप्रकारें राहताहे त ऋतूज्याचेठायीं तें. ऋ. वसधा. नि वासअ. वर्ष. अ. न.

संवननं. संवदनं संवननंतिःसं वननं, यंत्रादिकानें करणजें तें ऋ. वनुधा. याचनअ. मणिमंत्रादि कानीं वशकरणें. अ. न.

संवर्तः संवर्तंतेक्षीयतेजगदस्मिनितिसं वर्तः, नष्ट होतें हें जगज्याचेठायीं तो ऋ. वृतुधा. वर्तनअ. प्रळयकाल. अ पुलिं.

संवर्तिका संवर्तयतीतिसंवर्तिका, उत्तमप्रकारें करून मध्यें राहतेजीती ऋ. वृतुधा. वर्तनअ. कमळाचा नूतन पानें. आ. स्त्री.

४ अध्याय काव्यादि ग्रंथांतलें दि श्रामस्थान. ५ सृष्टि. अ. पु.

सर्जः सृजतीतिसर्जः, उत्पन्न होतो जो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. स र्जीचें झाड. अ. पु.

सर्जकः सृजतीतिसर्जकः, उत्पन्न होतो जो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. असणाचें झाड. अ. पु.

सर्जरसः सर्जस्यसालस्यरसः सर्जरसः, साल वृक्षाचा जो रस तो. स. धूप. अ. पु.

सर्जिकाक्षारः सर्जिकायाजः क्षारः सर्जिकाक्षारः, सर्जिकेपासूनजो उत्पन्न क्षार तो. स. सज्जी खार. अ. पु.

सर्पः सर्पतीतिसर्पः, चपलगमनकरीतोजो तो. कृ. सृपृधा. गतिअ. साप. अ. पु.

सर्पराजः सर्पाणांराजाइतिसर्पराजः, सर्पांचा जो राजा तो. स. वासुकीनामासर्प. अ. पु.

सर्पिः सर्पतीतिसर्पिः, प्रसार पावतें तें जें तें. कृ. सृपृधा. गतिअ. तूप. स. न.

सर्वसहा सर्वंसहतइतिसर्वंसहा, मनुष्यादिकृत जें वाईटबरें त्यातें सहन करिते जी ती. कृ. षहधा. मर्षणअ. पृथ्वी. आ. स्त्री.

सर्वः सर्वमस्यास्तीतिसर्वः, सर्व आहे ज्यास तो. त. महादेव. अ. पु. २ सकल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

सर्वज्ञः सर्वंजानातीतिसर्वज्ञः, सर्व जाणतो जो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. बुद्धावतार. २ महादेव. अ. पु.

सर्वतः सर्वस्मादितिसर्वतः, चोहींकडून जें तें. त. आसमंतात् त्याअर्थी अव्य.

सर्वतोभद्रः सर्वतोभद्रंयस्मादितिसर्वतोभद्रः, सर्वत्रांस आहे कल्याण ज्यापासून तो. स. म जल्यावर मजले ज्या वाड्यास आहेत तो राजवाडा. २ निंबाचें झाड. अ. पु.

सर्वतोभद्रा सर्वतोभद्रंयस्याः सा सर्वतोभद्रा, सर्वत्र आहे कल्याण जी पासून ती. स. शिवणीचें झाड. आ. स्त्री.

सर्वतोमुखं सर्वतोमुखंयस्यतत्

करतें जी ती. कृ. सृधा. गतिअ. कुत्रा. आ. स्त्री.

सरलः सरतीतिसरलः, ऋजुगमन करितो जो तो. कृ. सृधा. गति अ. देवदारुरक्षाचा एकभेद. अ. पु. २उदार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सरलद्रवः सरलस्यद्रवः सरलद्रव., देवदारूचाजोद्रव ह्म. विकार तो. स. धूप. अ. पु.

सरला सरतीतिसरला, सर्वतो गामीजीती. कृ. सृधा. गतिअ. श्वेतनिशोत्तर. आ. स्त्री.

सरसी स्त्रियतेइतिसरसी, गमन करिजेत्सेजी ती. कृ. सृधा. गति अ. तलाव. ई. स्त्री.

सरसीरुहं सरस्यांरोहतीतिसरसीरुहं, सरोवयानेगावीं उत्पन्न होणारें जें तें. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावअ. कमळ. अ. न.

सरः स्त्रियतेइतिसरः, गमनकरिजेलोजोतो. कृ. सृधा. गतिअ. तळें. स. न.

सरस्वती सरः प्रस्रवणंसर्वत्रास्तीतिसरस्वती, प्रसरणआहे जीसती. त. वाणी. २नदी. ३नदीविशेष. ई. स्त्री.

सरस्वान् सरोक्षभिमन्निनसरस्वान्, सरस ह्म. उदक जें तेंआहे विपुलजान्याठायींतो. त. समुद्र. २नदविशेष. त. पु.

सरावः सरान्अवतीतिसरावः, उदकापासूनरक्षण करितो जो तो. कृ. अवधा. रक्षणअ. पात्रविशेषह्म. मालढि. अ. पु. न.

सरित् सरतीतिसरित्, निम्नगमन करित्सेजी ती. कृ. सृधा. गतिअ. नदी. द. स्त्री.

सरित्पतिः सरितांपतिः सरित्पतिः, नद्यांचाजो स्वामी तो. स. समुद्र. इ. पु.

सरिलं सरतीतिसरिलं, निम्नगमनकरितें जें तें. कृ. सलधा गतिअ. उदक. अ. न.

सरीसृपः कुटिलंसरतीतिसरीसृपः, कुटिलगमन करितोजो तो. कृ. सृपृधा. गतिअ. सर्प. अ. पु.

सर्गः सृज्यतेइतिसर्गः, उत्पन्न करिजेलोजो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. स्वभाव. २त्याग. ३ निश्चय.

भोजनंसहभोजनं, सहवर्तमानच जें भोजन तें. स. बरोबर जेवणें. अ. न.

सहसा स स्त्रीतिसहसा, अत किंतार्थ समर्थ जें तें. कृ. षध. सप्रंश. अकस्मात् या अर्थी अव्य.

सहः विग्रहादिअकारांतसह शब्दाप्रमाणें. पराक्रम. २ बल. स. न. ३ मार्गशीर्ष महिना. ४ हेमंतऋतु. स. पु.

सहस्यः सहसिबलेसाधुः सहस्यः, बलाचेठायीं जो उत्तम तो. त. पौषमहिना. अ. पु.

सहस्रदंष्ट्रः सहस्रंदंष्ट्रा अस्य सहस्रदंष्ट्रः, सहस्र संख्याक आहेत दाढा ज्याचा तो. स. मत्स्यविशेष. अ. पु.

सहस्रपत्रं सहस्रंपत्राण्यस्य सहस्रपत्रं, सहस्र आहेत पर्णे ज्यास तो. स. कमळ. अ. न.

सहस्रवीर्या सहस्रंवीर्याण्यस्याः सहस्रवीर्या, सहस्र आहेत जननस्थान पर्वें जीस ती. स. दूर्वा. आ. स्त्री.

सहस्रवेधिः विग्रहादिखाल च्याशब्दाप्रमाणें. लिंग अ. पु.

सहस्रवेधी सहस्रंवेधितुंशील मस्यसहस्रवेधी, सहस्रांचा वेध करण्याचा आहे स्वभाव जीचा ती. कृ. विधधा. विधानअ. आम्लवेतस. इन्. पु. २ हिंग. न.

सहस्रांशुः सहस्रंअंशवोयस्य सः सहस्रांशुः, सहस्र आहेत अंशु ह्म. किरण ज्याचे तो. स. सूर्य. उ. पु.

सहस्राक्षः सहस्रमक्षीण्यस्येतिसहस्राक्षः, सहस्र आहेत नेत्रें ज्यास तो. स. इंद्र. अ. पु.

सहस्री सहस्रमस्तियस्यसस्सहस्री, सहस्र आहेत सैन्यें ज्यास तो. त. सहस्रसैन्य वान्. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

सहा आतपसहतेइतिसहा, उष्णातें सहन करिते जी ती. कृ. षहधा मर्षणअ. कांटेशेवती. २ रानमूग. आ. स्त्री.

सहायः सहअयतेइतिसहायः, सहवर्तमान गमन करणारा जो तो. कृ. अयधा. गतिअ. अनुचर. २

तो. क्रु. साधा. गतिनिवृत्तिअ. सारथि. क्र.पु.

सव्येष्टः विग्रहादि पूर्वीच्याशब्दाप्र माणें. सारथि. अ.पु.

सब्रह्मचारी समानंब्रह्मचर्यम स्यसब्रह्मचारी, समान वेदव्रता चरण आहे जास तो. म. एक शाखेचे जे स्वाध्यायी ब्रह्मचारी ते प्रत्येक इन्.पु

ससनं सस्यतइतिससनं, देव तो देशानें आलसनजें तें. क्रु. षस धा. स्वप्नअ. यज्ञसबंधींजे पशु हनन तें. अ.न.

सस्यं सस्तितत्सस्यं, स्थिवरा हतेजें तें. क्रु. षसधा. स्वप्नअ. वृक्षादिकाचें फळ. अ.न.

सस्यसंवरः सस्यैः संव्रियतेइ तिसस्यसंवरः, धान्यांहिंकरू न घेरित करिजेतो जो तो. क्रु. वृञ्धा वरणअ. सागाचें झाड. अ.पु.

सहसहः सह्यतेअनेनसहतो तिवासहसहः, पराभव करितो जेणेंकरून अथवा सहवर्तमा न या अर्थी समर्थ जें तें. क्रु.ष हधा. मर्षणअ. पराक्रम. अ.पु २ षहधा. सामर्थ्य अ. सहवर्तमा न त्या अर्थी अव्यय.

सहकारः सहकारयतीतिसहका रः, स्त्रीपुरुषांप्रत मेलन करविता जो तो. क्रु. डुकृञ्धा. करणअ अ तिमधुर जो आंबा त्याचें झाड अ.पु.

सहचरी सहचरतीतिसहचरी, स मान संचारी जी ती. क्रु. चरधा ग तिअ. सखी. २ पिवळे कोरंटीचेंझा ड. ई. स्त्री.

सहजः सहतुल्यउदरेजात सह जः, तुल्य उदराच्याठायी झाला जो तो. क्रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. एको दरबंधु. अ.पु.

सहधर्मिणी सहधर्मोऽस्त्यस्याः सहधर्मिणी, पतीशीं स मा न आहे धर्मजीच्या ती. त. विवा हित स्त्री. ई. स्त्री.

सहनं सहतीतिसंहनं, गम न करणार जें तें. क्रु. हनधा ग तिअ. सहिष्णु. वि.अ.पु.न. आ. स्त्री.

सहभोजनं सहैनभोजनसह

दोषनाशकरणारें जें तें. कृ. सांत्व धा. सामप्रयोगअ. फार गोडबो लणें. अ. न.

सात्त्विक: सत्त्वेननिर्वृत्त: सात्त्विक:, अंत:करणेंकरून निपन्न जो तो. त अंत:करणापासून निपन्न. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

सादनं सदनमेवसादनं, गृहजें तेंच. त घर. अ. न.

सादी सीदत्यश्वपृष्ठेसादी, अश्वा वरबसणारा जो तो. कृ. षद्लृधा. वि शरणादिअ. स्वार. २सारथी. ३ माहात. इन्. पु.

साधनं साध्यतेअनेनसाधनं, साधन करिजेतें जेंणेंकरून तें. कृ. साधधा. संसिद्धिअ मरणे. २मृतसंस्कार, अग्निदाह. ३गम न. ४द्रव्य. ५द्रव्यादिदेणें. ६अर्थ निष्पादन. ७उपकरण. ८अनुग मन. अ न.

साधारण: सहआधारणेनव र्ततेइतिसाधारण:, समानाधा रानें राहतोजो तो. स सारखा. २अनेकसंबंधीसर्वसाधारण. वि. अ. पु. न आ स्त्री

साधित: साध्यतेस्मसाधित:, धनादिकेंकरून संसिद्धकरिजे तो जो तो. कृ. साधधा. संसिद्धिअ सा धनकेलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साधिष्ठ: अतिशयेनबाढ: सा धिष्ठ:, अत्यंत जो दृढ तो. त अ तिशयेंकरून स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

साधीयान् विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें अतिशयसाधु. वि स्. पु. न. ई. स्त्री.

साधु: साध्नोतिपरकार्यमितिसा धु:, परकार्यसाधन करितोजो तो. कृ. साधधा. संसिद्धिअ. सज्ज न. उ पु २सुंदर वि. उ. पु. स्त्री. न

साध्य: साध्यमस्तियस्यससाध्य:, सर्वसाध्य आहे फलप ज्यास तो न. देवयोनिविशेष. अ. पु २साधा वयाचा. वि अ पु. न. आ. स्त्री

साध्वसं साधून्स्यतिबाधतेइति साध्वसं, साधूतें पीडा करितें जें तें कृ. असधा क्षेपणअ. भय. अ नपुंस.

साध्वी साध्नोतिपरलोकंसाध्वी, परलोकसाधनकरणारी जी ती

स. अ. पु.

सहायता सहायानांसमूहःस हायता, सहायांचा जो समूह ती. त. सहायांचासमूह. आ. स्त्री.

सहिष्णुः सहनशीलःसहिष्णुः सहनशील जो तो. कृ. षह्‌धा. म र्षणअ. सहनशील. उ. पु.

सहृदयः हृदयेनसहवर्ततेस हृदयः, हृदयेंकरून अत्यंतयु क्त जो तो. स. प्रशस्तचित्ताचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सहोदरः विग्रहादिसोदरशब्दा प्रमाणें. सहोदर. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

सांयुगीनः संयुगेसाधुः सांयुगी नः, रणाविषयीं जो साधु तो. त. युद्धाविषयीं कुशल. वि. अ पु. न आ. स्त्री.

सांशयिकः संशयमापन्नः सांश यिकः, संशयाप्रत प्राप्त जो तो. त संशयखोर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साकं सहअकतीतिसाकं, सहा र्थगामी जें तें. कृ. अकधा. गति अ सहार्थी अव्य.

सात्तुकं सक्तूनांसमूहः सात्तु कं, सक्तूंचा जो समुदाय तें. त. सक्तूंचासमूह. अ. न.

साक्षात् सहाक्षेणसाक्षस्तमत तीतिसाक्षात्, अक्षिसान्निध्या प्रत सदोदित गामी जें तें. कृ. अ तधा. सातत्यगमनअ. प्रत्यक्ष. २ तुल्य ह्या अर्थीं अव्य.

सागरः सगरस्यराज्ञोयंसागरः, सगरराजसंबंधी जो हा तो. त. स मुद्र. अ. पु.

साचि सचतीतिसाचि, तिर्यक् ह्या अर्थीं शास्त्र जें तें. कृ. षचधा. सम वायअ. वांकडें ह्या अर्थीं अव्य.

सातिः सानंसातिः, अंत जो ती. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. समाप्ति दा नदेणें. इ. स्त्री.

सातिसारः अतिसारेणसहवर्त तइतिसातिसारः, अतिसाररो गाशीं सहवर्तमान राहतो जो तो. स. ज्यास अतिसाराचा रोग आ हे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सातीनकः सतीनकएवसाती नकः, सतीनक जो तो. त. वाटा णा. अ. पु.

सांत्वं सांत्वयतिरोषमितिसांत्वं,

तो जो तो रु. पोधा अतकर्मअ. सायंकाल अ. पु.

साधकः स्यतीतिसाधकः, नाशक रितो जो तो. रु. पोधा. अंतकर्मअ बाण अ. पु.

सायं विग्रहादिसायशब्दाप्रमाणें. सायंकाल याअर्थी अव्ययसायंसं ध्यासुपासिम्ये.

सांयात्रिकः समुदितानांयात्रा संयात्रा साप्रयोजनमस्यसांयात्रिकः, समुदितांची जीयात्रा म्ह. गमन तें प्रयोजन आहे ज्यास तो. त. गलबतानें व्यापारकरणारा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारः सरतीतिसारः, कालांतरा प्रत् गमन करितो जो तो. रु. सृ धा. गतिअ. वृक्षादिकांचा स्थिरां शगाभा २सामर्थ्य. अ. पु. ३ न्याय. अ. न. ४श्रेष्ठ. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

सारंगः सरतीतिसारंगः, गमन करणारा जो तो. रु. सृधा. गतिअ पक्षा सारमंगमस्यसारंगः, श्रेष्ठ आहे अंग ज्याचें तो. स. चातकप क्षी. २हरिण. ३हत्ती. अ. पु. ४ चि त्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारथिः सरत्यश्वानितिसारथिः, अश्वांप्रत गमन करविणारा जो तो. रु. सृधा. गतिअ. सूत, इ. पु.

सारमेयः सरमायाअपत्यंसारमेयः, शुनीचा जो पुत्र तो. त. कुत्रा. अ. पु.

सारवं सरय्वांभवंसारवं, सरयू नदीचेठायीं जें उत्पन्न तें. त. सर यूनदीचेठायीं झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सारसः सरसिभवः सारसः, स रोवराचेठायीं उत्पन्न होतो जो तो. त. सारसनामापक्षी. अ पु. कमल. अ. न.

सारसनं सारमुत्कृष्टंसनमस्य सारसनं, उत्कृष्ट आहे सेवन ज्या चें तें. रु. षणधा. संभक्तअ. सारं सनोतीतिसारसनंवा, बलातें दे णारें जें तें. रु. षणुधा. दानअ. स्त्रियांचें कटिभूषण, कमरपट्टा. अ. न.

सारिका शृणातिविरहिणः दुः खमितिसारिका, विरहिणींचे दुःख नाश करितो जो तो. रु. शृ

कृ. साधधा. संसिद्धअ. पतिव्रता स्त्री. ई. स्त्री.

सानु सनोतीतिसानु, उच्चता प्रत रक्षण करितें जें तें. कृ. षणुधा दानअ. पर्वताचें शिखर. उ. पु. न.

सांदृष्टिकं संदृष्टेप्रत्यक्षेभवंसांदृष्टिकं, प्रत्यक्ष होणारें जें फल तें. त. तात्कालिकफल. अ. न.

सांद्रं सह अंद्यतेसांद्रं, नैरंतर्यामें बंधन करिजेतें जें तें. कृ. अदिधा बंधनअ. निरंतर. वि. अ पु. न. आ. स्त्री.

सान्नायः संनीयतेइतिसान्नायः, सम्यक् नेयिजेतो जो तो कृ. णीञ्धा प्रापणअ. हविर्विभाग अ. पु.

साप्तपदीनं सप्तभिः पदैरवाप्यतेसाप्तपदीनं, सातपदांनी प्राप्त होइजेतें जें तें त. मैत्री. अ. न.

सामधेनी समिधामाधानीसामधेनी, समिधांची आधान करणारी जी ती. अग्नींतसमिधटाकून अग्निपेटण्या करितां जी वेदाची ऋचा ह्मणतात ती. ई. स्त्री.

साम स्यतिशेष. अनेनसाम, ज्या योगानें शेषनाश पावतो तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. सांत्वन. न् न.

सामाजिकः समाजरक्षतीतिसामाजिकः, समाज रक्षण करणारा जो तो. त. सभ्य. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

सामान्यं समानस्यभावः सामान्यं, समानाचा जो भाव तें. त साधारण. वि. अ. पु. न आ. स्त्री २ घटत्वादिजाति. अ. न.

सामि सामयतीतिसामि, जुगुप्सित या अर्थी प्रयुक्त जें तें. कृ. षामधा. सामप्रयोगअ. अर्ध. २ जुगुप्सित, निंदित ह्या अर्थी अव्य.

सांपरायिकं संपरायएवसांपरायिकं, संपराय जो तेंच त. युद्ध अ. न.

सांप्रतं संप्रतनोतिइतिसांप्रतं, एतत्काल ह्या अर्थानें विस्तार करितें जें तें कृ. तनुधा. विस्तारअ. सांप्रतकाल. २ योग्य ह्या अर्थी अव्य.

सांवत्सरः संवत्सरं वेत्तीतिसांवत्सरः, वर्षातें जाणणारा जो तो त. जोशी. अ. पु.

सायः स्यतिसमापयतिदिनमितिसायः, दिवसातें समाप्त करि

स्थाणांसमूहः साहस्रं, सहस्राचौ जेन्चा समुदाय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सिंहः हिनस्तीतिसिंहः, हिंसा करितो जो तो. कृ. हिंसिधा. हिंसाअ. सिंहरास. २ हा शब्द उत्तरपदअसतां श्रेष्ठार्थक होतो. अ. पु.

सिंहतलः सिंहस्येवतलमत्रासिंहतलः, सिंहा सारिखें आहे तल ज्याचें तो. स. पसरून जोडलेले दोन हात. अ. पु.

सिंहपुच्छी सिंहवत्पुच्छमस्यासिंहपुच्छी, सिंहासारिखें आहे पुच्छ ह्म. पर्ण जीचें ती. स. दव का पिठवण. ई. स्त्री.

सिंहसंहननः सिंहःश्रेष्ठंसंहननमस्य सिंहसंहननः, श्रेष्ठ आहे शरीर ज्याचें तो. स. लावण्ययुक्त. व शरीरानें उत्तम तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सिंहाणं सिंहमणीति सिंहाणं सिंहाच्यस्पर्धा बलाधिक्यानें करितें जें तें. कृ. अणधा. शब्दअ. लोखंडाचा मळ. अ. न.

सिंहासनं सिंहाकारमासनं सिंहासनं, सिंहाकार जें आसन तें. स. सुवर्णाचें राजासन. अ. न.

सिंहास्यः सिंहवत्आस्यमस्य सिंहास्यः, सिंहासारखें आहे विस्तार ज्याचा तो. स. अडुळसा. अ. पु.

सिंही हिनस्तीतिसिंही, हिंसा करिते जी ती. कृ. हिंसिधा. हिंसाअ. सिंहीण. २ रानवांगी ई. स्त्री.

सिकता सिच्यतेइतिसिकता, क्षरण पावते जी ती. कृ. पिचधा. क्षरणअ. रेती. २ रेतिमयदेश. ३ मास्वर. आ. स्त्री.

सिकतामयं सिकतानांविकारः सिकतामयं, सिकता ह्म. वालुका त्यांचा जो विकार तें. त. वालुकामयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सिक्थकं सिच्यतेइतिसिक्थकं, क्षरण पाविजेतें जें तें. कृ. षिचधा. क्षरणअ. मेण. अ. न.

सिकतावान् सिकताः शर्करा: संत्यस्मिन्नितिसिकतावान्, सिकता ह्म. वालुका आहेत ज्याचे ठायीं तो. त. वालुकामयदेश. वि. वु. पु. ई. स्त्री. त्. न.

सिंघाणं सिंघ्यतेइतिसिंघाणं,

धा. हिंसाअ. पक्षिविशेष, सा
ळुंकी. आ. स्त्री.

सारिवा शृणातीतिशारिः शारिर
स्यस्याः शारि वा, दुःखनाशक
शारिस-तरूआहे जीस ती त.उ
परसाल. उपलसरी. आ. स्त्री.

सार्थः सरतीतिसार्थः, गमन कर
णारा जो तो. कृ. सृधा. गतिअ.
प्राण्याचा समुदाय. अ. पु.

सार्थवाहः सार्थवहतीतिसार्थवा
हः, समूहातें वाहणारा जो तो. कृ.
वहधा. प्रापणअ. क्रयविक्रयेकरू
न उपजीविका करणारा वाणी. अ.
पुल्लिंगी.

सार्द्र आर्द्रत्वेनसहितंसार्द्रं, आर्द्र
त्वेकरून जें युक्त तें. स. ओले. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

सार्द्धं सह ऋध्यतीति सा
र्धं, सहार्थ वर्धन करितें जें तें स.
सह, बरोबर त्या अर्थी अव्य.

सार्वभौमः सर्वभूमेरीश्वरः सार्व
भौमः, सर्व भूमीचा जो स्वामी तो
त. सर्वपृथ्वीचा राजा. २ उत्तरदि
शेचा हत्ती. अ. पु.

सालः सलतीतिसालः, सलणा
रा जो तो. कृ. सलधा. गतिअ. म
त्स्यविशेष. २ कुंपण. ३ वृक्ष ४ सा
गाचें झाड. अ. पु.

सालपर्णी सालस्येवपर्णमस्याः
सालपर्णी, साल वृक्षाच्या पर्णा
सारखें आहे पर्ण जीस ती स द
एका सालवण. ई. स्त्री.

सालूरः शाडतेशालतेवासालूरः
प्रशंसित किंवा चिकटित जो
तो. कृ. शाडृधा. श्लाघाअ. बेडूक.
अ. पु.

साचरः विग्रहादिसर्वशाबरशब्द
प्रमाणें. लोधवृक्ष. अ. पु.

सास्ना सस्नीतिसास्ना, गळाधो
भागीं लोंबणारी जी ती. कृ. षस्
धा. स्वप्नअ. गोजा
ती यांच्या मानेस लोंबणारें चाम
डें ज्यास साकळी असें ह्मणतात
ती. २ मुंगसवेल. आ. स्त्री.

साहस सहसिबलेभवंसाहसं,
बलाचेठायीं उत्पन्न जें तें. त. सा
हस कर्म मारणें इत्यादि. अ. न.

साहस्रः सहस्रंबलानिसंत्यस्य
साहस्रः, सहस्र संख्याक आ
हे बळ ज्यातें तो. त. अथवा सह

का, सिध्मं स्म शिवे आहे जीस ती. त. शुष्कमांस. २ मत्स्यविकृ ति. ३ जीच्या अंगास शिवें आ हे ती. ऽआ स्त्री

सिध्मं सिध्यंत्यस्मिन्नर्थाइतिसि ध्मं, सिद्ध होतात अर्थ जाचेठायीं तें. कृ. षिधुधा. संसाद्धिअ. पुष्यन क्षत्र. अ. न.

सिध्रका सेधतीतिसिध्रका, औ षधार्थ गमन करितेजी ती. कृ. षिधधा. गतिअ. वृक्षविशेष. आ स्त्रीलिं.

सिंदुकः स्यंदतेइतिसिंदु. सिंदुने वसिंदुकः, स्रवतीजो तो सिंदु तो न सिंदुक. त. वृक्षविशेष, निर्गुंडी अ. पु.

सिनीवाली सिनींचंद्रकलांवल तिधारयती तिसिनीवाली, चंद्र कलेतें धारण करितेजीती. कृ. वलसं वणे, ज्या अमावास्येस चंद्रदर्शन होतें ती अमावास्या. ई. स्त्री

सिंदुवारः सिंदुं वृणोतीतिसिंदु वारः, सरळ गमनातें करितोजो तो. कृ. वृञ्धा. वरणअ. सिंदुक. अ. पु.

सिंदूरं स्यंदतेइतिसिंदूरं, प्रस्रव ण करितें जें तें. कृ. स्यंदूधा. प्रस्र वणअ. सेंदूर. अ. न. २ वृक्षविशे ष. अ. पु.

सिंधुः स्यंदतेआपो ऽत्रेतिसिंधुः, स्रवता हेत उदकें जा च्याठायीं तो. कृ. स्यंदूधा. प्रस्रवण अ. यद्वा स्यंदतेइतिसिंधुः अ. पु. समुद्र. २ देशविशेष. ३ नदविशेष. ४ हत्तीच्या गंडस्थळ संबंधि मदोद क. उ. पु. ५ नदी. उ. स्त्री.

सिंधुकः विग्रहादिसर्वसिंदुकश ब्दाप्रमाणें.

सिंधुजं सिंधौजातंसिंधुजं, समु द्राचेठायीं जें उत्पन्न तें. कृ. जनी धा. प्रादुर्भावअ. सैंदेलोण. अ. न

सिंधुसंगमः सिंधोः संगमः सिंधु संगमः, सिंधूचा जो संगम तो. स. दोन नद्यांचा संगम. अ. पु.

सिल्हकी सलतिसल्ह्यते ल्ह्यते वासिल्हकी, गमन करिते किंवा सत्कारकरून आस्वादिजेतेजी ती. कृ. षलधा. गतिअ. २ ल्हकधा आस्वादनअ. सांबई. ईकारा स्त्रीलिं

आघ्राणकरिजेतें जें तें-कृ. घि धिधा घ्राणअ. नाकांतील मळ २लोखंडाचा मळ-अ-न.

सितं सीयतेस्मसित, बंधनकरि, जेलें जेतें कृ. षित्र्धा. बंधनअ शुक्लवर्ण २वध,बांधलेला ३स मास. वि.अ.पु.न.आ स्त्री.

सितछत्रा सितंचतदुंसुच्छवाच्छ त्रंयस्या. सासितछत्रा, शुक्ल आ हे छत्राकार पर्णजीचेती स शो फेची भाजी. आ. स्त्री

सिता सिनोतीतिसिता शरीरबंध नकरणारीजी ती. कृ. षित्र्धा. बं धनअ. साखर. आ. स्त्री.

सितशिवं सितंचतच्छिवंचसि तशिवं, शुक्ल असेजे शिव ह्म. कल्याणकारितें. स. सैंदेलोण. अ. न.

सितापत्र: सितंशैत्यमपतीति सितापत्र:, श्वेतत्वप्रत पावणा राजोती कृ. अप्त्धा गतिअ. कापूर-अ पु

सितांभोजं सितंचतदंभोज चसितांभोजं, श्वेतजें अंभोज ह्म. कमल तें स पांढरें कमळ अ नपुंस.

सिद्ध: सिद्धिरस्यास्तीतिसिद्ध:, सिद्धि आहे जास ती त यद्वा सि ध्यतीतिसिद्ध:, निष्पन्न झालाजो ती कृ. षिधुधा. संराधिअ. निष्प न्न. वि.अ.पु न.आ स्त्री. २दे वयोनिविशेष. अ. पु.

सिद्धांत: सिद्ध: अंतोनिश्चयो यस्मिन्निति सिद्धांत:, सिद्ध आ हे निश्चयजाच्यायाची ती. स. नि श्चितजो अर्थ ती अ पु.

सिद्धार्थ: सिद्धोर्थोस्मात्सिद्धा र्थ:, सिद्ध आहे अर्थजापासून ती स प न्यविशेष पांढरा शिरस. अ पु.

सिद्धि: सिध्यतीति सिद्धि:, सिद्धि कारीजी ती. कृ. षिधुधा. संराद्ध अ. सुरुडशेंग. इ. स्त्री.

सिध्मं सेधतीतिसिध्मं, सिद्धहो तेजें तें. कृ. षिधधा. गतिअ. श्वेत कुष्ठरोग शिंचे. अ. न.

सिध्मल: सिध्ममस्यास्तीतिसि ध्मल:. सिध्म ह्म. शिंबे आहेजा स ती. त. ज्याचे अंगास शिंबेआ हे ती वि.अ.पु न. आ. स्त्री.

सिध्मला सिध्ममस्त्यस्या सिध्म

उत्तम अथवा अत्यंत रडवितो जो तो. सुकंद तोच सुकंदक-त कांदा. अ. पु.

सुकरा सुखंकरोतीतिसुकरा, सुख करतें जी ती. कृ. कृञ्धा.करणअ. लापट नसून जी गाई वगैरे ती. आ. स्त्री.

सुकलः शोभनाकलायस्यसुकलः, उत्तम आहे कला ज्याची तो. स. जो दुसऱ्यास देतो व आपण भोगितो तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सुकुमारं सुष्ठुकुमार्यतेइतिसुकुमारं, उत्तमप्रकारें करून क्रीडा करिजेतें जें तें. कृ. कुमारधा. क्रीडाअ. कोमल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुकृतं सुष्ठुकीर्त्यतइतिसुकृतं, उत्तमप्रकारें वर्णिजेतें जें तें. कृ. कृतधा. संशब्दनअ. पुण्य. अ. न.

सुकृती सुकृतमस्त्यस्यसुकृती, पुण्य आहे ज्यास तो. त. भाग्यवान्. पुण्यवान्. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. इन्. न.

सुखं शोभनानिखान्यनेनेतिसुखं, शोभन ख. सुरवित आहेत इंद्रियें जेणेंकरून तें. स. आनंद. हर्ष. अ. पु.

सुखवर्चकः सुखंवर्चयतीति सुखवर्चकः, सुखानें प्रकाशित करितो जो तो. कृ. वर्चधा. दीप्तिअ. क्षारविशेष. संजीखार. अ. पु.

सुखसंदुह्या. सुखसंदोह्या सुखेन संदुह्यते सुखसंदुह्या सुखसंदोह्यावा, सुखें करून दोहन करिजेते जी ती. कृ. दुहधा. प्रपूरणअ. सुखेंकरून दूध देणारी गाय. आ. स्त्री.

सुगतः शोभनंगतंज्ञानमस्येति सुगतः, उत्कृष्ट आहे ज्ञान ज्याचें तो. स. बुद्धावतार. अ. पु.

सुगहनावृत्तिः सुगहनानिबिडाचासौवृत्तिश्चसुगहनावृत्तिः, उत्कृष्ट निबीड जें कुडण ती. स. यज्ञादिकांनेजागी अंत्यजादिकांचें दर्शन न व्हावें म्हणून केलेलें वेष्टन. कुडण. इ. स्त्री.

सुगंधा शोभनोगंधः सुगंधः, सुगंधोस्त्यस्याइतिसुगंधा, उत्तम

सिल्हः सिल्ह्यतीतिसिल्हः, प्रीति करणारा जो तो क़. षिल्हधा प्रीतिअ. ऊदलोवान अ.पु.

सीकरः सेकृतइतिसीकरः, सेचन करितो जो तो. क़. सीकृधा.सेचनअ. जलाचा कण.अ.पु.

सीता सीयतेइतिसीता, बंधनकरिजेस्त्रेजी ती क़. षिञ्धा.बंधनअ. नागरानें सुईस पडलेलीरेषा आ.स्त्री. को.जानकी. भागीरथी नदी.

सीत्यं सीतयासंमितंसीत्यं, लांगल पद्धतीसीं जें युक्त तें. त. नागर केलें शेत. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

सीधु विग्रहादिसर्वशीधुशब्दाप्रमाणें.

सीमी. सीमा सीयतइतिसीमी, इदतर निबद्ध जी ती. क़. षिञ्धा. बंधनअ. ग्रामादिकांची मर्यादा. आ. स्त्री. २ न.स्त्री.

सीमंतः सीम्नोःन्तःसीमंतः, मर्यादेचा जो अंत स. निश्चय तो. स. केश बांधण्याची एक रचना भांग. अ.पु

सीमंतिनी सीमंतोस्यास्तीति सीमंतिनी, भांग आहे जीस ती त. बायको. ई. स्त्री.

सीरः सिनोतीतिसीरः, विदारण करणारा जो तो. क़. षिञ्धा बंधनअ. नागर. अ.पु.

सीरपाणिः सीरःपाणौयस्यस सीरपाणिः, सीर स. नागर आहे हस्ताचेठायीं ज्याचा तो. स. बलराम. इ.पु.

सीवनं विग्रहादिसर्वसेवनशब्दाप्रमाणें.

सीसकं सिनोतीतिसिईस्यतीतिईसं सिञ्चतदईसंचसीसंतदेवसीसकं, बंधन कारक असें जें शोभा नाशक तें. त. शिसें. अकारांत नपुंस.

सीहुंडः सिनोतीतिसीतांहुंडतेइतिसीहुंडः, बंधन करणारी जो त्याप्रत नाशकरितेजो ती क़. हुडिधा. संघातअ शेर, निवडुंग. अ.पु

सु सूयतइतिसु, पूजार्थयं गामी जें ते. क़. षुधा गतिअ उत्कर्ष. २ पूजनतथा अर्थी अव्य.

सुकंदकः शोभनमतीवयाकंदयतीतिसुकंदःसकएवसुकंदकः

ती. स. देवांचीसभा. आ. स्त्री.

सुधांशु: सुधारूपाअंशवोयस्य सःसुधांशुः, अमृतरूपी आहेतकिरणजाचे तो. स. चंद्र. उ. पु.

सुधा सुखेनधीयतइतिसुधा, सुखानें प्राशिजेतें जी ती. कृ. धेट्‌धा. पानअ. अमृत. २चुना. ३शेर. आ. स्त्री.

सुधीः सुष्ठुध्यायतीतिसुधीः, उत्तमप्रकारें करून ध्यान करितो जो तो. कृ. ध्यैधा. चिंताअ. पंडित. ई. उ.

सुनिषण्णकं सुष्ठुनिषण्णमस्मादितिसुनिषण्णकं, उत्तम आहे विशीर्णता जी पासून ती. स. कुरडुची भाजी. अ. न.

सुंदरं सुष्ठुद्रियतेइतिसुंदरं, आदरकरिजेतें जें तें. कृ. दृङ्‌धा आदरअ. सौंदर्ययुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुंदरा. सुंदरी सुष्ठुअतीवउनत्तीतिसुंदरा, अतिशयितसंहृदयुक्त जी ती. कृ. उंदीधा. क्लेदनअ. चांगल्या बांध्याची स्त्री. आ. २ ई. स्त्री.

सुपंथाः सुष्ठुपंथाःसुपंथाः, उत्तम जो मार्ग तो. स. चांगला मार्ग. इन्. पु.

सुपर्णः शोभनेपर्णेपक्षावस्येतिसुपर्णः, सुशोभित आहेत पक्ष ज्याचे तो. स. गरुड. अ. पु.

सुपार्श्वकः शोभनःपार्श्वःअस्येतिसुपार्श्वकः, उत्तम आहे पार्श्वभाग ज्याचा तो. स. कारवीपिंपरी. अ. पु.

सुप्रतीकः सुष्ठुप्रतीकाअवयवायस्यसःसुप्रतीकः, उत्तमप्रकारचे आहेत अवयव ज्याचे तो. स. ईशान्य दिशेचाहत्ती. अ. पु.

सुप्रयोगविशिखः शोभनःप्रयोगोस्यताद्दशोविशिखोस्यसुप्रयोगविशिखः, उत्तमप्रयोगाचा असा आहे बाण ज्याचा तो. स. बाण सोडण्याविषयीं जो कुशल तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुप्रलापः सुष्ठुप्रलपनंसुप्रलापः, उत्तमप्रकारचें जें भाषण तो. स. चांगले भाषण. अ. पु.

सुभगासुतः सुभगायाः सुतः सुभगासुतः, सुभगेचा जो पुत्र

ध आहे जीस ती. त. सुगुसवेल. आ. स्त्री.

सुगंधि शोभनोगंधोस्यसुगंधि, उत्तम आहे गंध ज्याचा तो. स. सुवासिक. वि. इ. पु. न. ई. स्त्री. २कांकडी. इ. न.

सुचरित्रा शोभनंचरित्रंयस्याः सासुचरित्रा, उत्तम आहे चरित्र जीचें ती. स. पतिव्रता स्त्री. आ. स्त्री.

सुचेलकः शोभनंचेलमेवसु चेलकः, उत्तम जें वस्त्र तें. क. चो गलें वस्त्र. अ. न.

सुतः सुता सूयतेस्मइतिसु तः, सुता, प्रसविजेता झाला जो तो. क्र. सुधा. प्रसवादिअ. पु त्र. २राजा. अ. पु. २आ. स्त्री.

सुतश्रेणी सुतानांश्रेणिर- स्याः सासुतश्रेणी, संतानाची आहेत पणें जीं तीं जीस ती. स. उंदरकानी. ई. स्त्री.

सुत्या सवनंसुत्या, स्नपनजें ती. कृ. षुञ्धा. अभिषवअ. सो माभिषव. आ. स्त्री.

सुत्रामा सुष्टुत्रायतइतिसुत्रा मा, उत्तम प्रकारें करून रक्षण करितो जो तो. कृ. त्रैङ्धा. पालनअ. इंद्र. न. पु.

सुत्वा सुतवानितिसुत्वा, अव भृथ स्नान करिता झाला जो तो. कृ. षुञ्धा. अभिषवअ. अवभृ थस्नान केलेला. न. पु.

सुतात्मजा सुतस्यसुतायावा आत्मजासुतात्मजा, पुत्राचें किं वा पुत्रीचें जें अपत्य ती. स. ना त. आ. स्त्री.

सुदर्शनं शोभनंदर्शनंयस्यत त्सुदर्शनं, उत्तम रूप आहे द र्शन ज्याचें तें. स. विष्णूचें चक्ररू प आयुध. अ. न.

सुदायः सुदीयतेइतिसुदायः उत्तमप्रकारें करून दिलें जातें जें तें. कृ. डुदाञ्धा. दानअ. लग्नां त वधूवरांस किंवा व्रत विशेष दिलेलें द्रव्य. अ. पु.

सुदूरं सुष्टुअतिशयितंदूरंसु दूरं, अतिशयित जें दूर तें. स. अ त्यंत दूर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुधर्मा शोभनोधर्मोयस्यांसासु धर्मा, उत्कृष्ट आहे धर्म जीचेठा

रनिम्नगा, देवांचीजी नदी ती. स. भागीरथी नदी. आ. स्त्री.

सुरपतिः सुराणांपतिः सुरपतिः देवांचा जो पति ह्म. स्वामी तो. स. इंद्र. इ. पु.

सुरभिः सुष्ठुरभते आल्हादनं कर्तुमारभते इतिसुरभिः, उत्तम प्रकारें आनंद दिल्हे जी ती. कृ. रभधा. रभस्यअ. गाय. २ सालई इ. स्त्री.

सुरलोकः सुराणांलोकः सुरलोकः, देवांचा जो लोक तो. स. स्वर्ग लोक. अ. पु.

सुरवर्त्म सुराणांवर्त्म सुरवर्त्म, देवांचा जो मार्ग तें. स. आकाश. न्. न.

सुरर्षिः सुरश्चासौऋषिश्चसुरर्षिः, देव असून जो ऋषि तो. स. नारद. इ. पु.

सुरसा शोभनोरसोस्याः सुरसा उत्तम आहे रस जीचा ती. स. सुंगसवेल. आ. स्त्री.

सुरा सुअतीवशब्दनयासुरा, पान करणारे जिचा योगानें अत्यंत शब्द करितात ती. कृ. रैधा. शब्दअ. मद्य, दारू. आ. स्त्री.

सुराचार्यः सुराणांआचार्यः सुराचार्यः, देवांचा जो आचार्य तो. स. बृहस्पति. अ. पु.

सुरामंडः सुरायाःमंडः सुरामंडः, मद्याचाजो श्रेष्ठभाग तो. स. मद्यावरचें पाणी, निवळी. अ. पु.

सुरालयः सुराणामालयः सुरालयः, सुर ह्म. देव त्यांचा जो आलय ह्म. स्थान तो. स. मेरुनामा पर्वत. अ. पु.

सुराष्ट्रजं सुराष्ट्रेजातंसुराष्ट्रजं, सुराष्ट्राचेदेशीं जें उत्पन्न तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. धान्यविशेष तूर. अ. न.

सुवर्णं सुष्ठुवर्णोस्यसुवर्णं, शोभन आहे कांती ज्याची तें. स. सुष्ठुवर्ण्यतेइतिसुवर्णंवा, उत्तम वर्णन करिसोजें तें. कृ. वर्णधा. वर्णन अ. सोनें. अ. न.

सुवर्णकः शोभनः वर्णोःस्यसुवर्णकः, शोभन आहे वर्ण ज्याचा तो. स. बाहव्यानें झाड. अ. पु.

सुवल्लिः शोभनः वल्लिरस्याः सा सुवल्लिः, उत्कृष्ट आहे वल्ली जी

तो. स. विवाहादिसंस्कारयुक्त जो स्त्री तिचा पुत्र. अ. पु.

सुभिक्षा सुष्ठुभिक्ष्यत इति सुभिक्षा, उत्तमप्रकारें करून इच्छि जेते जी ती. कृ. भिक्षधा. भिक्षादिअ. धायरी. आ. स्त्री.

सुमं सुष्ठुमीयतेइति सुमं, सुष्ठु गमन करितें जें तें. कृ. मीङ्धा. गतिअ. पुष्प. अ. न.

सुमनः सुष्ठुमन्यतेसुमनः, उत्तमप्रकारें करून मानिजे तो जो तो कृ. मनधा. विज्ञानअ. गहूं. अ. पु.

सुमनसः सुष्ठुमनोयासांतासुमनसः, निर्मल आहे मन जोंचें त्यां स. शोभनंमनोयस्याइतिवा, फूलें. १. जाईचें झाड. स. स्त्री. २देव स. पु. ब.

सुमनोरजः सुमनसोरजःसुमनोरजः, पुष्पाचें जें रज तें. स. फुलांतील रेणु. स. न.

सुमेरुः अत्युच्चत्वान्मिनोति-ज्योतींषीतिमेरुः, सुष्ठुमेरुःसुमेरुः, अत्युच्चत्वामुळें नक्षत्रादि कांमत प्रक्षिप्त करितो जो तो मेरु उत्तम असा जो मेरु तो स. मेरु पर्वत. उ. पु.

सुरः सुष्ठुराजतइतिसुरः, उत्तमप्रकारेंकरून शोभतो जो तो कृ. राजृधा. दीप्तिअ. देव. अ. पु.

सुरंगा सुषु रसतेस्यांरजसेति सुरंगा, उत्तमप्रकारें करून रजामें संसक्त होइजेतें जीचेठायीं ती कृ. रंजधा. रागअ. विलविशेष, सुयार. आ. स्त्री.

सुरज्येष्ठः सुरेषुज्येष्ठःसुरज्येष्ठ, देवांमध्यें जो श्रेष्ठ तो. स. ब्रह्मदेव अ. पु.

सुरतः सुरमतेइतिसुरतः, उत्तमप्रकारें करून रममाण होतो जो तो. कृ. रमुधा. क्रीडाअ. दया कु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २मैथुन. अ. न.

सुरदीर्घिका सुराणांदीर्घिकेव सुरदीर्घिका, देवाला पुष्करिणी सारिखी जी ती स. भागीरथी नदी. आ. स्त्री.

सुरद्विट् सुरान्द्वेष्टीतिसुरद्विट्. देवांप्रत द्वेष करितो जो तो कृ. द्विषधा. अप्रीतिअ. दैत्य. ष. पु.

सुरनिम्नगा सुराणांनिम्नगासु

सुषेणः, उत्कृष्ट आहे सेना कू प फकें ज्याची तो. स. करवंदह सं.अ.पु.

सुषेणिका सुष्टुसेनयाप्वरती तिसुषेणिका, उत्तम सेनेकरू न प्राप्त जी ती. त. निर्धारें,निर्गुं डी. ई. स्त्री.

सुष्टु सुतिष्ठतीतिसुष्टु, प्रशंसा यैर्थाविषयीं उत्तमप्रकारें विद्य मान जें तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्त नअ. अतिशय २मतिशाय्याअ र्थीं अव्य.

सुसंस्कृतं सुष्टुसंस्क्रियतेस्म सुसंस्कृतं, द्रव्यांतरांनीं उत्तम जें संस्कृत तें. कृ. कृञ्धा. करण अ. चांगलें शिजविलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुसवी सुसवतीतिसुसवी, उत्तमप्रकारें प्रसवणारी जी ती. कृ. षुधा. प्रसवअ. कारली. ई. स्त्रीलिं.

सुहृत् सुष्टुहृदयंयस्यसुहृत्, उत्तम आहे हृदय ज्याचें तो. स. सखा, मित्र. द्. पु.

सूकरः सचनंसुः, सुवंचहुप्रस वंकरोतीतिसूकरः, फार उत्सती प्रत करितो जो तो. कृ. डुकृञ्धा. करणअ. डुकर. अ. पु.

सूक्ष्मं सूच्यतेइतिसूक्ष्मं, पैसून्य सूचवितें जें तें. कृ. सूचधा. पैशु न्यअ. बारीक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं. २कपट. अ. न.

सूचकः सूचयतीतिसूचकः, पिशुनत्व पावतो जो तो. कृ. सूचधा. पैशून्यअ. सूचविणारा. २कानांत दुसऱ्याची निंदा सांगणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूचिः सूच्यते,नयासूचिःअर्थस्न वनवबोधन करिजेतें जीणें ती. कृ. सूचधा. पैशून्यअ. सुई. २नृत्त विशेष. ३अग्र. इ. स्त्री.

सूतः सुवतिगमयतिस्माश्वान् सूतः, अश्वातें गमन करविणा रा जो तो. कृ. षूधा. प्रेरणाअ. ब्रा ह्मणीच्याठायीं क्षत्रियापासून झा लेला पुत्र. २सुत. ३सारथि. ४र तिचपल धातुरस पारा. ५सु तार. ६स्तुतिपाठक भाट. अ. पु.

सूतिकागृहं सूतिकायाःगृहं सूतिकागृहं, सूतिकेचें जें गृह

ची ती. स. बावची. इ. स्त्री.

सुवहा सुष्ठुवहत्यामोदमिति सुवहा, उत्तम प्रकारचा आमोद धारण करित्ये जी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ. काळेफुलाची निर्गुंडी २सालई. ३ सुंगसवेल. ४ तांबडी लाजाळू. ५ कोळिंदण. आ. स्त्री.

सुवासिनी सुष्ठुवसतिपितृगृहे नच्छीलासुवासिनी, पित्याच्या गृहाचाठायीं फार दिवस राहण्याचीइच्छाकरणारीजीती. कृ. वसनिवासे कांहीं तरुण व विवाहित जी स्त्री ती. ई. स्त्री.

सुव्रता शोभनव्रतमस्याःसासुव्रता, शोभन आहे व्रत जीचें ती. स. सुशीलागाई. आ. स्त्री.

सुशीमः सुष्ठुश्यायत इति सुशीमः, उत्तम प्रकारें पीडा करितें जें तें. कृ. श्यैङ्धा. गतिअ. शीतल, थंड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सुषमं सुशोभनंसमंसर्वमस्य सुषमं, शोभन आहे सर्व जास तें. न. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

सुषमा शोभनंसमंसर्वमनया सुषमा, उत्तम आहे समग्र सर्व जीणे ती. स. उत्कृष्ट शोभा. आ. स्त्री.

सुषवी सुवतीतिसुषवी, प्रक्षणार्थप्रेरणा करित्ये जी ती. कृ. षूधा. प्रेरणअ. काळें जिरें. २कारली. ई. स्त्री.

सुषिरं सुषिरंरंध्रमस्यास्तीति सुषिरं, अथवा सुष्ठुस्यति गतिमितिसुषिरं, छिद्र युक्त जें किंवा अत्यंत गति प्रतिबंध करिजेतें तें. न. २ कृ. शोधा. अंतकर्मअ. छिद्र. वि. अ. पु. न. आ स्त्री. ३ मुरली शंख इत्यादि वाद्य. अ. न.

सुषिः प्रमादपतितान्सुष्ठुस्यतीतिसुषिः, प्रमाद पतितांस नाश करी जी ती. कृ. शोधा. अंतकर्मअ छिद्र. इ. स्त्री.

सुषीमः सुष्ठुसीमामर्यादायम्सः सुषीमः, उत्तम आहे मर्यादा ज्याची तो. स. शीतल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुषेणः शोभनासेनायस्यसः

यीं प्रेरणा करितो जो तो. कृ. सूधा. प्रेरणअ. सूर्य. अ. पु.

सूरणः शीर्यतेइतिसूरण., वि शीर्ण होतो जो तो. कृ. स्पृधा हिं साअ. सुरण. अ. पु.

सूरतः विग्रहादिसुरतशब्दाप्र

सूरसूतः सूरस्यसूतः सारथि सूरसूतः, सूर्याचा जो सारथि तो. स. सूर्याचा सारथी अरुण. अ. पु.

सूरिः सूयतेइतिसूरिः, प्राण्या ने गर्भविमोचन ह्म. जननमर ण उपदेशादिकाने नष्ट करितो जो. तो. कृ. षूङ्धा. प्राणिगर्भवि मोचनअ. पंडित, विद्वान. इ. पु.

सूर्प सूर्पयते ऽनेन सूर्पं, मोजलें जातें ज्याणें तें. कृ. सूर्पधा. मान अ. सूप. अ. पु. न.

सूर्मिः सूर्मी शोभनाऊर्मिर्य स्याः सा सूर्मि., उत्तम आहे स्व नाजीची ती. स. लोखंडाची प्र तिमा. इ. स्त्री. २ ई. स्त्री

सूर्यः सरत्याकाशेसूयतिकर्म णिलोकंप्रेरयतीतिवासूर्यः, आ काशीं गमन करितो अथवा लोकांला कार्याविषयीं प्रेरणा क रितो जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. २ षूधा. प्रेरणाअ. सूर्यः अ. पु.

सूर्यतनया सूर्यस्यतनया सूर्यत नया, सूर्याची जी कन्या ती. स यमुनानदी. आ. स्त्री.

सूर्येंदुसंगमः सूर्येंदूसंगच्छेते अत्रेतिसूर्येंदुसंगमः, सूर्य आ णि चंद्र हे एकत्र होताहेत जाचे वा यीं ती. कृ. गम्लधा. गतिअ. अमा वास्यातिथि. अ. पु.

सृक्क. सृक्किणी सृजतिलाला दिकमितिसृक्किणी, लाळादिकां प्रत टांकितो जी ती. कृ. सृजधा. विसर्गअ. ओठप्रांत भाग, दाढ. न ई. स्त्री.

सृक्कि विग्रहादिसृक्किणीशब्दा प्रमाणेइन. न.

सृगः सरतीतिसृगः, गमनक रणारा जो तो. कृ. सृधा. गतिअ. गोफीण. अ. पु.

सृगालः सृजतिमायामितिसृगा लः, कपटातें करितो जो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. कोल्हा. अ. पुलिं.

तें. स. थाळंतीची खोली. अ. न

सूतिमासः सूतेः प्रसवस्यमासः सूतिमासः, प्रसवाचा जो मास तो. स. प्रसूत होण्याचा महिना. अ. पु.

सूत्थानः सु उत्थानमस्य सूत्थानः, उत्तम आहे उद्योग ज्याचा तो. स. चतुर, दक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सूत्रं सूत्र्यतेइतिसूत्रं, वेष्टन करिजेतें जें तें. रू. सूत्रधा. वेष्टन अ. सूत. अ. न.

सूत्रवेष्टनं सूत्रस्यवेष्टनंसूत्रवेष्टनं, तंतूचें जें वेष्टन तें. स. कोष्याने एक तर्‍हेनें गुंडाळलेलें सूत अ. न.

सूत्रामा सु उत् उत्कर्षेत्रायते इतिसूत्रामा, शोभन उत्कृष्ट संरक्षण करितोजो तो. रू. त्रैङ्धा पालनअ. इंद्र. न. पु.

सूदः सूदयतीतिसूदः, छागादिकातें नाश करणारा जो तो. रू. षूदधा. हिंसाअ. किंवा सूदतेसूदयतिवासूदः, क्षरण करिजेते किंवा करितो जो तो. रू. षूदधा स्रवणअ. सैंपाकी, आचारी २ व्यंजन, कढि. अ. पु.

सूना सूयतेसवनं वासूना, प्राणिगर्भादिमोचन करितें किंवा वधस्थान जी ती. रू. षूङ्. धा. प्राणिगर्भविमोचनअ. जिभेच्या खालचा भाग. २ कन्या. ३ वधस्थान. आ स्त्रीलिं.

सूनुः सूयतेइतिसूनुः, प्रसविजेतो जो तो. रू. षूङ् धा प्रसव अ. पुत्र. उ पु.

सूनृता शोभनानृतानात्रेतिसूनृता, अत्यंत अनृत नाहीं जीमध्ये ती. सत्य आणि गोड भाषण. आ. स्त्री

सून्मादः सु उन्मादोस्यसून्मादः, अत्यंत झाला आहे उन्माद ज्यास तो स. उन्मादशील, उद्दवि. अ पु. न. आ. स्त्री.

सूपकारः सूपंकरोतीतिसूपकारः, मुद्गादि निर्मितान्नातें करितो जो तो. रू. कृञ्धा. करणअ सैंपाकी, आचारी. अ पु.

सूरः सूवतिप्रेरयतिकर्मणिलोकमितिसूरः, जनाला कर्मादिक

अ. पु.

सेलुः विग्रहादिसर्वशेलुशब्दाप्रमाणें.

सेवः सेवनंसेवः, सुरवीजी विद्या तो. रू. षिवुधा. तंतुसंतानअ. रू. ईनें कर्म शिवणें. अ. पु.

सेवकः सेवतइतिसेवकः, सेवा करणारा जो तो. रू. षेद्धधा. सेवनअ. चाकर. अ. पु.

सेवनं स्यूतिःसेवनं. सूचिक्रिया जी ती. रू. षिवुधा. तंतुसंतान अ. शिवणें. २सेवा. अ. न.

सेवा सेवनंपरचित्तानुवर्तनंसेवा, दुसऱ्याचा अंतःकरणानुसार जें वागणें ती. रू. षेद्धधा. सेवनअ. सेवन करण्यास योग्य. २कावळीचें मूळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैंहिकेयः सिंहिकायाअपत्यंसैंहिकेयः, सिंहिकाजी तीचें जें अपत्य स. पुत्र तो. त. राहुनामा ग्रह. अ. पु.

सैकतं सिकताअत्रसंतीतिसैकतं, वालुका आहे ज्याचेठायीं तें. त. वालुकामयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैतवाहिनी सितंसितोदकंसितमेवसैतंवहतीतिसैतवाहिनी, स्वच्छ किंवा शुभ्र उदकातें वाहणारी जी ती. रू. वहधा. मापणअ. नदीविशेष. ई. स्त्री.

सैनिकः सेनारक्षतिसमवैतिवा सैनिकः, सेनेतें रक्षण करणारा किंवा एकत्र करणाराजो तो. त. सेनारक्षक. २सेनेंत संगत जाहलेला. अ. पु.

सैंधवः सिंधुषुभवःसैंधवः, सिंधुदेशाचेठायीं जो उत्पन्न तो. त. घोडा. २लवणविशेष. अ. पु.

सैन्यं सेनांसमवैतीतिसैन्यं, सेनेंत गमन करणारें जें तें. त. सेना. अ. न.

सैरिकः सिरेणखनतीतिसीरंवहतिसीरस्यायंवासैरिकः, अर्थहालिकशब्दाप्रमाणें. नागर वाहाणारा. अ. पु.

सैरंध्री सीरंधरतीतिसीरंध्रस्तस्येयंसैरंध्री, स्वच्छंदेंकरून दुसऱ्याच्या घरीं राहून लीला करणारी कर्षक स्त्री सारखी जी स्त्री

सृणिः सरत्यंतर्गच्छतीतिसृणिः अभ्यंतरांत्वेगार्थी गमन करितोजी ती. रू. सृधा. गतिअ. अंकुश. इ. स्त्रीलिं.

सृणिका. सृणीका सरतीति सृणिका, गमन करणारीजी ती. रू. सृधा. गतिअ. लाळ. आ. स्त्री.

सृतिः सरंत्यनेतिसृतिः, गमनकरिताहेत जीचेठायीं ती. रू. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सृपाटी सर्पतीतिसृपाटी, परिमाणाविषयीं गमन करिते स. तदुपयोगीजी ती. रू. सृप्लृधा. गतिअ. परिणामविशेष. २नदी. ई. स्त्री.

सृमरः सरणशीलःसृमरः, सरणशील स. गमनस्वभावजो तो. रू. सृधा. गतिअ. मृगविशेष. अ. पुल्लिंगीं.

सृष्टिः सृष्टं सर्जनंसृष्टिः, सर्जन जें ती. रू. सृजधा. विसर्गअ. पुष्कळ. २उत्पन्न केलेलें. ३निश्चित. ४टाकलेला. इ. स्त्री. २अ. न.

सेकपात्रं सेकायपात्रंसेकपात्रं, सेंचना कारणें जें तें. स. पाणी शिंपण्याचें चर्मपात्र, डोल. अ. न.

सेचनं सिच्यतेनेनसेचनं, सेचन करितात जाणें तें. रू. षिच्‌धा. क्षरणादिअ. पाणीशिंपण्याचें चर्मपात्र. अ. न.

सेतुः सिनोतीतिसेतुः, उदकाचें प्रतिबंधन करितो जो तो. रू. षिञ्‌धा. बंधनअ. पूल व बांध. २वायवर्णझाड. उ. पु.

सेना सिनोतीतिसेना, बंधनकरणारी जी ती. रू. षिञ्‌धा बंधनअ. सैन्य. आ. स्त्री.

सेनांगं सेनायाःअंगंसेनांगं, सेनेचें जें अंग स. हस्त्यादि जें तें. सहत्ती घोडा रथ पायदळ हीं चार सेनेचीं अंगे त्यांतील प्रत्येक. अ. न.

सेनानीः सेनांनयतीतिसेनानी, देव सेनेतें चालवितो जो तो. रू. नीधा. प्रापणअ. कार्तिकस्वामी. ई. पु.

सेनामुखं सेनायाःमुखंसेनामुखं, सेनेचा जो अग्रभाग तो. सतीनअसामी पायदळ अ. न.

सेनारक्षः सेनांरक्षतीतिसेनारक्षः, सेनापालनं करणाराजो तो रू. रक्षधा. पालनअ. पाहरेकरी.

अ. पु.

सेतुः विग्रहादिसर्वसेतुशब्दाप्रमाणें.

सेवः सेवनंसेवः, सुईनीजी विद्यातीं. क. षिवुधा. तंतुसतानअ. कईनेंकर्म शिवणें. अ. पु.

सेवकः सेवतइतिसेवकः, सेवा करणारा जी ती. क. सेवधा. सेवनअ. चाकर. अ. पु.

सेवनं स्यूति. सेवनं. सूचिक्रिया जी ती. क. षिवुधा. तंतुसंतान अ. शिवणें. २सेवा. अ. न.

सेवा सेवनंपरचित्तानुवर्त्तनंमेवा, दुसऱ्याच्या अंतःकरणानुसार जें वागणें ती क. सेवधा. सेवनअ. सेवन करण्यास योग्य. २कावळीचें मूळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैंहिकेयः सिंहिकायाअपत्यंसैंहिकेयः, सिंहिकाजी तीचें अपत्य स. पुत्र ती. त. राहुनामा ग्रह. अ. पु.

सैकतं सिकताअत्रसंतीतिसैकतं, वालुका आहे ज्याचेठायीं तें. त. वालुकामयदेश वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सैतवाहिनी सितंसितोदकंसितमेवसैतं वहतीतिसैतवाहिनी, स्वच्छ किंवा शुभ्र उदकातें वाहणारी जी ती. क. वहधा. प्रापणअ. नदीविशेष. ई. स्त्री.

सैनिकः सेनारक्षतिसमवैतिवा सैनिकः, सेनेनें रक्षण करणारा किंवा एकत्र करणारा जी ती. त. सेनारक्षक. २सेनेंत संगत जाहलेला. अ. पु.

सैंधवः सिंधुषुभवः सैंधवः, सिंधुदेशाचेठायीं जो उत्पन्न ती. त. घोडा. २लवणविशेष. अ. पु.

सैन्यं सेनांसमवैतीतिसैन्यं, सेनेप्रत गमन करणारें जें तें. त. सेना. अ. न.

सैरिकः सिरेणचरतीतिसीरंवहतिसीरस्यायंवासैरिकः, अर्धहालिकशब्दाप्रमाणें. नागर वाहणारा. अ. पु.

सैरंध्री सीरंधरतीतिसीरंभस्तस्यायंसैरंध्री, स्वच्छंदें करून दुसऱ्याच्या घरीं राहून ठीला करणारी कर्यक स्त्री सारखी जी स्त्री

सृणिः सरत्यंतर्गच्छतीतिसृणिः अभ्यंतरान्वेदायीं गमन करितोजी ती. कृ. सृधा. गतिअ. अंकुश. इ. स्त्रीलिं.

सृणिका. सृणीका सरतीति सृणिका, गमन करणारीजी ती. कृ. सृधा. गतिअ. लाळ. आ. स्त्री.

सृतिः सरंत्यनेतिसृतिः, गमनकरितात जीचेठायीं ती. कृ. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सृपाटी सर्पतीतिसृपाटी, परिमाणाविषयीं गमन करिते ह्म. तदुपयोगीजी ती. कृ. सृप्लृधा. गतिअ. परिणाम विशेष. २ नदी. ई. स्त्री.

सृमरः सरणशीलः सृमरः, सरणशील ह्म. गमन स्वभावजो तो. कृ. सृधा. गतिअ. मृगविशेष. अ. पुल्लिंगीं.

सृष्टिः सृष्टं सर्जनंसृष्टिः, सर्जन जें ती. कृ. सृजधा. विसर्गअ. पुष्कळ. २ उत्पन्न केलेलें. ३ निश्चित. ४ टाकलेला. इ. स्त्री. २ अ. न.

सेकपात्रं सेकायपात्रंसेकपात्रं, सेचना कारणे जें तें. स. पाणी शिंपण्याचें चर्मपात्र, डोल. अ. न.

सेचनं सिच्यतेनेनसेचनं, सेचन करितात ज्याणे तें. कृ. षिच्धा क्षरणादिअ. पाणीशिंपण्याचें चर्मपात्र. अ. न.

सेतुः सिनोतीतिसेतुः, उदकाचें प्रतिबंधन करितो जो तो. कृ. षिञ्धा. बंधनअ. पूल व बांध. २ वायवर्णाचें झाड. उ. पु.

सेना सिनोतीतिसेना, बंधनकरणारीजी ती. कृ. षिञ्धा बंधनअ. सैन्य. आ. स्त्री.

सेनांगं सेनायाः अंगंसेनांगं, सेनेचें जें अंग ह्म. हस्त्यादि जें तें. सहत्ती घोडा रथ पायदळ हीं चार सेनेचीं अंगें त्यांतील प्रत्येक. अ. न.

सेनानीः सेनांनयतीतिसेनानीः, देव सेनेतें चालवितो जो तो. कृ. नीधा. प्रापणअ. कार्तिकस्वामी. ई. पु.

सेनामुखं सेनायाः मुखंसेनामुखं, सेनेचा जो अग्रभाग तो. सत्तावीसहत्ती... नीनअसामी पायदळ अ. न.

सेनारक्षः सेनांरक्षतीतिसेनारक्षः, सेनापालन करणाराजो तो कृ. रक्षधा. पालनअ. पाहरेकरी.

आहे आस तो· त· सोमयज्ञकरणारा· इन् पु·

सोमराजी सोमइवसोमेनवाराजतेइतिसोमराजी, सोमेंकरून शोभल्ये जी ती· स· राजूधा·दी सिंआ· बावची· ई· स्त्री·

सोमलता सोमस्यलतासोमलता, सोमसंबंधी जी लता ती· स· सोमवल्ली· आ· स्त्री·

सोमवल्कः सोमइववल्कोस्यसोमवल्कः, सोमासारिखें आहे वल्क ज्याचें तो· स· कुंभ्याचें झाड· २पांढरा खदिर वृक्ष· अ· पु·

सोमवल्लरिः सोमवल्लरी सोमस्यवल्लरीसोमवल्लरी, सोमाची जी वल्लरी ती· स· इ· २ई· स्त्री·

सोमवल्लिका सोमस्यवल्लिःसोमवल्लिः सैवसोमवल्लिका, सोमाची जी वल्ली ती· त· आ· स्त्री·

सोमवल्ली सोमस्यवल्लीसोमवल्ली, सोमाची जी वल्ली ती· स· ई स्त्रीलिंगी·

सोमोद्भवा सोमादुद्भवोयस्याः सा सोमोद्भवा, चंद्रापासून आहे उत्पत्ती जीची ती· स· नर्मदा नदी· आ· स्त्री·

सौगंधिकः शोभनोगंधोस्यसुगंधिः सएवसौगंधिकः, उत्तमगंध आहे ज्यास तो सुगंधि तोच· त· सायंकाळीं विकसित होणारें कमळ· २तृणविशेष, रोहिसगवत· अ· न· ३गंधक· अ· पुल्लिं·

सौचिकः सूचिः शिल्पमस्य सौचिकः, सूची आहे शिल्प ज्याचें तो· त· शिंपी· अ· पु·

सौदामनी सुदाम्निमेघेभवासौदामनी, मेघाचे ठायीं जी उत्पन्न ती· त· विद्युल्लता· ई· स्त्री·

सौधः सुधालेपोअस्यास्तीतिसौधः, सुधालेप स· चुन्याचा लेप आहे ज्यास तो· त· राजवाडा· अ· पु· न·

सौभागिनेयः सुभगायाःअपत्यंसौभागिनेयः, सुभगेचा जो पुत्र तो· त· सुभगापुत्र· अ· पु·

सौम्यं सोमोदेवतास्यसौम्यं, चंद्र आहे देवता ज्याची तें· त· ज्याची चंद्रदेवता तो· २सुंदर· ३जो उग्रनव्हे तो· वि· अ· पु· न· आ· स्त्री· ४बुधनामाग्रह· अ· पु·

ती. त. दुसऱ्याचे घरीं राहून वा यकांचे केश विंचरणारी वेणी व गैरे काम करणारी स्त्री. २ ई. स्त्री

सैरिभः सिरोऽस्येषामितिसीरि णस्तेषां कर्षकाणां इभइवसीरि भः सएवसैरिभः, शेती करणा रांस गजा सारिखा जो तो. स. म हिषगवा अ. पु.

सैरीयकः सैरेयकः सीरेभ वः सैरः सैरेभवः सैरेयकः, ना गरलेले जमिनीचेठायीं जो उ त्पन्न तो. त. कोरंटीचा वृक्ष. अ. पुल्लिंगीं.

सोढं सह्यतेस्मसोढं, सहन क रिजेलें जें तें. क. पहधा. मर्षण अ. क्षमापावलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सोदर्यः विग्रहादिसमानोदर्यप्र माणें. सरखा, भाऊ. अ. पु.

सोन्मादः उन्मादेनसहवर्ततेसो न्मादः, उन्मादासीं सहवर्तमा न राहतो जो तो. ब. उन्मादशी ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सोपप्लवः उपप्लवेनसहितः सोप प्लवः, उपप्लव म्ह. उपद्रव तेणें शीं सहित जो तो. राहूनें ग्रासले ला चंद्र किंवा सूर्य. अ. पु.

सोपानं सह उपरिअनंतिअने नेतिसोपानं सहवर्तमान ऊर्ध्वभा गीं गमन करिताहेत जेणें तें. क. अनुधा. गतिअ. पायऱ्याजिना. अ. न.

सोभांजनः सौभांजनः शो भामनक्तीतिसोभांजनः, शोभे तें व्यक्त करितो जो तो. क. अंजू धा. व्यक्त्यादिअ. शेवग्याचें झाड. अ. पु.

सोमः अमृतंसूतेसोमः, अ मृतातें प्रसवतो जो तो. क. षूङ् धा. प्रसूतिअ. चंद्र. अ. पु.

सोमपः सोमपाः सोमंपिब तीतिसोमपः, सोमपान करणा रा जो तो. क. पाधा. पान अ. सोम याग करणारा. अ. पु.

सोमपीती सोमस्यपीतंसोमपी तं तदस्यास्तीतिसोमपीती, सो मपान आहे ज्यास तो. त. सोम पान करणारा. इन. पु.

सोमपीथी सोमस्यपीथंपानंत दस्यास्तीतिसोमपीथी, सोमपान

आ. स्त्री.

स्खलनं स्खल्यतेइतिस्खलनं, चचल जें तें. ऋ. स्खलधा. चलन अधर्मादिकांपासून चलन. २ळ हान मुलानें हाता पायानें चालणें. अ नपुंस.

स्खलितं स्खलनंस्खलितं, यु द्धादिकापासून जें चलन तें. ऋ. स्खलधा. संचलनअ. युद्धमर्या देपासून जे चलन तें. अ. न. स्ख लन पावलेला. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

स्तनः स्तनयतिकथयतियौव नोद्यंस्तनः, यौवनोदय कथन करणारा जो तो. ऋ. स्तनधा श ब्द अ. कुच. अ. पु.

स्तनंधयः स्तनंधयतीतिस्तनं धयः, स्तनपान करितो जो तो ऋ. धेट्धा. पानअ लहान बाल क. अ. पु.

स्तनंधयी स्तनंधयतीतिस्तनं धयी, स्तन पान करणारी जी ती. ऋ. धेट्धा. पानअ. लहान मुलगी. ई. स्त्री

स्तनपा स्तनंपिबतीतिस्तनपा, स्तनपान करणारी जी ती. ऋ. पा धा. पानअ. लहान मुलगी आ. स्त्रीलिं

स्तनयित्नुः स्तनयतीतिस्तन यित्नुः, देवांचा शब्द करितो जो तो. ऋ. स्तनधा. देवशब्दअ. मेघ उ. पु.

स्तनितं स्तननंस्तनितं, देवश ब्दितजें तें. इत्यादिपूर्वींच्या शं द्वाप्रमाणें. मेघगर्जना. अ. न.

स्तंभः स्तभ्नोतीतिस्तंभः, नि रोध करितो जो तो. ऋ. स्तभिधा. प्रतिबंधनअ. खोकड. अ. पु.

स्तंबः तिष्ठतीतिस्तंबः, चल न व्यापार रहित असा जो शा खादिविहीन वृक्ष तो. ऋ. ष्ठाधा. गतिनिवर्तनअ. धान्यंतिष्ठ त्यत्रस्तंबः, धान्य राहतें आहे जा चेठायी तो. ऋ. ष्ठाधा गतिअ ज्या वृक्षास लांब फांद्या नाहीं व मुळास फांद्या फुटतात तो वृ क्ष २ तृणाचा गुच्छ व कांड. अ. न.

स्तंबकरिः स्तंबंकरोतीतिस्तं बकरिः, गुच्छातें करणारा जो तो. ऋ. कृञ्धा. करणअ. पचरत्या

सौरभेयः सुरभेरपत्यंसौरभेयः कामधेनूचें जें अपत्य तो. न. बै ल. अ. पु.

सौरभेयी सुरभेरपत्यंस्त्रीसौरभेयी, सुरभीची जी कन्या ती. न. गाय. ई. स्त्री.

सौराष्ट्रिकः सुराष्ट्रदेशेभवःसौराष्ट्रिकः, सुराष्ट्रदेशाचेठायींजो उत्पन्न तो. न. विषविशेष. अ. पु.

सौरिः सूरस्यापत्यंसौरिः, सूरह. सूर्य त्याचें जें अपत्य तो. न. शनिनामाग्रह. इ. पु.

सौवर्चलः सुष्ठुवर्च्चतेसुवर्चलः सएवसौवर्चलः, जठराग्नि प्रदीपक करणारा जो तो सुवर्चल तोच सौवर्चल - न. संचळ खार. अ. पु.

सौविदः सुवेदनंसुवित् सुवित् सु ज्ञानमस्त्यस्यसौविदः, निवद्द नाविषयीं ज्ञान आहे ज्यास तो. न भालदार. अ. पु.

सौविदल्लः सुविदंतंविद्वांसमपिलांतिवशवर्तिनं कुर्वंतीतिसुविदलाः स्त्रियः तासांरक्षकः सौविदल्लः, विद्वानाला नाश करणाऱ्या स्त्रियांचा रक्षक जो तो. न. भालदार. अ. पु.

सौवीरं सुवीरेषुभवंसौवीरं, सुवीरदेशाचेठायीं उत्पन्न जें तें. न. बोरीचें फळ. २ कांजी. ३ सुरमा अ. पु.

सौहित्यं सुहितस्यभावः सौहित्यं, तृप्ताचा जो धर्म तो. न. तृप्ति. अ. न.

स्कंदः स्कंदतीतिस्कंदः, शत्रुशोषण करितो जो तो. धु. स्कंदिर् शोषणादि. अ. कार्तिकस्वामी. अ पुलिं.

स्कंधः स्कंधनइतिस्कंधः, आरोहण करिजेतो जो तो. धु. स्कंदिर् धा. गत्यादि. अ. मुळापासून फांद्यापर्यंत जें वृक्षकांड तें. २ समूह. ३ खांद. अ. पु.

स्कंधशाखा स्कंधजाशाखास्कंधशाखा, स्कंधापासून झाली जी शाखा ती. स. प्रधान शाखा. आ स्त्रीलिंगी.

स्कन्नं कंद्यतेस्मस्कन्नं, गलित करिजेलें जें तें. धु. स्कंदिर् धा गत्यादि. अ. गळालेलें. अ. पु. न.

जीन्वेंवार्यी ती क्त. छाधा. गतिनि वृत्तिअ पाहाड मूळ. २ पात्रवि शेष ई. स्त्री.

स्थावरः तिष्ठतीतिस्थावरः, ना हलो जो तो ई. छाधा. गतिनिवृत्तिअ अजंगम. वि. अ. पु न आ स्त्रीलि

स्थाविरं स्थविरस्यभाव स्थाविर, वृद्धावस्था जी ती. न र वृपणा. अ. न.

स्थासकः तिष्ठतीतिस्थासकः, अंगाचेठायीं राहाणारा जो तो. क्त. छाधा गतिनिवृत्तिअ. चंदनादिकाची जी उटी अगासला विलास ती. अ पु.

स्थास्नुः स्थातुंशील. स्थास्नु स्थिरस्वभाव जो तो ह. छाधा. गतिनिवृत्तिअ. अतिस्थीर वि उ पु. स्त्री. न.

स्थितिः तिष्ठंत्यत्रस्थितिः, लोक राहतात जीचाठायीं ती. क्त. छाधा गतिनिवृत्तिअ. अथवा स्थानंस्थितिः आसन जें तीधा. पू. प्र न्यायमार्गाने वर्तणें. २आसन,राहाणें इ. स्त्री

स्थिरतरः अतिशयेनस्थिरः स्थिरतरः, अत्यंत जो स्थिर तो. त. अतिस्थीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगी.

स्थिरा तिष्ठतीतिस्थिरा, निरंतर गतिनिवर्तनतें करून राहते जी ती. क्त. छाधा. गतिनिवर्तनअ. पृथ्वी. आ. स्त्री. २सालपर्णी. आ. स्त्री

स्थिरायुः स्थिरमायुर्यस्याःसा स्थिरायुः, स्थिर आहे आयुष्य जाचें ती. स सांवरीचें झाड. उ. पुलिंगी

स्थूणा तिष्ठतीतिस्थूणा, स्थिर राहते जी ती. क्त. छाधा. गतिनिवृत्तिअ लोहप्रतिमा. २घराचा धारण. आ स्त्री.

स्थूलं स्थूलयतीतिस्थूलं, वृद्धि करिते जे ते. क्त. स्थूलधा. परिबृंहणअ. मोठा २जड. ३पुष्ट. ४निर्बुद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थूललक्षः स्थूलैर्लक्ष्यतेइति स्थूललक्षः, महतांनीं अवलोकन करिजेतो जो तो. क्त. लक्षधा दर्शनादिअ दानशूर. वि. अ. पु. न

स्थविरः तिष्ठतीतिस्थविरः, बहुनकाल राहणाराजो तो. कृ. ष्ठाधा. गति निवर्तनअ. इङ्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थविष्ठः अतिशयेनस्थूलःस्थ विष्ठः, अत्यंत जो स्थूल तो. त. अतिस्थूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थंडिलः स्थंडिलेशयितुंनिय मोस्यस्थंडिलः, स्थंडिलाचेंज्या चीं आहे निजण्याचा नियम जाचा तो. त. जो व्रतनिमित्त स्थंडिलाचेठायीं शयन करितो तो. अ. पु.

स्थाणुः तिष्ठतीतिस्थाणुः, राह तोजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवर्त नअ. महादेव. २अतिस्थीर. ३ खिळा. उ. पु.

स्थानं स्थितिःस्थानं, असण्या ची जी स्थिती तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. जागा. २स्थि ति. ३अवकाश. ४निस. ५सा दश्य. अ. न.

स्थानीयं स्थानायहितंस्था नीयं, राहण्यास जें हितावह तें. त. शहर. अ. न.

स्थाने स्थलस्यकरणंस्थानें, स्थ लाचें जें करणें तें. कृ. ष्ठाधा. गति निवृत्तिअ. योग्यत्वाअर्थीअव्य.

स्थापत्यः तिष्ठंतिपुरुषाःआस्मि स्थाः स्थानोदाराणांपतिः पालकः सएवस्थापत्यः, स्त्रियांचें रक्षण करणाराजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनि वृत्तिअ. भालदार. अ. पु.

स्थापनी स्थापयतीतिस्थापनी, स्थापन करणारी जी ती. कृ. ष्ठा धा. गतिनिवृत्तिअ. पहाडमूळ ई. स्त्री.

स्थाम तिष्ठत्यनेनस्थाम, ज्याचा योगानें स्थित होतो तें. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृत्तिअ. पराक्रम. न. न.

स्थायुकः स्थातुंशीलमस्यस्था युकः, एकाग्रामाचाठायीं राह णाराजो तो. कृ. ष्ठाधा. गतिनिवृ त्तिअ. सेकदार. अ. पु.

स्थालं स्थलत्यत्रेतिस्थलं स्थ लमेवस्थालं, स्थितिकरितें ज्याचेठायीं तें व कृ. स्थलधा. स्थित अ. पात्रविशेष. अ. न.

स्थाली तिष्ठत्यन्नंओदनादिय स्यांस्थाली, अन्नादिक राहतें

जीन्वेंगयीं ती. रू. धाधा. गतिनि वृत्तिअ. पाहाक्रमूक. २ पात्रवि शेष-ई. स्त्री.

स्थावरः तिष्ठतीतिस्थावरः, रा हत्तो जो तो. रू. धाधा. गतिनिवृ त्तिअ. अजंगम. वि. अ. पु. न. आ स्त्रीलिं.

स्थाविरं स्थविरस्यभावः स्था विरं, वृद्धावस्था जी ती. न. वृ द्धपणा. अ. न.

स्थासकः तिष्ठतीतिस्थासकः, अंगान्वेंगयीं राहाणाराजी ती. रू. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. चंद नादिकांचीजी उटी अंगासला वितात ती. अ. पु.

स्थास्नुः स्थातुंशीलः स्थास्नुः स्थिरस्वभाव जो तो. रू. धाधा. ग तिनिवृत्ति अ. अतिस्थीर. वि. उ. पु. स्त्री. न.

स्थितिः तिष्ठंत्यत्रस्थितिः, लो क राहतात जीचा ठायीं ती. रू. धाधा. गतिनिवृत्तिअ. अथवा स्थानंस्थितिः आसन जें ती. धा. पू. प्र. न्यायमार्गानें वर्तणें. २आसन,राहाणें. इ. स्त्री.

स्थिरतरः अतिशयेनस्थिरः स्थिरतरः, अत्यंत जो स्थिर तो. त. अतिस्थीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगीं.

स्थिरा तिष्ठतीतिस्थिरा, निरं तर गतिनिवर्तनलें करून राह ती जी ती. रू. धाधा. गतिनिवर्त नअ. पृथ्वी. आ. स्त्री. २ सालप र्णी. आ. स्त्री.

स्थिरायुः स्थिरमायुर्यस्याःसा स्थिरायुः, स्थिर आहे आयुष्य जाचें तो. स. सांवरीचें झाड. उ. पुलिंगीं.

स्थूणा तिष्ठतीतिस्थूणा, स्थि र राहतेजी ती. रू. धाधा. गति निवृत्तिअ. लोहप्रतिमा. २घराचा धारण. आ. स्त्री.

स्थूलं स्थूलयतीतिस्थूलं, वृद्धि करितें जें तें. रू. स्थूलधा. परिबृं हणअ. मोठा. २जड. ३पुष्ट. ४नि र्बुद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थूललक्षः स्थूलंलक्षयतेइति स्थूललक्षः, महत्तानें अवलोक न करितो जो ती. रू. लक्षधा. द र्शनादिअ. दानशूर. वि. अ. पु. न

आ स्त्री.

स्थूललक्ष्यः विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणे.

स्थूलशाटकः शटतीतिशाटकः स्थूलश्चासौशाटकश्चस्थूलशाटकः, विशीर्ण होतो जो तो शाटक मोठा जो शाटक तो. सं-मोठें वस्त्र पातळ. अ. पु.

स्थूलोच्चयः स्थूलश्चासौउच्चयश्चस्थूलोच्चयः, स्थूल ह्म. मोठा असा जो उच्चय ह्म. उच्च स्थिति करणारा. स. असमग्रता. २ हत्तीची मध्यमगति. ३ स्थूल पाषाण. अ. पु.

स्थेया विग्रहादि स्थिरतरशब्दाप्रमाणें. अतिस्थीर वि. न. पु. ई. स्त्री. स. न.

स्थौणेयं स्थूणायाअपत्यंस्थौणेयं, स्थूणाचें जें अपत्य तें. तगरीचन मळोरा. अ. न

स्थौरी स्थूलस्येदंस्थौर वलमस्यास्तीतिस्थौरी, वल आहे ज्यास तो. त भार वाहणारा घोडा. इन्. पु

स्नवः स्नवनंस्नवः. प्रस्नवण जें तो. कृ. ष्णुधा प्रस्रवणअ. स्रवणें. अ. पु.

स्नातकः स्नातीतिस्नातःसएवस्नातकः, शुद्ध होणारा जो तो. कृ. ष्णाधा. शौचार्थ. सोडमुज ज्या झालेला. अ. पु.

स्नानं स्नायतेइतिस्नानं, शुद्ध करविणारें जें तें. कृ. ष्णाधा शौचअ. अंघोळ. अ. न.

स्नायुः स्नातीतिस्नायुः, शुद्ध करणारी जी ती कृ. ष्णाधा शौचअ. शरीरांतील शीर. उ. स्त्री

स्निग्धः स्निह्यतीतिस्निग्धः, प्रीति करणारा जो तो. कृ. ष्णिहधा प्रीतिअ. समवयस्क मित्र. २ आर्द्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

स्नुः स्नौतिजलंस्नातिवास्नुः, स्रवतो किंवा स्नान करितो जो तो. कृ. ष्णुधा. प्रस्रवणअ. २ ष्णाधा शौचेअ. सपाट जो पर्वताचा एक देश तो. उ. पु.

स्नुतं स्नूयतेस्मस्नुतं, प्रस्नुत झालें जें तें. कृ. ष्णुधा. प्रस्रवणअ स्रवलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलि.

स्नुषा स्नातीतिस्नुषा,कुळपावनकर णारीजीती कृ. ष्णाधा. शौच अ. पुत्राची बायको, सून. आ. स्त्रीलिं.

स्नुहा. स्नुहिः स्नुही स्नुह्यती तिस्नुहा, वमन करितेजीती कृ. ष्णुहधा. उद्गिरणअ. निवडु ग. आ. स्त्री. २इ. स्त्री. ३ ई. स्त्री

स्नेहः स्निह्यनंस्नेहः, प्रीतिजीती कृ. ष्णिहधा. प्रीतिअ. प्रेमा अ पुंलिं.

स्पर्शः स्पृशतिस्पर्शनंवास्पर्शः, उपताप किंवा संतापपावतोजो तो. कृ. स्पृशधा. उपतापअ. स्प र्श. २रोगविशेष. ३दान ४परी स. अ. पु.

स्पर्शनः स्पृशतीतिस्पर्शनः, स्प र्शकरितो जो तो. कृ. स्पृशधा. स्पर्शनअ. वारा. अ. पु. २दान अ. न.

स्पशः स्पशतीतिस्पशनवास्प शः, संताप करणाराजीती. कृ. स्प शधातु. बाधाअ. उपतापकि वा बाधाकरणाराजीती. कृ. स्प शधा. बाधनअ. बानमंदार. २ रोगविशेष. ३ मुक्त. अ. पु.

स्पष्टं स्पाशयतेस्मस्पष्टं, स्फुटक रिजेलें जें तें. कृ. स्पशधा. ग्रहणा दिअ. व्यक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्पृशी स्पृशतिसास्पृशी, स्पर्श करितेजीती. कृ. स्पृशधा. स्पर्श नादिअ. रिंगणी. ई. स्त्री.

स्पृक्का स्पृशतीतिस्पृक्का, स्पर्श करितेजीती कृ. स्पृशधा. स्पर्श अ. पिडिका. आ. स्त्री.

स्पृष्टिः स्पर्शनंस्पृष्टिः, स्पर्शनजें तें कृ. स्पृशधा. संस्पर्शनअ. अ र्थात्स्पर्शशब्दाप्रमाणें. इ. स्त्री.

स्पृहा स्पृहणंस्पृहा, चौर्यत्वानें हरणाविषयीं जी इच्छा ती. कृ. स्पृहधा. इच्छाअ. इच्छा. आ. स्त्री

स्पृष्टा स्पृशतीतिस्पृष्टा, कौर्या दिकानें स्पर्शकरितोजोतो. कृ. स्पृशधा. स्पर्शनअ. रोगविशे ष. कृ. पु.

स्फटा स्फुटतीतिस्फुटा, विकसि नहो. विस्तीर्ण होते जीती. कृ स्फुटधा. विकसनअ. सर्पाचीफ णा. अ. पु. आ. स्त्री

स्फातिः स्फायनंस्फातिः, वृद्धि जीती. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ वर्धन. इ. स्त्री.

स्फारं स्फायतेइतिस्फारं, वृद्धीपा वतें जें तें. कृ. स्फायीधा. वृद्धिअ. पुष्कल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फिक् स्फायतेइतिस्फिक्, वृद्धी तें पावणारी जीती. कृ. स्फायी धा. वृद्धिअ. कुले. च. स्त्री.

स्फिरं विग्रहादिस्फारशब्दाप्रमा णें. बहुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फुटं स्फुटतीतिस्फुटं, विकासपा वतेंजें तें. कृ. स्फुटधा. विकसनअ मफुल्लित. २स्पष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्फुटनं स्फुट्यतेइतिस्फुटनं, पृ थक् भाव जी तें. कृ. धा. पू. प्र. फो डणें. अ. पु.

स्फुरणं. स्फुरणा. स्फूर्तिःस्फुर णं, संचलन जें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ. किंचिच्चलन. अ. न. २आ. स्त्री.

स्फुलनं स्फुर्यतेइतिस्फुलनं, स्फु रणजें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ. स्फुरण. अ. न.

स्फुलिंगः स्फुनाफूत्कारेणलिंग तीतिस्फुलिंगः, फूत्कारानें जो प्र कट होतो तो. कृ. लिगिधा. चित्री करणअ. अग्निकण. अ. पु.

स्फूर्जकः स्फूर्जतीतिस्फूर्जकः, निर्घोष करितो जो तो. कृ. टुओ स्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. तेंदुरणी चें झाड. अ. पु.

स्फूर्जथुः स्फूर्जनंस्फूर्जथुः, वज्र शब्दित जें तें. कृ. टुओस्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. वज्राचाशब्द. अ. पु.

स्फेष्ठः अतिशयेनस्फिरंस्फेष्ठः, अ त्यंत जो स्फिरस्य. फार तो. त. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फोटनं विग्रहादिसर्वस्फुटनश ब्दाप्रमाणें.

स्फोरणं विग्रहादिसर्वस्फुलनश ब्दाप्रमाणें.

स्म स्मयतेइतिस्म, पादपूरणा च्या योगें करून आश्चर्य करणारें जें तें. कृ. ष्मिङ्धा. ईषद्धसनअ. पादपूरण. २अतीत त्या अर्थी अव्यय.

स्मरः स्मरत्युत्कंठयतीतिस्मरः, उत्कंठा पूर्वक स्मरण करितो जो तो. कृ.

स्मृधा-आध्यानअ मदन-अ-पु-

स्मरहरः स्मरंहरतीतिस्मरहरः, कामाचत हरण करितोजो तो कृ- हृञ्धा-हरणअ- महादेव-अ-पु

स्मितं स्मियतेइतिस्मितं, साभिप्रायजें किंचित्हास्य तें- कृ- ष्मिङ्धा-ईषत्हसनअ- साभिप्राय जें किंचित् हा॰ तें- अ-न-

स्मृतिः स्मरणंस्मृतिः, स्मरण जें तीं- कृ- स्मृधा- चिंतादिअ-धर्मसंहिता-२स्मरण-इ-स्त्री-

स्यदः स्यंदतेऽनेनेतिस्यदः, गमन करितो जेणेंकरून तो- कृ-स्यंदूधा- प्रस्रवणअ- वेग-अ-पु-

स्यंदनः स्यंदतेइतिस्यंदनः, चं चल होणारा जोतो- कृ- स्यंदूधा प्रस्रवणअ- तिवसवृक्ष- २युद्धोपयोगीरथ- अ-पु-

स्यंदनारोहः स्यंदनमारोहती तिस्यंदनारोहः, रथाप्रत आरोहण करणाराजो तो कृ- रुह्धा ची जादिअ- रथावर बसणारा-अ-पु-

स्यंदनी स्यंदतेसास्यंदिनी, प्रस्रवण करणारी जीती- कृ- स्यंदूधा- प्रस्रवणअ- लाळ-ई-स्त्री-

स्यन्नं स्यंदतेस्मस्यन्नं, प्रस्रुत झालें जें तें- कृ- स्यंदूधा- प्रस्रवणअ- स्रवणपावलेलें- वि-अ-पु-न-आ-स्त्री-

स्यालः स्यामयतीतिस्यालः, तर्क करणारा स्त्रीचा बंधुजो तो कृ- स्यमधा- वितर्कअ- स्त्रीचाबंधु- अ-पु-

स्यूतः सीव्यतेस्मइतिस्यूतः, तंतूनी रचना करिजेलाजो तो- कृ- षिवुधा- ततुसंतानअ- तंतूनी विणलेला- वि-अ-पु-न-आ-स्त्री-२ धान्य ठेवण्याचें एक सांडें- अ-पु-

स्यूतिः विग्रहादिसेवनशब्दाप्रमाणेंच कर्म- इ-स्त्री-

स्योनः विग्रहादिस्यूतशब्दाप्रमाणें- धान्यठेवण्याचें सांडें, ठिकी- अ-पु-

स्योनाकः सीव्यतीतिस्योनः ते नअकतीतिस्योनाकः, तंतुसंतान कर्तृत्वानें कुटिल गमन करणाराजो तो- कृ- अकधा- कुटिल गतिअ- टिंट्याचें झाड-अ-पु-

स्रंसी स्रंसयतिमलंस्रंसी, मलातें निःसरण करितोजी तो-

स्फातिः स्फायनंस्फातिः, वृद्धि जीती. ऊ. स्फायीधा. वृद्धिअ वर्धन्. इ. स्त्री.

स्फारं स्फायतेइतिस्फारं, वृद्धीपा यतें जें तें. ऊ. स्फायीधा. वृद्धिअ. पुष्कळ. वि. अ. पु. नं. आ. स्त्री.

स्फिक् स्फायतेइतिस्फिक्, वृद्धी तें पावणारी जी ती. ऊ. स्फायी धा. वृद्धि अ. कुले. च. स्त्री.

स्फिरं विग्रहादिस्फारशब्दाप्रमा णें. बहुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फुटं स्फुटतीतिस्फुटं, विकासपा वतें जें तें. ऊ. स्फुटधा. विकसनअ. प्रफुल्लित. २स्पष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

स्फुटनं स्फुट्यतेइतिस्फुटनं, पृ थक्‌भाव जो तें. ऊ. धा. पू. म. फो डणें. अ. पु.

स्फुरणं. स्फुरणा. स्फूर्तिःस्फुर णं, संचलन जें तें. ऊ. स्फुरधा. संचलनअ. किंचिचलन. अ. न. २आ. स्त्री.

स्फुलनं स्फूर्यतेइतिस्फुलनं, स्फु रणजें तें. ऊ. स्फुरधा. संचलनअ. स्फुरण. अ. न.

स्फुलिंगः स्फुनाफूत्कारेणलिंग तीतिस्फुलिंगः, फूत्कारानें जोम करहोती ती. ऊ. लिगिधा. चित्री करणअ. अग्निकण. अ. पु.

स्फूर्जकः स्फूर्जतीतिस्फूर्जकः, निर्घोषकरितो जो तो. ऊ. टुओ स्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. तेंबुर्णी चें झाड. अ. पु.

स्फूर्जथुः स्फूर्जनंस्फूर्जथुः, वज शब्दित जें तें. ऊ. टुओस्फूर्जोधा. वज्रनिर्घोषअ. वज्राचाशब्द. अ. पु.

स्फेष्ठः अतिशयेनस्फिरंस्फेष्ठः, अ त्यंतजोस्फिरस्स्फारतो. त. पुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फोटनं विग्रहादिसर्वस्फुटनश ब्दाप्रमाणें.

स्फोरणं विग्रहादिसर्वस्फुलनश ब्दाप्रमाणें.

स्म स्मयतेइतिस्म, पादपूरणा च्यायोगेंकरून आश्चर्य करणारें जें तें. ऊ. ष्मिङ्‌धा. ईषद्धसनअ. पादपूरण. २अतीत् त्याअर्थी अव्यय.

स्मरः स्मरत्युत्कंठयतीतिस्मरः, उत्कंठापूर्वकस्मृतिकरितोजो तो. ऊ.

स्मृधा· आध्यानअ मदन· अ·पु·
स्मरहरः स्मरंहरतीतिस्मरहरः, कामाप्रत हरण करितोजो तो· कृ· हृञ्धा· हरणअ· महादेव· अ·पु·
स्मितं स्मियतेइतिस्मितं, साभिप्राय जें किंचित् हास्य तें· कृ· ष्मिङ्धा· ईषत्हसनअ· साभिप्राय जें किंचित् हास्य तें· अ· न·
स्मृतिः स्मरणंस्मृतिः, स्मरण जें तें· कृ· स्मृधा· चिंतादिअ· धर्मसंहिता· २स्मरण· इ· स्त्री·
स्यदः स्यंदतेःनेनेतिस्यदः, गमन करितो जेणेंकरून तो· कृ· स्यंदूधा· प्रस्रवणअ· वेग· अ·पु·
स्यंदनः स्यंदतेइतिस्यंदनः, चंचल होणारा जो तो· कृ· स्यंदूधा प्रस्रवणअ· तिवसवृक्ष· २युद्धोपयोगीरथ· अ·पु·
स्यंदनारोहः स्यंदनमारोहतीतिस्यंदनारोहः, रथावत आरोहण करणाराजो तो· कृ· रुहधा बीजादिअ· रथावर बसणारा· अ·पु·
स्यंदनी स्यंदतेसास्यंदिनी, प्रस्रवण करणारी जी ती· कृ· स्यंदूधा· प्रस्रवणअ· लाळ· ई· स्त्री·
स्यन्नं स्यंदतेसस्यन्नं, प्रस्रुत झालें जें तें· कृ· स्यंदूधा· प्रस्रवणअ· स्रवणपावलेलें· वि· अ·पु·न· आ·स्त्री·
स्यालः स्यामयतीतिस्यालः, तर्क करणारा स्त्रीचा बंधुजो तो· कृ· स्यमधा· वितर्कअ· स्त्रीचाबंधु· अ·पु·
स्यूतः सीव्यतेस्मइतिस्यूतः, तंतूनीं रचना करिजेलाजो तो· कृ· षिवुधा· तंतुसंतानअ· तंतूनीं विणलेला· वि· अ·पु·न· आ· स्त्री· २ धान्य ठेवण्याचें एक मांडें· अ·पु·
स्यूतिः विग्रहादिसेवनशब्दाप्रमाणें कर्म· इ· स्त्री·
स्योनः विग्रहादिस्यूतशब्दाप्रमाणे· धान्य ठेवण्याचें मांडें, ठिकी· अ·पु·
स्योनाकः सीव्यतीतिस्योनःतेनअकतीतिस्योनाकः, तंतुसंतान कर्तृत्वानें कुटिल गमन करणारा जो तो· कृ· अकधा· कुटिलगतिअ· टिंटुकाचें झाड· अ·पु·
स्रंसी स्रंसयतिमलस्रंसी, मलातें निःसरण करितोजो तो·

कृ. स्रंसधा. अवस्रंसनअ अकोडाचें झाड. इन्.पु.

स्रक् स्रज्यतइतिस्रक्, कंठामध्यें प्रक्षिप्त करिजेत्सेजी ती. कृ.सृजधा. विसर्गअ. फुलांची माळ. ज्.स्त्री.

स्रवः स्रवणंस्रवः, स्रवण जें तें. कृ. स्रुधा. गतिअ. प्रस्रवण.अ. पुल्लिंग.

स्रवद्गर्भा स्रवन्गर्भोयस्याः सास्रवद्गर्भा, पतित आहे गर्भ जीचा ती. स. जीचा गर्भस्राव जाहला ती. आ. स्त्री.

स्रवंती स्रवतीतिस्रवंती, स्रवत्सेजी ती. कृ. स्रुधा. प्रस्रवण अ. नदी. ई. स्त्री.

स्रवा स्रवतीतिस्रवा, स्रवत्से जी ती. वृ. पू. श. प्र. हरणवेल. २मुरवेल. आ. स्त्री.

स्रष्टा सृजतीतिस्रष्टा, विश्वातें उत्पन्न करितो जो तो. कृ. सृजधा. विसर्गअ. ब्रह्मदेव. ऋ. पु.

स्रस्तं स्रस्यतेइतिस्रस्तं, च्युत करिजेलें जें तें. कृ. स्रंसधा. अवस्रंसनअ. गळालेला. वि. अ. पु. न आ. स्त्री.

स्राक् स्रामकतीतिस्राक्, शीघ्र रूपार्थाचा जो परिपाक त्याप्रत गमन करितें जें तें. कृ. अकधा कुटिलगतिअ. शीघ्रार्थी अव्य.

स्रुक् स्रुत्यतीतिस्रुक्, घृतादि अग्नीमध्यें प्रक्षिप्त करित्सेजी ती. कृ. च्युङ्धा. उद्गिरणअ. होमपात्रविशेष. च्. स्त्री.

स्रुतं स्रूयतेस्मस्रुतं, प्रस्रुत झालें जें तें. कृ. स्रुधा. गतिअ. स्रवलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

स्रुवः स्रवतिघृतादिकमितिस्रुवः, घृतादिकातें प्रस्रवण करणारा जो ती. कृ. स्रुधा. प्रस्रवण अ. होमपात्रविशेष. अ. पु.

स्रुवा विग्रहादिस्रुवशब्दाप्रमाणें. होमपात्रविशेष. २ मोरवेल आ. स्त्री.

स्रुवाहस्तः स्रुवायाः हस्तः स्रुवाहस्तः, स्रुवेचा जो हस्त ती. स. वैद्यकी औषधि. अ. पु.

स्रूः स्रवतिघृतादिकंयस्याः, जीपासून घृतादिक अग्नीच्यार्थी पडतें ती. कृ. स्रुधा. प्र

स्रेषणअ. होमपात्र. ऊ. स्त्री.

स्रोतः स्रवणंस्रोतः, अंबुग मनजेंतें. ऊ. स्रुधा. गतिअ. श्र रा. २ इंद्रिय. ३ नदीचावेग. स. न.

स्रोतस्वती स्रोतोअस्यास्तीति स्रोतस्वती, प्रवाह आहे जीस ती. त. नदी. ई. स्त्री.

स्रोतस्विनी स्रोतांसिसंत्यस्या इतिस्रोतस्विनी, अंबुसरणें आहेत जीस ती. त. नदी. ई. स्त्री.

स्रोतोंजनं अज्यतेनयनमने नांजनं, स्रोतोजननमंजनंस्रो तोंजनं, जलप्रवाह उत्पन्न करणार जें अंजन तें. ऊ. अंजूधा. व्यक्त्यादिअ. करणा. अ. न.

स्वः स्वनतीतिस्वः, शब्द करणारा जो तो. ऊ. स्वनधा. शब्दअ. सगोत्र. २ आत्मा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ आत्मीय. ४ द्रव्य. ५ स्वर्ग. ६ परलोक. ७ अल्प. अ. पु. न.

स्वजनः स्वश्चासौजनश्चस्व जनः, आत्मीय असा जो जन तो. स. सगोत्र. अ. पु.

स्वच्छंदः स्वच्छंदोभिलाषोस्य स्वच्छंदः, स्वच्छंद आहे अभिलाष जास तो. स. स्वतंत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्वतंत्रः स्वस्तंत्रंप्रधानमस्यस्व तंत्रः, आत्मा आहे प्रधान जास तो. स. अर्थादिपूर्वीच्याश. प्र.

स्वधा स्वद्यतेकव्यादनेनस्वधा, आस्वादिजेतें कव्यादि जेणें तें. ऊ. स्वदधा. आस्वादनअ. पितरांस जें हवि र्दान तदर्थी अव्य.

स्वधितिः स्वंधियतीतिस्वधितिः, स्वीय नाशातें धारण करि जेत्ये जी ती. ऊ. धिधा. धारणअ. कुऱ्हाड. इ. पु.

स्वनः स्वननंस्वनः, शब्द जो तो. ऊ. स्वनधा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

स्वनितं स्वन्यतेस्मस्वनितं, शब्द करिजेलें जें तें. ऊ. स्वनधा. शब्दअ. शब्दित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्वप्नः स्वपनंस्वप्नः, निद्रा जी ती. ऊ. ञिष्वपधा. शयनअ. झोंप. अ. पु.

स्वप्नक् स्वपनशीलःस्वप्नक्, नि

द्राशील जो तो. कृ. ञिष्वप्धा. श यनअ. निद्राशील. वि. अ. पु. - स्त्री. न.

स्वभाव: स्वस्यभावःस्वभावः, आपला जो भाव ह्म. स्वरूप तो. स. स्वभाव. अ. पु.

स्वभूः स्वतएवभवतीतिस्वभूः, स्वतः उत्पन्न होतो जो तो. कृ. भू. धा. सत्ताअ. विष्णु. ऊ. पु.

स्वयं कृ. पु अयतेस्वयं, यथेच्छ उत्तम गमन करितें जें तें. कृ. अयधा. गतिअ. आपण ह्या अ र्थी अव्य.

स्वयंभूः स्वयमेवभवतीतिस्वयंभूः, स्वतांच उत्पन्न होतो जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. ब्रह्मदेव. ऊ. पुल्लिंगी.

स्वयंवरा स्वयंवृणीतेसास्वयंवरा, स्वतः वरणारी जी ती. कृ. वृ ञ्धा. वरणअ. आपल्या इच्छे प्रमाणें नवरा वरणारी स्त्री. आ. स्त्रीलिंगी.

स्वर: स्वयंराजतेइतिस्वरः, स्वत. शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. यद्वा स्वंहृदयंरंजयतीतिस्वरः, हृदयातें प्रीति देणारा जो तो. कृ. रंजधा. रागअ. उदात्त अनुदात्त आणि स्वरित असे प्रत्येक. २ अ आ इत्यादि. अ. पु.

स्वरित: अनुदात्तानुदात्तयो. समाहारंप्राप्तः स्वरितः, उदात्त व अनुदात्त यांच्या समाहारा प्रत जो प्राप्त तो. स. अर्शादिपूर्वन्याय व्याप्रमाणें.

स्वरु: स्वरतीतिस्वरुः, शत्रूंस वा शत्रूंला ताप देतो जो तो. कृ. स्वृधा. शब्दोपतापअ. वज्र. २ यज्ञ. ३ यूपखंड. उ. पु.

स्वरूप: स्वयमेवरूपमस्यस्वरूपः, स्वतांच आहे रूप ज्यातें तो यद्वा स्वस्य रूपंस्वरूपं, स्वतांचें रूप तें. स. स्वरूप. अ. न. २ सुंदर. वि. अ. पु. न. आ स्त्री. ३ पंडित.

स्वर्ग: कृ. पु अर्ज्यतइतिस्वर्गः, भानवादिकांनी उत्तम प्रकारें करून संपादिजेतो जो तो. कृ. अर्जधा. प्रतियत्नअ. देवलोक. अ. पु.

स्वर्णं कृ. पु ऋणोतीतिस्वर्णं, उत्तमप्रकारें करून ज्ञानविषय जेणें

कृः ऋणुधा. गतिअ. सोनें. अ. न. २ सोनार. अ. न.

स्वर्णकारः स्वर्णं करोतीतिस्वर्णकारः, रुवर्ण करितो जो तो. कृ. कृञ्धा. करणअ. सोनार. अ. पुल्लिंगीं.

स्वर्णक्षीरी स्वर्णवर्णंक्षीरमस्याः स्वर्णक्षीरी, पिवळा आहे चीक जीचा ती. स. पिसाळी वनस्पती. ई. स्त्रीलिं.

स्वर्णदी स्वः नदी स्वर्णदी, स्वर्ग संबंधी जी नदी ती. स. गंगान दी. ई. स्त्री.

स्वर्भानुः स्वराकाशेविपरीतलक्षणयाभातीतिस्वर्भानुः, आकाशीं विपरीत लक्षणानें प्रकाशित होतो तो. कृ. भाधा. दीप्ति अ. राहूनामाग्रह. उ. पु.

स्वर्वेश्या स्वः स्वर्गस्यवेश्यास्ववेंश्या, स्वर्गसंबंधी जी वेश्या ती. स. अप्सरा. आ. स्त्री.

स्वर्वैद्यौ स्वर्गस्यवैद्यौस्वर्वैद्यौ, स्वर्गसंबंधी जे वैद्य ते. स. अश्विनीकुमार. अ. पु. द्वि.

स्ववासिनी स्वेषुपित्रादिषुवस्तुंशीलंयस्याः सास्ववासिनी, पित्याच्या घरीं राहाणारी जी ती. कृ. वसधा. निवासअ. कांहीं तरुण जी विवाहित स्त्री ती. ई. स्त्री.

स्वसा सुषुअस्यतीतिस्वसा, प्रेरणा करणारी जी ती. कृ. असुधा. क्षेपणअ. बहीण. आ. स्त्रीलिं.

स्वस्त्रीयः स्वसुरपत्यंस्वस्त्रीयः, भगिनीचा जो पुत्र तो. त. भाचा. अ. पु.

स्वस्ति सुषुअस्यतीतिस्वस्ति, उत्तम प्रकारें अकल्याण निवर्तकरितें तें. कृ. असुधा. क्षेपणअ. आशीर्वाद. २ क्षेम. ३ पुण्य ह्या अर्थी अव्य.

स्वस्तिकः स्वस्तिक्षेमंकायतिसूचयतीतिस्वस्तिकः, कल्याणातें सूचवितो जो तो. कृ. कैधा. शब्दअ. ज्या राजवाड्यास चोंहों कडून दरवाजे असतात तो वाडा. अ. पु.

स्वादुः स्वद्यतेइतिस्वादुः, आस्वादिजेतो जो तो. कृ. स्वदधा. आस्वादनअ. मधुर. २ मनोहर.

वि.उ.पु.न.ई.स्त्री.

स्वादुकंटक: स्वादवःकंटकायस्य स्वादुकंटकः, स्वादु आहेत कांटे ज्याचे तें. स. होमपात्रविशेष. २ सराटा. अ.पु.

स्वादुरसा स्वादूरसोयस्याःसा स्वादुरसा, गोड आहे रस जीचा तो. स. काकली औषधि. आ.स्त्री

स्वाद्वी स्वद्यतइतिस्वाद्वी, आस्वादन करिजेत्से जी ती. स्त्रीप्र. द्राक्षाचीवेल. ई. स्त्री.

स्वाध्याय: स्त्र अतीवावृत्त्याअध्ययनंस्वाध्यायः, अत्यंत आवृत्ति करून जें अध्ययन तो. स. वेदाभ्यास. अ.पु.

स्वान: स्वननंस्वानः, शब्दजो तो. कृ. स्वनधा. शब्दअ. शब्दः अ.पु.

स्वांतं शोभनः अंतोस्येतिस्वांतं, सुंदर आहे अंत ह्म. परिणाम ज्याचा तें. स. चित्त. अ. न.

स्वाप: स्वपनंस्वापः; निद्रा जी ती. कृ. ञिष्वपधा. शयनअ. निद्रा अ.पु.

स्वापतेयं स्वपतीसाधुः स्वापतेयं, स्वपतीचेठायीं जें साधु तें. त. द्रव्य. अ. न.

स्वामी स्वमस्यास्तीतिस्वामी, आत्मीय आहे जास तो. त. प्रभू. ई न्.पु.

स्वार: स्वरतीतिस्वरणंवास्वारः उपताप किंवा संताप करणारा जो तो. कृ. स्वृधा. शब्दोपतापज. योगविशेष. अ.पु.

स्वाराट् स्वःराजतइतिस्वाराट्, स्वर्गाचेठायीं राजते ह्म. शोभते जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. इंद्र. ज्.पु.

स्वाहा स्त्र सु आहूयंतेअनयास्वाहा, जिच्या योगानें देव हविर्दान करितात ती. कृ. हुधा. दानादिअ. अग्नीची बायको. २ हविर्दानविशेष. आ. स्त्री. अव्य

स्वित् स्त्र सु एतिप्राप्नोतीतिस्वित्, उत्तमप्रकारें करून प्रश्नादि कार्याप्रत जें प्राप्त तें. कृ. इण्धा. गतिअ. तर्कस्या अर्थी अव्य. उ. किंस्वित् कुशलमस्ति:

स्वेद: ञिस्वद्यतेइतिस्वेदः, आर्द्र होइजेतो जो तो. कृ. ञिष्विदा

धा० स्नेहनअ० धाम० अ०पु०

स्वेदजः स्वेदाज्जातःस्वेदजः, स्वेदजनक ऊष्मापासून झालें -जें कृमिदंशादि तें० कृ० जनीधा० प्रादुर्भावअ० मत्कुण कीटादि० अ० पुलिंगी.

स्वेदनी स्विद्यतेस्यांस्वेदनी, स्वेदन होतें जीचेठायीं ती० कृ० ञि ष्विदाधा० स्नेहनअ० मद्यनिर्मा णोपयोगीपात्र० ज्यास भाटीअ सें ह्मणतात ती० ई० स्त्री०

स्वैरः स्वेनस्वातंत्र्येणईरतीतिस्वैरः, स्वातंत्र्यें करून गमन करि तो जो तो० कृ० ईरधा० गतिकंप नअ० स्वतंत्र० २ मूर्ख किंवा आ ळशी० वि० अ० पु० न० आ० स्त्री०

स्वैरिणी स्वेनईरितुंशीलंयस्यास्सास्वैरिणी, स्वेच्छेकरून गमन करण्याविषयीं आहे स्वभाव जीचा ती० कृ० ईरधा० गतिअ० व्यभिचारिणी स्त्री० ई० स्त्री०

स्वैरिता स्वैरिणोभावः स्वैरिता, स्वातंत्र्याचा धर्म जो ती० त० स्व च्छंदता० आ० स्त्री०

स्वैरी स्वेनईरितुंशीलमस्य स्वैरी, स्वच्छंदानेगमन करण्या चा आहे स्वभाव ज्याचा तो० कृ० ईरधा० गतिअ० स्वतंत्र० इन्० पु० ई० स्त्री० इन्न०

हंसः हंतीतिहंसः, गमन करि तो जो तो० कृ० हनधा० गतिअ० सू र्य० २ हंसपक्षि० ३ शरीरांतील वा युविशेष० ४ मंत्रविशेष० अ० पु०

हंसकः हंसइवप्रतिकृतिर्हंसकः, हंसाकार खी जी प्रति मा तो० त० तीरड्या० अ० पु०

ह हंतीतिह, अपूर्णत्वनाशक जें तें० कृ० हनधा० हिंसादिकअ० पादपूरणार्थी अव्य०

हंजिका हंतिरोगानितिहंजिका, रोगांतें हनन करिते जी ती० कृ० हन धा० गतिअ० भारंग० आ० स्त्रीलिं०

हंजे हिंडतेइतिहंजे, गमन करिते जी ती० कृ० हिंडिधा० गति अनादरअ० कुणाचिणीस बो लावण्याचें हें संबो धन० अव्य०

हट्टविलासिनी हट्टेविलसतिनच्छीलाहट्टविलासिनी, बा

वि-उ-पु-न-ई-स्त्री-

स्वादुकंटक: स्वादवःकटकायस्य स्वादुकंटकः, स्वादु आहेत कांटे ज्याचे तें. स. होमपात्रविशेष. २सराटा. अ-पु.

स्वादुरसा स्वादूरसोयस्याःसा स्वादुरसा, गोड आहे रस जीचा ती. स. काकली औषधि. आ-स्त्री

स्वाद्वी स्वद्यतइतिस्वाद्वी, आस्वादन करिजेस्से जी ती. स्वीप्र. द्राक्षाचीवेल-ई-स्त्री-

स्वाध्याय: सु अतीवाइत्याअध्ययनंस्वाध्यायः, अत्यंत आवृत्ति करून जें अध्ययन तो. स. वेदाभ्यास-अ-पु-

स्वान: स्वननंस्वानः, शब्दजो तो. कृ. स्वनधा. शब्दअ. शब्द. अ-पु.

स्वांतं शोभनः अंतोस्येतिस्वांतं, सुंदर आहे अंत ह्म. परिणाम ज्याचा तें. स. चित्त. अ-न.

स्वाप: स्वपनंस्वापः, निद्रा जीती. कृ. ञिष्वपधा. शयनअ. निद्रा अ-पु.

स्वापतेयं स्वपतीसाधुःस्वापतेयं, स्वपतीचेठायींजें साधु तें. न द्रव्य. अ-न.

स्वामी स्वमस्यास्तीतिस्वामी, आत्मीय आहे ज्यास तो. त. प्रभु. इ-पु.

स्वार: स्वरतीतिस्वरणंवास्वारः, उपताप किंवा संताप करणारा जो तो. कृ. स्वृधा. शब्दोपतापयोः योगविशेष. अ-पु.

स्वाराट् स्वःराजतइतिस्वाराट्, स्वर्गाचेठायीं राजते ह्म. शोभतो जो तो. कृ. राजृधा. दीप्तिअ. इंद्र. अ-पु.

स्वाहा सुष्ठु आहूयंतेअनयास्वाहा, जाच्या योगानें देव हविर्दान करितात ती. कृ. ह्वेञ्धा. दानादिअ. अग्नीची बायको. २ हविर्दानविशेष. आ-स्त्री-अव्य

स्वित् सुष्ठुएतिप्राप्नोतीतिस्वित्, उत्तमप्रकारें करून प्रश्नादि कार्याप्रत जें जातें तें. कृ. इण्धा. गतिअ. तर्कत्या अर्थी अव्य. उ. किंस्वित् कुशलमस्तिः

स्वेद: स्विद्यतेइतिस्वेदः, आर्द्र होइजेतो जो तो. कृ. ञिष्विदा

हरिचंदनं चंद्रपतीतिचंदनं,हरे श्चंदनंहरिचंदनं,आल्हादकारक असाजो इंद्राचा चंदन तो. स.क ल्पवृक्षविशेष. २ चंदनविशेष. अ.पु.न.

हरिणः हरतिमनइतिहरिणः, मनातें हरण करितो जो तो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. तृणादिकंह रतिवाहरिणः,तृणादिकातें ह रण करितो जो तो. ए. मृ. प्र. ह रिण. अ.पु.

हरिणी हरिणस्यस्त्रीहरिणी, हरिणाची जी स्त्री ती. स्त्रीमृ.सो न्याची प्रतिमा. २ हरिणी. ई. स्त्री ३ हिरवा. वि. अ. पु.न. ई. स्त्री.

हरितकं हरत्यन्नंहरितं.तदेवह रितकं, अन्नातें हरण स. भक्षण नत्साधक जें तें हरित तेंच हरित क. त. शाकभाजी. अ. न.

हरितालं हरितेनालनइतिहरि तालं, हरितवर्णानें भूषितजें तें. क. अलधा. भूषणादिअ. ह रताल. २ दूर्वा. अ.न.

हरितः हरतिमनोहरितः, मना तें हरण करितो जो तो. कृ. हृञ् धा. हरणअ. हिरवा. वि. अ.पु.न. आ. स्त्री.

हरितालकं हरित्वर्णमालाती तिहरितालं तदेवहरितालकं,हरि द्वर्ण ग्रहण करितें जें तें हरिताल तें चहरितालक. त. हरताल. अ.न.

हरित् हरत्यज्ञानमनयेतिहरि त्, अज्ञान नाश होतें जीणें ती. कृ. हृञ्धा. हरणअ. दिशा. न् स्त्री

हरिदश्वः हरितः अश्वायस्यहरि दश्वः, हरिद्वर्णआहेत अश्वजा चे तो. स. सूर्य. अ.पु.

हरिद्रा हरिंद्रवतीतिहरिद्रा, वा नरातें प्राप्त होणारी जी ती. कृ. द्रुधा. गतिअ. हळद. आ. स्त्री.

हरिद्राभः हरिद्रेवाभादीप्तिर्य स्यहरिद्राभः, हरिद्रेसारखी आ हे कांती जीची तो. स. पिवळा वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हरिद्रुः हरिः पीतोद्रुर्यस्यहरिद्रुः, पीतवर्ण आहे वृक्ष ज्याचा तो. स . दारुहळद. उ.पु.

हरिन्मणिः हरिद्वर्णोमणिर्हरि न्मणिः, नीलवर्णजो मणी तो. स. रत्नविशेष,पाचू. इ.पु.

आरामध्यें शोभण्याचा स्वभा
व जीचा ती. क्र. लसधा. श्लेष
णादिअ. नखला. ई. स्त्री.

हठः हटनंहठः, बळजोरी तो
क्र. हठधा. प्लुतिशठत्वअ. बला
त्कार. अ. पु.

हंडे विग्रहादिसर्वहंजेशब्दाप्र.

हतः हन्यतेस्महतः, मनोभंग
करिजेला जो तो. क्र. हनधा. हिं
साअ. मनोभंगजाहलेला. २मा
रलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हनुः हंतीतिहनुः, उत्तमलेंकरू
नक्षातजी ती. क्र. हनधा. गत्यादि
अ. नखला. २हनवटी. उ. स्त्री.

हंत हंतीतिहंत, खेदादिकरि
तें जें तें. क्र. हनधा. हिंसादिअ
. हर्ष. २. वाक्यारंभ. ३दया. ४खे
द. त्यां अर्थी अव्य.

हव्यं हूयतेस्महव्यं, सुरीपोत्स
र्ग करिजेलें जें तें. क्र. हुदधा.
सुरीपोत्सर्गअ. हवनपुरीपोत्सर्ग.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हयः हयतीतिहयः, गमनकर
णारा जो तो. क्र. हयधा. गतिअ
अश्व. अ. पु.

हयनं हयतेनेनहयनं, गमन
होतें ज्याचा योगानें तें. क्र. हयधा
गतिअ. बुरख्याची गाडी. अ. न

हयपुच्छी हयइवपुच्छानिपर्णा
न्यस्याहयपुच्छी, अश्वपर्णासारखी
ओहेत पुच्छें ह्म. पर्णें जीचीं ती
स. रानउडीद. ई. स्त्री.

हयमारकः हयानांमारकःहय
मारकः, हयांलाजो मारक तो.
स. कण्हेरीचें झाड. अ. पु

हरः हरतिपापादिकमितिहरः,
पापादिकातें हरण करितो जो तो
क्र. हृञ्धा. हरणअ. महादेव.
अ. पु.

हरणं ह्रीयतेइतिहरणं, संपा
दिजेतें जें तें. क्र. हृञ्धा. हर
णअ. लग्नामध्यें वधूवरांस हिं
वा व्रतभिक्षेस दिलेलें द्रव्य. अ. न

हरिः हरतिदुःखानीतिहरिः, स
र्वदुःखांतें हरण करितो जो तो
क्र. हृञ्धा. हरणअ. विष्णु. २स
र्प. ३यम. ४सिंह. ५वायु. ६इंद्र.
७चंद्र. ८सूर्य. ९किरण. १०घो
डा. ११पोपट. १२वानर. १३बेडूक.
१४परलोक. इ. पु.

हलाहलं हलतिजवरमितिहलं, आहलतीत्याहलं, हलंचतत्आहलंचहलाहलं, जठरविलेखन करितें जें तें हल सर्व शरीर विलेखन करितें जें तें आहल हल असें जें आहल तें. सं. विषविशेष. अ. न.

हली हलमस्यास्तीतिहली, हल म्ह. नांगर आहे ज्यास तो. न. बलराम. स. पु.

हलिप्रिया हलिनः प्रियाहलिप्रिया, बलरामाला जी प्रियाती. स. मद्य. आ. स्त्री.

हलिप्रियः हलिनः प्रियः हलिप्रियः, बलरामाला जो प्रियतो. स. कळंबाचें झाड अ. पु.

हल्यं हलेनकृष्टंहल्यं, नांगरानें जें कृष्टनें. न. नांगरलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हल्या हलानांसमूहोहल्या, नांगरांचा जो समुदाय तो. न. नांगरांचासमूह. आ. स्त्री.

हल्लकं हल्लतीतिहल्लकं, विकसित न होतें जें तें. कृ. हल्लधा. विकसनअ. तांबडें संध्याकाळीं विकासीकमल. अ. न.

हवः ह्वानंहवः, आह्वान जें तो. कृ. ह्वेञ्धा. शब्दअ. हूयतेत्रवा हवः, हवन करिजे तें ज्याचेठायीं तो. कृ. पू. प्र. बोलावणें. २ आज्ञा. ३ यज्ञ. अ. पु.

हविः हूयतेइतिहविः, हवन करिजेतें जें तें. कृ. हुधा. दानाद्य. उ. प. स. न.

हव्यं हूयंतेदेवायेनहव्यं, ज्याचा योगानें देव संतुष्ट होतात तें. कृ. हुधा. दानादिअ. देवप्रीत्यर्थ जें अन्न तें. अ. न.

हव्यवाहनः हव्यंवाहयतीतिहव्यवाहनः, हुनकेलेलें घृतादिक देवांस पोंचवितो जो तो. कृ. वहधा. प्रापणअ. अग्नि. अ. पु.

हसः हासः जनान्हासयतीतिहासः, जनांतें हसवितो जो तो. कृ. हसेधा. हसनअ. हास्यरस. पुल्लिंगीं अ.

हसनी हसत्यनेनहसनी, शीत हनन होतें जीणें करूनती. कृ. हसेधा. हसनअ. शेगडी. ई. स्त्री.

हसंती हसतीतिहसंती, विकसि

हरिप्रिया हरेःप्रियाहरिप्रिया,हरीची जी प्रियाती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

हरिमंथकः हरिभिःमथ्यतेइतिहरिमंथकः, अश्वादिकांनीं भक्षण करिजेतो जो तो. कृ. मंथधा. विलोडनअ. हरभरा. अ. पु.

हरिमंथजः हरीणांमंथंजनयतीतिहरिमंथजः, हरीह्म. घोडे त्यांचा जो मंथह्म. चर्वण त्यातें उत्पन्न करितो जो तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. अर्थादिपूर्वींच्याशब्दाप्रमाणे.

हरिवालुकं हरिद्वर्णवालुकंहरिवालुकं, हरित् वर्ण जें वालुक तें. स. वालुक. अ. न.

हरिहयः हरिर्हयोयस्यसहरिहयः, हिरवा आहे घोडा ज्याचा तो स. इंद्र. अ. पु.

हरीतकी हरीतक्याः फलहरीतकी, हरीतकीचें जे फल ती. त. हिरड्याचें फल. ई. स्त्री.

हरेणुः हरतिमनोहरेणुः, मनोहरण करणाराजोतो. कृ. हृञ्धा. हरणअ. रेणुकाबीज. उ. स्त्री. २ राटाणा. अ. पु.

हर्म्यं हरतिमनइतिहर्म्यं, मनोहारी जें तें. कृ. हृञ्धा. हरणअ. धनिकांचें घर. अ. न.

हर्यक्षः हरिणीपिंगलेअक्षिणीयस्यसः हर्यक्षः, पिंगटवर्ण आहेत नेत्र ज्याचे तो. स. सिंह. अ. पु.

हर्षः हृष्यतेअनेनेतिहर्षः, आनंदित होतो जेणें करून तो. कृ. हृषधा. तुष्टिअ. आनंद. अ. पु.

हर्षमाणः हृष्यतीतिहर्षमाण, हर्ष पावतो जो तो. कृ. हृषधा. तुष्टिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हलं हलतीतिहलं, विलेखन करणारें जें तें. कृ. हलधा. विलेखनअ. नांगर. अ. पु.

हला हलतीतिहला, विलेखन करणारीजीती. कृ. हलधा. विलेखनअ. सखीस बोलावयाचें तरतीस संबोधन. अव्य.

हलायुधः हलमायुधंयस्यसहलायुधः हलह्म. नांगर आहे आयुध ज्याचें तो स. बलराम अ. पुल्लिंगी.

ल पक्षी. अ. पु.

हार्दं हृदयस्थप्रियंहार्दं,मनालाजें प्रियतें. त. प्रीति. अ. न.

हालः विग्रहादिहलशब्दाप्रमाणें. नांगर. अ. पु.

हालाहलः दहतिजवरमितिह लो आहलतीतिआहलः, सन्धा सीआहलश्चहलाहलः. सएवहा लाहलः, दहनकरितें जें तें हल आसमंताद्राणी जें रहकरीतें ह लाहल तीन्व हालाहलः. तं विष विशेष. अ. न.

हाला हल्यतेनयाहाला,मूर्छितकरि जेतीजीणें करूनती. कृ. हलधा. वि लेखन अ. मद्य. आ. स्त्री.

हालिकः हलेनखनतिहलंवहति हलस्यायंवाहालिकः, नांगरानें स मनादिकरितोजोतो. त. नांगरवा हणारा. अ. पु.

हावः हूयंतेकामिनएभिरितिहा वाः, कामिपुरुषांना आव्हान क रणारे जे ते. कृ. ह्वेञ्धा. शब्द अ. विलास विशेषक विभ्रम लक्षि तलीला हे साहा प्रतोक. अ. पु.

हास्तिकं [illegible] मूहाहास्तिकं,

हस्तींचाजो समुदाय तें. त हत्ती चा समुदाय. अ. न.

हास्यः हसनंहासयतीतिवाहास्यः, हास्य किंवा हसविणें जो तो. कृ. हें सैधा. हसन अ. हसणें. २ रस विशे ष. अ. न.

हाहाः जहातीतिहाहाः, शोकदा किती जो तो. कृ. ओहाकधा. त्याग अ. देवांचा गायक विशेष. अ. पु.

हिंसा. हिंसनंहिंसा, हिंसनं जें ती. कृ. हिंसिधा. हिंसा अ. वधः, चोरी आ. स्त्री.

हिंसाकर्म हिंसाफलकंकर्महिंसा कर्म, हिंसाफलककर्म तें. त. मा रणेवगैरे. न. न.

हिंस्रः हिनस्तीतिहिंस्रः, हिंसाक रितो जो तो. कृ. हिंसिधा. हिंसा अ. घातुक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हि हिनोतीतिहि, हेत्वादिकार्थीं गमन करितें जें तें. कृ. हिधा. ग त्यादिअ. हेतु. २ अवधारण, नि श्चयत्व अर्थीअव्य.

हिक्का हिक्कनंहिक्का, अव्यक्त श ब्दितजें तें. कृ. हिक्कधा. अव्यक्त शब्द अ. उचकी. आ. स्त्री.

त होणारी जी ती. रु. हसेधा हस नंअ. शेगडी. ई. स्त्री.

हस्तः हसतीतिहसतेवाहस्तः, प्रकाशित होणारा जो तो अथवा विकास पावतो जो तो. रु. हसेधा. हसनअ. हात. २ हस्तनक्षत्र. अ. पु.

हस्तधारणं हस्तस्यधारणंहस्तधारणं, मारणोद्यत हस्तधारण जें तें. स. वधाविषयीं जो उद्युक्त त्याचें निवारण करणें अ. न.

हस्तवारणं हस्तस्यवारणंहस्तवारणं, मारणोद्यत हस्तांचें निवारण जें तें. स. अर्थादिपू. श. प्र.

हस्तिनखः हस्तिनोनखइवहस्तिनानखन्यतइतिवाहस्तिनखः हस्तीच्यानखासारिखा क्ष. तद्वाकृति किंवा हस्तीनें खदलें आंतना हीजें तें. स २ रुं. खनुधा. अवदारणअ. नगराच्या द्वाराचेठायीं अनायासानें उतरण्या करितां मृत्तिकेनें भरूनकेलेलें जें ते अ. पु.

हस्तिपकः हस्तिनपातीतिहस्तिपकः, हस्तींतें रक्षण करणाराजो तो रु. पाधा. रक्षअ. झात. अ. पु.

हस्ती हस्तःशुंडास्यहस्ती, शुंडा आहे ज्यास तो. त. हस्तीइन् पु.

हस्त्यारोहः हस्तिनआरोहहस्त्यारोहः, हस्तीतें आरोहण करणारा जो तो रु. रुहधा बीजादिअ. स्नात. अ पु.

हा जहातीतिहा, सुखादित्यागकारी जें तें. रु. ओहाकृधा त्याग अ. विषाद२शोक. ३ पीडा ह्याअर्थी अव्यय

हाटकं हटतीतिहाटकं, शोभाकरितेजें तें. रु. हटधा. दीप्तिअ. सोनें अ. न.

हायनः जहातिक्रमेणऋतूनितिहायनः, क्रमानें ऋतूंचा त्याग करितो जो तो रु. ओहाकृधा त्यागअ. यद्वा जिहीतेइतिहायनः, सर्वदा गमनकरितोजो तो रु धा२. प्र. वर्ष अ. पु. न. २ किरण. ३ व्रीहिविशेष अ. पु.

हारीतः हारिइतंगमनंयस्यहारीतः, मनोहरण करणारेंआहे गमन ज्याचें तो. स. पक्षिविशेष, हारि

हृष्टमानसः, हर्षयुक्त आहे अंतःकरण ज्यानें तो. स. ज्याचें अंतःकरण हर्षयुक्त आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हे हिनोतीतिहे, संबोधनार्थातें भर्धन करितें जें तें. कृ. हिधा. गतिवृद्धीअ. संबोधनार्थी अव्य.

हेति. हिनोतिहंसनयेनिवाहेतिः, वृद्धि पावल्ये व नाश होतो जीणें ती. कृ. हनधा. हिंसादिअ. अग्नीची ज्वाला. २ शस्त्र. ३ सूर्याचीप्रभा. इ. स्त्री.

हेतुः हिनोतिवर्धतइतिहेतुः, वृद्धि पावतो जो तो. कृ. हिधा. गतिवृद्धीअ. कारण. उ. पु.

हेमकूटः हेम्नः कूटोराशिर्हेमकूटः, सुवर्णाचा राशि ह्म. राशिभूत जो पर्वत तो. स. पर्वतविशेष. अ. पु.

हेमदुग्धकः हेमवर्णदुग्धमस्य हेमदुग्धकः, सुवर्णासारिखें आहे दुग्ध ज्याचें तो. स. उंबराचें झाड. अ. पु.

हेम हिनोतीतिहेम, समृद्धि करितें जें तें. कृ. हिधा. गतिअ. सोनें. न. न.

हेमंतः हिमेनहंतीतिहेमंतः, हिमह्म. शीत तेणेंकरून जो पीडा करितो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. हेमंतऋतु. अ. पु.

हेमपुष्पकः हेमपुष्पिका हेमवर्णपुष्पमस्यहेमपुष्पकः, सुवर्णासारिखें आहे पुष्प ज्याचें तो. स. सोनचांफा. अ. पु. २ पिवळी जाई. आ. स्त्री.

हेमाद्रिः हेम्नः अद्रिः हेमाद्रिः, सुवर्णाचा जो अद्रिह्म. पर्वत तो. स. मेरुपर्वत. ई. पु.

हेरंबः हेरंबतइतिहेरंबः, प्रातःकाळीं किंवा संग्रामीं स्मृत होतो जो तो. कृ. रबिधा. शब्दादिअ. गणपति. अ. पु.

हेला हेलनंहेला, भावकरणजेतें कृ. हिलधा. भावकरणाअ. स्त्रियांचा हावभावविशेष. आ. स्त्री.

हेषा हेषणंहेषा, अश्वांचा जो शब्द ती. कृ. हेषधा. अव्यक्तशब्दअ. घोड्यांचा शब्द. आ. स्त्री.

है हंतीतिहै, संबोधनार्थाप्रत गमन करितें जें तें. कृ. हनधा. गत्या

हूहूः हूयतेस्पर्धतीतिहूहूः, गाय नाचा योगें स्पर्धाकरितो जो तो. रू. हेञ्धा. स्पर्धाअ. देवांचा गायकविशेष. ऊ. पु.

ह्यः गतमहः ह्यः, गत जें दिन तें गतदिवस त्या अर्थी अव्यय.

हृणिया विग्रहादिस्वालवाशब्दा प्रमाणें. निंदा. आ. स्त्री.

हृणीया हृणीयनंहृणीया, जुगुप्सा जी ती. रू. हृणीञ्धा. लज्जा अ. लज्जा. आ. स्त्री.

हृत् विग्रहादिहृदयशब्दाप्रमाणें अंतःकरण. २ शरीराचा स्थोल भाग. हृदय. त्. न.

हृदयं हरतीतिहृदयं, हरण करणार जें तें. रू. हृञ्धा. हरणाअर्थी. दिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

हृदयंगमं हृदयंगच्छतीतिहृदयंगमं, हृदयाप्रत, गमन करणारें जें तें. रू. गमूधा. गतिअ. पूर्वापरसंबंधयुक्त जें भाषण तें वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृदयालुः प्रशस्तहृदयमस्य, हृदयालुः, प्रशस्त आहे हृदय ज्याचें तो. त. प्रशस्तचित्ताचा. वि. अ. पु. स्त्री. न.

हृदयवान् प्रशस्तंहृदयमस्त्य स्यहृदयवान्, उदार आहे चित्त ज्याचें तो. त. हृदयिक. त. पु.

हृदयिकः विग्रहादिहृदयालु शब्दाप्रमाणें. प्रशस्तचित्ताचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृदयी हृदयंप्रशस्तमस्यास्तीति हृदयी, प्रशस्त आहे हृदय स्य अंतःकरण ज्याचें तो. त. हृदयिक. वि. इन्. पु. न. ई. स्त्री.

हृद्यं हृदयस्यप्रियंहृद्यं, हृदयाला जें प्रिय तें. त. स्पष्टभाषण. २ इष्ट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृषीकं हृष्यंत्यनेनेतिहृषीकं, हर्षित होतात जेणेंकरून तें. रू. हृषुधा. अलीक अ. इंद्रिय. अ. न.

हृषीकेशः हृषीकाणामिंद्रियाणामीशोहृषीकेशः, इंद्रियांचा जो स्वामी तो. स. विष्णु. अ. पु.

हृष्टः हृष्यतिस्महृष्टः, संतोष पावता झाला जो तो. रू. हृषधातुष्टिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हृष्टमानसः हृष्टंमानसमस्य

ह्रीः ह्रियतेइतिह्रीः, ह्रियते ह्य लज्जाजी ती. क्रु. ह्रीधा. लज्जा अ. लाज. ई. स्त्री.

ह्रीणः अह्रैषीत् ह्रीणः, लज्जापावला जो तो. क्रु. ह्रीधा. लज्जा अ. लाजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ह्रीतः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें.

ह्रीबेरं ह्रीयुक्तंबेरंयस्यतत् ह्रीबेरं, लज्जायुक्त आहे शरीर जावें तें. स. वाळा. अ. न.

ह्रेषा ह्रेषणंह्रेषा, अर्थह्रेषाशब्दाप्रमाणें. घोड्याचा शब्द. आवे. स्त्रीलिंगीं.

ल्हादिनी ल्हादयसनश्यमिति ल्हादिनी, अर्थादि ह्रादिनीशब्दाप्रमाणें. क्रु. ह्रादधा. अव्यक्तशब्दिअ. सालई. ई. स्त्री.

दिअ. संबोधनार्थी अव्य.
हैमवती हिमवतोपत्यंस्त्री हैमवती, हिमाचलाची जी कन्या ती. न. १ पार्वती. २ हिरड्याचें झाड. ३ पांढरें वेखंड. ४ स्वर्णक्षीरी. ई. स्त्री.
हैयंगवीनं ह्यस्तनेदिनेगोदोहः ह्यस्तनगोदोहादुद्भवतितत् हैयंगवीनं, एकरात्र अपर्युषित जें दही त्याणासून दुसरे दिवशीं जें उत्पन्न तें. क. दु हधा. प्र पूरण अ. १ पूर्वा. उत्पत्ति अ. पूर्वदिवशी काढलेल्या दुधाचें तूप तें. अ. न.
होता जुहोतीतिहोता, हवन करणारा जो ती. क्र. हुधा. दानादि. अ. ऋत्विक् विशेष. ऋ. पु.
होमः हवनंहोमः, अग्नीचाठायीं हविःप्रक्षेप जो तो. क्र. हुधा. दानादिअ. वैश्वदेवांग होम. पि. अ. पु. न. आ स्त्री.
होरा हुलतिहुल्यतेवाहोरा, फलकथन करितें ह्य सूचवितें जी ती. क्र. हुलधा. गत्यादिअ. १ वेलाविशेष. २ शास्त्रविशेष. ३ मेषादिलग्नार्ध. आ. स्त्री.
ह्रदः कल्लोलैरव्यक्तंह्रादतेइतिह्रदः, तरंगांचे योगानें अव्यक्त शब्द करितो जो तो. क्र. ह्राद धा. अव्यक्तशब्द अ. खोलजोज काशय तो, डोह. अ. पु.
ह्रसिष्ठः अतिशयेनह्रस्वोह्रसिष्ठः, अत्यंत जो ह्रस्व तो. तरलहान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
ह्रस्वः ह्रसतीतिह्रस्वः, शब्दकरणारा जो तो. क्र. ह्रसधा. शब्देअ. ठेंगणा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
ह्रस्वगवेधुका गवि भूमौवेधतेइतिगवेधुका ह्रस्वाचासौगवेधुकाच ह्रस्वगवेधुका, भूमीचे ठायीं इंगितजी ती गवेधुका ह्रस्व अशी जी गवेधुका ती. स. ह्रस्वांकुश आ. स्त्री.
ह्रस्वांगः ह्रस्वान्यंगान्यस्यह्रस्वांगः, ह्रस्व आहेत अंगें ज्याचीं तो स. जीवक नामानी वनौषधी. अ. पुल्लिंगी.
ह्रादिनी अवश्यंह्रादतेइतिह्रादिनी, अवश्य शब्द करितें जी ती. क्र. ह्रादधा. अव्यक्तशब्द. १ वज्र. २ वीज. ३ नदी. ४ सालई. ई. स्त्री.

प्रस्तावनापुरवणी.

या कोशांत लिंगबोधक खुणान्च्या जागीं नित्य स्त्रीलिंगीं अवी, तंत्री, तरी, लक्ष्मी, ह्री, धी, श्री इतके शब्द खेरीज करून बाकीच्या जागीं ई,आ हे तेथें ईवंत असा अर्थ समजावा व या जागीं ईकारांत.

यांत शब्दांचे विग्रह केले आहेत त्यांत कदाचित क्षेपक श्लोकांतील व अमरांतील आदिशब्द आल्या व विग्रहोपयुक्त इतर असा क्वचित् शब्द आला आहे.

पृ.	श	अशुद्ध.	शुद्ध;
७	८	स्पष्ट होतो	स्पष्टहोइजेतो
९	१	अशूद्	अशू .
११	२	अंगारवर्णप	अगारवत्त्व
		णोवल्लुवी	ल्लुरीयस्याः
	२	आर्हत पर्णे	आर्ह पर्णघुलुम जिसे
१३	९	मृषधा ति	मृधुधा सह
		तिस्राअ.	नअ.
१४	५२	ब्रास्मणागम्य	ब्रह्मणागम्य
		नइत्वगर्थ	नइ्त्वजगव
	५२	जाणलेंजातें	जाणिजेतें
१७	१५	अंडाचा	अंडाचा
२०	५२	धरलें जें	धरिजेलेजें
२३	१०	श्रियते	श्रीयते
२५	६	अलत्वनेनेति	अनंत्वनेनेति
	९	अनवस्मिन्	अवरास्मिन्वर्षे
		शेवटाचेठा	शेवटचापूजे
		यी झालाजो	विपयी विद्य
		तो	मानजो तो.
२७	३री	ब्राह्मणोनक	ब्रह्मणोनपा
	९	नव्हेजो निषि	नव्हे जो निषि
		पक्ष.देव तो	पक्ष.मनुष्य.
२९	५	तृपाधा	जितृपधा
	११	स	न
३१	१३	इहधा.	ईहधाः
३२	१	अतनेपूने	अंत.अभ्यंतरे
३३	५२	अनत्यतेत्र	अंत्यतेत्र

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध
३४	१४	दूपोरन्योअ	दूयोरन्यअ
		न्यतर दोहीं	न्यतर . दो
		मध्येंजोएक	हीं मध्येंजो
		तो.अन्यएक	एक तो.
		न्यतरोवा किं	
		वाअन्यजो	
		नोन्व	
३६	३	अपपाचितं	अपचायितं
	८	अपत्रपयतो	अपत्रपणअ,
		लपत्रपा,ल	पत्रपा . ल
		ज्जित करिले	ज्जा जीनी
३७	८	पृषत्कोस्मात्	पृषत्कोयस्य
३९	५	अपमार्जत्य	अपमार्जत्य
	८	मारिजेतें जें	हिंसनजें
४१	५	करिताहेत	करिजेतात.
४२	२	अभिशंसन	अभिख्याति
		मभिख्यानं.	रभिख्यान,
		अभिशंसन	अतिख्यान
		जें तें. कृ. धा	जे तें. कृ ख्या
		साधा.स्तुतिअ.	धा प्रकथनअ
	१२	बोलिजेतेजें	धारण करिजे
		तें कृ.धीधा.	तेंजेनें.कृ डुधा
		अनादरअ	ञ्धा. धारणअ
४५	४	स्वप्नअ	स्वप्नअ. निद्रा
	५	याधा.प्रापण	णिजंत अभिषेषि
		अ.	धा सेन

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
		ॲेस्यश्लीलं	श्लीलं
६७	१३	स.	त.
६८	२	समाहार तें.	समाहारते.स
६९	३	असनपर्णा	असनस्येव
		त्यस्याः	पर्णानियस्या
	८	अस्यनइत्यसि	अस्यतइत्यसि
	५६	दीप्तिमंतहो	चलनपाव
		तात	तात
	५९	न क्रु. क्षिपधा	ते. क्रु. अस्क
		दीत्यादिअ.	धा. क्षेपणअ
७०	२	क्षिपधा. प्रे	अस्कधा. क्षे
		पणअ.	पणअ.
७१	४	अस्नुक्रुधादाम	अश्नुशब्दाम.
	१५	अहंपूर्व	अहंपूर्व
७२	१२'	आहिंमुक्ते	आहिंमुंक्ते
७३	५	क्रुधा	क्रुधा.
७४	९	ओखोदः	आखोदः
	१०	दुसांते खंडेन	दुसातें खंडन
७५	४,	स.	त.
	६	समूहो	संमूह
	६	तो.	तें.त.
	९	आजीव्यतेने	आजीव्यते
	९	जीवनपाव	
		तोजेणें करूं	
	१०	आजीवती	आजवती

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७७	५	अध्यापतीआ	अध्यायतीत्या
		स्यः	स्यः
	१०	आतनिः	आतंन,
७८	२	आलोतोर्नि	आतोतोर्ती
		इतिआतुरः	त्यातुरः
	१३	पेषणअ.	पोषणअ.
७९	१	दिसतेंहे	पाहिजेतें
	६	उपदेशकेला	उपदेशिजेलें
	८	क्रु. दिशाधा. क्रु	क्रु. दिशाधा.
		दिशाधा.	
	१४	दुःखमनंस	दुःखमनेन
८०	१	अधोभक्तं	अंधोभक्तं
	२	चलधा.	धूञ्धा.
	४	स्पृधा. आध्यान	ध्यैधा. चिंता
	५	आनितीत्यनेनें	आनितीत्य
		तिआनकः आ	नेनेतिआन
		नीतीत्यानकइ	कः
		तिवा	
	५	अणाधा.	अनधा.
	६	आनकेंदुंदुभि	आनकसहिता.
		श्चउपलक्षित.	दुंदुभयोयत्र
	६	जन्मकालींआ	आनकसहि
		नकानींवदुंद	तआहेतआ
		भीनीउपल	पल्यापण शब्द
		क्षित तो.	करणारे दुंदु

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४५	६	कृ. ह्नुधा.	स.
		स्तुतिअ.	
	६	अभिसंतपनं	अभिसंपतनं
४६	७	जीन्वें तो.स.	जान्वेंतो.स.
४७	२	अभ्यवहीय	अभ्यवन्हिय
		तेस्य. भक्षण	तेस्य, भक्षण
		केलेजें तें. कृ.	करिजेलेंजें तें.
		हीधा. लज्जाअ	स. हृञ्धा. हर
			णअ.
	९	अशूड्धा.	अशूधा. व्या
५२	५	इर्पतीत्यरं,	इयर्तीत्यरं. श्री
		गमन करिनें	प्रार्थी गमन
		जें तें.	करिनें जें तें
५६	७	इपतीत्यर्य.	इयर्तीत्यर्यः
५७	१२	निस्पलगर्द.	निस्पलगर्दः
५८	६	अलतीनिअ	अलतीतिअ
		ल् अल्चाला	ल अल्चासा
		पर्कश्चअलर्क.	पर्कश्चअल
		अलमपनइ	र्कः
		तिवा	
६१	१	गतिअ. नञु	क्षिसरूधास्त्रु
		रलेला	र्णीकृनहा चोग
			णकेलेला
	१०	अव्वलनेने	अव्वनइत्यव
		स्पननं. नरक्षा	नें, रक्षणजें

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध
-		द्हिोतें हेजे	तें.
		णेंकरून तें	
६२	६	अवतिइत्यव	अवतिआत्मा
		मः, हिंसा फि	नंअवमःआप
		या यात्वना करि	त्यातें संरक्षणा
		तो जो तो. कृ.	दि करितोजोतो
		अवधा. याच	कृ. अवधा. व
		नादिअ.	क्षणादिअ.
६३	८	अवलंबतेस्म	अवलंबते
	८	स्वीकृनकरिजे	स्वीकृतिजो
		तें जें	
	१४	समासहोइजेतें	समापन
६४	१०	त.	स.
६५	१	अवतेस्म	अभ्यतेस्म
	१	केलेंजें	करिजेलेंजें
	११	अवंतेस्या	अवंतिअन्मात्
	१२	नाहीं स्पष्ट	नहुंजो स्पष्ट
		होत	होयिजेनां
६६	१	म	कृ.
	२	अवहित	अभ्यवहित
	२	पावनें	पाविजेतें
	९	होतें	होयिजेतें
६७	४	अगड्धा	अगधा
	१२	अगाड्धा.	अगाधा
	१३	नविधतेन्धार	नर्माबन्धस्त्रम

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८७	१२	आलप्यतेनेन	आलप्यते
	१२	बोलिजेतोजो	बोलणेंजें·
८८	६	प्रकाशअथ	प्रकाश
		वा अवलोकन	
	११	सिद्ध झालें	सिद्ध होयिजेनें
८९	६	अवेशे	आवेशे
	९	आशयनं	आवोतेनिश्चल
			त्रेनिआशय
			नंवा
	९	जीवनादिका	जलादिवाहने
		सआश्रयअ	अन्वेठायीनो
		थवा	य
	११	भोजनअ·	भोजनअ·अग्नि
	१२	अग्रूडू·धा·	अग्रूधा·
९०	२	अश्नाति	आसमंतात्
			अश्नाति
	५	अश्नुतइस्त्र	अश्नुतेअस्य
		श्रः	तद्वतिवाआश्र
			शीघ्रार्थोनें
९१	२	अश्वयुजी	आश्वयुजी
	२	अश्वयुजी	आश्वयुजी
	३	अश्विन्यामप्तं	अश्विन्यामप्तं
	४	स·	न·
९२	३	मनोत्रआसे	मनोचआसे

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
		चनकं,मनः	चनं नदेवासे
		स्मरण होत	चनकं, मनः
		नाहींज्यान्वेळा	स्मरणहोत
		यीतें· छ· धि	नाहींज्यान्वेळा
		चधा· स्मरणअ	यीतेंआसेच
			न तेंच आसे
			चनक· त·
	१४	आस्वात	आस्वादित
९३	१४	आह्वानमाहूः	आहूयतेनेने
		तस्याअयंआ	सास्य:,आ
		हृयः,आह्वान	ह्वान करिजे
		ऐंतीआहून	तोजेणें तोआ
		संबंधींजोतो	हृय· छ· वेद्र
		आह्वय·त·	धा· शब्दअ·
९४	८	इंगत्ते	इंगयते
	८	गमनजेंतें	गमन करितें
			जैंतें व गमन
	१०	नद्यतीति	नदयतीति
	१०	योधा·	दोधा·
९५	१०	प्रकरणएवार्य	प्रकरणार्थ
	१२	पारंपर्योपदे	पारंपर्योपदेशः
		शः सोस्ति	आसमंतात्सोस्ति
९६	२	प्रदीसहोतो	प्रदीसहोइजेतो
	५	भिंदीवरं	भिंदीवरं

पृ	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
			भिजन्म का लींज्याचेंत्या र्थीं तो.
८१	८	आपादनंआ पन्,आपादन	आपदनआप न्,आपदन
	१०	आपदनेमन पाआपदनंचा	आपदनं वि
	१०	विपत्तिभाम होत्से जीर्णोंकि धा विपत्तिजी	विपत्तिजी
८२	३	वित्रेय	विक्रेय
	१६	आभायते	आभाष्यते
८३	७	तो.	तो. स.
	९	मानसेसाधु मानस्य मा नस्याद्भिन्नं आमनस्यं,मा नसाद्विपयी जेंसाधु तेंमा नस्य मानस्या हून जे भिन्नतें स.	मनसिसाधुम नस्य नमनस्य अमनस्यं अम नस्यमेवआम नस्यं,अन.क रणाचेंगायीजे साधुतेंमनस्य नव्हेंजे मनस्य नेंअमनस्यअ मनस्यजेंतेंच आमनस्यं. त.
	१२	मिथुधा सेचन	मलधा. धारण

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
८४	६	अस्यतीति	अस्यतइति
	६	रूच्युत्पादन कस्तितो जेंते.	सर्वथास भार होयिजेतो जेते. हु मेंद्र धा. उन्मादज
	१२	आयतयेति	आयततेइति
	१२	यतिधा	यतीधा.
८५	७	योगशांला	योगशांकां
	८	क्रूस्यते	क्रूदयतें
८६	३	आयालन्चवती	आयालेनचवती
	३	महानसाभत	महानसंफल
	५	योगाच्चा	अयोगाचा
	१०	अय	अग्र
	११	आद्यतस्य	आद्यतेस्य
८७	२	आयाणांस्त्री आर्यांणां,आ र्यस्य श्रेष्ठस्त्री चांआस्त्रीतीय	आसमंतात् अर्य. आर्य आ र्यएव आर्याणी आसमंतात्ता अर्य तोंआर्य आर्य जो तोच आर्याणी न.
	३	वर्ततइति	वर्ततेअय
	२	जोच्या	ज्याचेंतार्चा
	८	आसमतात्	आसमंतात्
	९	जोतो	जो तोच

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
१११	१	उधज्यते	उपुज्यते
	५	कारतो	कारिजेतो
	२	उद्दतंते	उद्दतंते ,
	८	जो तो	जो तें
११२	५	मोडिजेते	मोजिजेते
११४	२	मन्नोपधा	मचोपधा
	४	करिताहेत	करिजेतात
	८	होतो	होयिजेतो
११५	१	सदृशं	सादृश्य
	१	उपमति	उपमिति
	८	उपरज्यते	उपरज्येते
११७	१	मेलाजातो	मरणपावि जेतो
	५	करिसे	करिजेसे
	१२	होतें	होइजेतें
	१३	पशुत्वें मार पा जें तो	पशुत्वं मानक रिजेलाजो तो
११८	३	उपगतंउपाधि	उपगतउपाधि
	२	रु.डुधाञ्धा धारणाक्षिअ	स
	४	करिताहेत	करितो
	७	धीधा अनादस्य	इड्धा अध्यम
	९	उपायते	उपाय्यते
	१०	ईंड्धा.	इणधा
११९	१	उपासंज्यते	उपासज्यतें

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
११९	५	धीधा-अनादा	डुधाञ्धा-धारण
	७	न	स
	९	रु.उपधा दा रुअ.	स.
१२०	१	अर्थते	ऊधते
१२१	२	श्लण	शब्द
	५	वारयति	वांचति
	१२	उलूख तोच	उलूखल तोच
		उलूखल	उलूखलक त
१२२	२	मुक्त झालाजो	मुक्तिपाविजेलाजो
	१०	उषति	ओषति
	१३	अंधकानानें	अंधकारानें
१२३	६	उषति	ओषति
१२४	१	जो तो रु.धु धा प्रसवअ	जो तोउलूक तो चउलूक न
	१६	ऊर्णोस्ति	ऊर्णोअस्ति
१२५	९	उवर्तीति	ऊर्वतीति
१२६	४	ऋक्षोगंधोय स्याः	ऋक्षगंधोन्स्य स्याः
	४	स.	त.
	७	अर्चीति	अर्चति
	११	आधमर्णास ग्रासहोतें	अधमर्णानें ग्र हण करिजेतें
१२७	८	ऋभुस्ता	ऋभुसाः

पृ·	श	अशुद्ध·	शुद्ध·
९६	८	इंदिधा·	इदिधा·
	११	यथाकृतिबीज आहें आचें तें·	इंद्राचें जेंथ यश· यथाकृतिबीज तें· स·
९७	४	इंधते	इंध्यते
	७	ऋच्छातिगच्छंति·—ऋछपर	इर्यते ईरधा·
९८	१	ईंषिका	इषीका
	३	ईंषते	ईंष्यते
	३	जेणें तें	जेणें तो·
	८	तस्मिन्नुयुक्तः	तस्मिन्नुद्युक्तः
	९	एषणमीज्यते	एषणमिज्यते
९९	३	क्षेपण	कंपन
१००	२	करितोजोतो	करितेजीती
१०१	८	तें·	तें· न·
	११	उच्यते	उच्यंते,
	११	करितात	करिजेतात
१०२	४	विद्यमान	विद्यमानहोइ
	६		जेती
	५	बोलिजेतेंजें	बोलणेंजें
१०३	२	करितो	करिजेतो
	९	होनें	होइजेतें
१०४	५	उत्तमंग	उत्तमंच
१०५	७	उत्सयतेनया	उत्सदनं
१०५	७	उत्सन्नहोयिजेतेंजीणेंकरूननती·	उत्सदनजेती·
१०६	२	उत्सोचनस्रुत्सवतीतिवा	उत्सवतीति
	२	उत्साहजोतो	उत्कंठेविषयीप्रेरणाकरितो जो तो.
	२	क्र·शुधा·प्रसवादिअ·शुईधा·ईशान १अ·प्रसव·	क्र·षूधा प्रेरणअ·उत्साह·
	३	उत्सहतेनेने त्सुत्साहः, उत्साहपावतो जेणें तो·	उत्सहनंउत्साहः, उत्साहजो तो
	५	त्साहवर्धनः	उत्साहवर्धन.
	७	त्यागिलें	त्यागिजेलें
	११	उदगत	उद्गत
	१३	स·	क्र·डुधाञ्धारणअ·
१०७	७	बांधिलें	बांधिजेलें
११०	१४	उद्यांच्यते	उंद्यायते
१११	१	उद्यज्यते	उद्युज्यते

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१४५	१	शोभा क्ष· वि	विकार कर्ता			ओ तो·	प पावतो तो·
		स्तार तो·	तो· स·				क्रु· कृधा· विक्षे
	९	स·	त·				पअ·
	११	बधधा·	बंधधा·	१४९	१	करंबकश·	करंबश·
	११	होतें	होयिजेतें		५	तो	तो· स·
	१२	करकरशब्द	करकरयाप्र	१५०	४	करुणं	दयाकरणं
		करणारी	माणें शब्दिन		५	रेढ्धा·	रेढ्धा·
			होयिजेले		८	स·	त·
१४६	१६	इच्छितो	इच्छिजेतो	१५१	४	फर्जतीति	गर्जतीति
१४७	५	क्रु· करेधा-आ	स·		९	स·	त·
		यरणअ·			१०	कधा·	कधा· गतिअ·
	७	करंजयति	करंजयती	१५२	६	देणारें	देणारी
	७	करंजश·	करजश·		१०	गर्वगर्वकरि	दर्पित होतो
	९	वृद्धा·	वेढ्धा·			जेतो जेणें क्रु	जेणें नें·
	१०	हाकिजेतें	हाकितें			रून नें·	
	१०	क्रु· करणअ·	क·डुडन्धा·	१५४	५	मंदयुक्त	मदयुक्त
		विक्षेपअ·	करणाअ-२क्रु·		८	होतें	होयिजेतें
			धा· विक्षेपअ·	१५६	३	आपते	आप्यते
१४८	२	तोयंतदस्य	तोयंयस्याः		३	होयिजेतो	होयिजेले
		स्याइति	स्या		५	दुःस्वानें पता	गणनाद्गम
	२	न·	स·			हत्ताओ	न करितोओ
	७	हस्तानें	हस्तातें	१५७	५	पावताता	पाविजेताता
	८	ज्याचा योगानें	ज्याचायोगानें	१५८	१	कल्पं	कल्पें
		विक्षेपकाभितो	पिशादि विक्षे		२	प्रणतीति	अनितीति

पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१२९	५	एकपिंगं	एकंपिंगं	१३८	१	कष्यते	कद्यते
१३०	८	इतिवर्णान्	एतिवर्णान्		९	कु॰प्रोदृधा॰प	सं॰
	१४	लक्षिजेतो	लक्षितो			चोसिअ॰	
	१५	एलावालु	एलवालु		१०	कटि॰लुवि	कटिल्ल
	१५	तेंच एलया	तेंच एलवा	१४०	१०	कु॰कथा॰ग	त॰
		लुक	लुक॰त॰			लिअ॰	
१३१	४	निश्चयार्थाम	निश्चयार्थवि	१४१	४	पावतो अथ	पाविजेतो अ
		त गमन करि	षयक गमन			वा धिणलाजा	थवा वयनक
		तो जो	जें			तो	रिजेतो
१३२	३	इनाआमः	इनाआपः		५	कंडोलवीणा	कंदोलवीणा
१३३	२	संधीभूत	संधीभूत			शब्दाम॰	शब्दाम॰
	२	वाहतात	वाहतो		११	जो तो॰ कु॰अ	जो तो कदंब
	३	माणनअ॰	मापणअ॰			पिधा॰शब्द॰अ	तोन्व कदंब
	१३	ऊष्यते	उष्यते			कादिधा॰शेद	कु॰त॰
	१२	पावतो	पाविजेतो			नअ॰	
१३५	१	शोभनलें क	इच्छिजेतो	१४२	१	कारितो	कारिले
		रून वाहण्या	तत्संबंधीं जो	,,	५	कदति	कंदति
		स्या संबंधीं	तो त॰		१०	जी भ्रातोनी॰	जी भ्राती तीक
		जो तो॰					नकालु तीन्व
	६	ककुदकीति	ककुदस्या अ	१४३	४	पुष्टि अथवा	पुष्टि करितो
			स्तीति			आव्हान क	अथवा आव्हा
१३६	८	शब्दि	शब्द करितें			रितो	न करिजेतो
१३७	८	स॰	त॰		५	होत्ये	होयिजेते
	११	होनें	होयिजेनें	१४५	१	वर्णाची जी	वर्णांचा शोभा

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१७३	२	किंचित्तुंलं	किंचित्तुलं
		पतीति	पतीति
१७५	६	किलेजांतःकि	किलिंजःसए
		लिंजकः	वकिलिंजक.
	६	वेणूपासून	शब्दूलपाथि
		झाला जो तो.	जेतोजेणें तो
		क्र. जनीधा.	किलिसं.वेणु
		उसातिअ.	तस्माज्जाततो
			त.
	११	मोजिजेतें	मोजितें
१७६	७	च्यान्चेठायीं	जान्चेठायीं
१७७	२	कुंकुदः	कुकुदः
	४	कुल सं.	कूल सं.
	५	कां: कूदः	कोः कुदः
	५	कूट सं.	कुटसं.
१७९	२	कुटन्नकः	कुटंनकः
	७	करितो	करिजेतो
	१०	त.	स.
	११	कुठप्रति	कुठेप्रति
	११	जाची	जाचीवजीची
१८०	४	कुद्यति	कुद्यते
	८	कुंठिधा.	कुटिधा.
	११	कणति	कणतीति
१८१	८	पूतिभाव -	पूतीभाव

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१८१	९	पूतिभावअ.	पूतीभावअ.
१८२	२	कुनाशयति	कुत्सितंनाशयति
	७	वाकुंदरुः	कुंदरःकुंदरुर्वा
१८३	१	पूथिधा.	पूथीधा.
	७	किंवा हर्षि	किंवा पृथ्वीचे
		त	ठायीं हर्षित
१८४	४	अक्षिर्यस्याः	अक्षियस्याः
१८५	१	कंटतीतिकंट	कंटतीतिरंट
		कः कुत्सितोरं	कः कुत्सितोरं
		टकः	टफः
	१	कंटककुत्सि	रंटककुत्सि
		तजोकंटक	तजोरंटक
	८	संस्थानअ.	संस्थानअ.२त.
१८६	१०	कुलीरः कु	कुलीरः को
		लीरः कौली	लीयतइति
		चतइतिकुली	कुलीरः
		रः कुलीरः	
१८७	५	अंबादिकें	अंबादिकें
	७	वंशअथवातीं	वंशतत्संबं
		रतत्संबंधींजें	धींजें अपत्य
		अपत्य तें	तीं.
१८८	२	अक्षिर्यस्याः	अक्षियस्याः
	६	कुंभूर्मी.	कुंभूमिं
	८	स.	त.

पृ.	श	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध.
१५८	३	प्रणाति	अणाति		८	इच्छिताहेत	इच्छिजेतो
१६१	१	सारस्वीं आ	सारिस्वें आहे	१६६	१	पुष्टहोतो	पुष्टिपाविजेतो
		हेत अंगेजोनीं	अंगजीचें	१६७	११	उत्सन्नकरि	उत्सन्नकरिले
	८	फाकतइति	फकतइति			जेल्ये	अथवाकरिजेले
	१०	भ्रूमध्य	भ्रूमध्य		१२	तो.	तो. न.
	११	कच्यतेचया	कच्यतेया	१६९	९	क्षेदिजेल्ये	क्षेपिजेलें ह्म.
१६२	१	कान्चेधृतंका	कान्वः संजा				रोगाभ्रतशाकिजेलें
		चितं	तोस्यकाचितं		११	ह्म. मृधा. ग	स.
	१	शिक्याचेवा	शिंके आहे			तिअ.	
		यींजें धृतह्म	अधिष्ठितआ	१७०	६	कालेभिदंवा	काल्याः इदंवा
		स्थापिततें.	सतें. त.			कालीयकं	कालीयं तदेव
	५	बद्ध करिजेले	बद्धकरित्ये				कालीयकं
	७	ह्म. अंजूधा. ध्य	स.		६	जें तें.	जें तें कालीय
		त्यादिअ.					तेंन कालीयक
	९	स्पर्शितह्म. गृ	स्पृष्ट ह्म. स्प		११	कवचीनां	कवचिनां
		हीतआहे पृ	र्शितह्म. गृही		१२	शरीनं	शरीरं तस्येव
		ष्ठ ह्म.	तआहे कांड		१२	न.	ह्म. कुडूधाब्दय
			ह्म.	१७१	४	जन्मा	जन्म
१६३	४	रसकादंब.	रसः कादंब.		१२	होत्ये	होयिजेल्ये
		रसातदत्ये	रसातें देत्ये	१७२	१	होत्ये	होयिजेतं
	५	कलहंसाः	कलहंसा.		१	पावत्ये	पाविजेतं
	८	इछिलें	इच्छिजेलें		६	किष्किदिवश	किकिंदिविश
	१२	कांतारक	कांतारक. न.		८	२ इ. पु.	२ अ. पु.
१६४	५	दुमार्ग	दुर्मार्ग		११	कवतेकवनेय	कवनं

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२१०	५	खंडित्त	खंडित
	११	क्षत्रस्यस्त्री	क्षत्रियस्यस्त्री
२११	८	सौति	सूयते
२१३	१०	होत्ये	होयिजेत्से
२१४	५	स्फ़रा स्य.	स्फ़र स्य.
	७	स्फु. स्फ़ादिर्धा. संपेषणअ.	त.
	८	धान्यैरत्र	धान्यानियत्र
	८	राहताहेत	राहिजेताहेत
२१५	१०	तो.	तें.
	१२	अस्यास्तीति	अस्याअस्तीति
२१९	८	पावनअ.	पवनअ.
२२०	५	रिवल	.रिवलं
२२१	२	खेल तिखेल नंवारवेला	खेल नंतखे ला.
२२२	९	सेचन करितो	फलवृद्धिकरि तो किंवाउद कानें सेचन करिजेतो
२२३	५	गणकारी	गणिकानी
	१०	पुछोच्चालनात	पुच्छोच्चालनात
२२४	२	प्रेरणअ.	कंपनअ.
	४	राहत्ये	राहिजेत्ये
२२५	१	गंधयते	गंध्यते

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध.
२२५	२	गंधवतीनांकु लीगंधनाकुली गंधवतीवल्लीं चीजीकुलीस्य वांधवी ती.	गंधोस्यास्तीति गंधा नकुलस्ये यंनाकुलीगंधा वासोंनाकुली चगंधनाकुली, गंधआहेजीस तीगंधा गंधास्य. गंधवती अशी जी नकुलसंबं धीं स्य. नकुलना वाची ती.
२२६	५	दैंदीप्यमान जो तो. तोजोतो	दैदीप्यमान होतो जो तो.
	१४	गुणातीतिभिरा	गुणातीतिगरा
	१४	करितो जो तो	करित्येजी ती.
	१५	गृधा.	गृधा.
२२७	५	गृधा.	गृधा.
	९	गर्जितंसंजा तमस्य	गर्जनंगर्ज. गर्जः संजातोस्य
	९	शब्दितझालें आहेजास	गर्जन जें तोगर्ज गर्ज जो तो झा ला आहे जास
२२८	३	इयगारं	इवागारं
	५	गिरुतिगीर्यंतेवा गर्भु.	गीर्यंतेगर्भुंत

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध.
१८९	२	कुत्स्यते	कुस्यते
	२	पायतें	पाविजेतें
	७	कुस्सूल:धा	कुस्सूल:कु
		न्यादिकानेंप	प्यतेधान्यादि
		रिपूर्णजें तें.	भि. कुसूल:
			धान्यादिकानें
			परिपूर्ण होंधि
			जेतो जो तो.
	९	फपाट	कपट
१९२	२	कवितेंझालें	कविजेतें
	३	विंघेत	विघेत
१९३	९	अणधा.	अनधा.
१९४	४	केलें	करिजेलें
	५	होतो	होइजेतो
	१२	केलेलें	करिजेलें
१९५	१२	कृष्णेव	कृष्णीव
१९६	६	चायते	चाय्यते
	६	प्रसिद्धजो	प्रसिद्धपावि
			जेतो जो
	८	होतो	होयिजेतो
१९७	९	पावतो	पाविजेतो
	१०	शीर्यते	शीर्यंते
	१०	होणारें	होयिजेणारे
१९९	१	वर्तने	वर्तंते

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध
१९९	१०	अक्षिर्यस्य	अक्षियस्य
२००	१	दृणुधा.	दृणुंधा.
	५	पावतो	पाविजेतो
	७	शत्रूलाआमं	शत्रु आमंत्रि
		त्रितकरिजेतो	न होतां
	९	वेणूचा आहे	वेणुआहे
	९	कु.कुधा शब्द	स.
		अ.	
२०१	७	अस्यकोयाष्टि	अस्यकोयष्टि
		सएवकोयष्टि	कु:
		कु.	
२०४	१	करितोजोतो	करितेजें तें
२०५	१०	हिंसनकरि	हिंसनजें तें
		जेतें जें तें	
२०७	३	कुन्मतीति	कुन्मतीति
	९	कुडनंकुड्य	कुडनंकोड सो
		लइतिवाक्यो	स्यात्तीतिकुड्य
		ड.	लइतिवाक्योड
	९	जें तें.कु.	जें तें न रकु
२०९	१	उपनयनजें	उपतपनजें
	५	कृणतीति	कृण्पतेइति
	७	कृणतीतिका	कृणनंकाण
		ण.,शब्द क	शब्द जो तो
		रितोजो तो.	

पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२२८	८	गर्हंतीति	गर्ह्यतेइति
	८	निंदतें	निंदत
	१२	तो. स.	स.
	१३	क्रु. गलधा.	त.
		स्मावअ.	
२२९	१	गिल्यते	गल्यते
	१	गिळतें	गळतें
२३०	१०	आ. स्त्री.	ई. स्त्री.
	१२	गांगवं	गांडिवं
	१३	तो.	तें.
२३१	८	गायतीति	गायतीतिवा
२३२	१२	क्रु. गुडधा. व	स.
		क्षा अ.	
२३४	२	करितेंजें तें.	करितोजोतो.
२३५	१	वेष्टणअ.	वेष्टनअ.
२३६	७	करितो	करिते
२३७	४	ग्रहशब्दाप्र.	गृहशब्दाप्र.
	५	जो आराम	जेआवाम
	१०	तो	तोच
२३८	६	गोः	गोः
२३९	३	दधा.	दधा.
	६	तें.	तें. स.
२४०	६	गोपी गोपी	गोपा गोपी
	८	उपूधा.	गुपूधा.
	१०	श्रेष्ठ समुदित	श्रेष्ठलें करून
		गमनार्हं तें	गमनकरविणा
			रें तें
	१०	पुरह्म.	पुरतिह्म.
२४१	६	गुर्यतेगुरतेवा	गुरतेइति
२४२	६	गांच्छेष्टतेसः	गांचहेसः
	६	पल	फल
२४३	१	गोधारः	गौधारः
	५	गोरतिगुरतिवा	गुरतिगवतेवा
	१२	केलें	करिजेलें
	१२	गुफित	गुंफित
२४४	३	गृत्यतेसूर्याचं	गृत्यंतेइति
		द्रुमसाधिति	
	३	ग्रहणकरिजे	ग्रहणकरिजे
		ताहेतसूर्यच	तोजो सूर्यच
		चंद्रजेणें तो.	चंद्र जो तो
	९	ग्रामस्थ तक्षः	ग्रामस्थतक्षः
	९	तो.	तो. स.
२४६	३	ग्लानुः	ग्लास्नुः
२४७	५	तो.	तो. स.
	११	होतोजेणें	होयिजेतोजेणें
२४८	११	घूर्णते	घूर्णंते
	११	भ्रमितजो	भ्रमितहोय
			जेतोजो

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२५०	२	क्रंधा·	क्रधा·
	९	मिवयावर्तितुं	मिववर्तितुं
२५१	९	अंवलोकिजेतें	अवलोकनक्रियतात
२५२			
२५२	१	चरकायाः शिवइय	चरकायाउव शिरोपस्यनव
	९	जीन्वें ती·	जान्वें तें·
	१४	धतधा·	चतधा·
२५४	१०	स·	त·
२५५	२	संधींमूलहोतो	संधीमूलहोधिजेतो
२५६	१२	झालें जें	होधिजेनें जें
२५७	२	लक्षणाकिंवा प्राधान	प्राधान
	१३	स·	त·
२५८	१	ऊ· चक्षुधा· अदनअ·	त·
	४	अँ तें· ऊ·	अँ तें·त·२ऊ·
	१०	चर्मीणां	चर्मिणां
२५९	७	केलाजातो	करिजेतो
	९	चेतयते	चेत्यते
	१०	चेतयते	चेत्यते
२६०	४	चित्रकरितो	चित्राचाकरणारा
	७	न·	स·
	१०	रूपमस्याः	रूपमस्यस्याः
	११	चिंत्यतेनया	चिंत्यतइति
	११	चिंतनहोतेजीवों	चिंतनजें ती·
२६१	३	करिजेतें	करितें जें ज्ञ·बोधक
	१४	चिवतीति	चीवतीति
	१२	चिलिचितिं	चिलिचिलिं
	१५	चात्यते	चत्यने
२६२	१	चीयतइति	चिनोतिचीयतइतिवा
	८	होतो	होधिंजेतो
	११	चुडधा·	चूडधा·
	१४	चुप्यते	चूप्यते
	१५	चूर्यते	चूर्ण्यते
२६३	३	जेत्येजीनी	जेत्येजीणींनी·
	५	चेदयते	चेद्यते
	७	चितिधा·	चितीधा·
	८	चितिधा·	चितीधा·
	९	चितिधा·	चितीधा·
	१०	चितिधा·	चितीधा·
२६४	५	ती·	ती· स·
	७	होतें	होयिजेनें

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध	पृ	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२६५	३	छगलस्येच	छगलएवछा		९	जननंजन्यंवा	जनितुंयोग्यंवा
			गलः छागल		१०	जन्तुशब्दा	जंतुशब्दा
			स्येव		१३	स·	ए·
	३	ती	ती·स·		१५	जंभ्यते	जंभते
	४	आहे	आहेत	२७२	१	स·	त·
	६	छत्राण्यस्य	छत्राणिसत्व		२	जघ्नति	जसति
		स्याः	स्याः	·	१३	जीर्यत्सनया	जीर्यतेनया
	८	आच्छादनहो	आच्छादित	२७४		क्षुध्या·	क्षुधा·
		तें	होयिजेतें	२७६	७	उक्ष	उक्षा
	११	होतें	होयिजेतें	२७७	८	ज्वलतीति,	जलतीति
	१४	जो तो·	जातोजो तो·	२७८	९	जीर्यंति	जीर्यते
२६६	२	भिनत्तिअ	छ्यतिछिनत्ति		९	अर्यजीनश	वयोहानीप्रत
		सारं	वाः सारं			ब्याप्रमाणें	पावजेलाजोतो
	११	फोडितें	फोडिजेतें	२७९	२	होतेंहे	होयिजेते
	१३	छिधिर्धा·	छिदिर्धा·	२८०	१०	रूपार्थीविध	तुस्यादिरूपा
२६८	९	आहेतफलें	आहेफल			मानजें तें·	र्थंजो तें·
२६९	२	आहेत जंघा	आहेजंघा		११	जुपतेजुष्य	जोपतेजुषं
		जाचा	जाची			तिवा	तेवा
	८	आहेत	आहे	२८३	५	च्यायाप्रकारे	ह्मीयाप्रकारें
२७०	७	गम्लृधा·	गम्लृधा·		८	जोतो· इत्या	जोतोदिदृक्ष
	१४	जननमर्दय	जननंतम			दि	तोचादिदृक्षक
		ति	र्दयति				त· इत्यादि
	१०	आ· स्त्री·	ई· स्त्री·	२८४	१	डमेति	डमिति
२७१	९	जनी	जन्यंजनी	२८५	७	तडपते	ताडयते

पृ.	श्र.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२८८	१५	पांडित	पाडित
२८९	९	तयत्यनेन	तरंत्यनेन
२९०	२	अपूपोत्प्रेक्षा	अपूर्वोत्प्रेक्षा
	४	होत्ये	होयिजेत्ये
	१४	तस्सुधा.	तस्सूधा.
२९१	११	चामंचयसंच	तामंचततर संच
	१३	तमीस्यां	तमीस्स्यस्यां
२९२	२	ओ तो. रु. कु दृधा. तापनअ	ओ तो ताम्र कु दृ तोच ताम्र कुदृरु. न.
	९	तरुणयच्या	तरुणाच्या
२९३	४	दंतमस्य	हंतमस्य
	३	तालसूलं.	तालइवमूलं
२९४	१	तितिसते	तितिस्वते
	१	सहन कमिजे लेंजी	सहनजें
२९५	३	होतो	होयिजेतो
२९६	३	तित्यते	तित्यते;नेन
	३	ओ तो.	जेयों तो.
	८	स.	रु. दृधा. तर णअ.
२९७	११	रु. तुदधा. अ यनअ.	स.

पृ.	श्र.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२९८	३	मृजुधा.	मृजूधा.
	८	होताशाला ओ	होयिजेताशा लाजो तो.
	१०	तुंभः	तुभः
	१०	तुंभधा.	तुभधा.
२९९	१	तुतोतीति	तोतोतीति
	१	रु. तुरधा. ल रणअ.	स.
	३	तुतोतीति	तोतोतीति
	३	करणारा	कमिजेतो
३००	१०	याधनीं	बोधनीं
३०२	७	स.	न.
	८	तो.	तो. न.
३०३	१०	तूर्यंसुरजादि	तूर्यं सुरजादि
३०४	१	रक्षण कमिजे लें जें	रक्षण किंवा रक्षण करविजेलेंजें
३०५	६	तृतीयायौव नारव्या	तृतीया यौवना ख्या
	१०	त.	रु. गम्लृधा. ग तिअ.
	७	तो.	तो. स.
३०६	६	इतिवियिष्टपं	इतिविष्टपं
३०८	४	त्तसाअस्त्य स्येति	त्तसासंजाता अस्त्यस्येति

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध	पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
३०८	४	लगआहे	लगाझालीआहे	३१९	९	दीपिधा	दीपीधा
	४	संक्रमअ २	संक्रमअ २त		१०	द्विपे	द्वीपे
३०९	२	दंश्यते	दश्यते		१२	तनमयं	तन्मयं
	२	होते	होयिजेतें		१२	ती	ती त
३१०	८	देडानें	देडातें	३२०	२	जीती	जीती त
	८	प्रतिदंधनअ	प्रतिएघनअ		७	स्पृहं	स्पृह
३११	१४	दमधा	दमधा		८	कुलति	कूलति
३१२	४	स	ए	३२१	६	अविष्टगंध	अनिष्टगंध
३१३	१३	होतो	होयिजेतो		७	दुर्गंच	दुर्गंस्य
३१४	६	क्षयअ	उपक्षयअ		१०	अधःकृत	अंधकार
	१२	दाडिमपुष्पं	दाडिमइयपुष्पं	३२२	९	दुष्ठु	दुष्ठु
३१५	४	खंडितहोने	द्रव्यादिदेयिजेनेंखखडितहोते	३२३	१	होतें	होयिजेतें
					६	होतो	होयिजेतो
	१०	देवषितो	देवषिजेलो		९	होतें	होयिजेतें
	१४	धोधा	दोधा		१०	करिजेते	करितो
३१६	१५	जैं तें	जैं तें त		१३	पाहिलें	पाहिजेलें
	१५	झालेलो	झालेलें	३२४	२	करिजेतें	करितो
३१७	५	दशास्सी	दाशास्सी		७	छियते	छंयते
	८	दिशातीति	दिश्यतेइति		८	तंदेदेव	तदेव
३१८	८	कीतिर्यस्प	कीर्तिर्यस्य	३२५	१२	दिशाति	दिशति
	९	सीदति	सीदति	३२६	१६	देवत	देवत त
३१९	१	त	स		१४	आन्वेदायी	जीन्वेदायी
	५	दीधीनेदीयते	दीधीते	३२७	१	पावतो	पाविजेतो
	९	होसे	होयिजेसे		६	द्योतते	द्योत्यते

पृ	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२२७	१२	देवास्वामिनि	देवाअस्वामिनि
२२८	२	द्रवंस्यनेन	द्रवत्यनेन
	४	ध्रिादिति	ध्राटीति
	७	कच्चर	खच्चर
२२९	१	द्राहुश्चिंतनं	द्रोहश्चिंतनं
	१०	द्रोणो द्रोणस्य	द्रोणस्य
२३१	१	द्विषितें	द्वेषिजेतें
	१२	त.	स
	१४	ईयते	पाति
	१५	विशिष्ट	संरक्षक
२३२	४	द्वैप , वाणन्या	द्वैप , व्याघ्रव
			र्माने परिहृत
			ओवयती न
			वाघान्या
	५	तो	तो न
	६	करितो	कमताझाला
२३३	६	स्थित	स्थितहोयिजेतों
	१३	रु. धनुधा धा	स.
		रणाअ	
२३४	१२	बन्चडा	बुचडा
	१६	धरणीः	धरणी
२३५	११	धवलवर्णला	धवलवर्णोत्स
		द्रुचला	त्या आपपन्ना
	११	शकृद्वर्णजीवी	शकृद्वर्णअा

पृ	ओ	अशुद्ध	शुद्ध
			हे जीस ती.
	१४	करित्ये	करिजेत्ये
२३६	१	धातुपुष्पं	धातु पुष्प
	५	जीणोती	जीहीला
	७	जोसाधु	जें साधु
	१२	धामार्जनाम्रत	धामार्गाम्रत
२३७	२	धायंतेभअ	ध्रियंतेभ्रअ
		श्वाभिति	श्वाइति
	१०	क्रीयते	क्रियते
	१०	धि:कार	धिक्कार
	११	धिष्योतीति	धृष्णोतीति
	१२	धृष्यतेधृष्णो	धिष्यतइति
		तीतिधिष्य	धिष्णं
२३८	४	करितो	करिजेतों
	६	पापानें	पापानें
	११	रु. बहुधा	न.
		प्रापणाअ	
	१५	धुरंवहतीति	धूर्वतीति
	१५	कार्यसाधाते	परतेजोनाशक
		वाहपासीजी	होऊकन अयुगा
			मिजी
२४०	७	जीवाती	जीती
	८	तीन्त्रधेनुख्या.	तीन्त्रधेनुष्या न.
	१३	रु. धानुधान्य	स
		निश्च.	

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३४१	४	करितें	पाविजेतें
	५	फ्रष्ट	ध्वस्त
३४२	१	प्रहरण	प्रेरण
	३	नज्जते	लज्जते
	४	नज्जते	लज्जते
	११	विदार	विदारण
३४३	१	नज्जतेस्म	लज्जतेस्म
	२	नज्जते	लज्जते
	५	नदंत्यनेन	नदत्यनेन
	५	नदन	नदथ
	५	पचवी	पंचवी
३४४	१२	करितो	करिजेतो
३४५	४	नमस्याप्रकृ	नमः प्रकृति
		तिकधाः	कधाः
	७	होतें आहे	होविजेतें
	७	प्राप्त स्ल:	प्रापण स्ल
३४६	३	होतें	होविजेते
	५	नल्यतेत्र	नल्यतेत्र
	६	करिते	करिजेले
३४७	९	अनेनेति	अनेनेतिवा
३४८	६	सुगंधि	सुगंध
	९	नड्यते	नाड्यते
	९	पावयाचा	पाविजेला
३४९	१	शब्दंनदतीति	नदनंनादः

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३४९	१	शब्दानें ध्वनि	शब्द जो तो
		कवितो जो तो	
	३	नसहतेइति	नसहइति
	८	नभ्यते	नभते
	८	संबंधहोतात	संबंध होविजेतात
३५०	३	जो तो ह्र च	जो तो तरावतो
		सुधाः अदनअ	च नानाव. त
	४	स्वल्पोनाचार्यो	स्वल्पोनाचार्य.
		नाराची	भेवनाराची
	१०	स.	स्त्रीप्र.
३५१	१४	निकृष्यते	निकृष्यते
३५२	४	करितो	करिजेतो
	५	निर्वीयते	निर्वीयंते
	५	करितात	करिजेतात
	१०	निकुरंबं तदे	निकुरंबं
		व निकुरंबकं	
	१२	केला	करिजेला
३५३	१०	करिजेतो	करितो
	११	पूर्वकअनुग्रह	अनुग्रह
३५४	५	करिजेतो	करितो
	६	निर्जायते	निर्जायते
	१०	नियमेन	नियमें
	१२	होतो	होविजेतो
३५५	२	पावतो	पाविजेतो

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
३५५	८	निधानंनिधान	निधनंनिधन
३५६	११	अभ्यस्तजे	अभ्यस्तकभि
		तेंम्लाधा	जेलेजेंते ग्ला
३५७	५	सूधाः	सुधा
	१२	अवधा	अवग्रहा
३५८	२	कभिजेतो	कभिजेनाझा
			ला
	३	चेष्टाया	चेष्टा
३५९	२	जिकिला	जिकिजेला
	८	होताहेत	होधिजेताहेत
३६०	१	फभिजेतें	कभितो
३६१	८	होतात	होधिजेतात
	३	निवर्तते	निर्वर्त्यते
३६३	५	निशा	निशानां
	८	शेते	शेवते
३६४	१	निष्कासि	निष्कासिजेतो
	३	राहणारे	राहूजेंते
	५	निघ्नतीनि	नितिघ्नतीनि
	९	शब्द झाला	शब्दिपाविजे
		जो	ताझालाजो
३६६	१	नीत्तृधा	नित्तृधा
	१३	निला	नीला
३६८	१४	शसतीति	शासतीति
३७१	१२	पकने	पचनें

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
३७१	१२	लिम	व्यक्त
	१२	त	तृ पचिधा व्य
			क्तीकरणअ
३८२	४	पचन	पचन
३७३	२	पच्यतें	पच्यतें
	३	पिजतें	पिज्यतें
	४	पिज्यत	पिज्यतें
३७७	१	आसता त	आसतो स
	५	स	त
	३	पत्रमेव	पत्रमिव
	७	इतिपथा	इतिपथा
३७९	१४	क धुड्धा धा	स
		रणाअ	
	१५	कभितो	कभिजेतो
३८१	७	कभितो	कभिजेला
३८२	५	सुधा-	सुधा
	१२	परिधनामा	परिधनाम
		योग	२परिघनामायोग
३८४	७	पथिधा	पयेधा
३८५	४	सपर्यणा	सपर्यणा
	१२	परिष्क्रितः	परिष्कृतः
३८७	१	वहूतीति	वहतीति
३८८	६	पर्णान्स्यतीनि	पर्णान्‌अस्यतीति
३८९	१	पर्यवसान	पर्यवस्थानं

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
३८९	२	होतें	होधिजेतें
	३	इणधा.	इपधा.
३९१	१	निर्मस्त्यत्वेन	निर्मत्यत्वेन
	१	पुनीनीतिप	पुनानीतिप
		चित्रकं	चित्रं तदेवप
			चित्रकं
	१	जें तें.र्हं. पूत्र	जें तें पवित्रतें
		धा पवनअ.	चपवित्रकरत
	७	षष्ठवाद्	पष्ठवाद्
३९२	७	पाडलें	पारत्
	८	तो	तो. त.
	१२	बोलणारी	बोलिजेतें
३९३	४	केलाआहे	करिनेलाआहे
३९४	१३	स.	त.
३९५	१	रू अनधा.	त.
		सातत्यगम	
		नअ.	
३९७	१०	अक्तातिपारी	अक्तीतिपारि
३९८	८	परिन्हीपते	परिन्हियते
	८	रु. त्रध्था ह	त.
		रणअ.	
३९९	२	पृशयतें	स्पृशपते
	११	केला	करिजेला
४००	६	पिन्छ्धा.	पिम्पृधा.

पृ.	श्लो.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४०२	८	तो.	तो. त.
	२	पिंडिधा.	पिडिधा.
	३	पीडयंते	पिंडयते
	४	पीडयंते	पिंडयंते
४०४	८	पिंशतीति	पेशतीति
	९	पिंशतीति	पेशतीति
	९	पिशिधा.	पिशधा.
	१०	पिशतीति	पेशतीति
	१४	पिठत्सत्र	पीठत्सत्र
४०५	२	पीडयति	पीडयते
	२	दुःखादिसं	दुःखजें ती
		युक्त करित्ये	
		जी ती	
	४	दारुर्यस्य	दारुयस्य
	१०	करणारी	करणारा
४०६	८	अवदान्नअ.	अवदारणअ
	१०	संधीभूत	संधीभूत
	११	पिंजिधा.	पिंजिधा.
४०८	२	स.	ए.
	३	प्रासजें	पाविजेतें तें
	४	अविचार प्रा	अविचारतां
		प्तजें	पाविजेतें जें
	९	स.	त.
४५९	८	दार्शतिइति	दार्शतियमिति

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
५११	४	आप्हा	आव्हायस्थ
५१२	५	त्रो.	ते
५१३	१०	जीची	जीती
५१६	११	पेडतीति	पेरतीति
	११	पिडिधा	पिरधा
५१७	५	पिशतीति	पेशतीति
५१८	८	मस्तरावर	मस्तकावर
५१९	२	निमाणार्थ	निर्माणार्थ
	९	प्रकुप्यते	प्रकुप्यते
	११	करणारीजी	करणेंजे
५२०	१३	प्रचलामा	प्रचलाया
५२१	६	प्रच्छर्दन	प्रच्छर्दन
५२५	२	अवष्टय	अवष्टम
	२	प्रतिबधपाधि	प्रतिबधन
		जेलाजो	जें
	५	प्रतिभयान्वित	प्रतिभान्वित
५२७	२	ईंयधा	ईक्षधा
५२८	५	प्रीयते	प्रतीयते
	११	सत्यक्तकवि	निराकृती
		जेलाजो	जी
५२९	६	प्रभानकालजो	प्रभातीमांधा
			श्रयजो
५३२	३	होणारा	होयिजेतो
५३५	९	प्रकटिधा	प्रकृतिकधा

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
५३५	९	गायन	प्रगायनअ·
५३६	२	प्रयंन्वतेस्म	प्रयंन्यतेस्म
	३	पृछते	पृछ्यते
	५	श्रयनि	श्रयतिस्म
	७	प्रहृतीति	वहृतीति
५३८	९	पूर्नधा	पुन्रधा
५३९	११	प्रन्हीयते	प्रन्हियते
	१२	प्रन्हीयते	प्रन्हियते
	१३	प्रन्हीयते	प्रन्हियते
५४०	९	प्रागेभय.	प्राग्रेभयः
५४२	११	अनुकूल्यायां	आनुकूल्या
		ने	थांते
५४३	६	प्राभृयतेस्म	प्राभ्रियतेस्म
५४४	४	प्राश्यते	प्रास्यते
	५	प्रसज्जते	प्रसज्यते
	६	प्रसीदति	प्रासीदति
	७	होयिजेते	होतें
५४५	७	पावता	पाथिजेता
	११	प्रेरयते	प्रेरय्यते
	१२	प्रेरय्यते	प्रेरय्यते
५४६	१०	तस्येन	तस्येव
५४८	७	पलधा	फलधा
५४९	११	फाल्गुन	फाल्गुनिक
	१२	स्फयीधा	स्फायीधा

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४५०	२	त.	स.	४६४	१२	भंगाचें जें फ	नाशनजेणें
४५१	४	बोधलिजेत्तें	बोधिजेतेंजेत्तें			रण ती	करून ती.
४५२	१६	ग्रणुतीति	ग्रणुतेइति		१२	भगप्रकृति	भंजोधा. आ
४५५	५	यष्कचोस्तीति	यष्कचोस्या			कथा. करण	मर्दनअ.
			अस्तीति			अ.	
	७	ग्रहधा.	वहधा.	४६५	१२	तो.	तो. स.
४५६	२	त.	स.	४६६	१	भंदनइतिभ	भंदनइतिभ
	६	फेलेलें	फरिजेलें			द्रं भद्रंकरोती	द्रः सचासी
	११	सकाचयति	संकोचयति			तिभद्रः सचासी	
४५८	३	अयस्या	अवस्या	४६७	३	भर्ज्यंते	भर्ज्यंते
	३	स.	त.	४६८	१	भाविकं	भविकं
४५९	१३	क्षपणअ.	क्षेपणअ.	४६९	१०	मुनीन्वी	मुनीन्वी
४६०	२	त.	स.		१३	वात्यलैना	वात्यलेनास्म
	८	बुध्यतइति	वध्यतइति			स्तीति.	स्तीति
	८	अ.	अ. बांधलेला.	४७०	३	क्र. मल्लधा.	न.
			अ. पु.			हिंसाअ.	
	११	जायाणारा	आणिजेतो		५	झालें	होयिजेतें
४६२	११	न.	स.		८	भाषित	भाषितं
४६३	७	तादृशाप्रका	तादृशाप्रकांड	४७१	८	स्वाचयत्र	सावयव
		डलानमाहा	लाधस्याःसा	४७४	१२	सैव	सेव
		णचाष्टिका	धाह्मणयाष्टि	४७५	७	भूष्यतेनया	भूष्यतेइति
			का		७	अलंकृतहो	अलंकृति
	७	त.	स.			तोजीर्णेंती.	जीती.
४६४	१२	भगस्यकरणें	भज्यतेनेन	४७६	७	होतो	होयिजेतो

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४७६	११	पावतात	पाविजेतात
४७७	२	विभत्यस्मात्	विभेत्यस्मात्
	५	भोगवती	भोगावती
	११	स्रूंवीणि	स्रूविणि
	१२	स्रूंभ्यां,	स्रूभ्यां
४७९	१	स्मेवधा	स्मेयधा.
	९	केलेला .	करिजेला
	९	क्रः मकिधा.	म.
		मंडनअ.	
४८०	२	मविधा.	मरवधा.
४८१	८	मंठः	मठः
	११	बांधला	बांधिजेला
४८३	११	मथधा	मंथधा
४८६	२	श्रेणीरथाप्ति	श्रेणीअत्राप्ति
४८९	१	स.	त.
	२	मंथिनी	मंथनी
	३	मंयतं	मंथते
४९०	२	मथेधा.	मंथधा.
	१०	मिमीयते	मीयते
	१०	करिती	करिजेतो
	१२	सारिवर्वी आ	सारिववीम
		हे प्रतिमाजाची	तिमा
४९१	११	रु. मर्क. सौ	न
		त्र्यधा ग्रहणअ.	

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४९१	१२	मृड्धा त्या	मृड्धा त्यागअइ
४९२	५	वाजजो	वाजतो जो
४९३	६	आहेत	आहे
४९७	१३	अवन्हित	अवल्हत
४९८	१०	स.	स्त्रीम.
४९९	३	तो.	तो. त.
	८	कृतःमाधवक.	निर्मितःमाध
			वः सएवमाध
			वकः
	८	जोतो. त.	जोतो माधव
			तोच माधवकृत.
५००	१५	कूर्यते	कूयते
	१५	शौक्रू	शौक्ल्य
५०३	२	महिष्यास्त्रीचे	महिषी स्त्रीचे
	२	तो.	तो. त.
	८	नास्तिक	नास्तिकता
५०४	५	दुरुत्रूधा.	दुमिंत्रूधा.
५०५	१३	मोदते	मोदते
५०६	७	मूषधा.	मुषधा.
५०७	३	अव्यक्त	व्यक्त
५०९	१	मूषतीति	मुषतीति
-	१	मूषधा.	मुपधा.
५११	२	मृतेनस्नातो	मृतेनस्नातो
		मृतेस्नातः	मृतस्नातः

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५११	१०	मृत्यंते	मृग्यते
	१४	मर्दिलीजात्ये	मर्दितकरिजेत्ये
५१३	१	करिजेतो	करितो
	७	बांधलेला	बांधिजेला
	१०	मेलनंमेल.	मेलनंमेल
		सएवमेलकः	क.यद्दामेल
		संगमजो तो	नंमेलःसएव
			मेलकः संग
			मजो तो. यद्दा
			मेलनजें तोमे
			लतोच्चमेलक
	१२	मिपतीति	मेपतीति
५१६	१३	ज्याकारणा	ज्याकारणा
		स्तवस्तणणा	स्तव तें.
		वें तें	
५१७	१३	क्ष ऋच्छधा	स. '
		गत्यादिअ	
	१४	वाछिजेतें	संकुचितहोते
५१९	१	पवनीव	यवानीव
	१४.	जो तोपाच्छू.	जो तोयाच्चन
		श प्र.	तोच्चयाच्चनक
			त.
५२०	१	ते	तें. त.
५२१	६	तें.	तें. स.

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५२२	७	स्कंद	स्कंध
	१०	वाहतो	वाहिजेतो
५२३	३	पाण्याच्या	पणाच्या
	७	होयिजेताहेत	होताहेत
	७	होयिजेतो	होतो
	८	त.	स.
५२५	१२	रक्षति	रक्षंति
५२६	१३	करिते	करिजेतें
५२८	७	रसिकः	रथिक.
	१३	होतें	होयिजेतें
५२९	२	रभते	रम्यते
	३	रमते	रमंते
	५	होत्ये	होयिजेत्ये
५३०	१	संधीसून	संधीवून
५३१	७	शयति	रायते
	१०	राक्षसद्वयं	रक्षसद्वयं
	११	रंकोर्भवं	रंकोभव
	१२	होतो	होयिजेतो
५३२	१३	करितात	करिजेतात
५३३	१३	राधअत्र	राधोत्र
५३४	२	रमति	रमयंति
	४	मेरुरामणी	मेरुरामणीयकंर
		यकं	रमणहोयिजेतेंर
			मणीय तेच्चरम

पृ·	श्ला·	अशुद्ध·	शुद्ध·
			णीयतेंचरा
			मणीयक
५३५	८	कथयति	कथ्ययति
	१	झालें	पाविजेलें
	१	प्रस्तुत	प्रस्तुत
५३६	१	जो तो·	जो तो रुक्म
			कार तोचरु
			क्मकारक·
	१५	अकुर	अक्रूर
५३७	१	करितें	करिजेतें
	८	जाहलें	होयिजेतें
	१४	गीणातीति	विणातीति
५३८	१	गीणातीति	विणातीति
	४	वेचतोयंध्या	वेचतेइतिरे
		दोजातावेवा	वा
	४	विष्पादिपर्व	लक्षितपेयेंक
		तान्वेवार्थीओ	रून गमनक
		उसन्नती	रणायीओ ती
			क रेंहृधा फुला
			तिज
५४०	२	कमान्याफर्व	रुमायांफयं
५४१	५	रुगेधा	रुगेधा·
५४२	१	धान्यादिछेद	लूयनेइतिल
		नजेंतें	वनं, धान्यादि

पृ·	श्ला·	अशुद्ध·	शुद्ध·
			छेदनजेंतें·
५४४	५	ती·त·	ती लक्षा तीच
			लाक्षा·त·
	१२	होतें	होयिजेतें
५४५	३	लस्यतइति	लालस्यतइति
	५	अप्रसन्नता	प्रसन्नता
	१२	होतें	होयिजेतें
५४६	६	जो तो·	जो तोलिप्ततो
			च लिप्तक
	१२	लुभ्यतीति	लुभ्यंतेइति
	१२	करितो	करिजेतो
५४७	५	करणावें	करिजेतें
	५	लुभ्धा	लुब्धा·
	८	लिहिलीजासे	करिजेसे
	१२	होती	होयिजेतो
५४८	२	तो·	तो·त·
	१३	लुभ्धा·पार्थ	सना लुब्धा·
		अ	छेदनअ·
५४९	१	लुभ्धा	सना· लुब्धा·
	२	लोष्टं लोष्ट	लोष्टं लोष्टती
		तीतिलोष्टं	तिलोष्टं
	२	लोष्टधा·	लोष्टधा·
	२	लोष्ट लोष्ट	लोष्ट लोष्ट
		लोष्ट लोष्ट	लोष्ट लोष्ट

पृ·	श·	अशुद्ध	शुद्ध
५४१	३	तो·	तो· स·
५५१	११	चंन्यते	वन्धते
	११	व्रजधा·	वजधा·
	११	करितो	करिजेतो
५५४	१३	पेरलें जातें	पेरिजेतें
५५५	९	जलधुद्गीरण जो तो·	जलाद्युद्गिरण जें तो·
	९	दुवपृधा·	दुवमृधा·
	९	उद्गीरणअ·	उद्गिरणअ·
	९	करणअ·	वरणअ·
	११	होतें	होधिजेतें
५५७	५	वरिला	वरिजेला
	३	होतो	होधिजेतो
५६०	४	अपलक्षते	अपलक्ष्यते
५६२	६	उप्यते	उश्यते
५६३	५	वसनंवभिरं	वसनंवभिः तंयातीतिवसिरं
	१	स्तंभितहोतें	स्तंभनातें अहुण करितें
	२	तो·	तें·
५६५	८	करिजेतो	करितो
	२	कुत्सितंवहु भाषनेवाचाल	वाचां अलती विवाचालः
	२	निंद्यबहुधा लती जो तो·	वाणीतें सरे असें करितो जो
५६५	३	त·	कृ· अलधा· पर्याप्तिअ·
	४	वन्चः	वाचः
	५	वान्चः युक्तिः	वाचःयुक्तिर्यस्य
	५	वाणीचीजो युक्ति तो·	वाणीचेंआहेस युक्तिफलजासी
५६६	४	वादीमलतीति	वादींआअलतीति
	४	आवातें व्यास करित्वे	वागातें आसमंतात् व्याप्त करितें
५६७	११	वायति	वायते
	१२	उसन्न	विद्यमान
५६८	३	वनायुः	वानायुः
	७	व्याप्यते	वाप्यते
५६९	९	आच्छाद्यते	स्वीक्रियते
	९	तुस करिजेतें	स्वीकृत करितें
	१०	वारण	ववण
५७१	४	जो तो·	जो तो· त·
	११	शतुधा·	शतद्रुधा·
५७२	४	पुष्यतीति	पुष्यतीति
	४	तो·	तो· त·
५७४	६	व्यकासीदिति	व्यकासीति
	६	होता	होधिजेता
५७८	१	करितात	करिजेतात

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५७९	७	पावतो	पाविजेतो
५८०	९	करितसे	करिजेतसे
५८१	२	विद्वेषतीति	विद्वेष्यतेइति
	५	प्रेषणअ.	पोषणअ.
	९	विधुनंन	विधुननं
	९	धुन्नधा.	धूम्रधा.
	१३	विधुननअ.	विधुननअ. कापणें.अ.न.
५८२ ५८२	१ १	विधुननं	विधूननं
	२	शक्तो	शक्यो
	३	गृहीतुं	ग्रहीतुं
	३	गृहण	ग्रहण
	८	णिभ्रधा.	णीम्रधा.
	९	होती	होयिजेतो
	१२	स्वरोत्रेति	स्वराअत्रेति
५८३	१	विपण्यंते	विपण्यते
	९	होतसे	होयिजेतसे
५८४	१	करिजेतो	करिजेला
/	११	होतें	होयिजेतें
	१२	असतो	राहिजेतो
५८५	६	विशिष्टंपावं	विशिष्टंप्रीतं
	८	होतो	होयिजेतो
५८६	१२	शब्दकरितोजे	विशेषेंकरून ओशब्द

पृ.	ओ.	अशुद्ध	शुद्ध.
५८७	७	लोन्चन	लक्षण
	१०	विलपते	विलप्यते
५८९	२	तें.	तें. स.
५९०	४	विशेते	विशेरते
	७	देयिजेतेंजें	दानजें
५९२	२	काने	कारानें
५९३	२	विष्णुपदोत्ता	विष्णुपदंभवा
	२	विष्णुपदापा	विष्णुपदाचे
		सूनउत्पन्न	ठांवीउत्पन्न
		झालीजी	जी
	१२	सूत्रधा.	सृजधा.
५९४	१	प्रसण	प्रसरण
	४	झालें	पाविजेलें
	११	विस्मापयतीति	विस्मयनं
	११	आश्चर्ययुक्त करितोओ	आश्चर्यजे
५९५	३	विस्त्रस्यते	विस्त्रस्यंते
	११	हृसधा.	हृसेधा.
५९६	९	नसृधा.	नसिधा.
५९७	१	बांधेइति	बांधतइति
	४	विपक्षिणो	विपक्षिणं
५९९	६	रक्षण तें	रक्षण होतें
६००	९	करिजेते	करितें
	१०	सांधीभूत	संधीभूत

पृ.	ओ.	अशुद्ध	शुद्ध	पृ.	ओ.	अशुद्ध	शुद्ध
६०१	१२	स.	त.	६०९	६	व्यस्यंते	व्यस्यते
६०२	५	केलीजाली	करिजेली		९	पाद्य	वाय
	९	होतेंतें	होधिजेतेंतें	६१०	१२	व्यापकरितें	व्यापिजेतें
६०३	२	केलीजाली	करिजेली	६११	६	व्याह्यते	व्याह्रियते
	५	ती	तीवेधनी ती		१०	केलें	करिजेलें
			चवेधनिकात	६१२	१४	प्रतते	प्रत्यते
	११	पेदतीति	पेलतीति	६१३	६	कटक	कंटक
६०४	३	केला	करिजेला	६१४	४	होतो	होधिजेतो
	१०	करितो	करिजेतो	६१५	२	होतो	होधिजेतो
	१२	झालेंजें	होधिजेलेंजें		४	अस्या	अस्याः
६०५	७	वैजंती	वैजयंती		७	भाग	योग
	१४	निरूर्त	निर्हूर्त		१०	ती.	ती. त.
६०६	१	मृगादि	त. मृगादि	६१६	१४	स.	क्र.
	२	वेतनेजीवति	वेतनेनजीवति	६१७	६	सुरः	सुर
	३	विगततावर्ण	विगततरणे		७	ऋणाति	विणाति
	१०	विधेय	विधेयः		७	विधा	वीधा
	१०	विधेयः	वैधेयः		८	जें तें	जें तो.
	१२	तें त.	तेंविनीततेंस	६१८	१३	त.	स.
			वैनीतक त.	६२०	८	आहेजाचा	आहेतजीवा
६०७	३	निर्यात	निर्यातनं	६२२	९	शंस्यते	शस्यते
	१२	विसरणः	विसारिणः		१०	होतें	होधिजेतें
	१३	होतें	होधिजेतें		१२	मार्ष्टीति	मार्ष्टीति
६०८	१	होते	होधिजेते	६२४	११	शातकौंभं	शातकौंभं
	४	सत्वविणें	सत्वविणारा		१३	स.	त.

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६२५	८	शार.	शारिः
	८	शारोम्क्लस्या	शारीरक्लस्या
६२७	५	शिक्येस्थितं	शिक्यसंजात मस्य
	५	शिक्यान्वेवर्पी स्थापितजें	शिंके संजात आहे जास्म
	११	फीत	फोत्त
६२९	५	कारकर्जीती	कारकचजीती
	८	श्रियते	श्रीयते
६३०	६	शिल्यतीति	शील्यतीति
६३१	६	फरित्तो	करितांझाला
	६	करणाचा	केलेला
६३२	१०	शक्धा	शक्वधा
६३३	२	शोन्वंति	शोन्वति
	५	शन्विंकनो तीति	शोन्वतीति
	५	डुकृञ्धा क रणाश्र	ईशुचिर्धा पूतीभावश्र
	११	पापानें	पापातें
६३५	१	ऋषि	ऋषिः
	३	आहे	असे
	१४	मोजलेंजाने	मोजिजेतें
६३६	२	धूलेनकृतं	धूलेनआस मंतात्कृतं
६३७	८	शोफा	शोफाः
६३८	१३	सैव	सएव
६४०	५	-श्रुतिधा.	श्रुतिधा.
६४१	७	इविश्रवणा	इतिश्रवोयती अतिशयेनश्र वोवतीश्रविद्या
	७	ती.	तीश्रवोषतीअ तिशयेंकरून जी श्रवोवती ती
	८	श्राज्ञ्धा.	श्राधा.
	८	चाकवी	साकवी
६४२	८	देणावेंजेंतें	देणारें आहे फ लजावें तो
६४३	११	शाणृधा.	शोणृधा.
६४५	१०	करितोजोती	करितेंजें तें
६४६	१०	षड्जः	षड्ः
६५०	२	संसिध्यति	संसिध्यते
	११	स्फद्यते	स्फुद्यते
६५२	१	समानां	समानं
	५	ओजित	योजित
६५५	४	संत्वं	सत्वं
	१	सदाः	सदा
६५७	१३	करितें	करिजेतें
	१४	डुदाञ्धा.	डुधाञ्धा.

पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	ओ.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६५८	४	झाला	होधिजेला	६६५	१३	होधिजेतें	होतें
	७	केला	करिजेला	६६६	२	होताहेत	होधिजेताहेत
	९	संतिविशंते	संनिविशंते		१२	संवर्ते	संवर्त्यंते
६५९	२	शब्धते	शब्द्यते		१२	होतें	होधिजेतें
	३	होतो	होधिजेतो	६६७	३	सम्यक्पेस्तन	सम्यग्विद्स
	९	सम्भूर्तका	सम्पर्दका			था	नथा
६६१	१०	संधीभूत	संधीभूत	६६९	१	इतिसंर्ज	इतिसर्ज
६६२	२	संभांतिसह	सहभांतिसंह	६७१	७	केलाजातो	करिजेतो
		वर्ततइतिसम	वर्ततेअन्वेवि		१४	सव्येष्ठा	सव्येष्ठा
			समा	६७२	१	सव्येष्टः	सव्येष्ठः
	३	रूपधा·	रूषधा·		५	सत्वं	भस्यं
	४	समायांजा	समांसमोवि		६	सहसह:	सह:सह
		यतइति	आयतइति		६	करितो	करिजेतो
	११	समासद्यते	समासाद्यते		११	संहनं	सहनं
६६३	१	समाहरः	समाहारः		११	गमन	सहन
	४	समचंति	संयंति		११	हनधा· गति	सहधा मर्षण
६६४	३	संधीभूत	संधीभूत			अ·	ह्म·सहनअ·
	६	होतो	होधिजेतो	६७४	११	शक्यजें	शक्रजें
	११	सेवनकरिते	आशीरर्थेने	६७५	६	करिजेतो	करिजेला
			वन	६७८	१	शारिवा	सारिवा
६६५	१	ऋधुधा·	ऋधुधा·		१२	साहस	साहसं
	६	रू·अयधा·	त·	६७९	५	सिंहमणीति	सिंहमणनि
		गतिअ·			५	सिंहाप्रतस्य	सिंहाप्रतव
	१०	वागत्येजी	वागयोजें			धांचलाधि	लाधिक्यानें

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध·
		स्थानेंकरि	बोलतें जें ते
		तें जें ते	
	९	पायस्ये	पाविजेल्ये
६८२	१२	तें	तेंसीम्र तेंच
			सीसक त·
	१३	जी त्याप्रत	जी तीप्रतना
		नाशकरिले	श करितोजो
		जीती	ती
	१४	गामी	गामीहोयिजेतें
६८४	३	अ·न·	अ·पु·
	११	दिलेजाते	देयिजेते
६८६	२	करिते	करिजेतें
	४	यासांस	यासाता·
	४	फ़ूले	फ़ूल
६८८	५	ते·त	तें·स·
६८९	७	स्त्रवथिते	स्त्रचयिजेते
	९	बोधन	वेधन
६९०	७	करिल्ये	करिजेल्ये
	९	ती·	ती स·
६९१	१	होतो	होयिजेतो
	१	मृधा	मृधा
	४	करितोजो	करिजेतोजो
६९२	८	करितात	करिजेतात
	८	सिञ्चते	सिञ्चंते

पृ·	श	अशुद्ध	शुद्ध
६९२	४	परिणाम	परिमाण
६९३	५	करण्पासयोग्य	करणें
	७	आहे	आहेत
	५	सिरेण	सीरेण
६९४	१	सिरो	सीरो
	१	तो·स·	तोसीरिम तो
			व सैंधिम·त·
	५	त·	स·
	६	तो	तो·स·
६९५	४	स·	स·सोमलता
		‛ ’	संबंधिमंजरी·
	८	तीस्कगंधि	तो स्कगंधि
६९६	५	वर्चांते	वर्चंते
	५	प्रदीपक	प्रदीप्त
	५	निवदना	निवेदना
६९७	१	चंन्चल	चन्चल होइजेतें
६९८	२	हनण	हनन
	५	स्तंभनवा	स्तत्योतिवा
	५	स्तंभूधा	स्तंशुधा·
	६	स्तविजेतोजो	स्तुतिजी
७००	८	स्कु·बाधा ग	त·
		तिनिवृत्तिप्र	
	१२	स्कु स्थलधा	त·
		प्रतिज्ञाअ·	

पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध
७०२	३	उश्चय	उच्चय
	८	तो॰ फ़ु॰ ध्याय	तो स्नाततो
		शौन्वअ॰	चस्नातक त
	९	पावविणारें	पावविजेणारें
	१३	स्नूयते	स्नूचते
	१३	झालें	होधिजेलें
७०३	७	स्पाशयते	स्पश्यते
	१३	स्फुटा	स्फटा
७०५	२	स्मियते	स्मीयते
	७	स्यंदिनी	स्यंदनी
७०६	१	स्वज्यते	सृज्यते
	१०	झालें	होधिजेलें
७०७	४	फ़ु॰ अंजूधा॰	स॰
		यत्त्यादिअ	
	७	स्वच्छंदोभि	स्वः छंद॰ अ
		लापीस्य	भिलापोस्य
	७	स्वच्छंदआहे	स्वीयआहेचें
		अभिलायजा	दस॰ अभिला
		स	षजास
	९	सदधा	स्वदधा
	१०	धिपाति	धियति
	११	फाविजेत्ये	फाविल्ये
७१०	१२	करितात	करिजेतात
७११	२	होतें	होधिजेतें

पृ.	शा.	अशुद्ध.	शुद्ध
७१२	८	होतें	होधिजेते
	१२	हीयते	ह्रियते
७१४	६	हिरआन्वें	हिरव्यानें
	१०	होतो	होधिजेतो
७१५	१०	होतात	होधिजेतात
	१३	हस्त्यनेन	हसत्यनया
७१७	५	करितो	करितोधनागर
			वाहतोवहलष्य
	६	कामिपुरुषान	आह्वान करि
		आह्वानकरणोर	जेतात कामि
		जे	पुरुष आर्णा
	११	त॰	स॰
७१८	१२	तो	ती
	१४	त॰	स्त्रीम
७१९	७	हननंही	हयनही
	७	हनधा॰	हिधा
	१२	हूयतेनया	हूयतेइति
	१२	आह्वान करि	आह्वानअं
		जेतातजीणे	
७२०	१	हूयतेहूयतीति	ह्वयतीति
७२१	२	फ़ु हनधा हिं	फ़ु हिधा हिंअ॰
		सादिअ	हनधा हिं॰ दिअ
७२२	२	फ़ु दुहधा मद्गुण अ॰	त॰
	५	हुलतिहुल्यत वा	हुलतीति